Si Biblia

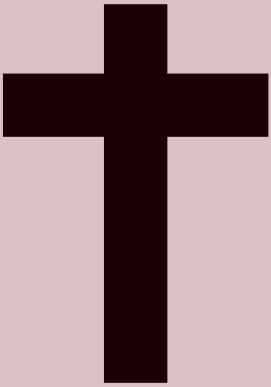

New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

Si Biblia
New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bolinao

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bolinao

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
9f2245a5-f9d4-577f-ae48-f157c7149043

Contents

Mateo 1
Marcos 93
Lucas 150
Juan 244
Ginwa-ginwa' 315
Roma 406
1 Corinto 452
2 Corinto 496
Galacia 524
Efeso 541
Filipos 556
Colosas 568
1 Tesalonica 580
2 Tesalonica 590
1 Timoteo 595
2 Timoteo 608
Tito 617
Filemon 623
Hebreo 626
Santiago 660
1 Pedro 671
2 Pedro 684
1 Juan 692
2 Juan 704
3 Juan 706
Judas 708
Nipadar 713

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' konan Cristo Sigon kona ni MATEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Sitin libro, nisurat naya ni Mateo, a mantawagen lamang nin Levi. Saya ya konran labinrwan Apostol a kinayaban na ni Jesus. Sin kinayaban naya ni Jesus si Mateo, tampor nin linakwanan na a trabaho na a sayay manininginir nin buis ket tinmumbok ya kona ni Jesus (9:9; Marcos 2:14; Lucas 5:27-28). Saray manininginir nin buis ket mata-matawen rasaran Judio tan man'ikwinta rasaran makasalanan tan traidor konran kapada ran Judio bana' ta inupaan rasaran Romano tan kasabyan a pinilitan a nalabas nin singiren ran buis.

Nisurat nayaytin Mabistan Patanda' ni Mateo para konran Judio bale' man'ibarita' nadtin lamang nin, mataman a saray ambo' nin Judio, ket magun-gunawan nan siti (28:19-20). Abaw a mabasa konan sitin libro nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nipatandaan nadti ni Mateo a si Jesus, syay Adi' nin nipangako' nin mangisalba konran tutawo nan Dios (1:1-17; 2:1-11; 21:5; 25:31-34; 27:37). Nipa'kit na a, yupa' kona ni Jesus, ket tinukid nan Dios a nipangako' na konran tutawo na sa U'nan Tistaminto (1:22-23; 2:14-18,22-23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:1-5; 26:53-56; 27:6-10).

Si Mateo, saya yan tistigos sa abaw nin bubagay a ginwa' tan nibarita' na ni Jesus ket nisurat nadti a abaw nin mabibistan ginwa' na ni Jesus. Nibarita' na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus para konran tutawo tan say nisubli' na nin mabyay nin main nin pananalo. Nisurat na et iti a maipa'ka' sa umnoy alalakin tima nin niyakay na ni Jesus: 1) say kaalagawan nin pag'aadi' nan Adi' nin nipangako' (Sirmon sa Talugtog) (5:1–7:29); 2) say bubibilin konran labinrwa nin pinili' nan ibabaki' nan mangipatanda' nin Mabistan Patanda' (10:5-42); 3) say pangingiyarig nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios (13:1-52); 4) say rabay nin ibarita' nin mag'in nin sayay tumutumbok na ni Jesus (kapitulo 18); tan 5) say maipa'ka' sa mangyamangyadi' li' sa isusubli' nan Adi' nin nipangako' (kapitulo 24–25).

Say Linaman nan Sitin Libro

Si Jesus ket syay Adi' a nipangako' (1:1–4:11)

Say nakaipatukduan nin kanepegan na nin mag'adi' tan say pakaiyanak na (1:1–2:23)

Say pammatutuo nin maipa'ka' kona a Adi' (3:1–4:11)

Say pakatandaan nin maipa'ka' sa Pag'adian na a Adi' a nipangako' (4:12–7:29)
Tumumbok a tutawo konan si syay nipangako' (4:12-25)
Say maalaga sa Pag'adian nan si syay nipangako' (5:1–7:29)
Say pakayadi' na a Adi' nin nipangako' (8:1–10:42)
Abaw a paka'kitan a si Jesus ket syay si nipangako' (8:1–9:34)
Bibilinen nasaran Adi' a labinrwa nin pinili' nan ibaki' (9:35–10:42)
Ipapalaway a maipa'ka' sa gaw'en nan si syay nipangako' sa Pag'adian (11:1–13:52)
Say nakaibakian nan si syay nipangako' nan Dios (13:53–17:21)
Si Pag'adian nan si syay nipangako', ambo' yan bilang sa pupag'adian iti sa mundo (17:22–18:35)
Say piswawian nin Pag'adian nan si syay nipangako' tan say pag'adian iti sa mundo (19:1–25:46)
Say pisasangkinian maipa'ka' sa no ani a maalaga (19:1–20:34)
Igalang rayan tutawo nin bilang sayay adi' a si syay nipangako' (21:1-11)
Say maipa'ka' sa lamang ran pupangulo ran Judio (21:12–23:39)
Say mangya-mangyadi' li' (24:1–25:46)
Say pangmamati tan say pammasubli' nin mabyay konan si syay nipangako' nan Dios (26:1–28:15)
Say nipanadya' sa pananakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:1-46)
Say nipanakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:47–27:44)
Si nati tan pasublien nin mabyay a si nipangako' nan Dios (27:45–28:15)
Ibati' na konran tumutumbok na a misyon nin nakaibakian na nin si Adi' a nipangako' nan Dios (28:16-20)

Say Nikasunur-sunor ran Puon na nin Sya a Cristo
Lucas 3:23-38

1 Si Jesus a sya a Cristo* ket puri naya ni Adi' David* a puri
na ni Abraham*. Siti a nikasunur-sunor ran puon na ni Jesus.

---

* **1:1** Mabasa a katarusan nan sitin sarita' a ***Cristo*** sa Glusaryo. * **1:1** Nipangako' nan Dios a saya konran puri na ni ***David*** a mag'adi' nin kasan anggawan sa Israel (2 Samuel 7:11b-16). * **1:1** Nipangako' nan Dios kona ni ***Abraham*** a ibi nay payabor na konran sarban tutawo (Genesis 12:2-3). Sitin listawan ran puri na ket ipa'kit saray tumawir sa saytin nipangako', sigon sa Gugan-gan.

2 Si Abraham ama naya ni Isaac; si Isaac ama naya ni
Jacob, tan si Jacob ama raya ni Juda tan saray bubsat na.
3 Si Juda ama raya ni Fares tan Zara, si Tamar a ina ra.* Si
Fares ama naya ni Esrom, tan si Esrom ama naya ni Aram.
4 Si Aram ama naya ni Aminadab, si Aminadab ama naya
ni Naason, tan si Naason ama naya ni Salmon.
5 Si Salmon ama naya ni Boaz, tan si Rahab* a ina na. Si
Boaz ama naya ni Obed, tan si Ruth* a ina na. Si Obed a ama
ni Jesse.
6 Si Jesse a ama na ni Adi' David.
Si David, sya a ama na ni Solomon ket si ina na ni
Solomon si gindat a asawa na ni Urias.*
7 Si Solomon ama naya ni Roboam; si Roboam ama naya
ni Abias, tan si Abias ama naya ni Asa.
8 Si Asa ama naya ni Josafat; si Josafat ama naya ni Joram,
tan si Joram ama naya ni Ozias.
9 Si Ozias ama naya ni Jotam; si Jotam ama naya ni Acaz,
tan si Acaz a ama na ni Ezequias.
10 Si Ezequias ama naya ni Manases; si Manases ama
naya ni Amos, tan si Amos ama naya ni Josias.
11 Si Josias ama raya ni Jeconias tan saray bubsat na.
Panaon intaw nin nikatalo ran Israelita konran taga Babilo-
nia ket nai'ras sara sa nasyon nin Babilonia*.
12 Sin nai'ras sarayna sa Babilonia, wanti et a nikasunur-
sunor ra;
Si Jeconias ama naya ni Salatiel, tan si Salatiel ama naya
ni Zorobabel.
13 Si Zorobabel ama naya ni Abiud; si Abiud ama naya ni
Eliaquim, tan si Eliaquim ama naya ni Azor.
14 Si Azor ama naya ni Sadoc; si Sadoc ama naya ni
Aquim, tan si Aquim ama naya ni Eliud.
15 Si Eliud ama naya ni Eleazar; si Eleazar ama naya ni
Matan; si Matan ama naya ni Jacob,
16 tan si Jacob ama naya ni Jose nin asawa na ni Maria nin
si nangiyanak kona ni Jesus a mantawagen nin Cristo.

17 Nga'mi-nga'min, mangibwat kona ni Abraham angga kona
ni David, labin'a'pat a nisusunor a kapamilyawan; labin'a'pat
anamaet mangibwat kona ni David anggan sa nikai'ras ran

---

* **1:3** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Tamar*** sa Genesis kapitulo 38. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Rahab*** sa Josue 2:1-24; 6:22-25; Hebreo 11:31; Santiago 2:25. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona sa libro nin Ruth. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Samuel kapitulo 11. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Uadi' 24:8-16.

Israelita sa Babilonia, tan labin'a'pat a lamang anamaet mangibwat sin nai'ras sarayna sa Babilonia angga sin naiyanak ya a Cristo.

Maiyanak ya a Cristo
Lucas 2:1-7

18 Wanti ey isturya nin nikaiyanak na ni Jesus a syay Cristo:
Si Maria a syay ina na, naitarato* yaynan kikasal kona ni
Jose. Bale' ba'yo sara nin nikalamo', natandaan a mabuktot
ya. Ginmuktot ya nangibwat sa pakayadi' nan Ispirito nan
Dios.
19 Ket si Jose a asawa na, bana' ta maong yan tawo tan kai
na rabay a maikwa ya sa kading'eyan si Maria, nidisisyon na
nin isyay* nayayna nin matinek.
20 Bale' sin man'isip-isipen nayti, nanaynep ya ket sa taynep
na pina'kit yay sayay anghil nan Dios tan wana kona, "Jose a
puri na ni David, andi' ka mag'alangan nin mangikasal kona
ni Maria. Wanin ta si buktot na ket nangibwat ya sa pakayadi'
nan Ispirito nan Dios.
21 Manganak ya nin lalaki ket pangaranan ma li' nin Je-
sus*, ta sya a mangisalba konran tutawo na sa pakadusa sa
kukasalanan ra."
22 Sain ket mangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita'
naynan na'teng nin Dios konan prupita na a wana,
23 "Ket si sayay birhin a balasang, gumuktot ya li'!
Lalaki ya li' a anak na tan tawagen ya li' nin Emmanuel."*
Say rabay nan irgwen ket "Kalamo' tamoyay Dios."
24 Nakaimata yayna si Jose, ket ginwa' na a nipagwa' nan
anghil nan Dios kona; nikasal naya si Maria.
25 Bale' kai naya nin kinudit si Maria leg'an nin kai ya et
nin nangabing. Sin nangabing yayna si Maria, pinangaranan
naya ni Jose a abing nin Jesus.

2

Say Piligro sa Byay nan Cristo

1 Sawanin, niyanak ya si Jesus sa babalin Betlehem sa
prubinsyan Judea sin kapresan a si Herodes a adi'. Ket main
nin lulalakin madudunong* nin rinmate' itaw sa Jerusalem
nin nangibwat sara sa sayay nasyon sa baytan.

---

* **1:18** Say ugali' ran Judio, pipagketan ray pikasal. Ket, mataman no kai sara et nin mampi'yan a babayi tan lalaki, kwinta mitraasawa sarayna. Matkap a byan nayan kasuratan nin pangingisyay nan lalaki a babayi no rabay nayan isyay.
* **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa ***pangingisyay*** sa Deuteronomio 24:1-4. * **1:21** Mabasa a pipa'kaan nan si ngaran a ***Jesus*** sa Glusaryo. * **1:23** Isaias 7:14.
* **2:1** Igagalang saraytin madudunong nin tawo ta mangipadles sara yupa' sa pangingimaton ra sa bubituen kanya' nin mabibilin ray uadi'.

2 Nitepet-tepet ra, “Adti yaytaw si Adi' ra nin Judio a
naiyanak? O' a ta na'kit miya a bituen nin sinyal a naiyanak
yayna sin itaw kami sa baytan*, ket nako kamidti ta pigaw nin
pagalangan miya.”
3 Sin natandaan nayti ni Adi' Herodes, inmaburido ya tan
wanin ra anamaet nin saray tutawodtaw sa Jerusalem.
4 Miniting nasaray Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan tan tinepet na konra, “Adti
ya nin wanra maiyanak a Cristo a syay mag'in nin adi'?”
5 Ni'bat ra kona, “Sa babalin Betlehem sa Judea; ta sain a
wana nin Dios a nisurat nan prupita na. Wana,
6 ‘Si Betlehem, sa prubinsya nan Judea,
Sya a sangkaimpurtantiwan nin babali konran pupangulo
nin bubabali sa Judea
ta mangibwat ya li' konran tawo na a pangulon mamaga li'
konran tutawo ko nin saray puri na ni Israel.’* ”
7 Sinmunor, sikriton nipakayaban nasara in ni Adi' Herodes
a mumadunong nin tawo nin nangibwat sa nasyon sa baytan.
Sin kaadap nasarayna, natandaan na sa nipanepet-tepet na
no ka'no rayan peteg na'kit a bituen.
8 Kayadi', pinaibwat nasaran mako sa Betlehem tan
nibibilin na konra, “Mako kamo sa Betlehem tan tandaen
moyon maong a maipa'ka' konan siin a anak, tan no nadumog
moyayna li', patandaan rako ta pigaw nin mataman nin si'ko
ket makapika' anamaet nin mangigalang kona.”
9-10 Sin nayadi' nasarayna nin binibilin nin Adi', nibwat
saraynan mako sa Betlehem. Ket sin iti sara sa dalan na'kit
rayaynaet taw si bituen nin na'kit ra intaw sin itaw sara
sa baytan. Pinasyan ririket ran naka'kit anamanaet konan
sitaw a bituen. Mandumaras yan iti sa temben sa u'na ra tan
tinumgen ya sa temben nan peteg nin balin kami'nan nan
anak a si Jesus.
11 Sinumrep sara konan bali, ket na'kit raya a anak sa dani
nan ina nan si Maria. Nanalimukod sara ket pinagalangan
rayan sayay adi' a anak, mi'sa inabryan ray nangwan tan
niprisinta ray mablin rurigalo ra nin balitok, insinso, tan
mira.
12 Sinmunor, nipatanda' nan Dios konra sa taynep a andi'
sarayna nin sumubli' kona ni Adi' Herodes. Kanya' nin
sakalakon dalan anay dinalanan ran sinmubli' sa lugar ra.
13 Ambo' nin na'teng sin nakaibwat sarayna ket, nipa'kit
ya sa taynep a sayay anghil nan Dios kona ni Jose. Wana
kona ni Jose, “Mibangon ka ket ilakwan mosaray mitraina

---

* **2:2** *bituen nin...sa baytan- O:bituen a lumiwa' nin sinyal a naiyanak yayna.* * **2:6** Mikas 5:2.

tan ika' mosara sa Egipto, tan andi' kamo nin lumakwan itaw
anggan ibarita' ko ta ipatingkap nayayna ni Herodes a anak
tan ipapati naya."
14 Ket nibangon ya si Jose tan nilakwan nasara konan siin a
yabi a anak tan ina na nin nako sara sa Egipto.
15 Itaw sara niikap angga sin nati ya si Herodes.

Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid a wanan Dios a ni-
paibarita' na konan prupita na. Wana,

"Nangibwat yadtaw sa Egipto kinayaban koyay anak ko."*

16 Ket, sin natandaan na ni Adi' Herodes a manlingwen raya
sin saytaw nin saraytaw saray mangingipadles, pinasyan
sager na. Ket nipapati nasara nga'min a magtaon rwa tan
kumayupa' nin ua'nak a lulalaki sa Betlehem tan sa sarban
lulugar sa libed na. Binilang nay taon ra nin tinmarana' sin
panaon a na'kit rayan mangingipadles nin ibat sa baytan a
bituen.
17 Sa wanin natukid a nipadles na ni Prupita Jeremias a
wana,
18 "Marnge' mangibwat sa babalin Rama a asisit tan agrem,

ta man'abet-abetan nasara ni Raquel* a pupuri nan saray
Israelita
tan kai ya nin maliwaliwa ta nati sara nga'min."*

Isubli' yaynay Cristo sa Nazaret

19 Ket sin nati yayna si Herodes, nipa'kit ya sa taynep a
sayay anghil nan Dios kona ni Jose itaw sa Egipto. Wanan
anghil,
20 "Mibangon ka. Sumubli' kayna tan saray mitraina sa
nasyon moyon Israel ta nati sarayna a marabay nin mang-
mati konan anak."
21 Nibangon ya si Jose ket nibwat saraynan sumubli' sa
Israel.
22 Bale' sin natandaan na ni Jose nin si Arquelao nin anak
na ni Herodes a sinmilin adi' sa Judea, linmi'mo yan sumubli'
itaw. Konan saya anamanaet nin taynep, nibarita' na ana-
mana nin Dios a gaw'en na ni Jose, kanya' nin nako sara sa
prubinsya nin Galilea,

---

* **2:15** Oseas 11:1. * **2:18** Si ***Raquel***, syay sayay asawa na ni Jacob. Saray pupuri na ket saray Israelita itaw sa amyanan a parti nan nasyon ra. Naitabon yadtaw si Raquel sa dani nin Rama. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 35:19-20; 1 Samuel 10:2. * **2:18** Jeremias 31:15. Nisurat nayti sin saytaw ni Jeremias maipa'ka' konran Judio nin naaripen itaw sa Babilonia. Sa saytin nisurat na ni Mateo, nipadar naya si Raquel nin mangi'deng sa alakin bereng itaw sa Betlehem.

23 ket niikap saradtaw sa babalin Nazaret nin abaw a taon.
Anaod, natukid a wanran prupita nan Dios maipa'ka' kona ni
Cristo, a matawag ya li' nin sayay taga Nazaret* tamo'.

3

Ipau'na-u'na na ni Juan a Maipa'ka' konan Cristo
Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Ket sin saytaw, main nin sayay tawo nin mamawtismo* a
say ngaran na ket Juan. Nako yadtaw sa lugar a ambo' nin
matawo sa Judea. Nibari-barita' na konran saray inmarak
itaw kona a
2 wanti: "Pagbabawian tan gurutan moyoynay duka' a
man-gaw'e-gaw'en moyo ta dandani yayna nin mag'adi' iti sa
mundo a Dios."
3 Wanin a ginwa' na ta syayti si man'ibarita' na ni Prupita
Isaias sin wana,
"Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mam-
pangipatanda' itaw sa lugar a ambo' nin matawo a
wana,
'Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.' "*
4 Say aysing na ni Juan ket nagwa' nangibwat sa sabot nin
kamilyo tan binarkesan nan katat sa awak.* Say kanen na
anamaet ket dudon tan inatip nin ngiwan sa tatalon.
5 Abaw saray tutawon nangibwat sa syudad nin Jerusalem
tan sa raruma nin bubabalidtaw sa prubinsyan Judea tan
mataman et sa bubabalin adani sa Ilog Jordan a nako
nangrenge'-renge' kona.
6 Ket sin nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan
nasara sa Ilog Jordan.
7 Sin sain, abaw saray pangulo nin mantawagen nin
Pariseo tan Saduseo a mako pabawtismo kona. Sin na'kit
nasara ni Juan wana konra, "Si'kamo a bara'mo nin masirib
a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo angangko a
mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios.
8 No talagan disidido kamon pabawtismo, ipa'kit moyon
mampagbabawian moyoynay kukasalanan moyo yupa' sa
pangwa' moyon manepeg a gugawa'.
9 Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abra-
ham ket, matkap nakamon ipwira nin Dios sa panunusa na.
Ibarita' koyti komoyo a magwa' nan Dios a saytin bubato ket

---

* **2:23** Saray taga ***Nazaret*** ket muda-mudawen rasara nin raruman tutawo sin saytaw. * **3:1** ***mamawtismo***- *O:maminyag.* * **3:3** Isaias 40:3. Sayti ket gaw'en para konan sayay adi'. * **3:4** Mabasa a maipa'ka' sa no si'no et a nisket nin wanti sa 2 Uadi' 1:8.

gaw'en na a mag'in nin puri na ni Abraham nin ibi na konray
nipangako' na.
10 Si Dios, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo
nayayna a payakor na nin pukanen ta puuran nay barang
kayon ambo' nin mabistay bunga, ket nasadya' yaynan du-
sawen nakamo.
11 Si'ko, binawtismwan katamo sawanin nin ranom nin
mangipa'kit a nagbabawian moyoynay kukasalanan moyo,
bale' main li' nin sumubray kongko a sya bawtismwan naka-
mon Ispirito nan Dios tan nin apoy. Sya, makapangyayadi' ya
dyan si'ko a kai ako gapo nin maikana' nin mataman tanan
mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
12 Sya a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangn-
girik. Ringgasan nayan maong a pangirikan mi'sa pipuruken
nay apa tan irik. Ikwa nasaray pa'sar irik sa agamang na,
bale' puuran nasaray pa'sar apa itaw sa apoy a kai gapo nin
ma'rep."

Pabawtismo yay Cristo
Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22

13 Ket rinmate' yadtaw sa Ilog Jordan nin nangibwat ya sa
prubinsyan Galilea si Jesus ta pigaw nin pabawtismo ya kona
ni Juan.
14 Bale' inima'no naya ni Juan a wana, "Kai! Si'koy manepeg
nin pabawtismo komo a ambo' nin si'kay mako pabawtismo
kongko."
15 Bale' wana ni Jesus, "Kai, ambo' nin wanin, ta matkap nin
gaw'en tamo a sarba nin manepeg." Ket inmaburoy ya si Juan
tan binawtismwan naya si Jesus.
16 Kayadi' na nin nabawtismwan ni Jesus, nako yaynan
tampor sa rigrig. Kaaram-aram niburwang a langit tan
na'kit naya a Ispirito nan Dios a bilang kalapati nin mangku-
mayupa' tan dinumpa' ya kona.
17 Ket main nin busis a nangibwat sa langit nin kami'nan
nan Dios a narnge' ra. Wana, "Siti a anak kon mangkawa-
kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy."

4

Subuk-subuken yay Cristo
Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13

1 Kaaram, nika' nayan Ispirito nan Dios si Jesus sa
kasan katawu-tawon lugar ta pigaw nin sugsugen nayan
magkasalanan nin Dimunyo.
2 Sin napalabas a a'pat a pulo' a awro a kai ya nin nangan si
Jesus, pinasyan bitil nayna.

3 Kinadanyan nayan Mannugsog ket wana kona, “Bana' ta
si'kay peteg a Anak nan Dios, pagbaliwen mon tinapay ti say
bato.”
4 Bale' ni'bat na ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan,
‘Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nan tawo no kai matkap
na a barang sarita' a mangibwat konan Dios nin ik-
abyay.’* ”
5 Kaaram, nika' naya nin pina'deng nin Dimunyo si Jesus sa
sangkata'gayan a parti nan Timplo nan Dios sa Jerusalem, si
Masanton Syudad.
6 Wanan Dimunyo, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios,
painabo' kadti. Tutal, wana sa Masanton Kasuratan,
‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na a pagawan raka,
tan salanggawen raka li' ta pigaw nin kai gapo nin masakitan
a ayi mo nin bato.’* ”
7 Ni'bat na ni Jesus, “O', bale' wana et a lamang sa Masanton
Kasuratan,
‘Andi' ka mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan
Uunuren a syay Dios mo.’* ”
8 Kaaram, nika' naya et nin Dimunyo si Jesus sa pinasyan
kata'gayan nin talugtog tan nipa'kit na nga'min kona a sarban
nunasyon sa intiron mundo tan sarban kukayamanan tan
pupakayadi' ra,
9 a wana kona ni Jesus, “Sarban sain ibi ko komo no tumwek
ka kongko ket unuren nako.”
10 Ni'bat na ni Jesus kona, “Lumakwan kadti, Satanas!
Wana anaod sa Masanton Kasuratan,
‘Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren mo tan pagsirbyan
mo.’* ”
11 Linmakwan yaynay Dimunyo ket rinmate' saray uanghil
tan inasikaso raya si Jesus.

Say Pakatandaan nin Maipa'ka' sa Pag'adian nan Cristo
Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15

12 Sawanin, dinakep tan nipriso ya si Juan. Sin natandaan
nayti ni Jesus, sinmubli' ya sa prubinsyan Galilea.
13 Nako ya sa Nazaret bale' ambo' yadtaw nin niikap no kai
nako ya sa syudad nin Capernaum a iti sa rigrig nan Baybay
Galilea a sakop nin lugar ran puri na ni Zabulon tan puri na
ni Neftali.
14 Nangyadi' ti nin pakatukidan nin nipadles na ni Prupita
Isaias a wana,
15 “Sa lugar nin Zabulon tan Neftali,
iti sa dalan a adap sa taaw,

---

* **4:4** Deuteronomio 8:3. * **4:6** Kanta 91:11-12. * **4:7** Deuteronomio 6:16. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 17:1-7. * **4:10** Deuteronomio 6:13.

tan itaw sa rubari' nan Ilog Jordan
tan sa parti nan Galilea a luta' ran ambo' nin Judio,
16 saray tutawodtaw, bara'mo saran mampiikap sa dedlem.
Say pa'sar ra et ket bara'mon nati sarayna ta naisyay sara konan Dios.
Bale', ma'kit ra li' a bara'mon sangkaslagan nin palaway,
ta nasiraan saradtaw nin siin nin palaway a say pangingisalba nan Dios.”*
17 Ket nangibwat sin rinmate' yadtaw sa Galilea, tinaranaan nayna ni Jesus a mamari-barita' konran tutawo, a wana, “Pagbabawian tan gurutan moyoynay kukasalanan moyo ta adani yayna nin mag'adi' a Dios.”

Say Nipanawag konran Tumutumbok nan Cristo
Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11

18 Sawanin, manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea si Jesus sin na'kit nasaray mibsat nin maninilay a sara si Simon nin say sakalakon ngaran na ket Pedro, tan si Andres. Sin sain ket mampangikatkat saran eket.
19 “Kikalamo' kamo kongko,”* wana ni Jesus, “ta gaw'en katamon maninilay, ambo' nin kuna' no kai edet, nin tutawo.”
20 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo' sarayna kona.
21 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasara et a mibsat a a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto ra a kalamo' raya si tatay ra nin mampangunong nin eket ra. Kinayaban nasara ni Jesus a mibsat,
22 ket tampor a linakwanan rayay baluto ra tan mataman si tatay ra tan nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Abaw saray Mantumumbok konan Cristo bana' sa Pakayadi' na
Lucas 6:17-19

23 Ket nako ya sa intiron prubinsya nan Galilea si Jesus nin nako naya nin nipata-patanda' sa susinaguga* a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios, tan pinaanda' nasaray main nin bungat anan klasi nin masakit.
24 Natandaan a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron prubinsya nin Siria. Kanya' nin saray tutawo ket nika' rasara kona a main nin sarba anan klasin masakit tan saray main nin ingaringaren bilang saray nasrepan nin ispiriton duka', saray

---

* **4:16** Isaias 9:1-2. * **4:19** ***Kikalamo' kamo kongko***- *Sa Griego:Tumbuken moyoko*; *Say katarusan na ket:* kikalamo' sara kona ni Jesus tan arigen ray akay tan pigagawa' na. * **4:23** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

matin-binulan, tan saray paralitiko, ket pinaanda' nasara
nga'min ni Jesus.
25 Bana' sa wanin pinasyan ka'bawan ran tinmumbu-
tumbok kona ni Jesus. Main nin nangibwat sa Galilea, sa
Decapolis, sa Jerusalem, sa Judea tan sa lulugar sa rubari' nan
Ilog Jordan.

5

No Ani-ani a Maalaga sa Pag'adian nan Cristo
Lucas 6:20-23

1 Na'kit nasara ni Jesus a pinasyan ka'bawan nin tutawo
ket tinmangkar ya sa purod tan itaw ya tinmekre' nin
mangyakay. Inmarak sara kona a tumutumbok na,
2 ket tinmarana' yayna a wana,
3 “Makarma' saray mangalilbi' a main nin mampagkurangan
ra,
ta mag'in nin ikon ra a say iti sa Pag'adian nan Dios.
4 Makarma' saray mabereng bana' sa duka' a gawa'-gawa' a
mangka'kit ra sawanin
ta si Dios ket liwaliwawen nasara li'.
5 Makarma' saray ambo' nin mabayani a piuugali' ra
ta risibyen ra li' a nipangako' nan Dios.
6 Makarma' saray makaingar sa pakatkapan ran mangwa' nin
maabig sa pangingikit nan Dios,
ta papdaen nasara nin Dios nin mangwa' nin sain.
7 Makarma' saray mapainganga'do,
ta ka'dwan nasara li' nin Dios.
8 Makarma' saray napasayay nakem ra sa panunumbok ko-
nan Dios,
ta ma'kit raya li' nin peteg a Dios.
9 Makarma' saray mamitunon migugura',
ta patutu'wan na li' nin Dios a a'nak nasara nin kabakas-
bakas na.
10 Makarma' saray mangirangep nin pammaidap ran tutawo
konra bana' sa pangngawa' ran maabig sa pangingikit
nan Dios,
ta mampag'adi' yay Dios konra.
11 Makarma' kamo no bana' ta mantumumbok kamo
kongko ket pagsari-saritaan rakamo tan paidapen rakamo
tan mamabrika saraynan sarban bula'-bula' maipa'ka' ko-
moyo.
12 Wanin anamaet a lamang a ginwa' ra nin tutawo konran
prupita nan Dios sin nu'na. Kanya' nin rumiriket kamon
maong ta pinasyan anda' nin gun-gunan man'isadya' na ana-
maet nin Dios komoyodtaw sa langit.”

Marcos 9:50; Lucas 4:34-35

13 “Si'kamo, bara'mo kamon asin para konran tutawodti
sa mundo. Bale' no bilang wadi' ta tinmab'ang anay asin,
kai ana gapo nin maisubli' a taway nin ma'sin. Kasaynan
kabalikasan, ket itampal ana tan da'da-da'daan tana.
14 Bara'mo kamon tyo' a mamalaway konran sarban
tutawo. Si syudad a iti sa ata'gay nin lugar ket kai ya nin
maiyadi.
15 Kasa anamaet nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin
sakban, no kai edet, ikwa naya sa sayay pangngitukduan ta
pigaw nin mapalawayan sara nga'min a iti sa bali.
16 Wanin anamaet a maabig a gugawa' moyo ta pigaw nin
bana' sa sain ket raywen rayay Dios a Ama moyo nin itaw sa
langit.”

Nitandudo' nan Cristo a Gugan-gan

17 “Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin
gaw'en kon kai ana nin magkuri a Gugan-gan nin nibi na ni
Moises tan say akay ran prupita nan Dios, no kai edet, nako
akodti ta pigaw nin ipapalaway tan tukiden ko a niyakay ra.
18 Ibarita' koyti komoyo: Mintras nin iti et a langit tan luta'
ni sayay litra o sayay partin litra sa Masanton Kasuratan ket
kai nin magkurang no kai et nin matukid nga'min a naisurat.
19 Kanya' anaod nin sangkaayupaan sara li' sa Pag'adian
nan Dios a tawon mangwa' nin kasan kwinta konan wanra
a sangkabugaan nin impurtanti nin gan-gan nan Dios tan
iyakay nasara et a raruma nin gaw'en raya anamaet nin
kasan kwinta. Bale' si manukid sa gan-gan nan Dios
tan iyakay nasara et a raruma nin manukid anamaet,
sangkata'gayan sara li' sa Pag'adian nan Dios.
20 Tukiden moyon maong nga'min ta ipangako' ko komoyo
a kai kamo gapo nin makasrep sa Pag'adian nan Dios no kai
moyo sara nin mapasurukan sa pangngawa' nin matunong a
Pariseo tan saray Madudunong sa Gugan-gan.”

Say Maipa'ka' sa Sager

21 “Bilang sa wanti e: Tanda' moyo a niyakay konran lulak-
ing tan bubaying tamo sin nu'nan panaon a andi' sara nin
mangmati ta si si'numan a mangmati nin kapada nan tawo
ket umbat ya sa husgado.*
22 Bale', si'ko, ibarita' koyti komoyo: Si mangura' sa kapada
nan tawo, umbat ya et a lamang sa husgado tan si si'numan
a mag'irgon mabyat sa kapada nan tawo a wana, ‘Waweng

* **5:21** Mabasa et a maipa'ka' sa ***mangmati*** sa Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17; 16:18; 2 Cronica 19:5-11.

ka!'* umbat ya et sa sangkata'gayan a husgado; tan si
si'numan a mangibarita' konan kapada nan tawo nin wana,
'Kasa gapo nin sirbi mo!' umbat ya li' sa apoy nin impyirno.
23 Kanya' nin no man'ida'ton moyna sa altar a da'ton mo
konan Dios, ket napanemtem mon main nin masakit a nakem
komo,
24 ibati' mo yapo' itaw a da'ton mo tan mako ka kidunong
konan nagkasalananan mo mi'sa moyna nin ituloy a
pangingida'ton mo konan Dios.
25 No main nin mangidimanda komo, mako kan tampor nin
kiariglo kona mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin
maiyadap sa kurti, ta no kai, ipagamet nakan hwis konran
pulis ket ipriso raka,
26 tan, ibarita' ko komoyo, buruken rakadtaw sa tana a
mabayadan mo nga'min a multa mo."

Say Pakatkapan a Andi' ya nin Lamangen a Asawa

27 "Tanda' moya a akay et a wana, 'Andi' ka nin kiraray sa
ambo' mon asawa.'*
28 Si'ko bale', ibarita' koyti komoyo: Si lalakin namas-
tang tamo' nin main nin pangangapes konan sayay babayi,
nagkasalanan yaynan kapada a namabayi ya.
29 Ket, no si mata moy puon nin pakasida' nin pammemper
mo, sukiten ma tan itampal ma. Maong anay makasawan
kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito yan page'
a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno.
30 No si wanan nin gamet mo a puon nin pakasida' nin
pammemper mo, putulen ma tan itampal ma. Maong anay
makasawan kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito
yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno."

Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

31 "Niyakay ra et nin na'teng ana a no main nin lalakin isyay
nayay asawa na, matkap nayan byan ti nin kasuratan nin
pisyayan ra*.
32 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: No isyay nayan lalaki
a asawa na a kai ya anamaet nin nikilalaki, pagkasalananen
naya no kikalamo' ya sa sakalakon lalaki. Ket si si'numan a
mangalamo' konan babayi magkasalanan yaynamaet."

Say Maipa'ka' sa Kasasamba

33 "Tanda' moyon lamang a main yayti et e nin akay kon-
ran lulaking tan bubaying tamo a wana, 'Andi' mo nin kai

---

* **5:22** ***Waweng ka!***- *Sa Griego:Raka!* Saray raruman nangadal konan Biblia wanra magwa' a say katarusan nan sitin sarita' ket "kasan tanda'", "kasan sirbi", o "kaliwaweng". * **5:27** Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18. * **5:31** Mabasa et a maipa'ka' sa ***kasuratan nin pisyayan*** sa Deuteronomio 24:1-4.

sustinyen a sinambawan mo, no kai edet, tukiden moy sinambawan mo konan Catawan.’*
34 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' moyo gapo nin sambawan a nipangako' moyo. Andi' moya usaren nin sumamba a langit ta itaw yay truno nan Dios,
35 tan a luta' ta siti a tukduan na. Andi' moya anamaet a lamang nin usaren a syudad nin Jerusalem ta siti a syudad nan Sangkata'gayan nin Adi' nin sarba.
36 Ni andi' moyo usaren nin sumamba a byay moyo a bilang nin si'kamoy main nin pakauray sa sayti ta ni si sayay sabot sa ulo moyo ket kai moya nin mapauban o mapangisit.
37 ‘O',’ wamoyo tamo' no mangipangako' kamo; o ‘Kai,’ tamo' no andi' kamo, ta animan et a ibarita' moyon ipaaluyon sa kasasamba moyo, ibat ana konan si sya a Kadukaan.”

Say Maipa'ka' sa Pammale'
Lucas 6:27-36

38 “Tanda' moya a akay et a wana, ‘Si nakabulding nin kapada nan tawo, buldingen ya anamaet. Si nakaburas nin ngipen nan kapada nan tawo, burasen anamaet a ngipen na.’*
39 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin gumale' konran mangwa' nin duka' komoyo. No rampaen rayay wanan nin rupa moyo, iyadap moyay wiri nin rampaen ra et.
40 No idimanda rakamo ta rabay rayan makalap a mabistan aysing moyo, ibi moya et a mas mabli nin aysing moyo.
41 O, no main nin sundalo' nin mamabalatay komoyo nin sayay kilumitro sa kargada na, awiten moya nin rway kilumitro.
42 No main nin kidawat komoyo, byan moyo sara; no main nin mangdam komoyo, pa'daman moyo sara.

43 Main et nin akay a wana, ‘Aduen mosaray uamigo* mo tan guraen mosaray kalaban mo.’
44 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Aduen moyo saray kalaban moyo tan idasalan moyo saray mampamaidap komoyo.
45 Sa pangngawa' moyon siin, ma'kit a bara'mo kamon si Dios a Ama moyo nin itaw sa langit ta si Dios, pari-parihwen nayan pasiraen a awro para konran maong a tutawo tan para konran duka' a tutawo, tan parapegen naya para konran matunong a tutawo wanin anamaet para konran maraet a tutawo.
46 Main paran gun-gunan mataga'nan moyo konan Dios no sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen

---

* **5:33** Levitico 19:12; Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21. * **5:38** Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21. * **5:43** Levitico 19:18.

moyo? Kasa! Saray maniningir nin buis, a wamoyon saray
sangkadukaan nin tutawo, wanin a pigagawa' ra.
47 Wanin anamaet, no masami-sami kamo tamo' konran
kukamuko moyo, ani a ipa'kit nin naiduman kamaungan
moyo nin sain? Kasa! Wanin anamaet lamang a ugali' ran
tutawon kai nin magtanda' konan Dios.
48 Matkap anaod a mag'in kamon bara'mon konan si Dios a
Ama moyon itaw sa langit a kasan pagkurangan na."

6

Say Maipa'ka' sa Mabistan Gawa'

1 "Ilagen moyon ambo' nin parayo sa tawo a rason moyon
mangwa' nin mabista, ta no wanin a rason moyo ket kai
nakamo gun-gunawan nin Dios a Ama moyo nin itaw sa
langit.
2 Bilang no mami kamo konan sayay makatkap, kai moy-
oyna nin matkap et nin ipata-patanda' a bilang sa gawa'
ran masantos kano wadi' a itaw sara mami sa sinaguga tan
sa dalan ta pigaw nin raywen rasara nin tutawo. Ibarita'
ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan
risibyen ran mangibwat konan Dios.
3 No mami kamo andi' moyoyna nin ipatanda' et abirno
konan sangkaadanyan nin amigo moyo.*
4 Sikritoy pammi moyo ket si Ama tamon itaw sa langit, a
syay maka'kit nin sarban sikriton man-gaw'en, gun-gunawan
nakamo."

Say Maipa'ka' sa Kadadasal
Lucas 11:2-4

5 "Ket no dumasal kamo andi' moyo sara nin arigen a
kano wadi' ket masantos sara. Rabay-rabay ray dumasal
nin naka'deng sa sinaguga tan iti sa dadalanan ta pigaw nin
ma'kit rasaran tutawo ket raywen rasara. Ibarita' ko komoyo,
bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen ran
mangibwat konan Dios.
6 Bale' si'kamo, no dumasal kamo, lumuob kamo sa kwarto
moyo tan isada' moyay purta. Itaw dumasal kamo konan Dios
a Ama moyo nin kai nin ma'kit, a sya tamo' a maka'kit, ket
gun-gunawan nakamo.
7 No dumasal kamo, andi' moyo nin paanrwen sa kasan
kabalikasan a panguman-uman moyon sarita' a kapadan
gawa' ran kai nin magtanda' konan Dios. Ipa'ka' ran reng'en
nasaran Dios bana' sa abaw a sarita' ra.

---

* **6:3** ***andi' moyoyna...sangkaadanyan nin amigo moyo***- *Sa Griego:andi' moyo nin iyaburoy a matandaan nan wiri a man-gaw'en nan wanan nin gamet moyo.*

8 Andi' moyo sara nin arigen, ta ba'yo moyo et nin dawaten,
si Dios a Ama moyo, tanda' nayna a matkap nin barang saya
komoyo.
9 Bilang sa wanti ey dasal moyo:
O Dios, Ama mi nin isen sa langit,
mapagalangan ka kumon nin liso.
10 Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
Maunor kumon a karabayan mo iti sa luta'
kapadan pakaunor isen sa langit.
11 Byan rakami kumon nin kanen min inawru-awro*.
12 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi kapada nin
pammirduna mi anamaet konran nagkasalanan komi.
13 Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok tan
ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan.*
14 Wanin, no pirdunawen moyo saray nagkasalanan komoyo,
pirdunawen nakamo anamaet nin Dios a syay Ama moyo nin
itaw sa langit.
15 Bale' no kai moyo sara nin pirdunawen a nagkasalanan
komoyo, kai nakamo anamaet lamang nin pirdunawen nin
Ama tamo sa langit.”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon

16 “Anamaet, no magkulasyon* kamo, andi' moyo nin
ipa'kit sa bakas moyo nin bilang konran masantos kano
wadi'. Mabereng a bakas ra tan misket saran nikasama' tan
kai sara nin mangusay ta pigaw nin ipa'kit ran mampagku-
lasyon sara. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan
tutawo kasaynan risibyen ran gun-guna mangibwat konan
Dios.
17 Bale' si'kamo, no magkulasyon kamo, kai kumon nin
ma'kit sa bakas moyo; magra'mos tan mangusay kamo,
18 ta pigaw nin kasan makatanda' a mampagkulasyon
kamo. Si Dios nin Ama moyo a kai nin ma'kit, a sya tamo' a
maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.”

Say Maipa'ka' sa Uapes
Lucas 12:33-34

19 “Andi' kamo nin maninep nin kayamanan iti sa luta' ta
say kayamanan iti ket tumaey tan maet'et ran insikto tan
matakaw sa naninepan,

---

* **6:11** *kanen min inawru-awro- O:kanen min para dilap- O:kanen min masadag sawanin.* * **6:13** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Anaod, ikon moy kasan anggawan nin pag'aadi', pakayadi' tan kagalangan. Peteg a wanin.* * **6:16** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

20 no kai edet, say kayamanan nin itaw sa langit a dinepen
moyo ta kai nin tumaey tan kai nin maet'et nin insikto tan
kasan makatakaw itaw.
21 Ket maninep kamodtaw anaod ta, no adti a kami'nan nin
mabli komoyo ket itaw anamaet a nakem moyo."

Lucas 11:34-36

22 "Say mata anamaet, bara'mo nin tyo' nan lalaman. No
maslag a mata nan sayay tawo, bara'mon mapalaway ya
nga'min a intiron lalaman na.
23 Bale' no makapoy a pangingikit na bara'mon nadedle-
man yay intiron lalaman na. Ket, no si palaway kumon nin
kanakman na ket nag'in anan dedlem bana' sa abas a uapes
na, ani ana nin dedlem nin kabibyay na."

Lucas 16:13; 12:22-31

24 "Kai nasara anamaet nin mapagsirbyan nin kusto nin
sayay alila' a rway niduman amo na, ta no rwa ray amo na,
mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya
konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet, kai moyo nin
mapirngan a magsirbi konan Dios tan say umagawa kamon
maningkap.
25 Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin
umaburido maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a
bilang say ikabyay, inumen, tan isket moyo. Say pipa'kaan
nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangangan tan
pisisket.
26 Kiten moyo saray manuk-manok: Kai sara nin mam-
pangmula ni mampangyatab o maninep nin kanen ra, bale'
mampagawan nasara nin Ama moyon itaw sa langit. Kai
kamo para nin mas mabli kona dyan saray manuk-manok?
27 Anaod, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin
sayay udas tamo' no umaburido kamo?
28 O' a, ambale' a aburido kamo maipa'ka' sa isket moyo?
Imatunan moyo pan gumista a bakas nin buburak nin dikot.
Kai nin magtrabaho o mangabel nin isket ra.
29 Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin
seket na ni Adi' Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et
nakapisket nin kapadan bista nan mataman saya tamo' sa
sain nin buburak.
30 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot
a isen sawanin bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang,
kai na kasi nin ibi a isket moyo? Aninay kababwan nin
pagmamatalek moyo!
31 Kanya' nin, andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa
ikabyay moyo, a no adti kamo mangalap nin inumen, kanen,
tan isket moyo.

32 Sain nin bubagay a iti tanan pirmi sa nakem ran tutawon
kai nin magtanda' konan Dios. Anaod, main ya a Ama moyo
sa langit nin magtanda' a matkap moyo in nin bubagay.
33 Si'kamo bale', matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa
kanakman moyo ket say maiyadilanta a maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios tan say pangngawa' moyo nin say mapteg
para kona, ket ibi nayti nga'min nin matkap moyo.
34 Kanya' nin andi' moyo nin kaaburidwan a mangyadi' sa
adapen a awro; adapen moyoyna li' no isen ana. Kustoynay
matkap moyon adapen sawanin."

7

Say Matkap nin Taladan Maipa'ka' sa Kinamapteg
Lucas 6:37-38,41-42

1 "Andi' ka nin manintinsyan kapada mon tawo a bara'mo
kan hwis ta pigaw nin kai naka li' nin sintinsyawan nin Dios.
2 O', ta no pa'no mosaran sintinsyawan a kapada mon
tawo, wantaw naka li' nin sintinsyawan nin Dios. No ani
a nipanukat mo sa kapada mon tawo, wanin anamaet li' a
itubale' nan panunukat nin Dios komo.
3 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon
bara'mon puling tamo' tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin
mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa
mata mo?
4 Pa'no mon maibarita' kona, 'Galten tayay puling mo,'
anta si'ka ket ni kai ma mangkaasikaso nin galten a truson
nakasalimbeng sa mata mo?
5 Maong ka kano wadi'! Galten mo yapo' a kadukaan sa
kanakman mo ba'yo ka manita nin kapada mon tawo.
6 Andi' moyo nin ipasuet a mangyakay nin maipa'ka' konan
Dios konran tutawon nikasama' a kabibyay tan kasan kad-
ing'eyan. No ipasuet moyo, bara'mon nibi moyoy pirlas moyo
konran baboy ket italma-talmak ra tamo' o bara'mo anamaet
nin nibuntok moyo konran aso a masagradon bubagay ket
birngan rakamon kayaten."

Lucas 11:9-13

7 "Kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan
nakamo. Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan
nakamon manumog sa mantikapen moyo. Kumutana kamo
ket pasrepen nakamo
8 ta sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog,
makadumog sara; tan sarba ran kumutana, pasrepen sara.
9 Si'kamon mumatua, byan moya paran bato no kidawat
yan ma'kan a anak moyo? Kai!
10 O, byan moya paran ulay no kidawat yan kuna' komoyo?
Kai anaod!

11 Say rabay ko nin irgwen, no si'kamo nin tawo tamo' a
sikakasalanan ket tanda' moyoy mamin mabistan bubagay
konran a'nak moyo, kai na kasi ibi nin Ama moyo sa langit
a no ani a maabig para konran kidawat kona?
12 Edet, no ani anamaet a rabay moyon gaw'en ra komoyo
nin kapada moyon tawo, saytaw a matkap moyon gaw'en
konra. Konan siin, matukid moyo a uakay nin Gugan-gan ni
Moises tan saray prupita."

Matkap a Pangungusisa' nin Kabibyay
Lucas 13:24

13 "Si akipot nin purta a serpan moyo sa Pag'adian nan
Dios. Anaod, si purta nin siaabri nin mako sa impyirno
ket alawang ya, tan mainum'ay yan tumbuken tan abaw
saraynay mampakodtaw,
14 bale' akipot yan page' a purta tan maidap yan tumbuken
a dalan nin mako sa byay a iti konan Dios, ket matalag saray
makadumog kona."

Lucas 6:43-44

15 "Pakatalad kamo konran mibalu'-balo' a prupita nasaran
Dios. Bara'mo saran mauyamo' a karniro a rabay nin irgwen
ket bara'mo saran tutuon mammemper konan Dios, bale' say
tutuo bara'mo saran mabayanin ayep ta say gagara ra ket
manida'.
16 Say pakaalilbian moyo konra ket say pigagawa' ra,
kapadan pakaalilbi' moyo no maabig yay kayo o mula sa
paka'kit nin bunga na. Si ambo' nin ubas, kai ya gumungan
ubas, tan si arumas, kai ya gumungan igos.
17 Mataway a bunga nin marigsa nin kayo, ket main nin
dipirinsya nin bunga nan kayon main nin sida' na.
18 Si malambot nin kayo kai ya gumunga nin duka' ket si
main nin sida' nin kayo kai yaynamaet gumunga nin mabista.
19 Pukanen tamo' mi'sa li' puuran a kayon gumungan duka'.
20 Wanin anamaet konran magwadi'-wadi' a prupita
nasaran Dios, maalilbi' moyo sara sa paka'kit nin pigagawa'
ra."

Lucas 13:25-27

21 "Pakatalad kamo! Abaw saray tumawag kongko a wanra,
'Uunuren ko! Uunuren ko!' bale' ambo' nin sarba ra ket
risibyen nan Ama kon itaw sa langit sa Pag'adian na, no kai
edet, saraytaw tamo' saray gumwa' nin karabayan na.
22 Sa Awron Paninintinsya, abaw sara li' a mamarita' a
wanra kongko, 'Uunuren ko, ambale' ey? Nangyakay kami
anamaet nin maipa'ka' komo! Kai para a pinaanda' misaray
nasrepan nin duka' a uispirito tan nakapagmilagro kami et
sa pakayadi' mo?'

23 Bale' i'bat koyti li' konra, ‘Ambo' katamo gapo nin traba-
hador! Kumadayo' kamodti kongko, si'kamon gumu-gumwa'
nin duka'!’ ”

Say Maipa'ka' sa Katutulok
Lucas 6:47-49

24 “Anaod, si rumnge' tan tumulok sa sain nin uakay ko,
maipada ya sa sayay manakem nin tawo a bato a pundasyon
nan nipa'deng nan bali na.
25 Ginmagyo ya. Marges yay rapeg tan linmanip ya.
Bingkasan nayan siri bale' kai ya nin nayba' a bali ta batoy
pundasyon na.
26 Ket si nakarnge' anamaet bale' kai ya nin mangimbabaet,
maipada ya sa sayay kasinakem nin tawo a nipa'deng nayay
bali na sa bubuyangin.
27 Ginmagyo ya anamaet a lamang. Marges yay rapeg tan
linmanip ya. Bingkasan nayan siri a bali ket nayba' yan liso.”
28 Ket sin nayadi' yayna nin nangyakay itaw si Jesus,
naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na.
29 Wanin ran tutawo ta say pangangakay na ket main nin
pakayadi', ambo' nin bilang konran saray Madudunong sa
Gugan-gan.

8

Mamaanda' ya a Cristo nin Makaparmay nin Sakit sa Katat
Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16

1 Ket sin kinmayupa' ya nangibwat sa purod si Jesus, tinum-
bok rayan abaw tuloy nin tutawo.
2 Kaaram-aram, main nin sayay tawon mampagmasakit
nin duka' sa katat a mantawagen nin liprusi* a kinmadani
kona. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan ni-
painganga'do na, “Ser, no rabay moyo magwa' moyo nin
maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*”
3 Nipababo naya ni Jesus a gamet na kona tan wana, “O',
rabay ko. Umanda'* kayna.” Ket tampor inmanda' yay tawo.
4 Ket wana ni Jesus kona, “Mangrenge' kan maong. Andi'
moyti ibari-barita' sa si'numan, ana edet, mako ka konan
padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo.* Ket mangida'ton
ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises ta pigaw nin
maipa'kit a katutu'wan konra no si'no ako.”

Say Pagmamatalek nan sayay Ambo' nin Judio
Lucas 7:1-10

---

* **8:2** Mabasa a maipa'ka' konan siti nin masakit a ***liprusi*** sa Glusaryo. * **8:2** ***maako' rako nin tutawo a bilang sa gindat***- *Sa Griego:paringgasen.* * **8:3** ***Umanda'***- *Sa Griego:ruminggas.* * **8:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:1-32.

5 Nako sara si Jesus sa Capernaum ket sin karate' radtaw
main nin ambo' nin Judio nin sinumna' konra. Kapitan yayti
nin sundalo' nin Romano ket dinawat na kona ni Jesus
6 a wana, “Ser, mampagmasakit yay alila' ko. Itaw ya sa bali
ko. Naparalitiko ya ket mangkapaidap yan maong.”
7 “Sigi, paandaen koya; tamoyna sa bali mo,” wana ni Jesus.
8 “Ay, kai, Ser! Andi' ana,” wanan kapitan, “ta kai ako
kumana' a sumrep ka sa bali mi. Ket, sadag anan ibarita' mo,
‘O', umanda' yayna,’ ket umanda' yaynay kawa'nan kon alila'
ko.
9 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan
pangulo kon diri, tan main nin susundalo' a iti sa pakauray
ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, ‘Mako kadtaw e,’
ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko, ‘Mako
kadti,’ ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a lamang
konan aripen ko. No wangko kona, ‘Gaw'en mayti,’ gaw'en
ta gaw'en naya anaod.”
10 Naka'ngap yan tuloy si Jesus sin narnge' naytin wanan
kapitan. Ket wana konran mantumumbok kona, “Ibarita'
koyti komoyo a kasa gapo et nin narnge' kon tawo a main nin
wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita!
11 Ibarita' ko komoyo, rumate' li' a awro nin abaw sara li'
a ambo' nin Judio nin mangibwat sa baytan tan sa panrupan
a kipunsya nin kidungon mangan kalamo' ran puon tamon
Judio, a sara si Abraham, Isaac tan Jacob, itaw sa Pag'adian
nan Dios.
12 Sara bale' a raruman Judio nin sara kumon a kipag'adi'
konan Dios ket, itampal sara li' itaw sa pinasyan dedlem tan
pinasyan kaday'an konan Dios ket itaw umasisit sara li' tan
ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng
ra.”
13 Kaaram, wana ni Jesus konan kapitan, “Mako kayna. No
ani a timper mo, saytaw anamaet a mangyadi'.”
Ket konan sitaw si udas a inirgo na ni Jesus taw, inmanda'
yay alila'.

Pinaanda' nasaran Cristo a Abaw nin Tutawo
Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41

14 Nako sara si Jesus sa bali ra ni Pedro. Nakaida' yay
katyangan nan babayi ni Pedro ta ma'mot ya.
15 Gina'getan naya ni Jesus a sayay gamet na ket tampor a
inmanda' ya. Nibangon yayna tan nagsirbi ya konra ni Jesus
sa pangnganan.
16 Sin yinmabina, ni'ra-ni'ras rasaran tutawo kona ni Jesus
a mampagmasakit a nasrepan nin ispiriton duka'. Pinalak-
wan nasara ni Jesus a dudimunyo sa irgo na tamo', tan
pinaanda' nasara a sarba ran main nin masakit.

17 Napatutu'wan a wana ni Prupita Isaias sa wanin a ginwa'
na ni Jesus. Wana, “Syay nanambar nin sarban mumasakit
tamo tan ginlat na nga'min a sarban man'irangep tamo sa
lalaman tamo.”*

*Saray Mangkatuga' nin say Maipa'ka' sa Katutumbok ko-
nan Cristo*
Lucas 9:57-62

18 Ni'sa, sin na'kit na ni Jesus a ka'bawan ran tawo, pinasaki
nasaray tumutumbok na nin makodtaw sa rubari'.
19 Sin sain, kinmadani ya kona ni Jesus a sayay Madunong
sa Gugan-gan tan wana kona, “Maistro, mayi ako komo adti-
man a keen mo.”
20 Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a
uayep sa tatalon ta main nin piikapan ran diri, tan sara et
a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si
Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan.”
21 Si saya nin tumutumbok wana kona ni Jesus, “Ser, no
mi'sayna li' ta itabon koya yapo' si tatay mi.”
22 Bale' wana ni Jesus kona, “Kai, mayi ka kongko. Pauryan
mon saray kasa sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a man-
gitabon konran nunati ra.”

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Pwirsa sa Libed-libed
Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25

23 Kaaram, nako ya nin rinmuran sa baluto si Jesus ket nayi
saray tumutumbok kona.
24 Sin kapresan ran mansumaki, bigra' a tribunada ana, ket
si baluto ra manlumdeg yaynan maspakan nin burakan. Sin
sain, mampa'lek ya si Jesus.
25 Kina' raya nin pinukaw. Wanra kona, “Maistro, man-
lumdeg atamoyna! Isalba rakami!”
26 Wana ni Jesus konra, “Aninay li'mo moyo! Aninay kabab-
wan nin pagmamatalek moyo!” Ket nibangon tan inumdeng
ya tan nigan-gan nan tumgen yay siri tan kumpa' a daluyon.
Tampor linumteng tan linminak yay taaw.
27 Naka'ngap saray kalalamo' na. “Ani ket a pitatawo nan
siti a mataman si tribunada tan say daluyon, tumulok kona!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo konran Dudimunyo
Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39

28 Nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar a sakop nan
Gadara. Rwa ran lalaki nin linumwa' sa yukib nin mam-
panabunan a sinumna' kona ni Jesus. Nasrepan saran ispiri-
ton duka' ket pinasyan bayani ra kanya' nin mali'mo saran
lumabas itaw a tutawo.

---

* **8:17** Isaias 53:4.

29 Sin naalilbi' raya si Jesus, wanran niburyaw, “Si'kan
Anak nan Dios, ani ket a kabiangan mo komi? Iti ka para ta
pigaw nin padya'dyaen nakami ana abirno nin kai et narate'
a udas nin panunusa?”
30 Sin sain, sa ambo' nin adayo' sa kami'nan ra ket main nin
abaw nin baboy a mampangan.
31 Wanran nikidawat nin inganga'do nin ispiriton duka'
kona ni Jesus, “No palakwanen rakami ana, aburuyan mo
tana edet a sumrep kami konran baboy.”
32 “Sigi, mako kamoyna,” wana ni Jesus. Ket linakwanan
rasaran ispiriton duka' a lulalaki tan sinumrep sara konran
baboy. Ket nangimros saray baboy nin namunta sa kikiras
ket nanabo' sara sa raranom tan nati sara nga'min.
33 Saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo saran
nako sa babali tan nibari-barita' ray nangyadi' lalun-laloynay
nangyadi' konran rway lalakin nasrepan nin ispiriton duka'.
34 Kanya' nin sin narnge' rayti nin gumabali, nako sara
kona ni Jesus tan nikidawat saran inganga'do a lumakwan
yaynadtaw kadi' sa lugar ra.

9

Mamaanda' ya a Cristo nin Sayay Kai nin Makakimey
Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26

1 Ket rinmuran sara anamanaet sa baluto si Jesus nin
sumubli' sa rubari' a mako yayna sa babali*.
2 Ambo' nin na'teng sin itaw sarayna, main nin nirate' ran
tutawo nin sayay lalakin kai nin makakimey a nakaida' sa
idaan na. Na'kit na ni Jesus a pagmamatalek ra kona ket
wana konan lupoy, “Rumiriket ka, amigo. Napirduna anay
kukasalanan mo.”
3 Ket itaw, main nin umno ray Madudunong sa Gugan-
gan. Sin narnge' raytaw ket wanra sa nakem ra, “Man'u'na-
u'nawan nayay Dios nin sitin tawo!”
4 Bale', nataros na anaod ni Jesus a iti sa nakem ra kanya'
nin wana konra, “Ambale' nin duka' a pangingisip moyo?
5 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' a
umanda' nin makalalako kayna, dyan si mapirduna anay
kukasalanan mo!
6 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo
ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa
luta', ibarita' koyti,” ket anaod wana ni Jesus konan parali-
tiko, “Mibangon ka. Awiten ma in si undayon mo ta sumubli'
kayna komoyo.”
7 Nibangon yay tawo ta nugot yayna sa bali ra.

---

* **9:1** Capernaum.

8 Sin na'kit rayti nin tutawo nin itaw, naka'ngap saran awit
a li'mo tan rinayo rayay Dios ta binyan nay tawo nin wanin a
pakayadi'.

Kayaban nasara nin Cristo a Makasalanan
Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32

9 Linmakwan yadtaw si Jesus. Sin manlumalako ya, na'kit
nayay manininginir nin buis* a si Mateo nin nakatekre' itaw sa
upisina na. Wana ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok
ko.”
Inumdeng ya si Mateo tan nayi ya kona ni Jesus.
10 Nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali
na ni Mateo, ket abaw saray manininginir nin buis tan ambo'
nin rilihyuso a kadungo ra.
11 Main nin myimbro sa dupong ran Pariseo a mampangi-
maton kona ni Jesus, ket wanra konran tumutumbok na,
“Ambale' a mangkidungo yay maistro moyo konran wanin a
tutawo?”
12 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasara nin sayay
alimbawa'. Wana, “Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin
duktor, no kai edet, saray main nin masakit.
13 Maipa'ka' konan siin, adalen moyan maong a mabasa
sa Masanton Kasuratan a wanan Dios, ‘Say mapainganga'do
kamo konran kapada moyon tawo a makaparirikat kongko,
ambo' a say da'ton moyo.’* Adalen moya in ta nako akodti sa
luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan ambo' konra
nin kano ket matunong sara.”

Say Pisiswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39

14 Main nin ni'sa, nako saray tumutumbok na ni Juan a
Mammawtismo kona ni Jesus. Wanra kona, “Si'kami tan
saray Pariseo, ket mampagkulasyon kami. Ambale' a saray
tumutumbok mo ket kai sara gapo nin mampagkulasyon?”
15 Ni'bat na ni Jesus konra nin saya yan alimbawa', “No
main nin kasal, kasan sapo nin kiriga sara konan nubyo a
kumbidado na! Leg'an a kalamo' raya et a nubyo, kai sara
gapo nin gumereng. Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo'
ya ket magkulasyon sarayna.”
16 Wana et ni Jesus a maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan
tawon manali'neb nin ba'yon abel sa ma'ran a aysing ta no
gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen ya li' ket guruyen naya
a ma'ran nin abel ket maluod yay bisang na.
17 Kasaynamaet a lamang nin mangikwa nin mampibaliw
nin arak sa ma'ran a katat nin supot a pangangwan, ta no

---

* **9:9** Mabasa a maipa'ka' konran ***manininginir nin buis*** sa Glusaryo. * **9:13** Oseas 6:6.

gaw'en a wanin, si mampibaliw nin ba'yon arak tubraken naya, ket masida' yay supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan ta pigaw nin kasa konran saraytin rwa a mapirdi."

Pinaanda' nan Cristo a Grabin Mumasakit
Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56

18 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' yay sayay pangulo nin Judio. Tinmalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan wana, "Kai ya et nin nainsanan nin nati a anak kon babayi. Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo moy gamet mo kona ta pigaw nin sumubli' yan mabyay."

19 Inumdeng ya si Jesus tan nayi ya kona. Nayi sara anamaet a tumutumbok na.

20-21 Sin adap rayna sa bali nan upisyal, main nin babayin kinmadanin nako sa gurot na ni Jesus. Sitin babayi ket labinrway taon anan mandumaya' ya nin kasan tegen. Ket wanan sitin babayi sa nakem na, "Makudit koya tanay aysing na umanda' akoyna." Kanya' nin kinudit nayay saroy nan aysing na ni Jesus.

22 Nibring yan inmadap si Jesus ket wana konan babayi, "Arikong, rumiriket ka. Bana' sa pagmamatalek mo ket inmanda' kayna." Ket tampor konan sitaw anan udas inmanda' ya.

23 Nituloy raynay nako ket nakarate' sara sa bali nan pangulo. Sinumrep ya si Jesus ket sin na'kit nan itaw main nin musiko tan gewgewan ran tutawo,

24 wana, "Lumiwa' kamodti nga'min. Kai ya nin nati a anak; mampa'lek ya tamo'." Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona.

25 Sin napaliwa' sarayna nga'min a itaw, linmuob ya si Jesus sa kwarton kami'nan nan anak. Gina'getan nay gamet na ket nibangon ya.

26 Natanda-tandaan tin ginwa' na ni Jesus sa sarban bubabalidtaw.

27 Nibwat yaynadtaw sa bali nan upisyal si Jesus. Sin manlumalako ya, rwa ran bulag a tinmumbok konra. "Ka'dwan rakami kadi', si'kan nipangako' a puri na ni David," wanran nita'wa-ta'way.

28 Sin sinumrep ya si Jesus sa bali, saray rway bulag inmarak sara kona. Tinepetan nasara a wana, "Mamper kamo nin mababa' kon gaw'en a maka'kit kamo?"

"O', Maistro, mamper kami," ni'bat ra.

29 Inapros na a mata ra tan wana, "Mangyadi' komoyo a tepren moyo."

30 Ket naka'kit sarayna. Mairot nin nibibilin na konra a andi' ra ibari-barita' a maipa'ka' sa sayti.

31 Wanin man a wana ni Jesus, nika' ran lamang nibari-
barita' sa sarban bubabalidtaw a maipa'ka' kona.
32 Mampibwat saraynaytaw saray rwan gindat a bulag sin
main nin tawon naumel ta nasrepan yan ispiriton duka' a
nirate' ran umno ran katawo kona ni Jesus.
33 Sin napalakwan nayayna ni Jesus a ispiriton duka', naka-
pag'irgo yayna a tawon naumel ket naka'ngap sara nga'min a
tutawodtaw. “Sawanin kami tamo' naka'kit nin wanin iti sa
Israel,” wanra.
34 Bale' main nin Pariseo nin itaw ket wanra, “Si uunuren
ran uispiriton duka' binyan naya in nin pakayadi' kanya' nin
makapamalakwan yan ispiriton duka'.”*

Say Pakapaga nan Cristo konran Abaw a Tawo

35 Kina'-kina' na ni Jesus a abaw nin bubabali tan bubaryo
nin niyakay naya sa sinaguga tan nipata-patanda' nayay
Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.
Pinaa-paanda' nasaray tutawon main nin nagsikabarang nin
masakit tan man'irangep sa lalaman ra.
36 Ka'dwan nasaran tuloy a nadupong nin abaw a tutawo
ta marere' sara tan kasan makatulong konra a bara'mo saran
karniro nin kasan mangipastor konra.
37 Ket wana konran tumutumbok na, “Abaw saray nasadya'
nin masagyat nin sumrep sa Pag'adian. Wanin man, matalag
saray mangyayatab,
38 kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay main nin
ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin saray trabahador
nin kiyatab.”

10

Say Nipangibaki' nan Cristo konran Labinrwa
Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16

1 Sawanin, kinayaban nasara ni Jesus a labinrwan adanin
tumutumbok na tan binyan nasara nin pakayadi' nin ma-
malakwan nin duka' nin uispirito a nakasrep sa tutawo, tan
mamaanda' nin abaw a bakas nin masakit tan man'irangep
sa lalaman.
2 Sayti a ngaran ran saraytin labinrwan apostoles na ni
Jesus: Mu'na-mu'na si Simon a pinangaranan nan Pedro, tan
si Andres a busat na ni Pedro; si Santiago tan si busat na a si
Juan a a'nak na ni Zebedeo;
3 mi'sa si Felipe, tan si Bartolome, tan si Tomas, tan si Mateo
a gindat a manininginir nin buis, tan si Santiago a anak na ni
Alfeo, tan si Tadeo,

* **9:34** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

4 tan si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo, tan
si Judas Iscariote a syay magtraidor kona ni Jesus.

Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6

5 Nibaki' nasarayti ni Jesus saray labinrwa tan binibilin
nasara a wana, “Andi' kamo nin mako sa bubabali ran ambo'
nin Judio tan sa bubabali ran Samaritano,
6 no kai, mako kamo tamo' konran Israelita a saray pinili'
nan tutawo nan Dios bale' bara'mo saran karniro nin pinau-
ryan.
7 Ika' moyo nin ipatanda' konra a dandani yayna nin
mag'adi' iti sa mundo a Dios.
8 Paandaen moyo saray mampagmasakit, pabyayen moyo
saray nunati, paandaen* moyo saray mampagmasakit nin
duka' sa katat, tan palakwanen moyo saray uispiriton duka' a
nakasrep sa tutawo. Nangrisibi kamon kasan bayad nangib-
wat konan Dios, andi' kamo anamaet nin pabayad sa gaw'en
moyo konran tutawo.
9 Andi' kamo nin mibalon nin kwarta,
10 tan andi' kamo nin mibag o mangawit nin pisilyan
nin aysing o sapatos, o baston, ta si sayay mampagtrabaho,
manepeg a ibi ran pagtrabahwan na a matkap na.
11 No rumate' kamo sa sayay babali o baryo, maningkap
kamon maikana' a tawon mamagtuloy komoyo tan miikap
kamo konan siin a pammali leleg nin isen kamo konan siin
a lugar.
12 No rumate' kamo sa sayay bali, dawaten moyoy pam-
mindisyon nan Dios konran main nin bali.
13 No maong saran tawo, bindisyunan nasaran Dios, bale'
no ambo' saran maong nin tawo, babawien moyoy nipa-
mindisyon moyo.
14 Ket no main nin pammali o babali a saray tawodtaw ket
kai rakamo nin pagtuluyen o kai ra nin reng'en a man'iparate'
moyo konra, mibwat kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok
sa ayi moyo nin mangipataros a madusa sara li' sa sain a
ginwa' ra.
15 Ibarita' koyti komoyo a sa Awro li' nin Manintinsya yay
Dios, mas mabyat li' a dusan ibi nan Dios konran tutawo nan
siin a babali dyan sa dusan ibi na li' konran taga Sodoma tan
taga Gomorra*.”

Say Nipamau-pau'na nan Cristo konran Labinrwa

Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17

16 “Rumnge' kamon maong. Pakanda' kamo ta ibaki' kata-
mon mako konran maraet a tutawo. Bara'mo kamo li' nin

---

* **10:8** ***paandaen***- *Sa Griego:paringgasen.*

* **10:15** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.

karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep. Ket matkap
a pag'inen moyon matadem a pangingisip moyo a kapada
nan ulay, tan pag'inen moyon malinis a gugagara moyo a
kapada kamo anamaet kaamo' nin kalapati.
17 Pakanda' kamo ta dakpen rakamo li' tan bistawen
rakamo li' tan sanet-saneten* rakamo li' itaw sa susinaguga
ra.
18 Ika' rakamo et li' nin usisaen sa adapan ran mag'uuray
tan uadi' bana' ta mangkikalamo' kamo kongko, ket
pagkanawanawa moyoyna in li' nin mangipatanda' nin
maipa'ka' konan Mabistan Patanda' konra tan konran
raruman tawo.
19 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen nin naiyadap
konra, andi' moyo nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo
tan no pa'noy pammarita' moyo. No udas moyoyna li' nin
tumnoy, ibarita' nayna li' nin Dios komoyo a ibarita' moyo,
20 ta ambo' li' nin si'kamoy mampag'irgo no kai si Ispirito
nan Dios a Ama moyo a mampag'irgo yupa' komoyo.
21 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin
bubsat ra. Main li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra,
tan main anamaet li' nin a'nak a magribildi* tan mangipapati
konran mangatua ra.
22 Wanin ta guraen rakamon sarban tutawo bana' ta
mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. Bale' si
tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin
dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.
23 No padya'dyaen rakamo sa sayay babali lumakwan ka-
mon mako sa sakalako. Ibarita' koyti komoyo a kai moyo et li'
nin nakka' nin nangipatandaan a sarban bubabali nan Israel,
si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoyna."

Lucas 12:2-9

24 "Kasan si'numan nin mampag'adal a mas ata'gay dyan si
maistro na. Wanin anamaet, kasan alila' a mas ata'gay dyan
si amo na.
25 Ket makuntinto yayna a sayay mampag'adal no sa ka-
papa'sar ket makakipada ya konan maistro na, o si sayay
alila' no makakipada ya konan amo na. Ket si'koyna anaod,
nin bara'mon ulo nin pamilya, ket tinawag rakon Beelzebul a
uunuren ran dudimunyo, laloynan kasan sapo a si'kamo nin
tawo ko, ket pangaranan rakamo anamaet nin maraet.
26 Anaod, ta si'koy amo moyo, andi' moyo sara nin ikali'mo
a tutawo ta sarban bubagay a adi sawanin ket maipadar li' no
marate' a udas, ta kasan sikrito nin kai nin matandaan.

---

* **10:17** ***sanet-saneten*** - Sa kaugalian ran Judio, sayti a dusa nin pagriribildi nan sayay tawo sa main nin pakauray. * **10:21** Mikas 7:6.

27 Say bubagay a si'kamo tamo' a namaritaan ko, ipatan-
daan moyo li' sa sarban tutawo.
28 Andi' moyo sara nin ikali'mo a makapangmati konan
sitin lalaman bale' kai nin makapama'no konan kararwa
moyo, no kai si Dios a ikali'mo moyo a syay makapangmati
nin lalaman tan kararwa moyo itaw sa impyirno.
29 Magwa' saran kalapsing a rway manuk-manok. Mata-
man wanin bale', ni saya konra kasan maragrag nin mati no
kai na aburuyan nin Dios a Ama sa langit.
30 Wanin anamaet a lamang komoyo, ni say sabot moyo sa
ulo ket nabilang na et.
31 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo ta mabli ka-
mon adayo' kona dyan saray abaw a manuk-manok.
32 Sawanin anaod ibarita' ko, si si'numan a mangipatu-
tuo konra nin tutawo a tumutumbok koya, ipatutuo ko li'
anamaet nin tumutumbok koya kona ni Ama ko nin itaw sa
langit.
33 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumu-
tumbok koya, ibudi' ko li' anamaet kona nin Ama ko nin itaw
sa langit a tumutumbok koya."

Say Matkap a Katatarig'en ran Tumutumbok nan Cristo
Lucas 12:51-53; 14:26-27

34 "Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin
main nin pitutuno. Kai ako nin nakodti ta pigaw nin main nin
pitutuno no kai edet, ta pigaw nin main nin pilalaban.
35 Bana' sa gagara nin nipako kodti sa luta' kuntrawen naya
li' nin anak nin lalaki a ama na, si anak nin babayi si ina na,
tan si manuyang nin babayi si katyangan nan babayi.
36 Saray mairot a kakuntra na li' nin sayay tawo ket saray
dirin kalamanan na.*
37 No mu'na-mu'na sara konan sayay tawo a mangatua na
dyan si'ko, kai ya maikana' nin tumutumbok ko. O' no saray
mu'na-mu'na konan sayay tawo ket saray a'nak na, kai yan
lamang anamaet maikana' nin tumutumbok ko.
38 O' ta si tawo a kai ya nin mamalatay nin kudos na nin kai
na ipulisay a wanin nin mabli kona, kai ya nin kumana' nin
tumutumbok ko.
39 Si si'numan a pablyen nay byay nadti sa mundo, mati ya
li' a lamang, bale' si si'numan a gurutan nay byay nadti bana'
sa pammabli na kongko, madumog na a tutuon byay."

Marcos 9:41

40 "Saray tutawon mangako' komoyo, si'koy inako' ra tan
saray mangako' kongko, si Ama ko nin namaki' kongko a
inako' ra.

---

* **10:36** Mikas 7:6.

41 Si tawon mangako' nin sayay ibabaki' nan Dios bana'
ta tanda' nan ibabaki' nayayti nin Dios, mabyan ya li' nin
gun-gunan kapada nin gun-guna nan ibabaki' nan Dios tan
si tawon mangako' konan sayay matunong a tawo bana' ta
sitin tawon akuen na ket matunong ya, mabyan ya li' nin gun-
gunan kapada nin gun-guna nan matunong a tawo.
42 Ibarita' koyti komoyo a mataman nin si sangkadaitean
a pagsisirbi, alimbawa' say pamainom tana konan sayay
ayupa' a tumutumbok ko, a pagsirbyan raya bana' ta tumu-
tumbok koya, si mangwa' nin wanin kasan sapon mabyan ya
li' nin gun-guna.”

11

Si'no ya a Cristo
Lucas 7:18-35

1 Sawanin, sin nayadi' nasarayna nin binibilin ni Jesus a
labinrwan tumutumbok na, linmakwan yayna konan sitaw
a lugar tan nako ya sa kabaraybay nin bubabali ket itaw
nipatandaan tan nipapalaway nayay Mabistan Patanda' kon-
ran tutawo.
2 Si Juan a Mammawtismo sin sain ket mangkapriso ya.
Natandaan nay maipa'ka' sa mumilagro nin ginwa-ginwa' na
ni Jesus a syay Cristo ket nangibaki' yan tumutumbok na nin
mako raya nin tepetan.
3 Wanra kona ni Jesus, “Si'kayna paraytaw si nipangako'
nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon
taga'nan mi?”
4 Ni'bat na ni Jesus konra, “Sumubli' kamo kona ni Juan ket
ibarita' moyo kona a narnge' moyo maipa'ka' sa nibarita' ko
tan say naimatunan moyon ginwa' ko.
5 Ibarita' moyo kona a saray bulag, maka'kit sarayna; saray
lupoy, makalalako sarayna; saray main nin duka' a masakit
sa katat, napaanda' sarayna; saray telek, makarnge' sarayna;
saray nati, pinasubli' kosaran mabyay; tan konran maidap a
byay, man'ipatanda' koyay Mabistan Patanda'.
6 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangun-
gunor na kongko.”
7 Kaibwat ran tumutumbok na ni Juan, inmadap ya si Jesus
konran abaw a tutawodtaw nin ibarita' na a maipa'ka' kona
ni Juan, a wana, “Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo' nin
matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para
a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-irpay
nan siri? Kai!
8 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket
nin mabli tan mapustura? Ambo' anaod nin wanin ta saray
tawon misket nin mamabli ket miikap sara sa palasyo.

9 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para si sayay prupita
nan Dios? O' bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan basta nin
prupita si Juan.
10 Wanti ey wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,
‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay
dalanan mo.’*
11 Ibarita' koyti anaod komoyo: Kasa et gapon niyanak nin
makakipada kona ni Juan a Mammawtismo. Abirno nin
wanin bale', si sangkaayupaan nin tawon iti sa sirong nin
pag'aadi' nan si mangibwat sa langit, ket mas ata'gay ya et
dyan si Juan.
12 Anaod, nangibwat ana sin nitarana' na ni Juan a mangi-
patanda' nin maipa'ka' konan si tinudo' nan adi' nin Dios
angga et sa sayti nin awro, mangkapasuet nin ipadar ana a
pag'aadi' nin mangibwat sa langit, tan abaw saray tutawo nin
man'ipasuet ray sumrep.*
13 Bilang sa wanin a na'teng anan naipatanda' konran tutawo
maipa'ka' konan mag'adi' a mangibwat sa langit, nangibwat
et kona ni Moises tan saray prupita anggan sa tarana' nin
pakatukid sin rinmate' ya si Juan.
14 Ket akuen moyo pa a si Juan ket syay Elias* a mantaga'nan
moyon sumubli'.
15 Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Ambo' yan Wantaw a Cristo konan si Mantaga'nan ran Rumate'

16 “Ani a pangipadawan ko komoyo nin tutawo konan sitin
panaon? A'nak. Ipada katamo konran a'nak a mampiikap
sa plasa. Mangkuma'sel saray raruma konran kaikap ra a
wanra,
17 ‘Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin
mangabet-abet.’
18 Wanin ta, sin rinmate' ya si Juan, na'kit moyon nagkula-
kulasyon ya tan kai ya gapo ninom nin arak, ket wamoyo, ‘Ya!
Kurang-kurangen! Nasrepan yan ispiriton duka'!’
19 Wanin a lamang anamaet sin rinmate' akon si Pinaitawo
nin mampangan tan mampinom ako, ket wamoyo, ‘U! Kikiten
moyayti e nin tawo! Masiba' ya tan mainom yan arak! Amigo

---

* **11:10** Malakias 3:1. * **11:12** *awro, mangkapasuet...ray sumrep.- O:awro, mansidaen yaynay mag'adi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.- O:awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.* * **11:14** Mabasa et a maipa'ka' sa ***isusubli' na ni Elias*** sa Malakias 4:5.

rayan maniningir nin buis tan saray raruma et nin ambo'
nin rilihyuso.' Bale',” wana ni Jesus, “sa kabibyay ran saray
mampagmatalek konan Dios, ma'kit nin kusto a kadunungan
na.”

Lucas 10:13-15

20 Ket binalaw nasara ni Jesus a tutawo sa lulugar a nang-
waan nan abaw nin mumilagro ta kai ra et nin nagbabawian
a duka' a gawa'-gawa' ra.
21 “Ay, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan
si'kamon tagadti sa Betsaida! O' ta abaw a mumilagron
ginwa' kon para komoyo bale' kai moyo nin nagbabawian a
kukasalanan moyo. No ginwa' ko in kumon itaw sa Tiro tan
Sidon, na'teng sarayna kumon nin nisulot nin langgutsi tan
tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw nin mangipa'kit nin
pagbababawi' ra sa kukasalanan ra.
22 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Man-
intinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo
dyan konran taga Tiro tan taga Sidon.
23 Ket si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka'
moyo layin raywen rakamo sa langit! Kai anaod! Kasan
sapon itampal rakamo sa impyirno! No ginwa' kodtaw ku-
mon sa Sodoma a mumilagro nin ginwa' ko sa lugar moyo,
kai naya kumon nin sinida' nin Dios a Sodoma tan main ya et
kumon nin babali anggan sawanin.
24 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Man-
intinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo
dyan say ibi na konran tutawo sa Sodoma.”

Pangibwaten nan Cristo nin Mainawnan a Kabibyay
Lucas 10:21-22

25 Sin sain, wana ni Jesus, “Ama ko a Uunuren sa langit
tan sa luta', raywen kata ta kai mo nin nipatandaan konran
madudunong tan di-adal nin tutawo a katutu'wan, no kai
edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'.
26 O' a ta wanin a makaparirikat komo, Ama.”
27 Wana et ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna
kongko nin Ama ko nin gaw'en tan tandaen a sarba. O', si'ko
a si anak na tan si Ama ko tamo' a mitandaan nin peteg, pati
sara et a pilien kon pangipadaran kona.
28 Umarak kamo kongko, si'kamo nga'min nin gawa' ana
nin gawa' tan mangkabyatan, ta si'koy painawnan moyo.
29 Tumumbok tan paiyakay kamo kongko ta madali' akon
katarusan tan maayupa' a nakem ko, ket makadumog kamon
inawa nin byay.
30 Mainum'ay a ipasunor ko, tan ambo' nin maidap tukiden
a ipagwa' ko komoyo.”

12

Si Uunuren sa Awron Painawa ket si Cristo
Marcos 2:23–3:6; Lucas 6:1-11

1 Ambo' nin na'teng sayay awron Sabado a syay Awron
Painawa, linmabas ya si Jesus tan saray tumutumbok na
sa gagawa'. Mabitil saraynay tumutumbok na kanya' nin
namursing saran rinakay tan nangusim sara.
2 Main itaw nin Pariseo nin naka'kit konra ket wanra kona
ni Jesus, “Oy, kiten mosaray tumutumbok mo! Man-gaw'en ra
in, anta maiyawa' nin mangyatab no Awron Painawa!”
3 Ni'bat na ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi a
nabasa moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa
ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan ya tan saray
kalalamo' na ta kasaynan ikabyay ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios tan kinalap
nay tinapay a nida'ton konan Dios? Ket sayti nitataw'an
ran kinnan ni David tan saray tutawo na. Maiyawa' anaod
a mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamo' nin
mangan ket saray pupadi'.*
5 Kai moyo para anamaet nin maalilbi' sa mabasa-basa
sa Libron Gugan-gan a tepe' nin Awron Painawa, saray pu-
padi' no itaw sara sa Timplo nan Dios ket mansubagen ray
Gugan-gan ta man-gaw'en ray trabaho ra? Mampagtrabaho
saran page' no Awron Painawa bale' kai sara nin mam-
pagkasalanan.*
6-7 Wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, ‘Say
mapainganga'do kamo konran kapada moyon tawo a maka-
paririket kongko, ambo' a say da'ton moyo.’* No mataros
moyo tamo' kumon a pipa'kaan nan siin, kai moyo sara
nin sinintinsyawan a kai nin nagkasalanan. Ibarita' koyti
komoyo a iti sawanin komoyo a pag'aadi' nin mas maka-
pangyayadi' dyan saytaw say maipa'ka' konan Timplo nan
Dios.
8 Wanin ta si'kon si Pinaitawo, si'ko a makapangyayadi'
maipa'ka' sa Awron Painawa.”
9 Linmakwan yadtaw si Jesus tan nako ya sa sinaguga
radtaw nin Judio.
10 Main nin sayay lalakidtaw a nati yay sayay takyay na.
Main anamaet nin Pariseo nin itaw. Ket, bana' ta mam-
paningkap saran padalan a maparsawan rayan sinmubag sa
Gugan-gan si Jesus, nitepet ra kona, “No paandaen nayan

---

* **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6. * **12:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9. * **12:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 28:9-10. * **12:6-7** Oseas 6:6.

sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron Painawa,
sinubag na kasi a Gugan-gan?”
11 Ni'bat na ni Jesus, “No nanabo' ya sa ubot a ayep nan saya
komoyo sa Awron Painawa, impusiblin kai naya nin keen
arwasen abirno nin Awron Painawa.
12 Ket mabli yan adayo' a sayay tawo dyan ayep. Kanya' nin
kai tamo nin subagen a Gugan-gan no tumulong atamo konan
sayay tawo no Awron Painawa.”
13 Kaaram, wana ni Jesus konan lalaki, “Ipa'nat may takyay
mo.” Ket nipa'nat nayan lalaki a takyay na tan sin sain, lin-
mimpyo ya, a kasaynan nidumawan na konan sayay takyay
na.
14 Sin sain, linmakwan saraynadtaw a Pariseo tan
nag'iirgwan ra no pa'no nin pammapati ra kona ni Jesus.

Si Pinili' nan Dios ket si Cristo

15 Sin natandaan na ni Jesus a plano ran gaw'en nin Pariseo,
linmakwan ya konan sitaw a lugar. Abaw saray tutawo nin
nayi kona tan tinambar nasara nga'min a main nin masakit.
16 Bale' binibilin nasara nin andi' ra nin ibari-barita' a
ginwa' na.
17 Ket sa wanin, matukid a wana nin Dios a nisurat na ni
Prupita Isaias, a wana,
18 “Sya ey ibabaki' kon pinili' ko.
Mangkawa'nanen koya tan syay pakaririketan kon tuloy.
Ibaki' koya kona a Ispirito ko tan
iparate' na li' konran tutawo sa sarban lugar a
mapteg nin sintinsya ko.
19 Kai ya nin kiaway tan kai yaynamaet nin gumurya-buryaw.
Kai ya nin marnge' nin magdisku-diskurso.
20 Tulungan nasara li' a
kasan pakababa' tan mangkakasawan anan ilalo,
kapadan kai na nin pammari' nin liso konan dayamin
naspok,
o say kai na nin pangrep konan kuyep-kuyep a lampadawan.
Ituluy-tuloy nay pangngawa' nin nipagwa' kona
anggan matukid nayna li' a mapteg nin sintinsya ko
21 tan say sarban tawo ket magmatalek ana li' kona.”*

Binalaw ran saray Pupangulo a Gawa' nan Cristo
Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23

22 Main nin ni'ras ra kona ni Jesus nin lalaki a bulag tan
umel ta nasrepan yan ispiriton duka'. Pinaanda' naya ni Jesus
ket maka'kit tan makapag'irgo yayna.

---

* **12:21** Isaias 42:1-4.

23 Ket, saray tutawon itaw, naka'ngap saran awit a li'mo.
“Siti na palayi yaytaw si nipangako' a puri na ni David?”
wanra nin nitepetan.
24 Main nin Pariseo nin itaw tan sin narnge' rayti wanra,
“Makapalakwan yan ispiriton duka' bana' ta si Beelzebul
a syay uunuren ran uispiriton duka' ket binyan nayan
pakayadi'.”
25 Nataros na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, kanya' nin
wana konra, “No main nin sayay nasyon ket matau-tao tan
milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin
anamaet, no sa sayay pammali o babali, mapuruk-purok sara
nin miaaway a saya tan saya, misisyay li' a pirat'anan ra.
26 Edet a lamang, no say puon nin pakayadi' ko ket kona ni
Satanas, mangkuntrawen nay kadiryan na kanya' nin pa'no
ey a katutuloy nin pag'aadi' na?
27 Wamoyo nin si'ko ket palakwanen kosaray ispiriton
duka' bana' sa pakayadi' na ni Beelzebul. Sara pa a tu-
mutumbok moyo, mamalakwan sara paran ispiriton duka'
a mangibwat anamaet sa pakayadi' na, o si Dios a mamin
pakayadi' konra? Saran mismo a mamatutuo nin abas kamo
sa man'iparsa moyo kongko!
28 Bale' sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin
ispiriton duka' ket ibat konan Ispirito nan Dios, ipadar anaod
nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadti a Dios.
29 Tutuo in ta si Satanas ket bara'mo yan sayay magsen a
tawo. Kasan makasrep sa bali na ta pigaw nin kalapen ray
kukayadian na no kai raya yapo' nin baruren in a magsen
nin tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa' rayna nin kalapen
nga'min a rabay ra.
30 Si si'numan a kai nin kipasayan kikalamo' kongko, kun-
tra ya kongko. Si kai nin tumulong kongko, sambenan nako.
31 Bana' sa sain a pammaduka' moyo sa gawa' nan Ispir-
ito, tandaan moyoyti: Mapirduna saray tutawo sa animan
a kasalanan ra, mataman et sa duka' a irgwen ra konran
kapada ran tawo o konan Dios. Bale' si si'numan a ma-
maduka' nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo
nin mapirduna.
32 Mapirduna ya et a si'numan nin mag'irgo nin kuntra
kongko, si'kon si Pinaitawo, bale' si si'numan a mag'irgo nin
kuntra konan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapirduna
anggan maka'numan.”

Lucas 6:43-45

33 “Rway bagay tamo' a maibarita' maipa'ka' sa sain. No
mabistay bunga ket mabista anamaet a ibwatan, o no duka'
a bunga ket duka' anamaet a ibwatan. Sain a bilang nin

matandaan no mabista o makapoy yay kayo a ma'kit sa bunga na.
34 Ket si'kamo, kasan maabig a maibarita' moyo ta duka' a
pigagawa' moyo. Bara'mo kamon masirib a ulay! Lumiwa'
nin lumiwa' sa bebey nan tawo no ani a iti sa kanakman na.
35 Si tawon maabig, maabig a ibarita' na ta maabig a
pinanakem na. Bale' si tawon maraet, maraet anamaet a
ibarita' na ta maraet a pinanakem na.
36 Ibarita' koyti komoyo a no Awro li' nin Manintinsya
yay Dios, ubatan nin barang saya a kasan kabalikasan nin
susarita' a inirgo na.
37 Anaod, sigon sa susarita' a inirgo mo, sintinsyawan naka
li' nin Dios no nepeg a dusawen naka o ibarita' nan mapteg
ka."

Inusisa' ran Pupangulo a Ibwatan nin Pakayadi' nan Cristo
Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32

38 Kaaram, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray
Pariseo nin itaw wanra kona ni Jesus, "Maistro, mangwa'
ka pa edet nin paka'kitan ta pigaw nin ma'kit min si Dios a
ibwatan nin pakayadi' mo."
39 Wana ni Jesus konra, "Si'kamoynan tutawo sawanin a
duka' tan malamang konan Dios! Sukat a kidawat kamo
kongko nin paka'kitan! Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit
a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi'
kona ni Prupita Jonas,
40 a itaw yan tuloy awro tan yabi sa rarem nin tyan nan
alakin kuna'*. Wanin anamaet li' kongko, si'kon si Pinaitawo,
tuloy awro tan yabi ko li' nin iti sa rarem nin luta' nin
naitabon.*
41 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a
taga Ninive ket ibarita' ra li' a manepeg nin dusawen kamo, ta
sara, sin narnge' ray nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi'
sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra.* Si'kamo
bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a pakataros
dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na.
42 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap tan
magtistigos ya li' anamaet a Rina nin taga Sheba* a manepeg
nin dusawen kamo, ta sya, abirno nin aninay kaday'an nin
ibwatan na, nako ya nin nangrenge' sa madudunong nin akay
na ni Adi' Solomon. Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a

---

* **12:40** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:1–2:10. * **12:40** *li' nin iti sa rarem nin luta' nin naitabon- O:itaw sa lugar ran nati a mantawagen nin Hades. - Sa Griego:itaw sa rarem nin luta'.* * **12:41** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 3:1-10. * **12:42** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Rina nin taga Sheba*** sa 1 Uadi' 10:1-10; 2 Cronica 9:1-10.

mas ata'gay et a kadunungan dyan si Solomon bale' kai moyo
nin akuen a akay na.”

Lucas 11:24-26

43 “Wanti et e: No napalakwan yaynay ispiriton duka' a
nakasrep sa sayay tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang
nin lugar maningkap nin piikapan na. No kasan ma'kit na
44 ket wana sa nakem na, ‘Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan
kon niikapan.’ Ket sumubli' ya tan marate' nayan kasan
mampiikap; naringgasan tan nasider ya.
45 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas
duka' et dyan sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a
tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a kapapa'sar nan
sitaw a tawo dyan sin nu'na.
Wanin a mangyadi' komoyon duka' a tutawo konan sitin
panaon.”

Si Tutuon Pamilya nan Cristo
Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21

46 Ket kapresan nan mampag'irgo ni Jesus konran tutawo
sin rinmate' ya si nanay na tan saray bubsat na. Man-
tuma'gan saradtaw kona sa rikor ta rabay ray kiirgo kona.
47 Main nin nangipatanda' kona a wana, “Maistro, si nanay
mo tan saray bubsat mo ket itaw sara sa rikor. Rabay ray
kiirgo komo.”*
48 Ket wana ni Jesus kona, “O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray
ina tan bubsat kon talaga ket sakalako sara.”
49 Nitudo' nasaray tumutumbok na ket wana, “Sarayti a ina
tan bubsat ko.
50 Ibarita' koy wanin ta si si'numan a man-gumwa' nin
karabayan nan Ama ko sa langit, syay ina o busat ko.”

13

Iyakay nan Cristo a Maipa'ka' sa Pag'adian na
Marcos 4:1-2

1 Konan sitaw a lamang nin awro nibwat ya sa bali si Jesus
tan nako ya nin tinmekre' sa rigrig nin baybay.
2 Pinasyan ka'bawan ra bale' nin tutawo nin inmarak kona.
Kanya' nin rinmuran ya sa sayay baluto nin nakapundo ket
tinmekre' yadtaw. Ket saray tutawo naka'deng sara sa abay.
3 Nangusar ya nin pangingiyarig* sa niyakay na konra
maipa'ka' sa abaw a bubagay.

---

* **12:47** Main nin umno ra tamo' nin kasuratan nin Griego a kasa yaytin birsikulo.

* **13:3** Say ***pangingiyarig*** ket saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan nin ibarita' na maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Marcos 4:3-9; Lucas 8:4-8

Wana ni Jesus, “Main nin sayay magtatalon a nako nanabwag nin bini' sa pinaririk na.
4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan.
Na'kit rayti nin manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a
luta'. Rinumsik nin tampor ta ababoy luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin
ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin
didikot. Linmambot tan kinmubpal a madiwin dikot ket
nadaeg ti.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem nin luta'. Ket
main nin ginmungan tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan
main anamaet nin sanyasot.”
9 Wana et ni Jesus, “Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti
nin maong.”

Say Gagara nin Pangingiyarig
Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10

10 Kinmadani sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan
nitepet ra kona, “Ambale' a mangusar kan pangingiyarig sa
pangangakay mo konran tutawo?”
11 Wana nin ni'bat, “O' a, ta, si'kamon peteg nin mantu-
mumbok kongko, man'aburuyan nakamon Dios nin matan-
daan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin naipataros
nangibwat et sin nu'na, bale' konran raruman tutawo, kai na
nin man'ipatandaan.
12 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a
narnge' na, say pakataros na ket malamu'nan; bale' si tawon
kai na rabay nin tarusan, mataman nin say tanda' na ket
mag'in nin kasa.
13 Mangusar akon pangingiyarig bana' ta mataman
nin ma'kit raynan ma'kit a man-gaw'en ko, kai ra nin
mangkaipurok a mangka'kit ra; marnge' raynan marnge' a
man'iyakay ko bale' kai ra nin manreng'en o mangkatarusan.
14 Sa sain a kapapa'sar ra ket matukid a nibarita' nan Dios
a niparate' na ni Prupita Isaias. Wana,
‘Saraytin tutawo, marnge' raynan marnge'
bale' kai ra nin matarusan;
Ma'kit raynan ma'kit
bale' kai ra nin alilbien,
15 ta tinmib'ey anay ulo ra.
Pinaletpetan ray tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra
ta no ambo' nin wanin,

ma'kit, marnge' tan mataros ra kumon no ani a matunong,
tan mamper sara kongko
ket isalba kosara.'* "
16 Wana ni Jesus, "Bale' si'kamo, makarma' kamo ta main nin
paka'kit tan pakarnge' moyo sa katutu'wan.
17 Ibarita' koyti komoyo a abaw saray prupita tan tutawon
matunong sin nu'nan panaon a masulit nin maka'kit tan
makarnge' sa mangka'kit tan mangkarnge' moyo maipa'ka' sa
pangingisalba nan Dios kontamo, ket kai nin nangyadi' ti sin
panaon ra."

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig a Maipa'ka' sa Luta'
Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15

18 Wana et ni Jesus, "Reng'en moyo tan adalen moyo a
pipa'kaan nan si pangingiyarig nin maipa'ka' konan magtat-
alon.
19 Saray tutawon nakarnge' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan
Dios bale' kai rayti nin natarusan, maipada sara sa dadalanan
a naikaan nin bini'. Nako ya konra a si sya a Kadukaan ket
nipalingwanan nay narnge' ra.
20 Say babato nin lugar a naikaan nin bini', maipada saradti
a maririket nin nakarnge' sa Sarita' nan Dios tan tampor a
inako' ra.
21 Bale' kai nin nakayamot konra kanya' nin kai nag-
nayon ta sin mangirangep saraynan pakapaidap tan pam-
madya'dya' bana' sa nipangrisibi ra nin Sarita' nan Dios,
rinmay'ep sara tan ginurutan rayna.
22 Itaw sa no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot
a naikaan nin bini', maipada sara anamaet a nangrenge' sa
Sarita' nan Dios. Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra
tan nu'na-nu'nay apes ran yumaman, ket nadaeg nin sayti a
apes ran tumbuken a Sarita' nan Dios. Kai nin ginmunga sa
byay ra.
23 Ket saytaw anamaet say madaem nin luta' a naikaan nin
bini', maipada saray nangrenge' tan natarusan ray Sarita'
nan Dios ket nagtrabaho sa byay ra tan ginmunga nin
bara'mon bini' a main nin ginmungan tulumpulo', o a'nem a
pulo', o sanyasot."

Si Pangingiyarig nin Maipa'ka' sa Duka' a Rabot

24 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus.
Wana, "Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti
konan sitin isturya. Main nin sayay lalaki nin nako nangis-
abwag nin sayay klasin mabistan bini' a kasan lawok nin
raruma sa mantalunen na.

---

* **13:15** Isaias 6:9-10.

25 Bale' sayay yabi sin nakaka'lek saraynay tutawo, sayan
kuntra konan sitin tawo a nako konan sitaw a mantalunen
na, tan nangisabwag yan bikoy nin duka' a klasin rabot, a no
tumubo' ket kapadan bakas nin saytaw say mabistan klasin
bikoy. Mi'sa nibwat yayna.
26 Sin inmalaki tan gumungayna, maipurok anay rabot.
27 Naka'ngap saray padalos nan main nin luta' nin nako
sara kona a wanra, ‘Don, kasan lawok nin saytaw say bikoy
a nisabwag moyo sa luta' moyo. Adti taw nin nangibwat say
duka' nin rabot a tinmubo'?’
28 Wana, ‘Kasan sapo! Kakuntra koyay nangwa' nin sain!’
‘Pa'no sawanin ey, di dutduten mi a rabot?’ wanra nin
padalos.
29 ‘Andi',’ wanan amo, ‘ta bangli' no maikidutdot moyoy
mabistan klasin mula.
30 Taga'nan moyoynay pangyayatab, ta ibarita' ko li' konran
mangyatab a dutduten ra mi'sa ra nin berberen nin puuran.
Mayadi', yataben ra li' a mabistan klasin mula mi'sa iyator sa
agamang ko.’ ”

Say Bikoy nin Mustasa
Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19

31-32 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus.
Wana, “Say iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa
bikoy nin mustasa a sangkadaitean sa sarba nin bikoy. Bale'
no naimula yayna, tumubo' ya tan mag'in yan sangkaalakyan
sa sarban pupising. Ata'gay yan bara'mon kayo ket saray
manuk-manok umapon sara kona tan mipugar sara sa su-
sanga na.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Pammakbo
Lucas 13:20-21

33 Nami ya anamanaet nin pangingiyarig si Jesus. Wana,
“Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket
maiyarig sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a daite'
nin pammakbo sa tulon latan arina. Ket kinumbo yay intiron
minasa na.”

Say Nipangusar nin Pangingiyarig
Marcos 4:33-34

34 Sa nipangibari-barita' nan sayti ni Jesus konran tutawo
ket nangusar yan pangingiyarig. Kasan nibarita' na a kai ya
nangusar nin pangingiyarig.
35 Sa wantin ginwa' na ni Jesus a nakatukidan nin wana nin
Dios a nipaiparate' na konan prupita. Wana,
“Mangusar ako li' nin pangingiyarig no iyakay kosara.

Ipatandaan ko li' konra a bubagay nin kasa et gapon
nakatanda' nangibwat sin naparsa yay mundo.”*

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig Maipa'ka' sa Rabot

36 Ket linakwanan nasarayna ni Jesus a tutawo tan sinum-
rep ya sa bali. Tinumbok raya nin tumutumbok na tan wanra
kona, “Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan pangingi-
yarig maipa'ka' sa rabot.”
37 Wana ni Jesus, “Si'kon si Pinaitawo yaytaw si nangisab-
wag nin mabistan bikoy a kasan lawok.
38 Sitaw si mantalunen ket kaalimbawaan nayan mundo.
Saytaw say mabistan klasin bikoy a kasan lawok, sara a
tutawo nin si Dios a mampag'adi' sa byay ra, tan saytaw
say bikoy nin duka' a klasin rabot, sara a tutawon si sya a
Kadukaan a mampag'adi' sa byay ra.
39 Sitaw si kakuntra nan lalaki, sya a Dimunyo. Say
pangyayatab, isimbulo a anggawan nan sitin panaon, tan
saray mangyayatab, saray uanghil nan Dios.
40 Saytaw say pakadutdot tan pakaberber nin puuran nin
duka' a rabot, sain a mangyadi' li' konran duka' a tutawo no
anggawan nan sitin panaon
41 ta si'kon si Pinaitawo, ibaki' kosara li' a uanghil ko nin
mako rasara galten nga'min sa Pag'adian ko a sarba ran
gumu-gumwa' nin duka' a makaayat konran raruma nin
magkasalanan.
42 Ket itampal rasara li' sa burung-burong nin apoy sa
impyirno. Itaw umasisit tan umagrem sara li' tan ngu-
maretenget li' a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng ra.
43 Saray pinapteg nan Dios bale', ipadar ra li' a kinamapteg
na nin Dios nin kapada na kaslag nin awro itaw sa Pag'adian
nan Dios, si Ama ran itaw sa langit.*
Si'kamon manrumnge', adalen moyoytin maong.”

Main et nin Pangingiyarig nin Pangisip-isipan nin Maong

44 “Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya sa kayamanan a
naikali sa luta'. Nadumog nayti nin sayay tawo ket tinam-
bakan nan uman. Pinasyan ririket na ket nako ya sa bali na
tan nilako' na a sarban main na mi'sa naya kina' sinaliw taw
nin luta'.
45 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et konan sayay ku-
mirsyanti nin mampaningkap nin kumprawen nan mabistan
klasi tan mablin pirlas.
46 Sin na'kit nayaynay sangkablyan, nika' na nin nilako'
nga'min a sarban main na mi'sa naya kina' sinaliw taw nin
pirlas.

---

* **13:35** Kanta 78:2. * **13:43** Daniel 12:3.

47 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et a lamang sa
kayakas* a nikatkat sa taaw a makakalap nin sarbaynan
klasin kuna'.
48 No abaw anay nakalap, arwasen rayayna nin maninilay
mi'sa rasara nin galten tan klasyen a kuna'. Saray mabistan
klasi, ikwa rasara sa gagaban ra tan saray makapoy, itampal
rasara.
49 Wanin li' anamaet a mangyadi' no anggawan nan sitin
panaon ta isyay rasara li' nin uanghil konran matunong a
duka' nin tutawo,
50 mi'sa rasara li' nin itampal sa burung-burong nin apoy.
Itaw umasisit tan umagrem sara li' tan ngumaretenget a
ngipen ra sa pakapaidap tan bereng ra."

51 Nitepet na ni Jesus konran tumutumbok na, "Natarusan
moyo paray nibarita' ko?"

"O'," wanra.

52 "Anaod," wana ni Jesus, "no si sayay mangangakay nin
Sarita' nan Dios ket naadal naynan tumbuken a katutu'wan
maipa'ka' sa pag'aadi' mangibwat sa langit, bara'mo yan
tawon abaw a kayadian sa bali na ta ambo' tamo' nin say
gindat a maiyakay na, no kai edet, pati say ba'yo."

Kai rayadtaw nin Alilbien sa Mismon Babali na a Cristo
Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30

53 Sin nayadi' nayna nin nibi taw nin pangingiyarig ni Jesus,
nibwat ya konan sitaw a lugar,
54 ket, sinmubli' ya sa Nazaret a mismon babali na. Itaw
nangyakay ya sa sinaguga ra ket saray nakarnge' kona
naka'ngap saran maong. Wanra, "Ya! Adti ya kano in nin
nag'adal? Adti in nangibwat a kaungan na nin magmilagro?
55 No, anak naya tamo' in nin si karpintiro! Siin ket si Maria
a ina na tan kaka raya ni Santiago, Jose, Simon, tan ni Judas!
56 Sara et a ari nan bubbayi ket iti sara nin mampiikap. Adti
na kadi' nin kinalap in nin kadunungan tan pakayadi' na?"
57 Kai ra nin kauna'nepan a maipa'ka' kona ket kai sara nin
namper kona.

Wana ni Jesus konra, "Rispitado yay sayay prupita pwira
tamo' sa mismon babali na tan pwira konran mismon pam-
ilya na."

58 Ket ambo' nin abaw a ginwa' nadtaw nin milagro ta saray
tutawo kai sara nin namper kona.

---

* **13:47** Sin saytaw maiyaburoy et a kayakas.

14

Patyen naya ni Herodes a Tawon Nangisadya' sa Irarate' nan Cristo
Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9

1 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas*, a syay ulon
gubyirno sa Galilea, a maipa'ka' kona ni Jesus.
2 “Sya si Juan a sinmubli' nin mabyay! Ket anaod, main nin
pakayadi' nan makagwa' nin mumilagro,” wana ni Herodes
konran tutawo na
3 ta intaw ket nipadakep naya si Juan, nipapriso tan ni-
pakadinawan naya. Ginwa' nayti ni Herodes bana' kona ni
Herodias a asawa nan busat na nin si Felipe,
4 ta wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes,
“Abas a i'yan ma.”
5 Konan siin ket rabay nayaynan ipapati si Juan bale'
mali'mo ya konran ka'bawan ra nin tutawo ta tepren ran saya
yan prupita si Juan.
6 Bale' sin narate' a awron nikaiyanak na ni Herodes tan
sinilibra rayti, dinmukdok yay anak nan balasang ni Hero-
dias sa adapan ran bubisita. Napagustwan ya si Herodes
7 ket wana konan balasang, “Sambawan ko nin ibi ko komo
a animan nin dawaten mo.”
8 Binibilin nayan ina na a balasang kanya' nin wanti a
dinawat na kona ni Herodes, “Rabay kon ibi ma kongko
sawanin ana nin mismo nin naikwa sa plato a ulo na ni Juan
a Mammawtismo.”
9 Nagbabawian nan adi' a nipangako' na, bale' bana' ta
nagpangako' yan sinambawan na ket narnge' ran bubisita na,
nigan-gan nay pakaunor nin dawat nan balasang.
10 Nipaputol naya sa priswan a ulo na ni Juan.
11 Nikwa raya sa plato mi'sa raya nin nibi konan balasang,
ket si balasang nika' naya konan ina na.
12 Ket kina' raya kinalap itaw sa priswan nin tumutumbok
na ni Juan a bangkay na tan nitabon raya. Mi'sa, nika' ra nin
niparate' kona ni Jesus a nangyadi'.

Main nin Pakayadi' nan Cristo Sa Ikabyay
Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

13 Sawanin, sin natandaan na ni Jesus a maipa'ka' sa
sain, nibwat ya tan saray raruman tumutumbok na nin
rinmuran sa baluto a mako sa lugar a kasan tawo ta pi-
gaw nin magbukud-bukod sara. Bale' abaw saray tutawon

---

* **14:1** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

nakatanda' no adti a keen ra kanya' nin nibwat sara sa bubabali ra nin nangrigrig baybay saran linmalakon tinmumbok kona.
14 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a abaw itaw nin tutawo. Maka'dwan yan tuloy konra. Ket pinaanda' nasaray main nin masakit.
15 Sin dumedlem ana, kinmadani saray tumutumbok na kona ket wanra, “Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti, kanya' nin paibwaten mosarayna nin makapako sara sa raruman bubaryo ket makasaliw saran kanen ra.”
16 “Kai sara matkap nin palakwanen,” wana ni Jesus. “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”
17 “Ya! Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main iti,” wanra.
18 Ket wana ni Jesus, “Ika' moyodti kongko.”
19 Pinatekre' nasara a tutawo sa rarabot. Inagwang nay liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
20 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Dininep ran tumutumbok a tara' ket main nin labinrwan balyag.
21 Saray nangan, limanribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan a'nak.
22 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus sa baluto a tumutumbok na tan pinau'na nasaraynan mako sa rubari' nan baybay leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Sarban Pwirsa sa Libedlibed
Marcos 6:45-52; Juan 6:5-21

23 Sin nakaibwat saraynay tutawo, nako ya sa sayay ata'gay nin purod, a bukud-bukod nadtaw, ta pigaw nin dumasal ya. Mandumedlem ana ket itaw ya et nin bukud-bukod.
24 Sara anamaet bale' a tumutumbok na nin mansumaki sa baluto, itaw sarayna sa butlay. Mangkapaidap saran sumaki ta alalaki a daluyon tan sungsong yay siri.
25 Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom.
26 Ket sin na'kit ran main nin manlumalako sa babon ranom, nali'mwan sara. “Main nin lampong!” nita'way ra nin pinasyan li'mo.
27 Nag'irgo yan tampor si Jesus a wana, “Andi' kamo nin mali'mo. Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo.”
28 Wana ni Pedro, “Catawan, no page' a si'ka in, kayaban nakon makodsen komo a lumalako ako sa babon ranom.”
29 “Paradti,” wana ni Jesus.

Inmarawas ya sa baluto si Pedro tan linmalako yan nako
kona ni Jesus.
30 Bale' linmi'mo ya sin nadlaw nan pinasyan peres ket
manlumdeg yayna. “Byayen nako, Catawan!” wanan
nita'way.
31 Sinampat naya nin tampor ni Jesus tan wana kona,
“Si'kan kurang a pagmamatalek, ambale' a nagdwadwa ka?”
32 Rinmuran sara sa baluto ket linumteng ana.
33 Saray itaw sa baluto nangrayo sara kona ni Jesus. Wanra,
“Peteg a si'kay Anak nan Dios!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo nin Mamaanda' nin Masakit
Marcos 6:53-56

34 Sin nakaripay sarayna, inmabay sara sa Genesaret.
35 Naalilbi' rayan tutawodtaw si Jesus ket nipata-patanda'
ra sa nagsikabarang nin lugar itaw a pagkamain na. Ket
inawit-awit rasaran tutawo kona a mampagmasakit.
36 Nikidawat saran inganga'do kona a aburuyan nasara
tanan kuditen ray saroy nin aysing na. Ket sarba ran nakaku-
dit inmanda' sara.

15

Say Nakaibakian nan Cristo, Kai nin Nipatukdo' sa Kau-
galian
Marcos 7:1-23

1 Ni'sa, main nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a
rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus. Nitepet
ra kona,
2 “Ambale' a man-gurutan ran tumutumbok mo a kau-
galian a nangibwat et konran pupuon tamo bilang say man-
gan sarayna nin kai ra nin tumbuken a ugali' nin manepeg a
pammusbos nin ranom sa gamet?”
3 Ni'bat na ni Jesus konra, “Si'kamo anamaet, ambale' a
man-gurutan moyoy nigan-gan nan Dios bana' sa panunum-
bok moyo nin kaugalian moyo
4 ta wanan Dios, ‘Igalang ma si ama mo tan si ina mo,’*
tan wana et, ‘Si si'numan a mamaduka' nin ama na o ina na,
kasan sapo nin patyen ya.’*
5 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako.
Wamoyo a no main nin magwa' nan ibin tulong nin sayay
tawo konran mangatua na, ibada' nayna konra a igagara na
anayti nin ida'ton konan Dios ket kai na nin maibi nin tulong
konra.
6 Ket sigon sa sain a akay moyo, kai nasarayna matkap nin
lingapen a mangatua na. Sa wanin a gawa' moyo sa tanay

* **15:4** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **15:4** Exodo 21:17; Levitico 20:9.

matumbok moyo a uakay moyon bukod, ginwa' moyon kasan
kwinta a nibarita' nan Dios.
7 Mampisantu-santos kamo tamo'. Kustoy nipadles na ni
Prupita Isaias maipa'ka' komoyo a wana,
8 ‘Saraytin tutawo,’ wanan Dios, ‘raywen rako sa irgo,
bale' say kukanakman ra ket adayo' nin tuloy kongko.
9 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin
gugan-gan ko.’* ”
10 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon
itaw. Wana konra, “Reng'en rako tan tarusan moyoy ibarita'
ko.
11 Ambo' a say sumrep sa bebey nan sayay tawo a puon nin
pagkakasalanan na, no kai say duka' a lumiwa' sa bebey na.”
12 Kinmadani sara konay tumutumbok na ket wanra kona,
“Tanda' mo paran napasager mosaray Pariseo sa saytaw say
nibarita' mo?”
13 Ni'bat na ni Jesus konra, “Sarban mula nin kai na nin
nimula ni Ama ko nin itaw sa langit ket madutdot li'.
14 Pauryan moyo sara. Bara'mo saran sayay bulag a mam-
panabin nin mangyakay dalan konan saya et nin bulag.
Ambo' nin ma'teng ket pariho saran maikura'bot.”
15 Kapingmatan wana ni Pedro, “Ipapalaway mo pa komi a
pipa'kaan nan sitaw si pangingiyarig nin nibarita' mo konran
tutawo.”
16 “Ani, anggan sawanin kapada ran raruma, kai kamo et
nin makataros?” wana ni Jesus konra.
17 “Kai moyo para nin maamingaw a sarban ipasrep tamo
sa bebey tamo ket mako sa tyan tamo mi'sa li' a lamang nin
lumiwa'?
18 No kai edet a lamang, say duka' nin lumiwa' sa bebey
nan sayay tawo nin mangibwat sa nakem na, sayti a mam-
agkasalanan konan sayay tawo!
19 Wanti ana: say duka' nin kukaisipan, say mangmati, say
kiraray sa ambo' nin asawa, say sarbaynan klasin pangikon
ran lalaki nin kapada ran lalaki o ran babayi nin kapada ran
babayi, say manakaw, say mibula'-bula', tan say manida' nin
kagalangan nin raruman tawo; mangibwat in sa nakem nan
sayay tawo.
20 Sain nin gugawa' a mamag'in konan sayay tawo nin kai
kumana' sa pangingikit nan Dios. Ambo' taw say kai nin
panunumbok sa kaugalian a manepeg nin pammusbos nin
gamet.”

---

* **15:9** Isaias 29:13.

Naipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Ado' na konran Tumper

Marcos 7:24-30

21 Linmakwan saraynadtaw si Jesus tan nako sara sa sayay
lugar nin adani sa syudad nin Tiro tan Sidon.
22 Main nin mampiikap itaw nin sayay babayin ambo'
nin Judio ta taga Canaan ya a tinmumbok konra. Wana
nin man'ita'wa-ta'way, “Ka'dwan nako kadi', Catawan, si'kan
nipangako' a puri na ni David. Nasrepan yan ispiriton duka'
a anak kon babayi ket mangkapaidap yan maong.”
23 Bale' kai ya gapo nin tinumnoy si Jesus. Kinmadani
sara kona a tumutumbok na tan dinawat ra nin ni'no kona
a wanra, “Nangibwat naon ya in et nin tumbok anan tumbok
tan ta'way anan ta'way. Paibwaten mayna pa.”
24 Ket wana ni Jesus, “Nibaki' nako bale' nin Dios nin mako
tamo' konran Israelita, a sara ket bara'mo saran kukarniron
nabarang.”
25 Bale', inmarak yay babayi kona tan nanalimukod ya.
Nikidawat yan inganga'do nin wana, “Catawan, tulungan
nako!”
26 Imbatan naya ni Jesus, “Ambo' nin manepeg a kalapen a
kanen ran a'nak tan ipakan konran tuwe'*.”
27 Ni'bat na nin babayi, “Ser, tutuo in say wamo bale',
mataman anamaet nin saray aso ket ma'kan ray pasi' ran amo
ra.”
28 “Pinasyan eget nin pagmamatalek mo, Baying!” wana
ni Jesus kona. “Mangyadi' in say mandawaten mo.” Ket sin
saytaw nin mismo, inmanda' yay anak nan sitaw a babayi.
29 Linmakwan yaynadtaw si Jesus a nangrigrig yan Baybay
Galilea. Nuli' ya sa sayay purod ket tinmekre' yadtaw.
30 Abaw saray tutawon inmarak itaw kona. Abaw saray
tutawon mampagmasakit nin nagsikabarang a ni'ras ra kona,
bilang saray paralitiko, saray pilay, saray bulag, saray umel,
tan saray main nin raruma et nin masakit. Nikwa-nikwa
rasara sa adapan na ni Jesus ket pinaanda' nasara nga'min
—
31 a makapag'irgo saraynay umel, makakimey saraynay
paralitiko, makalalako saraynan limpyo a pilay, tan maka'kit
saraynay bulag. Naka'ngap sara nga'min a tutawon itaw nin
naka'kit sa sayti ket rinayo rayay Dios, si Dios a manraywen
ran Israelita.

Marcos 8:1-10

32 Kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana
konra, “Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro

---

* **15:26** Say rabay nan ibarita' nin ***tuwe'*** o ***aso***, ket saray ‘ambo' nin Judio’. Saray ‘a'nak’ anamaet ket saray ‘Judio’ a sara a tawo nin namyan nan Dios nin bindisyon na.

raynan iti ket na'pos anay balon ra. Kai kosara rabay nin
paibwaten nin kai nin nangan ta bangli' no maulaw-ulaw
sara sa dalan sa bitil ra."
33 Wanra nin tumutumbok na, "Adti atamo mangalap iti
sa wantin kasan kabali-balin lugar nin kanen a sumadag
konran saraytin pinasyan ka'bawan nin tutawo ey?"
34 Nitepet na ni Jesus konra, "Umno ra et a natra' nin
tinapay?"
"Pito ra et tan main nin umno ray madidintek nin kuna'," ni'bat ra nin tumutumbok.
35 Ket pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'.
36 Kinalap nasaray piton tinapay tan say kuna' tan nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti mi'sa na nibi-nibi konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
37 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin dininep ran tumutumbok na a tara' ket main nin piton gagaban.
38 Saray nangan, a'pat a ribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan saray a'nak.
39 Kaaram, pinaibwat nasarayna ni Jesus a tutawo, mi'sa nako yayna nin rinmuran sa baluto nin mako sa lugar a sakop nan Magadan.

16

Say Pammatutuo a Nibaki' naya nin Dios si Jesus
Marcos 8:11-21; Lucas 12:54-56

1 Main nin Pariseo tan Saduseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon a sidaen ray kagalangan na kanya' nin wanran dinawat kona, "Mangwa' ka pa edet nin paka'kitan a nibaki' naka nin Dios."
2 Bale' ni'bat na ni Jesus konra, "No mu'dit yay langit no mansumrep yay awro, ibarita' moyo, 'Mabista li' a tyimpo dilap,'
3 tan no kabubuklas ket mu'dit a sira' nan awro tan marurem yay langit, wamoyo, 'Rumapeg ya sawanin.' Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas nan langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin bubagay a mampangyadi' konan sitin panaon!*
4 Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan Dios! Mayin ta kidawat kamo kongko nin paka'kitan? Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit nin ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi' kona ni Jonas*

---

* **16:3** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasayti nin birsikulo. * **16:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:17–2:10.

sin saytaw." Sin nayadi' na anayti nin nibarita', linakwanan nasarayna.

5 Sinmaki saran makodtaw sa rubari' a tumutumbok na ni Jesus bale' nalingwanan ra a nibalon.

6 Sin nakaabay sarayna, wana ni Jesus konra, "Pakailag kamon maong sa pammakbo ran Pariseo tan Saduseo."

7 Nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok si wana. Wanra, "Wantaw a nibarita' na ta nalingwanan tamoy nibalon nin tinapay."

8 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'irgwan ra kanya' nin wana konra, "Ambale' a siin si nalingwanan moyoy tinapay a mampag'iirgwan moyo? Kurang a pagmamatalek moyo!

9 Anggan sawanin kai moyo et nin matarusan? Nalingwanan moyoyna para? Sin tinau-tao koy lima ran tinapay nin nipamakan konran limanribon lulalaki, umnoy balyag a nadinep moyon tara';

10 tan sin tinau-tao koy pito ran tinapay nin nipamakan konran a'pat a ribon lulalaki, umnoy gagaban a nadinep moyon tara'?

11 Ambale' a kai moyo tana nin mataros a ambo' nin maipa'ka' sa tinapay a man'ibarita' ko komoyo sin wangko nin pakailag kamo sa pammakbo ran Pariseo tan Saduseo?"

12 Nataros rayna sin sain nin tumutumbok a ambo' nin say pammakbo nin usaren no mangwa' nin tinapay a wana ni Jesus nin matkap ran ilagen, no kai edet, say akay ran Pariseo tan Saduseo maipa'ka' konan Cristo.

Nipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Rilasyon na konan Dios

Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21

13 Nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa lugar nin adani sa babali nan Cesarea-Filipos. Sin itaw sarayna, tinepet na ni Jesus konran tumutumbok na nin wana, "Ani a ibaribarita' ran tutawo maipa'ka' kongkon si Pinaitawo? Si'no ako kano a wanra?"

14 Wanra nin ni'bat, "Main nin mamarita' a si'ka si Juan a Mammawtismo, bale' main anamaet nin mamarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et ibarita' ra a si'ka si Jeremias, o no kai, saya ka konran saray prupita."

15 "Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?" nitepet na konra.

16 Ni'bat na ni Simon Pedro, "Si'kay Cristo, si Anak nan sibibyay a Dios nin nipangako' na."

17 Ket wanan ni'bat ni Jesus kona, "Makarma' ka, Simon nin anak na ni Jonas, ta ambo' nin tawo a nakatandaan mon sain no kai edet, dirin si Ama kon itaw sa langit a nangipatanda' komo.

18 Ket si'ko, ibarita' ko a si'ka, Pedro* ka. Konan siin
si bara'mon sayay baton pundasyon a pangipatukduan ko
nin nikapasaya ran lapag nin tutawo ko. Kasa li' gapo nin
makadaeg konra, mataman et nin say pakayadi' nin mangib-
wat sa impyirno.
19 Komo, ibi ko li' a pagkanawanawa nin mangipatanda'
nin maipa'ka' kongko, a bilang nin naipya komo a tumbok nin
Pag'adian nin mangibwat sa Langit ta pigaw nin makasrep
saray abaw a tutawo. Say aburuyan modti sa luta' nin
magwa' nin gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai mo nin
aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na nin
aburuyan nin Dios.”
20 Sin nayadi' nayna nin nibarita' ti ni Jesus, mairot nasaran
binibilin a tumutumbok na a andi' ra gapo nin ibari-barita' a
syay Cristo.

Si Cristo, Nibaki' yan Mati
Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27

21 Nangibwat ana sin sain, nipatandaan nayna ni Jesus
konran tumutumbok na a naiketeg anan mangyadi' kona.
Wana konra, “Matkap a mako ako sa Jerusalem ket itaw
mangirangep ako li' nin abaw nin pammadya'dya' ran saray
Madudunong sa Gugan-gan tamo, tan saray Pupangulon Pu-
padi' tan saray Mangatuntawo tamo. Ipapati ako li' bale'
marate' a ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin
Dios.”
22 Sin sain, nikadayo' nayan buga' ni Pedro si Jesus konran
raruma tan inima'no naya a wana, “Ser, kai in nin magwa'! Si
Dios kai na kumon nin aburuyan a mangyadi' in komo!”
23 Nibring ya si Jesus nin inadap naya si Pedro tan wana,
“Satanas, lumakwan kadti! Makasamben ka kongko ta say iti
sa nakem mo ket ambo' nin kumpruntado sa karabayan nan
Dios, no kai edet, sa pangingisip nin tutawo.”
24 Ket wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Si sayay
marabay nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a galten
nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a, matkap
nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri
ket tumbuken nakon pirmi.
25 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampa-
gawan na, mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan
nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko, madumog na a
tutuon byay.
26 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay
intiron kayamanan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad

* **16:18** Sa Griego, say rabay nan ibarita' nin ***Pedro*** ket sayay daite' a bato.

na sa sain? Kasa gapo! Kasa gapo nin magwa' nan ipambot
nin sayay tawo sa byay a na'met na.
27 Anaod, sa ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket
sumubli' ako li' nin main kongko a pakayadi' tan kagalangan
nan Ama ko tan kalamo' kosara a uanghil na. No saytaw li' ket
tubaleen ko a barang tawo sigon sa ginwa-ginwa' ra.*
28 Ibarita' koyti komoyo a main komoyodti sawanin a
sibibyay et li' no si'kon si Pinaitawo ket ipa'deng ko a
pag'adian ko."

17

Pa'geten nan Dios a Nipamaki' na kona ni Jesus
Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36

1 Napalabas a a'nem a awro, nitagad nasara ni Jesus nin
nuli' sa sayan ata'gay nin talugtog si Pedro tan saray mibsat
a Santiago tan Juan. Sara-sara tamo' itaw.
2 Itaw, nanguman a bakas na ni Jesus nin nabantayan ra.
Sinumlag a rupa na nin pinasyan salag a kapada na nin awro,
tan say seket na ket nag'in nin maputi' a makapulag sa puti'.
3 Kapingmatan ket pinaipadar sara si Moises tan si Elias*
nin mangkiirgo kona ni Jesus.
4 Wanan nag'irgo ni Pedro, "Catawan, mabista ta iti ata-
moyna. No rabay mo, mama'deng akon tulo ray abung-abong
iti; saya para komo, saya para kona ni Moises, tan saya para
kona ni Elias."
5 Mampag'irgo ya et si Pedro sin bigra' nin nasirungan
saran maslag nin gunem tan main nin busis nin nangibwat sa
gunem a narnge' ra nin wana, "Siti a Anak ko nin mangkawa-
kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy. Reng'en
moya."
6 Pinasyan li'mo ran tumutumbok sin narnge' rayay busis
ket linmukbob sara sa luta'.
7 Inmarak ya si Jesus konra. Kinudit nasara tan wana
konra, "Mibangon kamo. Andi' kamo nin mali'mo."
8 Sin kinmikit sara sa libed ra, bukud-bukod nayna ni Jesus
a na'kit ran kalamo' radtaw.
9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot
konra, "Sayti nin na'kit moyo, andi' moyo gapo nin ibari-
barita' abirno nin si'no angga nin si'kon si Pinaitawo ket
pinasubli' akoyna nin mabyay."
10 Wanra nin tumutumbok na kona, "Wanra bale' nin
Madudunong sa Gugan-gan ket matkap a rumate' ya yapo' si
prupita Elias mi'sa sitaw si sayan nipangako' nan Dios?"

---

* **16:27** Kanta 62:12. * **17:3** Pangulo tan prupita sarayti sin nu'nan panaon.

11 Wanan ni'bat ni Jesus, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias
ta pigaw nin isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan
Dios.*
12 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan ket
si Elias, rinmate' yaynadti bale' kai raya nin nadlaw nin
tutawo ket ginwa' ra kona a sarbaynan kadukaan a rabay ra.
Wanin li' anamaet a lamang kongko nin si'kon si Pinaitawo ta
padya'dyaen rako li' anamaet.”
13 Sin sain ket nataros ran tumutumbok a si Juan a Mam-
mawtismo a rabay nan irgwen ni Jesus.

Kasan Pakayadi' no Kasan Pagmamatalek
Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a

14 Sin nakarate' sara si Jesus konran abaw nin tutawo,
main nin sayay lalakin inmarak kona tan nanalimukod ya sa
adapan na, a wana,
15 “Maistro, ka'dwan may anak kon tumububa'yo. Matin-
binulan ya ket mangkapaidap yan maong ta no kumaro ya
ket kasabyan manabo' ya sa raranom o maira'pog ya sa apoy.
16 Nipa'kit koya konran tumutumbok mo bale' kai raya nin
napaanda'.”
17 Wana ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan
pammemper moyo tan matiko' a pangingisip moyo? Anggan
ka'no ako kadi' matkap nin kikalamo' komoyo? Anggan ka'no
katamo nin anusan sa pigagawa' moyo? I'ras madti a anak.”
18 Ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a tegnan nayay-
nan paidapen a anak tan lakwanan naya anayti, ket konan
sitaw a lamang nin udas inmanda' yay anak.
19 Kinmadani saray tumutumbok na ni Jesus tan nitepet
ran sara-sara tamo' a nakarnge', “Mayin bale' a kai miya nin
napalakwan taw si ispirito?”
20-21 “Bana' ta kurang a pagmamatalek moyo,” ni'bat na ni
Jesus. “Ibarita' koyti komoyo a no mag'in tana kumon nin
bilang kaalakin bikoy nin mustasa a pagmamatalek moyo
konan Dios, maibarita' moyo konan sitin talugtog a umalis ya
sa kami'nan na ket umalis yan page'. Kasa gapon kai moyo
nin magwa' nin mapangyadi'.*”

Ibarita' nan Cristo a Patyen rayan Mampag'uray iti sa Mundo
Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45

---

* **17:11** Mabasa et a nipadles nin maipa'ka' kona ni ***Elias*** sa Malakias 4:5-6.

* **17:20-21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego, nilamo' a wanti:Bale' konan wantin klasin ispirito, ket yupa' tamo' no dumasal konan Dios tan pagkukulasyon a pammalakwan kona.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Marcos 9:29.

22 Sin nadinep saradtaw sa Galilea a tumutumbok wana
ni Jesus konra, “Ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket
maipagamet ako konran mag'uray
23 ket patyen rako, bale' sa ikatlo li' nin awro pasublien ako
nin mabyay.” Ket ginmereng saran maong a tumutumbok.

Libri sara sa Buis a A'nak nan Adi' sa Pag'adian Na

24 Rinmate' ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa Capernaum. Ket nako sara kona ni Pedro a manininginir nin
buis para konan Timplo nan Dios. “Siin si maistro moyo,
mampamayad ya para nin buis para kona nin Timplo nan
Dios*?” wanran nitepet kona.
25 “O',” wanan ni'bat ni Pedro.
Ket sin sinumrep yayna sa bali tinepetan nayan tampor ni
Jesus. Wana, “Pedro, ani a iti sa wamo? Saray uadi' iti sa luta',
si'noy pamuisen ra, saray a'nak ra o saray sakalakon tawo?”
26 Wana ni Pedro, “Saray raruman tawo.”
“No wanin edet,” wana ni Jesus, “kai sara matkap nin
pamayaden a a'nak ra.
27 Wanin man, ta pigaw nin kasan mairgo ra kontamo,
mako ka mamilwit. Sa bebey nan mu'na mon mabilwit ket
main nin ma'kit mon platan kwarta. Kalapen ma tan ika' ma
nin ibayad sa buis ta nin rwa.”

18

Si Mipaayupa' nin Nakem, Syay Sangkata'gayan sa Pag'adian

Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48

1 Sin sain, nitepet ran tumutumbok kona ni Jesus, “Si'noy
sangkata'gayan a butang sa Pag'adian nan Dios?”
2 Nangayab yan sayay anak si Jesus tan pina'deng nayayti
sa adapan ran tumutumbok na.
3 Wana konra, “Abas a pangingisip moyo, ket ibarita' koyti
komoyo: No kai moyo nin silyan ta pigaw nin mag'in kamon
bara'mon konan sayay anak, kai kamo gapo nin makakirama'
sa pag'aadi' nan Dios.
4 Si mamaayupa' sa lalaman nan diri a kapada kaayupa' nin
kapapa'sar nan sitin anak, siin a sangkata'gayan sa Pag'adian
nan Dios.
5 Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' ko-
nan sayan wantin anak, si'koyna a inako' nan lamang.”

Say Kasalanan tan say Pakapirduna
Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2

---

* **17:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 30:13.

6 “Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin
baton gigilingan sa liey tan irebreb ya sa taaw dyan si mag'in
syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin
saya konran sarayti nin maayupa' a pammemper ra.
7 Kado' saray tutawo ta abaw iti sa mundo a tukso nin
pangibwatan nin masida' a pammemper ra kongko. Kai
nin maglat a matukso yay sayay tawo, bale' kado' yaynay
tawo nin syay puon nin masida' a pagmamatalek ran tutawo
kongko.
8 Ket no si gamet o ayi mo a puon nin masida' a pag-
mamatalek mo, putulen ma tan itampal ma. Maong anay
pukol ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si
kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa burung-
burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
9 No si mata mo anamaet a puon nin masida' a pagma-
matalek mo, sukiten ma tan itampal ma. Maong anay saya
tamo' a mata mo bale' magkamain kan byay a iti konan Dios
dyan si rwa ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw nin
madusa sa apoy nin impyirno.”

Lucas 15:3-7

10-11 “Ilagen moyon andi' nin kai baga-bagawen a ni saya
konran saraytin ua'nak, ta ibarita' ko komoyo, saray uanghil
ra ket man'iyadap ran pirmi a maipa'ka' konra konan Ama ko
nin itaw sa langit.*
12 Ani kadi' a gaw'en nan sayay tawon main nin sanyasot
saray karniro na ket si saya nabarang ya? Kai nasara kasi
nin lakwanan taw saray syam a pulo' tan syam nin mampan-
gan sa rigrig nin purod ta pigaw nin keen naya karapen a
nabarang?
13 Ket ibarita' koyti komoyo a no nadumog nayayti li', mas
maririket ya bana' konan siin a sayan napasubli' dyan bana'
konran kai nin nabarang nin syam a pulo' tan syam.
14 Wanin anamaet kona nin Ama tamo nin itaw sa langit,
kai na nin rabay a main nin mabarang ni saya man konran
saraytin a'nak nin mammemper kongko.
15 No magkasalanan ya komo a busat mo* sa pammemper,
mako ka kona tan kairgwen ma nin si'kamo-si'kamo tamo'
maipa'ka' sa kasalanan na. No akuen na a nagkasalanan ya
komo, sumubli' sa gindat a pikakalamo' moyon mibsat sa
pammemper.

---

* **18:10-11** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego nilamo' a wanti:si'kon si Pinaitawo nako akodti sa luta' ta pigaw nin isalba saray nabarang nin naisyay konan Dios.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Lucas 19:10. * **18:15** *No...busat mo-Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:No magkasalanan yay busat mo.*

16 Bale' no kai na nin akuen, mangawit kan saya o rwa ra
nin tawo ta pigaw nin matistigusan ray sarban pag'irgwan
moyo.*
17 No kai na et nin akuen, ibarita' moy maipa'ka' sa sain sa
dupong moyon mammemper ket no kai na et a lamang nin
akuen, ibilang maynan sayan duka' nin tawo nin iti sa rikor
nin dupong tan sayay maniningir nin buis.
18 Ket, ibarita' ko komoyo, say aburuyan moyodti sa luta'
nin magwa' nin gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai moyo
nin aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na
aburuyan nin Dios.*
19 Wanin anaod, no main nin pipagketan ran dawaten nin
rwa radti komoyo sa luta', si Ama ko nin itaw sa langit ket
ipaga'mor na
20 ta no main nin rwa o tulo ra nin nididinep ta
mikakalamo' sara bana' kongko, itaw ako sa pisasa'lean
ra.”
21 Kaaram, kinmadani ya si Pedro kona ni Jesus tan tinepet
na, “Uunuren, mi'no ya nin magkasalanan kongko a kapada
kon mammemper tan pirdunawen koya et a lamang? Anggan
mipito?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Ambo' tamo' nin mipito, no kai edet,
pipituwen may pitumpulo'
23 ta say pag'aadi' nan Dios ket maipada konan sayay adi' a
nidisisyon nay kikwintawan konran upisyalis na.
24 Kapresan nan mangkikwintawan konran upisyalis na
sin main nin nirate' ra kona nin sayay upisyal na nin nan-
gibulsan milyu-milyon nin pisos* a kwarta nan adi'.
25 Kai nayti nin maisubli' kanya' nin nigan-gan nan adi' a
ilako' ya bilang aripen, tan si asawa na, tan saray a'nak na,
tan sarba nin kayadian na ta pigaw nin maisubli' na.
26 Linmukob yay upisyal sa adapan nan adi' tan ni-
painganga'do na nin wana, ‘Anusan rako kadi' ta ipamuspu-
san kon maisubli' li' nga'min.’
27 Ininganga'do naya nin adi' tan kai nayna nin nipasubli'
ket binulusan nayayna.
28 Nibwat yaynay upisyal ket nakasna' yan sayay upisyal
na anamaet lamang nin adi' a main nin daite'* nin utang
kona. Nipukpok naya mi'sa naya nin binikkel tan wana kona,
‘Bayadan moy utang mo!’

---

* **18:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 19:15. * **18:18** Mateo 16:19. * **18:24** ***milyu-milyon nin pisos***- *Sa Griego:mapulo' a ribon talinto*. Say alaga nin sayay talinto ket a'nem a ribon denario, tan si sayay denario ket syay upa' nan sayay trabahador sa sayay awro sa prubinsya. * **18:28** *daite'- Sa Griego:sanyasot a denario*.

29 Tinmalimukod ya sa adapan na a kapada nan upisyal
tan dinawat na kona, ‘Anusan nako kadi' ta ipamuspusan kon
maisubli'.’
30 Bale' kai nayayti nin kina'dwan tan nipapriso naya leg'an
nin kai na nin mabayadan a utang na.
31 Sin na'kit ran raruman upisyalis a ginwa' na, pinasyan
sakit nin nakem ra ket nako sara konan adi' tan nibarita' ra
kona a sarba nin nangyadi'.
32 Nipakayaban nayan adi' taw si upisyal tan wana kona,
‘Si'kaynay maraet! Nikidawat kan inganga'do ket pinirduna
kata sa intiron utang mo.
33 Sawanin, mayin ta kai ma nin kina'dwan a kapada mon
upisyal bilang nin si'ko ket ininganga'do kata?’
34 Pinasyan sager nan adi' ket nipadusa naya ta pigaw nin
isubli' na a sarban kinalap na.”
35 Wana ni Jesus, “Wanin anamaet a gaw'en na nin Ama ko
nin itaw sa langit sa si'numan komoyo a kai nin makapamir-
duna nin liso konan kapada nan tawo.”

19

Say Pisasangkinian Maipa'ka' sa Pakiasawa
Marcos 10:1-12

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' in nin uakay ni Jesus,
linmakwan yayna sa Galilea tan nako ya sa lugar a sakop nan
Judea nin itaw sa rubari' nin rigrig nan Ilog Jordan.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawon tinmumbok kona ket
pinaanda' nasaray main nin masakit.
3 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit
saran puon nin pamarsawan ra kona kanya' nin wanra nin
nitepet kona, “Iyaburoy para nin Gugan-gan tamo a isyay
nayan sayay lalaki a asawa na sa basta bungat anan nangib-
watan?”
4 Ni'bat na konra, “Kai moyo para nin nabasa-basa sa
Masanton Kasuratan a sin saytaw sin pinarsa a sarba, si
Namarsa, pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,*
5 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lak-
wanan nasara si ama na tan si ina na ta kipasaya ya konan
asawa na ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya?*
6 Kanya' nin saray mitraasawa ket ambo' saraynan rwa
no kai edet, sayan-saya saraynan lalaman. Edet, bana' ta
wanin, saray rwa a pinipasaya nan Dios, ambo' nin manepeg
a pisyayen saran tutawo.”
7 Wanra et nin Pariseo, “No wanin a page', ambale' edet a si
Moises, nigan-gan na a matkap nayan byan nin kasuratan nin

* **19:4** Genesis 1:27; 5:2. * **19:5** Genesis 2:24.

pisyayan* ra no rabay nayan isyay nin sayay lalaki a asawa
na?”
8 Ket ni'bat na ni Jesus, “Si Moises, bana' sa tib'ey nin ulo
moyo, inaburuyan na nin magwa' moyo saran isyay a asawa
moyo. Bale' sin tarana', sin pinarsa a sarba, kai nin nigagaran
wanin.
9 Kanya' nin si'ko, ibarita' ko komoyo, si lalaki nin
mangisyay konan asawa na nin si rason ket ambo' nin bana'
ta nikilalaki yay asawa na, mi'sa ya nin kikalamo' sa sakalako,
konan siin mampamabayi ya*.”
10 Wanra nin tumutumbok kona ni Jesus, “No wanin a
kapapa'sar nin sumrep sa istado, maong anay andi' nin sum-
rep.”
11 Bale' ni'bat na ni Jesus, “Kai magwa' nin sarban tawo a
kikumpurmi konan siin, no kai sara tamo' a tulungan nan
Dios.
12 Nagsikabarang a rason no ambale' a main nin kai nin
sumrep sa byay a main nin asawa. Main nin bana' ta main
nin dipirinsya ran nikiyanak ra; main anamaet nin bana' ta
kapon sara; tan main et nin kai nin sumrep sa byay a main nin
asawa ta pigaw nin makatulok saran liso sa nigan-gan nan
Dios maipa'ka' sa pag'aadi' na. Si tawon makaako' konan siti
nin akay, akuen na.”

Si'noy iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Cristo
Marcos 10:13-31; Lucas 18:15-30

13 Main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus
ta pigaw nin ipababo nay gamet na sa ulo ran sarayti tan
idasalan nasara nin bindisyunan nasara. Bale' saray tumu-
tumbok na, inima'no rasara.
14 Bale' wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Pauryan
moyo saran umarak kongko a ua'nak. Andi' moyo sara nin
ima'nwen, ta si tawon say kanakman na ket kapada nin
saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin kipag'adi' kona.”
15 Ket nipababo nay gamet na sa ulo ran ua'nak nin pam-
mindisyon na konra. Sin nayadi', linmakwan yadtaw.
16 Ni'sa, main nin lalaki nin nako kona ni Jesus. “Maistro,”
wana, “ani a maong nin gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran
koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
17 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Ambale' a tepeten mo kongko
no ani a maong, ta kasan sakalako no kai si Dios tamo' a
maong. Bale' say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios, no rabay
mon maga'muran, tukiden moy Gugan-gan nan Dios.”

---

* **19:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. * **19:9** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:gaw'en nayan kilalaki a babayi; Tan main nin raruma nin nilamo' a wanti:tan si mangalamo' konan sayay babayi nin nisyay nan asawa na, mampamabayi yayna anamaet a lamang.*

18 “Aya nin gugan-gan?” nitepet nan lalaki.
Ni'bat na ni Jesus, “Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin
mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin manakaw. Andi' ka nin
magtistigos nin ambo' nin tutuo.
19 Igalang mosara si ama mo tan si ina mo. Aduen moy ka-
pada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman
mon diri.”*
20 Wana nin sitin lalakin iti et sa kalagu'-laguan na, “Sarban
sain, mantukiden koyna. Ani et a pagkurangan ko?”
21 Wana ni Jesus kona, “No rabay mon liso kan maikana'
nin makaga'mor nin kasan anggawan a byay, mako kayna tan
ilako' mo a main mo tan say naglakuan, ibi mo konran pubri,
ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mon
gaw'en ti, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok
ko.”
22 Sin narnge' nan lalaki in nin nibarita' na ni Jesus nibwat
ya nin pinasyan bereng. Mainan yan tuloy ket!
23 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Ibarita' koyti
komoyo! Pinasyan idap ran ipaisirong nin mumayaman a
lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios.
24 Ibarita' koynaet komoyo, mas mainum'ay ya et nin lum-
bot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si sayan mayaman
ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios.”
25 Wanin anay nipaka'ngap ran tumutumbok na sin narnge'
ra in nin wana maipa'ka' konran mayaman, ket wanra kona,
“Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?”
26 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana konra,
“Peteg a impusiblin makaga'mor nin kasan anggawan nin
byay a tutawo, bale' say sarban bagay ket magwa' nan Dios.”
27 Nag'irgo ya si Pedro a wana, “Ket si'kami pa edet, pinau-
ryan mi anay sarba ta pigaw nin nikikalamo' kami komo. Ani
li' a gun-guna mi?”
28 “O' a, ta ibarita' koyti komoyo: Rumate' li' a awro a si Dios
ket paba'yuwen nayayti nin mundo, tan si'kon si Pinaitawo,
tumekre' ako li' sa truno ko ta pigaw nin mag'uray akon
makapangyayadi'. Ket no saytaw li', si'kamon nikikalamo'
kongko, tumekre' kamo li' anamaet sa labinrwa nin truno ket
kipag'uray kamo li' konran labinrway grupo ran puri na ni
Israel.
29 Si si'numan a manglakwan nin pammali na, bubsat
na, ama na, ina na, a'nak na, o binis na bana' kongko,
magun-gunawan ya li' nin misanyasot nin ka'baw dyan say
linakwanan na tan mabyan ya et a lamang li' nin angganangga nin byay a iti konan Dios.

---

* **19:19** Exodo 20:12-17; Levitico 19:18; Deuteronomio 5:16-21.

30 Bale' konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan
nu'na a maikayupa' li', tan main konran masusuyot a
u'nawen li'."

20

Naiduma a Panukatan nan Dios sa Panukatan nin Tawo

1 "Ket," wana ni Jesus, "say pag'aadi' nan Dios, maiyarig sa
wanti: Main nin sayay lalakin main nin alawang a luta' na nin
uubas. Sayay awron masakbay et, nako yayna naningkap nin
tutawon upaan nan magtrabahodtaw sa uubas na.
2 Konran nu'nan na'kit na, nikitarusan yan upaan nasara
nin say kuston upa' nin sayay awro. Mi'sa nibaki' nasarayna
nin magtrabaho.
3 Sin mag'alas nwibi nin buklas, nako ya anamanaet nan-
ingkap nin upaan nan tutawo. Ket naka'kit yadtaw sa pal-
ingki nin kasan man-gaw'en ra no kai man'umdeng tamo'.
4 Wana konra, 'Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa
uubas ko tan upaan katamon manepeg.'
5 Ket nako sara nagtrabaho. Wanin anamaet a lamang a
ginwa' na sin ugtiawro ana tan sin mag'alas tres.
6 Alas singkoyna sin nako yaynamanaet sa palingki nan-
ingkap nin trabahador. Naka'kit yadtaw et a lamang nin
tutawon kasan man-gaw'en ra. Wana konra, 'Ambale' a iti
kamo tamo' nin mampamirdin udas moyo?'
7 'O' a ta kasa anamaet nin mangalap komi nin magtra-
baho,' ni'bat ra kona.
'Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko,' wana
konra.
8 Sin patpaapon ana wanan main nin plantasyon konan
mampyawen nan tawo na, 'Kayaban mosaray mampagtra-
baho sa uubas ko tan ibi moy upa' ra. Upaan mosaran man-
gibwat konran suyot nin tinmarana' angga konran nu'nan
tinmarana'.'
9 Ket inupaan nasaran upa' nin sayay awroytaw saray
tinmarana' nin nagtrabaho sin alas singko.
10 Kanya' nin sin adap ra nin risibyen a upa' ran saraytaw
saray sangkau'nawan nin nagtrabaho, nipa'ka' ra nin mas
abaw a upa' ra. Bale' upa' nin sayay awro anamaet a lamang
a niyupa' konra.
11 Bere-bere saran nangrisibi nin upa' ra ket kuntra sara
konan namagtrabaho konra
12 a wanra, 'Sarain saray suyot nin tinmarana', sayay udas
ra tamo' nin nagtrabaho, ket si'kami nikakaawro kamin na-
gawgaw nin nagtrabaho. Ambale' nin pari-parihoy upa' mi
ey?'

13 Ket wanan namagtrabaho konra, ‘Amigo, kai taka nin
sinaor. Nag'irgwan tamon upa' sa sayay awro a iyupa' ko
komoyo ket siin a nibi ko komoyo.
14 Kalapen moy manepeg nin upa' mo tan mako kayna.
Karabayan kon upaan saran kapada sa upa' mo a suyot nin
nagtrabaho.
15 Magwa' kon gaw'en a rabay ko sa kayadian ko. Mairod ka
para bana' ta mapamami ako?’
16 Konan siti anaod, man'ibarita' ko a main li' konran saray
masusuyot a u'na li' sa kaalagawan, tan main li' konran saray
iti anan nu'na a maikayupa' li'.”

Ibarita' naynaet nin Cristo a Patyen rayan saray Mag'uuray sa Mundo
Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34

17 Sawanin, sin tumangkar sara si Jesus tan saray tumutum-
bok na nin adap sa syudad nin Jerusalem, nipurok nasaray
labinrwan tumutumbok na. Sin kapresan ran manlumalako,
main nin nibarita' na konra nin sara-sara tamo'.
18 “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa
Jerusalem. Ket itaw, si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako
konran Pupangulon Pupadi' tan konran Madudunong sa
Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati,
19 mi'sa ipagamet rako konran ambo' nin Judio, ket tuya'-
tuyaen rako, sanet-saneten rako tan ipasak rako sa kudos.
Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin
Dios.”

Say Panukatan nan Cristo nin say Kata'gayan ket say Pag-sisirbi
Marcos 10:35-45

20 Kinmadani ya kona ni Jesus a asawa na ni Zebedeo nin
kalamo' nasaray rwan a'nak* na. Nanalimukod ya sa adapan
na ta main nin dawaten na kona ni Jesus.
21 “Ani a rabay mo?” nitepet na ni Jesus kona.
Ni'bat na, “No si'kayna li' a adi', patekreen mosara li' ku-
mon sa dani moyti saray rway a'nak ko nin tumutumbok mo,
saya sa pawanan mo tan saya sa pawiri mo?”
22 Ket wana ni Jesus konran mibsat, “Kai moyo nin tanda' no
ansain say mandawaten moyo. Maako' moyo paran irangep
a dya'dya' nin adapen ko nin irangep?”
“O', maako' mi,” wanran ni'bat.
23 “Tutuo,” wana ni Jesus, “mangirangep kamon dya'dya'
nin bilang sa dya'dya' a irangep ko. Bale' no si'noy tumekre'
sa pawanan tan sa pawiri ko, ambo' nin iti sa gamet ko.

* **20:20** Sarayti ket saray apostoles a si Santiago tan si Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Ama ko nin
pangisadyaan.”
24 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutum-
bok a maipa'ka' sa sayti, masager sara konran mibsat.
25 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan
wana konra, “Tanda' moyon peteg no pa'noy pag'uuray ran
mag'uuray iti sa mundo. Aripenen rasaray iti sa sakop ra tan
saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara konran saray iti sa
sirong nin uray ra.
26 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si
si'numan a marabay nin mag'in nin ata'gay, matkap a syay
magsirbi konran raruma,
27 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in syay ulo,
matkap a magwa' nay mag'in nin aripen moyo
28 kapada kongko nin si'kon si Pinaitawo. Nako akodti sa
luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin
magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot
konran abaw a tutawo.”

Pagsirbyan nasaray Rway Bulag nin Cristo
Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43

29 Sin mampibwat sarayna sa syudad nin Jerico, abaw saray
nikialuyon konra ni Jesus.
30 Sa dalanan ra ket main nin rwa ray lalakin bulag nin
nakatekre' sa rigrig. Sin natandaan ra nin manlumabas ya
si Jesus wanra nin nita'way, “Ser, si'kan nipangako' a puri na
ni David, ka'dwan nakami kadi'!”
31 Masager saray tutawo konra tan inima'no rasaran gu-
margar. Bale' mas maksaw rayna edet nin nita'way, “Si'kan
nipangako' a puri na ni David, ka'dwan nakami kadi'!”
32 Tinumgen ya si Jesus ket tinawag nasara. Nitepet na
konra, “Ani a rabay moyon gaw'en ko para komoyo?”
33 Ket ni'bat ra, “Uunuren ko, rabay mi kumon a maka'kit.”
34 Nanabo' a inganga'do na ni Jesus konra. Inapros nay
mata ra ket tampor a maka'kit sarayna, tan nikikalamo' sara
kona ni Jesus.

21

Igalang rayan Tutawo nin Bilang sayay Adi' a Cristo
Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta
itaw sarayna sa bandan baryon Betfage nin adani sa Talugtog
Olibo. Ket pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na,
2 a wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo.
Ket karate' moyodtaw main nin tampor nin ma'kit moyon

naipuged nin asno a kalamo' nayay uybon na. Usbagen moya
sara sa nakaipugedan na tan i'ras moyo saradti kongko.
3 No main nin manita komoyo sa man-gaw'en moyo, ibarita'
moyo kona, ‘Matkap nasarayti nin Uunuren,’ ket tampor a
umaburoy yan kalapen moyo sara.”
4 Sain, nangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' nay-
nan na'teng nin Dios konan prupita a wana,
5 “Ibarita' moyo konran taga Sion*,
‘Syayna e a adi' moyo!*
Maayupa' a nakem na, ket sya manrumate' yan
rinmuran tamo' sa ayep nin ipammaguroy,
sayay uybon nin asno.’ ”*
6 Ket nako saraynay nibaki' tan ginwa' ray nipagwa' na ni
Jesus konra.
7 Ni'ras raya konay asno tan si uybon na. Nisapin ray kapa
ra konra ket rinmuran ya si Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangi-
galang ra kona ni Jesus ket, niyapra-aprak ray kukapa ra
sa dalanan na, tan saray raruma ket nampi-nampi' saran
susangan kukayo tan niyapra-aprak ra anamaet a lamang sa
dalanan na.
9 Pinasyan ka'bawan ran tutawo, saray raruma iti sara sa
u'na na ni Jesus tan sakalako saray mantumumbok kona.
Wanra nin nita'wa-ta'way,
“Marayo yay si puri na ni Adi' David!
Nabindisyunan nayan Dios a
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!*
Marayo yay Dios itaw sa langit!”
10 Sin rinmate' yadtaw si Jesus sa Jerusalem, sabtan ni-
paka'ngap ra nga'min nin tutawodtaw. Pittepet ra, “Si'no ya
in?”
11 “Sya si Jesus a sayay prupita nin taga Nazaret itaw
sa Galilea,” wanran ni'bat nin saray abaw nin tutawon
nikialuyon kona ni Jesus.

Nipatunong nan Cristo a Kapapa'sar sa Timplo nan Dios
Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

12 Nako ya nin linmuob sa sakop nan Timplo nan Dios
si Jesus bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako'. Ket
pinala-palakwan nasara tan saray mampanaliw itaw nin
say bubagay a ida'ton konan Dios tan tinali-talimbwag nay
lulamisawan ran maninilin kwarta tan say tutekrean ran
maglalako' nin kalapati.

---

* **21:5** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.
* **21:5** Isaias 62:11. * **21:5** Zacarias 9:9. * **21:9** Kanta 118:25-26.

13 Wana konra, “Kai para naisurat a wana nin Dios, ‘Si
Bali ko, ket pangaranan raya nin lugar nin dadasalan.’*
Bale' si'kamo,” wana ni Jesus konra, “man-gaw'en moyan
pididinepan ran mannakaw!”*
14 Nako saradtaw kona ni Jesus sa sakop nan Timplo nan
Dios a bulag tan saray pilay ket pinaanda' nasara.
15 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa
Gugan-gan, masager saran tuloy kona ni Jesus sin na'kit ray
mumilagro nin ginwa' na tan sin narnge' ray wanran ua'nak
itaw nin nita'wa-ta'way, “Raywen tamoya si puri na ni Adi'
David!”
16 Kanya' nin wanra kona, “Mangkarnge' mo in para say
man'ita'wa-ta'way ran ua'nak?”
“O', mangkarnge' ko,” wanan ni'bat ni Jesus. “Kai moyo
para nin nabasa-basayti nin wana sa Masanton Kasuratan?
Wana, ‘Si Dios, niyakay nasaray ua'nak tan mataman nin
saray uabing nin mangrayo nin tutuo kona.’* ”
17 Mi'sa linakwanan nasara ni Jesus. Nibwat ya sa syudad
tan nako ya sa Betania tan itaw ya nin na'lek konan sitaw a
yabi.

Pangipatukduan a Pagmamatalek sa say Gawa' sa Pag'adian

Marcos 11:12-14,20-24

18 Kinabuklasan, sin mansumubli' yayna si Jesus sa
Jerusalem, ginmitil ya.
19 Sa rigrig nin dalan ket naka'kit yan kayon igos. Nako
yadtaw sa kami'nan na bale' kasa gapo nin ma'kit nan bunga
na no kai kal-la bulong tamo', kanya' nin wana konan kayo,
“Anggan maka'numan kai kayna gapo nin gumunga.” Ambo'
nin na'teng, nalanes yay kayo.
20 Naka'ngap saray tumutumbok sin na'kit ra a nangyadi'
konan kayo. Wanra, “Pa'non nangyadi' a nalanes yan bigra' ti
si kayo?”
21 Wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a
no magmatalek kamo konan Dios tan kai kamo gapo nin
magdwadwa, magwa' moyo anamaet a ginwa' ko konan sitin
kayo. Ambo' tamo' in. Magwa' moyo et nin ibarita' konan
sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket
mangyadi' a wamoyo.
22 Anaod, animan a dawaten moyo konan Dios, no mag-
matalek kamo nin ibi na, gaw'en na.”

---

* **21:13** Isaias 56:7. * **21:13** Jeremias 7:11. * **21:16** Kanta 8:2.

Ipa'ka' ran Pupangulo a Kasan Biang na ni Jesus sa Nasakupan ra

Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8

23 Nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo nan Dios
si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo. Sin kapresan
nay mampangyakay, kinmadani sara kona a Pupangulon
Pupadi' tan saray Mangatuntawo tan nitepet ra kona, "Ani
a kanepegan mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo?
Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?"
24 Ni'bat na ni Jesus, "Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi'
ko nin gumwa' nin saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet
ko.
25 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si
Dios para o say tawo?"

Nag'iirgo sara nin wanra, "Ani kadi' a i'bat tamo? No
ibarita' tamon 'si Dios', ibarita' na kontamo, 'Mayin edet a kai
moya nin timper si Juan?'
26 Ket no ibarita' tamo anamaet, 'Say tawo,' makapali'mo ta
bangli' no ani a gaw'en ran tutawo bana' ta tepren ran saya
yan prupita si Juan."
27 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, "Kai mi nin tanda'."

Ket wana anamaet konra, "No wanin, kai koynamaet nin
ibarita' komoyo no ani a kanepegan kon mangwa' nin man-
gaw'en ko."

Maipwira saray Nangipyawan nan Pag'adian nan Dios

28 Wana ni Jesus konra, "Ani a maibarita' moyo konan siti e?
Main nin sayay ama nin main nin rwa ray a'nak na. Nako ya
konan saya tan wana kona, 'Andoy, mako ka nin magtrabaho
sa gagawa' konan sitin awro.'
29-30 'O', Tatay,' wanan ni'bat nin anak, bale' kai yan lamang
nin nako. Nako ya anamaet a ama konan ikarwa tan nibarita'
naytaw nin lamang say nibarita' na konan saya.

'Andyak,' wanan ni'bat, bale' nainsanan nin buga', naka-
panemtem ya ket nako yan lamang.
31 Sawanin, si'no ey a tinmulok sa karabayan nan ama ra?"
nitepet na ni Jesus.

Ni'bat ra kona, "Sitaw si nako nin lamang."*

Ket wana ni Jesus konra, "Ibarita' koyti komoyo a saray
duka' a tutawo a bilang saray manininginr nin buis tan saray
duka' a bubbayi, u'nawen nasaran pag'urayan nin Dios dyan
si'kamo,

---

* **21:31** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket napisili saray rway anak, nibarita' nin si u'na imbis nin si ikarwa a andi' bale' nako yan lamang; wanin man, syan lamang a katarusan, si anak nin nako sa namakian nan ama ket sya a matulok.

32 ta nako yadti si Juan a Mammawtismo tan niyakay na
komoyo a mapteg nin dalan nin pagkabyay ket kai moya nin
timper. Sara bale' a maniningir nin buis tan saray duka' a
bubbayi, timper raya. Si'kamo anamaet bale', mataman nin
tanda' moyo nin nangyadi' in, kai kamo et nin nanguman tan
namper kona."

Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19

33 "Reng'en moyayti et nin pangingiyarig. Main nin sayay
tawon nangmula nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya, tan
nangali yan ubot sa sayay alakin bato ta pigaw nin pamespe-
san yan ubas. Nama'deng yan ata'gay a kami'nan ran bantay.
Mi'sa nipagamet nay pangangalila' sa mula na konran umno
ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo' nin lugar.
34 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nan-
gibaki' yan tutawo na nin kalapen ray tao na.
35 Bale' saray padalos, dinakep rasara, ket tinasu-taso rayay
saya, pinati rayay saya tan kinudas-kudas raya nin bato a
saya et.
36 Nangibaki' ya anamanaet nin tutawo na a main ikon tan
sawanin ket abaw sara dyan saray nu'na. Bale' saray padalos
wantaw nin lamang a ginwa' ra konran saraytaw saray nu'na.
37 Sin kalansuyutan, si anak nayna a nibaki' na. Wana sa
nakem na, 'Kai magwa' a kai raya nin kabilangan a anak ko.'
38 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na, wanra, 'Siti
li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a
tawiren na li'!'
39 Ket dinakep raya, nirikor raya sa darekdek tan pinati
raya.
40 Sawanin, no rumate' yaynay main nin luta', ani kadi' a
gaw'en na konran saraytin padalos?" tepet na ni Jesus.
41 Wanra nin inumbat, "Kasan sapon patyen nasara in
a duka' nin tutawo, tan si luta' na ipaga'getan naya sa
sakalakon padalos nin mamin tao na tepe' nin pammutin
bunga."
42 Wana ni Jesus, "Kai moyo para gapo nin nabasa-basa a
wana sa Masanton Kasuratan? Wana,
'Sitaw si bato a nibilang ran
kai mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan.
Ket sa pangingikit tamo peteg a makapaka'ngap!'*
43 Ket ibarita' ko komoyo a bana' ta wanin, ambo' anan
si'kamon Judio a Pag'adian nan Dios no kai edet, saray tuta-
won sumunor sa karabayan na.

---

* **21:42** Kanta 118:22-23.

44 Konan siin nin bato, si si'numan a manabo', mangababari'
ya tan si si'numan a madag'anan nan siin a bato, marekrek
ya.*”
45 Narnge' ran Pupangulon Pupadi' tan Pariseo in nin
pangingiyarig na ni Jesus ket nataros ran sara a mam-
pada'gisan na.
46 Kanya' nin dakpen rayayna kumon si Jesus bale' mali'mo
sara konran tutawo ta tepren ran sarayti a saya yan prupita
si Jesus.

22

Matalag saray Kumana' nin Sinagyat sa Pag'adian
Lucas 14:15-24

1 Nami ya anamanaet konra nin sayay pangingiyarig si
Jesus. Wana,
2 “Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti
konan sitin isturya. Main nin sayay adi' a nanadya' ya para
sa alakin punsya ta ikasal yay anak nan lalaki.
3 Nibaki' nasaray aripen na nin keen rasara kayaban
taw saray tutawon sinagyat naynan gindat, bale' saraytin
sinagyat na ket kai ra rabay a mako.
4 Ket nangibaki' ya anamanaet nin raruman aripen na a
wana konra, ‘Ibarita' moyo konran saraytaw saray sinagyat
ko a narate' anay bansal. Napati saraynay baka tan saray
raruma et nin sinunson nin uayep tan nakasadya' anay sarba.
“Tamoyna sa bansal,” wamoyo.’
5 Bale' saraytin tutawon sinagyat kai sara nin nangasikaso.
Nituloy ra no ani a man-gaw'en ra. Main nin sayan nako sa
gagawa' na, tan main anamaet nin sayan nako sa kumirsyo
na.
6 Saray raruma bale', dinakep rasaray raruma konran
aripen, tinuya'-tuya' rasara mi'sa rasara nin pinati.
7 Say sager nan adi'! Nibaki' nasaray susundalo' na nin
patyen rasaraytaw saray nangmati konran aripen na tan
puuran rayay syudad ra.
8 Kaaram, dininep nasara nin adi' a uaripen na tan wana
konra, ‘Nakasadya' anay sarba para sa bansal bale' saray
tutawon sinagyat ko, kai sara maikana' nin sinagyat konan
sitin bansal.
9 Kanya' nin mako kamo sa dudalan tan sagyaten moyo sara
nga'min a tutawon ma'kit moyo.’
10 Ket nako saray aripen sa dudalan tan sinagyat rasara
nga'min a tutawon na'kit ra, maong man o duka' a tutawo.
Ket napno' yan bisita a luob nan palasyo nan adi'.

---

* **21:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

11 Nako yay adi' sa kami'nan ran bisita nin kikiten nasara.
Main nin sayan na'kit nan kai nin nisket nin seket kibansal.
12 Ket wana kona, ‘Amigo, kai ka nin nisket nin seket
kibansal. Pa'no nin nikasrep mo?’ Ket si tawo kai ya nin
naka'bat.
13 Kanya' nin wanan adi' konran katulong na, ‘Baruren
moyoy ayi tan gamet na tan itampal moyadtaw sa rikor nin
pinasyan dedlem; itaw ket main nin umasisit tan umagrem
tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan
bereng.’ ”
14 Wanan nilamo' ni Jesus, “Page' a abaw saray sinagyat nan
Dios, bale' daikleng saray napili' nan makasrep sa Pag'adian
na.”

Kal'uten raya Kumon a Cristo nin saray Pupangulo
Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26

15 Nibwat saray Pariseo tan niplano ra no pa'no rayan
makal'ot si Jesus sa pag'iirgo na.
16 Say ginwa' ra, nibaki' rasara kona ni Jesus a umno ra
konran tumutumbok ra nin kalamo' rasaray umno ran tawon
ayon kona ni Adi' Herodes. Mikuntra saraytin pulitiko ket
wanra kona ni Jesus, “Maistro, tanda' mi nin matunong kan
tawo. Say pangangakay mo nin no ani a rabay nan Dios nin
gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan kasan tawon ikali'mo mo ta
mampari-parihwen moy tutawo.
17 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o
kai, sa Gugan-gan tamo no mamayad atamon buis konan
Impirador nan Roma*?”
18 Bale' tanda' na ni Jesus nin duka' a gagara ra, kanya'
nin wana konra, “Si'kamon miwadi'-wadi'! Mayin ta man-
subuken rako?
19 Ipa'kit moya in pa kongko si platan ipamuis!”
Ket ni'ras raya kona.
20 “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?” nitepet
ni Jesus konra.
21 “Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
“No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo konan
Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a
ikon na.”
22 Naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ket nibwat sara.

Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40

23 Konan sitaw a lamang nin awro, main nin Saduseo nin
nako kona ni Jesus ta tepetan raya. Sarayti saray Saduseo ket
kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati
ana.

---

* **22:17** Sin sain nin panaon ket iti sara a Judio sa sakop nan Roma.

24 “Maistro,” wanra kona, “niyakay na ni Moises sa nisurat
na a no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan
anak ra, manepeg a si busat na nin lalaki ket ikasal nayay
babayin nabalo ta pigaw nin manganak saran ikwintan anak
nan sitaw si nati.*
25 Sawanin, main intaw nin pito ray mibubsat nin lulalaki.
Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak. Ket si
aryen na nikasal nayay babayi,
26 bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan anak ra.
Wanin anamaet a ginwa' ran raruma, si ikatlo anggan si
ikapito, bale' pari-parihon lamang a nangyadi' konra, nati
saran kasan anak.
27 Kalansuyutan, si babayi anamaet a nati.
28 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a
nunati, si'no edet li' konra a main nin asawa kona ey, ta saray
pito ket nag'in nin asawa raya?”
29 Wanan ni'bat konra ni Jesus, “Mangkalingo kamo! Pa'no
ket kai moyo nin mangkataros a wana sa Kasuratan o say
maipa'ka' sa pakayadi' nan Dios!
30 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati,
bara'mo sarayna li' nin uanghil itaw sa langit a kai sarayna
nin mangalamo' o kikalamo'.
31 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' nin mabyay,
kai moyo para nin nabasa-basaytin wana nin Dios komoyo sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' konran pupuon moyo?
32 Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na
ni Isaac, tan si Dios na ni Jacob.’* Syimpri a, si sayay nati ana,
kai yayna nin makapangrayo konan sayay dios. Kanya' nin
mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios
ra.”
33 Pinasyan nipaka'ngap ran tutawon nakarnge' sa wantaw
a wana ni Jesus.

Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28

34 Saray Pariseo, sin natandaan ran kasan nagwaan ran
Saduseo kona ni Jesus, nag'iirgo sara anamanaet.
35 Ket saya konra nin abugado sa Gugan-gan a nako nin
nanepet kona ni Jesus ta pigaw nin usisaen naya.
36 Wana, “Maistro, sa sarban Gugan-gan a nisurat nin nibi
na ni Moises, ani ya a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin
tukiden?”
37 Ni'bat na ni Jesus,
“ ‘Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman
mo, nin intiron byay mo, tan nin intiron kaisipan mo.’*

---

* **22:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **22:32** Exodo 3:6,15. * **22:37** Deuteronomio 6:5.

38 Siin a sangkaimpurtantiwan tan sangkau'nawan nin
matkap nin tukiden a gan-gan.
39 Main et nin saya nin kapada nan lamang nin siin. Wana,
‘Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado'
mo sa lalaman mon diri.’*
40 Sa saytin gugan-gan, naipatukdo' a intiron Gugan-gan a
nisurat na ni Moises tan say uakay ran prupita.”

Si'no ya nin Puri a Cristo
Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44

41 Sin nadinep sara et a Pariseo, wanan nitepet ni Jesus
konra,
42 “Ani a iti sa wamoyo maipa'ka' konan Cristo? Si'no ya nin
puri?”
“Puri naya ni Adi' David,” wanran ni'bat.
43 “Ket no wanin, mayin edet a ‘Uunuren’ a nipanawag na
ni David kona sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios? Sayti a
wana ni David,
44 ‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukala-
ban mo.” ’*
45 Si Adi' David a mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo
nin nipangako' kona, ket pa'no edet a sya ket puri naya ey?”
46 Ket kasa gapo nin naka'bat kona ni Jesus. Edet, nangib-
wat ana sin sain, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-
tepet kona.

23

Sintinsyawan na nin Cristo a Pisantu-santos ran Pupangulo
Marcos 12:38-39; Lucas 11:43,46; 20:45-46

1 Wana ni Jesus konran tutawo tan konran tumutumbok na,
2 “Peteg a saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray
Pariseo a namyan nin pakauray na ni Moises nin mangipa-
palaway nin Gugan-gan na.
3 Kanya' nin matkap nin gaw'en moyoy sarba nin ibarita' ra
tan tumbuken moyoy uakay ra. Bale' andi' moyo nin arigen a
gawa' ra ta ambo' nin kumpruntado sa man'iyakay ra.
4 Pinasyan ka'bawan nin ipatukid ra konran tutawo. Anta
sara bale' ket kai sara gapo nin tumulong konra nin manukid
sa sayti nin uakay ra.
5 Say gagara ra tamo' nin mangwa' nin bubagay ket say
parayo sa tutawo. Pinaagaba' ray madidintek nin kahon a
nangwan nin nisurat ran partin Gugan-gan a iberber ra sa

* **22:39** Levitico 19:18. * **22:44** Kanta 110:1.

waleng tan takyay ra, tan nipaanro ray baruyboy sa saroy nin
kapa ra* ta pigaw nin ibarita' ran tutawo a masantos sara.
6 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impur-
tantin tutawo sa sinaguga tan sa punsyawan.
7 Rabay-rabay ray pagalangan ran tutawo sa publiko tan
say tawagen saran ‘Maistro’.
8 Si'kamo bale', andi' kamo patawag nin ‘Maistro’ ta pari-
parihoy butang moyo, mibubsat kamo tan sayan-saya ya
tamo' a Maistro moyo.
9 Andi' moyo nin tawagen a kapada moyon tawo iti sa luta'
nin ‘Ama’ a kapadan pannawag moyo konan Dios ta sayan-
saya tamo' a ama moyo, si Dios nin itaw sa langit.
10 Wanin anamaet, andi' kamo nin patawag nin ‘Maistro’
ta sayan-saya tamo' a maistro moyo, si sya a Cristo nin
nipangako' nan Dios.
11 Si sangkata'gayan komoyo, syay mampagsirbi komoyo.
12 Si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li',
tan si mipaayupa', maita'gay ya li'.”

Marcos 12:40; Lucas 11:39-42,44,52; 20:47

13-14 “Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mansal-
abanan moyay purta nan Pag'adian nan Dios! Kai kamo
anamaet nin sumrep tan awaan moyo sara et a marabay nin
sumrep!*
15 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta kayawen
moyay intiron mundo sa tanay main nin masagyat moyon
mayi sa pammemper moyo, ket si masagyat moyo gaw'en
moyan masakit-sakit dyan si'kamo. Ket mas alaki et a rason
nan madusa sa impyirno dyan si'kamo.
16 Kado' kamoynan tutawo! Bara'mo kamon bulag a mam-
pangyakay sa dalan ta man'iyakay moyo a no si sayay tawo
ket sinmamba ya maipa'ka' sa sayay bagay yupa' konan Tim-
plo nan Dios, magwa' nan kai nin tukiden a nisamba na, bale'
no sa balitok sa luob nan Timplo nan Dios a pangisamba na,
kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na.
17 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin
balitok sa luob nan Timplo nan Dios dyan si Timplo nan Dios
nin mamasantos konan balitok! Waweng kamo!

---

* **23:5** Mabasa et a maipa'ka' sa peteg nin usar nin sayti nin bagay sa Bilang 15:37-41; Deuteronomio 6:8. * **23:13-14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mangkitkitan moyo saray bubbayin balo ket paanunrwen moyoy dasal moyo nin panismula sa maraet a gawa' moyo. Bana' sa sain mampabyaten moyoy dusa moyo.*

18 Man'iyakay moyo et a no si sayay tawo ket sinmamba ya
maipa'ka' sa sayay bagay yupa' konan altar magwa' a kai na
nin tukiden a nisamba na, bale' no say da'ton a sinambawan
na kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na.
19 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin
da'ton dyan si altar nin mamasantos konan da'ton?
20 Anaod, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa altar,
sinmamba yaynan lamang anamaet sa sarban itaw sa altar.
21 Ket no sa Timplo nan Dios ya nin sinmamba, sinmamba
yaynan lamang anamaet konan Dios a syay mampiikap itaw.
22 Wanin anamaet a lamang, no si sayay tawo ket sin-
mamba ya yupa' sa langit, sinmamba yayna anamaet lamang
sa truno nan Dios tan konan Dios nin nakatekre' sa truno na.
23 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man'ibi
moyo konan Dios pati kakapulo' nin mula moyon pangrikado
moyo tamo' sa luto' moyo a bilang say anis, paminta tan
laka', bale' manluktawan moyon gaw'en a mas maalaga nin
ipagwa' nin Gugan-gan a bilang say pangwa' moyon mapteg
sa kapada moyon tawo, say pag'in moyon mapainganga'do,
tan say pag'in moyon mapagmatalkan. Sayti a manepeg nin
gaw'en moyo bale' andi' moyo anamaet nin luktawan nin
gaw'en a raruma.
24 Si'kamo, bara'mo kamon bulag nin mampangyakay sa
dalan. Bara'mo kamon sayay tawo nin sapiten nayay kutakti
sa inumen na bale' ikiareb'eb nayan lamang a masibulot nin
kamilyo.
25 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man-
gaw'en moyon maong a kaugalian moyo bilang say pangrir-
inggas moyon rikor nin tagayan tan plato bale' say laman ket
nangibwat sa kukanakman tan pigagawa' moyon napno' nin
kasauran tan kaaguman.
26 Si'kamon Pariseo, bulag kamo! Ringgasan moyo yapo' a
laman nan tagayan ket maringgas li' anamaet a rikor na.
27 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta bara'mo
kamon pantyon nin maputi' tan maringgas sa rikor, bale' sa
luob ket napno' nin but'ol tan naumok nin laman nin tawo.
28 Wanin moyon peteg, ta no mangimey kamo say wamoyo
ket matunong kamo, bale' say katutu'wan ket pulos nin
piwadi'-wadi' tan kadukaan a iti sa kukaisipan moyo.”

Lucas 11:47-51

29 “Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan
tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo tamo'. Na-
magwa' kamon pantyon ran saray prupita nin pinati-pati

ran puon moyo tan dikurasyunan moyon pabistawen a
nanabunan konran tutawon nagkabyay nin matunong
30 tan wamoyon piwadi'-wadi', 'No sibibyay kami ana ku-
mon sin panaon ran puon mi, kai kami nin nikiranod sa
ginwa' ra a pinati-pati rasaray prupita.'
31 No wanin edet, man'ipatutuo moyo a puri rakamon saray
nangmati konran prupita sin saytaw.
32 Kanya' nin sigi! Ila'pos moyoy kadukaan a nitarana' ran
puon moyo!
33 Bara'mo kamon masirib a ulay, bale' makapal'is kamo
kasi nin madusa sa impyirno? Kai gapo!
34 Anaod, ibarita' ko komoyo, mangibaki' ako komoyo nin
saray mangipatanda' tan saray main nin kadunungan nin
nangibwat konan Dios, tan saray mangangakay. Ket saray
raruma konra, patyen moyo sara o ika' moyo saran ipasak
sa kudos, ket saray raruma et, sanet-saneten moyo sara
sa sinaguga moyo tan kamat-kamaten moyo saran duksa-
duksaen sa adtiman nin lugar a palaywan ra.
35 Ket konan siin, si'kamoy mapuluan nin madusa bana' sa
nipangmati konran sarba ran matunong a tutawo mangib-
wat ana kona ni Abel a kasan pakabalawan angga kona ni
Zacarias nin anak na ni Baraquias a pinati moyo sa pisa'lean
nan Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo nan Dios tan si
altar.
36 Ibarita' koyti komoyo, si'kamon tutawo konan sitin
panaon a umbat li' sa patiti ran sarain a tutawo."

Lucas 13:34-35

37 "O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray
prupita tan kudas-kudasen moyo saran patyen a tutawo nan
Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna nin sinari' nin dinepen
katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan
inan manok konran siwsiw na. Bale' si'kamo, andi' kamo!
38 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo!
39 O' ibarita' ko komoyo, kai rakoyna nin ma'kit anggan
kai et nin rinmate' a panaon a maibarita' moyoy wanti:
'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate'
anadti sawanin kontamo!'* "

24

Say Mangyadi' li' a Panandaan nin Isusubli' naynan Cristo
Marcos 13:1-31; Lucas 21:5-33

1 Linmiwa' ya si Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios.
Mampibwat yayna sin nako sara kona a tumutumbok na ta
pigaw nin ipa'kit ra kona a pupa'deng itaw sa masakupan nin
Timplo nan Dios.

---

* **23:39** Kanta 118:26.

2 Wana ni Jesus, “O', ket pastangen moyoynan maong
sawanin ta ibarita' ko komoyo, main li' nin awro a mayba'
in, ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin
naita'len konan saya et.”
3 Nako ya si Jesus sa Talugtog nin Olibo tan tinmekre'
yadtaw. Nako saradtaw nin sara-sara tamo' a tumutumbok
na ta main nin tepeten ra kona. Wanra, “Ka'no li' nin
mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a
panandaan nin isusubli' moynadti sa luta' tan say iyayangga
nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo?”
4 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Pakatalad kamo a kai
kamo nin malingon tepren moyoy bula',
5 ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara
a Cristo nin nipangako' nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo
ra.
6 Marnge' moyo a danurdor nin pigigira tan marnge-
marnge' moyon main nin pigigira sa saka-sakalakon lugar.
Bale' andi' kamo nin aburido ta saytin bubagay ket matkap
nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga anan
kapresan a pag'uuray iti sa mundo
7 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et
a lamang a pupag'urayan. Magkamain li' nin bitil tan rayon
sa abaw a lulugar.
8 Bale' sain ket tarana' tamo' et nin rumate' nin dya'dya',
kapadan tarana' nan mangingar nin sayay mangabing.
9 No saytaw li' nin panaon ket dakpen tan ipagamet
rakamo konran saray manusa komoyo, tan patyen rasaray
raruma komoyo. Guraen rakamo li' nin tutawo nin man-
gibwat sa sarban nunasyon bana' ta mantarig'enan moyoy
mangkikalamo' kongko.
10 No saytaw li' nin panaon ket abaw sara li' a mammemper
kongko nin gurutan ra a pammemper ra. Miguraan sara li' a
tutawo tan mitraiduran sara li'.
11 Abaw sara li' a magbalu'-balo' a prupita nasaran Dios tan
bula'-bula' a uakay ra, ket abaw sara li' a malingo ra.
12 Bana' li' ta wanin anay kadukaan iti sa mundo,
tumab'ang li' a pangangado' ran abaw nin tutawo.
13 Bale', si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan
kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.
14 Maipatanda' ya li' a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios sa sarban lugar ta pigaw nin matandaan ya
nin sarban tutawo, ket no nayadi' ana in li' nin nagwa', saytaw
ana a iyayangga nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo.
15 Anaod, si Prupita Daniel, nipadles na a maipa'ka' konan si
‘Makaparmay nin Bagay a Manida'.’* ” (Si'kan mampamasa,

* **24:15** Daniel 11:31.

tarusan maytin maong!) “Saytaw no ma'kit yaynayti li' nin
bagay nin itaw yayna sa Timplo nan Dios,
16 saray itaw nin mampiikap sa Judea malayo saraynan
mako nin umadi sa tutalugtog.
17 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon* bali ra, andi'
yayna nin sumrep et nin mangalap nin animan a agamiren
na.
18 Si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin
sumubli' et sa bali ra mangalap nin seket na.
19 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin
ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon!
20 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin
tyimpon gawat* o Awron Painawa no mangyadi' in
21 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo
nin kapada, nangibwat et sin naparsa yay mundo anggan
sawanin, tan kasa gapo nin kapadan mangyadi' et li'.
22 No kai naya paanteden in nin panaon nin Dios ket kasa li'
gapo nin mabati' nin mabyay iti sa mundo. Bale' paanteden
naya in li' nin panaon bana' konran pinili' na nin tutawo na.
23 Ket no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana,
‘Syayna e a Cristo!’ o wana, ‘Itaw ya e!’ andi' kamo nin
mamper
24 ta abaw sara li' a magbalu'-balo' a sara a Cristo o a
prupita sara. Mama'ki-pa'kit sara li' nin makapaka'ngap nin
panandaan tan mumilagro ta pigaw nin lingwen rasaray
tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin
tutawo na.
25 Ket tandaan moyo ta nibarita' koyna nga'min komoyo
ba'yo et nin mangyadi'.
26 Kanya' nin no main nin mamarita' komoyo a wanra, ‘Itaw
ya si Cristo sa kasan katawu-tawon lugar,’ andi' moya nin
keen karapen itaw, o no main nin mamarita' a wana, ‘Iti ya
sa luob nin kwarto,’ andi' kamo nin mamper.
27 Wanin ta, say irarate' ko a si'kon si Pinaitawo ket
mapatna-patnag a kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap,
a mamalaway sa langit mangibwat sa baytan anggan sa
panrupan.
28 Kapada kasiguradon mangyadi' ti a no adti main nin
maangot ran laman nin nati, ket itaw sara nin mididinep a
mumanuk-manok a mangan nin laman nin nati.

---

* **24:17** ***balkon bali ra***- *Sa Griego:nin itaw sa tuktok nan bali.* Sin saytaw, patag a atep nin bali ran Judio tan main nin aydan nin ulian iti sa rikor nan bali. Ket mako saradtaw nin painawa o dumungaw a tutawo. * **24:20** Sa sayti nin tyimpo ket maidap nin makapal'is sa dya'dya' tan kurang a ikabyay.

29 Ket kayadi' li' nin sain a dya'dya', si awro, dumedlem ya
tan si bulan, kai yayna nin sumlag. Say bubituen, mangara-
grag mangibwat sa langit tan say pupakayadi' a mamauksoy
sa ta'gay nin langit ket maguloyna.*
30 Kaaram, main li' nin ma'kit sa langit nin panandaan
a si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoynadti sa luta', ket
mangabet-abet sara li' nga'min a tutawodti sa mundo. Ma'kit
rako li' a si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa babon
gunem, nin main nin pakayadi' tan kasan kapadan kagalan-
gan.
31 Patnuyen ya li' a alakin trumpita ket ibaki' kosara li' a
uanghil ko nin mako sa sangkamundwan, tan dinepen rasara
nga'min a tutawon pinili' nan Dios.*
32 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo
mangibwat kona. No sumalingsing yayna tan gumulong,
masigurado moyon rumate' anay tyimpon rapeg.
33 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mam-
pangyadi' ana in say nibarita' ko komoyo, matandaan moy-
oynan rumate' akoynan madali'.
34 Ibarita' koyti komoyo a no wanin ana li' anaod a mam-
pangyadi', ba'yo kamo et nin mati nga'min ket matukid ana a
sarban nibarita' ko.
35 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon
nin tutuo anggan-angga."

Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30,34-36

36 "Bale' no ka'non peteg nin mangyadi' a nibarita' ko, kasa
gapo nin makatanda', ni saray uanghil o si'kon si Anak nan
Dios*. Kal-la si Ama ko tamo' a makatanda'.
37 Sa panaon nin isusubli' kodti li' sa luta' nin si'kon si
Pinaitawo, say kararate' ko li' ket bilang sa nangyadi' sin
panaon na ni Noe
38-39 ta sin saytaw nin panaon a adapen nin malanip a
intiron mundo, kai ra gapo nin nipa'ka' nin tutawo a main nin
duka' a mangyadi'. Kanya' nin nangan saran maong, ninom
sara, tan nangasawa tan nikiasawa sara angga sin mismon
awron linmuob ya si Noe sa alakin baluto.* Kapingmatan,
linmanip yan bigra' ket naanor sara nga'min. Wanin ana-
maet li' a lamang no sumubli' akoyna a si'kon si Pinaitawo.
40 Ket, no saytaw li' nin panaon, bilang wadi' main nin rwa
ray lalakin mampagtrabaho sa gagawa', si saya awiten raya
li' nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya.

---

* **24:29** Isaias 13:10; Ezekiel 32:7; Joel 2:10; 3:15. * **24:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7. * **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:o si'kon si Anak nan Dios*. * **24:38-39** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24.

41 No main li' nin rwa ray bubbayin mampangiling, si saya
awiten raya li' nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya.
42 Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo nin tanda' no ka'noy
awron sumubli' ako, si'kon si Uunuren moyo.
43 Kapada nan sayay main nin ikon nin bali, no tanda'
na kumon no ka'no ya nin mako a mannakaw, siguradon
sadyaan naya, ket si mannakaw kai ya nin makasrep.
44 Kanya' anaod nin, matkap a sisasadya' kamon lawas ta
si'kon si Pinaitawo ket bigra' nin rumate' ako li' no ka'no moyo
kai nin ipa'ka'.”

Lucas 12:41-48

45 “Si sayay manakem tan kapagpyawan a alila', ket pyawen
nayan amo na nin mangasikaso konran kapada nan alila', nin
mamin kanen ra sa kuston udas.
46 Paririketen naya nin amo a wanin nin alila' no sa irarate'
na ket wanin a man-gaw'en nan sitin alila'.
47 Anaod, ibarita' koyti komoyo a pag'inen naya nin ingkar-
gado sa sarban main na nin amo na.
48 Bale' no duka' ya wadi' taw nin alila' a say wana sa nakem
na ket, ‘Ma'teng ya et nin rumate' a amo ko.’
49 Ket sasakit-sakiten nasaray kapada nan alila' tan kipan-
gan tan kiinuman ya konran mabubok.
50 Ket kapingmatan, rinmate' yay amo na nin kai na gapo
nipa'ka' nin rumate' ya.
51 Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin sitin
amo na ket itampal nayadtaw nin ikalamo' konran misantu-
santos ket itaw main nin umasisit tan umagrem tan ngu-
maretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.

25

1 Sa panaon nin isusubli' kodti, main li' nin bilang konran
sarayti konan sitin isturya no maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.
Main nin mapulo' ray bubalasang nin barang saya konra
ket main nin lampadawan na ta keen raya nin sanaen a
nubyo.*
2 Saray lima konra ket kasinakem sara; saray lima et bale'
ket manakem sara.
3 Saray liman kasinakem, nangawit saran page' nin lam-
padawan ra bale' kasan awit ran risirba ran ladak.

---

* **25:1** Say ugali' ran Judio, pipapagketan ran mangatua a pikasal ran a'nak ra. Sayti nin pipapagket ra, kapada a nikasal saraynan lamang. Mapalabas a panaon mayadi' sara nin nipapagket, main nin sayay yabi a saray lulalakyan nin pangulwan nan nubyo, ket mako sara sa bali ra nin nubya ta kalapen nayaynan i'ras sa bali na. Ket saraytin bubalasang nin amiga ra, magwa' a kisna' sara sa dani nin bali ran nubya a mayi sara sa libot nin mamunta sa bali ra. Ket say ugali' et anamaet, barang saya nin kilibot ket matkap a main nin lampadawan na. Ket no itaw sarayna li' sa bali ran nubyo, main nin alakin pirirga.

4 Saraytaw bale' saray liman manakem, nangawit saran
risirba ran ladak.
5 Na'teng yan kai nin rinmate' a nubyo kanya' nin mangi-
tungge' saraynan mantuma'gan angga sin nakaka'lek sara.
6 Sin kapiknga' yabi ana, bigra' a main nin tinma'way a
wana, ‘Suoynay nubyo! Keen moya nin sanaen!’
7 Nibarikwas saraytaw saray mampa'lek a bubalasang tan
nisadya' ray lampadawan ra.
8 Wanra nin saray kasinakem konran saray manakem,
‘Byan rakami tana kadi' nin ladak moyo ta makuyep anay
lampadawan mi.’
9 Ni'bat ra nin saray manakem, ‘Kai a magwa'. Kai nin
makayadi' ti kontamo nga'min say awit min ladak. Mako
kamoyna nin manaliw sa tindawan.’
10 Sawanin, leg'an ran nako nin nanaliw, rinmate' yay
nubyo. Nayi sara anaytaw kona saray sisasadya' a bubal-
asang sa kami'nan nin bansal ket sin nakasrep sarayna sa
bali, nisada' yaynay purta.
11 Ambo' nin na'teng, rinmate' saraytaw saray liman kasi-
nakem. Itaw sara sa rikor ket nita'wa-ta'way ra, ‘Sinyor,
pasrepen rakami!’
12 Bale' si nubyo ni'bat na konra, ‘Kai gapo nin magwa'! Kai
katamo nin katanda'!’ ”
13 Wana ni Jesus, “Kanya' anaod nin si'kamo, matkap a
sisasadya' kamo abirno nin ani a udas ta kai moyo nin tanda'
no ani nin awro o udas ako li' nin sumubli'.”

Lucas 19:11-27

14 “Maiyarig et sa wanti e a pag'aadi' na li' nin Dios sa
panaon nin isusubli' kodti. Main nin sayay lalaki nin nako
sa sayay adayo' a lugar. Mi'sa ya nin nibwat, kinayaban
nasaray kukatulungan na ta pigaw nin ibati' nan ipaga'getan
a kukayamanan na konra.
15 Tinau-tao na sigon sa pakababa' ran manga'get. Si saya,
binyan nayan liman milyon nin pisos, si saya, rwan milyon,
tan si saya et, sayan milyon.* Mi'sa nibwat yayna.
16 Sitaw si binyan nin liman milyon, nika' nan tampor nin
nikumirsyo, ket nakaganansya yan liman milyon.
17 Wanin anamaet lamang a ginwa' nan si binyan nin rwan
milyon, ket nakaganansya yan rwan milyon.
18 Sitaw bale' si binyan nin sayan milyon, nika' nayaytaw
nin nikali si kwarta nan amo na.
19 Linmabas a anron panaon ket si amo, rinmate' ya nin
mako kikwintawan konra.

---

* **25:15** Sitin alaga nin sayay milyon ket swildo nin angangko labinlimay taon nin pagtatrabaho sin saytaw.

20 Sitaw si binyan nin liman milyon, nako yadtaw kona tan
niparisibi naytaw say kwartan nibi kona tan say naganansya
nan liman milyon. Wana, ‘Don, binyan nakon liman milyon,
ket sya e, tan ya e anamaet a liman milyon a na'kitan na.’
21 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan
kapagpyawan kan katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa
daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta kirama' ka sa ririket
ko.’
22 Nako yadtaw anamaet lamang taw si binyan nin rwan
milyon tan wana, ‘Don, binyan nakon rwan milyon, ket sya e,
tan ya e anamaet a rwan milyon a na'kitan na.’
23 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan
kapagpyawan kan katulungan. Bana' ta kapagpyawan ka sa
daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta kirama' ka sa ririket
ko.’
24 Nako yadtaw anamaet taw si binyan nin sayan milyon.
Wana konan amo, ‘Don, tanda' kon kasan inganga'do mo.
Yataben moy kai mo nin nimula tan kalapen moy ganansya
sa kai mo nin kinapagalan.
25 Linmi'mo ako kanya' nin say ginwa' ko, nikali koyay
kwarta mo. Suoy a kwarta mo!’
26 ‘Duka' tan matamlad kan katulungan!’ wanan ni'bat
nin amo. ‘Wanin anamain a tanda' mo maipa'ka' kongko, a
yataben koy kai ko nin nimula tan kalapen koy ganansya sa
kai ko nin kinapagalan,
27 ket, mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta
ko ta pigaw kumon nin no rumate' ako ket risibyen koyay
kwarta ko pati say abang na?’
28 Nigan-gan nan amo konran raruman katulungan, ‘Sigi,
kalapen moyoy kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si
mapulo' nin milyon a kwarta na.’
29 Wanti ta, si si'numan a main kona a sayay bagay,
malamu'nan ya nin umabaw yaynan umabaw ket magka-
main yan malaem. Bale' mataman nin si daite' nin main
kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa
naipya kona.
30 Ket sitin kasan sirbin katulungan, itampal yadtaw sa
rikor nin pinasyan dedlem, nin itaw ket main nin umasisit
tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa paka-
paidap tan bereng.”

Say Paninintinsya sa Pag'adian nan Cristo

31 “Ket si'ko anaod, si Pinaitawo, sumubli' ako li' nin si'koy
Adi' a kalamo' kosara a sarban uanghil tan tumekre' ako li' sa
sangkata'gayan nin truno ko.

32 Madinep sara li' nga'min sa adapan ko a sarban tuta-
wodti sa mundo, tan kapadan pangingisyay nan kukarniro
nan sayay mammastor konran kukanding, pisyayen kosara
li' sa rway grupo a tutawo.
33 Saray i'deng ran kukarniro ikwa kosara li' sa pawanan
ko, tan saray i'deng ran kukanding ikwa kosara li' sa pawiri
ko.
34 Ket si'kon si Adi' wangko li' konran iti sa pawanan ko,
‘Paradti, si'kamon binindisyunan na nin Dios a Ama ko. Risi-
byen moyay Pag'adian a naisadya' anan gindat para komoyo
nangibwat et sin kapamarsa konan mundo,
35 ta sin nabitilan ako ket pinakan rako; sin milata' ako ket
pinainom rako; abirno nin kai rako nin katanda' ket sinan'ili
rako sa pammali moyo;
36 sin kasan maisket ko ket binyan rako; sin main nin
masakit ko ket inalila' rako; sin napriso ako ket binisita rako.’
37 Ket wanra li' nin saray matunong nin iti sa pawanan ko,
‘Catawan, ka'no ka nin nabitilan ket pinakan ka, o nilata' ka
ket pinainom ka?
38 Ka'no ka nin kai nin katanda' ket sinan'ili ka sa pammali
mi, o kasan maisket mo ket binyan ka;
39 tan ka'no ka nin nagmasakit o napriso ket binisita ka?’
40 Ket si'kon si Adi', i'bat ko li', ‘Ibarita' koyti komoyo, no
ginwa' moyo in konan saya konran saraytin mammemper
kongko a sara ket bara'mo saran bubsat ko, abirno nin aninay
kaayupaan na, ginwa' moyoynan lamang kongko.’
41 Wangko li' anamaet konran iti sa pawiri ko, ‘Lumakwan
kamodti, si'kamon nisamba na nin Dios. Mako kamodtaw
sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep a nisadya'
para konan Dimunyo tan saray uanghil na
42 ta sin nabitilan ako ket kai rako nin pinakan; sin milata'
ako ket kai rako nin pinainom;
43 sin kasan piikapan ko ket kai rako nin sinan'ili sa pam-
mali moyo; sin kasa nin maisket ko ket kai rako nin binyan;
sin main nin masakit ko tan sin napriso ako ket kai rako nin
binisita.’
44 Ket itepet ra li', ‘Catawan, ka'no ka nin nabitilan, o nilata',
o kasan piikapan, o kasan maisket, o main nin masakit, o
napriso ket kai ka nin tinulungan?’
45 Si'ko nin si Adi', i'bat ko li', ‘Ibarita' koyti komoyo, sin
nisiblet moyoy tulong moyo konan saya konran ayuyupa' nin
tutawo ko, si'koy sinibletan moyo.’
46 Sarain nin tutawo, maika' sara sa pakadusawan nin
kasan anggawan. Sara bale' a matunong nin tutawo, mabyan
sara nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.”

26

Si Plano nin Dakpen rayan Pupangulo si Jesus
Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' nga'min in nin uakay ni
Jesus, wana konran tumutumbok na,
2 “Tanda' moyo a rway awro tana ba'yo a pista nin
mantawagen nin Nipanglabas*. Ket si'kon si Pinaitawo,
maipagamet akoyna konran iti sa uray ta pigaw nin ipasak
rako sa kudos.”
3 Siin nin awro, nididinep saray Pupangulon Pupadi' tan
saray Mangatuntawo sa palasyo nan Sangkata'gayan nin
Padi' a si Caifas.
4 Nag'iirgwan ra no pa'no raya nin dakpen si Jesus nin kai
ra matandaan nin tutawo, mi'sa raya nin patyen.
5 “Bale' ambo' nin no pista,” wanra, “ta bangli' no gumulo
saray tutawo.”

Say Pangngisadya' nan Lalaman nan Cristo sa Tabon na
Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8

6 Itaw ya si Jesus sa Betania, sa bali na ni Simon a gindat nin
main nin makaparmay a sakit sa katat.
7 Sin kapresan ray mampangan ket main nin babayin nako
kona ni Jesus. Sitin babayi ket main nin awit nan sayay
pangangwan* a main nin laman nin banglo a pinasyan bili,
ket nibu'bo' nayti sa ulo na ni Jesus.
8 Masager saray tumutumbok na ni Jesus sin na'kit ray
ginwa' nan babayi. Wanra, “Pinirdi nayna in nin banglo!
9 Abaw in kumon nin kwarta no nilako' ya ket, naibi et
kumon konran pubri.”
10 Tanda' na ni Jesus a man'irgwe-irgwen ra ket wana
konra, “Ambale' ket? Pauryan moya! Pinasyan bista nin
ginwa' na kongko.
11 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo'
moyo, bale' si'ko, ambo' anan ma'teng a iti ako et komoyo.
12 Binanglwan nayay lalaman ko nin pananadya' na para li'
sa tabon ko.
13 Ibarita' koyti komoyo, adtiman nin lugar sa intiron
mundo a pakaipatandaan nan Mabistan Patanda', say ginwa'
nan sitin babayi ket maibari-barita' li' anamaet nin pam-
manemtem kona.”

Kitarusan ya si Judas konran Pupangulo
Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6

---

* **26:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **26:7** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

14 Sumunor konan siin, si Judas Iscariote, saya konran
labinrwan tumutumbok na ni Jesus, ket nako ya konran
Pupangulon Pupadi',
15 tan wana konra, “Umnoy ibi moyo kongko no bana' sa
gaw'en ko ket maipagamet ya komoyo si Jesus?” Namilang
saran tulumpulo' nin pirak* tan nibi ra kona,
16 ket, nangibwat ana sin sain, nangkit yayna nin tyimpon
maipagamet naya konra si Jesus.

Say Paninilibra nin Pistan Nipanglabas nan Anghil nin Patiti

Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

17 Sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a
Kasan Pammakbo, nako sara kona ni Jesus a tumutumbok na
tan nitepet ra kona, “Adti a rabay mo nin pangisadyaan min
pangapunan sa pangngisilibra tamon Pistan Nipanglabas?”
18 Wana ni Jesus konra, “Mako kamo konan siti nin tawo sa
Jerusalem tan ibarita' moyo konayti: ‘Wana ni Maistro tamo,
narate' anay udas ko. Si'ko tan saray tumutumbok ko, isen sa
bali mo a pangisilibrawan mi nin Pistan Nipanglabas.’ ”
19 Ket ginwa' ran tumutumbok a wana konra tan nisadya'
raynay pangapunan ra sa pista.
20 Sin yabi, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus tan
saray labinrwan tumutumbok na.
21 Sin kapresan ran mampangan wana ni Jesus, “Ibarita'
koyti komoyo, saya komoyo a magtraidor kongko.”
22 Rinmere' saran tuloy a tumutumbok. Barang saya wana
kona ni Jesus, “Uunuren, maibarita' mo para nin si'ko?”
23 Ni'bat na ni Jesus, “Si saya komoyo a mangkipanawsaw
kongko nin tinapay sa yawong, sya a magtraidor kongko.
24 Anaod, si'kon si Pinaitawo, mati ako a bilang sa wana sa
Kasuratan. Bale' kado' yayna in si magtraidor kongko! Mas
maong ana kumon a kai ya nin naiyanak.”
25 Si Judas a syay magtraidor kona wana, “Maistro,
maibarita' mo para nin si'ko?”
Ni'bat na ni Jesus kona, “Nairgo moyna.”

Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

26 Sin kapresan ran mampangan nangalap yan tinapay si
Jesus, tan nikisalamat ya konan Dios mi'sa simpi-simping
naya tan nitayak na konran tumutumbok na. Wana,
“Kalapen moyayti tan kanen moya. Siti a lalaman ko.”
27 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas.
Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa naya nin nibi konran tumu-
tumbok a wana, “Sarba moyo, minom konan siti.

---

* **26:15** Sayti a ibayad nan sayay tawo konan main ikon konan sayay aripen no nati yayti sa pudir na.

28 Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan Dios.
Tumuro' li' ta pigaw nin mapirduna a kukasalanan ran abaw
a tutawo.
29 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo minom nin arak
nin ubas angga konan sitaw si awron minom ako li' nin
ba'yon arak a kadungo katamo sa Pag'adian nan Dios a Ama
ko."
30 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan
Dios nibwat saran nako sa Talugtog Olibo.

Ipau'na-u'na nayna ni Jesus a Lakwanan rayan Tumutum-
bok Na
Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

31 Wana ni Jesus konra, "Sarba moyo nga'min, palaywan
rako konan sitin yabi a bilang sa wanan Dios a naisurat sa
Kasuratan. Wana, 'Patyen koya li' a mammastor ket saray
karniro misisyak sara.'*
32 Bale' saytaw no napasubli' akoyna li' nin mabyay, mu'na
akoyna li' tan taga'nan katamodtaw sa Galilea."
33 Wanan nag'irgo ni Pedro, "Lakwanan rakayna nga'min,
bale' si'ko kai gapo."
34 Wana ni Jesus kona, "Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main
nin tumarang'ok nin manok konan sitin parbangon, mitlo
moyna nin nibudi' a katanda' nako."
35 Bale' wana ni Pedro, "Mataman et nin kalamo' nako nin
patyen ra, kai ko gapo nin ibudi' a katanda' kata."
Wanin anamaet lamang a wanra nin raruman tumutum-
bok.

Idasal nan Cristo a Kai nayna Kumon nin Irangep a Dya'dya'
Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

36 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a napan-
garanan nin Getsemani. Wana konran tumutumbok na,
"Mabati' kamodti. Mako akodtaw e nin dumasal."
37 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro tan saray rway
a'nak na ni Zebedeo*. Marere' yan tuloy tan pinasyan byat
nin man'isipen na.
38 Wana konra, "Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati
koyna layi. Iti kamo tamo'. Lalamu'nen rako a andi' kamo
nin ma'lek."
39 Kinmadayo' yan buga' konra. Linmukob ya tan dinmasal
ya. Wana, "Ama ko, no magwa' andi' mo kumon ipairangep
kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man,
ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo."
40 Sin sinmubli' ya konran saray tuloy tumutumbok na,
narat'anan nasaran mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana

---

* **26:31** Zacarias 13:7. * **26:37** Santiago tan Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

kona ni Pedro, “Kai rako tana gapo nin malalamo' nin andi'
kamo nin ma'lek abirno nin sayay udas tamo'?
41 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta
pigaw nin kai kamo nin madaeg nin tukso, ta sa nakem moyo
ket disidido kamon gaw'en moyoy manepeg bale' mapatapo'
kamon kinatawo moyo.”
42 Kinmadayo' ya anamanaet si Jesus tan dinmasal yan
uman. Wana, “Ama ko, matumbok a karabayan mo. No siin
a karabayan mo si matkap kon irangep in say adapen kon
irangep nin dya'dya', wanin lawas.”
43 Sin sinmubli' ya anamanaet sa kami'nan ran tulon tu-
mutumbok nin kalalamo' na, mampa'lek sara anamanaet ta
talagan kai ra nin mapukpukan a elek ra.
44 Kanya' nin linakwanan nasara anamanaet tan dinmasal
yan pitlo nin wantaw a lamang sa nayadi' anan nidasal na.
45 Sinmubli' ya anamanaet konran tumutumbok na tan
wana konra, “Mampa'lek kamo et! Pakanda' kamo! Narate'
anay udas a si'kon si Pinaitawo ket maipagamet akoyna
konran duka' a tutawo.
46 Mibangon kamo tan sumna' atamo. Sya eyna e a tawon
nagtraidor kongko.”

Say Nipanakep kona ni Jesus
Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

47 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' ya si Judas a saya
konran labinrwan tumutumbok na. Abaw saray tutawon
kalamo' na nin nibaki' ran Pupangulon Pupadi' tan saray
Mangatuntawo. Di-beneng tan di-batuta' sara.
48 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan
maipurok si Jesus. Wana, “Si arkan ko, syaytaw a diri.
Dakpen moyan tampor.”
49 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus.
“Maabig a yabi, Maistro,” wana kona ket inarkan naya.
50 “Amigo, gaw'en moynan tampor a gagara mo,” ni'bat na
ni Jesus kona. Inmarak saray tutawo ket dinakep raya si
Jesus.
51 Si saya konran kalalamo' na ni Jesus, inuyos nayay
beneng na tan tinaga' nayay sayay katulong nan si
Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yay tutulyan na.
52 Wana ni Jesus kona, “Ikaluban mayna in si beneng mo.
Saray mangyusar nin armas, armas anamaet a pakamatyan
ra.
53 Kai mo para nin tanda' a no kidawat akon tulong konan
Dios a Ama ko ket mangibaki' yadti nin ribu-ribon uanghil
na?
54 Bale' no wanin, pa'no nin matukid a wanan Dios a
naisurat sa Kasuratan a matkap nin mangyadi' in ey?”

55 Ket wana ni Jesus konran tutawo, “Saya ako para nin
kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyon
manakep kongko? Inawru-awro kon nangyakay itaw sa
sakop nan Timplo nan Dios, kai rakoyna nin dinakep itaw!
56 Bale' mampangyadi' ti nga'min nin pakatukidan nin
nisurat ran prupita.”
Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan
linakwanan raya si Jesus.

Say Nipamarsa ran Pupangulo konan Cristo
Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

57 Saraytaw saray nanakep, nika' raya si Jesus sa palasyo
nan Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas. Itaw nididinep saray
Madudunong sa Gugan-gan tan saray Mangatuntawo.
58 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya kona ni Jesus, bale' itaw
ya tamo' sa dayo'. Sin sinumrep saray nanakep sa palasyo,
angga yadtaw tana sa baraybay. Kaaram nituloy na sa luob
nin pukok nan palasyo tan nikitekre' ya konran gwardya ta
rabay nan matandaan no ani a mangyadi' kona ni Jesus.
59 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro
nan Kunsiho, naningka-tingkap saran abirno bula'-bula' nin
ibidinsya kuntra kona ni Jesus ta pigaw nin masintinsyawan
rayan patiti.
60 Bale' kasan ma'kit ran sumadag abirno nin abaw saray
namarita' nin bula'-bula' nin kuntra kona. Sa ka'tengan main
nin rwa ray pinaipadar.
61 Wanra, “Wanan siin a tawo, mababa' naya kanon sidaen
mi'sa ipa'deng nayan uman sa luob nin tuloy awro a Timplo
nan Dios.”
62 Inumdeng yay Sangkata'gayan nin Padi' tan wana kona
ni Jesus, “Ani a mai'bat mo sa sain a man'iparsa ra komo?”
63 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket wanan
Sangkata'gayan nin Padi' kona, “Igan-gan ko komo, ibarita'
mo komi, sa ngaran nan sibibyay a Dios, no si'kay Cristo a
Anak nan Dios a si nipangako' nan ibaki' nadti.”
64 Ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyna. Ket ibarita' ko komoyo,
sa ambo' nin ma'teng nin panaon, ma'kit rako nin si'kon si
Pinaitawo nin nakatekre' iti sa pawanan nan Dios, a sya a
Makapangyayadi', nin manrumate' akon iti sa babon gunem
mangibwat sa langit.*”
65 Sin narnge' nayti nin Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat
nayay aysing na nin pangipa'kit nan alakin sager na. Wana,
“Pangu'na-u'na konan Dios in say nibarita' na! Ani, matkap

* **26:64** Kanta 110:1; Daniel 7:13.

et a tistigos? Narnge' moyoynan mismo sawanin a pangu'na-
u'na na konan Dios!
66 Ani a wamoyo?” wana.
Ket ni'bat ran kalalamo' na, “Nagkasalanan ya ket manepeg
a patyen ya.”
67 Ket linuda'-ludaan raya si Jesus sa rupa, tan tinasu-taso
raya. Rinampa-rampa' raya nin raruma
68 tan wanra, “Si'kan si syay Cristo, ibarita' mo pa no si'noy
nangrampa' komo!”*

Say Nipangibudi' na ni Pedro a Katanda' naya si Jesus
Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27

69 Itaw ya si Pedro nin mantumekre' sa baraybay nan
palasyo. Kinmadani ya kona a sayay alila' nan babayi nin
Sangkata'gayan nin Padi' ket wana kona, “Saya ka anamaet
konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Galilea, a!”
70 Nibudi' na in ni Pedro nin narnge' ran sarba ran itaw a
wana, “Kai ko nin tanda' in say man'ibarita' mo!”
71 Inmalis yan nako sa purta nan pukok. Saya anamanaet
nin alila' nin babayi a nakaalilbi' kona ket wana konran
tutawodtaw, “Sitin tawo, kalamo' nayan siin si Jesus a taga
Nazaret.”
72 Sinambawan na nin kai na anamanaet nin inalilbi' ni
Pedro a wana, “Kai koya nin tanda' in nin tawo.”
73 Sin nainsanan nin buga' kinadanyan rayan saray lu-
lalakin itaw tan wanra kona, “Page' pa a saya ka konran
kalalamo' na. Madlaw sa punto mon mag'irgo a taga Galilea
ka.”
74 “Sambawan ko nin kai koya nin katanda' in nin tawo,”
wana ni Pedro, “ket taman mangno ako no mampibula'-bula'
ako.”
Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok.
75 Ket napanemtem nayaytaw ni Pedro si nibarita' na ni
Jesus kona a wana, “Ba'yo ya nin tumarang'ok a manok, nitlo
moyna nin nibudi' a katanda' nako.” Nibwat ya si Pedro tan
abet-abet na.

27

Akuen nay Kasalanan na ni Judas
Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32

1 Kinabuklasan, sarba ran Pupangulon Pupadi' tan saray
Mangatuntawo, nag'iirgwan ra no pa'no rayan maipapati si
Jesus.

---

* **26:68** Wana sa Marcos 14:65 a pinepet ray mata ni Jesus.

2 Nipabaror ray gamet na mi'sa raya nin ni'ras kona ni
Pilato, si gubirnador nin Romano.

Ginwa-ginwa' 1:18-19

3 Si Judas, si nagtraidor kona ni Jesus, sin natandaan nan
nasintinsyawan yan mati si Jesus, ginmereng ya sa ginwa'
na. Ket, nika' na nin isubli' konran Pupangulon Pupadi' tan
Mangatuntawo a tulumpulo' nin pirak.
4 "Nagkasalanan ako!" wana. "Liniputan koyay tawon
kasan kasalanan ket sawanin mapati ya bana' sa gawa' ko."
Wanra kona, "Ani a kabiangan mi ey? Prublima moyna in
nin bukod!"
5 Nipasasweng na ni Judas a kwarta sa luob nin Timplo nan
Dios. Mi'sa nibwat ya tan nako ya nin pinaibitay.
6 Pinurot ran Pupangulon Pupadi' a kwarta. Ket wanra,
"Bilin byay* nan sayay tawoytin kwarta. Ta wanin edet, kai
nin aburuyan nin Gugan-gan na ni Moises a maikalamo' ti sa
kwarta nan Timplo nan Dios."
7 Ket nag'iirgwan ra no ani a gaw'en sa kwarta tan nipagke-
tan ra nin isaliw rayti konan luta' nan sayay mangangwa' nin
kuden tan paya ta pigaw nin gaw'en rayan kampusanto ran
ambo' nin tawo sa Jerusalem a matidtaw.
8 Kanya' nin anggan sawanin, bana' ta sain nin kwarta ket
bilin byay nin tawo, sitaw nin luta' ket mantawagen ya nin
Luta' nin Daya'.
9 Konan siin natukid a wanan Dios a nipaibarita' na kona ni
Prupita Jeremias. Wana,
"Say tulumpulo' a pirak nin nipamrisyo ra nin saray raruman
puri na ni Israel kona,
kinalap ra
10 nin nisaliw ra konan luta' nan sayay mangangwa' nin
kuden tan paya,
bilang sa nigan-gan na kongko nin Catawan."*

Ipagamet naya ni Pilato nin Patyen si Jesus
Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38

11 Naiyadap ya si Jesus nin usisaen nan gubirnador a si
Pilato. Tinepet nan gubirnador kona, "Si'ka paran page' a adi'
ran Judio?"
Ni'bat na ni Jesus, "Nairgo moyoyna."
12 Pinarsa-parsawan rayan abas nin Pupangulon Pupadi'
tan Mangatuntawo si Jesus, bale' kai ya gapo nin inumbat.
13 Kanya' nin wana ni Pilato kona, "Ambale'? Kai ka tana
gapo nin umbat maipa'ka' sa sain say man'iparsa-parsa ra
komo!"

---

* **27:6** ***bilin byay***- *Sa Griego:bili nin daya'.* * **27:10** Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-10.

14 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus kanya' nin
naka'ngap yan maong a gubirnador.

Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

15 Ugali' na ni Gubirnador a tepe' nin Pistan Nipanglabas
mamirduna yan mangibulos nin sayay priso nin no si'no a
pilien ran tutawo.
16 Sin sain, main itaw nin mangkaprison sayay bandunado
nin tawo a say ngaran na ket Jesus* Barrabas.
17 Ket sin nadinep sara nga'min a tutawo, wanan nitepet ni
Pilato, “Si'noy rabay moyon bulusan ko? Si Jesus Barrabas o
si Jesus a mantawagen ran Cristo?”
18 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a maimbel saray
pupangulon Judio kona ni Jesus kanya' nin niyadap raya
kona.
19 Sin itaw ya et nin nakatekre' sa lugar nin paninintin-
syawan si Pilato, main nin rinmate' nin nipaibarita' nan
asawa na kona a wana, “Andi' ka nin mangwa' nin animan
a kuntra konan siin a tawo. Kasa gapo nin kasalanan na.
Nanaynep akon duka' maipa'ka' kona nayabi ket napaidap
ako sa taynep ko.”
20 Sara bale' a Pupangulon Pupadi' tan saray
Mangatuntawo, sinugsog rasaray tutawo nin dawaten ran si
Barrabas a bulusan na tan patyen ya si Jesus.
21 Kanya' nin sin tinepetan nasara anamanan gubirnador a
tutawo no si'no konran rwa a rabay ran bulusan na, wanran
ni'bat, “Si Barrabas!”
22 Wana ni Pilato, “No wanin ani a gaw'en ko kona ni Jesus
a mantawagen ran Cristo?”
“Ipasak ma sa kudos!” wanran ni'bat.
23 “Ambale'?” wana ni Pilato. “Main paran ginwa' nan
abas?”
Bale' mas maksaw rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa
kudos!”
24 Naisip na ni Pilato a kasaynan magwa' na ta tumarana'
saraynan gumulo a tutawo. Namakalap yan ranom tan
nanguyas yan gamet na sa adapan ran tutawo a say rabay nin
irgwen ket kasan kabiangan na sa patiti na ni Jesus. Wana,
“Kasan kabiangan ko sa patiti nan sitin tawo. Makauray
kamo!”
25 “O', si'kami tan saray puri mi a umbat sa patiti nan siin a
tawo,” wanra nga'min nin ni'bat nin tutawo.
26 Ket binulusan naya si Barrabas a bilang sa dawat ra.
Nipasanet naya si Jesus mi'sa nayayna nin nipagamet konran
sundalo' nin ika' raya ipasak sa kudos.

---

* **27:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yay ngaran a ***Jesus***.

Tuya'-tuyaen tan Padya'dyaen yay Cristo
Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3

27 Ni'ras raya si Jesus nin sundalo' nan gubirnador sa luob
nin palasyo na a mantawagen nin Pretorio tan inaribungbun-
gan raya nin sarba ran itaw nin sundalo'.
28 Linus'ukan raya mi'sa sinulutan raya nin kulor lilan kapa
a kano wadi' ket adi' ya.
29 Namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi'
tan nikuruna rayayti kona ni Jesus. Pinanga'get rayan bislak
sa pawanan nin gamet na a kano wadi' ket si mantawagen
yayti nin setro tan nanalimukod sara sa adapan na a kano
wadi' ket pangigalang ra kona. Wanra, “Viva, Adi' ran Judio!”
30 Kaaram linudaan raya mi'sa raya nin linapnit a bislak
kona tan nipatuk-patok rayayti sa ulo na.
31 Sin sinmawa' saraynan nagpista kona, linus'ok rayaytaw
kona si lilan kapa tan nisubli' ran nisulot kona a dirin seket
na. Kaaram, niliwa' rayaynan ika' ipasak sa kudos.

Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

32 Sin manrumikor sara sa syudad, nasnaan rayay sayay
lalakin taga Cirene a say ngaran na Simon. Nipasuet rayan
nipabalatay kona a kudos a mambalatayen na ni Jesus.
33 Nirate' sara sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say
rabay nan irgwen ket Lugar nin But'ol Ulo.
34 Painumen raya kumon si Jesus nin arak a linawukan nin
bagay a pinasyan pait a pammaka'lek.* Sin natawayan nayti
ket kai na nin ininom.
35 Sin naipasak rayayna sa kudos, nibubunutan sara ta
pigaw nin mapitaw'a-taw'an ray seket na.*
36 Sin nayadi', tinmekre' sara tan binantayan raya si Jesus.
37 Sa ta'gay nin ulo na ni Jesus, nipasak rayay nakaisuratan
nin nipakasalanan ra kona. Wana:

SITI SI JESUS, SI ADI' RAN JUDIO.

38 Main nin rwa ray kriminal a nikirngan ran nipasak kona
ni Jesus, si saya sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa
wiri na.
39 Saray tutawon lumabas, ipeyeng-peyeng ran panuya'-
tuya' kona ni Jesus.
40 Wanra, “Kai para a si'ka, wamo intaw ket mababa' man
yubaen tan ipa'deng nin uman sa luob nin tuloy awro a
Timplo nan Dios? No page' a Anak nakan Dios, isalba mo pa
edet a lalaman mo tan gumlat kadsen sa kudos!”
41 Wanra in anamaet lamang nin Pupangulon Pupadi',
saray Madudunong sa Gugan-gan, tan saray Mangatuntawo.
Tinuya'-tuya' raya anamaet a lamang si Jesus, wanra,

---

* **27:34** Kanta 69:21. * **27:35** Kanta 22:18.

42 “Saray raruman tawo naisalba nasara kano, bale' say
lalaman nan diri, kai! Heh! Adi' tamo kanon si'tamon
Israelita! No makaglat yadsen tana sa kudos, mamper ata-
moyna kona.
43 Magmatalek ya kano konan Dios tan wanan Anak naya
kanon Dios! Kikiten tamo pa edet sawanin no iligyas nayan
Dios ta kawa'nan naya kano.”
44 Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni
Jesus, tinuya'-tuya' rayan lamang nin wantaw.

Si Nati tan Nitabon a Cristo
Marcos 15:33-47; Lucas 23:44-56; Juan 19:28-30,38-42

45 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin
narate' a tuloy udas.
46 Sin bandan alas tres nin yabina wana nin nita'way ni
Jesus sa sarita' nin Hebreo, “*Eli, Eli, lama sabachthani*?”
a say katarusan, “Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?”*
47 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, “Mantawagen
naya si Elias!”
48 Ket, saya konra, nangred yan tampor nin nako nangi-
paalep'ep nin ispungha sa maalsem nin arak nin nikwa naya
sa parpar nin bislak ta pigaw nin ipasepsep naya kumon kona
ni Jesus.
49 Bale' saray raruma wanra, “Heh! Pauryan ma! Kiten
tamo pa no rumate' yan page' si Elias ta pigaw nin isalba
naya.”*
50 Tinma'way ya anamanan maksaw si Jesus, kaaram
nauyos anay inanawa na.
51 Ket sa Timplo nan Dios, nabisang yan napiknga' nan-
gibwat sa ta'gay anggan saroy a kurtina* nin salimbeng nan
Sangkasantusan nin Lugar. Rinmayon ya ket linumtak a
bato.
52 Naabryan a pantyon tan abaw saray nati anan tutawo
nan Dios a pinasubli' nin mabyay tan
53 sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, linmiwa' sara sa
pantyon ra nin nako sara sa Masanton Syudad a si Jerusalem
tan abaw saray naka'kit konra.
54 Si kapitan tan saray sundalo' nin itaw nin mampaman-
tay kona ni Jesus, sin naaraman rayay rayon tan na'kit ray
raruma et nin mampangyadi', pinasyan li'mo ra. Wanra,
“Page' a anak nayaytin Dios!”

---

* **27:46** Kanta 22:1. * **27:49** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Ket, si sayay raruma, tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.* * **27:51** Pinasyan kubpal nan sitin kurtina ta alaki yan tuloy. Say kaalaki na ket 27 mitro por 9 mitro tan say kakubpalan na maibagay sa sukat na. Naburdawan ya nin pinasyan anda'.

55 Main anamaet nin abaw nin bubbayin itaw sa dayo' a
mampamantay. Tinmumbok sara kona ni Jesus nangibwat
sa Galilea nin nagsirbin nangasikaso kona.
56 Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Maria nin ina ra ni
Santiago tan Jose, tan si ina ra ni Juan tan Santiago nin a'nak
na ni Zebedeo.
57 Sin yabinayna, main nin sayay mayaman nin taga Ari-
matea a nakodtaw a say ngaran na Jose. Tumutumbok naya
anamaet lamang ni Jesus.
58 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a
kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Ket si Pilato nibi nay
aburoy kona.
59 Sin nakalap nayayna ni Jose a bangkay na ni Jesus,
binarkot nayan ba'yo nin maputi' a mabistan klasin abel a
mantawagen nin diilo,
60 tan nitabon naya sa pantyon nan diri. Sitin pantyon ket
kapangali kona nin yukib ya sa bato a nisadya' yayna no mati
ya si Jose. Kaaram nitulin nayan nisada' a sayay alakin bato
sa purta nan si yukib mi'sa yayna nin nibwat.
61 Sin sain, itaw sara nin nakatekre' si Maria nin taga
Magdala tan si sayay kapada nan Maria nin nakaadap sa
pantyon.

Gwardyawan yan Mairot a Nanabunan konan Cristo

62 Napalabas yaytaw nin Awron Pananadya' sa Pistan Ni-
panglabas, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo, nako
sara kona ni Pilato.
63 Wanra kona, “Gubirnador, mapanemtem mi a wanan
sitaw a magbalu'-balo' sin mabyay ya et a sumubli' ya kanon
mabyay sa luob nin tuloy awro.
64 Kanya' nin ipagwardyawan moya pan tuloy awro a
nanabunan kona ta bangli' no saray tumutumbok na ket keen
raya nin takawen a bangkay na mi'sa ra nin ibari-barita' a
sinmubli' ya nin mabyay. Ket no mangyadi' a wanin mas
masakit in et dyan say nu'nan nipangluko ra konran tutawo.”
65 “Main ana!” wana ni Pilato, “Makauray kamoyna. Ipag-
wardyawan moyaynan mairot!”
66 Ket nako sara sa nanabunan kona ni Jesus. Tinimbryan
rayay sada' nan pantyon tan nipagwardyawan raya ta pigaw
nin masigurado ran kasa gapon makatege' kona.

28

Pasublien yan Mabyay a Cristo
Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

1 Napalabas anay Awron Painawa. Sin parbangon nin
ararem nin Linggo, si Maria a taga Magdala tan si kapada nan
Maria, kina' raya nin kinikit a nanabunan kona ni Jesus.
2 Kapingmatan, bigra' yan rinmayon nin maksaw. Ket,
si sayay anghil nan Dios kinmayupa' yan nangibwat sa lan-
git; nitulin nayay baton sada' nan pantyon mi'sa naya nin
tinekrean.
3 Makapulag sa salag nin bara'mon kimat a bakas na tan say
seket na ket pinasyan puti'.
4 Sin na'kit rayan gwardyan sundalo', nangingintar sara sa
li'mo ra tan namaksir saran natumba sa luta'.
5 Ket sin wanin, wanan anghil konran bubbayi, “Andi'
kamo nin mali'mo. Tanda' kon mantikapen moya si Jesus nin
sitaw si nipasak sa kudos.
6 Kasa yaynadti ta sinmubli' yan mabyay a bilang sa wana
komoyo sin saytaw. Paradti ta pigaw nin ma'kit moyay
nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoynan apurawen moyo ta ibarita'
moyoyti konran tumutumbok na, ‘Sinmubli' yaynan mabyay
ket mu'na yaynadtaw sa Galilea. Itaw ket ma'kit moya.’ Andi'
moyo nin lingwanan ti nin nibarita' ko komoyo.”
8 Ket nangapura saraynan nibwat itaw sa nanabunan.
Mali'mo sara bale' pinasyan ririket ra. Palayo ran nako
nangibarita' konran tumutumbok na ni Jesus.
9 Kapingmatan sinna' nasara ni Jesus. “Kumusta! Ani a idya
moyo?” wana konra. Inmarak sara kona ni Jesus, nilukob ra
sa adapan na tan gina'getan ray ayi na tan rinayo raya.
10 “Andi' kamo nin mali'mo,” wana konra. “Mako kamo
konran tumutumbok ko nin para kongko ket bubsat
kosarayna tan ibarita' moyon mako sara sa Galilea ta itaw
kami nin misisna'.”
11 Sin nako saraynay bubbayi, main konran gwardya sa
nanabunan a nako sa syudad tan nibarita' ra konran Pupan-
gulon Pupadi' a nga'min nin nangyadi'.
12 Saray Pupangulon Pupadi' nag'iirgwan ra konran Man-
gatuntawo a gaw'en ra, mi'sa rasara nin binyan nin alakin
pasuksok a sundalo'.
13 Wanra konra, “Ibarita' moyoy wanti e konran tutawo:
‘Sin nakaka'lek kami, nako raya nin tinakaw nin tumutum-
bok na ni Jesus a bangkay na.’
14 Ket no bilang wadi' a matandaan nayti nin gubirnador,
andi' kamo nin masalak ta si'kami anay makauray nin umbat
a mapagustwan ya ta pigaw nin kai kamo nin mangno.”
15 Kanya' nin saray sundalo' ket kinalap ray kwarta tan
ginwa' ray niyakay konra. Ket anggan sawanin, siin et a
isturya nin nangyadi' a man'ibari-barita' ran Judio.

Ibati' na konran Tumutumbok na a Nakaibakian na nin Cristo

Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

16 Saray labinsayan tumutumbok na ni Jesus, nako sara sa
talugtog itaw sa Galilea a bilang sa nibarita' nayna nin gindat
ni Jesus konra.
17 Sin na'kit rayadtaw si Jesus, rinayo raya, bale' main konra
a nagdwadwa a si Jesus ya nin page'.
18 Kinmadani ya konran saray labinsaya si Jesus tan wana,
“Sarban pakayadi' sa langit tan sa luta' ket naibi ana kongko.
19 Kanya' nin pag'inen moyo saran tumutumbok ko a tuta-
won mangibwat sa sarban grupon tutawo sa sarban lugar.
Ket, sa kappako moyo konra, bawtismwan moyo sara sa
ngaran nan Ama, nan Anak, tan nan Masanton Ispirito tan
20 iyakay moyo saran sumunor sa sarban nigan-gan ko
komoyo. Ket tandaan moyo a si'ko, kalamo' moyokon pirmi
anggan maka'numan.”

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni MARCOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Naparmaw ana nin mantepren nin ka'bawan a si nanurat konan sitin libro ket si Juan Marcos nin anak na ni Maria (Ginwa-ginwa' 12:12) a sayay mayaman nin mampiikap sa syudad nin Jerusalem tan amiga rayan apostoles. Kapi'sa naya ni Marcos si Bernabe (Colosas 4:10) a nipurok nin kalamo' na ni Pablo sa pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' konran ambo' nin Judio. Sara si Marcos, Bernabe tan Pablo ket nikakalamo' sara sin u'nan parson nakunako ya si Pablo nin nakabakian na sa saka-sakalakon lugar (Ginwa-ginwa' 13:4-5). Bale' linakwanan nasara ni Marcos sin itaw sara sa Pamfilia (Ginwa-ginwa' 13:13; 15:38). Wanin man, sin napriso ya si Pablo sa Roma, nag'in naya anamaet nin kala-kalamo' itaw (Colosas 4:10; Filemon 1:23-24). Kala-kalamo' naya anamaet ni Apostol Pedro (1 Pedro 5:13) ket wanran tutawon nangadal konan Biblia, si Pedro a nakaadalan na ni Marcos maipa'ka' sa ginwa' tan niyakay na ni Jesus.

Man'isipen a lamang a si libron Marcos ket sya a u'nan naisurat nin libro maipa'ka' sa Mabistan Patanda' tan naisurat ya para konran ambo' nin Judio nin mampiikap sa Roma. Si nanurat ket nangusar yan irgo nin kabisado ran tutawodtaw tan nipapalaway na anamaet a umnoy susarita' tan kaugalian ran Judio a kai ra tanda' nin saray ambo' nin Judio (3:17; 5:41; 7:1-4,11,34).

Nibarita' nayadti ni Marcos a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus yupa' sa nipami nan mas nin impurtansya sa mabistan gugawa' na dyan sa nipangyakay na tan man'ipa'kit na a ihimplo nan sayay mampagsirbi konan Dios tan konran tutawo. Say man'ibari-barita' na ket mapaanted nin ibarita' yupa' sa susarita' na ni Jesus iti sa libron Marcos sa 10:45, “Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.” No maipa'ka' sa mabistan gugawa' na ni Jesus, nipa'kit na ni Marcos a main nin pakayadi' na ni Jesus ta syay Anak nan Dios, yupa' sa makapaka'ngap a ginwa-ginwa' na (1:9–10:31); nipa'kit nay sangkaalakyan nin ginwa' nan pangida'ton para konran tutawo (10:32–15:47); tan nipa'kit na a tinalo nay patiti (16:1-8).

Sa sangka'ranan a nikaisurat nan sitin libro sa Griego, kai nin ma'kit a labinrwan masusuyot nin birsikulo (16:9-20) kanya' nin kasabyan ran madudunong maipa'ka' sa Biblia, man'isipen ran main nin sakalakon tawon nangilamo' nin nanurat sa sayti a ambo' ya si Marcos.

Say Linaman nan Sitin Libro

Pangingitandudo' a si Jesus syay Anak nan Dios (1:1-15)
Si Jesus, syay Anak nan Dios (1:16–10:31)
Nipadar na ni Jesus a pakayadi' na nin sya Anak nayan Dios (1:16–5:43)
Say pisasangkinian a syay Aripen nan Dios (6:1–8:26)
Paksawen nasaray tumutumbok na nin si Aripen nan Dios (8:27–10:31)
Say sangkaalakyan nin da'ton nan Aripen nan Dios (10:32–15:47)
Mamunta ya sa kudos a Aripen nan Dios para konran tawo (10:32–13:37)
Say sangkaalakyan nin pagsisirbi nan si Aripen ran tawo (14:1–15:47)
Natalo nan si Aripen a patiti (16:1-8)
Say pangngila'pos a nibarita' nan si nanurat (16:9-20)

Si Nipangako' Mu'na yayna konan Anak nan Dios
Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Siti a Mabistan Pataṇda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo nin Anak nan Dios*.
Tumarana' ya
2 sa nikatukid nin nisurat na ni Prupita Isaias sa Masanton Kasuratan a wanan Catawan konan Anak na,
“Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.”*
3 Ket “marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan, patu'riren moyoy dalanan na.’* ”
4 Ket si Juan a mantawagen nin Mammawtismo*, itaw ya anaod sa lugar a ambo' nin matawo nin pinata-patandaan nasaray tutawon inmarak a pagbabawian raynay duka' a gawa'-gawa' ra tan pabawtismo sara ta pigaw nin mapirduna sara.
5 Abaw saray nako nin nangrenge' kona nin nangibwat sa syudad nin Jerusalem tan sa prubinsya nin Judea. Ket sin

---

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:nin Anak nan Dios.*
* **1:2** Malakias 3:1. * **1:3** Isaias 40:3. * **1:4** *Mammawtismo- O:Mamminyag.*

nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan nasara sa Ilog
Jordan.
6 Say seket na ni Juan, ginwa' nangibwat sa sabot nin
kamilyo tan binarkesan nan katat sa awak. Say kanen na
anamaet, dudon tan inatip nin ngiwan sa tatalon.
7 Nibari-barita' na a wana, “Main nin sayay tawon rumate'
iti a sumubray kongko. Sya ket, mas makapangyayadi' ya
dyan si'ko a kai ako gapo nin kumana' nin mataman tanan
mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
8 Si'ko, say man'ipamawtismo ko komoyo ket ranom; bale'
sya, say ipamawtismo na komoyo ket si Ispirito nan Dios,”
wana.

Say Pammatutuo a Anak nayan Dios si Jesus tan say Nipanubok kona
Mateo 3:13-4:17; Lucas 3:21-22; 4:1-15

9 Sin kapresan nan mampamawtismo ni Juan, rinmate'
yadtaw si Jesus nin nangibwat sa babalin Nazaret sa prubin-
syan Galilea. Binawtismwan naya ni Juan itaw sa Ilog nin
Jordan.
10 Ket tampor, sin inmarwas ya si Jesus sa ranom, na'kit
ran niburwang a langit ket si Ispirito nan Dios a bilang yan
kalapati, mangkumayupa' yan mako kona ni Jesus.
11 Ket main anamaet nin busis a nangibwat sa langit
nin kami'nan nan Dios a narnge' na. Wana, “Si'kay anak
kon mangkawa-kawa'nanen ko. Napaririketan akon tuloy
komo.”
12 Ket tampor si Ispirito nan Dios dinagdag nayan mako si
Jesus sa kasan katawu-tawon lugar.
13 Ket itaw yan a'pat a pulo' a awro tan sugsugen nayan
magkasalanan ni Satanas. Main itaw nin atap a uayep. Bale'
main anamaet itaw nin uanghil a mampangasikaso kona.
14 Sawanin, sin mangkapriso ya si Juan, si Jesus anamaet
ket nako ya sa prubinsyan Galilea nin nipata-patanda' nayay
Mabistan Patanda' a nangibwat konan Dios.
15 Wana, “Narate' anay panaon nin pinili' nan Dios. Say
pag'aadi' na ket dandani ana! Kanya' nin magbabawi' kamo
tan gurutan moyoynay pangwa' nin kasalanan tan akuen
moyaytin Mabistan Patanda'!”

Kinayaban nasara ni Jesus a A'pat nin Maninilay
Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11

16 Sin ni'sa a manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea,
na'kit nasaray rwan mibsat nin maninilay, sara si Simon tan
si Andres. Sin sain ket mampangikatkat saran eket.

17 “Kikalamo' kamo kongko,” wana ni Jesus, “ta gaw'en
katamon maninilay, ambo' nin kuna' no kai edet, nin
tutawo.”
18 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo'
sarayna kona.
19 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasaray mibsat
nin a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan. Itaw sara sa
baluto ra a mampangunong saran eket ra.
20 Tampor nin kinayaban nasara anamaet ket linakwanan
rayay ama ra tan saray tutawon inupaan ra sa baluto, ket
nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Say Nipamalakwan na ni Jesus nin Ispiriton Duka'
Lucas 4:31-37

21 Nako sara sa syudad nin Capernaum. Ket sin narate' anay
Awron Painawa ran Judio, tampor nin nako sarayna si Jesus
sa sinaguga* tan nangyakay ya konran kapada nan Judio.
22 Naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na ni
Jesus bana' ta say pangangakay na ket main nin pakayadi',
ambo' nin bilang sa pangangakay ran Madudunong sa
Gugan-gan ran Judio.
23 Main nin sayay lalakidtaw a nasrepan yan ispiriton
duka'. Kapingmatan anan ginmuryaw ya a
24 wana, “Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani ket a kabiangan
mo komi? Nako kadti para ta pigaw nin sidaen nakami ana?
Tanda' ko no si'no ka. Si'kay si Masantos nin nibaki' nan
Dios!”
25 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a wana,
“Misasaet ka! Lumakwan ka kona!”
26 Si ispiriton duka' ket pinamuluk-pulok nayay tawo, in-
magsit yan maksaw mi'sa linmakwan yayna kona.
27 Naka'ngap saray sarban itaw ket miirgu-irgo sara a
wanra, “Peteg a naiduma yaytin ba'yon akay! Sitin tawo,
main nin kapangyadian na mataman konran ispiriton duka'
ta tumulok sara sa igan-gan na.”
28 Ket tampor, naibandu-bando a maipa'ka' kona ni Jesus sa
intiron prubinsya nin Galilea.

Abaw saray Pinaanda' na ni Jesus
Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41

29 Nangibwat sa sinaguga, tinmuloy yan tampor si Jesus
tan saray tumutumbok na sa bali ra ni Simon tan Andres.
Kalamo' rasara si Santiago tan si Juan.
30 Sin sain, si katyangan nan babayi ni Simon nakaida' yan
mangka'mot, ket nibarita' rayti nin tampor kona ni Jesus.

---

* **1:21** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

31 Kinadanyan naya ket gina'getan nay gamet na tan binan-
gon naya. Say amot na, kinumpa' nin tampor. Ket nagsirbi
yaynay babayi konra.
32-33 Sin sinumrep yaynay awro, nadinep sara sa ugsuran
nan bali a sarba ran tutawo konan sitin babali. Inawit-awit
rasara nga'min kona ni Jesus a main nin masakit tan saray
nasrepan nin ispiriton duka'.
34 Ket abaw saray pinaanda' nan main nin nagsikabarang
nin sakit, tan abaw sara anamaet a pinalakwan nan ispiriton
duka'. Kai nasara nin inaburuyan ni Jesus nin mag'irgo a
ispiriton duka' ta pigaw nin kai ra nin maipatanda' no si'no
ya.

Nangipatanda' ya si Jesus itaw sa Galilea
Lucas 4:42-44

35 Parbangon nin ararem et a lamang, nibangon yayna si
Jesus tan nibwat yadtaw sa babali ket nako ya sa sayay lugar
a matinek ket itaw dinmasal ya.
36 Ket si Simon tan saray kalalamo' na kinrap raya.
37 Sin nadumog raya, wanra kona, “Mantingkapen rakan
tutawo!”
38 Ket wana, “Anaod. Bale' mako atamoyna sa kabaraybay
nin bubabali ta pigaw nin itaw ket mangipatanda' ako ana-
maet, bana' ta sa sayti nin gagara a nako akodti.”
39 Ket naku-nako sara sa susinaguga ran Judio sa intiro nan
prubinsyan Galilea nin nangipata-patanda' tan namalakwan
yan uispiriton duka' konran tutawo.

Pinaanda' naya ni Jesus a sayay Liprusyen
Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16

40 Ni'sa, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka'
sa katat a mantawagen nin liprusi a kinmadani kona ni
Jesus. Nanalimukod yayti sa adapan na tan nipainganga'do
na, “No rabay moyo,” wana, “magwa' moyo nin maako' rako
anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*.”
41 Bana' sa inganga'do na ni Jesus, nipababo nayay gamet
na konan lipruso tan wana, “O', rabay ko. Umanda'* kayna.”
42 Ket sin sain anan lamang inmanda' yay tawo a rinming-
gas anay katat na.
43 Ket pinaibwat nayan tampor ni Jesus a tawo nin binibilin
nayan maong
44 a wana, “Mangrenge' kan maong. Andi' mo nin ibari-
barita' ti nin nangyadi' sa si'numan, no kai, dumiritso kan
mako konan padi' ta ipadar mon inmanda' kayna. Ket bana'
sa nikapaanda' mo, mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin

---

* **1:40** ***maako' rako anamanaet...a bilang sa gindat***. *- Sa Griego:paringgasen.*

* **1:41** ***Umanda'***- *Sa Griego:ruminggas.*

nibi na ni Moises* ta pigaw nin ipa'kit mo konra a mangaw'en ko.”
45 Wanin man, si tawo, nibwat ya tan nibari-barita' nayna
edet sa tutawo a ginwa' na ni Jesus kona. Ket bana' konan
siti, abaw saray tutawon inmarak kona kanya' nin kai yayna
nin basta-basta makapika' si Jesus sa nagsikabarang a babali,
no kai edet, itaw ya sa lulugar a ambo' nin matawo. Wanin
man, nako saran lamang a tutawo kona a nangibwat sa
nagsikabarang a lulugar.

2

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26

1 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' ya si Jesus sa Caper-
naum. Naibari-barita' a itaw ya sa balin mampiikapan na.
2 Ket sin sain, pinasyan ka'bawan ran tawon nadinep itaw
a mataman sa liwa' nan purta ket kai nin makaseksek. Sin
kapresan na ni Jesus nin man'ipapalaway konra a minsahi
nin nangibwat konan Dios
3 main nin nirate' ran tutawo nin sayay lalakin lupoy a awit
rayan a'pat nin katawo.
4 Ket sin kai sara nin makakadani kona ni Jesus bana'
ta letletan ran tutawo, niyuli' raya sa bubong nin binutbot
ray atep sa temben na ni Jesus, mi'sa raya nin niuy'oy nin
nakaida' sa undayon na itaw sa adapan na ni Jesus.
5 Ket sin na'kit na a pagmamatalek ra kona, wana konan
lupoy, “Amigo, napirduna anay kukasalanan mo.”
6 Sin sain, main itaw nin nakatekre' nin umno ran
Madudunong sa Gugan-gan ran Judio. Mampangisip-isip
sara a wanra sa nakem ra,
7 “Mayin ket a sitin tawo ket mag'irgo yan wanin! Man'u'na-
u'nawan nayay Dios! Anta si Dios tamo' nin bukod a maka-
pamirdunan kukasalanan!”
8 Bale' tanda' na in ni Jesus nin iti sa nakem ra ket wana
konra, “Mayin nin wanin a kaisipan moyo?
9 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita'
konan lupoy a ‘Mibangon ka, awiten may undayon mo tan
lumalako ka,’ dyan si ‘Napirduna ana a kukasalanan mo!’
10 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo
ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa
luta',” ket wana ni Jesus konan lupoy,
11 “Ibarita' ko komo: Mibangon ka. Awiten ma in si idaan
mo ta sumubli' kayna komoyo.”

---

* **1:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

12 Ket nibangon yay tawo tan inawit nayaynay idaan na
tan nibwat yayna nin nabantayan ra nga'min. Ket naka'ngap
saran maong a tutawo ket rinayo rayay Dios a wanra, “Ni
ka'numan, kai kami et gapo nin naka'kit nin bilang sa wanti!”

Kinayaban naya ni Jesus si Levi
Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32

13 Ket sayay sakalakon awro, nako ya anamanaet si Jesus
sa rigrig nin baybay. Abaw saray tutawo nin inmarak-arak
kona, ket nangipapala-palaway yan minsahi nan Dios konra.
14 Ket ni'sa sin manlumalako ya, na'kit naya si Levi a anak
na ni Alfeo nin nakatekre' itaw sa upisinan pammayadan
nin buis. Wana ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.”
Inumdeng ya si Levi tan nayi ya kona ni Jesus.
15 Ket sin nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok
na sa bali na ni Levi, abaw saray maniningir nin buis tan
ambo' nin rilihyuso a kadungo ra. Wanin ta abaw saray
mantumumbok kona ni Jesus.
16 Main itaw nin Madudunong sa Gugan-gan a myimbron
dupong ran Pariseo a na'kit raya si Jesus nin mangkidungon
mangan konran ambo' nin rilihyuso tan maniningir nin buis,
ket wanra konran tumutumbok na, “Ambale' a mangkidungo
ya konran wanin a tutawo?”
17 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasaran sayay
alimbawa' a Pariseo. Wana, “Ambo' nin saray marigsa
a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin
masakit. Kapada konan siin, nako akodti sa luta' nin mam-
agbabawi' konran makasalanan, ambo' nin konra nin kano
ket matunong sara!”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon
Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39

18 Main nin ni'sa, saray tumutumbok na ni Juan tan saray
tumutumbok ran Pariseo ket kai sara nin mampangan ta
saya ya in nin kaugalian ran Judio si magkulasyon*. Ket
main nin tutawo nin nako kona ni Jesus ket wanra, “Saray
tumutumbok na ni Juan tan saray tumutumbok ran Pariseo
ket magkulasyon sara. Ket ambale' nin saray tumutumbok
mo, kai sara gapo nin mampagkulasyon?”
19 Wanan ni'bat ni Jesus konra nin sayay alimbawa', “No
main nin kasal, kasan sapo nin saray kumbidado sa bansal
ket kidungo saran mangan leg'an nan iti et nin nubyo konra.
Kai gapo nin magwa' a magkulasyon sara.
20 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw
li', magkulasyon sarayna.”

---

* **2:18** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

21 Wana et ni Jesus maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan
tawon manali'neb nin ba'yon abel sa ma'ran a aysing. No
gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen ya li' ket guruyen naya
a ma'ran ket maluod yay bisang na.
22 Wanin anamaet, kasan mangikwa nin mampibaliw nin
arak sa ma'ran a katat nin supot a pangangwan, ta no gaw'en
in, si mampibaliw nin arak tubraken naya, ket masida' yay
supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak
ket ikwa sa ba'yon pangwan.”

Makapangyayadi' ya si Jesus Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5

23 Sayay awron Sabado a syay Awron Painawa ran Judio,
manlumabas sara si Jesus sa gagawa'. Ket namursi-pursing
saran rinakay nin trigo a tumutumbok na.
24 Ket main nin Pariseo a wanra kona ni Jesus, “Oy, kiten
mosaray tumutumbok mo! Man-gaw'en ra in, anta maiyawa'
nin mangyatab no Awron Painawa.”
25-26 Ket wana yapo' ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna
palayi a nabasa moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka'
sa ginwa' na ni David nin mismo sin panaon a si Abiatar
a Sangkata'gayan nin Padi'?* Sin saytaw, nabitilan ya tan
saray kalalamo' na ta kasaynan ikabyay ra, ket sinumrep ya
sa Bali nan Dios tan kinnan nay tinapay a nida'ton konan
Dios. Maiyawa' anaod a mangan nin saytin tinapay ta saray
aburuyan tamo' nin mangan ket saray pupadi'.* Bale' naabu-
ruyan ya si David nin nangan tan binyan nasara anamaet a
lamang a kalalamo' na.”
27 Wanan masusuyot ni Jesus, “Si Awron Painawa ket
ginwa' ya para sa ikaabig nin tutawo, ambo' nin saray tutawo
a mamaabig konan si Awron Painawa.
28 Ket anaod, si'kon si Pinaitawo, si'ko anamaet a lamang a
makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa.”

3

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nati yay Takyay na
Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11

1 Saya anamanaet nin wantin awro, nako ya anamanaet si
Jesus sa sinaguga. Main nin sayay lalakidtaw a nati yay sayay
takyay na.
2 Ket man'imatunan raya si Jesus nin saray kuntra kona
no tambaren naya kasi mataman nin Awron Painawa, bana'
ta mampaningkap saran padalan a maparsawan rayan man-
sumubag sa Gugan-gan.

---

* **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6.
* **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

3 Ket wana konan sitaw si lalaki, “Mako kadti sa adapan.”
4 Mi'sa wana konran tutawo, “Ani a aburuyan nin Gugangan tamo no Awron Painawa? Magwa' kasi a tumulong o a mamaidap? Magwa' kasi a mamabyay o a mangmati?”
Nititinek sara tamo' bale'.
5 Ket masager ya bale' si Jesus a sinusa'sa nasaran pinastang. Wanin man, ka'dwan nasaran lamang ta kasan pakiingar ra sa kapada ran tawo. Ket wana konan lalaki, “Ipa'nat may takyay mo.” Nipa'nat naya ket tampor linmimpyo yay takyay na.
6 Ket linmiwa' saran tampor a Pariseo tan nako sara nin nikitarusan konran tutawo na ni Adi' Herodes no pa'non pammapati ra kona ni Jesus.

Abaw saray Tutawon Tinmumbok kona ni Jesus

7 Si Jesus tan saray tumutumbok na ket nibwat sara anamanaet nin nako sa rigrig nan Baybay Galilea. Abaw saran tuloy a tutawo nin tinmumbok konra a nangibwat sa prubinsya nin Galilea tan sa Judea,
8 tan sa syudad nin Jerusalem, tan sa prubinsya nin Idumea, tan sa rubari' nan Ilog Jordan, tan sa lulibed nin syudad nin Tiro tan Sidon. Inmarak sarayti kona ni Jesus bana' ta narnge' ray maipa'ka' sa makapangyayadi' a gugawa' na.
9 Abaw saran tuloy a tutawo kanya' nin pinangisadya' nasara ni Jesus nin ruranan nan baluto a tumutumbok na ta sali' no piraramu'yukan rayan saraytin abaw a tutawo.
10 Bana' ta abaw saray pinaanda' na, nileletletan sara sa libed na a tutawon main nin masakit ta pigaw tana nin makudit raya.
11 Ket barang sayay tawon nasrepan nin ispiriton duka' a maka'kit kona, lumukbob sara sa adapan na tan umagsit sara a wanra, “Si'kay Anak nan Dios!”
12 Bale' binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra nin ibarita' a syay Anak nan Dios.

Saray Labinrwan Lulalaki a Pinili' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16

13 Ket nako ya si Jesus sa lugar a pupurod. Nanagyat yan lulalakin mayi kona ket nayi sara.
14 Nanuyo' yan labinrwa sara konra a tinawag na anamaet nin apostoles* ta pigaw nin kikalamo' sara kona tan ta pigaw nin ibaki' nasaran mangipata-patanda' nin minsahi nin nangibwat konan Dios a bilang sa man-gaw'en na.

---

* **3:14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:nin tinawag nan apostoles.*

15 Binyan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin uispiri-
ton duka' konran tutawon nasrepan ra.

16 Ket sarayti a labinrwan pinili' na:* si Simon a pinan-
garanan nan Pedro,
17 saray a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan a
pinangaranan nasaran Boanerges a say katarusan na ket
Anak nin Kudor,
18 si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si
Santiago a anak na ni Alfeo, si Tadeo, si Simon a myimbro nin
grupon ribulusyunaryo,
19 tan si Judas Iscariote a syay magtraidor kona ni Jesus.

Naparsawan ya si Jesus a Main konay Pakayadi' na ni Satanas
Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10

20 Sinmunor, sinmubli' sarayna sa bali. Abaw saraynaet a
tutawon inmarak kona, kanya' nin kai nayna nin maadap a
mangan ni Jesus tan saray tumutumbok na.
21 Sin natandaan raytin kapamilyawan na ni Jesus, nako
saradtaw ta pigaw nin kalapen raya ta wanran tutawo ket
naluang yayna.
22 Wanra bale' nin saray Madudunong sa Gugan-gan a
nangibwat sa Jerusalem, “Si Beelzebul a uunuren ran uispiri-
ton duka', nasrep naya si Jesus. Ket sa tulong nan lamang,
palakwanen nasara ni Jesus a ispiriton duka' konran tutawo.”
23 Sin sain ket pinididinep nasara ni Jesus a tutawo tan
wana konra a nangusar yan sayay pangingiyarig, “Pa'non
sain a si Satanas ket palakwanen nay lalaman nan diri ey?
24 Kapada nin siin ket no bilang wadi' si sayay nasyon
ket matau-tao ya tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin
magnayon.
25 Wanin a lamang no sa sayay pammali o babali ket,
mapuruk-purok sara nin miaaway a saya tan saya, misisyay
a pirat'anan ra.
26 Wanin anamaet no si Satanas ket mampalakwanen
nasaray kapada nan uispiriton duka', say rabay nin irgwen
ket mangkuntrawen nay kadiryan na. Kai edet nin mi'teng
no kai magkamain nin anggawan a pakayadi' na.
27 Si Satanas, kapada nayay sayay magsen nin tawo a kasan
makasrep sa bali na ta pigaw nin kalapen ray kukayadian na
no kai raya yapo' nin baruren in a magsen nin tawo. Ket no
nabaror rayayna, magwa' rayna nin kalapen nga'min a rabay
ra.

---

* **3:16** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:Ket sarayti a labinrwan pinili' na:*

28 Ibarita' koyti komoyo: Mapirduna saray tutawo sa
nagsikabarang a kukasalanan ra, pati sa animan et a duka'
a irgwen ra konan Dios tan konran kapada ran tawo.
29 Bale' si si'numan a mag'irgon duka' maipa'ka' sa ginwa'
nan Ispirito nan Dios, kasa gapo nin pakapirduna na no kai
edet, kasalanan na in anggan-angga."
30 Nibarita' nayti ni Jesus bana' ta wanra anaod ket nas-
repan yaynan ispiriton duka'.

Saray Peteg a Ina tan Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21

31 Sin rinmate' saradtaw si inay na tan saray bubsat na ni
Jesus, tinma'gan saradtaw sa rikor tan nipakayaban raya.
32 Nalibed ya si Jesus nin tutawon nakatekre' ket wanra
kona, "Si inay mo tan saray bubsat mo itaw sara sa rikor ket
mandawaten ra a mako kadtaw konra."
33 Ket wana ni Jesus, "O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray
alilbien ko nin ina ko tan bubsat ko ket sakalako sara."
34 Pinastang nasaray tutawo sa libed na ket wana, "Sarayti
a ina ko tan bubsat ko.
35 Ibarita' koy wanti ta si si'numan a man-gumwa' nin say
rabay nan Dios syay ina o busat ko."

4

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8

1 Ni'sa, nako yaynaet si Jesus sa rigrig nan Baybay Galilea
ta pigaw nin mangyakay ya. Pinasyan ka'bawan ran tawo
nin inmarak. Kanya' nin rinmuran ya sa sayay baluto nin
nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Saray tawo anamaet itaw
sara sa abay.
2 Nangusar yan pangingiyarig* sa niyakay nan abaw nin
bubagay konra. Wana,
3 "Mangrenge' kamo! Main nin sayay magtatalon a nako
nin nanabwag nin bini' sa luta' na.
4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan.
Na'kit rayti nin manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a
luta'. Rinumsik nin tampor ta ababo a luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin
ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin
didikot. Linmambot nin kinmubpal a madiwin dikot ket
nadaeg ti. Kanya' nin kai nin nakabunga.

---

* **4:2** Say ***pangingiyarig*** saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan a rabay nan ibarita' maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta'. Tinmubo'
tan inmalaki, ket main nin ginmungan tulumpulo', main nin
a'nem a pulo', tan main anamaet nin sanyasot."
9 Wana et ni Jesus, "Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti
nin maong."

Say Gagara nin Pangingiyarig
Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10

10 Sin nagsiibwat saraynay tutawo, nabati' saray labinrwa
pati saray raruman tumutumbok na. Tinepet ra kona no ani
a rabay nan ibarita' nin sitaw si pangingiyarig na.
11 Wanan ni'bat ni Jesus, "Si'kamo nin peteg nin man-
tumumbok kongko, man'aburuyan nakamo nin Dios nin
matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin
nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran raruma a kai
sara nin tumulok kongko, naibi a pangingiyarig
12 ta pigaw nin sa wanin ket matandaan nin
'Kikiten rayna man nin kikiten
ket kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra, tan
marnge' rayna man nin marnge'
bale' kai ra nin man'adalen a pipa'kaan nin mangkarnge'
ra
ta no ambo' nin wanin,
mapaba'yo kumon a nakem ra tan mapirduna sara.'* "

Si Papalaway na ni Jesus Maipa'ka' sa Pangingiyarig
Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-18

13 Mi'sa wana ni Jesus konra, "Kai moya para nin mataros
tin pangingiyarig? No wanin, pa'no moyo edet nin mataros a
raruma et nin pangingiyarig ey?"
14 "Wanti na e: Say nisabwag nan magtatalon ket Sarita'
nan Dios.
15 Saytaw say dadalanan a naikaan nin bini' ket sara a
tutawo a nakarnge' sa Sarita' nan Dios. Bale' kapingmatan
nako ya konra si Satanas ket nipalingwanan na konra a
narnge' ran Sarita' nan Dios.
16 Saytaw anamaet say babato a naikaan nin bini', sara
a tutawon maririket nin nakarnge' sa Sarita' nan Dios tan
inako' ran tampor.
17 Bale' kai nin nakayamot konra ket kai nin nagnayon
ta sin mangirangep sarayna nin pakapaidap tan pam-
madya'dya' bana' sa nipangrisibi ran Sarita' nan Dios, rin-
may'ep sara ket ginurutan rayna.
18 Saytaw anamaet say no adti main nin tinmubo' nin
madiwin dikot a naikaan nin bini' ket sara et a tutawon
mampangrenge' sa Sarita' nan Dios.

---

* **4:12** Isaias 6:9.

19 Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra, tan nu'na-
nu'nay apes ran yumaman tan magkamain nin nagsik-
abarang a bubagay, ket nadaeg nin sain a apes ran tumulok
sa Sarita' nan Dios, kanya' nin kai ginmunga sa byay ra.
20 Ket saytaw anamaet say madaem a luta' nin naikaan,
sara a tutawo nin nangrenge' sa Sarita' nan Dios. Ket rinisibi
rayti ket nagtrabaho sa byay ra ket ginmunga nin bilang
bini' a main nin ginmungan tulumpulo', a'nem a pulo' tan
sanyasot."
21 Wana et ni Jesus konra, "Main paran manulsol nin
lampadawan mi'sa naya nin sakban nin salop o ikwa sa
sirong nan katri? Kasa! No kai ikwa nayaynaod sa sayay
pangngitukduan.
22 Wanin anamaet sa pangungusar kon pangingiyarig ta
sarban adi sawanin ket mag'in li' nin mapala-palaway tan say
sikrito anamaet sawanin ket matandaan li'.
23 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen
moyoy pipa'kaan nin saytin nibarita' ko!"
24 "Adalen moyon maong a marnge' moyo ta no wanin,
padmangan nan pakataros nin Dios a pangrerenge' moyo tan
ana edet lamu'nan na et a pakataros moyo.
25 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a
narnge' na, say pakataros na ket malamu'nan; bale' si tawon
kai na rabay nin tarusan, mataman nin say tanda' na ket
mag'in nin kasa."

Say Ritrato nin Katutubo'

26 Nami ya anamana nin sayay pangingiyarig si Jesus.
Wana, "Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa mangyadi' no
manabwag yan bini' a sayay magtatalon sa mantalunen na.
27 Mayadi' na nin gaw'en in, pauryan nayna ket ituloy
nayna a man-gaw'en nan inawru-awro. Ket rinumsik tana a
bini' tan inmalaki. Si magtatalon, kai na nin tanda' no pa'noy
nikagwa' nin sayti.
28 Si luta' a namatubo' sa mula. Primiro rumsik, mi'sa
gumulong ket ambo' nin ma'teng gumunga.
29 Ket no matua anay bunga, ipayatab nayna ta narate' anay
panaon nin pangyayatab."

Say Iritrato nan Bikoy nin Mustasa sa Israel
Mateo 13:31-32,34; Lucas 13:18-19

30 Wana et ni Jesus, "Ani et bale' a usaren kon pangngiri-
trato sa pag'aadi' nan Dios, o ani et a pangiyarigan ko?
31 Say iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa
bikoy nin mustasa a sangkadaitean sa sarban bikoy iti sa
mundo. Bale' no naimula yayna,

32 tumubo' ya ket mag'in yan sangkaalakyan sa sarban
pupising.* Sumanga yan alalaki ket saray manuk-manok,
umapon sara kona tan mipugar sara sa sirong nin susanga
na."
33 Abaw et a wantin pangingiyarig a inusar na ni Jesus sa
pangangakay na sigon sa angan-anganen nan mababa' ran
tarusan.
34 Kasan niyakay na konran tutawo a kai ya nangusar nin
pangingiyarig. Bale' no sara-sara tamo' tana nin tumutum-
bok na, ipapalaway nay sarba konra.

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25

35 Sin yinmabi, wana ni Jesus konran tumutumbok na,
"Sumaki atamon makodtaw sa rubari'."
36 Ket rinmuran saraynay tumutumbok na sa baluto ta itaw
yaynan gindat si Jesus. Ket linakwanan rasaray tutawo. Main
anamaet nin nikialuyon konra nin raruman bubaluto. Sin
kapresan ran mansumaki,
37 kapingmatan tribunada ana. Mangkaspakan yaynan
daluyon a baluto ra kanya' nin mangkapno' yaynan ranom.
38 Sin sain, si Jesus, mampa'lek ya nin nialunan itaw sa ulin.
Ket, pinukaw raya a wanra, "Maistro, kasa para nin kwinta
komo a manlumdeg atamoyna?"
39 Ket nibangon ya mi'sa naya nin ginan-gan a tribunada a
wana, "Tumgen ka!" tan wana konan taaw, "Pakatinek ka!"
Ket tinumgen yay tribunada tan tinminek yay taaw.
40 Ket wana konran tumutumbok na, "Aninay katakrutan
moyo! Kasa et nin pagmamatalek moyo!"
41 Pinasyan li'mo ra ket wanra sa saya tan saya, "Ani yaytin
tawo a mataman nin si tribunada tan say daluyon ket tumu-
lok kona!"

5

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39

1 Ket nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar ran Geraseno*.
2 Sin inmarawas ya si Jesus sa baluto, tampor a main nin
sayay lalakin ibat sa yuyukib nin pannabunan a sinumna'
kona. Sitin lalaki, nasrepan yan ispiriton duka'

---

* **4:32** Si klasi nin mustasa a itaw intaw sa lugar ran Judio ket mas alaki ya dyan say iti sa Pilipinas. Marate' nin a'pat a mitro a kata'gayan na. * **5:1** *Geraseno-Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego say ngaran nan sitin babali ket:Gadara-O:Gergesa.*

3 tan mampiikap yadtaw sa yuyukib nin pannabunan. Kai
ya gapoyti nin mabaror mataman et nin kadina a usaren nin
ipamaror kona.
4 Anaod, ni'no rayayna nin binaror sa ayi tan gamet, bale'
ni'nu-ni'no nayna nin binulsot a kadina tan binari' a pusas.
Pinasyan kasaw na ket kasa gapo nin makapangipukpok
kona.
5 Awro tan yabi ket itaw ya sa tutalugtog tan sa
pannabunan a tuma'wa-ta'way ya tan sugat-sugaten nan
bato a lalaman na.
6 Sin naalilbi' nayayna si Jesus itaw et sa adayo', nalayo yan
sinumna' tan nanalimukod ya sa adapan na.
7 Ket wanan niburyaw, “Jesus, Anak nan Sangkata'gayan
nin Dios, ani ket a kabiangan mo kongko? Isamba mo sa
adapan nan Dios a kai nako nin padya'dyaen!”
8 Nibarita' na a wanin ta si Jesus ket ginan-gan nayayna a
wana, “Ispiriton duka', lakwanan maytin tawo!”
9 Tinepet na ni Jesus kona, “Ani a tawag komo?”
Ket wana, “Say tawag kongko ket Rinibu-ribo ta si'kami,
abaw kamin tuloy.”
10 Ket sin sain, nipainganga'do na kona ni Jesus a andi'
nasara nin palakwanen konan sitaw a lugar.
11 Sin sain, main nin abaw nin tuloy nin baboy a
mampangan-pangan sa rigrig nin talugtog itaw.
12 Wanan nipainganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus,
“Aburuyan mo tana pa a sumrep kami konran baboy.”
13 Ket wana mako sarayna edet. Kanya' nin linmiwa' sara
kona nin lalaki tan sinumrep sara konran baboy. Nangimros
saray baboy a magrwanribo sara ka'baw, nin namunta sara
sa kikiras sa temben nin baybay. Ket nanabo' sara tan
nirebreb sara nga'min.
14 Ket saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo sara
tan nibari-barita' ray nangyadi' sa babali tan sa bubaryo.
Saray tutawo nagsipako sara nin kumikit sa nangyadi'.
15 Nako sara kona ni Jesus ket na'kit rayaytaw si tawon
ibwatan ran rinibu-ribo nin ispiriton duka'. Mantumekre'
ya tan nisket yayna tan limpyo anay pangingisip na. Ket
linmi'mo sara sa nangyadi'.
16 Saray naka'kit nin mismo sa nangyadi', inistu-isturya ra
konran raruman tutawo a nangyadi' konan tawo tan konran
baboy.
17 Ket saray tutawo, dinawat-dawat ra kona ni Jesus a
lumakwan yayna sa lugar ra.
18 Sin manrumuran yayna si Jesus sa baluto, sitaw si tawon
ibwatan nin uispiriton duka', dinawat na a mayi kona.

19 Bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana kona,
“Sumubli' kaynadtaw komoyo ket ibarita' mo konran kab-
bali mo a sarban ginwa' nan Catawan komo tan no pa'noy
nipanginga'do na komo.”
20 Ket nibwat yaynay tawo tan naku-nako ya sa intiron
sakop nin Mapulo' a Bubabali a mantawagen nin Decapolis.
Nika' na nin nibari-barita' nga'min a ginwa' na ni Jesus kona,
ket naka'ngap sara nga'min a nakarnge'.

Bana' sa Pagmamatalek Mapaanda' na ni Jesus a Masakit
Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56

21 Sin sinmaki saraynaet si Jesus nin sinmubli' sa rubari',
abaw saray tawon inmarak konadtaw sa rigrig nin baybay.
22 Ket main nin sayay pangulo nin sinaguga a rinmate'
itaw nin say ngaran na ket Jairo. Sin na'kit naya si Jesus,
nitalimukod na sa adapan na
23 tan nikidawat yan inganga'do para konan gumalasitang
nin anak na a wana, “Mangkamati yay anak ko. Mayi ka tana
kadi' sa bali ko tan ipababo moy gamet mo kona ta pigaw nin
umanda' ya tan mabyay ya et.”
24 Ket nayi ya si Jesus kona. Pinasyan ka'bawan ran tawon
nayi-nayi kona a nileletletan raya.
25 Main anamaet nin babayidtaw nin nalabas a reges nin
karirigla na sa luob nin labinrway taon ana.
26 Mampangirangep ya sa katatambar ra kona nin abaw
anan duktor. Na'pos anay main na sa kapapatambar na, bale'
kai ya nin inmanda' no kai naluod yayna edet a masakit na.
27 Nakarate' kona a maipa'ka' kona ni Jesus. Kanya' nin
nikiletletan ya konran tutawo anggan nakakadani ya sa gurot
na ni Jesus ket kinudit nayay aysing na
28 ta wana sa nakem na, “Makudit ko tanay aysing na ket
umanda' akoyna.”
29 Ket kinudit naynaod a aysing na ni Jesus. Tampor nin
tinumgen a kadadaya' na tan naingar na a limpyo yayna.
30 Sin sain, naaraman naynamaet ni Jesus nin linmiwa'
kona a pakayadi'. Ket nibring yan inmadap konran tutawo
ket wana, “Si'noy nangudit nin aysing ko?”
31 Wanran tumutumbok na kona, “Maistro, mangka'kit
moyna anaod nin abaw a tawo a mampileletletan raka, ket
ambale' a tepeten mo et a wamo, ‘Si'noy nangudit kongko?’ ”
32 Bale' pasta-pastang ya si Jesus ta pigaw nin kikiten na no
si'noy nangudit kona.
33 Sitaw si babayi, bana' ta tanda' nay nangyadi' kona,
kinmadani ya kona ni Jesus nin mangingintar ya bana' sa
li'mo na. Nanalimukod ya sa adapan na ket nibarita' na a
sarba kona.

34 Wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek
mo inmanda' kayna. Mako kayna nin matinek anay kaisipan.
Inmanda' kayna nin liso konan masakit mo.”
35 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus ket main nin
rinmate' nin ibat sa bali na ni Jairo a wanra, “Andi' mayna
nin mulistyawen et si Maistro ta nati yaynan lamang a anak
moyo.”
36 Bale' narnge' nayti ni Jesus ket wana kona ni Jairo, “Andi'
ka nin mapaga; basta magmatalek ka.”
37 Ket kasan inaburuyan nan mayi kona no kai si Pedro tan
saray mibsat a Santiago tan Juan tamo'.
38 Ket nakarate' sara sa bali nan si pangulo nin sinaguga.
Na'kit na ni Jesus a gewgewan, a main nin mampangabet-
abet tan man'umakis nin maksaw.
39 Sinumrep ya sa bali tan wana konra, “Ambale' tin gewge-
wan? Ambale' a mampangabet-abet kamo? Kai ya nin nati;
mampa'lek ya tamo'.”
40 Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona nin tutawo.
Sin sain, pinaliwa' nasara nga'min. Mi'sa kalamo' nasaray
matua nan anak tan saray tulon kalalamo' na linmuob ya si
Jesus sa kwarton kami'nan nan anak.
41 Gina'getan nay gamet na tan wana kona sa sarita' ran
Hebreo, “*Talita, kumi,*” a say katarusan, “Naning, mibangon
ka.”
42 Ket tampor nin nibangon yay anak ket linmalako ya. Si
anak ket labinrway taon na.
Ket nga'min ra naka'ngap nin maong.
43 Binibilin nasaran maong ni Jesus nin andi' rayti ibarita'
abirno sa si'numan. Mi'sa nigan-gan nan byan rayan kanen a
anak.

6

Muda-mudawen ya si Jesus sa Nazaret
Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30

1 Ket sawanin, nibwat ya konan sitaw nin lugar si Jesus tan
sinmubli' ya sa Nazaret a syay mismon babali na, kalamo'
nasaray tumutumbok na.
2 Sin narate' a Awron Painawa, nangyakay ya sa sinaguga.
Abaw saray naka'ngap nin nakarnge' kona. Wanra, “Ya, adti
ya kano in ket nag'adal? Pa'no ya in nin nagkamain nin wanin
a kadunungan? Pa'no ya nin makagwa' nin wanin a milagro?
3 Ambo' ya tamo' paran sayay karpintiro in? Kai para a si
Maria a ina nan siin tan kaka raya ni Santiago, Jose, Judas, tan
Simon? Kai para a saray ari nan bubbayi ket iti saran gindat
nin mampiikap?” Ket kasa gapo nin kwinta na konra tan kai
sara nin namper kona.

4 Wanan nibarita' ni Jesus konra, “Rispitado yay sayay
prupita abirno nin adti pwira tamo' sa mismon babali na,
konran kukanayon na tan mismon konran iti sa pamilya na.”
5 Main tamo' nin umno ra a tutawo nin main nin masakit a
nipababo nay gamet na konra ta pigaw nin paandaen nasara.
Bale' kai yadtaw nin nakagwa' nin abaw nin milagro
6 ta kai sara nin mamper kona. Maka'ngap yan tuloy si Jesus
ta kai sara nin namper kona a kababalyan na.

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6

Kina'-kina' na ni Jesus a abaw a bubaryo nin niyakay-akay
nasaray tutawo.
7 Kinayaban nasaray labinrwan tumutumbok na ta pigaw
nin ibaki' nasaran sirwarwa sa saka-sakalakon lugar. Binyan
nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton duka'
8 tan binibilin nasara a wana, “Sa saytin pako moyo, andi'
kamo nin mangi'ras nin animan, no kai kal-la baston tamo'.
Andi' kamo nin mibalon nin kanen, bag, kwarta
9 o aysing a pisilyan moyo. Bale' misandalyas kamo,” wana.
10 “No sa sayay babali ket sagyaten rakamo sa sayay bali,
miikap kamo konan siin nin bali anggan mibwat kamo.
11 Bale' no rumate' kamo sa sayay lugar ket kai rakamo nin
pagtuluyen o kai sara nin rumnge' komoyo a tutawo, mibwat
kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok sa dapa nin ayi moyo
nin mangipataros a madusa sara li' sa sain a ginwa' ra.”
12 Ket nako saraynay labinrwan tumutumbok na tan ni-
patanda' ra konran tutawo a matkap ray magbabawi' tan
gurutan raynay pagkakasalanan ra.
13 Pinala-palakwan rasaray uispiriton duka' konran tutawo
nin nasrepan ra tan abaw saray mampagmasakit a inam-
risan ran ladak ket pinaanda' rasara.

Say Nipati na ni Juan a Mammawtismo
Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9

14 Sin sain, si Gubirnador Herodes*, natandaan nay
maipa'ka' sa gugawa' na ni Jesus bana' ta bandunado ya bana'
sa sayti. Main saray mangibarita' a wanra, “Sya si Juan a
Mammawtismo nin sinmubli' nin mabyay. Ket anaod, main
nin pakayadi' nan mangwa' nin mumilagro.”
15 Main anamaet nin wanra, “Sya si Elias a prupita na intaw
nin Dios.”
Main et anamaet nin raruma a wanra, “Sayay prupita ya
nin bilang konran prupita sin nu'nan panaon.”

---

* **6:14** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

16 Sin narnge-narnge' na anaod ni Herodes a maipa'ka'
kona ni Jesus wana, “Piho! Sya in si Juan. Pinutulan koyay-
nan ulo; sya e bale' nin sinmubli' yan mabyay!”
17 Wanin a nibarita' na ni Herodes ta intaw ket nipadakep
naya si Juan tan nipapriso tan nipakadinawan naya bana'
kona ni Herodias. Siti si Herodias ket asawa naya ni Felipe
a ari na ni Herodes ket sawanin asawa nayayna ni Herodes.
18 Wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes,
“Abas a i'yan may aydo mo.”
19 Kanya' nin sinmakit a nakem na ni Herodias kona ni Juan
tan rabay nayan patyen. Bale' kai na nin magawa'-gawa'
20 ta si Herodes ket man'igalang naya si Juan ket mampru-
tiktawan naya ta tanda' nan matunong tan makaDios yan
tawo. Magulo a kaisipan na no marnge' nay papalaway na
ni Juan bale' rabay-rabay naya et a lamang nin reng'en.
21 Bale' rinmate' a pagkanawanawa na ni Herodias sin
awron nikaiyanak na ni Herodes ket namapunsya ya, tan
sinagyat nasaray atata'gay nin upisyal nin gubyirno tan saray
atata'gay nin upisyal nin sundalo' tan saray atata'gay nin
tutawo sa Galilea.
22 Si anak nan balasang, a say ngaran nan lamang ket
Herodias, sinumrep* ya tan dinmukdok yadtaw sa kami'nan
na ni Herodes tan saray bubisita na. Ket napagustwan ya
si Herodes tan saray bubisita na. Kanya' nin wana kona,
“Dawaten mo kongko a animan a rabay mo ket ibi ko komo.”
23 Wana et a sinambawan na, “Animan a dawaten mo
kongko, ibi ko komo; mataman et say kapiknga' nin say main
ko.”
24 Ket linmiwa' yay balasang nin nako ya tinmepet konan
ina na, “Ani ey a dawaten ko?”
Ket, “Si ulo na ni Juan a Mammawtismo,” wanan ina na.
25 Ket tampor nin sinmubli' ya a balasang kona ni Herodes
ket wana, “Rabay kon ibi ma kongko sawanin ana nin mismo
nin naikwa sa plato a ulo na ni Juan a Mammawtismo.”
26 Nagbabawian nan maong ni Herodes a nipangako' na,
bale' matkap nan tukiden bana' ta say nipagpangako' nan
sinambawan na ket narnge' ran bubisita na.
27 Ket tampor a nibaki' nayay sayay bantay a ginan-gan
nayan awiten naya kona a ulo na ni Juan. Sinunor nayan
sundalo' ket pinutol nayay ulo na ni Juan itaw sa priswan.
28 Mi'sa nikwa nayay ulo sa plato ba'yo nibi naya konan
balasang. Nibi nayaynamaet nin balasang konan ina na.

---

* **6:22** *Si anak..., sinumrep- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Si anak na ni Herodias nin diri, sinumrep.*

29 Sin saray tumutumbok na ni Juan ket natandaan rayti nin
nangyadi', kina' raya nin kinalap a bangkay na tan nitabon
raya.

Say Nipamakan konran Masuruk-surok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

30 Sawanin, saraytaw saray apostoles nin nibaki' na ni Jesus
nin mangyakay, sinmubli' sarayna tan nibarita' ra kona ni
Jesus a nga'min nin nagwa' tan naiyakay ra.
31 Misusubray saraynaod nin rumate' tan mibwat a abaw a
tawo nin mako konra kanya' nin kasaynan tyimpo ran man-
gan. Ket wana ni Jesus konran labinrwa, “Mako atamoyna
sa sayay lugar a kasan tawo ta pigaw nin painawa kamo nin
buga'.”
32 Kanya' nin nibwat saran rinmuran sa baluto nin sara-
sara tamo' a mako sara sa sayay lugar a kasan tawo.
33 Bale' abaw saray naka'kit konra nin nibwat tan naalilbi'
rasara. Kanya' nin saray tutawo sa sarban bubabalidtaw ket
palayo ran nako sa keen ra ni Jesus ket nakarate' saradtaw
nin nu'na.
34 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a itaw nin
abaw nin tawo. Maka'dwan yan tuloy konra ta bara'mo saran
karniro nin kasan mangipastor konra. Ket niyakay nasaran
maipa'ka' sa abaw a bubagay.
35 Sin dumedlem ana ket kinmadani saray tumutumbok
na kona a wanra, “Mandumedlem ana ket kasa pa et nin
bubalidti,
36 kanya' nin paibwaten mosara nin mako sa kabaraybay
nin bubaryo ket makasaliw saran kanen ra.”
37 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoynay mamin ma'kan
ra.”
Ket wanra, “Adti kami kadi' nin makasaliw nin tinapay a
gumli ana nin ribu-ribo* ta pigaw nin ipakan konra?”
38 Ket nitepet na ni Jesus, “Umno ray tinapay a main? Keen
moyo pa nin kikiten,” wana.
Sin ibat rayna nin kinikit ket wanra, “Lima ray tinapay tan
rwa ray kuna' tamo'.”
39 Nigan-gan na konra a patekreen rasara nga'min a tutawo
nin nagrupu-grupo sa rarabot.
40 Kanya' nin tinmekre' sara nin sisa'sanyasot tan silili-
mampulo'.
41 Inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan
kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan
Dios. Mi'sa tinau-tao nayti tan nibi na konran tumutumbok

---

* **6:37** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario.* Si sayay denario ket syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin sain a panaon.

na nin itayak ra konran tutawo. Tinau-tao nasara anamaet a
rwan kuna' para konran sarban tutawo.
42 Ket nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara.
43 Dininep ran tumutumbok a tara' nin tinapay tan kuna',
ket main nin labinrwan balyag.
44 Saraytaw saray nangan, limanribo sarayna, saray lu-
lalaki tamo' et.

Lumalako ya si Jesus sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Lucas 6:15-21

45 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus a tumutumbok na
sa baluto tan pinau'na nasaraynan mako sa rubari' sa babali
nin Betsaida leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.
46 Ket sin napaibwat nasarayna, nako ya sa sayay talugtog
ta pigaw nin dumasal yadtaw.
47 Sin narate' anay yabi, itaw yaynay baluto a manruranan
ran tumutumbok na sa butlay nin taaw ket si Jesus, itaw ya et
nin bukud-bukod sa tangkar.
48 Na'kit na ni Jesus a mangkapaidap saran mansumaki
ta sungsong yay siri. Sin bandan parbangon, tinmumbok
ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom. Ampadan
nasarayna kumon ta pigaw nin mayi yayna konra.
49 Bale' na'kit ra nga'min a main nin manlumalako sa babon
ranom ket nita'way ra bana' ta nipa'ka' ran lampong ya.
50 Pinasyan li'mo ra.
Tampor nin nag'irgo ya si Jesus konra a wana, “Andi' kamo
nin mali'mo! Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo!”
51 Rinmuran ya sa baluto ket linumteng. Ket naka'ngap
saran maong a tumutumbok na
52 ta kai ra gapo nin natarusan a pipa'kaan nin nipa-
maka'baw na intaw ni Jesus sa saytaw say tinapay tan kuna'.
Wanti bana' ta kai ti et maabot nin pakataros ra.

*Pinaanda' nasara ni Jesus a Mampagmasakit itaw sa Gene-
saret*
Mateo 14:34-36

53 Sin nakaripay sarayna nin nakarate' itaw sa lugar nin
Genesaret, niyabay rayay baluto.
54 Sin nakaarawas sarayna, saray tutawodtaw, naalilbi'
rayan tampor si Jesus.
55 Ket apurado sara nin naku-nako sa intiro nan sitaw nin
lugar. Ket inawit-awit rasaray mampagmasakit nin nakaida'
sa apay ra sa adtiman a narnge' ran kami'nan na.
56 Ket adtiman a kami'nan na ni Jesus, sa bubabali man, o
sa bubaryo o sa lulugar a basta main nin bubali, saray main
nin masakit ket ipai-paida' rasara nin tutawo sa puplasa,
tan ipainganga'do ra kona a mataman no ipakudit na tana

konran main nin masakit a saroy nin seket na. Ket sarba ran nakakudit kona, inmanda' sara.

7

Say Kaugalian ran Pupuon ran Judio
Mateo 15:1-9

1 Ni'sa, main nin Pupariseo tan Madudunong sa Gugan-gan ran Judio a rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus.
2 Na'kit rasaray umno ran tumutumbok na ni Jesus nin mampangan ana, bale' kai ra nin ginwa' a sigon sa kaugalian sa rilihyon ran Judio a busbusan ra yapo' nin ranom a gamet ra.
3 Anaod, sarba ran Judio, lalo saraynay Pariseo, kai sara nin mangan no kai ra yapo' nin busbusan nin ranom a gamet ra nin sigon sa akay ran pupuon ra.
4 Mataman et nin no ibat sara sa palingki, no kai ra yapo' nin warsikan a sinaliw ra* kai sara nin mangan. Abaw et a raruman kaugalian nin naimatawan ra konran pupuon ra nin mantumbuken ra bilang sa pangunguyas nin inuman, pangangwan, tan panglutuan.*
5 Kanya' nin tinepet ra kona nin saraytin rinmate' a wanra, “Ambale' a kai ra nin mantumbuken nin saray tumutumbok mo a uakay a naimatawan tamoyna nangibwat et konran pupuon tamo? Basta mangan sarayna nin kai ra tumbuken a manepeg nin pammusbos ranom sa gamet!”
6 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias maipa'ka' komoyo. Mampisantu-santos kamoynaod nin bilang sa wanti sa nisurat na sa Masanton Kasuratan a wana:
‘Saraytin tutawo,’ wanan Dios, ‘raywen rako sa irgo, bale' say kukanakman ra ket adayo' nin tuloy kongko.
7 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.’*
8 Peteg a pigagawa' moyoyti say wana ni Isaias ta man-gaw'en moyon kasan kwinta a nigan-gan nan Dios bale' mantum-buken moyoy kaugalian nin tutawo.”
9 Wana et ni Jesus, “Pinasyan anda' nin padalan moyo sa nipangwa' moyon kasan kwinta sa nigan-gan nan Dios sa tanay matumbok moyoy uakay ran pupuon moyo

---

* **7:4** *no kai...sinaliw ra- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:no kai ra yapo' nin warsikan a lalaman ra.* * **7:4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan idaan.* * **7:7** Isaias 29:13.

10 ta wanti e: Si prupita Moises, nisurat na a wana nin Dios,
‘Igalang ma si ama mo tan si ina mo,’* tan wana, ‘Si si'numan
a mamaduka' nin ama o ina na, kasan sapo nin patyen ya.’*
11 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Bilang
konan siti e: Konan sayay tawo, sa magwa' nan ibin tulong
konran mangatua na, wamoyo ket ibada' nayna konra a sayti
ket nigagara nayna nin ida'ton konan Dios* kanya' nin kai na
anayti nin maibi nin tulong konra.
12 Ket sa sain nin akay moyo kai yayna nin maaburuyan nin
ikana' na in konran mangatua na.
13 Yupa' sa sain nin uugali' a man'iyakay moyo, man-gaw'en
moyon kasan kwinta a Sarita' nan Dios. Anaod, abaw et a
wanti nin man-gaw'e-gaw'en moyo.”

Say Mamagkasalanan konan Sayay Tawo
Mateo 15:10-20

14 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon
itaw tan wana konra, “Reng'en rako nga'min tan tarusan
moyoy ibarita' ko.
15 Ambo' a say sumrep konan sayay tawo a puon nin
pagkakasalanan na, no kai say duka' a mangibwat sa nakem
na.
16 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen
moyoy pipa'kaan nin saytin nibarita' ko.”*
17 Linakwanan nasara ni Jesus a tutawo tan linmuob ya sa
bali. Tinepet ran tumutumbok na no ani a rabay nan ibarita'
konan sitaw si wana.
18 Ket wana ni Jesus, “Ani, kapada ran raruma ket kai kamo
et nin makataros? Kai moyo para nin maamingaw a say
sumrep konan sayay tawo ket ambo' in a mamagkasalanan
kona?
19 Wanin ta say kanen ket kai nin mako sa nakem na no
kai edet, sa tyan na ket lumiwa' a lamang.” Konan siin
nipatarusan na ni Jesus a sarba nga'min nin ma'kan ket kai
nin mamagkasalanan no kai edet, magwa' nin kanen.
20 Wanan nituloy ni Jesus, “Say mangibwat sa nakem nan
tawo, sayti a mamagkasalanan kona.
21 Wanin bana' ta sayti e ket mangibwat sa kanakman nan
tawo: duka' nin kukaisipan, sarbaynan klasin ambo' nin
manepeg nin pirararay, pananakaw, pangmamati,
22 pammabayi o kilalaki, kaaguman, pangngawa' nin sar-
baynan kadukaan, pananaktika, gawa'-gawa' a kasa gapo

---

* **7:10** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **7:10** Exodo 21:17; Levitico 20:9. * **7:11** ***nigagara...konan Dios***- *Sa Griego:corban.* * **7:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

nin pagdadangka', imbel, pammaduka', karangasan, mipara-
parabulas.
23 Sarba nga'min nin saytin kadukaan ket mangibwat sa
nakem nan tawo tan sayti ket mamagkasalanan kona."

Say Pammemper nan Sayay Babayin Ambo' nin Judio
Mateo 15:21-28

24 Sawanin nibwat yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok
na tan nako sara sa sayay lugar nin adani sa syudad nin Tiro
tan Sidon. Niikap ya sa sayay balidtaw. Kai na kumon nin
rabay a matandaan ran tutawo a itaw ya, bale' natandaan ran
lamang.
25 Main itaw nin sayay babayi nin si daite' et nin anak
nan babayi ket nasrepan yan ispiriton duka'. Sin natandaan
nan itaw ya si Jesus ket nako yan tampor itaw kona tan
nanalimukod ya sa adapan na
26 tan nikidawat yan inganga'do a palakwanen nayay ispiri-
ton duka' konan anak na. Bale' siti nin babayi, ambo' yan
Judio ta niyanak yadtaw sa lugar nin mangaran Sirofenicia.
27 Kanya' nin wana ni Jesus a sayay alimbawa', "Kai bale'
nin magwa'. Matkap misarayna yapo' nin pakanen a a'nak, ta
ambo' nin manepeg a kalapen a kanen ran a'nak tan ipakan
konran tuwe'."
28 Wana anamaet nin ni'bat "Tutuo in say wamo, Ser, bale',
mataman anamaet nin saray aso sa sirong nin lamisawan ket
kanen ray pasi' ran a'nak."
29 Ket wana ni Jesus kona, "Mabista ya in si ubat mo. Ket
bana' konan siin, sumubli' kayna sa bali mo. Si ispiriton duka'
ket linmakwan yayna konan anak mo."
30 Ket nugot yayna sa bali na a babayi, ket na'kit nayay anak
na nin nakaida' sa idaan na, tan natarusan nan linmakwan
yaynay ispiriton duka' kona.

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Telek tan Umel

31 Nibwat yaynadtaw si Jesus sa Tiro. Linmabas ya sa Sidon
tan sa Decapolis. Sin rinmate' ya sa sakop nan Baybay Galilea,
32 main nin tutawon nangiyater kona nin sayay lalakin
telek tan umel. Ket dinawat ra kona ni Jesus nin ipababo nay
gamet na kona ta pigaw nin paandaen naya.
33 Sin sain ket nikadayo' naya ni Jesus konran tutawo. Ket
sinurot nan garamay nay tutulyan nan lalaki, mi'sa linmuda'
ya tan inapros nayay dila' nan tawo.
34 Kaaram tinmangar ya si Jesus sa langit tan sinma'wet ya
tan wana, "*Effata,*" a say rabay nan irgwen, "Maabryan."
35 Ket tampor a makarnge' yayna tan makairgo yaynan
mapalaway nin ambo' yaynan umel taw si tawo.

36 Binibilin nasaran maong ni Jesus a tutawo nin andi' rayti
nin ibari-barita' sa abirno nin si'no. Bale' no ka'no nasara nin
binibilin, lalo rayna edet nin nibari-barita'.
37 Wanin anan tuloy a nipaka'ngap ran nakarnge' ket
wanra, “Sarba nga'min nin man-gaw'en na ket mabista!
Mataman nin saray telek ket mapangrenge' nasara tan saray
umel ket mapag'irgo nasara!”

8

Say Nipamakan konran Mag'a'pat a Ribon Tutawo
Mateo 15:32-39

1 Napalabas a umnoy awro sin sain, nadinep saraynaet a
tutawon abaw a nako kona ni Jesus. Ket na'pos raynay balon
ra, kanya' nin kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok na,
ket wana konra,
2 “Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro ray-
nan iti ket na'pos anay balon ra.
3 Main nin nangibwat et sa adadayo' nin lugar, ket no
pasublien kosara anamaet sa bubali ra nin kai nin nangan,
bangli' no maulaw-ulaw sara sa dalan sa bitil ra.”
4 Wanran tumutumbok na, “Adti atamo ey nin mangalap
iti sa wantin kasan kabali-balin lugar nin ipakan konran
saraytin tutawo?”
5 Nitepet na ni Jesus konra, “Umno ra et a natra' nin tina-
pay?”
“Pito ra tamo',” ni'bat ran tumutumbok na.
6 Pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'. Mi'sa kinalap
nasaray piton tinapay tan nikisalamat ya konan Dios. Tinau-
tao nayti mi'sa na nin nibi konran tumutumbok na nin itayak
ra konran tutawo.
7 Main anamaet nin umno ray madidintek nin kuna'.
Nayadi' ya nin nikisalamat konan Dios, nibi nayti konran
tumutumbok na nin itayak ra anamaet konran tutawo.
8 Nakapangan saray tutawo tan nabsoy sara. Sumunor,
sin dininep ran tumutumbok na a tara' ket main nin piton
gagaban.
9 Saray nangan, mag'a'pat a ribo sara. Kaaram, pinaibwat
nasarayna ni Jesus a tutawo.
10 Mi'sa tampor rinmuran yayna tan saray tumutumbok na
sa baluto nin mako sa sakop nan lugar nin Dalmanuta.

Say Panglilingo ran Pariseo
Mateo 16:1-12

11 Sin rinmate' saradtaw, main nin Pariseo nin nako kona
ni Jesus. Ket nikidiskusyon sara kona ta mampangkit saran
puon a sidaen ray kagalangan na. Kanya' nin dinawat ran

mangwa' yan makapaka'ngap nin paka'kitan a nibaki' nayan
Dios.
12 Sinma'wet ya sa idap nin nakem na mi'sa wana, “Mayin
bale' a wanin? Mayin a saray tutawo sawanin ket kidawat
saran makapaka'ngap nin paka'kitan? Ibarita' ko komoyo,
kasa gapon paka'kitan nin ipa'kit konra.”
13 Nayadi' na nin nibarita' in, linakwanan nasarayna tan
rinmuran saraynaet si Jesus sa baluto nin mako sa rubari'.
14 Sawanin, nalingwanan ran tumutumbok na a nibalon
ket main tamo' nin sayan-sayay tinapay itaw sa baluto.
15 Pinau-pau'nawan nasara ni Jesus, “Pakailag kamon
maong sa pammakbo ran Pariseo tan sa pammakbo na ni
Herodes,” wana.
16 Ket nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok na si wana.
Wanra, “Wantaw a wana bana' ta kasan balon tamon tina-
pay.”
17 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'iirgwan ra ket wana
konra, “Ambale' nin sain a mampag'irgwan moyo si kasan
balon moyon tinapay? Ani anggan sawanin ket kai moyo et
nin mapibarawes tan matarusan? Kai et para nin maabot nin
pakataros moyo?
18 Main nin mata moyo bale' bilang nin kai kamo nin
maka'kit; main nin tutulyan moyo bale' bilang nin kai kamo
nin makarnge'. Nalingwanan moyoyna para
19 sin tinau-tao kosaray liman tinapay nin nipamakan kon-
ran limanribon lulalaki? Umnoy balyag a tara'?” wana.
“Labinrwa,” wanra kona.
20 “Sin tinau-tao kosaray piton tinapay nin nipamakan kon-
ran a'pat a ribon tutawo, umnoy gagaban a nadinep moyon
tara'?” wana.
“Pito,” wanra kona.
21 Wana, “Ket kai moyo et para nin matarusan a pipa'kaan
nan si alimbawa' nin nibarita' ko?”

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Tawon Bulag

22 Nakarate' yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa
Betsaida. Main nin tutawodtaw nin nangiyater kona nin
sayay lalakin bulag tan dinawat ra nin ipababo nay gamet na
konan sitin lalaki ta pigaw nin maka'kit ya.
23 Ket anaod, tinabin naya ni Jesus a bulag nin nirikor
naya sa babali. Mayadi' na nin linudaan a mata nan bulag
nin pananambar na kona, nipababo nay gamet na kona tan
nitepet na, “Maka'kit kayna para?”
24 Kinmikit ya ket wana, “O', maka'kit akon tutawo a
bara'mo saran kukayo bale' manlumalako sara!”

25 Nipababo naynaet a gamet na ni Jesus sa mata nan bulag.
Kinmikit yay tawo ket inmanda' yaynan maong; mapalaway
ana nin tuloy a pangingikit na.
26 Pinaibwat nayayna ni Jesus a tawo nin mako ana sa bali
na tan wanan nibibilin kona, “Andi' kayna nin dumalan sa
babali.”

Say Nipangalilbi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21

27 Sinmunor, nako ya si Jesus, kalamo' nasaray tumutum-
bok na, sa bubaryo nan Cesarea-Filipos. Sin leg'an ran man-
lumalako, tinepetan nasara a wana, “Ani a man'ibari-barita'
ran tutawo maipa'ka' kongko? Si'no ako kano a wanra?”
28 Ket wanra nin ni'bat, “Si Juan a Mammawtismo; wanran
raruma si Elias; saray raruma et wanra a saya ka konran
saray prupita sin nu'na.”
29 “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?”
Ni'bat na ni Pedro a wana, “Si'kay Cristo a nipangako' nan
Dios.”
30 Ket binibilin nasara nin andi' rayti gapo nin ibarita' nin
maipa'ka' kona sa si'numan.

Ibarita' na ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27

31 Ket sin sain, tinaranaan nayna ni Jesus nin nipatandaan
konran tumutumbok na a adapen anan mangyadi' kona.
Wana, “Si'kon si Pinaitawo ket matkap a mangirangep akon
abaw nin pammadya'dya'. O' a ta ipulisay rako nin saray
Mangatuntawo tamo tan saray Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan tamo tan patyen rako li'. Bale'
marate' a ikatlon awro, pasublien ako li' nin mabyay.”
32 Nibarita' naytin mapala-palaway konra. Kanya' nin
nikadayo' naya ni Pedro tan inima'no naya sa sain a nibarita'
na.
33 Ket nibring ya si Jesus nin inadap nasaray tumutumbok
na tan kinasagran naya si Pedro a wana, “Satanas, lumakwan
kadti! Anaod, say iti sa nakem mo ket ambo' nin kumprun-
tado sa karabayan nan Dios, no kai edet, sa pangingisip nin
tutawo.”
34 Pinakadani nasara ni Jesus a tutawo tan saray tumu-
tumbok na kona, mi'sa wana, “Si sayan marabay nin mag'in
nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a
karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos
na nin ipulisay nay lalaman nan diri ket tumbuken nakon
pirmi.
35 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampa-
gawan na, mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan

nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko tan konan
Mabistan Patanda', mabyay ya nin iti konan Dios.
36 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay
intiron kayamanan sa babon luta', bale' nibayad nay byay na
sa sain! Kasa gapo!
37 Kasa gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa
byay a na'met na.
38 Saray tutawo konan sitin panaon, makasalanan saran
tuloy tan malamang sara konan Dios. Ket si si'numan
nin mangiding'ey a tumutumbok ya kongko nin si'kon si
Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet no
sumubli' ako nin main nin pakayadi' tan kagalangan nan
Ama ko tan kalamo' kosara li' a uanghil nin naitalaga kona."

9

1 Wana et ni Jesus konra, "Ibarita' koyti komoyo, main ko-
moyodti sawanin a sibibyay et li' nin ma'kit ra li' a pakayadi'
nan Dios sa Pag'adian na."

Say Nipanguman nin Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36

2 Napalabas a a'nem nin awro, nitagad nasara ni Jesus nin
nuli' sa sayay ata'gay nin talugtog si Pedro, si Santiago tan si
Juan. Sara-sara tamo' itaw. Itaw, nanguman a bakas na ni
Jesus nin nabantayan ra.
3 Say seket na ket nag'in nin makapulag nin pinasyan puti'
a kasan mammi'pi' iti sa babon luta' a makagwa' nin wanti.
4 Kapingmatan pinaipadar sara si Elias tan si Moises* nin
mangkiirgo sara kona ni Jesus.
5 Ket si Pedro nikibba'bat ya a wana kona ni Jesus, "Ay,
Ser, mabista ta iti atamoyna! Ket mama'deng kamin tulo ray
abung-abong; saya para komo, saya para kona ni Moises tan
saya para kona ni Elias."
6 Nibarita' nayti ni Pedro ta kai na nin tanda' no ani a
manepeg nan ibarita' ta nabagya' saran tuloy.
7 Kaaram, nagkamain nin gunem ket sinirungan sara tan
main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra a wana,
"Siti a Anak ko nin mangkawa-kawa'nanen ko. Reng'en
moya!"
8 Tampor a kinmikit sara sa libed ra ket kasaynan ma'kit ran
raruman kalamo' ra no kai si Jesus tana.
9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot
konran tulon tumutumbok na a saytin na'kit ra ket andi' ra
gapo nin ibari-barita' abirno si'no, anggan syan si Pinaitawo
ket pinasubli' yaynan mabyay.

---

* **9:4** Prupita tan pangulo sarayti sin nu'nan panaon.

10 Tinumbok raytin bibilin na bale' nag'iirgwan ra et no ani
a rabay nan irgwen sa wanan pasublien yan mabyay.
11 Ket tinepet ra kona, “Kai para a wanran Madudunong
sa Gugan-gan ket matkap a rumate' ya yapo' si prupita Elias
mi'sa sitaw si sayan nipangako' nan Dios?”
12 Ket wana ni Jesus konra, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias
ta pigaw nin isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan
Dios. Ket maipa'ka' anamaet bale' kongko nin si Pinaitawo ket
main nin naisurat sa Kasuratan a mangirangep akon abaw
nin pammadya'dya' tan maibilang akon kasan kwinta.
13 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan, ket
si Elias, rinmate' yaynadti, ket bilang sa naisurat maipa'ka'
kona, ginwa' ran tutawo kona a sarbaynan kadukaan a rabay
ra.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nin Nasrepan nin Ispiriton Duka'

Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a

14 Sin mansumubli' saraynadtaw si Jesus konran raruman
tumutumbok na, na'kit nan naaribungbungan saran abaw
nin tutawo. Main et nin Madudunong sa Gugan-gan a
mangkidiskusyon konra.
15 Sin na'kit ran tutawo a itaw sarayna si Jesus naka'ngap
saran maong bana' ta kai raya nin man'ilalwan nin rumate',
ket nalayo saran inmarak kona tan nangigalang sara kona.
16 Ket tinepetan nasara ni Jesus, “Ani a mangkidiskusyunan
moyo konra?”
17 Ket saya konran tutawo, wana, “Maistro, inawit koyadti
nin ika' kumon komo a anak kon lalaki a nasrepan yan sayay
ispiriton duka' nin namag'in umel kona.
18 Tepe' nin serpan naya, tumbawen naya, gumura' yay be-
bey na, ngumaretenget a ngipen na, tan kumsir ya. Dinawat
ko konran tumutumbok mo a palakwanen rayay ispiriton
duka' bale' kai ra nin nababaan.”
19 Ket wana ni Jesus, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan
pammemper moyo? Anggan ka'no ako kadi' nin matkap nin
kikalamo' komoyo? Anggan ka'no katamo nin anusan sa
pigagawa' moyo? I'ras madti a anak.”
20 Ket ni'ras raya kona ni Jesus.
Ket si ispirito, sin na'kit naya si Jesus, pinangayegkeg nayay
anak ket natumba ya, namuluk-pulok ya tan ginmura' yay
bebey na.
21 Ket tinepet na ni Jesus konan ama nan siti, “Ka'no ya et
nin tinmarana' nin wanin?”
Ket wana, “Nangibwat et sin daite' ya.
22 Si ispiriton duka', kasabyan nin ira'pog naya sa apoy tan
irebreb naya sa raranom a anak ko ta pigaw nin patyen naya

kumon. No mababaan mo kadi' ket panginga'do mo pa ta
tulungan nakami!”
23 “Sukat a no mababaan mo wamo!” wana ni Jesus.
“Konan si magmatalek konan Dios, say sarba nga'min ket
magwa'.”
24 Ket tampor nita'way nan ama a wana, “Tumper ako!
Bale' tulungan nako ta kurang et a pagmamatalek ko.”
25 Sin na'kit na ni Jesus a man'umabaw saray tawo, ginan-
gan nayay ispiriton duka' a wana, “Si'kan ispiriton ma-
matelek tan mamaumel, lumakwan kayna kona tan andi'
moyna umanen et a sumrep kona!”
26 Ket si ispirito niyagsit na tan pinangayegkeg naya ba'yo
ya nin linmakwan konan anak. Si anak, nati anay bakas na
ket wanran tutawo, “Nati yayna.”
27 Bale' gina'getan naya ni Jesus sa gamet tan binangon
naya. Ket inumdeng yay anak.
28 Sin linmuob sarayna si Jesus sa bali, nitepet ran tumu-
tumbok na a sara-sara tamo' a nakarnge', “Mayin bale' a kai
miya nin napalakwan taw si ispirito?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Sa sitin bakas nin ispirito
ket yupa' tamo' sa kadadasal konan Dios* a pammalakwan
kona.”

Ibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45

30 Nibwat sara si Jesus konan sitaw nin lugar tan linmabas
sara sa Galilea. Kai na nin rabay nin matandaan ran tutawo
a kami'nan ra
31 ta man'iyakay nasaray tumutumbok na. “Si'kon si
Pinaitawo, maipagamet ako konran mag'uray ket patyen
rako. Mataman bale' nin napati ako, pasublien akon mabyay
sa ikatlon awro,” wana.
32 Kai ra bale' nin natarusan ti nin saray tumutumbok na a
nibarita' na tan mali'mo saran manepet kona no ani a rabay
nan ibarita'.

Si'noy Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48

33 Nakarate' saradtaw sa Capernaum. Sin itaw sarayna sa
bali tinepetan nasara, “Ansaytaw say nididiskusyunan moyo
sa dalan?”
34 Bale' kai raya nin inubatan ta mading'ey sara, ta sin itaw
sara sa dalan ket nididiskusyon sara no si'noy sangkaalakyan
konra.
35 Tinmekre' ya tan pinakadani nasara konay labinrwan
tumutumbok na. Wana, “Si sayay tawo no apes na a

* **9:29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan pagkukulasyon.*

maipata'gay, matkap na a mipaayupa' nin bilang sayan mam-
pagsirbi konran sarba.”
36 Ket pinakadani nayay sayay anak sa adapan ra. Ket
inaruko naya tan wana konra,
37 “Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako'
konan sayay wantin anak, si'koyna a inako' nan lamang. Ket
saray mangako' kongko, ambo' ako tamo' a inako' ra, no kai
pati anamaet nin si namaki' kongko.”

Si Kai nin Kumuntra kontamo Sya, Tumulong ya kontamo
Lucas 9:49-50

38 Wana ni Juan kona, “Maistro, main nin na'kit mi nin
sayay lalakin man'usaren nayay ngaran mo ta pigaw nin
palakwanen nasaray ispiriton duka' sa nasrepan ran tawo
ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'.”
39 Wana anamaet ni Jesus, “Andi' moya awaan ta si
si'numan a mangusar nin ngaran ko ta pigaw nin mak-
agwa' yan milagro, ket kai yayna nin makapag'irgo nin duka'
maipa'ka' kongko.
40 Anaod, si kai nin kumuntra kontamo ket kiayon ya
kontamo.
41 Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a mamainom nin
abirno tana sambaso nin ranom komoyo bana' ta tanda' ra
a tumutumbok katamo nin si'ko a si Cristo, si mangwa' nin
wanin kasan sapo a mabyan ya li' nin gun-guna.”

Say Pannudu'yag nin Magkasalanan
Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2

42 Wana et, “Maong et konan sayay tawo a katinan yan
mabyat nin bato sa liey tan ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in
syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin
saya konran sarayti nin maayupa' sa pammemper ra.
43-44 Ket no si gamet mo a puon nin pakasida' nin pag-
mamatalek mo, putulen ma. Maong anay pukol ka bale'
magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page'
a gamet mo, bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy a kai gapo
nin ma'rep.*
45-46 No si ayi mo anamaet a puon nin pakasida' nin pag-
mamatalek mo, putulen ma. Maong anay pilay ka bale'
magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page'
a ayi mo bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy a kai gapo nin
ma'rep.
47 No si mata mo anamaet a puon nin pakasida' nin pag-
mamatalek mo, sukiten ma. Maong anay saya tamo' a mata
mo bale' makapika' ka sa Pag'adian nan Dios, dyan si rwa ran

* **9:43-44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 44 tan 46 bale' parihon lamang a man'ibarita' sa birsikulo 48.

page' a mata mo bale' maika' kadtaw nin madusa sa apoy nin
impyirno.
48 Itaw ket main nin uurer a kai nin mati a mampangan nin
laman nin tutawo tan main nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
49 ‘Sarba ran saray tumumbok kongko ket mangitpel sara
nin dya'dya' a bilang nin mampuuran sara ta pigaw nin gum-
sen a pammemper ra kapada a say kanen ket mas tumaway
no asinan.
50 Say asin, maalaga. Bale' no ma'met anay ma'sin nin
taway, kai ana gapo nin maisubli'.
Kapada a say asin ket mamin mabistan taway sa ka-
nen, wanin anamaet, si'kamo, magkabyay kamon mabistay
pakikalamo' moyo sa saya tan saya ket mitutuno kamo.’ ”

10

Say Pisyay nin Mitraasawa
Mateo 19:1-12; Lucas 16:18

1 Nibwat saradtaw si Jesus sa Galilea nin nako sa prubinsya
nin Judea ket rinmipay sara sa Ilog Jordan. Abaw saraynaet a
tutawon inmarak kona ket niyakay nasara a bilang sa ugali'
nan man-gaw'en.
2 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit
saran puon nin pamarsawan ra kona. Ket wanra, “Aburuyan
para nin Gugan-gan a isyay nayan sayay lalaki a asawa na?”
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani ket a nisurat na sa Gugan-
gan ni prupita Moises nin gaw'en moyo?”
4 Ket wanra, “Niyaburoy na ni Moises nin isyay nayan
sayay lalaki a asawa na mayadi' naya byan nin kasuratan nin
pisyayan ra.*”
5 Ket wana ni Jesus, “Bana' ta matib'ey a ulo moyo, nibi
nayayti nin gan-gan komoyo.
6 Bale' sin tarana', sin pinarsa nan Dios a sarba,
pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,*
7 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan
nasara si ama na tan si ina na ta kipasaya ya konan asawa na*
8 ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya.”*
Wana et ni Jesus, “Kanya' nin saray mitraasawa ambo' saray-
nan rwa no kai edet, sansaya saraynan lalaman.
9 Edet, bana' ta wanin, saran rwa nin pinipasaya nan Dios,
ambo' nin manepeg a pisyayen saran tutawo.”

---

* **10:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. * **10:6** Genesis 1:27; 5:2. * **10:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ta kipasaya ya konan asawa na.* * **10:8** Genesis 2:24.

10 Sin itaw sarayna si Jesus sa bali nin kami'nan ra,
tinepetan rayan tumutumbok na maipa'ka' anamaet konan
sitaw si nibarita' na.
11 Ket wana, “Si lalaki nin mangisyay konan asawa na mi'sa
ya nin mangalamo' nin sakalako, magkasalanan ya konan
asawa nan nisyay na ta mampamabayi ya.
12 Wanin anamaet, si babayi nin kisyay konan asawa na
mi'sa ya nin kikalamo' sa sakalako, magkasalanan ya konan
asawa nan nisyay na ta mangkilalaki ya.”

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'uuray nan Dios
Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17

13 Ni'sa, main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni
Jesus ta pigaw nin ipababo nay gamet na konra nin bindisyu-
nan nasara. Bale' saray tumutumbok na inima'no rasara.
14 Sin nadlaw nayti ni Jesus, nanager ya konran tumu-
tumbok na ket wana, “Pauryan moyo saran umarak kongko
a ua'nak. Andi' moyo sara nin ima'nwen, ta si tawon say
kanakman na ket kapada ran saraytin ua'nak, aburuyan
nayaynan Dios nin kipag'adi' kona.
15 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mi-
paayupa' nin paisirong sa pag'uuray nan Dios nin bilang sa
pangangaburoy nan sayay anak, kai ya gapo nin makaki-
rama' sa pag'aadi' nan Dios.”
16 Ket inaruko nasara ni Jesus a ua'nak tan binindisyunan
nasara nin nipababo nay gamet na konra.

Say Kayamanan
Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30

17 Sin mampibwat sarayna si Jesus nin mako sa sayay lugar,
main nin sayay lalaki nin pala-palayon inmarak kona. Nanal-
imukod yayti sa adapan na tan nitepet na kona, “Maistro,
maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta pigaw nin
maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
18 Ket wana ni Jesus, “Ambale' a sabtan nako nin maong?
Kasa gapo nin raruma no kai si Dios tamo' a maong.
19 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin mamabayi o kilalaki.
Andi' ka nin manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin
ambo' nin tutuo. Andi' ka nin manaor. Igalang mosara
si ama mo tan si ina mo.*”
20 Ket wanan lalaki, “Maistro, sarban sain ket mantukiden
koyna nangibwat et sin anak ako.”
21 Main nin pangangawa'nan nin pinastang naya ni Jesus
ket wana kona, “Main et nin saya nin matkap mon gaw'en.
Mako ka tan ilako' mo a main mo tan say bili, ibi mo konran

* **10:19** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

pubri ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi'
mo nin gaw'en ti, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan
tumutumbok ko."
22 Bale' sin narnge' na in nin nibarita' na ni Jesus, rinmere'
ya, tan nibwat ya nin pinasyan bereng. Mainan yan tuloy ket.
23 Pinastang nasara ni Jesus a tumutumbok na mi'sa wana
konra, "Ay, maidap nin maong a ipaisirong ran mumayaman
a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios!"
24 Naka'ngap saray tumutumbok na sa sain a nibarita'
na. Ket wanan inuman ni Jesus konra, "Kalalamo', talagan
pinasyan idap nin tumulok saray tutawon magmatalek sa
kayamanan ra* nin pag'urayan nasaran Dios.
25 Mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin
kadayem dyan si sayay mayaman ket makakibiang ya sa
pag'aadi' nan Dios."
26 Lalo saraynan naka'ngap a tumutumbok na konan siti
nin nibarita' na, ket wanra, "Ya! Si'no edet no wanin a
maisalba?"
27 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana, "Peteg
a impusiblin makaga'mor nin kasan anggawan nin byay a
tutawo, bale' ambo' nin impusibli konan Dios nin ibi nayti ta
say sarban bagay ket magwa' nan Dios."
28 Ket nag'irgo ya si Pedro a wana, "Ket si'kami pa edet,
pinauryan mi anay sarba ta pigaw nin nikikalamo' kami
komo."
29 Wana ni Jesus, "O' a, ta ibarita' koyti komoyo, si si'numan
a manglakwan nin pammali na, bubsat na, ina na, ama
na, a'nak na o binis na bana' kongko tan konan Mabistan
Patanda',
30 magun-gunawan yan misanyasot nin ka'baw dyan say
linakwanan na. Magkamain ya nin abaw a bubali, bubsat,
uina, ua'nak tan binis sawanin sa kapresan anan panaon iti
sa luta'. Mangirangep ya bale' nin idap tan pammadya'dya'
bana' kongko, bale' rumate' li' a awro nin sya ket mabyan ya
et nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
31 Ket konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na
a maikayupa' li', tan main konran masusuyot a u'nawen li'."

Say Ikatlon Pangngibarita' na ni Jesus nin Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34

32 Ket sawanin, itaw sara sa dalan nin mantumangkar
saran adap sa Jerusalem. Iti ya sa u'na si Jesus. Saray
tumutumbok na ket maka'ngap sara kona. Main nin raruman
mantumumbok nin silili'mo saraynamaet.

---

* **10:24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:a tutawon magmatalek sa kayamanan ra.*

Pinaipurok nasaray labinrwan tumutumbok na tan ni-
barita' naynaet konra a mangyadi' ana li' kona.
33 Wana, “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa
Jerusalem. Ket itaw, si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako
konran Pupangulon Pupadi' tan konran Madudunong sa
Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati, mi'sa ipaga-
met rako konran ambo' nin Judio;
34 ket tuya'-tuyaen rako, luda'-ludaan rako, sanet-saneten
rako tan patyen rako. Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien
nakon mabyay nin Dios.”

Say Dawat ra ni Santiago tan Juan
Mateo 20:20-28

35 Sawanin, kinmadani sara kona ni Jesus si Santiago tan si
Juan a saray a'nak na ni Zebedeo. Wanra, “Maistro, main pa
nin rabay min dawaten komo.”
36 Ket wana, “Ani ngaran?”
37 Ket wanra, “Saytaw no si'kayna li' a mampag'uray nin
main nin ata'gay a kagalangan, patekreen rakami li' pa sa
abay mo, saya sa pawanan mo tan si saya sa pawiri mo.”
38 Wana ni Jesus konra, “Kai moyo nin tanda' no ansain say
mandawaten moyo. Maako' moyo paran irangep a dya'dya' a
adapen ko nin irangep? Maitpel moyo para a mati nin bilang
sa patiti ko?”
39 “O', maako' mi,” wanra.
Ket wana ni Jesus konra, “Page' a mangirangep kamo nin
dya'dya' nin bilang sa dya'dya' a irangep ko tan mati kamo nin
bilang sa patiti ko.
40 Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko,
ambo' nin iti sa gamet ko. Naigagara ana in nin lugar konran
napili' nan Dios nin pangisadyaan.”
41 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutum-
bok na a maipa'ka' sa sayti, masager sara konra ni Santiago
tan Juan.
42 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan
wana konra, “Tanda' moyon peteg no pa'noy pag'uuray ran
mag'uuray iti sa mundo. Aripenen rasaray iti sa sakop ra tan
saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara konran saray iti sa
sirong nin uray ra.
43 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si
si'numan a marabay nin mag'in nin ata'gay ket matkap a syay
magsirbi konran raruma,
44 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in nin syay
ulo, matkap a magwa' nay mag'in nin aripen nin sarba.
45 Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti
sa luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw

nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.”

Naka'kit yan Uman a Bulag a si Bartimeo
Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43

46 Rinmate' yadtaw sa Jerico si Jesus tan saray tumutumbok na. Ket sin mampibwat saraynadtaw, abaw saray tutawon nikialuyon konra. Ket, main nin kipayabor a nakatekre' itaw sa rigrig. Bulag ya. Say ngaran na ket Bartimeo a anak na ni Timeo.
47 Ket sin narnge' na nin si Jesus a taga Nazaret ket itaw ya, kapingmatan anan tinma'way ya a wana, “Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!”
48 Abaw saray masager kona a inima'no rayan gumargar. Bale' mas maksaw nayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!”
49 Tinumgen ya si Jesus ket wana, “Tawagen moyadti.”

Ket tinawag rayay bulag a wanra kona, “Paksawen moy nakem mo. Umdeng ka ta man'ipakayaban naka.”

50 Apuradon ginlat nayay kapa na; maliksi yan inumdeng tan inmarak ya kona ni Jesus.
51 “Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?” nitepet na ni Jesus kona.

Ket wanan bulag, “Maistro, rabay ko kumon a maka'kit akon uman!”

52 Ket wana ni Jesus kona, “Sigi, mako kayna. Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”

Ket tampor a maka'kit yayna. Nikikalamo' ya kona ni Jesus.

11

Say Iluluob na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa bandan baryo nin Betfage tan Betania nin adani sa Talugtog Olibo. Ket pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na.
2 Wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw, main nin tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin asno nin kai et gapo nin naruranan. Usbagen moya sa nakaipugedan na tan i'ras moyadti kongko.
3 No main nin manita komoyo no ambale' nin man-gaw'en moyo in, ibarita' moyo kona, ‘Matkap nayayti nin Uunuren. Ipaisubli' nayadti li' a lamang kainsanan.’ Ket tampor a umaburoy yan kalapen moya.”

4 Ket nako sarayna, ket page' a main nin na'kit ran uybon
nin asno. Itaw ya sa dalan nin nipuged ya sa rikor nin purtan
bali. Ket sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na,
5 wanran saray itaw, “Ambale' nin man'usbagen moya in?”
6 Ket say ni'bat ra ket saytaw say bibilin na ni Jesus konra,
ket pinauryan rasaraynan nituloy ray man-gaw'en ra.
7 Ket ni'ras raya kona ni Jesus a uybon. Nisapin ray kapa ra
kona, ket rinmuran ya si Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangingi-
galang ra kona ni Jesus ket niyapra-aprak ray kukapa ra
sa dalanan na tan nampi-nampi' saran susangan kukayo sa
gagawa' tan niyapra-aprak raynamaet a lamang sa dalanan
na.
9 Saray tutawo ket iti sara sa u'na tan sa suyot na ni Jesus.
Mantuma'wa-ta'way sara nga'min a wanra,
“Marayo ya!
Nabindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate'
anadti sawanin kontamo!*”
10 “Binindisyunan naynan Dios a pag'aadi' na nin bilang sa
nipag'adi' na ni puon tamon si David sin saytaw!”
“Marayo yay Dios itaw sa langit!”
11 Ket nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem tan nako
ya nin linmuob sa sakop nan Timplo. Nayadi' ya nin kinmikit-
kikit itaw, nibwat yan nako sa Betania, pati saray labinrwan
tumutumbok na, ta yabinayna.

Nisamba naya ni Jesus a Kayon Kasan Bunga
Mateo 21:18-19

12 Ket kinabuklasan, sin mansumubli' sarayna si Jesus nin
ibat sa Betania, ginmitil ya.
13 Natamuraw nayay sayay kayon igos a mabulong.* Nako
yadtaw sa kami'nan na ta pigaw nin kiten na no ginmunga
yayna. Anaod, ambo' et nin panaon nin katutua. Ket sin
nirate' yadtaw, kasa gapo nin ma'kit na nin bunga no kai kal-
la bulong tamo'.
14 Ket wana konan kayo, “Anggan maka'numan ket kasayna
gapo nin makapangan nin bunga mo!”
Ket narnge' rayti nin tumutumbok na.

Si Timplo, Kai ya nin Nikana' sa Pangrarayo
Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

15 Sin nakarate' sara sa Jerusalem, linmuob ya si Jesus sa
sakop nan Timplo nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray

---

* **11:9** Kanta 118:26. * **11:13** Kasabyan, kabubunga ana nin kayon igos no mabulong ya sin sayti nin panaon.

mampaglako'. Ket pinala-palakwan nasara tan saray mampanaliw itaw nin say bubagay a ida'ton konan Dios tan tinalitalimbwag nay lulamisawan ran maninilin kwarta, tan say tutekrean ran maglalako' nin kalapati.
16 Niyawa' na et a lumabas itaw sa sakop nan Timplo a si'numan nin main nin awit-awit.
17 Mi'sa niyakay nasaray tutawo nin itaw. Wana, “Kai para naisurat a wanan Dios,
‘Si Bali ko ket pangaranan raya nin lugar nin dadasalan ran
sarban tutawo kongko’*?
Bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran mannakaw!”
18 Natandaan ran Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan a maipa'ka' sa sayti. Ket mampaningkap sarayna nin padalan no pa'no raya nin maipapati ta ikali'mo raya si Jesus ta mangkaayat nay nakem ran tutawo sa akay na.
19 Sin yabi sin sain, nibwat sara anamanaet sa syudad si Jesus.

Say Akay Mangibwat konan Kayon Igos
Mateo 21:20-22

20 Kinabuklasan sin lumabas sara, na'kit rayaytaw si kayon igos nin nati ya anggan yamot.
21 Si Pedro napanemtem nay nangyadi' intaw ket wana, “Maistro, kikiten may kayon igos nin nisamba mo. Nati ya!”
22 Ket wana ni Jesus konra, “Matkap a magmatalek kamo konan Dios.
23 Ibarita' koyti komoyo: No tepren moyo nin kai kamo nin magdwadwa a say ibarita' moyo ket mangyadi', magwa' moyon ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket mangyadi' a wamoyo.
24 Kanya' nin ibarita' ko komoyo, animan a dawaten moyo konan Dios, matkap a magmatalek kamo nin marisibi moyo ket talagan marisibi moyo.
25-26 No dumasal kamo ket main wadi' nin sakit nin nakem moyo sa si'numan, pirdunawen moya yapo' ta pigaw nin pirdunawen nakamo anamaet nin Ama tamo sa langit sa kasalanan moyo.*”

Si Tepet ran Pupangulo kona ni Jesus Maipa'ka' sa Kanepegan na
Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8

27 Ket nakarate' saraynaet si Jesus sa Jerusalem. Ket sin manlumala-lalako yadtaw sa sakop nan Timplo, kinmadani

---

* **11:17** Isaias 56:7. * **11:25-26** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 26 nin wanti a wana:Bale' no kai kamo nin mamirduna, kai nakamo anamaet nin pirdunawen sa kasalanan moyo nin Ama tamo sa langit.*

sara kona a Pupangulon Pupadi', saray Madudunong sa
Gugan-gan ran Judio tan saray Mangatuntawo ran Judio.
28 Ket nitepet ra kona, “Ani a kanepegan mon mangwa' nin
sain say man-gaw'en mo? Si'noy nami komo nin pakayadi'
nin gaw'en mo in?”
29 Ket ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a
pakayadi' ko nin gumwa' nin saytin bubagay no ubatan moy-
ayti si tepet ko.
30 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si
Dios para o say tawo? Ani a ubat moyo?”
31 Ket nag'iirgo sara a wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No
ibarita' tamon ‘si Dios’, ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai
moya nin timper si Juan?’
32 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapasalak.”
Wanin a wanra ta pinasyan li'mo ra konran tutawo ta tepren
ran sarayti a si Juan ket saya yan talagan prupita.
33 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”

Ket wana anamaet ni Jesus konra, “No wanin, kai koyna-
maet nin ibarita' komoyo no ani a kanepegan kon mangwa'
nin man-gaw'en ko.”

12

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran Duka' a Ingkargado
Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19

1 Ket nag'irgo ya konra si Jesus nin nangusar yan pangingi-
yarig. Wana, “Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa
luta' na. Dinarekdek naya tan nangali yan ubot sa sayay bato
ta pigaw nin pamespesan yan ubas. Nama'deng yan ata'gay
nin kami'nan ran bantay. Mi'sa nipagamet nay pangangalila'
sa mula na konran umno ran padalos tan nibwat yan nako sa
adayo' nin lugar.
2 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki'
yan sayay tawo na nin kalapen nay tao na.
3 Bale' saray padalos, dinakep raya ket tinasu-taso raya tan
pinasubli' rayan kal-la gamet.
4 Ket nangibaki' yaynaet a main nin luta' nin sakalakon
tawo na. Bale' pinekpe-pekpek raya tan pinadi-pading'eyan
raya.
5 Ket nangibaki' yaynaet nin sakalako. Bale' pinati raya.
Abaw sara et a nibaki' na, bale' pinekpe-pekpek rasara tan
pinati-pati rasaray raruma.
6 Kalansuyutan, main nin saya tana nin nabati' nin
maibaki' na, si kawa'nan nan tuloy nin si anak nan bugtong.
Ket anaod, nibaki' naya. Wana sa nakem na, ‘Kai magwa' a
kai raya nin kabilangan a anak ko.’

7 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na wanra, ‘Siti
li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a
tawiren na li'!’
8 Ket dinakep raya tan pinati raya. Mi'sa nibantak rayay
bangkay na sa rikor nin pukok na nin uubas.
9 Sawanin,” wana ni Jesus, “ani kadi' a gaw'en nan sitin
main nin ikon nin luta' konran saraytin padalos? Kasan sapo
nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara. Mi'sa ipaga'getan
naya a luta' na sa sakalakon padalos.”
10 Wana et ni Jesus, “Kai moyo para gapo nin nabasa-
basaytin wana sa Masanton Kasuratan,
‘Sitaw si bato a nibilang ran
kai nin mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
11 Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan,
Ket sa pangingikit tamo, peteg a makapaka'ngap!’* ”
12 Anaod, nataros ran pupangulo ran Judio a sara a mam-
pada'gisan na ni Jesus kanya' nin dakpen rayayna kumon,
bale' mali'mo sara konran tutawo kanya' nin linakwanan
raya tana.

Si Tepet Maipa'ka' sa Pammayad nin Buis
Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26

13 Ket, say ginwa' ran pupangulo, nangibaki' sara kona ni
Jesus nin umno ran Pariseo tan umno ran tawon ayon kona
ni Adi' Herodes. Ginwa' rayti ta pigaw nin kal'uten raya sa
pag'iirgo na.
14 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Maistro,
tanda' mi nin matunong kan tawo. Say pangangakay mo nin
no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan
kasan tawon ikali'mo mo ta mampari-parihwen moy tutawo.
Edet anaod, rabay mi pan tepeten komo no sumubag atamo
kasi, o kai, sa Gugan-gan tamo no mamayad atamon buis
konan Impirador nan Roma*? Matkap mi para a mamayad
o kai?”
15 Bale' tanda' na ni Jesus a mampiwadi'-wadi' sara. Kanya'
nin wana konra, “Mayin ta mansubuken moyoko? Byan rako
pa nin kwartan plata ta pigaw nin kiten koya.”
16 Ket binyan raya, ket nitepet na konra a wana, “Si'no ya in
rupa tan ngaran si isen konan plata?”
Ket ni'bat ra, “Si Impirador nan Roma.”
17 “No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo
konan Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan
Dios a ikon na.”

---

* **12:11** Kanta 118:22-23. * **12:14** Iti sara sin sain a Judio sa sakop nan Roma.

Ket naka'ngap saran tuloy sa wantin ubat na.

Si Tepet Maipa'ka' sa Isusubli' ran Mabyay nin saray Nati ana
Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40

18 Kaaram, main anamaet nin Saduseo nin nako kona ni Jesus. Sarayti saray Saduseo, kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana. Ket tinepet ra kona a wanra,
19 "Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a
no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak
ra, manepeg a si busat nan lalaki ket matkap nin ikasal
nayay nabalo ta pigaw nin manganak sara nin ikwintan
anak nan sitaw si nati.*
20 Ket, main intaw nin pito ray lulalakin mibubsat. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak.
21 Ket si aryen na, nikasal nayay babayi. Bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan anak ra. Wanin anamaet a ginwa' nan ikatlo,
22 tan saray sumunor et kona. Sarba ra nin pito, nikasal rayay balo, bale' nati sara nga'min nin kasan anak. Kalansuyutan, nati yaynamaet a babayi.
23 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' a asawa nan babayi, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?"
24 Ket wana ni Jesus, "Ipa'kit nin sayti a mangkalingo kamoyna! Pa'no ket kai moyo nin mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi' na nin Dios!
25 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna li' nin uanghil itaw sa langit a kai sarayna nin mangasawa o kiasawa.
26 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' ran mabyay nin nunati, kai moyo para nin nabasa-basayti sa nisurat na ni prupita Moises maipa'ka' sa wanan Dios itaw konan si mandumtan kayo? Siti a wanan Dios kona maipa'ka' konran pupuon tamo,
'Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac,
tan si Dios na ni Jacob.'* "
27 Nituloy na ni Jesus ket wana, "Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan sayay dios. Kanya' nin mangkabyay sara in et, saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra. Mangkalingo kamo nin tuloy!"

Si Sangkaimpurtantiwan sa Gugan-gan
Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28

---

* **12:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **12:26** Exodo 3:6,15.

28 Main nin saya konran Madudunong sa Gugan-gan ran
Judio a rinmate' itaw ket narnge' nayti nin pididiskusyon ra.
Ket na'kit na nin mapteg a kauubat na ni Jesus. Kanya' nin
tinmepet ya kona a wana, “Aya a sangkaimpurtantiwan nin
matkap nin tukiden nin gan-gan?”
29 Ket wana ni Jesus, “Siti a sangkaimpurtantiwan nin
matkap nin tukiden nin gan-gan:
‘Si'kamon puri na ni Israel, rumnge' kamo. Si Uunuren a Dios
tamo, syay bukod nin Dios.
30 Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman
mo, nin intiron byay mo, nin intiron kaisipan mo tan nin
intiron pakababa' mo.’
31 Ket siti a ikarwan sangkaimpurtantiwan:
‘Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado'
mo sa lalaman mon diri.’*
Kasaynan gan-gan nin mas impurtanti et dyan saraytin rwa.”
32 Ket wanan sitin Madunong sa Gugan-gan kona, “Kusto,
Maistro. Tutuo in si wamoyo a si Dios ket sayan-saya ya tan
kasan raruman Dios no kai sya tamo'.
33 Ket say aduen yay Dios nin intiron kanakman tan nin
intiron kaisipan tan nin intiron pakababa', tan aduen saray
kapadan tawo nin kapadan pangangado' sa lalaman nin
diri, ket mas impurtanti et dyan si mangida'ton nin uayep a
puuran tan raruma et nin duda'ton konan Dios.”
34 Na'kit na ni Jesus nin maong a kauubat na ket wana kona,
“Dandani kayna nin iti sa sirong nin pag'uuray nan Dios.”
Ket nangibwat ana sin sain, kasaynan nakaitpel nin
manepet kona.

Si Uunuren na ni Adi' David
Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44

35 Sin mampangyakay yadtaw si Jesus sa sakop nan Timplo,
wana, “Mayin bale' a man'ibarita' ran saray Madudunong sa
Gugan-gan, a si syay Cristo nin nipangako' nan Dios, ket puri
naya ni Adi' David?
36 Ket si Adi' David a mismo, yupa' sa nipaninreg nan
Ispirito nan Dios ket nibarita' na nin wana,
‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukala-
ban mo.’*
37 Si Adi' David nin mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo
nin nipangako' kona, ket pa'no edet a sya ket puri naya ey?”

---

* **12:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 4:35; 6:4,5; Isaias 45:21; Levitico 19:18. * **12:36** Kanta 110:1.

Say Kunsaba Maipa'ka' sa Pigagawa' nin Paipadar-padar
Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47

Saray abaw nin tawo, lalon maririket saran nangrenge' kona ni Jesus.

38 Sin mampangyakay ya konra wana, “Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang konran Madudunong sa Gugangan a rabay-rabay ray magpasyar nin anununro a aysing ra tan say pagalangan rasaran tutawo sa publiko.

39 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga. Wanin et a lamang no mako sara sa punsya.

40 Kitkiten ray kabyayan ran bubbayin balo, ket paanunrwen ray dasal ra nin panismula nin maraet a gawa' ra. Ket anaod pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra.”

Say Da'ton nan Sayay Balo
Lucas 21:1-4

41 Nainsanan nin buga', nako ya nin tinmekre' si Jesus sa temben nan pangnanabuan nin kwartan da'ton sa Timplo. Binanta-bantayan nay nipanginabo' ran tutawo. Malalaem a ninabo' ran mayayaman.

42 Ket main anamaet nin sayay pubrin babayin balo nin rinmate' itaw. Nanginabo' yan rwa ran plata nin sangkadaitean a alaga.

43 Pinakadani nasara ni Jesus a tumutumbok na kona tan wana konra, “Ibarita' koyti komoyo, sitin pubrin balon babayi, mas abaw a ninabo' na dyan say sarban ninabo' ra nin saray raruma et nin nanginabo'

44 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ra. Si balo bale', sa busel nin kaidapan na, nibi na a sarba nga'min nin pagkabyayan na.”

13

Say Panandaan a Anggawan ana
Mateo 24:1-14; Lucas 21:5-19

1 Ket sawanin, sin manlumiwa' ya sa sakop nan Timplo si Jesus, wanan saya nin tumutumbok na kona, “Maistro, kikiten mo! Aninay anda' nin pupa'deng nan siti si Timplo! Aninay kaalalakyan nin sain say bubaton inusar!”

2 Ket wana ni Jesus kona, “Mangkiten-kiten mo in say alalakin pupa'deng sawanin! Bale' main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayan bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya.”

3 Kaaram, nuli' sara sa Talugtog nin Olibo ket tinmekre' ya si Jesus nin nakaadap sa Timplo. Sin sain, sara-sara tamo' a si

Pedro, si Santiago, si Juan, tan si Andres, ket kinmadani sara
kona tan wanra,
4 “Ka'no li' nin mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a
Timplo? Ani li' a panandaan a mangkatukid ana in?”
5 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Pakatalad kamo nin kai
kamo nin malingon tepren moyoy bula',
6 ta abaw sara li' a mangusar nin ngaran ko a wanra ket sara
a Cristo nin nipangako' nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo
ra.
7 Marnge' moyo li' a danurdor nin pigigira sa kadani tan
marnge-marnge' moyon main nin pigigira sa saka-sakalakon
lugar. Bale' andi' kamo nin aburido ta sayti nin bubagay ket
matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga
ana nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo
8 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin
et a lamang sa pupag'urayan. Magkamain li' nin rayon sa
abaw nin lulugar. Magkamain anamaet nin bitil. Bale' sain
tarana' tamo' in nin rumate' nin dya'dya' kapadan tarana'
nan mangingar nin sayay mangabing.
9 Pakatalad kamo ta si'kamo, dakpen rakamo li' tan
bistawen rakamo li' tan sanet-saneten rakamo li' sa susi-
naguga. Iyadap rakamo li' nin usisaen konran mag'uuray
tan uadi' bana' ta tumutumbok katamo. Mangyadi' in ta pi-
gaw nin magkamain kamo nin pagkanawanawan maiparate'
moyo konra a maipa'ka' kongko.
10 Matkap ya yapo' nin maipatanda' a Mabistan Patanda'
sa sarban tawo sa sarban lugar, mi'sa say iyaangga ana nin
kapresan nin pag'uuray iti sa mundo.
11 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen, andi' moyoyna
nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo bana' ta no udas
moyoyna li' nin tumnoy ket, ibarita' nayna li' nin Dios a
ibarita' moyo ta ambo' nin si'kamo li' a mag'irgo no kai edet,
si Ispirito nan Dios.
12 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin
bubsat ra. Main li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra.
Main anamaet li' nin a'nak a magribildi* tan mangipapati
konran mangatua ra.
13 Wanin, guraen rakamon sarban tutawo bana' ta man-
tarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. Bale' si si'numan
a tumarig'en nin tumulok kongko anggan kala'pusan nin
dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.”

Si Makaparmay nin Bagay a Manida'
Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24

---

* **13:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mikas 7:6.

14 “Marate' li' a awro a main li' nin sitaw si ‘Makaparmay
nin Bagay a Manida’’ nin itaw ya sa Timplo mataman nin
ambo' nan kanepegan a itaw ya. (Si'kan mampamasa, taru-
san maytin maong!) No ma'kit yaynayti li' nin bagay nin itaw
yayna, saray mampiikap itaw sa Judea ket matkap a malayo
saraynan mako nin umadi sa tutalugtog.
15 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon nin bali ra,
andi' yayna nin lumuob et sa bali nin mangalap nin animan
a agamiren na.
16 Wanin anamaet konan si itaw nin mampagtrabaho sa
gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa bali ra ta pigaw nin
mangalap yan seket na.
17 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin
ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon!
18 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin
tyimpon gawat* no mangyadi' in
19 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo
et nin kapadan nangyadi' ana nangibwat et sin naparsa
yay mundo anggan sawanin, tan kasa gapo nin kapadan
mangyadi' et li'.
20 No kai na nin idisisyon nin Dios nin paanteden naya in
nin panaon ket kasa li' gapo nin mabati' nin mabyay iti sa
mundo. Bale' bana' konran pinili' nan Dios nin tutawo na,
paanteden naya anadtaw li' in nin panaon.
21 Kanya' nin no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo
a wana, ‘Syayna e a Cristo!’ o no wana, ‘Itaw ya e!’ andi' kamo
nin mamper
22 ta abaw sara li' a mibalu'-balo' nin sara a Cristo o a
prupita sara. Mama'ki-pa'kit sara li' nin makapaka'ngap nin
panandaan tan mumilagro ta pigaw nin lingwen rasaray
tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin
tutawo na.
23 Kanya' nin pakatalad kamo! Nibarita' koyna a sarba
nga'min komoyo ba'yo et nin mangyadi'.”

Say Isusubli' na li' nin si Pinaitawo
Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-33

24 “Ket tampor kayadi' li' nin siin a panaon nin dya'dya',
si awro ket dumedlem ya, tan si bulan ket kai yayna nin
sumlag.
25 Say bubituen ket mangaragrag mangibwat sa langit, tan
say pupakayadi' a mamauksoy nin say itaw sa ta'gay
nin langit ket maguloyna.

---

* **13:18** Sayti a tyimpo nin maidap a kumal'is sa dya'dya' ta kurang a ikabyay.

26 Kaaram, ma'kit rako li' nin sarban tutawo, si'kon si
Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa gunem nin main
nin alakin pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.
27 Ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako sa sangkamund-
wan tan dinepen rasara nga'min a tutawon pinili' nan Dios.*
28 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo
mangibwat kona. No sumalingsing yaynan gumulong, masig-
urado moyon rumate' anay tyimpon rapeg.
29 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mam-
pangyadi' ana in say nibarita' ko komoyo, matandaan moy-
oynan rumate' akoynan madali'.
30 Ibarita' koyti komoyo, no wanin ana li' anaod a mam-
pangyadi', ba'yo kamo et nin mati nga'min ket matukid ana
a sarban nibarita' ko.
31 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon
nin tutuo anggan-angga.
32 Bale' no ka'non peteg nin mangyadi', kasa gapo nin
makatanda', ni saray uanghil, o si'kon si Anak nan Dios. Kal-
la si Ama ko tamo' a makatanda'.
33 Kanya' anaod nin pakatalad kamo! Sumadya' kamon
pirmi ta kai moyo nin tanda' no ka'no nin mangyadi' ti.
34 Say isusubli' ko nin si'kon si Pinaitawo ket maiyarig sa
isusubli' nan sayay tawon kinmadayo'. Mi'sa ya nin nibwat
sa bali na, binyan nasaran pakayadi' a tutawo na sa kayadian
na. Nibibilin na sa barang saya a trabaho na tan ginan-gan
nayay gwardya nin sibabantay ya sa isusubli' na.
35 Wanin anamaet, kai moyo nin tanda' no ka'no ako nin
sumubli' a bilang sa isusubli' nan si main nin bali, sa pat-
paapon man, sa kapiknga' nin yabi man, sa parbangon man
o sa kabubuklas man. Kanya' nin sumadya' kamo
36 ta sali' no rumate' akon bigra' ket marat'anan katamo nin
bilang sa sayay gwardya a mampa'lek sa udas nin paggag-
wardya na.
37 Si ibarita' ko komoyo tan konran sarban tutawo ket:
‘Sumadya' kamo!’ ”

14

Mampangiplano saran Duka' a Pupangulo kona ni Jesus
Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Ket, rway awro tana ba'yo a rwa ran pista ran Ju-
dio. Sarayti a pistan mantawagen nin Nipanglabas* tan si
sayay linggon Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo.

* **13:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7. * **14:1** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong
sa Gugan-gan ket mampangisip sara no pa'no raya nin
dakpen si Jesus nin kai ra nin matandaan nin tutawo, mi'sa
raya nin patyen.
2 Wanin ta wanra, “Bangli' no gumulo sara a abaw nin tawo
no dakpen tamoya no pista.”

Si Babayi nin Nangibu'bo' nin Banglo kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8

3 Itaw ya si Jesus sa Betania sa bali na ni Simon a gindat nin
main nin makaparmay nin masakit sa katat. Sin kapresan
ran mampangan, main nin babayi nin nako kona ni Jesus a
main awit nan sayay pangangwan* a main nin laman nan
pinasyan bili nin puron banglo nin say ngaran ket nardo. Ket
simbing naya sa liey a pangangwan mi'sa na nin nibu'bo' a
laman nan banglo sa ulo na ni Jesus.
4 Bale' masager saray umno nin itaw konan siin ket wanra
sa saya tan saya, “Pinirdi nayna in nin banglo!
5 Magwa' yan nalako' in kumon nin masurok sa matingka-
pan nin sayay taon mi'sa nibi et kumon a naglakuan konran
pubri.” Talagan masager sara konan babayi.
6 Ket wana ni Jesus, “Pauryan moya! Ambale' nin kasagran
moya? Pinasyan bista nin ginwa' na kongko.
7 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo'
moyo ket animan a udas nin rabay moyo saran tulungan,
matulungan moyo sara. Bale' si'ko, ambo' ana nin ma'teng
nin iti ako et komoyo.
8 Ginwa' nay anggawan nin mababa' nan sitin babayi para
kongko. Binanglwan nayayna a lalaman ko nin nisadya'
nayayna para sa tabon ko.
9 Ibarita' koyti komoyo, adtiman a lugar sa intiron mundo
a pakaipatandaan nan si Mabistan Patanda', say ginwa'
nan sitin babayi ket maibari-barita' li' anamaet nin pam-
manemtem kona.”

Nikitarusan ya si Judas konran Pupangulon Pupadi'
Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6

10 Ket si Judas Iscariote a saya konran labinrwan tumutum-
bok na ni Jesus, nako ya konran Pupangulon Pupadi' ta pigaw
nin nikitarusan yan ipagamet naya si Jesus konra.
11 Konan siin maririket sara, ket nipapagketan ran byan
rayan kwarta. Anaod, nangibwat ana sin sain, nanirib yayna
si Judas nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus.

---

* **14:3** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawa-
gen nin alabastro.

Nangan sara si Jesus nin Pangngapon para Pistan Nipanglabas

Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

12 Ket sawanin, sin primiron awro nin Pistan Pangangan
nin Tinapay a Kasan Pammakbo, si awron pangmamati nin
karniro para sa Pista nin Nipanglabas, wanran tumutumbok
na ni Jesus, “Adti a rabay mo nin pangisadyaan min panga-
punan tamo para sa Pistan Nipanglabas?”
13 Ket nibaki' nasaray rwan tumutumbok na a wana konra,
“Mako kamodtaw sa syudad. Ket main li' nin lalaki nin
masnaan moyodtaw a mampangawit yan sampayan ranom.
Tumbuken moya
14 angga nin lumuob ya sa sayay bali. Ket wamoyo konan
main nin ikon konan bali, ‘Wana ni Maistro tamo, no adti ya
kano a kwarto nin kidungwan na komi nin tumutumbok na
nin mangapon no Pistan Nipanglabas?’
15 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa
ta'gay a nasadya' ana tan kumplito anay agamiren. Ket itaw,
manadya' kamo nin kumana' kontamo.”
16 Ket nako saraytin tumutumbok na sa syudad tan nad-
umog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. Ket nisadya'
raynay pangapunan ra sa pista.
17 Ket sin yabi ana, nako yadtaw si Jesus tan saray labinr-
wan tumutumbok na.
18 Sin kapresan ray mampangan, wana ni Jesus, “Ibarita'
koyti komoyo, saya komoyon kadungo kodti a magtraidor
kongko.”
19 Ket rinmere' sara a tumutumbok na tan say barang saya
ket wana kona ni Jesus, “Maibarita' mo para nin si'ko?”
20 Ket wana konra, “Si saya anaod komoyon labinrwan
tumutumbok ko nin mangkipanawsaw kongko nin tinapay
sa yawong.
21 Si'kon si Pinaitawo, mati ako nin bilang sa wana sa Ka-
suratan. Bale' kado' yayna in si magtraidor kongko! Maong
ana kumon a kai ya nin naiyanak.”

Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

22 Sin kapresan ran mampangan, nangalap yan tinapay
si Jesus, tan nikisalamat ya konan Dios mi'sa nin simpi-
simping naya tan nitayak na konran tumutumbok na. Wana,
“Kalapen moyayti. Siti a lalaman ko.”
23 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas.
Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa nibi naya konra ket ninom
sara nga'min konan siti.
24 Ket wana konra, “Sayti a daya' ko nin mama'get nin
kataratwan konan Dios. Tumuro' li' nin mati ako para sa
abaw nin tutawo.

25 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo nin minom nin
arak nin ubas anggan konan sitaw si awron minom ako li' nin
ba'yon arak sa Pag'adian nan Dios."
26 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan
Dios, nibwat saran nako sa Talugtog Olibo.

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ra kona
Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

27 Ket wana ni Jesus konra, "Sarba moyo nga'min ket palay-
wan rako li' nin bilang sa naisurat sa Kasuratan a wana,
'Patyen koya li' a mammastor ket saray karniro misisyak
sara.'*
28 Bale' saytaw li' no napasubli' akoyna nin mabyay, mu'na
akoyna li' tan taga'nan katamodtaw sa Galilea."
29 Wana nin nag'irgo ni Pedro, "Lakwanan rakayna
nga'min, bale' si'ko ket kai gapo."
30 Wana ni Jesus kona, "Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main
nin tumarang'ok nin pirwa nin manok konan sitin yabi, mitlo
moyna nin nibudi' a katanda' nako."
31 Bale' wana ni Pedro nin nipatib'ey, "Mataman et nin
kalamo' nako nin patyen ana, kai ko gapo nin ibudi' a
katanda' taka."
Wanin anamaet a lamang a wanra nin saray sarban tumu-
tumbok na.

Dumasal ya si Jesus itaw sa Getsemani
Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46

32 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a pinangaranan
nin Getsemani. Wana konran tumutumbok na, "Mabati'
kamodti leleg a mandumasal ako."
33 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro, si Santiago tan si
Juan. Marere' yan tuloy tan pinasyan byat nin man'isipen na.
34 Wana konra, "Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati
koyna layi. Mabati' kamodti, tan andi' kamo nin ma'lek."
35 Kinmadayo' yan buga' konra, mi'sa linmukob ya ta pigaw
nin idasal na a no magwa' kumon ket kai nayna nin dalanan
in si panaon nin pangingirangep na.
36 Wana, "Ama ko! Sa sarban bagay ket main pakayadi' mo
nin mangwa'. Andi' moyna kumon nin ipairangep kongko in
say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man, ambo' nin
say karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo."
37 Sin sinmubli' ya konran saray tulon tumutumbok na,
narat'anan nasaran mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana
kona ni Pedro, "Simon, mampa'lek ka anamain! Kai mo tana
para nin magwa' a andi' nin ma'lek yapo' abirno nin sayay
udas tamo'?

---

* **14:27** Zacarias 13:7.

38 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta
pigaw nin kai kamo nin madaeg nin tukso, ta sa nakem moyo
ket disidido kamon gaw'en moyoy manepeg bale' mapatapo'
kamon kinatawo moyo."
39 Kinmadayo' yaynamanaet tan dinmasal yan wantaw
lamang sa nu'nan dasal na.
40 Sin sinmubli' yaynamanaet sa kami'nan ran tulo nin
tumutumbok na ket mampa'lek sara anamanaet ta talagan
kai ra nin mapukpukan a elek ra. Sin nakaimata sara, kai ra
nin tanda' no ani a i'bat ra kona.
41 Sin sinmubli' yan pitlo konra wana, "Mangka'lek kamo
et! Kustoyna in! Narate' anay udas! Pakanda' kamo! Si'kon si
Pinaitawo ket maipagamet akoyna konran duka' a tutawo.
42 Mibangon kamo tan sumna' atamo! Syayna e a tawon
nagtraidor kongko."

Say Nipanakep kona ni Jesus
Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

43 Mampag'irgo ya et si Jesus ket kapingmatan nin rinmate'
ya si Judas a saya konran labinrwan tumutumbok na. Abaw
saray tutawon kalamo' na nin nibaki' ran Pupangulon Pu-
padi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Man-
gatuntawo ran Judio. Di-beneng tan di-batuta' sara.
44 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan
maipurok si Jesus. Wana, "Si arkan ko, syaytaw nin diri.
Dakpen moya. Ket i'ras moya nin gwardyawan moyan
maong."
45 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus.
Ket wana, "Maistro!" Mi'sa naya nin inarkan.
46 Ket dinakep rayayna si Jesus.
47 Konan siin, si saya konran itaw a naka'deng, inuyos
nayay beneng na tan tinaga' nayay sayay katulong nan si
Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan nataga' a tutulyan na.
48 Ket wana ni Jesus konran tutawo, "Saya ako para nin
kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyo nin
manakep kongko?
49 Inawru-awro kon nangyakay komoyo itaw sa sakop nan
Timplo, kai rakoyna nin dinakep itaw! Bale' sayti ket matkap
nin mangyadi' kongko ta pigaw nin matukid a naisurat sa
Kasuratan."
50 Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan
linakwanan raya si Jesus.
51 Main nin sayay tububa'yon tinmumbok kona ni Jesus
nin nipunggos ya tamo' nin ules. Ket tinarigmusan raya nin
tutawo ta pigaw nin ikidakep raya kumon.

52 Bale' pinaipuslit ya sa punggos nan ules ket palayo nan
lus'ok.

Iyadap ya si Jesus konan Sangkata'gayan nin Padi'
Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

53 Sawanin, nika' raya si Jesus sa bali nan Sangkata'gayan
nin Padi'. Itaw nididinep sara a Pupangulon Pupadi', saray
Mangatuntawo ran Judio tan saray Madudunong sa Gugan-
gan.
54 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya bale' itaw sa dayo'
anggan sa baraybay nin bali nan Sangkata'gayan nin Padi'.
Mi'sa nako ya nin nikidupong nin tinmekre' konran gwardya
nin pairangrang ya sa apoy.
55 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro nan
Kunsiho ran Judio ket naningka-tingkap saran maiparsa ra
kona ni Jesus ta pigaw nin masintinsyawan ya nin patiti. Bale'
kasan na'kit ra
56 ta abirno nin abaw saray nangibarita' nin bula'-bula' nin
kuntra kona ket kai anamaet nin mikukumprunta a nibarita'
nin saya sa saya.
57 Sin wanin, main nin umno ray pinaipadar nin magtisti-
gos nin mibula'-bula' nin kuntra kona ni Jesus. Wanra,
58 "Narnge' mi nin wanan siin, 'Sidaen koyayti si Timplo nin
nipa'deng ran tutawo ket sa luob nin tuloy awro, pa'dengen
koyay sakalakon Timplo nin ambo' nin gawa' nin tawo.' "
59 Ket mataman nin say ibari-barita' ran sarayti ket kai nin
mikukumprunta.
60 Ket sin sain, inumdeng ya a Sangkata'gayan nin Padi' sa
adapan ra nga'min ta pigaw nin usisaen naya si Jesus, ket
wana, "Ani a mai'bat mo sa sain nin man'iparsa ra komo?"
61 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket tinepetan naya
anamanan Sangkata'gayan nin Padi' a wana, "Si'ka para a
Cristo a si Anak nan Dios a sya ket Marayo ya?"
62 "O', si'ko," wana ni Jesus. "Ket ma'kit rako li' nin si'kon
si Pinaitawo nin nakatekre' iti sa pawanan nan Dios a sya
a Makapangyayadi', nin mangkumayupa' akon iti sa gunem
mangibwat sa langit."*
63 Sin narnge' nayti nin si Sangkata'gayan nin Padi', ri-
nakyat nay seket na nin pangipa'kit nan alakin sager na.
Wana, "Matkap et paray tistigos kuntra kona?
64 Narnge' moyoyna nin mismo sawanin a pangungu'na-
u'na na konan Dios! Ani a wamoyo?"
Ket nipapasayawan ra nga'min a sintinsyawan yan patiti.
65 Ket linuda'-ludaan rayaynan raruma sa rupa si Jesus.
Main nin namepet nin mata na tan tinasu-taso raya a wanra,

* **14:62** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 110:1; Daniel 7:13.

“Prupita ka; ibarita' mo edet no si'noy nanaso komo!” Ket sin naipagamet yayna konran gwardya, rinampa-rampa' raya.

Ibudi' naya ni Pedro si Jesus
Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27

66 Sawanin, itaw ya si Pedro sa yupa' sa baraybay nan palasyo sin nako yadtaw a sayay alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi'.
67 Ket na'kit naya si Pedro nin mampairangrang. Pinastang nayan maong mi'sa wana, “Saya ka anamaet konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Nazaret.”
68 Bale' nibudi' na in ni Pedro a wana, “Kai ko nin tanda', ni matarusan in say man'ibarita' mo!” Ket inmalis yan nako sa purta nan pukok. Ket main nin tinmarang'ok nin manok.*
69 Na'kit nayaynaet itaw nin si babayi tan nibari-barita' na konran itaw, “Siin nin tawo ket saya ya konran kalalamo' na!”
70 Bale' nibudi' naynaet ti ni Pedro.
Nainsanan nin buga', wanra anamaet nin tutawo nin itaw kona ni Pedro, “Page' a saya ka konran kalalamo' na ta si'ka ket taga Galilea kaynamaet.”
71 Ket wana, “Dusawen nakon Dios no ambo' nin tutuo a man'ibarita' ko. Sambawan ko nin kai koya gapo nin katanda' in si tawon man'irgwen moyo!”
72 Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok nin pirwa. Ket napanemtem naytaw ni Pedro say nibarita' na ni Jesus kona nin wana, “Ba'yo main nin tumarang'ok nin manok nin pirwa, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.” Ket abet-abet na ni Pedro.

15

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38

1 Ket sawanin, sin kabubuklas nin tuloy, nididinep sara a Pupangulon Pupadi', saray Mangatuntawo ran Judio, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray raruma et nin iti sa Kunsiho ran Judio, nin nag'iirgwan ra no ani a matkap ran gaw'en kona ni Jesus. Ket binaror ray gamet na, mi'sa raya nin ni'ras kona ni Pilato a sya a gubirnador.
2 Ket tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
3 Ket abaw a niparsa-parsa ran Pupangulon Pupadi' kona.

---

* **14:68** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket main nin tinmarang'ok nin manok.*

4 Ket sin wanin tinepetan nayaynaet ni Pilato. Wana,
“Kasa paran mai'bat mo? Narnge' moy abaw a man'iparsa ra
komo!”
5 Bale' kai yayna gapo nin inumbat et si Jesus. Ket
maka'ngap yan tuloy si Pilato.

Sinintinsyawan ya nin Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

6 Sawanin, ugali' na ni Pilato a mamirdunan mangibulos
nin sayay priso tepe' nin Pistan Nipanglabas nin no si'no a
dawaten ran tutawo.
7 Sin sain, main saray tawon mangkapriso bana' ta nakap-
ati sara sin nagribildi sara sa gubyirno. Saya konran sarayti
ket si say ngaran na Barrabas.
8 Ket sin nako sara nin inmadap a ka'bawan ran tawo kona
ni Pilato ta pigaw nin dawaten ran gaw'en nay gindat nan
man-gaw'en,
9 wana konra, “Rabay moyo para a bulusan koyayti si Adi'
moyon Judio?”
10 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a niyadap raya si Jesus
kona nin saray Pupangulon Pupadi' bana' ta maimbel sara.
11 Bale' sinugsog rasaran Pupangulon Pupadi' a tutawo nin
dawaten ran bulusan naya si Barrabas ambo' a si Jesus.
12 Ket wana ni Pilato konra, “No wanin edet ani a gaw'en ko
konan si tawon mantawagen moyon Adi' moyon Judio?”
13 Ket nita'way ran ni'bat, “Ipasak ma sa kudos!”
14 “Ambale'?” wana. “Main paran ginwa' nan abas?” Bale'
mas maksaw rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa kudos!”
15 Ket sin wanin, bana' ta rabay nasaran pagustwan ni
Pilato a tutawo, nibulos naya si Barrabas. Ket si Jesus ana-
maet, nipasanet naya tan sin nayadi', nipagamet naya konran
sundalo' ta pigaw nin ika' raya nin ipasak sa kudos.

Tuya'-tuyaen rayan Sundalo' si Jesus
Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3

16 Sin sain, ni'ras raya nin sundalo' si Jesus sa luob nan
Palasyo nan gubirnador a mantawagen yayti nin Pretorio tan
pinididinep rasaray sarba ran sundalo' nin itaw.
17 Kaaram, sinulutan raya nin kulor ubi nin kapa a kano
wadi' ket adi' ya. Namalukay saran madiwin wakay nin
kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus.
18 Mi'sa kano wadi' ket nangigalang sara kona a wanra,
“Viva Adi' ran Judio!”
19 Mi'sa pinatuk-patok rayay ulo na tan linuda'-ludaan raya
tan nanali-talimukod sara sa adapan na nin kano wadi' ket
pangingigalang ra kona.

20 Sin sinmawa' saraynan nagpistawan ya, linus'ok
rayaytaw kona si kulor ubin kapa tan nisubli' ran nisulot
kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa' rayaynan ika' nin
ipasak sa kudos.

Ipasak ya sa Kudos si Jesus
Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

21 Sa dalan, main nin sayay lalaki nin nasnaan ra nin
mampamunta sa syudad. Siti si Simon a taga Cirene. Syay
ama ra ni Alejandro tan Rufo. Ket pinasuet rayan nipabalatay
kona a kudos nin mambalatayen na ni Jesus.
22 Ket nika' rayaynadtaw si Jesus sa lugar a mantawagen
nin *Golgota* a say rabay nan irgwen ket Lugar nin But'ol Ulo.
23 Sin itaw sarayna, painumen raya kumon nin arak a
linawukan nin pammakdar a mantawagen nin mira bale' kai
na nin ininom.
24 Ket nipasak rayayna sa kudos si Jesus. Kayadi',
nibubunutan sara ta pigaw nin mapitaw'a-taw'an ray seket
na, a no ani a mako sa barang nin saya.
25 Alas nwibi sa buklas sin nipasak raya si Jesus sa kudos.
26 Nakasurat itaw a nipakasalanan kona a wana:

SITI A ADI' RAN JUDIO.

27-28 Main anamaet nin rwa ran kriminal a nikirngan ran
nipasak sa kudos kona ni Jesus, si saya sa wanan na tan si saya
sa wiri na.*
29 Saray tutawon lumabas itaw, ipeyeng-peyeng ran
manuya'-tuya' kona ni Jesus. Wanra, “Ya! Si'ka a wamo
intaw ket mababa' man yubaen tan ipa'deng nin uman a
Timplo nan Dios sa luob nin tuloy awro, sigi pa edet!
30 Isalba moy lalaman mon diri, gumlat kadsen sa kudos!”
31 Wanin ra anamaet nin Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan. Tinuya'-tuya' raya si Jesus a
wanra sa saya tan saya, “Saray raruman tawo, naisalba
nasara kano, bale' say lalaman nan diri, kai!
32 Siin si sya a Cristo nin Adi' nan Israel, makaglat yadsen
tana in sa kudos sawanin nin ma'kit tamon diri, mamper
atamoyna kona!”
Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni
Jesus, tinuya'-tuya' rayan lamang anamaet.

Nati ya si Jesus
Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30

33 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin
narate' a tuloy udas.

---

* **15:27-28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' ya a birsikulo 28 nin wanti a wana:Sa wanti ket natukid yay mabasa sa Kasuratan a wana, “Nikwinta ya nin sayan kriminal.”*

34 Ket sin bandan alas tres nin yabina, wanan nita'way ni
Jesus, “*Eloi, Eloi, lama sabachthani?*” a say katarusan ket
“Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?”*
35 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, “Reng'en moy-
aytaw e! Mantawagen naya si Elias!”
36 Ket si saya konra nangred yan nako nangipaalep'ep nin
ispungha sa maalsem nin arak nin nikwa naya sa parpar nin
bislak ta pigaw nin ipasepsep naya kona ni Jesus. Ba'yo wana,
“A! Pauryan ma! Sawanin, kiten tamo pa no rumate' yan
page' si prupita Elias nin keen naya nin galten isen sa kudos.”
37 Tinma'way yan maksaw si Jesus, kaaram nati yayna.
38 Sin sain a lamang, nabisang yan napiknga' nangibwat sa
ta'gay anggan saroy a kurtina nin salimbeng nan Sangkasan-
tusan nin Lugar sa Timplo.
39 Ket sin naimatunan na nin kapitan ran sundalo' a
naka'deng itaw sa adapan na ni Jesus nin wanin a nipati na,
wana, “Page' a anak nayaytin Dios!”
40 Main anamaet nin bubbayin itaw sa dayo' nin mampa-
mantay. Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Salome, tan
si Maria nin ina ra ni Jose tan ni Santiago a anak et.
41 Sin saytaw ket nayi sarayti tan nangasikaso sara kona ni
Jesus sin itaw ya sa Galilea. Abaw sara et a raruman bub-
bayidtaw a nayi kona sin tinmangkar yan nako sa Jerusalem.

Nitabon ya si Jesus
Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42

42 Ket yumabinayna konan siin a Awron Pananadya' para
sa Awron Painawa ran Judio.
43 Itaw ya si Jose a taga Arimatea, a sayay mapagalang
nin myimbro nan Kunsiho ran Judio tan mantuma'gan ya sa
irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Bana' ta yabinayna konan siin
a awro, pinaksaw nay nakem na ket nako ya kona ni Pilato
nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni
Jesus.
44 Naka'ngap ya si Pilato nin nakarnge' a nati yaynan
nadali' si Jesus. Kanya' nin nipakayaban nayay kapitan ran
sundalo' ta tinepet na kona no page' a nati yayna si Jesus.
45 Ket sin natandaan na kona nin kapitan a wanin anaod,
inaburuyan naya si Jose nin kalapen nayay bangkay na ni
Jesus.
46 Ket nako ya nanaliw si Jose nin mabistan klasin abel
a maputi' nin mantawagen nin diilo, mi'sa nikayupa' nayay
bangkay na ni Jesus nangibwat sa kudos tan binarkot naya
nin sitin abel. Mi'sa nipaida' naya konan sayay pannabunan

* **15:34** Kanta 22:1.

a kinalin bara'mon yukib sa bato, ket nitulin nayan nisada' sa
purta nan pannabunan a sayay alakin bato.
47 Ket si Maria a taga Magdala tan si Maria nin ina na ni Jose,
na'kit ray nipanabon kona ni Jesus.

16

Sinmubli' yan Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

1 Ket sawanin, sin napalabas anay Awron Painawa, si Maria
a taga Magdala, si Salome, tan si Maria nin ina na ni Santiago,
nanaliw saran banglo ta pigaw nin banglwan rayay bangkay
na ni Jesus.
2 Sin kabubuklas nin Linggo, nako saradtaw sa nanabunan.
Leg'an ran adap itaw,
3 mampiiirgo sara a wanra, “Si'no kadi' a mangitulin konan
bato nin nisada' sa nanabunan?”
4 Wanin a wanra bana' ta pinasyan kaalakyan nan sitaw si
bato. Bale' sin kinmikit saradtaw sa nanabunan, na'kit ran si
bato ket naitulin yayna.
5 Ket sinumrep sara tan main nin na'kit radtaw nin sayay
tumububa'yo nin anghil a bakas na nin mantumekre' ya sa
pawanan a nisket yan anro tan maputi'. Ket nali'mwan sara
kona.
6 Ket wana konra, “Andi' kamo nin mabigra'. Tanda' kon
mantikapen moya si Jesus a taga Nazaret nin nipasak sa
kudos. Kasa yaynadti ta sinmubli' yan mabyay. Kikiten
moyo. Siti e a lugar nin nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoyna ta ibarita' moyoyti konran tu-
mutumbok pati kona ni Pedro nin wamoyo, ‘Mu'na yay-
nadtaw si Jesus sa Galilea. Itaw ket ma'kit moya nin bilang
sa nibarita' na komoyo sin saytaw.’ ”
8 Konan siin linmiwa' saradtaw sa nanabunan tan nan-
gred sara ta pinasyan nikabigra' ra. Mangingintar sara sa
nikali'mwan ra. Ket bana' ta wanin anay li'mo ra, kai sara
gapo nin nangibarita' nin animan sa si'numan.*

Pangngila'pos a Nibarita' nan si Nanurat

Pina'kit ya si Jesus kona ni Maria Magdalena
Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18

9 Ket sawanin, sin sinmubli' yaynan mabyay si Jesus sin
masakbay et konan sitaw nin awron Linggo, kona ni Maria
a taga Magdala nin namalakwanan nan pito ran uispiriton
duka' a nu'nan nipa'kitan na.

---

* **16:8** Iti ya nu'nan nangangga a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Je-
su-Cristo sigon kona ni Marcos. Kasayti nin sumunor nin bubirsikulo (9-20) sa
sangka'ranan nin nakaisuratan nan sitin libro sa Griego.

10 Ket nako yan tampor si Maria konran mabereng tan
man'umakis a tumutumbok na ni Jesus. Ket nibarita' na
konra a sinmubli' yaynan mabyay.
11 Nibarita' na et konra a na'kit naya, bale' kai rayti nin
timper.

Pina'kit ya si Jesus konran Rwan Tumutumbok na
Lucas 24:13-35

12 Kayadi' nin siti, nipa'kit ya nin main nin sakalakon
bakas konran rwan tumutumbok na a manlumalakon adap
sa baryo.
13 Ket saraytin rwa, sinmubli' sara tan nibarita' rayti kon-
ran raruman tumutumbok bale' kai saraynaet nin namper
konra.

Pina'kit ya si Jesus konran Labinsayan Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-
ginwa' 1:6-8

14 Sinmunor, pinaipa'kit ya konran labinsayan tumutum-
bok na sin mampangan sara. Nikapuet nasara bana' ta
benged sara tan bana' ta kai rasara nin timper a naka'kit kona
kayadi' a sinmubli' yaynan mabyay.
15 Wana et konra, “Mako kamo nin ipatandaan moya sa
sarban tawo sa sarban lugar iti sa luta' a Mabistan Patanda'.
16 Si si'numan nin mamper tan mabawtismwan ya ket
maisalba ya. Bale' si si'numan nin kai nin mamper ket
masintinsyawan yan madusa.
17 Ket sayti a pupaka'kitan a magkamain konran mag-
matalek kongko: Makapalakwan saran uispiriton duka'
yupa' sa pakayadi' ko. Makapag'irgo saran saka-sakalakon
kai ra nin inadal nin uirgo.
18 Mataman no makaga'get saran ulay o makainom saran
samal ket kai sara nin mangno. No ipababo ray gamet ra
konran mampagmasakit ket umanda' sara.”

Ginawang ya si Jesus sa Langit
Lucas 24:50-53; Ginwa-ginwa' 1:9-11

19 Sin nayadi' yayna nin nikiirgo si Jesus a Uunuren konran
tumutumbok na, niyuli' yayna sa langit ket tinmekre' ya sa
pawanan nan Dios.
20 Ket saray tumutumbok na nika' raya nin nipata-patanda'
anaod a Mabistan Patanda' sa sarban lugar. Ket si Uunuren
a si Jesus anamaet ket tinulungan nasara tan pina'get nay
katutu'wan nin man'ipata-patandaan ra yupa' sa maka-
paka'ngap a pupaka'kitan nin nipagwa' na konra.

Si Mabistan Patanda' nan Dios Sigon kona ni
LUCAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si nanurat konan sitin libro ket si Lucas. Saya yan Griego tan duktor ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo sin saytaw. Sya tamo' a ambo' nin Judio a nanurat nin libro sa Ba'yon Tistaminto. Amigo tan nakala-kalamo' naya intaw ni Pablo. Syan lamang a nanurat konan libron *Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles* a katuloy nayan siti.

Nisurat nayayti ni Lucas sin angan-anganen a 60 A.D. para konan sayay wanra nin impurtantin tawo sa Roma a say ngaran na ket Teofilo, tan para anan lamang konran ambo' nin Judio tan tutawo sa adtiman nin lugar. Say gagara na ket isurat na nin naunong a bubagay a maipa'ka' sa byay na ni Jesus sin iti ya sa luta' nangibwat sin tarana', nangibwat sa nipangipadles nin pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo angga sin niyuli' ya si Jesus sa langit.

Nipa'kit na ni Lucas a si Jesus ket nag'in yan sayay peteg nin tawo tan sya a Mangingisalba. Nipatandaan na nin si Jesus a nipangako' nan Dios nin mangisalba konran Judio tan taman konran sarban tawon mamper kona. Nisurat na nin tinudo' naya nin Dios si Jesus nin mangipatanda' nin Mabistan Patanda' konran pubri (4:18), kanya' nin abaw a mabasadti nin maipa'ka' sa inganga'do na ni Jesus konran main nin masakit, nasrepan nin ispiriton duka' tan saraytaw saray muda-mudawen ran raruma. Ma'kit et iti a imnon pangrarayon mamin ririket tan mambyan saran ata'gay nin pangingikit a bubbayi. Mi'nu-mi'no na nin nibarita' iti konan sitin libro a maipa'ka' sa rilasyon na ni Jesus konran tutawo, maipa'ka' sa dasal, konan Ispirito nan Dios, sa mumilagro, uanghil, pakapirdunan kukasalanan tan pangngisadya' konran mammemper sa isusubli' na ni Jesu-Cristo.

Say Linaman nan Sitin Libro

- Say gagara a nisurat ya (1:1-4)
- Say pangngisadya' ta pigaw nin matukid a gagara nan Dios nin maisalba a tutawo (1:5–4:15)
  - Say ikaiyanak nan si mangisadya' nin dalan para konan si Nipangako' nan Dios (1:5-80)
  - Say ikaiyanak tan itutubo' nan si Nipangako' nan Dios (2:1-52)
  - Say nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo (3:1-22)

Say pammatutuo nin say maipa'ka' konan si Mangingisalba (3:23–4:15)
Naibantog a maipa'ka' konan Mangingisalba itaw sa Galilea (4:16–9:50)
Say nipangitarana' nan nangwa' nin say nakaibakian nan Mangingisalba (4:16-44)
Say nipamili' nan saray tumutumbok nan Mangingisalba (5:1–6:16)
Say pangngipasal konran tumutumbok nan Mangingisalba (6:17–7:50)
Say pangarigan sa nipamaki' nan Mangingisalba konran tumutumbok na (8:1–9:6)
Say pipa'kaan nin mantumbuken yay Mangingisalba (9:7-50)
Nipasaya nayna a nakem nan Mangingisalba nin ila'pos na a nakabakian na (9:51–19:27)
Say pakasubok ran tumutumbok nan Mangingisalba (9:51–11:13)
Say mangidwa'dwa' sa pammili' nan sayay tumutumbok (11:14–19:27)
Si susuyot nin linggo tan say patiti nan Mangingisalba (19:28–24:1)
Say kai nin pangangalilbi' nin pakauray nan Mangingisalba (19:28–21:38)
Say pangmamati konan Karniro para sa pakaisalba ran tutawo (22:1–24:1)
Say pamamin pammatutuo sa pakayadi' nan Dios (24:2-53)

1 Mapagalang a Teofilo*:
Abaw sarayna a inasirta ran nisurat a bubagay nin tinukid
nan ginwa' nin Dios iti komin mammemper kona ni Jesus.
2 Say nisurat ra ket saytaw say nibarita' ra komi nin saray
mismon naka'kit sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin
katarana', ket nipata-patanda' ra anamaet a minsahi nin
nangibwat konan Dios.
3 Ket bana' anaod ta inusisa' kon maong a sarban saytin
nangyadi' nangibwat sin tarana', edet naisip kon mabista
anamaet nin isurat ko nin naunong para komoyo
4 ta pigaw nin matandaan moyon peteg a say niyakay
komoyo ket tutuo.*

Nipatanda' a Pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo

5 Itarana' kodti: Sin saytaw sin si Herodes a adi' sa prubin-
syan Judea, main nin sayay padi' a say ngaran na ket Zacarias.
Saya yan iti sa grupon pupadi' a nipangaran kona ni Abias. Si

---

* **1:1** Say katarusan nan sitin ngaran ket *si mangngado' konan Dios.* * **1:4** Katuloy nin say iti a itaw sa Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles (Ginwa-ginwa' 1:1-5).

asawa na ni Zacarias nin say ngaran na ket Elisabet, puri naya
ni Aaron a saya yan lamang anamaet nin padi' sin saytaw.
6 Saraytin mitraasawa ket matunong sara sa pangingikit
nan Dios nin mantumbuken ra a sarban gan-gan tan ipatum-
bok nan Dios.
7 Bale' kasan anak ra bana' ta baog ya si Elisabet. Saya et,
sin sain ket masiken tan akulaw sarayna.
8 Ni'sa, turno nan grupo na ni Zacarias a magsirbin padi' sa
Timplo nan Dios*.
9 Sawanin, ugali' ran pupadi' a mibunutan ta pigaw nin
matandaan no si'no a lumuob itaw sa Timplo nan Dios nin
mamuor nin insinso*, ket si ngaran na ni Zacarias a nabunot.
10 Leg'an nan mampamuor, sarba radtaw nin mam-
pangrayo ket mandumasal sara sa liwa'.
11 Ket kapingmatan main anan sayay anghil nan Dios a
naka'deng sa pawanan nan altar nin pammuuran nin insinso
a pina'kit kona ni Zacarias,
12 ket nabigra' tan nali'mwan ya.
13 Wana bale' nin anghil kona, “Andi' ka nin mali'mo,
Zacarias, ta rinnge' nan Dios a dasal mo. Ket si Elisabet a
asawa mo, manganak ya li' nin lalaki! Pangaranan man Juan.
14 Say ikaiyanak na
ket mamaririket tan mamariga li'
komoyo tan konran abaw a tutawo;
15 bana' ta alaki tan impurtanti ya li' nin tawo sa pangingikit
nan Dios.
Matkap a kai yaynaod nin minom nin arak o animan nin
makapabok.
Mag'uray yay Ispirito nan Dios kona
mataman itaw ya et sa tyan nan ina na.
16 Pasublien nasara li' a abaw nin Israelita
konan Dios a Uunuren ra.
17 Say pinanakem tan pakayadi' na ket bilang sa nibi nan
Ispirito nan Dios
kona ni Elias a prupita nan Dios sin nu'nan panaon.
Pasublien na li' a mabistan pisisimbatan nin mangatua tan
ua'nak.*
Saray subag konan Dios ket,
gaw'en nan kipada anay pangingisip ra konran matunong.
Ket mu'na yayna ta pigaw nin isadya' nasaray tutawo sa
pag'uuray nan Uunuren.”

---

* **1:8** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Timplo*** nan Dios sa Glusaryo. * **1:9** Pulbos a bakas nin sayti nin mabanglo no puuran. Inusar rayti nin saray pupadi' no dumasal sara para konran tutawo. Sa ka'bawan ran pupadi' magwa' a mi'sa ya tamo' nin makapamuor nin sayti a sayay padi' sa leleg nin mabyay ya. * **1:17** Malakias 4:5-6.

18 Ket, tinepetan naya ni Zacarias a anghil, “Pa'no ko wadi'
nin mapihon mangyadi' in ta si'kami nin mitraasawa ket
pariho kamin matuntawo ana?”
19 Inumbat yay anghil kona a wana, “Si'ko si Gabriel a
mampagsirbi lawas konan Dios. Si Dios nibaki' nakodti komo
ta pigaw nin ika' koya iparate' ti nin mabistan patanda' komo.
20 Edet, maumel ka leg'an a siin nin nibarita' ko komo
ket kai ya et nangyadi' bana' ta kai ka nin mamper. Sitin
naipatanda' komo ket siguradon mangyadi' li' no rumate' a
panaon nin nitanda' nan Dios.”
21 Sin sain, saray tutawo anamaet, itaw sara sa rikor nin
Timplo a mantaga'nan raya si Zacarias. Maka'ngap sarayna
ta na'teng yaynadtaw sa luob.
22 Sin linmiwa' ya ket kai yayna nin makapag'irgo no kai
sinya-sinyas tanay pitarusan ra ta umel yaynaod ana; kanya'
nin nipa'ka' ra a main nin makapaka'ngap a nipa'kit nan Dios
konadtaw sa luob.
23 Sin nayadi' anay turno nan grupo na ni Zacarias, sin-
mubli' yayna sa bali ra.
24 Ambo' nin na'teng, mabuktot yayna si Elisabet a asawa
na, ket pinaipukok yan limay bulan sa bali ra. Wana sa nakem
na,
25 “Ay, narate' a lamang! Kina'dwan nakon lamang nin Dios.
Ginlat naya a pakabalawan kon kai manganak!”

Nipatanda' a Ikaiyanak na ni Jesus

26 Sin a'nem a bulan naynan mabuktot ni Elisabet, nibaki'
naya anamaet nin Dios si anghil a Gabriel sa Nazaret, sayay
babali sa prubinsyan Galilea.
27 Pinako naya konan sayay balasang itaw a say ngaran na
ket Maria. Naitanda' yaynan pakasal konan sayay lalaki a say
ngaran na ket Jose, a nangibwat ya sa puri na ni adi' a David.
28 Ket nako ya anaod a anghil kona ni Maria tan nangi-
galang ya kona a wana, “Rumiriket ka, Maria! Si Dios,
kinawa-kawa'nan naka ket adani ya komo.*”
29 Nabigra' ya si Maria sa nibarita' nan anghil ket inisip-isip
na no ani kadi' a pipa'kaan nin inirgo na.
30 Ket wanan anghil kona, “Andi' ka nin masalak, Maria, ta
napaririketan yan tuloy a Dios komo.
31 Gumuktot ka tan lalaki yay iyanak mo, ket pangaranan
ma li' nin Jesus*.
32 Pinasyan kata'gayan li' nin nikatawo na, tan tawagen ya li'
nin

* **1:28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi.* * **1:31** Say katarusan nan ngaran a ***Jesus*** ket *Si Dios syay Mangingisalba.*

Anak nan Sangkata'gayan nin Dios.
Si Uunuren a Dios gaw'en na a siin nin iyanak mo
ket mag'adi' ya sa lugar nan puon na a si adi' a David.
33 Mag'uray ya li' konran puri na ni Israel* anggan-angga
tan say pag'uuray na ket kasan anggawan."
34 Ket tinepetan naya ni Maria a anghil, "Pa'no in ket birhin
ako et?"
35 Ni'bat nan anghil kona,
"Si Ispirito nan Dios mako ya komo,
ket sa pakayadi' nan Sangkata'gayan nin Dios
gumuktot ka;
kanya' nin si masanton iyanak mo li', nibaki' nayan Dios ket
tawagen yan Anak nan Dios.
36 Wanin yan lamang si kanayon mon si Elisabet a say
tanda' ket baog ya. Ginmuktot ya mataman no akulaw
yaynan tuloy. Ika'nem a bulan nayna sawanin, a si iyanak
na ket lalaki ya.
37 Anaod, kasan impusibli konan Dios."
38 Ket wana ni Maria konan anghil, "Si'ko, aripen nako nin
Dios ket sain nin karabayan nan mangyadi' kongko, akuen
ko."
Mi'sa, nibwat yaynay anghil.

Binisita naya ni Maria si Elisabet

39 Sin sain, nisukbot ya si Maria, tan nangapura yan nako
sa sayay babalin itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea,
40 ta bisitawen nasara si Zacarias tan Elisabet. Sin rinmate'
yadtaw konra, nangigalang ya kona ni Elisabet.
41 Sin narnge' naya ni Elisabet si Maria, sinmikwal yay
buktot na ni Elisabet tan nag'uray yay Ispirito nan Dios kona,
42 ket wanan maksaw, "Peteg a sangkakarmaan ka sa sar-
ban bubbayi tan marayo ya li' anamaet a iyanak mo.
43 Aninaytin kagalangan a nibi nan Dios kongko ta si'kan si
ina nan Uunuren ko ket mambisitawen nako!
44 Anaod, eteng tuloy tamo' nin narnge' taka ket sinmikwal
yay buktot ko sa ririket na.
45 Makarma' ka, Maria, ta namper kan mangyadi' a ni-
patanda' nan Dios komo!"

Raywen naya ni Maria a Dios

46 Ket wana ni Maria,
"Manraywen koyan tuloy a Catawan a Dios,
47 tan maririkat akon tuloy bana' konan Dios a syay
Mangingisalba ko,
48 ta pinili' nako mataman no

---

* **1:33** ***Israel*** a nipangaran nan Dios kona ni Jacob, nin saray puri na ket saray Israelita.

ayupa' a kapapa'sar ko.
Kanya' nin, mangibwat sawanin, say sarban tutawo
sabtan rakon makarma'
49 bana' sa makapaka'ngap a ginwa' nan Makapangyayadi' a
Dios kongko.
Naiduma yan peteg!
50 Mapainganga'do ya konran sarba ran mangunor kona,
mangibwat ana konran saray nu'nan tutawo anggan
sawanin.
51 Man'ipa'kit na sa gawa'-gawa' na a alakin kapangyadian na.
Pitayak-tayaken nasaray mampipata'gay,
52 main nin galten nay pakayadi' ran saray iti sa uray,
ket itandudo' nasaray maayupa'.
53 Mampabsuyen nasara sa matkap ray mampagkurang,
bale' konran mumayaman paibwaten nasaran kal-la ga-
met.
54-55 Tinulungan natamon si'tamon mampagsirbi kona nin
puri na ni Israel.
Anaod, tinukid na a pangako' na nin
pangingipa'kit na kontamo nin inganga'do nan mag-
nayon anggan-angga
a sigon sa nipangako' na kona ni puon tamon si Abraham
pati konran puri na.”

Sain a wana ni Maria.
56 Ket itaw yan magtulon bulan si Maria konra ni Elisabet,
mi'sa sinmubli' yayna sa bali ra.

Niyanak ya si Juan a Mammawtismo

57 Sawanin ket, narate' anay pangangabing na ni Elisabet.
Ket lalaki yaynaod a niyanak na.
58 Sin natandaan ran kabaraybay tan kukanayon ra a
maipa'ka' sa nipangabing na ni Elisabet, nikiririket sara kona
bana' sa alakin inganga'do nan Dios kona.
59 Ket sin ikawalon awro naynan abing, abaw saray tuta-
won nakodtaw konra ta turien ya sigon sa kaugalian ran
Judio. Pangaranan raya kumon a abing nin Zacarias a bilang
sa ngaran na ni tatay na,
60 bale' wanan ina na, “Kai! Juan a ipangaran kona.”
61 Ket wanra anamaet nin saray tutawodtaw, “Ambale' ey?
Kasa anamaet nin kanayon moyon wanin a ngaran!”
62 Kanya' nin nisinya-sinyas ran tinepet kona ni Zacarias no
ani a rabay nan ipangaran konan anak na.
63 Nimustra na ni Zacarias a byan rayan panuratan, ket
nisurat na a, “Si ngaran na ket Juan.” Ket sarba ra, naka'ngap.
64 Tampor nin makapag'irgo yayna si Zacarias ket rinayo
nayay Dios.

65 Sarba ran tutawodtaw a nakatanda' sa sain, naka'ngap
sara. Naibantog ti nin nangyadi' sa intiron babalin itaw sa
tutalugtog nin prubinsyan Judea.
66 Ket sarba ran nakarnge' konan sitin nangyadi', inisip-
isip ra no ani li' kadi' a liwa' na no umalaki yaytin anak.
Wanin a iti sa nakem ra bana' ta mapala-palaway anaod a say
pakayadi' nan Dios ket iti kona.

Say Nipangipadles na ni Zacarias

67 Sin sain, si Zacarias nin tatay na ni Juan ket nag'urayan
nayan Ispirito nan Dios ket wanti a nibarita' nan minsahin
ibat konan Dios:
68 "Marayo yay Uunuren a Dios tamon puri na ni Israel,
ta rinmate' ya ta pigaw nin isalba natamon tutawo na.
69 Nibaki' naya kontamoy makapangyayadi' nin Mangingisalba
a ibat sa puri na ni adi' David a nagsirbi konan Dios.
70 Siin anamaet a nipangako' na nin Dios yupa' konran
prupita nin naitalaga kona sin nu'nan panaon ta wana
a
71 isalba natamo konran kalaban tamo
tan konran sarba ran mangura' kontamo.
72 Ket ininganga'do nasaran Dios a pupuon tamo
ta tukiden nayna a masagradon nipangako' na a
73 sinmamba ya kona ni Abraham nin puon tamo.
74 Isalba natamo konran kalaban tamo
ta pigaw nin makapagsirbi atamo konan Dios nin kasan
ikali'mo tamo,
75 ta maparinggas tan mapapteg atamoyna sa pangingikit
na leleg tamon mabyay.
76 Ket si'ka, anak ko, Prupita nan Sangkata'gayan nin Dios a
tawag li' komo;
ta si'kay mangisadya' konran tutawo sa irarate' nan
Catawan.
77 Ipatandaan mo konra a maisalba sara
yupa' sa pammirduna nan kukasalanan ra.
78 Sayti ket magwa' mangibwat sa alakin panginga'do nan
Dios kontamo.
Say mangyadi' ket bara'mon manginamar yaynay awro
79 nin sumira' ya kontamon iti sa kadedleman tan naiketeg
nin mati,
ta iyakay na kontamoy pakikituno konan Dios."
80 Ket, si anak a si Juan, inmalaki ya tan nag'in yan man-
akem. Itaw ya nin niikap nin pinaipurok sa lugar a ambo' nin
matawo angga sin awron pinaipadar ya nin nitarana' nayna
a nangyakay konran Israelita.

2

Niyanak ya si Jesus
Mateo 1:18-25

1 Sin sain a panaon a niyanak ya si Juan, nipataoy na ni
Augusto a syay Impirador nan Roma, a sarba ran iti sa sakop
na ket matkap nin pairihistro.
2 Siti a u'nan nangyadi' a pairihistro saray tutawo tan
nangyadi' ti sin si Cirenio a gubirnador sa prubinsyan Siria.
3 Nako anaod pairihistroy sarba sa lugar a ibwatan ran
puon ra.
4 Kanya' nin mataman nin si Jose, nibwat yadtaw sa syudad
nin Nazaret sa prubinsyan Galilea nin nako ya sa babalin
Betlehem sa prubinsyan Judea, bana' ta itaw a ibwatan nan
puon na a si David a adi' sin nu'nan panaon.
5 Si kalamo' na ni Jose nin pairihistro ket si Maria a nai-
tanda' anan pakasal* kona, a sin sain ket bulan anan pan-
gangabing na.
6 Ket, sin itaw sarayna sa Betlehem, narate' anay pan-
gangabing na ni Maria.
7 Kasaynan lugar radtaw sa balin pamagtuluyan kanya' nin
itaw sara sa kami'nan ran uayep, ket niyabing nayadtaw ni
Maria a kakan anak na a lalaki ya. Pinunggos nayan abel tan
nipaida' naya sa sayay pangnganan ran uayep.
8 Itaw sa rikor nan sitaw a lamang nin babali, main nin
mammastor nin itaw sa pammasturan ta mambantayan
rasaray kukarniro ra no yabi.
9 Kapingmatan, main anan anghil nan Dios a pina'kit konra,
mi'sa bana' sa kata'gayan nan Catawan ket napalawayan sara
kanya' nin sabtan li'mo ra.
10 Ket wanan anghil konra, “Andi' kamo nin mali'mo ta
man'iparate' koyay Mabistan Patanda' nin pangibwatan ran
rumiriket nin sarban tawo.
11 Sitin yabi itaw sa Betlehem nin babali na ni Adi' a David,
naiyanak yay Mangingisalba moyo a sya a Cristo tan sya a
Uunuren.
12 Maalilbi' moya ta pinunggos yan nipaida' sa pangnganan
ran uayep.”
13 Bigra', kalamo' nasaraynan anghil a sabtan ka'bawan nin
uanghil a ibat sa langit. Manraywen rayay Dios, wanra,
14 “Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!
Iti sa luta' ket kituno yay Dios konran tutawo nin maka-
paririket kona.”

---

* **2:5** Sa gan-gan ran Judio, asawa nayayna ni Jose si Maria bale' say pikasal ra ket kai et nin nayadi'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:24,25.

15 Sin nibwat saraynan sumubli' sa langit a uanghil, wan-
ran mammastor sa saya tan saya, “Mako atamoyna sa Betle-
hem ta keen tamo nin kikiten a nipatandaan nan Dios kon-
tamo.”
16 Kanya' nin dinali'-dali' ray nibwat ket nadumog rasara
si Jose tan si Maria, tan si abing nin itaw yan nakaida' sa
pangnganan ran uayep.
17 Sin na'kit rayaynay abing, nipara-parate' ra konran tuta-
wodtaw a nibarita' nan sitaw a anghil konra maipa'ka' kona,
18 ket sarba ran nakarnge' sa nibari-barita' ran pupastor ket
naka'ngap.
19 Si Maria anamaet, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-
isip nay sarban saytin nangyadi'.
20 Saray mammastor anamaet, sinmubli' sara sa mampa-
masturan ran sirarayo sara konan Dios bana' sa sarban na'kit
tan narnge' ran maitukoy sa nipatanda' nan anghil konra.
21 Sin waloy awro naynan abing, nipaturi' raya* tan pinan-
garanan rayaynaod nin Jesus sigon sa nibarita' nan anghil
kona ni Maria ba'yo ya et nin niinaw*.

Say Pangingitalaga kona ni Jesus konan Dios

22 Sawanin, narate' a panaon a matkap ran gaw'en ni Maria
a ritwal sa pakaparinggas mayadi' ya mangabing a sayay
babayi. Sigon yayti sa nipatandaan na intaw nin Dios sa
Gugan-gan yupa' kona ni Moises. Kanya' nin ni'ras raya
anamaet si Jesus sa Timplo sa Jerusalem ta matkap a italaga
ya konan Dios.
23 Naisurat in sa Libron Gugan-gan, “Si lalaki a kakan anak,
matkap a italaga ya konan Dios.”*
24 Ket ipaida'ton ra konan padi' a say matkap para sa ritwal
sa pakaparinggas. Sayti ket rwa ray kalapati o anak nin
palakpak.*
25 Sin sain, sa Jerusalem, main nin tawon say ngaran na
ket Simeon a sya matunong ya tan matulok ya konan Dios.
Mantaga'nan nay pakatukid nin nipadles a pakaisalba ran
puri na ni Israel. Mampag'uray yay Ispirito nan Dios kona
26 ket nipatandaan na kona a kai ya nin mati anggan na'kit
nayaynay Cristo nin nipangako' nan Dios.
27 Sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nako ya si Simeon sa
sakop nan Timplo. Ket sin ni'ras rayadtaw si Jesus nin man-
gatua na ta pigaw nin tukiden ray man'ipagwa' nin Gugan-
gan nan Dios,

---

* **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 12:1-3. * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 1:30-31. * **2:23** Exodo 13:2,12,15; Bilang 3:13; 8:17. * **2:24** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin da'ton sa Levitico 5:7; 12:6-8.

28 na'kit naya ni Simeon ket binibi naya. Ket nikisalamat ya
konan Dios nin wana,
29 “Uunuren, tinukid moy pangako' mo kongkon aripen mo,
kanya' nin kuntinto akoyna tan taman nin kalapen nakoyna
sawanin
30 ta na'kit koyaynay Mangingisalba
31 nin nigagara mon nibaki' para sa sarban tawo.
32 Bara'mo yan tyo' nin mamalaway sa kanakman ran
ambo' nin Israelita ta pigaw nin matandaan ra no pa'no
sara nin maisalba. Sya anamaet a mamin pakairayo konran
Israelita a tutawo mo.”
33 Naka'ngap sara si Maria tan Jose sa nibarita' na ni Simeon
maipa'ka' kona ni Jesus.
34 Ket binindisyunan nasara ni Simeon, mi'sa wana kona
ni Maria a nanay na ni Jesus, “Sitin anak, nitalaga nayan
Dios nin mag'in nin pangibwatan nin pisisyay ran Israelita
ket abaw saray masida' bana' kona tan main saraynamaet a
maisalba bana' kona. Sya a mamin pammatalad konra bale'
abaw sara a kumuntra kona
35 ket sa wanin, matandaan a iti sa kaararman nin kaisipan
ra. Ket si'ka, Maria, say mangyadi' kona, ikabereng mo nin
bilang sinurot yay puso' mo nin daga.”
36 Sin sain, itaw yan lamang a sayay prupita a say ngaran
na ket Ana nin anak naya ni Fanuel a puri na ni Aser. Akulaw
yaynan tuloy. Pitoy taon saran nikalamo' nin asawa na ba'yo
ya nabalo.
37 Walumpulo' tan a'pat a taon nayna tan pirmi yadtaw sa
sakop nan Timplo. Awro tan yabi yadtaw nin mampangi-
galang konan Dios yupa' sa pagkukulasyon* tan kadadasal.
38 Ket sin sain, kinmadani ya anamaet konra ket nikisala-
matan nayay Dios nin nangibarita' yan maipa'ka' kona ni
Jesus konran sarba ran tawon sitata'gan sa pangingisalba nan
Dios konra.

Inmalaki ya si Jesus sa Nazaret

39 Sin nayadi' rayna a sarba sigon sa Gugan-gan nan Dios,
sinmubli' sarayna sa dirin babali ran Nazaret sa prubinsyan
Galilea.
40 Si anak inmalaki ya ket mampag'in yan magsen, nag'in
yan madunong tuloy; ket mantulungan naya lawas nin Dios.

Kalamo' rayan Mangangakay si Jesus sa Bali nan Ama na

41 Tinaon a saray mangatua na ni Jesus ket mako sara
kipista sa Pistan Nipanglabas* sa Jerusalem.

---

* **2:37** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo. * **2:41** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

42 Ket, sin labinrway taon nayna ni Jesus, nayi ya nikipista
konra.
43 Sin nayadi' anay pista, nibwat saraynan sinmubli' a
matua na sa bali ra bale' kai ra tanda' nin nabati' ya sa
Jerusalem si Jesus.
44 Nipa'ka' ran nayi yayna konran raruman kalalamo' ra,
kanya' nin nituloy raynay linmalakon nikakaawro mi'sa tin-
ingkap raya konran kukanayon tan katanda' ra.
45 Ket sin kai raya nadumog, sinubli' rayan tiningkap sa
Jerusalem.
46 Ikatlon awroyna sin na'kit rayadtaw sa sakop nan Tim-
plo. Nakatekre' yan kalamo' ran mangangakay nin gan-gan,
nin mampangrenge' tan mampanepet ya.
47 Sarba ran mampangrenge' kona ket naka'ngap sa
pakataros tan ubat na.
48 Sin na'kit rayan itaw ket nabigra' saray matua na ket
wana ni nanay na, “Anak ko, mayin a ginwa' moyti komi?
Aburido kami anan tuloy ni tatay mo nin mampaningkap
komo.”
49 Ket wana ni Jesus konra, “Mayin a tikapen rako? Ambale',
kai moyo para tanda' a matkap a iti ako sa Bali na ni Ama ko?”
50 Kai ra bale' natarusan a rabay nan irgwen ni Jesus.
51 Ket nayi yayna konran mangatua nan sinmubli' sa
Nazaret. Matulok yan tuloy konra.
Si Maria, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay
sarban mampangyadi'.
52 Si Jesus anamaet, tinmuloy yan inmalaki tan nag'in nin
madunong tan makapaririket konan Dios tan konran tutawo.

3

Say Nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28

1 Sin ikalabinlimay taon naynan Impirador ni Tiberio sa
Roma, si Poncio Pilato a gubirnador sa Judea, si Herodes* a
mampag'uray sa Galilea, si busat nan si Felipe sa Iturea tan
Traconite tan si Lisanias anamaet sa Abilinia.
2 Si Anas tan si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi'. Sin sain
nin panaon nibi na nin Dios a minsahi na konan anak na ni
Zacarias a si Juan sin itaw ya sa lugar a ambo' nin matawo.
3 Kanya' nin kina' na ni Juan a lulugar sa libed nan Ilog Jor-
dan ket pinata-patandaan nasaray tutawo nin pagbabawian
raynay duka' a gawa'-gawa' ra tan pabawtismo* sara ta pigaw
nin mapirduna sara.

---

* **3:1** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **3:3** ***pabawtismo***- *O:pabinyag.*

4 Siin nin man-gaw'en na ni Juan ket syay nikatukid nin si
wana sa nisurat na ni Prupita Isaias a:
“Main li' nin mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.
5 Tambakan moyoy sarban alog,
tubagen moyoy sarban talugtog tan purod,
patu'riren moyoy matiko' a dudalan
tan patagen moyoy tiba-tibagkol.
6 Ket ma'kit nin sarban tawo a pangingisalba nan si ibaki'
nan Dios.’ ”*
7 Sin sain, abaw saray tutawon nako pabawtismo kona ni
Juan ket wana konra, “Si'kamo a bara'mo nin masirib a ulay!
Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo angangko a mapal'isan
moyoy alakin sager nan Dios.
8 No rabay moyo a maisalba, ipa'kit moyon mampagbabaw-
ian moyoynay kukasalanan moyo, ket naipatukdo' sa sain
mangwa' kamon manepeg a gugawa'. Andi' moyo nin ilalwan
a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap nakamon
ipal'is nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo,
magwa' nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a mag'in nin
puri na ni Abraham nin ibi na konray nipangako' na.
9 Edet, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo
nayayna a payakor na nin pukanen ta puuran nay barang
kayon ambo' nin mabistay bunga, si Dios ket nasadya' yaynan
dusawen nakamo.”
10 Sawanin, tinepet ran saray tutawo kona ni Juan, “Ani
edet a gaw'en mi?”
11 “Wanti e,” ni'bat na. “Si main nin rwa ray aysing, ibi
nayay saya konan kasa, tan si main nin kanen, byan nasara
anamaet a kasa.”
12 Pati maniningir nin buis ket nako nin pabawtismo kona
ni Juan. Tinepetan raya anamaet, “Ser, ani a gaw'en mi?”
13 Wanan ni'bat, “Andi' kamo maningir nin subra.”
14 Saray itaw nin susundalo' tinepetan rayan lamang,
“Si'kami pa edet, ani a gaw'en mi?”
Wana konra, “Andi' kamo nin manglili'mo o mamarsan
bula' nin pangwartawan moyo. Kuntinto kamoyna sa swildo
moyo.”
15 Pitta'gan raynan tutawoy irarate' nan si nipangako' nin
Cristo, kanya' nin man'ipa'ka' ran si Juan ket syaynayti.
16 Ket wana ni Juan konra, “Mambawtismwan katamon
ranom bale' si sumubray kongko, mas makapangyayadi' ya
a kai ako gapo kumana' nin mangwarwar nin kurdon nin

* **3:6** Isaias 40:3-5.

sandalyas na. Ket bawtismwan nakamon Ispirito nan Dios
tan nin apoy.
17 Sya li' a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangn-
girik. Ringgasan nayaynan maong a pangirikan ket say irik,
ika' na nin iyator sa agamang na, bale' say apa ket ika' na nin
puuran itaw sa apoy a kai gapo nin ma'rep.”
18 Ket maipa'ka' sa abaw et nin bubagay a pinasadya'
nasaray tutawo ni Juan sa pangingipatanda' na nin Mabistan
Patanda' konra.
19 Sinita nayaynamaet si Gubirnador Herodes bana' ta
man'i'yan naya si Herodias a asawa nan busat na, tan sa abaw
a duka' a ginwa' na
20 kanya' nin nipapriso naya si Juan. Sa wanin, nalamu'nan
et a kukasalanan na.

Say Pammawtismo kona ni Jesus
Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11

21 Sin ba'yo ya nin napriso si Juan, binawtismwan nasaray
abaw nin tutawo, tan si Jesus anamaet ket binawtismwan
naya. Kayadi', sin kapresan nay mandumasal ni Jesus, nibur-
wang a langit
22 ket kinmayupa' tan dinumpa' ya konay Ispirito nan Dios
a bakas kalapati. Kaaram wanan busis a nangibwat sa langit,
“Si'kay anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Napaririketan
akon tuloy komo.”*

Say Purin Nangibwatan na ni Jesus
Mateo 1:2-17

23 Si Jesus, sin nitarana' nay mangyakay, magtulumpulo' a
taon nayna.
Ket say tanda' ran tutawo, si ama na ket si Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Eli.
Si Eli
24 ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Jana.
Si Jana ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose
25 ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na ni Amos.
Si Amos ibat ya sa puri na ni Nahum.
Si Nahum ibat ya sa puri na ni Esli.
Si Esli ibat ya sa puri na ni Nage.
Si Nage
26 ibat ya sa puri na ni Maat.

---

* **3:22** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Nag'in akon Ama mo sawanin.*

Si Maat ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na Semei.
Si Semei ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
27 ibat ya sa puri na ni Joanan.
Si Joanan ibat ya sa puri na ni Resa.
Si Resa ibat ya sa puri na ni Zorobabel.
Si Zorobabel ibat ya sa puri na ni Salatiel.
Si Salatiel ibat ya sa puri na ni Neri.
Si Neri
28 ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Adi.
Si Adi ibat ya sa puri na ni Cosam.
Si Cosam ibat ya sa puri na ni Elmodam.
Si Elmodam ibat ya sa puri na ni Er.
Si Er
29 ibat ya sa puri na ni Josue.
Si Josue ibat ya sa puri na ni Eliezer.
Si Eliezer ibat ya sa puri na ni Jorim.
Si Jorim ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi
30 ibat ya sa puri na ni Simeon.
Si Simeon ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Jonan.
Si Jonan ibat ya sa puri na ni Eliaquim.
Si Eliaquim
31 ibat ya sa puri na ni Melea.
Si Melea ibat ya sa puri na ni Mainan.
Si Mainan ibat ya sa puri na ni Matata.
Si Matata ibat ya sa puri na ni Natan.
Si Natan ibat ya sa puri na ni David.
Si David
32 ibat ya sa puri na ni Jesse.
Si Jesse ibat ya sa puri na ni Obed.
Si Obed ibat ya sa puri na ni Boaz.
Si Boaz ibat ya sa puri na ni Salmon.
Si Salmon ibat ya sa puri na ni Naason.
Si Naason
33 ibat ya sa puri na ni Aminadab.
Si Aminadab ibat ya sa puri na ni Admin.
Si Admin ibat ya sa puri na ni Arni.
Si Arni ibat ya sa puri na ni Esrom.
Si Esrom ibat ya sa puri na ni Fares.

Si Fares ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
34 ibat ya sa puri na ni Jacob.
Si Jacob ibat ya sa puri na ni Isaac.
Si Isaac ibat ya sa puri na ni Abraham.
Si Abraham ibat ya sa puri na ni Tare.
Si Tare ibat ya sa puri na ni Nacor.
Si Nacor
35 ibat ya sa puri na ni Serug.
Si Serug ibat ya sa puri na ni Ragau.
Si Ragau ibat ya sa puri na ni Peleg.
Si Peleg ibat ya sa puri na ni Heber.
Si Heber ibat ya sa puri na ni Sala.
Si Sala
36 ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan ibat ya sa puri na ni Arfaxad.
Si Arfaxad ibat ya sa puri na ni Sem.
Si Sem ibat ya sa puri na ni Noe.
Si Noe ibat ya sa puri na ni Lamec.
Si Lamec
37 ibat ya sa puri na ni Matusalem.
Si Matusalem ibat ya sa puri na ni Enoc.
Si Enoc ibat ya sa puri na ni Jared.
Si Jared ibat ya sa puri na ni Mahalaleel.
Si Mahalaleel ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan
38 ibat ya sa puri na ni Enos.
Si Enos ibat ya sa puri na ni Set.
Si Set ibat ya sa puri na ni Adan
tan si Adan ibat ya konan Dios.

4

Say Panunubok kona ni Jesus Yupa' konan Dimunyo
Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13

1 Sawanin, nibwat yayna sa Ilog Jordan si Jesus nin mampag'urayan nayan Ispirito nan Dios tan nika' naya sa kasan katawu-tawon lugar.

2 Itaw, a'pat a pulo' a awro nin sugsugen nayan magkasalanan nin Dimunyo. Leleg nadtaw, kai ya gapo nin nangan kanya' nin sabtan bitil na sin nayadi'.

3 Ket wanan Dimunyo kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios ket pagbaliwen man tinapay tin bato.”

4 Bale' ni'bat na kona ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan, ‘Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nin tawo.’* ”

* **4:4** Deuteronomio 8:3.

5 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa sayay ata'gay a
lugar. Ket itaw, nipatamuraw na kona sa sayay kidem tamo'
nin mata a sarban nunasyon sa intiron mundo
6 tan wana kona ni Jesus, “Ibi ko komoy kayamanan tan
pag'uuray sa sain ta sarban sain nibi kongko, ket maibi ko sa
si'numan a rabay kon pamyan.
7 Sawanin, unuren nako, ket maikon mo nga'min.”
8 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan,
‘Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren tan pagsirbyan mo.’* ”
9 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa Jerusalem ket
pina'deng naya sa sangkata'gayan a parti nan Timplo. Mi'sa
wana kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, painabo'
ka mangibwat iti.
10 Tutal, wana sa Masanton Kasuratan,
‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na
nin prutiktawan raka,
11 tan salanggawen raka
ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin say
bato.’* ”
12 Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Wanadtaw lamang, ‘Andi' ka
mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a
syay Dios mo.’* ”
13 Sin nagwa' naynan Dimunyo a sarban pannukso na kona ni
Jesus, nibwat ya ta mana'gan ya anamanan tyimpo.
14 Sin sain, sinmubli' ya si Jesus sa prubinsyan Galilea nin
iti a pakayadi' nan Ispirito nan Dios kona. Ket naibantog a
maipa'ka' kona sa sarban libed nan siin a lugar.
15 Ket nangyakay ya sa susinaguga nin mampangraywan ra
ket rinayo yan sarban tawo.

Kai raya nin Inalilbi' si Jesus sa Babali nan Diri nin Nazaret
Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6

16 Sawanin, nako ya si Jesus sa Nazaret, si babalin in-
alakyan na. Bilang sa ugali' nan gaw'en, nako ya sa sinaguga
sin Awron Painawa. Ket inumdeng ya ta pigaw nin mamasa
yan Sarita' nan Dios.
17 Nibi ran basawen nay lulon nin nisurat na ni Prupita
Isaias. Binuka' naya sa parti nin wanti a nakasurat:
18 “Si Ispirito nan Dios mampag'uray ya kongko
ta tinudo' nakon ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran
pubri.
Nibaki' nakon ibarita' ko konran pa'sar nadakep ran
kalaban a mabulusan sara,
a paandaen saray bulag,

* **4:8** Deuteronomio 6:13. * **4:11** Kanta 91:11-12. * **4:12** Deuteronomio 6:16.

a pag'inawnen saray mangkapaidap
19 tan narate' anay tyimpon isalba nasaran Dios a tutawo
na.”*
20 Ket linulon naya ni Jesus a nakaisuratan, mi'sa naya
nisubli' konan mampagsirbidtaw. Kayadi' sayti, tinmekre'
ya. Ket sarba ran tutawodtaw, nakapastang kona.
21 Wana konra sin sain, “Natukid sawanin ti leleg nin
manreng'en moyon binasa.”
22 Sarba ran itaw, rinayo raya tan naka'ngap sara bana' ta
say inirgo na ket makaparíriket nin reng'en ket wanra, “Kai
para a anak naya in ni Jose?”
23 Ket wana ni Jesus, “Pihon ibarita' moyayti kongkon
wanra, ‘Duktor, tambaren moy lalaman mo!’ tan ‘Gaw'en mo
anamaet iti sa babali mon diri a narnge' min ginwa-ginwa'
modtaw sa Capernaum.’
24 Anaod, kasan prupitan maako' sa lugar nan diri.
25 Tutuoytin ibarita' ko komoyo: Sin panaon na ni prupita a
Elias, grabi a bitil iti sa nasyon tamo sin kai ya rinmapeg nin
tuloy taon tan a'nem a bulan. Abaw saray Israelitan bubbayin
balo a mangkapaidap,
26 bale' ambo' nin konra naya nibaki' nin Dios si Elias no kai
konan sayay babayin balo a taga Sarepta a sakop nin Sidon.
27 Sin panaon na ni Prupita Eliseo, abaw saray Israelitan
main nin liprusi bale' kasa konray pinaanda' na no kai si
Naaman a taga Siria.”
28 Ket sin narnge' rayti, sarba ran itaw sa sinaguga,
pinasyan sager ra kona.
29 Inumdeng sara mi'sa ginuruy-guroy rayan nirikor sa
babali ra tan nika' raya sa ta'gay nin purod a nakaipatukduan
nan babali ra, ta inabo' rayadtaw kumon.
30 Bale' dinmalan ya sa butlay ra si Jesus ket nibwat yayna.

Main nin Pakayadi' na ni Jesus nin Pinalakwan yay Ispiriton Duka'
Marcos 1:21-28

31 Kaaram, nako ya si Jesus sa Capernaum a sayay syudad
sa prubinsyan Galilea ket nangyakay-akay ya konran tutawo
no Awron Painawa sa sinaguga.
32 Naka'ngap sara sa pangangakay na ta say pag'iirgo na ket
main nin pakayadi'.
33 Ket sayay Awron Painawa a mampangyakay ya si Jesus sa
sinaguga, main itaw nin sayay lalakin nasrepan nin ispiriton
duka', ket ginmuryaw ya a wana,

---

* **4:19** Isaias 61:1-2.

34 “Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani a kabiangan mo komi?
Nako kadti para ta sidaen nakami ana? Tanda' ko no si'no ka.
Si'kay si Masantos nin nibaki' nan Dios!”
35 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka', wana,
“Misasaet ka! Lumakwan ka kona!” Sin sain, nitumba
nayan ispiriton duka' a lalaki sa adapan ran tutawo mi'sa
linakwanan nayan kai nangno.
36 Naka'ngap saray sarban itaw tan wanra sa saya tan
saya, “Aninaytin sarita' na? Makapangyayadi' nin tuloy!
Mandawan nasaray ispiriton duka' ket lumakwan sara.”
37 Anaod, naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus sa sarban
lugar itaw.

Pinaanda' na ni Jesus a Mumasakit nin Abaw a Tutawo
Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34

38 Sawanin si Jesus, nibwat yadtaw sa sinaguga. Nako
yadtaw sa bali ra ni Simon. Sin sain, ma'mot yan tuloy
a katyangan nan babayi ni Simon, kanya' nin dinawat ran
paandaen naya ni Jesus.
39 Inumdeng ya si Jesus tan kinadanyan nayay babayi,
mi'sa nigan-gan nan kumpa' a amot na. Ket inmanda' yayna,
kanya' nin tampor a nibangon ya tan sinirbyan nasara si
Jesus.
40 Sin patpaapon, nika' rasaran tutawo kona ni Jesus a
sarban main animan nin masakit. Ket nipababo na ni Jesus
a gamet na sa barang saya konra ket napaanda' sara.
41 Anamaet lamang, linmakwan saray ispiriton duka' kon-
ran nasrepan ran tawo ket wanran ita'way, “Si'kay peteg a
Anak nan Dios.” Bale' inima'no nasara ni Jesus ta tanda' ra
a syay Cristo ket kai na nin rabay nin sara a mangibarita' siti.

Mako ya Mangipatanda' si Jesus sa Raruman Lulugar
Marcos 1:35-39

42 Sin mangkumalaway ana, nako ya si Jesus sa sayay lugar
a matinek. Tiningkap rayan tutawo. Mi'sa sin na'kit raya,
pinaed raya ta pigaw nin kai ya et nin mibwat itaw konra
43 bale' wana ni Jesus konra, “Matkap nin ipatanda' koya
anamaet sa raruman lulugar a Mabistan Patanda' maipa'ka'
sa pag'aadi' nan Dios ta siti a nakaibakian ko.”
44 Ket nibwat yan nituloy na a nangipatanda' sa susinaguga
sa Judea*.

5

Saray U'nan Tumutumbok na ni Jesus

---

* **4:44** *sa Judea- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sa Galilea.*

1 Sayay awro, itaw ya si Jesus sa rigrig nin baybay nin
Genesaret*. Ket inaribungbungan rayan tutawo ta pigaw nin
rumnge' sara sa minsahi nan Dios a man'ipatanda' na.
2 Sawanin, main na'kit nan rwa ray baluton nakaduong sa
rigrig nin baybay a kasan nakaruran, ta saray main ikon ket
inmarawas sara ta man'iwaswas ray eket ra.
3 Ket rinmuran ya si Jesus konan ikon na ni Simon tan
dinawat nan kumadayo' saran buga' sa abay. Tinmekre'
yadtaw si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo.
4 Sin nayadi' yaynan nangyakay, wana kona ni Simon,
"Mako atamo sa mataaw ket ipa'leg moyoy eket moyo ta
pigaw nin makakalap."
5 Ket ni'bat na ni Simon, "Maistro, nikakayabi min nipa'leg
a eket mi ket kasa anamaet nakalap mi. Bale' ta wamoyo,
inabo' mi anaet."
6 Sin nikatkat raynaod a eket ra, gulpi a nakalap ra a
rumisang anay eket!
7 Ket inawesan rasaray kalalamo' ra sa saya et nin baluto
a umarak sara ta tulungan rasara. Inmarak saraynaod, ket
pinno' ran kuna' a rway baluto a dandani ana nin lumdeg.
8 Sin na'kit nayti ni Simon Pedro, nanalimukod ya sa ada-
pan na ni Jesus ket wana, "Catawan, kaday'an rako ta saya
akon makasalanan!"
9 Wanti a wana bana' ta pinasyan nipaka'ngap ra sa
ka'bawan nin nakalap ran kuna'.
10 Ket pati sara anamaet a katagem na a si Santiago tan si
Juan a a'nak na ni Zebedeo, naka'ngap saran lamang.
Bale' wana ni Jesus, "Simon, andi' ka nin masalak! Mangib-
wat sawanin ket tawoynay pa'sar silayen mo."
11 Sin naiduong raynay baluto ra, linakwanan ray sarba tan
nikikalamo' sarayna kona ni Jesus.

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Liprusyen
Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45

12 Sayay awro, sin itaw sara si Jesus sa sayay babali, sukat
anan main nin nanna' kona nin sayay lalakin liprusyen.
Ka'kit na kona ni Jesus, nigna' sa luta' a rupa nan tinmal-
imukod sa adapan na ta kidawat yan inganga'do, ket wana,
"Maistro, no rabay moyo, magwa' moyo nin maako' rako
anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*."
13 Ket nipababo nayay gamet na konan liprusyen, mi'sa
wana, "O', rabay ko. Umanda' kayna!*" Ket tampor nakasay
liprusi na.

---

* **5:1** Si ***Genesaret*** a raruman ngaran nan baybay nin Galilea. * **5:12** ***maako' rako...sa gindat***- *Sa Griego:maparinggas moyoko.* * **5:13** ***Umanda' kayna!***- *Sa Griego:Ruminggas kayna!*

14 Ket binibilin naya ni Jesus a wana, “Andi' moyti nin
ibarita' sa si'numan, ana edet mako ka konan padi' ta ipadar
moy nikapaanda' mo. Mi'sa mangipaida'ton ka sigon sa
Gugan-gan nin nibi na ni Moises* nin mangipa'kit konran
tutawo a limpyo kayna.”
15 Wanin man, laloynan naibantog a maipa'ka' kona ni
Jesus. Mas inmabaw saray tutawon mako mangrenge' kona
tan mapaanda' sa masakit ra.
16 Bale' ugali' na ni Jesus a mako sa lugar a kasan tawo ta
pigaw nin dumasal ya.

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12

17 Sin sayay awro anaet, mampangyakay ya si Jesus tan
iti kona a pakayadi' nan Dios a makapaanda' yan main nin
masakit. Itaw sara anamaet nin mantumekre' a umno ran
Pariseo tan mangangakay nin Gugan-gan a nangibwat sa
abaw nin lulugar sa Galilea tan Judea, pati sa Jerusalem.
18 Ket rinmate' saray umno ray lulalaki. Awit rayay sayay
lupoy nin nakaida' sa idaan na. Naningkap saran padalan ta
pigaw nin maisrep raya ket maikadani raya kona ni Jesus.
19 Sin kai raya nin maisrep bana' ta letletan ran tutawo,
niyuli' raya sa bubong tan binutbutan ray atep a tisa' sa
temben na ni Jesus, mi'sa niuy'oy raya nin iti sa idaan na a
kustu-kusto sa adapan na ni Jesus sa kabutlayan ran abaw
nin tawo.
20 Na'kit nay kaalakyan nin pagmamatalek ra ket wana
konan lupoy, “Amigo, napirduna anay kukasalanan mo.”
21 Konan siin, wanra sa nakem ran saray Pariseo tan
Madudunong sa Gugan-gan ran Judio, “Si'no yayti ket a
man'u'na-u'nawan nayay Dios? Anta si Dios tamo' a makapir-
dunan kukasalanan!”
22 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, ket wana
konra, “Mayin nin wanin a kaisipan moyo?
23 Kumon ket ‘Mas magwa' nin ibarita' a makalalako kayna,
dyan si mapirduna anay kukasalanan mo!’
24 Ket ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo
ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa
luta',” wana konan lupoy, “Mibangon ka. Awiten may idaan
mo tan sumubli' kayna komoyo.”
25 Ket tampor, nibangon yan nabantayan nin sarba tan
kinalap nayay idaan na tan nugot ya sa bali ran manraywen
nayay Dios.

---

* **5:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

26 Say sarba ket naka'ngap nin tuloy ket rinayo rayay
Dios. Awit a li'mo, wanra, “Talagan makapaka'ngap ti nin
nangyadi' a na'kit tamo konan sitin awro.”

Napaba'yoy Byay nan Sayay Maniningir nin Buis
Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17

27 Kayadi', rinmikor ya si Jesus. Ket na'kit nayay maniningir
nin buis a mangaran Levi nin nakatekre' sa upisina na. Wana
kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.”
28 Ket linakwanan nay sarba tan nayi yayna kona ni Jesus.
29 Nanadya' yan alakin pakan si Levi sa bali na para kona ni
Jesus. Ket abaw saray maniningir nin buis tan raruma et nin
tawo a kadungo ran nangan.
30 Binalaw-balaw rasara nin saray Pariseo tan saray
Madudunong sa Gugan-gan nin kalalamo' ra a tumutum-
bok na ni Jesus. Wanra, “Mayin a kidungo kamo konran
maniningir nin buis tan konran raruman makasalanan?”
31 Bale' si Jesus a inumbat konra nin wana, “Ambo' nin
saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main
nin masakit.
32 Nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran
makasalanan, ambo' nin konra nin kano ket matunong
sara!”

Say Piswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22

33 Sawanin, main nin saray wanra kona ni Jesus, “Saray tu-
mutumbok na ni Juan a Mammawtismo, wanin sara anamaet
a tumutumbok ran Pariseo, pirmi saran magkulasyon tan
dumasal, bale' saray tumutumbok mo, mangan tan minom
sara tanan pirmi!”
34 Inubatan nasara ni Jesus nin sayay alimbawa' a wana,
“Bilang wadi', saray kumbidado nin bisita sa sayay bansal,
kidungo saran mangan leg'an nan iti et nin nubyo konra.
35 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw
li', magkulasyon sarayna.”
36 Ket wanan lamang ni Jesus a sayay pangingiyarig, “Kasan
mamisang nin ba'yon aysing ta pigaw nin itali'neb ya sa
ma'ran. No gaw'en in, si ba'yon aysing masida' ya tan si ba'yo
nin itali'neb ket kai ya nin maibagay sa ma'ran.
37 Wanin lamang, kasan mangikwa nin mampibaliw nin
arak sa ma'ran nin katat nin supot a pangangwan ta no
gaw'en a wanin, matubrak ya, ket mapirdi a arak tan si katat
a pangwan, masida' ya.
38 Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan.

39 Anamaet, kasan mangrabay sa ba'yon arak no mangngi-
nom saran ma'ran nin arak ta wanra, ‘Mas mataway a
ma'ran.’ ”

6

Say Pisangkinian Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28

1 Ni'san Awron Painawa, manlumabas sara si Jesus sa
gagawa'. Saray tumutumbok na, namursing saran rinakay;
rinesres ra, mi'sa ra kinusim.
2 Ket main nin Pariseo nin itaw a wanra konra, “Mayin nin
man-gaw'en moyoy maiyawa' no Awron Painawa?”
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi
a nabasa moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa
ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan yayna tan saray
kalalamo' na ta kasaynan abasto ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios, tan kinalap nay
tinapay a nida'ton? Kinnan raytaw say saray pupadi' tamo' a
magwa' nin mangan.*”
5 Ket wana et konra, “Si'kon si Pinaitawo a
makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Nati yay Sayay Takyay na
Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6

6 Sayay Awron Painawa anaet, nako ya si Jesus sa sinaguga
tan nangyakay ya. Main itaw nin lalakin nati yay wanan nin
takyay na.
7 Saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan,
man'imatunan raya si Jesus no mamaanda' ya kasi mataman
no Awron Painawa ta pigaw nin maparsawan rayan
sinmubag.
8 Mataman nin tanda' na ni Jesus a man'isipen ra, wanan
lamang konan lalaki, “Mako kadti sa adapan.” Kanya' nin
nako ya tan inumdeng yadtaw sa adapan.
9 Ket wana ni Jesus konra, “Tepetan katamo: Ani a abu-
ruyan nin Gugan-gan no Awron Painawa, tumulong o ma-
maidap; mamabyay o mangmati?”
10 Ket pinastang nasara nga'min, tan wana konan lalaki,
“Ipa'nat may takyay mo.” Tinmulok ya sa wana ni Jesus ket
linmimpyo yay takyay na.
11 Konan siin, sinmager saran maong a itaw, kanya' nin
nag'iirgwan ra no ani a gaw'en ra kona ni Jesus.

---

* **6:3** Mabasa et a maipa'ka' sa ginwa' na ni David sa 1 Samuel 21:1-6. * **6:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

Saray Labinrway Apostoles a Sinuyo' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19

12 Sin sain a panaon, nuli' ya si Jesus sa sayay talugtog ket
nikakayabi yadtaw nin dinmasal konan Dios.
13 Sin buklas ana, kinayaban nasaray tumutumbok na ta
namili' yan labinrwa sara a tinawag na anamaet nin apos-
toles:
14 si Simon a pinangaranan nan Pedro,
si Andres nin busat na,
si Santiago,
si Juan,
si Felipe,
si Bartolome,
15 si Mateo,
si Tomas,
si Santiago nin anak na ni Alfeo,
si Simon nin myimbro nan partidon pulitika nin Zealot,
16 si Judas nin anak na ni Santiago
tan si Judas Iscariote nin sya li' a magtraidor kona ni Jesus.

Say Ugali' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 4:23-5:12; Marcos 3:7-12

17 Kaaram, nanaoy sara si Jesus nin namunta sa sayay
lalawak ket itaw sarayna yapo'. Abaw sara a itaw nin
tumutumbok na tan tutawon nangibwat sa Judea, pati sa
Jerusalem, tan sa babali nin Tiro tan Sidon nin iti sa rigrig nin
taaw.
18 Nako saradtaw nin mangrenge' kona ni Jesus tan ta
pigaw nin mapaanda' sara sa masakit ra. Napaanda' pati
saray nasrepan nin ispiriton duka'.
19 Ket say sarba, nipamuspusan ran makudit raya si Jesus ta
main nin kapangyadian nin mangibwat kona nin mamaanda'
konran sarba.
20 Sawanin, inadap nasara ni Jesus a tumutumbok na ket
wana,
“Makarma' kamon si'kamon mangalilbi' a main nin mam-
pagkurangan moyo
ta mag'in nin ikon moyo a say iti sa Pag'adian nan Dios.
21 Makarma' kamon si'kamon makaingar sawanin sa
pakatkapan moyo konan Dios
ta papdaen nakamo li'.
Makarma' kamon si'kamon man-gumereng sawanin
ta rumiriket kamo li'.
22 Makarma' kamo no bana' ta mantumbuken rako nin si
Pinaitawo ket
gura' rakamon tutawo, ipwira, pagsari-saritaan rakamo
tan ibarita' ran duka' kamon tawo!

23 No gaw'en ra in komoyo, rumiriket kamon maong ta
pinasyan anda' nin gun-gunan man'isadya' nan Dios komoy-
odtaw sa langit. Pakatarig'en kamo ta wanin a ginwa' ran
pupuon ra konran prupita nan Dios sin nu'na.
24 Kado' kamo li' nin mumayaman
ta nagkunswilo kamoynadti sa luta'.
25 Kado' kamon mangkapda' ana sawanin
ta mabitilan kamo li'.
Kado' kamon mariga sawanin
ta gumereng tan mangabet-abet kamo li'.
26 Kado' kamo no raywen rakamon ka'bawan
ta wanin a ginwa' ran puon ra konran mibalu'-balo' nin
prupita."

Say Pigagawa' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 5:38-48; 7:12a

27 Wana et ni Jesus, "Bale' wanti et a ibarita' ko komoyon
si'kamon mampangrenge': Aduen moyo saray kalaban moyo.
Gaw'an moyo saran maabig a mampangura' komoyo.
28 Dawaten moyon bindisyunan nasaran Dios a
mangisamba komoyo. Idasalan moyo saray mangrumi'
komoyo.
29 No main nin manu'pak komoyo, ipatu'pak moyo et a
rubari' nin rupa moyo. No main nin mangalap nin para
ray'ep moyo, pauryan moyan kalapen naya et a aysing moyo.
30 Mami kamo konran kidawat; tan no main wadi' nin
mangalap nin no ani a main moyo, andi' moyo nin bawien.
31 Say rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon
tawo, wanin anamaet a gaw'en moyo konra.
32 No sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a
kawa'nanen moyo, kai nakamo gun-gunawan nin Dios ta
taman nin saray makasalanan ket aduen rasaray mangado'
konra.
33 No sara tamo' a gumwa' nin maabig komoyoy gaw'an
moyon maabig, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; wanin a
lamang a ugali' ran makasalanan.
34 No saray pa'daman moyo tamo' ket saray tanda'
moyon makabayad, kai nakamo gun-gunawan nin Dios;
ni saray makasalanan ket pa'daman rasaray kapada ran
makasalanan no tanda' ran makabayad sara konra.
35 Ana edet, aduen tan gaw'an moyo saran maabig a kala-
ban moyo. Mama'dam kamon andi' nin milalo sa bayad. No
gaw'en moyo in ket gun-gunawan kamon alaki tan maalilbi'
a a'nak nakamon si Sangkata'gayan nin Dios. Anaod, si Dios,
maong ya taman konran duka' tan malamang kona.

36 Matkap a mapainganga'do kamo kapada nan Ama moyo
a mapainganga'do ya.”

Say Maipa'ka' sa Pangungukom
Mateo 7:1-5,16-20; 12:33-35

37 “Andi' kamo nin mangukom tan manintinsya ta pigaw
nin kai kamo anamaet nin sintinsyawan tan ukumen. Man-
ispinsa kamo ta pigaw nin dispinsawen kamo anamaet.
38 Mami kamo ket byan kamo anamaet. Anaod, no pa'no ka-
mon mami sa kapada moyon tawo, wanin kamo anamaet nin
tubaleen; malaem, sinedsed tan pinno' anggan milapwas.”

39 Ket nibarita' nayayti et e ni Jesus nin pangingiyarig:
“Matabin naya kasin bulag a kapada nan bulag? Kai, ta
pariho saran maikura'bot.
40 Si mampag'adal anamaet ambo' yan mas ata'gay dyan si
maistro na, bale' si sayan nakuston maong a nipag'adal na,
makakipada ya konan maistro na.
41 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon
bara'mon puling tamo' tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin
mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa
mata mon diri?
42 Pa'no mon maibarita' kona, ‘Busat, galten tayay puling
mo,’ ni kai ma mangkaasikaso nin galten a bara'mon truson
nakasalimbeng sa mata mo? Maong ka wadi'! Galten mo
yapo' a kadukaan sa kanakman mo ta pigaw nin makapanita
kan kapada mon tawo.
43 Wanin ta say mabistan klasin kayo kai nin gumungan
duka' a klasi. Say ambo' nin mabistan klasin kayo anamaet,
kai nin gumungan mabista.
44 Anaod, si sayay kayo, maalilbi' ya sa klasin bunga na. Kai
makaputin igos sa kayon arumas*, o ubas sa kayo nin didiwi.
45 Kapada sa sain a tawo. Si tawon maabig, maabig a bunga
na ta maabig a pinanakem na. Bale' si tawon maraet, maraet
anamaet a bunga na ta maraet a pinanakem na. Say iti anaod
sa kanakman ket syay lumiwa' sa bebey.”

Say Rway Klasin Mangrerenge' sa Sarita' na ni Jesus
Mateo 7:24-27

46 Ket nitepet na ni Jesus, “Mayin a tawagen moyokon
‘Uunuren’ no kai kamon lamang nin tumulok sa susarita' ko?
47 Ibarita' ko komoyoy kapada nan sayay kumadani kongko
nin rumnge' ya sa susarita' ko tan tumulok ya sa sayti.

---

* **6:44 *kayon arumas***- *Sa Griego:tanaman a madiwi.*

48 Kapada nay sayay nama'deng nin bali a nangali ya
anggan narate' nay bato mi'sa itaw na nipatukdo' a pun-
dasyon. Ket sin bigra' nin linmayos nin maksaw a agos, kai
ya gapo nin natege' a bali ta magsen a nikapa'deng na.
49 Sawanin anamaet, si tawon mangrenge' tamo' nin kai
nayti tukiden, kapada nayay sayay tawon nama'deng nin bali
nin kai kinwan nin pundasyon. Ket sin linmayos nin maksaw
a agos, tampor nin nayba' ya, kanya' nin nasida' yan liso."

7

Say Pagmamatalek a Ma'kit konan Sayay Romanon Kapitan
Mateo 8:5-13

1 Sin nayadi' nayna nibarita' in ni Jesus konran tutawo,
sinmubli' ya sa Capernaum.
2 Itaw yay sayay kapitan ran sundalo' nan Roma a main nin
aripen nan kawa'nan nan tuloy, bale' mampagmasakit yan
dandani nin mati.
3 Sin narnge' nan sitin kapitan a itaw ya si Jesus, namaki'
yan pupangulo ran Judio nin manawat kona nin keen naya
paandaen a aripen na.
4 Kina' rayaynaod si Jesus tan nikidawat saran inganga'do
kona nin paandaen nayay aripen nan kapitan a wanra,
"Manepeg a tulungan yaytin kapitan
5 ta kawa'nan natamon Judio tan namapa'deng ya et nin
sinaguga tamo."
6 Ket nayi ya si Jesus konra.
Sin adani sarayna sa bali nan kapitan, nangibaki' ya a
kapitan nin umno ray amigo nan ibarita' rayti kona ni Jesus,
"Ser, andi' kayna nin paabara' nin mako et sa bali mi ta kai
ako kumana' a sumrep ka sa bali mi.
7 Kanya' anamaet nin kai ako nin nag'atribidon nako komo.
Sadag anan ibarita' mo, 'O', limpyo yayna.' ket lumimpyo
yaynay kawa'nan kon alila' ko.
8 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan si
nangikwa kongkodti, tan main nin susundalo' a iti sa pakau-
ray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, 'Mako kadtaw
e,' ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko,
'Mako kadti,' ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a
lamang konan aripen ko. No wangko kona, 'Gaw'en mayti,'
gaw'en ta gaw'en naya anaod."
9 Naka'ngap yan tuloy kona si Jesus sin narnge' nayti. Ket
inmadap ya konran ka'bawan a mantumumbok kona tan
wana, "Ibarita' koyti komoyo, kasa et gapon narnge' kon main
nin wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita!"
10 Ket sin nakarate' saraynadtaw sa bali a nibaki',
narat'anan rayan limpyo anay aripen.

Pinasubli' nayan Mabyay ni Jesus a Anak nan Sayay Babayin Balo

11 Ambo' nin na'teng, nako ya si Jesus sa babali nin Nain.
Nayi saray tumutumbok na tan abaw nin tutawo.
12 Sin adani sarayna sa serpan sa babali, naka'kit saran
mako manabon. Si nati, lalaki ya nin kapagkapag a anak nan
sayay babayin balo. Pinasyan ka'bawan ran tutawon ibat sa
babali a kipanabon.
13 Sin na'kit naya ni Jesus tin babayi, kina'dwan naya ket
wana kona, “Andi' ka nin umakis.”
14 Mi'sa, kinmadani ya si Jesus sa kami'nan nan nati tan
gina'getan nayay mampangawitan ra kona. Ket, tinumgen
saray mampamalatay. Sawanin, wana konan nati, “Arikong,
ibarita' koyti komo, mibangon ka!”
15 Nibangon yaynaod a nati tan nag'irgo ya. Mi'sa, wana ni
Jesus konan ina na, “Syayna e a anak mo.”
16 Sarba ran itaw, linmi'mo saran tuloy ket rinayo rayay
Dios nin wanra, “Ay! Rinmate' ya kontamoy sayay maka-
pangyayadi' a prupita nan Dios! Iti ya ta pigaw nin tulungan
natamon tutawo nan Dios!”
17 Ket sitin ginwa' na ni Jesus, naibantog ya sa intiron Judea
tan sa kalibed-libed nin bubabali.

*Say Ubat sa Nakabakian na ni Jesus tan ni Juan a Mam-
mawtismo*
Mateo 11:2-19

18 Ket saray tumutumbok na ni Juan, nibarita' ra konadtaw
sa priswan a man-gaw'en na ni Jesus. Ket kinayaban nasaray
rwa ra konra
19 tan nibaki' nasaran keen ra tepeten kona ni Jesus a wanti,
“Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin
mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?”
20 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Nibaki'
nakami ni Juan nin itepet ti komo, ‘Si'kayna paraytaw si
nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin
sakalakon taga'nan mi?’ ”
21 Sin sain, kapresan na ni Jesus a mampamaanda' nin
abaw a main nin masakit, mampamalakwan nin ispiriton
duka', tan mampanambar nin abaw a bulag ta pigaw nin
maka'kit sara.
22 Kanya' nin wanti a ni'bat na konra, “Sumubli' kamo
kona ni Juan ket ibarita' moyo kona a sarban na'kit tan
narnge' moyo. Maka'kit saray bulag; makalalako saray lupoy;
napaanda' saray liprusyen; makarnge' saray telek; napa-
subli' saran mabyay a nati; tan man'ipatanda' yay Mabistan
Patanda' konran pubri.

23 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangun-
gunor na kongko.”
24 Sin nibwat saraynay nibaki' na ni Juan, inmadap ya si
Jesus konran abaw a tutawo ta ibarita' na konray maipa'ka'
kona ni Juan a wana, “Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo'
nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo
para a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-
irpay nan siri?
25 No kai, ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon
nisket nin mabli tan mapustura? Kai, ta saray misket nin
mamabli, tan mampipapda' sa byay, sa palasyo sara nin
ma'kit.
26 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para a si sayay
prupita nan Dios? O', bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan
basta nin prupita.
27 Wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,
‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay
dalanan mo.’*
28 Ibarita' koyti komoyo: Anaod, kasa et gapon niyanak
nin makakipada kona ni Juan. Mataman bale' nin wanin, si
sangkaayupaan nin tawo nin makakibiang sa pag'aadi' nan
Dios, mas ata'gay ya et dyan si Juan.
29 Anaod, abaw sara a inalilbi' ran say man'ipagwa' nan
Dios konra ket kusto, pati saray maniningir nin buis, sin
nipabawtismo sara kona ni Juan ta nangrenge' sara kona.
30 Bale' saray Pariseo tan uabugado sa Gugan-gan, kai ra
nin inako' a gagara nan Dios sin andi' saran pabawtismo.”
31 Ket wana et ni Jesus, “Adti kosara nin ipada a tutawo
sawanin? Ani anaod a kapada ra?
32 Kapada ray ua'nak itaw sa plasa nin mii'ritan sara:
‘Ay! Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin
mangabet-abet.’
33 O' ta, si Juan, nagkula-kulasyon ya tan kai ya nin ninum-
ninom nin arak, ket wamoyo, ‘Nasrepan ya nin ispiriton
duka' ket mangkaluang ya!’
34 Sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan
mampinom ako, ket wamoyo, ‘U! Masiba' tan mainom yan
arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray kai nin
mantumumbok sa Gugan-gan nan Dios.’
35 Taman nin wanin bale', ma'kit tamo nin kusto a
kadunungan nan Dios no kikiten tamo a gawa'-gawa' ran
saray mantumulok kona.”

---

* **7:27** Malakias 3:1.

Pinirduna naya ni Jesus a Sayay Babayin Uupaan

36 Ni'sa, sinagyat nayan sayay Pariseo si Jesus nin mangapon itaw konra a say ngaran na Simon. Kanya' nin nako
ya ket nikidungo ya konra.
37 Itaw nin babali, main nin sayay babayin uupaan. Sin
natandaan nan itaw yan mampangan si Jesus konra ni Simon, nako yan main nin awit nan mablin banglon si nangwan ket gawa' ya sa baton mantawagen nin alabastro.
38 Inmakis ya sa dani nin ayi na ni Jesus anggan naturuan
nan lwa' na. Ket pinunasan nan sabot na mi'sa na nin inarkan
tan inaprusan nin banglo.
39 Sin na'kit naytin Pariseo nin nanagyat kona ni Jesus,
wana sa nakem na, “No siti ket peteg yan prupita, tanda' na
kumon a siti si babayin mampangiyapros nin banglo kona ket
saya yan makasalanan.”
40 Ket si Jesus nag'irgo ya a wana, “Simon, main pan ibarita'
ko komo.”
Wanan ni'bat ni Simon, “O' sigi, Maistro.”
41 Wanti a wana ni Jesus, “Main nin rwa ray tawon main
nin utang. Say alagan utang nan saya ket limanyasot nin
swildon sayay awron pagtatrabaho tan si saya anamaet ket
limampulo'.
42 Sin kai sara nin makabayad, ininganga'do nasaran ni-
barita' nan namautang a kai rayayna matkap nin bayadan.”
Sinmunor, tinepetan naya si Simon, “Sawanin, si'no konran
rwa a mas a pangangado' kona?”
43 “Sa angan-angan ko,” wanan ni'bat ni Simon, “sitaw si
mas abaw a utang.”
“Kustoy ubat mo,” wana ni Jesus kona.
44 Sin sain, inmadap ya si Jesus konan babayi, mi'sa wana
kona ni Simon, “Isipen mo a maipa'ka' konan sitin babayi.
Si'ka, sinagyat nakon makodti sa bali moyo bale' kai nako
gapo nin binyan nin ranom nin ipanguyas ayi ko. Sya bale',
inuyasan nan lwa' na tan pinunasan na et nin sabot na.
45 Kai nako nin inarkan nin pangrispito mo kongko bale'
sya, kai ya gapo nin sinmawa' nin mangarek nin ayi ko
nangibwat sin linmuob akodti.
46 Ni kai ma nin nipaaprusan mataman nin ladak a ulo ko
bale' sya, banglo et a niyapros na sa ayi ko.
47 Edet, ibarita' ko komo, napirduna ana a abaw nin
kasalanan na kanya' nin alaki a ado' nan nipa'kit na. Bale'
anamaet, si napirduna sa daite', daite' anamaet a pangangado' nin ipa'kit na.”
48 Ket wana ni Jesus konan babayi, “Napirduna anay
kukasalanan mo.”

49 Ket saray kalalamo' nan mampangan, wanra sa nakem
ra, “Ani yaytin tawo a say kasalanan ket kano wadi' mapir-
duna na?”
50 Sin sain, wana anaet ni Jesus konan babayi, “Bana' sa
pagmamatalek mo nalibri kayna sa pakadusa, mako kaynan
sititinek a kanakman.”

8

Saray Bubbayin Nanan'ili kona ni Jesus

1 Ambo' nin na'teng mayadi' ti, nako ya si Jesus sa buba-
bali tan bubaryo nin nipatanda' nayay Mabistan Patanda'
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nayi saray labinrwan apos-
toles
2 tan umno ray bubbayin pinalimpyo na. Sarayti sara: si
Maria nin mantawagen nin Magdalena a linwaan nin pito ray
duka' a uispirito,
3 si Juana nin asawa na ni Cusa nin ata'gay a butang nin
tawo na ni Herodes Antipas, si Susana tan saray raruma et
nin mampamin say pakatkapan ra ni Jesus.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9

4 Ni'sa, gulpi saray tawon umarak kona ni Jesus a nan-
gibwat sa bubabali. Sin nadinep sarayna, wana a sayay
pangingiyarig,
5 “Main nin magtatalon a nako nanabwag nin bini'. Ket
sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan
ket nada'da-da'daan ran tutawo tan kinnan ra nin manuk-
manok.
6 Main anamaet nin naika' sa babato, ket sin tinmubo',
nalanes ta makrang a luta'.
7 Main et nin naika' sa mantubuan nin dikot nin madiwi.
Linmambot nin kinmubpal a dikot a madiwi ket nadaeg a
tinmubo' nin bini'.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta', ket
tinmubo' tan ginmunga nin yinasot a barang sayay puon.”
Sin nayadi' na nibarita' ti ni Jesus wana et nin maksaw,
“Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagaran Pangingiyarig
Mateo 13:10-23; Marcos 4:10-25

9 Ket tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na no ani a
pipa'kaan nan si pangingiyarig.
10 Wana, “Si'kamo, man'aburuyan nakamo nin Dios nin
matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin
nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran raruma,
pangingiyarig tamo' a naibi ta pigaw nin
‘mangka'kit ra man ket kai ran lamang nin ma'kit;

mangkarnge' ra man ket kai ra nin mataros.'*
11 Sawanin, wanti a katarusan nan pangingiyarig: Say bini'
ket say Sarita' nan Dios.
12 Say dalan nin naikaan ket saray mampangrenge'. Ket si
Dimunyo, ipalingwanan na konray marnge' ra, bana' ta kai
na nin rabay a mamper sara konan Dios tan maisalba sara!
13 Say luta' a babato, sara a nakarnge' nin maririket ran
timper a Sarita' nan Dios, bale' nadali' tamo' ta kai nin
nakayamot konra. Ket sin main nin pakatukswan, ginurutan
rayna.
14 Say luta' nin mantubuan nin dikot a madiwi, sara a
mampangrenge' nin Sarita' nan Dios, bale' nadaeg a pamper
ra nin pakaaburido, nin pipayaman, tan pipariga sa byay iti.
Kanya' nin say bunga sa byay ra, pulos nin apa.
15 Ket say madaem a luta' ket saray mampangrenge' a
nangako' sa Sarita' nan Dios nin main nin maong tan matu'rir
a pinanakem. Inmanos saran namper ket mabistay bunga sa
byay ra."
16 "Kasa anaod nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban
o ikwa sa sirong nin katri, no kai, ikwa naya sa pangngitukd-
uan ta pigaw nin saray sumrep sa bali ket mapalawayan sara.
17 Anaod, say sarban naiyadi sawanin ket matandaan li'. O'
a, say sikrito sawanin ket matandaan li' ket maipadar anaod.
18 Kanya' nin asikaswen moyoy pangrerenge' moyon sayti
bana' ta si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge'
na, say pakataros na ket malamu'nan; bale' si tawon kai na
rabay nin tarusan, mataman nin say sa angan-angan na ket
tanda' na, mag'in nin kasa."

No Si'no saray Ina tan saray Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35

19 Sawanin, kina' raya ni inay na tan saray bubsat na si Jesus
bale' kai raya nin makadanyan bana' sa ka'bawan ran tutawo.
20 Kanya' nin main nin nangibarita' kona ni Jesus a wana,
"Itaw sara kano sa rikor si inay mo tan saray bubsat mo ta
kairgwen raka."
21 Bale' wana ni Jesus, "Saray rumnge' tan tumulok sa
man'ibarita' nan Dios, ikwinta kosaran ina tan bubsat ko."

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41

22 Sayay awro, rinmuran ya sa baluto si Jesus nin kalamo'
nasaray tumutumbok na. Wana konra, "Sumaki atamon
makodtaw sa rubari'." Ket sinmaki sarayna.

---

* **8:10** Isaias 6:9.

23 Leleg ran manrumipay, nakaka'lek ya si Jesus. Kaping-
matan, narat'anan saran tribunada sa taaw; ket mangkapno'
yaynan ranom a baluto ra, kanya' nin iti sarayna sa piligro.
24 Kanya' nin kina' raya pinukaw si Jesus nin saray tumu-
tumbok na, a wanran niburyaw, "Maistro, Maistro, man-
lumdeg atamoyna!" Ket nimata ya, mi'sa ginan-gan nan
tumgen a tribunada tan alalakin daluyon; ket tinumgen yay
bagyo tan tinminek ana.
25 Sin sain, wana ni Jesus konra, "Mayin a kasa nin pagma-
matalek moyo kongko?" Ket nabagya' tan naka'ngap sara, ket
wanra sa saya tan saya "Ani yaytin tawo ta igan-gan na pati
bagyo tan daluyon ket tumulok kona?"

Pinalakwan nasara ni Jesus a Rinibu-ribon Uispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20

26 Tinmuloy saran sinmaki si Jesus anggan sa lugar ran
Geraseno a katben nan Galilea.
27 Ket kaarawas ra, sinna' naya si Jesus nin sayay tawon
taga sa babali a nasrepan ya nin uispiriton duka'. Lus'ok
yaynayti nin na'teng tan kai yayna nin mampugot sa bali ra
no kai itaw yaynan mampagpirmi sa pannabunan.
28-29 Anaod, pirmi nayan serpan nin si ispiriton duka',
kanya' nin baruren ran kadina a gamet na tan ayi na. Bale'
mabulsot na et ket papalaywen nayan ispirito nin mako sa
lugar a kasan tawo.

Bale' sin na'kit nayaynaod si Jesus, tinma'way ya mi'sa ya
nin nanalimukod sa adapan na ket wana nin maksaw, "Jesus,
Anak nan Sangkata'gayan nin Dios, ani ket a kabiangan mo
kongko? Panginga'do mo ta andi' nako nin padya'dyaen."
Wanin a wana bana' ta ginan-gan nayayna ni Jesus nin
lumakwan konan lalaki a ispiriton duka'.

30 Ket tinmepet ya si Jesus kona a wana, "Ani a ngaran mo?"

Ket ni'bat nan ispiriton duka' a sinumrep konan lalaki,
"Rinibu-ribo." Wanin a ni'bat na bana' ta abaw sara anaod
a ispiriton duka' a nakasrep konan lalaki.
31 Sawanin, nipainganga'do ran andi' nasara nin gan-ganen
nin makodtaw sa priswan nin ubot a pakadusawan ra.

32 Sin sain, main saray abaw nin baboy nin mampangan sa
rigrig nin talugtog itaw. Ket nipainganga'do ran uispiriton
duka' kona ni Jesus a aburuyan nasara tanan sumrep konran
baboy; ket wana mako sarayna edet.
33 Ket linmiwa' sara konan lalaki tan nako sara sinumrep
konran baboy. Nangimros saray baboy nin nako sa kikiras
ket nirebreb sara nga'min nin nanabo' sa baybay.

34 Sin na'kit ran mampangalila' konran baboy a nangyadi',
nalayo saran nika' ra nibari-barita' a nangyadi' sa bubabali
tan sa bubaryo.
35 Ket nagsipako saray tutawo nin kumikit sa nangyadi'.
Sin nakarate' saradtaw konra ni Jesus na'kit rayan limpyo
anay lalaki nin ibwatan nin uispiriton duka', nin nakatekre'
ya sa adapan na ni Jesus. Nakaseket yayna tan limpyoynay
kaisipan na ket linmi'mo sara sa nangyadi'.
36 Anaod, saray mismon naka'kit, inistu-isturya ra konran
rinmate' no pa'no ya nin napaanda' a si nasrepan nin uispiri-
ton duka'.
37 Sawanin, saray sarba ran tagadtaw sa libed nan babali
ran Geraseno, bana' sa li'mo ra ket dinawat ra kona ni Jesus
a mibwat yaynadtaw. Kanya' nin rinmuran sara si Jesus sa
baluto ta pigaw nin sumubli' sarayna sa lugar a mampagpir-
miwan ra.
38 Ba'yo saradtaw nin nibwat, si lalakin ibwatan ran uispiri-
ton duka' ket dinawat na a kikalamo' kona bale' kai naya nin
inaburuyan ni Jesus a wana kona,
39 "Mako kaynadtaw komoyo ket ibarita' moy sarban ginwa'
nan Dios komo." Ket nibwat yaynay lalaki, nin nibari-barita'
na sa intiron babali a makapaka'ngap nin ginwa' na ni Jesus
kona.

Say Pagmamatalek na ni Jairo tan nin Sayay Babayi
Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43

40 Ket nakasubli' sarayna si Jesus sa lugar a mampagpirmi-
wan ra, ket maririket saray tutawo ta mantaga'nan rayayna.
41 Sin sain, main nin rinmate' nin sayay pangulo sa
sinaguga a say ngaran na Jairo. Nanalimukod ya sa adapan
na ni Jesus ta nikidawat yan inganga'do a mayi ya kona sa bali
na,
42 bana' ta si kapagkapag a anak nan babayi a magtaon
nin labinrwa ket mangkamati ya. Nayi ya si Jesus kona ket
sin adap raynadtaw, nileletletan saray tutawon inmaribung-
bong kona.
43 Sin sain, itaw ya anamaet a sayay babayin labinrway
taon anan marges a karirigla na*, bale' kasan si'numan a
makapamaanda' kona.
44 Sawanin, kinmadani yan nako sa gurot na ni Jesus ket
kinudit nayay saroy nan aysing na. Ket bigra' anan tinumgen
a kadadaya' na.
45 Tinepet na ni Jesus, "Si'noy nangudit kongko?"

---

* **8:43** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket na'pos anay main na sa paku-pako na nin patambar.*

Ket sin kasa gapo nin inumbat nin nangako', wana ni Pedro,
“Maistro, mayin nin wanin a tepet mo ket ma'kit mo anamaet
nin nileletletan saray tutawon man'umaribungbong komo?”

46 Bale' wana ni Jesus, “Main anaod nin nangudit kongko ta
naingar kon main nin kapangyadian nin linmiwa' kongko.”

47 Sin nadlaw nan babayi nin tanda' na ni Jesus a ginwa' na,
mangingintar yan kinmadani kona.

Mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan na tan nag'irgo nin
mangkarnge' ran tutawon mampangimaton itaw no mayin
nin gina'getan nay seket na ni Jesus. Nibarita' na et a sin
ginwa' naytaw ket tampor nin inmanda' ya sa masakit na.

48 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagma-
matalek mo inmanda' kayna, ket mako kayna nin matinek a
kaisipan.”

49 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus, rinmate' yay
sayan ibat sa bali na ni Jairo tan wana kona ni Jairo, “Andi'
mayna nin mulistyawen et a Maistro ta nati yaynan lamang
a anak moyo.”

50 Bale' sin narnge' nayti ni Jesus, wanti a ni'bat na, “Andi'
ka nin mapaga; basta magmatalek ka ta mabyay ya anamaet
a anak mo.”

51 Sin nakarate' sara sa bali na ni Jairo, kasan raruman
niyayi nan linmuob no kai sara tamo' si Pedro, si Juan, si
Santiago tan saray mangatua nan anak.

52 Sawanin, sarba ran tutawon narat'anan na ni Jesus itaw
ket man'akisan tan man'abet-abetan raya ket wana konra,
“Kustoyna in! Andi' kamoyna nin umakis ta kai ya anamaet
nin nati; mampa'lek ya tamo'.”

53 Ket kinaka'lisan raya si Jesus nin panuya'-tuya' kona ta
tanda' ran nati yaynay anak.

54 Ket gina'getan nay gamet na tan wana nin maksaw,
“Anak ko, mibangon ka.”

55 Ket bigra', si anak sinmubli' a inanawa na tan nibangon
yaynan tampor. Sin sain, nibibilin na a pakanen raya.

56 Naka'ngap saray mangatua na; ket binibilin nasara ni Je-
sus nin andi' ra nin ibari-barita' ti nin nangyadi' sa mataman
nin si'no.

9

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13

1 Sayay awro, dininep nasara ni Jesus a Labinrwa* ta pigaw
nin byan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton
duka' tan mamaanda' nin main nin masakit.
2 Mi'sa nasara nibaki' nin ika' ra ipatanda' a maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios tan mamaanda' nin main masakit.
3 Binibilin nasara yapo' nin wana, “Sa pako moyo sa lulugar
matkap nin kasan awit moyo nin baston, o bag, o kanen, o
kwarta, o pisilyan nin aysing.
4 Sa bali nin mamagtuloy komoyo, magmantini kamodtaw
anggan mibwat kamodtaw nin lugar.
5 Ket no kasan mamagtuloy komoyo, mibwat kamo konan
siin nin lugar. Sa pibwat moyo, pagpagen moyoy ta'pok sa ayi
moyo nin mangipataros a saray tutawo ket madusa sara li'.”
6 Ket, nibwat saraynay apostoles nin nako sara sa bubaryo
nin nipata-patanda' rayay Mabistan Patanda' tan namaa-
paanda' saran main nin masakit sa adtiman a kina' ra.

Naguloy Kaisipan na ni Herodes Maipa'ka' sa no Si'no ya si Jesus
Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29

7 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas* a sarban
mampangyadi'. Nagulo a kaisipan na ta main sara a na-
marita' a si Juan ket pinasubli' ya nin mabyay.
8 Wanran raruma ket pinaipa'kit ya si Elias a sayay prupita
nan Dios sin saytaw, tan wanra anamaet nin raruma ket saya
ya si Jesus konran prupita nan Dios sin nu'nan panaon a
sinmubli' nin mabyay.
9 Bale' wana ni Herodes, “Nipaputol koyaynay ulo na ni
Juan a Mammawtismo. Si'no ya in si man-gumwa' nin saytin
abaw a bubagay a mangkarnge' ko!” Kanya' nin mapilit yan
ma'kit naya si Jesus.

Pinakan nasara ni Jesus a Masurok nin Limanribon Katawo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14

10 Sinmubli' saraynay apostoles, ket nibarita' ra kona ni
Jesus a sarban nagwa' ra. Sin sain, sinagyat nasaray apostoles
na nin mayi kona sa babalin Betsaida nin sara-sara tamo'.
11 Sin natandaan ran saray abaw nin tutawo a nibwat
sara si Jesus, tinmumbok sara. Inako' nasara ni Jesus nin
masibulot a nakem na tan niyakay na konray maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios. Pinaanda' nasara anamaet a main nin
masakit.

---

* **9:1** Sarayti a labinrwa nin tumutumbok na ni Jesus nin napili' nan mag'in nin ***apostoles***. Mabasa a maipa'ka' sa katarusan nan sarita' a apostol sa Glusaryo.

* **9:7** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

12 Sin manyumabi ana, kinmadani saray Labinrwa kona
tan wanra, “Maistro, sapa no ibaki' mosaray tutawo nin mako
sa kalibed-libed nin bubaryo tan babali ta pigaw nin mangkit
saran pagtuluyan tan kanen ra bana' ta iti atamo sa lugar a
kasa gapo nin bali.”
13 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoynay mamin ma'kan
ra.”
Ket wanran inumbat, “Lima ray tinapay tan rwa ray kuna'
tamo' bale' a main kontamo. Pwira no mako kami nin man-
aliw nin ma'kan para konran sarba nin saraytin tutawo.”
14 Wanin a wanra ta saray lulalaki tana ket main nin liman-
ribo sara.
Sin sain, wana ni Jesus nin inumbat, “Patekreen moyo
saran nagrupu-grupo nin sililimampulo' a barang saya.”
15 Ket wanin anaod a ginwa' ra, a pinatekre' rasara nin
nga'min.
16 Sinmunor, inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan
saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit tan nikisala-
mat ya konan Dios. Ba'yo tinau-tao nayti tan nibi na konran
tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
17 Sarba ra ket nakapangan tan nabsoy sara. Ket say
nadinep ra nin natra', labinrway balyag.

Inalilbi' na ni Pedro a si Jesus sya a Cristo
Mateo 16:13-21; Marcos 8:27-31

18 Sayay awro, bukud-bukod nan mandumasal ni Jesus. Iti
sara sa dani na a tumutumbok na. Kayadi', tinepetan nasara,
“Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongko? Si'no ako
kano a wanra?”
19 Ket ni'bat ra, “Si'ka kano si Juan a Mammawtismo, bale'
main anamaet nin namarita' a si'ka si Elias. Saray raruma
et wanra a saya ka kano konran saray prupita nan Dios sin
nu'nan panaon a sinmubli' nin mabyay.”
20 Ket wana et konra, “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa
wamoyo?”
Ni'bat na ni Pedro a wana, “Si'kay Cristo a nipangako' nan
Dios.”
21 Ket binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra gapo nin
ibarita' sa si'numan no si'no ya
22 ta wana konra, “Si'kon si Pinaitawo ket matkap nin man-
girangep ako nin abaw nin pammadya'dya'. O' ta ipulisay
rako nin saray Mangatuntawo tamo, saray Pupangulon Pu-
padi', tan saray Madudunong sa Gugan-gan ket patyen ako li'.
Bale' sa ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin
Dios.”

Say Maipa'ka' sa Katutumbok kona ni Jesus
Mateo 16:24-28; Marcos 8:34-9:1

23 Sawanin, wana ni Jesus konran sarba, “Si sayay marabay
nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa
kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan
balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri nin
inawru-awro ket tumbuken nako.
24 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampa-
gawan na, mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan
nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko, mabyay ya nin
iti konan Dios.
25 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay
intiron kayamanan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad
na sa sain? Kasa gapo!
26 Si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok koya nin
si'kon si Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet
no sumubli' akoyna sa kata'gayan ko a syay kata'gayan nan
Ama ko tan saray uanghil nin naitalaga kona.
27 Ket tandaan moyoyti: Main komoyodti sawanin a
sibibyay et li' no si Dios ket ipa'kit nayna a pag'aadi' na.”

Sin Nanguman a Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8

28 Sawanin, napalabas a nanglinggo kayadi' na nin nibarita'
taw ni Jesus, nitagad nasara si Pedro, si Juan tan si Santiago
nin mako dumasal itaw sa sayay talugtog.
29 Sin kapresan na a mandumasal ni Jesus, nanguman a
bakas nin rupa na, tan say seket na ket nag'in nin makapulag
sa puti'.
30-31 Kapingmatan, main anan rwa ray tawon kapada na
kaslag ni Jesus nin mangkiirgo kona; sara si Moises tan si
Elias. Mampag'irgwan ra a maipa'ka' sa patiti na nin syay
plano nan Dios a matkap nin tukiden nadtaw sa Jerusalem.
32 Sin sain, sabtan anda' nin elek ra ni Pedro. Ket, sin
nakaaram sara, na'kit ray salag na ni Jesus tan saray rway
lulalaki a kalamo' nan naka'deng.
33 Sin manlakwanan rayayna si Jesus nin saraytin rway
lulalaki, basta ya tana nin nag'irgo nin kai ya yapo' nin
nangisip si Pedro a wana, “Ay, Maistro, mabista ta iti ata-
moyna; mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para
komo, saya para kona ni Moises tan saya para kona ni Elias.”
34 Ket sin mampag'irgo ya et si Pedro, bigra' anan main nin
gunem nin nanirong konra. Sinakban sara nin sitin gunem
ket linmi'mo saray tulo.
35 Ket main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra
a wana, “Siti a Anak ko a syay Sinuyo' ko. Reng'en moya!”

36 Kayadi' na nin nag'irgo nin busis, na'kit ran tulo a bukod
na tana ni Jesus. Leleg a kalamo' raya et si Jesus, kasa gapo
nin si'numan a namaritaan ran na'kit ra.

Pinaanda' Naya ni Jesus a Anak a Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27

37 Sin sumunor a awro, sin linmusong sara si Jesus nin
nangibwat sa talugtog, sinna' rasaran abaw a tutawo.
38 Kapingmatan, main nin sayay lalakidtaw konran abaw
nin tutawo a tinma'way nin wana, “Maistro, ka'dwan ma
payti si anak kon lalaki ta kapagkapag na!
39 Anaod, main nin ispiriton duka' a subli-subli' nin sumrep
kona ket tepe' nin serpan naya, bigra' yan umagrang tan
mangaridatdat anggan gumura' a bebey na. Paidapen naya
tan dandani naya kai ana nin lakwanan.
40 Nikidawat akon inganga'do konran tumutumbok mo a
palakwanen raya, bale' kai ra nin nababaan.”
41 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Am-
bale' nin kasan pammemper moyo tan matiko' a pangingisip
moyo? Anggan ka'no ako kadi' nin matkap nin kikalamo' tan
umanos komoyo?” Mi'sa wana konan lalaki, “I'ras madti a
anak mo.”
42 Sin mangkumadani yay anak kona ni Jesus, tinumba
nayan ispiriton duka' ket pinangimamater naya. Bale' ginan-
gan naya ni Jesus a ispiriton duka' nin lumakwan ya konan
anak. Ket pinaanda' naya ni Jesus a anak, mi'sa niparisibi
nayayna konan ama na.
43 Edet, sarba ran tutawo ket naka'ngap sa sangkaalakyan
a pakayadi' nan Dios.

Nibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32

Ket leleg nin mampaka'ngapan ran tutawo a sarban ginwa-
ginwa' na ni Jesus, wana konran tumutumbok na,
44 “Reng'en moyon maong a ibarita' ko komoyo. Si'kon si
Pinaitawo, maipagamet ako konran mag'uray.”
45 Kai raya bale' nin natarusan ti a nibarita' na ta kai na
nin inaburuyan nin Dios a mataros raya. Ket mali'mo saran
manepet kona ni Jesus no ani a rabay nan ibarita' konan sitin
inirgo na.

Say Pididiskusyon no Si'noy Ibilang nin Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37

46 Sawanin, nididiskusyunan ran tumutumbok na ni Jesus
no si'no konra a ibilang nin sangkata'gayan.
47 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa nakem ra, kanya' nin
pinakadani nayay sayay anak kona.

48 Mi'sa wana konra, “Si si'numan a mampangilalaman
kongko ket akuen nayaytin maayupa' nin anak, si'koyna a
inako' nan lamang. Ket si mangako' kongko, inako' naya
anamaet a Dios Ama a namaki' kongko. Kanya' nin si
si'numan komoyo a maayupa' a nakem sya a ibilang nin
sangkata'gayan.”

Si Kai nin Kumuntra kontamo Kiayon ya kontamo
Marcos 9:38-40

49 Wana bale' ni Juan kona ni Jesus, “Maistro, main nin
na'kit mi nin sayay lalakin man'usaren nayay ngaran mo ta
pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton duka' sa nasrepan
ran tawo ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'.”
50 Ket wana ni Jesus kona, “Andi' moya awaan ta si kai nin
kumuntra kontamo ket kiayon ya kontamo.”

Kai raya nin Inako' si Jesus nin saray Taga Samaria

51 Sin adani anay tyimpo nin iyuli' yayna si Jesus sa langit,
nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem.
52 Kanya' nin nangibaki' yan saray nu'nayna nin nako
sa sayay babali sa prubinsyan Samaria ta pigaw nin
mangisadya' sara nin kami'nan nan mikakayabi.
53 Nu'na sarayna anaod, bale' saray tutawodtaw kai raya
rabay nin pagtuluyen sa lugar ra si Jesus bana' ta nipasaya
nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem nin itaw a pangray-
wan ran Judio.
54 Sin natandaan ra nin tumutumbok nan si Santiago tan
si Juan nin kasan mamagtuloy kona ni Jesus, wanra, “Ser,
rabay mo para nin igan-gan min main nin manabo' nin apoy
a mangibwat sa langit ta pigaw nin mapuuran sarayna?”
55 Ket inadap nasara ni Jesus tan inima'no nasara.*
56 Ket say ginwa' ra, nako sara tana sa raruman babali.

Say Pakatuga' nin Tumumbok kona ni Jesus
Mateo 8:19-22

57 Sin sain a iti sarayna sa dalan, main nin sayay lalakin
nikiirgo kona ni Jesus a wana, “Mayi ako komo adtiman a
keen mo.”
58 Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a
uayep sa tatalon ta main nin piikapan ran diri tan sara et
a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si
Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan.”
59 Mi'sa wana anamaet ni Jesus konan saya et itaw, “Mayi
ka kongko.”

---

* **9:55** *nasara.* 56*Ket- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:nasara. Wana, “Kai moyo nin man'amingawen no ani ya in si iti sa rarem moyo!* 56*Anaod, kai ako nin nakodti ta pigaw nin sidaen a byay ran tawo no kai edet, ta pigaw nin isalba sara.” Ket.*

Ket wanan ni'bat, “Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo'
si tatay mi.”
60 Bale' wana ni Jesus kona, “Pauryan mon saray kasa
sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a mangitabon konran nati
ra. Bale' si'ka, mako ka nin ipatandaan moy maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios.”
61 Sawanin, wana anamaet nin saya et itaw, “Maistro,
tumumbok ako komo bale' sumubli' ako yapo' nin patanid
itaw komi.”
62 Wana ni Jesus kona, “Si tawon bilang sa sayay mampan-
gadado nin lingay anan lingay, kai ya maibagay nin magsirbi
sa Pag'adian nan Dios.”

10

Nibaki' nasara ni Jesus nin Main Pakayadi' a Pitumpulo' tan Rwa

1 Sawanin, namili' ya si Jesus a Uunuren nin pitumpulo' tan
rwa* et a tutawo ta pigaw nin ibaki' nasara. Mi'sa nasara
pinau'nayna nin sirwarwa sa barang babali tan lugar a keen
na li'.
2 Sin sain, wana konra, “Abaw saray nasadya' nin masagyat
nin sumrep sa Pag'adian. Wanin man, matalag saray
mangyayatab, kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay
main nin ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin saray
trabahador nin kiyatab.
3 Mako kamoyna, bale' pakanda' kamo ta ibaki' katamo nin
bara'mo kamo li' nin karniro nin nalibed ran mabayanin atap
a uayep bana' ta abaw sara li' a tutawon kumuntra komoyo.
4 Andi' kamo mangi'ras nin pitaka o bag o sapatos; tan andi'
kamo paabara' nin kiirgo sa masnaan moyo sa dalan.
5 Sa adtiman a bali nin luuban moyo, wamoyo yapo', ‘Sapa
kumon ta say bindisyon nan Dios ket magkamain konran
mampiikap iti.’
6 No maikana' saran mangrisibi, mangyadi' in, bale' no kai,
mag'in nin kasan kakanaan nan siin a bindisyon konra.
7 Sa balin mangrisibi komoyo, itaw kamo nin magtuloy ket
andi' kamo nin mangruba-rubari' nin pagtuluyan. Kanen tan
inumen moyoy animan a ipadungo ra komoyo, bana' ta si
sayay mampagtrabaho, manepeg a tubaleen ya.
8 Sa babalin keen moyo a akuen rakamo, kanen moyo no
ani a ipadungo ra komoyo,
9 paandaen moyo saray main nin masakit konan sitaw a
lugar, tan ibarita' moyo a adani anay pag'aadi' nan Dios
konra.

---

* **10:1** *pitumpulo' tan rwa- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pitumpulo'.*

10 Ket sa babalin keen moyo a kai rakamo nin akuen, mako
kamo sa kalsada ket wamoyodtaw,
11 ‘Mataman et say ta'pok nan babali moyo a dinmalit sa
ayi mi ket pagpagen mi nin mangipa'kit a si'kamon diri a
mangika' nin lalaman moyon diri sa pakadusawan. Sigurado
yayti bale': Adani anay pag'aadi' nan Dios.’
12 Ibarita' koyti komoyo: Sa awro nin paninintinsya nan
Dios, mas mabyat li' a dusan ibi na konran tutawo sa sayay
babalin kai nin mangako' komoyo dyan sa dusan nibi na
konran saray tutawo sa syudad nin Sodoma* sin nu'nan
panaon.
13 Ay anaod, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin
tan si'kamon tagadti sa Betsaida! O', abaw a mumila-
gron ginwa' iti komoyo bale' kai moyo nin nagbabawian a
kukasalanan moyo. No itaw kumon nin ginwa' in a mumila-
gro sa Tiro tan Sidon ket na'teng sarayna kumon nin nisulot
nin langgutsi tan tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw* nin
mangipa'kit nin pagbababawi' ra sa kukasalanan ra.
14 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Man-
intinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo
dyan konran taga Tiro tan taga Sidon.
15 Si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo
layin raywen rakamo sa langit! Kai gapo! Kasan sapon
itampal rakamo sa impyirno!”
16 Ket wana et ni Jesus konran tumutumbok na, “Edet, saray
rumnge' sa minsahi moyo, si'koy rinnge' ra. Saray kai nin
mangako' komoyo, si'koy kai ra nin inako'. Ket saray kai nin
mangako' kongko, parihoynan lamang nin kai raya nin inako'
a namaki' kongko.”
17 Sin sinmubli' saraynay pitumpulo' tan rwa kona ni Je-
sus, maririket saran tuloy tan wanra, “Uunuren, mataman
nin saray ispiriton duka' ket tinmulok sara komi sin nigan-
gan misara nin inusar mi a pakayadi' nin nibi mo komi sa
pannawag mi nin ngaran mo.”
18 Wana konra sin sain, “Na'kit koy nikanabo' na sa nikatalo
na ni Satanas nin bilang kimat sa langit.
19 O', binyan katamon pakayadi' nin madaeg moyoy
nasakupan nin pakayadi' nan sitin kalaban. Ket kai kamo nin
mangno mataman no makada'da' kamon ulay o sipitan.

---

* **10:12** Mabasa et a maipa'ka' konran tutawo sa ***Sodoma*** sa Genesis kapitulo 18–19. * **10:13** Ambo' sarayti nin Judio a tutawo tan say pigagawa' ra ket sangkadukaan a tuloy. Say nipadles ran prupita maipa'ka' sa panunusa konra ket mabasa sa Isaias 23:1-18; Ezekiel kapitulo 26–28; Amos 1:9-10.

20 Wanin man, ambo' ta mapasuko' moyoy ispiriton duka'
ket rumiriket kamo, no kai edet, ta nailista a ngaran moyo-
dtaw sa langit.”

Napaririket ya si Jesus nin say Nagwaan ran Tumutumbok na
Mateo 11:25-27; 13:16-17

21 Bana' sa nibarita' ran nangya-nangyadi' yupa' sa
pakayadi' nan Ispirito nan Dios, dinmasal ya si Jesus sa ririket
na a wana, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta', raywen
kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong tan
di-adal nin tutawo a kukatutu'wan, no kai edet, nipatandaan
moyti konran saray maayupa'. O' a ta wanin a makapaririket
komo, Ama.”
22 Sawanin, wana ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet
nayna kongko nin Ama ko nin gaw'en tan tandaen a sarba.
Kasan makatanda' nin peteg kongko a si'kon si Anak na no kai
syan si Ama ko tamo'. Kasa anamaet nin katanda' ya a Ama
no kai si'kon si Anak na tan saray pilien kon pangipadaran
kona.”
23 Sin sara tanay tumutumbok na a kaadap na ni Jesus,
wana konra, “Makarma' kamo ta mangka'kit moyoy bubagay
a mampangyadi' sawanin!
24 Ibarita' koyti komoyo, abaw saray prupita nan Dios tan
uadi' intaw a masulit ran ma'kit tan marnge' ti nin bilang
sa paka'kit tan pakarnge' moyo sawanin kongko, ket kai nin
nangyadi' ti sin panaon ra.”

Maipa'kit no Pa'noy Mangado' Yupa' konan Sayay Taga Samaria
Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34

25 Sayay awro, saya konran abugado sa Gugan-gan a nako
kona ni Jesus nin mangusisa' kona. Kanya' nin nitepet na,
“Maistro, ani a gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy
anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
26 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani a nisurat na ni Moises
itaw sa Libron Gugan-gan? Ani a tanda' mo nin man'igan-gan
itaw?”
27 Ket wanan ubat nan sitin abugado, “Aduen may Uunuren
a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo,
nin intiron pakababa' mo tan nin intiron kaisipan mo, tan
aduen moy kapada mon tawo a kapada nin pangangado' mo
sa lalaman mon diri.”*
28 Wana ni Jesus, “Kusto a ubat mo; wanin a gaw'en mo ket
main nin anggan-angga nin byay mon iti konan Dios.”

---

* **10:27** Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18.

29 Ket sitin saya konran abugado, bana' ta rabay nan
sustinyen a iti ya sa katunungan, tinepetan nayaynaet si
Jesus a wana, “Si'no a kapada kon tawo nin matkap kon
kawa'nanen?”
30 Wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan sa sayay alimbawa',
“Main nin sayay lalakin kapada tamon Israelita nin ibat
sa Jerusalem a manlumusong yan mako sa Jerico. Ket
sinaneban rayan tulisan sa dalan. Sinamsam ray seket na,
binalba-balbal raya mi'sa linakwanan rayan mangkamati.
31 Sin sain, naibansag a dinmalan yadtaw a sayay padi' a
kapada nan Israelita. Ket sin na'kit nayaytaw si mampangi-
rangep nin sakit nin sugat na, pinal'isan nayan nituloy nay
nako sa keen na.
32 Main anamaet nin sayay katulungan ran pupadi'* nin
dinmalan itaw. Na'kit nayay tawon binalba-balbal bale'
linabasan nayan lamang.
33 Kaaram, main et nin sayay lalakin linmabas bale' taga
Samaria ya. Sin na'kit nayay lalakin mangkapaidap, nanabo'
a inganga'do na kona.
34 Kinadanyan naya tan tinambar nan arak tan ladak a
sugat na mi'sa na nin binerber. Kayadi', niruran naya konan
asno na mi'sa naya niyater sa sayay balin pagtuluyan tan
nipaasikaso naya.
35 Sin sumunor a awro, nami yan kwarta* konan main nin
bali tan wana, ‘Alilaen maytin tawo ket no magkurang ti sa
magastos mo kona, bayadan ko li' no sumubli' ako.’ ”
36 Sawanin, tinepetan naya ni Jesus tin abugado a wana,
“Si'no kadi' konran tuloy tawon linmabas sa angan-angan mo
a main nin pangangado' konan sinaneban ran tulisan?”
37 Wanan ni'bat nin abugado, “Sitaw si nangipa'kit nin
inganga'do kona.”
Ket wana ni Jesus, “Kusto a wamo. Mako kayna ket man-
gado' ka nin wanin.”

Pinili' na ni Maria a say Mas Maalaga

38 Nituloy na ni Jesus tan saray tumutumbok na a pako ra
sa Jerusalem ket nakarate' sara sa sayay babali. Ket itaw
pinagtuloy nasara sa bali ra nin sayay babayi nin say ngaran
na ket Marta.
39 Main nin busat na ni Marta a say ngaran na ket Maria. Ket
tinmekre' yayti sa danin ayi na ni Jesus ta reng'en nay iyakay
na.

---

* **10:32** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. Mabasa et a maipa'ka' sa rispunsibilidad ran ***katulungan ran pupadi'*** sa 1 Cronica 23:28-32. * **10:35** Say alaga nan siti ket upa' sa rway awron pagtatrabaho.

40 Bale' si Marta, itaw yan pinasyan paga na sa abaw a
gaw'en nan pangngisadya' ket nako ya kona ni Jesus tan
wana, “Ser, kai moyo layi nin mangkaasikaso a man-gaw'en
koyna nga'min nin bukud-bukod a sarban gawa'? Sapa no
ibarita' moyo konan busat ko nin tulungan nako anamaet.”
41 Ket wana ni Jesus kona, “Abagay kayna, Marta. Mangka-
pagawan mon tuloy a abaw nin bagay.
42 Anta sayay bagay tamo' a matkap, ket si Maria, pinili'
nayayti ket kai yayna gapo nin maglat kona.”

11

Say Akay na ni Jesus Maipa'ka' sa Kadadasal
Mateo 6:9-13; 7:7-11

1 Sayay awro, mandumasal ya si Jesus sa sayay lugar.
Kayadi' na nin dinmasal, kinmadani ya kona a saya konran
tumutumbok na tan wana, “Maistro, iyakay rakami pan
dumasal a bilang sa nipangyakay na ni Juan konran tumu-
tumbok na.”
2 Wana ni Jesus konra, “Wanti e no dumasal kamo:
‘Ama, mapagalangan ka kumon nin liso.
Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
3 Byan rakami kumon nin makasadag nin
kanen* mi sa inawru-awro.
4 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi.
Anaod, si'kami, mampirdunawen misara anamaet a
mampangwa' nin duka' komi.
Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok.’* ”
5 Ket wana et konra, “Bilang wadi', main nin saya komoyo
a nako sa bali nan sayay amigo na sa kapiknga' nin yabi
tan wana kona, ‘Amigo, pa'daman nako pan magwa' kon
ipamakan
6 ta main nin amigo kon rinmate' nin ibat nagbyahi. Ket
kasan maipadungo ko kona.’
7 Ket magwa' a i'bat na nin itaw ya sa luob nin bali na, ‘Andi'
nako nin isturbwen ta nakatalak yaynay purta mi. Mampida'
kami ana nin saray a'nak ko, tan idapen koynay mibangon ta
pigaw nin byan katan animan.’
8 Ibarita' koyti komoyo, mataman nin kai ya nin mibangon
tan mami a main nin bali bana' sa piamigo ra, wanin man no
mapasuet yan kadadada' na nin amigo na ket mibangon yan
lamang ta pigaw nin ibi nay matkap na.

---

* **11:3** ***kanen***- *Sa Griego:tinapay*. Say tinapay a sangkaimpurtantiwan nin ikabyay sin sain a panaon. Say rabay nan ibarita' iti ket say sarban pakatkapan nan tawo sa byay iti sa mundo. * **11:4** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin kasuldong nan siti nin wana “ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan” a bilang sa mabasa sa Mateo 6:13.

9 Kanya' anaod nin, kidawat kamo konan Dios nin say
matkap moyo ket byan nakamo. Ituluy-tuloy moyoy manu-
mog kona ket tulungan nakamon manumog sa mantikapen
moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo.
10 Anaod, sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran
manumog, makadumog sara; tan sarba ran kumutana, pas-
repen sara.
11 Bilang wadi', saya kan ama, ani byan man ulay* a anak
mo no kidawat yan kuna'?
12 O, byan man sipitan no kidawat yan salay?
13 No si'kamo nin tawo nin sikakasalanan ket tanda' moyoy
mamin mabistan bubagay konran a'nak moyo, lalo yayna si
Ama a itaw sa langit. Ibi ta ibi nayan Dios a Ispirito na konran
manawat kona."

Say Ibwatan nin Pakayadi' na ni Jesus
Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27

14 Ni'sa, mampalakwanen naya ni Jesus a ispiriton duka'
nin namaumel konan sayay lalaki. Sin napalakwan nayay-
nayti, nakapag'irgo yayna a tawon naumel ket naka'ngap
sara nga'min a tutawodtaw.
15 Bale' wanran raruma, "Bana' ta si Beelzebul a syay
uunuren ran uispiriton duka' ket binyan nayan pakayadi' na,
makapalakwan yan ispiriton duka'."
16 Saray raruma anamaet, sinari' ran dinawat kona ni Jesus
a mangwa' yan paka'kitan a sya ket nibaki' nayan Dios.
17 Bale' si Jesus, tanda' na a iti sa nakem ra kanya' nin wana
konra, "No si sayay nasyon ket matau-tao tan milalaban saray
tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin anamaet, no sa sayay
pamilya ket mapuruk-purok nin mikukuntra a saya tan saya,
misisyay li' a pirat'anan ra.
18 Wanin anamaet kona ni Satanas tan saray kalalamo' na;
no mikukuntra sara, pa'no a katutuloy nin pag'aadi' na?
Anaod, wamoyo a mamalakwan akon uispiriton duka'
yupa' kona ni Beelzebul.
19 No wanin, sara pa a tumutumbok moyo, sa si'no edet
nin pakayadi' sara mamalakwan nin uispiriton duka'? Saran
mismo a mamatutuo nin abas kamo sa man'iparsa moyo
kongko!
20 Ket sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin
ispiriton duka' ket ibat konan Dios, ipadar nin sayti a rinmate'
anay udas nin mag'adi' yaynadti a Dios.

---

* **11:11** *byan man ulay- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bato a anak mo no kidawat yan tinapay? O, byan man ulay.*

21 Si Satanas, bilang yan sayay tawon maksaw a di-armas
ket no gwardyawan nayay palasyo na, kai gapo nin mangno
a main na.
22 Bale', no si sayan mas maksaw dyan sya ket kalabanen
tan daegen ya, galten nan siti a armas nin nagpyawan na ni
Satanas, mi'sa na nin taw'e-taw'en a main na."
23 Sawanin, wana et ni Jesus, "Si si'numan a kai nin kiayon
kongko, kuntra ya kongko. Si kai nin kipaninep kongko,
mamisisyak ya."

No Sumubli' yay Ispiriton Duka' konan Tawo
Mateo 12:43-45

24 Ket nituloy na ni Jesus nin wana, "No napalakwan yay-
nay ispiriton duka' a nakasrep sa sayay tawo, mako ya nin
mikadaw sa makrang nin lugar nin maningkap nin piikapan
na. No kasan ma'kit na ket wana sa nakem na, 'Sumubli'
akodtaw pa sa ibwatan ko.'
25 Ket sumubli' ya anaod tan marate' nayan naringgasan
tan nasider.
26 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas
duka' et dyan sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a
tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a kapapa'sar nan
siin a tawo dyan sin nu'na."

Si Tutuon Makarma'

27 Sin sain, sin kapresan nan mampag'irgo ni Jesus, main
nin sayay babayin tinma'way a wana, "Makarma' ya anaod si
ina mo nin nangiyanak tan namasuso komo."
28 Bale' wana ni Jesus, "Mas makarma' ya bale' a mampan-
grenge' tan mantumulok sa man'ibarita' nan Dios."

Say Nipaningkap nin Milagro kona ni Jesus
Mateo 12:38-42

29 Sin man'aribungbungan rayaynan abaw nin tutawo,
wanan nituloy ni Jesus, "Si'kamon tutawo sawanin, sabtan
kadukaan moyo. Kidawat kamon paka'kitan a say pakayadi'
ko ket ibat kona nin Dios bale' kasan paka'kitan a ipa'kit
komoyo no kai kal-la tamo' kapadan si na'kit a nangyadi' kona
ni Jonas* sin saytaw.
30 Say nangyadi' kona ni Jonas ket pammatalad nan Dios
konran taga Ninive. Wanin anamaet, say mangyadi' kongko
nin si Pinaitawo ket pammatalad nan Dios komoyon tutawo
sawanin.
31 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mataman nin
si Rina a taga Sheba ket magtistigos ya li' a manepeg nin
dusawen kamo, ta ibat sa adayo' ket mako na nin reng'en
a madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Bale' si'kamo,

---

* **11:29** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Jonas*** sa Glusaryo.

anta iti yayna sawanin komoyo a mas et a kadunungan na
dyan si Solomon ket kai moya gapo nin akuen.
32 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a
taga Ninive ket ibarita' ra li' a manepeg nin dusawen kamo, ta
sara, sin narnge' ray nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi'
sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra. Si'kamo
bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a pakataros
dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na."

Matkap tamon Siguradwen nin Mapalaway a Kanakman tamo
Mateo 5:15; 6:22-23

33 Nag'irgo yaynaet si Jesus konra a wana, "Kasan si'numan
a manulsol nin tyo' mi'sa ikwa naya sa maadin lugar o sakban
nayan salop, no kai edet, ikwa naya sa pangngitukduan ta
pigaw nin sarba ran sumrep sa bali ket mapalawayan sara.
34 Say mata mo anamaet ket bilang tyo' nin lalaman mo. No
limpyoy pangingikit mo ket, si intiron lalaman mo bara'mon
lison mapalaway ya. Bale' no main nin dipikto, bilang nin si
intiron lalaman mo ket nadedleman ya.
35 Anaod, siguradwen moyon say palaway nin mampal-
awayan kamo ket kai nin mandumedlem iti komoyo.
36 Sawanin, no say intiron kanakman moyo ket mapalaway
tan kasa gapon madedlem a parti, mapalaway anamaet a
intiron kinatawo moyo ket, mapalaway a bilang sa sayay
lampadawan nin say salag na mamalaway komoyo."

Nikapuet nasara ni Jesus a Pupangulo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

37 Leg'an nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay Pariseo
nin nanagyat konan mangan itaw konra, kanya' nin nako
yadtaw konra si Jesus tan dinmungo yaynan mangan.
38 Bale' naka'ngap yay Pariseo sin naasikaso nan kai na nin
tinumbok ni Jesus a ritwal nin manguyas yapo' nin gamet
ba'yo nin mangan.*
39 Ket wana ni Jesus kona, "Si'kamon Pariseo, man-gaw'en
moyon maong a kaugalian moyo bilang sa pangriringgas
moyon rikor nin tasa tan lipong moyo, bale' say kanakman
tan pigagawa' moyo ket napno' nin kaaguman tan kadukaan.
40 Kalawakaw kamo! Ambo' para a si Dios a syay nangwa'
nin lalaman tamo ket syan lamang a nangwa' nin kanakman
tamo?
41 Kanya' nin palinisen moyo yapo' a iti sa kanakman moyo,
mi'sa mangibwat sa malinis a kanakman moyo ket mami
kamo konran makatkap, ket malinis kamo anaod.

---

* **11:38** Siti nin ginwa' na ni Jesus ket saya yan kasusubag sa kaugalian ran Israelita.

42 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin ta man'ibi
moyo konan Dios pati say kakapulo' nin mula moyon ipan-
grikado moyo tamo', bale' mampauryan moyoy mas maala-
gan ipagwa' nin Gugan-gan bilang say pangwa' moyon
mapteg tan say pangangado' konan Dios. Sayti a manepeg nin
gaw'en moyo leg'an moyon gaw'en lamang a raruma.
43 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin bana' ta
maalaga komoyoy tumekre' sa tekrean para konran impur-
tantin tutawo sa sinaguga tan say pagalang-galangan ran
tutawo sa publiko.
44 Kado' kamoyna! Bilang kamon nanabunan a kasan
marka kanya' nin mangkada'da-da'daan ran tutawo ket kai
ra tanda' nin nadulingatan* sarayna."
45 Sin sain, main nin saya konran abugado sa Gugan-gan a
inumbat kona ni Jesus a wana, "Ser, sa sain a nibarita' mo ket
masakitan anamaet a nakem mi a."
46 Ket wana ni Jesus, "O', kado' kamoyna anamaet, si'kamo
nin abugado! Wanin ta mampabyaten moyoy ipatumbok
moyo konran tutawo nin dandani kai nin ma'wit, bale' ni
buga' ket kai kamo tumulong.
47 Kado' kamoyna ta mampangwa' kamon alalakin lapida
bana' ta napati sarayna a prupita a saran lamang a nipapati
ran saray pupuon moyo.
48 Mapatnag a kiayon kamo sa ginwa-ginwa' ra ta sara
anaod a namapati konran saray prupita, mi'sa si'kamo ana-
maet a mampangwa' nin mabibistan lapida ra.
49 Ket si Dios a sangkadunungan ya wana maipa'ka' ko-
moyo, 'Ituloy koy mangibaki' konra nin prupita tan ibabaki'
ko ket main sara konray patyen ra tan saray raruma ket
duksaen rasara.'
50 Kanya' nin, si'kamon tutawo konan sitin panaon, tan-
daan moyo et a lamang nin dusawen ta dusawen nakamon
Dios bana' sa nipangmati ran pupuon moyo konran sarba ran
prupita nangibwat ana sin pinarsa yaytin mundo,
51 nangibwat sa nipangmati kona ni Abel angga kona ni
Zacarias a pinati sa pisa'lean nin altar tan Timplo. O',
si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat sa sarban
sayti."
52 Wana et ni Jesus, "Kado' kamoynan talaga, si'kamon
abugado maipa'ka' sa Gugan-gan, ta ginlat moyo in konran
tutawo si bara'mon tumbok sa pakataros sa maipa'ka' sa
pakaisalba a mangibwat konan Dios. Si'kamo, kai moyon
lamang inako' in a pakaisalba. Wanin et a sidaen moyoy

---

* **11:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 19:16.

kaisipan ran tutawo ta pigaw nin kai raytin lamang nin
mataros.”
53 Sin nibwat yaynadtaw si Jesus sa bali, masager sara
kona. Ket man'ipamuspusan raynan saray Pariseo tan
Madudunong sa Gugan-gan a mapag'irgo raya maipa'ka' sa
nagsikabarang a bubagay,
54 ta la'wanen raya awa' a magkabiso' ya sa pag'iirgo na ket
main nin ipakasalanan ra kona.

12

Andi' nin Miwadi'-wadi' a Maong ka ta Mailalwan yay Dios
Mateo 10:26-33; 12:32; 10:19-20

1 Leleg nin wanin, sabtan ka'bawan raynan tutawon ni-
didinep nin sa ka'bawan ra ket mangkapida'daan sarayna.
Sara yapo' a tumutumbok na a kinairgo na ni Jesus a wana,
“Pakanda' kamo ta pigaw nin kai nin magkuri komoyo a
bilang nin pammakbo ran Pariseo a say piwadi'-wadi' ran
maong saran tawo.
2 Sarban bara'mon naiyadi a kai nin tanda' sawanin,
matandaan li' a lamang sa adapen ta kasan sikrito nin kai
matandaan.
3 Kanya' nin, animan a nag'irgwan moyo nin sikrito, matan-
daan li' nin sarba, tan animan a iyanas moyo sa rarem nin
kwarto ket maita'way li' sa rikor.
4 Ket ibarita' ko komoyo, si'kamon uamigo ko, andi' kamo
nin mali'mo konran marabay nin mangmati komoyo ta say
lalaman moyo tamo' a mapati ra. Mayadi' ket kasaynan
raruma et nin magwa' ra.
5 Ipau'na-u'na koyna komoyo no si'noy manepeg moyon
ikali'mo. Si ikali'mo moyo ket si mayadi' ya nin mangmati ket
main nin pakayadi' nan mangibantak et sa impyirno. Ibarita'
koyti komoyo, si Dios a manepeg nin ikali'mo moyo!
6 Magwa' saran binting tamo' a liman manuk-manok. Mata-
man nin wanin bale', ni saya konra ket kai na nin mampau-
ryan nin Dios.
7 Balu'-balo' kamoyna! Ultimo et a say sabot moyo sa ulo ket
nabilang na. Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo bana'
ta mas mabli kamon adayo' kona dyan saray abaw a manuk-
manok.
8 Ket ibarita' ko komoyo a si si'numan a mangipatutuo
konran tutawo a tumutumbok koya, si'kon si Pinaitawo ket
ipatutuo kon tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan
Dios.
9 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutum-
bok koya, ibudi' ko li' anamaet a tumutumbok koya sa adapan
ran uanghil nan Dios.

10 Si si'numan a mag'irgo nin animan a kuntra kongko a
si Pinaitawo, mapirduna ya et. Bale' si tawon mamaduka'
nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapir-
duna.
11 Sa tyimpo a ika' rakamo nin iyadap konran mampag'uray
sa susinaguga, o konran iti sa uray, o konran raruma et nin
main nin pakauray ta pigaw nin usisaen rakamo bana' sa
pammemper moyo kongko, andi' moyo nin kaaburidwan no
ani a ibarita' moyo, o no pa'no a i'bat moyo
12 bana' ta konan sitaw li' nin udas, si Ispirito nan Dios ket
iyakay nakamo no ani a manepeg moyon ibarita'."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mayaman a Kalawakaw

13 Sawanin, main nin saya konran nididinep nin tuta-
wodtaw a nikiirgo kona ni Jesus a wana, "Maistro, bibilinen
moya pay busat ko nin ibi nayna a tao ko sa tawir mi."
14 Ket wana ni Jesus kona, "Ya! Amigo, ambo' in a
nakaibakian ko si pag'urayan a pitao moyon tawir moyo."
15 Ket wana et konran tutawodtaw, "Pakailag kamo
maipa'ka' sa apes-apesen moyo! Andi' kamo kumon nin
maagom sa animan ta say byay, ambo' nin dipindi sa
ka'bawan nin kamamain."
16 Ket namarita' ya nin sayay pangingiyarig maipa'ka' sa
sain a wana, "Main nin sayay mayaman nin abaw nin tuloy
a nayatab na.
17 Ket wana sa nakem na, 'Ani kadi' a mabistan gaw'en ko
ta kasaynan mapangaturan ko nin raruman nayatab ko?'
18 Wana ana et, 'A, maya' pa! Yubaen koy agamang ko tan
mama'deng akon mas alalaki nin pangaturan kon yatab tan
raruma et nin main ko.
19 Ket wangko li', "Ay! Abaw ana a nadinep nin niyator kon
ikabyay para sa abaw a taon. Painawa akoyna tana, minom,
mangan tan mipariga." '
20 Bale' wana nin Dios kona, 'Kalawakaw! Sitin yabi,
kalapen koyaynay byay mo. Sawanin, si'noyna a keen nin
sain say abaw a nisadya' mo para sa lalaman mo?'
21 Wanin a kapapa'sar nan sayay maninep nin kayamanan
para sa lalaman na bale' ambo' yan mayaman konan Dios."

Maninep nin Kayamanan Itaw sa Langit
Mateo 6:25-34,19-21

22 Sawanin, wana et ni Jesus konran tumutumbok na,
"Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin um-
aburido maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a bilang
sa ikabyay tan sa isket moyo.
23 Anaod, say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem
dyan say pangangan tan pisisket.

24 Imatunan moyo saray uwak: Kai sara nin mampangmula
ni mampangyatab. Kasan agamang ra o mampangaturan ran
kanen ra. Wanin man, mambyan nasaran Dios nin ma'kan.
Anaod, mas mabli kamo konan Dios dyan saray mumanuk-
manok!
25 Anamaet, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman
nin sayay udas tamo' no umaburido kamo?
26 No kai moya nin magwa' in nin daite' tamo' nin bagay,
mayin a kaaburidwan moyo et a raruma?
27 Imatunan moyo pay kabibista nin buburak nin dikot.
Kai nin magtrabaho ni mangabel nin isket ra. Bale' ibarita'
ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni Adi'
Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin
kapadan bista nan saya sa sain nin buburak.
28 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot
a isen sawanin bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang,
mas lalo ana a byan nakamon isket moyo! Aninay kababwan
nin pagmamatalek moyo!
29 Kanya' nin andi' moyo tana nin pirmin pipanemtem
no ani a kanen o inumen moyo tan andi' moyoyti nin
pakaaburidwan.
30 O' anaod, sain nin bubagay a iti sa nakem ran sarban
tutawon kai nin mangalilbi' konan Dios bale', main ya a Ama
moyon itaw sa langit nin magtanda' a matkap moyo in nin
bubagay.
31 Ana edet, matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman
moyo ket si maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket
ibi na anamaet in nin matkap moyo.
32 Si'kamo nin mampagawan ko, umno kamo tamo'. Wanin
man, andi' kamo nin mali'mo ta maririket yan maong a Ama
moyon itaw sa langit nin kirama' kamo sa Pag'adian na.
33 Ilako' moyoy main moyo, ket mami kamo konran
makatkap sa naglakuan moyo. No wanin a gaw'en moyo,
mampaninep kamo itaw sa langit nin kayamanan nin kai nin
masida' tan ma'pos, nin kai ra ma'ka' nin mannakaw tan kai
ra nin masida' nin insikto.
34 Anaod, maninep kamodtaw ta no adti a kami'nan nin
mabli komoyo, itaw anamaet a nakem moyo.”

Matkap a Nakasadya' nin Pirmi sa Isusubli' nan Uunuren

35 Wana et ni Jesus, “Sumadya' kamoynan si'kamon mag-
sisirbi. Matkap a bara'mo kamon saray ualila' nin nakasili
tan nakapadta a lampadawan nin
36 mantuma'gan sa iyuyugot nan amo ran ibat sa bansal.
Nakasadya' sara ta pigaw nin no rumate' ya ket tumuktok ya
sa purta, tampor nin maabryan raya.

37 Makarma' saray wanin a ualila' a marate' nasaran amo
ra nin nakasadya'. Anaod, ibarita' koyti komoyo a sitin amo,
magpripira yan magsirbi konran ualila' na
38 mataman no rumate' ya sa kapiknga' nin yabi o no par-
bangon ana nin padungwen nasaran mangan. Paririketen
nasara no nakasadya' sara!
39 Tandaen moyoyti: No kumon ket tanda' nan main nin
bali no ka'no ya nin mako a mannakaw, siguradon sadyaan
naya, ket si mannakaw kai naya nin masrep a bali na.
40 Kanya' anaod nin, taman nin si'kamo, matkap a sisas-
adya' kamo nin lawas ta si'kon si Pinaitawo ket bigra' a
rumate' ako li' no ka'no nin kai moyo ipa'ka'.”

Si Manakem tan Kapagpyawan nin Ingkargado
Mateo 24:45-51

41 Sawanin, si Pedro, tinmepet ya kona ni Jesus a wana,
“Maistro, siin a pangingiyarig, para ya komin tumutumbok
mo o para ya sa sarban tawo?”
42 Ket wanan ni'bat nin Uunuren a saya yan pangingiyarig,
“Edet, si'noy kumana' nin tawo na? Si'noy sayay manakem
tan kapagpyawan a alila'? Iyintriga na nin amo na kona
a pangangasikaso konran kapada nan alila' tan pammi nin
inawru-awron rasyon ran ikabyay.
43 Paririketen naya nin amo a wanin nin ingkargado no sa
irarate' na ket wanin a man-gaw'en na.
44 Anaod, ibarita' koyti komoyo, pag'inen nayan amo na nin
ingkargado sa sarban main na.
45 Bale' no siin nin ingkargado ket wana sa nakem na,
‘Ma'teng ya et nin rumate' a amo ko,’ ket sasakit-sakiten
nasaray kapada na nin alila', lulalaki man o bubbayi, tan
mipapda' yan mangan tan minom anggan mabok ya,
46 anta main ket, rumate' yay amo na nin kai na gapo
nipa'ka' nin rumate' ya. Ket kasan sapon dusawen nayan say
makapati nin amo na ket itampal nayan ikalamo' konran kai
nin kapagpyawan.
47 Ket si ingkargado a magtanda' ana sa karabayan nan
amo na, bale' kai ya nin sinmadya' o kai na nin ginwa' a
man'ipagwa' kona, dusawen nayan maong nin amo na.
48 Bale' si ingkargado a kai nin magtanda' sa karabayan
nan amo na, ket nakagwa' yan subag kona, buga' tamo' a
panunusa kona.
Anaod, si sayay binyan nin abaw o nangipyawan nin abaw,
mas abaw anamaet a ilalwan kona.”

Bana' kona ni Jesus ket Main nin Pisisisyay
Mateo 10:34-36

49 Wana et ni Jesus, “Nako akodti sa luta' ta pigaw nin
ringgasan koyan apoy a mundo. Ket sapa kumon ta kapresan
ana.
50 Bale' matkap a mangirangep ako yapo' nin dya'dya' ket
anggan kai et nin nangyadi', say kaisipan ko ket kai nin
makapainawa.
51 Sa wamoyo nako akodti sa luta' ta pigaw nin mitutuno
saray tutawo? Kai! Nako akodti ta pigaw nin mapuruk-purok
saray tutawo.
52 Ket mangibwat sawanin, bilang wadi' sa limay katawo sa
sayay pamilya, kuntrawen rasara li' nin tulo a rwa tan wanin
ra anamaet nin rwa a kuntrawen rasara li' a tulo.
53 Wanin anamaet, saray mitraama, mikuntra sara; saray
mitraina, mikuntra saran lamang; si katyangan nin babayi
kikuntra ya konan manuyang nan babayi, o si manuyang nin
babayi kikuntra ya konan katyangan nan babayi.”

Pilien a say Matunong sa Adapan nan Dios
Mateo 16:2-3; 5:25-26

54 Wana anamaet ni Jesus konran abaw nin tutawodtaw,
“No ma'kit moyon mangkumubpal a gunem sa panrupan,
tampor a wamoyo, ‘Rumapeg kadi'.’ Ket rinmapeg yan page'.
55 No maingar moya anamaet a sirin timog wamoyo,
‘Pinasyan amot kadi'.’ Ket pinasyan amot nin page'.
56 Si'kamon mampimaung-maong! Mataros moyoy
pipa'kaan nin bakas nin luta' tan nin langit, ket sukat a kai
moyo nin mataros a pipa'kaan nin mampangyadi' sawanin
nin panaon?
57 Edet, magdisisyon kamo no ani a matunong sa adapan
nan Dios.
58 Bilang wadi', no main nin mangidimanda komo ket i'ras
naka sa husgado, kiariglo kaynan tampor mintras nin iti
kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta no kai,
ipasuet nakan i'ras konan hwis, mi'sa ipagamet nakan hwis
konran pulis ket ipriso raka.
59 Ibarita' koyti komoyo, buruken rakadtaw sa tana a
mabayadan mo a sangkaultimwan nin sintabos a multa mo.”

13

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Kayon Igos a Kai nin Gumunga

1 Sin sain, main nin tutawodtaw nin nangibarita' kona ni
Jesus nin maipa'ka' konran umno ray taga Galilea a nipapati
na ni Pilato leleg ra nin mampangida'ton nin pinatin uayep
konan Dios ket nailawok a daya' ra sa daya' nin da'ton ra.

2 Ket wana ni Jesus konra, “Man'ipa'ka' moyo para nin
mas mabyat a kasalanan ran saraytaw nin pinati dyan saray
raruman taga Galilea bana' sa wantaw nin nikapati ra?
3 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai
moyo nin gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket
mati kamon lamang nin bilang konra.
4 Saya et, saray labinwaloy tawon nati nin nadag'anan nan
latudi nin itaw sa Siloe, sa wamoyo, mas makasalanan sara
dyan saray kapada ran mampiikap sa Jerusalem?
5 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai
moyo nin gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket
mati kamon wanin lamang konra.”

6 Ket wana ni Jesus konra a sayay pangingiyarig, “Si sayay
tawo ket main nin mula nan igos sa luta' na. Ni'sa, kina' na
nin kinikit no main nin bunga na, ket kasa gapo nin na'kit na.
7 Kanya' nin, wana konan si mangngalila', ‘Ya! Tuloy taon
koynan mampakodti mangkit nin bunga nan sitin puon, ket
anggan sawanin kasa et gapo. Pukanen maynayti ta man-
gukupa ya tamo' nin lugar.’
8 Ket wanan sitin mangngalila', ‘Ser, palabasen ta yapo' a
sayay taon ta sukaden koy libed nin puon na tan kwan yan
gwano.
9 No gumunga ya li' no sumunor a taon, maong, ket no kai,
saytaw yayna li' nin pukanen.’ ”

Sa Awron Painawa, Pinaanda' naya ni Jesus a Babayin Bukot

10 Sayay Awron Painawa, anamanaet ket mampangyakay
ya si Jesus sa sayay sinaguga.
11 Sin sain, main itaw nin sayay babayi nin labinwaloy
taon naynan mangkapaidap ta nasrepan yan ispiriton
duka'. Kanya' nin ginmukot ya tan kai nayayna gapo nin
maitarindeg a gurot na.
12 Sin na'kit naya ni Jesus, kinayaban naya, mi'sa wana,
“Mangibwat sawanin limpyo kayna.”
13 Nipababo na ni Jesus a gamet na konan si babayi ket,
sin sain, tampor nin naitarindeg nay lalaman na kanya' nin
rinayu-rayo nayay Dios.

14 Sawanin, masager yay pangulo sa sinaguga bana' ta
sa Awron Painawa na ginwa' in ni Jesus ket wana konran
tutawo, “Main nin a'nem a awron matkap a mag'ubra. Sa
saytaw nin awro kamo makodti nin patambar ambo' no
Awron Painawa.”
15 Ket wanan ni'bat ni Jesus nin Uunuren kona, “Maong
kamo wadi'! Kai para a say barang saya komoyo mataman

no Awron Painawa ket usbagen moyo sara sa nakaipugedan
ray ayep moyo ta ika' moyo sara nin painumen?
16 Siti nin babayi, a nangibwat anaod sa puri na ni Abra-
ham, ket pinagmasakit naya ni Satanas sa luob nin labin-
waloy taon. Ambo' para nin manepeg a pa'sar balukasan ya
anamaet mangibwat sa masakit na sa Awron Painawa?”
17 Sa sain a nibarita' na ni Jesus, sarba ran kuntra kona
ket napading'eyan sara. Bale' maririket saray raruman
tutawodtaw bana' sa sarban bubagay nin makapaka'ngap a
ginwa-ginwa' na.

Say Pangangakay nin Maipa'ka' sa Iyadilanta nin Pag'aadi'
nan Dios
Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32

18 Ket nituloy na ni Jesus a pangangakay na. Wana, “Pa'noy
pag'aadi' nan Dios? Adti nin maiyarig?
19 Say iyadilanta nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa
sangkadaitean nin bikoy nin mustasa a nika' na nimula nin
sayay tawo sa pukok na. Tinmubo' ya anggan nag'in yan kayo
ket nipugaran ran mumanuk-manok a susanga na.”
20 Wana et ni Jesus, “Ani et a pangiyarigan ko sa pag'aadi'
nan Dios?
21 Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios
ket maiyarig et sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi
a daite' nin pammakbo sa rwampulo' a salop nin arina ket
kinumbo yay intiron minasa na.”

Si Akipot a Purtan Mako konan Dios
Mateo 7:13-14,21-23

22 Nituloy ra ni Jesus a pako ra sa Jerusalem ket sa
nadalanan ran bubabali tan bubaryo, tinumge-tumgen saran
nangyakay.
23 Sawanin, main nin nanepet kona ni Jesus a wana, “Ser,
umno sara tamo' para a maisalba nan Dios?”
Ket wanan ni'bat ni Jesus konran tutawo,
24 “Gaw'en moyoynay anggawan nin mababa' moyon
makasrep sa akipot nin purta nin mako sa anggan-angga nin
byay. Ibarita' koyti komoyo: Rumate' li' a panaon nin abaw
saray masuet nin sumrep bale' kai sara nin makasrep.
25 Nisada' nayayna li' a purta nin main nin bali ket,
si'kamo itaw kamo tana sa rikor, mantumuktok kamon mam-
pangumbinsi a wamoyo, ‘Ser, pasrepen rakami pa.’
Ket si ubat na komoyo, ‘Andyak ta kai katamo nin katanda'
tan kai ko nin tanda' no adti a ibwatan moyo.’
26 Ket wamoyo, ‘Nakadungo rakamin nangan tan ninom,
tan nangyakay kadtaw et sa lugar mi.’

27 Bale' i'bat na, ‘Kai kamo nin makakibiang iti, si'kamon
sarba nin gumu-gumwa' nin duka'! Kumadayo' kamo
kongko!’
28 Ket umasisit kamo tan ngumaretenget a ngipen moyo
bana' sa pakapaidap. Anaod, ma'kit moyo saradtaw si Abra-
ham, si Isaac, si Jacob tan sarba ran prupita nan Dios sa
Pag'adian na, ket si'kamo bale', mampalakwanen kamo ket
kai kamoyna gapo nin makasrep.
29 Main anamaet nin tutawon kipunsyadtaw sa Pag'adian
nan Dios nin mangibwat sa panrupan tan sa baytan, wanin
et sa bagatanan tan sa amyanan.
30 Anaod, main saray tutawon mipaayupa' sara sawanin ket
maita'gay sara li', tan main sara anamaet a mipata'gay sara
sawanin ket maikayupa' sara li'.”

Say Pangangado' na ni Jesus konran Taga Jerusalem
Mateo 23:37-39

31 Konan siin et a lamang a udas, main nin Pariseo nin nako
kona ni Jesus a wanra, “Mibwat kaynadti yapo' ta rabay naka
kano nin ipapati ni Adi' Herodes Antipas.”
32 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Mako kamo konan siin nin
tawon bara'mon alimutang a mataktika tan ibarita' moyo
kona a wangko a sawanin tan no dilap ket ituloy ko et a
lamang a mamalakwan nin ispiriton duka' konran nasrepan
ra tan mamaanda' nin main nin masakit. Ket sa ikatlon awro,
mayadi' koyna a gawa' ko.
33 O' a, kanya' nin ituloy koy pako ko sa keen ko sawanin,
no dilap tan angga et no kamakarwa bana' ta adti et anaod a
lugar nin pangmatyan konan sayay prupita nan Dios no kai
itaw sa Jerusalem?
34 O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray
prupita tan kudas-kudasen moyo saran patyen a tutawo nan
Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna sinari' nin dinepen
katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan
inan manok konran siwsiw na. Bale', si'kamo, andi' kamo!
35 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo! O'
ibarita' koyti komoyo, kai rakoyna nin ma'kit angga nin rin-
mate' ana a panaon nin maibarita' moyo a wanti, ‘Binindisyu-
nan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin
kontamo!’* ”

14

U'nawen a say Mamin Kaabigan sa Awron Painawa

* **13:35** Kanta 118:26.

1 Saya anamanaet nin Awron Painawa, sinagyat ya si Jesus
nin mangan sa bali nan sayay pangulo ran Pariseo. Ket
man'imatunan rayan itaw no ani a gaw'en na.
2 Anaod ta itaw ya sa dani na a sayay lalakin umna-umnal
a lalaman na.
3 Ket tinepetan nasara ni Jesus a Pariseo tan saray abugado
sa Gugan-gan a wana, “No paandaen nayan sayay tawo a
sayay main nin masakit no Awron Painawa, subagen na kasi
a Gugan-gan, o kai?”
4 Nititinek sara tamo' bale'. Sin sain, nipababo nay gamet
na ni Jesus konan lalaki ket inmanda' ya, mi'sa pinaugot
nayayna sa bali ra.
5 Kayadi' sain, wana ni Jesus konran saray abugado tan
saray Pariseo, “Bilang wadi' a main komoyo a si anak na o si
baka na ket nanabo' ya sa bubon, kai naya kasi nin arwasen
nin tampor mataman no Awron Painawa?”
6 Ket kai sara nin naka'bat konan tepet na.

Maipa'ka' konan Sayay Maayupa' a Nakem tan Mapanan'ili

7 Sin sain, naasikaso na ni Jesus a main konran saray
sinagyat a pinili' ran tekrean a para konran saray ata'gay nin
tutawo. Kanya' nin wana konra,
8 “Bilang wadi' ket sinagyat ka sa sayay bansal, andi' ka nin
tumekre' sa tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo,
ta bangli' no main nin sayay sinagyat nin mas ata'gay nin
tawo dyan si'ka.
9 Ket si nanagyat ika' naya nin patekreen sa mantekrean mo
tan wana komo, ‘Para konan sitin tawo ya in nin tekrean.’ No
wanin ket mading'eyan ka nin erpe-erpes nin mako sa rigrig.
10 Ana edet, no main nin managyat komo, itaw ka sa
rigrig tumekre' ket keen naka li' nin namabansal nin ibarita'
na komo, ‘Amigo, taynadtaw e tumekre' sa naisadya' nin
tekrean!’ Konan siin ket mapagalangan ka sa adapan ran
kadungo mo.”
11 Anaod, si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa'
ya li' ket si mipaayupa', maita'gay ya li'.
12 Sawanin, wana anamaet ni Jesus konan Pariseo a
nanagyat kona, “No manadya' ka para sa sayay pakan, ambo'
nin saray uamigo mo, bubsat mo, kukanayon mo, tan saray
mumayaman nin kabaraybay moy sagyaten mo, ta masagyat
raka li' anamaet ket natubale' kayna.
13 Ana edet, no mamakan ka, maong anan saray pubri,
pilay, bulag a sagyaten mo.
14 Ket makarma' ka li' ta kai sara nin makatubale', bale' si
Dios tubaleen naka li' no pasublien nasarayna nin mabyay a
mapteg.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Ubat sa Nikasagyat sa Punsya
Mateo 22:1-10

15 Sin narnge' nayti nin saya konran saray kadungo na
ni Jesus nin mampangan, wana kona, “Makarma' saray
makakidungon mangan itaw sa Pag'adian nan Dios!”

16 Ket wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan na sa sayay
pangingiyarig, “Main nin sayay mamapunsya ket abaw saray
sinagyat na.
17 Sin narate' anay awron punsya, nipakayaban nasaray
sinagyat konan katulong na a wana konra, ‘Kamoyna ta
nakasadya' ana nga'min.’
18 Bale' sarba ra main nin bada'nan. Wanan nu'na,
‘Nakasaliw akon luta'. Matkap nin keen koya bisitawen.
Kidawat akon dispinsa.’
19 Wana anamaet nin saya, ‘Nanaliw akon mapulo' ray
damulag. Keen kosara nin sarien nin ipangadado. Kidawat
akon dispinsa.’
20 Wana nin saya et, ‘Kayadi' ko tamo' nin nikasal kanya' nin
kai ako nin makapika'.’

21 Sin sain, sinmubli' yaynay katulong tan nibarita' naytin
bubada'nan ra konan amo na. Sawanin, sabtan sager nan
amo kanya' nin ginan-gan nayay katulong nin wana, ‘Madali'
ka, mako ka sa palingki, sa plasa tan sa kukalsada ta i'ras
mosaradti a pubri, a bulag tan pilay.’
22 Ket kaaram, sinmubli' yaynaet a katulong konan amo na
tan wana, ‘Ser, ginwa' koynay nigan-gan mo kongko, bale'
abaw et a bakantin tekrean.’
23 Ket ni'bat nan amo konan katulong, ‘Mako ka edet sa
dudalan ta pasueten mosaray tutawo nin makodti ta pigaw
nin mapno' yay bali ko
24 ta ibarita' koyti komoyo, ni si'numan konran saraytaw
saray nu'nan sinagyat nin nagbada' ket kai nin makataway
sa nisadya' ko.’ ”

Matkap nan Ipulisay nin Sayay Tumutumbok a Mabli kona
Mateo 10:37-38

25 Sa nipangituloy na ni Jesus nin mako sa Jerusalem,
pinasyan ka'bawan ran tutawon nayi kona. Sin sain, in-
madap ya konra ket wana,
26 “Si si'numan a marabay nin tumumbok kongko nin mas
alaki a pangangado' na konran mangatua na, asawa na,
a'nak na, bubsat na, tan taman sa lalaman nan diri dyan sa
pangangado' na kongko, kai ya nin magwa' nin mag'in nin
tumutumbok ko.

27 O' ta si tawon kai nin pa'sar mamalatay nin kudos na nin
ipulisay na a sarban mabli kona, kai nan lamang nin magwa'
a mag'in nin tumutumbok ko.
28 Anaod, si si'numan nin tumumbok kongko ket matkap
a bilang yan sayay mampagplanon mama'deng nin bali.
Kwintawen na yapo' a magastos na ta pigaw nin matandaan
na no sumadag a kwarta na nin ipangyadi' konan bali
29 ta sali' no mayadi' na nin maipa'deng a pundasyon, kai
nayayna nin maituloy ket sarba ran maka'kit kaka'lisan raya
30 nin wanra, ‘Ya, siin a tawo, nama'deng ya ket kai naya nin
nayadi'.’
31 Wanin anamaet, no girawen yay sayay adi' a main nin
mapulo' a ribon sundalo', ket si adi' a mangira kona ket
main anamaet nin rwampulo' a ribon sundalo' na, siguradon
isipen na yapo' tan adalen na no mababa' rasaran labanan
nin mapulo' a ribon sundalo' na a rwampulo' a ribon sundalo'
nan kagira na.
32 Ket no wadi' a kai ra nin mababa', mintras a kai sara et
nin inmintra a kalaban, mangibaki' yaynan mangilalaman
kona nin mangibarita' konan si saya et nin adi' no ani a
matkap nan gaw'en ta pigaw nin mituno sara.
33 Edet, no kai nin gurutan nin si'numan a sarbaynan main
na, kai ya magwa' nin mag'in nin tumutumbok ko.”

Mateo 5:13; Marcos 9:50

34 “Anaod, say asin, maalaga; bale' no tinmab'ang ana, kai
ana gapo nin maisubli' a taway nin ma'sin.
35 Kasaynan sirbi mataman tanan usaren sa luta' o gaw'en
nin gwano ket ibantak ana. Si'kamon manrumnge', adalen
moyon maong tin narnge' moyo.”

15

Say Ririket Bana' sa Nikadumog konan Sayan Nabarang
Mateo 18:12-14

1 Sawanin, abaw saray maniningir nin buis tan saray raru-
man bantog nin makasalanan a nako nin inmaribungbong
kona ni Jesus ta pigaw nin mangrenge' saran uakay na.
2 Ket main itaw nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-
gan a bere-bere nin wanra, “Ya, sitin tawo ket akuen nasaray
tutawon makasalanan ket kidungo ya et nin mangan konra!”
3 Bana' ta wanin, nibarita' nayayti ni Jesus nin pangingi-
yarig:
4 “No wadi' ta main nin saya komoyo a main nin sanyasot
a karniro, mi'sa nabarang yay saya, piho nin ibati' nasaray
syam a pulo' tan syam itaw sa mampamasturan na, ta keen
naya nin tikapen taw si saya nin nabarang anggan madumog
naya.

5 Mi'sa, no nadumog nayayna, balatayen nayan siririkat nin
isubli' nayaynadtaw sa kami'nan ra.
6 Ket no rumate' yadtaw sa bali ra, kayaban nasaray uamigo
na tan kukabaraybay na a wana, ‘Rumiriket a saya tan saya
kontamo ta nadumog koyaynay nabarang nin karniro ko.’ ”
7 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wanin a
lamang a mas maririket saray itaw sa langit, no si sayay
tawon makasalanan ket pagbabawian nayna a kukasalanan
na, dyan bana' konran syam a pulo' tan syam nin matunong
kano nin man'ipa'ka' ra a kai rayna nin matkap a mag-
babawi'.”

Say Panningkap konan Sayay Na'met

8 “Anamaet a lamang, no wadi' ta main nin sayay babayi
a main nin mapulo' ray kwartan pirak*, mi'sa na'met nayay
saya, piho nin manulsol yan lampadawan tan mamanis ya
ta tikapen nayan maong a na'met nan kwarta angga nin
madumog naya.
9 Ket no nadumog nayayna li', kayaban nasaray uamiga na
tan kukabaraybay na tan wana, ‘Rumiriket a saya tan saya
kontamo ta nadumog koyaynay na'met kon kwarta ko.’ ”
10 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wantin
lamang konran saray uanghil nan Dios a rumiriket sara
anamaet no main nin sayay makasalanan a pagbabawian
nayna a kukasalanan na.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mapainganga'do nin Ama

11 Wana et ni Jesus, “Main nin sayay ama a main nin rwa
ray a'nak nan lulalaki.
12 Wanan buridek konan ama na, ‘Tay, ibi mo paynay tao
kon syay kanepegan nin tawiren ko.’ Kanya' nin nibi na
anaod nin ama a tao nin saya tan saya konran rway a'nak na.
13 Ket napalabas a umnoy awro, nilako' nan sitin buridek
a sarban tao na tan nako ya sa sayay adayo' a lugar. Pinirdi-
pirdi nadtaw a kwarta na sa pagkabyay a kasan kabalikasan.
14 Sin na'pos nayna a kwarta na, nibansag et a nagkamain
nin grabin bitil itaw sa lugar nin kami'nan na, ket mangka-
paidap yaynan tuloy.
15 Kanya' nin pinatawo ya konan sayay tagadtaw ket nibaki'
yan mangasikaso konran baboy* itaw sa pammasturan.

---

* **15:8** Say alaga nan sayan sayti ket swildon magsayay awron pagtatrabaho sin saytaw. * **15:15** Siti nin trabaho, mangikayupa' ya nin tuloy konan sayay Judio; ambo' tamo' nin bana' ta nag'in yan alila', no kai bana' ta sa Gugan-gan ran Judio ket maiyawa' a mangalila' nin baboy bana' ta man'ibilang sarayti nin nikasama'. Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 11:7.

16 Sa bitil naynan tuloy, mataman nin say ipamakan konran
baboy ket rabay nayna kumon nin kanen, bale' kasa nin
mami kona.
17 Sin pa'sar naimunawan ya, ket wana sa nakem na, ‘Sarba
ran mampatawo kona ni tatay ket subra-subray mangkanen
ra. Bale' iti ako a mangkamati ana sa bitil!
18 Mako akoyna pa nin sumubli' kona ni tatay ta ibarita' ko
a nagkasalanan ako konan Dios tan wanin et kona.
19 Akuen ko kona nin kai akoyna anaod nin kumana' nin
tawagen nin anak na, no kai edet, ikwinta nako tanan saya
konran mampatawo kona.’
20 Sin sain, nibwat ya anaod ana nin sumubli' yadtaw
konra.
Adayo' ya et a lamang sa bali ra, natamuraw nayayna nin
ama na. Nanabo' a inganga'do na kona, kanya' nin nalayo yan
sinumna', mi'sa yinakap tan inarkan naya.
21 Wanan sitin anak konan ama na, ‘Tay, nagkasalanan ako
konan Dios tan wanin et komo. Kai akoyna edet nin kumana'
nin tawagen et nin anak mo.*’
22 Bale' kinayaban nasara nin ama a kukatulong na a wana,
‘Madali' kamo. Awiten moyodti a sangkabistawan nin aysing
ta isulot moyo kona. Mi'sa singsingan tan sapatusan moya.
23 Anamaet lamang, keen moya kalapen a pinataba' nin
baka ta patyen moya. Mi'sa, magpunsya atamo tan rumiriket
atamo
24 bana' ta sitin anak ko a man'ipa'ka' kon nati ana ket bilang
yan sinmubli' nin mabyay. Sin saytaw, pa'sar nay nabarang,
bale' sawanin sinmubli' yaynadti!’ Kanya' nin nitarana' ray
piririga tan pagpupunsya ra.
25 Sin sain, si anak nin kaka ket itaw ya sa gagawa'.
Sawanin, sumubli' yayna sa bali ra ket sin adani yayna,
narnge' nay tunoy nin piririga.
26 Kanya' nin kinayaban nayay sayay alila' ra tan tinepetan
naya a wana, ‘Ansain? Ani a mampangyadi'?’
27 Ket wanan katulong, ‘Sinmubli' yaynay ari mo, kanya'
nin nipapati naya ni tatay moyo a pinataba' nin baka bana'
kona ta marigsa yan rinmate'.’
28 Bana' sa saytaw nin narnge' na, sinmes'ew ya a kaka tan
kai na nin rabay a kiriga konra. Kanya' nin, kinuyong naya ni
tatay na a lumuob yayna sa bali ra.
29 Ket wanan ni'bat kona ni ama na, ‘Isipen moyoyti, umnoy
taon koynan mampagsirbi komoyo, tan kai ako gapo nin
sinmubag ni ni'sa sa sarban nigan-gan moyo kongko. Ket

---

* **15:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Gaw'en nako tana pan sayay basta uupaan mo.*

mataman ni ni'sa, kai nako binyan ni saya tana nin kanding
ta pigaw nin miririga kami nin saray uamigo ko.
30 Bale' sin rinmate' yayti nin anak moyon namirdi-pirdi
nin kayamanan moyo konran bubbayin duka', nipapati moya
et taw si pinataba' a baka para kona!'
31 Ket wanan ama kona, 'Anak ko, si'ka, pirmi kan iti sa dani
ko, tan sarban ikon ko, ikon mo anaod.
32 Talagan manepeg nin miririga tan magpunsya atamo ta
siti nin ari mon say pa'sar na ket nati ana, sinmubli' yan
mabyay; nabarang ya bale' nakasubli' yan lamang.' "

16

Say Maipa'ka' konan si Masirib nin Ingkargado sa Kayamanan

1 Ket nibarita' nayti konran tumutumbok na a wana, "Main
nin sayay mayaman a main nin ingkargado sa kayamanan
na. Ket natandaan na a sitin ingkargado ket mandispalkwen
nay kwarta na.
2 Kanya' nin nipakayaban tan tinepetan nayan mayaman a
ingkargado a wana, 'Ansitin natandaan ko maipa'ka' komo?
Kwintawen moynay sarban nitalek kon asikaswen mo ta
galten takaynan ingkargado ko.'
3 Ket wanan ingkargado sa nakem na, 'Ani kadi' a gaw'en
ko? Galten akoyna, ket ambo' akon magsen nin mangadado
tan mading'ey akon kipayabor.
4 Ay! Tanda' koynay gaw'en ko ta pigaw nin taman no
maglat akoyna, main nin mangako' kongko sa bali ra.'
5 Kanya' nin, kinayaban nasaran sa'sa-sa'sa a main nin
utang konan amo na. Wana konan nu'na, 'Umnoy utang mo
konan amo ko?'
6 'Walunyasot a galon nin ladak,' ni'bat na. Ket wana kona,
'Sya ey listawan mo. Dali'-dalien mo, tumekre' kadti e tan
isurat mon a'pat a yasot.'
7 Mi'sa wana konan ikarwa, 'Si'ka, umnoy utang mo?' Ni'bat
na, 'Sanribon kaban nin irik.' Wana kona, 'Sya ey listawan
mo. Isurat mon walunyasot.'
8 Ket sin natandaan nan amo nayti say man-gaw'en nan
sitin masaor a ingkargado, rinayo naya sa kasiriban na. O' tu-
tuo a mas masirib saray makamundo dyan saray makaDios."
9 Nituloy nay nag'irgo ni Jesus a wana, "Ibarita' koyti
komoyo, usaren moyoy kayamanan moyodti sa luta' para
sa kaabigan ran tutawo ket no rumate' a awro a kasaynan
kausaran nin kwarta, maako' kamodtaw li' sa lugar a piika-
pan anggan-angga.
10 Si kapagpyawan sa daite', kapagpyawan ya anamaet sa
abaw. Ket si masaor sa daite', masaor ya anamaet sa abaw.

11 O' no kai kamo nin kapagpyawan sa kayamanan iti sa
luta', pa'no kamon pyawen sa peteg a kayamanan itaw sa
langit?
12 Wanin anamaet, no kai kamo nin mapyan manga'get nin
ikon ran raruma, kai kamo mabyan nin mag'in ikon moyon
diri."
13 Wana et ni Jesus, "Kai nasara mapagsirbyan nin kusto
nin sayay magsisirbi a rway niduman amo na, ta no rwa
ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket
mas tutuo ya konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet,
kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say
umagawa kamon maningkap."

Say Pikakalamo' a Nigan-gan sa Pag'aadi' na nin Dios
Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12

14 Narnge' ra a nibarita' na ni Jesus nin saray Pariseo nin
itaw, ket tinuya'-tuya' raya bana' ta mablin tuloy konra a
kwarta.
15 Ket wana ni Jesus konra, "Say man'ipa'kit moyo sa tawo
ket si mapteg kamo bale' tanda' nan Dios a kanakman moyo.
O', si mas maalaga sa tawo, ket makaparmay ya konan Dios.
16 O', say Gugan-gan nin nibi na ni Moises tan say nisurat
ran prupita ket man'ipatumbok angga sin ityayna si Juan
a Mammawtismo. Anaod sawanin man'ipata-patanda' yay
Mabistan Patanda' no pa'non paisirong sa pag'aadi' nan Dios,
ket man'ipasuet ray mairanod nin saray abaw a tawo.

17 Wanin man, mampagkuri et a Gugan-gan. Anaod,
makasa yapo' a langit tan luta', ba'yo a sayay gurit nin Masan-
ton Kasuratan.
18 O' si sayay lalaki nin isyay nayay asawa na mi'sa ya man-
galamo' nin sakalako, konan siin mampamabayi ya. Wanin
a lamang, si lalakin mangalamo' konan sayay babayin nisyay
nan asawa na, mampagkasalanan yan mampamabayi.

19 Sayti et:

Main nin sayay mayaman nin say seket na ket sangkablyan,
tan pirmi yan mamapunsya.
20 Sa serpan sa pukok na ket main nin nipaida' itaw nin
sayay kipayabor a say ngaran na Lazaro. Napno' yan gilgil.
21 Mampilalo ya tana nin mabyan sa itampal nin natra' sa
kinnan nan mayaman. Ket makaluod et sa kapapa'sar na,
saray maatap a aso, keen ra dildi-dildilan a gilgil na.
22 Sayay awro, nati ya si Lazaro ket ni'ras rayadtaw nin
uanghil sa dani na ni Abraham. Kaaram, nati ya anamaet a
mayaman, ket nitabon ya.

23 Ket nika' ya sa *Hades** nin itaw ket mampangirangep yan
dya'dya'. Tinmangar ya ket natamuraw nayadtaw sa adayo'
si Abraham nin iti ya sa dani na si Lazaro.
24 Ket nita'way na, ‘Ama Abraham, panginga'do mo. Ibaki'
ma pa si Lazaro nin ilbet nayay tamudo' na sa ranom ket
turuan nayan maparay'epan a dila' ko ta dya'dya' koynan
tuloy iti sa apoy.’
25 Bale' ni'bat na ni Abraham, ‘Anak ko, panemtemen mo
a leleg mon nabyay itaw sa luta' ket nipapda' ka, bale' si
Lazaro ket nangirangep yan dya'dya'. Ket sawanin, syay
mampainawnan iti ket si'ka anamaet a mampadya'dyaen,
26 tan ambo' in tamo' ta, main nin sangkaararman tan
sangkaalawangan nin bwang sa pisa'lean tamo. Ket saray iti,
kai sara makarubari' isen tan sara anamaet a isen, kai sara
makarubari' iti.’
27 Ket wanan mayaman, ‘No wanin edet, Ama Abraham,
ibaki' ma tana pa si Lazaro itaw konra ni tatay ko
28 ta itaw, main nin lima ray bubsat kon lulalaki ket
pau'nawan nasara ta pigaw nin kai sara maika' iti sa paka-
padya'dyaan.’
29 Ket ni'bat na ni Abraham, ‘Main anaytaw say nisurat na
ni Moises tan ran saray prupita; matkap ra tana nin tepren.’
30 Ket wanan mayaman, ‘Kai ra nin tepren, Ama Abraham;
bale' no main nin sinmubli' nin mabyay nin mako konra,
pagbabawian raynay kukasalanan ra.’
31 Ni'bat na ni Abraham, ‘No kai ra nin tepren a nipaisurat
nan Dios nin niyakay ra ni Moises tan saray prupita, mata-
man et no main nin saya a sinmubli' nin mabyay, kai saran
lamang nin mamper.’ ”

17

Si Rispunsibilidad tamo ket si Ipatunong tamoy Saya tan Saya

Mateo 18:6-7,21-22; Marcos 9:42

1 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Kai nin ma-
pal'isan nin rumate' a puon nin pagkakasalanan sa byay nin
tawo, bale' kauda'dwan a kaugutan nan tawon pangibwatan
nin pagkakasalanan nan kapada nan tawo.
2 Mas maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin
bato sa liey tan ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in nin syay
puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin saya
konran sarayti nin maayupa' sa pammemper ra.
3 Kanya' nin asikaswen moyon maong a man-gaw'en
moyo! No wadi' ta main nin kapada mon mammemper nin

* **16:23** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Glusaryo.

magkasalanan komo, ima'nwen ma. Ket no magbabawi' ya,
pirdunawen ma.
4 Mataman nin magkasalanan ya komo nin mipito sa sayay
awro, no tana ket mipito yan mako komo nin wana, ‘Mag-
babawi' ako,’ matkap a pirdunawen ma.”
5 Ket wanran saray apostoles kona ni Jesus nin Uunuren,
“Pun'an mo pay pagmamatalek mi!”
6 Ket wanan ni'bat nin Uunuren, “Mataman no say pag-
mamatalek moyo ket bilang nin kaalaki sa sangkadaitean
a bikoy, magwa' moyon ibarita' konan sitin alakin kayo a
dumutdot ya tan mako yadtaw nin paimula sa taaw, ket
tumulok ya.
7 Anamaet a lamang, no si saya komoyo wadi' ket main nin
aripen nan mampangadadon luta' na o mampamastor nin
uayep na, ket karate' nan siti nin ibat sa gagawa', ibarita' na
kasi kona a dumungo yaynan tampor ta mangan yayna?
8 Kai! Ana edet, igan-gan nan amo, ‘Misili ka tan manadya'
kan pangapunan ko, mi'sa sirbyan nakon mangan tan mi-
nom. Ket kayadi' ko nin mangan, mangan kayna.’
9 Sawanin, kisalamat ya kasi a amo konan sitin aripen bana'
ta ginwa' nay namakian na kona? Kai anaod!
10 Wanin a lamang anamaet komoyo. Mataman no nagwa'
moyoynay sarban nangibakian nan Dios komoyo, matkap a
wamoyo, ‘Uaripen kami tamo'. Kai kami matkap nin raywen
ta ginwa' mi tamo' a namakian komi.’ ”

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mapulo' a Tawo nin Liprusyen

11 Sa katutuloy ra ni Jesus nin mako sa Jerusalem, iti
sara nin dinmalan sa pisa'lean nin prubinsyan Samaria tan
Galilea.
12 Ket sin nakarate' sara sa sayay baryo, sinumna' sara kona
a mapulo' ra nin tawo nin main nin liprusi. Tinumgen saran
naka'deng sa midyo adayo'
13 tan wanran nita'way, “Jesus, Maistro, ka'dwan rakami
pa!”
14 Sin na'kit nasara ni Jesus wana, “Mako kamo paipadar sa
pupadi'.”* Ket nako saraynaod ana.
Ket sin iti sara et a lamang sa dalan, inmanda' sarayna.
15 Si saya konra, sin naasikaso na a inmanda' yayna sa
masakit na, sinmubli' yan tampor itaw kona ni Jesus tan
nita'wa-ta'way nay pangrarayo na konan Dios.
16 Nanalimukod yan nigna' a rupa na sa luta' sa adapan na
ni Jesus nin nikisalamat kona. Anta siti nin lalaki ket ambo'
yan Israelita no kai Samaritano ya.

---

* **17:14** Si sayay gawa' nan sayay padi' ran Judio ket si patutu'wan na nin limpyo yaynay sayay main nin masakit nin liprusi.

17 Sawanin, wana ni Jesus kona, “Mapulo' sara katawo a
pinaanda' ko. Adti sara edet a syam?
18 Ani, kasaynan raruman sinmubli' ta pigaw nin raywen
nayay Dios no kai kal-la siti si sayay san'ili?”
19 Sinmunor, wana ni Jesus kona, “Umdeng ka ta mako
kayna sa keen mo. Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda'
kayna.”

Say Itatarana' nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 24:23-28,37-41

20 Sayay awro, main saray Pariseo nin nanepet kona ni
Jesus no ka'no nin tumarana' a pag'aadi' nan Dios. Wanan
ni'bat konra, “Say itatarana' nin pag'aadi' nan Dios ket kasan
sinyalis nin paka'kitan.
21 Iti ya komoyo nin mampag'adi' ket kai nin ma'kit kanya'
nin kasan makapamarita' a ‘Iti ana!’ o ‘Itaw ana!’ ”
22 Sumunor, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Main
li' nin panaon a mailiw kamon mag'uray akoynadti, si'kon si
Pinaitawo, bale' kai nin magwa' in.
23 Anaod, main li' nin mangibarita' komoyo a wanra, ‘Iti ya!’
o ‘Itaw ya!’, bale' andi' kamo nin sumunor konra.
24 Wanin ta, say irarate' ko nin si'kon si Pinaitawo ket
mapatna-patnag a kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap
nin mamalaway sa intiron kalangitan.
25 Anta, matkap a dumalan ako yapo' sa pangingirangep
nin abaw a pammadya'dya' tan kai rako nin alilbien nin saray
tutawo konan sitin panaon.
26 Sa panaon nin isusubli' kodti sa luta' nin si'kon si
Pinaitawo, say kapapa'sar ran tutawo ket kapada konran
tutawo sin panaon na ni Noe.
27 Sin saytaw, nagkabyay saran bilang kasan rumate' nin
pakadusa ket mangan sara, minom tan sumrep sara sa istado
angga sin mismon awron linmuob sara si Noe sa alakin
baluto.* Ket sin lanip ana, nati saray sarban tawo.
28 Wanin lamang anamaet a nangyadi' sin panaon na ni Lot.
Ukupado saray tutawo nin mangan, minom, magkumirsyo,
mangmula tan mama'deng nin bali.
29 Bale' sin awron linmakwan ya si Lot sa syudad nin
Sodoma, pinarapeg naya nin Dios nin apoy tan asupri kanya'
nin napuuran saray sarba nga'min itaw.
30 Wanin anamaet li' a lamang a mangyadi' sa awron is-
usubli' ko nin si'kon si Pinaitawo nin paipadar akoyna.
31 Konan sitaw li' nin panaon, si si'numan nin itaw sa
balkon nin bali na, andi' yayna nin lumuob ta pigaw nin

* **17:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24.

kalapen nay main nadtaw. Wanin anamaet konan si itaw nin
mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa
bali ra.
32 Panemtemen moyo a nangyadi' konan asawa na ni Lot.*
33 Si si'numan a say byay nadti tana a kawa'nanen na ket
mati ya li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay
nadti, tumuloy yan mabyay nin iti konan Dios.
34 Ibarita' koyti komoyo, no wadi' ta yabi li' a isusubli' kodti
sa luta', konran rwa ray tawon mampa'lek sa sayay idaan, si
saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.
35-36 Konran rwa ray bubbayin mampangiling, si saya,
makalap ya ket si saya, mabati' ya.*”
37 Sin sain, tinmepet saray tumutumbok na ni Jesus kona,
“Catawan, adti li' ti nin mangyadi'?”
Wanan ni'bat ni Jesus, “No adti main nin maangot ran
laman ran nati, itaw sara nin mididinep a mumanuk-manok
a mangan nin laman ran nati.”

18

Say Maipa'ka' konan Babayin Balo nin Nangipasuet a Tulungan ya

1 Sayay awro, niyakay nasaraynaet ni Jesus a tumutumbok
na yupa' sa sayay pangingiyarig a matkap nin pirmi saran
dumasal konan Dios tan andi' ra nin sawaan ti nin gaw'en.
2 Wana, “Sa sayay babali, main nin sayay hwis a kai ya
nin mali'mo konan Dios tan kai ya nin mangasikaso konran
kapada nan tawo.
3 Main anamaet itaw nin sayay babayin balo nin pirmin
mako kona ta patulong ya maipa'ka' sa kaso na konan kakun-
tra na.
4 Na'teng yapo' a kai naya nin man'asikaswen nin sitin hwis
ket sin susuyot anan lamang wana sa nakem na, ‘Mataman
nin kai koya nin ikali'mo a Dios tan kai ako nin mangasikaso
konran tutawo,
5 tulungan koya paynaytin babayin balo sa kaso na ta pirmi
nako tanan man'isturbwen. Bangli' no mapasnep nakoyna
bana' sa pako nadtin pirmi kongko.’ ”
6 Ket wana ni Jesus nin Uunuren konran tumutumbok na,
“Adalen moyo in say nibarita' nan si luko nin hwis.

---

* **17:32** Nag'in yan tu'dek nin asin ta bana' ta masuknad yan nanglakwan sa kamamain na tan sa kabibyay nadtaw sa Sodoma, ket sinmubag ya sa bibilin nan Dios nin andi' ya nin lumingap konan syudad a ibwatan na (Genesis 19:26).

* **17:35-36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Konran rway lulalaki nin itaw sa gagawa', si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.*

7 Edet, no wanin a nag'in disisyon na, si Dios et wadi' a kai
nin tumulong konran tutawon pinili' na a sa awro tan yabi
ket man'umay'ay sara kona? Maong ya ket peteg nin tutuo a
kai na nin eteng-etengen a panunulong na konra.
8 Ibarita' koyti komoyo, ibi na nin tampor nin Dios a
manepeg para konra. Anamaet bale', saytaw li' no si'kon
si Pinaitawo ket sumubli' akodti sa luta', main et li' palayin
marate' kon tutawon mampagmatalek kongko?"

Nipatukdo' a Pammirduna sa Kaayupaan nin Nakem

9 Nag'irgo ya anamanaet si Jesus yupa' sa sayay pangingi-
yarig konran saray mampangipa'ka' sa lalaman ran diri a
matunong saran tutawo bale' mangmuda-muda saran ka-
pada ran tawo.
10 Wana ni Jesus konra, "Main nin rwa ran katawo a lin-
muob sa sakop nan Timplo ta pigaw nin dumasal sara. Si
saya, Pariseo ya ket si saya anamaet, manininginr yan buis.
11 Si Pariseo, naka'deng yan pinaipurok nin dinmasal nin
sititinek a wana, 'Kisalamat ako komo, o Dios, ta ambo' akon
bilang konran raruman tutawo a maagom sara, ambo' saran
mapteg, tan mamabayi sara, tan laloyna a ambo' akon bilang
konan siin si manininginr nin buis.
12 Mampagkulasyon ako nin mirwa sa manglinggo tan
man'ibi ko et komo a kakapulo' nin sarban mangkatingkapan
ko.'
13 Si manininginr nin buis anamaet, itaw yan man'umdeng
sa midyo adayo' nin kai na tana gapo nin maitangar a rupa
na sa langit tan mangkabug-kabugen nayay kerep na sa pag-
bababawi' na tan mandumasal ya a wana, 'O Dios, ka'dwan
nako ta saya akon makasalanan.' "
14 Ket wana et ni Jesus, "Ibarita' koyti komoyo, sitaw si
manininginr nin buis a napirduna. Kanya' nin sinmubli' ya
sa bali ra nin nikwintan kai nagkasalanan. Si Pariseo bale'
kai ya nin pinirduna. Sawanin, si si'numan a mangita'gay
nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li', bale' si mipaayupa',
maita'gay ya li'."

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16

15 Sawanin, main saray tutawon ni'ras rasara pati saray
abing kona ni Jesus, ta pigaw nin ipababo nay gamet na konra
nin bindisyunan nasara. Bale' sin na'kit raytin tumutumbok
na ni Jesus, inima'no rasaray tutawo.
16 Bale' pinakadani nasara ni Jesus a ua'nak kona tan wana
konran tumutumbok na, "Pauryan moyo saray ua'nak nin
umarak kongko. Andi' moyo sara nin ima'nwen ta si tawon

say kanakman na ket kapada nin konran saraytin ua'nak,
aburuyan nayan Dios nin kipag'adi' kona.
17 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mi-
paayupa' nin paisirong sa pag'uuray nan Dios nin bilang sa
pangangaburoy nan sayay anak, kai ya gapo nin makaki-
rama' sa pag'aadi' nan Dios."

Say Kayamanan tan say Anggan-angga nin Byay a iti konan Dios
Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31

18 Sawanin, main nin sayay lalaki a saya ya konran pupan-
gulo ran Judio. Tinepetan naya si Jesus a wana, "Maistro,
maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta pigaw nin
maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?"
19 Wanan ni'bat ni Jesus kona, "Ambale' a sabtan nako nin
maong? Kasa gapo nin raruma no kai si Dios tamo' a maong.
20 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin mangmati.
Andi' ka nin manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin
ambo' nin tutuo. Igalang mosara si ama tan si ina mo."*
21 Ket wanan lalaki, "Sarban sain ket mantukiden koyna
nangibwat et sin anak ako."
22 Sin narnge' na in ni Jesus, wana kona, "Main et nin
sayay matkap mon gaw'en. Ilako' mo nga'min a kamamain
mo ket say naglakuan, ibi mo konran pubri ket magkamain
kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mo in nin gaw'en,
sumubli' kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok ko."
23 Ket sin narnge' na in nin lalaki, ginmereng ya bana' ta
sabtan nin yaman na.
24 Sin na'kit na ni Jesus a pinasyan bereng na, wana, "Ay,
maidap nin tuloy a ipaisirong ran mumayaman a lalaman
ran diri sa pag'uuray nan Dios!
25 Anaod, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa
ubot nin kadayem dyan si sayay mayaman ket makakibiang
ya sa pag'aadi' nan Dios."
26 Saray nakarnge' sa sain a wana ni Jesus wanra, "Ya! Si'no
edet no wanin a maisalba?"
27 Wana ni Jesus, "Say kai nin magwa' sa tawo, magwa'
konan Dios."
28 Ket wana ni Pedro, "Ket si'kami pa edet? Pinauryan mi
anay pammali mi ta pigaw nin nikikalamo' kami komo."
29 Wana ni Jesus konra, "O' a, ibarita' koyti komoyo, si
si'numan a manglakwan nin pammali na o mangatua na o
asawa na o bubsat na o ua'nak na bana' sa pag'aadi' nan Dios,

* **18:20** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

30 tubaleen naya sa sawanin ana nin byay nin mas abaw
et dyan saytaw say linakwanan na tan maga'muran na et
li' a anggan-angga nin byay a iti konan Dios sa adapen nin
panaon.”

Say Ikatlon Nipamarita' na ni Jesus nin Patiti na
Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34

31 Sawanin, pinaipurok nasara ni Jesus a labinrwan tu-
mutumbok na mi'sa wana konra, “Mangrenge' kamo. Adap
tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, matukid ana a
sarban nisurat ran prupita nan Dios maipa'ka' kongko a
si'kon si Pinaitawo.
32 Ipagamet rako konran ambo' nin Judio ket tuya'-tuyaen,
kaka'lisan tan luda'-ludaan rako.
33 Mi'sa, sanet-saneten rako ba'yo rako nin patyen, bale'
marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin Dios.”
34 Bale' kai ra nin natarusan nin saray labinrwa a rabay
nan ibarita' ni Jesus, bana' ta say kabalikasan, naiyadi sa
pakataros ra.

Napaanda' yay Bulag bana' sa Nipagmatalek na
Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52

35 Dandani sarayna nin makarate' si Jesus sa babali nin
Jerico ket main nin sayay lalakin bulag a nakatekre' sa rigrig
nin dalan ta mangkipayabor yadtaw.
36 Sin narnge' nay gargar ran abaw nin tutawon manlum-
abas, tinepet na, “Ani a mampangyadi'?”
37 Wanran tutawo kona, “Manlumabas sara si Jesus a taga
Nazaret.”
38 Kanya' nin tinma'way ya a wana, “Jesus a puri na ni Adi'
David, ka'dwan nako kadi'!”
39 Ket saray tutawodtaw sa u'na na ni Jesus, inima'no rayan
gumargar bale', mas nipaksaw nayna edet nin nita'way,
“Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David,” wana, “ka'dwan
nako kadi'!”
40 Kanya' nin tinumgen ya si Jesus tan nigan-gan nan
ikadani raya kona a lalakin bulag. Sin itaw yayna sa dani na,
tinepet na ni Jesus kona,
41 “Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?”
“Uunuren ko,” wana, “rabay ko kumon a maka'kit akon
uman!”
42 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Maka'kit kayna. Bana' sa
pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”
43 Ket tampor, maka'kit yayna tan nikikalamo' ya konra
ni Jesus, nin manraywe-raywen nayay Dios. Sarba ra nin
tutawodtaw nin nakaimaton sa nipamaanda' na ni Jesus
kona rinayo raya anamaet a Dios.

19

Nagbabawi' ya ket Naisalba ya si Zaqueo

1 Nirate' sarayna si Jesus sa Jerico, ket itaw sara nin lum-
abas sa pako ra sa keen ra.
2 Main itaw nin sayay lalakin say ngaran na ket Zaqueo.
Saya yan pangulo ran saray manininginir nin buis tan maya-
man ya.
3 Mapilit yan ma'kit naya si Jesus, bale' sa ka'bawan ran
tawo ket, kai naya nin ma'kit bana' ta beyew ya si Zaqueo.
4 Kanya' nin say ginwa' na, nalayo yan inu'nawan nasaray
tutawo mi'sa ya nuli' sa sayay puon nin kayon mantawagen
nin sikamoro, ta pigaw nin ma'kit nayan peteg si Jesus ta
lumabas yadtaw.
5 Sin naipatben yaynaod si Jesus itaw sa kami'nan na ni
Zaqueo, tinmangar ya ket wana, “Zaqueo, apurawen mo,
manaoy kadsen! Anaod, matkap nin itaw ako nin kipagtuloy
sa bali moyo!”
6 Inapura naynaod ni Zaqueo a nanaoy tan maririket nayan
inako' si Jesus itaw sa bali ra.
7 Sara bale' a tutawodtaw nin nakaimaton, bere-bere
sara a wanra, “Sukat nin kipagtuloy ya sa bali nan sayay
makasalanan!”
8 Ket inumdeng ya si Zaqueo tan wana kona ni Jesus,
“Uunuren, wanti e: Say kapiknga' nin kayamanan ko ket ibi
ko konran pubri, tan isubli' koynamaet nin mi'pat nin ka'baw
konran sinaur-saor ko a sinaor ko konra.”
9 Ket wana ni Jesus kona, “Konan sitin awro, si'ka tan saray
pamilya mo ket naisalba kamo ta saya ka anamaet nin nag'in
nin peteg a puri na ni Abraham bana' sa pammemper mo.
10 Anaod, si'kon si Pinaitawo ket nako akodti sa babon
luta', ta pigaw nin tikapen tan isalba kosaray tutawon adayo'
konan Dios”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran saray Nangipyawan nin Kwarta

Mateo 25:14-30

11 Sawanin, leleg ran mampangrenge' nin tutawo sa
man'ibarita' na ni Jesus, nituluy-tuloy nay nangyakay yupa'
sa sayay pangingiyarig. Wanin a ginwa' na bana' ta adani
sarayna sa syudad nin itaw sara nin nag'adi' a uadi' sin
saytaw*, tan ta pigaw nin ikusto na a man'ipa'ka' ran tutawo
a tumarana' ana a pag'aadi' nan Dios no rumate' yadtaw.
12 Ket wana ni Jesus konra, “Main nin sayay lalakin ata'gay
a nikatawo na nin mako sa sayay adayo' nin lugar ta itaw ya

---

* **19:11** ***syudad nin...sin saytaw***- *Sa Griego:Jerusalem.*

suyuen nin adi', ket mayadi' sumubli' ya li' nin mag'uray sa
nasyon nan diri.
13 Sin adapen na a mibwat, kinayaban nasaray mapulo' a
kukatulungan na ta pigaw nin batian nasara nin sa'san plata
nin balitok* tan wanan nibibilin konra, ‘Leleg a kasa ako,
ikumirsyo moyo in.’
14 Bale' saray lumugar itaw sa pag'urayan na li', gura' raya
kanya' nin sin nakaibwat yayna, namasunor saran mako nin
mangibarita' konan si manuyo' a kai ra nin rabay a syay
mag'adi' konra.
15 Wanin man, sinuyo' ya et a lamang nin mag'adi' ket
sinmubli' yayna sa nasyon na.
Ket nipakayaban nasaray sarban katulungan na nin bina-
tian nan kwarta ta tepetan nasara no umnoy naganansya ra.
16 Wanan si u'nan nako kona, ‘Sinyor Adi', si kwarta moyo
ket nakaganansya yan mipulo' nin ka'baw.’
17 ‘Mabistay ginwa' mo!’ wanan adi'. ‘Manakem kan
katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa taman nin daite'
tamo', gaw'en katan pangulo sa mapulo' nin syudad.’
18 Wana anamaet nin ikarwan nako kona, ‘Sinyor Adi', si
kwarta moyo ket nakaganansya yan milima nin ka'baw.’
19 Ket wana anamaet nin adi' kona, ‘Si'ka anamaet, gaw'en
katan mangipangulo sa lima nin syudad.’
20 Ket main anaet nin sayay nako kona a wana ‘Sinyor Adi',
sya ey kwarta moyo nin pinunggos koyan panyo' tan niyator
koya,
21 ta linmi'mo ako komoyo bana' ta tanda' kon istrikto
kamo. Maningkap kamo sa ambo' nin si'kamoy nangator tan
yataben moyoy ambo' nin si'kamoy nangmula.’
22 Ket inumbat yay adi' a wana, ‘Duka' kan katulungan!
Kanya' nin dusawen kata sa sain nin dirin irgo mo. Tanda'
mo anamain nin istrikto ako tan maningkap ako nin say
ambo' nin si'koy nangator tan yataben koy ambo' nin si'koy
nangmula.
23 Mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko
ta pigaw kumon nin no rumate' ako ket makalap ko pati
ganansya na?’
24 Sawanin, wanan adi' konran saray raruman tuta-
wodtaw, ‘Sigi, kalapen moyo a kwartan nibati' ko kona ta ibi
moyo konan si nakaganansya nin mipulo' nin ka'baw.’
25 Ket wanran tutawo kona, ‘Sinyor Adi', mapulo' rayna
bale' a platan balitok nin ikon na.’

---

* **19:13** Siti nin plata sa irgo nin Griego ket mantawagen yan mina a say alaga na ket maipada sa tuloy bulan nin swildo nan sayay trabahador sin saytaw.

26 Ket wana anamaet nin adi', ‘Ibarita' koyti komoyo, si
si'numan a main kona a sayay bagay, malamu'nan ya nin
umabaw yaynan umabaw. Bale' mataman nin si daite' nin
main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar
sa naipya kona.
27 Sawanin, sara anamaet a kuntra kongko nin kai marabay
nin mag'adi' ako konra, i'ras moyo saradti ta patyen sara sa
adapan ko.’ ”

Say Irarate' na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19

28 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, nituloy raynay tin-
mangkar nin mako sa Jerusalem a iti ya sa u'na si Jesus.
29 Sin nakarate' sarayna si Jesus itaw sa banda ran baryon
Betfage tan Betania nin iti sa rigrig nan Talugtog Olibo,
pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na nin
30 wana, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket
karate' moyodtaw, main tampor nin ma'kit moyon nipuged
a sayay uybon nin asno a kasa et gapo nin rinmuran kona.
Usbagen moya sa nakaipugedan na tan i'ras moyadti.
31 No main nin manita komoyo no mayin nin man'usbagen
moya, basta ibarita' moyo, ‘Matkap nayayti nin Uunuren.’ ”
32 Sin sain, nako saraynadtaw a rway tumutumbok na.
Tutuon page' a nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus
konra.
33 Sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na, sinita
nasaran main nin ikon a wana, “Mayin nin man'usbagen
moya in?”
34 Wanran ni'bat, “Matkap nayayti nin Uunuren.”
35 Ket ni'ras rayaynay uybon kona ni Jesus tan sinapinan
rayan kapa ra ba'yo raya pinaruran si Jesus kona.
36 Leleg nin manruranan naya ni Jesus, niyapra-aprak ran
tutawo a kukapa ra sa dalanan na.
37 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem ta iti sarayna
sa dalan nin lumusong sa Talugtog Olibo, itaw saraynay
ka'bawan ran tumutumbok na nin sabtan ririket ra tan
man'ita'wa-ta'way ray pangrarayo ra konan Dios bana' sa
sarban milagro a ginwa-ginwa' na nin na'kit ra.
38 Wanra,
“Binindisyunan nayan Dios a Adi' nin
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!
Makakituno sarayna kumon a tutawo konan Dios nin itaw sa
langit!
Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!”*

* **19:38** Kanta 118:26; 148:1.

39 Main anamaet nin Pariseo nin nayi konran saray abaw
nin tutawo tan wanra kona ni Jesus sin sain, “Maistro, pisas-
aeten mosara in pa saray tumutumbok mo.”
40 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo,
no kai ra nin ibusngaw in say pangrarayo ra, pihon saytin diri
say bubatodti sa dalan a tuma'way nin mangrayo kongko.”

Inakisan nasara ni Jesus a Taga Jerusalem

41 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem nin matamuraw
nayayna a syudad, bana' sa pangungundo' na ket niyakis na.
42 Wana “Abagay kamoyna, si'kamon taga Jerusalem! No
tanda' moyo tamo' kumon sawanin no ani a matkap ta pigaw
nin makakituno kamoyna konan Dios; bale' angga anaod nin
sawanin ket kai moyo et nin maalilbi'!
43 Anaod, kauda'dwan kamo li' no rumate' a awro nin
saray kukalaban moyo ket bungtu-bungtunen ra a luta' tan
bubato sa libed nan syudad ta pigaw nin makaluob sara. Ket
kubkuben rakamo, ta pigaw nin kai kamoyna nin makaliwa'.
44 Sidaen raya nin liso a syudad moyo tan patye-patyen
rakamo. Kasa li' ni saya nin baton matra' nin naita'len
sa saya. Mangyadi' a wanin bana' ta inandian moyo a
pagkanawanawa sin nako yadti a Dios ta pigaw nin isalba
nakamo kumon.”

Say Pangangado' na ni Jesus konan Timplo nan Dios
Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22

45 Sin nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem, sinum-
rep ya sa sakop nan Timplo nan Dios bale' itaw narat'anan
nasaray mampaglako', ket pinala-palakwan nasara.
46 Wana konra, “Kai para a naisurat a wana nin Dios,
‘Si Bali ko, lugar yaytin dadasalan,’
bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran man-
nakaw!”*
47 Ket nangibwat sin sain, inawru-awro yaynan nangyakay
si Jesus itaw sa sakop nan Timplo. Ket saray Pupangulon
Pupadi', Madudunong sa Gugan-gan tan saray pupangulo ran
tutawo, man'irimidyo ray pammapati kona.
48 Bale' kai ra et nin magwa' in bana' ta matetek saran
manrumnge' nga'min a tutawo kona.

20

Sinita ran Pupangulo nin Israelita a Kanepegan na ni Jesus
Mateo 21:23-27,33-46; Marcos 11:27-33; 12:1-12

1 Sayay awro, sin kapresan nay mampangyakay ni Je-
sus konran tutawodtaw sa luob nin sakop nan Timplo tan
man'ipatanda' nay Mabistan Patanda', kinmadani sara kona

* **19:46** Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

a Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan
a kalamo' rasaray Mangatuntawo ran Judio.
2 Tinepet ra kona, “Ibarita' mo pa komi no ani a kanepegan
mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo. Si'noy nami
komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”
3 Ni'bat na ni Jesus, “Main anamaet nin itepet ko komoyo.
Ibarita' moyo pa kongko,
4 si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si
Dios para o say tawo?”
5 Niiirgo sara yapo' sa saya tan saya a wanra, “Ani kadi' a
i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si Dios,’ ibarita' na kontamo,
‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
6 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ pihon kudas-
kudasen ratamo anggan mati atamo nin sarain a tutawo
bana' ta mamper sara a si Juan ket saya yan prupita.”
7 Kanya' nin ni'bat ra tana kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
8 Ket wana ni Jesus konra, “Kai ko anamaet nin ibarita'
komoyo no ani a kanepegan kon mangwa' nin say man-
gaw'en ko.”
9 Ket kinairgo nasara anamanaet a tutawo ni Jesus yupa'
sa sayay pangingiyarig. Wana, “Main nin sayay tawon nang-
mula nin ubas sa luta' na mi'sa nipagamet nay pangangalila'
konran umno ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay
adayo' a lugar ket itaw yan umnoy taon.
10 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nan-
gibaki' yan sayay tawo na itaw konran padalos nin kalapen
nay tao na. Bale' saray padalos, tinasu-taso raya tan pina-
subli' rayan kal-la gamet.
11 Sin wanin, nangibaki' ya anaet nin sakalako ket binugbu-
bugbog rayan lamang tan pinadi-pading'eyan raya et tan
pinalakwan rayan kal-la gamet.
12 Sawanin, nangibaki' ya et nin ikatlo, ket sinugat-sugat
rayayti mi'sa ginuruy-guroy rayan niliwa'.
13 Bana' ta wanin, wana nin main ikon nin kaubasan, ‘Ani
bale' a gaw'en ko? Wanti e: Si anak ko nin kawa'nan ko a
ibaki' ko. Siguradon kabilangan raya,’ wana.
14 Ket sin na'kit rayan saray padalos a anak na niiirgo sara
nin wanra, ‘Siti li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin
maikon tamo a tawiren na li'!’
15 Ket nirikor rayadtaw sa kaubasan tan pinati raya.
Sawanin,” wanan nituloy ni Jesus, “ani kadi' a gaw'en nan
sitin main nin ikon nin kaubasan konran saray padalos?
16 Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara.
Mi'sa ipaga'getan nayayna a kaubasan na sa raruma.”

Sin narnge' ra in nin saray tutawo, wanra, “Andi' na tana
kumon nin aburuyan nin Dios a mangyadi' in!”
17 Ket pinastang nasara ba'yo nasara tinepetan ni Jesus, “No
wanin, ani edet a rabay nan ibarita' nin sitin wanadtaw sa
Masanton Kasuratan,
‘Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mam-
manday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa
pamma'deng.’*
18 Konan siin nin bato, si si'numan nin manabo',
mangababari' ya tan si si'numan a madag'anan nan siin
a bato, marekrek ya.”
19 Ket nataros ran saray Madudunong sa Gugan-gan tan
saray Pupangulon Pupadi' a nipuntirya ya konra a nibarita'
na ni Jesus. Kanya' nin rabay rayayna kumon nin ipadakep
nin tampor si Jesus bale' mali'mo sara konran tutawo.

Kal'uten raya Kumon nin saray Pupangulo si Jesus sa Pag'iirgo na
Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17

20 Ket tinma'gan sara sa pagkanawanawa ran maipadakep
ya si Jesus. Nangupa' saran umno ran lulalaki ta pigaw
nin keen raya nin tepetan si Jesus tan magwadi'-wadi' saran
matunong saran tutawo nin mantumulok sa gugan-gan nan
Dios. Bale' say katutu'wan ket rabay rayan makal'ot si Jesus
sa pag'iirgo na, ta pigaw nin maipagamet raya konan gubir-
nador, a sya a main nin pakayadi' nin manintinsya.
21 Sin itaw sarayna, tinepetan rayaynaod si Jesus a wanra,
“Maistro, tanda' mi a kai ka gapo nin mamili' nin tutawo tan
say man'ibarita' tan man'iyakay mo ket kusto. Say pangan-
gakay mo anamaet nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en
ran tutawo ket tutuo.
22 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o
kai, sa Gugan-gan tamo no mamayad atamon buis konan
Impirador nan Roma*?”
23 Bale' nadlaw na ni Jesus nin duka' a gagara ra kanya' nin
wana konra,
24 “Mangipa'kit kamo pa kongko nin kwartan plata.” Sin
nakailiwa' saraynan plata, wana ni Jesus konra, “Si'no ya in
rupa tan ngaran si isen konan plata?”
“Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
25 Sawanin, wana ni Jesus konra, “No wanin edet, isubli'
moyo konan Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet
konan Dios a ikon na.”

---

* **20:17** Kanta 118:22. * **20:22** Sin sain nin panaon, saray Judio ket iti sara sa sakop nin uray nan Roma.

26 Ket kasan maibarita' ra ta angga tanan naka'ngap sara
sa wantin ni'bat na ni Jesus. Kasan naipakasalanan ra kona
mangibwat sa ni'bat na sa adapan ran tutawo.

Kal'uten ya Si Jesus Yupa' sa Maipa'ka' sa Isusubli' nin Mabyay
Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27

27 Main anamaet nin umno ray Saduseo nin nako kona ni
Jesus ta tepetan raya. Sarayti saray Saduseo kai ra nin tepren
a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana.
28 Wanra kona, “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan
tamo a no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan
anak ra, manepeg a si busat na nin lalaki ket ikasal nayay
babayi ta pigaw nin manganak sara nin ikwintan anak nan
sitaw si nati.”*
29 Nituloy ran Saduseo a wanra, “Ket, main intaw nin pito
ray mibubsat a lulalaki. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin
kasan anak.
30 Kanya' nin si aryen na nikasal nayay babayi ket nati ya
anamaet nin kasan anak ra.
31 Sinmunor, nikasal naya anamanaet nin si ikatlo anggan
saray piton mibubsat a lulalaki ket nag'in asawa rayay babayi
ket pari-pariho saran nati nin kasan anak ra.
32 Kalansuyutan, nati ya anamaet ana a babayi.
33 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a
nunati, si'no edet li' a main nin asawa kona ey, ta saray pito
nag'in nin asawa raya?”
34 Wana ni Jesus konra, “Konan sitin byay iti sa luta', saray
tutawo, sumrep sara sa istado.
35 Bale' no pinasubli' sarayna li' nin mabyay a lulalaki tan
bubbayi nin ikwinta nan Dios nin kumana' nin ipaisirong sa
pag'aadi' nadtaw sa langit, ambo' saraynan iti sa kapapa'sar
nin iti sa istado.
36 Anaod, kai sarayna nin mati no kai edet, mabyay saray-
nan kapada rasaran uanghil. Ua'nak nasarayna nin Dios a
pinasubli' nan mabyay.
37 Sawanin, say maipa'ka' sa katutu'wan anamaet sa pam-
masubli' nin mabyay konran nunati, mataman si Moises ket
pinatutu'wan nan maong a saray nunati, mapasubli' saran
mabyay sin nisurat na a maipa'ka' sa wanan Dios kona sa
mandumtan kayo. Ket nibarita' nadtaw kona ni Moises a sya
et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac tan si
Dios na ni Jacob mataman no nati sarayna sin saytaw.*

---

* **20:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **20:37** Exodo 3:6.

38 Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo
konan Dios. Edet, mangkabyay sara in et saray nibarita' nan
Dios a syay Dios ra. Kibyay sarayna nga'min kona."
39 Sin sain, wanran saray umno ran Madudunong sa
Gugan-gan, "Maistro, mabista in say ubat mo."
40 Kayadi' sayti, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-
tepet et kona ni Jesus.

Ambo' ya tamo' nin Puri na ni Adi' David a si syay Cristo
Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37

41 Sin sain, tinepetan nasara anamaet ni Jesus, "Mayin
kadi' a wanran tutawo ket si syay Cristo a nipangako' ket
mangibwat ya kano sa puri na ni Adi' David?
42 Anta mismon si Adi' David ket nisurat nadtaw sa parti
nan Libro nin Kukanta sa Masanton Kasuratan a,
'Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti e sa pawanan ko
43 mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran
kukalaban mo.'*
44 Sawanin," wana et ni Jesus, "no si Adi' David a mismo
ket tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona,
edet, si Cristo ket ambo' yan basta puri na tamo' ni Adi'
David!"

Say Nipamau-pau'na na ni Jesus Kuntra sa Pirarayo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

45 Leleg nin mampangrenge' saray sarban tutawo kona ni
Jesus, wana konran saray tumutumbok na,
46 "Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang konran
saray Madudunong sa Gugan-gan a rabay-rabay ray mag-
pasyar nin anununro a aysing ra tan say pagalangan rasaran
tutawo sa publiko. Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para
konran impurtantin tutawo sa sinaguga. Wanin et a lamang
no mako sara sa punsya.
47 Kai sara nin mading'ey nin sauren rasaray bubbayin balo
maipa'ka' sa sarban kamamain ra, ket ta pigaw nin sa wanran
tutawo ket mapteg sara, paanunrwen ray dasal ra. Anaod,
pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra."

21

Say Da'ton nan Babayin Balon iti sa Pinasyan Kaidapan
Marcos 12:41-44

1 Leleg nin itaw ya si Jesus sa Timplo, linmingap-lingap
ya ket na'kit nasaray mumayaman nin mampangnabo' nin
da'ton radtaw sa pangnanabuan nin kwarta.

---

* **20:43** Kanta 110:1.

2 Ket sin sain, naasikaso nayay sayay pubrin babayin balo
nin nanginabo' nin rwa ray plata nin sangkadaitean a alaga.
3 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Ibarita' koyti
komoyo, sitin pubrin babayin balo, mas abaw a ninabo' na
dyan say sarban ninabo' ra nin saray raruma
4 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ran da'ton ra. Si balo
bale', sa busel nin kaidapan na, nibi nay kapagkapag a main
na.”

Nibarita' na ni Jesus a Yubaen ya li' a Timplo
Mateo 24:1-21; Marcos 13:1-19

5 Main nin umno ray tumutumbok na ni Jesus a mam-
pag'iirgo maipa'ka' sa anda' na nin Timplo, bana' sa nikagwa'
na sa mabistan bubato tan naarkusan yan mabibistan buba-
gay a nida'ton para konan Dios. Bale' wana ni Jesus konra,
6 “Main li' nin awro nin sarban sayti nin pa'deng a
mangka'kit moyo ket mayba', ket kasayna li' gapo ni sayay
bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya et.”
7 Tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na, “Maistro,
ka'no nin mangyadi' in si wamoyon yubaen ya a Timplo? Ani
li' a pakatandaan no dandani anayti nin mangyadi'?”
8 Ket wanan ni'bat konra, “Pakatalad kamo a kai kamo nin
malingon tepren moyoy bula' ta abaw sara li' a mangusar nin
titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan Dios,
tan ibarita' ra et a mantumarana' anay pag'aadi' na bale' andi'
kamo nin mamper konra.
9 No marnge' moyo a main nin pigigira tan pigugulo,
andi' kamo nin sumalak ta saytin bubagay ket matkap nin
mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga ana nin
kapresan a pag'uuray iti sa mundo.
10 Milalaban li' sa saya tan saya a nunasyon tan wanin a
lamang sa pupag'adian.
11 Magkamain li' nin maksaw nin rayon, bitil tan sarot
sa abaw a lulugar. Magkamain et li' nin makapali'mo tan
makapaka'ngap nin bubagay a ma'kit sa kalangitan.
12 Bale' ba'yo li' nin mangyadi' a sarban sayti, dakpen tan
padya'dyaen rakamo. I'ras rakamo li' konran pupangulon
rilihyon ta pigaw nin usisaen mi'sa ipapriso, tan iyadap
rakamo et li' konran mampag'uray tan konran uadi' bana' ta
tumutumbok katamo.
13 Ket pagkanawanawa moyoynayti nin maiparate' konra a
maipa'ka' kongko.
14 Kanya' nin ipasaya moyoy kanakman moyo nin andi'
moyo nin kapagawan no pa'no moyo li' nin idipinsa a lala-
man moyon diri,

15 ta byan katamo li' nin pakababa' nin mag'irgon main nin
kadunungan a kai ra nin maubatan o masurnang nin saray
mangkumuntra komoyo.
16 Mataman et li' nin saray mismon mangatua, bubsat,
kukanayon tan uamigo moyo, pagtraiduran rakamo li' tan
saray raruma komoyo ket ipapati rasara li'.
17 Guraen rakamo li' nin sarban tutawo bana' ta man-
tarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko.
18 Wanin man, pagawan nakamo li' nin Dios ta pigaw nin
mataman ni sayay sabot nan ulo moyo ket kai gapo nin
maurot.
19 Kanya' nin tumarig'en kamon tumulok kongko ta no
wanin a gaw'en moyo, maga'muran moyoy byay a iti konan
Dios.
20 No ma'kit moyayna li' a Jerusalem nin nalibed rayay-
nan sundalo' ran kalaban, sa sayti matandaan moyo a say
pakasida' na ket dandani ana.
21 Ket no wanti ana li' a mampangyadi', saray itaw nin
mampiikap sa Judea matkap a malayo saraynan mako umadi
sa tutalugtog. Sara anamaet a itaw nin mampiikap sa mis-
mon syudad nin Jerusalem, matkap a lumakwan sarayna tan
saray itaw sa rikor, matkap a andi' sara ana nin lumuob
22 bana' ta siti ana a panaon nin dusawen nasara nin Dios
a Israelita nin sigon sa naisurat sa Masanton Kasuratan a
matkap nin matukid nin sarba.
23 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin
ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon, bana' ta sa
intiron lugar ket magkamain nin grabin pakapadya'dya' ta
ipa'kit na nin Dios a alakin sager na konan sitin nasyon nin
Israel.
24 Kanya' nin main konran saray Israelita a patye-patyen
yupa' sa ispada tan main anamaet konra a dakpen ta i'ras
saran mag'in nin aripen sa nagsikabarang nin nunasyon.
Mi'sa, si Jerusalem ket daegen rayan saray kalaban a ambo'
nin Judio ket sakupen raya angga nin marate' a nitanda' nan
Dios nin panganggawan nin pag'uuray ra."

Say Isusubli' nan si Pinaitawo
Mateo 24:29-35; Marcos 13:24-37

25 "Ket main nin bagay a ma'kit li' nin mangyadi' konan
awro, bulan tan sa bubituen. Gewgewan ra li' nin sarban
tutawodti sa mundo ta masalak sara bana' sa kasaw nin
kanurkor nin taaw tan kaalalakyan nin daluyon.
26 Makle-maklep sara li' a tutawo sa li'mo tan sa pangingisip
ra sa rumate' li' nin mangyadi' iti sa babon luta', ta say
pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay langit ket maguloyna.

27 Kaaram, ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo nin man-
rumate' nin iti sa gunem nin main pakayadi' tan kasan ka-
padan kagalangan.*
28 Kanya' nin no sarban sayti ket tumarana' ana li' nin
mangyadi', paksawen moyoy nakem moyo tan rumiriket
kamo bana' ta say pakaisalba moyo ket adani ana.”
29 Ket nibarita' naya ni Jesus konra a sayay pangingiyarig a
wana, “Kiten moyay kayon igos tan say raruma et nin kukayo.
30 No sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon
tumarana' anay tyimpon rapeg.
31 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mam-
pangyadi' anaytin bubagay a nipatanda' ko, matandaan
moyon adani anay pag'aadi' nan Dios.
32 Ibarita' koyti komoyo, sarban nibarita' ko komoyo ket
natukid ana mataman nin ba'yo kamo et nin mati nga'min.
33 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon
nin tutuo anggan-angga.”
34 Nibibilin na et ni Jesus konra, “Pakailag kamo! Bangli'
nin say pirmi tana nin iti sa kaisipan moyo ket say piririga,
pipabok tan say kapapaga sa byay, ket siguradon bigraen
nakamoyna li' nin awron isusubli' ko
35 a bilang sa sayay la'wan a bigra' nin misada'. Rumate' ya
in nin awro sa sarban tawo.
36 Kanya' nin matkap a sisasadya' kamon pirmi tan matkap
a dumasal ta pigaw nin magkamain kamon kasaw nin nakem
nin maagwantawan a sarba nga'min nin sain a mangyadi'
li'. Ket no wanin, makakiadap kamo li' kongko a si'kon si
Pinaitawo.”
37 Inawru-awro ya nin mampangyakay si Jesus itaw sa
sakop nan Timplo tan tepe' nin yabi ket mako ya sa Talugtog
Olibo nin itaw yan mikakayabi.
38 Kabubuklas et a lamang ket mako saraynay tutawo sa
Timplo ta pigaw nin rumnge' sara kona.

22

Maningkap saran Padalan a Pupangulo a Maipapati ya si Jesus

Mateo 26:1-5,14-16; Marcos 14:1-2,10-11; Juan 11:45-53

1 Adani anay Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan
Pammakbo* nin tumarana' sa pangngisilibra nin Pistan Ni-
panglabas.
2 Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan ket mampaningkap saran

* **21:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13. * **22:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

padalan no pa'no raya nin maipapati si Jesus nin kasan
magtanda' ta mali'mo sara konran tutawo.
3 Ket, sinrepan naya ni Satanas si Judas Iscariote a saya
konran labinrwan apostoles na ni Jesus.
4 Ket nako ya si Judas konran Pupangulon Pupadi' tan
pupangulo ran gwardya sa Timplo tan nikitarusan ya konra
no pa'no nayan maipagamet konra si Jesus.
5 Anaod, pinasyan riga ra ket nipangako' ran byan rayan
kwarta.
6 Ket nikikumpurmi ya tan nangkit yayna nin tyimpon
maipagamet naya konra si Jesus nin kai ra maaraman nin
tutawo.

Pananadya' para sa Pangangan sa Pistan Nipanglabas
Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30

7 Sawanin, narate' anay u'nan awro nin Pistan Pangangan
nin Tinapay a Kasan Pammakbo a syay awron pangmamatin
karniro para sa Pistan Nipanglabas.
8 Ket nibaki' nasara ni Jesus si Pedro tan si Juan a wana,
“Mako kamoyna ta isadya' moyoy pangapunan tamo sa
pista.”
9 Tinepet ra, “Adti a rabay moyo nin pangisadyaan mi?”
10 Ni'bat na, “Wanti e: Mansumrep kamo et tamo' sa syudad
ket main li' nin lalakin masnaan moyodtaw a mampangawit
yan sampaya nin ranom. Tumbuken moya sa balin keen na
11 tan ibarita' moyo konan main ikon nin bali, ‘Wana
ni Maistro tamo, adti ya kano a kwarton kidungwan nan
mangapon komi nin tumutumbok na sitin yabi nin Pistan
Nipanglabas?’
12 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa
ta'gay nin nasadya' tan kumplito anay agamiren. Ket itaw,
manadya' kamo nin kumana' kontamo.”
13 Nako sarayna ket page' a nadumog rayaytaw si nibarita'
na ni Jesus konra. Kanya' nin nisadya' raynay pangapunan ra
sa pista.

Say Pangngapon na ni Jesus a Kalamo' nasaray Apostoles na
Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25

14 Sin udas anan pangngapon, nidudungo sara sa pangn-
ganan si Jesus nin saray apostoles na.
15 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Man'apes-apesen koy-
naytin na'teng si makakidungo komoyo nin mangan sa sitin
pista ba'yo ako nin mangirangep nin dya'dya'.
16 Anaod, ibarita' koyti komoyo, kai akoyna li' anamanaet
nin mangan sa wantin pista anggan matukid ana a tutuon
pipa'kaan nan siti no lison mag'adi' yayna li' a Dios.”

17 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas.
Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa wana, “Kalapen moyayti ket
saya-saya kamon minom,
18 ta ibarita' ko komoyo a mangibwat sawanin, kai akoyna
gapo nin minom nin arak nin ubas anggan si Dios ket lison
mampag'adi' yayna.”
19 Kaaram nangalap yan tinapay tan nikisalamatan nayay
Dios, mi'sa naya nin simpi-simping tan nitayak na konra, tan
wana, “Siti a lalaman ko nin maida'ton para komoyo. Gaw'en
moyoyti nin pirmi ta pigaw nin mapanemtem moyoy byay
tan patiti ko.”
20 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap
naya a baso tan wana, “Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon
pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan daya' ko nin
tumuro' para komoyo.
21 Wanin man, reng'en moyayti: Iti yan kadungo tamoy
tawon magtraidor kongko.
22 Si'kon si Pinaitawo, mati ako sigon sa niketeg nan Dios
bale' kado' yayna in si magtraidor kongko!”
23 Ket nagsitepetan sara no si'no kadi' konra a mampangi-
planon siin.
24 Kaaram, nipupurpya sara anamaet a apostoles no si'no
konra a ibilang nin sangkata'gayan.
25 Ket wana ni Jesus, “Saray uadi' iti sa mundo,
man'aripenen rasaray masakupan nin uray ra; mataman
nin wanin, pagalangan sara a wadi' ket matulong sara.
26 Bale' si'kamo, ambo' nin manepeg a gaw'en moyo in. No
kai, no si'no komoyo a sangkata'gayan a butang, sya a mag'in
nin sangkaayupaan, tan si sayay pangulo, sya a magsirbi.
27 Si'no ket a mas ata'gay, si nakadungon mampangan o si
mampagsirbi? Syimpri a, si nakadungo, kai para? Bale' si'ko,
iti ako komoyo nin kapada nan sayay tagasirbi.
28 Si'kamo, mandumaer kamon kalamo' ko sa pakasubok
ko.
29 Kanya' nin no pa'no a si'ko ket binyan nakon Ama ko nin
kanepegan nin mag'adi', byan katamo anamaet nin kanepe-
gan nin kipag'uray kongko ket
30 makakidungo kamo li' kongko nin mangan tan minom
no mampag'adi' akoyna. Tumekre' kamo sa tutruno ket
kipag'uray kamo konran labinrway grupo ran puri na ni
Israel.”

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ran Apostoles na kona
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38

31 “Simon Pedro, mangrenge' ka. Si Satanas, inaburuyan
naynan Dios a dawat nan subuken a pammemper moyo
nga'min, a say pa'sar moyo ket kapada no pipuruken a byas
tan ata' nin yakayaken.
32 Bale', nidasal takayna, Simon, a kai kumon nin mayegyeg
a pagmamatalek mo. Ket no sinmubli' kayna li' kongko,
pagsenen mosaray bubsat mo.”
33 Wanan ni'bat ni Pedro kona, “Uunuren, sisasadya' akon
maipriso o mati nin kalamo' ka.”
34 Ket wana ni Jesus kona, “Pedro, ibarita' koyti komo,
konan sitin yabi ba'yo main nin tumarang'ok nin manok,
mitlo mo ibudi' a katanda' nako.”
35 Mi'sa wana ni Jesus konran saray apostoles na, “Sin
nibaki' katamon mangyakay nin kai katamo nin pinibalon
nin kwarta, bag tan apin nin ayi, nagkurang kamo para?”
“Kai,” wanran ni'bat.
36 Ket wana ni Jesus konra, “Sawanin bale', no main nin
kwarta tan bag moyo, matkap nin awiten moyo. Ket no kasan
armas moyo, ilako' moyoy aysing moyo ta manaliw kamo
37 ta ibarita' ko komoyo a matukid yay wanan Masanton
Kasuratan maipa'ka' kongko a,
‘Naibilang yan sayay kriminal.’*
Ket adani anay pakatukid nin siin kongko.”
38 “Uunuren,” wanran saray apostoles na, “ya e a rwa ray
armas.”
Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!”

Dinmasal ya si Jesus itaw sa Talugtog Olibo
Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42

39 Bilang ugali' na, nibwat ya si Jesus nin nako sa Talugtog
Olibo. Nayi saray tumutumbok na.
40 Sin nakarate' saraynadtaw, wana ni Jesus konra, “Du-
masal kamo ta pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso.”
41 Kaaram, kinmadayo' ya konra nin kapada kaadayo' nin
maabot nan sayay nibasyon bato, mi'sa ya nanalimukod nin
dinmasal a wana,
42 “Ama ko, no magwa', andi' mo kumon nin ipairangep
kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man,
ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.”
43 Ket sin sain, main nin anghil nin ibat sa langit a
pinaipa'kit nin namaksaw nin nakem na.
44 Sa idap nin pa'sar na, lalo yaynan masuet nin dinmasal si
Jesus ket nanaynge-saynget yan bara'mon daya' nin tinmuro'
sa luta'.*

---

* **22:37** Isaias 53:12. * **22:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 43 tan 44.

45 Sin nayadi' yayna nin dinmasal, sinmubli' ya konran tu-
mutumbok na ket narat'anan nasaran mampa'lek sa nalabas
a bereng ra.
46 Wana konra, “Ambale' a mampa'lek kamo? Mibangon
kamo ta dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo madaeg nin
tukso!”

Dinakep ya si Jesus
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11

47 Sin mampag'irgo ya et si Jesus, rinmate' saray abaw nin
tutawo. Iti ya sa u'na si Judas a saya konran labinrwan
tumutumbok na. Kinmadani ya kona ni Jesus ta pigaw nin
arkan naya.
48 Ket wana ni Jesus kona, “Judas, ani? Traiduren nakon si
Pinaitawo konan sitin arek mo?”
49 Sin naamingaw ran kalalamo' na ni Jesus a main nin
ambo' nin mabistan mangyadi', wanra kona, “Uunuren, kil-
aban kami ana! Main nin beneng mi!”
50 Bigra', tinaga' nayan saya konran apostoles a sayay kat-
ulong nan Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan nataga' a
wanan nin tutulyan na.
51 Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!” Gina'getan nayay
tutulyan nan katulong ket tampor a inmanda' ya.
52 Mi'sa wana ni Jesus konran Pupangulon Pupadi', up-
isyalis ran saray gwardya sa Timplo tan Mangatuntawo ran
Judio a nakodtaw nin manakep kona, “Saya ako para nin
kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyo?
53 Inawru-awron kalamo' rakodtaw sa sakop nan Timplo,
ket kai rako nin dinakep. Bale' sawanin, inaburuyan kamo
nin gaw'en moyo a rabay moyo tan say rabay nan adi' nin
kadedleman.”

Say Pangingibudi' na ni Pedro
Mateo 26:57-58,69-75; Marcos 14:53-54,65-72; Juan 18:12-18,25-27

54 Dinakep raya si Jesus tan nika' raya sa bali nan
Sangkata'gayan nin Padi'. Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya
bale' itaw ya tamo' sa dayo'.
55 Main nin namuor itaw sa butlay nin baraybay nan bali
nan Sangkata'gayan nin Padi', mi'sa tinmekre' saran pairan-
grang. Ket nako ya nin pairangrang nin kalamo' ra si Pedro.
56 Na'kit nayan sayay babayin katulong si Pedro nin man-
tumekre' sa danin puor ket pinastang nayan maong mi'sa
wana, “Kalamo' naya in!”
57 Ket nibudi' nayti ni Pedro tan wana, “Arikong, kai pa! Ni
kai koya nin katanda'!”

58 Ambo' nin na'teng, main et nin nakaalilbi' kona ket wana,
“Saya ka anamaet konran kalalamo' na!”
Wanan nibudi' ni Pedro, “Kai pa, amigo!”
59 Napalabas a magsayay udas, sayay lalaki anamaet a
nangipasuet, “Page' pan kalamo' nayayti ni Jesus ta taga
Galilea ya.”
60 Bale' inumbat ya si Pedro a wana, “Amigo, kai ko gapo
tanda' in say man'ibarita' mo!”
Kapingmatan, leleg nan mampag'irgo ni Pedro, main nin
tinmarang'ok nin manok.
61 Sin sain, linmingap ya si Jesus tan pinastang naya si
Pedro. Sawanin, napanemtem na ni Pedroytaw say nibarita'
na ni Jesus nin Uunuren kona a wana, “Ba'yo main nin
tumarang'ok nin manok konan sitin yabi, nitlo moyna nin
nibudi' a katanda' nako.”
62 Nibwat ya si Pedro ket inmakis ya sa bereng nan tuloy.
63 Sawanin, saray mampaggwardya kona ni Jesus, nag'irgu-
irgo saran pammading'ey kona tan binugbu-bugbog raya.
64 Pinepet ra et a mata na mi'sa wanra kona, “Prupita ka!
Ibarita' mo no si'noy namikas komo.”
65 Ket abaw et a nipanuya'-tuya' ra kona.

Say Paninintinsya ran Pupangulo ran Judio
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24

66 Sin buklas ana, nididinep saray iti sa Kunsiho ran Judio
a saray Pupangulon Pupadi' tan Madudunong sa Gugan-gan;
ket niyadap ya si Jesus konra.
67 Wanra kona sin sain, “Ibarita' mo komi, si'kay Criston
nipangako' nan Dios?”
Ket wana ni Jesus konra, “Mataman nin ibarita' ko komoyo,
kai moyon lamang nin tepren;
68 ket no tepetan katamo anamaet, kai kamon lamang nin
umbat.
69 Bale' sa ambo' ana nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo,
tumekre' akoyna li' iti sa wanan nan Dios, a sya a Maka-
pangyayadi'.*”
70 Sin sain, nagsitepet sara a wanra, “Si'ka edet a Anak nan
Dios?”
Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nairgo moyoynaod ana.”
71 Sawanin, wanra, “Kai tamoyna nin matkap a raruma et
nin ibidinsya! Narnge' tamon diri a nibarita' nan mismo.”

23

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38

* **22:69** Kanta 110:1.

1 Sin sain, inumdeng saran sarba a myimbro nan Kunsiho
ta i'ras raya si Jesus kona ni Gubirnador Pilato.
2 Ket itaw, tinaranaan rayaynan parsawan. “Naimatu-
nan mi a sitin tawo ket mansugsugen nasaran kumuntra sa
gubyirno a tutawo. Mampaeden rakamin mamayad nin buis
konan Impirador nan Roma tan wana et a sya kanoy Cristo a
saya yan adi'.”
3 Kanya' nin, tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran
page' a Adi' ran Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
4 Sin sain, wana ni Pilato konran Pupangulon Pupadi' tan
konran abaw a tutawodtaw, “Kasan ma'kit kon nepeg a
pakasintinsyawan na.”
5 Bale' lalo ran nipase'se' a maparsawan raya ket wanra,
“Talaga pan mansugsugen nasaray tutawo, sa intiron
Judea, yupa' sa uakay na, nangibwat sa Galilea anggadti
sa Jerusalem.”
6 Sin narnge' na in ni Pilato, tinepet na no tutuon page' a
taga prubinsyan Galilea ya si Jesus.
7 Ket sin natandaan na a taga yadtaw anaod sa Galilea a iti
sa uray na ni Adi' Herodes, nipaiyater naya si Jesus kona a sin
sain ket naibansag a itaw ya sa Jerusalem.

Si Jesus sa Adapan na ni Adi' Herodes

8 Mariga yan tuloy si Adi' Herodes sin na'kit naya si Jesus
ta na'teng nayaynan rabay nin makaadap. Bana' sa marnge-
marnge' na a maipa'ka' kona, apes na nin mangwa' yan
milagro para kona si Jesus.
9 Kanya' nin abaw a tinepet-tepet na kona ni Jesus sin sain,
bale' kai ya gapo nin inumbat.
10 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa
Gugan-gan itaw sara anamaet nin naka'deng ket, pasyawan
a pammaduka' ra kona.
11 Ket pati si Herodes tan saray susundalo' na, kinaka'lisan
tan tinuya'-tuya' raya. Mi'sa sinulutan rayan mablin seket nin
adi', ba'yo naya nipasubli' ni Herodes kona ni Pilato.
12 Ket konan sitin kaawrwan, miamigo sarayna si Herodes
tan si Pilato, anta gindat ket mikuntra sara.

Sintinsyawan yan Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16

13 Nipakayaban nasara ni Pilato a Pupangulon Pupadi',
saray raruman mampag'uray tan saray tutawo.
14 Sin itaw sarayna nin nadinep wana konra, “Nidarom
moyaytin tawo kongko a wamoyo mampanugsog yan
sumubag konran iti sa uray. Inimbistiga koya sa adapan

moyo ket kasa anamaet nin napatutu'wan sa man'iparsa
moyo kona
15 tan taman si Herodes, wanin ya, ta nipasubli' nayadti
kongko. Edet ta wanin, kasan ginwa' nan nepeg nan pakas-
intinsyawan nin patiti.
16-17 Wanin man, ipasanet-sanet koya tana mi'sa koyayna
nin bulusan.”*
18 Konan siin bale', nirirngan saran tinma'way a wanra,
“Patyen yayna in a tawo! Si Barrabas, sya a rabay mi nin
bulusan!”
19 Siti si Barrabas, mangkapriso ya bana' sa nipangitarana'
nan pigugulo sa syudad nin Jerusalem tan nangmati ya.
20 Sa apes na ni Pilato nin bulusan ya si Jesus, ket nikiirgo
ya anaet konran tutawo,
21 bale' nita'way ran wanra, “Sya a ipasak sa kudos! Ipasak
ma!”
22 Ikatlon parso ana a kinairgo nasara ni Pilato a wana
konra, “Ambale'? Ani a maibarita' moyon ginwa' nan abas?
Kasan ma'kit kon kasalanan nan pakasintinsyawan nan
patiti. Kanya' nin ipasanet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin
bulusan.”
23 Bale' lalo ran nita'way nin nipasuet nin tutawo a ipasak
ya sa kudos. Ket napasunor raya si Pilato
24 Ket sinintinsyawan naya ni Pilato si Jesus sigon sa no ani
a rabay ran tutawo.
25 Binulusan nayay rabay ran bulusan, si mangkapriso
bana' sa nipanugsog na konran tutawo tan nipangmati na.
Bale' inaburuyan nan ipagamet ya konra si Jesus ta pigaw nin
patyen ya ta siti a rabay ra.

Nipasak ya si Jesus sa Kudos
Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27

26 Ket sin ika' rayayna nin ipasak sa kudos si Jesus,
nipukpok rayay sayay lalakin ibat sa baryo nin mampamunta
ya sa syudad. Syayti si Simon a taga Cirene. Nipabalatay
rayay kudos kona nin itaw ya sa gurot na ni Jesus.
27 Abaw saray tutawon mampangaluyon kona. Main nin
bubbayin sabtan bereng ra tan man'abet-abetan raya.
28 Ket liningap nasara ni Jesus tan wana konra, “Si'kamon
bubbayin taga Jerusalem, andi' rako nin akisan; akisan
moyoy lalaman moyon diri tan saray ua'nak moyo.

---

* **23:16-17** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Wanin a nibarita' na ni Pilato bana' ta kapilitan a mangibulos ya nin sayay priso nin pilien ran tutawo bana' ta ugali' naytin gaw'en tepe' nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.*

29 O', ta marate' li' a panaon nin wamoyo li' nin tutawo,
‘Makarma' saray baog, tan saray kai nakasari' nin nanganak
o namasuso!’
30 Wamoyo li' sa tutalugtog, ‘Dag'an rakami!’ tan sa
pupurod, ‘Tambakan rakami!’*
31 No man-gaw'en rayti kongko, a bara'mon akon malibuy-
ong nin kayo, pa'noyna li' a pammadya'dya' ra komoyo a
bara'mo kamon kayon kiri'?”

32 Sin sain, main anamaet nin nialuyon ra kona ni Jesus nin
rwa ray kriminal nin ikirngan ran patyen kona.
33 Sin nakarate' sara sa lugar a mansabtan “But'ol Ulo,”
nipasak rayaynadtaw si Jesus sa kudos, pati saray rway krim-
inal, si saya sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa wiri
na.
34 Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara,
ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra.”*

Ket nibubunutan ran nitaw'a-taw'an nin saray sundalo' a
seket na ni Jesus.*
35 Saray tutawo, itaw saran mampamantay. Bale' saray
mampag'uray, tinuya'-tuya' raya, “Naisalba nasaray raruma;
isalba nay lalaman nan diri no syan page' a Criston sinuyo'
nan Dios!”
36 Pati saray sundalo', tinuya'-tuya' raya anamaet. Kin-
madani sara kona ta pigaw nin painumen rayan maalsem nin
arak
37 tan wanra, “No page' a si'kay adi' ran Judio, isalba moy
lalaman mon diri!”
38 Sa ta'gay nan ulo na ni Jesus sa kudos ket wanti e a
naisurat:

SITI A ADI' RAN JUDIO.

39 Si saya konran kriminal a nakapasak anamaet sa kudos
ket tinuya'-tuya' naya si Jesus a wana, “Kai para a si'ka a
Cristo? Isalba moy lalaman mo pati si'kami anamaet!”

40 Bale' inima'no nayan saya a wana, “Kai ma ikali'moy
Dios? Anaod, pari-parihoy sintinsya tamo!
41 Nepeg atan dusawen bana' sa ginwa-ginwa' ta. Bale' sitin
tawo, kasan ginwa' nan duka'.”
42 Mi'sa wana, “Jesus, panemtemen nako li' pa no mam-
pag'adi' kayna.”
43 Wanan ni'bat ni Jesus, “Ibarita' koyti komo, konan sitin
awro kalamo' katayna itaw sa Paraiso.”

---

* **23:30** Oseas 10:8. * **23:34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra.”* * **23:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 22:18.

Sin Nauyos a Inanawa na ni Jesus
Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30

44 Sin nangyadi' in bandan ugtiawroyna, ket dinmedlem
yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas
45 ta nakasay sira' nan awro.

Sawanin, nabisang yan napiknga' a kurtina sa Sangkasan-
tusan nin Lugar sa Timplo.
46 Ket wana ni Jesus nin nita'way nin maksaw, “Ama, ipaga-
met koyayna komo a kararwa ko!”* Kayadi' na nin inirgoyti,
nauyos anay inanawa na.
47 Sawanin, si kapitan nin sundalo' a mangkakaimaton sa
mampangyadi', rinayo nayay Dios tan wana, “Page' a sitin
tawo ket kasa gapon kasalanan na!”
48 Saray tutawon nakaimaton sa sarban nangyadi', sin-
mubli' saran mabereng sa bali ra.
49 Bale' sarba ran saray katanda' na ni Jesus pati saray
bubbayin nangaluyon kona nin nangibwat sa Galilea, itaw
saran naka'deng sa adayo' ket mangka'kit ray nangyadi'.

Say Nipanabon kona ni Jesus
Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42

50-51 Main nin sayay tawon taga Arimatea a say ngaran na
Jose. Maong tan matunong ya tan pitta'gan na a irarate' nin
pag'aadi' nan Dios. Myimbro ya nin Kunsiho, bale' kai ya nin
nikikumpurmi sa niplano tan ginwa' ra kona ni Jesus.
52 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a
kalapen nayay bangkay na ni Jesus.
53 Ket nikayupa' naya sa kudos mi'sa binarkot nayan ma-
puti' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo tan
nikwa naya sa pannabunan nin kinalin bara'mon yukib sa
bato a siti ket kai ya et gapo nin nausar.
54 Sin sain, patpaapon nin Biyernes, a syay Awron
Pananadya' ket dandani yayna nin tumarana' a Awron
Painawa* ran Judio.
55 Saraytaw saray bubbayin nangaluyon kona ni Jesus nin
nangibwat sa Galilea, tinumbok raya si Jose ket na'kit rayay
nanabunan tan no pa'noy nipamakanda' konan bangkay na
ni Jesus.
56 Ket sinmubli' saraynan tampor sa bali ra ta pigaw nin
isadya' ray ipamabanglo sa bangkay na ni Jesus.

Pinainawa sara bale' sa Awron Painawa sigon sa nigan-gan
na nin Dios.

---

* **23:46** Kanta 31:5. * **23:54** Mabasa a maipa'ka' konan si ***Awron Painawa*** ran Judio sa Glusaryo.

24

1 Ket sin parbangon et tamo' sin awron Linggo, nako
saraynay bubbayi sa nanabunan kona ni Jesus nin awit ray
banglon nisadya' ra.

Pinasubli' ya nin Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10

2 Ket narate' rayan natulin anaytaw si baton nipanada'
konan nanabunan.
3 Bale' sin linmuob sara, kasa yaynadtaw a bangkay na ni
Uunuren a Jesus.
4 Mangkaguloy isip ra no ani bale' a nangyadi'. Ket sin
sain, bigra' a main anan rwa ray lulalakin iti sa dani ra nin
kumidla-kidlap a aysing ra.
5 Sa li'mo ra ket tinumwek sara, ket wanran saraytin rway
lulalaki konra, “Ambale' nin mantikapen moyay saya nin
mabyay iti sa kami'nan ran nunati?
6 Kasa yaynadti si Jesus ta pinasubli' yan mabyay! Panemte-
men moyaytaw si nibarita' na sin itaw ya et sa Galilea.
7 Kai para a wana komoyo ket, ‘Si'kon si Pinaitawo, ipaga-
met rako konran duka' a tutawo; ipasak rako sa kudos, bale'
sa ikatlon awro pasublien akon mabyay?’ ”
8 Ket, napanemtem raynaod a wanin a nibarita' na ni Jesus.
9 Kanya' nin linmakwan saran tampor itaw sa nanabunan
ket sinmubli' sarayna sa syudad tan nibarita' ray nangyadi'
konran saray labinsayay apostoles tan konran raruman
kalalamo' ra.
10 Saray bubbayi a sara si Maria nin taga Magdala, si Juana,
si Maria nin ina na ni Santiago, tan saray raruman bubbayin
kalalamo' ra a nangibarita' konran apostoles.
11 Bale' kai rasara nin timper, bana' ta sa wanra ket
pinabrika rayti tamo'.
12 Wanin man, si Pedro ket inumdeng ya tan nalayo yan
nako sa nanabunan. Sin rinmate' yadtaw, dinmukot yan
sinmir'ip ket say kal-la na'kit na say mabistan abel nin ni-
pamarkot konan bangkay. Ket nugot yayna sa bali ra nin
man'isip-isipen na a no pa'noy nangyadi'.*

Pina'kit ya si Jesus konran Rwa ray Tumutumbok na
Marcos 16:12-13

13 Sitaw lamang a awro, rwa ray tumutumbok na ni Jesus
a manlumalakon adap sa babalin Emaus nin labinsayay kilu-
mitro a kaday'an mangibwat sa Jerusalem.
14 Mampag'irgwan ray nangyadi'.

---

* **24:12** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

15 Ket mintras a mampiirgu-irgo sara, si Jesus kinmadani
tan nikialuyon ya konra;
16 bale' kai raya nin naalilbi' ta kai na nin niyaburoy.
17 Sin sain, tinepetan nasara ni Jesus, “Ani anamaet a
mampag'irgwan moyo mintras a manlumalako kamo?”

Tinumgen sara nin mabereng sara.
18 Ket si saya konra a say ngaran na Cleopas, wana kona
ni Jesus, “Si'ka tana angangkoy san'ili sa Jerusalem a kai nin
magtanda' sa bubagay a kayadi' nin nangyadi' itaw!”
19 Nitepet na ni Jesus, “Ani in a bubagay?”

Wanran ni'bat, “Say maipa'ka' kona ni Jesus a taga Nazaret.
Saya yan prupita tan main nin pakayadi' nin sarita' tan gawa'
na sa pangingikit nan Dios tan konran tutawo.
20 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray raruman iti sa uray,
nipasintinsyawan raya bale' nin patyen ket nipaipasak raya
sa kudos;
21 sya pa et a man'ilalwan min mangilibri konran tutawo
nan Israel. O', ket saya et, ikatlon awroyna sawanin nangib-
wat sin nangyadi' in.
22 Ket sukat a main nin umno ray bubbayin kalalamo' mi a
naka'ngapan mi. Masakbay saran nako sa nanabunan
23 bale' kai raya nin na'kit a bangkay na. Nibarita' ran main
nin nipa'kit konra nin uanghil nin wanra kano ket mabyay ya.
24 Ket saray raruma komi, nako saradtaw sa nanabunan ket
napatutu'wan ran say nibarita' ran bubbayi ket tutuo. Bale'
wanin a lamang, kai raya na'kit a bangkay na ni Jesus.”
25 Ket wana ni Jesus konra sin sain, “Kalawakaw kamo, ta
sabtan idap moyon tepren a nibarita' ran prupita!
26 Kai moyo para nin tanda' a si syay Cristo ket matkap nin
mangitpel ya yapo' nin dya'dya' ba'yo ya nin pagalangan?”
27 Mi'sa, nipapalaway na ni Jesus konra a maipa'ka' konan
diri a say naisurat sa Masanton Kasuratan mangibwat sa
libron nisurat na ni Moises anggan sa sarban nisurat ran
sarba ran prupita nan Dios.
28 Sin adani saraynay rway tumutumbok sa baryon keen ra,
tumuloy yayna kumon sa keen na si Jesus.
29 Bale' pinaed rayan rway kaaluyon na a wanra, “Itaw
kayna yapo' kipagtuloy komi ta manyumabi ana.” Kanya' nin
nayi yayna si Jesus konra.
30 Sin dinmungo saraynan mangan, kinalap na ni Jesus a
tinapay mi'sa nikisalamat ya konan Dios sa sayti. Kayadi',
piniknga' na ba'yo na nin nitudol konra.
31 Kapingmatan, naalilbi' rayayna si Jesus bale' bigra' yay-
nan nakasadtaw.

32 Ket wanra sa saya tan saya, “Ay, kanya' anamain nin
bilang nin napa'mot a kapusuan ta sin mangkiirgo ya konta
sa dalan tan sin man'ipapalaway nay Masanton Kasuratan!”
33 Konan siin a lamang nin udas, sinmubli' sara sa
Jerusalem.
Ket narate' rasaran nididinep a labinsayay apostoles tan
raruman kalalamo' ra
34 a wanra, “Peteg a mabyay yay Uunuren ta pina'kit ya
kona ni Simon!”
35 Ket saray rwa, nipapalaway ray nangyadi' sa dalan tan
say nikaalilbi' ra kona sin piniknga' nay tinapay.

Pina'kit yaynamanaet si Jesus konran Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

36 Leleg nin mampag'irgwan ray nangyadi', bigra' nin
pinaipadar ya si Jesus nin inumdeng ya sa butlay ra tan wana,
“Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”*
37 Ket naka'ngap tan nali'mwan sara ta say wanra no lam-
pong yay mangka'kit ra.
38 Kanya' nin wana ni Jesus konra, “Ambale' nin nali'mwan
kamo tan ambale' nin mampagdwadwa kamo kongko?
39 Kikiten moyoy gamet tan ayi ko. Peteg a si'koytin talaga.
Karapasen moyoko; si sayay lampong ket kasan lalaman tan
but'ol nan ambo' nin bilang sa mangka'kit moyo sawanin
kongko.”
40 Ket anaod nipa'kit na konra a gamet tan ayi na.*
41 Pinasyan ririket tan nipaka'ngap ra bale' kai sara et nin
mamper ket tinepetan nasara ni Jesus, “Main paran ma'kan
iti?”
42 Sin sain, binyan rayan sayay binayan kuna'
43 ket kinalap nayayti tan kinna' naya sa adapan ra.
44 Kaaram, wana ni Jesus konra, “Ba'yo ako nin pinati,
nibarita' koyna komoyo a maipa'ka' sa nipaisurat nan Dios
nin maipa'ka' kongko kona ni Moises tan konran prupita tan
sa libron Kanta. Nibarita' ko komoyo a matkap nin matukid
a sarba nga'min nin sain.”
45 Ket pinalawayan na ni Jesus a kukaisipan ra ta pigaw nin
matarusan ray rabay nin ibarita' nin say itaw sa Masanton
Kasuratan.
46 Wana konra, “Wanti e a naisurat: Mangirangep yan
dya'dya' tan mati ya a Cristo tan sa ikatlon awro ket pasublien
ya nin mabyay.

---

* **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan wana, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”* * **24:40** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

47 Ket ipatandaan konran tutawo sa sarban nasyon mangibwat sa Jerusalem, a magbabawi' sara ta pigaw nin mapirduna a kasalanan ra bana' sa ginwa' na nin Cristo.
48 Tistigos kamo sa saytin bubagay a nangyadi' kongko.
49 Anaod, ibaki' koya li' komoyo a Ispirito nan Dios nin nipangako' nan Ama ko; ket misyon kamo sa syudad anggan rumate' ya ta pigaw nin byan nakamon pakayadi' nin ibat sa langit.”

Niyuli' ya si Jesus sa Langit
Marcos 16:19-20; Ginwa-ginwa' 1:9-11

50 Kayadi' nasara nin ni'ras ni Jesus a tumutumbok na anggan sa babalin Betania, nita'gay nay gamet na ta bindisyunan nasara.
51 Sin kapresan nasaran mambindisyunan, nibati' nasarayna tan niyuli' yayna sa langit.*
52 Ket rinayo raya* mi'sa sinmubli' saraynay tumutumbok na sa Jerusalem a pinasyan ririket ra.
53 Nangibwat sin saytaw, nako saraynan pirmidtaw sa sakop nan Timplo nin mangrayo konan Dios.

---

* **24:51** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan niyuli' yayna sa langit.* * **24:52** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ket rinayo raya.*

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si'no ya si Jesus? Si nanurat, nisurat nayaytin libro ta pigaw nin matandaan tamoy maipa'ka' kona ni Jesus. Wana sa 20:31, “Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios, tan mangibwat sa sain nin pammemper moyo, magkamain kamo nin byay a mangibwat kona.” Ket, abaw a mabasadti maipa'ka' sa nikaDios na ni Jesus a Anak nan Dios, no ani nin talaga a pammemper, tan say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios. Naiduma a mabasadti maipa'ka' sa byay na ni Jesus sa nibarita' itaw konran saray tuloy mu'nan ibanghilyo. Anro anamaet lamang a maipa'ka' sa no si'no ya tan no ani a nakaibakian na ni Jesus.

Si nanurat konan siti ket si Apostol Juan nin anak ra ni Zebedeo tan ni Salome, nin sarayti ket taga sara sa Galilea. Mataman no say linaman nan libro ket para sa sarba, ma'kit nin sin nisurat naya ket saray ambo' nin Judio a iti sa kaisipan na ni Juan bana' ta nipapalaway nay kukaugalian ran Judio a kai ra nin tanda' nin saray ambo' nin Judio (2:13; 4:9; 19:31). Man'ipa'ka' ran saray mampangadal konan Biblia a nisurat yayti nin libro sin A.D. 85, o masusuyot et.

Sa tarana' nan sitin libro, mapalaway nin matandaan sa nisurat na ni Juan a si Jesus ket sya a Kabalikasan nan Dios, a nag'in ya nin tawo ta pigaw nin ma'kit rayan tutawo tan matandaan ray nikaDios tan say kanakman nan Dios a Ama. Sumunor, nisurat na ni Juan a maipa'ka' konran saray tutawo nin nagmatalek kona ni Jesus tan nag'in nin tumutumbok na tan maipa'ka' konran saray tutawon andi' nin nagmatalek tan kuntra sara kona. Nibarita' na sa saytin parti nan libro a pito nin makapaka'ngap nin paka'kitan a ginwa' na ni Jesus, ta pigaw nin patutu'wan na a nikaDios na. Sayti: pinagbaliw nan arak a ranom (2:1-11), pinaanda' nayay anak nin nasrepan nin ispiriton duka' (4:46-54), pinaanda' nayay tawon main nin masakit itaw sa Betsata (5:1-18), pinakan nasaray abaw a tutawo (6:5-13), tinambar nayay sayay bulag (9:1-11), pinasubli' nayan mabyay si Lazaro (11:1-45), tan linmalako ya sa babo nin ranom (6:16-21). Lima ra sa saytin paka'kitan nin ginwa' na a iti tamo' nin ma'kit konan sitin libro. Sa kapitulo 13–17, nisurat na ni Juan a maipa'ka' sa

adanin pakikalamo' na ni Jesus konran tumutumbok na sin yabin dinakep ya tan say maipa'ka' sa nibarita' na konra ta pigaw nin liwaliwawen nasara. Sa masusuyot nin kukapitulo nan sitin libro (18–21) ket nisurat na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus, isusubli' na nin mabyay, tan sa nipa'kit ya konran tumutumbok na kayadi' na nin sinmubli' nin mabyay.

Abaw lamang a nibarita' na ni Jesus nin iti tamo' madumog konan sitin libro bilang say pakiirgo na kona ni Nicodemo a si sayay tawo ket matkap a paitawo yan uman (3:1-21), say pakiirgo na konan babayin taga Samaria maipa'ka' sa ranom a mami nin byay (4:1-28), say pangangakay na sa Pistan Abung-abong (7:2-52), si alimbawa' maipa'ka' konan sayay maong nin mammastor konran karniro (10:1-30), tan say nidasal na konan Ama na (kapitulo 17).

Inusar na ni Jesus a ka'bawan a bubagay ta pigaw nin ipapalaway nay maipa'ka' sa nikaDios na, say gugawa' na, tan say byay a iti konan Dios. Bilang wadi', inusar nay ranom (4:14), ikabyay (6:35), palaway (8:12; 9:5), dadalanan (10:7), pastor ran karniro (10:11,14), dalan (14:6), tan puon nin ubas (15:1). Bale' say gagara nan talaga ni Juan ket si tepren tamo nin, si Jesus, syay Anak nan Dios ket, no wanin, maga'muran tamo a byay a iti konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Libro

- Nipadar nan Dios a kabalikasan na ta pigaw nin pagmatalkan tamoya (1:1-18)
- Say paka'kitan a si Jesus ket Dios ya (1:19–12:50)
  - Say nipamatutuo ran tutawo a si Jesus, sya a pinili' nan Dios (1:19-51)
  - Say pammatutuo nin gawa' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:1-12)
  - Say pammatutuo nin sarita' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:13–4:54)
  - Main nin pakatuga' sa pammemper konan si syay Anak nan Dios (5:1–6:71)
  - Say pammemper nin peteg ket pangibwatan nin pisisyay (7:1–12:50)
- Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tutawo a mampamper kona (13:1–17:26)
  - Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tumutumbok na (13:1–16:33)
  - Si dasal nan Pangulon Padi' tamo (17:1-26)
- Say sangkabistawan a pirat'anan na ni Jesus (18:1–20:31)
  - Naipata'gay ya si Jesus sa patiti na (18:1–19:42)
  - Say pammatutuo a mabyay ya si Jesus (20:1-29)
  - Si gagara nin nipanurat konan sitin libro (20:30-31)
- Say nangyadi' et (21:1-25)

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran tumutumbok na (21:1-14)
Pagsenen na ni Jesus a nakem na ni Pedro (21:15-23)
Say pammatutuo nan nanurat (21:24-25)

Si Jesu-Cristo, Syay Kabalikasan nan Dios

1 Sin saytaw sin ba'yo et nin pinarsa a animan, main yayna a si Kabalikasan* nan Dios.
Kalamo' naya nin Dios,
tan si syay Kabalikasan, Dios yaynamaet.
2 Ba'yo et nin pinarsa a animan, kalamo' nayaynan Dios.
3 Pinarsa nan Dios a sarba nin nipadalan kona,
ket kasan animan a pinarsa nin kai nin dinmalan kona.
4 Si syay Kabalikasan, pangibwatan yan byay,
ket syay byay a palaway para konran tutawo.
5 Ket mampalawayan nay dedlem iti konra, bale' kai rayan lamang nin maipurok nin saray iti sa dedlem.
6 Sawanin, main nin sayay tawon nibaki' nan Dios a say ngaran na ket Juan*.
7 Nibaki' nayan Dios nin patutu'wan nay maipa'ka' konan siti nin palaway ta pigaw nin say sarban tawo, pagmatalkan rayayti bana' sa ipatutuo na ni Juan.
8 Ambo' ya si Juan ti si palaway no kai edet, nibaki' ya ta pigaw nin patutu'wan nay maipa'ka' konan si palaway.
9 Siti si palaway nin tutuo ket syaytaw si nipadles nin rumate' iti sa luta' nin palawayan nay kaisipan ran sarban tawo.
10 Ket mataman no rinmate' yaynadti sa mundo tan
sya ket pinarsa na a sarban iti sa mundo,
kai ra nin inalilbi' nin tutawo a kinasi'no na.
11 Nako ya konran kapada nan Judio sa nasyon nan diri,
bale' kai raya nin inako'.
12 Wanin man, main a lamang nin nangako' kona. Ket, konran sarba ran nangako' kona,
saray mampagmatalek kona,
binyan nasaran kanepegan nin mag'in nin a'nak nan Dios.
13 Nagkamain saran peteg nin byay
mangibwat sa gawa' nan Dios,

---

* **1:1** ***Kabalikasan:*** Sitin sarita' sa Griego, say rabay nan ibarita' ket mangibalikas nin say iti sa kanakman nan sayay tawo. Ipapalaway na no ani a iti sa kanakman na tan ipa'kit na no ani a pigagawa' na. Ket, no maipa'ka' kona ni Cristo a syay Kabalikasan nan Dios, say rabay nan ibarita' ket syay mangipa'kit konan Dios kontamo ta pigaw nin tanda' ran tutawo no ani a iti sa kaisipan nan Dios tan no si'no yan peteg a Dios. * **1:6** Sitin ***Juan***, sya si Juan a Mammawtismo, ambo' yay nanurat konan siti. Si nanurat, sitaw si Juan a saya konran apostoles na ni Jesus.

ambo' nin mangibwat sa urdinaryo nin padalan bana'
sa karabayan nin lalaman tan sa kanakman nan sayay
lalaki.
14 Ket si syay Kabalikasan, nag'in yan tawo tan niikap ya sa
busel mi ket naadal mi a kata'gayan na nin maikana' kona nin
sya tamo' a kapada na nin Ama, ta kawa'nan nan liso a tutawo
tan patutu'wan nan liso a maipa'ka' konan Dios.
15 Pinatutu'wan na ni Juan a maipa'ka' kona a wanan
nipatanda', "Siti yaytaw si man'irgwen ko a wangko, 'Siin si
sumubray kongko, mas ata'gay ya dyan si'ko ta sya, main
yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.' "
16 Say katutu'wan, si'tamo nga'min, mangibwat sa main na
nin si syay Kabalikasan, mangkaga'muran tamoynan mangk-
aga'muran a pangangawa'nan na
17 ta mataman no nibi nan Dios a Gugan-gan na nin
nipadalan kona ni Moises, si Jesu-Cristo bale' a nangi-
padalanan na a maga'muran tamoy pangangawa'nan na tan
say katutu'wan maipa'ka' kona.
18 O', mataman no kasa et gapo ni saya nin naka'kit konan
Dios abirno ana sa maka'numan, si Anak, a syan diri ket
Dios ya tan kalamo' nayan pirmi, syay nangipapalaway nin
maipa'ka' kona nin Dios.

Say Pammatutuo na ni Juan a Mammawtismo a Ambo' yay Cristo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18

19 Sawanin, wanti e a pammatutuo na ni Juan: Main
nin pupadi' tan kukatulungan* ra nin nako kona ni Juan.
Nibaki' rasarayti nin pupangulo ran Judio itaw sa syudad
nin Jerusalem nin mako mangusisa' kona a wanra, "Ani a
nakaibakian mo?"
20 Kai na nin nibudi' ni Juan a katutu'wan no kai edet,
mapala-palaway nan nibarita' a wana, "Ambo' ako a Cristo*."
21 Ket wanra kona, "Si'no ka edet? Si'ka para si Elias* a
wanran sumubli' iti?"
Ket wana, "Kai, ambo' ako."
"Si'ka para edet taw si Prupita* a man'irgwen na ni Moi-
ses?" nitepet ra anamaet kona.
"Kai," wana nin inumbat.
22 Wanra anamaet kona, "Si'no ka edet anaod? Ibarita' mo
pa ta matkap a main nin ibarita' mi konran saray namaki'

---

* **1:19** ***katulungan***- *Sa Griego:puri na ni Levi.* Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. * **1:20** Si Mesias (sa irgo ran Judio) o ***Cristo*** (sa irgo ran Griego), titulo ya. Say rabay nin ibarita' nin saytin rwa, si tinudo' nan Dios nin mag'uray. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Malakias 4:5,6. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Deuteronomio 18:15,18.

komi. Ani a magwa' min maibarita' maipa'ka' sa kinasi'no
mo?”
23 Ni'bat na ni Juan,
“Si'koy pakatukidan nin say nipadles na ni Prupita Isaias a
‘Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mam-
pangipatanda' itaw sa lugar a ambo' nin matawo a
wana,
Patu'riren moyoy dalanan nan Catawan.’* ”
24 Main nin Pariseo* konran sarayti saray nibaki'. Ket
konan siin, wanra,
25 “No wanin a ambo' ka a Cristo tan ambo' ka anamaet
si Elias o si Prupita nin inirgo na ni Moises, mayin edet a
mampamawtismo* ka?”
26 Inumbat ya si Juan a wana, “Si'ko, main nin kanepegan
kon mamawtismo sa ranom. Main anamaet nin iti sa busel
moyo nin, si'kamo, kai moya nin mangkaalilbi'.
27 Rumate' yaynan kasunor ko ket bana' sa kata'gayan na,
kai ako gapo nin maikana' nin mataman tanan mangwarwar
nin kurdon nin sandalyas na.”
28 Sayti, nangyadi' sa Betania sa rubari' nan Ilog Jordan nin
mampamawtismwan na ni Juan.

Say Nipamatutuo na ni Juan a si Jesus, Sya a Pinili' nan Dios

29 Sin sumunor nin awro, na'kit naya ni Juan si Jesus nin
man'umarak kona ket wana, “Sya e a pa'sar karniro nin nibi
nan Dios a maida'ton ta pigaw nin maglat a kasalanan ran
tutawo!
30 Syaytaw si man'irgwen ko sin wangko a si rumate' nin
kasunor ko ket mas ata'gay ya dyan si'ko ta main yayna sin
saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.
31 Mataman nin si'ko nin diri, kai ko tanda' a sya anayti
sin saytaw. Wanin man, nako akodti nin lamang nin ma-
mawtismo sa ranom ta pigaw nin matandaan ko no si'no ya
ket maipatandaan koya komoyo nin puri na ni Israel.”
32 Sawanin, sayti a nipamatutuo na ni Juan. “Si'kon diri,
na'kit koya anaod a Ispirito nan Dios nin mangkumayupa' nin
ibat sa langit nin bilang sayay kalapati tan nisyon ya konan
siti.
33 Kai koya kumon nin tanda', bale' si nangibaki' kongko nin
mamawtismo sa ranom, wana kongko, ‘Si ma'kit mo nin du-
paan na nin Ispirito tan pisyunan naya, sya a mamawtismo
sa Ispirito.’*

---

* **1:23** Isaias 40:3; Mateo 3:3; Marcos 1:3; Lucas 3:4. Say rabay nan ibarita' nin siti ket pakandaen moyoy pagkabyay moyo ta pigaw nin alinyado no rumate' yay Catawan. * **1:24** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti saray ***Pariseo*** sa Glusaryo. * **1:25** ***mampamawtismo***- *O:mampaminyag*. * **1:33** Mabasa et a maipa'ka' sa pisyon nan Ispirito kona ni Jesus sa Isaias 11:1,2; 42:1; 61:1.

34 Ket si'ko, na'kit koyti anaod kanya' nin mampatutu'wan
ko komoyo a sya a Pinili' nan Dios*."

Pinatutu'wan ran Tumutumbok na ni Juan a si Jesus, Syay Cristo

35 Sin sinmunor nin awro, itaw ya anamanaet si Juan tan
rwa ran tumutumbok na.
36 Na'kit nayan manlumabas si Jesus ket wana, "Sya in e a
karniro a nibi nan Dios!"
37 Narnge' ra nin rway tumutumbok a wana ni Juan ket
tinmumbok sara kona ni Jesus.
38 Ket nibring ya si Jesus tan sin na'kit nasaran mantumum-
bok wana konra, "Ani a rabay moyo?"
Ket wanran ni'bat kona, "Adti kamo nin mampiikap,
Rabbi?" (Say katarusan nan sarita' a "*Rabbi*" ket Maistro.)
39 "Para, ta kikiten moyo," wana. Kanya' nin nayi sara kona
tan na'kit ra a mampiikapan na, ket nikipagtuloy saradtaw ta
mag'alas kwatro ana.
40 Si saya konran sarayti saray rwan nakarnge' kona ni Juan
tan tinmumbok kona ni Jesus ket si Andres. Main nin angkay
na a si Simon Pedro.
41 Ket kina' naya yapo' nin tiningkap a busat nan si Simon
tan wana kona, "Nadumog miya a *Mesias*." (Say rabay nan
irgwen nin *Mesias* ket *Si Sinuyo' nin Magadi'*.)
42 Ket, ni'ras naya si Simon kona ni Jesus.
Pinastang nayan maong ni Jesus mi'sa wana, "Si'ka si Si-
mon a anak na ni Juan*, ngaranan kata nin Cefas." (Sitin
ngaran sa Griego ket Pedro tan say katarusan na ket bato.)

Pinatutu'wan ra ni Felipe tan ni Natanael a si Jesus, syay Adi'

43-44 Sin sumunor nin awro, nidisisyon na ni Jesus a mako
sa Galilea. Na'kit naya si Felipe a taga Betsaida a kababalyan
ra ni Andres tan ni Pedro ket wana kona, "Kikalamo' ka
kongko."*
45 Sawanin si Felipe, kina' naya nin tiningkap si Natanael
tan wana kona, "Nadumog miya! Syaytaw si man'irgwen na
ni Moises sa nisurat na tan say nisurat ra et nin prupita. Sya
si Jesus a taga Nazaret nin anak na ni Jose."
46 Konan siin, wana ni Natanael, "Nazaret! Main para nin
maabig a mangibwat itaw?"
"Para, kikiten mo," wana ni Felipe.

---

* **1:34** Isaias 42:1. *Pinili' nan Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Anak nan Dios.* * **1:42** Sakalako yayti nin Juan kona ni Juan a Mammawtismo o Juan a apostol. * **1:43-44** ***Kikalamo' ka kongko.***- *Sa Griego:Tumbuken nako.* Say rabay nan irgwen ket kikalamo' ya kumon kona ni Jesus nin arigen nay akay tan pigagawa' na.

47 Sin na'kit naya ni Jesus nin man'umarak kona si
Natanael, wana maipa'ka' kona, “Sya e a tutuon puri na ni
Israel. Kasa gapo nin sinisirib kona.”
48 Tinepetan naya ni Natanael si Jesus a wana, “Pa'no rako
nin nakatanda'?”
Ket wana nin ni'bat ni Jesus, “Na'kit kata sa sirong nin
kayon igos sin ba'yo naka nin tinawag ni Felipe.”
49 Konan siin wana ni Natanael, “Maistro, si'kan page' a
Anak nan Dios! Si'kay Adi' nan Israel!”
50 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Kai para a magmatalek
ka kongko bana' ta wangko ket na'kit kata sa sirong nan
kayon igos? Maka'kit ka li' nin mas makapaka'ngap et nin
mangyadi' dyan siin.”
51 Mi'sa wana konra, “Isipen moyoyti nin maong: Ma'kit
moyo li' nin miabri a langit tan saray uanghil nan Dios ket
muli'-manaoy* sara nin mako kongko a si'kon si Pinaitawo.”

2

Say U'nan Paka'kitan a si Jesus, Syay Anak nan Dios

1 Napalabas a rway awro, nagkamain nin bansal itaw sa
babalin Cana sa prubinsyan Galilea. Itaw ya a ina na ni Jesus
2 tan wanin ya anamaet si Jesus tan saray tumutumbok
kona ta sinagyat sara anamaet.
3 Sin na'pos anay arak*, wanan ina na ni Jesus kona,
“Na'pusan saran arak.”
4 Ket wana ni Jesus, “Madam, say pangingisip ko, ket ambo'
nin kapada a pangingisip mo. Matkap yapo' nin marate' a
manepeg nin udas para kongko.”
5 Sin sain, wana ni ina na konra nin mampagsirbi, “Gaw'en
moyo a sarban ipagwa' na komoyo.”
6 Main itaw nin a'nem ray pasig nin pangangwan nin
ranom. Sayti ket para sa kaugalian ran Judio nin pangun-
guyas ra ta pigaw nin maikana' sara sa pangingikit nan Dios.
Makalaman a barang saya nin pasig nin rwampulo' anggan
tulumpulo' a galon.
7 Wana ni Jesus konran saray mampagsirbi, “Pun'en moyo
nin ranom in say pasig.” Ket pinno' ra anaod anggan labi'.
8 Sin nayadi' wana konran saray mampagsirbi, “Manarok
kamo tan ika' moyo konan si mampangasikasodti sa bansal.”
Ket nangika' sara anaod kona.

---

* **1:51** Bilang itaw sa taynep na ni Jacob (Genesis 28:10-19), ma'kit ra li' nin saray tumutumbok na a inabryan naya nin Dios a kami'nan na nin pangipa'kit a itya kona ni Jesus. * **2:3** Say arak ran Judio, gawa' sa sabaw nin ubas. Say bayani ket kapadan basi.

9 Tinawayan nan si mampangasikason bansal ket, arak
ana. Kai na nin tanda' no adti a ibwatan nin sayti ta sara tamo'
anaod taw saray nanarok a makatanda'. Sin wanin, tinawag
nayay lalakin nikasal
10 tan wana kona, “Say ugali', say sangkatawayan nin arak
a mu'na ran ipainom mi'sa no abaw ana li' a nainom ran
tutawo, iliwa' raynaytaw si makapoy a taway. Si'kamo bale',
nisuyot moyo a sangkatawayan nin arak!”
11 Sitin ginwa' nadtaw ni Jesus sa babalin Cana sa Galilea,
sya a u'nan pammatutuo nin maipa'ka' no si'no ya tan
mangipa'kit ti nin kata'gayan na. Ket saray tumutumbok na,
lalo saraynan nagmatalek kona.
12 Kayadi' sain, namabaybay ya si Jesus nin nako sa syudad
nin Capernaum. Kalamo' naya si inay na, saray bubsat na tan
saray tumutumbok na, ket itaw sara nin umnoy awro.

Say Pakayadi' na ni Jesus Maipa'ka' sa Timplo
Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46

13 Sin adani ana a pista ran Judio a mantawagen nin Ni-
panglabas*, tinmangkar sara si Jesus sa Jerusalem ta pigaw
nin kipista sara.
14 Nako ya sa Timplo ket narate' na a main nin maglalako'
nin baka, karniro, kalapati*, tan maninili nin kwarta* sa
sayay partidtaw.
15 Nangwa' ya nin sanet nin rubir tan pinalakwan
nasaradtaw sa sakop nan Timplo, pati saray baka tan karniro.
Nisabwag nay kwarta ran maninili tan tinali-talimbwag nay
lamisawan ra.
16 Wana konra nin maglalako' nin kalapati, “Galten moyo
saradti in! Andi' moya nin gaw'en nin palingki a Bali nan Ama
ko!”
17 Ket napanemtem ran tumutumbok na a mabasa sa
Masanton Kasuratan a wana, “Say masuet nin pangingisakit
ko konan Bali mo ket man'upusen a kasaw ko.”*
18 Konan siin saray pupangulo ran Judio wanra kona, “Ani
anamaet wadi' a pakatandaan nin maipa'kit mo a main nin
pakayadi' mon mangwa' nin wanin?”
19 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Sidaen moyayti nin timplo
ket paba'yuwen koya sa luob nin tuloy awro.”
20 Konan siin wanra, “Narate' a a'pat a pulo' tan a'nem
a taon sa nipama'deng konan sitin Timplo, ket wamo
pa'dengen man uman sa luob nin tuloy awro?”

---

* **2:13** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **2:14** Ilako' sarayti konran tutawo ta pigaw nin ida'ton ra. * **2:14** Main saray san'ili a matkap ray kwarta ran Judio ta pigaw nin ibuis ra para sa Timplo. * **2:17** Kanta 69:9.

21 Si timplo bale' nin man'irgwen na ni Jesus ket si lalaman na.
22 Kanya' nin sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, na-
panemtem ra nin tumutumbok nayti nin inirgo na. Ket say
nangyadi', namper sara sa naisurat sa Masanton Kasuratan
maipa'ka' kona tan sa nibari-barita' na.
23 Sin itaw ya si Jesus konan siin nin pista sa Jerusalem,
abaw saray nakaimaton sa say ginwa-ginwa' nan nangipa'kit
a nangibwat ya konan Dios. Ket anaod, abaw sara a namper
no si'no ya.
24 Bale' kai na nin nipadar konra a maipa'ka' sa lalaman nan
diri bana' ta tanda' nay pinanakem nin sarban tawo.
25 Kai ana nin matkap a main et nin mangibarita' kona nin
maipa'ka' sa si'numan ta sulpot nayna a kaisipan nin sarban
tawo.

3

Pa'no nin Magkamain nin Byay a Iti konan Dios

1 Ket, saya ya konran itaw a sayay pangulo ran Judio nin say
ngaran na ket Nicodemo. Myimbro yan grupo ran Pariseo.
2 Ni'sa, nako yayti kona ni Jesus sin yabi ana ket wana
kona, “Maistro, tanda' mi a nibaki' nakadti nin Dios nin mako
mangyakay komi. Wanin bana' ta kasan makagwa' sa sain
say makapaka'ngap nin paka'kitan a man-gaw'en mo no kasa
ya a Dios kona.”
3 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa
gapo ni saya nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya
nin paitawo nin uman* a sayay tawo.”
4 Wana ni Nicodemo, “Impusibli a maiyanak yay sayay
matuntawo ana! Magwa' na para a paitawo et sa luob nin
tyan nan ina na?”
5 Ni'bat na ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo
nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya anaod nin
maiyanak nin uman a sayay tawo sa dalan nin ranom tan
dalan nan Ispirito nan Dios.
6 Wanin ta si sayay mangibwat sa tawo, ket kinatawo tamo'
a main kona; anamaet, si sayay mangibwat konan Ispirito
nan Dios, kinaDios a main kona.
7 Andi' ka edet nin mabigra' no ibarita' ko komo a matkap
moyon tutawo a paitawo nin uman!
8 Say pangibwaten nan mangyadi' nin Ispirito nan Dios
konan tawon naiyanak nin uman ket iyalimbawa' ana sa siri.
Makauray ya sa puntawen na. Maaraman ma bale', kai mo
nin matandaan a pangibwatan na o a puntawen na.”

---

* **3:3** *paitawo nin uman- O:paitawo mangibwat konan Dios.*

9 Ket nitepet na anamaet ni Nicodemo a wana, “Pa'no wadi'
nin mangyadi' in?”
10 “Ani?” wana ni Jesus. “Saya kamo nin manrispitwen nin
mangangakay iti sa Israel ket kai moyo in mangkaalilbi'?
11 Isipen moyoyti nin maong: Say ibarita' mi ket say tanda'
mi tan say na'kit mi. Bale' si'kamo, kai kamo nin mamper sa
man'ibarita' mi.
12 Anta mampangibarita' ako komoyo nin mangibwat sa
say pupangyadi' iti sa mundo, kai moyo nin tepren. Ket
tepren moyo kasi no mangibarita' ako nin maipa'ka' sa man-
gaw'en itaw sa langit?
13 Si'ko tamo' nin si Pinaitawo nin nangibwat itaw sa langit
a makaibarita' nin maipa'ka' sa sain a bubagay, ta kasa et gapo
anaod nin raruman nakapika' itaw no kai si'ko tamo'.
14 Ket say mangyadi' kongko, ket kapadaytaw say nipan-
gita'gay na ni Moises konan pusti a si ginwa' nin bakas nin
ulay sin itaw saray Israelita sa lugar a kasan tawo.* Wanin ta
si'kon si Pinaitawo, matkap a ita'gay ako li' anamaet
15 ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket
magkamain ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
16 O', ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kontamo
nin tutawo, kanya' nin kai naya nin nisiblet, no kai edet, nibi
naya a Anak na nin kapagkapag ta pigaw nin si si'numan a
magmatalek kona nin Anak na ket kai ya nin maisyay konan
Dios ta pigaw nin madusa ya, no kai edet, magkamain ya nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
17 Wanin ta si Dios, kai naya nin nibaki' a Anak na iti sa
mundo ta pigaw nin sintinsyawan nasaray tutawo, no kai
edet, ta pigaw nin maisalba sara nin nipadalan kona.
18 Saray magmatalek konan Anak nan Dios, kai sarayna nin
sintinsyawan nin madusa, bale' saray kai nin magmatalek,
nasintinsyawan sarayna nin madusa bana' anaod ta kai sara
nin magmatalek konan kapagkapag a Anak nan Dios.
19 Siti a rason a madusa sara: Si palaway nin mamalaway
nin kaisipan ran tutawo ket nako yadti sa mundo bale', mas
maalaga konra a kadedleman dyan say palaway. Wanin ta
say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'.
20 O' ta saray mampangwa' nin duka' ket kai ra nin rabay a
palaway tan kai ra nin rabay a mako sa palaway bana' ta, no
mako sara ket maipadar a gawa'-gawa' ra.
21 Bale' saray sumunor sa katutu'wan a nipadar nan Dios,
umarak sara sa palaway ta pigaw nin maipa'kit nin mapal-
away a say ginwa' ra ket katutulok ra konan Dios.”

---

* **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:4-9.

Ikwa naya ni Juan sa U'na si Jesus

22 Sin nayadi' in, nako ya si Jesus tan saray tumutum-
bok na sa raruman lugar sa prubinsya nin Judea. Ket
itaw sarayna yapo' nin nitanda-tandaan saran maong tan
namawti-bawtismo sara.
23-24 Si Juan anamaet, mampamawti-bawtismo yadtaw sa
Enon nin adani sa Salim ta raranom itaw nin lugar. (Sin sain
ket kai ya et nin mangkapriso si Juan.) Kasan tegen ran mako
nin tutawo kona ket binawti-bawtismwan nasara.
25 Bana' ta wanin, sayay awro, nikidiskusyon saray tumu-
tumbok na ni Juan konan sayay Judio maipa'ka' sa saka-
sakalakon kaugalian a maringgasan yay sayay tawo sa
pangingikit nan Dios.
26 Ket nako saraytaw nin tumutumbok kona ni Juan. Wanra
kona, “Maistro, sitaw intaw si lalaki nin kalamo' moyodtaw
sa rubari' nan Ilog Jordan, sitaw si pinatutu'wan moyoy
maipa'ka' kona, mampamawtismo ya anamaet ket mampako
sara ana edet a sarba kona!”
27 Inumbat ya si Juan ket wana konra, “Si si'numan a tawo,
kasan animan nin kapapa'sar a pag'inan na no ambo' ya a
Dios a nami kona.
28 Mapatutu'wan moyo a nibarita' ko a wangko, ‘Ambo' ako
a Cristo, no kai si'ko a nibaki' nin mu'nayna kona.’
29 Say pa'sar ko, si'koy amigo na nin nubyo nin main rispun-
sibilidad nin mangisadya' nin sarba para sa kasal na. Abir nin
sitin amigo nan nubyo ket ambo' yay makaikon konan nubya,
alakin lamang a ririket na ta mangkarnge' nay pakapariga
nan nubyo. Ket si'ko nin nangisadya' konra nin tutawo sa
irarate' nan Cristo, alaki a ririket ko sawanin.
30 Matkap a maita'gay ya, ket maikayupa' ako.”

Say Byay a Iti konan Dios

31 “O', si saya nin mangibwat sa langit, syay sangkata'gayan.
Si saya nin mangibwat iti sa luta', bilang ya konran raruman
tagadti sa luta', say irgwe-irgwen na say maipa'ka' iti sa luta'.
Bale' si saya nin mangibwat ya sa langit, syay sangkata'gayan
sa sarba.
32 Ibari-barita' nay na'kit tan narnge' na. Mataman bale' nin
wanin, umno sara tamo' a mamper sa ibarita' na.
33 Ket saraynamaet a mamper kona, patutu'wan ra a say
nibarita' nan Dios ket tutuo,
34 ta say sarita' na mismo nin Dios a ibarita' nan sitin nibaki'
na. Wanin ta konan sitin nibaki' na, mampiikapen nayan liso
nin Dios a Ispirito na.
35 Wanin ta, si Dios a syay Ama, kawa'nan nayay Anak na,
ket nipagamet na a sarba kona.

36 Ket, si si'numan a magmatalek konan Anak na, main
ana nin anggan-angga nin byay na a iti konan Dios. Bale' si
si'numan a kai nin tumulok konan Anak na, kasa yayti nin
byay kona, no kai edet, dusawen naya anggan-angga nin Dios
mangibwat sa alakin sager na."

4

Nikiirgo ya si Jesus konan Sayay Babayin Taga Samaria

1 Sawanin, naiparate' konran saray Pariseo a
mangkakasagyat tan mampamawtismo yan mas abaw a
tumutumbok na si Jesus dyan si Juan,
2 bale' say katutu'wan, ambo' nin si Jesus a mampa-
mawtismo no kai saray tumutumbok na.
3 Sin natandaan na ni Jesus a wanin a naiparate' konran
Pariseo, nibwat ya sa Judea ta pigaw nin sumubli' ya sa
Galilea,
4 ket matkap a lumabas sara sa lulugar a sakop nan
Samaria.
5 Ket nakarate' saradtaw sa Sicar, saya nin babali sa
Samaria a adani sa luta' nin nibi na ni Jacob konan anak nan
si Jose sin na'teng ana.
6 Main itaw nin bubon nin kinali na intaw ni Jacob. Mapa-
gal yayna si Jesus nin linmalako ta ugtiawro ana kanya' nin
tinmekre' yadtaw sa dani nan bubon.
7-8 Saray tumutumbok na anamaet, nako sara sa babali
manaliw nin kanen ra.
Sin sain, main nin babayi nin tagadtaw sa Samaria a nako
manago'. Ket wana ni Jesus kona, "Kiinom ako pa?"
9 "O', bale' saya ka nin Judio, ket ambale' ey nin kidawat kan
inumen kongko a sayay babayi tan sayay tagadti sa Samaria?"
wana nin ni'bat nin babayi. Wanin a wana bana' ta saray
Judio, ket kai sara nin kibiang-biang konran taga Samaria.*
10 Wanan ni'bat ni Jesus, "No tanda' mo tamo' kumon no
ani a ibi nan Dios tan no si'no akoyti nin mangkidawat nin
inumen komo, si'kayna edet kumon a kidawat kongko ket
byan kata nin ranom a umagos tanan pirmi."
11 Sin sain, wana nin babayi, "Ser, ararem yayti si bubon ket
kasa anamaet nin ipanago' mo. Adti ka nin mangalap ey nin
siin si ranom a umagos tanan pirmi?
12 Mas ata'gay ka et para dyan si puon tamon si Jacob? Sya
a nami nin sitin bubon komi, tan iti ya nin nanago' tan saray
a'nak na nin ininom ra tan saray uayep ra."

---

* **4:9** *ket kai sara...konran taga Samaria.- O:ket kai sara nin minom sa pinuman no inusar nayayti nin sayay taga Samaria.*

13 Inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Si si'numan a minom
nin saytin ranom, milata' ya li' anamanaet,
14 bale' si si'numan anamaet a minom nin ranom a ibi ko
kona, kai yayna gapo nin milata'. Wanin ta si ranom nin
ibi ko, mag'in nin bilang subor sa lalaman na a kai gapo nin
ma'tyan a mami kona nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios.”
15 Ket wana nin babayi kona, “Ser, byan nako pa nin siin nin
ranom ta pigaw nin kai akoyna gapo nin milata' ket kai koyna
nin matkap a makodti et nin manago'.”
16 Wana ni Jesus kona, “Keen ma nin kayaban a asawa mo,
mi'sa kamo nin sumubli' iti.”
17 “Kasa nin asawa ko,” wana nin babayi.
Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Kusto in si wamo a kasa nin
asawa mo,
18 ta lima rayna a nag'in nin asawa mo, bale' siin si ka'yan
mo sawanin ket ambo' ma nin asawa. Siin si nibarita' mo a
kasan asawa mo ket tutuo ya.”
19 Sin sain, wana nin babayi, “Ser, madlaw ko a saya kamo
nin mangingilalaman konan Dios.
20 Ani a kusto? Iti konan sitin talugtog, iti sara nangrayo
konan Dios a pupuon mi, bale' si'kamo nin Judio, wamoyo a
itaw sa Jerusalem a manepeg nin pangraywan konan Dios.”
21 Sin sain, wana ni Jesus, “Madam, say katutu'wan, ambo'
in a impurtanti. Tepren moyoytin ibarita' ko komoyo: Ru-
mate' li' a panaon a ambo' ana nin konan sitin talugtog o sa
Jerusalem a pangraywan ran tutawo konan Dios a syay Ama.
22 Si'kamo nin taga Samaria sawanin, kurang a tanda' moyo
maipa'ka' konan manraywen moyo, bale' si'kami, nipadar na
komi a kadiryan nan si manraywen mi. O' ta tanda' tamo a
mangibwat konran Judio a pangingisalba nan Dios konran
tutawo.
23 Ket say katutu'wan, rinmate' anay panaon a saray tutuon
mangrarayo konan Dios a syay Ama ket ambo' nin sa sayay lu-
gar raya nin raywen, no kai edet, raywen raya nin nangibwat
sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa
kinasi'no na. Tutuoyti ta wanin a rabay nan Dios nin klasin
pangrarayo kona.
24 Si Dios ket ispirito ya, kanya' nin saray mangrayo kona,
matkap a say pangrarayo ra ket nangibwat sa kanakman ra
nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na.”
25 Wana nin babayi, “Tanda' ko a rumate' ya li' a Mesias,
sitaw si tawagen nin Cristo. Ket no rumate' ya, ipatandaan
na li' a sarba kontamo.”
26 “Si'ko nin mangkiirgo komo, si'ko ya in,” wana ni Jesus.
27 Sin sain ket rinmate' saraynay tumutumbok na ni Jesus.
Naka'ngap sara sin na'kit rayan mangkiirgo sa sayay babayi,

bale' kasa gapo ni saya konra a nanepet kona no ani a rabay
na konan babayi o no ambale' a mangkiirgo ya kona.
28 Sin sain anamaet, nibati' naya nin babayi a paya na tan
sinmubli' ya sa babali. Wana konran tutawodtaw,
29 “Mayi kamo kongko ta keen moya nin kiten taw si tawo
nin nangibarita' kongko nin sarban gawa'-gawa' ko. Syayna
palayi a mantawagen nin Cristo?”
30 Ket nibwat sara anaod a tutawodtaw sa babali ta mako
saradtaw kona ni Jesus.
31 Sa leleg nadtaw nin babayi sa babali, saray tumutumbok
na anamaet ni Jesus, wanraynan ni'nu-ni'no kona, “Maistro,
mangan kamoyna.”
32 Bale' say ni'bat na konra, “Kai ana ta main nin kinnan ko
nin kai moyo nin tanda'.”
33 Konan siin, nitepetan saray tumutumbok na a wanra,
“Main palayin nami nin kinnan na?”
34 Wana ni Jesus konra, “Siti a mangkanen ko, si tumulok
ako sa karabayan nan namaki' kongko ket mayadi' a nipagwa'
na kongko.
35 Main yayti e si wamoyo, ‘A'pat a bulan tana ket pangyay-
atab ana li'.’ Sumadya' kamoyna! Kiten moyo saray tutawon
man'umarak. Sara, man'iyarig kosara sa matua anan pari sa
gagawa' ket matkap saraynan yataben.
36 Man'upaan sarayna a mangyayatab. Ket, kiririket saray
mangmumula nin minsahi nan Dios konran mangyayatab ta
iyator rayna a yinatab ra a saray nakaga'mor nin angganangga nin byay a iti konan Dios.*
37 Ma'kit a katutu'wan na sawanin nin si wanra a, ‘Sakalako
a mangisabwag ket sakalako anamaet a mangyatab.’
38 Wanin ta, si'ko, ibaki' katamo nin pa'sar mangyatab sa
kai moyo nin kinapagalan, ket si'kamoy minabang sa kina-
pagalan ran raruma.”
39 Ket abaw sara a taga Samaria nin itaw konan siin nin
babali a nagmatalek kona ni Jesus bana' sa wana nin babayi
a nibarita' na nga'min ni Jesus a gawa'-gawa' na.
40 Bana' konan siin, sin nako saradtaw kona ni Jesus di-
nawat ra a itaw ya yapo'. Ket itaw ya yapo' anaod si Jesus nin
rway awro.
41 Ket inmabaw sara et a nagmatalek kona ni Jesus bana' sa
niyakay-akay na,
42 tan wanra konan babayi, “Magmatalek kami ana, ambo'
nin bana' tamo' sa nibarita' mo no kai edet, bana' ta narnge'
miya ket tanda' mi nin sya a peteg nin Mangingisalba nin
tutawo iti sa mundo.”

---

* **4:36** Amos 9:13.

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nan Sayay Upisyal

43 Napalabas a rway awro nin itaw ya si Jesus sa Samaria,
nibwat sarayna tan nituloy ray nako sa Galilea.
44 Mangyakay yadtaw lamang si Jesus mataman nin ni-
barita' nayna a wana, “Kasan rispito ra konan sayay prupita
nin saray kalugaran na nin mismo.”
45 Wanin man, inako' rayadtaw nin saray taga Galilea sin
rinmate' ya bana' ta nako saradtaw nin nikipista sa Jerusalem
sin saytaw ket na'kit ra nga'min a ginwa-ginwa' na.
46 Sin itaw sarayna anaod, sinmubli' ya si Jesus sa Cana, si
babali sa Galilea nin itaw ket ginwa' na nin arak a ranom.
Main itaw nin sayay upisyal nin gubyirno a si anak nan lalaki
ket itaw ya sa Capernaum nin main nin masakit na.
47 Sin narnge' nan sitin upisyal a rinmate' yadtaw sa Galilea
si Jesus nin ibat sa Judea, nako ya kona tan nikidawat yan
inganga'do nin mako ya sa Capernaum ta keen naya nin
paandaen a anak nan mangkamati.
48 Ket anaod, wana ni Jesus kona, “Si'kamo nin tutawo, no
kai kamo nin maka'kit nin makapaka'ngap nin pupaka'kitan,
kai kamoynaod nin mamper.”
49 Ket wana nin upisyal, “Ser, panginga'do moyo ta tamoyna
ba'yo ya nin mati a anak ko.”
50 Wana ni Jesus kona, “Mako kamoyna. Mabyay yaynaod
a anak moyo.” Namper yay upisyal sa irgo na ni Jesus ket
sinmubli' yayna sa bali ra.
51 Iti ya et a lamang sa dalan sin sumunor a awro,* sinna'
rayaynan ibabaki' na a wanra ket inmanda' yayna a anak na.
52 Ket tinepet na no ani a udas sin ginmana-gana a kain-
garan na nin anak. Ni'bat ra kona, “Kinmayupa' a amot na
sin bandan ala una naapon.”
53 Ket napanemtem na nin ama a sin sain nin udas na nin
inirgo ni Jesus a wana, “Mabyay yaynaod a anak moyo.” Bana'
ta wanin, sya tan saray sarba ran kabali na ket nagmatalek
sara kona ni Jesus.
54 Siti a ikarwan ginwa' na ni Jesus nin pammatutuo nin
maipa'ka' no si'no yan diri sin nako ya sa Galilea nin ibat ya
sa Judea.

5

Nipada nay Kadiryan na ni Jesus konan Dios sa Awron Painawa

1 Kayadi' nin sain, main nin narate' a pista ran Judio ket
tinmangkar ya si Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista ya.

---

* **4:51** Si kaday'an nan Capernaum sa Cana ket magtulumpulo' tan rway kilumitro.

2 Itaw sa syudad, sa adani sa mantawagen nin Purta ra
nin Karniro, main nin nakulong nin ranom nin paryuan a sa
sarita' nin Hebreo ket mantawagen yan Betsata*. Sa rigrig ket
main nin lima ray sirungan.
3-4 Sa sirong nin sayti ket nakaida' saray abaw nin main
masakit, saray bulag, saray pilay tan saray paralitiko.*
5 Main itaw nin sayay lalaki nin mampagmasakit sa luob
ana nin tulumpulo' tan waloy taon.
6 Sin na'kit naya ni Jesus tan sin natandaan na nin nakaida'
yaynadtaw nin na'teng, wana kona, "Rabay mo para a
umanda'?"
7 Wanan ni'bat nin si lalaki kona, "Ser, kasa bale' nin mangi-
taoy kongko sa ranom no nakimbor ana. Man'ipamuspusan
ko tamo' et a manaoy ket main anan nakau'nan nanaoy."
8 Wana ni Jesus kona, "Mibangon ka! Awiten ma in si idaan
mo tan lumalako kayna."
9 Ket tampor inmanda' yayna, inawit nayayna a idaan na
tan linmalako yayna.
Awron Painawa sin sain.
10 Kanya' nin saray pupangulo ran Judio wanra konan
lalakin napaanda', "Sa Gugan-gan tamo, maiyawa' a awiten
ma in si idaan mo ta sawanin ket Awron Painawa."
11 Bale' wana nin inumbat, "Bale' wana nin si namaanda'
kongko ket, 'Awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna,' "
wana.
12 "Si'no ya in ket a tawo si nangibarita' komo nin awiten ma
in si idaan mo tan lumalako kayna?" wanran nitepet kona.
13 Bale' si tawo kai na nin tanda' no si'no yaytaw si na-
maanda' kona ta nakaibwat yaynan kai nin nadlaw si Jesus
sa ka'bawan ran tutawo.
14 Sinmunor, na'kit naya ni Jesus a lalakidtaw sa sakop nan
Timplo ket wana kona, "Kikiten mo. Inmanda' kayna, ket
andi' kayna nin magkasalanan ta bangli' no main nin mas
duka' et nin rumate' komo."
15 Nibwat yay lalaki tan nika' na nin nibarita' konran pu-
pangulo ran Judio a si Jesus a namaanda' kona.
16 Konan siin, tinaranaan rayaynan kuntrawen nin Judio si
Jesus, bana' ta mampangwa' ya nin wanti sa Awron Painawa.
17 Sin wanin, wana ni Jesus konra, "Si Ama ko, kai ya gapo
nin mantumgen nin gumwa', kanya' nin si'ko anamaet, kai
ako nin mantumgen."

---

* **5:2** *Betsata- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Betesda; sa raruma et ket:Betsaida.* * **5:3-4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Taga'nan ran mangimey a ranom 4bana' ta main nin tyimpo a main nin anghil nan Dios nin mako mangimbor sa ranom. Ket si mu'nan makataoy sa ranom mayadi' ti kinimbor ket umanda' ya sa animan a masakit na.*

18 Konan siin, nalamu'nan a sulit ran Judio nin patyen raya
si Jesus ta sa wanra ket kai na tamo' nin sinubag a Gugan-
gan maipa'ka' sa Awron Painawa, no kai edet, nipada nay
kadiryan na konan Dios sa nipanawag nan Ama kona.

Si Ama na ni Jesus a Ibwatan nin Sarban Kapangyadian na

19 Ket imbatan na ni Jesus in nin man'iparsa ra a wana
konra, “Isipen moyoyti nin maong: Si'ko nin si Anak nan Dios,
kasan magwa' kon gaw'en sa kabukudan ko tamo' no kai edet,
say gaw'en ko tamo' ket say mangka'kit kon gaw'en na nin
Ama ko. Animan a gaw'en na sain a gaw'en ko.
20 Wanin ta kawa'nan nakon Ama ko. Kanya' nin
man'ipa'kit na nga'min kongko a man-gaw'en na tan main et
li' nin gawa' nin ipapa'kit na kongko nin mas makapaka'ngap
et dyan say ginwa' ko, ket peteg a maka'ngap kamo li'.
21 Bilang wadi', si Ama ko, pasublien nasaran mabyay a
nati. Ket sain li' anamaet a gaw'en ko nin si Anak na ta
pasublien kosara li' nin mabyay a rabay ko nin pabyayen.
22 Wanin et, si Ama ko, kai ya nin manintinsya nin
si'numan, no kai edet, nipagamet nayna kongko nin Anak na
a paninintinsya
23 ta pigaw nin say sarban tawo ket pagalangan rakon si
Anak na a maikalamo' sa pammagalang ra konan Ama ko.
Si si'numan a kai nin mamagalang kongko a si Anak na, kai
naya anamaet nin mampagalangan a Ama ko a sya a namaki'
kongko.
24 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a rumnge' tan
mamper sa man'ibarita' ko nin nangibwat konan Dios a syay
namaki' kongko, magkamain ya nin anggan-angga nin byay
a iti konan Dios. Kai yayna nin masintinsyawan nin madusa,
bana' ta say nikaisyay na kona nin Dios ket napalabas ana tan
mabyay yayna anggan-angga nin iti konan Dios.
25 Isipen moyoyti nin maong: Say sarban tutawo say pa'sar
ket nati ana, bana' ta naisyay a sarba konan Dios. Bale' narate'
anay panaon a mataman nin saray say pa'sar ra, ket nati ana
ket marnge' ray irgo ko nin si Anak nan Dios. Ket saraytaw
saray tumulok sa narnge' ra ket peteg a magkamain sara nin
siin nin byay.
26 Wanin ta si Ama ko a puon nin byay. Ket wanin ako
anamaet nin si Anak na bana' ta nangibwat kona a si'koy
puon nin byay,
27 tan ginwa' na et nin si'kon si Anak na ket main nin
kapangyadian ko nin manintinsya bana' ta pinaitawo ako.
28 Andi' kamo nin mabigra' sa saytin nibarita' ko ta marate'
li' a awro a sarba ran nati, marnge' ra a irgo ko,

29 ket lumiwa' sara li' sa nanabunan konra. Saray nangwa'
nin maabig, pasublien sara li' nin mabyay iti konan Dios,
bale', saray nangwa' nin duka', pabyayen sara anamaet ket
lumiwa' sara sa nanabunan konra bale' sintinsyawan sara
nin madusa.
30 Kasa nin magwa' kon gaw'en nin kabukudan ko tamo'!
Mampanintinsya ako nin dipindi sa man'ibarita' na kongko
nin Ama ko. Kanya' nin say paninintinsya ko ket matunong
bana' ta ambo' nin say karabayan ko a man'unuren ko no kai
edet, say karabayan na nin Ama ko nin namaki' kongko.
31 No si'ko nin mismo tamo' a mamatutuo nin say maipa'ka'
kongko, say ibarita' ko edet, kai nin tepren.
32 Bale' main ya a Ama ko nin mamatutuo sa maipa'ka'
kongko, ket say ibarita' na, tutuo anaod.
33 Main saraytaw anamaet intaw saray nibaki' moyo nin
mako nin nangrenge' kona ni Juan ket pinatutu'wan na et a
maipa'ka' sa no si'no ako.
34 Kai ko bale' nin matkap a pammatutuo ran tutawo sa
maipa'ka' kongko, no kai ibarita' koyti say pammatutuo na
ni Juan maipa'ka' kongko ta pigaw nin mamper kamo ket
maisalba kamo.
35 Maiyarig ya si Juan sa sayay tyo' a mandumta nin maslag
ket maririket kamo intaw sa anted nin panaon a mangkapal-
awayan nay kukaisipan moyo.
36 Bale' main nin pammatutuo sa maipa'ka' kongko nin
mas maksaw et dyan say nibarita' na ni Juan. Wanin ta say
man-gaw'en ko a say nipagwa' na nin Ama ko, ket sain a
mamatutuo a si'ko a nibaki' nan Ama ko.
37 Si Ama ko anamaet nin nangibaki' kongko, syan diri a
namatutuo nin say maipa'ka' kongko.

Bale' si'kamo, kai moyo gapo nin narnge' a busis na tan kai
moyo gapo na'kit a bakas na.
38 Linmabas tamo' komoyo nin bilang nin siri a nibarita' na,
ta kai moyoko nin akuen nin si nibaki' na.
39 Man'adalen moyoynan man'adalen a Masanton Kasur-
atan sa pangngipa'ka' moyo anaod a mangibwat sa sayti ket
magkamain kamon anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
Anta sayti nin kasuratan ket mamatutuo no si'no ako,
40 bale' andi' kamo nin adalen moyoy maipa'ka' kongko ta
pigaw nin magkamain kamo kumon nin byay.
41 Kai ko nin tikapen a pagalangan rako nin tutawo,
42 laloyna a mangibwat komoyo ta tanda' koy kanakman
moyo, a peteg a kasa nin pangangawa'nan moyo konan Dios.
43 Alimbawa', si'ko, nako akodti nin pinakalalaman nan
Ama ko, ket kai rako nin asikaswen. Bale' no main nin

makodti nin ipata'gay nay lalaman nan diri, siin, asikaswen moya.
44 Pa'no kamo anaod nin magmatalek konan Dios ey? Say tikapen moyo ket say pangrarayo nin barang saya tan saya komoyo tan ambo' a say pangrarayo na komoyo nin sayan-saya nin Dios.
45 Wanin man, andi' moyo nin isipen a si'ko a mangiriklamo komoyo konan Ama ko, ta say nisurat na ni Moises nin sayti a mampagmatalkan moyo a mangwa' nin sain.
46 Kai moyo nin mantepren a nisurat na ta no peteg a mamper kamo sa nisurat na ni Moises, mamper kamo anamaet kumon kongko bana' ta maipa'ka' kongko a nisurat na.
47 Ket bana' anaod ta kai moyo nin tepren a nisurat na, pa'no moyo edet nin tepren a man'ibarita' ko ey?”

6

Say Nipamakan na ni Jesus sa Masurok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17

1 Mayadi' in, rinmipay ya si Jesus tan saray tumutumbok na nin nako sa rubari' na nin Taaw Galilea a mantawagen lamang nin Taaw Tiberias.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawo nin tumbu-tumbok konra bana' ta na'kit ray pammatutu-tutuo nin maipa'ka' kona sa nipamaanda' na konran main nin masakit.
3 Ket nuli' sara si Jesus sa purod tan tinmekre' saradtaw.
4 Anaod, dandani ana sin sain a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.
5 Ket kinmikit ya si Jesus tan na'kit nan pinasyan ka'bawan ran tutawo nin manrumate'. Ket wana kona ni Felipe, “Adti atamo kadi' mangalap nin kanen ran sarayti?”
6 Tanda' na ni Jesus no ani a gaw'en na bale' nitepet nayti ta pigaw nin subuken na no ani a i'bat na ni Felipe.
7 Wana ni Felipe, “Abir nin main wadi' nin ribu-ribo* nin isaliw tamon tinapay ket kai nin makayadi' konra nga'min mataman no makapangan tamo' nin daite' a barang saya.”
8 Sin sain, wana nin saya konra nin tumutumbok na ni Jesus, si Andres a aryen na ni Simon Pedro,
9 “Main yayti e si anak a lalaki nin nibalon nin lima ray makapoy a klasi nin tinapay* tan rwa ray kuna', bale' umno anayti ey sa ka'bawan ran sarain a tutawo.”

---

* **6:7** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario*. Si sayay denario, syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin saytaw nin panaon. * **6:9** Sitin klasin tinapay, syay kanen ran mumaidap sin saytaw sa Israel.

10 “Patekreen moyo sara,” wana ni Jesus konra nin tu-
mutumbok na. Rarabot itaw ket itaw sara nin tinmekre' a
tutawo. Saray lulalaki ket maglimanribo sarayna.
11 Kaaram, inagwang na ni Jesus a tinapay tan nikisalamat
ya konan Dios. Mi'sa nipaitayak nayti konran tutawo. Wanin
a lamang a ginwa' na sa kuna'. Binyan ra a barang saya nin
say rabay na nin ka'baw.
12 Ket sin nabsoy anan nangan a sarba, wana ni Jesus
konran tumutumbok na, “Dinepen moyo a natra' ta pigaw nin
kai nin mapirdi.”
13 Wanin anaod a ginwa' ra ket nakapno' sara nin labinr-
way balyag sa natra' konran limay tinapay.
14 Sin na'kit ra anaod nin tutawoyti nin ginwa' na ni Jesus
nin mamatutuo nin maipa'ka' kona nin diri, wanra, “Siti anan
diri yaytaw si Prupita nin nipadles a makodti sa luta'!”
15 Bale' nadlaw na ni Jesus nin keen raya pwirsawen nin
kalapen nin tutawo tan pasueten rayan gaw'en nin adi' ra.
Kanya' nin nibwat ya nin bukod nin nakodtaw sa sayay
purod.

Si Paka'kitan Yupa' sa Nilalako na ni Jesus Sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52

16 Sin mandumedlem ana, nako saray tumutumbok na ni
Jesus sa rigrig nin baybay.
17 Yabi ana ket kai ya et nin nikisna' konra si Jesus kanya'
nin rinmuran sarayna sa baluto nin mako sa Capernaum.
18 Sin sain, inmarubuob ket inmalalaki a daluyon.
19 Sin nakasaki saraynan man'ibugsay rayay baluto ra nin
angangko lima o a'nem a kilumitroy kaday'an, na'kit rayan
man'umarak si Jesus a manlumalako ya sa babo nin ranom.
Ket pinasyan li'mo ra.
20 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'koyti, andi' kamo nin
mali'mo!”
21 Ket pinasyan ririket ra nin pinaruran raya si Jesus sa
baluto; ket kapingmatan iti sarayna sa abay itaw sa lugar a
keen ra.
22 Kinabuklasan, saray tutawo nin nabati' itaw sa rubari',
mapanemtem ra a saya tamo' intaw a baluto sa abay itaw tan
tanda' ran kai raya nin kalamo' si Jesus nin tumutumbok na,
ta sarayti tamo' a rinmuran konan si baluto.
23 Sin sain, main nin umno ran baluto nin ibat sa Tiberias a
dinmuong itaw sa dani nan si lugar a nanganan ran tinapay
nin tutawo mayadi' ya nin nikisalamat si Uunuren a Jesus.
24 Ket bana' ta na'kit ran abaw nin tutawo a kasa yadtaw si
Jesus tan wanin sara anamaet a tumutumbok na, rinmuran
sarayti sa baluto tan nako sara sa Capernaum ta pigaw nin
tikapen rayadtaw si Jesus.

Si Jesus, Syay Ikabyay a Mami nin Peteg nin Byay

25 Ket sin nadumog rayadtaw si Jesus sa rubari' nan taaw,
wanra nin nitepet, “Maistro, pa'no kamon nakarate' iti? Tin-
ingkap mika.”
26 Ket si wana nin ni'bat ni Jesus, “O', mantikapen rako
anaod. Sawanin, isipen moyoyti nin maong: Say rason a
mantikapen rako ket si nangan kamo nin tinapay ket nabsoy
kamo, ambo' nin bana' ta nataros moyoy pipa'kaan nin maka-
paka'ngap nin nunangyadi' a nabantayan moyo.
27 Matkap a ambo' a ikabyay nin masida' a tikapen moyo,
no kai edet, say ikabyay nin misyon komoyo a sayti ket mami
nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Ket si maka-
pami komoyo nin sain nin ikabyay ket si'kon si Pinaitawo a
pinatutu'wan nan Dios a syay Ama ko nin pinili' nako.”
28 Konan siin, wanran nitepet kona, “Ani ey a gaw'en mi nin
akuen nan Dios ta pigaw nin matingkap mi in?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Siti a matkap moyon gaw'en
nin ipagwa' nan Dios komoyo:
Magmatalek kamo kongko nin si nibaki' na.”
30 Ket wanra anamanaet nin nitepet, “Ani a paka'kitan a
maipa'kit mo komi ta pigaw nin tepren mi a man'ibarita' mo?
Ani a gaw'en mo?
31 Anaod, pinakan saran manna* a pupuon mi sin itaw sara
nin manlumalako sa lugar a kasan tawo tan siin lamang a
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, ‘Pinakan nasara nin
ikabyay nin ibat sa langit.’* ”
32 Inumbat ya si Jesus a wana, “Isipen moyo nin maong
a kasan mabasa a si Moises a nami komoyo nin sain nin
ikabyay nin ibat sa langit no kai edet, si Ama ko a mampami
komoyo nin peteg nin ikabyay nin ibat sa langit.
33 Wanin ta si peteg nin ikabyay a ibi nan Dios, ket sitaw
si kinmayupa' nin ibat sa langit a mami nin byay konran
tutawo.”
34 Ket konan siin wanra nin tutawo, “Ser, lawas nin byan
rakami pa edet nin siin nin ikabyay.”
35 Wana ni Jesus nin nipapalaway, “Si'ko a ikabyay a mami
nin peteg nin byay. Ket, si si'numan a umarak kongko nin
magmatalek ya, mapda' yan liso a bilang kai yayna gapo nin
gumitil o milata'.
36 Bale', bilang sa nibarita' koyna komoyo nin gindat,
si'kamo, abirno nin na'kit moyoyna a paka'kitan nin ginwa'
ko, kai kamo et a lamang nin magmatalek.

---

* **6:31** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo.

* **6:31** Exodo 16:4-5; Nehemias 9:15; Kanta 78:24; 105:40.

37 Si'no sara man a italek na nin Ama ko kongko, umarak
sara kongko. Si umarak kongko anamaet, kai koya gapo nin
andian.
38 O', wanin a karabayan nan Ama ko tan kinmayupa' akon
ibat sa langit ambo' ta pigaw nin gaw'en koy no ani a rabay
ko, no kai edet, say rabay na nin si namaki' kongko.
39 Ket say rabay na nin Ama ko a syay namaki' kongko ket si
kasan maisyay kongko konran nitalek na kongko, no kai edet,
pasublien kosara li' nin mabyay kona sa suyot nin awro.
40 O', rabay na nin Ama ko a saray makatanda' rako tan
magmatalek sara kongko ket magkamain sara nin anggan-
angga nin byay a iti kona. Ket, si'kon diri a mamasubli' nin
mabyay li' konra kona sa siin a suyot nin awro."
41 Bere-bere saray Judio konan sitaw si wana ni Jesus a sya
a ikabyay nin ibat sa langit.
42 Wanra, "Ambo' para a si Jesus yayti nin anak na ni Jose?
Tanda' tamo saran peteg a matua na. Ambale' a wana ket
kinmayupa' yan ibat sa langit?"
43 Kanya' nin wana ni Jesus konra, "Andi' kamo nin miiirgo
nin mianas-anasan.
44 No kai naya nin inayat a sayay tawo nin Ama ko nin
si namaki' kongko, kasa nin si'numan a umarak kongko nin
mamper. Ket, saray umarak kongko ket pasublien kosara li'
nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro.
45 Wanin ta main yayti e si mabasa sa nisurat ran prupita a
wana, 'Saray sarba ra nin tawo na ket iyakay nasaran Dios.'*
Ket si'no sara man a mangrenge' sa wana nin Ama ko ta pigaw
nin makaadal sara kona ket sara a umarak kongko.
46 Ambo' nin rabay kon ibarita' ket main ana nin naka'kit
kona nin Dios a Ama, bana' ta kasa et gapo nin naka'kit kona
no kai si'ko tamo' nin nangibwat kona.
47 Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, main
anan anggan-angga nin byay na a iti konan Dios.
48 Wanin ta si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay.
49 Saray pupuon moyo, nangan sara nin manna sin itaw
sara nin manlumalako sa lugar a kasan tawo, wanin man nati
saran lamang.
50 Bale' si ikabyay nin man'ibarita' ko komoyo sawanin, si
peteg nin ikabyay nin ibat sa langit. Si mangan nin sitin
ikabyay, kai ya gapo nin mati.
51 Ket si'kon diri ya in si ikabyay a mami nin peteg nin byay
nin ibat sa langit. Si si'numan a mangan nin sitin ikabyay,
mabyay ya anggan-angga. Ket siti nin ikabyay, sya a lalaman

* **6:45** Isaias 54:13.

ko nin ibi ko li' ta pigaw nin saray tutawodti sa mundo ket
mabyay sara.”
52 Konan siin nididiskusyon saray Judio a wanra, “Pa'no na
kadi' nin ibi a lalaman nan siin a tawo ta pigaw nin kanen
tamo?”
53 Sin sain, wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong:
No kai moyo nin kanen a lalaman ko nin si Pinaitawo tan
kai moyo nin inumen a daya' kon tumuro', kasa komoyo a
manustini nin byay
54 ta saray mangan nin lalaman ko tan minom nin daya' ko,
sara a main nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios, tan
sara anamaet a pasublien ko li' nin mabyay konan Dios sa
suyot nin awro.
55 Wanin bana' ta si lalaman ko, syay tutuo nin ikabyay tan
say daya' ko, sya a tutuo nin inumen.
56 Ket, si mangan nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko,
misyon ya lawas kongko, tan si'ko kona.
57 Kapada a main nin byay kon nangibwat konan si sibibyay
a Dios nin nangibaki' kongkodti, main nin byay na nin man-
gibwat kongko nin si mangan kongko
58 ta si'ko a tutuo nin ikabyay nin ibat sa langit. Naiduma
yaytin ikabyay sa kinnan ra nin pupuon moyo sin saytaw,
ta saray nangan sin saytaw, nati sara nin lamang, bale' si
mangan kona nin sitin tutuon ikabyay, mabyay ya angganangga.”
59 Nibarita' nayti nga'min ni Jesus sin nangyakay ya sa
sinaguga itaw sa Capernaum.

Gurutan raya nin Abaw a Tumutumbok na si Jesus

60 Edet, sin saraytaw saray mantumumbu-tumbok kona ket
narnge' rayti nin nibarita' na, wanra nin ka'bawan konra,
“Mabyat in say man'ibari-barita' na. Kasa gapo nin mamper
sa sain.”
61 Tanda' na ni Jesus a bere-bere saran mampianas-anasan
a tumutumbok na maipa'ka' sa sayti kanya' nin wana, “Bana'
para sa nibarita' kon si mangan nin lalaman ko tan si minom
nin daya' ko ket marmay kamoyna kongko?
62 Ani ana li' a pakataros moyo konan siin no ma'kit moyo
nin si'kon si Pinaitawo ket muli' akoynan sumubli' sa ibwatan
ko?
63 Si Ispirito nan Dios a mampami nin byay. Kasan
kausaran nan lalaman sa sayti, no kai edet, say man'ibari-
barita' ko komoyo a main nin kausaran. Sayti ket ibat konan
Ispirito tan mami nin byay.
64 Bale' main sara komoyo a kai ra nin akuen a man'ibari-
barita' ko,” wana ni Jesus. Nibarita' nayti bana' ta tanda'

nayna nin gindat no si'nu-si'no saray kai nin mamper kona
tan no si'no li' a magtraidor kona.
65 Wana et nin nituloy ni Jesus, “Siin a rason no ambale' a
nibarita' ko komoyo a kasa nin si'numan a umarak kongko no
kai na nin pangibwaten nin Ama ko.”
66 Ket nangibwat ana sin sain, abaw sara konran saray
mantumumbu-tumbok kona a ginmurot ana kona tan kai
rayna nin nituloy a nayi kona.
67 Kanya' nin konan siin wana ni Jesus konran labinrwan
tumutumbok na, “Ket sawanin, lumakwan kamoyna ana-
maet para?”
68 Ket inumbat ya si Simon Pedro a wana, “Catawan, kasay-
nan raruma et nin unuren mi. Si'kan diri a mampag'irgo nin
say susarita' a mami nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios.
69 Si'kami, mampagmatalek kami komoyo ta kasa gapo nin
dwadwa nin maalilbi' mi a si'kamo a Masantos nin nibaki'
nan Dios.”
70 Wana ni Jesus, “Si'ko a namili' komoyo nin labinrwa,
ambo' para nin wanin? Wanin man, si saya komoyo ket
kaayon nayan Dimunyo.”
71 Si man'ibarita' na ket si Judas a anak na ni Simon Iscar-
iote, a mataman nin saya ya konra nin labinrwan tumutum-
bok na, sya et a lamang li' a magtraidor kona ni Jesus.

7

Kai sara nin Mamper a Bubsat na ni Jesus

1 Say sinmunor sin nayadi' in, kina'-kina' na ni Jesus a
lulugar sa intiron prubinsyan Galilea. Pinal'isan nay nako sa
Judea ta saray pupangulo ran Judio nin itaw ket masulit sara
nin patyen raya.
2 Anaod, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a
mantawagen nin Pista nin Abung-abong*.
3 Ket saray bubsat na ni Jesus wanra kona, “Umalis kadti
tan mako ka sa Judea ta pigaw nin ma'kit ran tumutumbok
modtaw a makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en mo,
4 ta si tawon mampangapes a mag'in yan bantog, kai na nin
iyadi a man-gaw'e-gaw'en na. Anaod ta mampangwa' ka nin
makapaka'ngap a bubagay, ipadar moyna ah, ta pigaw nin
matandaan sa intiro nin mundo!”
5 Wanra in nin bubsat na ni Jesus ta mataman nin sara ket
kai nin mamper kona.

---

* **7:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pista nin Abung-abong*** itaw sa Glusaryo.

6 Wana ni Jesus konra, “Kai et nin narate' a kuston panaon
ko para sa wanin. Mako kamoyna ta magwa' moyoy mako
abirno nin ani a udas.
7 Kasa nin prublima komoyo bana' ta saray iti konan sitin
mundo, ket kasan puon ran guraen rakamo, bale' si'ko, gura'
rako bana' ta mampatutu'wan ko a say man-gaw'e-gaw'en ra
ket duka'.
8 Sigi, mako kamo nin kipista bale' si'ko, kai ako nin mako
bana' ta kai et nin narate' a kuston panaon para kongko.”
9 Sin naibarita' nayna in ni Jesus, pinaibati' yadtaw sa
Galilea.

Say Piduduma nin Kaisipan ran Tutawo Maipa'ka' kona ni Jesus

10 Nibwat sarayna anaod a bubsat na ni Jesus. Ket, nako ya
anamaet sa pista nin kasan nakatanda'.
11 Sin sain, tikap saraynan tikap kona a pupangulo ran
Judio sa pista, nin tepet saraynan tepet no adti ya.
12 Saray abaw a tutawo anamaet mianas-anasan saran
mampag'iirgo maipa'ka' kona. Wanra nin raruma, “Maong
yan tawo.” Bale' saray raruma anamaet wanra, “Kai pa ta
man'ibarang nasaray tutawo.”
13 Wanin man, kasa gapo nin nag'irgo maipa'ka' kona nin
main nin nakarnge' bana' ta mali'mo sara konran pupangulo
ra.
14 Sin iti ana sa kapikngaan a pista, nako yadtaw sa sakop
nan Timplo si Jesus nin nangyakay ya.
15 Ket naka'ngapan raya nin saray pupangulo ran Judio a
wanra, “Adti ket nin ibat in nin pakatanda' nan siin nin tawo?
Ambo' ya anamaet nin di-adal nin bilang komi!”
16 Konan siin, imbatan nasara ni Jesus a wana konra, “Sayti
say man'iyakay ko, kai nin nangibwat kongko no kai edet,
konan Dios a syay namaki' kongko.
17 Si si'numan a magdisidido nin gaw'en na a no ani a rabay
nan Dios, sya a maka'kit no say man'iyakay ko ket nangibwat
konan Dios, o kaisipan ko tamo' nin diri.
18 Wanin ta si saya nin mampag'irgo nin nangibwat sa
kaisipan na tamo' nin diri ket, man'apesen na nin mag'in
ata'gay a pangingikit kona. Bale', si sayay tawon tikapen na
a mapagalangan yay namaki' kona, say man'ibarita' na ket
pulos nin katutu'wan ta kasa gapo nin pibula'-bula' kona.
19 Kai moyo para nin tanda' a Gugan-gan nin nibi na ni
Moises? Sain a rabay nan Dios ket kasa gapo komoyo a
mampanukid. Kikiten moyo, man'iplano rakon patyen!”
20 Inumbat sara a tutawo a wanra, “Nasrepan ka nin ispiri-
ton duka'! Si'no wadi' a marabay nin mangmati komo?”

21 Konan siin wana ni Jesus, “Nagtrabaho ako a namaanda'
akon ni'sa sa sayay Awro nin Painawa, ket nabigra' kamoyna
nga'min.
22 Bale', magtrabaho kamo a turien moyo sara anamaet
lamang a a'nak moyon lulalaki sa Awron Painawa. Wanin ta
main ya in nin nigan-gan na komoyo ni Moises a naimatawan
nayna anaod konra et nin saray pupuon na.
23 No gaw'en moyo in abirno nin Awron Painawa sa tana a
matukid a nigan-gan na ni Moises maipa'ka' tamo' sa sayay
parti nan lalaman, ambale' ey a masager kamo kongko ta
namaanda' ako sa Awron Painawa ta pigaw nin si intiro nin
lalaman na ket napaanda' ya?
24 Andi' kamo nin manintinsya nin naipatukdo' sa
pangingikit moyo tamo' no kai edet, adalen moyo yapo' nin
kusto a bubagay ta pigaw nin sa katunungan a paninintinsya
moyo.”

25 Sin sain, main saray taga Jerusalem a wanra, “Ambo'
para a syayti si tawon rabay ra nin patyen?
26 Ket e! Iti ya nin mampag'irgo nin kasan dangka' sa
adapan ran abaw a tutawo. Saray pupangulo anamaet, kai
sara gapo nin mangkumuntra kona. Peteg palayi nin alilbien
ra a syayna a Cristo?
27 Bale', kai nin magwa', ta no rumate' yay Cristo, kasa kano
nin makatanda' nin pangibwatan na. Bale' sitin tawo, tanda'
tamo nin peteg a ibwatan na.”

28 Sin sain, nipaksaw na ni Jesus a busis na nin mam-
pangyakay itaw sa sakop nan Timplo a wana, “Wamoyo a
tanda' rako tan tanda' moyo a ibwatan ko. Wanin man, say
katutu'wan anamaet lamang, kai nin nangibwat kongko a
kappika' kodti, no kai edet, main nin namaki' kongko a sya
tamo' a tutuo. Si'kamo, kai moya nin tanda'!
29 Si'ko bale', tanda' koya bana' ta nangibwat ako kona, tan
sya anaod a namaki' kongko.”

30 Konan siin a nibarita' na ni Jesus, niplano ra nin dakpen
ya, bale' kasa nin nanakep kona bana' ta kai et nin narate' a
udas a mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios.
31 Bale' konra nin saray abaw a tutawo, abaw sara a nag-
matalek kona ni Jesus, ta wanra, “Ambo' yayti et para a
rumate' nin Cristo? Kasayna angangko nin makagwa' et nin
mas abaw a mumilagro nin paka'kitan dyan say man-gaw'en
nan siti.”

32 Sin narnge' ra nin Pariseoyti nin man'ibari-barita' ra nin
tutawo, sara tan saray Pupangulon Pupadi', namaki' sara nin
gwardya sa Timplo nin keen raya nin dakpen si Jesus.

33 Ket sin sain, wana ni Jesus, “Makalamo' rako tana sa anted a panaon, mi'sa sumubli' akoyna konan namaki' kongko.
34 Marate' li' a tikapen rako bale' kai rako nin madumog
bana' ta itaw sa kami'nan ko ket kai kamo nin makapika'.”
35 Konan siin, wanra nin pupangulo ran Judio sa saya
tan saya, “Adti ya kadi' nin makoytin tawo nin kai tamoya
kano nin ma'kit? Mako ya palayi sa adayo' nin lulugar nin
kami'nan ran kapada tamon Judio ta pigaw nin mangyakay
ya konran ambo' nin Judio?
36 Ani kadi' a pipa'kaan nin saytaw say wanan tikapen
tamoya li' bale' kai tamoya nin madumog, tan sa kami'nan na
ket kai atamo nin makapika'?”
37 Sin sangkasuyutan anan awro nin Pistan Abung-abong a
syay sangkaimpurtantiwan nin awro, inumdeng ya si Jesus
tan nipaksaw na a busis na a wana, “Si si'numan nin milata',
umarak ya kongko ta pigaw nin minom ya.
38 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
‘Si si'numan a magmatalek kongko, mag'in yan bara'mon
subor nin ranom ta lumiwa' kona a pa'sar ranom a
makapami nin byay.’ ”
39 Si man'ibarita' nadti ni Jesus ket, si Ispirito nan Dios nin
ibaki' na li' konran saray magmatalek kona. Kai ya et nin
nibaki' konra, ta kai ya et nin nipata'gay tan pinagalangan si
Jesus.
40 Main konran saray nakarnge' sa saytin wana ni Jesus a
namarita', “Peteg a siti ana a mantaga'nan nin Prupita!”
41 Saray raruma anamaet wanra, “Syayti ana a Cristo.”
Bale' saray raruma et wanra, “Impusibli in! Kai ya nin
mangibwat sa Galilea a Cristo!
42 O', ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana si
sya a Cristo ket, mangibwat ya sa puri na ni David tan itaw ya
nin maiyanak sa Betlehem a babali na ni David.*”
43 Kanya' anaod nin, niduduma a pangngipa'ka' ra nin
tutawo kona ni Jesus.
44 Main sara anamaet a marabay nin dakpen raya, bale',
kasa nin nanakep kona.
45 Sin wanin, saraytaw saray gwardya sa Timplo ket sin-
mubli' sarayna sa kami'nan ra nin Pupangulon Pupadi' tan
Pariseo. Ket inusisa' rasara, “Mayin a kai moya nin ni'ras iti?”
wanra.
46 Ket ni'bat ra nin gwardya, “Kasa gapo nin makakipada
konan sitaw nin tawo sa pakayadi' nin pag'iirgo na!”
47 Tinuya'-tuya' rasaran Pariseo a wanra, “Pati si'kamo para
ket naulaw na anamaet?

* **7:42** Mikas 5:2.

48 Main ana para nin tanda' moyon pupangulo o konran
Pariseo nin mampagmatalek kona? Kasa gapo!
49 Kiayi kamo konran sarain nin ambo' nin di-adal; kasan
tanda' ran sarain maipa'ka' sa Gugan-gan tamon Judio. Mirisi
moyo!”
50 Si saya konran Pariseo nin itaw sin sain ket si Nicodemo a
sya nako ya intaw kona ni Jesus. Wana konran kalalamo' na,
51 “Ibarita' sa Gugan-gan tamo a kai tamoya magwa' nin
sintinsyawan a sayay tawo nin kai tamoya yapo' nin usisaen.
Matkap a magkamain ya yapo' nin pagkanawanawa nin
umbat ta pigaw nin ma'kit tamo no ani a kasalanan na. Ambo'
para nin wanin?”
52 Konan siin ni'bat ra kona, “Bara'mo ka anamaet nin saray
taga Galilea! Keen mo nin adalen a Masanton Kasuratan ta
pigaw nin matandaan mo a kasa nin prupita a mangibwat sa
Galilea.”

Nadakep Yay Sayay Babayin Mangkilalaki

53 *Kayadi' nin sain, nagsiugot anay barang saya sa bali ra.

8

1 Si Jesus bale', nako ya sa Talugtog nin Olibo.
2 Masakbay et sin kabuklasan, nako ya anamanaet itaw
sa sakop nan Timplo ket inaribungbungan rayan tutawo.
Konan siin, tinmekre' ya ket niyakay nasara.
3 Sin sain, rinmate' saray Madudunong sa Gugan-gan tan
saray Pariseo a main nin awit ran sayay babayi nin nadakep
nin mangkilalaki.* Pina'deng rayayti sa adapan ra.
4 Mi'sa wanra kona ni Jesus, “Maistro, sitin babayi, nadakep
ya nin mangkilalaki.
5 Man'ibarita' sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises a say
wanti nin babayi ket matkap yan kudasen nin bato anggan
mati ya. Si'ka pa, ani a disisyon mo?”
6 Wanin a wanra ta pigaw nin kal'uten raya si Jesus, ta
mangibwat wadi' sa ubat na ket, main nin maiparsa ra kuntra
kona. Bale', dinmukot ya si Jesus tan nanurat ya sa luta' a
inusar nay garamay na.
7 Kai raya nin tegnan nin tepetan si Jesus, kanya' nin
inumdeng ya tan wana konra, “Si si'numan komoyo a kasa
nin kasalanan na, sya a mu'na nin mangudas kona.”
8 Mi'sa dinmukot ya anamana tan nanurat ya sa luta'.

---

* **7:53** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasaytin bubirsikulo. Itaw sa main ti, ambo' nin pari-parihoy lugar nin kami'nan bilang itaw sa Lucas 21:38; iti sa Juan, sa 7:36, o iti sa 7:53, o sa 21:24. * **8:3** Sigon sa Gugan-gan, matkap rayan lamang nin iyadap a lalaki (Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22).

9 Ket, sin narnge' raya in a wana ni Jesus, saya-saya sara
nin nibwat a tinmarana' konran sangkasikenan. Ket kasa nin
nabati' itaw no kai si Jesus tana tan si babayi nin itaw et nin
naka'deng.
10 Ket inumdeng yayna si Jesus, tan wana konan babayi,
“Arikong, adti saraynaytaw? Ya, kasa nin nabati' ni sayan
manusa komo?”
11 “Kasa, Ser,” wana nin babayi.
“Kai kata anamaet nin dusawen,” wana ni Jesus. “Sigi,
mako kayna, bale' tegnan moynay pagkakasalanan mo.”

Mikumprunta a Pammatutuo na ni Jesus tan ni Ama na

12 Mi'sa anamanaet, nag'irgo ya si Jesus konran tutawo a
wana, “Si'ko a palaway nin mamalaway konran tutawodti sa
mundo. Si'numan a mag'in nin tumutumbok ko, kai ya nin
lumalako sa kadedleman ta main ya kona a palaway a mami
nin byay.”
13 Sin sain, wanra nin Pariseo kona, “Si'kan bukod a mam-
pagtistigos maipa'ka' sa lalaman mon diri.* Ket sain say
man'ibari-barita' mo kai magwa' nin tepren.”
14 Ket wana nin inumbat ni Jesus, “Abirno nin mam-
pag'irgo ako nin pammatutuo maipa'ka' kongko nin diri, say
man'ibarita' ko bale' ket tutuo, bana' ta tanda' ko no adti ako
nin ibat tan no adti a keen ko. Bale' si'kamo, kai moyoyti nin
tanda' nin maipa'ka' kongko.
15 Si'kamo, manintinsya kamo nin nipatukdo' moyo sa pa-
nunukat nin tawo tamo'! Si'ko bale', kai ako nin manintinsya
nin si'numan.
16 Bale' no bilang wadi' a manintinsya ako, say paninintin-
sya ko ket kusto ta ambo' kon bukod a manintinsya, no kai
edet, main nin kalamo' ko, si Ama ko a syay namaki' kongko.
17 Sa Gugan-gan moyo wana et a say pammatutuo ran rwa
ray tistigos ket matkap a akuen.
18 Ket anaod, si'ko, patutu'wan koy maipa'ka' kongko nin
diri tan patutu'wan na anamaet nin Ama ko nin namaki'
kongko.”
19 Ket konan siin nitepet ra kona, “Adti ya ket a Ama mo?”
Inumbat ya si Jesus a wana, “Kai rako et nin katanda' nin
peteg tan kai moya anamaet nin katanda' a Ama ko. No
katanda' rako kumon, wanin moyo anamaet konan Ama ko.”
20 Nibarita' nayti ni Jesus sin itaw ya nin mampangyakay sa
sakop nan Timplo, itaw sa bandan pangangwan nin da'ton.
Bale' kasan nanakep kona ta kai et nin narate' a udas a mati
ya nin pakatukid nin plano nan Dios.

---

* **8:13** Sa Gugan-gan ran Judio, matkap a main nin rwa ra o masurok et nin tistigos ta pigaw nin akuen nin tutuo yay sayay diklarasyon. Deuteronomio 17:6; 19:15; Mateo 18:16.

Si Jesus Nangibwat yadtaw konan Dios

21 Wana anamanaet ni Jesus konra, “Si'ko, lumakwan
akoyna li' ket, tikapen rako*. Bale', mati kamo nin awit moyoy
kasalanan moyo, ta sa keen ko, kai kamo nin makapika'.”
22 Konan siin wanra nin panuya'-tuya' kona nin saray Judio,
“Wana, kai atamo kano nin makapika' sa keen na. Mipati ya
palayi?*”
23 Inumbat ya si Jesus a wana, “Si'kamo, taga kamodti sa
luta', ket iti a kukaisipan moyo. Bale' si'ko, ambo' akon
tagadti, no kai edet, itaw sa ta'gay ket naiduma a kaisipan ko.
24 Kanya' nin nibarita' ko komoyo a mati kamo nin awit
moyoy kasalanan moyo. Mati kamoynaod nin awit moyoy
kasalanan moyo no kai moyo nin akuen a ‘Si'ko yay si Main
Anggaynan-angga.’* ”
25 “Si'no ka ket?” nitepet ra kona.
Ni'bat na ni Jesus, “Si'ko yaytaw si man'ibarita' koyna ko-
moyo nangibwat et sin saytaw sin tarana'.*
26 No maipa'ka' komoyo, abaw a magwa' kon ibarita' nin
kuntra tan ipakasalanan komoyo. Wanin man, say man'ibari-
barita' ko tamo' konran tutawodti sa mundo ket saytaw say
narnge' ko kona nin si namaki' kongko. Wanin ta tutuo anaod
a man'ibarita' na.”
27 Kai ra nin nataros a mampag'irgo ya nin maipa'ka' konan
Ama,
28 kanya' nin wana ni Jesus, “No saytaw li', no si'kon si
Pinaitawo ket nikwa moyokoyna itaw sa ta'gay nin kudos,
matandaan moyoyna li' a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-
angga’. Matandaan moyo anamaet a lamang a kasa nin man-
gaw'en ko sa kabukudan ko tamo'; say man'ibarita' ko tamo'
ket say man'iyakay na kongko nin Ama ko.
29 Kalamo' koya anamaet a syay namaki' kongko ta kai nako
gapo nin linakwanan bana' ta lawas nin man-gaw'en ko no
ani a makapaririket kona.”
30 Ket abaw sara konran saray nakarnge' sa sain nin ni-
barita' na a namper kona.

Tinuga' na ni Jesus a Pammemper ran Tutawo

31 Edet, wana ni Jesus konran Judio nin namper kona,
“No ituluy-tuloy moyoy sumunor sa man'ibarita' ko, peteg a
tumutumbok katamo,
32 ket matandaan moyo no ani a katutu'wan. Ket say
katutu'wan, galten kamo sa pakaaripen.”

---

* **8:21** Si tikapen ra, si Mesias. * **8:22** Say iti sa kukaisipan ra ket si mako yadtaw sa impyirno. * **8:24** Say rabay nan ibarita' konan siti, sya a Mesias o Dios. * **8:25** *Si'ko yaytaw...sin tarana'.- O:Mayin bale' a kiirgo ako et komoyo!*

33 Konan siin wanra, “Puri nakami ni Abraham, ket kai
kami et gapo nag'in nin aripen nin si'numan. Ambale' a
wamo nin galten kami sa pakaaripen?”

34 Wana nin inumbat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin
maong: Si si'numan a mampagkasalanan ket aripen ya
nin kasalanan.
35 Wanin man, si sayay aripen, magwa' nin masilyan a ka-
papa'sar na sa sayay pammali. Si sayay anak bale', magnayon
ya nin anak nan ama na.
36 Edet, no si'ko nin si Anak nan Dios ket galten katamo sa
pakaaripen, peteg a ambo' kamoyna nin aripen.

37 Alilbien koyna a puri nakamo ni Abraham. Wanin man,
ambo' kamon bilang kona ta main iti komoyo a rabay rako nin
patyen bana' ta kai moyo nin man'akuen a man'ibarita' ko.
38 Say man'ibarita' ko ket say na'kit ko konan Ama ko. Ket
kipada sa wanin anamaet a man-gaw'en moyo, ta si'kamo,
mansunuren moyoy wanan si ama moyo.”

39 Konan siin inumbat sara a Judio a wanra, “Peteg a si
Abraham a ama mi!”
Bale' wana ni Jesus, “No peteg anaod a a'nak nakamo ni
Abraham, arigen moyo kumon a ginwa' na.
40 Bale' si'kamo, man'ipamuspusan moyo a patyen rako
mataman no mampamarita' ako komoyo nin katutu'wan a
narnge' ko konan Dios. Kasa gapo nin wanin a ginwa' na ni
Abraham.
41 Say man'arigen moyo ket say gawa' nan ama moyo.”

“Si Dios a peteg nin Ama mi ta sya tamo' a mansunuren mi!
Ambo' kamin a'nak sa rikor!” wanra.
42 Wana ni Jesus konra, “No peteg nin si Dios a Ama moyo,
kawa'nan moyoko kumon bana' ta, si'ko, kapada koya tan
itaw ako nin nangibwat kona. Ambo' nin nangibwat kongko
a mako akodti no kai edet, kona nin syay nangibaki' kongko.
43 Ambale' a kai moyo nin tarusan a man'ibarita' ko? Bana'
anaod ta kai moyo rabay nin akuen a man'ibarita' ko.
44 Kapada nakamo nin si ama moyo a si Dimunyo, tan say
gagara moyo ket say sunuren moyoy karabayan nan siin a
ama moyo. Mangmamati yayna nangibwat et sin tinmarana'
yan mabyay. Kasa gapo nin kabiangan na sa katutu'wan ta
kasan katutu'wan iti kona. No mibula'-bula' ya, bagay kona
bana' ta talagan mabula' ya tan sya a puon nin kabulaan.
45 Bale' si'ko, say man'ibarita' ko komoyo ket say
katutu'wan, kanya' nin kai rako nin tepren.
46 Main para nin iti komoyo nin makapamatutuo a main
nin ginwa' ko nin kasalanan? Kasa! Wanin anaod ta
katutu'wan a man'ibarita' ko. Ambale' a kai rako nin tepren?

47 Saray ikon nan Dios, reng'en tan tukiden ra a wana
konra. Bale' si'kamo, kai kamo nin rumnge' bana' anaod ta
ambo' nakamo nin ikon."
48 Konan siin, wanra nin Judio, "Kuntrabida* ka! Nasrepan
kan ispiriton duka'!"
49 "Kai ako nin nasrepan nin ispiriton duka' no kai edet,
mampagalangan koyay Ama ko," wanan inumbat ni Jesus.
"Wamoyo a syay ama moyo anamaet, mayin edet a kai rako
nin mampagalangan?
50 Wanin man, kai ako nin mampaningkap nin pamma-
galang kongko ta main nin makauray nin maningkap nin
pammagalang kongko tan sya a manintinsya no ani a kusto.
51 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a nipatukdo' nay
pagkakabyay na sa man'ibarita' ko, kai na gapo nin dalanan
a patiti."
52 Konan siin wanra nin Judio, "Kasa pa gapo nin dwadwa a
nasrepan ka nin ispiriton duka'. O' a ta man'ibarita' mo a kai
ya gapo nin mati a si'numan nin nipatukdo' nay pagkakabyay
na sa man'ibarita' mo! Bale', nati ya si Abraham tan wanin ra
anamaet nin prupita a saray nangiparate' anaod nin minsahi
nan Dios.
53 Mas ata'gay ka et para dyan si puon min si Abraham
tan saray prupita? Anaod, pari-pariho saran nati. Ani ket a
pangngipa'ka' mo sa lalaman mon diri?"
54 Ket wanan inumbat ni Jesus, "No pagalangan koy lala-
man kon diri, kasan kakanaan, bale' isen yay Ama ko a syay
mamagalang kongko. Wamoyo a sya a Dios moyo
55 mataman no kai moya nin katanda'. Bale' si'ko, katanda'
koya. No ibarita' ko a kai koya nin katanda', mag'in ka-
pada moyoko nin mabula'. Bale' katanda' koya anaod tan
man'ipatukdo' koy byay ko sa wana.
56 Wanin ana a ririket na nin puon moyon si Abraham bana'
ta inilalwan na a ma'kit nay irarate' kodti. Ket page' a na'kit
nayti ket maririkat ya."
57 Konan siin, wanra nin Judio kona, "No kasa et nin limam-
pulo' a taon mo, sukat a wamo ket na'kit mayna si Abraham!"
58 Ket wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Kai ya et
nin niyanak si Abraham, main akoyna nin gindat*."
59 Konan siin, nagsipurot sara nin bato ta pigaw nin ku-
dasen rayan patyen, bale' niyadi* ya si Jesus, mi'sa nibwat
yaynadtaw sa sakop nan Timplo.

---

* **8:48** ***Kuntrabida***- *Sa Griego:Samaritano*. Mabasa a maipa'ka' konran taga Samaria sa Glusaryo. * **8:58** Si ***main akoyna nin gindat*** ket saya yan pangngaran nan Dios sa kadiryan na. Exodo 3:14. * **8:59** *niyadi- O:inmadi.*

9

Si Paka'kitan Yupa' sa Nipamaanda' konan Sayay Bulag

1 Sin manlumalako sara si Jesus, main nin na'kit nan lalaki
a bulag yaynan niyanak.
2 Ket saray tumutumbok na tinepet ra kona, “Maistro, si'no
a nagkasalanan kanya' nin bulag yan niyanak ti nin lalaki?
Sya para nin diri o saray matua na?”
3 Inumbat ya si Jesus a wana, “Niyanak yan bulag ti
nin lalaki, ambo' nin bana' ta nagkasalanan ya o, bana' ta
nagkasalanan saray matua na, no kai edet, nangyadi' a wanin
ta pigaw nin maipa'kit no ani a gaw'en nin pakayadi' nan Dios
kona.
4 Ket, matkap a gaw'en tamo a nipagwa' na nin si namaki'
kongko mintras nin awro et, a siti a udas a nipagwa' nayti.
Bana' ta yabi ana li' ket, kasayna li' nin makagwa' nin animan.
5 Bale' iti ako et konan sitin mundo, ket si'ko a palaway nin
mamalaway sa tutawo.”
6 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, linmuda' ya sa luta';
mi'sa na kinalap nin ginwa' nan tupa'; ket nipulapod na sa
mata na nin bulag
7 a wana, “Mako ka magra'mos itaw sa dipusito nin ranom
itaw sa Siloe.” (Say katarusan na nin Siloe ket, nibaki'.)
Wanin anaod a ginwa' na nin lalaki ket sin nayadi', maka'kit
yayna, ket nugot yayna sa bali ra.
8 Ket, sin na'kit raya nin kabaraybay na tan saraytaw saray
naka'kit kona sin mangkipayabor ya et, wanra, “Ambo' yayti
taw para si gindat nin nakatekre' a mangkipayabor?”
9 Wanra nin raruma, “O', sya in taw.” Wanra bale' nin
raruma, “Kai, kabakas naya tamo'.”
Konan siin, wana nin lalaki, “O', si'ko pan diri.”
10 Ket, “Pa'no nin nangyadi' a maka'kit kayna?” wanra.
11 Wana nin ni'bat, “Sitaw si tawo nin mantawagen nin Je-
sus, nangwa' ya nin tupa', mi'sa na nin nipulapod sa mata ko,
tan wana kongko, ‘Mako ka sa Siloe tan magra'mos kadtaw.’
Nako ako anaod tan nagra'mos ako, ket sin nayadi', maka'kit
akoyna.”
12 Konan siin, nitepet ra, “Adti yayna, ey?”
Ket inumbat ya, “Ta'wan.”

Saray Pariseo, Andi' saran Tumper konan Sitin Paka'kitan

13 Ket, ni'ras rayayti si tawo a gindat nin bulag konran
Pariseo.
14 Wanin, ta Awron Painawa sin nangwa' ya nin tupa' si
Jesus tan sin ginwa' na nin maka'kit yaynay bulag.
15 Ket, tinepetan raya anamaet nin Pariseo no pa'no nin
nangyadi' a maka'kit yayna. Wana konra, “Pinulapudan nan

tupa' a mata ko; mi'sa ako nako nin nagra'mos; ket sawanin,
maka'kit akoyna.”
16 Sin sain, wanra nin raruma nin Pariseo, “Kai magwa' a
nibaki' naya nin Dios in nin tawo ta kai naya nin kabilangan
a Awron Painawa.”
Saray raruma anamaet bale' wanra, “Bale' kai ya kumon
nin makagwa' nin wanti nin makapaka'ngap nin paka'kitan
no saya ya wadi' nin makasalanan.” Anaod, kai nin nitutuno
a kukaisipan ra.
17 Ket tinepetan raya anamanaet a tawo a wanra, “Ket
sawanin, si'ka, ani a maibarita' mo maipa'ka' kona, bana' ta
wamo ket ginwa' nan maka'kit kayna?”
Ni'bat na, “Saya ya nin prupita.”
18 Saray pupangulo ran Judio, kai sara nin mamper a siti
nin maka'kit ana sawanin ket syaytaw si gindat nin bulag nin
niyanak anggan kai rasara nin matepetan a matua na. Kanya'
nin nipakayaban rasara
19 tan tinepetan rasara a wanra, “Anak moyayti? Peteg para
nin bulag ya nin niyanak? No wanin, mayin edet a maka'kit
yayna sawanin?”
20 Ket wanra nin ni'bat nin matua na, “O' peteg a anak miya
in tan peteg a bulag ya nin niyanak.
21 Bale', si maka'kit yayna sawanin, kai mi nin tanda' no
pa'no nin nangyadi', o no si'no a nangwa' nin maka'kit yayna.
Sya a tepetan moyo ta iti yayna sa kuston idad ket maka'bat
yayna.”
22 Nibarita' ra a wanin nin saray matua na bana' ta mali'mo
sara konran pupangulo ran Judio, bana' ta nipapagketan ra a,
si si'numan a mangibarita' a si Jesus syay Cristo, ket galten ya
sa dupong ran Judio.
23 Siin anaod a rason no ambale' a wanran matua na ket iti
yayna sa kuston idad, sya a tepetan ra.
24 Anaod, saray pupangulo ran Judio, nipakayaban
rayaytaw si gindat nin bulag a wanra kona, “Ipangako' mo
sa adapan nan Dios, ibarita' mo a tutuo. Tanda' mi a, sitaw si
tawo nin namaanda' komo ket, makasalanan ya.”
25 Wana nin tawo, “Kai ko nin tanda' no sitaw nin tawo
ket, makasalanan ya o kai. Si tanda' ko tamo' ket bulag akon
gindat, bale' maka'kit akoyna sawanin.”
26 Nitepet ra kona, “O', bale', pa'no na nin ginwa' a maka'kit
kayna? Ani a ginwa' na?”
27 Ket ni'bat na, “Nibarita' koyna anaod komoyo, bale' kai
moyo nin asikaswen. Ambale' a rabay moyo anamana nin
marnge'? Rabay moyo anamaet para a mag'in nin tumutum-
bok na?”

28 Konan siin, nagsari-saritaan raya a wanra, “Ha! Si'ka a
tumutumbok na nin sitaw a tawo! Bale' si'kami, tumutumbok
nakami ni Moises,
29 bana' ta tanda' mi a si Dios, nag'irgo ya kona ni Moises.
Bale' siin nin tawo, kai mi gapo nin tanda' no adti a ibwatan
na.”
30 Sin sain, wana nin ni'bat nin tawo, “Ya, ansiin li'! Kai
moyo nin tanda' a ibwatan na, ket sya a nanglat nin pag'in
kon bulag.
31 Tanda' tamo nin peteg a kai na nin reng'en nin Dios a
dawat nan sayay makasalanan, no kai edet, si reng'en na, ket
si sayay mangigalang kona tan mangwa' nin karabayan na.
32 Nangibwat ana sin tarana' na nin mundo, kasa et gapo
nin tawo nin natandaan nin nangwa' a maka'kit yaynay sayay
bulag nin niyanak.
33 Bilang wadi' a ambo' ya nin ibat konan Dios, kai ya edet
kumon gapo makagwa' nin bilang sa wanti.”
34 Konan siin wanra nin inumbat, “Makasalanan kayna
nangibwat et sin kai ka et nin niyanak, ket sukat a si'ka a
mangyakay komi?” Ket sin sain, ginlat raya sa dupong ra.

Say Gagara na ni Jesus ket si Ipurok nasara a Magmatalek kona

35 Sin natandaan na ni Jesus a ginwa' ra konan tawo,
tiningkap naya tan wana kona, “Magmatalek ka para kona
nin si Pinaitawo?”
36 Inumbat yay tawo a wana, “Ser, si'no ya ket? Ibarita'
moyo pa kongko ta pigaw nin magmatalek ako kona.”
37 Ket wana ni Jesus, “Sawanin a mismo, mangka'kit ma
bana' ta syayti si mangkiirgo komo.”
38 Sin sain, wanan tawo, “Ser, magmatalek ako.” Ket
nanalimukod yan nangrayo kona ni Jesus.
39 Sin sain, wana ni Jesus, “Nako akodti konan sitin mundo
ta pigaw nin pipuruken kosaray tutawo. No main saray
bara'mon bulag maipa'ka' konan Dios, palawayan kosara.
Sara bale' a wanra ket tanda' raya a Dios, mag'in sara ana-
maet nin bara'mon sayay peteg nin bulag.”
40 Main saray Pariseo nin itaw sa dani nin kami'nan na ni
Jesus a nakarnge' sa inirgo na, ket tinepet ra kona, “Rabay
mo para nin irgwen ket bulag kami anamaet maipa'ka' konan
Dios?”
41 Ket ni'bat na ni Jesus, “Wamoyo kai, ket no bulag kamo
kumon, kasa nin kasalanan moyo, bale' bana' ta wamoyo a
maka'kit kamo, mampisyon a kasalanan moyo.”

10

Si Jesus, Maipada ya sa Sayay Maong a Mammastor

1 Ket, wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Bilang
wadi', main nin kural ran karniro ket si sayay tawo, sumrep
yadtaw nin muli' ya sa darekdek imbis a dumalan yadtaw sa
purta, saya ya anaod nin mannakaw nin samsamen nasara.
2 Bale', si sumrep nin dumalan ya sa purta, sya a peteg nin
mammastor ran karniro.
3 Pasrepen naya nin gwardya. Ket maalilbi' ran karniro a
tunoy na. Tawag-tawagen nasaray karniro na sa ngaran ra
tan irikor nasara sa kural.
4 Ket no itaw saraynay sarba ran ikon na sa rikor, mu'na ya
konra tan tumbuken raya bana' ta tanda' ray tunoy na.
5 Kai sara gapo nin tumumbok sa raruma, no kai edet,
palaywan rayayti bana' ta kai ra nin tanda' a tunoy na.”
6 Nibarita' nayayti ni Jesus nin alimbawa' konra, bale' kai ra
nin natarusan a rabay na nin ipatarusan.
7 Sin wanin, wana anamaet ni Jesus, “Isipen moyoyti nin
maong: Si'ko a dadalanan ran karniro.
8 Sarba ra nin saray nu'na dyan si'ko nin nagwadi'-wadi'
saran dadalanan, nin irikor rasaray pa'sar karniro, man-
nakaw sara nin samsamen rasara. Bale' kai rasara nin
rinnge' nin saray pa'sar karniro.
9 Si'ko a dadalanan sa pako konan Dios. Si si'numan a
sumrep nin dumalan kongko, ket maisalba ya. Maipada
ya sa sayay karniro nin sumrep tan lumiwa' sa kural ket
makadumog yan pangnganan.
10 Si sayay mannakaw, mako ya tamo' nin manakaw, mang-
mati tan manida'. Bale' si'ko, nako akodti ta pigaw nin saray
tutawo ket magkamain sara nin byay a iti konan Dios nin sitin
byay ket bastanti ya.
11 Si sangkaungan nin mammastor konran karniro ket,
si'ko. Asikaswen kosara mataman no pangibwatan ti nin
patiti ko.
12 Si sayay tawon man'upaan tamo', ma'kit naya man nin
itaw et sa dayo' nin man'umarak a sayay mabayanin ayep,
lakwanan nasarayna a karniro nin malayo ya bana' ta ambo'
ya a mammastor tan ambo' nasara nin ikon. Ket no rumate'
yaynay mabayanin ayep, kayat-kayaten nasaray karniro ket
pisisyaken nasara.
13 Malayo ya bana' anaod ta man'upaan ya tamo' kanya' nin
kai sara nin maalaga kona.
14 Bale' si'ko, sangkaungan ako nin mammastor. Wanin
bana' ta say pitatandaan mi nin saray pa'sar karniro ko
15 ket kapada nin pitandaan mi nin Ama ko. Wanin et,
asikaswen kosara a pa'sar karniro ko mataman no pangib-
watan ti nin patiti ko.

16 Main et nin raruma nin pa'sar karniro ko nin kasa konan
siti nin pa'sar kural*. Matkap a dinepen kosara anamaet ta
reng'en raynamaet a tunoy ko. Ket mag'in nin sayan-sayay
pa'sar bakid sara nin saya a mammastor ra.
17 Si Ama ko, kawa'nan nako bana' ta tumulok ako kona nin
ibi ko a byay ko nin mati ako ta pigaw nin sumubli' ako nin
mabyay.
18 Kasa anaod nin makapangmati kongko no ambo' nin
mangibwat kongko a mapati ako, bana' ta main nin ka-
pangyadian ko nin ibi koy byay kon mati tan main a lamang
nin kapangyadian ko nin bawien koy byay ko. Wanin bana'
ta sain a niketeg nan Dios maipa'ka' kongko."
19 Sin sain, kasa anamana nin pipapasaya nin kukaisipan
ra nin Judio bana' sa sain nin nibarita' na ni Jesus.
20 Saray abaw konra wanra, "Nasrepan ya nin ispiriton
duka' ket mangkaluang ya! Ambale' a mangrenge' kamo
kona?"
21 Ket wanra anamaet nin raruma, "Makapag'irgu-irgo ya
para nin wanin a saya nin nasrepan nin ispiriton duka'?
Matambar na para nin sayay ispiriton duka' a pag'in nan
bulag nin sayay tawo?"

Natarusan ran Judio a Nibarita' na ni Jesus a Dios ya

22 Sin panaon anan maray'ep, syaynay pangngisilibra sa
Jerusalem nin pista a mantawagen nin Pangingididika konan
Timplo.
23 Sin sain, itaw yan manlumala-lalako si Jesus sa lugar sa
Timplo a mantawagen nin Balkon na ni Solomon*
24 ket inaribungbungan rayan Judio tan wanra kona,
"Anggan ka'no rakami nin pangisipen et? Ibarita' moyna nin
diritsawan no si'ka a Cristo."
25 Ni'bat na ni Jesus konra, "Nibarita' koyna komoyo bale'
kai moyo nin rabay a mamper. Say makapaka'ngap nin
man-gaw'e-gaw'en ko nin nipagwa' na nin Ama ko, sain a
mamatutuo nin maipa'ka' kongko.
26 Bale' kai kamo anaod nin mamper bana' ta ambo' kamon
pa'sar karniro ko,
27 ta saray pa'sar karniro ko, maipurok ray tunoy ko tan
si'ko anamaet, tanda' kosara, kanya' nin tumbuken rako.
28 Ket byan kosara nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios. O', kai sara gapo nin maisyay konan Dios, tan kasa gapo
nin makapanamsam konra kongko.

---

* **10:16** Saray pa'sar karniro nin iti konan sitin kural ket, saray Judio. Kanya' nin saray raruman pa'sar karniro na, ket, itaw sara sa busel ran ambo' nin Judio.

* **10:23** Si Balkon na ni Solomon ket saya yan alawang tan ata'gay nin sirungan para konran tutawo. Say tu'dek na, labinrway mitro a kata'gayan.

29 Wanin bana' ta si Ama ko nin nangipya konra kongko
ket sya a makapangyayadi' sa sarba,* ket kasa gapo nin
makapanamsam konra sa pammaga nan Dios a syay Ama.
30 Si'ko tan si Dios a syay Ama ket napasaya kami."
31 Konan siin, sa ikarwan parso, nagsipurot saran bato a
Judio ta pigaw nin kudasen raya si Jesus.
32 Sin sain, wana konra, "Abaw anay nipa'kit ko komoyo nin
mabibistan gawa' a nipagwa' nan Ama ko kongko. Aya wadi'
sa saytin ginwa-ginwa' ko a rason a kudasen rako?"
33 Imbatan rayan Judio a wanra, "Ambo' nin bana' sa
mabibistan ginwa' mo a rason a kudasen mika no kai bana'
ta man'u'na-u'nawan ma a Dios. Si'ka a mapala-palaway nin
tawo tamo' ket man'ipariho moy lalaman mon diri konan
Dios."
34 Ket inumbat ya si Jesus a wana, "Main bale' nin naisurat
sa Masanton Kasuratan a wamoyo sayti a Gugan-gan moyo
maipa'ka' konra nin pupangulo moyo sin saytaw nin wanti a
wana, 'Si'ko nin si Dios, ibarita' ko a dios kamo.'*
35 Siin nin wanan Dios a naisurat sa Masanton Kasuratan
ket kai ya gapo nin mapakai. Anaod, no dios a nipanawag nan
Dios konran saraytaw saray tawon nag'irgwan na,
36 ambale' a kongko nin nitalaga na para sa sayti tan nibaki'
nadti sa mundo ket wamoyo a man'u'na-u'nawan koyay Dios
no wangko a si'koy Anak nan Dios?
37 No kai ko kumon nin man-gaw'en a makapaka'ngap
nin gugawa' a man'ipagwa' na nin Dios kongko, andi' kamo
kumon nin mamper sa ibarita' ko.
38 Bale' anaod ta man-gaw'en ko, sain a matkap nin rason a
mamper kamo no si'no ako, abirno nin kai kamo nin mamper
sa ibarita' ko, ta pigaw nin mapiho moyo nin si Ama, ket iti ya
kongko tan si'ko, ket iti ako anamaet kona."
39 Ket, konan siin, anamanaet dakpen raya kumon si Jesus,
bale' napal'isan nasara.
40 Mayadi' in, sinmubli' ya si Jesus itaw sa rubari' nan Ilog
Jordan, itaw sa namawtismwan na intaw ni Juan. Ket itaw
yayna yapo'.
41 Ket abaw sara a tutawo nin naku-nako kona ta wanra, "Si
Juan, kai ya gapo nin nangwa' nin makapaka'ngap nin gawa'
a mamatutuo nin maipa'ka' kona, bale' say sarba nin nibari-
barita' na maipa'ka' kona nin sitin tawo ket peteg a tutuo."
42 Ket abaw saradtaw a nagmatalek kona ni Jesus.

---

* **10:29** *Wanin bana'...sa sarba,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Wanin bana' ta makapangyayadi' sara sa sarba saray nipya na kongko nin Ama ko,* * **10:34** Kanta 82:6.

11

Say Paka'kitan Yupa' sa Nisubli' nan Mabyay ni Lazaro

1-2 Main nin mibubsat a mampiikap sa babali nin Betania
a say ngaran ra Maria, Marta tan Lazaro. Si Maria, syaytaw
si mangiyapros nin banglo sa ayi na ni Uunuren a Jesus mi'sa
na punasan nin sabot na.* Ket si Lazaro, main nin masakit
na.
3 Ket bana' ta wanin anaod, namaki' sara si Maria tan Marta
nin mako nin mangiparate' kona ni Jesus a wana, “Ser, si
amigo mo nin kawa'nan mo, ket main nin masakit na.”
4 Sin narnge' na in ni Jesus wana, “Siin nin masakit na,
kai ya nin mangangga sa patiti, no kai edet, nangyadi' ti
nin pakaipadaran nin kata'gayan nan Dios ta pigaw nin
maipata'gay akon si Anak na.”
5 Anaod, inado' nasaran maong ni Jesus tin mibubsat a
Marta, Maria tan Lazaro.
6 Bana' konan siin, sin narnge' na a main nin masakit na ni
Lazaro, namalabas ya yapo' nin rway awro itaw sa kami'nan
na,
7 mi'sa wana konran tumutumbok na, “Sumubli' atamo sa
Judea.”
8 Bale' wanra nin ni'bat kona, “Maistro, ambo' et nin na'teng
a pinatyuan rakamon kudasen nin Judio nin itaw. Andi' kamo
nin sumubli' anamanaet itaw!”
9 Wana ni Jesus, “Magwa' et ta italaga nan Dios a kusto
nin udas para sa sayay mangyadi'.* Bilang wadi', no pa'sar
lumalako ya a sayay tawo no awro, kai ya nin misakin bana'
ta maka'kit ya bana' sa palaway nan sitin mundo.
10 Bale', no pa'sar iti ya sa yabi nin lumalako, misakin ya
bana' ta madedlem ket kasa yay palaway kona.”
11 Ket nituloy na, “Si amigo tamon si Lazaro ket mampa'lek
ya. Keen koya nin pukawen.”
12 Ni'bat ran tumutumbok na, “Uunuren, no mampa'lek ya
ket mabista ta umanda' yayna li'.”
13 Wanin a wanra bana' ta say pakataros ra ket mampa'lek
yan page' si Lazaro, bale' say rabay nan irgwen ni Jesus ket
nati ya.
14 Konan siin, diritsawan nan nibarita' ni Jesus a wana,
“Nati yayna si Lazaro,
15 bale' maririket ako anamaet a lamang ta kasa akodtaw
sin nati ya. Nangyadi' yayti para sa kaabigan moyo, ta pigaw
nin lalo kamon mamper no si'no ako. Kanya' nin mako atamo
anadtaw kona.”

---

* **11:1-2** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin ginwa' na ni Maria sa Juan 12:3.

* **11:9** ***Magwa' et...sayay mangyadi'.***- *Sa Griego:Kai para a labinrway udas a mapalaway?*

16 Konan siin, wana ni Tomas a mantawagen nin Singin,
konra nin kapada nan tumutumbok, “Sigi, mayi atamo ana
ta pigaw nin kipati atamo kona ni Maistro!”

17 Sin rinmate' saradtaw sa Betania si Jesus, natandaan na
nin a'pat a awro naynan naitabon ni Lazaro.
18 Siti si baryo nin Betania, adani yadtaw sa Jerusalem ta
kurang a tuloy kilumitro tamo' a kaday'an na.
19 Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat itaw a nako nin
nangliwaliwa konra ni Marta tan Maria sa nipati nan busat
ra.
20 Sin narnge' na ni Marta a manrumate' ya si Jesus, kina'
naya nin sinna', bale' si Maria ket nabati' yadtaw sa bali ra.
21 Wana ni Marta kona ni Jesus, “Ser, no iti kamo tamo'
kumon, kai ya nin nati a busat mi!
22 Bale' tanda' ko nin lamang a mataman nin sawanin,
animan a dawaten moyo konan Dios ket iyaburoy na nin
mangyadi' komoyo.”

23 Wana ni Jesus, “Sumubli' ya nin mabyay a busat mo.”

24 Ket wana anamaet ni Marta, “O' a, tanda' ko a sumubli'
ya li' nin mabyay no pasublien sara nin mabyay a nunati no
saytaw li' no marate' a awro.”

25 Konan siin, wana ni Jesus, “Si'ko a main nin pakayadi'
nin mamasubli' nin mabyay konran nunati ana, tan si'ko
a mampami nin byay. Si si'numan a magmatalek kongko,
mataman nin mati ya, mabyay ya et a lamang.
26 Ket, saray mabyay a mampagmatalek sara kongko, kai
sara gapo nin peteg nin mati. Tepren moyti para?”

27 “O' Ser,” ni'bat na ni Marta, “mamper ako a si'kay man-
taga'nan mi nin rumate' iti sa mundo. Si'ka a Cristo nin Anak
na nin Dios.”
28 Kayadi' na nin inirgoyti ni Marta, sinmubli' ya sa bali ra.
Kinayaban naya si Maria tan wanan niyanas, “Rinmate' ya si
Maistro, ket man'ipakayaban naka.”
29 Sin narnge' nayti ni Maria, inumdeng yan tampor tan
nako naya nin sinna' si Jesus.

30 Sin sain ket, itaw ya et sa rikor nin baryo si Jesus, itaw sa
nannaan na ni Marta kona.
31 Saray Judio anamaet nin mampangliwaliwa kona ni
Maria, sin na'kit rayan apuradon nibwat, tinumbok raya
bana' ta say wanra ket mako ya sa nanabunan kona ni Lazaro
ta pigaw nin umakis ya.

32 Sin nakarate' yadtaw si Maria sa kami'nan na ni Jesus,
nanalimukod ya sa adapan na tan wana, “Ser, no iti kamo
tamo' kumon, kai ya nin nati a busat mi.”

33 Sin na'kit na ni Jesus a mampangabet-abet ya si Maria tan
saray Judio nin tinmumbok kona, inmidap nin tuloy a nakem
na tan ginmereng ya
34 ket wana, “Adti moya nin nitabon?”
“Mayi kamo, Ser, ta keen moya nin kiten,” wanra nin ni'bat.
35 Nilwa' ya si Jesus.
36 Konan siin, wanra nin Judio, “Kiten moyo no pa'no nin
kaalaki a pangangawa'nan na kona!”
37 Wanra anamaet nin raruma konra, “Nagwa' na a
maka'kit yayna a sayay bulag. Main anamaet kumon nin
nagwa' na ta pigaw nin kai ya nin nati si Lazaro.”
38 Ginmereng ya anamana nin maong si Jesus, ket kin-
madani ya sa nanabunan kona ni Lazaro a siti ket yukib ya
nin sinadaan nin alakin bato.
39 “Galten moyay bato,” nigan-gan na.
Bale' andi' yay busat nan si natin si Lazaro, si Marta,
a wana, “Ser, mabang'et yayna ta a'pat a awro yayna nin
nitabon.”
40 Wana ni Jesus kona, “Nalingwanan moyna para a ni-
barita' koyna komo a no magmatalek ka kongko ket ma'kit mo
a pakayadi' na nin Dios?”
41 Ket, ginlat rayay bato. Ket, tinmangar ya si Jesus tan
wana, “Ama ko, kisalamat ako komo ta rinnge' nako.
42 Tanda' ko a manreng'en nako nin pirmi, bale' nibarita'
koyti bana' konra nin sarayti nin tutawo, ta pigaw nin mam-
per sara nin si'ka a namaki' kongko.”
43 Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, nita'way na a wana,
“Lazaro, lumiwa' kadsen!”
44 Linmiwa' ya anaod si Lazaro a napunggos yan abel
laloynay gamet tan ayi na tan napunggos nin alakin panyo'
a rupa na. Ket wana ni Jesus konran itaw, “Warwaren moyoy
nipamunggos kona ta pigaw nin makakimey ya.”
45 Sin sain, main saraytaw saray Judio nin nako konra ni
Maria nin naka'kit sa ginwa' na ni Jesus, ket nagmatalek sara
kona.
46 Saray raruma bale', nako sara konra nin Pariseo nin nika'
ra nin niparate' a ginwa' na ni Jesus.

Matkap a Mati ya si Jesus Para sa Ka'bawan
Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2

47 Kanya' nin sin sain, nipakayaban rasaran Pariseo tan
saray pupangulo ran pupadi' a raruman myimbron Kunsiho,
mi'sa wanra, “Ani a gaw'en tamo ta siin nin tawo ket abaw
anay man-gaw'e-gaw'en nan bara'mon gawa' nan Dios?
48 No pauryan tamoya tana nin wanin, sarba ra nin tutawo,
magmatalek kona. Ket saray mampag'uray kontamo nin

taga Roma, mako saradti tan gamgamen rayayti kontamo si
Timplo tamo tan si nasyon tamo.”
49 Bale' si Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a
taon wana, “Si'kamo! Kai moyo gapo nin mataros.
50 Matkap moyon maamingaw a mabista a sayay tawo tana
a mati ta pigaw nin maisalba saray ka'bawan, dyan si sarba
tamon gumabali a mati.”
51 Siti nin nibarita' na ni Caifas, kai nin nangibwat sa kaisi-
pan na nin bukod no kai edet, bana' ta syay Sangkata'gayan
nin Padi', nipapadles nan Dios kona a matkap yan mati si
Jesus, ta pigaw nin saray kadayaan na nin saray Judio ket
maisalba sara.
52 Mati ya ambo' tamo' nin para konran kadayaan nan
saray Judio no kai edet, para et konran sarba ran a'nak nan
Dios nin natayak-tayak sa nagsikabarang nin lugar ta pigaw
nin gaw'en nasaran sayan-sayay pamilya.
53 Ket nangibwat ana konan siin nin awro, saray pupangulo
ran Judio, niplano rayna no pa'no rayan mapati si Jesus.
54 Bana' anaod ta wanin, kai sarayna nin nipa'ki-pa'kit nin
lumala-lalako si Jesus itaw sa Judea no kai edet, nibwat saran
nako sa Efraim, sayay babali nin adani sa lugar a ambo' nin
matawo. Ket itaw sara yapo' nin saray tumutumbok na.
55 Edet, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawa-
gen nin Nipanglabas. Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat sa
bubaryo nin tinmangkar sa Jerusalem ta pigaw nin gaw'en
ra a ritwal nin pirininggas ta pigaw nin magwa' ray mako sa
pista.
56 Tiningka-tingkap rayan tutawo si Jesus, ket sin mampi-
didinep saraynadtaw sa sakop nan Timplo, nitepetan sara sa
saya tan saya a wanra, “Ani sa wamoyo? Mako yadti kasi nin
kipista?”
57 Wanra in ta nigan-gan ran saray pupangulo ran pupadi'
tan saray Pariseo a si'numan a makatanda' sa kami'nan na ni
Jesus, ipatanda' na konra ta pigaw nin dakpen raya.

12

Nibu'bo' nay Banglo ni Maria kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9

1 Ket, sin a'nem a awro adapen a pista, nako sara si Jesus
sa Betania, si babali na ni Lazaro a pinasubli' na intaw nin
mabyay.
2 Nanadya' saran pangapunan nin pananan'ili ra kona. Si
Marta a nagsirbi konra, ket si Lazaro, saya ya konra nin
kadungo nan nangan ni Jesus.

3 Sin sain, nangalap ya si Maria nin kapiknga' litro nin
pinasyan bili nin puron banglo a say ngaran ket nardo.
Niyapros nayti sa ayi na ni Jesus mintras nin mampunasan
nan sabot nay ayi na. Ket inmupuop sa intiron bali a banglo.
4 Ket si Judas Iscariote, a syay tumutumbok na ni Jesus nin
magtraidor kona wana,
5 “Ya, nilako' in kumon nin banglo, mi'sa nin nibi konra nin
pubri a naglakuan ta gumli ana in nin ribu-ribo*.”
6 Wanin a nibarita' na ambo' nin bana' ta mangkapagawan
nasaray pubri no kai edet, bana' ta matakaw ya. Sya a
mampanga'get nin kwarta ra ket mampangalap-kalap yan
dai-daite'.
7 Konan siin, ni'bat na ni Jesus, “Pauryan moya, ta niyator
na in nin banglo nin iyamris kongko para sa tabon ko.
8 Saray pubri, pirmi moyo sara nin makalamo', bale' si'ko,
ambo' anan ma'teng a iti ako et komoyo.”
9 Abaw saray Judio nin nakarnge' a itaw ya sa Betania si
Jesus. Kanya' nin abaw saray nakodtaw, ambo' tamo' bana'
nin kona, no kai ta pigaw et nin ma'kit raya si Lazaro a si
pinasubli' na nin mabyay.
10 Sin wanin, saray Pupangulon Pupadi', nipapagketan ra a
ipapati raya anamaet si Lazaro
11 ta, bana' sa nangyadi' kona, abaw sarayna a Judio nin
nikisyay konra ta pigaw nin magmatalek sara kona ni Jesus.

Igalang rayan Tutawo nin Bilang Sayay Adi' si Jesus
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40

12 Sin sinmunor nin awro, saray pinasyan ka'bawan nin
nako nikipista, natandaan ra nin adap nadtaw sa Jerusalem
ni Jesus.
13 Kanya' nin rinmikor saran nako namukan nin pala'pa'
nin kayon bilang nin ungot ta pigaw nin sanaen raya. Wanra
nin nita'wa-ta'way,
“Marayo ya!
Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate'
anadti sawanin kontamo!*
Syaynaod a Adi' nan Israel!”
14 Nakaruran ya si Jesus konan uybon nin asno nin ni-
pakalap na. Bilang sa wanin a mabasa sa Masanton Kasur-
atan a wana,
15 “Syayna e a adi' moyo!
Rinmuran ya sa uybon nin asno!*

---

* **12:5** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:tulunyasot a denario.* Say alaga nan siti ket, upa' sa pagtatrabaho nin tulunyasot a awro. * **12:13** Kanta 118:26. * **12:15** Zacarias 9:9. Say ugali' ran uadi' sin saytaw ket, no adap nan mako nin mangira sa sayay syudad nin sayay adi', rumuran ya sa kabayo. Bale' no mabistay nakem na konran saray itaw ket, rumuran ya sa ***asno***.

Kanya' nin andi' kamo nin mali'mo, si'kamon tutawo sa
Sion!*”
16 Saray tumutumbok na ni Jesus, kai ra et nin natarusan a
pipa'kaan nin sayti nin mampangyadi' sin sain, no kai saytaw
li' no nipata'gay tan pinagalangan yayna, saytaw rayna nin
matarusan a sayti a nikatukid nin say naisurat a wanan Dios
maipa'ka' kona ni Jesus tan sayti anaod a ginwa' ra kona.

Narate' ana a Panaon nin Iyadi' na ni Jesus a Nipagwa' nan Dios

17 Edet, nipata-patanda' ray nabantayan ra nin saraytaw
saray tutawo nin nakabantay nin tinawag naya ni Jesus si
Lazaro nin lumiwa' sa nanabunan kona sin pinasubli' nayan
mabyay.
18 Siin a rason a saray pinasyan ka'bawan nin tutawo ket
sinna' raya si Jesus, bana' ta natandaan ra in a ginwa' nan
mangipa'kit a nangibwat ya konan Dios.
19 Ket saray Pariseo, wanra sa saya tan saya, “Kasayna,
nadaeg natamoyna! Kiten moyo, tumutumbok nasarayna a
sarban tawo!”
20 Main anamaet nin ambo' nin Judio nin nikikalamo' kon-
ran saray nako nikipista ta pigaw nin mangrayo sara konan
Dios.
21 Ket nako sarayti kona ni Felipe a taga Betsaida sa pru-
binsyan Galilea tan wanra kona, “Ser, rabay miya kumon nin
makaadap si Jesus.”
22 Nika' na nin nibarita' ti ni Felipe kona ni Andres, ket nako
sara kona ni Jesus tan niparate' raytin kadawatan kona.
23 Ket, wana ni Jesus, “Sawanin ana a si'kon si Pinaitawo ket
maipata'gay ako yupa' sa mangyadi' kongko.
24 Anaod, isipen moyoyti nin maong: No si sayay bikoy ket
kai ya nin imula ta pigaw nin no wanin ket nati ya yapo' mi'sa
ya nin rumsik, magnayon ya nin sayan-saya tamo'. Bale' no
imula ya ket no wanin nati ya, rumsik ya tan gumunga ya li'
nin abaw.
25 Si sayay tawo anamaet a lamang nin kumpunyen na nin
maong a byay na, sidaen ya in li' nin lamang. Bale' no si tawo
ket, ikwinta nay byay nadti sa luta' nin ambo' nin maalaga,
mamprutiksyunan nan mismo ta pigaw nin mabyay ya li'
anggan-angga nin iti konan Dios.
26 Anaod, si si'numan a magsirbi kongko, matkap a si'ko a
lawas nin sunuren na ket abirno nin adti ako man, itaw ya
anamaet li' tan pagalangan naya li' nin Ama koyti si magsirbi
kongko.

---

* **12:15** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.

27 Sawanin ana, man'umaburido ako nin maong a no ani
wadi' a ibarita' ko konan Ama ko. Wangko para ket, ‘Ama ko,
isalba nako sa dya'dya' a adapen ko nin irangep?’ Kai, bana'
anaod ta sitin diri a gagara a nako akodti, si mangirangep
akon sarban saytin dya'dya'.”
28 Sin sain, wana konan Dios, “Ama ko, sisisibulot a nakem
kon usaren nako sa pangipadar mon mabistan gawa' mo.”
Ket main nin busis nin nangibwat sa langit a wana,
“Naipadar koyna tan ipadar ko li' anamanaet.”
29 Narnge' raya anamaet nin abaw nin tawodtaw a busis
ket, say wanra nin raruma, kinmudor, bale' saray raruma
anamaet wanra, “Nag'irgo ya kona a sayay anghil.”
30 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Saytaw say narnge' moyo,
kai taw nin inirgo para sa kaabigan ko no kai para sa kaabi-
gan moyo.
31 Mangyadi' ana sawanin a manepeg a pamatukduan nin
pangungukom konran tutawodti sa mundo. Sawanin ana a
panaon nin pakadaeg na ni Satanas a syay mampag'uray iti
sa mundo.
32 Wanin ta, si'ko, no naita'gay akoyna li' sa kudos*, ket
paaraken ko a sarba nin tawo nin paisirong sara kongko.”
33 Wanin a nibarita' na ni Jesus ta pigaw nin ipatarusan na
no pa'no ya nin mati.
34 Konan siin, wanra nin tutawo, “Ambale' a wamo ket
maita'gay ya a si Pinaitawo? Wana sa Masanton Kasuratan
ket si Nipangako' nan Dios nin rumate' iti ket mabyay ya
anggan-angga. Si'no yayti ket si Pinaitawo?”
35 Ket, wana ni Jesus konra, “Ambo' ana nin ma'teng nin
kalamo' moya et a palaway. Kanya' nin sunuren moya a
napalawayan nin dalan antaran iti ya et a palaway komoyo
ta no kai ket, madedleman kamo. Wanin ta, si saya nin
manlumalako sa madedlem, kai na nin tanda' no adti a
piugutan na.
36 Magmatalek kamo anaod kona nin syay palaway antaran
iti ya et komoyo, ta pigaw nin mag'in kamon tutawon napal-
awayan nan si palaway.”
Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, linakwanan nasara tan
kai yayna yapo' nin nipa'ki-pa'kit.

Matalag saray Magmatalek nin Peteg kona ni Jesus

37 Mataman nin nangwa-nangwa' yayna si Jesus nin maka-
paka'ngap nin pammatutuo nin maipa'ka' kona, kai sara et a
lamang nin magmatalek a tutawo kona.

---

* **12:32** ***naita'gay akoyna li' sa kudos***- *Sa Griego:naita'gay akoyna li' mangib-
wat sa luta'.* Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:14-15.

38 Sa wanin ket, natukidtaw si nipadles na ni Prupita Isaias
a wana,
“Uunuren, bara'mon kasan namper sa niparate' mi konra!
Ambale' a daikleng sara tamo' a nangako' nin pakayadi' nin
man'ipa'ki-pa'kit mo?”*
39 Kai sara nin mamper bana' ta mabasa et nin nisurat na ni
Isaias,
40 “Pa'sar binulag nasara nin Dios tan
pinateb'ey nay kukanakman ra, ta no kai ket
maka'kit tan makataros sara kumon ket
mako sara kona ket isalba nasara.”*
41 Nibarita' nayti ni Isaias bana' ta na'kit nayna nin gindat a
kata'gayan na nin Cristo tan si Jesus yaytaw si man'irgwen na.
42 Wanin man, abaw sara anaod konran pupangulo ran
Judio a namper no si'no ya si Jesus bale', kai rayti nin
man'ipadar. Wanin bana' sa li'mo ra konran Pariseo a du-
sawen rasara nin galten ana sa dupong ran Judio
43 ta mas maalaga konra a rabay-rabay rasaran tutawo
dyan si rabay-rabay nasaran Dios.

Say Nakaibakian na ni Jesus

44 Ket, wana nin nipaksaw ni Jesus, “Si si'numan a mag-
matalek kongko, ambo' ako tamo' a nagmatalkan na no kai
pati si namaki' kongko.
45 Si naka'kit kongko, na'kit nayaynan lamang a namaki'
kongko.
46 Nako akodti nin magsirbin palaway ran tutawodti ta
pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket kai ya nin
manangke' sa dedlem.
47 Ket kona nin nakarnge' nin man'ibarita' ko bale' kai na
nin sunuren, ambo' ako a manintinsya, ta kai ako nin nakodti
sa luta' ta pigaw nin sintinsyawan kosaray tutawo, no kai
edet, ta pigaw nin isalba kosara.
48 Bale' main nin manintinsya konan si tawo nin andi' nin
mangalilbi' kongko nin kai mangako' sa man'ibarita' ko. Sayti
nin diri nin bubagay nin man'ibari-barita' ko a manintinsya
li' kona no marate' a awro.
49 Wanin ta kai ko nin man'ibari-barita' ti nin bubagay nin
nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, si Ama ko
nin si nangibaki' kongko ket nigan-gan na no ani a ibarita' ko
tan no pa'no nin pammarita' ko.
50 Kanya' nin say man'ibari-barita' ko tamo' ket say nigan-
gan nan Ama ko bana' ta tanda' ko a say nigan-gan na ket
pangibwatan nin anggan-angga nin byay a iti kona.”

---

* **12:38** Isaias 53:1. * **12:40** Isaias 6:10.

13

Inuyasan na ni Jesus a Ayi ran Tumutumbok na

1 Sawanin, adapen anay pista nin Nipanglabas. Tanda' na
ni Jesus nin narate' ana a panaon a lumakwan yayna konan
sitin mundo tan sumubli' yayna konan Ama na. Nangibwat
sin tarana', kawa'nan nasaraynay tutawo na, ket sawanin,
ipa'kit na no adti nin angga a pangangawa'nan na konra.
2 Adapen raynan mangapon ni Jesus tan saray tumutum-
bok na. Ba'yo in et sin sain, naipasrep naynan Dimunyo
sa kaisipan na ni Judas nin anak na ni Simon Iscariote a
pagtraiduran nayan ipagamet si Jesus konran pupangulo.
3 Tanda' na anaod ni Jesus a nipagamet nayna nin Ama na
kona a pakauray sa sarban mangyadi'. Tanda' na et a lamang
a si Dios a nangibwatan na tan sya nin lamang a sublian na.
4 Mataman no wanin, sin mampangapon sara, inumdeng
ya si Jesus tan linus'ok nayay kapa na, mi'sa ya nin niberber
nin twalya sa awak.
5 Kaaram, nangwa ya nin ranom sa planggana, ba'yo na
nin tinaranaan nin inuyasan a ayi ran tumutumbok na, mi'sa
pinunasan na nin twalyan nakaberber sa awak na.
6 Ket, sin nako ya kona ni Pedro, wana ni Pedro kona,
“Uunuren, ambale' a si'kamo et a manguyas nin ayi ko?”
7 Ket wana ni Jesus, “Kai mo nin mataros sawanin a man-
gaw'en ko bale', matarusan moyna li' sa adapen.”
8 Konan siin, wana ni Pedro, “Andyak! Kai gapo nin magwa'
a uyasan moyoy ayi ko!”
Bale' wana ni Jesus, “No kai kata nin uyasan, kai ka gapo
nin makakibiang kongko.”
9 Sin sain, wana ni Pedro, “Uunuren, no wanin edet, ambo'
tamo' nin say ayi koy uyasan moyo no kai pati say gamet ko
tan si ulo ko.”
10 Ket wana ni Jesus, “Si tawo nin naryo' ana, kai nayna nin
matkap a maryo' anamana, bana' ta maringgas yayna. Say ayi
na tana a matkap nin uyasan. Si'kamo, maringgas kamoyna,
bale' ambo' nin sarba moyo.”
11 Nibarita' na ni Jesus in si ambo' nin sarba ra ket maring-
gas ana bana' ta tanda' nayna no si'no konra a magtraidor
kona.
12 Sin nayadi' nayna nin inuyasan ni Jesus a ayi ra, nisulot
naya anamana a kapa na tan sinmubli' ya sa lugar nadtaw sa
pangnganan. Kaaram, wana konra, “Matarusan moyo para a
kayadi' ko tamo' nin ginwa' komoyo?
13 Say tawag moyo kongko ket Maistro tan Uunuren, ket
kusto in ta siin ako.

14 Ket, ta si'ko nin si Uunuren tan Maistro moyo ket in-
uyasan koy ayi moyo, si'kamo, matkap a uyasan moyo ana-
maet a ayi nin saya tan saya.
15-16 Wanin, kanya' nin isipen moyoyti nin maong: Si sayay
aripen, kai ya nin mas ata'gay dyan si amo na; wanin ana-
maet, si sayay nibaki', kai ya nin mas ata'gay dyan si namaki'
kona. Ket ginwa' ko in komoyo nin mudilo nin arigen moyo ta
pigaw nin gaw'en moyo anamaet a wanin konran kalalamo'
moyo.
17 Ket sawanin, ta mataros moyoynayti, makarma' tan
maririket kamo no gaw'en moyo."
18 "Wanin man, ambo' nin sarba moyo a man'irgwen ko
ta katanda' katamon maong a pinili' ko. Ket, matukid yay
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, 'Si mampakanen ko,
nagtraiduran nako.'*
19 Man'ibarita' koyaynayti komoyo sawanin ba'yo ya et nin
matukid ta pigaw nin no natukid yayna nin liso ket mamper
kamoyna a 'Si'ko yay si Main Anggaynan-angga.'
20 Isipen moyoyti nin maong: Si mangako' kona nin si ibaki'
ko, inako' nako, ket inako' naya anamaet a namaki' kongko."

Nibarita' na ni Jesus No Si'no yay Magtraidor kona
Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23

21 Mayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, maidap nin tuloy
a nakem na ket wana nin diritsawan konran tumutumbok
na, "Isipen moyoyti nin maong: Saya komoyo a magtraidor
kongko."
22 Ket saray tumutumbok na nipastangan sara, a maguloy
isip ra a no si'no a wana.
23 Si tumutumbok nan kawa'nan na nin maong ni Jesus,
syay iti sa dani na.
24 Sininyasan nayayti ni Simon Pedro tan nipatepet na no
si'no a man'irgwen na ni Jesus.
25 Inmirig ya anaod nin inmadap a tumutumbok kona ni Je-
sus mi'sa wanan niyanas, "Uunuren, si'no ya in si wamoyo?"
26 "Si pamyan ko konan siti si tinapay a man'isawit ko, sya,"
niyanas nan ni'bat ni Jesus. Ket nangisawit ya anaod nin
tinapay mi'sa naya nin nibi kona ni Judas nin anak na ni
Simon Iscariote.
27 Eteng naya tana nin narisibi ni Judas a tinapay, sinumrep
ya si Satanas kona.
Ket wana ni Jesus kona ni Judas, "Gaw'en moynan tampor
a matkap mo nin gaw'en."
28 Saray tumutumbok na ni Jesus nin kadungo na, kai ra nin
matarusan a rabay na nin irgwen.

---

* **13:18** Kanta 41:9.

29 Ket bana' ta si Judas a mampanga'get nin kwarta ra, say
wanra no nibaki' naya ni Jesus nin manaliw nin matkap ra no
pista, o mako ya nin mami nin kwarta konra nin pubri.
30 Sin na'kan nayaynaytaw ni Judas si tinapay, nibwat
yayna. Sin sain ket yabi ana.

Matkap ran Kawa'nanen a Saya tan Saya nin saray Tumu-
tumbok

31 Sin kasa yayna si Judas, wana ni Jesus, “Say ambo' ana nin
ma'teng a mangyadi' kongko nin si Pinaitawo, ipadar no am-
bale' a nako akodti, tan mangipadar anamaet sa sangkaan-
daan nin gawa' nan Dios.
32 Ket no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko,*
si Dios, ipadar naynamaet a kata'gayan ko. Kai na nin pa'te-
pa'tengen nin gaw'en ti.
33 A'nak ko, ambo' ana nin ma'teng a kalamo' rako et.
Tikapen rako li', bale' ibarita' koyti komoyo si nibarita' ko
intaw konran pupangulo ran Judio, a kai kamo nin makapika'
itaw sa keen ko.
34 Ket main nin ba'yo nin igan-gan ko komoyo: Matkap
a kawa'nanen moyo a saya tan saya. Say pangangawa'nan
moyo sa saya tan saya ket matkap a kapada nin pangan-
gawa'nan ko komoyo
35 ta, no kawa'nan moyo a saya tan saya, mangibwat sa sain,
matandaan ran sarban tutawo a tumutumbok katamo.”

Nipau-pau'na na ni Jesus a Ibudi' naya ni Pedro
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34

36 Nitepet na ni Simon Pedro, “Adti ket a keen moyo,
Uunuren?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Sa keen ko ket kai ka et nin maka-
tumbok sawanin, bale' tumumbok ka li' sa adapen.”
37 Ket wana anamana ni Pedro, “Uunuren, ambale' a kai
ako nin makatumbok sawanin ey? O' a ta iti ako nin sisas-
adya' nin mati para komoyo.”
38 Inumbat ya si Jesus a wana, “Sisasadya' ka para nin page'
nin mati para kongko? Bale' isipen moyti nin maong: Ba'yo
main nin tumarang'ok nin manok, nitlo moyna nin nibudi' a
katanda' nako.”

14

Liwaliwawen nasara ni Jesus a Tumutumbok na

1 “Andi' kamo bale' nin aburido, no kai edet, magmatalek
kamo konan Dios tan magmatalek kamo anamaet kongko.

---

* **13:32** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko.*

2 Wanin ta sa kami'nan na nin Ama ko, abaw a piikapan.
Tutuon peteg ti nin man'ibarita' ko komoyo, bana' ta mako
koyna nin ariglawen para komoyo.
3 Ket no nako koyna nin inarigla, sumubli' ako komoyo
nin abrasawen katamo ta pigaw nin no adti ako ket, kalamo'
katamo.
4 Anaod, sa keen ko, tanda' moyaynay dalan nin
makodtaw."
5 Sin sain, wana ni Tomas, "Uunuren, kai mi nin tanda' no
adti a keen moyo, pa'no miya nin tanda' a dalan ey?"
6 Konan siin wana ni Jesus, "Si'ko a dalan nin mako konan
Dios, ta si'ko a puon nin katutu'wan maipa'ka' konan Dios
tan si mami nin byay a iti konan Dios. Kasan si'numan
nin makakikalamo' konan Ama ko no kai ya yapo' et nin
kikalamo' a sayay tawo kongko.
7 No peteg a katanda' moyokoyna, katanda' moyayna ana-
maet a Ama ko. Mangibwat ana nin sawanin, katanda'
moyayna nin peteg tan na'kit moyayna."
8 Ket wana ni Felipe, "Uunuren, ipa'kit moya pa edet komi
a Ama moyo ket, mapda' kami ana."
9 Konan siin wana ni Jesus, "Felipe, na'teng rakoyna nin
kalamo' ket ambale' a kai nako et nin katanda'? Si naka'kit
ana kongko, na'kit nayayna a Ama ko. Ambale' a wamo et ket
ipa'kit koya komoyo a Ama ko?
10 Kai ka para nin mamper a iti ako konan Ama ko tan si
Ama ko ket iti ya kongko? Say man'ibari-barita' ko, kai nin
nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, nangibwat
konan Ama ko nin iti kongko ta syan lamang a man-gumwa'
sa man'ipagwa' na kongko.
11 Kanya' nin mamper kamo sa wangko a iti ako konan Ama
ko tan si Ama ko ket iti ya kongko. Ket no kai moyo sukat
nin tepren a irgo ko, mamper kamo et a lamang bana' sa
makapaka'ngap a man-gaw'e-gaw'en ko."

Ipadar na li' nin Ispirito a Maipa'ka' kona ni Jesus

12 "Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko,
magwa' na anamaet a makapaka'ngap nin man-gaw'e-
gaw'en ko, tan mas et li' a magwa' na dyan sayti. Wanin ta
mako akoyna konan Ama ko,
13 ket animan a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman
kamo kongko, gaw'en ko ta pigaw nin maipata'gay ya a Ama
ko bana' kongko.
14 Animan anaod a dawaten moyo bana' ta mangingilala-
man kamo kongko, gaw'en ko.
15 No kawa'nan rako, tumulok kamo sa gan-gan ko;

16 si'ko anamaet, dawaten ko konan Ama ko a mamaki'
ya nin kasubray ko nin tumulong komoyo, nin miikap ya
komoyo anggan-angga.
17 Sya a Ispirito na nin mangyakay komoyo nin katutu'wan.
Saray nasagyat nin say iti sa mundo, kai raya nin maako'
bana' ta kai raya nin ma'kit, ni katanda'. Bale' si'kamo,
katanda' moya, ta kalamo' moyayna tan miikap ya li' komoyo.
18 Kai katamo nin lakwanan a bilang sayay ulila, ta sumubli'
ako li'.
19 Sa ambo' ana nin ma'teng, kai rakoyna nin ma'kit nin
saray tutawodti sa mundo. Bale' si'kamo, ma'kit rako li' a
lamang. Ket bana' ta mabyay akoynan si peteg nin byay,
mabyay kamo li' anamaet.
20 Konan sitaw li' nin panaon, matandaan moyo nin iti ako
konan Ama ko. Matandaan moyon lamang a si'kamo, iti
kamo kongko tan si'ko, iti ako komoyo.
21 Si tawon mangipasrep nin gugan-gan ko sa kanakman na
ta pigaw nin tumulok ya sa sayti, syan diri a mampangado'
kongko, ket si Ama ko, aduen naya tan si'ko anamaet, inado'
koyayti tan ipadar kon diri a kanakman ko kona."
22 Konan siin nanepet ya si Judas (ambo' ya si Judas
Iscariote) a wana, "Uunuren, ani a nangyadi' a paipadar
kamo tamo' komi, nin ambo' konran sarba ran tutawodti sa
mundo?"
23 Ket ni'bat na ni Jesus, "O' a ta si mangado' kongko,
tumulok ya sa ibarita' ko. Sya a aduen nan Ama ko ket, si Ama
ko tan si'ko, mako kami kona tan miikap kami kona.
24 Bale' si kai nin mangawa'nan kongko, kai na anamaet nin
reng'en a ibarita' ko. Sayti say man'ibari-barita' ko, ambo' nin
nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai konan Ama ko nin
si namaki' kongko."
25 Nituloy na ni Jesus, "Nibarita' koynayti nin bubagay
komoyo antaran iti ako et komoyo.
26 Bale', ibaki' naya li' nin Dios komoyo a Ispirito na nin
mangingilalaman kongko ta pigaw nin tulungan* nakamo.
Sya a mangyakay komoyo nin sarba, tan sya a mangipa-
panemtem komoyo nin sarba nin man'ibari-barita' ko.
27 Andi' kamo nin aburido tan mali'mo, bana' ta byan
katamo nin katinekan nin nakem. Say katinekan nin ibi ko
komoyo, ambo' nin say katinekan a man'irgwen ran tuta-
wodti sa mundo no kai edet, say katinekan nin iti kongko.
28 Nibarita' koyna komoyo a lakwanan katamoyna bale'
sumubli' akon lamang. No kawa'nan rako, rumiriket kamo

---

* **14:26** *mangilalaman kongko ta pigaw nin tulungan- O:mangisa'le', mangantabay tan mangliwaliwa.*

bana' ta mako akoyna konan Ama ko a sya ket mas ata'gay ya
dyan si'ko.
29 Man'ibarita' koynayti sawanin komoyo ba'yo et nin
mangyadi', ta pigaw nin no sayti ket nangyadi' ana li' ket,
mamper kamo sa nibarita' ko.
30 Kai koyna nin maiyanro et a pakiirgo ko komoyo ta
manrumate' yayna si Satanas a syay mampag'uray konran
tutawodti sa mundo. Kasa nin kapangyadian na kongko.
31 Wanin man, man'aburuyan koyti nin mangyadi' ta pigaw
nin sarba ran tawo ket matandaan ra a kawa'nan koya a Ama
ko, kanya' nin man-gaw'en kon maong nga'min a man'igan-
gan na kongko.
Sigi, pari kamoyna ta mako atamoyna."

15

Iyalimbawa' sa Mula nin Ubas a Pakikalamo' na kontamo ni Jesus

1 "Si'ko a pa'sar peteg nin puon nin ubas*, tan si Ama ko a
mangngalila'.
2 Mampukanen nasara a sarba ra nin pa'sar sanga nin
kai man-gumunga, ket manrarusan nasara anamaet a pa'sar
sanga nin man-gumunga ta pigaw nin mas gumunga sara et.
3 Ket si'kamo a susanga nin nararusan ana mangibwat sa
niyakay-akay ko komoyo nin nipasrep moyo sa kukanakman
moyo.
4 Ituluy-tuloy moyo a naipasaya kongko ta pigaw nin ituluy-
tuloy ko anamaet a naipasaya komoyo. Si sayay sanga, kai
ya gapo nin gumunga no naisyay ya konan puon. Wanin
anamaet, si'kamo, kai kamo nin magkamain nin pa'sar bunga
para konan Dios no kai moyo nin ituluy-tuloy a naipasaya
kongko."
5 Wana anamanaet nin inuman ni Jesus, "Si'ko a pa'sar
puon nin ubas ket si'kamo a pa'sar susanga. Si si'numan
a tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko ta pigaw nin iti ako
anamaet kona, siin nin tawo ket abaw a pa'sar bunga na para
konan Dios, bana' ta si sayay tawo, kasa nin mababa' na nin
gaw'en no kasa ako kona.
6 Ket si si'numan anamaet a kai nin tumuluy-tuloy nin
naipasaya kongko, kapada na a sanga nin napukan nin ni-
tampal. Ket no nakri' anayti li' nin susanga, dinepen tan
puuran.

---

* **15:1** Sa U'nan Tistaminto, si ***puon nin ubas*** ket kasabyan nin saray Israelita a isimbulo na. Wanin man, kurang a pa'sar bunga ra (Kanta 80:8-16; Isaias 5:1-7; 27:2-5; Jeremias 2:21; 12:10-13; Ezekiel 15:1-8; 17:1-21; 19:10-14; Oseas 10:1-2; Mateo 21:33-41). Iti sa Juan 15, si Jesus a man'ibarita' nin peteg nin puon nin ubas.

7 Bale' no tumuluy-tuloy kamo nin naipasaya kongko tan
ipasrep moyo sa kukanakman moyo a man'ibarita' ko ta
pigaw nin tumulok kamo sa sayti, animan a dawaten moyo
ket maibi komoyo.
8 Mapagalangan ya a Ama ko no abaw a bunga moyo para
kona, tan sayti ket mangipa'kit a tumutumbok katamo.
9 Inado' katamo kapada nin pangangado' na nin Ama ko
kongko. Ituluy-tuloy moyoy miikap sa pangangado' ko ko-
moyo.
10 No tumulok kamo sa gugan-gan ko, miikap kamo sa ado'
ko; a bilang anaod sa katutulok ko sa gugan-gan nan Ama ko,
tan mampiikap ako sa ado' na.
11 Nibarita' koyti komoyo ta pigaw nin mairama' kamo sa
ririket ko tan malipos kamon ririket moyo.
12 Igan-gan koyti komoyo: Aduen moyo a saya tan saya
kapada nin pangangado' ko komoyo.
13 Si sangkaalakyan nin pangangado' a maipa'kit nan sayay
tawo ket, si mati ya ta pigaw nin mabyay saray uamigo na.
14 Anaod, uamigo katamo no tumulok kamo sa gugan-gan
ko.
15 Ambo' ana nin aripen a pangngikwinta ko komoyo no kai
edet, uamigo, bana' ta si sayay aripen ket kai na nin tanda' a
iti sa kaisipan nan amo na. Bale' si'kamo, nipatandaan koyna
nga'min komoyo a narnge' ko konan Ama ko.
16 Ambo' nin si'kamo a namili' kongko, no kai edet, si'ko a
namili' tan nanudo' komoyo. Ginwa' ko in ta pigaw nin mako
kamo nin magkamain kamo nin bunga para kongko, a sain
nin pa'sar bunga moyo ket magnayon anggan-angga, tan ta
pigaw nin animan a dawaten moyo konan Ama ko bana' ta
mangingilalaman kamo kongko, ket maibi komoyo.
17 Man'ibibilin ko komoyo maipa'ka' sa sayti a anaod ket,
aduen moyo a saya tan saya.”

Duksa-duksaen saraynaod li' a Tumutumbok na ni Jesus

18 “Andi' kamo nin maka'ngap no guraen rakamon tuta-
wodti sa mundo. Panemtemen moyo tana a nu'na rakoyna
nin ginura' dyan si'kamo.
19 No say pigagawa' moyo kumon ket minumundo a kapada
nin pigagawa' ra, kalalamo' rakamo kumon nin inado' ra.
Bale' anaod, kalalamo' katamo ta pinili' katamo ta pigaw nin
maiduma kamo konran raruman tawodti sa mundo, ket siin
a rason a guraen rakamo.
20 Panemtemen moyaytaw si naibarita' koyna komoyo a
si sayay aripen, kai ya nin mas ata'gay dyan si amo na.
No dinuksa-duksa' rako, duksa-duksaen rakamo anamaet.

No tinmulok sara kumon sa nibari-barita' ko, tumulok sara
anamaet sa ibari-barita' moyo.
21 Bale' bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ra
a sarban sain komoyo. Wanin ta kai raya nin katanda' a si
namaki' kongko.
22 No kai ako kumon nin nakodti nin niparate' konra a no
ani a nangibwat konan Dios, ambo' ra kumon nin kasalanan
a kai rayti nin akuen. Anaod sawanin, kasayna nin maibada'
ra sa pagkakasalanan ra.
23 Si mampangura' kongko ket man-guraen naya anamaet
a Ama ko.
24 Ambo' ra et kumon nin kasalanan no kai ko nin nipa'kit
konra a makapaka'ngap nin nunangyadi' a kasa et gapo nin
raruma nin nakapangwa'. Wanin man, abirno nin na'kit ra a
ginwa-ginwa' ko, man-guraen rako et a lamang tan si Ama ko.
25 Bale' mampangyadi' ti anaod nin pakatukid sa wana sa
Masanton Kasuratan a, ‘Guraen rako nin kasan puon tan
pwit.’*
26 Sawanin, mangipatutuo ya li' nin maipa'ka' kongko a
Ispirito nin ibat konan Ama ko. Ibaki' koya komoyo nin mako
ya tumulong komoyo. Si pangibwatan na ket si Dios ket
mangyakay yan katutu'wan maipa'ka' kona.
27 Si'kamo anamaet, patutu'wan moyo li' a maipa'ka'
kongko, bana' ta nikikalamo' kamoyna kongko nangibwat et
sin tarana'.

16

1 Nibarita' koyna in komoyo ta pigaw nin kai kamo li' nin
mabigra' ket gurutan moyoy pammemper moyo kongko.
2 O', galten rakamoyna li' sa pidudupong tan pangrarayo ra
konan Dios nin saray kapada moyon Judio. Saya et, marate'
li' a awro a main nin mangmati komoyo nin ipa'ka' ra a
pagsisirbi rayti konan Dios.
3 Gaw'en ra in bana' ta kai raya nin katanda' a Ama ko tan
si'ko.
4 Ket, man'ipau-pau'na koyna in komoyo ta pigaw nin no
mampangyadi' ana li' ket mapanemtem moyon naibarita'
koynayti intaw komoyo.”

Ibaki' naya li' ni Jesus a Ispirito nan Dios konran Tumutum-
bok na

“Kai ko nin nibarita' in komoyo sin tarana' et bana' ta
kalamo' rako et,
5 bale' sawanin, man'ibarita' koyna bana' ta sumubli'
akoyna kona nin si namaki' kongko. Ket kasa tana para gapo
komoyo nin manepet no adti a keen ko?

* **15:25** Kanta 35:19; 69:4.

6 Wanin anaod bana' ta sa narnge' moyon nibarita' ko ket
mabereng kamo.
7 Bale' say katutu'wan, para sa kaabigan moyo a lumakwan
ako. Wanin ta no kai ako nin lumakwan, kai ya anamaet nin
makodti komoyo a Ispirito na nin Dios. Bale' no lumakwan
ako, ibaki' koyadti li' nin tumulong komoyo.
8 Saytaw no iti yayna li', patutu'wan na konran abaw
nin tutawo a abas a pakatanda' ra maipa'ka' sa kasalanan,
maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan Dios tan
maipa'ka' sa paninintinsya na nin Dios.
9 Patutu'wan na konra a maipa'ka' sa kasalanan ta kai sara
nin mampagmatalek kongko ket kasalanan ra in.
10 Patutu'wan na et konra a maipa'ka' sa no ani a mapteg sa
adapan nan Dios ta mako akoyna konan Dios a syay Ama ko,
ket kai moyoyna li' nin ma'kit a kinamapteg ko.
11 Patutu'wan na et anamaet konra a maipa'ka' sa panin-
intinsya nan Dios konra ta si Satanas a syay mampag'uray
konran tutawodti sa mundo, sinintinsyawan nayaynan du-
sawen.
12 Abaw et a ibarita' ko komoyo nin kai ko et nin maibarita'
sawanin bana' ta kai moyo et nin maabot nin tarusan.
13 Bale' no iti yayna li' a Ispirito nin mangyakay nin
katutu'wan, ipatyo' na li' a kaisipan moyo nin matandaan
moyo a sarban katutu'wan. Wanin ta, ambo' li' nin mangib-
wat kona nin diri a ibarita' na, no kai edet, ipatandaan na a
marnge' na mangibwat konan Dios. Ket, pati say mangyadi'
sa adapen, ipatandaan na et komoyo.
14 Pagalangan nako li' bana' ta say no ani a iti kongko ket
saytaw a ipatandaan na komoyo.
15 Wangko a no ani a iti kongko ket sayti a ipatandaan nan
Ispirito nan Dios komoyo bana' ta, say sarban iti konan Ama
ko, ket saytaw anamaet a lamang a iti kongko.
16 O', sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna nin ma'kit,
bale' sa ambo' li' a lamang nin ma'teng, ket ma'kit rako
anamanaet."

Say Ilalakwan na ni Jesus, Mag'in Pangibwatan li' nin Ririket

17 Sin wanin a wana ni Jesus, saray raruma konran tumu-
tumbok na wanra sa saya tan saya, "Ani kadi' a rabay na nin
irgwen? Wana sa ambo' ana nin ma'teng ket kai tamoyayna
kano nin ma'kit; mi'sa wana sa ambo' li' bale' anamaet nin
ma'teng ket, ma'kit tamoya anamana kano, tan wana et ket
mako ya kano konan Ama na.
18 Siin si wana nin sa ambo' ana nin ma'teng, ani a rabay na
nin irgwen? Kai tamo nin mataros."

19 Tanda' na ni Jesus a rabay ray manepet kona kanya' nin
wanayna konra, “Ambo' para a mampitepetan kamo sa saya
tan saya maipa'ka' sa wangko a sa ambo' ana nin ma'teng
ket kai rakoyna li' nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a lamang nin
ma'teng ket ma'kit rako anamana?
20 Isipen moyoyti nin maong: Umakis tan gumereng kamo
li'; saray kai bale' nin tumumbok kongko, ket rumiriket
sara. Gumereng kamo anaod, bale' say kaberengan moyo,
masilyan li' nin ririket.
21 Say kapada ket say masakit a pangingirangep nan idap
nin sayay mangabing. Bale' kayadi' nayna li' nin mangabing,
malingwanan nayna a idap na bana' ta pinasya ana li' nin
ririket na bana' ta naiyabing yayna a anak na.
22 Kapada nin siin a kapapa'sar moyo bana' ta sawanin
ket mabereng kamo. Bale' marate' li' a awro a makapiki'kit
atamo anamana, ket maririket kamo li'. Ket sa sain nin ririket
moyo, kasa li' gapo nin makapanglat.
23 No saytaw li' nin panaon, kasaynan matkap moyo nin
itepet kongko. Isipen moyoyti nin maong: Animan a dawaten
moyo konan Ama ko, ibi na komoyo bana' ta mangingilala-
man kamo kongko.
24 Anggan sa sayti nin udas, kasa et gapo nin dinawat
moyo kona a naipatukdo' sa pag'in moyon mangingilalaman
kongko. Sawanin bale', kidawat kamo ket mabyan kamo ta
pigaw nin makusto a ririket moyo.
25 Man'ibari-barita' koyti nin bubagay a mampangusar ako
nin ararem a pananarita'. Bale' sa adapen nin panaon, kai
akoyna nin mangusar nin ararem a pananarita', no kai edet,
ibarita' koyna komoyo nin diritsawan a maipa'ka' konan Ama
ko.
26 No saytaw li' nin panaon, syayna li' a kidawatan moyo
bana' ta si'kamo ket mangingilalaman kamo kongko. Kai ko
nin man'ibarita' a si'ko a kidawat kona para komoyo
27 bana' ta si Dios nin Ama ket inado' nakamo nin diri.
Inado' nakamo bana' ta inado' rako tan mamper kamo a
nangibwat ako kona.
28 Si Ama ko a ibwatan ko nin nakodti sa mundo, tan sya li'
lamang a sublian ko ta lumakwan akoynadti sa mundo.”
29 Sin narnge' ra in nin tumutumbok na nin wana, wanra
kona, “Sawanin ket mapala-palaway anay man'ibarita' moyo
bana' ta diritsawan anay pag'iirgo moyo a kai kamoyna nin
mampangusar nin ararem a pananarita'.
30 Sawanin anaod, tanda' mi anan peteg a tanda' moyo a
sarba. Pati say tutepet a iti sa kanakman nin tawo, kai ana
nin matkap nin ibalikas komoyo ta tanda' moyoyna. Kanya'
nin mamper kami a nangibwat kamo konan Dios.”

31 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Peteg para nin mamper
kamoyna?
32 Ket narate' ana anaod a panaon a si'kamo ket misisyak
kamo a magsiugot kamoyna sa pammali moyo ket lakwanan
rakoyna nin bukud-bukod. Wanin man, ambo' kon talagan
bukud-bukod ta kalamo' koyay Ama ko.
33 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin matinek a kaisi-
pan moyo mangibwat sa nikaipasaya moyo kongko. Pe-
teg a mapadya'dya' kamodti sa mundo. Wanin man, pak-
agsen kamo bana' ta nadaeg koyna a kukapangyadian iti sa
mundo.”

17

Si Dasal nan Pangulon Padi' tamo

1 Nibarita' na in ni Jesus. Ket mayadi', tinmangar ya sa
langit tan wana, “Ama ko, narate' ana a panaon nin pangin-
girangep ko. Ipadar moy kinasi'no ko nin Anak mo ta pigaw
nin maipadar ko anamaet a kinasi'no mo nin Ama ko.
2 Gaw'en mo in ta pigaw nin ibi koy anggan-angga nin byay
a iti komo konran sarba ran nipudir mo kongko, ta nibi mo
kongko a pakayadi' konran sarban tutawo.
3 Ket siti e a pipa'kaan nin anggan-angga nin byay a iti
komo: Si katanda' raka a si'ka tamo' a peteg nin Dios tan
katanda' rako nin si nibaki' mo a si Jesu-Cristo.
4 Nipadar koynay kinasi'no modti sa mundo ta nagwa'
koyna a nipagwa' mo kongko.
5 Ket sawanin, Ama ko, isubli' nako anadsen komo, sa
kata'gayan nin pa'sar nin pikalamo' ta sin ba'yo ya et nin
pinarsa a mundo.
6 Saraytin tawo a nipudir mosara kongko, nipadar ko konra
no si'no kan peteg. Minumundo a kabibyay ran gindat bale'
ikon mosara tan nipudir mosara kongko. Ket tinmulok saran
liso sa nibarita' mo.
7 Sawanin tanda' rayna a si'kay ibwatan nin sarban ginwa'
tan nibarita' ko.
8 Anaod, inako' ra nga'min a nibarita' ko konra nin nibarita'
mo kongko, tan sigurado saran si'ka a ibwatan ko tan namper
saran maong nin si'ka a namaki' kongko.
9 Sarain a man'idasalan ko ta tutawo mosara. Ambo' nin
saray kai nin tumumbok kongko a man'idasalan ko no kai
edet, saray tutawo mo nin nipudir mo kongko.
10 O' anaod, sarba nin ikon ko ket ikon mo, tan sarba nin
ikon mo ket ikon ko anamaet. Ket sarayti, man'ipadar ray
kinasi'no ko.
11 Kai ako nin magpirmi konan sitin mundo no kai edet,
sumubli' akoyna komo. Sara bale', mabati' saradti. Ket,

masantos a Ama ko, alilaen mosara pa nin makapagkabyay
sara sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko* ta pigaw nin
mipapasaya sara kapada a napasaya ata.
12 Leleg a iti ako konra, inalila' kosara nin magkabyay sara
sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko. Nisakit kosara
ket peteg a kasa gapo nin naisyay kongko no kai kal-la tamo'
sitaw si naiketeg ana nin madusa sa impyirno. Wanin a
nangyadi' ta pigaw nin say naisurat ket matukid.

13 Ket anaod, sumubli' akoyna li' komo, bale' iti ako et konan
sitin mundo. Kanya' nin man'idasal koyti sawanin ta pigaw
nin matawayan raynamaet nin peteg a ririket nin iti kongkon
diri.
14 Nipadar ko konra a say rabay mon ipatandaan, ket nag'in
gura' rasara anamaet nin saray kai nin tumumbok kongko.
Wanin ta kapada kosaran naiduma konran raruman tawo
nin say kaisipan ra ket iti tamo' sa mundo.
15 Wanin man, kai ko nin dawaten a galten mosaradti
sa mundo no kai edet, a idipinsa mosara konan si sya a
Kadukaan.
16 Ambo' saran iti sa sakop nadti sa mundo no kai kapada
kosara.
17 Ket, italaga mosaran para komo nin pakaipadaran nin
say katutu'wan maipa'ka' komo. Say sarita' a mangibwat
komo, ket sayti a katutu'wan maipa'ka' komo.
18 Ibaki' kosara konran kapada ran tutawodti sa mundo nin
kapada nin nipamaki' mo kongkodti
19 tan italaga koy kadiryan ko para konra ta pigaw nin peteg
a maitalaga saran ikon mo.

20 Ambo' nin sara tamo' a man'idasalan ko no kai edet, pati
saray magmatalek li' kongko mangibwat sa ipata-patandaan
ra maipa'ka' kongko.
21 Ama ko, sapa kumon ta mipapasaya sara kapada a
nipasaya ata. Sapa anamaet kumon a naipasaya sara kon-
tamo kapada a si'ka ket naipasaya ka kongko tan si'ko ket
naipasaya ako komo, ta pigaw nin saray tutawo ket mamper
sara a si'ka a namaki' kongko.
22 Say nipaipadar mon kata'gayan nin kinasi'no mo kongko
ket sain a ipadar ko anamaet konra ta pigaw nin mipapasaya
sara kapada a napasaya ata.
23 Naipasaya ako konra tan naipasaya ka kongko ta pigaw
nin peteg saran mipapasaya. Ket no wanin, matandaan ran

---

* **17:11** *alilaen mosara pa...a nitalek mo kongko- O:isakit mosaran tumuloy saran tutuon mangingilalaman komo a bilang sa nipangibaki' mo kongko.* Wanin anamaet sa birsikulo 12.

lawas nin tutawo a si'ka a namaki' kongko tan say pangangawa'nan mo konra, ket kapada nin pangangawa'nan mo kongko.

24 Ama ko, rabay ko et a saray tutawo nin nipudir mo kongko ket kalamo' kosaran pirmi ta pigaw nin kirama' sara sa kagalangan ko. Siti a kagalangan nin nibi mo kongko bana' ta kawa'nan nakoyna ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.

25 Mapteg a Ama ko, saray ka'bawan nin tutawo ket kai raka nin katanda'. Si'ko bale', katanda' kata; tan sarayti saray tumutumbok ko, tanda' ra a si'ka a namaki' kongko.

26 Ket nipatandaan ko konra no si'no ka, tan man'ituluy-tuloy koyti nin man-gaw'en ta pigaw nin kawa'nanen ra a sarba kapada nin pangangawa'nan mo kongko tan ta pigaw nin miikap ako konra."

18

Dakpen raya si Jesus nin Pupangulo
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53

1 Sin nayadi' nayna nin nidasal in ni Jesus, nibwat sara nin saray labinsayay tumutumbok na tan nako saradtaw sa rubari' nan sapa' nin Kidron. Ket linmuob sara konan sayay pukok itaw a namulawan nin kukayo.

2 Si Judas a syay magtraidor kona ni Jesus, tanda' nayayti nin lugar bana' ta pirmi yan makodtaw si Jesus tan saray tumutumbok na.

3 Kanya' nin itaw nasara nin ni'ras a grupo nin sundalo'* tan gwardya sa Timplo nin nibaki' ran saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo. Nagsiawit sara nin tyo' ra tan di-armas sara.

4 Tanda' na nga'min ni Jesus a mangyadi' kona kanya' nin sinna' nasarayna tan tinepet na, "Si'no a mantikapen moyo?"

5 "Si Jesus a taga Nazaret," ni'bat ra.

"Si'ko yan diri," wana. Naka'deng yadtaw nin kalamo' ra sin sain si Judas a nagtraidor kona ni Jesus.

6 Sin nibarita' na ni Jesus a sya anaod, inmanunor sara ket natumba sara.

7 Ket tinepet na anamanaet ni Jesus, "Si'no ket a man-tikapen moyo?"

"Si Jesus a taga Nazaret," wanra.

8 "Nibarita' koyna anaod komoyo a si'ko yan diri," wana ni Jesus. "No wanin a si'ko a mantikapen moyo, aburuyan moyo saran mako anayti saray kalalamo' ko."

---

* **18:3** *grupo nin sundalo'* - Si sarita' nin Griego a inusar iti, say kasabyan nin katarusan na ket 200-600 a sundalo'.

9 Sa wanin ket matukid yaytaw si wana konan Ama na,
“Ni saya tamo', kasa gapo nin maisyay kongko konran saray
nipudir mo kongko.”
10 Ket si Pedro, tampor nayan inuyos a beneng na tan
tinaga' nayay sayay katulong nan Sangkata'gayan nin Padi'.
Ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan nan katulong a
say ngaran na ket Malco.
11 Wana ni Jesus kona ni Pedro, “Ikaluban mayna in si
beneng mo! Sa wamo para ket ambo' akon disidido nin
mangirangep nin dya'dya' a ipairangep nan Ama ko kongko?”
12 Konan siin, saray sundalo' nin taga Roma a nipangulo
nan kapitan ra tan saray gwardya nin Judio sa Timplo, di-
nakep raya si Jesus ket binaror ray gamet na.
13 Nu'na raya nin niyadap kona ni Anas* nin katyangan na
ni Caifas. Si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon.
14 Sya anamaet a namarita' intaw konran Judio a wanan
maong ana konan sayay tawo a mati ta pigaw nin maisalba
saray ka'bawan.*

Say U'nan Nipangibudi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57

15 Si Simon Pedro tan si saya et nin tumutumbok na ni Jesus,
tinmumbok sara. Siti nin saya et nin tumutumbok, katanda'
nayan Sangkata'gayan nin Padi', kanya' nin inaburuyan ya
nin sumrep nin kalamo' na ni Jesus sa luob nin pukok nan
bali nan padi',
16 bale' si Pedro, nabati' yadtaw sa rikor nan purta nin
pukok. Sin wanin, sitaw si tumutumbok a katanda' nan
Sangkata'gayan nin Padi', linmiwa' ya tan kina' naya nin
kinairgo yaytaw si balasang a mampamantay sa purta. Ket
inmaburoy ya nin paluuben ya si Pedro.
17 Sin manlumuob ya si Pedro, wana nin balasang kona, “Sa
wangko saya ka anamaet nin tumutumbok nan siin a tawo.”
Ket, “Kai,” ni'bat na ni Pedro.
18 Maray'ep sin sain, kanya' nin saray aripen tan saray
gwardya ket namabaya saran uring nin pairangrangan ra.
Ket, nikilawok yan pinairangrang si Pedro konra.

Usisaen naya nin Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71

19 Sawanin, tinepetan naya nin si gindat a Sangkata'gayan
nin Padi' si Jesus maipa'ka' konra nin tumutumbok na tan say
akay na.

---

* **18:13** Siti si ***Anas***, syay Sangkata'gayan nin Padi' ba'yo si Caifas, bale' ginlat raya nin saray Romano. Wanin man, alaki et a pakayadi' na konran Judio. * **18:14** Juan 11:50.

20 Inumbat ya si Jesus, “Adap-adapan akon nag'irgo sa
pangrerenge' ran abaw a tutawo; nangyakay-akay ako sa
susinaguga tan itaw sa sakop nan Timplo, nin sayti a lugar
nin pididinepan ran sarban Judio. Kasa gapo nin nibarita' ko
nin budian.
21 Ambale' nin si'koy usisaen moyo? Saray matkap moyo
nin usisaen ket saray nakarnge' kongko ta tanda' ra no ani a
nibari-barita' ko.”
22 Sin wanin a ubat na ni Jesus, rinampa' naya nin saya
konran gwardya nin itaw, a wana nin siti, “Ambale' a ubatan
man wanin a Sangkata'gayan nin Padi'?”
23 Inumbat ya si Jesus a wana, “No main nin ni'bat ko nin
abas, ibarita' mo ta pigaw nin matandaan. Bale' no kasa
anamaet, ambale' a rinampa' nako?”
24 Ket say sinmunor, nipaiyater naya ni Anas si Jesus nin
nabaror et a gamet na, kona ni Caifas a syay Sangkata'gayan
nin Padi'.

Nibudi' naya anamanaet ni Pedro si Jesus
Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62

25 Si Pedro anamaet, itaw ya et nin nikilawok nin mam-
pairangrang, ket wanran itaw kona, “Sa wami saya ka ana-
maet nin tumutumbok nan siin a tawo.”
“Kai pa!” ni'bat na ni Pedro.
26 Sin sain, main nin aripen nadtaw nin Sangkata'gayan nin
Padi' a siti ket kanayon nayan sitaw si naglatan nin tutulyan
a tinaga' na ni Pedro. Wana kona ni Pedro, “Ambo' para a
saya ka konran na'kit kon kalalamo' nadtaw sa pukok nin
kukayo?”
27 Bale' nibudi' na anamana in ni Pedro. Bigra' a main nin
tinmarang'ok nin manok.

Ipagamet raya nin Pupangulo si Jesus kona ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5,13-25

28 Mayadi' ya nin nausisa' si Jesus itaw sa bali na ni Caifas,
buklas ana. Ket saray pupangulo ran Judio, ni'ras raya sa
palasyo na ni Gubirnador Pilato a mantawagen nin Pretorio.
Kai sara nin sinumrep a Judio sa palasyo nan gubirnador ta
pigaw nin kai sara nin maikwintan nikasama'* ket kai sara
maawaan nin mangisilibran Pistan Nipanglabas.
29 Konan siin, linmiwa' ya si Pilato tan nitepet na konra,
“Ani a riklamo moyo kuntra konan sitin tawo?”
30 Ket ni'bat ra, “No kasa nin ginwa-ginwa' nan duka' nin
siti, kai miya kumon nin ni'ras iti komo.”

---

* **18:28** Sa Gugan-gan ran Judio, no sumrep sara sa bali nin ambo' nin Judio ket, ikwinta saran nikasama'.

31 Konan siin wana ni Pilato, “Si'kamoynay makauray.
Si'kamoynay manintinsya kona sigon sa Gugan-gan moyo.”
Ket ni'bat ra, “Si'kami bale' nin Judio ket kasa nin pakayadi'
mi nin manusan patiti.”
32 Wanin a nangyadi' ta pigaw nin saytaw say nibarita' na
ni Jesus maipa'ka' sa klasin pangmamati* kona, ket matukid.
33 Sin sain, linmuob yayna sa palasyo na si Pilato, mi'sa
naya nin nipakayaban si Jesus. Tinepet na kona, “Si'ka paran
page' a Adi' ran Judio?”
34 Inumbat ya si Jesus, “Nitepet mo in para mangibwat sa
nakem mo nin bukod o mangibwat sa darom nin raruma?”
35 Ket ni'bat na ni Pilato, “Ya, ambale'! Saya ako para nin
Judio? Saran diri a kapada mo nin Judio tan saray pupangulo
ran pupadi' moyo a nangipagamet komodti kongko. Ani ket a
ginwa' mo?”
36 Inumbat ya si Jesus a wana, “Say pag'aadi' ko, ambo'
nin kapada konran saray mag'uuray iti sa mundo ta no saya
ako kumon nin adi' iti sa mundo, saray tutawo ko, nikilaban
sara kumon ta pigaw nin kai ako nin naipagamet konran
mumag'uray nin Judio. Bale' anaod, say pag'aadi' ko ket
ambo' nin iti konan sitin sakop.”
37 Sin sain, wana ni Pilato, “No wanin edet, saya ka nin adi'!”
Inumbat ya si Jesus, “Si'kamo a mampamarita' a saya akon
adi'. Say gagara ko nin nakodti sa luta' nin nipaiyanak ket ta
pigaw nin ipatandaan koy katutu'wan. Ket si si'numan nin
mamaalaga sa katutu'wan, akuen na a man'ibari-barita' ko.”
38 Ket konan siin, nitepet na ni Pilato, “Ani wadi' a
katutu'wan?”
Kayadi' na nin inirgo in, linmiwa' ya anamana si Pilato tan
wana konran Judio, “Kasan ma'kit ko nin kasalanan na.
39 Bale' main nin ugali' moyo a mangibulos ako nin sayay
priso tepe' nin Pistan Nipanglabas. Rabay moyo para nin
bulusan koyayti si Adi' moyon Judio?”
40 Ket, “Kai, ambo' ya in!” wanra nin niburyaw. “Si
Barrabas a rabay mi!” Siti si Barrabas ket saya ya nin tulisan.

19

1 Mayadi' in, nipakalap naya ni Pilato si Jesus tan nipasanet-
sanet naya.
2 Kaaram, saray sundalo', namalukay saran madiwin
wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni
Jesus. Kaaram, sinulutan rayan kapa nin kulor ubi.

---

* **18:32** Mabasa a nibarita' na ni Jesus sa Juan 3:14; 8:28; 12:32. Sin saytin panaon, kai ra aburuyan nin Romano a manintinsya saran patiti a Judio. Saray Judio, kudasen rayaynan kudasen nin bato a nasintinsyawan anggan mati ya, bale' saray Romano, ipasak rayay nasintinsyawan sa kudos.

3 Mi'sa, nibabale' sara nin inmarak kona a wanra, “Viva Adi'
ran Judio!” Ba'yo raya nin rinampa-rampa'.
4 Linmiwa' ya anamanaet si Pilato tan wana konra nin
Judio, “Mangrenge' kamo! Iyadap koyadti komoyo ta pigaw
nin matandaan moyo a kasa nin ma'kit kon nepeg nin pan-
intinsyawan ko kona.”
5 Ket linmiwa' ya anaod si Jesus, a main nin kuruna na nin
didiwi tan nakasulot yan kapa nin kulor ubi. Wana ni Pilato,
“Sya ey tawo!”
6 Ket ka'kit ran pupangulo ran pupadi' tan saray gwardya
sa Timplo kona ni Jesus, niburyaw ra, “Ipaipasak ma in sa
kudos! Ipasak ma!”
Bale' wana ni Pilato, “Kalapen moya edet, tan si'kamo a
mangipasak kona sa kudos ta si'ko, kasa nin ma'kit ko nin
kasalanan na.”
7 Ket inumbat saray Judio, “Sigon sa Gugan-gan mi,
manepeg ya nin patyen bana' ta man'ibari-barita' na a sya
kano a Anak na nin Dios.”
8 Sin narnge' nayti ni Pilato, mas lalo yayna nin mali'mo,
9 ket linmuob ya anamanaet sa bali na tan tinepet na kona
ni Jesus, “Ambale'? Adti ka nin taga?” Bale' kai ya nin
inumbat si Jesus.
10 Edet, wana ni Pilato kona, “Ambale' a andi' ka nin umbat?
Kai mo para nin tanda' a main nin pakayadi' ko nin ibulos
kata o ipaipasak kata sa kudos?”
11 Konan siin inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Kasa
kumon nin pakayadi' mo kongko no kai na nin nibi nin Dios
komo. Kanya' nin mas mabyat a kasalanan nan si nangipaga-
met* kongko komo dyan sa kasalanan mo.”
12 Sin narnge' nayti ni Pilato, ginwa' nay magwa' na nin
maibulos naya si Jesus. Bale', saray Judio, nituluy-tuloy ra
nin niburya-buryaw, “No bulusan ma in nin tawo, say rabay
nin irgwen ket ambo' naka nin amigo nin Impirador* ta si
saya nin mangibarita' a saya ya nin adi', ket mangkuntrawen
nayay Impirador!”
13 Sin narnge' na in ni Pilato nin man'iburya-buryaw ra,
nipailiwa' naya anamana si Jesus, mi'sa ya nin tinmekre'
sa lugar nin paninintinsyawan itaw sa parti nin mantawa-
gen nin Simintadon Tutukduan, a sa sarita' nin Hebreo ket
Gabata a tawag.
14 Awro yayti nin Pananadya' sa Pista nin Nipanglabas. Sin
sain, dandani alas dose ana nin ugtiawro.

---

* **19:11** Si man'irgwen nadti ni Jesus ket magwa' a si Caifas. * **19:12** Si Impirador Tiberio itaw sa Roma, sya a nanudo' kona ni Pilato nin gubirnador sa Judea ket main anamaet nin pakayadi' na nin galten naya.

Ket wana ni Pilato konra nin Judio, “Sya e a Adi' moyo!”
15 Bale' niburya-buryaw ra, “Patyen ma! Patyen ma! Ipasak
ma sa kudos!”
Ket wana ni Pilato, “Rabay moyo nin ipasak koya sa kudos
a Adi' moyo?”
Konan siin, ni'bat ran saray pupangulo ran pupadi', “Si
Impirador tamo' a adi' mi! Kasayna nin raruma!”
16 Sin wanin, nipagamet naya ni Pilato konra si Jesus nin
ika' raya nin ipasak sa kudos.

Naita'gay ya si Jesus sa Patiti na
Mateo 27:32-61; Marcos 15:21-46; Lucas 23:26-56

Ket saray sundalo',
17 nipabalatay raya kona ni Jesus a kudos na tan nika'
rayadtaw sa lugar a mantawagen nin Lugar nin But'ol Ulo.
Say tawag kona sa sarita' ran Judio ket *Golgota*.
18 Itaw, nipasak raya sa kudos si Jesus, karngan ran rwa ra
et nin tawo, saya iti sa wanan na tan saya sa wiri.
19 Ket main yaytaw si nipaisurat na ni Pilato nin nipasak
radtaw sa kudos na ni Jesus. Siti a wana:

SITI SI JESUS A TAGA NAZARET, SI ADI' RAN JUDIO.

20 Ket abaw saray Judio nin nakabasa konan siti bana' ta
naisurat yayti sa sarita' nin Hebreo, Latin tan Griego, tan si
lugar nin nangipasakan ra sa kudos kona ni Jesus ket adani
ya tamo' sa syudad nin Jerusalem.
21 Sin wanin, nako saray pupangulo ran pupadi' ran Judio
kona ni Pilato tan wanra, “Ambo' kumon nin ‘Adi' ran Judio’
a nisurat mo no kai edet, ‘Wana nin sitin tawo, syay adi' ran
Judio.’ ”
22 Bale' ni'bat na ni Pilato, “Say naisurat ko, naisurat
koyna.”
23 Saray sundalo' anamaet, sin nayadi' rayayna nin nipasak
si Jesus, pini'pat ran nitaw'a-taw'an a seket na, bale' kai
konan bata na. Wanin ta si bata na, kasa nin pidaraitan na
bana' ta inabel yan diri-diritso.
24 Kanya' nin wanran sundalo', “Andi' tamoyayti nin
bisang-bisangen. Say mabista, mibunutan atamo no si'no
a pikaan na.” Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid taw say
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
“Nitataw'an ray seket ko. Ket si bata ko,
nibubunutan raya.”*
Wanin anaod a ginwa' ra nin sundalo'.
25 Itaw sa dani nan kudos na ni Jesus ket naka'deng ya si
nanay na, si busat nan babayi ni nanay na, si Maria nin asawa
na ni Cleopas tan si Maria nin taga Magdala.

* **19:24** Kanta 22:18.

26 Sin nadungdungan naya ni Jesus si nanay na tan si
kawa'nan nan maong nin tumutumbok na nin naka'deng
anamaet itaw, wana kona ni nanay na, “Syayna sawanin a
anak mo.”
27 Mi'sa, wana anamaet konan tumutumbok na, “Syayna
sawanin a ina mo.” Ket konan siin, sitaw si tumutumbok na,
ni'ras nayayna si nanay na ni Jesus nin miikap anadtaw sa
bali na.
28 Sin sain, sin nayadi' anayti, tanda' na ni Jesus a nagwa'
nayna nga'min a matkap na nin gaw'en. Ket ta pigaw nin
matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan* wana, “Milata'
ako.”
29 Main itaw nin yawong nin main laman nin maalsem
nin arak. Ket saray sundalo', nangipaalep'ep saradti nin
ispungha, mi'sa rayayti nigalet sa parpar nin kayu-kayo nin
tanaman a mantawagen nin isopo, tan niyabot rayayti sa
bebey na ni Jesus ta pigaw nin sepsepen naya.
30 Ket sin nasepsep naynayti ni Jesus wana, “Nayadi' ana!”
Kaaram, nitwek nayayna a ulo na tan niparisibi nayayna a
byay na konan Dios.
31 Kinadilapan konan siin nin awro ket syay Awron
Painawa. Konra nin Judio, ambo' nin manepeg a itaw et a
bangkay sa kudos no rumate' a Awron Painawa tan naiduma
yayti nin awro bana' ta naibansag a pista. Kanya' nin
saray pupangulo ket nika' ra nin nibarita' kona ni Pilato a
saraytaw saray sundalo' ket matkap a bari'-barien ray bisit
ran saraytaw saray nipasak sa kudos ta pigaw nin mati
sarayna nin madali', ket maglat anadtaw a bangkay ra.
32 Ket, nako ra anaod nin binari' nin sundalo' a bisit ran
saraytaw saray rwan karngan nan nipasak sa kudos ni Jesus.
33 Sin nirate' sara bale' kona ni Jesus, kai ra nin binari' a bisit
na bana' ta na'kit ra nin nati yayna.
34 Bale', si sayay sundalo', tinibsok nayan pika a riking na
ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.
35 Sayti nin nangyadi', peteg a magwa' nin tepren bana'
ta mampatutu'wan na nin naka'kit. Peteg a tanda' na a say
man'ibarita' na ket tutuo, tan say gagara na nin mangibarita'
ket ta pigaw nin magmatalek kamo kona anamaet ni Cristo.
36 Wantaw a nangyadi' ta pigaw nin matukid a naisurat sa
Masanton Kasuratan a wana, “Kasa gapo ni saya nin mabari'
nin but'ol na,”*
37 tan sitaw et si sakalako nin nipaisurat nan Dios a wana,
“Pastangen rayaytaw li' si pinika ra.”*

---

* **19:28** Kanta 69:21. * **19:36** Kanta 34:20 (Exodo 12:46; Bilang 9:12. Si Cristo, pa'sar syay karniro nin patyen sa pangngisilibra nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas). * **19:37** Zacarias 12:10.

38 Sin say sarban sain ket nangyadi' ana, main nin saya a say
ngaran na ket Jose, a taga ya Arimatea nin nako kona ni Pilato
ta pigaw nin kidawat ya nin aburoy a kalapen nayay bangkay
na ni Jesus. Siti si Jose, tumutumbok ya kona ni Jesus, bale' kai
na nin man'ipa'kit bana' ta mali'mo ya konra nin pupangulo
ra nin Judio. Binyan naya nin aburoy ni Pilato kanya' nin
kina' naya nin kinalap a bangkay na ni Jesus.
39 Si Nicodemo nin nako intaw nin nikiirgo sayay yabi kona
ni Jesus, nayi ya kona ni Jose. Main nin awit nan pamabanglo,
a sayti ket subran 30 kilo nin pinilawok a mira tan aloe.
40 Kinalap raya anaod a bangkay na ni Jesus, mi'sa, sigon sa
kaugalian ran Judio, kinwan rayan mabanglo antaran mam-
barkuten raya nin mabistan klasin abel nin mantawagen nin
diilo.
41 Itaw sa dani nin lugar a nangipasakan kona ni Jesus sa
kudos ket, main nin sayay mabistan pukok a namulawan
nin kukayo. Ket itaw, main nin ba'yon kalin yukib nin
pannabunan a kai et gapo nin nausar.
42 Bana' ta dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa,
tan sitin pannabunan ket adani yadtaw, itaw rayayna nin
nitabon si Jesus.

20

Say Nipamatutuo a Kasa yaynadtaw si Jesus sa Nanabunan
Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12

1 Ba'yo et nin kinmalaway sin buklas nin Linggo, nako
saraynadtaw si Maria nin taga Magdala sa nanabunan kona
ni Jesus. Sin rinmate' yadtaw, na'kit na a naglat yaynaytaw si
baton nisada' konan nanabunan.
2 Konan siin, nangred yan nakodtaw sa kami'nan na ni
Simon Pedro tan si tumutumbok na ni Jesus nin kawa'nan na
nin maong. Wana ni Maria konra, “Ginlat rayay bangkay na
ni Uunuren itaw sa nanabunan ket kai mi nin tanda' no adti
raya nin nika'!”
3 Anaod, nako sara si Pedro tan sitaw nin tumutumbok sa
nanabunan.
4 Nalayo sara nin pariho bale', nau'nawan nayan sitaw nin
tumutumbok nin nirate' sa nanabunan si Pedro.
5 Dinmukot yan sinmir'ip sa luob, ket na'kit naytaw say abel
a nipamarkot kona ni Jesus bale', kai ya nin linmuob.
6 Rinmate' ya si Pedro ket diri-diritso nan linmuob sa
nanabunan. Ket na'kit nadtaw taw say abel a nipamarkot
kona ni Jesus
7 tan sitaw si abel nin nipamerber nin ulo na. Siti si
nipamerber nin ulo na ket naipurok yan naberber et.

8 Ket, sitaw si nu'nan nakarate', linmuob ya anamaet. Sin
na'kit naytaw, namper yayna nin sinmubli' yan mabyay si
Jesus.
9 Wanin ta sin sain, sitaw si naisurat sa Masanton Kasur-
atan a wana nin matkap ya nin sumubli' nin mabyay, ket kai
raya et nin natarusan.

Pinatutu'wan na ni Maria a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11

10 Sinmunor, nagsisubli' saraynay tumutumbok sa
kami'nan ra.
11 Si Maria Magdalena bale', itaw ya et sa liwa' nin
nanabunan nin man'umakis. Sin kapresan a man'umakis ya,
nakadukot yan mansumir'ip sa luob
12 ket main nin rwa radtaw nin anghil nin nakaputi'.
Nakatekre' saradtaw sa nangipaidaan konan bangkay na ni
Jesus, saya sa ulwan tan saya anamaet sa tuydan.
13 Nitepet ran sarayti kona, “Madam, ambale' a man'umakis
ka?”
Ket ni'bat na konra, “O' a ta ginlat rayay bangkay na nin
Uunuren ko sa nanabunan kona ket kai ko nin tanda' no adti
raya nin nika'.”
14 Nibring ya kayadi' na nin nibarita' in ket main nin na'kit
nan naka'deng. Syayti si Jesus, bale' kai naya nin naalilbi'.
15 Wana ni Jesus, “Madam, ambale' a man'umakis ka? Si'no
a mantikapen mo?”
Ket si Maria, nipa'ka' na a si mammaga konan siin a lugar
yayti kanya' nin wana kona, “Angkay, no si'kamo a nanglat
konadti, ibarita' moyo pa no adti moya nin nika' ta keen
koyadtaw nin kalapen.”
16 Ket, “Maria!” wana ni Jesus.
Kinmikit ya kona si Maria Magdalena a wana, “*Rabboni*!” a
sarita' yayti nin Hebreo nin say katarusan na ket “Maistro”.
17 Wana ni Jesus, “Andi' nako nin ga'getan ta kai ako et
nin nakasubli' itaw konan Ama ko. Ana edet, apurawen
mon ika' nin ipatanda' konran tumutumbok ko a kwinta
ana bubsat ko, a sumubli' akoynadtaw konan Ama ko nin
Ama moyoynan lamang, sya a Dios ko nin Dios moyoynan
lamang.”
18 Ket konan siin, nako ya anaod si Maria nin taga Magdala
konra nin tumutumbok tan nibarita' na konra, “Na'kit koya a
Uunuren!” Ket niparate' na anaod a nibarita' na ni Jesus.

Say Pammatutuo konran Tumutumbok a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49

19 Sin yabi konan siin nin awron Linggo, tinarangkawan
ray purta sa bali nin nididinepan ran tumutumbok na ni

Jesus bana' ta mali'mo sara konra nin pupangulon Judio. Ket
rinmate' ya si Jesus nin inumdeng yadtaw sa butlay ra. “Main
kumon nin katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra.
20 Kayadi' na nin nibarita' ti, nipa'kit na konra a gamet na
tan si riking na. Pinasyan ririket ran tumutumbok sin na'kit
raya a Uunuren.
21 Wana anamanaet ni Jesus, “Main kumon nin katinekan
a kukaisipan moyo. Kapada a nibaki' nako nin Ama, wanin
anamaet, ibaki' katamo.”
22 Kayadi' na nin nibarita' ti, pinaysepan nasaran inanawa
na ni Jesus mi'sa wana, “Akuen moya a Ispirito nan Dios.
23 Saray pirdunawen moyoy kukasalanan ra, napirduna
sarayna anaod; saray kai moyo nin pirdunawen ket kai sara
nin napirduna.”
24 Si Tomas a main nin purarag nin Singin a saya konran
labinrwa, kasa ya bale' sin rinmate' ya si Jesus
25 kanya' nin wanran raruma kona, “Na'kit miya a
Uunuren!”
Ket ni'bat na ni Tomas, “No kai ko nin ma'kit tan maarikap
a ubot nin ibwatan nin pasak sa gamet na tan maikurbot a
gamet ko sa riking na, kai ako nin mamper.”
26 Napalabas a masurok a sayay linggo, nididinep sara
anamana a tumutumbok sa luob nin bali, ket kalamo' raya
si Tomas. Natarangkawan a purta bale' sinumrep ya si Jesus
ket inumdeng ya sa butlay ra. “Main kumon nin katinekan a
kukaisipan moyo,” wana konra.
27 Mi'sa wana kona ni Tomas, “Kiten moy gamet ko tan ikwa
moy garamay mo sa ubot nin ibwatan nin pasak tan ikurbot
moy gamet mo sa riking ko. Andi' kayna nin magdwadwa no
kai edet, mamper kayna.”
28 Ket inumbat ya si Tomas tan wana kona ni Jesus, “Si'ka a
Uunuren ko tan si Dios kon raywen ko!”
29 Wana ni Jesus kona, “Mamper kayna para bana' ta na'kit
nakoyna? Makarma' tan maririket saray mamper mataman
nin kai rako nin na'kit.”

Si Gagara nan sitin Libro

30 Abaw et a parso nin na'kit ran tumutumbok a nangwa-
nangwa' ya si Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' kona a kai
naisurat iti konan sitin libro.
31 Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper
kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a
Anak nan Dios tan ta pigaw nin magkamain kamo nin byay
yupa' sa pakikalamo' moyo kona bana' ta mantepren moyo
in nin page'.

21

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran Tumutumbok na

1 Kayadi' nin sain, nipa'kit ya anamana si Jesus konran
tumutumbok na itaw sa Taaw Galilea*. Wanti e a nangyadi':
2 Sin sain, nikakalamo' sara si Simon Pedro, si Tomas a
main nin purarag nin Singin, si Natanael nin taga Cana sa
Galilea, saray a'nak na ni Zebedeo, tan rwa ra et nin raruman
tumutumbok na ni Jesus.
3 Wana ni Simon Pedro konra, “Mako ako nin manguna'.”
Ket, “Mayi kami,” wanra kona. Nako sara anaod sa taaw
bale' kasa gapo nin nakalap ra sin sain a yabi.
4 Sin manlumiwa' yayna a awro, itaw yan naka'deng sa
abay si Jesus, bale' kai raya nin maalilbi' nin tumutumbok.
5 Wana ni Jesus konra, “Uamigo, main nin nakalap moyo?”
Ket, “Kasa gapo anaod,” wanra nin ni'bat.
6 Wana konra, “Ikatkat moyay eket moyo sa bandan wanan
na nin baluto ket main nin makalap moyo.” Nikatkat raya
anaod a eket ra ket kai rayayna nin maarwas sa ka'bawan nin
nakalap.
7 Ket wana kona ni Pedro nin si tumutumbok a kawa'nan
na ni Jesus, “Si Uunuren ya in!” Sin narnge' nayti ni Simon
Pedro, niaysing ya bana' ta lus'ok yan mampagtrabaho, mi'sa
ya nin linmukso sa ranom.
8 Bale' saray raruma, inmabay saran iti sa baluto nin guruy-
guroy raya a eket nin napno' nin kuna'. Ambo' sara nin adayo'
nin tuloy sa abay, magsanyasot a mitro tamo' a kaadayo' ra.
9 Sin itaw sarayna sa tangkar, main nin na'kit radtaw nin
mandumtan baya ket main nin man'ibaya nin kuna' tan main
nin umno ray tinapay.
10 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mangawit kamodti nin
umno ra sa sain say nakalap moyon kuna'.”
11 Nako ya anaod si Simon Pedro sa baluto ket nitangkar
nayay eket nin napno' nin alalakin kuna', 153 sara. Bale'
mataman nin pinasyan ka'bawan ra nin kuna', kai nin rin-
misang a eket.
12 “Pari ana, mamuklas atamoyna,” wana ni Jesus konra.
Kasa gapo ni saya konra nin tumutumbok a nakaitpel nin
nanepet no si'no ya bana' ta tanda' ra a sya si Uunuren.
13 Kina' na nin kinalap ni Jesus a tinapay, wanin et sa kuna',
mi'sa na nin nibi konra.
14 Siti a ikatlon parso a nipa'kit ya si Jesus konran tumutum-
bok na sin sinmubli' yayna nin mabyay.

Pagsenen na ni Jesus a Nakem na ni Pedro

---

* **21:1** ***Galilea***- *Sa Griego:Tiberias*. Siti a sayay ngaran na et nin Taaw Galilea.

15 Kayadi' ra nin nangan, nitepet na ni Jesus kona ni Simon
Pedro, “Simon a anak na ni Juan, mas para a pangangawa'nan
mo kongko dyan sa saytin bubagay?”
“O', Uunuren, tanda' mon mampablyen kata,” ni'bat na ni
Pedro.
Ket wana ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosara a pa'sar
malalago' et nin karniro ko.”
16 Nitepet na nin pirwa ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan,
main nin pangangawa'nan mo kongko?”
Ni'bat na ni Pedro, “O' Uunuren, tanda' mon mampablyen
kata.”
Wana ni Jesus kona, “Edet, asikaswen mosaray pa'sar
karniro ko.”
17 Nitepet nan pitlo ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, si'ko
para a mampablyen mo?”
Ginmereng ya si Pedro ta pinitlo na nin nitepet ni Jesus
no mampablyen naya. Anaod inumbat ya si Pedro a wana,
“Uunuren, tanda' mo a sarba. Tanda' mo a mampablyen
kata.”
Wana anamanaet ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosaray
pa'sar karniro ko.
18 Isipen moyti nin maong, Simon. Sin kalagu'-laguan mo,
si'kan diri a mangisulot nin barkes mo tan nako ka sa rabay
mo nin keen. Bale' no masiken kayna li', ipa'nat moy takyay
mo tan baruren raka tan ika' rakadtaw sa kai mo nin rabay
nin keen.”
19 Nibarita' nayti ni Jesus ta pigaw nin ipatandaan na no
pa'no ya nin mati si Pedro nin mabyan yan pammagalang a
Dios.
Kaaram, wana ni Jesus kona ni Pedro, “Tumumbok ka
kongko!”
20 Linmingap ya si Pedro ket na'kit nayan mantumumbok
taw si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus. Sitaw si kadani
na sin pangngapon ra tan si nanepet intaw kona a wana,
“Uunuren, si'no a magtraidor komo?”
21 Sin na'kit nayayti ni Pedro, nitepet na kona ni Jesus,
“Uunuren, ani anamanaet a mangyadi' konan sitin tawo ey?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay
angga li' nin sumubli' akodti, ambale' a kapagawan mo ey?
Si'ka, tumumbok ka kongko!”
23 Kanya' nin naibandu-bando konra nin tutawo na ni Jesus
a kai ya nin mati ti nin tumutumbok mataman nin kai na
nin nibarita' ni Jesus a wanin, no kai edet, wana, “Bilang
wadi' a rabay koya nin mabyay angga no sumubli' akoynadti,
ambale' a kapagawan mo ey?”

Say Pammatutuo na nin Nanurat

24 Si'ko ya in nin tumutumbok. Mampatutu'wan ko a si'koy
nanurat nin sayti, ket tanda' mi a say nibari-barita' ko ket
tutuo.
25 Abaw et a ginwa-ginwa' na ni Jesus a no isurat nga'min,
sa wangko, kai nin malaman nin intiron mundo a libro nin
pakaisuratan.

Say GINWA-GINWA' ran APOSTOLES

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Siti a ikarwan libro sa Biblia a nisurat na ni Lucas nin nituluy-tuloy nan nisurat iti a maipa'ka' sa sarban nitarana' na ni Jesus nin gaw'en sin iti ya sa luta'. Nisurat nayti kona ni Teofilo a wanra ket saya yan impurtantin tawodtaw sa Roma. Si Lucas ket saya yan Griego nin mammemper, a duktor ya tan amigo tan ni'no naya nin kalamo' ni Pablo sa nipako na nin nangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa nagsikabarang nin lugar. Si primiron libro nin nisurat na ket si tanda' nin ka'bawan a *Si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo sigon kona ni Lucas*. Itaw konan sitaw nin libro ket naibari-barita' a "saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana'" (1:2) Iti konan sitin libro, ituloy na ni Lucas a mangisalaysay ket ipapalaway na a raruman nipangitpel tan pakiingar sa raruma a dinalanan ran tumutumbok na ni Jesus sa leleg nin ginwa' ray intiron mababa' ran sinmunor sa gan-gan na ni Jesus sin wana, "Si'kamoy ibaki' kon mangipatutuo nin say maipa'ka' kongko sa Jerusalem, sa intiron Judea tan Samaria, tan sa sarban lugar iti sa mundo." (1:8)

Natao yaytin libro sa tuloy parti bana' sa niyalawang nin nagkuriwan nan minsahi nan Mabistan Patanda'. Si u'nan parti, maipa'ka' sa tarana' a iti sa Jerusalem kayadi' ya nin niyuli' si Jesus sa langit. Si ikarwan parti, maipa'ka' sa nikaitayak sa Israel tan sa Samaria. Si ikatlon parti, maipa'ka' sa niyalawang nin nikaitayak anggan sa sarban lugar a sakop nan Roma.

Say maipa'ka' sa gawa' nan Ispirito nan Dios a sangkaimpurtantiwan nin parti iti konan sitin libro. Mu'na, ibi nay pakayadi' konran saray namper sa ginwa' na ni Cristo sa kudos. Sumunor, pinuyaan nasaran pakababa' nin mangitayak nin minsahi, tan pinagsen nasaray mammemper tan saray pupangulo ra.

Abaw a naibarita' iti maipa'ka' sa nikaitayak na nin Mabistan Patanda'. Bale', parti in tamo'. Kayadi' a si Jesus ket niyuli' yayna sa langit, si saya sa alalakin prublima ran tumutumbok na ket si no si'no sara a maibarita' nin tutawon ikon nan Dios. Wanin ta si Jesus tan saray nu'nan tumutumbok na ket Judio sara. Ket abaw sara konran saray nu'nan mammemper a nangipa'ka' a sitin pammemper ket para ya tamo' konran Judio. Bale', tininreg ya si Felipe nin ni'ras naya a minsahi

konran Samaritano (8:5-25), tan si Pedro nin nako yadtaw sa bali na ni Cornelio a kapitan nin armada nan Roma (10:1-48). Ket, ta pigaw nin mapapalawayan yay tepet a no si'no saran talaga a magwa' nin mag'in nin tumutumbok na ni Cristo, pinaipadar ya si Pedro sa dupong sa Jerusalem (11:1-18) tan si Pablo, namakayab ya anamaet nin sayay miting (15:2-35). Nipapalaway ra a kai nin matkap a mag'in ya yapo' nin Judio a sayay tawo ta pigaw nin mag'in ya nin tumutumbok na ni Jesus. Ipa'kit nin say diskurso ra ni Esteban, Pedro tan Pablo a say iti sa pammemper ran Judio ket natukid yupa' sa nipamper ra kona ni Cristo a si Jesus.

Si Pablo, syay sangkaimpurtantiwan nin nangipatanda' konan minsahi maipa'ka' sa pammemper kona ni Cristo konran ambo' nin Judio. Matpel yan nangipata-patanda' maipa'ka' sa pag'uuray nan Dios ket niyakay nan pirmi a maipa'ka' kona ni Catawan a Jesus. Bale' naipriso ya nin umnoy parso bana' sa sain. Mataman bale' nin wanin, naitayak nayay minsahi anggan sa Roma, si sangkaimpurtantiwan a syudad sa intiron mundo sin sain a panaon (28:17-31).

Say Linaman nan Sitin Libro

- Say bibilin na ni Jesus (1:1-11)
- Say pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' a tumarana' sa Jerusalem (1:12–19:20)
  - Say nagwaan nan Mabistan Patanda' konran mammemper itaw sa Jerusalem (1:12–6:7)
  - Pinisisyak yan pakaduksa-duksa' a dupong ran mammemper nin Judio (6:8–9:31)
  - Maisalba sara a ambo' nin Judio (9:32–12:25)
  - Napa'deng tan inmarunsa a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (13:1–16:5)
  - Inmabaw a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (16:6–19:20)
- Naipurok yay pag'adian nan Dios sa pag'adian nan Israel (19:21–28:31)
  - Nipau-pau'na a Madakep ya si Pablo sa Jerusalem (19:21–21:16)
  - Kai raya nin rinnge' nin Israelita si Pablo (21:17–23:11)
  - Kinuntra a pakaipatanda' nan Mabistan Patanda' (23:12–26:32)
  - Inaburuyan anaod nin mangipatanda' ya si Pablo itaw sa Roma (27:1–28:16)
  - Padaran nin nipatandaan a pag'aadi' nan Dios sa lugar ran ambo' nin Judio (28:17-31)

Say Pangingituloy nin Gagara nan Dios

1 Mampablyen kon Teofilo,

Itaw konan u'nan libro ko, nisurat-surat ko a maipa'ka' sa
sarban nitarana' na ni Jesus nin gaw'en tan iyakay,*
2 angga sa awro nin niyuli' yayna sa langit. Ket ba'yo ya nin
niyuli' sa langit, binibi-bibilin nasara sa tulong nan Ispirito
nan Dios a pinili' nan apostoles na maipa'ka' sa ituloy ran
gaw'en tan iyakay.
3 Sa luob nin a'pat a pulo' a awro, mayadi' a nipati tan
nisubli' nan mabyay, ni'non parso a nipa'ki-pa'kit ya konra
tan niyakay-akay nasara maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios* nin
pammatutuo a sinmubli' yan mabyay.
4 Ni'sa nin kadungo raya, wanan nibibilin ni Jesus konra,
"Andi' kamo nin lumakwan iti sa Jerusalem, no kai edet,
taga'nan moyadti yapo' a nipangako' na ni Ama. Nairgo
koyna intaw komoyo a maipa'ka' konan siti, ket anaod,
5 ranom a nipamawtismo* na ni Juan, bale' sa ambo' ana
nin ma'teng, bawtismwan kamo nin Ispirito nan Dios*."

Say Iyuyuli' na ni Jesus sa Langit

6 Ket ni'sa anamanaet nin nidudungo sara, nitepet ran
apostoles kona ni Jesus, "Uunuren, isubli' moyna para
sawanin kontamon tawodti sa Israel a pag'uuray konan
nasyon tamo?"
7 Ket ni'bat na konra, "Say panaon tan mumangyadi', nai-
tanda' nayna ni Ama mangibwat sa pakayadi' na, ket kai
moyoyna nin manepeg nin matandaan.
8 Wanin man, mabyan kamo li' anamaet nin pakayadi' no
mako ya nin miikap komoyo a Ispirito nan Dios, ket si'kamoy
ibaki' kon mangipatutuo nin say maipa'ka' kongko itaw sa
Jerusalem, sa intiron Judea, sa Samaria, tan sa sarban lugar
iti sa mundo."*
9 Ambo' nin na'teng kayadi' nayti nin inirgo ni Jesus, niyuli'
yayna sa langit a sikikikit sara; kaaram nasalimbengan yayna
nin gunem.
10 Ket mantumangar sara et nin mangkumikit kona ni Jesus
nin niyuli' sa langit sin kapingmatan main anadtaw nin rwa
ray lulalakin nisket nin maputi' a naka'deng sa dani ra.
11 "Si'kamon lulalaki nin taga Galilea," wanran sarayti,
"Mayin a isen kamo nin mantumangar kamo sa langit? Si
Jesus ket nikadayo' ya komoyo nin niyuli' ya sa langit, tan
sumubli' yadti li' nin bilang lamang sa no pa'no yan nuli' sa
langit."

---

* **1:1** Katuloy a iti nin say itaw sa Lucas (Lucas 1:1-4). * **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin panaon sa Lucas 24:1-53. * **1:5** ***nipamawtismo*** *-O:nipaminyag*. * **1:5** Mateo 3:11; Marcos 1:8; Lucas 3:16; Juan 1:33. * **1:8** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaibakian sa Mateo 28:19; Marcos 16:15; Lucas 24:47-49.

Si Matias a Kasilyan na ni Judas

12 Kayadi' nin sain, nibwat saraynadtaw sa mantawa-
gen nin Talugtog Olibo a apostoles tan sinmubli' sara sa
Jerusalem, a dandani sayay kilumitro a kaday'an*.
13 Ket sin nirate' saraynadtaw, nuli' saradtaw sa kwarto sa
ta'gay nan balin mampagtuluyan ra. Sarayti ket sara:
si Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome,
Mateo, Santiago a anak na ni Alfeo, si Simon a sayay
myimbron grupo ran Ribulusyunaryo, tan si Judas a anak
nan sayay mangaran nin Santiago*.
14 Sarayti ket pirmi saran nikakalamo' nin dinmasal, kalamo'
rasaray bubsat na ni Jesus, si Maria nin ina na, tan main et
nin raruman bubbayi.
15 Napalabas a umnoy awro, ni'san nadinep saray tumu-
tumbok kona ni Jesus a magsanyasot tan rwampulo' sara,
inumdeng ya si Pedro tan wana:
16 "Bubsat, matkap a matukid taw say naisurat sa Masanton
Kasuratan nin nipadles na ni Adi' David sa nipaninreg nan
Ispirito nan Dios kona, maipa'ka' kona ni Judas a syay nan-
galuyon konran saraytaw saray nanakep kona ni Jesus.
17 Gindat, kalamo' miya ta napili' ya anamaet nin main nin
kabiangan sa wantin pagtatrabaho para konan Dios," wana
ni Pedro.
18 Siti si Judas, nisaliw nan sayay pukok taw say kwartan
nibayad ra kona sa duka' a gawa' na. Itaw ya nin nipati ket sin
naragrag ya, tinumrak yay tyan na tan linumwa' a pait na.
19 Natandaan rayti nin nangyadi' nin sarba ran tawodtaw
sa Jerusalem ket pinangaranan rayaytaw a pukok nin Akel-
dama, a say rabay nan irgwen ket Luta' nin Daya'.*
20 Ket wana et ni Pedro, "Say padles na ni Adi' David ket
mabasa sa libro nin Kanta a wanti a wana,
'Pauryan yayna in nin piikapan na
a kasayna gapo nin miikap kona anggan maka'numan.'*
Main et nin wana,
'Kalapen kumon nin raruma a lugar na a sayay mammaga.'*
21-22 Kanya' nin matkap a mamili' atamo nin saya et nin
kalamo' mi nin tistigos a sinmubli' yan mabyay si Jesus.
Matkap a sya ket kala-kalamo' miya nin nakudti-nakodtaw
sin intiron panaon a iti ya intaw si Uunuren tamon Jesus,
nangibwat sin binawtismwan naya ni Juan angga sin niyuli'
yayna sa langit."

---

* **1:12** ***dandani...a kaday'an.*** *- Sa Griego:say kaday'an nin lalakwen a iyaburoy sa Awron Painawa.* * **1:13** Mateo 10:2-4; Marcos 3:16-19; Lucas 6:14-16. * **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:3-8. * **1:20** Kanta 69:25. * **1:20** Kanta 109:8.

23 Ket nangirikuminda sara nin rwa ran lulalaki nin pa-
milian ra. Say ngaran ra ket Jose tan Matias. Konan siti si
Jose, main nin manawag nin “Barsabas”; main et anamaet
nin “Justo”.
24 Mi'sa, dinmasal sara a wanra, “Catawan, tanda' mo a
linaman nin kanakman nin barang sayay tawo. Ipatandaan
mo pa komi no si'no konran saraytin rwa a pinili' mo
25 nin mag'in nin apostol nin sumubray nin mangwa' nin
rispunsibilidad na ni Judas, a sya ket ginurutan nayti tan
nako yayna sa peteg a kabagayan na.”
26 Nipadalan ra sa binunutan, ket si Matias a nabunot. Ket
nilamo' yayna konran labinsaya.

2

Nag'uray yay Ispirito nan Dios konran Mammemper kona ni Jesus

1 Sin pista ran Judio a mantawagen nin Pentecostes*, ni-
didinep sara sa sayay bali a sarba ran mammemper kona ni
Jesus nin itaw sa Jerusalem.
2 Kapingmatan, main nin narnge' ran bara'mon
rumaweswes nin pinasyan kasaw nin siri nin ibat sa langit,
a siti ket narnge' ya sa intiro nan bali a nididinepan ra
3 tan naka'kit sara nin bilang dutan apoy nin bakas dila' a
dinumpa-dumpa' sa barang saya konra.
4 Ket nag'uray yay Ispirito nan Dios sa barang saya konra
tan nakapag'irgo sara sa ambo' ran sarita' nin diri bana' sa
pakababa' a nibi nan Ispirito nan Dios.
5 Sin sain, main saradtaw sa Jerusalem a Judio nin
madibusyon konan Dios, bale' abaw sara konra a nangibwat
sa nagsikabarang a nunasyon.
6 Sin narnge' raytaw a rumaweswes, nagsiarak saran ni-
didinep itaw. Ket naka'ngap sara nga'min ta mangkarnge'
rasaray mammemper nin mampag'irgo sa sarita' nan diri nin
barang saya konra.
7 Sa nipaka'ngap ran tuloy ket wanra, “Ambo' para a taga
Galilea sarayti nin tutawo?
8 Ket pa'no bale' a mangkarnge-karnge' tamoynan
man'irgwen ra a irgo tamon diri?
9 Si'tamo nin iti ket main nin taga sa Partia, sa Media, sa
Elam, sa Mesopotamia, sa Judea, sa Capadocia, sa Ponto, sa
Asia,
10 sa Frigia, sa Pamfilia, sa Egipto. Main et nin taga sa
lulugar sa nasyon nin Libya nin adani sa Cirene. Main

* **2:1** Mabasa maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

anamaet et nin taga Roma nin Judio tan saray nasagyat sa pammemper nin Judio
11 tan main et nin tutawo sa Creta tan sa Arabia. Ket mangkarnge' tamon mampag'irgo sara sa uirgo tamon diri maipa'ka' sa makapaka'ngap nin ginwa-ginwa' nan Dios.”
12 Kai ma'pos nin isipen nin barang saya a mampangyadi' ket kai nin mabulsu-bulsot a pittepetan ran wanra, “Ani kadi' a pipa'kaan nin sayti?”
13 Main sara bale' a manuya'-tuya' nin wanra, “Nabok sarain tamo'!”

Si Minsahi na ni Pedro a Si Cristo syay Tinudo' nan Dios

14 Ket, nako ya sa adapan si Pedro nin kalamo' nasaray labinsaya et nin apostoles, mi'sa ya nag'irgo nin maksaw a wana,
“Kababalyan tan sarba moyo nin mampiikap iti sa Jerusalem, rumnge' kamo pan maong tan andi' kamo nin malingo maipa'ka' sa mampangyadi'.
15 Kai sara nin nabok ti nin tutawo nin bilang sa man'ipa'ka' moyo. Alas nwibi tamo' et nin buklas!
16 No kai edet, saytin mampangyadi' ket say nipadles na ni Prupita Joel sin nu'nan panaon a wana:
17 ‘Wana nin Dios, “Sa panaon nin adapen ana nin kala'pusan,
ibi koya nin sibubulos a Ispirito ko sa sarba.
Ket saray ua'nak moyo, lulalaki man o bubbayi, mangi-patanda' sara li' nin maipa'ka' kongko.
Saray mangalalago' nin lulalaki, pa'kitan kosara li' nin bubagay a kai ra ma'kit nin raruman tutawo, tan
saray mumasiken, manaynep sara li' nin say ipataynep ko konra.
18 O', mataman konran uaripen ko, lulalaki man o bubbayi,
ibi koya anamaet nin sibubulos a Ispirito ko sa saytaw li' nin panaon,
ket mangipatanda' sara nin maipa'ka' kongko.
19 Mangipa'kit ako nin makapaka'ngap nin mangya-mangyadi' sa langit,
tan mumilagro nin paka'kitan iti sa luta'.
Ma'kit li' sa luta' a daya', apoy tan makubpal nin asok
20 tan sa langit, dumedlem ya li' a awro
tan umudit ya li' nin bilang daya' a bulan.
Ket konan siin, rinmate' anaytaw si impurtantin panaon a si'kon si Dios
ket mag'uray akon main nin pinasyan kaalakyan nin pakayadi'.
21 Ket maisalba koyay si'numan a kidawat nin inganga'do kongkon si Uunuren.” ’*

* **2:21** Joel 2:28-32.

22 Kanya' nin reng'en rako pa, si'kamon kapada ko nin
Israelita,” wana ni Pedro. “Si Jesus a taga Nazaret, yupa'
kona, nangwa' ya a Dios nin mumilagro tan makapaka'ngap
a nangya-nangyadi'. Tanda' moyoynay maipa'ka' sa sayti
say man'ibarita' ko ta iti nin mismo nin nangyadi' sa lugar
moyo. Nipatanda' na nin Dios komoyo a si Jesus tawo naya
nin nibaki' na.
23 Ket siti si Jesus, nipagamet ya komoyo bana' ta nidisisyon
tan niplano nayna in nin gindat nin Dios. Ket nipapati moya
konran ambo' nin Judio a nipasak raya sa kudos.
24 Bale' pinasubli' nayan mabyay nin Dios ket ginlat naya sa
irab nin pag'in nin nati ta kai nin magwa' a mag'uray a patiti
kona.
25 O' ta nisurat nayti e ni David sin nu'nan panaon a
maipa'ka' konan siti si Jesus,
‘Tanda' ko nin kalamo' koyan pirmi a Dios.
Iti yan pirmi sa abay ko kanya' nin kasa gapo nin
makatege' kongko.
26 O' a wanin kanya' nin maririket a kanakman ko,
tan mariga ako sa pag'iirgo ko;
ket, mataman no tawo ako tamo',
matalek ako nin liso a
27 kai mo nin pauryan, O Dios,
nin itaw ya tanay kararwa ko sa *Hades**,
tan kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki'
mon tutuo komo.
28 Nipatandaan ma kongko a dalan nin mangipunta kongko
sa byay.*
Gaw'en mon malipos ako nin ririket ta kalamo' katan pirmi.’
”*
29 Nituloy na ni Pedro maipa'ka' konan siin ket wana,
“Bubsat, tanda' tamo anaod a si puon tamon si David, nati
ya ket nitabon raya, tan say katutu'wan ket ke'ran na et nin
pantyon na anggan sawanin.
30 Si David, tanda' naytaw say nipangako' nan Dios kona ta
nisamba nan Dios kona a ipata'gay naya li' a saya konran puri
na nin mag'adi' ya nin bilang sa nipag'adi' na ni David.* Bana'
konan siin tan bana' anamaet a saya yan prupita, kanya' nin
31 tanda' naynan gindat a gaw'en na nin Dios. Ket nibarita'
nayna anaod nin gindat a maipa'ka' sa isusubli' nan mabyay
nin Cristo nin nipangako' nan Dios, a wana

---

* **2:27** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' sa Hades sa Glusaryo.

* **2:28** *a dalan nin mangipunta kongko sa byay.- O:a pasublien nakon mabyay.*

* **2:28** Kanta 16:8-11. * **2:30** Kanta 132:11; 2 Samuel 7:12,13.

kai naya nin pinauryan nin Dios nin itaw ya tanay kararwa
na sa *Hades*, tan a si lalaman na, kai na nin niyaburoy a
maumok ya."
32 Wana ni Pedro, "Ket matistigusan min sarba a si Jesus nin
pinasubli' nan mabyay nin Dios a man'ibarita' na sa sain a
wana.
33 Nikwa yayna sa sangkata'gayan nin lugar sa wanan nan
Dios a syay Ama na, tan nibi nayan Ama kona a Ispiriton ni-
pangako' na kona. Kanya' nin naimatunan tan narnge' moyo
sawanin a makapaka'ngap nin nunangyadi' a pinangibwat
na ni Jesus nin nangyadi' sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
34 O' ta main et nin nipadles na ni David, bale' ambo' anaod
nin say lalaman nan diri a mantukuyen na bana' ta kai ya nin
nuli' itaw sa kami'nan nan Dios. Nisurat na a wana,
'Wana nin Dios konan Uunuren ko,
"Tumekre' kadti sa pawanan ko
35 mintras a mampasukuen kosaran liso komo a kukala-
ban mo." '*
36 Bana' ta wanin," wana ni Pedro, "matkap a sarba tamon
Israelita ket, matandaan tamon maong a sitaw si nipangako'
nan Dios ket ginwa' nayan Uunuren tan Cristo. Sya si Jesus
nin nipasak moyo sa kudos!"
37 Natinreg nin maong a kanakman ran tutawo sa saytin
narnge' ra ket wanran nitepet kona ni Pedro tan konran
raruman apostoles, "Bubsat, ani edet a gaw'en mi?"
38 Ket ni'bat na ni Pedro, "Pagbabawian moyoynay
kukasalanan moyo tan pabawtismo kamon mangipa'kit a
man'akuen moyayti si Jesu-Cristo. Gaw'en moyoyti ta pigaw
nin pirdunawen nan Dios a kukasalanan moyo, tan ibi nayan
rigalo komoyoy Ispirito na.
39 Anaod, siin a nipangako' na para sa kaabigan moyo
tan ran saray puri moyo, tan mataman saray tutawodtaw
sa adayo' nin lulugar. Saytin nipangako' nan Uunuren a si
Dios tamo ket para sa barang sayan sagyaten na nin umarak
kona."
40 Abaw et a nisala-salaysay na ni Pedro ta pigaw nin
patutu'wan nay nibari-barita' na, tan binari-baritaan nasara
a wana, "Pal'isan moyo saray tutawo konan sitin panaon a
madusa sara li' bana' sa maraet a gugawa' ra."
41 Ket abaw saray namper sa nibarita' na ni Pedro, ket
nipabawtismo sara. Konan sitaw nin awro, nalamu'nan
saran magtulunribo a mammemper.

Say Kabibyay ran Mammemper

---

* **2:35** Kanta 110:1.

42 Inawru-awro, masuet saran nangrenge' sa uakay ran
apostoles. Nilalangen-langen sara nin sarba ran mammem-
per, nidudungu-dungo saran mangan*, tan pirmi sara tanan
dumasal.
43 Ket napno' saran pangingibilang a tutawo konan Dios ta
abaw a ginwa-ginwa' ran apostoles nin makapaka'ngap tan
pammatutuo nin maipa'ka' konra.
44 Mididinep saran pirmi* a mammemper tan ikon nin
sarba a main nin saya tan saya
45 ket nilaku'-lako' ray main tan kukayamanan ra, ket
say naglakuan nibi-nibi ra konran kalalamo' ra dipindi sa
pakatkapan nin barang saya.
46 Inawru-awro saran nipapasayadtaw sa sakop nan Tim-
plo nin nangrayu-rayo konan Dios. Nidudungu-dungo saran
nangan-nangan sa pupammali ra, a pinasyan ririket tan
mabulos a nakem ran nangitao sa saya tan saya.
47 Nangrayo saraynan nangrayo konan Dios, tan saray
tutawo, karirikitan rasaray mammemper. Ket si Uunuren,
nilamo' nasara konra nin inawru-awro a man'isalba na.

3

Pina'get nan Ispirito a Pagtitistigos ra ni Pedro

1 Sayay awro, nako saradtaw sa sakop nan Timplo si Pedro
tan si Juan, ta udas nin kadadasal itaw; mag'alas tres nin
yabina.
2 Sa purta sa Timplo a mantawagen nin “Purtan Mabista”,
main itaw nin sayay tawon lupoy nangibwat et sin niyanak
ya. Sitin lupoy, ika' rayan inawru-awrodtaw ta pigaw nin
kipayabor ya konran tutawon sumrep sa sakop nan Timplo.
3 Sin na'kit nasara si Pedro tan si Juan nin adap itaw sa
sakop nan Timplo, nikipayabor ya konra.
4 Pinastang rayan maong, mi'sa wana ni Pedro kona, “Pas-
tangen rakami!”
5 Ket pinastang nasara tan taga-taga'nan nay ibi ra kona.
6 Wana et ni Pedro, “Kasan balitok, ni pirak ko; no ani a
main ko, siin a ibi ko komo. Sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo nin
taga Nazaret, lumalako ka.”
7 Gina'getan naya ni Pedro sa wanan nin takyay tan
pina'deng naya, ket tampor ginumsen a ayi tan bisit na.
8 Ket naka'deng ya tan linmala-lalako ya. Nayi ya konra
nin sinumrep sa sakop nan Timplo, a luksu-lukso ya tan
manraywe-raywen nayay Dios.

---

* **2:42** *nidudungu-dungo saran mangan,- O:mangan sa pangwa-pangwa' ran pammane-panemtem sa nipati na ni Jesus,* * **2:44** *Mididinep saran pirmi- O:Pinasyan irot nin pikakalamo' ran.*

9 Saray tutawodtaw, na'kit ra a manlumalako ya tan man-
raywen nayay Dios.
10 Sin naalilbi' rayan tutawo a syaytaw si kipayabor nin
nakatekre' itaw sa mantawagen nin Purtan Mabista sa Tim-
plo, wanin anan tuloy a nipaka'ngap ra.

Si Minsahi na ni Pedro sa Timplo

11 Nakaga'get yaytaw si tawo konra ni Pedro tan Juan, a
itaw sara sa lugar sa Timplo a mantawagen nin "Balkon na ni
Solomon", sin niririrngan saran nalayo nin inmarak konra a
tutawo bana' ta naka'ngap saran tuloy.
12 Sin na'kit nasara ni Pedro, wana konra,
"Si'kamon kapada kon Israelita, ambale' nin naka'ngap
kamon tuloy tan ambale' nin nakamulite' kamo komi?
Man'ipa'ka' moyo para a nakalalako yayti nin tawo nangib-
wat sa pakababa' mi o bana' ta rilihyuso kami?
13 Si Dios a syay nagsirbyan ra ni Abraham, Isaac, tan Jacob,
tan saray pupuon tamo*, nipadar nan pinasyan kata'gayan
na nin si Aripen nan si Jesus. Bale' sya, nipagamet moya
konran saray iti sa uray, tan ginurutan moya sa adapan na
ni Pilato. Disidido nayan bulusan sin saytaw si Jesus,
14 bale' si'kamo, kai moya nin inalilbi', sya a liso nin naita-
laga konan Dios tan sya nin kasa gapon kasalanan. Dinawat
moyoyna edet nin sayay priso nin mangmamatin tawo a
ibulos na ni Pilato.*
15 Pinati moya si Jesus a Puon nin Byay, bale' pinasubli'
nayan mabyay nin Dios. Ket matistigusan mi nin tutuo in.
16 Ket bana' sa pagmamatalek mi sa no si'no ya si Jesus, sitin
tawo nin tanda' moyon gindat a lupoy, makalalako yayna.
O', nangyadi' ti bana' sa pagmamatalek mi kona ni Jesus,
ket bilang sa mangkiten-kiten moyo sawanin, limpyo yaynan
lisoytin tawo.
17 Bubsat, tanda' ko a si'kamo tan ran saray mag'uuray,
ginwa' moyo in si nipapati moya si Jesus ta nagkurang a
pakataros moyo.
18 Sin saytaw et sin nu'nan panaon, nipatandaan rayaynan
sarba ran prupita a minsahi nan Dios a si sya a Cristo nin
nipangako' na nin mag'adi' ket mapadya'dya' ya, ket sawanin
natukid ana in sa ginwa' moyo kona ni Jesus.
19 Kanya' nin matkap a magbabawi' kamo sa kasalanan
moyo tan sumubli' kamo konan Dios, ta pigaw nin mapir-
dunayna a kukasalanan moyo,

---

* **3:13** Exodo 3:15. * **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:15-23; Marcos 15:6-14; Lucas 23:13-23; Juan 19:12-15.

20 ket gaw'en nan Dios a mainawnan a kukanakman moyo
tan ibaki' nayadti si Jesus, a syay Cristo nin tinudo' naynan
gindat nin adi' a mag'uray komoyo.
21 Matkap a itaw ya et yapo' sa langit, anggan say sarba
ket pinaba'yo nayna nin Dios bilang sa nipaibarita' nayna sin
saytaw et konran prupita nin naitalaga kona.
22 Bilang wadi' si Moises, wana,
‘Mangipadar ya li' komoyo si Uunuren tamon Dios nin
sayay Prupita nin bilang sa nipangibaki' na kongko. Saya
ya li' nin kapada tamon Israelita. Matkap nin reng'en
moyon maong a sarba nin ibarita' na komoyo.
23 Bale' si si'numan li' a kai nin mangimbabaet sa irgo
na, kai yayna li' nin maibilang konran tutawo nan Dios tan
madusa yan mati.’
Wanin a wana ni Moises sin saytaw et.”*
24 Wana et ni Pedro, “Anaod, saray raruma et nin prupita,
mangibwat kona ni Samuel pati sara et nga'min a sinmunor
kona, nipadles ran lamang ti say mampangyadi' sawanin.
25 Si'kamo, main nin biang moyo sa sayti sawanin ta puri
rakamo nin sarain tan kirama' kamo sa nipangako' nan Dios
sin saytaw et konran puon tamo. Nibarita' na kona ni Abra-
ham, ‘Mangibwat konan puri mo, bindisyunan ko a sarban
tutawodti sa mundo.’*
26 Kanya' nin,” wana ni Pedro, “sin nipadar naya tan nibaki'
nayadti nin Dios a Aripen nan si Jesus, kontamon Judio ya
nin nu'nan nako ta pigaw nin bindisyunan natamo yupa' sa
pangwa' na a gurutan ana nin barang saya kontamo a duka'
a kabibyay.”

4

Dinakep sara si Pedro tan si Juan

1 Mangkiirgo sara et si Pedro tan si Juan konran tutawo
sin main nin inmarak konra nin pupadi', si upisyal ra nin
gwardya sa Timplo tan main anamaet nin Saduseo*.
2 Pinasya nin sager ra konra ni Pedro tan Juan bana' ta
man'ibarita' ra a pinasubli' nayan mabyay nin Dios si Jesus
ket bana' kona pasublien nasara li' nin mabyay a nunati.
3 Nipadakep rasara si Pedro tan Juan, ket bana' ta mangku-
matpaapon ana, nipukok rasarayna angga sin buklas.
4 Wanin man, abaw sara konran saray nakarnge' konra ni
Pedro a namper sa wanra. Ket nag'in maglimanribo saray
lulalaki tamo' nin mammemper.

---

* **3:23** Deuteronomio 18:15,18,19. * **3:25** Genesis 22:18. * **4:1** Sarayti saray ***Saduseo***, kai ra nin tepren a main nin isusubli' nin mabyay.

5 Sin sinmunor nin awro, nididinep saradtaw sa Jerusalem
a mag'uuray ran Judio, saray Mangatuntawo ra tan saray
Madudunong sa Gugan-gan.
6 Itaw ya anamaet si Anas a syay Sangkata'gayan nin Padi',
si Caifas, si Juan, si Alejandro, tan raruma et nin myimbron
pamilya nan si Sangkata'gayan nin Padi'.
7 Pinaadap rasara konra si Pedro tan Juan tan nitepet ra
konra, “Yupa' sa ani nin pakayadi' moya nin napaanda' ti si
lupoy? Si'no anamaet a nami nin siin nin pakayadi' komoyo?”
8 Ket, si Pedro, a mampag'urayan naya nin Ispirito nan Dios
wana,
“Si'kamo nin pupangulo tan mangatuntawo,
9 man'usisaen rakami maipa'ka' sa maabig a ginwa' mi
konan siti si gindat nin lupoy. Mangkalutkuten moyo no
pa'no ya nin napaanda'.
10 Edet, si'kamo tan sarba ran saray kapada tamon tagadti
sa Israel, manepeg a matandaan moyoyti: Siti nin tawo a
gindat ket lupoy ya, sawanin iti ya sa adapan moyo nin
limpyon man'umdeng ana bana' sa pakayadi' na ni Jesu-
Cristo nin taga Nazaret. Sya si Jesus nin nipasak moyon pinati
sa kudos; wanin man, pinasubli' nayan mabyay nin Dios.
11 Kapadan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
‘Si bato nin nibilang moyon kai nin mausar nin si'kamon
karpintiron namanday,
Sitaw a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.’*
Siin nin bato ket si Jesus.
12 Si Jesus tamo' a makapamakanda' nin byay tamo, bana'
ta iti sa intiron sangkamundwan, kasaynan si'numan nin
raruma et a nibi nan Dios nin makapangisalba kontamo.”
13 Naka'ngap saran tuloy a pupangulo ran Judio sin na'kit
ran pinasyan tepel ran mag'irgo ni Pedro tan Juan, anta
tanda' ran kasan inadal ra tan ka'bawan sara tamo' nin tawo.
Ket napanemtem ra a kalalamo' nasara intaw ni Jesus.
14 Konan siin, kasan naibarita' ran pupangulo nin kuntra
konra ta mangkiten-kiten rayaytaw si tawon napaanda' nin
naka'deng sa dani ra ni Pedro tan Juan.
15 Kanya' nin pinaliwa' rasara yapo' nin pupangulo sa
kwarto nin Kunsiho tan nag'iirgo sara.
16 Wanra, “Ani a gaw'en tamo konra? Tanda' nin sarba nin
iti sa Jerusalem a gawa' rayaytaw si ambo' nin basta-basta nin
milagro. Ket kai tamo nin maibudi' a katutu'wan.
17 Say mabista, ta pigaw nin kai ana nin maitayak et konran
tutawo a man'iyakay ra, ima'nwen tamo sara nin mangibari-
barita' nin maipa'ka' konan siin si wanran syay Cristo a
nipangako'.”

---

* **4:11** Kanta 118:22.

18 Ket kinayaban rasara anamanaet si Pedro tan binibilin
rasara a wanra, “Andi' kamoyna gapo nin mangibari-barita'
nin maipa'ka' konan siin kano a Cristo.”
19 Ket wanran inumbat ni Juan tan Pedro, “Si'kamo ana a
manimbang no aya kasi a matunong sa pangingikit nan Dios:
Si tumumbok kami komoyo o kona nin Dios?
20 Anaod, kai mi nin magwa' a tumumbok sa wamoyo a
andi' mi ana nin ibari-barita' a na'kit tan narnge' mi nin
maipa'ka' kona ni Jesus.”
21 Sin sain, mas lalo rasara et yapo' nin linili'mo nin saray
pupangulo si Pedro, mi'sa rasarayna nin binulusan ta kasan
ma'kit ran padalan a madusa rasara; lalo ta saray tutawo ket
manraywe-raywen rayay Dios bana' konan
22 si nangyadi' a paka'kitan nin pakayadi' na. Saya et, sitaw
si tawo nin napaanda' ket masurok anan a'pat a pulo' a taon
nin lupoy ya.

Mampagsenen a Pagmamatalek ran Mammemper

23 Sin sain, sin binulusan sarayna si Pedro tan Juan, sin-
mubli' saran tampor konran kalalamo' ra tan nibarita' ra
konra a wanran Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatunta-
won iti sa uray.
24 Sin narnge' ra a wanra, nipapasaya saran dinmasal
konan Dios a wanra, “O Catawan a main nin kapangyadian
sa sarba, si'kay namarsa nin langit tan nin luta', pati say taaw
tan say sarba nin main sa sayti.*
25 Si'kan lamang taw si namag'irgo konan si puon min si
David. Saya yan aripen mo nin sa nipaninreg nan Ispirito mo
kona ket wana,
‘Pinasyan bayani ra nin saray kai nin magtanda' konan Dios,
tan mikukumplot sara sa duka' a gawa', bale' kasa nin
pirat'anan nin sayti.
26 Saray uadi' tan saray pupangulo sa nagsikabarang nin
lugar iti sa mundo,
sisasadya' sarayna ta nipapasaya sara
ta pigaw nin kuntrawen raya a Dios tan a Cristo nin
nipangako' na.’*
27 Anaod, nangyadi' anan talaga in iti sa sitin syudad! Si Adi'
Herodes tan si Gubirnador Poncio Pilato tan saray kalalamo'
ran ambo' nin Judio, tan pati anamaet nin saray kapada
min Israelita, nikukumplot sara nin patyen ya a Aripen mon
nitalaga nay byay na komo, sya si Jesus, tan sya a tinudo' mo
nin Cristo.*

---

* **4:24** Exodo 20:11; Nehemias 9:6; Kanta 146:6. * **4:26** Kanta 2:1-2. * **4:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:1,2; Marcos 15:1; Lucas 23:1-2,10-11; Juan 18:28,29.

28 Bale', sain, iti anan gindat sa makapangyayadi' nin plano
mon gaw'en ket nigagara mon talaga nin matukid.
29 Ket sawanin, Catawan, tanda' moy panglili'mo ra komi.
Kanya' nin tulungan rakami kumon nin si'kamin uaripen mo,
a kai kami nin lumi'mo nin ipatanda' mi a sarita' mo.
30 Ipa'kit mo pa a pakayadi' mo nin mamaanda' konran
main nin masakit, tan aburuyan rakami pan makagwa' nin
makapaka'ngap nin pammatutuo a mangingilalaman kami
komo tan raruma et nin makapaka'ngap nin bubagay, yupa'
sa pakayadi' nan Aripen mon nitalaga nay byay na komo, si
Jesus."
31 Kayadi' ra nin dinmasal, naeyeg yay bali nin kami'nan
ra. Sarba ra ket liso nan nag'urayan nin Ispirito nan Dios, ket
pinasyan tepel ran nangibari-barita' nin minsahi na.

Say Mararos nin Pikakalamo' ran Mammemper

32 Sarba ran saray mammemper, sayan-saya a kaisipan tan
apes ra, tan kasan si'numan nin nangikwinta a say main na
ket para tamo' nin bukod kona, no kai edet, para sa sarba.
33 Saray apostoles, naiduma a pakayadi' ra sa pangibari-
barita' a pinasubli' nayan mabyay nin Dios si Uunuren tamon
Jesus. Ket si Dios, nibu'bo' nay tulong na konran sarba ran
mammemper.
34 Kasa gapo nin nagkurang konra sa pakatkapan ra ta
saray main nin luta' o bali ket nilako' rayti, tan say naglakuan,
35 nibi ra konran apostoles nin nibi-nibi ra konran saray
mampagkakurang sa matkap ra.
36 Alimbawa' ket, main nin saya konra a say ngaran na
Jose. Puri naya ni Levi tan taga ya sa isla nin Cyprus. Saray
apostoles tinawag rayan Bernabe a say rabay nan irgwen nin
sitin ngaran ket Mapangliwaliwa.
37 Naglako' yan luta' na tan niparisibi nay naglakuan kon-
ran apostoles.

5

Para sa Pakararos nan Dupong ket Nati sara si Ananias tan Safira

1 Sawanin, main anamaet nin saya nin lalakin say ngaran
na Ananias tan si asawa na say ngaran na Safira. Sarayti,
naglako' saran luta' ra.
2 Ket nag'irgwan ran mitraasawa a itra' ray raruman
naglakuan. Ket say raruma tamo' a niparisibi na ni Ananias
konran apostoles a kano wadi' ket saytaw nga'min.
3 Ket si Pedro wana, "Si'ka, Ananias, inaburuyan man
nag'uray sa kanakman mo si Satanas ta mampibula'-bula'

ka konan Ispirito nan Dios sa wamo nin sayti nga'min a
naglakuan moyo.
4 Sin ba'yo moya nin nilako' a luta' moyo, iti ana komoyo
no ilako' moya o kai ta ikon moya anaod, tan mataman sin
nalako' moyayna, iti et a lamang komoyo no ani a gaw'en
moyo sa naglakuan ta ikon moyo. Ket ambale' a naisip mon
gaw'en ti? Sa saytin ginwa' mo, ambo' tamo' nin sa tutawo ka
nin nibula'-bula' no kai mas lalo ana konan Dios."
5 Sin narnge' nayti ni Ananias, natumba ya ket nati ya.
Ket pinasyan nikabigra' ran sarba ran nakatanda' sa
nangyadi'.
6 Saray tububa'yo nin itaw, pinunggos rayay bangkay na
tan nika' raya nin nitabon.
7 Sin tuloy udas ana angangko a linmabas, rinmate' ya si
Safira, a kai na et nin tanda' a nangyadi'.
8 Wana ni Pedro kona, "Si'ka, Safira, sayti tamo' para
nga'min a naglakuan moyo konan luta' moyo?"
Ket ni'bat na ni Safira, "O', sain tamo'" wana.
9 Wana et ni Pedro, "Ambale' a nikumplot kamon mi-
traasawa a ikwa moya sa sayay panunubok a Ispirito nan
Uunuren tamo? Reng'en mo, manrumate' saraynay nako nin
nanabon konan asawa mo ket sumunor ka anamaet nin ika'
ra nin itabon."
10 Konan siin a lamang, natumba ya si Safira ket nati ya. Sin
rinmate' saraynaytaw saray tububa'yo, na'kit ran nati ya si
Safira ket inalsa raya tan nika' raya nin nitabon sa abay nan
nanabunan konan asawa na.
11 Ket sin sain, saray sarba ran mammemper itaw tan saray
raruma et nin nakarnge' sa nangyadi', pinasya nin li'mo ra.

Inmabaw saraynan Inmabaw a Mammemper

12 Ket abaw a ginwa-ginwa' ran saray apostoles nin maka-
paka'ngap nin pammatutuo nin maipa'ka' konra a naimatu-
nan ran tutawo. Sarba ran saray mammemper, itaw saran
pirmi nin mididinep sa "Balkon na ni Solomon" itaw sa
Timplo.
13 Saray ambo' nin mammemper, mali'mo sara nin
kilangen-langen konra. Wanin man, saray tutawo ket ata'gay
a pangingikit ra konra.
14 Ket inmabaw saraynan inmabaw a nailamo' konra nin
mammemper kona ni Uunuren a Jesus, lulalaki tan bubbayi.
15 Bana' sa mampangya-pangyadi', nika'-nika' rasaran
tutawo sa rigrig nin dudalan a main nin masakit a nakaida'
sara sa katri tan sa apay ra, ta pigaw nin mataman tana nin
maalinawan nasara ni Pedro no lumabas ya.
16 Abaw sara et a tutawon nangibwat sa bubabali nin iti
sa libed nin Jerusalem a nakodtaw nin inawit-awit rasaray

main nin masakit tan saray nasrepan nin duka' a ispirito. Ket, sarba ra nga'min ket napaanda'.

Pinaidap saray Apostoles

17 Sin sain, pinasyan imbel nan Sangkata'gayan nin Padi' tan saray kalalamo' na nin myimbro sara nin grupo ran Saduseo konran apostoles, kanya' nin nangimey sara.
18 Nipadakep rasaray apostoles mi'sa rasara nin nipapriso.
19 Bale' sin yabi, inabryan nayan sayay anghil nan Dios a priswan tan pinaliwa' nasara. Wana konra,
20 “Mako kamodtaw sa sakop nan Timplo tan ibari-barita' moyo konran tutawo a maipa'ka' konan siti si byay a iti kona ni Jesus.”
21 Tinmulok sara konan anghil a apostoles. Sin mangkumalaway ana, nako sara sa sayay lugar itaw sa Timplo tan nangyakay sara.

Sin sain anamaet, nididinep saray Sangkata'gayan nin Padi' tan kalalamo' na, tan miniting rasaray myimbro nan Kunsiho tan nga'min ran Mangatuntawo ran Judio, mi'sa sara nin namaki' nin gwardya nin keen rasara nin kalapen a apostoles sa priswan.
22 Bale' sin rinmate' saradtaw sa priswan a gwardya, kasa saraynadtaw a apostoles. Kanya' nin sinmubli' sarayna tan wanra,
23 “Sin rinmate' kamidtaw sa priswan, sarado yan maong tan itaw saran mampaggwardya sa purta a gwardya. Bale' sin inabryan miya a namukukan konra, kasa gapo ni sayan tawodtaw sa luob!”
24 Sin narnge' rayti nin si upisyal ran gwardya sa Timplo tan saray Pupangulon Pupadi', nabagya' sara tan nangisip sara no ani a pirat'anan li' nin sayti.
25 Kaaram, main nin tawon rinmate' nin wana konra, “Saraytaw saray nipriso moyo, itaw sara sa sakop nan Timplo nin mampangyakay konran tutawo.”
26 Kanya' nin nako yadtaw a upisyal tan saray gwardya konran apostoles ta pigaw nin dakpen rasara. Bale' kai rasara nin pinwirsa ta mali'mo saran bangli' no kudas-kudasen rasara nin tutawo.
27 Niyadap rasaray apostoles konran pupangulo ket si Sangkata'gayan nin Padi' wana konra,
28 “Mairot min niyawa' komoyo a pangangakay moyo nin maipa'ka' konan siin a Cristo kano. Bale' kiten moyoy ginwa' moyo! Nitayak moyoynay akay moyodti sa Jerusalem, tan mampaliwaen moyo nin ubatan mi a patiti na.”
29 Bale' wana ni Pedro tan saray raruman apostoles,
“Anaod, matkap a si Dios a tumbuken mi ambo' a tutawo!

30 Si Dios nin rinayo ra nin pupuon tamo, nipata'gay naya si
Jesus a dinuksa' moyon pinati nin nipasak sa sayay kayo.*
31 Nikwa naya nin Dios sa lugar nin sangkata'gayan
a kagalangan itaw sa wanan na, a syay Pangulo
tan Mangingisalba ta pigaw nin mabyan atamon
pagkanawanawan magbabawi' a si'tamon puri na ni Israel
ket mapirduna a kasalanan tamo.
32 Ket tistigos kami sa sain nin nunangyadi'; wanin ya ana-
maet a Ispirito nan Dios nin mampiikapen nan Dios konran
saray mantumulok kona.”

33 Sin narnge' ran pupanguloyti nin wana ni Pedro, wanin
ana a sager ra, ket nag'iirgwan ra nin ipapati rasaraynay
apostoles.
34 Bale' main nin saya konran pupangulo a inumdeng,
nin say ngaran na ket Gamaliel. Sayay Pariseo yayti
nin madunong ya sa Gugan-gan ran Judio tan ata'gay a
pangingikit ran sarba ran tutawo kona. Ket niparikor nasara
yapo' a apostoles,
35 mi'sa wana konran kalalamo' nan pupangulo,

“Kapada ko nin Israelita, pakandaen tamo a gaw'en tamo
konran saraytin tutawo.
36 Bilang wadi', sin ambo' et nin na'teng, main yaytaw si
tawon say ngaran na ket Teudas, nin sa wana saya yan alaki
nin tawo. Ket main nin mag'a'pat a yasot sara a naayat
na nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya. Nisisyak saray
tumutumbok kona, ket say nitarana' na na'rep.
37 Kaaram, main yaytaw anamaet si sayay taga Galilea nin
say ngaran na ket Judas sin kapresan nin sinsus para sa
pammayad nin buis. Main saraytaw anamaet saray naayat
nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya anamaet nin lamang
ket nisisyak saran lamang a tumutumbok na.
38 Kanya' nin sawanin, si ibarita' ko maipa'ka' konran
saraytin tutawo ket si pauryan tamo sara tamo'. No tawo
tamo' a ibwatan nin sain nin gawa' tan akay ra, mangangga
li' sa kasa.
39 Bale' no karabayan nan Dios, kai tamo sara nin mapaed,
tan lumiwa' et a mangkuntrawen tamoyay Dios.”

Ket sinunor ran pupangulo a wana ni Gamaliel.
40 Say ginwa' ra tana, nipakayaban rasaray apostoles,
nipasanet-sanet rasara, tan inima'no rasara anamana nin
mangyakay nin maipa'ka' kona ni Jesus, mi'sa rasarayna nin
binulusan.

---

* **5:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin pakadusa sa Deuteronomio 21:23.

41 Nibwat saraynadtaw a apostoles. Maririket sara a
nikwinta nan Dios a maikana' saran mangirangep nin kad-
ing'eyan alang-alang kona ni Jesus.
42 Inawru-awron itaw sara et a lamang sa sakop nan Timplo
tan sa bubali, nin nituloy ray pangangakay tan pangingi-
patanda' ra a si Jesus, syay Cristo nin nipangako' nan Dios.

6

Say Nipamili' nin Pito ran Mamaga sa Pakatkapan ran Mammemper

1 Ket sin saytaw nin panaon sin man'umabaw saraynan
man'umabaw a tumutumbok kona ni Jesus, nagriklamo
saray Judio nin say irgo ra ket Griego kuntra konran saray
puron Judio. Wanra a saray bubbayin balo sa grupo ra ket
kai sara nin mangkabyan nin man'ibin tulong inawru-awro.
2 Kanya' nin dininep rasaran labinrwan apostoles a sarba
ra nga'min nin mammemper tan nibarita' ra konra, “Bubsat,
ambo' nin mabista a pauryan mi a pangangakay mi nin say
man'ibarita' nan Dios ta pigaw nin pagawan mi a pangingi-
tayak nin tulong.
3 Kanya' nin mamili' kamo nin pito ran lulalaki komoyo,
nin mabistay pitatawo ra, madudunong sara tan peteg a
mampag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios, ta pigaw nin
sara a gumwa' sa sain nin trabaho.
4 Ket si'kami, mai'pos mi a udas mi sa kadadasal tan sa
pangangakay nin minsahi nin nangibwat konan Dios.”
5 Kumpurmi sara nga'min a mammemper sa saytin wanra
nin apostoles. Ket namili' sarayna tan sarayti a pinili' ra: Si
Esteban, a sya, magsen a pagmamatalek na konan Dios tan
peteg a mampag'urayan naya nin Ispirito nan Dios; si Felipe,
si Procoro, si Nicanor, si Timon, si Parmenas, tan si Nicolas
a taga Antioquia nin ambo' yan Judio bale' gindat yaynan
mantumumbok sa pammemper ran Judio.
6 Niyadap rasara konran apostoles, ket nidasalan rasara
tan nipababo ray gamet ra konra.
7 Ket say minsahi nin nangibwat konan Dios, naitayak anan
naitayak, tan inmabaw saraynan inmabaw a tumutumbok
kona ni Jesus itaw sa Jerusalem tan abaw sara anamaet a
pupadi' nin tinumper.

Ginuyugoy yan Niyadap konan Kunsiho ran Judio si Esteban

8 Binindisyunan tan binyan nayan pakayadi' nin Dios si Es-
teban, ket nangwa-nangwa' ya nin paka'kitan nin pakayadi'
nan Dios tan raruma et nin makapaka'ngap a bubagay sa
busel ran tutawo.

9 Bale' main nin tutawo nin nanguntra kona ni Esteban.
Myimbro sara nin sayan dupong ran Judio a mantawagen nin
Saray Ambo' Ana nin Aripen a taga sara Cirene, taga syudad
nin Alejandria, taga prubinsyan Cilicia tan taga Asia.
10 Bale' kai raya gapo nin nadaeg si Esteban bana' ta say
kadunungan na ket ibat konan Ispirito nan Dios.
11 Ket bana' ta wanin, nangupa' sara nin tutawon mama-
raktika nin bula'-bula' a kuntra kona ni Esteban. Saraytin inu-
paan, nibari-barita' ra a narnge' raya si Esteban nin nag'irgon
duka' nin kuntra kona ni Moises tan konan Dios.
12 Yupa' sa wanin, pinasager rasara kona ni Esteban
a tutawo, saray Mangatuntawo ran Judio tan saray
Madudunong sa Gugan-gan ran Judio. Kaaram, inataki
raya tan ginuyugoy rayan nika' niyadap konan Kunsiho.
13 Nangalap sara anamanaet nin tutawon namaraktika
nin bula'-bula' nin kuntra kona ni Esteban. Wanra, “Siin si
Esteban, kai ya nin tumgen nin mag'irgon duka' maipa'ka'
konan si Timplo nan Dios tan sa Gugan-gan na.
14 Narnge' mi nin nibarita' na a siin kano si Jesus a taga
Nazaret ket yubaen nayayti si Timplo tamo tan silyan na a
naimatawan tamon kaugalian a nangibwat kona ni Moises.”
15 Pinastang rayan maong si Esteban nin sarba ra nin itaw,
ket na'kit ra a say rupa na kapadan bakas nin rupa nan sayay
anghil.

7

Si Minsahi na ni Esteban a si Sangkau'nawan nin Martir

1 Sin sain, wanan Sangkata'gayan nin Padi' kona ni Esteban,
“Tutuo in para say man'iparsa ra komo?”
2 Inumbat ya si Esteban a wana,
“Bubsat tan mangatutua kosara, rumnge' kamo sa sayti say
ibarita' ko. Sin saytaw sin si puon tamon si Abraham ket
itaw ya et nin mampiikap sa Mesopotamia, sin ba'yo ya et nin
inmalis nin nako sa syudad nin Haran, si Dios nin naipadar a
kata'gayan na ket nipa'kit ya kona.
3 Wana nin Dios kona ni Abraham sin sain,
‘Lumakwan ka konan siti nin lugar tan konran pupartidos
mo tan mako ka sa lugar nin pangipatyuan ko komo.’*
4 Linmakwan ya anaod itaw sa lugar nin Caldeo* tan nako ya
nin niikap sa Haran. Bale' sin nati yayna si tatay na, pinaalis

* **7:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 11:31–12:4. Ma'kit tin lugar sa mapa sa Genesis 12. Si ***Mesopotamia***, syay nasyon sawanin nin Iraq. Si ***Haran*** anamaet, saya yan syudad sa nasyon sawanin nin Turkey. * **7:4** Siti a lugar sa bandan bagatanan nan Babilonia.

naya anamana nin Dios si Abraham nin nakodti sa lugar a
mampiikapan tamo sawanin.
5 Sin sain, kai naya et gapo nin binyan nin Dios si Abraham
nin luta' a matawag nan ikon na nin diri. Wanin man, nipan-
gako' nan Dios a ibi nayayti li' nin luta' kona ni Abraham tan
konra nin puri na. Sin sain bale' ket kasa et nin anak na ni
Abraham.
6 Wanti et a wana nin Dios kona ni Abraham,
‘Saray puri mo, miikap sara li' sa nasyon ran sakalakon
tutawo. Maaripen sara ket maduksa-duksa' sara li' sa luob
nin a'pat a yasot nin taon.
7 Bale' dusawen koya li' a nasyon nin mangaripen konra,
ket lumakwan sara li' konan siin nin nasyon tan sumubli'
saradti, ket pagsirbyan rakodti.’*
Sain a wana nin Dios.
8 Mi'sa, nangwa' yan pakitarato a Dios kona ni Abraham,
nin pina'get ya nin pakaturi' ran sarba ran puri na nin
paka'kitan a ikon nasara nin Dios. Kanya' nin sin naiyanak ya
si Isaac a anak na ni Abraham, nipaturi' naya sin waloy awro
nayna. Wanin anamaet a ginwa' na ni Isaac konan anak nan
si Jacob, tan wanin na anamaet ni Jacob konran labinrwan
a'nak nan lulalaki a saray pupuon tamon Judio.*
9 Saya konran saraytin mibubsat a say ngaran na ket Jose.
Saray raruma maimbel sara kona kanya' nin nilako' rayan
mag'in nin aripen itaw sa Egipto, bale' kai naya nin pinau-
ryan nin Dios.*
10 Nilasat naya sa sarban kaidapan na. Binyan nayan
kadunungan sin inmadap ya konan si Faraon a si adi' sa
Egipto, kanya' nin napaririketan ya kona ni Jose. Ginwa'
nayan gubirnador sa Egipto si Jose tan ingkargado sa intiron
palasyo na.*
11 Ambo' nin na'teng, nagkamain nin bitil itaw sa intiron
Egipto tan iti sa Canaan. Pinasyan idap ra nin saray tutawo
tan saray pupuon tamo ta kasan ma'kan ra.
12 Sin natandaan na ni Jacob a main nin ma'kan sa Egipto,
nibaki' nasaradtaw a ua'nak na a saray pupuon tamo. Sitaw
a u'nan nipako ra sa Egipto.*
13 Ket sin nako saradtaw nin pirwa, nipaalilbi' yayna si
Jose konran bubsat na. Sin sain, natandaan nan Faraon a
maipa'ka' konran pamilya na ni Jose.

---

* **7:7** Genesis 12:7; 13:15; 15:13-18; 17:8; Exodo 3:12. * **7:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 17:10-14; 21:2-4. * **7:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 37:11,28; 39:2,21. * **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 41:39-44. * **7:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 42:1-38.

14 Ket nika' naya nin nipakalap ni Jose si ama na a si Jacob
tan saray sarba ran kukanayon na. Sara nga'min, pitumpulo'
tan lima sara.*
15 Nako ya anaod sa Egipto si Jacob tan si intiron pamilya
na. Ket itaw yayna nin naparat'anan nin nati, wanin a
lamang konran ua'nak na a saray pupuon tamo.
16 Bale' inawit nin nisubli' a bangkay ra sa Shekem ta
nitabon saradtaw sa luta' a sinaliw na ni Abraham kon-
ran ua'nak na ni Hamor nin nigagara nayan gaw'en nin
pannabunan.*
17 Sin dandani anay panaon nin tukiden nayna nin Dios a
nipangako' na kona ni Abraham, saray pupuon tamo nin itaw
sara sa Egipto ket inmabaw saraynan inmabaw.
18 Si adi' nin mampag'uray ana sa Egipto ket kai na nin
natandaan a maipa'ka' sa alakin nagwaan na ni Jose sin
saytaw.
19 Masirib yayti nin adi' tan rinumi'-rumi' nasaray pupuon
tamo tan pinilit rasaran itampal rasaray uabing ra ta pigaw
nin mati sara.*
20 Sin sain ket syay panaon nin naiyanak ya si Moises, a sya
pinasyan anda' na nin abing. Inalila' raya nin saray matua na
sa bali ra sa luob nin tuloy bulan.
21 Ket sin kapilitan ana nin nitampal raya, napurot naya nin
babayin anak nan Faraon, ket nikwinta nayan anak nan diri.*
22 Kanya' nin niyakay ya si Moises sa sarba nin kadunungan
ran taga Egipto, ket nag'in yan madunong sa sarita' tan sa
gawa' na.
23 Sin a'pat a pulo' a taon nayna ni Moises, naisip nasaran
pinasyar a kapada nan puri nan si puon nan si Israel.
24 Sin sain, na'kit nayay sayay kapada nan Israelita nin
manrumi'-rumien nan sayay Egipcio. Nisakit nayay ka-
dayaan na, ket napati nayay Egipcio.
25 Nipa'ka' na ni Moises a ma'kit ran kapada nan Israelita a
syay usaren nan Dios sa panglat na konra sa pakaaripen ra,
bale' kai ra nin na'kit.
26 Sin sinmunor nin awro, main nin rwa ray Israelita nin
na'kit nan mampiaway. Apes nasaran patgenen tan pitun-
wen ket wana konra, ‘Bubsat, midayaan kamo, ket ambale'
a mampiaway kamo?’
27 Bale' sitaw si mampangrumi' niwaksil naya si Moises tan
wana, ‘Ambale' a kibba'bat kadti? Si'noy nangikwa komo nin
mag'uray tan mangukom komi?

---

* **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 45:1-28; 46:27. * **7:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 23:3-16; 46:1-7; 49:29-33; 50:7-13; Josue 24:32.
* **7:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7-11,22. * **7:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:2-10.

28 Rabay nako anamaet para nin patyen nin bilang sa
ginwa' mo naapon konan sitaw si Egipcio?'
29 Sin narnge' na in ni Moises, linmi'mo ya ket nalayo
yadtaw sa Egipto nin nako sa lugar nin Midian. Sayay san'ili
yan niikap itaw tan itaw yayna nin nakaasawa, ket nagka-
main yan rwa ray a'nak nin lalaki.*
30 Napalabas a a'pat a pulo' a taon, nipa'kit ya kona ni
Moises a sayay anghil konan sayay mandumtan kayo, itaw sa
disyirto sa danin talugtog nin Sinai.
31 Naka'ngap yan tuloy si Moises konan siin nin na'kit na,
ket sin kinmadani ya ta pigaw nin kikiten nayan maong,
bigra' nin narnge' na a busis nan Dios.
32 Wana, 'Si'ko et a lamang a Dios ra nin pupuon mo, si
Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni
Jacob.' Nangingintar ya sa li'mo na si Moises, ket andi' yaynan
kumikit.
33 Ket wana et nin Dios kona, 'Galten moy apin nin ayi mo
ta siti si lugar nin mantukduan mo ket naipurok yan para
kongko.
34 Mangka'kit ko a peteg a mangkapadya'dya' saray tutawo
kodtaw sa Egipto. Marnge' koy ay'ay ra kanya' nin nako
akodti ta pigaw nin galten kosarayna sa pakaaripen ra. Ket
si'ka a ibaki' kodtaw sa Egipto.' "*
35 Nituloy na ni Esteban a nag'irgo a wana, "Siti si Moises,
kai raya intaw nin inalilbi' nin saray kadayaan na nin saray
Israelita ta wanra kona, 'Si'noy nangikwa komo nin mag'uray
tan mangukom komi?'* Bale' syay nibaki' na nin Dios nin
mag'uray nin pa'sar mangibulos konra sa tulong nan anghil
nin itaw intaw sa mandumtan kayo.
36 Si Moises a nangiliwa' konradtaw sa Egipto, a sya nak-
agwa' ya nin abaw a makapaka'ngap nin nunangyadi' tan
paka'kitan nin pakayadi' nan Dios, sin mintras a itaw sara et
sa Egipto, sin itaw sara sa mantawagen nin Mu'dit a Taaw, tan
sin itaw sara sa lugar a kasan tawo, sa luob nin a'pat a pulo' a
taon.*
37 Siti si Moises a nangibarita' konran pupuon tamon Is-
raelita a wana, 'Si Dios, mangibaki' ya komoyo nin sayay
prupita a kapada moyon Israelita, kapada sa nipangibaki' na
kongko.'*
38 Siti si Moises, kalamo' raya nin pupuon tamo sin rinayo
rayay Dios itaw sa lugar a kasan tawo. Sya a nikiirgwan
nan anghil itaw sa talugtog nin Sinai, tan kalalamo' nasaray

---

* **7:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:11-15. * **7:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 3:1-10. * **7:35** Exodo 2:14. * **7:36** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 7:3–17:16. * **7:37** Deuteronomio 18:15,18.

pupuon tamo. Sya et a lamang a nangawang nin susarita'
nan Dios nin makapami nin byay, ta pigaw nin sayti ket
maiparate' kontamo.*
39 Bale' kai sara nin tinmulok kona ni Moises a pupuon
tamo; ana edet, kai raya nin kinabilangan ta say rabay ra ket
sumubli' sara sa Egipto.
40 Kanya' nin sin itaw ya sa talugtog nin Sinai si Moises,
wanra kona ni Aaron, 'Ipangwa' rakami nin uistatwa nin
mag'in nin dios min mangidalan komi, ta kai mi nin tanda'
no ani anay nangyadi' konan sitaw nin Moises nin nangitagad
komin lumakwan itaw sa Egipto.'
41 Kanya' nin nangwa' sara anaod nin bakas nin uybon nin
baka. Ket nangida'ton tan nangrayo sara kona, tan nagpista
sara nin para konan siti nin ginwa' ra.*
42 Bana' sa sain, ginurutan nasarayna nin Dios tan pinau-
ryan nasaran mangrayo nin mataman nin say bubituen, si
bulan tan si awro. Sain nin ginwa' ra ket bilang sa mabasa
sa libro nin nisurat ran prupita a wana,
'Si'kamo nin puri na ni Israel,
ambo' nin si'ko a nangida'tunan moyo nin saytaw say pinati
moyon uayep
sin saytaw sin a'pat a pulo' a taon nin itaw kamo sa lugar
a kasan tawo.
43 No kai, inawit-awit moya et a abung-abong a kami'nan nan
mandiosen moyon say ngaran na Moloc
tan si bituen a imahin nan si mandiosen moyon say
ngaran na Renfan
tan saray dios-dios nin ginwa' moyo ta pigaw nin raywen
sara.
Kanya' nin aburuyan kon madakep rakamon kukalaban
moyo
tan i'ras ra sa lugar a labas nin Babilonia.'* "
44 Wana et ni Esteban, "Main ana bale' nin pangraywan ran
saray pupuon tamo konan Dios sin saytaw a si Abung-abong
nin kami'nan nin paka'kitan a kalamo' rayay Dios. Awit-awit
rayayti sin itaw sara sa lugar a kasan tawo. Naipa'deng yayti
sigon sa bibilin nan Dios yupa' konan nipa'kit na kona ni
Moises.*
45 Sin nati yayna si Moises ket si Josue ana a nangipangulo
konran saray pupuon tamo, awit-awit rayaytaw nin Abung-
abong sin kina' rayay lugar a nipangako' nan Dios tan sin
pinalakwan nasaran Dios a raruman tutawo konan sitaw
nin lugar. Nipagamet-gamet ya konran nisusunur-sunor nin

---

* **7:38** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 19:1–20:17; Deuteronomio 5:1-33.
* **7:41** Exodo 32:1-6. * **7:43** Amos 5:25-27. * **7:44** Exodo 25:9,40.

pupuon tamo a Abung-abong nin Piikapan nan Dios anggan
sin panaon na ni Adi' a David.
46 Napaririket yay Dios kona ni Adi' David. Anaod, dinawat
na ni David a mama'deng yan bali para konan Dios a syan
lamang a Dios nin rinayo na ni Jacob*.
47 Bale' si Adi' Solomon nin anak na ni David a inaburuyan
nan mama'deng nin Dios.*
48 Wanin man, si Dios a syay Sangkata'gayan, kai ya nin
miikap sa ginwa' tamo' nin tawo, ta wana nin Dios a nisurat
nan saya konran prupita,
49 'Say kalangitan a truno ko,
tan say luta' a tutukduan nin ayi ko.
Ani a bakas nin bali ey a maipa'deng moyo para kongko,
tan ani a bakas nin lugar a magwa' akodtaw nin
painawa?
50 Kasaynan magwa' moyo sa sain. Si'koy nangwa' nin sarba.'
Nibarita' na in nin Dios."*
51 Nituloy na ni Esteban, "Pinasyan tib'ey nin ulo moyo!
Bara'mo kamon saray tutawon kai nin mangalilbi' konan
Dios ta kadar kamoyna sa irgo na nin Dios. Bilang kamo nin
saray pupuon tamo sin saytaw, mansubagen moyan pirmi a
Ispirito nan Dios.
52 Kasa gapo ni saya konran prupita nan Dios a kai ra nin
dinuksa' nin saray pupuon tamo. Pinati-pati rasaray mumin-
sahiron nibaki' nan Dios nin mangipatanda' nin maipa'ka'
sa irarate' nan sitaw si Kasa Gapon Kasalanan na. Ket sin
rinmate' ya anaod, nipadakep tan nipapati moya.
53 Say katutu'wan, komoyo na nin nipaibi nin Dios konran
uanghil na a Gugan-gan na, bale' kai moyo nin mantulukan."
54 Sin narnge' ran pupangulo in nin wana ni Esteban,
pinasyan sager ra kona ket nigeget-geget sara.
55 Bale' si Esteban, a sin sain ket liso nayan mampag'urayan
nin Ispirito nan Dios, tinmangar ya sa langit ket na'kit nay
salag nin kata'gayan nan Dios tan si Jesus nin naka'deng sa
wanan nan Dios.
56 Ket wana ni Esteban, "Mangka'kit kon nakaburwang a
langit tan sitaw si Pinaitawo ket naka'deng ya sa wanan nan
Dios!"
57 Bale' saray tutawo, tineteb ray tutulyan ra tan gin-
muryaw sara. Nirirngan rayan inataki si Esteban.
58 Nirikor raya sa syudad ket saraytaw saray nagtistigos nin
kuntra kona linus'ok ray bata ra tan kinudas-kudas raya nin

---

* **7:46** *bali...nin rinayo na ni Jacob.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bali para konran puri na ni Jacob.* Mabasa et a maipa'ka' sa dinawat na ni David sa 2 Samuel 7:1-16; 1 Cronica 17:1-14. * **7:47** 1 Uadi' 6:1-38; 2 Cronica 3:1-17. * **7:50** Isaias 66:1,2.

bato. Nibati' ray aysing ra konan sayay lalakin iti sa kalagu'-
laguan na et a say ngaran na Saulo*.
59 Leleg a mangkudasen raya si Esteban, mandumasal ya a
wana, “Uunuren kon Jesus, man'iparisibi koyaynay kararwa
ko komo.”
60 Mi'sa, nanalimukod ya tan wana nin nita'way, “Uunuren,
pirdunawen mosara sa saytin kasalanan a man-gaw'en ra.”
Kayadi' na nin nibarita' in, nati yayna.

8

1 Anaod, ayon ya sa nipangmati kona ni Esteban si Saulo.

Nitatayak saray Mammemper

Ket nangibwat ana konan sitaw nin awro, dinuksa-duksa'
saraynadtaw sa Jerusalem a mammemper konan Cristo.
Kanya' nin pwira sara tamo' a apostoles, nitatayak sara a
main nin nako sa saka-sakalakon lugar sa prubinsyan Judea
tan Samaria.
2 Main bale' nin tutawon matunong a nangitabon kona ni
Esteban tan inabet-abetan rayan wanin ana.
3 Siin a Saulo, wanin anay nipanuksa-duksa' na kon-
ran mammemper itaw! Sinre-sinrep nay pammali ra tan
dinakep-dakep nasara nin kasan pinilian, bubbayi man o
lulalaki, mi'sa nasara nin nipapriso.*

Nipatanda' naya ni Felipe a Mabistan Patanda' sa Samaria

4 Sin sain edet, saraytaw saray mammemper nin nitatayak
nin nako sa nagsikabarang nin lulugar, nipata-patanda' rayay
minsahi maipa'ka' konan si nibaki' nan Dios.
5 Si saya konra, si Felipe, nako ya sa sayay syudad sa
Samaria ta ipatanda' nadtaw a maipa'ka' konan si sya a
Mesias.*
6 Nangrenge' saran maong a abaw nin tutawo sa minsahi
na ni Felipe sin narnge' rayan mampag'irgo tan naimatunan
ray ginwa-ginwa' nan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios.
7 Abaw saray uispiriton duka' a man'umasisit nin pinalak-
wan na konran saray nasrepan ra, tan napaanda' nasaray
abaw nin paralitiko tan pilay.
8 Kanya' nin wanin anay ririket ran tutawo konan sitin
syudad.
9 Sin sain, main nin mampiikap itaw nin sayay sala-
mangkiro a say ngaran na ket Simon. Anro anay panaon nin
mampaka'ngapen nasaray tutawodtaw sa Samaria yupa' sa

---

* **7:58** Si Saulo, tawagen yayna li' nin Pablo; Ginwa-ginwa' 13:9. * **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:4,5; 26:9-11. * **8:5** Saray tawo sa prubinsyan Samaria, mamper sara anamaet konan Dios tan mantuma'gan sara sa irarate' nan Mesias bale' naiduma a pammemper ra konran Judio.

gawa'-gawa' na, tan wana ket saya ya kanon ambo' tamo' nin
urdinaryon tawo.
10 Sarba ran tutawodtaw sa Samaria, ayupa' man o ata'gay,
nangrenge' saran maong kona ta wanra sya kanoy pakayadi'
nan Dios a mantawagen ran Alakin Pakayadi'.
11 Na'teng ana nin talagan mampaka'ngapen nasaran tuloy
a tutawo yupa' sa pagmamadyik na kanya' nin mampan-
grenge' sara kona.
12 Bale' sin nipata-patanda' naya ni Felipe a Mabistan
Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan say maipa'ka'
sa no si'no ya si Jesu-Cristo, namper sara anaod ket ni-
pabawtismo sara, bubbayi tan lulalaki.
13 Pati si Simon, namper ya ket nipabawtismo ya, tan nayi
yaynan pirmi kona ni Felipe. Naka'ngap yan tuloy sa milagro
tan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios nin ginwa-ginwa' na ni
Felipe.
14 Natandaan ran saray apostoles nin itaw sa Jerusalem a
namper saray tutawo sa Samaria sa sain nin minsahi nan
Dios kanya' nin nibaki' rasaradtaw si Pedro tan si Juan.
15 Sin rinmate' saradtaw si Pedro tan si Juan, nidasalan
rasara a mammemper nin Samaritano a mako ya kumon nin
miikap konra a Ispirito nan Dios,
16 ta sin sain ket nabawtismwan sara tamo' et sa ngaran na
ni Uunuren tamon Jesus tan kai ya et nin mampiikap konra a
Ispirito nan Dios.
17 Nipababo ra ni Pedro tan ni Juan a gamet ra konran
mammemper ket nako yayna nin miikap konra a Ispirito nan
Dios.
18 Naimatunan na ni Simon a nako ya nin miikap konran
mammemper a Ispirito nan Dios bana' sa nipangipababo ran
gamet ran apostoles konra. Inuprisiwan nasaran kwarta si
Pedro tan si Juan,
19 a wana, “Byan rako pa anamaet nin wanin nin pakayadi'
ta pigaw nin si si'numan a pangipababwan ko nin gamet ko
ket mako ya nin miikap kona a Ispirito nan Dios.”
20 Ket ni'bat na ni Pedro kona, “Mako ka sa impyirno nin
kalamo' moy kwarta mo, bana' sa sain nin pangngipa'ka' mo
a mabayadan a pakayadi' nan Dios!
21 Kai ka nin makakibiang sa sayti say man'ipagwa' komi
bana' ta tanda' nan Dios a say iti sa kanakman mo ket ambo'
nin kusto.
22 Pagbabawian mo in nin duka' a mampanggepen mo tan
kidawat ka nin pirduna konan Dios ta awa' a lamang nin
pirdunawen naka sa sain nin duka' a kaisipan mo.
23 Wanin ta ma'kit ko a napno' ka nin imbel tan bara'mo ka
nin priso ta kai kayna nin makaru'kang sa kadukaan mo.”

24 Ket wana ni Simon konra ni Pedro tan Juan, “Ipasinga'do
rako pa konan Catawan ta pigaw nin sain say nibarita' moyo
ket kai nin mangyadi' kongko.”
25 Sin nayadi' rayna nin nibari-barita' a minsahi nin
nangibwat konan Catawan tan nipapalaway ray tanda' ra
maipa'ka' kona ni Jesus, sinmubli' sarayna si Pedro tan si Juan
sa Jerusalem. Ket sa lulugar a nalabas-labasan ra sa Samaria,
nipata-patanda' raya et a Mabistan Patanda'.

Si Felipe tan si Upisyal sa Etiopia

26 Sawanin, main nin anghil nan Dios a pina'kit kona ni
Felipe tan wana kona, “Mibwat ka nin makodtaw sa bandan
bagatanan* sa dalan sa lugar a ambo' nin matawo nin palu-
song nin mako sa Gaza a mangibwat sa Jerusalem.”
27 Nibwat ya anaod nin nako si Felipe, ket itaw na'kit nayay
sayay sangkata'gayan nin upisyal sa Etiopia; siti ket kapon*
ya. Siti a ingkargado sa sarban kayamanan nan Candace a
syay rina sa Etiopia. Nako yadtaw sa Jerusalem nin nangrayo
konan Dios.
28 Ket, sin sain, mansumubli' yayna sa Etiopia a nakaruran
ya sa karwahi na nin mambasawen nayay libron nisurat na
ni Prupita Isaias.
29 Nibarita' nan Ispirito nan Dios kona ni Felipe a ampadan
nayay karwahi.
30 Anaod nangred yan kinmadani si Felipe ket narnge' nan
mambasawen nayan upisyal a libro nin nisurat na ni Prupita
Isaias. Nitepet na ni Felipe, “Mataros moyo para a pipa'kaan
nin sain say mambasawen moyo?”
31 Ni'bat na nin upisyal, “Pa'no ko nin mataros ey no kasa
nin mangipapalaway kongko?” Ket sinagyat nayan rumuran
si Felipe.
32 Si parti nin Masanton Kasuratan a mambasawen na ket
wanti a wana,
“Man'ika' ya sa pangmamatyan nin bara'mo yan sayay
karniro.
Anaod, say pitatawo na ket bilang sa uybon nin karniro
a kai gapo nin umimi' no pukrisan a sabot na;
kai ya gapo nin rinmason.
33 Sin tinuya'-tuya' rayan pinading'eyan, nisiblet ray hustisya
kona.
Ket, kasa li' nin makaibarita' nin say maipa'ka' konran
puri na

---

* **8:26** *Mibwat ka nin makodtaw sa bandan bagatanan- O:Mibwat ka li' no ugtiawro nin makodtaw sa dalan.* * **8:27** Sin saytaw, kapunen rasaray ata'gay a uray nin lulalakin upisyalis ra ta pigaw nin sarayti ket, kai saran tuloy nin maribang ket maipasaya ra a panaon ra sa trabaho para konan pangulo ra.

ta mangangga anay byay nadti sa luta'.”*
34 Wana nin upisyal kona ni Felipe, “Si'no yaytin tawo si
man'ibarita' nan sitin prupita? Sya para o raruman tawo?”
35 Sin sain, nitarana' na konan siin si binasa nan up-
isyal, nipapalaway naya ni Felipe kona a Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Jesus.
36-37 Nituluy-tuloy ray pagbibyahi ra ket nirate' sara sa
lugar a main nin ranom. Wanan upisyal kona ni Felipe,
“Ya, yuoy a ranom! Main kasin rason a kai ako et nin
mabawtismwan?”*
38 Sin sain, nipapatgen nayan upisyal a karwahi tan nako
sara sa kami'nan nin ranom ket binawtismwan naya ni Fe-
lipe.
39 Sin man'umarwas sarayna sa ranom, ni'ras nayaynan
tampor nin Ispirito nin mangibwat konan Uunuren si Felipe
ket kai nayayna nin na'kit nin upisyal. Nituloy nayna a
sinmubli' sa lugar na a pinasyan ririket na.
40 Naaraman na tana ni Felipe a itaw ya sa lugar nin Azoto.
Nangibwat itaw, nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Jesus sa bubabali nin linabasan na angga
sin nirate' ya sa Cesarea.

9

Tinumper yayna si Saulo kona ni Jesus

1 *Si Saulo anamaet, man'ituluy-tuloy nay panglili'mo tan
pangmamati na konran tumutumbok kona ni Jesus. Nako ya
konan Sangkata'gayan nin Padi'
2 tan nangalap yan surat nin mangibarita' konran pupan-
gulo sa susinaguga ran Judio sa syudad nin Damasco a binyan
ya nin aburoy nin dakpen nasara a sarba ran ma'kit nan
mantumumbok konan siti si Ba'yon Dalan, lulalaki o bubbayi
man. Ket awiten nasarayti nin ipriso sa Jerusalem.
3 Sawanin, sin itaw sarayna sa dalan si Saulo nin adani
sarayna sa Damasco, bigra' anan main nin salag nin palaway
nin ibat sa langit tan sinmira' ti kona ni Saulo.
4 Naipalukob ya sa luta' si Saulo ket kaaram main nin busis
nin narnge' na a wana, “Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen
nako?”
5 Ket wana ni Saulo, “Si'no kamo, Ser?” Wanan inumbat nin
busis,
“Si'ko si Jesus nin manduksa'-duksaen mo.

---

* **8:33** Isaias 53:7,8. * **8:36-37** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 37 nin wanti a wana:Ni'bat na ni Felipe kona, “Magwa' kata nin bawtismwan no peteg a mamper ka.” Ket wana nin upisyal, “O', mamper ako. Mamper ako a si Jesu-Cristo, Anak naya nin Dios.”* * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:6-16; 26:12-18.

6 Umdeng ka tan mako kadtaw sa syudad. Itaw main li' nin
mamarita' no ani a gaw'en mo.”

7 Sin sain, saray kalalamo' na ni Saulo, tinumgen sara tan
kai sara gapo nin nakatnoy ta main nin mangkarnge' ran
mampag'irgo bale' kasa nin si'numan nin ma'kit ra.
8 Inumdeng ya si Saulo tan nimulagat ya bale' kai ya nin
maka'kit kanya' nin tinabin rayan nako sa Damasco nin saray
kalalamo' na.
9 Sa luob nin tuloy awro ket kai ya nin naka'kit, tan kai ya
nin nangan o ninom.

10 Sin sain, main itaw sa Damasco nin tumutumbok kona
ni Jesus nin say ngaran na Ananias. Nipa'kit ya si Uunuren
nin Jesus kona sa sayay bara'mon taynep tan wana kona,
“Ananias!”
Inumbat ya si Ananias a wana, “Uunuren, ambale'?”

11 Ket wana nin Uunuren kona, “Mako kadtaw sa dalan
a mantawagen nin Matu'rir, tan itaw sa bali na ni Judas,
tepeten may sayay lalaki nin taga Tarso a say ngaran na Saulo.
Sya, marate' man mandumasal.
12 Nipa'kit koyna kona sa sayay bara'mon taynep a main nin
tawon mako kona nin say ngaran na Ananias tan ipababo nay
gamet na kona ta pigaw nin maka'kit ya anamanaet.”

13 Bale' wanan ni'bat ni Ananias, “Uunuren, abaw saray-
nay nakarngean kon maipa'ka' konan siin nin tawo tan
say panunuksa-duksa' na konran saray tutawo mo itaw sa
Jerusalem.
14 Ket sawanin iti ya sa Damasco ta binyan rayan pakayadi'
nin saray Pupangulon Pupadi' a dakpen nasara a sarba ran
mangrayo komo.”

15 Bale' wana nin Uunuren kona ni Ananias, “Basta mako
ka, ta pinili' koya nin ipatandaan nay maipa'ka' kongko kon-
ran saray ambo' nin Judio tan konran saray mampag'uray
konra, tan konra et anamaet nin saray kapada moyon Is-
raelita.
16 Ket si'ko, ipatandaan ko kona a sarban matkap nan
irangep para sa kakanaan ko.”

17 Anaod, nako yayna si Ananias sa balin kami'nan na ni
Saulo. Sinumrep ya tan nipababo nay gamet na kona a wana,
“Busat a Saulo, si Uunuren nin Jesus nin nipa'kit komo sa
dalan sin adap modti, nibaki' nakodti komo ta pigaw nin
maka'kit ka anamana tan pag'urayan naka nin Ispirito nan
Dios.”
18 Tampor main nin naragrag nin bara'mon siksik nin kuna'
nangibwat sa mata na ni Saulo ket naka'kit ya anamanaet.
Inumdeng ya tan nipabawtismo ya.

19 Kaaram nangan yayna, ket sinmubli' a gindat nin kasaw
na.

Nipatanda' naya ni Saulo a Mabistan Patanda' sa Damasco

Nikiikap ya nin umnoy awro si Saulo konran tumutumbok
na ni Jesus itaw sa Damasco.
20 Tampor a nipata-patanda' nayna sa susinaguga ran Judio
itaw sa Damasco a si Jesus Anak naya nin Dios.
21 Sarba ran saray nakarnge' kona, naka'ngap sara ket
wanra, “Ambo' ya parayti taw si tawo nin nanuksa-duksa'
konran mammemper kona ni Jesus itaw sa Jerusalem? Ambo'
para a kanya' nin nako yadti sa Damasco ket ta pigaw nin
dakpen nasara a sarba ran mangrayo kona ni Jesus iti tan
baruren nasaran awiten konran Pupangulon Pupadi'?”
22 Wanin man, ginumsen anan ginumsen a pangangayat na
ni Saulo, ket pinatutu'wan na nin ma'get a si Jesus syan diri a
Cristo nin tinudo' nan Dios, kanya' nin saray Judio nin itaw sa
Damasco ket kasa gapo nin maibarita' ran ipanguntra kona.
23 Sin abaw anay awro nin linmabas a mampangyakay ya
sa susinaguga si Saulo, nag'iirgo saray pupangulo ran Judio
sa Damasco no pa'no raya nin mapati.
24 Bale' natandaan na ni Saulo a awro tan yabi rayan
mansadyaan sa purta nin padil nan syudad ta pigaw nin
patyen raya.
25 Ket sayay yabi, saray namper kona ni Jesus bana' kona,
nikwa raya sa gagaban si Saulo tan niuy'oy raya nin ma-
maliwa' sa dudungawan sa padil.*

Nikikalamo' yayna si Saulo konran Mammemper sa Jerusalem

26 Sin sinmubli' ya sa Jerusalem si Saulo, inapes nay
kikalamo' konran tumutumbok na ni Jesus bale' mali'mo sara
kona ta kai sara nin mamper a tumutumbok nayayna ni
Jesus.
27 Bale' tinulungan naya ni Bernabe*. Ni'ras naya konran
apostoles tan nibarita' na konra a nipa'kit tan nikiirgo yay
Uunuren kona ni Saulo itaw sa dalan nin mamunta sa Dam-
asco. Nibarita' na et konra a kai ya gapo nin mali'mo si Saulo
nin nangipatanda' maipa'ka' kona ni Jesus itaw sa Damasco.
28 Ket nangibwat ana sin sain, nikikalamo' yayna si Saulo
konra tan nayi-nayi ya konra sa Jerusalem. Pinasyan tepel
nan nangipatanda' itaw nin maipa'ka' kona ni Uunuren a
Jesus
29 tan nikidiskusyon ya konran Judio nin makapag'irgon
sarita' nin Griego. Konan siin niplano rayan patyen.

---

* **9:25** 2 Corinto 11:32,33. * **9:27** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36,37.

30 Ket sin natandaan ra in nin mammemper, nika' raya sa
Cesarea mi'sa raya nin pinaibwat nin mako sa lugar na nin
Tarso.
31 Sin sain, matinek a kapapa'sar ran lapag nin tutawo
nan Dios sa lulugar nin Judea, Galilea tan Samaria. Sa
panunulong nan Ispirito nan Dios, ginumsen a pammemper
ra tan nituluy-tuloy ray nagkabyay nin mapangunor konan
Dios. Inmabaw saraynan inmabaw a mammemper.

Nako ya si Pedro sa Lugar nin Lida tan Joppa

32 Si Pedro anamaet, naku-nako ya sa sarban lugar a main
nin mammemper kona ni Jesus. Nako yadtaw anamaet
konran tutawo nan Dios sa babali nin Lida.
33 Ket itaw main nin tawon nadumog nan say ngaran na
Eneas, a siti si Eneas, waloy taon naynan naidalit sa apay ta
paralitiko ya.
34 "Eneas," wana ni Pedro kona, "si Jesu-Cristo, paandaen
nakayna, kanya' nin mibangon ka tan lulunen ma in si apay
mo!" Ket, nibangon yan tampor.
35 Ket abaw saray tutawodtaw sa babalin Lida tan sa lugar
nin Saron a namper konan Cristo sin na'kit ran napaanda' ya
si Eneas.
36 Itaw anamaet sa syudad nin Joppa, main nin babayin
tumutumbok kona ni Jesus a say ngaran na Tabita* (sa sarita'
nin Griego, say ngaran na ket Dorcas). Siti si Dorcas, ugali' na
a gumwa' nin maabig tan tumulong konran mumaidap.
37 Ket sin sain, nagmasakit ya tan nati ya. Pinaryo' raya tan
nipaida' rayay bangkay na sa kwarto sa ta'gay nan bali.
38 Adani ana a Joppa sa Lida, ket sin narnge' ran tumutum-
bok na ni Jesus a itaw ya si Pedro sa Lida, namaki' sara nin
rwa ra konra nin dawaten ra kona ni Pedro a no magwa' ket
mako yan tampor itaw sa lugar ra.
39 Nayi ya anaod nin tampor konra si Pedro. Sin nakarate'
saraynadtaw sa Joppa, ni'ras raya si Pedro sa kwarto sa ta'gay
nin kami'nan nan bangkay na ni Dorcas. Inaribungbungan
raya si Pedro nin saray bubbayin balo a man'umakis sara tan
nipa'ki-pa'kit ra kona a uaysing tan kukapa nin ginwa' na ni
Dorcas sin mabyay ya et.
40 Pinaliwa' nasara nga'min sa kwarto ni Pedro, kaaram
nanalimukod ya tan dinmasal ya. Sin nayadi' yayna nin din-
masal inadap nayay bangkay tan wana, "Tabita, mibangon
ka!" Ket, nimulagat ya si Tabita tan sin na'kit naya si Pedro,
nibangon ya nin tinmekre' ya.
41 Gina'getan naya ni Pedro sa gamet tan tinulungan nayan
inumdeng. Mi'sa nasara nin kinayaban a bubbayin balo tan

* **9:36** Say katarusan ran saraytin rway ngaran a ***Tabita*** tan Dorcas, ket sayay 'uysa'.

saray raruma et nin tutawo nan Dios, tan niprisinta naya
konra si Tabita nin mabyay ya.
42 Say maipa'ka' konan sitin nangyadi' ket natanda-tandaan
sa intiron Joppa, ket abaw saray nagmatalek kona ni Catawan
nin Jesus.
43 Niikap yaynadtaw yapo' sa Joppa si Pedro, a nikipagtuloy
ya konan sayan mangangwa' nin bubagay a mangusar yan
katat nin ayep a say ngaran na ket Simon.

10

Nibaki' ya si Pedro konan Sayan Ambo' nin Judio a si Cornelio

1 Sa syudad nin Cesarea anamaet, main itaw nin sayay
lalaki nin ambo' nin Judio a say ngaran na ket Cornelio. Sya
a upisyal nan grupo ran sundalo' nin Romano a mantawagen
nin Batalyon a Ibat sa Italia.
2 Rilihyuso ya ket sya tan si intiron pamilya na manray-
wen rayay Dios. Malaem a tulong nin man'ibi na konran
mumaidap nin Judio, tan kai na nin manlingatan a dumasal
konan Dios.
3 Sayay awron bandan alas tres nin yabina, bara'mo ya nin
mampanaynep si Cornelio. Main nin anghil nan Dios nin
nako kona tan tinawag naya a wana, “Cornelio!”
4 Pinastang naya ni Cornelio a anghil a pinasyan li'mo na
tan wana, “Ani a rabay moyo, Ser?”

Ket wana nin anghil kona, “Napagustwan yay Dios sa du-
dasal mo tan sa panunulong mo, ket tubaleen naka.
5 Ket sawanin anaod, mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya
nin kayaban a sayay tawon say ngaran na Simon bale' say
tawag kona ket Pedro.
6 Mangkipagtuloy ya konan sayay tawo a say ngaran na
anamaet ket Simon a mangangwa' ya nin bubagay nin man-
gusar yan katat nin ayep. Si bali na itaw ya sa rigrig nin
baybay.”
7 Sin nibwat yaynay anghil, tinawag nasaran tampor ni
Cornelio a rwa ran katulong na tan saya konran saray sun-
dalo' na. Mangrarayo yayti anamaet nin sundalo' konan Dios.
8 Nibarita' na ni Cornelio a sarba konra mi'sa nasara nin
nibaki' sa Joppa.
9 Sin sinmunor nin awro, sin saraytaw saray nibaki' na ni
Cornelio ket adani sarayna sa Joppa, si Pedro anamaet, nuli'
ya sa patag nin atep nan bali nin kami'nan na ta pigaw nin
dumasal ya. Sin sain, mag'ugtiawro ana.
10 Mabitil yayna si Pedro, ket leg'an a man'isadya' ray kanen
na, bara'mo yan nanaynep.

11 Sa paka'kit na ket niabri a langit tan main nin bara'mon
alakin ules nin naitaker a a'pat nin duyo na nin mangku-
mayupa' itaw sa kami'nan na.
12 Itaw konan sitaw si bara'mon ules ket sarba anan klasi
nin uayep bilang saray atap nin uayep, saray kumayam tan
saray manuk-manok.
13 Kapingmatan main nin narnge' nan busis ni Pedro a
wana, “Pedro, mangmati ka ta pigaw nin main nin kunaen
mo.”
14 Bale' ni'bat na ni Pedro, “Andi' ako, Uunuren, ta kai ko et
gapo nin nasari' a nangna' nin ayep a ikwinta nin nikasama'
ta maiyawa' komi nin Judio.”
15 Ket wana anamanaet nin busis kona, “Andi' mo nin
ibarita' nin nikasama' tan maiyawa' nin kanen a wana nin
Dios ket ma'kan.”
16 Nitlo in nin nibarita' kona ni Pedro mi'sa sitaw si bara'mo
nin ules ket naipata'gay yayna nin namunta sa langit.
17 Ket mintras nin mampaka'ngapan na ni Pedro a
pipa'kaan nin sain nin nipa'kit nan Dios kona, saraytaw
saray nibaki' na ni Cornelio, nadumog rayaynay bali na ni
Simon. Itaw saran naka'deng sa adapan nin purta.
18 Kinmutana sara tan tinepet ra no main nin mampagtuloy
itaw nin say ngaran na ket Simon tan mantawagen yan
lamang nin Pedro.
19 Sin sain anaod a mintras nin man'adalen na ni Pedro a
pipa'kaan nin say nipa'kit nan Dios kona, si Ispirito nan Dios
wana kona, “Main nin tulo ray lulalaki nin mampaningkap
komo.
20 Manaoy kan tampor tan andi' ka nin masuknad nin mayi
konra ta nakem ko a nako saradti.”
21 Ket nanaoy ya si Pedro tan wana konra, “Si'ko a man-
tikapen moyo. Ani a gagara moyo kongko?”
22 Wanran ni'bat kona, “Nibaki' rakamidti nin sayay
tawo a say ngaran na ket Cornelio. Upisyal ya nin sun-
dalo'. Matunong ya nin tawo tan manraywen nayay Dios,
tan ata'gay a pangingikit ran sarba ran Judio kona. Si
sayay anghil nan Dios, nibarita' na kona a sagyaten nakan
makodtaw sa bali na ta pigaw nin mangrenge' ya sa ibarita'
mo kona.”
23 Pinaluob nasara ni Pedro tan pinaka'lek nasarayna yapo'
itaw konan siin nin yabi.

Sin kabubuklas, nayi ya konra, pati saray umno ran mam-
memper nin taga Joppa.
24 Sin sinmunor nin awro sarayna nin nakarate' sa Cesarea.
Itaw saraynan mantuma'gan sa bali na si Cornelio tan saray
kukanayon tan uamigo na nin sinagyat na.

25 Sin rinmate' saradtaw si Pedro, sinna' naya ni Cornelio
tan nanalimukod yan linmukob sa adapan na nin pinagalan-
gan naya.
26 Bale' pina'deng naya ni Pedro tan wana kona, “Umdeng
kamo. Tawo ako tamo' anamaet a lamang nin kapada moyo.”
27 Mintras nin mampag'irgo sara, sinumrep sara sa bali a
itaw, na'kit na ni Pedro nin abaw saray tutawo
28 ket wana konra, “Tanda' moyon peteg a maiyawa' komi
nin Judio a mako sa bali moyo o kilimug-limog komoyo nin
ambo' nin Judio. Bale', si Dios, nipatarusan na kongko a
matkap a andi' koya nin ikwinta a si'numan nin kai naya nin
maako' nin Dios o kai ya nin maibagay nin kilimug-limugan.
29 Edet, sin nipa'ka' rako, kai ako gapo nin masuknad nin
nakodti. Ket sawanin edet, ibarita' moyo pa kongko no
ambale' a nipa'ka' rako.”
30 Ket wana ni Cornelio, “Ika'pat nin awro sawanin a napal-
abas sin wantin mag'alas tres sa yabina a mandumasal ako,
ket kapingmatan ana a main nin lalakin naka'deng sa adapan
ko nin makapulag a seket na.
31 Wana kongko, ‘Cornelio, narnge' na nin Dios a dudasal
mo tan kai na nin malingwanan a panunulong mo konran
mumaidap.
32 Ket sawanin mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya
nin kayaban a sayay tawon say ngaran na ket Simon tan
mantawagen ya et nin Pedro. Mangkipagtuloy ya konan
sayay tawo a say ngaran na Simon anamaet a mangangwa'
ya nin bubagay nin mangusar yan katat nin ayep. Si bali na
ket itaw ya sa rigrig nin baybay.’
33 Anaod, namaki' akon tampor nin nakodtaw komoyo ket
kisalamat akon alaki ta nayi kamodti. Ket sawanin anaod,
iti kami nga'min nin nadinep sa adapan nan Dios, nin man-
tuma'gan ta pigaw nin mangrenge' kami sa nigan-gan nan
ipatarusan mo komi.”

Nipatanda' naya ni Pedro a Mabistan Patanda' konra ni Cornelio

34 Sin sain, nag'irgo ya si Pedro a wana, “Sawanin mataros
koynan peteg a kasan pinilian konan Dios.*
35 Akuen naya nin Dios a si'numan nin mampangunor kona
tan mampangwa' nin mapteg mataman no ani a nasyon na.
36 Maipa'ka' sa minsahi a nibi na komi nin Israelita, narnge'
moyoyna in. Komi naya nin nipatanda' a Mabistan Patanda'
maipa'ka' sa pakikituno na konran tutawo yupa' kona ni Jesu-
Cristo a syay Uunuren nin sarba.

---

* **10:34** Deuteronomio 10:17.

37 Tanda' moyoytaw say nangyadi' sa kami'nan ran Judio.
Tinmarana' itaw sa Galilea kayadi' na nin nipata-patanda' ni
Juan a maipa'ka' sa pammawtismo na.
38 Tanda' moyo a si Dios ket nitalaga naya para sa sayay
gawa' si Jesus a taga Nazaret ket nibi naya a Ispirito na
tan say pakayadi' kona. Naku-nako ya sa nagsikabarang
nin lugar nangwa' nin maabig para konran tutawo tan
pinalimpyo nasara a sarba ran mampangirangepen nan
Dimunyo. Nagwa-nagwa' na in ni Jesus ta si Dios ket
kaantabay naya.
39 Si'kami nin apostoles na ni Jesus, matistigusan mi
nga'min a maipa'ka' sa sarban ginwa-ginwa' na sa lugar
mi nin Judio, sa nagsikabarang nin prubinsya, wanin et sa
syudad nin Jerusalem.

Matistigusan mi et nin pinati raya nin nipasak sa kudos.

40 Bale' siti si Jesus, sin ikatlon awro, pinasubli' nayan
mabyay nin Dios, tan nipa'kit ya,
41 bale' ambo' sa sarba nin tawo no kai edet, komi tamo' nin
pinili' nayna nin gindat nin Dios nin makaimaton sa mangya-
mangyadi' kona. Si'kami a makatistigos ta nikidungu-dungo
kami et nin nangan tan ninom kona kayadi' na nin sinmubli'
nin mabyay.
42 Ket ginan-gan nakami nin ipatandaan miya konran
tutawo a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona tan ibari-barita'
mi a sya a nikwa nan Dios nin manintinsya li' kontamo
nga'min, mabyay man o nati ana.
43 Syaytaw si wanra nin sarba ra nin prupita a si si'numan
nin magmatalek kona, pirdunawen nan Dios a kasalanan na
yupa' tamo' sa ginwa' na."

Rinisibi rayan Ambo' nin Judio a Ispirito nan Dios

44 Sawanin, mintras a mampag'irgo ya si Pedro, si Ispirito
nan Dios nako ya nin nag'uray sa barang saya nin mampan-
grenge' sa man'ibarita' na.
45 Ket saraytaw saray mammemper nin Judio nin kalalamo'
na ni Pedro, naka'ngap saran maong ta nibi naya anamaet nin
sibubulos nin Dios a Ispirito na konran ambo' nin Judio.
46 Wanin ta narnge' rasaray ambo' nin Judio nin mam-
pag'irgo nin susarita' a kai ra nin tanda' tan manraywen
rayan tuloy a Dios.

Sin sain anaod, wana ni Pedro,
47 "Nibaki' naya anamaet a Ispirito nan Dios konran sarayti
nin kapadan nipamaki' na kontamo. Bana' ta wanin kasan
sukat nin makapaed a bawtismwan sara."

48 Konan siin, nipabawtismwan nasara ni Pedro sa ngaran
na ni Jesu-Cristo. Sin nayadi' sarayna nin binawtismwan,
dinawat ra kona ni Pedro a itaw ya yapo' nin umnoy awro.

11

Inako' rasaran Mammemper nin Judio a Ambo' nin Judio

1 Saray apostoles tan saray mammemper itaw sa intiron
prubinsyan Judea, natandaan ra a saray ambo' nin Judio,
namper sarayna anamaet sa man'ipatanda' ran minsahi nan
Dios.
2 Sawanin, main saraytaw saray mammemper a wanra,
matkap a paturi' saray mammemper. Kanya' nin sin nugot
ya sa Jerusalem si Pedro, sarayti, sinita raya a
3 wanra, “Ambale' a nikipagtuloy ka kano konran ambo' nin
Judio tan nikidungu-dungo ka et kanon nangan konra?”
4 Anaod, inisturya na ni Pedro konra a sarban nangyadi'
nangibwat sa tarana'.
5 Wana, “Ni'sa nin mandumasal ako sin itaw ako sa Joppa,
main nin na'kit ko a bara'mo ako nin nanaynep. Main nin
bara'mon alakin ules nin naitaker a a'pat nin duyo na a
mangkumayupa' nin nangibwat sa langit ket dinumpa' ya sa
dani ko.
6 Kinikit koyan maong ket na'kit kon konan sitaw nin
bara'mon ules ket sarbaynan klasi nin uayep bilang saray
atap nin uayep, saray kumayam tan saray manuk-manok.
7 Kapingmatan, main nin narnge' ko nin busis a wana,
‘Pedro, mangmati ka ta pigaw nin main nin kunaen mo.’
8 Bale' wangko nin ni'bat, ‘Andyak, Uunuren, ta kai ko et
gapo nin nasari' a nangna' nin uayep a ikwinta nin nikasama'
ta maiyawa' komi nin Judio.’
9 Ket wana anamanaet nin busis nin ibat sa langit, ‘Andi' mo
nin ibarita' nin nikasama' tan maiyawa' nin kanen a wana nin
Dios ket ma'kan.’
10 Nibarita' in nin nitlo mi'sa sitaw si bara'mo nin ules ket
nipata'gay yayna nin sinmubli' sa langit.
11 Ket sin sain a lamang nin udas, main nin tulo ran lulalaki
nin rinmate' itaw sa mampagtuluyan mi. Nibaki' sara kongko
nin nangibwat sara sa Cesarea.
12 Si Ispirito nan Dios, nibarita' na kongko a andi' ko nin
asikaswen a ambo' saran Judio. Ket, sarayti nin a'nem
nin bubsat sa pammemper a tagadtaw sa Joppa, nayi sara
kongko. Ket sin itaw kami ana sa Cesarea, nako kami sa bali
na ni Cornelio.
13 Ket nibarita' na ni Cornelio komi a main nin anghil nin
nakodtaw kona sa bali na tan wana kano kona, ‘Mamaki'

kadtaw sa Joppa nin keen raya nin kayaban si Simon a
mantawagen et nin Pedro.
14 Ipatandaan na komo no pa'no nin si'ka tan sarba ra sa
pammali mo ket maisalba sara.' Wanin kanoy wanan anghil
kona.
15 Ket, sin itaw kami anaod sa bali na ni Cornelio, sin
tinmarana' akon mag'irgo konran itaw, si Ispirito nan Dios
nako ya nin nag'uray konra nin kapadan sin primiro nan
nako nin nag'uray kontamo.
16 Sin sain, napanemtem koy wana intaw ni Uunuren
tamon Jesus, 'Si Juan, say ipamawtismo na ranom, bale'
si'kamo, mabawtismwan kamo li' nin Ispirito nan Dios.'*
17 Ket, main paran kapangyadian kon kuntrawen ya a Dios?
Anaod, nibaki' nayan Dios nin miikap a Ispirito na konran
ambo' nin Judio, kapadan nipamaki' nan siti kontamo sin
nagmatalek atamo kona ni Uunuren a si Jesu-Cristo."
18 Sin narnge' ra in nin wana ni Pedro, nitgen raynay
paninita ra kona, tan rinayo rayayna edet a Dios. Wanra,
"No wanin, binyan nasara anamaet anamain nin Dios nin
pagkanawanawa nin magbabawi' sa kukasalanan ra a ambo'
nin Judio ta pigaw nin magkamain sara nin byay a iti kona."

Si U'nan Dupong ran Mammemper a Ambo' nin Judio

19 Saray mammemper, nitatayak sara anaod bana' sa
nikaduksa-duksa' ra nin tinmarana' sin pinati ya si Esteban,
ket nipata-patanda' ray maipa'ka' kona ni Jesus bale' konran
kapada ra tamo' nin Judio. Main nin nirate' anggan sa
prubinsya nin Fenicia, sa isla nin Cyprus tan sa syudad nin
Antioquia.*
20 Wanin man, main saray mammemper nin taga Cyprus
tan taga Cirene nin nirate' itaw sa Antioquia, nin nipatan-
daan ra konran ambo' nin Judio a maipa'ka' kona ni Uunuren
nin Jesus.
21 Sa nipangipata-patanda' ra, iti a pakayadi' nan Dios
konra ket abaw saray nagmatalek tan tinmulok konan
Uunuren.
22 Say maipa'ka' sa sayti ket nakarate' sa pakatanda' nan
dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, ket nibaki'
rayadtaw sa Antioquia si Bernabe.
23 Sin rinmate' yadtaw si Bernabe, na'kit na a alakin mabis-
tan man-gaw'en nan Dios konran saraytaw nin tutawo, ket
maririkat ya nin tuloy. Ket binibilin nasara nga'min nin
dumaer sara sa katutulok ra konan Uunuren nin napasaya a
nakem ra.

---

* **11:16** Ginwa-ginwa' 1:5. * **11:19** Ginwa-ginwa' 8:1-4.

24 Siti si Bernabe, maong yan tawo, peteg a mampag'urayan
nayan Ispirito nan Dios tan magsen a pagmamatalek na ko-
nan Dios. Kanya' nin abaw saray namper kona nin Uunuren.
25 Kaaram nako ya sa Tarso si Bernabe ta pigaw nin keen
naya nin tikapen si Saulo.
26 Ket sin nadumog naya, ni'ras nayadtaw sa Antioquia.
Sayay taon a nikikala-kalamo' sara konran mammemper
kona ni Jesus itaw, tan nangyakay sara nin abaw nin tutawo.
Itaw sa Antioquia sara nin nu'nan tinawag nin “Cristiano” a
tumutumbok konan Cristo.
27 Sin sain nin panaon, main saraytaw saray prupita nan
Dios nin rinmate' itaw sa Antioquia a ibat sara sa Jerusalem.
28 Saya ya konra si Agabo*. Sin ni'sa a nididinep saray
mammemper, inumdeng ya si Agabo sa adapan ra tan bana'
sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nipadles na a magka-
main nin bitil sa intiron sakop nin pag'urayan nan Roma. Ket
natukid in anaod sin si Claudio a Impirador sa Roma.*
29 Konan siin, nipapasaya saray tumutumbok kona ni Jesus
itaw sa Antioquia a mama'wit saran tulong konran saray
mumaidap itaw sa Judea, ket, say barang saya nami nin
tulong sigon sa pakababa' na nin mami.
30 Ginwa' ra anaod in mi'sa ra nin nipa'wit a tulong ra konra
ni Bernabe tan Saulo nin iparisibi ra konran pupangulo ran
mammemper itaw.

12

Abaw a Dalanan ran Pakapaidap nin saray Mammemper

1 Sin sain nin panaon, manduksa'-duksaen nasara ni Adi'
Herodes* a raruma konran mammemper.
2 Nipaputulan naya nin ulo si Santiago a busat na ni Juan.
3 Sin na'kit na ni Herodes a mayi saran nakem a Judio sa
ginwa' na, nipadakep naya et si Pedro. (Nangyadi' ti sin
pista ran Judio nin mantawagen nin Pistan Pangangan nin
Tinapay a Kasan Pammakbo.)
4 Sin nadakep yayna si Pedro, nipapriso naya. Nipag-
wardyawan naya sa a'pat a grupo nin sundalo' nin sippa'pat
a barang grupo tan misusubray sara. Niplano na ni Herodes
nin sintinsyawan naya li' si Pedro sa adapan ra nin Judio no
mayadi' a pista nin mantawagen nin Pistan Nipanglabas*.
5 Kanya' nin itaw yan napriso anaod si Pedro. Ket sarba ran
mammemper, wanin ana a suet nin kadadasal ra para kona!

---

* **11:28** Ginwa-ginwa' 21:10. * **11:28** Nangyadi' ti sin A.D. 44-48. * **12:1** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa I*** sa Glusaryo. * **12:4** Mabasa et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

Niliwa' ya si Pedro sa Priswan

6 Sin yabi nin sintinsyawan nayayna ni Herodes si Pedro,
na'lek ya si Pedro sa butlay ra nin rway gwardya a naikadina
ya konra. Sakalako sara et a mampaggwardya sa purta nan
kwarto nan priswan.
7 Kapingmatan, main ana nin anghil nan Dios itaw sa luob
nin silid nan priswan tan pinasya nin palaway. Tinapok naya
si Pedro ta pigaw nin pukawen naya. Wana kona, “Mibangon
ka! Madali' ka!” Sin sain a lamang ket naglat a kadina sa
gamet na ni Pedro.
8 Wana et nin anghil kona, “Mibuknol ka tan misandalyas
ka.” Ginwa' na in ni Pedro. Wana anamanaet nin anghil,
“Mikapa ka tan mayi ka kongko.”
9 Tinmumbok yan linumwa' sa silda si Pedro. Kai na nin
tanda' nin mampangyadi' ti nin peteg yupa' sa tulong nan
anghil ta man'isipen nan mampanaynep ya tamo'.
10 Linabasan rayay primiron pwisto ran gwardya, mi'sa si
ikarwa ket nirate' sara sa purtan pasak a sada' na a siti ma-
munta ya sa syudad. Niabri yan bukod a purta ket linumwa'
sara. Sin itaw saraynan manlumalako sa sayay dalan sa
syudad, bigra' yaynan nakasa a anghil ket bukod nayna ni
Pedro.
11 Naimunawan ya si Pedro ket napipigaw na a ambo' tamo'
nin taynep a sarba. Wana, “Sigurado ako nin nibaki' nayan
Dios a anghil na ta pigaw nin isalba nako sa gamet na ni
Herodes tan sa kadukaan a rabay ran mangyadi' kongko nin
saray raruman Judio.”
12 Sin napipigaw nayna a nangyadi', nako ya sa bali na
ni Maria nin ina na ni Juan a mantawagen et nin Marcos*.
Sin sain, abaw sara a iti konan sitin bali a mammemper nin
mandumasal.
13 Tinmuktok ya si Pedro sa purta ket nako ya nin kinmikit
a sayay alila' nin babayi a say ngaran na Roda.
14 Naalilbi' nay busis na ni Pedro ket bana' sa alakin ririket
na, kai naya nin inabryan a purta no kai edet, nalayo ya nin
sinmubli' sa bali tan nibarita' nan itaw ya sa rikor si Pedro.
15 Ket, “Mangkumalawakaw ka!” wanra kona. Bale' ni-
pase'se' nan si Pedro nin page' a itaw kanya' nin wanra bale'
kona, “Si anghil nin gwardya na angangko in.”
16 Si Pedro anamaet, tuktok yayna nin tuktok sa purta.
Naka'ngap saran maong sin inabryan raya ta si Pedro nin
page'.
17 Sininyasan nasaran mititinek ket inisturya na konra no
pa'no naya nin niliwa' sa priswan nin Catawan. Nibibilin

* **12:12** Kapi'sa nayayti ni Bernabe. Colosas 4:10.

na konra, “Ibarita' moyoyti anamaet kona ni Santiago* tan
konran raruman bubsat nin mammemper.” Mi'sa, nibwat
yadtaw tan nako ya sa raruma nin lugar.
18 Kabuklasan, nagulo saran maong a gwardya maipa'ka'
kona ni Pedro, no ani kadi' a nangyadi' kona.
19 Nipakrap naya ni Herodes bale' kai raya nin nadumog.
Inimbistiga nasara a gwardya mi'sa nasara nin nipapati.
Mi'sa, nibwat yadtaw sa Judea tan nako ya sa Cesarea, ket
itaw yayna.

Si Dios, Ginlat nayay Makapaed a si Adi' Herodes

20 Sin sain, masager yan tuloy si Adi' Herodes konran
tutawo sa syudad nin Tiro tan Sidon. Ket say ginwa' ra,
nipapasaya sara nin nako kona. Inamigo raya yapo' bale' a
ingkargado sa palasyo a si Blasto tan nipalalamo' sara nin
mako nin kituno konan Adi'. Ginwa' ra in bana' ta sa lugar
nin sakop nin pag'adian na nin mangibwat a ikabyay ra.
21 Nangitanda' yan awro nin piaadap ra a adi'. Sin narate'
ya in nin awro, nisulot yan seket na bilang sayay adi' tan
tinmekre' ya sa truno na mi'sa ya nin nagdiskurso konran
tutawo.
22 Rinayo rayan tutawo ket wanra nin nita'wa-ta'way,
“Ambo' in nin irgo nin sayay tawo tamo' no kai nin sayay
dios.”
23 Konan sitaw nin lamang, pinagmasakit naya nin anghil
nan Dios si Herodes bana' ta say lalaman nan diri a nipasirayo
na konran tutawo, ambo' yay Dios. Inurer a lalaman na ket
siin anay nipati na.*
24 Ana edet, sin sain, say minsahi nin nangibwat konan
Dios, naitayak anan naitayak, ket inmabaw saraynan in-
mabaw a mammemper.
25 Ket sin nagwa' raynay nipagwa' itaw konra, sinmubli'
sarayna si Saulo tan si Bernabe sa Antioquia nin ibat sa
Jerusalem, tan ni'ras raya si Juan a mantawagen et nin Mar-
cos.

13

Pinili' saran Ibaki' sa Raruman Lugar si Bernabe tan si Saulo

1 Sawanin, sa dupong ran mammemper itaw sa Antioquia,
main saray prupita tan mangangakay nin minsahi nan Dios,
bilang si Bernabe, si Simeon a say purarag na Negro, si Lucio
a taga Cirene, si Manaen a kaanak-anakan tan kalamo' nan
inmalaki sa palasyo na ni Gubirnador Herodes Antipas, tan
si Saulo.

---

* **12:17** Si busat na ni Jesus. Syay pangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem.
* **12:23** Nangyadi' ti sin A.D. 44.

2 Ni'sa, leg'an a mampangrayo sara konan Dios ket mampagkulasyon* sara, si Ispirito nan Dios wana konra, “Ipurok moyo sara si Bernabe tan Saulo para sa trabaho nin nangigagarawan ko konra.”
3 Ket, sin nayadi' sarayna nin nagkulasyon tan dinmasal para konra, nipababo ray gamet ra konra ni Bernabe tan Saulo, mi'sa rasarayna nin pinaibwat nin mako para konan sitin trabaho.

Sara si Saulo itaw sa Islan Cyprus

4 Ket, sawanin, bana' ta nibaki' nasaran Ispirito nan Dios si Bernabe tan si Saulo, nako sarayna, itaw yapo' sa Seleucia. Mi'sa nangibwat itaw sinmaki saran nako sa isla nin Cyprus.
5 Dinmuong sara sa syudad nin Salamina tan nipatapatanda' ray minsahi nin nangibwat konan Dios sa bubali nin pangraywan ran Judio konan Dios a mantawagen nin sinaguga. Kalamo' rayan katulungan ra si Juan Marcos.
6 Kina' ra a sarban lugar itaw sa isla angga sin nirate' sara sa babali nin Pafos. Itaw nadumog rayay sayay Judio nin maong nin magmadyik tan man'ibarita' nan prupita nayan Dios, bale' siin ket bula'. Say ngaran na Bar-Jesus.
7 Amigo nayan siti a gubirnador sa isla a say ngaran na Sergio Paulo*, a saya nin intilihinti nin tawo. Siti si gubirnador, nipakayaban nasara si Bernabe tan Saulo ta rabay nan marnge' a minsahi a nangibwat konan Dios.
8 Bale' sitaw si magmamadyik a si Elimas (ngaran nayayti ni Bar-Jesus sa sarita' nin Griego), ginwa' nay magwa' nan pammaed nin mamper yay gubirnador.
9 Bale' sin sain, si Ispirito nan Dios, liso nayan nag'urayan si Saulo a mantawagen a lamang nin Pablo. Pinastang nayan maong ni Pablo a magmamadyik,
10 mi'sa wana kona, “Si'ka, Dimunyo ka! Kuntrawen mo a sarba nin mapteg. Napno' ka nin saor tan kadukaan! Kai mo nin mantegnan nin tursye-tursyen a katutu'wan maipa'ka' konan Cristo, a mampaliwaen mon bula'-bula'!
11 Sawanin dusawen nakaynan Uunuren! Mabulag ka nin kai ka gapo yapo' nin makapadi'rap.”
Ket tampor madedlem ana a ka'kitan na ni Elimas tan kai yayna gapo nin maka'kit ket kara-karapas yayna nin naningkap nin manabin kona.
12 Naimatunan nan gubirnador a nangyadi' ket nagmatalek yayna kona ni Uunuren nin Jesus. Naka'ngapan nan maong a akay nin maipa'ka' kona.

---

* **13:2** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo. * **13:7** Sin panaon ti nin ba'yo A.D. 51.

Sara si Pablo itaw sa Antioquia sa Prubinsyan Pisidia

13 Ket si Pablo tan saray kalalamo' na, nibwat sara ana sa
Pafos. Sinmaki sara nin nako sa syudad nin Perga sa prubin-
syan Pamfilia. Itaw linakwanan nasara ni Juan Marcos tan
sinmubli' yayna sa Jerusalem.
14 Nangibwat sa Perga, tinmuloy sara sa Antioquia a sakop
nin prubinsyan Pisidia.* Ket sin narate' a Awron Painawa,
nako sara nin nangrayo konan Dios sa sinagugadtaw.
15 Kayadi' a main nin namasa sa Libron Gugan-gan nin
nisurat na ni Moises tan sa nisurat ra nin prupita, saray
pupangulo sa sinaguga, nipaibarita' ra konra ni Pablo a no
main nin maibarita' ra nin makapamagsen nin pammemper
ran tutawo, magwa' ra a mag'irgo.
16 Inumdeng ya si Pablo tan sininyasan nasaran mititinek a
tutawo. Nag'irgo ya a wana,
"Si'kamon kapada kon Israelita tan si'kamon ambo' nin
Judio nin mampangrayo konan Dios, mangrenge' kamo sa
ibarita' ko.
17 Si Dios nin manraywen tamo nin si'tamon Israelita,
pinili' nasaray pupuon tamo tan pinaabaw nasara sin itaw
sara nin mampiikap sa ambo' ran diri nin nasyon a sa Egipto.
Ket, sa alaki nin pakayadi' na, nilakwan nasaradtaw.
18 Ket sa luob nin mag'a'pat a pulo' a taon, inanusan nay
pigagawa' ra* sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.*
19 Nipatalo na konran pupuon tamo a pito ra nin nunasyon
sa Canaan tan nipaikon nan lamang in nin nunasyon konra.
20 Nangyadi' in nga'min sa luob nin a'pat a yasot tan limam-
pulo' a taon.*
Mayadi' a wanin, namili' yayna a Dios nin saray mangipan-
gulo konra a say tawag konra ket mangngukom, angga sin
panaon na ni Prupita Samuel.*
21 Sin sain a panaon, dinawat ra konan Dios a byan nasara
nin adi' a mag'uray konra ket bana' ta wanin, pinili' naya nin
Dios si Saulo nin anak na ni Cis a puri na ni Benjamin. Adi'
raya si Saulo sa luob nin a'pat a pulo' a taon.*
22 Ket sin ginlat nayan adi' nin Dios, nisili naya si David.
Siti a wana nin Dios maipa'ka' kona ni David, 'Siti si David

---

* **13:14** Sayti si Pamfilia tan ***Pisidia*** ket alawang nin lugar ti a sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **13:18** *inanusan nay pigagawa' ra- Sa raru-man nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinagawan nasara.* * **13:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7; 12:31-42; 15:22–17:8; 32:1–33:6; Bilang 11:1–12:16; 14:1-45; 16:1–17:13; 20:1-13; 21:4-9; 25:1-18; Deuteronomio 1:26–2:15. * **13:20** Deuteronomio 7:1; Josue 14:1–21:45. * **13:20** Mabasa a maipa'ka' sa saytin panaon sa Mangngukom 1:1–21:25; 1 Samuel 1:1–7:17. * **13:21** Mabasa et a maipa'ka' sa nipag'adi' na ni Saulo sa 1 Samuel 8:1–10:27.

nin anak na ni Jesse, tawo yayti nin makapaririket kongko.
Gaw'en na a sarba nin rabay ko.' "*
23 Nituloy na ni Pedro, "Ket saya konran puri na ni Adi' nin
David a nibaki' na nin Dios nin mangisalba kontamo nin puri
na ni Israel nin bilang sa nipangako' na. Sya, si Jesus.
24 Ba'yo na nin nitarana' a gawa' na ni Jesus, si Juan, nipata-
patanda' na konran sarba radtaw sa Israel a pagbabawian
raynay kukasalanan ra, mi'sa sara nin pabawtismo.*
25 Ket sin dandani nayna nin ila'pos ni Juan a gawa' na
wana konran tutawo, 'Man'ipa'ka' moyo angangko a si'ko
yaynaytaw si mantaga'nan moyon rumate'. Kai, ambo' ako!
Bale' main li' nin rumate' nin makapangyayadi' yan tuloy nin
adayo' dyan si'ko, ket ni magsirbin manglat nin sandalyas na,
kai ako gapo nin maikana'.'* "
26 Wana anamana ni Pablo, "Bubsat, si'kamo nin Judio nin
kapada ko nin puri na ni Abraham tan si'kamo nin ambo' nin
Judio nin mampangrayo konan Dios, man'ipatandaan nayan
pari-pariho kontamo nin Dios a Mabistan Patanda' no pa'no
atamo nin maisalba.
27 Saray tutawodtaw sa Jerusalem tan saray pupangulo ra,
kai ra nin naalilbi' a si Jesus a Mangingisalba, tan kai ra nin
tinarusan a nipadles ran saray prupita a sayti ket binasa-basa
konra tepe' nin Awron Painawa no mangrayo sara konan
Dios. Ket sa nipangipapati ra kona ni Jesus, natukid rayti a
nipadles ran prupita.
28 Mataman no kai ra nin napatutu'wan a main nin
kasalanan na nin nepeg nan pakadusawan nin patiti, di-
nawat ra et kona ni Gubirnador Pilato a ipapati naya.*
29 Sin natukid ana nga'min a sarba nin nipadles nin gaw'en
kona ni Jesus, nikayupa' rayay bangkay na sa kudos nin
nangipasakan ra kona mi'sa raya nin nitabon.
30 Bale' si Dios, pinasubli' naya nin mabyay.
31 Ket sin sinmubli' yayna nin mabyay, sa luob nin umnoy
awro, nipa'ki-pa'kit ya konran saraytaw saray nayi kona sin
saytaw sa Jerusalem nin nangibwat sa Galilea.* Sawanin,
saray naka'ki-ka'kit kona, man'ibari-barita' ray maipa'ka'
kona konran Judio.
32 Ket si'kami anamaet, iti kami komoyo nin ipatandaan
miya a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa ginwa' na nin Dios
sawanin a syay nipangako' na konran saray pupuon tamo.

---

* **13:22** 1 Samuel 13:13-14; 16:1,12,13; Kanta 89:20. * **13:24** Marcos 1:4; Lucas 3:3. * **13:25** Mateo 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; Juan 1:20,27. * **13:28** Mateo 27:22,23; Marcos 15:13,14; Lucas 23:21-23; Juan 19:15. * **13:31** Ginwa-ginwa' 1:3.

33 Tinukid nay pangako' na kontamon pupuri ra sin pina-
subli' naya nin mabyay si Jesus. Sain a pipa'kaan nin sitaw si
wana nin Dios maipa'ka' kona ni Jesus a naisurat sa Ikarwan
Kanta a wana,
‘Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.’*
34 Main ti et e nin naisurat nin maipa'ka' sa pamma-
subli' nan mabyay nin Dios kona ni Jesus tan say kai na
nin pangiyaburoy a maumok a lalaman na ni Jesus sa
nanabunan. Wana,
‘Ibi ko komoyo nin sigurado a masagrado nin bubagay nin
nipangako' ko kona ni David.’*
35 Main yayti et e nin nipadles na ni David nin maipa'ka' kona
ni Jesus, a wana,
‘Kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki'
mon tutuo komo.’* ”
36 Nituloy na ni Pablo, “Bubsat, ambo' anaod nin si Adi' nin
David a mantukuyen isen ta tanda' tamo a sin nayadi' nayna
nin ginwa' ni Adi' nin David a nipagwa' nan Dios kona, nati
yayna. Nitabon raya sa nanabunan konran pupuon na ket
naumok a lalaman na.
37 Bale' si Jesus, a pinasubli' naya nin mabyay nin Dios, kai ya
nin naumok a lalaman na.
38 Reng'en moyo! Wanti a man'ipatanda' mi komoyo: Yupa'
sa ginwa' na ni Jesus, mapirdunayna a kasalanan.
39 Anaod, bana' sa ginwa' na ni Jesus, nikwintan kai nin
nagkasalanan a si'numan nin mampagmatalek kona. Sain
nin kapapa'sar ket kai nin mapamain nin panunumbok tamo
nin nagsikabarang nin gugan-gan a naipudir kona ni Moises.
40 Anaod, pakatalad kamo a kai nin mangyadi' komoyoyti
nin naisurat a nipadles ra sin saytaw nin prupita a wana,
41 ‘Kiten moyoy gaw'en ko, si'kamon kai nin mangimbabaet
sa Sarita' na nin Dios!
Maka'ngap kamo ket bale' mati kamo
ta kai moyo nin tepren in nin gaw'en ko sawanin leg'an a
mabyay kamo et
mataman no main nin mangibari-barita' komoyo.’* ”
42 Sawanin, sin manlumiwa' sarayna sa sinaguga ran Judio
si Pablo tan si Bernabe, dinawat ran tutawo konra a sumubli'
sara li' no sumunor a Awron Painawa ta pigaw nin mag'irgo
sara li' anamana maipa'ka' sa saytaw sa nibari-barita' ra.
43 Ket, sin mampibwat saraynay tutawo, abaw saray Judio
tan ambo' nin Judio nin na'wit ana nin peteg sa rilihyon ran
Judio a naayat nin kikalamo' konra ni Pablo tan si Bernabe.

---

* **13:33** Kanta 2:7. * **13:34** Isaias 55:3. * **13:35** Kanta 16:10. * **13:41** Habakuk 1:5.

Ket sarayti, binari-baritaan rasara ni Pablo tan Bernabe nin
ituluy-tuloy ra a magmatalek sa kamaungan nan Dios.
44 Anaod, sin sumunor a Awron Painawa, dandani sarba
ran tutawodtaw sa babali nin Antioquia ket nako nin nan-
grenge' sa minsahi a nangibwat konan Catawan.
45 Bale', sin na'kit rasara nin Judio a abaw nin tutawo nin
nako nangrenge', pinasya nin imbel ra ket kinuntra-kuntra
ray nibarita' na ni Pablo tan nag'irgu-irgo saran paninida'
kona.
46 Wanin man, matpel sara lawas nin mag'irgo si Pablo tan
Bernabe ket wanra,
"Komoyo nin kapada kon Judio nin matkap nin mu'nan
ipatanda' ti say a minsahi a nangibwat konan Dios. Ket bana'
ta andi' kamo nin akuen ti, mansintinsyawan moyoy lalaman
moyon diri nin kai nin maikana' nin manga'mor nin angganangga nin byay a iti konan Dios. Sawanin anaod, konran
ambo' nin Judio mi ana nin ipatanda'
47 ta siti nin bibilin nan Dios ket para ya anamaet komi.
Wana,
'Nigagara kata nin mag'in nin pa'sar palaway para konran
ambo' nin Judio
ta ibaki' kata nin ika' mo nin ipatanda' konran sarban
tutawo a maisalba kosara.'* "
48 Sin narnge' ra in nin saray ambo' nin Judio, pinasyan
ririket ra tan nikisalamatan ray minsahi a nangibwat konan Dios. Ket sarba ran saraytaw saray nitalaga nan Dios
nin magkamain nin anggan-angga nin byay a iti kona, nagmatalek sara kona.
49 Ket naitayak a minsahi nin nangibwat konan Catawan sa
intiro nan sitaw a lugar.
50 Bale' sinugsog rasara nin Judio a impurtantin bubbayi
nin mampangrayo konan Dios tan saray lulalaki nin ata'gay
a pangingikit konra, a masager sara konra ni Pablo tan Bernabe ket mapalakwan rasaradtaw.
51 Sin wanin, pinagpag ra ni Pablo tan Bernabe a ta'pok sa
ayi* ra nin mangipa'kit a kai nasaraytaw nin inako' nin Dios
a tutawo, mi'sa sara nin nibwat nin nako sa babali nin Iconio.
52 Sara anamaet a tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Antioquia, napno' sara nin ririket tan peteg a nag'urayan nasara
nin Ispirito nan Dios.

14

Sara si Pablo itaw sa Iconio

---

* **13:47** Isaias 42:6; 49:6. * **13:51** Mateo 10:14; Marcos 6:11; Lucas 9:5; 10:11.

1 Sin itaw sara anamaet si Pablo tan Bernabe sa Iconio*,
naku-nako saran lamang nin nangyakay sa sinaguga ran
Judio. Ket sa mabistan pangingipapalaway ra sa minsahi nan
Dios, abaw saray Judio tan ambo' nin Judio nin nagmatalek
konan Cristo.
2 Bale' saraytaw saray Judio nin kai nin mamper kona ni
Jesus, sinugsog rasaray ambo' nin Judio nin itaw sa babali ta
pigaw nin masager sara konran mammemper.
3 Ket itaw sara yapo' nin midyo nin na'teng sa Iconio si
Pablo tan si Bernabe ta matpel sara nin nangipata-patanda'
maipa'ka' sa ginwa' nan Dios. Ket si Dios binyan nasaran
pakayadi' nin makapangwa' nin makapaka'ngap a pammatu-
tuo sa man'ipatanda' ra nin kamaungan na.
4 Ket natao saray tutawodtaw sa Iconio. Saray umno ra,
ayon sara konran apostoles a si Pablo tan si Bernabe; saray
raruma anamaet, ayon sara konran Judio.
5 Konan siin, saray Judio tan saray ambo' nin Judio,
a kalamo' rasaray mampag'uray konra, nag'iirgwan ra a
sasakiten tan patyen rasaran kudasen nin bato si Pablo tan
si Bernabe.
6 Natandaan ra ni Pablo in nin plano ra kanya' nin nalayo
sara nin nako sa syudad nin Listra tan Derbe tan sa kuk-
abaraybay nin lugar sa prubinsya nin Licaonia.
7 Sa sayti nin lulugar, nipata-patanda' rayay Mabistan
Patanda'.

Sara si Pablo itaw sa Listra tan sa Derbe

8 Sin itaw sara nin mampangipata-patanda' sa Listra, main
itaw nin lalaki nin lupoy nangibwat et sin niyanak ya ket kai
ya gapo nin makalalako. Nakatekre' ya,
9 nangrenge' ya kona ni Pablo. Pinastang nayan maong
ni Pablo tan na'kit na a mampagmatalek yayti nin tawo a
mapaanda' ya,
10 ket nipaksaw nay busis na a wana kona, “Umdeng ka nin
matu'rir!” Ket tampor inumdeng ya tan linmala-lalako ya.
11 Sin na'kit ra nin tutawo a nagwaan na ni Pablo, wanra
nin nita'way sa irgo ra nin Licaonia, “Nanaoy saradti a dios
tan nirupa saran tawo!”
12 Tinawag rayan Zeus si Bernabe a syay pangulo nin dios-
dios ra tan tinawag raya anamaet nin Hermes si Pablo a syay
ibabaki' nin dios-dios ra bana' ta sya a mag'iirgo.
13 Main nin timplo nin pangraywan ra konan dios-dios ra
nin si Zeus sa kaliwa' tamo' nin syudad. Sin sain, si padi'
nin mampagsirbi kona ni Zeus, nangawit ya nin bubaka tan

* **14:1** Sayti say lugar nin Iconio, Listra tan Derbe, ket syudad ti sa nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey.

kwintas nin buburak itaw sa purta nin timplo ta pigaw nin
ida'ton na tan saray tutawo nin ipangrayo ra konra ni Pablo.
14 Sin natandaan ran saraytin apostoles nin wanin a gaw'en
ra nin tutawo, binisang ray seket ra nin mangipa'kit a kai sara
nin kumpurmi sa sain a gaw'en ra. Mi'sa sara nin nalayo
nin nako sa butlay ra nin tutawo tan wanran nag'irgo nin
maksaw,
15 "Uamigo, andi' rakami nin raywen nin bilang dios! Tawo
kami tamo' nin kapada moyo! Nako kamidti komoyo ta pigaw
nin ipatanda' miyay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni
Jesus ket tumgen kamoynan mangrayo konran sarain a kasan
magwaan nin dios-dios ket si raywen moyoyna si sibibyay a
Dios. Sya a namarsa nin langit tan luta', pati say taaw tan say
sarba nin main sa sayti.*
16 Sa linmabas nin panaon, inaburuyan nakamo nin Dios
a si'kamon ambo' nan tutawo ket gaw'en moyoy bungat ana
nin rabay moyo.
17 Wanin man, man'ipatandaan na komoyo no si'no ya ta
man-gaw'en nay no ani a maabig para komoyo. Mambyan
nakamo nin rapeg tan mumula a no marate' a kuston panaon
ket pabungawen na ta pigaw nin main nin kanen moyo tan ta
pigaw nin maririket kamo."
18 Bale' abirno nin wanin a nibarita' ra ni Pablo, napaidap
sara nin namaed konran tutawo sa pangrarayo konra.
19 Bale' main nin rinmate' itaw nin Judio nin ibat sa An-
tioquia sa prubinsya nin Pisidia tan saray raruma sa Iconio.
Nasagyat rasaray tutawo nin mag'in nin kuntra kona ni
Pablo, ket kinudas-kudas raya nin bato si Pablo mi'sa raya nin
ginuruy-guroy nin nirikor itaw sa syudad nin Listra sin say
wanra ket nati yayna.
20 Bale' sin inaribungbungan raya nin saray tumutumbok
kona ni Jesus, nibangon ya tan sinmubli' ya sa syudad. Ket
sin sinmunor nin awro, nako sara ni Bernabe sa syudad nin
Derbe.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia sa Prubinsyan Siria

21 Nipata-patanda' raya ni Pablo tan Bernabe a Mabistan
Patanda' itaw sa Derbe ket abaw saray nasagyat ran nag'in
nin tumutumbok kona ni Jesus. Mi'sa sara nin sinmubli' sa
Listra, mi'sa sa Iconio, angga et sa Antioquia sa prubinsyan
Pisidia.
22 Pinaksaw ra a nakem ran saray tumutumbok kona ni
Jesus nin itaw sa sain nin lugar tan binibilin rasara nin
dumaer sara sa pammemper konan Cristo. Nibarita' ra et

* **14:15** Exodo 20:11; Kanta 146:6.

a matkap nin dumalan atamo sa abaw nin dya'dya' ba'yo
natamo nin aburuyan nin Dios nin kipag'adi' kona.
23 Ket sa barang saya nin dupong ra nin mammemper,
nanuyo' saran pupangulo si Pablo tan si Bernabe. Ket sin
nidasal-dasalan rasara leleg nin nagkulasyon sara, nitalek
rasaray mammemper konan Uunuren a syayna a mampag-
matalkan ra.
24 Dinmalan sara sa prubinsyan Pisidia ket nirate' sara si
Pablo sa prubinsyan Pamfilia.
25 Ket itaw nipatanda' ray minsahi na nin Dios sa babali nin
Perga, mi'sa sara nin nako sa babali nin Atalia.
26 Nangibwat itaw, sinmaki saran sinmubli' ana sa Antio-
quia sa prubinsya nin Siria. Itaw sin saytaw ket nidasalan
rasara nin saray mammemper a sapa kumon ket antabayan
nasara nin Dios sa pangngawa' ra nin trabaho nin nibi na
konra a sawanin ket naila'pos rayna.
27 Sin rinmate' saraynadtaw si Pablo tan Bernabe sa
Antioquia, dininep rasara nga'min a mammemper itaw,
tan nibarita' ra nga'min konra a ginwa-ginwa' nan Dios
nin pakikalamo' na konra tan say nibi nan Dios nin
pagkanawanawa ta pigaw nin saray ambo' nin Judio ket
magmatalek sara anamaet kona.
28 Ket itaw sara nin na'teng sa Antioquia a kalamo' rasara a
tumutumbok kona ni Jesus.

15

Si Prublima Maipa'ka' sa Pakatkapan nin Paturi'

1 Sin sain, main nin tutawo nin rinmate' itaw sa Antioquia
a ibat sa Judea ket mampangyakay sara anamaet konran
mammemper. Wanran sarayti konran mammemper, “Kai
kamo nin maisalba no kai kamo nin paturi' nin bilang sa
wana nin gan-gan* nin naipudir kona ni Moises.”
2 Kai sara nin nikikumpurmi si Pablo tan Bernabe sa
sain nin akay ra ket nag'in nin ma'mot a pididiskusyon
ra. Sin wanin, saray mammemper itaw sa Antioquia, nipa-
pasayawan ra a sara si Pablo tan si Bernabe nin kalalamo'
rasaray raruman mammemper ket, mako sara sa Jerusalem
nin keen ra nin tandaen a disisyon ran apostoles tan saray
pupangulo ran mammemper maipa'ka' sa nididiskusyunan
radtaw sa Antioquia.
3 Sin sain anaod, pinaibwat nasara nin dupong ran mam-
memper itaw si Pablo. Itaw sara nin dinmalan sa prubin-
sya nin Fenicia tan Samaria, ket nibari-barita' ra konran
mammemper itaw a saray abaw nin ambo' nin Judio ket

* **15:1** Levitico 12:3.

mampagmatalek sara anamaet ana sawanin konan Dios. Ket
saray mammemper, maririket saran tuloy sa sain a narnge'
ra.
4 Sin rinmate' sara sa Jerusalem si Pablo, maririket rasara
nin inako' nin dupong ran mammemper itaw tan saray
pupangulo ra, tan saray raruma nin apostoles. Inisturya
ra ni Pablo konra a sarba nin ginwa-ginwa' nan Dios nin
pakikalamo' na konra.
5 Bale' main nin mammemper itaw nin myimbro sara nin
grupo ran Pariseo a ipasuet ra nin matkap saran paturi' a
mammemper a ambo' nin Judio tan matkap a tukiden ra a
raruma et nin gugan-gan a naipudir kona ni Moises.
6 Konan siin anaod, nagmiting saray apostoles tan saray
pupangulo ra nin mammemper ta nag'irgwan ray maipa'ka'
sa sain.
7 Na'teng sara nin nag'iirgo, ket kayadi', inumdeng ya si
Pedro tan wana,
"Bubsat, pitanda-tanda' moyo a sin anron panaon ana a lin-
mabas, pinili' nako nin Dios nangibwat kontamo nin ipatan-
daan koya konran ambo' nin Judio a Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Jesus, ta pigaw nin mamper sara kona nin
sya a Cristo.*
8 Ket, si Dios a tanda' na a sarban iti sa kanakman ra nin
tutawo, nipa'kit na a mataman nin saray ambo' nin Judio,
akuen nasara ta nibaki' nayan miikap konra a Ispirito na
kapada nin nibaki' naya kontamo.*
9 Konan Dios, kasan pidumawan tamon Judio tan saran
ambo' nin Judio ta bana' ta nagmatalek sara kona ni Jesus,
rininggasan nasara sa kasalanan ra kapada nin pangriring-
gas na kontamo.
10 Sawanin, mayin a man'ikwa moya sa sayan panunubok a
Dios bana' sa pammatukid moyo konran tumutumbok kona
ni Jesus nin sain say gugan-gan nin pinasyan idap nin tuki-
den? Ni saray pupuon tamo, mataman et si'tamo, ket kai nin
makatukid.
11 Ambo' nin manepeg a wanin! Tepren tamo a naisalba
atamo bana' sa kamaungan na ni Uunuren tamon Jesus kon-
tamo. Ket isalba nasaran lamang anamaet nin Dios a ambo'
nin Judio sa wanin nin padalan."
12 Kasa gapo nin inumbat kona ni Pedro sin nayadi' na
nin nibarita' in, no kai nangrenge' sara tana konra ni Pablo
tan Bernabe sa isturya ra maipa'ka' sa makapaka'ngap nin
pupaka'kitan nin pakayadi' nan Dios a ginwa-ginwa' na yupa'

---

* **15:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 10:1-43. * **15:8** Ginwa-ginwa' 10:44; 2:4.

konra sin mampangipata-patanda' sara konran ambo' nin
Judio.
13 Ket sin nayadi' sarayna nin nag'irgo, si Santiago anamaet
a nag'irgo nin wana,
“Bubsat, reng'en moyoy ibarita' ko komoyo.
14 Nairgo nayna komoyo ni Simon Pedro no pa'no na nu'nan
nipa'kit nin Dios a inganga'do na konran saray ambo' nin
Judio ta pigaw nin main anamaet konra a mag'in nin tutawo
nan diri.
15 Nangyadi' in anaod nin tumekep sa wanan nisurat ra nin
prupita nan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Wana,
16 ‘Mayadi' in, wana nin Catawan, sumubli' ako li'
ta pigaw nin pa'dengen ko anamana a nasida' nin
pag'adian na ni David.
Pakandaen koy nasida' tan ipalasta koya
17 ta pigaw nin sarba ra nin raruma nin Judio ket dumugen
rako,
ta saray ambo' nin Judio,
ket sinagyat kosara anamaet nin mag'in nin tutawo ko.
18 Wanin a irgo na nin Catawan nin nipatarusan anan na'teng
sin saytaw et.’*
19 Edet,” wanan nituloy ni Santiago, “say ibarita' ko komoyo
ket, andi' tamo sara nin pabyatan a ambo' nin Judio nin
mampagmatalek konan Dios.
20 Say gaw'en tamo ket si manurat atamo konra nin ibarita'
tamo a andi' sara nin mangan nin say maiyawa' nin kanen
a sayti ket nida'ton nin ipangrayo sa dios-dios, tan andi' ra
nin sama'-samaen a lalaman ra yupa' sa ambo' nin manepeg
a pirararay. Andi' sara et nin mangan nin daya' tan nin karni
nin pinatin ayep a kai nin pinadaya'.*
21 Wanin a dawaten tamo ta say gugan-gan nin nipaga-
met kona ni Moises ket na'teng anan tuloy a panaon nin
mambasawen sa susinaguga tepe' nin Awron Painawa tan
man'iyakay sa sarba nin lugar.”

Si Bibilin konran Mammemper a Ambo' nin Judio

22 Ket sin sain anaod, nipapasayawan ra nin saray apos-
toles, saray pupangulo tan si intiron dupong ran mammem-
per itaw sa Jerusalem, a mamili' sara nin lulalaki sa grupo
ra nin mayi konra ni Pablo tan Bernabe nin sumubli' sa
Antioquia. Saray napili' ra ket sara si Judas nin mantawagen
et nin Barsabas tan si Silas, a saray mammemper ket ata'gay
a pangingikit ra konran saraytin pariho.
23 Main nin surat nin nipa'wit ra konran sarayti a wana,

---

* **15:18** Amos 9:11,12; Isaias 45:21. * **15:20** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin akay sa Exodo 34:15-16; Levitico 17:10-16; 18:6-23.

“Si'kami nin apostoles tan pupangulo ran mammemper
iti sa Jerusalem,
Pakumustawen mi kamon ambo' nin Judio nin bubsat mi
sa pammemper isen sa Antioquia tan sa prubinsyan Siria
tan Cilicia.
24 Natandaan mi a main saray kalalamo' midti nin nakod-
sen ket ginulo ray kaisipan moyo ta manwerweren rakamo
sa man'iyakay ra. Kai misara nin nibaki' taw nin mako
mangyakay isen komoyo.
25 Bana' anaod ta wanin, nag'iirgo kami tan nipa-
pasayawan mi a mamili' kami nin ibaki' midsen komoyo nin
kalamo' rasara ni mampablyen tamon si Pablo tan Bernabe.
26 Sara, man'isanla' ray byay ra sa pagsisirbi ra kona ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo.
27 Ket, saray ibaki' midsen a si Judas tan si Silas, rupan-
rupa ra li' nin ibarita' a no ani a iti sa surat mi komoyo.
28 Nipaingar nan Ispirito nan Dios komi tan nipa-
pasayawan min nag'iirgwan a andi' mi kamoyna nin paby-
atan nin panukiden et sa gugan-gan a maidap nin tukiden.
Main ti tamo' say impurtantin tuloy nin ipatukid mi komoyo.
Sayti:
29 Andi' kamo nin mangan nin animan a nida'ton nin
ipangrayo sa dios-dios.
Wanin et, andi' kamo nin mangna' nin daya' tan nin karni
nin pinati nin ayep a kai nin pinadaya'.
Andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.
Maabig no tukiden moyoyti.
Wanin ana.”
30 Ket pinaibwat rasarayna. Sin rinmate' saradtaw sa
Antioquia, dininep rasaray sarba ra nin mammemper tan
niparisibi raya konra a surat.
31 Sin nabasa raya, pinasyan ririket ra bana' sa saytaw say
bibilin konra.
32 Sara si Judas tan si Silas a sarayti ket prupita sara,
pinagsen ray nakem tan pammemper ran mammemper sa
anron pakiirgu-irgo ra konra.
33-34 Itaw sara yapo' nin midyo na'teng sa Antioquia, mi'sa
sarayna nin sinmubli' konran apostoles sa Jerusalem. Pinaib-
wat rasara nin mammemper a wanra, “Bindisyunan nakamo
kumon nin Dios.”*
35 Bale' nabati' sara si Pablo tan Bernabe. Sara tan abaw
saray kalalamo' ra, niyakay-akay tan nipapala-palaway ray
minsahi nin nangibwat konan Catawan itaw sa Antioquia.

Niswi' a Kina' ra ni Pablo tan Bernabe

---

* **15:33-34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Bale' nipaibati' ya si Silas.*

36 Napalabas a umnoy bulan, wana ni Pablo kona ni Bernabe, “Sumubli' ata tan bisitawen tasara ta kikiten tay kapapa'sar ra nin bubsat nin mammemper sa bubabali nin nangipata-patandaan ta nin minsahi nan Catawan.”
37 Say rabay na ni Bernabe ket kalamo' raya si Juan a mantawagen et nin Marcos.
38 Bale' andi' ya si Pablo bana' ta si Marcos, kai na nin nituloy a nikikalamo' konra angga sin nayadi' ray gawa' ra, no kai edet, nibwat ya tan linakwanan nasara* sin itaw sara sa Pamfilia.
39 Bana' konan siin, nakapisangkinian sara si Pablo tan si Bernabe ket nisyay sara. Si Bernabe, si Marcos a kalamo' na, ket sinmaki saran nako sa Cyprus.
40 Si Pablo anamaet, si Silas a kalamo' na. Nibwat sara kayadi' a saray mammemper ket nidasalan rasara a sapa kumon ket antabayan nasara nin Catawan.
41 Nako sara sa prubinsya nin Siria tan Cilicia tan pinatarig'en ray dudupong ran mammemper sa pammemper ra.

16

Kalamo' ya si Timoteo sa Nipako nin Mamagsen nin Dudupong

1 Sinmunor, nako ya si Pablo tan saray kalalamo' na sa babali nin Derbe, mi'sa sa Listra. Sa Listra, main nin sayay tumutumbok itaw kona ni Jesus a say ngaran na Timoteo. Si ina na saya yan Judio a mammemper, bale' si tatay na, Griego ya.
2 Mabista a nibari-barita' ran sarba ran mammemper itaw sa Listra tan sa Iconio maipa'ka' kona ni Timoteo.
3 Rabay nayan awit-awiten ni Pablo sa keen-keen na kanya' nin nipaturi' naya nin mangipa'kit a peteg a Judio ya. Ginwa' ra in bana' ta sarba ra nin Judio konan sitaw a lugar ket tanda' ra nin kai ya nin tinuri' ta si tatay na ket Griego ya.
4 Sa lulugar a kina'-kina' ra, nipata-patandaan ra konran mammemper nin ambo' nin Judioytaw say matkap nin tukiden nin nipapagketan ran saray apostoles tan saray pupangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem.
5 Ket, anaod, napagsen a pagmamatalek ran mammemper, tan nalamu'nan saraynan nalamu'nan nin inawru-awro a iti sa dudupong.

Nitungtong nasara nin Dios nin Mako sa Macedonia si Pablo

---

* **15:38** Ginwa-ginwa' 13:13.

6 Ket, nako sara sa prubinsya nin Frigia tan Galacia si Pablo
bana' ta pinaed nasara nin Ispirito nan Dios nin ipatandaan
ray minsahi na sa prubinsya nin Asia.
7 Sin nirate' sara sa lugar nin Misia, rabay ray mako sa
prubinsyan Bitinia*, bale' si Ispirito nan Dios a syan lamang
a Ispirito nin iti kona ni Jesus ket pinaed nasara.
8 Sin wanin, nanulpot sara sa Misia nin nako sa syudad nin
Troas.
9 Ket sin yabi nin itaw sara sa Troas, na'kit naya ni Pablo nin
bara'mo nin taynep a sayay lalaki nin taga Macedonia, a siti
ket mandawaten na kona ni Pablo a mako yadtaw konra sa
Macedonia ta pigaw nin tulungan nasara.
10 Kayadi' nan bara'mon nanaynep ni Pablo, nagpripara
kami* ana nin tampor nin mako sa Macedonia bana' ta mam-
per kami a man'ibaki' rakamidtaw nin Dios, nin ipatandaan
miyay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus konran
tutawodtaw.

Say Pammemper na ni Lydia a Taga Filipos

11 Nangibwat sa Troas, sinmaki kamin nako sa isla nin
Samotracia, tan sin sinmunor nin awro, nituloy mi a sinmaki
nin nako sa syudad nin Neapolis.
12 Nangibwat sa Neapolis, linmalako kamin nako sa syudad
nin Filipos a sayan impurtanti nin syudad itaw konan sitaw
a parti nan prubinsyan Macedonia. Nipa'deng yaytin syudad
nin gubyirno nan Roma.* Ket itaw kami nin umnoy awro.
13 Sin Awron Painawa, rinmikor kami sa syudad tan nako
kami sa rigrig nin ilog a sa wami ket main nin pididinep
nin dumasal itaw. Main nin bubbayi nin nididinep itaw ket
tinmekre' tan nikiirgo kami konra.
14 Saya konran sarayti say ngaran na Lydia, a gindat nin
taga babalin Tiatira. Kumirsyanti ya nin mablin abel nin
kulor ubi. Saya yayna nin mangrarayo konan Dios, ket
binu'kasan nan Uunuren a kanakman na ket inako' na a
nibarita' na ni Pablo.
15 Nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na. Ket wana
komi, “No tepren moyo a mampagmatalek akon peteg konan
Uunuren tamo, mayi kamo kongko ta itaw kamoyna nin

---

* **16:7** Sayti si Frigia, Galacia, Asia, Misia, tan Bitinia ket alawang nin sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **16:10** “Kami” wanadti bana' ta si Lucas a syay nanurat konan sitin libro ket kalamo' nayadti si Pablo. * **16:12** Bana' ta nipa'deng yay syudad nin Filipos nin gubyirno nan Roma tan ni'ras saran miikap itaw a gumabali nan Roma, bara'mo yaynan lamang nin lugar itaw sa Roma. Main nin riprisintanti na sa gubyirno nan Roma tan iti konran gumabali na a sarban kanepegan a main konran saray itaw sa Roma. Ipapalaway nin sayti a birsikulo 37-39.

magtuloy sa bali ko.” Pinasyan sulit nan managyat komi kanya' nin nayi kami kona.

Say Pakapriso ra ni Pablo tan Silas

16 Sayay awro nin adap midtaw sa lugar nin pididinepan ta pigaw nin dumasal, nasnaan miyay sayay anak nin babayi a aripen ya. Siti ket nasrepan ya nin sayay ispiriton duka' ket mambyan naya nin pakababa' nin mangipadles. Ket saray main nin aripen kona abaw a ma'kitan ra mangibwat sa sain a gawa' na.

17 Tinumbu-tumbok rakami a kalamo' miya si Pablo tan wana nin niburya-buryaw, “Saraytin tutawo, uaripen nasara nin si Sangkata'gayan nin Dios. Man'ipata-patanda' rayay sayan-saya nin padalan no pa'noy pangingisalba nan Dios!”

18 Umnoy awro na nin ginwa' a wanin ket sinumnep ya si Pablo, ket inadap naya tan wana konan ispiriton duka', “Sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo, igan-gan ko komo, lumakwan ka kona!” Ket sin sain a lamang, linmakwan ya a ispiriton duka'.

19 Sin napipigaw ran saray main nin aripen kona a nakasawan sarayna nin kwartawan, dinakep rasara si Pablo tan Silas tan ginuyugoy rasaran ni'ras sa plasa nin iyadap konran saray mumampag'uray sa syudad.

20 Sin itaw sarayna, niyadap rasara konran saray upisyalis nin Romano tan pinarsawan rasara. Saray main nin aripen konan si anak a babayi ket wanra, “Judio sarayti nin tutawo ket mampangibwatan sara nin gulodti sa lugar tamo.

21 Mampangyakay sara nin kukaugalian nin kuntra sa lulayi tamo nin si'tamon Romano, ket kai tamo nin magwa' nin akuen o tumbuken.”

22 Sin sain, saray abaw nin tutawo nin itaw ket nikiranod sarayna nin sinasakit rasara si Pablo tan Silas. Ket saray upisyalis anamaet nin Romano, linus'ukan rasara mi'sa rasara nin nipasanet-sanet.

23 Sin nasanet-sanet rasaraynan maong si Pablo, nipriso rasara. Ginan-gan rayay gwardya nin bantayan nasaran maong.

24 Konan siin nin gan-gan, nikwa nasaradtaw sa anggawan ana sa sarba nin silid sa priswan tan nikwa nay ayi ra sa ubot nin kayo nin nigagara nin itaw para sa sayti nin usar.

25 Sin bandan kapiknga' nin yabi, dinmasal sara si Pablo tan nangansyon sara nin pangrarayo konan Dios. Ket nangrenge' saray raruma nin priso.

26 Kapingmatan, rinmayon ya nin pinasyan kasaw ket nayegyeg yan maong a priswan. Naabryan nga'min a purta tan naglat a kadina ra nin sarba ran priso.

27 Nakaimata yay gwardya, ket sin na'kit na nin nakaabri
nga'min a purta sa priswan, say wana no nakabulos sara
nga'min a priso. Kanya' nin inuyos nayay ispada na ta mipati
yayna.
28 Bale' tinma'way ya si Pablo a wana, “Andi' mo nin
susudyen a lalaman mo ta iti kami nga'min!”

29 Sin sain, nikidawat ya nin tyo' a gwardya mi'sa ya nin
nalayo nin sinumrep sa priswan. Tinmalimukod ya sa ada-
pan ra ni Pablo tan Silas a mampamayegpeg ya.
30 Mi'sa nasara nin nirikor sa priswan tan tinepet na konra,
“Sinyoris, ani a matkap ko nin gaw'en ta pigaw nin maisalba
ako?”
31 Ket wanra kona, “Magmatalek ka konan Uunuren a si
Jesus ket maisalba ka tan wanin ra anamaet nin sarba ran
kabbali mo.”
32 Ket nipatanda' ra kona tan konra nin sarba ra nin kabbali
na a minsahi nin nangibwat konan Catawan.
33 Konan sitaw a lamang nin udas konan sitaw a yabi,
kinalap nasara nin sitin gwardya tan inuyasan nay sugat ra.
Mi'sa, nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na.
34 Ni'ras nasara si Pablo tan Silas sa bali na tan pinakan
nasara. Pinasyan ririket na pati nin saray kabbali na bana'
ta mampagmatalek sarayna konan Dios.

35 Kabuklasan, namaki' saran pulis a upisyalis nin Romano
nin mako mamarita' konan gwardya a bulusan sarayna si
Pablo tan Silas.
36 Niparate' nayti nin gwardya konra ni Pablo a wana,
“Nigan-gan ran upisyalis nin Romano a ibulos kamoyna.
Kanya' nin mako kamoyna tan mititinek kamoyna.”

37 Bale' wana ni Pablo, “Nipasanet-sanet rakami sa adapan
ran abaw a tutawo mi'sa rakami nin nipriso abirno nin kasan
na'kit ran kasalanan mi! Abas in a ginwa' ra lalun-laloyna ta
gumabalin Romano kami anamaet! Sawanin, ilayas rakami
nin paibwaten? Kai nin magwa' a wanin! Saran diri a matkap
nin makodti nin mamulos komi!”
38 Nibarita' ran pulis ti nin wana ni Pablo konran saray up-
isyalis, ket pinasya nin li'mo ra sin natandaan ra a gumabalin
Romano sara anamaet anamain si Pablo.
39 Kanya' nin nako sara nin nikidawat nin dispinsa konra
ni Pablo, mi'sa rasarayna nin niliwa' sa priswan tan dinawat-
dawat ra nin lumakwan sarayna konan sitaw a syudad.
40 Kaliwa' ra ni Pablo tan Silas itaw sa priswan, nako sara sa
bali na ni Lydia nin kina' rasara nin binisita a mammemper.
Binari-baritaan rasara nin pammaksaw nin nakem ra, mi'sa
sarayna nin nibwat konan sitaw a syudad.

17

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Tesalonica

1 Dinmalan sara si Pablo sa syudad nin Amfipolis tan Apolonia tan nako sara sa syudad nin Tesalonica a itaw ket main nin sinaguga ra nin Judio.

2 Bilang sa man-gaw'en nayna nin gindat ni Pablo, nakunako ya sa sinaguga. Ket sindo Awron Painawa sa luob nin tulon linggo, nikipapalawayan ya konran tutawodtaw.

3 Nipapalaway tan nitudo' nay wana sa Masanton Kasuratan nin nipatarusan na konran tutawo a si syay Cristo ket matkap a mapadya'dya' tan patyen ya, mayadi' bale' ket sumubli' ya nin mabyay. Wana ni Pablo, “Siti si Jesus nin man'ipatandaan ko komoyo, sya in a Cristo.”

4 Main saray Judio nin nasagyat ket nikipasaya sara konra ni Pablo. Abaw sara et a Griego nin mampangrayo konan Dios a nikipasayan lamang konra, wanin sara et a bubbayi nin ata'gay a pangingikit konradtaw.

5 Bale' maimbel saray Judio konra ni Pablo, kanya' nin dininep rasaray luku-luko nin walang-walang itaw sa palingki tan nangwa' sara nin gulo sa intiron syudad. Sinrep rayay bali nan sayay tawon say ngaran na ket Jason ta rabay rasaran kalapen si Pablo tan Silas tan iyadap rasara sa dupong ran gumabali.

6 Sin kai rasara nin ma'kit, ginuyugoy rayan inawit si Jason tan saray raruma konran mammemper konran saray upisyalis sa syudad, mi'sa wanra nin niburya-buryaw, “Sarayti nin tutawo, puon sara nin gulo abirno nin adti, ket nirate' saraynadti sa lugar tamo,

7 tan pinagtuloy nasara ni Jason sa bali ra. Sarba ra ket mansumubag sa nipataoy nan gan-gan nin Impirador tamo sa Roma ta man'ibarita' ra a main kano nin sakalakon adi' a say ngaran na ket Jesus.”

8 Nagulo a kaisipan ran saray tutawo tan saray upisyalis sa syudad sin narnge' rayti.

9 Ket pinagpyansa raya si Jason tan saray kalalamo' na mi'sa rasarayna nin binulusan.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Berea

10 Sin narate' a yabi sin sain, nibaki' rasara nin mammemper si Pablo tan Silas sa babali nin Berea. Sin nirate' saradtaw, nako sara sa sinaguga ra nin Judio.

11 Saray Judio nin itaw sa Berea, mas mabistay pinanakem ra dyan saray itaw sa Tesalonica ta matetek sara nin mangrenge' sa sarita' na nin Dios, tan inawru-awro, adalen ray Masanton Kasuratan ta pigaw nin tandaen ra no tutuo a man'ibari-barita' na ni Pablo.

12 Ket abaw sara konran sarayti nin Judio a namper, wanin
sara et a abaw nin bubbayin Griego nin ata'gay a pangingikit
konra, tan main a lamang nin lulalakin Griego a namper.
13 Bale' sin natandaan ra nin Judio nin itaw sa Tesalonica
a man'ipatanda' ra ni Pablo a minsahi nin nangibwat konan
Dios itaw sa Berea, nako saradtaw tan sinugsog rasaran
mangwa' nin gulo a tutawo.
14 Sin sain, pinaapura rayan mammemper si Pablo nin
mako sa pantalan. Bale' pinaibati' sara si Silas tan si Timoteo.
15 Saray nangaluyon kona ni Pablo, linalamo' raya angga
sa syudad nin Atenas. Mi'sa, sinmubli' sarayna sa Berea nin
nibibilin na ni Pablo a sumunor saran tampor kona si Silas
tan Timoteo.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Atenas

16 Ket leg'an a mantuma'gan ya konra ni Silas tan Timoteo
itaw sa Atenas si Pablo, naasikaso nan pinasyan ka'bawan
nin imahin nin manraywen ra nin tutawodtaw, ket inmidap
a nakem na.
17 Kanya' nin sin sain, nako ya sa sinaguga tan
nikidiskusyon ya konran saray Judio tan konran saray ambo'
nin Judio nin mangrarayo konan Dios tan inawru-awro,
naku-nako ya sa plasa tan nipata-patandaan nay maipa'ka'
kona ni Jesus konran tutawo nin itaw.
18 Ket main itaw nin saray mangangakay nin pilusupya ran
mantawagen nin Epicureo* tan nin grupon mantawagen nin
Estoico* a dinibati raya si Pablo. Wanra, “Ani a man'ibari-
barita' nan siin a mampilabab-labab?” Wanra anamaet nin
raruma et, “Mampag'irgo ya layi maipa'ka' konran dios itaw
sa raruma nin lulugar.” Wanti a ibarita' ra bana' ta say
man'ibari-barita' na ni Pablo ket say wanan itaw sa Mabistan
Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus tan sa isusubli' nin mabyay.
19 Ket anaod sinagyat raya si Pablo nin mako sa miting
nin Kunsiho ran Pupilusupo itaw sa lugar a mantawagen nin
Areopago. Itaw, wanra kona, “Rabay mi nin matandaan in si
ba'yon akay a man'iyakay mo.
20 Main in say man'ibari-barita' mo nin sawanin mi tamo'
et nin narnge' ket rabay mi nin matandaan a pipa'kaan.”
21 Wanin a wanra bana' ta saray tutawodtaw sa Atenas
tan wanin sara et a susan'ili nin mampiikap itaw, say rabay-
rabay ra nin gaw'en ket si mangrenge' tan mangisturya nin
maipa'ka' sa animan a ba'yo.

---

* **17:18** ***Epicureo:*** Iyakay ran sarayti a say karigawan a sangkabistawan a gagaran mabyay. * **17:18** ***Estoico:*** Iyakay ran sarayti a say tutuon mariga ket madumog sa pakabulos sa karirikitan tan irab tan say impurtanti ket maong yay sayay tawo.

22 Sin sain, inumdeng ya si Pablo sa adapan na nin Kunsiho
sa Areopago tan nag'irgo ya a wana, “Si'kamon taga Atenas,
ma'kit ko a rilihyuso kamo sa sarba nin bagay.
23 Maibarita' ko a wanin bana' ta sa nipagpasya-pasyar
kodti sa syudad moyo, tan sa nipangikit-kikit ko sa lulugar
a pangraywan moyo, main nin na'kit kon sayay altar nin
itaw ket main nin wantin nakasurat, ‘Para Konan Dios a
Kai nin Tanda'.’ Ket siti nin dios a kai moyo nin katanda' a
manraywen moyo, kasa anaod nin raruma no kai si Dios nin
man'ipatandaan ko komoyo.
24 Sya a Dios nin namarsa nin mundo tan nin sarba nin iti.
Sya a Uunuren nin mampag'uray itaw sa langit tan iti sa luta',
ket kai ya nin miikap sa pupa'deng a ginwa' nin tawo.
25 Saya et, kasan animan nin ginwa' nin tawo nin matkap
na bana' ta sya a mampami nin inanawa tan byay, tan say
sarbayna konran tutawo.*
26 Siti nin Dios, pinarsa naya yapo' a nu'na nin tawo, mi'sa
konan siin nin saya nin tawo nangibwat sara nga'min a
sarbaynan bakas nin tutawo, tan nitayak-tayak nasaradti
sa babo nin luta'. Nikwa-nikwa naynan gindat nin Dios a
ketegan nin piikapan ra tan say ka'teng nin piikap radti sa
mundo.
27 Pinarsa natamo nin Dios ta pigaw nin dumugen tamoya,
ket bana' sa panunumog tamo kumon kona, makatanda'
tamoya. Say katutu'wan, adani ya sa barang saya kontamo
a Dios.
28 Ga'get na a byay, kimey tan nikatawo nin barang saya
kontamo. Bilang in sa wanra nin saray raruma nin turbador
moyo. Wanra,
‘Sarba tamo, a'nak natamo nin Dios.’
29 Ket bana' anaod ta a'nak natamo, andi' tamo nin ipa'ka' a
say kapapa'sar na nin Dios ket bilang tamo' sa imahin a gawa'
na nin sayan matudyo' nin tawo mangibwat sa balitok o pirak
o bato.
30 Sin saytaw sin panaon a saray tutawo ket kai raya et nin
katanda' a Dios, pinalabas na a abas nin gawa'-gawa' ra. Bale'
sawanin, man-gan-ganen nasara a sarba nin tutawo sa sarba
nin lugar a gurutan rayna a pagkakasalanan ra.
31 Wanin ta main nin awron nitanda' nan Dios, a sitaw si tawo
nin pinili' na ket sintinsyawan na li' nin kasan pangipuruk-
purok a sarba nin tutawo. Nipa'kit nayna nin Dios sa sarban
tutawo a gaw'en na in yupa' sa nipamasubli' na nin mabyay
konan siin a tawo.”
32 Sin narnge' ray wana ni Pablo a pinasubli' nayan mabyay
nin Dios a sayay nati ana, main saraytaw saray kinaka'lisan

* **17:25** Isaias 42:5; 66:1,2.

raya, tan main saraytaw anamaet saray wanra kona, “Rabay
mi a mangrenge' li' anamanaet sa sain say man'ibari-barita'
mo.”
33 Ket nibwat yayna si Pablo.
34 Main konra nin saray nakarnge' kona ni Pablo a
tinumper ket nikikalamo' sarayna kona. Saya konra ket si
Dionisio nin myimbron Kunsiho sa Areopago, tan saya et
konra ket babayi ya a say ngaran na Damaris, tan main sara
et a raruma nin namper.

18

Nakatanda' nasara ni Pablo si Aquila tan Priscila sa Corinto

1 Ambo' nin na'teng, nibwat yayna sa Atenas si Pablo tan
nako ya sa syudad nin Corinto.*
2 Itaw main nin mitraasawan Judio nin taga sa prubinsyan
Ponto a nakatanda' na, sara si Aquila tan Priscila. Karate' ra
tamo' nin nangibwat sa Italia ta pinalakwan* nasara nga'min
ni Impirador Claudio a Judio nin itaw sa Roma. Ni'sa, binisita
nasara ni Pablo
3 ket, ta pariho a tingkapan ra, mangangwa' sara nin turda,
nikiikap yaynadtaw konra si Pablo tan nikipagtrabaho ya
konra.
4 Tepe' nin Awron Painawa, mako ya sa sinaguga si Pablo
nin kidiskusyon yadtaw ta apes nan makumbinsi nasaran
pari-pariho nin magmatalek kona ni Cristo a kapada na nin
Judio tan saray ambo' nin Judio.
5 Sin rinmate' sara si Silas tan Timoteo nin ibat sa Macedo-
nia, ni'pos nayna tana ni Pablo a udas na sa pangingipatanda'
nin minsahi na nin Dios, a pinatutu'wan na konran kapada
nan Judio a si Jesus sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.
6 Bale' sin kai sara nin namper no kai edet, nag'irgwa-
irgwan raya nin paninida' kona, pinagpag nay ta'pok sa seket
na nin mangipa'kit a kasaynan kabiangan na konra. Wana
konra, “No dusawen nakamo li' nin Dios, kasa nin raruman
seselen moyo no kai say lalaman moyon diri! Andi' rako li'
nin seselen! Mangibwat sawanin, konran ambo' nin Judio
akoyna nin mako nin mangipatanda'.”
7 Linakwanan nasara tan nako ya nin nikipagtuloy sa bali
na nin sayay ambo' nin Judio nin mangrarayo konan Dios a
say ngaran na ket Ticio Justo. Si bali na ket kadarait nayan
sinaguga ran Judio.
8 Ket si Crispo a syay pangulo sa sinaguga ran Judio, nag-
matalek ya konan Uunuren. Wanin sara anamaet a pamilya

* **18:1** Sayti si Atenas tan Corinto ket impurtanti nin syudad sa prubinsyan Acaya sa bagatanan nin parti nan nasyon nin Grecia. * **18:2** Nangyadi' ti sin mag A.D. 49.

na tan abaw sara et a raruma nin taga Corinto nin nangrenge'
kona ni Pablo ket namper sara, ket nipabawtismo sara.
9 Sayay yabi, wana nin Uunuren kona ni Pablo a bara'mo
ya nin nanaynep, “Andi' ka nin mali'mo! Andi' ka nin tumgen
sa pangingipatanda' mo sa sarita' ko, no kai edet, ituluy-tuloy
mo
10 bana' ta kalamo' nako. Kasa gapo nin makapama'no
komodti ta abaw saray tutawo kodti.”
11 Ket niikap yadtaw sa Corinto si Pablo sa luob nin sayay
taon tan kapiknga', nin nipapalaway nay minsahi a nangib-
wat konan Dios konran tutawo.
12 Sin si Galion ket nag'in syay gubirnador sa Acaya,*
saray Judio nin ambo' nin mammemper kona ni Jesus, ni-
papasayawan rayan dinakep si Pablo tan ni'ras raya kona ta
pigaw nin sintinsyawan naya.
13 Wanra kona ni Gubirnador Galion, “Siti nin tawo,
man'ayaten nasaray tutawo a raywen rayay Dios sa padalan
a kuntra sa Lulayi mi.”
14 Mag'irgo yayna kumon si Pablo bale' wana ni Galion kon-
ran Judio, “Si'kamo, no say idarom moyo kongko nin ginwa'
nan siin nin tawo ket mabyat nin kasalanan o panunubag nin
layi, manepeg tamo' a anusan katamo nin reng'en.
15 Bale' bana' ta say kai moyo nin mampipagketan ket
maipa'ka' tamo' sa irgu-irgo, ngaran-ngaran tan sa gugan-
gan nin naimatawan moyo, makauray kamoynan bukod nin
mangrisulbi. Kasan kabiangan ko sa sain.”
16 Mi'sa, pinalakwan nasaraynadtaw sa kurti.
17 Sin sain, nipukpok raya si Sostenes a syay pangulo sa
sinaguga ra nin Judio tan sinasa-sasakit raya sa adapan nin
kurti, bale' kai nasara gapo nin inasikaso ni Galion.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia Mi'sa Nibwat sara anaet

18 Itaw ya yapo' et nin midyo na'teng sa Corinto si Pablo,
mi'sa yayna nin nipatanid konran mammemper itaw nin
mako ya sa prubinsyan Siria. Kalamo' nasaray mitraasawa
nin Aquila tan Priscila. Bale' ba'yo sara nin sinmaki nin ru-
muran sa bapor, itaw sa barangay nin Cencrea ket nipakiskis
ya si Pablo nin paka'kitan a say nipangako' na konan Dios*
ket natukid nayna. Mayadi' in, sinmaki sarayna.
19 Dinmuong sara sa Efeso ket itaw, nabati' sara si Aquila.
Leg'an nin itaw ya sa Efeso si Pablo, nako ya sa sinaguga ran
Judio tan nikidiskusyon ya konran itaw.

---

* **18:12** Nag'uray yayti sin mag A.D. 52-53. * **18:18** Mabasa a maipa'ka' konan sitin kaugalian ran Judio sa Bilang 6:1-21.

20 Sin dinawat ra kona nin itaw ya yapo' sa lugar ra, kai ya
nin inmaburoy.
21 Wanin man, sin mampibwat yayna wana konra,
“*Sumubli' akodti li' no iyaburoy nan Dios.” Ket sinmaki
ya sa bapor nin nibwat anadtaw sa Efeso.
22 Sin nakaduong yaynadtaw sa Cesarea, dinmiritso ya
sa Jerusalem nin binisita nasaray mammemper itaw, mi'sa
yayna nin nako sa babalin Antioquia.
23 Ket sin itaw yayna nin midyo na'teng nibwat ya ana-
manadtaw. Naku-nako ya sa sarban bubabali sa prubinsyan
Galacia tan Frigia nin pinagse-pagsen nay pammemper ran
tumutumbok kona ni Jesus.

Si Apolos itaw sa Efeso tan sa Corinto

24 Sin sain, main nin sayay Judio nin say ngaran na Apolos
a rinmate' itaw sa Efeso. Niyanak yayti sa syudad nin Ale-
jandria. Maong ya nin magdiskurso tan abaw a tanda' na sa
Masanton Kasuratan.
25 Naakayan yayna nin maipa'ka' sa pigagawa' nan
Catawan. Pinasyan sulit nan mangipata-patanda' tan kustoy
man'iyakay na maipa'ka' kona ni Jesus. Bale' say bawtismo
tamo' nin tanda' na ket say nipamawtismo na ni Juan.
26 Pinasyan tepel na ni Apolos nin nag'irgodtaw sa sinaguga
ra nin Judio. Sin narnge' raya ni Aquila tan Priscila, sinagyat
raya sa bali ra tan nipapalaway ra nin maong kona a piga-
gawa' nan Dios a kai na et nin tanda'.
27 Naisip na ni Apolos a mako sa prubinsya nin Acaya. Ket
saray tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Efeso, tinulungan
raya tan nanurat sara konran kapada ran mammemper itaw
sa Acaya tan dinawat ra a san'ilyen raya si Apolos no rumate'
yadtaw konra. Ket sin itaw yayna anaod si Apolos, alaki a
naitulong na konran saray namper kona ni Jesus bana' sa
kamaungan nan Dios.
28 Say ginwa' na, matpel yan nikidiskusyon konran Judio
sa adapan ran tutawo, ta pinatutu'wan na konran sarba a
man'iyakay na mangibwat sa Masanton Kasuratan a si Jesus
sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.

19

Si Pablo itaw sa Efeso

1 Leg'an a itaw ya sa Corinto si Apolos, si Pablo ana-
maet, sinulpu-sulpot nay bubabalin tatalugtog itaw angga sin

* **18:21** *Sumubli'...nan DiosSa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin iti sa u'na na nin wanti a wana:Kasan sapo a matkap akodtaw sa pista sa Jerusalem bale', sumubli'.*

nakarate' ya sa Efeso. Ket main nin nadumog nadtaw nin umno ran tumutumbok kona ni Cristo.

2 Nitepet na ni Pablo konra, “Nako ya para nin niikap komoyo a Ispirito nan Dios sin tinumper kamoyna kona ni Jesus?”

Ket ni'bat ra kona, “Kai mi nin tanda' a ta sawanin mi tamo' nin narnge' a main nin siin si Ispirito nan Dios.”

3 Tepet na anamana ni Pablo, “No wanin ani a nakabawtismwan moyo?”

Ni'bat ra, “Sitaw si nibari-barita' na ni Juan nin pak-abawtismo.”

4 Ket wana ni Pablo, “Say nipamawtismo na ni Juan* ket paka'kitan nin pagbababawi' sa kasalanan. Bale' nibarita' na konran saray mampangrenge' a matkap a magmatalek sara konan si sumubray kona, a sya anaod si Jesus.”

5 Sin narnge' ra in nin wana ni Pablo, nipabawtismo sara nin paka'kitan a mammemper sara kona ni Uunuren tamon Jesus.

6 Nipababo na ni Pablo a gamet na konra, ket nako ya konra a Ispirito nan Dios. Sin sain, nakapag'irgo sara sa nagsikabarang nin irgo tan nibari-barita' ray minsahi nan Dios nin nipatandaan na konra.

7 Sarayti nin binawtismwan ket maglabinrwa sara nin lulalaki.

8 Sa luob nin tuloy bulan, naku-nako ya sa sinaguga ra nin Judio si Pablo tan pinasyan tepel na nin nag'irgu-irgodtaw. Nikidisku-diskusyon ya konran itaw nin gagara na a kumbinsyen nasaray tutawo nin mamper sara sa maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.

9 Bale' main saraytaw saray matib'ey a ulo ra nin kai nin mamper. Nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra sa panunum-bok konan siti si Ba'yon Dalan sa adapan ra nin tutawo. Linakwanan nasara ni Pablo ket nitagad nasaraytaw saray tumutumbok kona ni Jesus, tan nituloy nan inawru-awro a pangangakay na itaw sa kwarton pididiskusyunan sa bali na ni Tirano.

10 Wanin nin rway taon, kanya' nin sarba ra nin tutawo sa prubinsya nin Asia, Judio tan ambo' nin Judio, narnge' ray minsahi nan Catawan maipa'ka' kona ni Jesus.

Saray A'nak nan Lulalaki ni Esceva

11 Sin sain, binyan nayan Dios nin pakayadi' si Pablo a makagwa' yan naiduman mumilagro,

---

* **19:4** Mateo 3:11; Marcos 1:4,7,8; Lucas 3:4,16; Juan 1:26,27.

12 ket mataman say panyo' o seket nin inusar na, i'ras ran
tutawo konran main nin masakit ket umanda' sara tan saray
uispiriton duka' ket lumakwan sara konra.
13 Itaw sa Efeso, main saraytaw saray Judio nin mikadaw-
kadaw nin mamalakwan nin uispiriton duka' nin nakasrep
konran tutawo. Ket sinari' rayan inusar a ngaran na ni
Uunuren nin Jesus. Wanti a wanra, “Sa ngaran na ni Jesus a
man'ipata-patandaan na ni Pablo, igan-gan ko komo, lumak-
wan ka.”
14 Sayti a gawa' ran saray piton a'nak nan lulalaki ni Esceva
a sayay pangulo nin padi' ran Judio.
15 Ni'sa, ni'bat na nin ispiriton duka' konra, “Si Jesus, tanda'
koya; wanin ya et si Pablo; bale' si'kamo, si'no kamo wadi'?”
16 Ket sitaw si tawo nin nasrepan nin ispiriton duka'
linaybo nasara, tan sinasa-sasakit nasara ket natalo sara. Sin
wanin, lus'ok-labos tan sugat-sugat sara nin nagsipalayon
linmakwan itaw sa bali.
17 Natandaan ti nin nangyadi' nin sarba ran tutawodtaw sa
Efeso, Judio tan ambo' nin Judio, ket wanin ana a li'mo ra.
Lalo rayaynan rinayu-rayo a Uunuren tamon si Jesus, no si'no
ya.
18 Abaw sara konran mammemper a pinaipadar nin ni-
patutuo ra sa tutawo a adin duka' a ginwa-ginwa' ra.
19 Ket saraytaw saray gindat nin manggagamod, man-
anantigwa tan raruma et nin albularyo, pinikalamo' ran bin-
unton a lulibro nin inusar-usar ra tan pinuuran ra nin na'kit
nin sarban tutawo. Kinwinta ray bili ket maglimampulo' a
ribon plata nin pirak* nga'min.
20 Ket anaod, say minsahi nan Catawan, mas lalo anan
natanda-tandaan tan mas lalo saraynan inmabaw a mam-
memper.

Say Pigugulo Itaw sa Efeso

21 Sawanin sin nayadi' nin nangyadi' in, nidisisyon* ni
Pablo a mako sa Jerusalem nin dumalan ya sa prubinsya
nin Macedonia tan Acaya. “Ket, kayadi' kon makodtaw sa
Jerusalem,” wana, “matkap a mako ako sa Roma.”
22 Anaod, pinau'na nasarayna sa Macedonia a rwa konran
kukatulungan na a sara si Timoteo tan si Erasto; ket sya, itaw
ya yapo' et sa prubinsyan Asia.
23 Ket sin sain a itaw ya et si Pablo sa Efeso, main nin
nangyadi' nin alakin pigugulo bana' sa akay maipa'ka' sa
panunumbok konan siti si Ba'yon Dalan.

---

* **19:19** Say alaga nan sayay plata ket say alaga nin swildo sa sayay awro nin pagtatrabaho sin saytaw. * **19:21** *nidisisyon...a mako- O:nangimey ya si Pablo mangibwat sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios nin mako.*

24 Say nangyadi', main itaw nin sayay mangangwa' nin
bubagay a mangusar ya nin pirak, a say ngaran na ket
Demetrio. Mangangwa' ya nin timplu-timplo na nin si diosa
ran si Artemis*. Main nin tutawon kalalamo' nan mangwa'
nin sayti ket abaw a matingkapan ra.
25 Dininep nasara ni Demetrio a tutawo na tan saray
raruma et nin kapariho ra a tingkapan. Wana konra, “Bubsat,
tanda' moyo nin mabistay byay tamo mangibwat konan siti
nin tingkapan tamo.
26 Bale' mangkaimatunan tan mangkarnge-karnge' moyo
nin diri a man-gaw'en nan siin si Pablo. Man'ibari-barita'
na nin say raywen nin bilang dios a ginwa' nin tawo ket
ambo' nin peteg nin dios. Ket abaw saraynay mangkaayat na
nin gurutan raynay pangrarayo ra konan diosa tamo, ambo'
tamo' nin iti sa syudad nin Efeso no kai sa dandani intiro nin
prubinsyan Asia.
27 Ambo' tamo' anaod nin magpiligroyti say paningkapan
tamo ta bangli' no kuntrawen rayti nin tutawo, no kai edet,
mataman pati si timplo na nin si sangkata'gayan a diosa
tamon si Artemis ket mag'in yaynan kasan kakanaan. No
mangyadi' a wanin ket si diosa Artemis nin manraywen ra
nin sarban tutawo sa prubinsyan Asia tan sa intiron mundo,
makasaynay kagalangan na.”
28 Sin narnge' ra in nin wana ni Demetrio, pinasyan sager
ra ket wanra nin niburyaw “Makapangyayadi' ya si Artemis
nin diosa tamon taga Efeso!”
29 Ket say gulo nag'in nin sa intiro nin syudad. Sin na'kit
rasaran tutawo si Gayo tan si Aristarco nin taga Macedonia
a kalalamo' nasaran mampako ni Pablo sa keen-keen na,
dinakep rasara tan ni'ras rasara sa lugar a pididinepan ran
tutawo.
30 Rabay nan tuloy ni Pablo a makodtaw bale' kai raya
nin inaburuyan nin saray tumutumbok kona ni Jesus nin
kalalamo' na.
31 Main et nin nibaki' ran saray upisyalis nan prubinsyan
Asia nin uamigo na a nangiparate' nin mairot nin dawat ra a
andi' ya gapo nin makodtaw si Pablo.
32 Ket sin sain ana, saraytaw saray nididinep ket burya-
buryaw sara, bale' sakalakoy man'iburyaw nin saya tan saya
ta saray ka'bawan ket kai ra nin tanda' a rason no ambale' a
nididinep sara.
33 Ket, bana' ta saray Judio ket pinaadap raya konran
tutawo si Alejandro, dinagdag rayan raruman tutawo ta pi-
gaw nin mag'irgo ya konra. Nisinyas na ni Alejandro konran
tutawo a rabay nay mag'irgo.

---

* **19:24** ***Artemis***- *O:Diana.*

34 Bale' sin na'kit ran tutawo a Judio yan lamang,
ginmuryaw sara anamanaet a tutawo a wanra,
“Makapangyayadi' ya si Artemis nin diosa tamo nin taga
Efeso!” Ket niburya-buryaw ra in sa luob nin rway udas.
35 Sa ka'tengan, si sikritaryo nin syudad ket napittinek
nasaraytaw saray nididinep, ket wana konra, “Kalugaran
ko nin taga Efeso, kasan kai nin magtanda' a naipya kon-
tamo nin taga Efeso a pangangasikaso konan timplo na
nin si sangkata'gayan a diosa tamon si Artemis tan konan
masagradon imahin na nin nanabo' nangibwat sa langit.
36 Kasan makapamarita' a ambo' nin tutuoyti say
man'ibarita' ko kanya' nin mikaklek kamo tan andi' kamo
nin mirunga-runga nin mangimey.
37 Ni'ras moyo saradti ti nin tutawo ket kai sara anamaet
nin nanakaw itaw sa timplo tan kasa anamaet nin inirgo ran
duka' nin kuntra konan diosa tamo.
38 Bale' no main wadi' nin riklamo na ni Demetrio tan saray
trabahador na kuntra sa si'numan, nakaabri anay kurti tan
main anan upisyalis itaw. Mabista no itaw sara nin mako nin
magriklamo.
39 Ket no main et wadi' nin rabay moyon itepet, saytaw ana
li' no mididinep atamo nin sigon sa Layi,
40 ta sayti nin nangyadi' sawanin ket kuntra sa Layi nin
Roma, ket piligruso atamon tuloy. Kasan sapon mapar-
sawan ratamon nangwa' nin gulo nin saray mag'uuray, ket no
wanin, kasan maibi tamon rason sa ginwa' tamo.”
41 Kayadi' na nin nibarita' in nin sikritaryo, pinaugot
nasarayna sa pammali ra a tutawo.

20

Say Pako na ni Pablo sa Macedonia tan sa Grecia

1 Sin nayadi' anaytaw say pigugulo sa Efeso, dininep nasara
ni Pablo a tumutumbok kona ni Jesus tan pinaksaw nay
nakem ra. Mi'sa yayna nin pinatanid konra tan nibwat yayna
nin nako sa prubinsyan Macedonia.
2 Naku-nako ya sa nagsikabarang nin bubabalidtaw tan
pinagse-pagsen nay nakem ran saray mammemper. Nituloy
na angga sin nako yayna sa prubinsyan Acaya*.
3 Itaw ya nin tuloy bulan. Nidisisyon nay sumaki nin mako
sa Siria ket natandaan na nin man'iplano raya nin patyen nin
Judio. Kanya' nin sinilyan nay plano na ket dinmalan yan
lumalako sa Macedonia.
4 Nayi sara kona si Sopater nin taga Berea a anak naya ni
Pirro, si Aristarco tan Segundo nin taga Tesalonica, si Gayo

* **20:2** ***Acaya***- *Sa Griego:Grecia.* Siti a prubinsyan Acaya tan itaw yay syudad nin Corinto.

nin taga Derbe, tan si Timoteo; wanin ra anamaet ni Tiquico
tan Trofimo nin taga Asia.
5 Nu'na saraynayti tan tinma'gan sara komi sa Troas.
6 Mayadi' a mantawagen nin Pista nin Pangangan nin
Tinapay a Kasan Pammakbo, sinmaki kamin nibwat itaw sa
Filipos. Limay awro a napalabas, nirate' kami sa Troas ket
nakapidudumog kamidtaw. Itaw kami nin sayay linggo.

Itaw sa Troas, Sinmubli' yan Mabyay si Eutico

7 Sin awron Linggo, si'kamin tumutumbok kona ni Jesus,
nididinep kami ta pigaw nin mangan kamin tinapay nin
pammanemtem sa nipati na. Sin sain, nangipapalaway ya
si Pablo angga sin kapiknga' nin yabi bana' ta mibwat ya
kinabuklasan.
8 Abaw a tyo' sa kwarto nin itaw ya sa ta'gay sa balin
nididinepan mi.
9 Sin sain, main nin sayadtaw nin lalakin malago' et a
tinmekre' sa dudungawan nin say ngaran na Eutico. Sa
eteng nan nangyakay ni Pablo, nangitungge' yayna si Eutico
angga sin mabistaynay elek na ket nanabo' yan nangibwat sa
ikatlon grado. Nati yayna nin pinurot ra.
10 Inmarak ya si Pablo tan linmukob ya sa babo na tan
yinakap naya. Mi'sa wana ni Pablo konran tutawo, “Andi'
kamo nin mapaga. Mabyay ya et.”
11 Sinmubli' ya sa ta'gay nin bali si Pablo. Nangalap ya nin
tinapay nin pammanemtem sa nipati na ni Jesus mi'sa, nan-
gan sara. Nikiirgu-irgo ya konran itaw angga sin mapalaway
ana mi'sa yayna nin nibwat.
12 Sitaw si tububa'yo anamaet, niyugot rayayna sa bali ra
nin marigsa, ket matinek a kaisipan ra.

Sa Pakudti-pakodtaw ra ni Pablo, Nirate' sara sa Mileto

13 Si'kami nin kalalamo' na ni Pablo, sinmaki kamin
mu'naynan mako sa babalin Ason, ta nikitarusan yan itaw
yayna li' nin rumuran, ket lumalako ya yapo'.
14 Sinna' rakamidtaw sa Ason tan nayi yaynan sinmaki
komi ket tinmuloy kami anan nako sa babalin Mitilene.
15 Nangibwat itaw, sinmaki kami anamanaet ket sin sin-
munor nin awro linabasan miya a isla nin Quio. Sin sin-
munor anamanaet nin awro narate' miya anamaet a isla
nin Samos, ket sin napalabas anamana a sayay awro narate'
miyay babali nin Mileto.
16 Nidisisyon na ni Pablo a kai yayna nin dumalan sa syu-
dad nin Efeso ta pigaw nin kai yayna nin mi'teng sa prubinsya
nin Asia. Mampangapura ya si Pablo ta no magwa' ket itaw
yayna sa Jerusalem no Pistan Pentecostes.

Say Patanid na ni Pablo konran Pangulo ran Mammemper sa Efeso

17 Itaw sa Mileto, nangibaki' ya nin nako sa Efeso nin
kayaban rasaray pupangulo nin dudupong ran mammemper
itaw.
18 Ket sin itaw sarayna wana konra,

"Tanda' moyo no pa'noy nipagkabyay ko leleg a itaw ako
komoyo nangibwat sin karate' kodtaw sa prubinsyan Asia
angga sin awron nibwat ako.
19 Ginwa' ko a nipagwa' na nin Uunuren kongko a kai ko
gapo nin nipata'gay a lalaman kon diri. Abaw a lwa' ko nin
tinmuro', tan abaw a dya'dya' nin nirangep ko bana' sa ginwa-
ginwa' ran Judio kongko.
20 Tanda' moyo et a sa nipangyakay ko komoyo, sa publiko
man o sa pammali moyo, niyakay ko komoyo a sarba nin sa
angan-angan ko ket para sa kaabigan moyo.
21 Judio man o ambo' nin Judio, pari-pariho nin binaritaan
ko a pagbabawian raynay kukasalanan ra ket gumring sara
konan Dios tan matkap a magmatalek sara kona ni Uunuren
tamon si Jesus.

22 Ket sawanin, mako ako sa Jerusalem nin katutulok ko sa
wanan Ispirito nan Dios kongko. Ket kai ko nin tanda' no ani
a mangyadi' itaw kongko.
23 Si tanda' ko tamo' ket si, sa sarban lugar a mangkeen-
keen ko, man'ipatandaan nan Ispirito nan Dios kongko a say
mantuma'gan itaw kongko ket pakapriso tan pakapadya'dya'.
24 Bale' kai ko nin mampanemtemen in bana' ta para
kongko ket ambo' nin maalaga a mabyay ako basta magwa'
koy man'ipagwa' na ni Uunuren tamon Jesus, siin ket si
ipatanda' koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kamaungan
nan Dios.
25 Anaod, si'kamon sarba nin nangipatandaan kon
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios, tanda' kon kai rakoyna li'
nin ma'kit.
26 Ket ibarita' koynayti komoyo sawanin: Kasa li' nin
ubatan ko no main li' komoyo a kai nin maisalba,
27 ta kasa gapo nin kai ko nin nipatandaan komoyo
maipa'ka' sa plano na nin Dios.
28 Pagawan moyoy lalaman moyon diri tan saray sarba ran
tutawo na nin Dios nin nipakargo nan Ispirito na komoyo a
mammaga rakamon saray tutawo nan Dios nin nipurok na
yupa' sa nipamaturo' nan daya' nan diri nin Anak na.
29 Tanda' ko nin no kasa akoyna li', main nin makodti
komoyo nin kano wadi' ket minsahiro nasara ni Cristo a
kapada ray mabayanin atap a uayep ket sidaen rakamo.

30 Main anamaet li' nin panaon a sa dupong moyo nin
mismo ket main saraytaw saray mamarita' nin bula'-bula'
ta pigaw nin maibarang rasaran mayi konra a tumutumbok
kona ni Jesus.
31 Kanya' nin pakailag kamo. Panemtemen moyoy ni-
pangyakay ko sa barang saya komoyo sa yabi tan awro, nin
abaw a tinmuro' nin lwa' ko sa luob nin tuloy taon.
32 Ket sawanin, bubsat, ipudir katamoyna konan Dios. Si
minsahi maipa'ka' sa kamaungan nan Dios, pagsenen nay
pammemper moyo, tan si Dios ibi na li' komoyo in say
man'isadya' na konran sarba ran nipurok nan tutawo na.
33 Ibarita' ko komoyo, kai ko gapo nin inapes a pirak o
balitok o seket nin si'numan.
34 Tanda' moyo nin namaturo' akon saynget ko ta pigaw nin
matingkapan koy ikabyay mi nin saray kalalamo' ko.
35 Sa sarba nin panaon, nipa'kit kon nipaarig komoyo a
matkap a tulungan tamo saray mampagkakurang mangib-
wat sa wanin a ginwa' ko nin pammaturo' kon saynget.
Panemtemen moyoy nibarita' na ni Uunuren tamon Jesus
nin diri a wana, ‘No mami yay sayay tawo konran raruma,
makarma' yan adayo' dyan no mangrisibi ya tamo'.’ ”
36 Nayadi' ya nin nag'irgo si Pablo, nanalimukod sara nin
saray pupangulo ran mammemper tan nikidasal ya konra
konan Dios.
37 Inmakis sara nga'min a yinakap tan inarkan raya si
Pablo,
38 mabereng saran tuloy sa nibarita' na nin kai rayayna li'
nin ma'kit. Ket niyater rayayna sa bapor.

21

Pinau-pau'nawan rayan Mammemper sa Tiro si Pablo

1 Nipatanid kami ana konran pupangulo nin dudupong ran
mammemper ket sinmaki kami nin diri-diritson nako sa isla
nin Cos. Sin sinmunor nin awro, narate' miya a isla nin Rodas,
tan nangibwat itaw ket tinmuloy kami sa Patara.
2 Itaw main nin narate' min bapor nin mako sa Fenicia ket
rinmuran kami.
3 Kaaram, masir'ip miyaynay isla nin Cyprus ket linmabas
kami sa bagatanan na nin adap sa prubinsyan Siria. Din-
muong kami sa babali nin Tiro ta magdiskarga yadtaw a
bapor.
4 Dinumog misaray tumutumbok kona ni Jesus itaw ket
nikikalamo' kami konra nin nanglinggo. Bana' sa nipaninreg
nan Ispirito nan Dios konra, nibarita' ra kona ni Pablo a andi'
yayna yapo' nin tumuloy nin mako sa Jerusalem.

5 Wanin man, sin narate' ana a awro nin pibwat mi, tin-
muloy kami nin lamang. Ket niyater rakami nin sarba ran
mammemper, lulalaki, bubbayi tan ua'nak anggan sa liwa'
nin babali. Sin itaw kami ana sa rigrig nin baybay, nanal-
imukod kami nga'min tan dinmasal kami.
6 Mi'sa, nipatanidan kami ana; ket rinmuran kami ana sa
bapor, tan sara anamaet, nugot sarayna sa pammali ra.

Nipadles a Pakapriso na ni Pablo

7 Nangibwat sa babali nin Tiro, nituloy mi a sinmaki ket
dinmuong kami sa babali nin Tolemaida. Pinasyar misaray
mammemper itaw ket itaw kami nin sayay awro.
8 Sin tinmumbok nin awro, nibwat kami ket nirate' kami sa
babali nin Cesarea. Nagtuloy kami sa bali na ni Felipe a saya
nin mangingipatanda' konan Mabistan Patanda'. Saya ya
intaw konran saray piton lulalakin pinili' itaw sa Jerusalem
nin katulungan ran apostoles*.
9 Main nin a'pat ran a'nak nan bubalasang a pinayaburan
nan Dios nin pakababa' nin mangibarita' nin nipatandaan na
konra.
10 Napalabas a umnoy awro ana a itaw kami, main nin
rinmate' itaw nin sayay prupita nin ibat sa Judea a say ngaran
na Agabo*.
11 Ket nako ya komi; kinalap nayay barkes na ni Pablo;
mi'sa na nin tinaker nin siti a gamet tan ayi nan diri, kaaram
wana, “Man'ipatandaan na nin Ispirito nan Dios a si main nin
ikon konan siti, baruren raya li' nin wanti nin saray Judio nin
itaw sa Jerusalem, mi'sa raya nin ipagamet li' konran ambo'
nin Judio.”
12 Sin narnge' mi in, nikidawat kamin inganga'do tan saray
tagadtaw a andi' yayna nin mako sa Jerusalem si Pablo.
13 Bale' ni'bat na ni Pablo, “Ambale' a umakis kamo? Andi'
moyo kadi' nin patapuen a nakem ko! Nasadya' akon ambo'
tamo' nin mabaror no kai mataman et nin matidtaw sa
Jerusalem no para sa kakanaan na ni Uunuren tamon Jesus.”
14 Sin talaga nin kai miya nin mapaed, tinumgen kami ana
ket wami tana, “Say karabayan na nin Uunuren kumon a
maunor.”
15 Napalabas a umnoy awro, nagpripara kami mi'sa kami
ana nin nako sa Jerusalem.
16 Nayi sara komi a raruma nin tumutumbok kona ni Jesus
itaw sa Cesarea. Sa Jerusalem, ni'ras rakami sa bali na ni
Mnason nin itaw a pagtuluyan mi. Taga ya Cyprus tan saya ya
konran saray nu'nan nag'in nin tumutumbok kona ni Jesus.

---

* **21:8** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin katulungan sa Ginwa-ginwa' 6:1-6; 8:5. * **21:10** Ginwa-ginwa' 11:28.

Ginwa' na ni Pablo a Ritwal sa Pakaparinggas sa Jerusalem

17 Sin rinmate' kami anaod sa Jerusalem, maririket saran
nangako' komi a bubsat sa pammemper itaw.
18 Sin tinmumbok nin awro, kalamo' rakami ni Pablo nin
nako kona ni Santiago. Ket itaw sara a sarba ra nin pupangulo
ran mammemper.
19 Mayadi' nasara nin pinakumusta ni Pablo, nibarita'
na nga'min konra a ginwa-ginwa' na nin Dios konra nin
ambo' nin Judio bana' sa nipangipatanda' na konan Mabistan
Patanda' konra.
20 Sin narnge' ray nibarita' na ni Pablo, rinayo rayay Dios.
Mi'sa wanra kona ni Pablo, "Tanda' mo, busat, rinibo saray-
nay kapada tamo nin Judio nin mammemper kona ni Jesus
tan matetek sara sa panunukid ra sa Gugan-gan tamo nin
Judio.
21 Sawanin, narnge' ra a man'iyakay mo kano konran ka-
pada tamon Judio nin itaw sa lulugar ra nin ambo' nin Judio,
a gurutan rayna a panunukid ra sa Gugan-gan a nipataoy nin
nipagamet kona ni Moises ta man'iyakay mosara kano a andi'
rasarayna nin turien a a'nak ra tan man'iyakay mo et kano
nin andi' rayna nin tumbuken a kukaugalian tamo nin Judio.
22 Ket sawanin, ani kadi' a mabista nin gaw'en? Kasan sapo
nin matandaan ra a iti ka.
23 Sapa no wanti e a gaw'en mo: Main nin a'pat ran
kalalamo' tamon lulalaki a main nin nipangako' ra nin mairot
konan Dios.
24 Mako ka sa Timplo a kalamo' mosara tan gaw'en moyo
a ritwal nin pakaparinggas sa pangingikit nan Dios bilang sa
wana sa Gugan-gan. Si'kaynay umbat sa bayad-bayadan ra ta
pigaw nin maipakiskisan ray ulo ra nin paka'kitan a natukid
raynay pangako' ra.* Ket no wanin, maipa'kit konran tutawo
a bula'-bula' taw say narnge' ra maipa'ka' komo ta mapalaway
a mantumbuken mo pa anamain a Gugan-gan.
25 Maipa'ka' anamaet konran mammemper a ambo' nin
Judio, nisurat mi ana konra a nipapagketan tamodti intaw
maipa'ka' konra. Wami sa surat: Andi' sara nin mangan
nin naida'ton nin nipangrayo sa dios-dios, tan andi' sara nin
mangna' nin daya' tan nin karni nin pinatin ayep a kai nin
pinadaya', tan andi' ra nin sama'-samaen a lalaman ra yupa'
sa ambo' nin manepeg a pirararay."*
26 Ket pinaayi nasarayna anaod ni Pablo a lulalaki kona.
Sin sinmunor nin awro, ginwa' ray ritwal nin pakaparinggas.
Mi'sa, sinumrep ya sa sayay parti nan Timplo ta pigaw nin
ipatanda' na konan padi' no ka'no nin maila'pos a pitoy awro

---

* **21:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sitin kaugalian sa Bilang 6:1-21. * **21:25** Ginwa-ginwa' 15:29.

nin ritwal tan mangipaida'ton ya li' para sa barang saya konra.

Dinakep rayadtaw si Pablo sa Timplo

27 Sin say pitoy awro nin ritwal ket adapen ana nin maila'pos, main nin Judio nin taga prubinsyan Asia a naka'kit kona ni Pablo itaw sa sakop nan Timplo ket nanugsog sara nin abaw nin tutawo a dakpen raya si Pablo.

28 Nita'way ra, “Si'kamon kapadan Israelita, tulungan rakami! Sya ey taw si tawon mampangyakay abirno nin adti nin kuntra kontamon Judio, sa Gugan-gan tamo tan konan Timplo tamo. Ket sawanin, nangawit ya et iti nin ambo' nin Judio mataman no maiyawa', ket sa wanin siti nin masagrado nin lugar ket ginwa' naya nin kai ana nin maikana' konan Dios!”

29 Nibarita' ra a wanin bana' ta na'kit ran kala-kalamo' nayadti ni Pablo sa syudad si Trofimo* a sayay taga Efeso, kanya' nin nipa'ka' ra a ni'ras naya ni Pablo itaw sa sakop nan Timplo.

30 Konan siin, nanager sara nga'min a tutawo sa Jerusalem. Nagsikered saran nakodtaw sa Timplo; dinakep raya si Pablo tan ginuyugoy rayan nirikor; mi'sa ra nin nisada' nin tampor a purta.

31 Patyen rayayna kumon si Pablo bale' main nin nangi-parate' konan Kumander ran sundalo' nin Romano a magulo kano sa intiron Jerusalem.

32 Tampor nangayab yan saray Tinyinti Kirnel na tan susundalo' ra tan nangapura saran nako sa kami'nan nin gulo. Sin na'kit rayan tutawo a Kumander tan saray sundalo', tinegnan rayan binugbog si Pablo.

33 Kinadanyan nayan Kumander si Pablo tan dinakep naya, tan nipabaror naya nin dublin kadina. Mi'sa, tinepet na konran tutawo no si'no ya si Pablo tan no ani a ginwa' na.

34 Saka-sakalakoy ita'way ran i'bat nin tutawo ket bana' sa kyawkyawan, kai na nin mapapalawayan nin Kumander no anin talagay nangyadi', kanya' nin nigan-gan na konran sundalo' na nin i'ras raya si Pablo sa kampo.

35 Sin itaw sarayna sa aydan, inalsa rayan sundalo' si Pablo bana' ta ma'mot nin tuloy a ulo ran tutawo,

36 ket wanran man'iburya-buryaw nin mantumumbok, “Patyen tamoya!”

Nidipinsa nay Lalaman nan Diri ni Pablo

37 Sin isrep rayayna sa kampo si Pablo, wana konan Kuman-der, “Main yapo' pa nin ibarita' ko komoyo?”

Inumbat yay Kumander, “Ya, tanda' moy mag'irgon Griego!

* **21:29** Ginwa-ginwa' 20:4.

38 Say wangko no si'kaytaw si Egipcio nin nangipangulo nin
pagriribildi sa gubyirno sin ambo' et nin na'teng tan lider ran
a'pat a ribon lulalakin di-armas nin man'umadidtaw sa lugar
a ambo' nin matawo.”
39 Ni'bat na ni Pablo, “Saya ako nin Judio. Niyanak ako
sa Tarso, si pitanda-tanda' nin syudad sa prubinsyan Cilicia.
Aburuyan rako tana pa nin mag'irgo konran tutawo?”
40 Ket inaburuyan nayan Kumander. Inumdeng ya sa
tukar nin aydan si Pablo tan sininyasan nasara a tutawo nin
mititinek sara. Ket sin nititinek sara, nag'irgo ya sa sarita' ra
nin Hebreo.

22

1 Wana ni Pablo, “Bubsat tan mangatua kosara, reng'en
rako tana pa nin ipapalaway ko a ubat ko komoyo.”
2 Sin narnge' ra a mampag'irgo ya sa sarita' ra nin Hebreo si
Pablo, nititinek saran maong ket nituloy nay nag'irgo. Wana,
3 “Saya ako nin Judio a niyanak sa syudad nin Tarso sa
prubinsyan Cilicia, bale' iti ako nin inmalaki tan nag'adal
sa Jerusalem. Si Gamaliel a maistro ko ket niyakay nakon
maong maipa'ka' sa Gugan-gan a nibati' ran pupuon tamo
kontamo, tan kapada moyo sawanin, matetek kon ginwa' a
say wangko ket karabayan nan Dios nin gaw'en ko.
4 Kanya' nin dinuksa-duksa' tan nipapati-pati kosaray
mampanumbok konan siti si Ba'yon Dalan. Dinakep kosara,
babayi man o lalaki, tan nipapriso kosara.
5 Matistigusan rayti nin man'ibarita' ko nin si
Sangkata'gayan nin Padi' tan sarba ran myimbro nin
Kunsiho. Saran mismo a nami kongko nin surat para konra
nin kapadan Judio nin itaw sa Damasco, kanya' nin nako
ako anaod itaw ta pigaw nin dakpen kosaray mammemper
kona ni Jesus tan awiten kosaradti sa Jerusalem ta pigaw nin
dusawen sara.*
6 *Bale' sin dandani akoyna nin mirate' sa Damasco, banda
nin ugtiawro ana, kapingmatan ana nin siniraan ako nin
pinasyan salag nin palaway a ibat sa langit.
7 Naipalukob ako sa luta', kaaram main nin busis nin
narnge' ko a wana, ‘Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen
nako?’
8 Tinepet ko, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket wana nin inumbat, ‘Si'ko si Jesus nin taga Nazaret nin
manduksaen mo.’
9 Saray kalalamo' ko, na'kit rayaytaw anaod si palaway
bale' kai rayaytaw nin narnge' si busis.

---

* **22:5** Ginwa-ginwa' 8:3; 26:9-11. * **22:6** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 26:12-18.

10 Tinepet ko et, ‘Uunuren, ani a rabay mo nin gaw'en ko?’
Ket wana nin Uunuren, ‘Umdeng ka tan mako ka sa Damasco,
ket itaw ibarita' nga'min a ipagwa' ko komo.’
11 Nabulag ako sin sain bana' konan sitaw si pinasyan salag
nin palaway, kanya' nin tinabin rakon kalalamo' ko anggan
Damasco.
12 Itaw, main nin sayay tawon say ngaran na Ananias.
Matunong yan tawo nin masuet nan mantumbuken a Gugan-
gan tamo ket ata'gay a pangingikit ra kona nin sarba ran Judio
nin itaw sa Damasco.
13 Nako ya kongko, tan naka'deng ya sa dani ko ket wana,
‘Busat a Saulo, maka'kit kayna anamanaet.’ Ket tampor a
naka'kit ako anamana ket na'kit koya.
14 Wana et ni Ananias, ‘Si Dios a syay nagsirbyan ran
pupuon tamo, pinili' naka nin matandaan moy karabayan na,
tan nin ma'kit may si Sayan Kasa Gapo nin Kasalanan, tan nin
marnge' moy busis na nin mag'irgo yan diri komo.
15 Wanin ta gaw'en naka nin tistigos na nin mangipatanda'
sa sarba nin tawo sa say nipa'kit tan niparnge' na komo.
16 Ket sawanin anaod, andi' kayna nin paka'teng. Mangim-
babaet ka kona nin pabawtismo ka tan nin dawaten mo
konan syay Mangingisalba ta pigaw nin ringgasan naka sa
kasalanan mo.’ Wanin a nibarita' na ni Ananias kongko.
17 Sinmunor, sinmubli' akoynadti sa Jerusalem. Ket sin
mandumasal akodtaw sa sakop nan Timplo, main nin na'kit
ko a bara'mo akon nanaynep.
18 Na'kit koya si Jesus tan wana kongko, ‘Apurawen mo,
lumakwan kan tampor iti sa Jerusalem ta saray tutawodti, kai
ra nin tepren a ibarita' mo maipa'ka' kongko.’
19 Inumbat ako kona a wangko, ‘Uunuren, mamper sara
angangko ta tanda' ran peteg a gindat sinre-sinrep koy susi-
naguga ket dinakep-dakep tan dinuksa-duksa' kosaray mam-
memper komo.
20 Sin pinati ya si Esteban* a sayan nangipatanda' nin
maipa'ka' komo, itaw ako nin ayon sa nipangmati ra. Si'ko
et a namantay nin seket ran saray nangmati kona.’
21 Bale' wana kongko, ‘Mibwat kayna. Ibaki' kata sa adayo',
itaw konran ambo' nin Judio.’ ”
22 Ba'yo na nin nairgo ni Pablo a maipa'ka' konan ambo'
nin Judio, nangrenge' saran maong kona a Judio. Bale'
sin nitambay nasarayna, nagsiburyaw saray Judio a wanra,
“Patyen ya in a tawo! Kai ya in nin manepeg nin mabyay!”

---

* **22:20** Ginwa-ginwa' 7:58.

23 Kapresan a man-gumuryaw sara, nibasyu-basyo ray
ta'gay nin seket ra tan sinabwa-sabwagan rayan ta'pok sa
sager ra kona.
24 Sin sain, nigan-gan nan Kumander konran sundalo' a
awiten rayayna sa kampo si Pablo tan sanet-saneten raya ta
pigaw nin paliwaen ra no mayin nin wantaw nin kuntra kona
a man'ita'wa-ta'way ran Judio.
25 Ket sin nabaror rayayna si Pablo ta pigaw nin sanet-
saneten raya, wana konan upisyal ran sundalo' a naka'deng
itaw, “Aburuyan para nin layi a sanet-saneten yay sayay
gumabalin Romano nin kai ya et nin nausisa'?”
26 Sin narnge' na nin upisyal a wana ni Pablo, nako ya
konan Kumander tan wana kona, “Ambale' a ipasanet-sanet
maytaw ket saya ya anamain nin gumabalin Romano?”
27 Nako yay Kumander kona ni Pablo tan tinepet na, “Page'
para a gumabalin Romano ka?”
“O',” wana ni Pablo.
28 Wana et nin Kumander, “Namayad ako nin abaw ta
pigaw nin maibilang akon gumabalin Romano.”
“Si'ko bale',” wana ni Pablo, “nangibwat et sin niyanak ako,
gumabalin Romano akoyna.”
29 Saraytaw saray mananet-sanet ana kumon kona ni
Pablo, apurado nin kinmadayo' sarayna, tan si Kumander,
masalak yan lamang ta nipabaror naya si Pablo ket guma-
balin Romano ya anamain.

Say Pisublangan ra ni Pablo tan saray Pupangulo ran Judio

30 Rabay nan mapiho nin Kumander no anin peteg a
man'iparsa ran Judio kona ni Pablo, kanya' nin sin sinmunor
nin awro, pinididinep nasara nga'min a Pupangulon Pu-
padi' tan saray sarba ran myimbro nin Kunsiho. Linukakan
nay pangangwardya kona ni Pablo, mi'sa naya nin niyadap
konra.

23

1 Pinastang nasaran maong ni Pablo a nididinep itaw nin
pupangulo mi'sa wana, “Bubsat, leg'an koynan mangkabyay
tan angga et nin sawanin, tanda' ko nin kusto a gawa'-gawa'
ko sa adapan na nin Dios.”
2 Sin narnge' na in nin si Sangkata'gayan nin Padi' a si
Ananias, nigan-gan na konran saray iti sa dani na ni Pablo a
mu'muen raya.
3 Wana ni Pablo, “Mu'muen naka li' anamaet nin Dios,
si'kadsen nin maong kano wadi'! Nakatekre' kadsen ta pigaw
nin usisaen nako nin sigon sa wana sa Gugan-gan, bale' man-
subagen moy Gugan-gan sa nipangigan-gan mo a mu'muen
ako.”

4 Ket wanran saray iti sa dani na ni Pablo, “Sukat a
mampagsari-saritaan may Sangkata'gayan nin Padi' na nin
Dios!”
5 Wana ni Pablo, “Bubsat, kai ko nin tanda' a sya a
Sangkata'gayan nin Padi'. Wanan mabasa sa Masanton Ka-
suratan, ‘Andi' ka nin mag'irgo nin kuntra konan si mam-
pangipangulo komoyo nin tutawo.’* ”
6 Na'kit na ni Pablo a saray nididinep itaw nin pupan-
gulo ket Pariseo saray raruma tan Saduseo sara anamaet
a raruma; ket wana nin nipaksaw, “Bubsat, saya ako nin
Pariseo tan saray mangatua ko ket Pariseo sara.* Iti ako
sawanin nin mangkausisa' bana' sa pammemper tamo a
pasublien sara li' nin mabyay a nunati!”
7 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nididiskusyon saray-
nay Pariseo tan Saduseo ket natao yay grupo.
8 Kai sara nin nitutuno ta saray Saduseo ket kai sara nin
mamper a pasublien sara li' nin mabyay a nunati tan kai
saran lamang nin mamper a main nin uanghil tan pinarsan
kai nin ma'kit. Sara bale' a Pariseo ket mamper sara sa sayti.
9 Ket kinumsaw anan kinumsaw a pibuburyawan ra.
Saray raruma konran Pariseo nin Madudunong sa Gugan-
gan wanra, “Kasan ma'kit mi nin kasalanan a nagwa' nan
sitin tawo! Angangko main nin ispirito o anghil nin nikiirgo
kona!”
10 Sin inmamot anan inmamot a pididiskusyon ra, sin-
malak yay Kumander a bangli' no piguguruyan raya si Pablo,
kanya' nin ginan-gan nasaray sundalo' nan keen raya nin
pwirsawan nin kalapen tan isubli' raya sa kampo.
11 Sin yabi sin sain, na'kit naya ni Pablo a Uunuren nin
man'umdeng sa dani na. Wana kona, “Paksawen moy
nakem mo, Pablo. Nipatandaan moy maipa'ka' kongko iti sa
Jerusalem, matkap a wanin nin lamang a gaw'en modtaw sa
Roma.”

Si Planon Patyen ya si Pablo

12 Kabuklasan, main saraytaw saray Judio nin nitatarusan
tan sinmamba a kai sara nin mangan o minom leg'an a kai
raya nin napati si Pablo.
13 Main sara nin masurok nin a'pat a pulo' nin katawo.
14 Nako sara konran Pupangulon Pupadi' tan saray pupan-
gulo ran Judio, tan wanra, “Nisamba mi a kai kami gapo nin
manaway nin kanen leg'an a kai miya nin napati si Pablo.
15 Kanya' nin si'kamo tan saray myimbro nin Kunsiho,
dawaten moyo konan Kumander nin Romano a no magwa'
ket awiten rayadti anamana si Pablo ta wamoyo usisaen

* **23:5** Exodo 22:28. * **23:6** Ginwa-ginwa' 26:5; Filipos 3:5.

moya nin maong ta pigaw nin mapiho moyoy maipa'ka' kona.
Ket si'kami anamaet, saneban tan patyen miya ba'yo ya nin
makarate' iti."
16 Bale' si anak nan lalaki nin babayin busat na ni Pablo,
narnge' nayti nin plano ra. Kanya' nin nako ya sa kampo tan
nibarita' na kona ni Pablo.
17 Ket sin sain, kinayaban naya ni Pablo a saya konran
upisyal tan wana kona, "I'ras mayti pa nin tumububa'yo
konan Kumander ta main nin ibarita' na kona."
18 Ni'ras naya anaod nin sarhinto a tumububa'yo konan
Kumander, tan wana, "Kinayaban nako nin si priso nin si
Pablo tan nipai'ras nayadti ti nin tumububa'yo ta main kano
nin ibarita' na komoyo."
19 Ket si Kumander, tinabin nayay tumububa'yo tan midyo
nikadayo' naya mi'sa wana, "Ani a ibarita' mo kongko?"
20 Inumbat yay tumububa'yo ket wana, "Nitatarusan saray
raruma nin Judio a dawaten ra komoyo nin iyadap moya
dilap sa Kunsiho si Amay Pablo ta kano wadi' ket usisaen raya
nin maong ta pigaw nin mapiho ray maipa'ka' kona.
21 Bale' andi' moyo nin aburuyan a dawaten ra ta main
nin masurok nin a'pat a pulo' sara konra a mananeb kona.
Nisamba ran sarayti a kai sara nin mangan tan minom leg'an
a kai raya nin napati si Amay Pablo. Sisasadya' sarayna, say
mantaga'nan ra tana ket say disisyon moyo."
22 Nibibilin nan Kumander kona, "Andi' mo gapo nin
ibarita' abirno nin si'no a nibarita' moyti kongko." Ket pinaib-
wat nayaynay tumububa'yo.

Nipagamet ya kona ni Gubirnador Felix si Pablo

23 Say ginwa' na nin Kumander, nangayab ya nin rwa ra
nin upisyal na tan wana konra, "Isadya' moyo saray rwanya-
sot a sundalo', sakalako saray pitumpulo' a magkabayo tan
rwanyasot saray mammika ta mibwat kamon mako sa Ce-
sarea mainsan no alas nwibi nin yabi.
24 Mangisadya' kamo anamaet nin umno ray kabayo para
kona ni Pablo ta iyater moya kona ni Gubirnador Felix* nin
kai gapo nin napa'no."
25 Sinmunor, nanurat yan ipa'wit na konan gubirnador nin
wanti a wana:
26 "Komo Man-galangen a Gubirnador Felix:
Nangibwat kongko, si Claudio Lisias.
Kumusta ka?
27 Siti si tawo nin nipaiyater ko komo, dinakep raya nin
Judio, tan patyen rayayna kumon. Bale' natandaan ko nin

* **23:24** Nag'uray yayti sin A.D. 52-56.

saya yan gumabalin Romano kanya' nin kina' miya nin
nilibri nin saray sundalo' ko.
28 Bana' ta rabay ko nin matandaan no ani a riklamo ra
kuntra kona, niyadap koya konran myimbro nin Kunsiho ra.
29 Natandaan ko a kasa anamaet nin nagwa' nan
kasalanan nin manepeg yan ipriso o patyen, no kai say
riklamo ra kona ket say kai ra nin pipapagketan maipa'ka' sa
Layi ra.
30 Ket sin naiparate' kongko a main nin plano ran patyen
ya, nipaiyater koyan tampor isen komo. Nibibilin ko tana
konran saray mampangiriklamo kona a isen sarayna nin
mako komo.
Wanin tana.”
31 Tinukid ra nin sundalo' a nibibilin konra, ket konan sitaw
anaod nin yabi nirate' raya si Pablo sa babali nin Antipatris.
32 Kinabuklasan, sinmubli' sarayna sa kampo a sundalo'
nin linmalako; sara bale' a nagkabayo ket inaluyon raya et si
Pablo.
33 Nirate' sara sa Cesarea, ket nibi rayay surat konan gubir-
nador tan nipagamet rayayna kona si Pablo.
34 Binasa naya a surat, mi'sa naya nin tinepetan si Pablo no
adti nin prubinsya ya nin taga. Sin natandaan na nin taga
Cilicia ya,
35 wana kona, “Reng'en ko li' a riklamo komo no iti saraynay
mampangiriklamo komo.” Ket nipagwardyawan naya si
Pablo itaw sa palasyo nin nipapa'deng na sin saytaw ni Adi'
nin Herodes.

24

Pinarsawan raya si Pablo nin saray Judio itaw sa Cesarea

1 Napalabas a limay awro, rinmate' yadtaw sa Cesarea a
Sangkata'gayan nin Padi' a si Ananias a main nin kalalamo'
nan pupangulo ran Judio tan sayay abugado a say ngaran na
Tertulo. Niprisinta ra kona ni Gubirnador Felix a riklamo ra
kuntra kona ni Pablo.
2 Sin itaw yayna nin naiyadap si Pablo, nitarana' nayna a
nag'irgo ni Tertulo maipa'ka' sa parsa-parsa ra kona ni Pablo.
Wana,
“Man-galangen a Gubirnador, bana' sa kaungan mo nin
mampangipangulo komi, main nin katinekan iti sa lugar mi
sa anro ana nin panaon, tan abaw a mabistan nangumanan
nan nasyon mi.
3 Alilbien mi anggan maka'numan a utang mi nin maong
a nakem para sa sarban mabistan ginwa-ginwa' mo sa adti-
man.
4 Kai ko nin rabay nin abaraen kamo, bale' dawaten ko pa a
anusan moyo a mangrenge' sa anted nin ibarita' ko komoyo.

5 Naimatunan mi a siti nin tawo ket pirwisyo ya. Puon yan
pigugulo ran Judio abirno nin adti ya nin mako tan syay lider
nan grupo ran mantawagen nin Nazareno;
6-8 tan ambo' in tamo', no kai gaw'en nayayna kumon nin
basta-basta a Timplo mi, kanya' nin dinakep miya.* No
usisaen moya in, mapatutu'wan moyo a sarban riklamo mi
kuntra kona."
9 Ket sara anamaet a Judio nin itaw, tinistigusan ra nin
tutuo a sarban nibarita' na ni Tertulo.

Nagdipinsa ya si Pablo kona ni Felix

10 Sininyasan nayan mag'irgo nin gubirnador si Pablo
kanya' nin nag'irgo ya. Wana,
"Man-galangen a Gubirnador, tanda' ko nin abaw nin taon
ana a mapteg moyan man-ga'getan ti si nasyon mi, kanya' nin
maririket ako nin idipinsa koy lalaman kon diri sa adapan
moyo.
11 No mangusisa' kamo, mapiho moyo a labinrwan awro
tamo' et a napalabas, nako akodtaw sa Jerusalem ta pigaw nin
mangrayo ako konan Dios.
12 Kai rako gapo nin na'kit nin kapada kon Judio nin
nikidiskusyon sa si'numan itaw sa sakop nin Timplo o
nangwa' nin gulo sa susinaguga ra, o adtiman sa Jerusalem.
13 Kasan maiprisinta ran pammatutuo sa man'iparsa ra
kuntra kongko.
14 Akuen koyti e sa adapan moyo, Man-galangen a Gubir-
nador:
Mampagsirbyan koyay Dios a syan lamang a Dios nin
nagsirbyan ra nin pupuon mi nin panunumbok ko konan siti
si Ba'yon Dalan a wanra nin saraytin tutawo ket saya nin
pakiisyay. Mantepren ko anamaet bale' nga'min a nipataoy
nin nipudir kona ni Moises tan say naisurat sa lulibro nin
nisurat ran prupita.
15 Bilang anamaet a lamang konran saraytin tutawo, mam-
pagmatalek ako a pasublien na li' nin mabyay nin Dios a
sarban tutawo, matunong man o ambo'.
16 Bana' ta wanin, man'ipamuspusan ko a kasa lawas nin
pakabalawan ko sa adapan na nin Dios, wanin et sa tawo.
17 Mayadi' a umnoy taon a kasa akodtaw sa Jerusalem,
sinmubli' ako nin nangika' nin tulong nin kwarta konran
kalugaran ko tan ta pigaw nin mangida'ton ako konan Dios.
18 Sin kapresan ko a mampangida'ton itaw sa Timplo ta
nayadi' koyayna nin ginwa' a ritwal sa pakaparinggas sa

* **24:6-8** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Sintinsyawan miyayna kumon nin sigon sa wana sa Gugan-gan mi, 7bale' nikibiang ya si Kumander Lisias tan kinalap naya nin pwirsawan komi. 8Ket nibarita' na nin iti miyayna nin iriklamoytin tawo komoyo.*

kasalanan, main saray Judio nin ibat sa prubinsyan Asia a naka'kit kongkodtaw. Umno ra tamo' a tawodtaw tan kasa anamaet nin gulo.*

19 Saraytaw nin ibat sa Asia, sara kumon a nakodti komoyo nin nagriklamo no main wadi' nin mairiklamo ra kuntra kongko.

20 Ket sarayti saray iti sawanin, mabista nin ibarita' ra no ani a ginwa' kon kasusubag a napaliwa' ra sin niyadap ako konran myimbro nin Kunsiho.

21 Si kal-la maitudo' ra tamo' ket si nita'way ko sa adapan ran myimbro nin Kunsiho; wangko, 'Iti ako sawanin nin sintinsyawan bana' ta mampagmatalek ako a pasublien sara li' nin mabyay a nunati.' "

22 Ket sin sain, bana' ta abaw anay tanda' na ni Gubirnador Felix maipa'ka' konan siti si Ba'yon Dalan, pinatgen nayna yapo' a pangungusisa' kona ni Pablo. Wana, "Mami ako li' nin sintinsya no iti yayna si Kumander Lisias."

23 Nibibilin na konan sayay upisyal a ituloy rayan gwardyawan si Pablo, bale' andi' raya nin irutan no kai edet, aburuyan rasaray uamigo na nin tulungan raya sa matka-matkap na.

Napriso ya et a Lamang si Pablo

24 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' yadtaw si Gubirnador Felix nin kalamo' nayay asawa nan si Drusila a sayay Judio. Nipakayaban naya si Pablo tan nangrenge' ya kona nin nangipapalaway maipa'ka' sa pagmamatalek konan Cristo a si Jesus.

25 Bale' sin nag'irgo yayna si Pablo maipa'ka' sa kinamapteg, pagdadangka' sa lalaman nin diri tan sa rumate' li' nin awro nin pangungukom nan Dios, sinmalak ya si Felix kanya' nin wana kona ni Pablo, "Kustoyna yapo' sawanin, ipakayaban kata li' anamana no main nin udas ko."

26 Mantaga-taga'nan na anamain ni Felix a pasuksukan naya ni Pablo kanya' nin man'ipakayaban nayayna nin man'ipakayaban nin kairgo.

27 Napalabas a rway taon, sinilyan nayan gubirnador ni Porcio Festo* si Felix. Ket bana' ta rabay na ni Felix a mangalap nin rupa konran Judio, pinauryan naya sa priswan si Pablo.

25

Dinawat na ni Pablo nin Mausisa' nayan Impirador

---

* **24:18** Ginwa-ginwa' 21:17-28.

* **24:27** Nag'uray yayti sin A.D. 57-60.

1 Ket rinmate' ya si Festo sa prubinsyan ga'getan na. Napal-
abas a tuloy awro, nako ya sa Jerusalem nin ibat sa Cesarea.
2 Sin nagmiting sara nin pangangabrasa kona a Pupangu-
lon Pupadi' tan saray raruma konran pupangulo ran Judio,
niparate' ra kona a riklamo ra kuntra kona ni Pablo. Masuet
ran
3 dinawat nin pabor nayna konra a ipaiyater nayadtaw
sa Jerusalem si Pablo. Wanin a dawat ra bana' ta plano ra
anamanaet nin saneban tan patyen raya si Pablo.
4 Bale' say ubat na ni Festo konra, “Priso yadtaw sa Cesarea
si Pablo. Sa ambo' ana nin ma'teng ket sumubli' akoynadtaw.
5 Mayi sara li' kongko a pupangulo moyo tan iriklamo ra no
main nin ginwa' nan abas nin sitaw nin tawo.”

6 Itaw ya et yapo' nin walo o mapulo' nin awro sa Jerusalem
si Festo mi'sa yayna nin sinmubli' sa Cesarea. Sin sinmunor
nin awro sin itaw yayna, tinmekre' ya sa lugar nin panintin-
syawan tan nipakalap naya si Pablo.
7 Sin itaw yayna si Pablo, inaribungbungan raya nin saray
Judio nin ibat sa Jerusalem. Nagsikabarang nin mabyat a
niparsa-parsa ra kona bale' kasa gapo nin naiprisinta ran
pammatutuo.

8 Wana ni Pablo nin pangidipinsa sa lalaman nan diri,
“Kasan animan nin ginwa' ko nin kuntra sa Gugan-gan tamo
nin Judio, o sa Timplo, o konan Man-galangen a Impirador
nan Roma.”
9 Rabay na ni Festo a mangalap nin rupa konra nin Ju-
dio kanya' nin wana kona ni Pablo, “No magwa' ket mako
atamo sa Jerusalem ta pigaw nin itaw ana, sa adapan ko nin
bistawen a kaso mo.”
10 Inumbat ya si Pablo, “Iti akoyna sawanin sa kurti nin iti
sa sakop nan Roma, ket iti ako nin manepeg nin masintin-
syawan. Tanda' moyo nin diri a kasan talagan animan a
ginwa' kon kuntra konran Judio.
11 No sinubag ko wadi' a layi ket main nin ginwa' ko nin
manepeg a pakadusawan ko nin patiti, kai ko nin palaywan
a mati. Bale' no kasan katutu'wan a man'iparsa ra kongko,
kasan si'numan a main nin pakayadi' nin mangipagamet
kongko konra. Dawaten ko nin iyadap akon mausisa' konan
Impirador nan Roma.”

12 Nikiirgo ya yapo' si Festo konra nin mammibilin na, mi'sa
wana kona ni Pablo, “Edet, ta dinawat mon iyadap ka konan
Impirador, ika' ka konan Impirador.”

Kinmunsulta ya si Festo kona ni Adi' Agripa

13 Napalabas a umnoy awro, rinmate' saradtaw sa Cesarea
si Adi' Agripa* tan si busat nan si Berenice ta pigaw nin
iparate' ray pangangabrasa ra kona ni Festo.
14 Mayadi' a umnoy awro nin itaw sarayna, nibarita' na ni
Festo kona ni Adi' Agripa a maipa'ka' sa kaso na ni Pablo.
Wana, “Main nin prisodti nin linakwanan na ni Felix.
15 Ket sin nako ako sa Jerusalem, saray Pupangulon Pupadi'
tan saray raruma konra nin pupangulo ra, niriklamo raya tan
say rabay ra ket sintinsyawan koyan madusa.
16 Bale' nibarita' ko konra a ambo' nin pigagawa' nin Ro-
mano a basta sintinsyawan yay sayay tawon man'iriklamo
nin kai sara yapo' nin niaadap nin saray mampangiriklamo
kona, ta pigaw nin mabyan yan pagkanawanawan ubatan
nay riklamo kona.
17 Kanya' nin, sin saray nangiriklamo kona ket nako saradti
kongko, kai koyna nin pina'teng. Sin sumunor nin awro sin
iti akoyna, tinmekre' ako sa lugar nin panintinsyawan tan
nipakalap koyaytaw si tawo.
18 Sin niaadap sarayna, say wangko no main nin mabyat
nin kasalanan nin iparsa ra kona, bale' kasa anamaet.
19 Kal-la say sangkinian ra ket maipa'ka' sa rilihyon ra tan
maipa'ka' konan sayay tawon say ngaran na ket Jesus nin nati
yayna bale' ipasuet na ni Pablo nin mabyay ya.
20 Ket bana' ta kai ko nin tanda' no pa'no koya nin ga'getan a
wanin nin kaso, tinepetan koya si Pablo a no magwa' ket itaw
yayna nin sintinsyawan sa Jerusalem.
21 Bale' dinawat na a magmantinidti ta rabay nan
maiyadap a kaso na konan Impirador nan Roma. Kanya'
nin nigan-gan kon iti ya et nin priso anggan maipaiyater
koyayna konan Impirador.”
22 Wana ni Agripa kona ni Festo, “Rabay koya anamaet nin
marnge' in nin tawo.”
“Dilap li',” wana ni Festo.
23 Ket, sin sinmunor nin awro, nilibot saran pinagalangan
si Agripa tan si Berenice nin nisket sara bilang adi' tan rina,
tan sinumrep sara sa kurti nin inaluyon ran atata'gay nin
upisyal ran sundalo' tan saray atata'gay nin tutawodtaw sa
Cesarea. Nipakalap naya ni Festo si Pablo; ket sin itaw yayna,
24 wana ni Festo, “Mapagalang a Adi' Agripa tan sarba
moyo nin iti sawanin, iti ya sawanin ti si tawon niriklamo
ra kongko nin sarba ra nin Judio sa Jerusalem tan iti man sa
Cesarea. Niburya-buryaw ra a kai yayna kano nin manepeg
nin mabyay et.

---

* **25:13** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa II*** sa Glusaryo.

25 Bale' sa nipangusisa' ko kona kasan animan nin na'kit
ko nin ginwa' na a nepeg nan pakadusawan nin mati. Ket
bana' ta dinawat nay maiyadap nin mausisa' sa adapan na
nin Impirador nan Roma, ipaiyater koyadtaw.
26 Bale' ambo' akon sigurado sa kaso na, kanya' nin niyadap
koya komoyo sawanin, laloyna komoyo, Adi' Agripa, ta pigaw
nin mayadi' ma nin usisaen ket main nin maisurat ko konan
Impirador a syay uunuren ta.
27 Wanin ta ambo' nin manepeg, para kongko, a ipaiyater
koyadtaw a sayay priso nin kai ko nin maibarita' nin mapal-
away no ani a riklamo kona."

26

Nidipinsa na ni Pablo a Lalaman nan Diri kona ni Adi' Agripa

1 Ket wana ni Adi' Agripa kona ni Pablo, "Magwa' moyna a
mag'irgo nin mangi'deng sa lalaman mon diri."

Anaod, nita'gay naya ni Pablo a gamet na nin pammagalang
na mi'sa wana:
2 "Man-galangen a Adi' Agripa, ibilang kon makarma' ako
bana' ta sawanin ket maidipinsa koy lalaman kon diri sa
adapan moyo kuntra sa sarban man'iparsa-parsa ran Judio
kongko.
3 Makarma' ako anaod bana' ta mataros moyo nin maong a
pigagawa' mi nin Judio tan say pisiswian mi sa tepre-tepren
mi. Ket anusan rako pa nin reng'en sa ibarita' ko.
4 Anaod, sarba ra nin Judio, tanda' ra no pa'no a kabibyay ko
mangibwat et sin anak ako ta inmalaki ako sa busel ra, itaw
sa lugar ko tan sa Jerusalem.
5 Sitatanda' sara tan matistigusan ra no rabay ra, a nangib-
wat et sin tanda' koyna, nagkabyay ako nin sayay Pariseo.
Saray Pariseo a sangkaistriktwan nin grupo sa rilihyon mi.
6 Bale', sawanin, iti ako nin sintinsyawan bana' ta mampag-
matalek ako sa nipangako' nan Dios konra nin pupuon tamo
a pasublien nasara nin mabyay a nunati.
7 Anta sara ket mampagmatalek sara konan siti nin pan-
gako'. Bana' sa sain ket sarba ran puri ra nin labinrway a'nak
na ni Israel, mampagsirbyan rayan masulit a Dios sa awro
tan yabi. Man-galangen a Adi', bana' anaod sa pagmamatalek
kon lamang, man'iriklamo rako!
8 Ambale' nin maidap moyon tepren a pasublien nasara nin
mabyay nin Dios a nunati?
9 Man-galangen a Adi', si'ko nin diri, sin saytaw ket nipa'ka'
ko anamaet a manepeg ko nin gaw'en a sarba nin mababa'

ko nin kuntrawen a iyayarunsa nin sayti say maipa'ka' sa
katutumbok kona ni Jesus a taga Nazaret.
10 Ket wanin anaod a ginwa' kodtaw sa Jerusalem. Binyan
rakon pakayadi' nin saray Pupangulon Pupadi' ket nipaprisu-
priso kosaray abaw nin tutawo nan Dios, tan nikikumpurmi
ako sin sinintinsyawan rasara nin patyen.
11 Naku-nako ako sa susinaguga tan dinusa-dusa kosaray
itaw ta pigaw nin piliten saran mag'irgon duka' nin kuntra
kona ni Jesus. Pinasyan sager ko konra, kanya' nin tinumbu-
tumbok ako et konra sa raruma nin nasyon ta pigaw nin
dusawen kosaradtaw.*
12 *Wanin anaod no ambale' a nako ako sa syudad nin
Damasco nin main nin awit kon surat nin mangibarita' a
binyan rakon kapangyadian nin saray Pupangulon Pupadi'.
13 Ket sin ugtiawro, Man-galangen a Adi', sin itaw kami sa
dalan, bigra' ana nin main nin na'kit kon palaway nin ibat
sa langit nin mas maslag et dyan say palaway nan awro.
Siniraan akon siti tan saray kalalamo' ko.
14 Naipalukob kami nga'min sa luta', kaaram main nin
busis nin narnge' ko nin nag'irgo kongko sa sarita' nin He-
breo a wana, ‘Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?
Mampaidapen moy lalaman mon diri no wanin ta bara'mo
kan sayay kabayo nin mansipawen nayay maserey nin
man'ipangambak kona.’
15 Ket wangko kona, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket inumbat yay Uunuren a wana kongko, ‘Si'ko si Jesus nin
manduksa'-duksaen mo.
16 Umdeng ka! Nipa'kit ako komo ta gaw'en kata nin
ibabaki' ko tan tistigos ko. Ibari-barita' mo konran tutawo
a nika'kit mo kongko sawanin tan say ipa'ki-pa'kit ko et li'
komo.
17 Iyagel kata konran Judio tan konra nin ambo' nin Judio
nin pangibakian ko komo.
18 Luatan mo li' a mata ra, ket mangibwat sa dedlem, ika'
mosara sa palaway tan mangibwat sa sirong nin pakayadi'
na ni Satanas ket ika' mosara sa sirong nin pakayadi' nan
Dios. Gaw'en moyti ta pigaw nin yupa' sa pagmamatalek ra
kongko, pirdunawen a kukasalanan ra tan makakibiang sara
konran nipurok nan tutawo nan Dios.’ Wanin a nibarita' nan
Uunuren kongko.”
19 Nituloy na ni Pablo, “Man-galangen a Adi', tinumbok ko
anaod nin peteg a gan-gan nan sitaw si nipa'kit kongko nin
ibat sa langit.

---

* **26:11** Ginwa-ginwa' 8:3; 22:4,5. * **26:12** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 22:6-16.

20 Nipata-patandaan koy maipa'ka' kona, nu'na itaw sa
Damasco mi'sa sa Jerusalem tan sa intiron prubinsya nin
Judea, mi'sa konra nin ambo' nin Judio. Nibari-barita' ko
konra a pagbabawian raynay kukasalanan ra tan umarak
sara konan Dios, tan ipa'kit ra sa gawa'-gawa' ra a nagbabaw-
ian rayna.
21 Ket sain a rason no ambale' a dinakep rako nin kapada
kon Judio sin itaw ako sa sakop nan Timplo tan dandani rako
et nin pinati.
22 Wanin man, tumbu-tumbok a inganga'do na nin
Dios kongko, kanya' nin iti ako et anggan sawanin nin
man'ipatandaan ko in nin kasan pinilian, konran atata'gay o
ayuyupa' man nin tutawo. Kasan raruman man'ipatandaan
ko no kai saytaw say wana intaw nin mangyadi' ni Moises
tan saray prupita.
23 Say nibarita' ra ket, si sya a Cristo nin nipangako' nan
Dios, matkap a mangirangep ya nin dya'dya' tan patyen ya,
bale' sya a sangkau'nawan nin sumubli' nin mabyay tan
ipatandaan na sa sarban tutawo a maipa'ka' sa pakaisalba,
konan siin ket namalaway ya kontamon Judio tan konran
ambo' nin Judio.”*
24 Sin sain a mampag'irgo ya et si Pablo nin pangidipinsa
na sa lalaman nan diri, nipana'way naya ni Gubirnador Festo
a wana, “Nasida' anay ulo mo, Pablo! Sinida' nin nalabas a
kaungan mo!”
25 Inumbat ya si Pablo, “Kai nin nasida' a ulo ko, Man-
galangen a Gubirnador Festo. Irgo nin limpyon tawo a
man'ibari-barita' ko tan sayti ket pulos nin tutuo.”
26 “Man-galangen a Adi' Agripa, tanda' ko nin tanda' moy-
oyti say nibari-barita' ko kanya' nin kai ako nin mag'alangan
nin mag'irgo komoyo. Sigurado ako nin natandaan moyo a
sarban nangya-nangyadi' ta kai ti nin nangyadi' nin niyadi-
adi.
27 Man-galangen a Adi' Agripa, mamper kamo para sa
niyakay ran prupita maipa'ka' konan Cristo? O', sigurado ako
nin mamper kamo.”
28 Inumbat yay Adi' kona ni Pablo a wana, “Sa madali' a
panaon, rabay nako layi nin pag'inen nin Cristiano!”
29 Ket wana ni Pablo, “Sa madali' man o sa ma'teng a
panaon, idasal ko konan Dios a sapa kumon ta si'ka, Man-
galangen a Adi', tan sarba ran saray mampangrenge' iti
kongko sawanin ket mag'in kamo kumon nin mammemper
kona ni Cristo nin bilang kongko, pwira a maipriso kamo.”

---

* **26:23** 1 Corinto 15:20; Isaias 42:6; 49:6.

30 Konan siin, inumdeng yayna si Adi' Agripa, si Gubirnador
Festo tan si Berenice tan saray raruma et nin itaw ta mibwat
sarayna.
31 Sin manrumikor sarayna wanra sa saya tan saya, “Kasan
ginwa' nan siin nin tawo nin matkap nin pakapatyan o
pakaipriswan na.”
32 Wana ni Adi' Agripa kona ni Gubirnador Festo, “No tamo'
a kai na nin dinawat ni Pablo a iyadap ya konan Impirador
nan Roma, maibulos yayna kumon.”

27

Inawit ya si Pablo sa Roma

1 Sawanin, sin naidisisyon a sumaki kami nin mako sa
Italia, nipagamet ya si Pablo tan saray raruma et nin priso
konan sayay upisyal nin grupo ran sundalo' a mantawagen
nin “Sundalo' nan Impirador,” a say ngaran na Julio.
2 Itaw sa Cesarea, rinmuran kami sa saya nin bapor nin ibat
sa Adramicio a siti ket adap na sa saka-sakalakon pwirto sa
prubinsya nin Asia. Kalamo' miya ni Pablo si Aristarco nin
taga Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.
3 Sin sinmunor nin awro, dinmuong kami sa babali nin
Sidon. Naundo' ya si Kapitan Julio kona ni Pablo, ket inabu-
ruyan nayan pasya-pasyaren nasaray uamigo nadtaw ta pi-
gaw nin mabyan rayan say matka-matkap na.
4 Ket nibwat yadtaw a bapor nin rinuranan mi. Bana' ta
sungsong yay siri, nangliklik kami sa rigri-rigrig nan isla nin
Cyprus nin masalipne' sa siri.
5 Linabasan mi a temben nin prubinsyan Cilicia tan Pam-
filia, mi'sa kami nin dinmuong sa syudad nin Mira sa prubin-
syan Licia.
6 Itaw si upisyal ran sundalo', main nin nadumog nan
bapor nin ibat sa Alejandria a adap na sa Italia ket niyalis
nakamin niruran konan siti.
7 Maedeed a kadadaras mi sa luob nin abaw a awro ket
idap mi ba'yo kami nin nirate' sa temben nin babali nin
Cinido. Bana' ta sungsong ya anamanaet a siri, itaw kami nin
dinmalan sa rungos nin Salmon, linmiklik kamin nangrigri-
rigrig sa isla nin Creta nin masalipne' sa siri.
8 Nangrigri-rigrig kami, ket idap mi ba'yo kami nin nirate'
sa sayay lugar a mantawagen nin Mabistan Duduungan itaw
sa danin syudad nin Lasea.
9 Abaw ana a awro nin nikaatrasa mi ket nayadi' anay
panaon nin pagkukulasyon.* Kayadi' nan siin nin panaon,

* **27:9** ***Panaon nin pagkukulasyon:*** Pista yayti nin silibrawen sa suyot nin parti nan Septyembre o sa tarana' nin Oktubre.

piligruso ana a sumaki, kanya' nin mapilit nin wana ni Pablo
konra nin upisyal,
10 “Uamigo, ma'kit ko a piligruso no ituloy tamoy kasasaki
tamo ket abaw a mapirdi nin karga tamo tan kona nin bapor,
tan magwa' a ma'met et a byay tamo.”
11 Bale' mas rinnge' nan upisyal ran sundalo' a irgo ra nin
si Kapitan nan bapor tan si main nin ikon konan bapor dyan
say wana ni Pablo.
12 Bana' ta si lugar nin dinuungan mi ket ambo' yan mabis-
tan pamalabasan nin tyimpon maray'ep, rabay ran ka'bawan
a ituloy mi anay sumaki awa' lamang a mirate' kami sa Fenix.
Duduungan yayti sa isla nin Creta a adap ya sa amyanan nin
panrupan tan sa bagatanan nin panrupan ket magwa' yan
palabasen a tyimpon maray'ep iti.

Si Bagyo sa Taaw

13 Sin sain, sumiplu-siplog ya tamo' a timog kanya' nin sa
wanra ket magwa' raynay tumuloy sa gagara ran keen.
Kanya' nin inarwas raynay pundo tan nangrigri-rigrig
sarayna sa islan Creta.
14 Bale' ambo' nin na'teng, rinmate' yay pinasyan kasaw nin
sirin dugudog nin ibat sa isla,
15 ket inasok nayay bapor. Kai ya nin makasungsong sa siri
kanya' nin pinauryan miyayna nin mipadpad.
16 Pinairigrig kami sa adanin salipne' nin parti nan isla
nin Cauda, mataman nin maidap ket nipamuspusan mi nin
naisapwat ya sa bapor a buti.
17 Sin naisapwat rayaynay buti, tinaker rayan namalibed
nin rubir a bapor ta pigaw nin kai ya nin mawagwag. Sa li'mo
ra nin misadsad ya sa bengbeng sa damir nin Libya, niluslos
ray layag tan pinalasta ray agamiren ket kutaw-kutaw kami
tana.
18 Ket, sin kabuklasan, sin kasan pa'watan na nin bagyo,
ninabu'-nabo' raynay raruma nin kargaminto.
19 Sin sinmunor nin awro ket wantaw et nin lamang a
tyimpo, kanya' nin ninabu'-nabo' raynay raruman agamiren.
20 Abaw a awro nin kai miya nin na'kit a awro tan kai kami
nin naka'kit nin bituen ta talagan kasan pa'watan na nin
bagyo, ket mas lalo kami anan nakasawan nin ilalon malibri
et.
21 Abaw a awro ana a kai sara nin nangan, ket sin sain,
inumdeng ya si Pablo tan wana konran kalalamo' na sa
bapor, “Kalalamo', no rinumnge' kamo tamo' kumon kongko
ket kai atamo kumon nin nibwat itaw sa Creta, kai atamo
kumon nin napaidap tan napirdyan nin wanti.

22 Bale' siti sawanin a ibarita' ko komoyo: Paksawen moyoy
nakem moyo. Kasa gapo nin si'numan kontamo a maka'met
nin byay na; wanin man si bapor ket mawagwag ya.
23 Maibarita' kon wanin bana' ta si sayay anghil na nin
Dios nin main nin ikon kongko tan syay mampagsirbyan ko,
nipa'kit ya kongko nayabi,
24 ket wana kongko, ‘Andi' ka nin mali'mo, Pablo! Matkap
a umadap ka konan Impirador. Alang-alang komo, isalba na
nin Dios a byay ra nin sarba ra nin kalalamo' modti sa bapor.’
25 Kanya' nin mipatpel kamo, bubsat! Mampagmatalek ako
konan Dios a mangyadi' a sarba nin bilang sa nibarita' na nin
anghil.
26 Bale' matkap a maipadpad atamo sa sayay isla.”
27 Ikalabin'a'pat a awro mi anan iti sa butlay nin Taaw
Mediteraneo nin man'iyanur-anor nan bagyo. Sin banda nin
kapiknga' nin yabi, naidyawan ran saray tripulanti a adani
kami ana sa abay.
28 Say ginwa' ra, tinukod ray kaararman nin ranom ket
na'kit ran rwampulo' nin dupa. Nainsanan nin buga' tinukod
ra anamana ket labinliman dupa ana.
29 Masalak saran bangli' no misadsad sara sa babato kanya'
nin nanginabo' saran a'pat ray pundo sa ulin. Nidasal-dasal
ra nin buklas ana kumon.
30 Ket saray raruma konran tripulanti naisip ran lakwanan
rayayna a bapor, kanya' nin nikayupa' rayay buti a kano wadi'
ket manginabo' saran pundo sa dulong.
31 Sin sain, wana ni Pablo konan upisyal tan konran sun-
dalo' na, “No kasa saradti in, kai atamo gapo nin malibri.”
32 Kanya' nin pinutol ran sundalo' a rubir na nin buti tan
pinauryan raya nin naanor.
33 Sin dandani ana nin parbangon, masuet nan dinawat-
dawat ni Pablo sa sarba a mangan ta mangan sara. Wana,
“Labin'a'pat a awro ana nin aburido kamon mantuma'gan
tan kai kamo nin mampangan.
34 Sawanin, ibarita' ko komoyo, mangan kamo ta pigaw nin
main nin kasaw moyo nin umadap sa saytin idap; kasa gapo
nin mangno komoyo.”
35 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nangalap ya nin
tinapay, tan sa adapan nin sarba ket nikisalamat ya konan
Dios. Mi'sa, namping ya tan kinnan na.
36 Napaksaw a nakem nin sarba ket nangan sara.
37 Rwanyasot tan pitumpulo' tan a'nem kami nga'min.
38 Sin nayadi' sarayna nin nangan, ninabu'-nabo' rayna sa
taaw a karga ra nin trigo ta pigaw nin yum'an yay bapor.

Nawagwag yay Bapor

39 Sin mapalaway ana, main nin natamuraw ra nin luta'
bale' kai ra nin maalilbi' no anin lugaran ya. Bale' itaw main
nin na'kit ran bunganga' nin ranom a bubuyangin ya kanya'
nin naisip ra nin isadsad rayadtaw a bapor no magwa'.
40 Kanya' nin binulusan ray pundo tan winarwar ray taker
nin ugit. Binuka' ray layag sa adapan ta pigaw nin awiten
nayan siri a bapor sa abay.
41 Bale' naisadsad ya sa bubuyangin tan naikutkot ya a
dulong ket kai yayna nin makaalis. Winagwag ya anamaet
nin alalakin daluyon a ulin.
42 Sin wanin, naisip ran sundalo' a patye-patyen rasaray-
nay priso ta pigaw nin kasa konra a makatangoy nin malayo.
43 Bale' rabay nan upisyal a mabyay ya si Pablo, kanya'
nin pinaed nasaray sundalo' sa plano ra. Nu'na nasaran
pinalukso nga'min a magtanda' nin tumangoy ta pigaw nin
mako sarayna sa abay.
44 Saray kai nin magtanda' nin tumangoy, pinangalap
nasaran pipatawan ran kayo o raruman parti nan sida' nin
ulin nan bapor. Wanin a ginwa' angga sin nakaabay kami
nga'min.

28

Say Tulong nan Dios Yupa' konran Taga Malta

1 Sin nakaabay tan libri kami ana, natandaan mi a say
ngaran nan sitaw nin isla ket Malta.
2 Pinasyan kamaungan ra komi nin saray tutawodtaw.
Bana' ta rapeg tan maray'ep, namuor sara tan inasikaso
rakamin maong.
3 Nako ya nin nangalap nin sakaawit nin kayo si Pablo, ket
sin ikwa nayna sa apoy, main nin linumwa' nin ulay bana' ta
ma'mot, ket kinayat naya sa gamet si Pablo tan itaw ya nin
katin-katin.
4 Sin na'kit ran tutawodtaw a katin-katin yay ulay sa gamet
na ni Pablo, wanra sa saya tan saya, “Mangmamati yayti
angangko nin tawo, ket mataman no nalibri ya sa bagyo sa
taaw, kai nin iyaburoy nin langit a mabyay ya et.”
5 Bale' niweleg naya tamo' ni Pablo a ulay sa puor nin kai ya
gapo nin nangno.
6 Tinaga-taga'nan ran tutawo nin mabaya'-baya' ya si Pablo
o matumba nin nati ana. Bale' sin na'teng saraynan man-
tuma'gan ket kasan nangyadi' kona ni Pablo, nasilyan a
man'ipa'ka' ra kona. Wanra, “Saya ya nin dios!”
7 Ambo' nin adayo' itaw sa kami'nan mi a luta' nan si
pangulo konan sitaw nin isla a say ngaran na Publio. Bana'
sa kamaungan na, pinagtuloy nakamin tuloy awro sa bali na.

8 Sin sain, nakaida' yay tatay na ni Publio ta mangka'mu-
ka'mot tan mitakli' ya. Kina' naya ni Pablo sa kwarton
kami'nan na; nidasalan naya tan nipababo nay gamet na
kona, ket sin sain a lamang inmanda' ya.
9 Bana' konan siin nin nangyadi', nagsirate' saray raruma
et nin main nin masakit itaw sa isla, ket pinaanda' nasara
nga'min.
10 Abaw a narisibi min paka'kitan nin pammagalang ra, tan
sin mibwat kami ana konan sitaw nin lugar, nibi ray sarban
matkap mi sa pagbibyahi mi.

Nakarate' ya si Pablo sa Roma

11 Itaw kami konan sitaw nin isla nin tuloy bulan, mi'sa
kami nin nibwat ana nin ruran nan sayay bapor nin ibat sa
Alejandria a namalabas nin panaon nin maray'ep iti sa isla.
Say ngaran nan bapor a ibat sa ngaran ran dios-dios a singin
ket Castor tan Polux.
12 Dinmuong kami sa syudad nin Siracusa* ket itaw kami
yapo' nin tuloy awro.
13 Kaaram, nituloy mi ana a sinmaki ket nirate' kami sa
babali nin Regio*. Sin sinmunor nin awro, bulon miyay timog
ket nirate' kami sa duduungan nin Puteoli sa luob nin rway
awro.
14 Ket itaw main nin nadumog min mammemper kona ni
Jesus ket sinagyat rakami nin itaw yapo' nin pitoy awro.
Mi'sa, nangibwat itaw, nituloy mi ana a kappika' mi sa Roma.
15 Sin natandaan ran saray mammemper itaw sa Roma a
rumate' yayna si Pablo, main saraytaw saray sinumna' komi
sa Palingki nin Apio, tan main sara et a sinumna' komidtaw
sa mantawagen nin Tulon Balin Pagtutuluyan.* Sin na'kit
nasara ni Pablo, nikisalamat ya konan Dios tan kinumsaw a
nakem na.
16 Sin nirate' kami sa Roma, naaburuyan yan miikap si
Pablo no adti na nin rabay, tamo' ta main nin gwardya na.

Say Kiirgo na ni Pablo konran Judio nin itaw sa Roma

17 Napalabas a tuloy awro, sinagyat nasara ni Pablo a
pupangulo ran Judio nin itaw sa Roma ta pigaw nin miaadap
sara. Ket sin niaadap sarayna wana konra, “Bubsat, mata-
man no kasan ginwa' kon animan nin kuntra konran kapada
tamon Judio o sa kaugalian nin naimatawan tamo konran
pupuon tamo, nipagamet rako nin sayay priso mangibwat
itaw sa Jerusalem konran upisyalis nin gubyirno nan Roma.

---

* **28:12** Itaw yayti sa isla nan Sicily. * **28:13** Itaw yayti sa bagatanan nin parpar nan Italia. * **28:15** *Tulon Balin Pagtutuluyan- O:Tres Tabernas.*

18 Mayadi' rako nin inusisa' nin upisyalis nin Romano,
bulusan rakoyna kumon ta kasa anamaet nin napaliwa' ran
ginwa' ko nin nepeg kon pakadusawan nin patiti.
19 Bale' kai sara nin nikikumpurmi a pupangulo tamo nin
Judio, kanya' nin napilitan ako nin dinawat kon iyadap akon
mausisa' konan Impirador nan Roma.* Kasa gapo nin rik-
lamo ko kuntra konran kapada tamon Judio.
20 Bana' sa wanin nin nangyadi' a rason nin dinawat kon
makaadap tan makairgo katamo. Bana' sa pagmamatalek ko
sa nipangako' nan Dios kontamon puri na ni Israel a peteg nin
rason a nakakadina ako."
21 Ket wanra kona, "Kasa gapo nin narisibi min surat
nin ibat sa Judea nin mangibarita' nin maipa'ka' sa sain a
nangyadi' komo. Mataman anamaet nin saray kapada tamon
Judio nin ibat itaw, kasa gapo nin nakairgo, o nag'irgo man
nin kuntra komo.
22 Edet, rabay min marnge' no ani a wamo ta tanda' min
abirno nin adti ket abaw a man'ibari-barita' ra nin tutawo nin
kuntra konan siin si grupo moyo."
23 Sin sain, nangitanda' sara nin awro nin piaadap ra
anamanaet. Ket sin narate' yay awro, abaw saray nako sa
balin mampiikapan na ni Pablo. Nikakaawro nan nipata-
patandaan tan nipapalaway a akay maipa'ka' sa pag'aadi'
nan Dios a mangibwat sa Libron Gugan-gan nin nipataoy nin
nipudir kona ni Moises tan sa nisurat ra nin prupita. Nipa-
muspusan na nin maayat nasaran mamper kona ni Jesus.
24 Main saray nasagyat sa nibarita' na tan main sara ana-
maet a kai nin namper.
25 Kai sara anaod nin makapitutuno. Ket ba'yo sara nin
nagsiibwat, wanti et a nibarita' na ni Pablo konra,
"Bagay komoyoytaw say nipaibarita' nan Ispirito nan Dios
konran pupuon tamo a nibarita' na ni Prupita Isaias.
26 Wanti intaw a wana,
'Mako ka konran sarain nin tawo tan ibarita' mo konrayti e:
Mataman no mangrenge' kamoyna nin mangrenge',
kai kamon lamang nin makataros, tan
mataman no kumikit kamoyna nin kumikit,
kai kamon lamang nin makaalilbi'.
27 Wanin ta matib'ey a ulo ran sarain nin tutawo.
Bara'mo nin pinaletpetan raynay tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra.
Anaod, no ambo' kumon nin wanin,
matarusan ra kumon a mangka'kit
tan mangkarnge' ra,
ket sumubli' sara kongko,

* **28:19** Ginwa-ginwa' 25:11.

ket paandaen kosara.
Sain a wana nin Dios.'* "

28-29 Wana et ni Pablo, "Anaod, matkap moyon tandaen
a sitin minsahi nin maipa'ka' sa pangingisalba na nin Dios,
ipatandaan ya konran ambo' nin Judio ket reng'en raya!"*

Nipatandaan a Pag'aadi' nan Dios nin Kasan Namaed

30 Rway taon anan itaw ya si Pablo sa Roma sa balin
inabangan na. Sarba ran nako kona, inasikaso nasara.
31 Padaran tan kasa gapo nin namaed kona nin nipata-
patandaan nay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan kona ni
Jesu-Cristo a syay Uunuren.

---

* **28:27** Isaias 6:9,10. * **28:28-29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Mayadi' na in nin nibarita' ni Pablo, nagsiibwat saraynay Judio nin mas inmamot a pididiskusyon ra.*

Si Surat na ni Pablo konran Taga ROMA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan siti ket si Pablo a sinagyat nan Dios nin mag'in nin apostol na para konran ambo' nin Judio. Saulo a ngaran na sa irgon Hebreo (Ginwa-ginwa' 13:9). Main nin napalabas nin tyimpo a pinai-paidap nasaray tumutumbok na ni Cristo a Jesus bale' tinawag naya nin mag'in yaynan sayay tumutumbok kona (Ginwa-ginwa' 8:1-3; 9:1-19).

Sinurat nayayti ni Pablo sin leleg a itaw ya sa prubinsya nin Acaya (Ginwa-ginwa' 20:2-3), angangko itaw sa syudad nin Corinto, sin 55 o 56 A.D. para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo itaw sa Roma a syay sangkaimpurtantiwan nin syudad sin saytaw. Sin sain, kai ya et nin nakapakodtaw sa Roma si Pablo.

Si sayay gagara a sinurat nayayti ket ta pigaw nin iparate' na konran saray taga Roma a plano nan magbisitadtaw konra (1:8-15; 15:22-33), mi'sa ituloy nay makodtaw sa nasyon nin Espanya. Bale' say mu'na-mu'nan gagara na, ket si ipapalaway na konra a maipa'ka' sa sangkabistawan nin plano nan Dios nin mangisalba sa tutawo mangibwat sa pammemper ra kona ni Jesu-Cristo. Mabasayti sa 1:16. Wanadtaw a masibulot a pangingilalo na konan sitin Mabistan Patanda' maipa'ka' sa ginwa' na ni Cristo sa kudos ta, si Dios, usaren nayaytin main nin pakayadi' nin mangisalba konan si'numan a magmatalek kona ni Cristo.

Naipatukdo' sa sayti a wana (1:16-17), ipapalaway na ni Pablo sa sumunor nin kukapitulo a maipa'ka' sa kinamapteg. Man'ipatanda' na yapo' a say sarban tutawo ket makasalanan, Judio sara man o ambo'. Ket no kai sara nin mapapteg sa pangingikit nin Dios, matkap anaod a sintinsyawan nasaran madusa nin Dios. Sumunor, nipapalaway na a kasan tawon mapapteg bana' sa katutulok na sa Gugangan a nibi nan Dios bana' ta kasa gapo nin ni saya a makatumbok sa sain. Edet, si Dios, saytaw naya tamo' nin ibilang nin mapteg a si'numan nin tawo no magmatalek ya kona ni Jesu-Cristo (3:20-28).

Sa kapitulo 5-8, man'iyakay na ni Pablo a maipa'ka' sa kaabigan nin byay nan sayay naipasaya kona ni Cristo. Main nin mabistan pakikalamo' na konan Dios; iti ya anamaet kona a Ispirito nan Dios a man'ilibri nayan siti sa pakayadi' nin kasalanan. Man'ibarita' naynamaet iti ni Pablo a maipa'ka' sa:

a) kuston usar nin Gugan-gan a nangibwat konan Dios;
b) no ani a mampilalaban sa kanakman nin tawo;
k) tan say pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin tumulong konan sayay mammemper kona ni Jesu-Cristo.

Sa kapitulo 9-11 anamaet, man'ipapalaway na ni Pablo a plano nan Dios para konran Judio tan ambo' nin Judio. Nibarita' na a si plano nan Dios para sa sarban tawo, ket si maibilang nasaran mapteg bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo mangibwat sa inganga'do nan Dios. Bale', man'andian ran ka'bawan ran Judio a si Jesus ket syan page' a Cristo a ni-pangako' nan Dios nin ibaki' nan mag'in nin adi' ra. Ket, man'aburuyan nayti nin Dios ta pigaw nin maikadani nasara kona a ambo' nin Judio. Wanin man, tumper sara li' a lamang kona a Judio no marate' a panaon.

Sa kapitulo 12, main nin uakay maipa'ka' sa no pa'noy pagkabyay ran saray mammemper kona ni Cristo, lalo sa manepeg nin piaaduan ra tan say pangangako' ra sa saya tan saya. Sa susuyot nin kapitulo, ituloy naytin akay tan ibibilin na nin usaren rayti maipa'ka' sa rispunsibilidad ra nin sumunor sa gan-gan nin gubyirno, tan sa napasayan pikakalamo' ra sa pananaros nin katutu'wan mataman no ambo' nin mipada a pakataros ra no ani a manepeg o ambo' nin manepeg.

Sa suyot nin parti nan surat, raywen naya ni Pablo a Dios bana' sa sangkabistawan a plano na.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pitatandaan ra tan pangipatanda' nan plano na ni Pablo (1:1-15)
Say pammapteg konran tutawo (1:16–11:36)
Tima: Bana' ta mampagmatalek ya kona ni Cristo a sayay tawo ket mapteg yayna (1:16-17)
Say sager nan Dios konran magkasalanan (1:18–3:20)
Si padalan nan Dios nin maisalba a tawo (3:21–4:25)
Say ba'yon byay ran naipasaya konan Dios (5:1–8:39)
Say lugar ran Judio sa plano nan Dios (9:1–11:36)
Isuko' moyoy lalaman moyon diri konan Dios (12:1–15:13)
Say pammakumusta tan pammisita na ni Pablo (15:14–16:27)

Pammagalang

1 Si'ko si Pablo a main nin surat siti komoyo. Si'ko, aripen nako ni Jesu-Cristo tan sinagyat nakon Dios nin mag'in nin apostol na ta sinuyo' nako nin mangipatanda' konan Mabis-tan Patanda' na konran tutawo.

2 Sitin Mabistan Patanda', nipangako' naya nin Dios sin
na'teng anan panaon sa nipatandaan na yupa' konran
prupita na tan nisurat ra sa Masanton Kasuratan.
3 Say pangako' na ket maipa'ka' konan Anak na a nag'in
nin tawo. Sya si Uunuren tamon Jesu-Cristo. Maipa'ka' sa
nikatawo na, puri naya ni Adi' David.
4 Maipa'ka' sa nikaDios na, makapangyayadi' nin naipa'kit
a syay Anak nan Dios mangibwat sa nipamasubli' nan
mabyay kona.
5 Ket, bana' kona ni Uunuren tamo, nibi na komi nin Dios a
pagkanawanawa nin mag'in nin apostol na, nin nibaki' nan
mangipatanda' sa sarba nin tutawo maipa'ka' kona ni Jesu-
Cristo, ta pigaw nin magmatalek sara ket tumulok sara kona.
Ket no wanin, marayo ya si Jesu-Cristo.
6 Nibaki' nakami anamaet komoyo nin isen sa Roma a
nasagyat nin maipasaya kona ni Jesu-Cristo.

7 Surat koyayti komoyon sarbadsen a kawa'nan na nin Dios
tan sinagyat na nin mag'in nin tutawo na.

Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Masulit yaynan Mako sa Roma si Pablo

8 Mu'na-mu'na sa sarba, kisalamatan koyay Dios bana'
komoyo mangibwat sa ginwa' na ni Jesu-Cristo. O' a ta say
pagmamatalek moyo kona ni Jesu-Cristo, ket pitanda-tanda'
anggan sa adayo' anan lulugar.
9 Si Dios nin mampagsirbyan ko sa anggawan nin mababa'
ko sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'
maipa'ka' konan Anak na, ket tanda' na a isalambit katamo
tanan pirmi tepe' nin dumasal ako.
10 Mandawaten koynan na'teng konan Dios a no magwa' ket
iyaburoy na nin makapika' akoynadsen komoyo.
11 Wanin ta masulit akoynan makapika' isen komoyo nin
maipaga'muran ko komoyo no ani a main mangibwat konan
Ispirito nan Dios ta pigaw nin mapa'get a pagmamatalek
moyo kona.
12 Say rabay kon irgwen ket si pari-pariho atamon ma-
pagsen. Si'kamo, mapagsen kamo nin no pa'noy pagma-
matalek ko konan Dios, tan si'ko, mapagsen ako nin no pa'noy
pagmamatalek moyo kona.
13 Rabay koynaod nin matandaan moyo, bubsat, a na'teng
koynan rabay a makodsen komoyo bale' abaw a makapaed
kongko. Rabay koy main anamaet nin magwaan kodsen

komoyo kapadan nangyadi' itaw konran raruman ambo' nin
Judio sa lulugar a kina' ko.
14 Anaod, kargo kon ipapalaway yay Mabistan Patanda' sa
sarban tawo, konran taga syudad tan konran taga tatalon,
konran ata'gay a adal tan konran kai nin nag'adal.
15 Ket, masulit akon tuloy nin maipatanda' koya anamaet a
Mabistan Patanda' komoyodsen sa Roma.

Mapteg yay Sayay Tawo Bana' ta Mampagmatalek ya kona ni Cristo

16 Anaod, masibulot a pangingilalo ko konan sitin Mabistan
Patanda' ta, si Dios, usaren nayaytin main nin pakayadi'
nin mangisalba konan si'numan a magmatalek kona ni
Cristo. Nu'na yan naipatandaan konran Judio, ket sawanin
man'ipatandaan yayna sa sarban tutawo nin ambo' nin Judio.
17 Anaod, iti konan sitin Mabistan Patanda', ipadar nan
Dios kontamo no pa'no atamon mag'in nin mapteg sa
pangingikit na. Siin ket si lawas a magmatalek atamo kona.
Mabasa tamoyti et nin wanan Dios sa Masanton Kasuratan,
"Si tawo nin ikwinta kon mapteg nin naipatukdo' sa pagma-
matalek na kongko, main nin byay nan iti kongko."*

Say Kakukuntra ran Tawo konan Dios

18 Anaod, wanin ta man'ipadar na nin Dios nin mangibwat
sa langit a alaki nin sager na sa sarban tawo a mangkumuntra
kona tan mampangwa' nin duka'. Bana' sa duka' a gawa'-
gawa' ra, mangkuntrawen ray katutu'wan
19 maipa'ka' konan Dios. O', saytin katutu'wan ket tanda'
nin sarban tawo.
Wanin ta mapala-palaway nan nipa'kit in nin Dios konra.
20 Nangibwat ana sin pinarsa nayay mundo, maalilbi' ya
bana' sa bubagay a pinarsa na. Nipapalaway nay piga-
gawa' na a kai nin ma'kit, lalun-laloynay kasan anggawan
tan alakin pakayadi' na tan say sarban pangalilbian a syay
Dios. Kanya' nin kasan makapamarita' a kai ra nin tanda' a
maipa'ka' konan Dios.
21 O' tanda' raynan sarba nga'min nin tutawo a maipa'ka'
konan Dios tan tanda' ran manepeg yan raywen, bale' kai
raya nin raywen. Kai raya et nin kisalamatan bana' sa
mabistan ginwa' na, no kai edet, say pipanemtem ra ket
say kasan kakanaan maipa'ka' konan Dios. Edet, bara'mon
nasalimbengan nin dedlem a pinanakem ra.
22 Mataman no man'ibarita' ra nin liso a pakataros ra
maipa'ka' konan Dios, man'ipa'kit ra nin mangkabarang a
pinanakem ra,

---

* **1:17** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Galacia 3:11; Hebreo 10:38.

23 ket ginurutan rayay Dios nin kasan anggawan nin ni-
padar a kata'gayan na konra, ket nama'deng saran diosen
ran kabakas tamo' a tutawo nin mangangga sa patiti, tan
wanin et a mumanuk-manok tan uayep nin lumalako, o pati
kumayam.

24 Bana' sa wanin, pinauryan nasarayna nin Dios nin
gaw'en ra a nikasama' nin gawa'-gawa' a rabay ra nin gaw'en,
anggan migwaan sarayna nin madawal sa lalaman ra.

25 O', ambo' a katutu'wan nin maipa'ka' konan Dios a
akuen ra no kai edet, say bula'-bula', ta say pinarsa nan Dios
a manraywen tan mampagsirbyan ra, ambo' yay Dios nin
namarsan sarba. Si Dios, syay manepeg tamo' nin raywen
anggan-angga!

Peteg a wanin!

26 Bana' ta wanin a man-gaw'en ra, pinauryan nasarayna
nin Dios sa madawal a karabayan ra angga nin saray bubbayi,
sa kapada ran bubbayi ra gaw'en a gawa' nin mitraasawa,
ambo' konran saray manepeg.

27 Ket wanin anamaet a lamang konran lulalaki. Imbis
nin sa bubbayi ra gaw'en a gawa' nin mitraasawa, saray
kapada ran lulalaki a ma'mot nin apesen ra. Makapading'ey
a gawa'-gawa' ra, mirararay a lalaki tan lalaki; ket sa sain a
duka' a gawa'-gawa' ra, mansidaen raynay lalaman ra a syay
manepeg nin dusa sa niyadayo' ra sa katutu'wan maipa'ka'
konan Dios.

28 Bana' ta nibilang rayna nin kasaynan sirbi nin pagtanda'
konan Dios, pinauryan nasarayna nin Dios nin duka' tanay
pipanemtem ra ket, gumwa' sara nin ambo' nin matunong a
gugawa'.

29 Iti ana konra nin kasan duga' a sarban bakas nin
kasalanan tan kadukaan. Maagom sara tan marinet a
pangingisip ra. Pinasyan imbel ra, mipapatyan sara, mi-
aaway sara, misasauran sara, mangisip sara tanan pirmin
duka' sa kapada ran tawo. Sangawan a dila' ra,

30 mipadukaan sara, kagura' rayay Dios, kai sara nin
mamaga-baga, marangas sara tan mipata'gay sara. Maong
saran mangisip nin gaw'en ran kadukaan; malamang sara
konran mangatua ra.

31 Kurang a pinanakem ra no maipa'ka' konan Dios; kai nin
magwa' nin tepren a irgo ra; kasa gapo nin pangangado' ra o
inganga'do ra sa kapada ran tawo.

32 Mataman no tanda' raynan peteg a wanan Dios a saray
tutawon gumwa' nin wanin ket madusa saran patiti, man-
gaw'en ra et a lamang. Saya et, ambo' tamo' nin wanin, no
kai edet, raywen rasara et a mangwa' nin wanin.

2

Say Manepeg nin Pangungukom nan Dios sa Sarban Tawo

1 Si'kamo, tanda' moyo a masager yay Dios konran
magkasalanan nin wanin. Bale', si'ka nin mampangukom
konran sarain a tutawo, kasa nin mai'bat mo konan Dios ta
pigaw nin maipal'is ka sa panunusa na, ta kapada ra ket, main
anamaet nin gawa'-gawa' mon duka'. Ket sa pangungukom
mo nin kapada mon tutawo, man'ukumen moy lalaman mon
diri.
2 Tanda' tamo nga'min nin manepeg a panunusa nan Dios
konran tutawon mangwa' nin wanin.
3 Sa wamo, ukumen nasarayti nin Dios a tutawon man-
gumwa' nin duka', ket kai naka ukumen sa pangwa' mon
lamang nin duka' a kapada ra?
4 O, bana' ta maong, mapamasinsya, tan mapangitpel yay
Dios, ket man'ipa'ka' mon kai mayna matkap nin kabilangan?
Matkap mon matarusan a si rason a maong yay Dios komo ket
ta pigaw nin byan nakan panaon a maisip moy magbabawi'
tan gurutan moynay pagkakasalanan mo!
5 Bale' matib'ey a ulo mo. Kai mo rabay nin pagbabawian
a kukasalanan mo. Mintras nin man'umteng, mampabyaten
moy dusa mo li' mangibwat sa alakin sager nan Dios sa Awron
Paninintinsya na.
No saytaw li' nin awro, ipa'kit na nin Dios a mapteg a
pangungukom na,
6 ta ibi na li' a manepeg nin risibyen nin barang sayay tawo
nin dipindi sa ginwa-ginwa' na.*
7 Main nin tutawon kai sumawa' mangwa' nin matunong
ta rabay ran tuloy a ata'gay a pangingikit nan Dios konra tan
pagalangan nasara tan pabyayen nasaran kasan anggawan.
Ket konra, anggan-angga nin byay a iti kona a ibi na.
8 Bale' main anamaet nin tutawo nin say karabayan ra
tamo' nin bukod a iti sa nakem ra. Ambo' nin say nibarita'
nan Dios nin tutuo a mansunuren ra, no kai edet, say abas.
Konra, masager yan maong a Dios tan dusawen nasara li' nin
mabyat.
9 Pangirangepen nasara li' nin idap tan dya'dya' nin Dios a
sarba ra nga'min nin tutawo nin mangwa' nin abas; anaod,
saray Judio tan saray ambo' nin Judio anamaet.
10 Bale' saray gumwa' nin maabig, ipata'gay tan pagalangan
nasara tan byan nasaran katinekan; anaod saray Judio tan
saray ambo' nin Judio anamaet.
11 Wanin a gaw'en nan Dios ta kasan paburito na.

---

* **2:6** Kanta 62:12.

12 Anaod, ambo' saran iti sa sirong nin Gugan-gan nin nibi
nan Dios kona ni Moises a ambo' nin Judio. Wanin man,
dusawen nasara li' a lamang nin Dios nin maikadayo' nin
anggan-angga kona no magkasalanan sara. Kai na bale' nin
ipatukdo' sa Gugan-gan a panunusa na konra.
Saray Judio, iti sara sa sirong nin Gugan-gan. Ket dusawen
nasara anamaet li' nin Dios no mampagkasalanan sara et
bale' ipatukdo' nayti sa Gugan-gan.
13 Wanin ta kai sara nin maikwinta nin mapteg sa
pangingikit nan Dios a tutawo bana' tamo' ta tanda' ray
man'ibarita' nin Gugan-gan, no kai edet, ta man-gaw'en ray
man'ibarita' nin Gugan-gan.
14 Saray ambo' nin Judio, kai ra nin tanda' a Gugan-gan nin
nibi nan Dios kona ni Moises. Bale', mataman no wanin, sa
kanakman ran bukod ket man-gaw'en ray man'ipagwa' nin
Gugan-gan, ket man'ipa'kit nin sain a tanda' ran lamang a
matunong tan ambo' nin matunong nin gaw'en.
15 O' man'ipa'kit ra a say nigan-gan nan Dios ket iti sa nakem
ra. Say kunsinsya ra, ipatarusan li' konra no maong o duka' a
ginwa' ra
16 sa awro nin ipasintinsyawan na nin Dios konan Cristo
a si Jesus a sarba nga'min nin gawa' tan inisip ran tutawo,
pati say kai natandaan. Wanti a lamang a man'ibarita' ko sa
pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'.

Muda-mudawen yay Dios Bana' sa Piwadi'-wadi' ran Judio

17 Ket si'kamo anamaet nin kapada kon Judio,
man'ipangaya moyon pinili' nakamon Dios nin tutawo na.
Matalek kamon akuen nakamon Dios bana' ta si'kamoy
nangipagametan nin Gugan-gan nin nibi na kona ni Moises,
tan man'irangas moyon maksaw kamo konan Dios.
18 Tanda' moyo nin peteg no ani a rabay nan Dios tan tanda'
moyo no ani a manepeg bana' ta niyakay komoyoy Gugan-
gan.
19 Matalek kamo a si'kamoy mangyakay konra nin tutawo
a bilang konan sayay tawon mampanabin nin mangyakay
nin dalan konan sayay bulag, tan wamoyo a si'kamoy mamal-
away konran bara'mon mangkadedleman nin tutawo.
20 Wamoyo et a si'kamoy makapamatunong konran saray
abas a pinanakem tan mangyakay konran saray kurang et a
pakatanda' konan Dios. Sain a wamoyo, a tanda' moyoynay
sarba tan tutuo in bana' ta si'kamoy namarisibyan nan Dios
nin Gugan-gan.
21 Ket bana' anaod ta wanin,
aninay dawal a iyakay moyo saray raruman tutawo, bale'
kai moyo nin maiyakay a lalaman moyon diri!

Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a manakaw,
bale' manakaw kamo!
22 Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a kiraray sa
ambo' nin asawa, bale' si'kamon diri mangkiraray kamo sa
ambo' moyon asawa!
O' mangarimbutong kamon mangisip a raywen saray
dios-dios, bale' kai kamo nin marmay nin sumrep nin
manakaw sa kami'nan ran dios-dios!
23 Ipagmamalaki moyon si'kamoy namarisibyan nan
Gugan-gan nan Dios, bale' si'kamon diri a mansumubag
sa Gugan-gan! Ket anaod, bana' sa gawa'-gawa' moyo,
mangkamuda-muda yay Dios!
24 Say katutu'wan, mabasayti e sa Masanton Kasuratan,
“Bana' sa gawa'-gawa' moyo nin Judio, mampag'irgo saran
duka' kuntra konan Dios a ambo' nin Judio.”*

Ambo' nin say Nikaturi' a Tutuon Pruwiba nin Pag'in nin Tawo nan Dios

25 O' anaod, main nin maalagan marka a tutawo natamon Dios ta naturi* atamon Judio. Wanin man, no subagen tamon lamang a Gugan-gan nin nibi nan Dios kona ni Moises, kasan sirbi a turi' atamo ta bara'mo atamon lamang konran ambo' nin tutawo nan Dios. Main tamo' nin kakanaan no tukiden tamoy Gugan-gan.
26 Bilang wanin anamaet, no saray ambo' nin turi' ket gaw'en ray ipagwa' nin Gugan-gan, ikwinta nasaraynaod a lamang nin Dios nin tutawo na.
27 Ket no wanin, kikumpurmi sara konan Dios nin sintin-syawan nakamo. Magwa' in ta kai moyo nin man-gaw'en a ibarita' nin Gugan-gan abirno nin si'kamoy namarisibyan nin Gugan-gan tan abirno nin nipaturi' kamo.
28 Edet, si'no yan peteg a tawo nan Dios? Ambo' ya in si mantumbuken na tamo' a kaugalian nin mangka'kit. Ambo' anamaet nin sain a peteg nin mamag'in nin turi' konan sayay tawo.
29 Si peteg nin Judio ket syaytaw si nasilyan a kanakman na, tan say maibarita' nin peteg nin nikaturi' ket say nikaglat nin kadukaan a iti kona. Si main nin gawa' sa sain ket si Ispirito nan Dios tan ambo' a say ginwa' sa lalaman nin tawo. Konan si wanin a tawo, ambo' a tutawo a mangrayo kona no kai si Dios.

3

Kuntrawen na ni Pablo a Magwa' nin Gaw'en nin Bada'nan

---

* **2:24** Ezekiel 36:22; Isaias 52:5. * **2:25** Nigan-gan nan Dios a maturi' sara si Abraham tan saray sarba ran puri nan lalaki. Sayti a paka'kitan nin tawo nasaran Dios (Genesis 17:9-11).

1 Magwa' a ibarita' moyo, “No wanin, kasa edet nin
pakaidumawan tamo bana' ta Judio atamo, tan bana' ta
nipaturi' atamo nin pangipurukan a tutawo natamon Dios!”
2 Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan ket abaw! Mu'na-
mu'na, kontamon Judio nin nipya a nibarita' nan Dios.
3 Bale' saray raruman Judio, malamang sara konan Dios.
Ket bana' ta wanin, kai ya kasi nin mapagmatalkan a Dios nin
tukiden na a nipangako' na kontamo?
4 Ambo' gapo nin wanin! Mataman nin nibula'-bula' anay
sarban tutawo, tutuo ya et lawas a Dios sa nibarita' na!
Say katutu'wan, mabasa a wanti e sa Masanton Kasuratan a
wana,
“Si'ka, O Dios, say sarban ibarita' mo, siguradon map-
atutu'wan a tukiden mo tan no usisaen ray gawa' mo,
kasan ma'kit ran nagkurangan mo.”*
5 Magwa' a main nin pupilusupo nin mamarita' a wanra,
“No ipa'kit nin mapala-palaway nin abas nin gawa'-gawa'
tamo a man-gaw'en nay matunong nin Dios, ambo' nin
manepeg a dusawen natamon Dios bana' sa sager na.”
Sain ket rason nin mangibwat sa kanakman nin tawo
tamo'.
6 Bale' ambo' gapo nin wanin! Anaod, no palabasen nan
Dios a kasalanan nan sayay tawo, kasan pamatukduan na a
sintinsyawan nasaray raruman tutawodti sa mundo.
7 Magwa' a main et utron pupilusupon mamarita' a wanra,
“No sa pibula'-bula' tamo ket mapatutu'wan ran tuloy nin
tutawo a tutuo yay Dios sa ibarita' na tan bana' sa wanin
ket mas raywen raya, kai nin maibarita' a mampagkasalanan
kami tan matkap kamin dusawen.”
8 Kawawengan! Main sarain saray mampamarita' nin
paninida' kongko a man'iyakay ko kano a matkap ray gumwa'
nin abas ta pigaw nin mapaliwa' nin wanin a kamaungan nan
Dios. Sarain, risibyen ra li' a manepeg nin dusa ra!

Kasa Ni Sayay Tawo a Mapteg

9 Man'ipa'ka' moyo angangko a si'tamon Judio ket mas
maong atamo dyan saray raruma sa pangingikit nan Dios.
Ambo' gapo nin wanin! Nayadi' koyna nipapalaway a sarba
tamo nga'min nin tutawo, Judio man o ambo' nin Judio, pari-
pariho atamon nagkasalanan.
10 Patutu'wan ti nin wana sa Masanton Kasuratan:
“Ni saya, kasa gapo nin tawo nin mapteg sa pangingikit nan
Dios.
11 Kasa gapo, abirno ni saya, nin talagan nananda' konan
Dios
o masibulot nin tumumbok kona.

* **3:4** Kanta 51:4.

12 Sarban tawo, nikisyay sa dalan nin nibi nan Dios
ket kai sara maikana' konan Dios.
Ni saya, kasa gapo nin makagwa' nin maabig.”*
13 Say ibari-barita' ra ket bara'mo nin mabang'et nin mangib-
wat sa pantyon nin naabryan.
Mibula'-bula' sara sa kapada ran tawo.*
Say sarita' ra ket makapati nin bara'mon dita' nin ulay.*
14 Pirmi tanan nikasama' a pibubebey ra.*
15 Maidadali' a gamet ra; sa daikleng a dipirinsya, mangmati
saran kapada ran tawo.
16 Adtiman a kami'nan ra, mamirwisyo tamo' a gaw'en ra.
17 Kai ra tanda' a kituno konran kapada ran tawo.*
18 Kasa gapo sa nakem ra a kalili'mo sa Dios.*
19 Edet, pitanda-tanda' a saray konra nin nipataoy a gugan-
gan ket main nin kabiangan konra nin sain nin gugan-gan,
kanya' nin kai gapo nin maibarita' nin si'numan a kai ya nin
manepeg nin madusa no kai edet umbat a sarban tawo konan
Dios.
20 Wanin ta abirno nin ni saya ket kasa gapon mapapteg
sa pangingikit nan Dios yupa' sa panunumbok sa Gugan-
gan, ta no mas mataros nan sayay tawo a Gugan-gan, mas
mapalaway anan lamang nin ma'kit a nasubag a Gugan-gan.

*Mapteg yay Dios sa Pammapteg na sa Tawo Yupa' sa Pag-
mamatalek*

21 Sawanin bale', nipadar nayna nin Dios no pa'no nan
ikwintan mapteg a tawo. Kasan kabiangan nin sayti sa
panunumbok sa gugan-gan. Wanin man, nibarita' ana a
maipa'ka' sa wanti sin saytaw et itaw sa Libron Gugan-gan
tan sa nisurat ran prupita.
22 O', ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay tawo bana'
sa pagmamatalek na kona ni Jesu-Cristo. Wanin anamaet
konran sarban tutawo; kasan pamiduma-duma
23 ta sarban tawo, nagkasalanan tan mampagkurang sa
sangkaandaan a pigagawa' nan Dios.
24 Kasan pamiduma-duma anamaet ta, mangibwat lamang
sa kamaungan na, ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay
tawo. Nirigalo nayti kona sin nipasbot naya konan Cristo a
si Jesus.
25 Nibi naya nin Dios a Cristo kontamon tutawo ta pigaw
nin ariglwen nay kukasalanan tamo bana' sa daya' na nin
tinmuro' sa patiti na. Ket marisibi tamoya in nin rigalo yupa'
sa pagmamatalek tamo sa sain a ginwa' na. Ginwa' na in

* **3:12** Kanta 14:1-3; 53:1-3. * **3:13** Kanta 5:9. * **3:13** Kanta 140:3. * **3:14** Kanta 10:7. * **3:17** Isaias 59:7-8. * **3:18** Kanta 36:1.

anaod nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na nin matunong ya. Sin nu'na, inanusan nay tutawo nin pinalabas nay kukasalanan ra
26 bale' sawanin, man'ipa'kit nan Dios a sa kai na nin nipa-
mauryan nin kasalanan ran sarain nin tutawo ket matunong
ya, tan ipa'kit na anamaet a ikwinta nasaran mapteg a mag-
matalek kona ni Jesus.
27 Edet kasa gapo nin puon a mirayu-rayo ya a si'numan
a mapteg ya bana' sa ginwa' nan diri! Wanin ta kai naya
mapapteg nin Dios a sayay tawo bana' sa gawa' na no kai
bana' sa pagmamatalek na.
28 Anaod, mangyadi' ana a mapapteg atamo bana' tamo'
sa pagmamatalek tamo, tan ambo' ta mantumbuken tamoy
Gugan-gan.
29 Bale' magwa' a man'ipa'ka' moyo a si Dios, saray Judio
tamo' a mangkabiangan na, a kai saraynay ambo' nin Judio.
Ambo' anaod nin wanin! Mangkabiangan nasara anamaet a
ambo' nin Judio
30 ta tanda' moyoynaod a saya tamo' a Dios. Ket saya tamo' a
padalan nin maikwinta nayan mapteg a sayay tawo. Siti ket
naipatukdo' sa pagmamatalek nan sayay tawo mataman no
Judio ya o ambo'.
31 Wanin man, andi' moyo nin ipa'ka' a bana' sa pagma-
matalek tamo ket, kasaynan sirbi a tumbuken a Gugan-gan.
Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan, bana' sa pagma-
matalek tamo, nasigurado a pakatukid nin Gugan-gan.

4

Say Pangarigan sa Nipamapteg kona ni Abraham

1 Panemtemen tamo a nipamapteg kona ni Abraham,* si
puon tamo nin Judio.
2 No napapteg ya bana' sa maong a gugawa' na, puon in
kumon a nirayo ya si Abraham. Bale' sa katutu'wan, kai ya
gapo nin makapirayo konan Dios si Abraham
3 ta wanaytin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Nag-
matalek ya si Abraham konan Dios, ket nikwinta nayan
mapteg nin Dios.”*
4 Tanda' tamo a si sayay tawo ket upaan ya bana' sa traba-
hon gaw'en na ta kanepegan na in. Say bayad nin risibyen na,
kai nin maikwinta nin sayay rigalo kona.
5 Ket anamaet, si'no ya a tawo nin ikwinta nan mapteg
nin Dios? Ambo' yay si magtrabaho para sa pakapapteg

* **4:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 15:1-6; Galacia 3:6-29; Hebreo 11:17-19. Mabasa anamaet a maipa'ka' sa byay na ni Abraham itaw sa Glusaryo.
* **4:3** Genesis 15:6.

na, no kai edet, si sayay magmatalek kona nin Dios a sya a
makapamakasa nin kasalanan ran saray sikakasalanan.
6 Sain a rabay nan irgwen ni Adi' David sin nipatandaan
nay maipa'ka' sa pag'in nan makarma' nin sayay tawo nin
nikwinta nan mapteg nin Dios nin ambo' bana' sa pangwa'
nan matunong. Wanti ey wana ni Adi' David nin nisurat na:
7 "Makarma' yay tawo nin say nipanubag na ket, napir-
dunayna
tan liningwanan nayna nin Dios.
8 Page' a makarma' yay tawo nin say kasalanan na ket kai
nayna nin isingir nin Dios kona."*
9 Anaod, sain a pag'in nin makarma' a wana ni Adi' David
ket para tamo' kasi konran saray naturi' a saray Judio, o
kai? Kai ta para anamaet a lamang konran ambo' nin Judio
mataman no kai sara nin naturi'. Panemtemen moyo a wana
nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Say rason anaod no
ambale' a nikwinta nayaynan mapteg nin Dios si Abraham
ket bana' ta nagmatalek ya si Abraham kona.
10 Panemtemen moyo no ka'no nin nangyadi' ti. Ambo' ya
et nin turi' sin nikwinta nayan wanin nin Dios!*
11 Nipaturi' ya tana si Abraham sin masusuyot nin
paka'kitan tan pammatutuo a nikwinta nayaynan mapteg
nin Dios ba'yo ya et nin naturi' bana' ta nagmatalek ya kona.
Ket si Abraham, nag'in yan bara'mon ama ran saray sarba
ran mangarig kona, ket bana' sa pagmamatalek ra, ikwinta
nasaran mapteg nin Dios abirno nin ambo' saran turi' o
Judio.
12 Nag'in ya anamaet nin bara'mon ama ran saray Judio
nin ambo' sara tamo' nin naturi' no kai edet, nagmatalek
sara konan Dios bilang sa nipagmatalek na ni puon tamon
Abraham ba'yo ya et nin naturi'.
13 Syay ama tamon sarban magmatalek. Wanin ta sin
nipangako' nan Dios kona ni Abraham tan saray puri na a
marate' li' a awro a ikunen raya a mundo, nipangako' na in
ambo' nin bana' ta tinumbok na ni Abraham a Gugan-gan
no kai edet, bana' ta nagmatalek ya konan Dios ket nikwinta
nayan mapteg nin Dios.
14 No saray mangrisibi nin nipangako' nan Dios ket sara
tamo' a mangwa' nin nibarita' nin gaw'en nin Gugan-gan,
kasan kakanaan nin pagmamatalek nan tawo konan Dios,
tan siin nin nipangako' na kona ni Abraham ket kai gapo nin
matukid.

---

* **4:8** Kanta 32:1-2. * **4:10** Nangibwat sin timper na ni Abraham a nipangako' nan Dios angga sin pinaturi' ya, ket labin'a'pat a taon a pisa'lean.

15 Anamaet, say Gugan-gan ket pasakiten et a panunusa
nan Dios kontamon tutawo. No kasa kumon nin lulayi, kasa
nin sukat subagen nin layi.
16 Bana' sa sain, pagmamatalek a pangipatukduan yupa'
sa kamaungan nan Dios! Ket sinigurado nan Dios a ibi na
in say nipangako' na konran sarba ran puri na ni Abraham.
Ama tamoya si Abraham nin si'tamon sarba, Judio man nin
mampanukid sa man'ibarita' nin Gugan-gan o ambo' nin
Judio, dapot no mampagmatalek atamon nangarig kona ni
Abraham.
17 Sain a rabay nin irgwen sin wanan Dios kona ni Abraham
a mabasa sa Masanton Kasuratan, "Si'ka a ama ran nagsik-
abarang a tutawo! Ginwa' katan wanin."* Ket, ama tamoya
si Abraham sa pangingikit nan Dios a nagmatalkan na. O', si
Dios nin makapamasubli' nin mabyay konran nunati, tan sa
irgo na tamo', ket mapamain na a gindat a kasa.
18 Wanti e a pagmamatalek na ni Abraham: Abirno bilang
nin impusiblin mangyadi' a nipangako' nan Dios kona, tim-
per naya et a lamang a Dios tan tinaga'nan nay pakatukid nin
sain nin nipangako' kona. Bana' ta wanin, ginwa' nayan Dios
nin ama ran nagsikabarang a tutawo a bilang sin nipa'kit na
kona a bubituen sa langit ket wana, "Kapada sara li' ka'baw
nin sain a puri mo."*
19 Sin nibarita' na in nin Dios kona, tanda' na ni Abra-
ham a saran mitraasawa ket, kai sarayna nin manganak ta
magsanyasot a taon yayna tan, si asawa nan si Sara ket, baog
ya. Bale' mataman nin wanin, ma'get lawas a pagmamatalek
na ni Abraham.
20 Kai ya gapo nin nagdwadwa a bangli' no kai na nin
gaw'en nin Dios a nipangako' na. Mas inumget ana edet a
pagmamatalek na konan Dios tan nitandudo' nayay ngaran
na,
21 ta matalek yan tuloy a magwa' nan Dios a nipangako' na
kona.
22 Bana' sa wanin a nipagmatalek na ni Abraham, nikwinta
nayan mapteg nin Dios.
23 Ket sain nin naisurat nin maipa'ka' kona ni Abraham,
a nikwinta nayan mapteg nin Dios bana' ta nagmatalek ya
kona, ambo' tamo' nin nigagaran ipa'kit a kaabigan para kona
ni Abraham.
24 Naigagara et anamaet nin ipa'kit a kaabigan para kon-
tamo; si'tamo nin ikwinta na anamaet nin mapteg nin Dios
bana' ta mampagmatalek atamo kona, sya nin Dios nin na-
masubli' nin mabyay kona ni Uunuren tamo a si Jesus.

---

* **4:17** Genesis 17:5. * **4:18** Genesis 15:5.

25 Siti a Jesus nin nipagamet nan Dios nin mati bana' ta
nagkasalanan atamo, tan pinasubli' nayan mabyay ta pigaw
nin maipa'kit a napapteg natamo nangibwat sa patiti na.

5

Say Kaabigan nin Napapteg ana

1 Ket sawanin ta nikwinta natamoynan mapteg nin Dios
bana' ta nagmatalek atamo sa nipangako' na, nakakituno
atamoyna kona yupa' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-
Cristo.
2 Sya, nikadani natamo konan Dios ket mangkaga'muran
tamoynay kamaungan na tan maririket atamo ta sigurado
atamo nin kirama' atamo li' sa rayo tan kata'gayan nan Dios.
3 Ket ambo' tamo' nin siin a pakaririketan tamo no
kai, maririket atamo anamaet ta mampangirangep atamon
dya'dya'. Wanin ta tanda' tamo nin sa pangirangep tamo ket
maadal tamoy mangitpel.
4 Ket no nasubok naynan Dios a mapangitpel atamo, ma-
pagustwan yay Dios kontamo tan bana' ta napagustwan yay
Dios kontamo, main nin mataga'nan tamo mangibwat kona.
5 Sa sain a panana'gan tamo, kai atamo gapo nin maima-
ima ta linipos natamoynan pangangado' na nin Dios sin
nibaki' naya kontamo a Ispirito na nin mampagtrabaho kon-
tamo.
6 O' ta wanti a pangangado' na. Gindat kasan magwa' tamo
ta pigaw nin kiamigo atamo konan Dios. Bale' sa panaon nin
pinili' nan Dios, si Cristo, imbis nin si'tamo nin sikakasalanan,
ket sya a pinati.
7 Sangkabistawan no paalagawan tamoyti ta matalag a
main nin tawon makaitpel nin akuen nan syay mati imbis
a si sayay matunong a tawo. Wanin man, magwa' a main
nin magbuluntaryo nin akuen nan syay mati imbis a si sayay
maong a tawo.
8 Bale' si Dios, wanti na nin nipa'kit no pa'noy pangan-
gado' na kontamo: Sin mangkuntrawen tamoya et, imbis nin
si'tamo a patyen, pinati yay Cristo.
9 Ket sawanin ta napapteg atamoyna bana' sa nipamaturo'
nan daya' na ni Cristo, mas laloyna edet nin yupa' kona ni
Cristo ket maipal'is atamo sa sager nan Dios.
10 Wanin ta, no sin mangkuntrawen tamoya a Dios ket
naiyariglo atamo kona nin say nikapati nan Anak na, ket
sawanin, ta amigo natamoyna, mas laloyna edet nin maipal'is
atamo li' sa panunusa na nin Dios bana' ta mangkabyay ya a
Anak na.
11 Nailamo' et sa sain, ipasirayo tamoyay Dios bana' sa
kamaungan na kontamo nin nipa'kit na yupa' sa gawa' na

ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan bana' kona ket, nag'in atamoynan uamigo nan Dios.

Say Bungan Gawa' ra ni Adan tan ni Cristo

12 Anaod, si u'nan tawo a si Adan, nagkasalanan ya ket nakasrep a kasalanan iti sa sangkamundwan. Bana' sa sain a nipagkasalanan na, nag'in nin naisyay ya konan Dios. Ket anaod, mati a sarban tawo ta nagkasalanan anamaet a sarba.
13 Anaod, ba'yo et nin naibi a Gugan-gan kona ni Moises, gindat saraynan mampagkasalanan a tutawo. Bale', bana' ta kasa et nin Gugan-gan, kasa anamaet nin puon nin panintin-syawan konra bana' sa sayti nin Gugan-gan.
14 Wanin man, nangibwat ana sin sinubag naya ni Adan a Dios angga sin naibi a Gugan-gan kona ni Moises, sarba ran tawo, nati. Wanin mataman no say kasalanan ra ket ambo' nin pariho sa kasalanan na ni Adan a sinubag nayay sayay gan-gan nan Dios.

Si Adan, niritrato naya a Cristo a syay mantaga'nan ra sin saytaw ta say bunga nin gawa' ra ket nakaapikta sa sarban tawo.
15 Bale' kai saran talaga nin mipada. O', ta say bunga nin nipanubag na ni Adan ket ambo' nin pariho sa bunga nin ni-pangabswilto nan Dios kontamo nin nangibwat sa masibulot a nakem na. Mataman nin bana' anaod sa nipagkasalanan nan saya a si Adan, ket say sarban tawo, matkap nin mati, mas et a kuri para konra anamaet nin sarban tawo a kamaungan nan Dios tan say pakaabswilto a mangibwat sa kamaungan nan si saya a si Jesu-Cristo.
16 Saytin bunga, naiduma anamaet nin adayo' sa bunga nin nagwa' nan kasalanan ni Adan. Anaod, bana' sa ni-pagkasalanan nan ni'sa ni Adan, sarban tawo, nasintin-syawan nin nagkasalanan tan manepeg nin madusa. Bale' bana' sa ginwa' nan Dios nin masibulot a nakem na, nagkamain nin padalan a maikwinta natamon kai nin nagkasalanan abirno nin nagkasalanan atamo nin ni'no.
17 O' anaod, mati a sarban tawo bana' sa kasalanan nan sayay tawo a si Adan. Wanin man, say bunga nin ginwa' nan sayay tawo a si Jesu-Cristo ket mas et a kuri. Wanin, ta saray si'numan a mampanga'mor sa sain nin pinasyan kaalakyan a kamaungan nan Dios tan sa nipamapteg na nin masibulot, ket mabyay saran nanalo bana' kona ni Jesu-Cristo.

18 Ket anaod, ma'kit tamo a bana' sa ni'san nipagkasalanan na ni Adan, sinintinsyawan nan Dios nin madusa a sarba; bale' bana' anamaet sa sayay manepeg a gawa' a ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, magwa' nan ikwinta nin Dios

a say sarba ket kai nin nagkasalanan ta pigaw nin mabyan
nasaran byay a iti kona.
19 Anaod, bana' ta sinubag nayan sayay tawo a Dios, sarban
tawo nag'in nin makasalanan. Bale' bana' anamaet ta tinmu-
lok yay sayay tawo a si Jesu-Cristo konan Dios, man'ikwinta
naynan Dios a mapteg a abaw nin tawo.
20 Ket no maipa'ka' anamaet sa Gugan-gan, nibi nayti nin
Dios ta pigaw nin no subagen tamo ket maipa'kit a ka'bawan
anan kukasalanan tamo. Bale' abirno nin pa'no man ka'baw
a kukasalanan tamo, mas alaki nin adayo' a kamaungan nan
Dios kontamo.
21 Wanin ta pigaw nin abirno nin mampangipalalako sa
tutawo a pagkakasalanan ra kanya' nin mati saran naisyay
konan Dios, mampangipalalako nin lamang a kamaungan
nan Dios kontamo nin maikwinta natamoyna nin kai nin
nagkasalanan tan byan natamon anggan-angga nin byay a iti
kona bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

6

Mabyay atamoyna Yupa' sa Kamaungan nan Dios

1 Ket sawanin, bangli' a ipa'ka' moyo nin man'ibarita'
kon ituloy tamoy gumwa' nin duka' ta no pirdunawen nay
kasalanan, mas maipa'kit na man layi nin Dios a kamaungan
na.
2 Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo! No maipa'ka'
sa pagkakasalanan, nati atamoyna; kai atamoyna gapo nin
magwa' nin magkabyay nin mampagkasalanan et!
3 Tanda' moyoynaod a man'ipa'kit nin say nikabawtismo
tamon sarba a naipasaya atamoyna konan Cristo a si Jesus.
Ket sa nikaipasaya tamo kona, nikiranod atamon nati kona
sin nati ya.
4 Ket sin pinabawtismo atamo, naikitabon atamo anamaet
kona ta nikiranod atamo sa patiti na ta pigaw nin kiranod
atamo et sa nisubli' na nin mabyay ni Cristo yupa' sa nipangi-
padar nan pakayadi' nan Dios a Ama tamo. Ket, si'tamo,
mauman a kabibyay tamo nin bilang anamaet sa byay na.
5 Wanin ta, bana' ta naipasaya atamo kona, nikiranod
atamo sa patiti na; ket anaod, wanin anamaet a nairanod
atamo sa nisubli' na nin mabyay.
6 Sa gindat a pitatawo tamo pirmi atamo tanan nangwa' nin
kasalanan. Bale' tanda' tamo a sin nipasak ya sa kudos si Jesu-
Cristo, sain a gindat a pitatawo tamo ket bara'mon anamaet
nin naikipasak kona sa kudos, ta pigaw nin kai tamoyna nin
sunuren a apes nin gumwa' nin kasalanan ket kai ana nin
mag'uray a kasalanan sa byay tamo.

7 Anaod, si sayay nati ana, kasa yayna sa pakayadi' nin
mamagwa' kona nin magkasalanan.
8 Ket bana' ta nikiranod atamon nati kona ni Cristo, tumper
atamo a kirama' atamo anamaet sa byay na.
9 Sayti a tanda' tamo maipa'ka' sa byay na:
Pinasubli' ya nin mabyay si Cristo, ket kai yayna li' gapo nin
mati ta kai yayna nin maketegan nin patiti.
10 Wanin ta nati ya nin ni'sa tamo' nin sinida' nayna
nin anggan-angga a pakayadi' nin kasalanan, ket sawanin
mabyay ya ta pigaw nin mami yan kagalangan konan Dios.
11 Wanin anamaet kumon komoyo. Ibilang moyo kumon a
kadiryan moyo nin nati ana no maipa'ka' sa pakayadi' nin
kasalanan sa byay moyo, tan mabyay kamoynan mami nin
kagalangan konan Dios sa nikaipasaya moyo konan Cristo a
si Jesus.
12 Edet andi' moyo nin aburuyan nin pag'urayan nin
kasalanan a lalaman moyon diri ket andi' moyoyna nin
sunuren a duka' a karabayan nin lalaman moyo nin mati a
lamang.
13 Andi' moyoyna nin agamirenen a animan nin parti nin
lalaman moyo sa pangngawa' nin duka', no kai edet, isuko'
moyoy intiron byay moyo konan Dios. Nati a pa'sar moyo
nin gindat konan Dios, bale' binyan nakamon byay a iti kona.
Kanya' nin manepeg tamo' a ibi moyoy intiro nin kadiryan
moyo konan Dios nin usaren na sa kabistawan.
14 Anaod kai kamoyna nin mapag'urayan nin kasalanan
ta ambo' anay panunumbok moyo sa Gugan-gan a puon nin
pakaisalba moyo no kai edet, say kamaungan na nin Dios
komoyo.

Matkap nin Pag'urayan natamo nin Dios ta Nisalba natamo

15 Ket sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a bana' ta
kasa nin gan-gan a matkap tamon tumbuken ta pigaw nin
maisalba atamo, ket magwa' tamo tana nin subagen a Gugan-
gan ta say makauray man layi kontamo ket say kamaungan
nan Dios.
Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo!
16 Isipen moyo anaod a pipa'kaan nan siin. No isuko' tamoy
lalaman tamon diri konan sayay tawo nin syaynay mag'uray
sa byay tamo, mag'in nin aripen natamoynan siin a tawo.
Ket wanin a diri sa kasalanan. No aburuyan tamo in nin
mag'uray sa byay tamo, mag'in nin aripen atamon kasalanan
tan say pirat'anan tamo ket si maisyay anggan-angga konan
Dios nin madusa atamo. Bale' no si Dios a aburuyan tamon
mag'uray sa byay tamo, say pirat'anan tamo ket si mapteg
atamo sa pangingikit nan Dios.

17 Page' a gindat ket aripen kamon duka' a gugawa' moyo,
bale' kisalamatan koyay Dios ta sawanin ket mansunuren
moyo nin intiron kukapusuan moyo a kukatutu'wan nin
nangipasirungan na komoyo nin Dios.
18 Ginlat nakamon Dios sa pakaaripen moyo sa kasalanan
tan sawanin ket nag'in kamon aripen nin mampangwa' tanan
mapteg.
19 Nangusar ako nin urdinaryon bubagay, bilang sa aripen
tan amo, ta pigaw nin mataros moyon madali' a man'ibarita'
ko komoyo ta ambo' et nin kusto a nakem moyo no maipa'ka'
sa pammemper moyo. Page' a gindat ket karirikitan moyon
inagamir a lalaman moyo sa pangwa' nin sarbaynan bakas
nin kadukaan a bara'mon aripen nakamo ket nag'in abaw
a sinubag moyon mapteg. Wanin anamaet anaod sawanin,
matkap nin karirikitan moyon agamirenen a lalaman moyo
nin mangwa' nin mapteg a bilang nin aripen nakamon Dios
ket sa wanin mampag'in kamon maikana' konan Dios.
20 Sin say kasalanan et a mampag'uray sa byay moyo, kai
kamo inubligan gaw'en no ani a mapteg.
21 Ket, ani a nag'in nin kaabigan moyo sa duka' a gugawa'
moyo sin saytaw a no mapanemtem moyo sawanin ket dum-
ing'ey kamo tamo'? Kasa, no kai patiti tan pakadusa sa
impyirno!
22 Bale' sawanin, ginlat nakamoynan Dios sa pakaaripen
nin kasalanan tan nag'in kamoynan aripen na. Ket main
anan kaabigan moyo ta man-gaw'en nakamoynan maikana'
nin Dios para konan diri tan say pirat'anan moyo, say angga-
angga nin byay a iti konan Dios.
23 Wanin ta say upa' nin paaripen sa kasalanan ket say patiti
tan pakaisyay konan Dios; bale' say ibi nan Dios mangibwat
sa masibulot a nakem na ket say anggan-angga nin byay a iti
kona yupa' kona ni Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo.

7

Say Kabiangan nin Gugan-gan kontamo

1 Bubsat, tanda' moyoy maipa'ka' sa Gugan-gan kanya'
nin sigurado ako a matarusan moyoy ibarita' ko komoyo
maipa'ka' sa layi, a si sayay tawo, say ubligasyon nan
manukid sa layi ket mintras tamo' nin mabyay ya.
2 Alimbawa' a pa'sar nan sayay babayin main nin asawa:
Nitaker ya nin layi konan asawa na leg'an nin mabyay yay
asawa na. Bale' udas a nati yay asawa na, kasaynan kabian-
gan nan layi kona maipa'ka' kona nin asawa na.
3 Kanya' nin, no mintras nin mabyay ya et a asawa na ket,
nikikalamo' ya sa raruman lalaki, maibarita' a nikilalaki ya.

Bale' no nati yaynay asawa na, tinumgen anay pakibiang nin
siin nin layi kona. Ket no nikikasal yan uman sa sayay lalaki,
kai nin maibarita' a nikilalaki ya.
4 Bubsat, wanin anamaet komoyo tan say Gugan-gan a
naibi kona ni Moises. Kai kamoyna nin kabiangan nin saytin
Gugan-gan ta, yupa' sa nikairanod moyo kona ni Cristo,
pinag'in kamoynan nati no maipa'ka' sa sayti ta pigaw nin
maipasaya kamo kona nin sya ket pinasubli' ya nin mabyay
ket, gumwa' atamon say makaparirikat konan Dios.
5 Sin say karabayan tamon bukod bilang nin tawo a man-
tumbuken tamo, say pakatanda' tamo sa iyawa' ket pinukaw
ana edet a duka' a uapes tamo ket sain nin uapes tamo ana a
rabay-rabay tamon gaw'en. Ket sa nipangwa' tamo, madusan
patiti a pirat'anan tamo.
6 Bale' sawanin ket bara'mo atamoynan nati sa pakayadi'
nin Gugan-gan. Ket, ginlat natamoynan Dios sa kabiangan
nin sain kontamo. Ket sawanin mantumbuken tamoynay
karabayan nan Dios nin ambo' sa gindat nin panunumbok
tamon Gugan-gan a naisurat, no kai, main nin ba'yon dalan
nin panunumbok tamon karabayan na sa tulong nan Ispirito
na.

Ambo' a Gugan-gan a Puon nin Kasalanan

7 Sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a say Gugan-
gan ana edet a puon nin kasalanan.
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet say Gugan-gan, ipa'kit
kontamo a kasubagan tamo. Alimbawa', si gan-gan a wana,
"Andi' mo nin ibegan nin maikon a ikon ran raruma,"* no
kasa ya in nin gan-gan kai ko kumon nin natandaan a man-
sumubag ako yupa' sa kaiibeg konran raruma.
8 Ket sin niyawa' nan gan-gan a umibeg sa ikon ran raruma,
laloynan napukaw a pangangapes kon magkasalanan, ket
man'ibegan koy abaw a bubagay. Anaod, no kasan gan-gan
a mangiyawa', kai kumon nin mapukaw a pangangapes kon
magkasalanan.
9 Gindat, sin kai ko et nin nataros a rabay ibarita' nin
Gugan-gan, kuntinto ako sa byay ko, a say wangko ket kusto
nga'min a man-gaw'en ko. Bale' sin nataros koy man'ibarita'
nin Gugan-gan, napukaw a pangangapes kon magkasalanan,
10 ket natandaan ko a say pa'sar ko ket nati sa pangingikit
nan Dios. Sayti a lamang nin Gugan-gan, nigagara nin ipatyo'
kumon a tutawo sa dalan nin magkamain nin byay a iti konan
Dios,* bale' sayti ana edet a nag'in nin puon no ambale' a
madusa akon mati.

---

* **7:7** Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21. * **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 18:5.

11 Bara'mo akon tinaktika nin say pangangapes kon
magkasalanan ta say wangko ket limpyo anay byay ko bana'
ta mantumbuken koy Gugan-gan, bale' kai ko anamain
nin matumbok ket say pirat'anan nin pangangapes ko, say
madusan patiti.
12 Ket anaod, nipataoy nan Dios a Gugan-gan. Kasa gapo nin
kakurangan nin sain tan say sarba nin ipagwa', no kai edet,
ipa'kit no ani a maong tan mapteg.

Say Pakilaban sa Kasalanan nin iti kontamo

13 Edet, ibarita' tamoyna para a si sayay mabista, a siti ket
say Gugan-gan, ket puon kon madusan patiti?

Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, say puon ket say
pangangapes kon magkasalanan a nikasintinsyawan ko nin
madusan patiti yupa' sa sain nin mabistan Gugan-gan. Nas-
intinsyawan ako nin patiti ta pigaw nin maipapalaway no ani
anaod a kasalanan tan ma'kit tamo a makaparmay nin tuloy
a kasalanan.
14 Tanda' tamo nin mabista anaod a Gugan-gan ta nangib-
wat ti konan Dios. Si'ko bale', tawo ako tamo'. Bara'mo ako
sawanin nin sayay aripen a nilako' nin gindat ket iti sa sakop
nin kasalanan.
15 Anaod, maka'ngap ako sa man-gaw'e-gaw'en ko. No
mi'sa, say rabay kon gaw'en ket kai ko maituloy nin gaw'en,
tan no ani a gura' kon gaw'en ket saytaw a man-gaw'en ko.
16 Bana' ta wangko a kai ko kumon nin gaw'en a man-
gaw'en ko, man'alilbien ko a kusto a Gugan-gan.
17 No wanin edet, ambo' ana nin mampangibwat sa
kanakman ko in say kadukaan no kai, sa kasalanan a awit nin
pag'in kon tawo.
18 Anaod, natandaan ko nin kasan maong a magwa' ko no
say kinatawo ko a pag'irgwan ta abirno nin gagarawen koy
mangwa' nin maong kai ko maituloy nin gaw'en.
19 Say maong nin rabay ko nin gaw'en ket ambo' taw a man-
gaw'en ko no kai edet, say duka' nin gura' ko, saytaw ana edet
a man-gaw'en ko.
20 Ket bana' ta wanin a say duka' nin gura' ko a man-gaw'en
ko, ambo' ana edet nin say lalaman kon diri a mampangwa'
no kai, say kasalanan nin awit nin pag'in kon tawo.

21 Ket wanti anaod ey mampangyadi' kongko: abirno nin
rabay koy mangwa' nin say maong, kai ko nin magwa' no kai
say duka' ana edet a mag'uray kongko.
22 Sa kanakman ko rabay kon talagan tumbuken a Gugan-
gan nan Dios,

23 bale' nadiskubri ko nin ambo' in say Gugan-gan a mam-
pag'uray kongko ta main nin mangkumuntra sa panunum-
bok kon sain. Ket bara'mo akon aripen nin say pangangapes
kon magkasalanan ta say kadukaan nin awit nin pag'in kon
tawo a mantumbuken ko.
24 Undo' anay kapapa'sar ko! Si'no kadi' a makapanglat
kongko sa pakaaripen nan sitin sikakasalanan a kadiryan ko
nin umangga sa pakadusan patiti nin anggan-angga?
25 Si Dios anaod a makapanglat kongko sa sain a kapapa'sar
ko bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo!
Ket kisalamatan koyan alaki!
Wanti ko e: Sa kanakman ko, rabay kon gaw'en a
karabayan nan Dios, bale' bana' sa kapapa'sar ko nin
sikakasalanan, say kasalanan a magwa' ko.

8

Magkabyay atamo Para konan Dios sa Tulong nan Ispirito na

1 Edet, bana' ta naipasaya atamoyna sawanin konan Cristo
a si Jesus, kai natamoyna gapo nin dusawen nin Dios.
2 Wanin ta sa pag'uuray na kontamo nin Ispirito nan Dios
a mami nin byay yupa' sa nikaipasaya tamo konan Cristo a si
Jesus ket, ginlat natamoyna sa pag'uuray nin kasalanan nin
puon nin pakadusa tamo nin maisyay konan Dios.
3 Anaod, si Dios, ginwa' na para kontamoytaw say
kai nin magwa' nin panunumbok tamon Gugan-gan ta
sikakasalanan atamo lawas a tutawo. Say ginwa' na, nibaki'
nayadti a anak na ta pigaw nin ipaariglo na a kasalanan nin
awit tamo. Ket, nag'in yan tawo si Cristo nin bilang kontamon
si'tamon nanguntra konan Dios tan yupa' sa nipagsakripisyo
na nin nirangep nay dusa tamo sa lalaman na, nagwa' nan
sinintinsyawan nin Dios a kasalanan nin makasawan anan
pakayadi' nin mag'uray kontamo.
4 Ginwa' nayti nin Dios ta pigaw nin say kinamapteg a
mantikapen nin Gugan-gan, ket ma'kit kontamo a ambo' anay
karabayan tamon diri a mantumbuken tamo sa byay tamo no
kai edet, say man'ipaingar nan Ispirito nan Dios kontamo.
5 Saray tutawon say karabayan ra tamo' nin diri a man-
tumbuken ra, say karabayan ra tamo' anamaet nin diri a
pipanemtem ra. Bale' saray tutawon say man'iyakay nan
Ispirito nan Dios a mantumbuken ra say kal-la iti sa nakem
ra tana ket, say wanan Ispirito nan Dios.
6 Ket no si sayay tawo say pipanemtem na tana ket say
karabayan nan diri, maisyay ya konan Dios tan madusa yan
patiti, bale' no si sayay tawo, say kal-la nin iti sa nakem na ket
say mangwa' nin wanan Ispirito nan Dios, mabyan yan byay

a iti konan Dios tan makaingar yan katinekan nin mangibwat
konan Dios.
7 O' ta si sayay tawo nin say karabayan na tamo' nin diri a
pipanemtem na, mapala-palaway a kuntra ya konan Dios ta
kai na nin mantumbuken a nigan-gan nan Dios tan talagan
kai na anamaet nin matumbok.
8 Ket saray mampagkabyay nin wanin, kai ya mapagust-
wan a Dios konra.
9 Si'tamo bale', ambo' anay karabayan tamo a mam-
pag'uray sa byay tamo no kai edet, si Ispirito nan Dios ta iti
yan mampiikap kontamo. Bale' no konan sayay tawo ket kasa
yay Ispirito nan Dios nin ibaki' na ni Cristo, ambo' nayan tawo
ni Cristo.
10 Bale' no si Cristo iti ya kontamo, abirno nin say lalaman
tamo ket mati anaod bana' sa kasalanan, mabyay atamon
lamang nin iti konan Dios bana' ta si Dios nikwinta natamoy-
nan kai nagkasalanan.
11 Saya et, ta mampisyon yayna kontamo a Ispirito nan Dios
nin yupa' kona ket, si Dios pinasubli' nayan mabyay si Jesus
a syay Cristo, pasublien naya li' anamaet nin mabyay ti si
lalaman tamo nin mati yupa' kona.
12 Ket, ma'kit moyo, bubsat, a kaukulan a tumbuken ta-
moyay Ispirito na, ambo' anay uapes nin lalaman tamon diri.
13 No say tumbuken moyo ket say uapes nin lalaman moyon
diri, say pirat'anan moyo ket say madusan patiti. Bale' no,
sa tulong nan Ispirito nan Dios ket, man-gurutan moyoynay
duka' a pigagawa' moyo, magkamain kamon byay a iti konan
Dios.
14 Anaod, no si tawo ket man'idalan nayan Ispirito nan Dios,
sitin tawo, anak nayan Dios.
15 Ma'kit tamo nin wanin ta si Ispirito na nin nibi nan
Dios komoyo ket kai nakamo nin ginwa' nin bara'mon aripen
anamanaet nin awit a li'mo, no kai edet, ginwa' nakamon
a'nak nan Dios. Ket sa gawa' nan Ispirito na magwa' tamoyan
tawagen nin “Tatay!” a Dios.
16 Si Ispirito nan Dios nin diri a mangipaingar kontamo a
a'nak natamon Dios
17 ket bana' ta a'nak natamon Dios, tumawir atamo ana-
maet. Risibyen tamo li' a bubagay nin ibi nan Ama tamo,
si Dios, ta kitawir atamo kona ni Jesu-Cristo sa ibi na li' nin
Dios. Kiranod atamo anaod kona ni Cristo nin mangirangep
nin dya'dya'* ta pigaw nin kirama' atamo anamaet li' sa
kata'gayan nan tuloy ni Cristo.

Mantaga'nan tamoy Pakaila'pos nin Pakaisalba tamo

---

* **8:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:5; 1 Pedro 4:13.

18 Ikwinta ko a say dya'dya' a man'irangep tamo konan sitin
byay ket kasa gapo nin kwinta no ikumpara tamo sa pinasyan
anda' li' nin kapapa'sar a ipadar nan Dios kontamo.
19 Mataman nin say intiron pinarsa nan Dios, masulit nin
mantaga'nan a tyimpo a si Dios ket ipadar nasaraynay a'nak
na.
20 Anaod, nisintinsya nan Dios a nag'in nin ambo' nin
manepeg a nakaikanaan nin intiron pinarsa na. Bale', ambo'
nin wanin a gagara nin nikaparsa sin ginwa' na in. Main et
nin pangingilalo
21 sa gagara na a gaw'en na li' a pinarsa na nin kasan
pakasida' tan makakirama' sa pinasyan anda' li' nin ka-
papa'sar a ibi nan Dios konran a'nak na.
22 Ma'kit tamo a say sarban pinarsa nan Dios, mampangit-
pel anggan sawanin nin mantuma'gan konan siin nin awro
nin bilang sa sayay mampangingar nin mangabing.
23 Wanin anamaet a lamang kontamo nin nanga'mor ana
konan si mu'nan nigagara nan ibi nin Dios a syay si Ispirito
na. Mampangitpel atamon mantuma'gan sa pangngila'pos
nan pag'in tamon a'nak na li' no paba'yuwen na anayti say
lalaman tamo nin mag'in nin kasaynan pakasida'.
24 Siin a mantaga'nan tamoynan mangyadi' nangibwat et
sin naisalba natamon Dios. Syimpri a, kai nayna taga'nan nin
sayay tawo a sayay nangyadi' ana ta rinmate' ana.
25 Bale' bana' ta mantaga'nan tamo et in say kai et nin
nangyadi', mangitpel atamon tuma'gan nin sisusulit sa sain.
26 Bilang sa tulong nin sain nin pangingilalo tamo, si
Ispirito nan Dios, no mampangirangep atamo, ket tulungan
natamo anamaet no makapoy atamoyna. Bilang wadi', kai
tamo nin tanda' a dumasal nin manepeg ket, syan diri a
kidawat konan Dios para kontamo nin maiparate' na pa et
mataman nin say kai tamo nin maibalikas.
27 Anamaet, si Dios a sya ket masrepan nan usisaen
a kanakman, matarusan na a kaisipan nan Ispirito ta
naipatukdo' sa karabayan nan Dios a dawaten nan Ispirito
para kontamon tutawo na.
28 Anamaet, tanda' tamo a say sarba nin mangyadi', gaw'en
nan Dios a say bunga ket sa kaabigan tamo nin mampan-
gawa'nan kona. Para in sa kaabigan tamo nin nasagyat na
nin Dios nin naipatukdo' sa niplano nayna
29 ta nangibwat et sin tarana', tanda' naynan Dios no si'no
saray ikon na ket nigagara nasaraynan mag'in nin bilang
konan Anak nan si Jesus ta pigaw nin kaka raya si Jesus nin
abaw saran mibubsat.
30 Ket saraytin lamang nin nigagara nan mag'in nin bi-
lang konan Anak na, sinagyat nasara et. Sarayti et ket

nikwinta nasaran mapteg. Sarayti et ket nikirama' nasara sa kata'gayan nan Anak nan diri.

Ayon yay Dios kontamo

31 Edet, ani a rabay nin ibarita' nin sain a ginwa' nan Dios?
Si Dios, ayon yaynaod kontamo ket, kasa gapo nin makadaeg
kontamo!
32 Si Anak na nin diri, ket kai naya gapo nin nisiblet no
kai edet, nibi nayan mati nin nangalap nin lugar tamo. Ket
kapada anaod nin sain, masibulot a nakem nan ibi et a sarban
matkap tamo ta pigaw nin magkabyay atamo para kona!
33 Si'noy makapamarita' a si'tamo nin pinili' nan Dios ket
sikakasalanan atamo? Kasa! Si Dios anan mismo a nangik-
winta kontamo nin mapteg!
34 Si'no et a makapamarita' a matkap atamon madusa?
Kasa! Pinati ya anaod a Cristo a si Jesus nin dusa nin
kasalanan tamo! Ambo' in tamo' ta pinasubli' yan lamang
nin mabyay tan sawanin ket, iti ya sa lugar na nin Dios nin
pagalangan naya tan sya ket, mangkiirgo ya konan Dios para
kontamo!
35 Kasa anaod gapo nin makapangisyay kontamo sa pan-
gangado' na ni Cristo! Kai magwa' nin abirno nin kaidapan
man, o pakaaburido man, o pakarumi' man, o bitil man, o
kakurangan man nin seket, o piligro man, o pakapati man.
36 Say pamai-paidap kontamo nin wanin ket mabasa tamo
sa Masanton Kasuratan a wana:
"Bana' ta tutawo rakami, pirmi mi tanan adapen a mapati.
Man'ikwinta rakami tamo' nin raruma nin tutawo nin
bilang ayep nin patyen."*
37 Abirno bale' nin wanin a kapapa'sar tamo, kai in nin
makadaeg kontamo no kai edet, malasat tamo in lawas
nga'min bana' kona ni Cristo a mampangado' kontamo.
38 Wanin ta tanda' kon peteg a kasa gapo nin maka-
pangisyay nin pangangado' nan Dios kontamo; mati o
mabyay atamo man, kawa'nan natamo lawas. Ni saray
uanghil o say uispirito nin mampag'uray sa langit, o saray
main nin kapangyadian nin makapali'mo, kai ratamo nin
maisyay; tan mataman et nin say kapresan nin mam-
pangyadi' o say mangyadi' et;
39 ni pwirsa sa ta'gay o mataman et sa sirong nin luta', o ani
man et sa sarbayna nga'min nin pinarsa, kai ratamo gapo nin
maisyay sa pangangado' nan Dios kontamo nin nipa'kit na ni
Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo.

---

* **8:36** Kanta 44:22.

9

Main et nin Biang na ni Pablo konran Judio

1 Sayti say ibarita' ko komoyo ket tutuo. Kai ako gapo
nin mampibula'-bula' ta naipasaya ako kona ni Cristo tan
mapatutu'wan nan Ispirito nan Dios a malinis a kunsinsya ko
nin ibarita' a
2 pinasyan tuloy nin bereng ko. Kai gapo nin matambar a
idap nin nakem ko
3 bana' konran kadayaan kon diri a saray Judio ta ginurutan
rayay Cristo. No magwa' tamo' kumon, sa tana a mamper sara
kona ni Cristo, si'koynay dusawen nan Dios tan maisyay ako
kona ni Cristo.
4 Puri nasara ni Israel tan abaw a naibin pakaidumawan
ra. Pinili' nasaran Dios tan nikwinta nasaran a'nak na;
nipadar na a kata'gayan na konra; nikitara-tarato ya konra
a bindisyunan nasara; sara a namyan nan Gugan-gan na;
niyakay na konra no pa'no a manepeg nin pagsisirbi kona;
tan abaw et a bubagay a nipangako' na konra.
5 Saray puon ra et ket tutawo saran magsen a pagma-
matalek ra nin nipatandaan nan Dios konra a pangako'
na konran tutawo na, tan si syay Cristo, no maipa'ka' sa
kinatawo na ket Judio ya nin kadayaan ra. Syay Dios a
makapangyayadi' sa sarba. Sya, marayo ya anggan-angga.
Peteg a wanin!

Tukiden na et nin Dios a Nipangako' na

6 Naibarita' koyna a saray Judio, ginurutan rayay Cristo
bale' kai nin rabay nin irgwen a bana' ta wanin ket kai nayna
nin tinukid a nipangako' nan Dios. Say rabay ko nin irgwen,
main saray Judio nin ambo' nasaran tutuon tutawo nin Dios
mataman no puri nasara ni Israel.
7 Mataman nin saray puri ran a'nak na ni Abraham, ambo'
nin sarba ra ket nikwintan puri nan peteg. No kai edet, bilang
konan si nipangako' nan Dios kona ni Abraham sin saytaw,
“Mangibwat sara tamo' konan anak mo a si Isaac a ikwinta
kon puri mo.”*
8 Iyakay nin sain kontamo a kai na nikwinta nin Dios
a a'nak nasara a sarba ran a'nak na ni Abraham no kai
sara tamo' a puri nan si nipangako' nan Dios a ikwinta nan
manawir.
9 Anaod, nipangako' nan Dios kona ni Abraham, “Mapal-
abas a sayay taon mangibwat sawanin, sumubli' akodti li' tan
si asawa mon si Sara ket, nanganak yayna nin sayay lalaki.”*

---

* **9:7** Genesis 21:12. * **9:9** Genesis 18:10,14.

10 Ket ambo' tamo' nin wanin. Kipada anamaet sa sain a
nangyadi' sa nipanganak na ni Rebecca nin singin a sara si
Jacob tan si Esau. Sayan-saya a ama ra a si puon min si Isaac.
11-12 Anaod, ba'yo sara et nin naiyanak a singin tan kasa et
gapo nin nagwa' ran matunong o nin abas man ket wanayna
nin Dios kona ni Rebecca, “Si ari, pagsirbyan naya li' nin
kaka.”* Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na nin
maong a say nigagara nan gaw'en nin mabista ket, nangibwat
sa karabayan na, ambo' nin bana' sa matunong a gawa' ran
tawo, no kai edet, nangibwat sa pananagyat nan diri.
13 Wanin anaod a wana nin Dios a mabasa sa Masanton
Kasuratan, “Kawa'nan koya si Jacob, bale' si Esau, pauryan
koya.”*

Peteg nin Mapteg a Gawa' nan Dios

14 Edet, mamirupa ya para anaod a Dios?
Ambo' na gapo nin wanin!
15 Main nin kanepegan nan manginga'do ta wanaynan
gindat nin Dios kona ni Moises, “Iti ana kongko no si'noy
ka'dwan ko tan no si'noy tulungan ko.”*
16 Matandaan tamo edet mangibwat konan siin a si Dios,
ka'dwan nasaray tutawo ambo' nin bana' ta rabay ra o
man'ipamuspusan ra nin maga'muran a panginginga'do na,
no kai edet, bana' ta mapainganga'do ya.
17 Wanin a lamang anamaet no kai naya nin ka'dwan a
sayay tawo, ta mabasa sa Masanton Kasuratan a wana nin
Dios kona nin Adi' sa Egipto sin saytaw, “Nipapadar katan adi'
ta pigaw nin sa pananalo ko komo ket maipa'kit a pakayadi'
ko, ket matandaan sa intiron mundo no si'no ako.”*
18 Matandaan tamo edet a si Dios ka'dwan nasaray rabay
nan ka'dwan, tan patib'eyen nay ulo ran saray rabay nan
patib'eyen.
19 Sawanin, bana' ta wanin, bangli' a wamoyoynan ibarita',
“Wanin na anamain nin Dios, ambale' ey nin seselen nasara
et a tutawo bana' sa kasalanan ra? Kai ra anaod nin mapaed
a nigagara nan mangyadi'!”
20 Bale' i'bat ko konan siin a pinarsa naka tamo' nin Dios,
si'no ka nin mangibarita' nin wanin kona? Bilang wadi' si
sayay kuden, magwa' paran seselen nayay nangwa' kona a
wana, “Ambale' a ginwa' nakon wanti?”*
21 Si mangangwa' nin kuden, iti kona no ani a rabay nan
gaw'en sa sakagemgem nin luta'. Magwa' a mangwa' yan

---

* **9:11-12** Genesis 25:23. * **9:13** Malakias 1:2-3. * **9:15** Exodo 33:19. * **9:17** Exodo 9:16. * **9:20** Isaias 29:16.

rwa ray kuden a si saya ket pinasyan anda' na, bale' si saya
anamaet ket urdinaryo ya tamo'.
22 Wanin anamaet konan Dios. Main nin kanepegan nan
gaw'en a rabay na. Ket mataman no rabay nayna nin ipa'kit a
alakin sager na tan say pakayadi' na, nitpel na et a lamang
a sager na konran tutawo nin manepeg nayna kumon nin
dusawen tan sidaen.
23 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nay
pinasyan anda' nin pigagawa' na konran saray tutawon in-
ganga'dwen na, saray tutawon binyan nan kanepegan ana
nin gindat sin nu'na et nin makarate' sa pinasyan anda' nin
kapapa'sar na.
24 Si'tamoynaod in saray tutawo nin pinili' tan nisadya' na.
Ambo' tamo' nin si'kami nin Judio, pati si'kamo anamaet et a
lamang nin ambo' nin Judio.
25 Siin a wana nin Dios itaw sa libron nipaisurat na kona ni
Oseas. Wana,
“Saray ambo' nin gindat nin tutawo ko,
ikwinta kosaraynan tawo ko.
Saray gindat a ambo' ko nin kawa'nan,
saraynay ibarita' kon kawa'nan ko.”*
26 Wana et nin Dios,
“Itaw sa siin nin lugar a nibarita' ko intaw konran tuta-
wodtaw a ambo' kosaran tutawo,
naalilbi' ana a a'nak kosara, si'ko nin si sibibyay a Dios.”*
27 Maipa'ka' anamaet konran Israelita, wanan na'teng ana
ni Prupita Isaias, “Abir nin bara'mo sara ka'baw nin buyangin
sa baybay a puri na ni Israel, daite' sara tamo' li' a maisalba
sa panunusa na nin Dios,
28 ta talaga nin, si Dios ket dali'-dalien nayna li' nin yadien
a paninintinsya na konran tutawo.”*
29 Nipadles nan lamang ni Prupita Isaias a wana,
“No si Uunuren nin Mampag'uray sa Sarba,
ket kai natamo nin kina'dwan nin nibati' a si'tamon
umno tamo',
impos natamo kumon nin
bilang sa nangyadi' konran tutawo sa Sodoma tan sa
Gomorra.”*

Nipatukdo' a Kinamapteg sa Pagmamatalek

30 Edet, ani a naadal tamoyna mangibwat sa sain? Wanti
e: Saray ambo' nin Judio, kai ra nin nipamuspusan a
mag'in saran mapteg sa pangingikit nan Dios, bale' nikwinta

* **9:25** Oseas 2:23. * **9:26** Oseas 1:10. * **9:28** Isaias 10:22-23. * **9:29** Isaias 1:9.

nasaran mapteg nin Dios bana' sa nipagmatalek ra sa mangaw'en na para konra.
31 Sara anamaet bale' a puri na ni Israel a nipamuspusan
ray mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa
panunumbok ran Gugan-gan, ambo' sara et nin mapteg sa
pangingikit na.
32 Ambale'? Bana' ta say padalan ra ket say mabistan
gugawa' ra imbis a magmatalek sara sa gaw'en nan Dios. Sa
kaaandi' ran akuen yay sya a makapamapteg kumon konra
a sya si Cristo, bara'mo sara nin tutawon nipadugpa' nin
nisakin konan si bato.
33 Wanin a wanan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan.
Wana,
"Reng'en mo. Isen sa Sion*, mangikwa ako nin sayay
bara'mon bato nin pisakinan raya.
Ket, maipadugpa' sara ta inuryan raya.
Bale' si si'numan nin magmatalek kona,
kai ya gapo nin maima-ima."*

10

1 Bubsat, wanin anay pakarabay ko a saray kapada ko
nin Judio ket maisalba sara kumon. Siin tanay pirmi nin
man'idasal-dasal ko para konra.
2 Matistigusan ko nin alaki a pakarabay ra nin mapaririket
rayay Dios, bale' kai ra nin matarusan no pa'no a pamaririket
kona.
3 Anaod, kai ra nin rabay nin alilbien a no pa'noy pa-
mag'in nan Dios a mapteg saray tutawo sa pangingikit na tan
nangwa' saran padalan ran bukod a say panunumbok ra sa
Gugan-gan. Ket, kai rayayna nin mantumbuken a padalan
nan Dios nin mamapteg konra.
4 Anaod, sa padalan nan Dios, si Cristo, tinukid nayna a
tikapen nin Gugan-gan sa pag'in nin mapteg ta pigaw nin
ikwinta nasaran mapteg nin Dios a sarba ra nga'min nin
tawon magmatalek sa ginwa' na ni Cristo.
5 Nisurat na ni Moises sa Masanton Kasuratan a ta pigaw
nin si sayay tawo ket mag'in ya nin mapteg sigon sa tikapen
nin Gugan-gan, matkap nan tukiden lawas a sarba nga'min
nin ipagwa', ket, mabyay yan iti konan Dios.*
6 Bale' nipaisurat nan lamang nin Dios kona nin pakatan-
daan a say pag'in nin mapteg nin maipatukdo' sa pagma-
matalek ket ambo' gapo nin maidap nin maga'muran. Wana,

---

* **9:33** Siti a sayay parti nan syudad nin Jerusalem, bale' say rabay nan ibarita' iti ket si intiron lugar ran Judio. * **9:33** Isaias 8:14; 28:16; 1 Pedro 2:6-8. * **10:5** Levitico 18:5; Galacia 3:12.

"Andi' moyo nin ipa'ka' a matkap a main nin muli' sa langit,"
ta pigaw nin keen naya kalapen a Cristo.
7 "Andi' moyo anamaet a lamang nin ipa'ka' a matkap a main
nin mako sa priswan nin ubot sa rarem nin luta'," ta
pigaw nin pasublien nayan mabyay a Cristo.
8 Anaod, wanti e a mabasa tamo et sa Masanton Kasuratan,
"Maabot anay bubibilin nan Dios ta adani komoyo;
mapag'iirgwan moyo a maipa'ka' sa sayti tan pipanemtem
moyo anamaet."*
Siin nin mismo a bibilin na maipa'ka' sa pagmamatalek a
man'ipatanda' mi.
9 Wanti na e:
No ibari-barita' mo konran tutawo a si Jesus ket syay
Uunuren mo, tan masibulot a nakem mo nin mamper a
pinasubli' nayan mabyay nin Dios, maisalba ka.
10 Anaod, sa kanakman na ket mamper yay sayay tawo ket
maikwinta nan Dios a mapteg ya. Anamaet, sa pangingipatu-
tuo na ket ma'kit a naisalba yayna.
11 Wanin ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, "Si
si'numan a magmatalek kona, kai ya gapo nin maima-ima."*
12 Wana nin "si si'numan," ta kasan pinilian kona, Judio
man o ambo' nin Judio. Pari-pariho a syay Uunuren nin
sarba tamon mampagmatalek kona tan kasan duga' nan ibi
a inganga'do na konran sarba ran tumawag kona
13 ta mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, "Sarba ran man-
awat nin paisalba konan si Uunuren, ket maisalba nasara."*

*Kasaynan Bada'nan ran Judio ta Narnge' rayayna a Mabis-
tan Patanda'*

14 Wanin man, bangli' no wamoyoyna a kai rayaynaod
nin magwa' nin kidawatan nin tulong a sayay kai ra nin
mampagmatalkan. Kai sara anamaet nin magmatalek kona
no kai ra nin narnge' a maipa'ka' kona. Kai ran lamang nin
marnge' a maipa'ka' kona no kasan mangipatanda' konra.
15 Anamaet, magwa' tamo' a si sayay tawo ket mako ya nin
ipatandaan na konra no ibaki' ya. Ket anaod, mabasa tamon
wana sa Masanton Kasuratan, "Aninay anda' no rumate'
saray mangipatanda' nin mabistan patanda'!"*
16 Narnge' rayayna bale' a mabistan patanda'. Wanin man,
daite' sara tamo' a namper ta wanayna sin saytaw et ni Isaias
konan Dios, "Uunuren, bara'mon kasan namper sa niparate'
mi konra!"*
17 Edet, si sayay tawo, magkamain ya tamo' nin pagma-
matalek kona ni Cristo no narnge' nay katutu'wan maipa'ka'

* **10:8** Deuteronomio 30:12-14. * **10:11** Isaias 28:16. * **10:13** Joel 2:32.
* **10:15** Isaias 52:7. * **10:16** Isaias 53:1.

kona tan marnge' na tamo' a maipa'ka' kona ni Cristo no
ipatandaan kona.
18 Wanin man, ipa'ka' tamoyna a saray Judio, bangli' no kai
sara nin mampagmatalek ta kai ra et nin narnge'. Impusibli
in bale'! Anaod, naitayak yayna a Mabistan Patanda' a bilang
sa mabasan nipaisurat nan Dios,
“Sa sarban lugar, narnge' yaynay patanda' ra
ta nipatanda' ya sa sarban nasyon iti sa mundo.”*
19 Magwa' tamo et anamaet nin ipa'ka' a angangko saray
Israelita ket kai ra nin natarusan a niyakay konra. Bale'
matarusan rayna kumon. Ma'kit nin wanin ta primiro,
nipau-pau'na nayna nin Dios sa nipaisurat na kona ni Moises,
“Paimbelen katamo li' yupa' sa
panginginga'do ko konran tutawon wamoyo ket nipwira
sara.
Pasagren katamo li' bana' ta
tanda' rakon saray ignuranti.”*
20 Ikarwa, diritsawan na et nin nibarita' in nin Dios sa ni-
paisurat na kona ni Isaias maipa'ka' konran ambo' nin Judio
a wana,
“Nadumog rakon saray kai nin mampaningkap kongko,
tan abirno nin kai rako nin tiningkap, nikitanda' ako konra.”*
21 Wana anamaet a lamang nin Dios maipa'ka' konran saray
puri na ni Israel,
“Ni'nu-ni'no koyna nin nisagyat a sumubli' sara kongko bale'
kai sara gapo nin mangimbabaet ta pinasyan tuloy nin
kabengedan tan kasupladwan ra.”*

11

Main et nin Judio a Tutawo nan Dios

1 Anamaet, magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Angangko si
Dios, ginurutan nasaraynay Israelita bana' sa sain.
Ambo' gapo nin wanin! Si'kon diri, Israelita akoynaod. Puri
nako ni Abraham tan puon koya anamaet a lamang si puri na
a si Benjamin.
2 Si Dios, kai nasara nin ginurutan a tutawon nangib-
wat et sin tarana' ket pinili' nasaraynan mag'in nin tutawo
na. Siguradon tanda' moyay isturya sa Masanton Kasuratan
maipa'ka' kona ni Elias sin nagriklamo ya konan Dios kuntra
konran kapada nan Israelita. Wana konan Dios,

---

* **10:18** Kanta 19:4. Iti konan sitin kanta, sain say pinarsa nan Dios a mangi-patanda' nin maipa'ka' sa pakayadi' na. Iti konan sitin surat konran taga Roma, saray man'irgwen na ni Pablo ket saray mampangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa sarban nasyon. * **10:19** Deuteronomio 32:21. * **10:20** Isaias 65:1. * **10:21** Isaias 65:2.

3 “Uunuren, pinati-pati rasaraynay prupita mo tan yimba-
yimba' ray ualtar nin pangraywan komo. Kal-la si'ko tanay
natra' nin mansumunor komo, ket rabay rako et nin patyen.”
4 Ket wanti ey ni'bat nan Dios kona, “Kai, ambo' mo nin
bukod ta main saray nipurok koyna nin pitunribon kapada
mon puri na ni Israel a kai nin mampangrayo konan si dios-
dios a si Baal.”*
5 Wanin anamaet a lamang konan sitin panaon. Bana' sa
kamaungan na, main nin umno kami et nin Judio nin nipurok
na.
6 Bana' ta nipurok nakami bana' sa kamaungan na, ambo'
gapo in nin bana' sa gugawa' mi. No say puon a ipurok
nasaran Dios a tutawo ket say gugawa' ra, kai ana maibarita'
a nipurok nasara bana' sa kamaungan na.
7 Ma'kit edet sa sain a saray ka'bawan konran puri na
ni Israel nin man'ipamuspusan ray mag'in nin mapteg sa
pangingikit nan Dios, kai sara nag'in nin mapteg. Saray umno
ra nin pinili' nan Dios, saraytaw a nikwinta na nin mapteg.
Saray ka'bawan bale' tinmib'ey anay kukanakman ra ket kai
rayna nin matarusan a katutu'wan.
8 Mabasa in nin peteg sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Si Dios, bara'mon pinakdar nay kukanakman ra.
Ket, anggan sawanin ket kai ra et nin ma'kit a man'ipa'kit na
tan kai ra et nin mataros a man'ibarita' na.”*
9 Wana anamaet a lamang ni Adi' David sa nisurat na,
“Mangla'wan pa kumon konra in say bubagay a mampamin
karigawan konra.
Mag'in nin bara'mon papan in kumon konra,
tan mag'in nin pinakakablit nin pakadusawan ra;
10 kumapoy kumon a mata ra ta pigaw nin kai ra nin mapipi-
gaw in,
tan gumukot sara kumon anggan-angga bana' sa sain say
mambalatayen ra.”*
11 Magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Bana' ta saray kapada
kon Judio ket kai raya nin naalilbi' a syay Cristo, ket nangang-
gayti sa nikasida' raynan anggan-angga.
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, sin kai sara nin
nagmatalek konan Dios, ginwa' na a maisalba saray ambo'
nin Judio ta pigaw nin sa wanin ket, umibeg saray puri na ni
Israel ket rabayen rayna anamaet a magmatalek kona.
12 Sawanin, ma'kit tamo a sin nagsiandi' saran mangako' a
Judio sa ginwa' nan Dios tan na'met ra a pammindisyon na
konra, ininganga'do nasara tan binindisyunan nasaran Dios

---

* **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 19:1-18. * **11:8** Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10. * **11:10** Kanta 69:22-23.

a abaw nin raruman tutawo. Ket no wanin a ginwa' nan
Dios, ay ket mas laloyna li' nin anina nin anda' no masibulot
saraynan mayi kona a Judio!

Andi' moyo sara nin Balawen a Judio

13 Ket komoyo nin ambo' nin Judio, ibarita' koyti:
Nibaki' nakon Dios nin apostol na komoyon ambo' nin
Judio, ket manted'en koytin trabaho nin nipagwa' kongko
14 sa ilalo ko nin bana' sa panunulong ko komoyo ket
umibeg sara komoyoy kapada kon Judio. Ket yupa' sa wanin,
magmatalek sara anamaet ket maisalba nasaran Dios.
15 Anaod, no say nipamauryan na konran Judio ket nag'in nin
nakakituno a abaw nin raruman tutawo konan Dios, anina li'
nin anda' no akuen nasarayna a Judio nin Dios! Bara'mo li'
anaod nin pinasubli' saran mabyay a nati!

16 Tanda' tamo a no si nu'nan nagwa' nin tinapay ket
maikana' ya konan Dios, maikana' ya anamaet a lamang a
masa a pangibwatan na. Anamaet, no si puon nan sayay
kayon olibo ket naipurok yan para konan Dios, naipurok
anamaet a lamang a susanga nan siin a kayo. Kipada sara sa
sain a Judio a sara a susanga tan saray puon ra a puon nin
olibo.
17 Sawanin bale', pinukan nan Dios a raruman sanga nan
sitin kayo. Si'kamo anamaet nin ambo' nin Judio, bara'mo
kamon sanga nin raruman kayon olibo a basta nin tinmubo'.
Kinalap kamo tan nisu'pek kamo sa gindat nin kami'nan nin
pinukan nin sanga, nin mangkibyay kamo konan nimula a
kayo. Kapadan nisu'pek nin sanga nin mangkibyay mangib-
wat sa marigsa nin yamot, mangkirama' kamo sa abaw nin
bindisyon a nipangako' nan Dios konran puon ran Judio.
18 Ket andi' kamo anaod rumangas a wamoyo mas maong
kamo dyan saray Judio nin bara'mon sangan pinukan.
Panemtemen moyon sanga kamo tamo'. Kai nin mangkibyay
a yamot komoyo no kai edet, si'kamoy mangkibyay sa yamot.

19 Bangli' no rumangas kamoyna a wamoyo “Ya, no kai
kami nin mas mabli nin ambo' nin Judio dyan saray Judio nin
bara'mon sangan napukan, mayin a nisili nakamin Dios sa
lugar ra?”

20 O', tutuon page' a nisili nakamo bana' ta kai sara nin
magmatalek kona. Si'kamo anamaet, nisili nakamon Dios
konra bana' tamo' ta nagmatalek kamo kona. Edet, andi'
kamo nin rumangas no kai pakanda' kamo sa magwa' na nin
gaw'en ana bungat komoyo.
21 No si Dios ket kai nasara nin ininganga'do a Judio nin
sara a bara'mon peteg nin sanga nan kayo, lalo nakamoynan

magwa' nin kai nin inganga'dwen no gaw'en moyoy kapadan
ginwa' ran Judio.

22 Adalen moyo edet nin maong no pa'no ya kamaong a
Dios, tan no pa'no yaynamaet nin mabayani nin manusa.
Dinusa nasaray Judio a sinmubag kona, bale' komoyo, ma-
painganga'do ya dapot no ituluy-tuloy moyoy magmatalek
sa kamaungan na komoyo. Bale' no kai, pukanen nakamo
anamaet.

23 Sara anamaet a Judio nin bara'mon sangan pinukan,
no sumubli' saran magmatalek ana sa ginwa' nan Dios para
konra, akuen nasaran uman nin Dios a bara'mo saran sangan
naisubli' nin nigalet konan puon ta magwa' nan gaw'en in nin
Dios.

24 Anaod, ambo' nin urdinaryo in a ginwa' nan Dios ko-
moyon ambo' nin Judio a bara'mon sangan kayon basta
nin tinmubo' nin kinalap mi'sa nisu'pek konan nimulan
man'alilaen. Edet, mas maibagay nin adayo' nin isubli'
nasaran Dios sa gindat a lugar ra a Judio nin sara a bara'mon
peteg a sanga nan kayon nimula.

25 Bubsat, rabay kon matandaan moyaytin katutu'wan
a gindat nin kai man'ipatandaan. Ipatandaan koyti ko-
moyo ta pigaw nin kai mag'in nin pinasyan kata'gayan anan
pangingikit moyo sa lalaman moyon diri. Sain say katib'eyan
nin ulo ran raruman puri na ni Israel nin kai magmatalek
konan Dios, ambo' in nin pirmaninti. Mi'teng tamo' in anggan
marate' a awro a sarba ran ambo' nin Judio nin rinabay nan
Dios nin magmatalek kona ket magmatalek sarayna kona.

26 No saytaw li', maisalba nasaraynay puri na ni Israel.
Main nin mabasan wanan Dios sa Masanton Kasuratan
maipa'ka' sa sain. Wana,

"Si Mangingisalba, mangibwat ya konran tutawo sa
Jerusalem*.
Galten na li' a puon nin pakadusa ran saray puri na ni
Israel*.
27 Matukid ana in li' nin nipangako' ko konra a pakasawen
koynay kasalanan ra."*

28 Bana' anaod ta kai raya timper a Mabistan Patanda',
nag'in saran kakuntra na nin Dios ket, komoyo nin ambo'
nin Judio, naibi a pagkanawanawan maisalba kamo. Wanin
man, bana' ta saray pinili' nan tutawo na, tan bana' sa nipan-
gako' na konran puon ra, mabli sara et a lamang konan Dios.

---

* **11:26** ***Jerusalem***- *Sa Griego:Sion*. Mabasa a maipa'ka' konan siti nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **11:26** ***Israel***- *Sa Griego:Jacob*. * **11:27** Isaias 59:20-21; Jeremias 31:31,34.

29 Anaod, kai na gapo nin babawien nin Dios no si'no saray
sinagyat nayna tan say abaw a bindisyon a nipangako' nayna
konra.
30 Si'kamon ambo' nin Judio, gindat a kinmuntra kamo
konan Dios. Bale' bana' sa pangunguntra ran Judio kona,
nipa'kit nan Dios a inganga'do na komoyo.
31 Wanin ra anamaet sawanin nin Judio komoyo sin saytaw
a mangkumuntra sara konan Dios. Ket, yupa' sa parihon
padalan sa ginwa' nan Dios komoyo, inganga'dwen nasara li'
anamaet.
32 Sawanin si Dios, nipa'kit na a sarba ket sikakasalanan tan
manepeg nin madusa ta pigaw nin magkamain nin padalan
a maipa'kit nay inganga'do na sa sarban tutawo.

Marayo yay Dios

33 Wanin anay kamaungan nan Dios! Say kadunungan
tan pakatanda' na ket kai gapo nin matukod! Kasa gapo
nin si'numan a magwa' nin manita sa paninintinsya na tan
makapangipapalaway sa man-gaw'en na!
34 Anaod, wanan mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin
gaw'en na?
35 Si'noy nakautangan nan maong a nakem ta pigaw nin
matkap a tubaleen naya?
Kasa gapo!”*
36 Syay namarsa nin bungat ana. Syan lamang anamaet
a mampangalinya nin sarba, tan say sarba ket nigagaran
pangibwatan nin rayo na. Itandudo' ya kumon a ngaran nan
Dios anggan-angga!

Peteg a wanin!

12

Raywen tamoyay Dios Yupa' sa Pangngisuko' tamon Byay tamo kona

1 Sawanin edet, bubsat, wanti e a ay'ay ko pa komoyo:
Bana' sa alakin inganga'do nan Dios kontamo, isuko' moyoy
kadiryan moyo kona nin tubale' kona. Da'ton in kona nin
paririketen yan pagkakabyay moyo nin para tamo' kona tan
say pamaringgas moyon byay moyo. Wanin a manepeg nin
pagsisirbi moyo kona.
2 Andi' kamo nin kikumpurmi sa padalan nin pagkakabyay
sa sitin kapresan a panaon. Say gaw'en moyoyna edet,
aburuyan moyon birngen nan Dios a kukanakman moyo ket
masilyan a pitatawo moyo. Sa wanin, maamingaw moyoyna

* **11:35** Isaias 40:13; Job 41:11. Mabasa yayti et sa 1 Corinto 2:16.

li' no ani a rabay nan Dios para komoyo. Sayti ket say
matunong tan mabista, say makapaririket konan Dios, tan
say kasan kakurangan nin pagkakabyay moyo sa pangingikit
na.
3 *Anaod, mangibwat sa nipuya' nan Dios kongkon ibabaki'
na, ibarita' koyti sa barang saya komoyo: Matkap nin andi'
nin ata'gay a pangingikit moyo sa lalaman moyon diri dyan
say peteg nin kablyan moyo, no kai edet, timbangen nan
kusto nin barang saya a lalaman nan diri nin sumeke' sa
lugaren na, dipindi sa puya' a nibi nan Dios kona sin nag-
matalek ya.
4 Kapada nan lalaman a saya ya tamo' bale' abaw a parti na
tan barang sayay parti ket sakalakoy kausaran,
5 si'tamo anamaet nin mampagmatalek kona ni Cristo,
abirno nin abaw atamon saka-sakalakon tutawo, pa'sar tamo
a sayan-sayay lalaman bana' sa nikaipasaya tamo kona ni
Cristo. Say nikaikalamo' tamo anamaet a lamang sa barang
saya tan saya ket pa'sar say nikaikalamo' nin puparti nan
lalaman sa saya tan saya.
6 Ket, mangibwat sa kamaungan nan Dios nibi nay lu-
garen tamo ket main ana a barang saya kontamo nin saka-
sakalakon naiduman pakababa' nin maiseke' sa sain nin
lugaren tamo. Bilang wadi' anaod, si saya ket napuyaan
yan pakababa' nin mangipatanda' nin say iti sa kanakman
nan Dios, ket matkap kumon a sayti nin ipatandaan na ket
maitukoy sa mantepren na a nibarita' nan Dios kona.
7 No say naipuya' kona ket say pakababa' nin magsirbi
konran raruman tawo, sain kumon a gaw'en na. No say
pakababa' nin mangyakay nin katutu'wan a nipuya' kona,
sain kumon a gaw'en na.
8 No say pakababa' nin mamagsen nin pammemper a
nipuya' kona, sain kumon a gaw'en na. No say pakababa' nin
mami a nipuya' kona, mami ya nin masibulot a pinanakem.
No say pakababa' nin mangipangulo a nipuya' kona, pakan-
daen nay pangingipangulo na. Ket no say pakababa' nin tu-
mulong konran makatkap nin tulong a nipuya' kona, gaw'en
nan siririket.

Say Matkap a Pigagawa' sa Kapadan Tawo

9 Peteg kumon a pangangado' moyo tan ambo' tamo' nin
wadi'-wadi':
Guraen moyoy kadukaan ket, ted'en moyoynay pangwa'
nin maabig.
10 Mikawa'nanan kamon pikawa'nanan nin mibubsat.
U'nawen moyon igalang a saya tan saya.

---

* **12:3** 1 Corinto 12:1-31; Efeso 4:1-16.

11 Andi' kamo tumamlad no kai edet, pakaseseg kamo.
Sirbyan moya nin masibulot a kanakman a Uunuren tamo.
12 Paririketen kamo nin pangingilalo moyon mabistay
marate' moyo li'. Agwantawan moyoy dya'dya' a rumate'-
rate' komoyo. Andi' moyo nin lingatan no kai edet, lawas
kamon dumasal.
13 Itao moyoy main moyo konran kapada moyon tawo nan
Dios nin mampagkurang tan siririkat kamo kumon lawas nin
manan'ili.
14 Idasalan moyo saray mampamadya'dya' komoyo nin
bindisyunan nasaran Dios. Andi' moyo idasal a dusawen
nasara kumon nin Dios.
15 Kiririket kamo konran saray main nin puon nin ru-
miriket, tan kibereng kamo konran iti sa kaberengan.
16 Miaaluyon kumon a kukanakman moyo. Andi' kamo
nin mipata'gay no kai edet, kilimug-limog kamo konran saray
main nin mampagkurangan komoyo.* Andi' moyo nin ipa'ka'
a madunong kamoynan tuloy.
17 Andi' moyo sara nin amanwen nin kadukaan a mangwa'
nin duka' komoyo. Ipamuspusan moyo a say gaw'en moyo ket
kusto sa angan-angan nin sarban tutawo.
18 Sa anggawan nin mababa' moyo, ipamuspusan moyo a
katuno moyo a sarban tawo no magwa'.
19 Bubsat, andi' kamo nin gumale' konran magkasalanan
komoyo. IpaDios moyoynay panunusa konra bana' sa sager
na ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Iti kongko a kanepegan nin gumale'. Si'koy manusa.”*
20 Say gaw'en tamoyna edet ket sayti e nin wanan Masanton
Kasuratan,
“No si kalaban moyo ket mabitil ya, pakanen moya. No
milata' ya, painumen moya.
Sa wantin gaw'en moyo duming'ey yan maong sa duka' a
ginwa' na komoyo.”*
21 Matkap a andi' kamo nin talwen nin say kadukaan no kai
edet, talwen moyoy kadukaan yupa' sa pangwa' moyo nin say
maabig.

13

1 Say barang saya komoyo ket matkap a paisirong konran
saray iti sa uray ta kasan pakayadi' ran mampag'uray nin
sarain no kai nasara nin binyan nin Dios, tan sarain saray iti
sa uray ket si Dios a lamang a nangikwadsen konra.

---

* **12:16** *no kai edet...mampagkurangan komoyo.- O:no kai edet, nakasadya' kamo nin gaw'en a trabaho nan sayay aripen.* * **12:19** Deuteronomio 32:35. * **12:20** Proberbio 25:21-22.

2 Ket saray manguntra konran mampag'uray, mangkun-
trawen ra anamaet nin lamang a nitalaga nan Dios; ket bana'
sa pangunguntra ra, madusa sara.
3 Paisirong kamo anamaet konra ta andi' rasara nin sukat
nin ikali'mo nin saray matunong a man-gaw'en ra. Saray
sukat nin mali'mo ket saray mampangwa' nin abas. Ket ta
pigaw nin kasan ikali'mo moyo konran iti sa uray, say maabig
a gaw'en moyo ket mapagustwan sara et komoyo.
4 Anaod, nikwa nasaradsen nin Dios nin mamaga nin
kaabigan moyo. Bale' no mampangwa' kamon abas, talagan
manepeg a ikali'mo moyo sara ta talagan main nin pakayadi'
ran manusa komoyo. Si Dios a nangikwa konra ta pigaw nin
bal'en nasaran dusawen a gumwa' nin abas.
5 Ket, paisirong kamo konran iti sa uray, ambo' tamo' nin
bana' ta mali'mo kamo nin mabale' nin madusa, no kai edet,
bana' et ta tanda' moyon sain a manepeg moyon gaw'en.
6 Siin et anamaet a rason a mamayad atamon buis ta, sarain
saray mampag'uray ket, mampagsirbyan rayay Dios leleg a
mampagtrabaho sara sa sain nin nangwan nan Dios konra.
7 Kanya' nin ibi tamo konra a sarban nepegen ra, bara'mon
say pammayad tamon buis tan raruma et nin singiren nan
gubyirno, tan say pangingibilang tan pammagalang tamo
konran tutawon gubyirno.
8 Matkap a kasayna gapon utang moyo et konan mataman
nin si'numan; bayadan moyo no ani a nitarusan. Si pa'sar
utang anamaet a lamang nin pirmi tamo nin kapilitan nin
bayadan ket, si aduen tamo saray kapada tamon tawo, ta no
gaw'en tamo in, tinukid tamoynay Gugan-gan.
9 Bilang wadi' saytin Gugan-gan: “Andi' ka nin mamabayi
o kilalaki; andi' ka nin mangmati; andi' ka nin manakaw;
andi' mo nin ibegan a ikon ran kapada mon tawo.”* Sain tan
say raruma et nin gugan-gan ket matukid tamo nga'min no
tukiden tamoyay gan-gan a wana, “Aduen moy kapada mon
tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.”*
10 Anaod, no inado' tamo saray kapada tamon tawo, kai
atamo nin gumwa' nin makaduka' konra. Ket sa pangangado'
tamo, natukid tamoynay intiron Gugan-gan.

Ipa'kit ma si Jesu-Cristo sa Kabibyay mo

11 Matkap a lalo moyoyna nin gaw'en in ta tanda' moyoyna
a pipa'kaan nin say kapapa'sar sawanin. Mimata kamoyna
tan isadya' moyoy byay moyo ta si tyimpo a si Dios ket isalba
natamo, mas adani ana sawanin dyan sin tinmarana' atamon
nagmatalek kona.

---

* **13:9** Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21. * **13:9** Levitico 19:18.

12 Say iyayangga nin panaon nin kadukaan ket iti ana
nin bilang sayay dandani napalabas ana nin yabi ta pa'sar
parbangon ana. Ket gurutan tamoynay duka' a gugawa' tamo
tan magkabyay atamoyna nin lumaban nin para sa palaway.*
13 Sain a gaw'en tamo ta sain a manepeg nin pigagawa'
ran tutawon mampagkabyay sa palaway. Andi' atamo nin
kibiang-biang sa kasan duga' a piririga, andi' atamo nin mi-
pabok. Galten tamoy nikasama' tan inaayep a gawa'-gawa'.
Andi' atamo nin miaaway tan miimbelan.
14 Say matkap ana edet, si Uunuren tamoynan Jesu-Cristo a
ma'kit nin mampagkabyay sa kabibyay tamo. Andi' moyoyna
gapo nin byan nin lugar a kadukaan nin rabay nin gaw'en nin
lalaman moyon diri.

14

Matkap tamon Akuen a Saya tan Saya

1 Akuen moyo sara sa dupong moyo a kai ra et nin tuloy nin
mapibarawes a bagay-bagay maipa'ka' sa pammemper tan
andi' moyo sara nin diskusyunen sa man'ipa'ka' ran naiduma
sa man'ipa'ka' moyo.
2 Bilang wadi', isen komoyo main nin sayan tepren na a say
sarba ket magwa' nin kanen. Ket main anamaet nin saya a kai
ya mangna' nin karni ta sa wana ket maiyawa' nin kanen.
3 Ket no wanin, siin si mamper a sarba ket magwa' nin
kanen, andi' naya nin kai baga-bagawen in si kai nin mam-
pangna' nin karni. Wanin anamaet, siin si sa wana ket
maiyawa' a mangna' nin karni andi' na ibarita' a mam-
pagkasalanan ya in si mampangna' nin karni ta inako' naya
in anamaet nin Dios.
4 Anaod, kasa gapo nin kanepegan tamon mangibarita' a
kusto o abas a man-gaw'en nan katulong nan sayay tawo ta
sya tamo' nin amo na a main nin kanepegan nin mangibarita'
nin wanin. Si Dios a Uunuren na, ket maako' naya nin Dios ta
tulungan nayan mangwa' nin say kusto.
5 Main anamaet nin mammemper a main nin uawron
ngilinen ra. Ket main sara et anamaet a para konra, pari-
pariho nga'min a awro nin maikana' sa pagsisirbi konan Dios.
Sa maipa'ka' sa sayti, say saya tan saya ket matkap nin talagan
disisyunan nayti sa lalaman nan diri.
6 Si saya ket main nin ngilinen nan uawro ta sa wana ket
sain a manepeg sa pangingikit nan Dios, ket rabay nayan
paririketen a Dios. Wanin anamaet, si mamper a sarba ket
magwa' nin kanen, igalang nayay Dios no mangan ya ta
kisalamatan naya bana' sa kanen na. Siin anamaet si kai nin

* **13:12** Mabasa no pa'no nin gaw'en ti sa Efeso 5:1-14; 1 Tesalonica 5:1-11.

mangna' nin karni, igalang naya anamaet a lamang a Dios no
kai ya nin mangna' tan kisalamatan nayan lamang.
7 Anaod, kasa kontamon mammemper a mabyay nin
kabukudan na tan kasa anamaet lamang a mati nin kabuku-
dan na,
8 ta mabyay atamo ta pigaw nin paririketen yay Dios.
Wanin anamaet a lamang no mati atamo. Kasaynan raruma
no kai si Dios tamo' a main ikon kontamo, mabyay o mati
atamo man.
9 Si rason anaod a nati tan sinmubli' yan mabyay si Cristo
ket, ta pigaw nin syay mag'adi' sa sarba, saray mabyay et man
o saray nati ana.
10 Si'ka edet, kasa gapo nin kanepegan mon istrikto
mosaran sintinsyawan a kapada mon mammemper
maipa'ka' sa riglaminto. Si'kan saya et anamaet, abas a
balawen mosaray kapada mon mammemper a kai nin
sumunor sa riglaminto. Marate' li' a awro a, sarba tamo
ket, umadap konan Dios ket sya li' a manintinsya sa barang
saya tan saya kontamo
11 ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Si'kon mismo nin si Dios, edengan koy ibarita' ko a rumate'
li' a awro a say sarban tawo,
manalimukod sa adapan ko tan alilbien rako nin Dios.”*
12 Ket anaod say barang saya kontamo umadap li' konan Dios
nin umbat sa sarban ginwa-ginwa' tan inirgu-irgo na.

Andi' ma nin Pagkasalananen a Kapada mon Mammemper

13 Edet, andi' atamoyna nin mamakasalanan no kai edet,
disisyunan tamon ilagen tamoy makagwa' nin animan a
pangibwatan ran magkasalanan nin kapada tamon mam-
memper.
14 Bilang wadi', bana' ta naipasaya ako kona ni Uunuren
tamon Jesus, tanda' kon peteg a kasan maiyawa' nin kanen
sa pangingikit nan Dios.* Bale' no konan sayay tawo ket
maiyawa' yayti wadi' e nin kanen, magkasalanan ya no man-
gan yan siti.
15 No bana' ta kanen mo ket si kapada mon mammem-
per ket mapaidap a nakem na, sain say man-gaw'en mo
mangipa'kit a kasan pangangado' mo kona. Nati ya si Cristo
para anamaet a lamang kona kanya' nin andi' mo sidaen a
pakikalamo' na konan Dios bana' tamo' sa pangangan mo!
16 Ket, sa tanay kasan mairgo ran makasida', andi' moyoyna
nin gaw'en abirno nin tanda' moyon manepeg a man-gaw'en
moyo.

---

* **14:11** Isaias 45:23; Filipos 2:10-11. * **14:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 8:1-13; 10:23-33.

17 Wanin ta no maipa'ka' sa say maalaga konan Dios sa
pag'uuray na kontamo, ambo' nin no ani a manepeg o ambo'
nin manepeg nin kanen o inumen, no kai edet, a mapteg
a kabibyay tamo sa pangingikit nan Dios, a makapitutuno
atamo tan a maririket atamo. Sarban sayti ket pangibwaten
nan Ispirito nan Dios.
18 No wanin a kabibyay tamo sa panunumbok tamo kona
ni Cristo, paririketen tamoyay Dios tan raywen ran kapada
tamon tawo a pigagawa' tamo.
19 Kanya' nin say ipamuspusan tamoynan gaw'en ket
saytaw say makapamitutuno kontamo tan say makapama'get
nin pammemper nin barang saya tan saya.
20 Andi' tamo nin sidaen a nagwaan nan Dios bana' tamo' sa
kanen. Tutuon say sarba ket magwa' nin kanen, bale' no say
pangangan tamo ket pangibwatan nin pagkakasalanan ran
raruma, say pangangan tamo, abas.
21 Mabista nin kai atamo mangan nin ipa'ka' a maiyawa'
nin kanen, o kai atamo minom nin arak, o kai atamo mangwa'
nin animan a pangibwatan nin pagkakasalanan ran kapada
tamon mammemper.
22 Animan a tepren moyo maipa'ka' sa saytin bubagay,
iti tana komoyo tan konan Dios; kai moyoyna nin matkap
nin ipatandaan et konran raruma. Makarma' yay tawon sa
angan-angan na ket manepeg yay ginwa' na nin sayay bagay
ket, kasa anamaet lamang nin puon mangibwat sa ginwa' na
a gulwen ya nin kunsinsya na.
23 Bale' si si'numan a mangan nin magdwadwa ya, mas-
intinsyawan yan nagkasalanan ta ginwa' na a mantepren na
nin abas. Say katutu'wan, no kai atamo nin magmatalek
a say man-gaw'en tamo ket say makapaririket konan Dios,
mampagkasalanan atamo.

15

Miaasikaswan a Barang Saya tan Saya

1 Ket, si'tamon napasaya a nakem tamo, antabayan tamo
sarain saray main nin pagdudwadwa et. Ambo' tamo' nin say
makapaririket kontamo a asikaswen tamo
2 no kai edet, gaw'en tamoy no ani a makapamaririket
tan makapamaabig konran kapada tamon mammemper ta
pigaw nin mapa'get a pammemper ra.
3 Wanin ta mismon si Cristo, kai na nin ginwa' no ani tamo'
a makapaririket kona. Nangyadi' a naipadles nin mabasa
sa Masanton Kasuratan, “Say ibari-barita' ran duka' komo, O
Dios, si'koy dimpaan nga'min.”*

* **15:3** Kanta 69:9.

4 Nasambit ko in ta, say naisurat ana sin saytaw et sin nu'na
sa Masanton Kasuratan ket maiyakay atamo ta pigaw nin
mag'in nin mapangitpel atamo nin dya'dya' tan mapaksaw a
nakem tamo. Ket ilalwan tamon tuloy a gaw'en nan Dios a
sarban nipangako' na.
5 Anaod, si Dios, syay mamin pangingitpel kontamo tan ma-
maksaw nin nakem tamo. Sapa kumon ta tulungan nakamon
mitutuno sa saya tan saya, nin kapadan nipagkabyay nan
Cristo a si Jesus.
6 Ket no wanin, mag'in kamo nin sayan-saya nin mangrayo
konan Dios a syay Ama na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
7 Kanya' edet anaod nin, kapada a siririket nakamon inako'
ni Cristo, wanin a gaw'en moyo sa saya tan saya komoyon
mammemper ket, no wanin, mapagalangan yay Dios.
8 Anaod, ibarita' ko komoyo a si Cristo, nag'in yan sayay
katulungan para konran Judio ta pigaw nin ipa'kit na konra a
gaw'en nan Dios a nibarita' nan gaw'en na. Pinatutu'wan na
a gindat anan nipangako' nan Dios konran pupuon ran Judio.
9 Nag'in ya anamaet a lamang nin katulungan ran ambo'
nin Judio ta pigaw nin raywen rayay Dios bana' sa inganga'do
na konra. Sain a man'ibarita' sa Masanton Kasuratan a wana,
“Sa busel ran ambo' nin Judio, kisalamatan kata, O Dios,
tan mangansyon akon pangrarayo komo.”*
10 Wana et sa Masanton Kasuratan a mabasa tamo,
“Si'kamon ambo' nin Judio, kiririket kamo konran Judio a
pinili' nan Dios nin tutawo na.”*
11 Mabasa et a lamang sa Masanton Kasuratan,
“Si'kamon ambo' nin Judio, raywen moyay Dios.
Sarba moyon tutawo, raywen moyan maong.”*
12 Nipadles na anamaet ni Isaias a wana,
“Main li' nin puri na ni Jesse* nin rumate' tan
sya li' a mag'uray konran ambo' nin Judio.
Sya li' a puon nin ilalo ra sa nipangako' na.”*
13 Kanya' edet nin, si Dios a puon nin ilalo tamo. Sapa
kumon ta byan nakamon peteg nin ririket tan katinekan
bana' ta mampagmatalek kamo kona, ta pigaw nin mangib-
wat sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios ket laloynan umget a
pangingilalo moyo.

Say Nipanurat konan sitin Surat ket Partin Nakaibakian na ni Pablo

14 Bubsat, peteg a ilalo ko komoyo. Tanda' kon peteg a
napno' kamon kamaungan konran raruma. Tanda' ko et a

* **15:9** Kanta 18:49. * **15:10** Deuteronomio 32:43. * **15:11** Kanta 117:1.
* **15:12** ***Jesse*** - Sya a tatay na ni Adi' David (1 Samuel 17:17) tan puon na ni Jesus.
* **15:12** Isaias 11:10.

lamang a masadag anay tanda' moyo maipa'ka' sa katutu'wan
ket makapiakayan kamoynan saya tan saya.
15 Bale' mataman nin wanin, konan sitin surat ko komoyo
ket main nin tepel ko nin ipapanemtem koy umnoy bubagay.
Nipatpel akon ipapanemtem in bana' sa nakaibakian kon
bana' sa kamaungan nan Dios kongko,
16 nin pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus nin maipa'ka'
konran ambo' nin Judio. Nibaki' nakon magsirbi sa
masagradon gawa' nin pangingipatanda' konan Mabistan
Patanda' nin nangibwat konan Dios. Ket nipatpel ako
maipa'ka' komoyo ta pigaw nin yupa' konan Ispirito nin
ginwa' nakamon kumana' konan Dios ket, mapagustwan ya
sa pangida'ton ko komoyo kona.
17 Siin a trabaho ko, kanya' anaod nin man'ipasirayo koya a
Cristo a si Jesus maipa'ka' sa ginwa' nan Dios.
18 Anaod, say kal-la tamo' nin ipasirayo ko ket say nagwaan
na ni Cristo sa nipagwa' kongko, si main anan ambo' nin Judio
nin mantumulok kona ni Cristo. Inusar na a narnge' ran
nibarita' ko tan na'kit ran pagkabyay ko
19 tan say makapaka'ngap nin nangyadi' nin pammatutuo
nin maipa'ka' kongko a ginwa' nan Ispirito nan Dios yupa' sa
pakayadi' na. Sa sarba nin lulugar, mangibwat sa Jerusalem
anggan sa Ilirico, naila'pos koyaynan nipatanda' a Mabistan
Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
20 Anaod, natukid ko a apes kon tuloy nin gaw'en a si
ipatanda' koyay Mabistan Patanda' sa lulugar a kai raya
et gapo nin tanda' si Cristo, ta pigaw nin kai akoyna nin
mangipatanda' sa nangipatandaan raynan raruma.
21 Ket, sain a gaw'en ko, maitukoy sa sayti a mabasa sa
Masanton Kasuratan,
“Saraytaw saray tutawon kai et nakarnge' maipa'ka' kona,
makatanda' raya li' a lamang,
tan saraytaw saray kai et napatandaan,
mataros ra li' a lamang a maipa'ka' kona.”*

Plano na ni Pablo nin Bisitawen yay Roma

22 Say paku-pako ko sa lulugar a saray tutawodtaw ket kai
ra et nin narnge' a maipa'ka' kona ni Cristo a makabada' a kai
ako pakapika' isen komoyo sa Roma.
23-24 Bale' sawanin ta nayadi' koynay gawa' ko sa sain a lu-
lugar, dumalan akodsen li' komoyo no mako ako sa Espanya,
bana' ta na'teng anan rabay koy makapika' isen komoyo.
Ket mayadi' li' a anted a panaon kodsen komoyo nin mamin
ririket kongko, ilalwan kon matulungan rako li' sa pangituloy
koyna nin pako ko sa Espanya.

* **15:21** Isaias 52:15.

25 Bale' sawanin, matkap a mako ako yapo' sa Jerusalem ta
main nin iyater kon tulong konran tutawo nan Dios itaw,
26 ta saray mammemper iti sa prubinsyan Macedonia tan
Acaya, naisip ran mabista a byan rasaran tulong a mumaidap
nin tutawo nan Dios itaw sa syudad nin Jerusalem.*
27 Nangibwat sa nakem ran bukod a ginwa' ra in. Bale'
matkap nin tuloy a tulungan rasaray mumaidap itaw sa
Jerusalem ta bara'mon siuutang sara konra. Wanin bana'
ta nangibwat konran Judio, mangkakirama' saray ambo' nin
Judio sa bubindisyon sa byay nin naipasaya konan Dios. Ket
anaod, manepeg tamo' a tulungan rasaray Judio yupa' sa
bubindisyon a mausar sa inawru-awron byay a man'ibi nan
Dios konra.
28 Ket no nayadi' koynayti li' nin gawa' ko tan naiparisibi
koyna li' a kwartan tulong konradtaw sa Jerusalem, mako
akoyna li' sa Espanya tan dumalan akodsen komoyo.
29 Ket, tanda' ko nin sa kappako kodsen komoyo,
mabindisyunan natamo li' nin kusto ni Cristo.
30 Bubsat, sa kakanaan na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo,
tan sa pangangado' tamo sa sayan-saya nin mampangibwa-
ten nan Ispirito nan Dios, mairot kon dawaten komoyo a
tulungan rako nin masuet moyon kadadasal.
31 Idasal moyo pa a idipinsa nakon Dios nin kai rako
mapa'no nin saray kai raya akuen si Cristo itaw sa Judea.
Idasal moyo et a say tulong nin kwarta nin ika' kodtaw
sa Jerusalem ket siririkat ra kumon nin risibyen nin saray
tutawo nan Dios itaw.
32 Idasal moyo a wanin, ta pigaw nin no karabayan nan
Dios ket maririket akon makarate' isen komoyo tan, sa
pakakikalamo' ko komoyo ket mainawnan atamo.
33 Sapa kumon ta si Dios a syay puon nin pitutuno ket isen
ya komoyo nga'min.

Peteg a wanin kumon!

16

Say Pangingitandudo' kona ni Febe

1 Man'itanda' koya sawanin komoyo a busat tamo sa pam-
memper a si Febe a saya nin katulungan sa trabaho sa dupong
ran mammemper itaw sa Cencrea.
2 Akuen moyadsen komoyo bana' ta tawo naya ni Uunuren,
ta wanin a manepeg nin gaw'en ran tutawo nan Dios. Tu-
lungan moya sa animan a pakatkapan na ta abaw saraynay
tutawon tinulungan na, ket saya akoyna konra.

---

* **15:26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:1-4; 2 Corinto 8:19; 9:5.

Pammakumusta konran Tutawo

3 Pakumustawen moyo sara pa si Priscila tan si Aquila nin
katrabahwan ko sa pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus.
4 Nisanla' ray byay ra bana' kongko, kanya' nin alaki a
utang kon maong a nakem konra. Wanin anamaet a sarban
dudupong ran ambo' nin Judio a mammemper.
5 Pakumustawen moyo sara anamaet pa a mammemper
nin mididinep isen sa bali ra ni Priscila tan Aquila.
Pakumustawen moya anamaet pa a mablin amigo kon
si Epeneto. Syay sangkau'nawan nin nagmatalek kona ni
Cristo itaw sa prubinsyan Asia.
6 Pakumustawen moya pa si Maria; nipakapaidap yan
kusto nin tumulong komoyo.
7 Pakumustawen moyo sara pa a kadayaan kon Judio a
sara si Andronico tan Junia, nin nakalamo' ko sa priswan.
Apostoles sara nin bantog tan nu'na saran nagmatalek
kona ni Cristo dyan si'ko.
8 Pakumustawen moya pa si Ampliato. Mabli ya anamaet
kongko nin tawo na nin Uunuren.
9 Pakumustawen moya et pa si Urbano nin katrabahwan
mi sa pagsisirbi mi kona ni Cristo, tan si mablin amigo kon
si Estaquis.
10 Wanin anamaet kona ni Apeles nin napatutu'wan anan
tutuon tawo na ni Cristo.
Pakumustawen moyo sara anamaet pa a pamilya na ni
Aristobulo,
11 tan si kapada kon Judio a si Herodion, tan saray mam-
memper itaw sa bali na ni Narciso.
12 Pakumustawen moyo sara et pa si Trifena tan si Tri-
fosa. Maseseg saran tawo nan Uunuren.
Pakumustawen moya pa si mablin amiga tamon si Per-
sida nin abaw anay nagwaan na sa pagsisirbi na konan
Uunuren.
13 Pakumustawen moya pa si Rufo a saya yan napili' nan
tawo na anaod nin Uunuren, tan si ina na nin ina koyna sa
kwinta.
14 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Asincrito, si
Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, tan saray bubsat sa
pammemper nin kalalamo' ra.
15 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Filologo,
Julia, Nereo tan si busat nan babayi, tan si Olimpas tan
saray tutawo nan Dios nin kalalamo' ra.

16 Mipasamanwan kamon mikumustawan nin mangipa'kit
nin pilalabyan moyo nin mibubsat sa pammemper kona ni
Cristo.

Mampakumustawen kamo nin sarba nin dudupong ran
tumper kona ni Cristo nin dinalan-dalanan ko.

Say Masusuyot a Dawat na ni Pablo

17 Bubsat, dawaten ko komoyo a pakatalad kamo konran
sarain saray manida' nin uksoy moyo tan sidaen a pammem-
per ran tutawo bana' sa akay ra nin swawi' sa katutu'wan a
niyakay anan gindat komoyo. Andi' kamo gapo nin kilimug-
limog konra
18 ta sarain nin tutawo ket ambo' nin si Uunuren tamon
Cristo a mampagsirbyan ra, no kai edet, say karabayan ran
bukod. Mabibistay irgo ra tan mama'yu-pa'yok sara ket
manlingwen rasara tamo' a tutawon ambo' nin mapangadal.
19 Anaod, pitanda-tanda' ran mammemper sa nagsik-
abarang nin lugar a maipa'ka' sa katutulok moyo kona ni
Cristo, ket maririket akon tuloy maipa'ka' komoyo. Wanin
man, dawaten ko nin pakatalad kamo ta rabay kon mag'in nin
mautek kamo no maipa'ka' sa pangwa' nin kamaungan, bale'
kasan tanda' moyo no maipa'ka' sa pangwa' nin kadukaan.
20 Ket no wanin moyo, si Dios a syay puon nin pitutuno, sa
ambo' anan ma'teng ket liso nayan ipatalo komoyo si Satanas.
Rumate' kumon komoyo a bindisyon na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.

Say Pammakumusta ran Kalalamo' na ni Pablo

21 Si Timoteo nin katrabahwan ko, pakumustawen
nakamo; wanin ra anamaet ni Lucio, Jason tan Sosipatro
nin kapada kon Judio.
22 Si'ko anamaet nin si Tercio a tagasurat ni Pablo sa
nibarita' na konan sitin surat na, mampakumustawen
katamo bilang kapada moyon mammemper kona ni Cristo.
23-24 Si Gayo nin mampagtuluyan ko a si'kon si Pablo, a
sa bali nay pididinepan ran mammemper iti, mampaku-
mustawen nakamo.
Mampakumustawen nakamo et ni Erasto nin trisuriro nan
syudad nin Corinto. Mampakumustawen nakamo et ana-
maet ni Cuarto nin busat tamo sa pammemper.*

Pangrarayo konan Dios a Sangkadunungan

25 Raywen tamoyay Dios!
Sya tamo' a makapama'get nin pammemper moyo
mangibwat konan Mabistan Patanda'
a man'ipatanda' ko maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
Sin gindat a panaon, bara'mon niyadi yaytin katutu'wan

---

* **16:23-24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo. Peteg a wanin kumon!*

bale' sawanin, mayadi' a pinasyan kaanrwan nin panaon a
linmabas, [26] ket nipatandaan nayna in nin katutu'wan nin
Dios.
Nipaisurat-surat na in konran prupita sin na'teng anan
panaon tan sawanin
ket nigan-gan na anamaet a ipatandaan ti nin katutu'wan sa
sarban tutawodti sa mundo
nin si Dios a kasan tarana' tan kasan lamang nin anggawan,
ta pigaw nin say sarba ket tumulok kona bana' sa
pagmamatalek ra kona.
[27] Si Dios, syan bukod a sangkadunungan sa sarba!
Marayo ya anggan-angga bana' sa ginwa' na yupa' kona ni
Jesu-Cristo.
Peteg a wanin!

Si U'nan Surat na ni Apostol Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti a u'nan surat na ni Pablo konran mammemper itaw sa syudad nin Corinto. Main nin nu'na dyan siti nin surat na konran taga Corinto (5:9), bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. Sitin surat na sawanin ket sinurat naya bana' sa maprubliman kapapa'sar nan dupong ran mammemper itaw tan ta pigaw nin ubatan na a tutepet ra (7:1). Maalaga nin tuloy kontamo a main yayti nin surat bana' ta iti tamo nin maadal a maipa'ka' sa prublima nin ba'yon dupong. Maadal tamo anamaet no ani a ubat nan Dios sa saytin prublima.

Nako nayadtaw nin nipatanda' ni Pablo a Mabistan Patanda' sa Corinto sin panaon nin ikarwan paku-pako na sa nagsikabarang nin lugar. Itaw ya nin sayay taon tan kapiknga', ket nagkamain nin dupong ran mammemper itaw (Ginwa-ginwa' 18:1-17). Iti sa Corinto a sintro nin gubyirno nan Acaya a sayay prubinsyan nasakupan nan Roma. Siti si Acaya ket Grecia ana sawanin a ngaran na. Sangkaalakyan tan sangkaimpurtantiwan yaytin syudad si Corinto sin saytaw pwira konan Roma, bana' ta iti ya sa abay nin alakin taaw. Bantog ya bana' sa abaw itaw nin alalakin kumirsyo, abaw a klasin rilihyon, tan bana' a lamang ta abaw saray lulalaki tan bubbayidtaw nin mi'ya-mi'yan tamo'.

Kayadi' nin linmabas a masurok nin tuloy taon, sin itaw ya si Pablo sa syudad nin Efeso, nakarisibi yan surat a nangibwat sa dupong ran mammemper itaw sa Corinto. Main anamaet nin narnge' nan irgu-irgo maipa'ka' konra. Iti konan sitin surat, binibilin nasara maipa'ka' sa piaaway ra (1:10–4:21) tan ambo' nin manepeg nin pirararay (5:1-13; 6:12-20). Imbatan na anamaet ni Pablo a tutepet ra maipa'ka' konran tutawon rabay ray sumrep sa istado (7:1-24), tan no ani a mabistan gaw'en ran saray bubalo tan saray raruman kasan asawa (7:25-40), tan wanin et, say maipa'ka' sa kanen a niyatang sa dios-dios (8:1-13). Nibarita' nadti ni Pablo konra a maipa'ka' sa no ani a manepeg tan kusto nin gaw'en maipa'ka' sa dupong ra, pati say maipa'ka' sa pakababa' nin man'ibi nan Ispirito nan Dios konran mammemper para sa pakapagsen nin pammemper nin saya tan saya (10:1–14:40). Niyakay na et a maipa'ka' sa isusubli' nin mabyay (15:1-58).

Wana ni Pablo a say matkap nin ipamuspusan ran gaw'en ket say kawa'nanen ray saya tan saya (12:31–13:13).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang tan pakikisalamat na ni Pablo (1:1-9)
Say prubliman kasan pipapasaya sa dupong ran mammemper (1:10–4:17)
Matkap a galten rasaran mammemper a gumu-gumwa' nin duka' sa dupong ra (4:18–5:13)
Say pangingidimanda nin kapada nin mammemper (6:1-11)
Say pangungusar sa lalaman nin mamin kagalangan konan Dios (6:12-20)
Say maipa'ka' sa nisurat ran saray mansuratan (7:1–15:58)
Si tepet maipa'ka' sa kasesrep sa byay a main nin asawa (7:1-40)
Si tepet maipa'ka' sa kanepegan nin mangan nin say niyatang sa dios-dios (8:1–11:1)
Say manepeg para konran bubbayi sa dupong ran mammemper (11:2-16)
Say manepeg nin tumbuken sa Pagkukumunyon (11:17-34)
Say pangungusar nin pakababa' a mangibwat konan Ispirito nan Dios (12:1–14:40)
Say maipa'ka' sa isusubli' nin mabyay (15:1-58)
Say panininep nin tulong konran kapammemperan (16:1-4)
Say plano na ni Pablo (16:5-9)
Say masusuyot a bubibilin na ni Pablo (16:10-18)
Pammakumusta (16:19-24)

1 Si'ko si Pablo, a bana' ta karabayan nan Dios, sinagyat nakon
mag'in nin apostol nan Cristo a si Jesus. Kalamo' koyadti si
busat tamo sa pammemper a si Sostenes.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mam-
memper konan Dios isen sa syudad nin Corinto. Si Dios
nipurok nakamo nin tutawo na sin naipasaya kamo konan
si Cristo a si Jesus. Sinagyat nakamon Dios nin mag'in
nin dirin tutawo na kapadan nipanagyat na konran sarban
raruman tutawo sa sarban lugar nin mampangrayo kona ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo, a syay pari-parihon Uunuren
tamo nga'min.
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo, bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Say Pakikisalamat na ni Pablo

4 Kai nin ma'pos a pakikisalamat ko konan Dios bana' sa
bindisyon a nibi na komoyo mangibwat sa kamaungan na
yupa' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.

5 Ket, pinuyaan kamo, si'kamon naipasaya kona, nin
sarba nga'min nin matkap moyo, laloynay pakababa' moyon
mangyakay nin minsahi nan Dios tan say kadunungan moyo
nin nangibwat kona.
6 Wanin ta say man'iyakay mi maipa'ka' kona ni Cristo ket
niyator moyo sa kukapusuan moyo,
7 kanya' nin iti nga'min komoyo a sarban man'ipuya' nan
Ispirito nan Dios leg'an moyon masulit nin mantaga'nan a
pakaipadar na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
8 Antabayan nakamon pagsenen anggan kala'pusan ta pi-
gaw nin kasa li' nin maiparsa komoyo sa awro nin sumubli'
yay Uunuren tamon si Jesu-Cristo.
9 Wanin ta si Dios ket mailalwan ya. Sya a nangayab
komoyo nin kikalamo' ana konan Anak nan si Jesu-Criston
Uunuren tamo.

Say Prubliman Kasan Pipapasaya sa Dupong sa Corinto

10 Kanya' nin panginga'do moyo pa, man'aduen kon bubsat,
a sa pakayadi' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, ket andi'
kamo nin mipuruk-purok. Ana edet, mipapasaya kamo ana-
maet nin sayan-sayay pangingisip tan apes moyo.
11 Man'ibibilin ko in komoyo ta natandaan ko konran
tutawo na ni Cloe, man'aduen kon bubsat, a mampiaawayan
moyo no si'no a pangulo nin manepeg moyon tumbuken.
12 Say rabay kon irgwen ket main sara komoyoy mamarita'
a wanra, “Iti kami kona ni Pablo.” Wanra bale' nin raruma,
“Ya, iti kami kona ni Apolos.” Wanra et nin raruma, “Si'kami,
kona ni Pedro*.” Saray raruma et wanra, “Si'kami bale', iti
kami kona ni Cristo.”
13 Ka'kit a wanin! Matau-tao ya para si Cristo? Mayin,
si'ko para nin si Pablo a nipasak sa kudos para komoyo? Sin
binawtismwan kamo ket sa ngaran ko para nin si Pablo?
14 Kisalamat ako konan Dios ta ambo' nin si'ko a na-
mawtismo komoyo, no kai sara tamo' si Crispo tan si Gayo a
binawtismwan ko,
15 kanya' nin sawanin ket kasan makapamarita' a bi-
nawtismwan ya sa ngaran ko.
16 Ay o', si'ko et anamain a namawtismo konran myimbron
pammali na ni Estefanas, ket pwira konra kasaynan raruma
et nin mapanemtem kon binawtismwan ko.

Say Nikaipasak nan Cristo ket Syay Kadunungan nan Dios

17 Anaod, kai nako nin nibaki' nin mako mamawtismo
ni Cristo, no kai edet, nin mangipatanda' konan Mabistan
Patanda'. Ket sa sain nin pangingipatanda' ko, kai ako nin

---

* **1:12** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas.* Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Juan 1:42.

mampangusar nin makaayat nin susarita' ta pigaw nin saray
tutawo ket kai sara nin maayat sa kaungan ko, no kai edet,
matandaan ra a si minsahi maipa'ka' sa nipati na ni Cristo sa
kudos ket siti a main nin pakayadi'.
18 Anaod, siin si minsahi nin maipa'ka' sa kuri nin ni-
pati na ni Cristo sa kudos, wanran saray mangkaika' sa
pakadusa li' ket kakalawakawan ya tamo', bale' kontamon
man'ikadayo' nan Dios sa pakadusa ket mangkaikspiryinsya
tamoy pagkukuri nin pakayadi' nan Dios sa sain.
19 Wanin a lamang a wanan Dios nin mabasa sa Masanton
Kasuratan, wana,
"Ipa'kit ko a say diri ran kadunungan nin saray mam-
pangipa'ka' a madunong sara ket kasan kakanaan,
tan ipa'kit ko a say pananaros ran saray matudyo' a pana-
naros ket kasan alaga."*
20 Kanya' nin ani a maibarita' tamo maipa'ka' konran saray
man'ibilang ran tutawo nin madunong, tan saray intilihinti,
tan saray maong nin mag'irgo? Kai para a si Dios ket nipa'kit
na a say sarban kadunungan nin tutawo ket kasan kakanaan?
21 O' a ta madunong yan tuloy a Dios ket plano naynan gindat
a kai matandaan nin tutawo no si'no ya sa pangungusar ran
kadunungan ran diri. Ana edet, rabay nan isalba nasaray
tutawo bana' tamo' ta namper sara sa man'ipatandaan mi a
wanran mumadunong ket kakalawakawan.
22 Wanin ta, saray Judio, maningkap saran milagron
paka'kitan nin katutu'wan nin man'iyakay ba'yo sara nin
mamper, tan saray ambo' nin Judio, rabay ray ararem nin
uakay nin naipatukdo' sa pangingikit ra bilang tawo.
23 Say man'iyakay mi bale' ket, si Cristo a syay nibaki' nan Dios
nin mag'uray iti sa mundo ket nipasak ya sa kudos, ket sitin
akay swawi' ya sa say iti sa kukaisipan ra. Maipa'ka' konan
siin, saray Judio kai ra gapo nin maitulok a nakem ra, tan
kakalawakawan anamaet tamo' konran ambo' nin Judio.
24 Bale' kontamo nin si'tamon nasagyat nan Dios, Judio atamo
man o ambo', napatutu'wan tamoyna a say nikaipasak na ni
Cristo sa kudos ket ipa'kit a pakayadi' tan kadunungan nan
Dios.
25 Anaod, si ginwa' na nin Dios nin man'ipa'ka' ran tutawo
nin kakalawakawan tamo' ket mas maalaga ya dyan say
kadunungan ran diri. Anamaet, si ibarita' ra nin nikatalo nan
Dios ket mas a magwaan nan siti dyan say sarban pakababa'
nin tawo.
26 Kiten moyo tanay kapapa'sar moyo, inado' kon bub-
sat. Sin kinayaban nakamon Dios, matalag sara komoyoy
madunong sigon sa pangingikit ran tutawo. Matalag sara

* **1:19** Isaias 29:14.

komoyoy main nin mababa' tan matalag sara anamaet a
ata'gay a nikatawo ra.
27 Anta, si Dios pinili' nasaray tutawon man'ibilang ran
raruma nin kalawakaw ta pigaw nin pading'eyan nasaray
mangipa'ka' a madunong sara. Pinili' nasara anamaet nin
Dios a ibilang ran kasan mababa' nin tutawo ta pigaw nin
pading'eyan nasaray mangipa'ka' a mapwirsa sara.
28 Pinili' nasara et nin Dios a ayupa' a nikatawo ra. O'
pinili' nay ibilang nin kasan kwinta ta pigaw nin gaw'en nan
makasawan nin kuri a ibilang nin mapwirsa.
29 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin kasa gapo nin
si'numan nin tawo a makapimaung-maong sa adapan na.
30 Ket si'tamo bale' nin mammemper, si Dios, nipasaya
natamo konan Cristo a si Jesus. Ket bana' kona ni Cristo,
nag'in atamon mapteg sa pangingikit nan Dios tan nipurok
natamon mag'in nin tutawo na tan ginlat natamo sa
pakaaripen nin kasalanan. Sawanin, say kadunungan nan
Dios, iti kona ni Cristo nin nibi na kontamo.
31 Ket bana' ta wanin ma'kit tamoy katutu'wan nan Masan-
ton Kasuratan a wana:
"No mangipasirayo a si'numan, say ginwa' na tamo' nin
Catawan a ipasirayo na."*

2

Naipatukdo' sa Pakayadi' nan Ispirito a Akay ra ni Pablo

1 Ket si'ko, man'aduen kon bubsat, kai ako nangusar nin
ararem a pag'iirgo o kukaisipan ran mumadunong sin prim-
iro kon nakodsen nangipatanda' komoyo nin maipa'ka' sa
mabistan patanda'* nan Dios.
2 Wanin ta nipangako' ko sa lalaman ko nin say ipatandaan
ko tamo' komoyo ket say maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, say
maipa'ka' kona a nipasak ya sa kudos.
3 Sin rinmate' akodsen komoyo, main nin kakapuyan nin
lalaman ko tan masalak ako ta bangli' no kai ko mababaan
nin gaw'en a man'ipagwa' nan Dios kongko.
4 Sa nipangipatanda' ko, kai ako nangusar nin makaayat
nin susarita' nin bilang konran madunong nin tutawo, bale'
si Ispirito nan Dios pinatutu'wan nin pakayadi' na a nibarita'
ko.
5 Say gagara nan Dios ket, a say pagmamatalek moyo kona
ket kai moyo kumon nin ipatukdo' sa kadunungan nin tawo
no kai edet, sa pakayadi' nan Dios.

Say Kadunungan nan Dios ket Niyadi sin Saytaw

---

* **1:31** Jeremias 9:23-24; 2 Corinto 10:17. * **2:1** ***mabistan patanda'***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:niyadin plano.*

6 Mataman bale' nin wanin, main nin peteg nin kadunungan a nangibwat konan Dios ket sayti a man'iyakay mi anamaet konran saray magsen anay pammemper ra. Sayti ket ambo' nin kapadan kadunungan nin tawo tamo' o kadunungan nin nangibwat konran saray mampag'uray konan sitin mundo nin naiketeg anan makasa a pakayadi' ra.
7 Sayti nin man'iyakay mi ket say plano nan Dios nin niyadi na yapo'. Sin saytaw et, mi'sa na et nin pinarsa a sarba, nidisisyon nayna no ani a gaw'en na ta pigaw nin makakirama' atamo sa kata'gayan na.
8 Saray mampag'uray konan sitin mundo kai ra nin natarusan a tutuon kadunungan nan Dios, kai raya nin naamingaw ti nin plano na, ta no naamingaw raya, kai raya kumon nin nipasak sa kudos a Uunuren nin nipadar na a pinasyan kata'gayan na.
9 Anta sitin plano nan Dios, siti a man'ibarita' sa Masanton Kasuratan itaw sa wana,
“Say pinasyan anda' tan makapaka'ngap nin bubagay a kai et gapo nin na'kit,
kai et gapo nin narnge' o kai et gapo nin sinumrep sa nakem nin tutawo,
sain a bubagay nin nisadya' nan Dios para konran mangawa'nan kona.”*
10 Ket komin nibi nayay Ispirito na, nipatarusan na anaod nin Dios in nin bubagay ta si Ispirito nan Dios, tanda' na nin maong a sarba nga'min, mataman et nin say sangkaararman anan adin kukaisipan nan Dios.
11 Kasa anaod nin makataros sa kanakman nan sayay tawo no kai sya tamo' nin diri; wanin anamaet a lamang, kasan makataros sa kanakman nan Dios no kai si diri nin Ispirito na.
12 Edet anaod, si'tamo, si Ispirito nan diri a rinisibi tamo! Kanya' nin ambo' tana nin yupa' sa pangingisip nin tutawo konan sitin mundo a pananaros tamo, no kai edet, say pangingisip nan Dios. Nibi naya nin Dios a Ispirito na kontamo ta pigaw nin irama' natamo sa mabibista nin nibi-nibi nan masibulot a nakem nin Dios kontamo.
13 Ket sa pangipapalaway mi anamaet, kai kami mangusar nin pag'iirgon bilang konran mumadunong a tawo, no kai say niyakay nan Ispirito nan Dios. Man'ibarita' mi a maipa'ka' konan Dios nin say man'usaren mi ket say mangibwat konan Ispirito nan Dios.
14 Bale' si tawon say nikatawo na tamo' a mampag'uray kona, kai na nin akuen a bubagay nin mangibwat konan Ispirito nan Dios ta kakalawakawan tamo' nga'min para

* **2:9** Isaias 64:4; 65:17.

kona. Kai maabot nin pakataros na ta matarusan ti tamo'
mangibwat sa pangingipatyo' nan Ispirito nan Dios.
15 Si tawo bale' nin si Ispirito nan Dios a mampag'uray kona,
matimbang nay kakanaan nin sarba, bale' saray tutawo a
kasa yay Ispirito nan Dios konra, kai rasara matimbang nin
manepeg a tutawon main yay Ispirito konra.
16 Anaod, mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a wana,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin
gaw'en na?”*
Si'tamo bale', main ya kontamoy Ispirito nan Dios kanya' nin
say pinanakem tamo ket kapada nin pinanakem na ni Cristo.

3

Andi' nin Mipalpagan Maipa'ka' konran Trabahador Tamo'

1 Man'aduen kon bubsat, sin isen ako et komoyo, kai
katamo nin naiyakay nin bilang sa pangangakay ko konran
saray mampag'urayan nan Ispirito nan Dios, no kai edet,
niyakay katamo nin bilang nin uabing kamo et a ba'yu-
ba'yo kamo et nin namper kona ni Cristo tan bilang nin
mampag'urayan kamo et nin uapes nin tawo.
2 Bana' ta wanin moyo, niyakay katamo nin say mainum'ay
moyon matarusan nin maipada sa gatas a ikabyay nin abing.
Kai kamo et nin magwa' para sa ararem nin uakay nin
maipada sa kanen ran matuntawo. Anaod kai kamo et
magwa' para sa sayti,
3 ta say karabayan moyo et a mampag'uray komoyo.
Anaod, main et nin piiimbelan tan piaaway* komoyo, kanya'
nin ma'kit a say karabayan moyo et nin diri a mampag'uray
komoyo nin bilang konran saray ambo' nan tutawo nin Dios.
4 No saray raruma komoyo wanra, “Si Pablo a mantum-
buken mi,” tan saray raruma anamaet wanra, “Si Apolos a
mantumbuken mi,” mapala-palaway anaod nin ma'kit man-
gibwat sa man'ibarita' moyo a bilang kamo et nin saray ambo'
nan tutawo nin Dios.
5 Ani ya ket si Apolos tan si'kon si Pablo sa pangngipa'ka'
moyo? Pariho kami tamo' nin mampagsirbi konan Dios,
ta pariho kamin nangyakay komoyo, ket tinumper kamo.
Man-gaw'en nin barang saya komi a trabaho nan nibi nan
Uunuren.
6 Si'ko bara'mon nimula koy bikoy, tan si Apolos bara'mon
sinbuan na, bale' si Dios a namatubo', ambo' kami.

---

* **2:16** Isaias 40:13; Roma 11:34. * **3:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' a wanti:tan pipuruk-purok.*

7 Kanya' nin ambo' yay nangmula o si nambo' a impurtanti,
no kai si namatubo' tamo', si Dios.
8 Si nangmula tan si nambo', parihoy pa'sar ra tan si barang
saya ket gun-gunawan naya li' nin Dios sigon sa trabahon
nagwaan na.
9 Anaod, si Dios ket pariho nakamin katrabahwan. Ket
si Dios anamaet, ikon nakamon bara'mon gagawa' na nin
mampagtrabahwan mi.

Trabahador sara Tamo' si Pablo sa Pinakatimplo nan Dios

Bara'mo et nin si dupong moyon mammemper ket bali
nayan Dios nin man'ipapa'deng na komi,
10 ket si'koy bara'mon sayay matudyo' nin karpintiro nan
Dios. Sa pakababa' a nipuya' na kongko, nipa'deng koy
pundasyon bilang sa gawa' nan maistron panday. Sawanin
sakalakoynay mampangituloy nin mampamanday konan
bali, ket barang saya a mamanday matkap nin ilagen nay
gawa' na a say rabay nin irgwen ket pakandaen nay pangan-
gakay na.
11 Anaod, kal-la si Jesu-Cristo tamo' a ginwa' nan Dios nin
pundasyon nin pammemper tamo a bara'mon sa magsen
a pundasyon nin sayay pa'deng, ket kasaynan raruman
magwa' et nin ikwa.
12 Bale' saray pa'sar mampangituloy nin mamanday konan
sitin bali, magwa' a mampangusar saran kagaw'an a kai nin
mapuuran bilang say balitok, pirak, o say mablin bubato;
o mampangusar saran kagaw'an a madali' nin mapuuran
bilang say kayo, rabot tan dayami.
13 Ket, say trabahon nagwaan nin barang saya, pa'sar
ipadalan li' sa apoy, ket ma'kit li' no mapuuran o kai, a say
rabay nin irgwen, sa awro nin pangungukom nan Dios ket
ma'kit li' no main nin kakanaan o kasa, nin nagwaan nin
barang saya.
14 Ket no pa'sar maagwantawan li' nin nipa'deng nan sayay
tawo a apoy, gun-gunawan naya li' nin Dios,
15 bale' no say nipa'deng na ket napuuran, napirdi a pagal
na. Page' a maisalba ya a mabyay ya, bale' bara'mo yan tawon
nalibri tamo' a byay na sa puor.
16 Maka'ngap ako komoyon mammemper ta bara'mon kai
moyo nin maamingaw a si dupong moyo ket pa'sar timplo
nayan Dios ta si Ispirito na ket mampiikap ya komoyo.
17 Ket no main nin tawon gumwa' nin animan a makasida'
konan sitin pa'sar masagradon timplo nan Dios, sidaen naya
nin Dios ta si pa'sar timplo na ket ikon nayan diri, tan siin nin
pa'sar timplo na ket si'kamo.

18 Sawanin, usisaen moyon maong a lalaman moyon diri a
andi' kamo nin paibarang sa pangingisip moyo. No main isen
komoyo a mampangipa'ka' a madunong ya sa pagkabyay sa
sitin kapresan a panaon, say mabista ket gurutan nayna in
nin kadunungan tan mag'in yayna anabungat nin lantot sa
wanran tutawo, ket konan Dios, sya a peteg nin madunong.
19 Anaod, say kadunungan a mangibwat iti konan sitin
mundo ket kakalawakawan sa pangingikit nan Dios. Mabasa
sa Masanton Kasuratan a wana,
"La'wanen nasaran Dios a madunong sa sirib ran diri."*
20 Wana et a lamang,
"Tanda' nan Catawan nin kasan kakanaan nin say iti sa
kanakman ran saray mumadunong."*
21 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mipalpagan a tumu-
tumbok nakamo nin siti o sitaw e nin mangangakay ta say
tutuo ket, si'kamin sarba, iti kami para komoyo,
22 mataman nin si'kon si Pablo, o si Apolos, o si Pedro*.
Mataman et si sangkamundwan, o say byay, o say patiti, o say
mangyadi' sawanin, o say rumate' et, sarba nga'min ket nibi
nan Dios nin ikon moyo para sa kaabigan moyo.*
23 Bale' si'kamo, ikon nakamo ni Cristo, tan sya anamaet,
ikon nayan Dios.

4

Katulong nasara Tamo' nin Cristo si Pablo

1 Ket ta wanin anaod, say matkap nin pangngikwinta komi
ket ibabaki' na ni Cristo. Nagmatalkan nakami tamo' nin Dios
nin mangipatanda' nin plano na a gindat ket kai na et yapo'
nin nipatandaan.
2 Sawanin, konan siin, si sayay mampagmatalkan, matkap
anaod nin tutuo ya sa pangngawa' nan man'ipagwa' nan amo
na.
3 Ket, kongko, kasan pidumawan no usisaen moyo, o saray
raruman tawo, no matunong a pagtatrabaho ko o kai. Ni
mataman si'kon diri, kai ko nin mapya a pangungusga kon
diri sa gawa' ko.
4 Anaod, malinis a kunsinsya ko, bale' kai nin maibarita' nin
siin a malinis ako sa pangingikit nan amo ko a si Uunuren.
Sya tamo' a mangusisa' nin gawa' ko.
5 Kanya' nin andi' moyo nin inabo' a sintinsya ba'yo na et
nin inabo' ni Uunuren a Jesu-Cristo a sintinsya na no sumubli'
yadti li', ta ipa'kit na li' nin padaran a sawanin ket adi tan kai

---

* **3:19** Job 5:13. * **3:20** Kanta 94:11. * **3:22** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:17,32.

tanda' nin gugagara nin tutawo. Kayadi' li', say barang saya
ket mangrisibin manepeg nin rayo mangibwat konan Dios.

Matkap a Arigen rayan Mammemper si Pablo

6 Nginaranan koya si Apolos tan say lalaman ko, kawa'nan
kon bubsat, nin alimbawa' para sa kaabigan moyo nin
pakaadalan moyon say rabay nan ibarita' nin si wanra a
"Andi' moyo nin labasan a no ani a itaw sa kasuratan." Ket
mag'in kamon ambo' nin marangas maipa'ka' komi nin man-
gangakay moyo a pablyen moyo saray raruma bale' balawen
moyo saray raruma.
7 Si'no ya in si sa wana ket mas ata'gay kamo dyan saray
raruma? Kasa-kasa kamo no ambo' nin si Dios a mami.
Kanya' nin no pinayaburan nakan Dios, andi' ka gapo nin
marangas maipa'ka' sa sain.
8 Mampangimey kamo a bara'mon kumplito kamoyna sa
kamaungan nan Dios tan kasaynan pakatkapan moyo et
kona! Bara'mo kamoynan mampag'uray itaw sa Pag'adian
nan Dios, ket linabasan rakami ana nin mangangakay moyo!
Page' pa anaod kumon nin mampag'uray kamoyna, ta no
wanin kumon ket makakipag'uray kami komoyo anamaet!
9 Wanin pa anaod kumon ta sa wangko ket si Dios,
bara'mon ginwa' nakamin apostoles nin sangkaayupaan a
pa'sar sa sarban tutawo. Bara'mo kamin tutawon nasintin-
syawan nin patyen nin mangkikit-kikiten ran sarban tutawo
tan uanghil.
10 Man'ikwinta kamin kasinakem bana' kona ni Cristo, bale'
si'kamon inakay-akayan mi, say wamoyo no pinasyan kaun-
gan moyoyna bana' kona ni Cristo! Kasan mababa' mi, bale'
mapwirsa kamo anaod! Kai kami nin mambaga-bagawen,
bale' ata'gay a pangingikit komoyo anaod!
11 Anggan sawanin nin udas ket mabitil tan milata' kami;
kurang a seket mi; mangkaduksa-duksa' kami tan makudti-
makodtaw kamin kasan pammali mi;
12 mampagtrabaho kamin maong nin man'usaren mi a
gamet min maningkap nin ikabyay mi; no main nin magsari-
sarita' komi, idasalan misara; no marumi'-rumi' kami, itpel
mi;
13 no main nin manida' komi ket mabista a ubat mi.
Anggan sawanin, sa pangingikit ran tutawo ket kwinta ba-
sura kamidti sa mundo, a sangkaayupaan sa sarban tutawo.
14 Kai ko nin man'isurat ti nin pammading'ey komoyo, no
kai edet, pammibilin ko komoyon bilang kawa'nan kon a'nak
ko.
15 O', a'nak katamo anaod ta abirno nin magkamain kamon
abaw nin mammaga maipa'ka' kona ni Cristo, saya tamo'
a kwinta ama moyo. Nag'in akon bara'mon ama moyo sa

nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus, yupa' sa nipangi-
parate' ko konan Mabistan Patanda' komoyo.
16 Kanya' anaod nin mandawaten ko komoyo, arigen moyo
a kabibyay ko.
17 Siin a rason no mayin a binibilin koyan makodsen ko-
moyo si Timoteo, ta pigaw nin ipapanemtem na komoyoy pi-
gagawa' ko a sayti ket nangibwat konan Cristo. Man'ikwinta
koya anamaet nin kawa'nan kon anak ko sa pammemper tan
mailalwan koya. Say ibarita' na komoyo ket syan lamang a
man'iyakay ko sa adtiman nin dudupong ran mammemper a
keen-keen ko.

Matkap a Galten saray Gumu-gumwa' nin Duka' sa Dupong

18 Sawanin, sa pangngipa'ka' ran raruma komoyo a
mali'mo akoynan makodsen ket nipata'gay sarayna.
19 Bale', sa madali' anan awro, mako akodsen no iyaburoy
na nin Uunuren tan tandaen ko no ani a pakayadi' ra, ambo'
tamo' a maibarita' ran sarain a mampipata'gay.
20 Anaod, ipa'kit nan Dios a mampag'urayan nayay sayay
tawo yupa' sa gawa' nin pakayadi' na sa kabibyay nan tawo,
ambo' nin yupa' sa mabistan irgo nan tawo.
21 Ani a rabayen moyo? Mako akodsen para nin main awit
nin aspok, o nin maipa'kit koy pangawa'nan tan kauyamuan
ko komoyo?

5

1 Ket say mas grabi et, kunsintidor kamo! Naipara-parate'
ana kongko a main nin nikasama' nin gawa' a man'aburuyan
moyodsen! Si magsyuman kona ket ka'yan nayan saya nin
lalakidsen komoyo!* Klasin kadukaan in a mataman et nin
saray ambo' nin mammemper ket kai ra aburuyan!
2 Ket si'kamo, mampipata'gay kamo et sa udin! Matkap
kumon ket gumereng tan duming'ey kamo, tan matkap a
maglat yay tawon man-gumwa' nin wanin sa dupong moyo!
3-4 Abirno nin kasa akodsen, kalamo' rako sa kanakman.
Kanya' nin bara'mon isen akoynan lamang, ket sa pangilala-
man ko kona ni Uunuren tamon Jesus, sinintinsyawan koy-
ayna a tawon man-gumwa' nin wanin. Sa pididinep moyo,
kalamo' rako sa kanakman, ket sa pakayadi' na ni Uunuren
tamon Jesus,
5 iyagwang moya in nin tawo kona ni Satanas* ta pi-
gaw nin paidapen naya sa lalaman na ket mapatgen a

* **5:1** Mabasa a maipa'ka' sa kai nin pangangaburoy sa saytin gawa' sa Levitico 18:8; Deuteronomio 22:30; 27:20. * **5:5** Main saray raruman tawon niyagwang na ni Pablo kona ni Satanas sa 1 Timoteo 1:19-20.

pagkakasalanan na ta pigaw nin maisalba yan diri sa awron
sumubli' yay Uunuren tamo.
6 Sain say pipata'gay moyo ket ambo' nin manepeg sa
kapapa'sar moyon wanin isen! Sigurado akon tanda' moyo
a say kasalanan nan saya komoyo ket apiktawan nay intiro
moyo, kapada a say daite' tamo' nin pammakbo ket pakbwen
nay intiron masa.
7 Galten moyoynay kadukaan a bilang nin pammakbo sa
kabibyay moyo, ta pigaw nin maringgas kamo ket mag'in
kamon bara'mon ba'yon masa a kai gapo nalawukan nin
pammakbo, ta wanin a talagay pa'sar moyo. Anaod, si Cristo
a syay pa'sar Karniro tamo para sa paninilibra nin Pistan
Nipanglabas* ket nida'ton yayna!
8 Edet, udas anan pagsisilibra sa nikaparinggas tamo! Andi'
atamoyna nin gumwa' et nin bilang sa saytaw sa gindat
a kabibyay tamo a say duka' a gawa'-gawa' tan main nin
duka' a uapes, no kai edet, nin main anan karinggasan tan
katutu'wan, kapadan tinapay a kai nalawukan nin pam-
makbo.
9 Nisurat koyna komoyo* a andi' kamo nin kilimug-limog
konran tutawon man-gumwa' nin nikasama',
10-11 bale' kai ko rabay nin irgwen a saray ambo' nin
mammemper. Wanin ta no sara wadi' a pal'isan moyo nin
kilimug-limugan, matkap a lumakwan kamoyna konan siti
nin mundo. No kai edet, si man'ibarita' kon andi' moyo nin
kilimug-limugan ket si sayay mampamarita' a mammemper
ya bale' kiraray ya sa ambo' nan asawa, o maagom ya, o
mangrarayo yan dios-dios, o mabirngas ya, o mabubok ya,
o mannakaw ya. Ni kidungon mangan, andi' kamo gapo nin
kidungo sa wanin nin tawo.
12 Anaod, kai nin naipudir kongko a manintinsya konran
ambo' nin mammemper, no kai saray kapada tamon mam-
memper a kabiangan tamo.
13 Si Dios a manintinsya konran ambo' nin mammemper.
Bale' wanan mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Galten moyo saray gumu-gumwa' nin duka' sa dupong
moyo.”*

6

Say Pangingidimanda nin Kapada nin Mammemper

---

* **5:7** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **5:9** Main nin surat na ni Pablo konra nin nu'na dyan konan siti bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. * **5:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 13:5; 17:7,12; 21:21; 22:21,24; 24:7.

1 Saya et, kai kamo tana para nin mading'ey a si saya
komoyo a main nin riklamo konan sayay kapada moyon
mammemper ket ika' naya sa husgado konran kai raya nin
tanda' a Dios? Matkap ket iyadap moyo in kumon konran
tutawo nan Dios!
2 Kai moyo para nin tanda' a main li' nin awron si'tamon
tutawo na ket pag'urayan tamoyay intiron mundo? Gaw'en
moyo in li', kanya' nin marisulbi moyo kumon a madidintek
tamo' et nin bubagay.

3 Kai moyo para nin tanda' a mangusisa' atamo li' nin
uanghil? Gaw'en moyo in li', kanya' nin matkap ket mas
babaen moyo nin risulbyen a bubagay a maipa'ka' sa byay
tamo' et iti sa luta'.
4 Ka'kit nin wanti a gawa' moyo! No main nin riklamo moyo
ket sukat a konran saray kasan pakibiang ra konan Dios moyo
ipagamet nin iparisulbi!
5 Duming'ey kamo! Ani kasa tanan madunong isen ko-
moyon makababa' nin manimbang no si'noy main nin katu-
nungan konran bubsat na sa pammemper a mampikuntra?
6 Ka'kit nin wanin a si sayay mammemper ket ika' naya sa
husgado a busat na sa pammemper! Sa udin, konra et nin
ambo' nin mammemper!

7 Say katutu'wan, si midimandawan kamoyna ket ipa'kit
a nadaeg ana a pammemper moyo. Mas mabista a imbis
nin idimanda moyay busat moyo sa pammemper ket si pal-
abasen moyo tana no naagrabyado tan nasaor kamo;
8 bale' si'kamoyna edet a mampangagrabyado tan mam-
panaor, ket konra et nin bubsat moyo sa pammemper!
9 Tanda' moyon peteg a saray mangangwa' nin ambo' nin
mapteg ket kai sara nin makakirama' sa Pag'adian nan Dios.
Andi' moyo nin luku-lukwen a lalaman moyon diri. Saray
tutawon mampangwa' nin madawal tan nikasama' a gawa',
o mangrarayon dios-dios, o mamabayi o kilalaki, o bakla', o
tumboy, o ki'yan sa kapada ran lalaki o kapada ran babayi;
10 o mannakaw, o maagom, o mabubok, o mabirngas, o
tulisan, ket kasa gapo konra a makapangikon nin animan sa
Pag'adian na nin Dios.
11 O', wanin ran saray raruma komoyo sin saytaw, bale'
naringgasan kamoyna sa kukasalanan moyo; naipurok
kamoyna para konan Dios; naikwinta kamoynan mapteg sa
pangingikit nan Dios bana' sa pagkukuri nin gawa' na ni
Uunuren a si Jesu-Cristo tan si Ispirito nan Dios.

*Say Pangungusar nin Lalaman nin Mamin Kagalangan ko-
nan Dios*

12 Magwa' a wanan ibarita' nin sayay tawo,
“Pagkanawanawa ko a gaw'en koy animan a rabay ko.”
Anta, ambo' nin say sarba ket makatulong kontamo. Si'ko,
maibarita' ko, “Pagkanawanawa ko a gaw'en koy animan,”
bale' kai ko nin aburuyan a mag'in akon aripen nin animan.
13 Magwa' et anamaet a wana nin sayay tawo, “Say kanen
ket para konan tyan tan si tyan ket para ya sa kanen, bale'
si Dios ket parihon anggawan nayti li'.” Mataman anaod
bale' nin wanin, kai rabay nin ibarita' a say lalaman tamo
ket magwa' tamon agamirenen sa ambo' nin manepeg a
pirararay, no kai edet, naigagaran usaren tamoy lalaman
tamo sa pagsisirbi konan Uunuren, tan si kanepegan nan
Uunuren ket say pag'urayan nay lalaman tamo.
14 Wanti e no maipa'ka' sa lalaman tamo: si Dios, pasublien
natamo li' nin mabyay yupa' sa pakayadi' na kapada nin
nipamasubli' nan mabyay konan Uunuren.
15 Mampangimey kamon bara'mon kai moyo nin tanda' a
say lalaman moyo ket naipasaya kona ni Cristo. Anaod, say
lalaman moyo ket pa'sar saka-sakalakon parti nan si lalaman
na ni Cristo. Galten tamoya paray pa'sar parti nan lalaman
na ket ikiraray yayti konan sayay hustis? Andi' gapo!
16 Nepeg moyon tandaen a si lalakin kiraray sa hustis ket
kipasaya ya sa lalaman kona, ta wana sa Masanton Kasur-
atan, “Saray rwa ket mag'in saran sayan-saya.”*
17 Ket anamaet bale', si sayay tawo a kipasaya konan
Catawan, sya tan si Catawan ket mag'in nin sayan-sayay
kanakman ra.
18 Kaday'an moyo a ambo' nin manepeg a pirararay
ta say wanin nin kukasalanan ket naiduma sa raruman
kukasalanan a kai ya nin usaren ti nin lalaman sa pangn-
gawa'. Wanin ta si tawon mampangwa' nin ambo' nin
manepeg a pirararay, mansidaen nayay diri nin lalaman na.
19 Magwa' para et a kai moyo nin tanda' a say lalaman moyo
ket syay pinakatimplon mampiikapan nan Ispirito nan Dios
nin nibi na komoyo? Ambo' moyoynan ikon a lalaman moyo
no kai ikon naynan Dios.
20 Anaod, sinaliw nakamo nin nisubli' nakamo kona, kanya'
nin usaren moyoy lalaman moyo nin makapamin kagalan-
gan konan Dios.*

7

Si Tepet Maipa'ka' sa Kasesrep sa Byay a Main nin Asawa

---

* **6:16** Genesis 2:24. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 19:5; Marcos 10:8; Efeso 5:31. * **6:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 7:23.

1 Sawanin, say ibarita' ko maipa'ka' sa nisurat moyo kongko.
Mas a kaabigan no si sayay lalaki ket kasa nin asawa na.*
2 Bale', ta pigaw nin mapal'isan nin barang saya a pagkakasalanan yupa' sa ambo' nin manepeg a pirararay, si sayay lalaki o sayay babayi ket matkap a main nin asawa na.
3 Ket manepeg a si asawan lalaki, gaw'en nay ubligasyon na bilang asawa konan asawa na, tan wanin anamaet konan asawan babayi, manepeg a gaw'en nay ubligasyon na bilang asawa konan asawa na,
4 ta si asawan babayi, ambo' yayna a mampag'uray sa lalaman na no kai si asawa nayna; wanin anamaet, si asawan lalaki ambo' yayna a mag'uray sa lalaman na no kai si asawa nayna.
5 Andi' moyo nin isiblet a lalaman moyo sa saya tan saya, pwira wadi' no nitaratwan moyon main yapo' nin panaon a kai kamo yapo' nin miraray ta igagara moyo tamo' yapo' a panaon moyo sa kadadasal. Bale' mayadi' in a panaon, miraray kamoyna ta pigaw nin kai rakamo nin matukso ni Satanas bana' ta kai kamoyna nin makaagwanta.
6 Sayti ket pakitarusan ko komoyo maipa'ka' sa pikakasal; kai ko nin man'igan-gan.
7 Anaod, rabay ko a say barang saya kumon ket kipada kongko nin kuntinton kasan asawa. Bale' anaod, main nin nibi nan Dios sa barang saya, tan sayti ket niduduma.
8 Konran balo nin lalaki tan babayi ibarita' koyti:
Mas a kaabigan para komoyo no arigen rako nin kai kamo anamanaet nin sumrep sa byay a main nin asawa.
9 Bale' no kai moyo nin mapukpukan a lalaman moyo, mas maabig a sumrep kamo anamanaet sa byay a main nin asawa dyan si mapaidap kamo sa pammaed sa kaingaran moyon kiraray.
10 Sawanin, sayti a ibarita' ko konran main nin asawa. Kai ti nin nangibwat kongko no kai gan-gan na nin Uunuren:*
Andi' ya nin kisyay a babayi konan asawa na.
11 Bale' no kisyay ya wadi' a babayi konan asawa na, matkap a dumaer yan andi' ana nin kikalamo', o kidunong yan sumubli' konan asawa na. Anamaet, andi' naya anamaet nin isyay nin lalaki a asawa na.
12 Ket konra anamaet nin saray main anan asawa ba'yo sara nag'in nin mammemper, wanti a ibarita' ko ta kasan niyakay na maipa'ka' sa sayti nin Uunuren:

---

* **7:1** *Mas a kaabigan...asawa na.- O:Peteg nin mabista no kai ya nin mangraray a sayay lalaki.* * **7:10** Say nigan-gan na ni Jesus, itaw sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

No si sayay lalakin nag'in anan mammemper, si asawa na
ket ambo' yan mammemper, ket sitin asawa na napasayay
nakem nan mangkikalamo' kona, matkap a andi' naya nin
isyay.
13 Wanin a lamang a no si sayay babayin nag'in anan mam-
memper, si asawa na ket ambo' yan mammemper, ket sitin
asawa na napasayay nakem nan kikalamo' kona, matkap a
andi' ya nin kisyay.
14 Nibarita' ko a wanin ta bana' konan si asawan mammem-
per, babayi o lalaki, si asawa nin ambo' nin mammemper ket
naiyayi yaynan lamang sa pikakalamo' a iti sa pudir nan Dios.
No ambo' nin wanin, saray a'nak ra ket kai nasara kumon
nin maako' nin Dios, bale' anaod bana' konan si asawan
mammemper, iti saraynan lamang sa pudir nan Dios.
15 Bale' no si ambo' nin mammemper nin asawa, lalaki o
babayi, ket rabay nay kisyay, aburuyan moya. Sa wantin
mangyadi', si mammemper nin asawa, lalaki o babayi, kai ya
nin maitaker nin iti sa istado. Panemtemen moyo a say rabay
nan Dios ket si maituno atamon mammemper konran sarban
tawo.
16 Dumaer kamo kumon nin iti sa istado, si'kamon si asawa
moyo ket ambo' yan mammemper ta sali' pa a mag'in nin
dalan kamo a maisalba ya a asawa moyo.

Dumaer atamo sa Kapapa'sar tamo sin Sinagyat natamon Dios

17 Pwira sa sain, dumaer a barang saya komoyo sa no ani
a kapapa'sar nin nibi nan Uunuren kona sin ba'yo naya nin
nasagyat ana nin Dios. Siti a bibilin ko sa sarban dupong.
18 No bilang wadi' si sayay tawo ket naturi' yayna ta Judio
ya sin nasagyat nayan Dios, andi' na nin galten a paka'kitan a
naturi' yayna. Ket no ambo' ya anamaet nin turi' ta ambo' yan
Judio sin nasagyat nayan Dios, kai na nin matkap a paturi'.
19 Kasan pidumawan nin turi' ya man o kai, no kai say
impurtanti ket mantukiden nay man'ipagwa' nan Dios.
20 Dumaer a barang saya sa no ani a kapapa'sar na sa byay
sin nasagyat nayan Dios.
21 Saya ka paran aripen sin nasagyat nakan Dios? Andi'
mo in nin pakaaburidwan. Bale' no magkamain kan
pagkanawanawan mag'in nin ambo' nin aripen, kalapen ma
in nin pagkanawanawa.*
22 Anaod, panemtemen moyo a no saya kan aripen sin
nasagyat nakan Dios nin kipasaya konan Uunuren, naglat
nakayna sa pakaaripen mon magkasalanan ket ginwa' naka

* **7:21** *Bale'...kalapen ma in nin pagkanawanawa.- O:Bale' no magkamain kan pagkanawanawan mag'in nin ambo' nin aripen, mas pilien moyna a saya kan maong a aripen.*

nin kanawanawa ana a magsirbi kona. Wanin anamaet a
lamang, no saya kan ambo' nin aripen sin nasagyat ka, aripen
nakayna anamaet sawanin ni Cristo nin magsirbi kona.
23 Nibayad nay byay na ni Cristo nin nisubli' nakamo konan
Dios* kanya' nin tumubale' kamo kona, a andi' kamo nin
bara'mon mampaaripen sa tutawo.
24 Kanya' nin animan a kapapa'sar sa byay nin barang saya
sin panaon a nasagyat nayan Dios, dumaer ya sa saytaw nin
kapapa'sar na nin kialuyon konan Dios.

Si Tepet Maipa'ka' konran Kasan Asawa tan konran Balo

25 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' konran saray kai et
gapo nin sinumrep sa byay a main nin asawa.
Kasan gan-gan nan Uunuren maipa'ka' konra. Bale', bana'
sa inganga'do nan Uunuren kongko, mapagmatalkan moy-
oyti say iti sa nakem ko a itao ko komoyo.
26 Para kongko, bana' sa abaw nin idap a man'adapen tamo,
mabista para konan sayay tawo a kai nin sumrep sa byay a
main nin asawa.
27 Bale' si'kamon lulalaki nin main anan asawa, andi' moya
nin isyay a asawa moyo. Ket no kasa et nin asawa mo andi'
kayna nin mangrap.
28 Wanin man, kai ya nin magkasalanan a sayay babayi
o lalaki no sumrep ya sa byay a main nin asawa, bale'
maprublima a byay a main nin asawa. Anaod, rabay kata-
mon ipal'is sa maprubliman kapapa'sar.
29 Siti a rabay kon tarusan moyo, bubsat:
Anted anay panaon. Kanya' nin mangibwat sawanin, andi'
moyoyna nin kaaburidwan nin tuloy a animan a iti ko-
moyo; asawa man,
30 o puon nin rumiga, o puon nin gumereng, o kumirsyo
man,
31 o kabiangan man iti sa mundo. Wanin ta say kapresan a
kapapa'sar nan sitin mundo ket dandani ana nin mangangga.
32 Sawanin, say rabay ko ket si andi' moyo nin kaaburidwan
a maipa'ka' sa no pa'no moyon magwa' a rispunsibilidad
moyo. Anaod, si sayay lalakin kasan asawa, say pipanemtem
na ket no pa'no nayan pagsirbyan a Uunuren nin mapariri-
ktan yay Catawan kona.
33 Ket si sayay lalakin main nin asawa anamaet, say pi-
panemtem na ket no pa'no nayan mabyan nin mabistan byay
a asawa na nin maparirikan ya kona.
34 Anamaet a lamang, mapiduma nin bilang sa wanin
a maipa'ka' konran bubbayi. Si babayin kasan asawa o
kasaynan asawa, say pipanemtem na ket no pa'no nayan

* **7:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:20.

pagsirbyan a Uunuren, kanya' nin say lalaman na tan say
kanakman na, ket ikon na tamo' nin Uunuren. Bale' si
babayin main nin asawa, say pipanemtem na ket no pa'no
nayan mabyan nin mabistan byay a asawa na nin mapariri-
tan ya kona.
35 Para sa kaabigan moyo ket nibarita' ko in komoyo a
ambo' nin pammaed komoyo. Say apes ko ket si mabista tan
matunong a kabibyay moyo ta pigaw nin kasan makaribang
komoyo sa pagsisirbi moyo konan Uunuren.
36 Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin
main nubya bale' mampagdwadwa ya no ituloy nayan ikasal,
bale' magkamain yay lalaki nin ma'mot nin pangangapes
konan inado' na. Maaburuyan a pakasal sara. Ambo' in nin
kasalanan.
37 Bale' no nidisisyon nan sayay lalaki a kai yayna nin
kikasal konan inado' na, no kai edet pagmantiniwen naya sa
kapapa'sar nan sayay balasang, mabistaytin lamang, dapot
no magsen a pinanakem na, no kai ya tamo' nin napasuet, tan
no mababa' nan dangkaan a lalaman na.
38 Edet, mabista no kikasal yay lalaki konan nubya na, bale'
mas mabista no kai ya nin sumrep sa istado.*
39 Si sayay babayin main nin asawa, pa'sar na a naitaker
konan asawa na leg'an a mabyay yay lalaki. Bale' no mati yay
asawa na magwa' yan kikasal sa si'numan a rabayen na, bale'
matkap a si kikasalan na ket mammemper ya.
40 Bale' para kongko mas mariga ya no kai yayna nin
kiasawa anamanaet. Sa wangko, kumpruntado anamaet in
sa no ani a bibilin nan Ispirito nan Dios.

8

Si Tepet Maipa'ka' sa Kanen a Niyatang sa Dios-dios

1 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' sa pakipangan
moyon kanen a niyatang sa dios-dios:
Bilang sa wamoyo, tanda' tamoyna a katutu'wan a kasan
pakayadi' ran sarayti kontamo. Sain say pakatanda' tamo
bale', magwa' nin mag'in nin pangibwatan tamon rumangas

---

* **7:38** *Say raruman katarusan sa Griego ket:* 36*Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin main nin anak nin balasang. No maamingaw na nin abas a awaan nayaytin anak na nin sumrep sa istado, tan si anak nan babayi ket iti yayna sa idad, ket mamper yan manepeg a main nin gaw'en na, maaburuyan yan gaw'en na animan a disisyon na. Ambo' nin duka' no aburuyan nayan sumrep sa istado.* 37*Bale' no kai ya anamaet nin mampiliten nin si'numan nin gaw'en na in no kai edet pagkanawanawa nan gaw'en a animan nin rabayen na, no nidisisyon nayna sa kaisipan nan magmantini yan balasang sa pudir na a anak na, mabista anamaet in.* 38*Edet, no aburuyan nayan sumrep sa istado a anak na o no kai, ket parihon kusto a man-gaw'en na, bale' mas mabista no kai naya nin pasrepen sa istado.*

ket kai ti nin makapaabig, no kai say gawa' tamo mangibwat
sa pangangado' tamo a makapagsen konran kapada tamon
mammemper.
2 Si sayay mangipa'ka' a masadag anay tanda' na, say
katutu'wan ket say tanda' na kurang et,
3 bale' si tawo nin mampangado' ya, syay peteg a main nin
tanda'.*
4 Ket sawanin anaod say maipa'ka' sa pangangan nin niy-
atang sa dios-dios. Tanda' tamo a sarain nin raywe-raywen
ran tutawo, ambo' saran peteg tan kasan raruman tutuon
Dios no kai saya tamo'.
5 O', abirno abaw saray sabtan ran dios-dios itaw sa langit
man o iti sa luta', tan sarayti ket ikwinta rasaran dios tan
uunuren ran tutawo,
6 kontamo bale' nin mammemper, saya ya tamo' a Dios,
si Ama. Pangibwaten nay sarba tan mabyay atamoynan
magsirbi tan mamin rayo kona. Sayan-saya ya tamo' ana-
maet a Uunuren tamo a si Jesu-Cristo, a dinmalan kona,
naparsay sarba tan bana' kona, mampagkabyay atamo nin
nauman.
7 Bale' ambo' nin saray sarban mammemper ket pariho a
pakataros. Saray raruman naiparmaw sa pangrarayo nin
dios-dios, no bilang wadi' a mangan sara nin niyatang sa
dios-dios, say wanra no mampangrayo sara nin dios-dios.
Ket bana' anaod ta ambo' et nin ararem a pakataros ra, no
mangan sara nin sain, maguloy kanakman ra.
8 Say tutuo bale', no ani a kanen tamo ket ambo' in a rason
nin maparirikan tamoyay Dios. No mangan atamon sayay
klasin kanen, kasan kabalikasan nin pangangan tamo konan
Dios; ket no kai atamo nin mangan, wanin anamaet a lamang.
9 Wanin man, pakailag kamo, si'kamon magtanda' a main
nin kanepegan moyon mangan nin niyatang sa dios-dios, ta
bangli' a mag'in in nin puon nin pagkakasalanan ran saray
ambo' et nin ararem a pakataros ra yupa' sa pangwa' ran
bagay a kuntra sa mantepren ra.
10 Bilang wadi', si'ka nin makataros sa sain ket itaw ka sa
balin dios-dios* nin mampangan ket main nin busat a ambo'
et nin ararem a pakataros na nin maka'kit komo, bangli' no
masugsog yan mangan nin niyatang abirno et nin sa wana
ket mampangrayo yaynan dios-dios.

---

* **8:3** *bale' si tawo...nin tanda'.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bale' si tawo nin kawa'nan nayay Dios, sya, inalilbi' nayayna nin Dios nin tawo na.* * **8:10** Sitin lugar ket man'usaren yan pangraywan nin dios-dios tan pangikaan nin say iyatang konra. Magpunsya saradti a tutawo nin say kanen a niyatang ket kanen ra.

11 Ket yupa' sa wanin anaod, mangibwat sa kimey mo a
si'kan main nin pakatanda', ket mangkasida' a byay nan
kapada tamon mammemper a para kona ket nati ya si Cristo.
12 Ket sa wanin a mangyadi', magkasalanan ka kona ni
Cristo bana' ta mampagkasalanan ka konan busat mo sa
pammemper nin makapoy a pammemper na ta man'ipagwa'
mo kona a sa wana ket kasalanan.

Say Kanepegan ra ni Pablo bana' ta Apostol sara

13 Edet anaod, pauryan koynay kanepegan ko. No say
pangangan ko ket pangibwatan nin masida' a byay nan busat
ko sa pammemper, kai akoyna gapo nin mangan nin sain ta
pigaw nin ambo' ako a mag'in nin rason a magkasalanan ya.

9

1 Tawo ako anaod nin main nin kanepegan. Si'ko anamaet
ket apostol ako. Si'ko anamaet ket na'kit koya si Uunuren
tamo a si Jesus. Si'kamo, ambo' kamo paray bunga nin
pagtatrabaho ko para konan Uunuren tamo? Si'kamo anaod!
2 Ket mataman no saray raruma ket kai ra nin alilbien
a saya akon apostol, si'kamo bale', tanda' moyon peteg a
apostol nako anaod bana' ta say pagkabyay moyon naipasaya
konan Uunuren yupa' kongko ket ipa'kit a peteg nin apostol
nako.
3 Sayti a ubat ko konran saray isen komoyo nin mampanita
kongko maipa'ka' sa kanepegan ko:

4 Kasa paran kanepegan min si'kamin apostoles nin man-
grisibi nin sustinto mi mangibwat konran saray mammem-
per a mampagsirbyan mi? Main, syimpri a!
5 Anamaet, kasa paran kanepegan kon awit-awiten koyay
asawa ko a sayan mammemper sa keen-keen kon bilang
konran raruma nin apostoles tan saray bubsat na ni Uunuren
a Jesus tan si Pedro? Main a lamang!
6 O, bangli' no si'kami tamo' ni Bernabe a kasan kanepegan
nin tumgen anan magtrabaho et nin raruma nin paningka-
pan min ikabyay mi? Impusibli nin wanin!
7 Adti kamo nin maka'kit nin sayay sundalo' a sya a ma-
mayad sa matka-matkap na nin mako kigira o sayay mang-
mumula a kai na nin matawayan a bungan mula na, o sayay
mammastor a kasan tao na konran uayep a mampasturan
na? Kasa gapo nin wanin!

8 Sayti nin man'ibarita' ko ket ambo' nin say ibarita' nin
tawo tamo'. Man'ibarita' tin lamang sa Libron Gugan-gan

9 nin nipataoy nan Dios kona ni Moises ta wanadtaw, “Andi'
ma nin barungusan a baka a man'usaren mon mangirik.”*
Sawanin, si baka tamo' kasi a mangkapagawan nan Dios sin
nipasurat naya in?
10 Kai, ta kasan dwadwa a si'kamin trabahador nan Dios
a mangkapagawan isen anamaet. Naisurat anaod in ta pi-
gaw nin maipa'kit a si'kamin trabahador nan Dios ket main
nin kanepegan min mangrisibin sustinto, kapada a si sayay
mangngadado o sayay mangyayatab ket ilalwan na a main
nin tao na.
11 Bara'mon nimula mi komoyo a mabistan bagay-bagay
a main nin kabiangan konan Dios. Mabyat kasin tuloy no
bara'mon mangyatab kami nin say bubagay iti sa mundo a
mangibwat komoyo? Syimpri kai!
12 No saray raruma ket main nin kanepegan ran man-
ingkap nin sustinto mangibwat komoyo, mas main nin
kanepegan mi ta si'kami a nangiparate' konan Mabistan
Patanda' komoyo maipa'ka' kona ni Cristo. Wanin man, kai
mi nin inusar in nin kanepegan mi, no kai edet, nitpel mi
a sarba, ta pigaw nin kai kami mag'in nin makapaed sa
pangangako' ran tutawo konan Mabistan Patanda'.
13 Sigurado nin tanda' moyo a saray magsisirbi sa sayay
timplo ket mangkalapen ray ikabyay ra sa timplo. Saray
mangawit nin da'ton ran tutawo sa altar ket main nin tao
radtaw sa da'ton.
14 Bilang wanin, nibibilin na ni Uunuren a Jesus a saray
mangipata-patanda' nin Mabistan Patanda' ket kalapen ray
ikabyay ra konran saray mampagsirbyan ra.*
15 Wanin man, kai ako gapo nangusar nin sain nin kanepe-
gan ko ket kai koyti anamaet nin man'isurat sawanin ta pigaw
nin maningkap akoynan sustinto komoyo. Maong anay mati
ako sa bitil dyan si mangrisibi akon sustinto nin makaglat
sa maipasirayo ko. Siin ket si man'ipatanda' koyay Mabistan
Patanda' nin kai nin pabayad.
16 Si pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda' ket kai
ya magwa' anaod nin rason a ipasirayo ko, bana' ta sitin
trabaho ket naipabalatay ya kongko tan kado' akoyna no kai
ko nin gaw'en!
17 No kumon a buluntad sa nakem ko nin gaw'en ti, gun-
gunawan nakon Dios. Bale' ambo' nin si'ko a nagdisisyon no
kai si Dios a nangipya kongko kanya' nin
18 adti li' wadi' a gun-guna ko? Siti e, si ipatanda' koyay
Mabistan Patanda' nin kai ako nin pabayad, abirno nin

* **9:9** Deuteronomio 25:4. Mabasa et a maipa'ka' sa kanepegan ran pangulo sa kuston sustinto sa 1 Timoteo 5:17-18. * **9:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 10:10; Lucas 10:7.

main nin kanepegan kon mangrisibin sustinto mangibwat sa
ginwa' ko.
19 Bana' ta kai ako nin pabayad, ambo' akon aripen nin
si'numan a tawo. Wanin man, man'ikwinta kon aripen
ako nin sarban tawo ta pigaw nin abaw saray maayat kon
magmatalek kona ni Cristo.

20 Bilang wadi', no iti ako sa busel ran kapada kon Judio, pi-
gagawa' nin Judio a pigagawa' ko ta pigaw nin maayat kosara.
O', abirno nin ambo' akoynan iti sa sirong nin pakauray nin
Gugan-gan, no iti ako sa busel ran saray iti et sa sirong nin
sain, tumbuken ko anamaet ta pigaw nin maayat kosara.
21 Ket no iti ako anamaet sa busel ran saray ambo' nin Judio
a ambo' saran iti sa sirong nin say naduma-duman tumbuken
nin tutawon Judio, mampagkabyay ako anamaet nin ambo'
nin iti sa sirong nin sayti nin tumbuken min Judio ta pigaw
nin maayat kosara. Kai bale' rabay nin irgwen nin sain nin
man-gaw'en ko a kai ako nin mantumulok sa nigan-gan nan
Dios, ta say katutu'wan, mantumulok ako sa nigan-gan na ni
Cristo.
22 No iti ako sa busel ran saray ambo' et nin magsen a
pammemper ra, bilang akon konra, kai ko nin gaw'en taw
say main nin pagdwadwawan ra ta pigaw nin mapagsen ko
a pammemper ra. Mangkibagayan koy sarban klasin tutawo
ta pigaw nin main nin maitagad kon maisalba nan Dios.

23 Sarban sain, man-gaw'en ko ta pigaw nin maiparate'
koya a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo tan ta
pigaw nin makakirama' ako sa bubindisyon a ibi na.

24 Bilang wadi' sa lumba' nin malayo, siguradon tanda'
moyo a sarba ran kilumba' ket malayo sara, bale' saya tamo'
a mangrisibi nin primyo. Ket kapada nin sain, si'tamon
mammemper kona ni Cristo, gaw'en tamoy sarban mababa'
tamo sa panunumbok tamo kona ta pigaw nin mabyan atamo
li' nin primyo.
25 Barang saya nin kilumba' nin malayo, disiplinawen nay
lalaman nan diri sa sarban bagay bana' sa apes nan man-
grisibi nin primyo. Siin nin primyo na bale' ket kai ya gapo
nin magnayon. Bale' si'tamo, say man'ipamuspusan tamon
risibyen ket say primyo nin magnayon anggan-angga.
26 Kanya' nin bilang wadi' si'ko, sa kabibyay kon iti kona
ni Cristo, bilang akon si sayay mangkilumba' nin malayo nin
diri-diritso sa peteng. Bilang ako et nin sayay buksingiro nin
matudyo' a pammikas tan ambo' tamo' nin siri a magket.
27 Man-gaw'en koy intiron mababa' ko nin madisiplina a
lalaman ko ta pigaw nin suhito koya, ta no kai, bangli' a si'ko

nin nangyakay konran raruma nin mangrisibin primyo, ket
kai nin maikana' a kabibyay ko nin makarisibi.

10

Sayay Pammau-pau'na Mangibwat konran Nu'nan Tutawo

1 Bubsat, adal-adalen moyo in pa a man-gaw'en ko ta
rabay kon ipapanemtem komoyo a nangyadi' konran pupuon
tamon Judio sin linmakwan saradtaw sa Egipto. Sarba ra,
nidwa'dwa' sara tan sirong rayaytaw si gunem nin itin pirmi
sa temben ra. Sarba raynamaet, nalasat rayay mantawagen
nin Mu'dit nin Taaw.*
2 Siin nin nasari' ran sarba, bara'mon binawtismwan saran
sarba ta pigaw nin mag'in saran tumutumbok na ni Moises.
3 Sarba ra, pari-parihon nangan nin kanen a nibi nan Dios,*
4 tan sarba ra ket ninom sa parihon ranom nin nangibwat
konan Dios. Anaod, sitaw si bato* nin nami nin matkap ra ket
si Cristo a kalamo' raya tanan lawas adtiman a kina' ra.
5 Bale' abirno nin wanin a ginwa' nan Dios para konra,
say ka'bawan konra ket kai nin nakapaririket konan Dios ta
nagribildi sara kona. Anaod, pinati nasara ket nidadamuyak
a bangkay radtaw sa lugar a kasan tawo.
6 Sarban sain say nangyadi' konra ket mausar nin pam-
matalad kontamo, ta pigaw nin kai tamo nin apesen a duka'
7 o mangrayo nin dios-dios bilang sa ginwa' ran raruma
konra. Mabasa tamo a ginwa' ra a nangatang sara nin wana
sa Masanton Kasuratan, “Tumekre' saray tutawo nin man-
gan tan minom sara. Mi'sa umdeng sara ta miririga saran
maong.”*
8 Andi' atamo nin kiraray konran ambo' tamon asawa a
bilang sa ginwa' ran saray raruma konra, ket bana' sa sain,
sa luob nin sayay awro tamo' ket rwampulo' tan tulo nin ribo
sara konra a nati.*
9 Andi' tamo nin subuken no adti nin angga a pangingitpel
nan Cristo a bilang sa ginwa' ran saray raruma konra ket
pinati-pati nasaran ulay.*
10 Wanin a lamang a andi' kamo nin magriklamo sa no ani
a nigagara nan Dios para kontamo nin bilang sa ginwa' ran
saray raruma konra, ket si anghil nin nibaki' nan Dios, pinati-
pati nasara.*

---

* **10:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo kapitulo 14. * **10:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 16:1-36. * **10:4** Mabasa a rway parson nipangyadi' nin sayti sa Exodo 17:1-7; Bilang 20:2-17. * **10:7** Exodo 32:1-6. * **10:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 25:1-9. * **10:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:5-6. * **10:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 16:41-50.

11 Sarban sain, nangyadi' konra nin pag'adalan ran raruma.
Naisurat in ta pigaw nin matandaan tamo a mangyadi' kon-
ran tutawon mangwa' nin sain say ginwa' ra ta iti atamoyna
sa panaon a dandani ana nin mangangga.
12 Kanya' nin si si'numan a sa wana ket madaer yayna sa
pammemper na, pakailag ya ta bangli' no rumate' a tukso
kona ket masida' ya anamaet.
13 Say subok nin rumate'-rate' kontamo ket say talagan
rumate'-rate' sa tutawo. Bale' si Dios, mailalwan ya bana' ta
kai na nin iyaburoy a masubok atamon kai tamo nin ma'wit.
No rumate' a tukso kontamo, gaw'en nan lamang a maag-
wantawan tamo ta pigaw nin malasat tamo ket mapal'isan
tamoy magkasalanan.
14 Edet, man'aduen kon bubsat, bana' ta wanin na nin Dios,
pal'isan moyo a mangrayon dios-dios.
15 Si'kamo, manakem kamo, kanya' nin adalen moyon
maong ti say iyalimbawa' ko komoyo:
16 Sa pidudungo tamo, no kisalamatan tamoya a Dios konan
sitaw si piiinuman tamo, kai para a mangkirama' atamo sa
kaabigan nin daya' na ni Cristo nin tinmuro'? No piraramaan
tamo anamaet a siping-sipingen tamon tinapay, kai para a
mangkirama' atamo sa lalaman na ni Cristo nin nibi na para
kontamo?
17 Anaod, bana' ta sayan-saya ya tamo' nin tinapay a pirara-
maan tamo, man'ipatarusan nin siin a si'tamo nin abaw nin
tutawo ket naipasaya atamoyna sa sayan-sayay lalaman.
18 Kiten moyo saraynamaet a Israelita; no kipangan sara sa
no ani a nida'ton konan Dios, man'ipa'kit ra a mangkipasaya
saran mampangrayo konan Dios.
19 Bale' kai ko nin rabay nin ipa'ka' moyo nin man'ibarita' ko
a si sayay dios-dios ket peteg ya, tan kai ko nin man'ibarita' a
say kanen a niyatang kona ket main nin magwaan.
20 Wanin man, say iyatang konran dios-dios ket ambo'
nin konan Dios a pangida'tunan no kai edet, konan duka' a
ispirito nan dios-dios. Anaod, kai ko nin rabay a magkamain
kamon kabiangan sa duka' a uispirito.
21 No kiinom kamo sa pammanemtem nin daya' na ni
Uunuren a Jesus, pa'no moyo kadi' et nin magwa' a kiinom
anamaet sa niyatang sa duka' a ispirito? Wanin a lamang, no
kipangan kamo nin tinapay nin mangipapanemtem kontamo
sa lalaman nan si Uunuren a Jesus, pa'no moyo kadi' et nin
magwa' a kipangan sa niyatang sa duka' a ispirito?
22 Mansugsugen moya paran mangimon a Catawan sa man-
gaw'en moyo? Man'isipen moyo para nin wanin ana a pwirsa
moyo ket kai nakamoyna nin madusa?

Say Pagdadangka' sa Pag'in Librin Gumwa' nin Animan

23 “Pagkanawanawa tamo a gumwa' nin animan a
rabay tamo,” wanra. Abirno nin tutuo bale' nin main
pagkanawanawa tamo, ambo' nin say nga'min ket
makatulong sa raruma. Ambo' nin sarban gaw'en tamo
ket makapamagsen nin pammemper ran kalalamo' tamo.
24 Matkap nin ambo' tamo' a kaabigan tamon bukod a
isipen tamo no kai edet, say kaabigan ra et anamaet nin
kapada tamon tawo.*
25 Mangna' kamo ana bungat nin animan a karnin sinaliw
sa palingki nin andi' moyo nin gulwen a kunsinsya moyon
manepet et no say karni ket niyatang o kai.
26 Anaod, mabasa sa Masanton Kasuratan, “Si luta' tan say
sarba nin iti kona, ikon na nga'min nin Dios.”*
27 Bilang wadi', main nin ambo' nin mammemper a man-
agyat komo nin mangan sa bali na ket mako ka. Kanen mo a
animan nin ipadungo na komo; andi' moyna nin tepeten no
sain ket niyatang sa dios-dios.
28 Bale' no main nin sayay mangkidungo nin mamarita'
a wana, “Niyatang ti sa dios-dios,” andi' ka nin mangan
para sa kaabigan nan si namarita' tan para sa katinekan nin
kunsinsya na;
29 ambo' a katinekan nin kunsinsya mo, no kai say kunsin-
sya na.
Anaod, say pagkanawanawa ko ket kai kumon nin makabi-
angan nin kunsinsyan raruman tawo.
30 No nikisalamatan koyay Dios sa kanen ko, mayin ey a
mabalaw ako sa pangangan ko?
31 Edet anaod, matkap a para sa pakaita'gay nan Dios a
pangwa' moyo nin sarba nga'min, mataman nin say pangan-
gan moyo o say pinnom moyo.
32 Andi' kamo nin mangwa' nin animan a pakaibarangan
nin si'numan, Judio ya man o ambo', o tutawo nan Dios.
33 Say matkap nin gaw'en moyo ket say kipada sa man-
gaw'en ko a say makapaabig sa raruman tawo a pirmi kon
man-gaw'en, ta ambo' a kaabigan ko a mantikapen ko, no
kai say kaabigan ran sarban raruma, awa' lamang a mamper
sara kona ni Cristo ket maisalba sara.*

11

1 Arigen rako anaod kapadan pangangarig ko kona ni
Cristo.

Say Manepeg konran Bubbayi sa Dupong ran Mammemper

---

* **10:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:4. * **10:26** Kanta 24:1.
* **10:33** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:20-22.

2 Sawanin anamaet, raywen katamo ta sipapanemtem
kamo lawas kongko, tan mansunuren moyoy uakay nin ni-
parate' ko komoyo.
3 Mataman bale' nin wanin, rabay ko nin matarusan moy-
oyti e:

Si ibwatan* nan barang sayay lalaki ket si Cristo, tan si
ibwatan nan si babayi ket si lalaki, tan si ibwatan nan Cristo
ket si Dios.
4 Ket bana' anaod ta wanin, si sayay lalaki nin dumasal o
ibarita' nay nipatandaan nan Dios kona sa pididinep moyo,
matkap a kasan animan nin sakbong nan ulo na ta no main,
kai naya nin man'ipadar nin ipasirayo a si ibwatan na.
5 Bale' konran bubbayi ket naiduma ta, no si sayay babayi
nin dumasal o ibarita' nay nipatandaan nan Dios kona
ket kasan animan nin sakbong nan ulo na, kai naya nin
man'ipadar nin ipasirayo a si ibwatan na. Makapading'ey in
a kapada no kiniskisan yay ulo na.
6 Anaod, no andi' ya sa manepeg nin bakas na, pakiskis
yaynan diritsa. Bale' bana' ta makapading'ey nin tuloy a
kiskis yay sayay babayi o a papukris yan bara'mon lalaki a
bakas na, say manepeg anaod ket sakbungan nayay ulo na.

7 Anamaet anaod, ambo' nin manepeg no sakbungan nayan
sayay lalaki a ulo na ta syay pinarsa nangibwat sa bakas nan
Dios ket syay mampangipadar nin mangipasirayo konan Dios
a syay ibwatan na. Si babayi bale', sya a mampangipadar nin
mangipasirayo konan lalaki a syay ibwatan na.
8 Wanin ta si u'nan lalaki, kai ya nin nangibwat konan
babayi no kai, si u'nan babayi, nangibwat ya konan lalaki.
9 Saya et, si lalaki kai ya nin pinarsa para konan babayi no
kai si babayi a pinarsa para konan lalaki.*
10 Kanya' nin bana' konan siin nin rason tan bana' ta
saray uanghil ket man'imatunan ray pigagawa' ran tutawo
nan Dios, matkap nan ipa'kit nin babayi a naibi nin
pagkanawanawa kona.
11 Wanin man, sa nikaipasaya tamo kona nin Uunuren, kai
raya nin mapagsirbyan nin bubbayi a Uunuren nin kasan
pakibiang ran lulalaki tan kai raya anamaet nin mapagsir-
byan nin lulalaki nin kasan pakibiang ran bubbayi.

---

* **11:3** ***Si ibwatan*** - Sa Griego, say katarusan nan sitin sarita' ket nayi a katarusan nin puon nan ilog tan si sangkaimpurtantiwan sa animan tan si pangibwatan na. Si katarusan nin inusar iti ket ma'kit sa papalaway sa birsikulo 7-9. Si inusar sa ka'bawan nin nipangipataros ket si sarita' nin ***ulo*** o ***pag'uuray*** o ***sangkata'gayan***. * **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:26-27; 2:18-23.

12 O' a ta mataman no sa lalaman nan si nu'nan lalaki a
ibwatan nan nu'nan babayi, si lalaki ket matkap a iyanak
nayan sayay babayi; bale' si Dios a ibwatan nin sarba.
13 Sayti e a panemtemen moyo sa pagdidisisyon moyo no
manepeg kasi a mangipangulo yan dasal a babayi nin kasan
sakbong nan ulo na:
14 Ambo' para nin kusto a man'ibarita' ran makapading'ey
a mianro yan sabot a sayay lalaki?
15 Bale' sakalako sa sayay babayi ta no anro yay sabot na,
ket mamabista kona, tan siin nin anron sabot na ket nibi
nayan Dios nin sakbong nan ulo na.
16 Ket no bilang wadi' a main isen komoyo nin kuntra sa
saytin man'ibarita' ko, siti a ibarita' ko:

Si'kami tan mataman anamaet lamang sa raruman
dudupong ran mammemper konan Dios sa naduma-duma
nin lugar, sain a kaugalian.

Say Manepeg nin Tumbuken sa Pagkukumunyon

17 Ket sawanin, main nin saya et nin ambo' nin manepeg
nin gawa' moyo a ibarita' ko komoyo. Wanin ta no mididinep
kamo ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios, kai ana edet
nin makapaabig komoyo no kai makaduka'.
18 Mu'na-mu'na, naiparate' kongko a no mididinep kamo
ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios, mipupurok kamo.
Ket midyo tepren ko nin wanin a page'
19 ta mangyadi' a wanin a matau-tao kamo ta pigaw nin
maalilbi' saraytaw saray tutuo sa pangingikit nan Dios.
20 Kanya' nin no mididinep kamo ta pigaw nin midudungo
kamo kumon nin mangan nin say pakapanemteman nin
patiti nan Uunuren, adayo' sa sain a nakem moyo.
21 Anaod, kai kamo kano nin tuma'gan konran raruma
ta pigaw nin midudungo kamo kumon nin mangan nin na-
pasaya, no kai mu'na-mu'na kayna kano nin si'kan masiba'
nin mangan. Say mangyadi' ket saray raruma ket nabok sara,
saray raruma anamaet ket mabitil sara.
22 Ka'kit a wanin! Ani, kasa paran pammali moyo nin
pangnganan tan pinuman moyo? Kasa gapon pangingibilang
moyo sa sayti nin nipamipapasaya nan Dios ket man-gaw'en
moyon mading'eyan saray mampagkurang! Ket sawanin, ani
a taga'nan moyon ibarita' ko komoyo maipa'ka' sa sain? Say
raywen katamo? Kai gapo!

Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20

23 Anaod, si'ko, niyakay ko komoyo no ani a niyakay nan
diri ni Uunuren tamon Jesus. Wanti e: Sin mampangapon
sara konan sitaw a yabin liniputan ya, nangalap yan tinapay,

24 nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin simpi-simping
tan wana, “Siti a lalaman ko nin maida'ton para komoyo.
Gaw'en moyoyti nin pirmi nin mangipapanemtem kongko.”
25 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap
nayay baso tan wana, “Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon
pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan daya' ko nin
tumuro'. Tepe' nin minom kamon sayti, gaw'en moyoyti nin
mangipapanemtem kongko.”*
26 Anaod, sa pangngawa' moyon sain, angga li' nin sumubli'
yaynadti si Uunuren tamon Jesus, man'ipatandaan moyoy
patiti na tepe' nin mangan kamo nin sitin tinapay tan minom
kamo konan sitin kupa.
27 Edet, si si'numan a mangan nin tinapay o minom nin
arak nan Uunuren bale' kai nin maibagay a pigagawa' na sa
pidudungo sa say pakapanemteman, maranod yan nanida' sa
lalaman na nin Uunuren tan sa pinaturo' nin daya' na.
28 Ket bana' konan siin, matkap a usisaen nin barang saya
no kumana' a kanakman na ba'yo ya nin kipangan nin tina-
pay tan kiinom nin arak.
29 Wanin ta si tawon mangan o minom a kai na nin
asikaswen a napasaya saray mammemper sa sayan-sayay
lalaman kona ni Cristo, mannabuan nan pakadusa a lalaman
nan diri.
30 Siin a rason no ambale' a abaw sara komoyo a maisasakit
tan mabublay a lalaman ra, tan nati-nati saraynay raruma.
31 Bale' no man'usisaen tamoyna yapo' a lalaman tamon
diri, kai natamo nin dusawen nin Dios.
32 Bale' no mandusawen natamo man sawanin nin Dios,
man-gaw'en na in nin pangangakay na kontamo ta pigaw nin
kai atamo li' nin maikalamo' nin madusa konran saray kai
nin mamper kona no awro li' nin mangukom ya.
33 Kanya' nin, bubsat, no mididinep kamo nin gaw'en a
pakapanemteman konan Uunuren, taga'nan moyo sara a
kalalamo' moyo ta pigaw nin mirarama' kamo nin mangan.
34 Ket no mabitil yayna a si'numan, mangan yayna yapo' sa
bali na ta pigaw nin say pidudungo moyo nin mangan ket kai
nin mag'in puon a dusawen nakamo nin Dios.

Ket say maipa'ka' sa raruma et nin bubagay, bibilinen
katamoyna li' no isen akoyna.

12

Si Ispirito nan Dios a Pangibwatan nin Pakababa' tamo

---

* **11:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20. Say maipa'ka' et sa ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo ket itaw sa Hebreo 8:6-12.

1 *Ket sawanin, bubsat, ubatan koy nisurat moyo maipa'ka'
sa bubagay a maipa'ka' konan Ispirito nan Dios. Rabay kon
mapalaway a pakatanda' moyo.
2 Tanda' moyon sin kai kamo et nin namper kona ni Jesus,
naibarang-barang kamon nangrayo nin dios-dios a kasan
byay.
3 Edet, ipapalaway ko komoyo a maipa'ka' sa pag'uuray
nan Ispirito nan Dios. No si sayay tawo ket mampag'irgo ya
mangibwat sa pag'uuray nan Ispirito nan Dios kona, kai nin
magwa' a mag'irgo yan paninida' kona ni Jesus. Kai anamaet
nin maibarita' nin peteg nin si'numan a wana, “Si Jesus, syay
Uunuren,” no kai ya nin nipaisirong sa pag'uuray nan Ispirito
nan Dios.
4 Tandaan moyoyti: Sayan-saya ya tamo' a Ispirito nan Dios
mataman nin niduduma a man'ipuya' na.*
5 Sayan-saya ya tamo' a Uunuren nin mampagsirbyan tamo
mataman nin niduduma anamaet a dalan nin pagsisirbi.
6 Sayan-saya ya tamo' a Dios nin mampagtrabaho sa byay
nin barang saya kontamo nga'min nin nangipuryadi' nin
sarba mataman nin niduduma anamaet a lamang a nagwa'
sa byay tamo.
7 Sawanin, si barang sayay mammemper ket mampuyaan
yan pakayadi' nan Ispirito nan Dios ta pigaw nin si barang
saya konran nididinep nin mammemper ket matulungan ya.
8 Bilang wadi', main saraytaw saray mampuyaan nan Ispir-
ito nan Dios nin mangibwat kona ket mangipatanda' saran
kadunungan nan Dios; main saraytaw anamaet saray
mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin maipapalaway ran
kikumpurmi kona a arararem nin bubagay.
9 Ket main saraytaw et saray mampuyaan nan Ispirito nan
Dios nin maksaw nin pagmamatalek a main nin gaw'en nin
mangibwat konan Ispirito nan diri; main saraytaw anamaet
saray mampuyaan nan Ispirito nin diri nin makapamaanda'
sara nin main nin masakit;
10 main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi'
nan Ispirito nan Dios nin mangwa' nin mumilagro. Main
saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito
nan Dios nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios konra,
tan main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi'
nan Ispirito nan Dios nin mangipurok no sain ket ibat ko-
nan Dios o kai.* Ket main saraytaw et saray pinuyaan nin

* **12:1** Roma 12:3-10; Efeso 4:1-16. * **12:4** Main nin raruman listawan nin pupakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios konran mammemper sa Roma 12:6-8; Efeso 4:11; 1 Corinto 12:28. * **12:10** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakayadi' nin mangipurok sa 1 Corinto 14:29; 1 Tesalonica 5:20-21; 1 Juan 4:1.

pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin makapag'irgon nagsik-
abarang nin irgo a kai ra tanda', tan main saraytaw ana-
maet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin
maibarita' ray katarusan nin sain nin irgo.
11 Edet, sa sarban sayti ket sayan-sayay nangwa', si Ispirito
nan Dios. Itayak nan ipuya' a pakayadi' na sa barang sayay
mammemper dipindi sa rabay na.

Saya atamon Lalaman nin Abaw a Parti na

12 Isipen moyoy maipa'ka' sa nikasaya nan lalaman nan
sayay tawo. Abaw a parti na, bale' mataman no wanin, sayan-
sayay lalaman ya tamo'. Wanin kontamon sarba tamon
mammemper kona ni Cristo, sayan-sayay lalaman natamodti
ni Cristo.
13 Wanin ta, nalipos atamo nin sayan-sayay Ispirito nan
Dios ta pigaw nin nipasaya natamo sa sayan-sayay pa'sar
lalaman. Judio man o ambo' atamo nin Judio, aripen man
o ambo' atamo nin aripen, pari-pariho tamoyan rinisibi a
sayan-saya nin Ispirito nan Dios.
14 Si lalaman anaod, ambo' tamo' nin sayan-saya a parti na
no kai abaw.
15 Ket bilang wadi' a makapag'irgo yay ayi ket wana, “Bana'
ta ambo' ako nin gamet, kanya' nin ambo' ako nin parti nan
lalaman,” bale', kai in nin mangyadi' a wana a mag'in yaynan
ambo' nin parti nan lalaman.
16 Wanin a lamang a mataman no wanan tutulyan, “Bana'
ta ambo' ako nin mata, kanya' nin ambo' ako nin parti nan
lalaman,” kai anamaet a lamang nin mangyadi' a wana a
mag'in yaynan ambo' nin parti nan lalaman.
17 No si lalaman ket mata ya tamo', pa'no yan makarnge'?
Ket no tutulyan ya tamo' anamaet, pa'no yan makaangot?
18 Bale' ambo' nin wanin a lalaman ta si Dios, ginwa' nay
lalaman tamo nin main nin nagsikabarang nin parti nin
inunong nan maitukoy sa rabay na.
19 Anaod, no saya nin parti ya tamo', ambo' yayna nin
lalaman.
20 Si lalaman anaod, abaw a nagsikabarang nin parti na;
wanin man sayan-saya ya tamo' a lamang nin lalaman.

21 Kanya' anaod nin si mata ket kai na nin maibarita'
konan gamet, a wana, “Kasan pakatkapan ko komo!” Wanin
anamaet a lamang, si ulo kai na nin maibarita' konan ayi, a
wana, “Kasan pakatkapan ko komo!”
22 Say pete-peteg, matkap tamo saran tuloy a pupartin sa
wantamo ket ambo' nin matarig'en.

23 Say puparti anamaet nin wantamon ambo' nin mabista
ket asikaswen tamon maong tan say puparti nin madawal nin
ma'kit, pasketan tamo nin mabista nin salimbengan.
24 Bale' say parti nin mabistan maipadar, kai ana matkap
nin pabistawen et. Ginwa' nan Dios nin wanin a lala-
man tamo ta pigaw nin saytaw say parti nin ipa'ka' tamon
makapoy a galang ket asikaswen tamon maong
25 ta pigaw nin say puparti nan lalaman ket kai nin
napuruk-purok, no kai edet, mipagawan a saya tan saya.
26 Ket no si sayay parti ket main nin maingar na, si intiron
lalaman main anamaet nin maingar na, tan no pagawan yan
maong a saya ket sarba kiririket kona.
27 Say rabay koynaod nin ibarita' ket si'tamo nin mammem-
per, lalaman natamodti ni Cristo. Anamaet, barang saya
kontamo ket sayay parti na nin naiduma.
28 Ket main nin nagsikabarang nin rispunsibilidad a
nanuyuan nan Dios kontamo a pinipapasaya na.

Mu'na-mu'na, sinuyo' nasaray apostoles; ikarwa, saray mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra; ikatlo, saray mangyakay nin minsahi nan Dios.

Mi'sa, main saraytaw saray pinuyaan nan pakayadi' nin mangwa' nin mumilagro, tan say pakayadi' nin manambar tan say pakayadi' nin tumulong konran kalalamo' ra, tan say pakayadi' nin ipangulwan rasaray mammemper, tan say pakayadi' nin makapag'irgo nin nagsikabarang nin irgo a kai ra nin tanda'.

29 Kai edet anaod nin magwa' a sarba ket apostol, o sarba ket
mapuyaan nin pakayadi' nin mangibarita' nin say nipatan-
daan nan Dios konra, o sarba ket mangyakay nin minsahi nan
Dios. Kai anamaet lamang nin magwa' a sarba ket mapuyaan
nin pakayadi' nin mangwa' nin milagro,
30 o sarba ket mapuyaan nin pakayadi' nin manambar, o
pakayadi' nin makairgo nin nagsikabarang nin irgo a kai ra
tanda', o pakayadi' nin mangibarita' nin katarusan nin sain
nin irgo a kai ra nin mataros.

Si Sangkaimpurtantiwan ket say Pangangado'

31 Sawanin bale', sulitan moyo in say pupakababa' a mas
makapaabig para komoyon sarba tan ipapalaway ko ana-
maet komoyo sawanin no ani a mas mabista para komoyo nin
sunuren moyo sa byay moyo.*

---

* **12:31** *Sawanin bale', mansulitan...byay moyo.- O:Wanin man, mansulitan moyoy magkamain nin sain say pakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios nin wamoyo ket ata'gay a pangingikit sa sayti. Edet bale', ipapalaway ko komoyo sawanin no ani a mas mabista nin sulitan.*

13

1 Mataman no makapag'irgo ako wadi' nin nagsikabarang
nin irgodti sa luta' tan mataman et nin say irgo ran uanghil,
no kasa nin pangangado' ko, siin nin pakayadi' ko ket kasan
kakanaan na. Say sarita' ko, anggan tunoy tamo' ket bara'mo
ako tamo' nin umaweng nin kampana' o pyangpyang.
2 Mataman wadi' no maibarita' ko no ani a nipatandaan
nan Dios kongko, tan mataman wadi' nin mataros ko a niyadi
nan plano nan Dios tan say arararem nin uakay, tan mata-
man et wadi' nin wanin ana a pagmamatalek ko ket maiyalis
koy tutalugtog, bale' kasa nin pangangado' ko, kasa gapon
lamang nin sirbi ko.
3 Mataman wadi' nin ibi ko nga'min a sarba nin kamamain
ko konran mumaidap, tan angga et sa ibi ko a lalaman ko, ket
sa wanin makapirayo ako,* bale' kasa nin pangangado' ko,
kasa gapon lamang nin magagap ko.
4 Si sayay tawo nin main nin pangangado' na maanos ya tan
maong a ugali' na. Kai ya gapo nin umimbel tan kai ya nin
mipasirayo tan ambo' yan marangas.
5 Ambo' nin buraras a piuugali' na. Kai na anamaet nin
ipilit a rabay na; ambo' nin anted a pakaabot na tan kai ya
nin mama'lem nin sakit-nakem.
6 Kai na nin pakaririketan a duka' a mangyadi' no kai say
pakaririketan na ket say no ani a mapteg tan tutuo.
7 Si tawo nin mampangado' itpel na a sarba nga'min; mam-
pagmatalek tan mampangilalo yan pirmi mataman no ani a
mangyadi' tan maagwantawan na a animan nin rumate'.
8 Maipa'ka' sa pakayadi' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios
a bilang say pakayadi' nin mangibarita' nin nipatandaan
nan Dios, say pakayadi' nin mag'irgon nagsikabarang nin
uirgo a kai nin tanda', tan say pakayadi' nin maipapalaway
a arararem nin bubagay, sayti ket pari-pariho nin mapaso.
Bale' no maipa'ka' sa pangangado', siti ket kai nin man-
gangga!
9 Anaod, say pakatanda' tamo sawanin ket main et nin
kakurangan, tan say pangngibarita' tamon nipatandaan nan
Dios ket pau'na tamo' yapo' et a lamang,
10 bale' no rumate' ana li' a pangngila'pos nan Dios, sain say
pau'na tamo' ket mapaso li'.
11 Bilang wadi', sin anak ako et, nag'irgo akon inaanak; say
pinanakem ko ket inaanak; nagrason akon inaanak. Bale' sin
tinmuntawo ako, ginurutan koynay inaanak a pigagawa'.

---

* **13:3** *ibi ko...makapirayo ako,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:ibi ko a lalaman ko nin puuran,*

12 Wanin kontamo bana' ta say ma'kit tamo tan matarusan tamo sawanin ket bilang sa makawerwer nin ma'kit sa
malapot nin ispiho. Bale' no rumate' ana li' a pangngila'pos
na nin Dios ket mangka'kit tamoyayna li' nin adap-adapan.
Sawanin, say tanda' ko ana ket ambo' et nin masibulot. No
saytaw li' bale', say tanda' ko ket liso ana kapada a si Dios ket
tanda' nakoynan liso.

Matkap nin Ipatyo' a Suet tamo nin say Pangangado' tamo

13 Edet, sayti nin tulo ket magnayon: say pagmamatalek,
say pangingilalo tan say pangangado'. Si sangkata'gayan sa
sayti ket, say pangangado'.

14

1 Kanya' nin ipamuspusan moyon miaaduan kamon saya
tan saya, ket suetan moyon maga'muran in nin lamang say
man'ipuya' nan Ispirito nan Dios, lalun-laloyna a pakayadi'
nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios.
2 Anaod, si sayay mag'irgo sa kai nin mataros a irgo, si
Dios tamo' a mangkairgo na tan ambo' nin saray tutawo ta
kasan makataros sa man'ibarita' na, no kai sa nipaninreg nin
kapusuan na ket* mampamarita' yan adi konran raruma.
3 Bale' si tawon mangibarita' nin nipatandaan nan Dios
kona, konran kapada nan tawo ya nin mangkiirgo, ket makat-
ulong yan tuloy ta mapagsen a pammemper ra, tan mapak-
saw a kanakman ra tan maliwaliwa sara.
4 Si makapag'irgon kai nin mataros a irgo say lalaman nan
diri tamo' a matulungan na, bale', si tawon makaibarita' nin
nipatandaan nan Dios kona, saray kalalamo' nan mididinep
a matulungan na.
5 Rabay ko a main kumon nin pakayadi' moyo nga'min nin
makapag'irgon kai nin mataros a uirgo. Wanin man, mas
rabay kon mabyan kamon pakayadi' nin mangibarita' nin
no ani a nipatandaan nan Dios. Ket sangkablyan kamo no
wanin ta mas abaw a maitulong moyo konran raruma dyan
no makapag'irgo kamon kai nin mataros a irgo; pwira no
maipataros moyo a man'ibarita' moyo ta pigaw nin makatu-
long nin lamang komoyo nga'min isen nin mampididinep nin
mangrayo konan Dios.
6 Isipen moyoy maipa'ka' konan siti e, bubsat: Bilang wadi',
no mako akodsen komoyo, say sarban ibarita' ko ket say irgon
kai moyo nin mataros, ani a kaabigan nin maibi komoyo?
Kasa gapo, pwira no ibarita' kon mapalaway komoyo a ni-
patandaan nan Dios kongko, o naadal ko maipa'ka' kona,

---

* **14:2** *no kai sa...ket- O:no kai ta natinreg nayan Ispirito nan Dios ket.*

o minsahi nin nangibwat konan Dios o raruman akay nin
matarusan moyo.
7 Kapada in nin pannugtog nin instruminto sa musika,
alimbawa' say mantawagen nin flauta o arpa. Pa'no ran
tanda' nin mampangrenge' no ani a mantugtugen no saray
mampanugtog ket ambo' nin mapalaway a man'ibi ran tuno?
8 Wanin anaod sa trumpitan usaren nin mamin sinyal no
main nin gira. No ambo' nin mapalaway a sinyal nin man'ibi
nan mampanarumpita, kai sara nin makasadya' nin mako
kigira a sundalo'.
9 Wanin sa sain a lamang a maipa'ka' komoyo. No mag'irgo
kamo sa kai nin mataros a irgo, kasa nin kabalikasan konra
nin mampangrenge'. Anaod, mampag'irgo kamon ilpad
tamo' nin siri!
10 Abaw a klasin uirgodti sa mundo tan say barang saya ket
main nin katarusan.
11 Ket no si sayay tawo kiirgo ya kongko sa irgon kai ko
nin tanda', kasan kabalikasan kongko nin man'ibarita' na.
Istranghiro sa saya tan saya a pa'sar mi nin kai nin makap-
itaros.
12 Say matkap moyo edet nin gaw'en ta masulit kamon
makarisibi nin say man'ipuya' nan Ispirito nan Dios ket, si
sulitan moyon mausar et pa in say pakayadi' a makatulong
nin mamatubo' konran tutawo nan Dios.
13 Kanya' anaod nin si napuyaan nin pakayadi' nin maka-
pag'irgon kai nin mataros a irgo, idasal nan dawaten a
pakayadi' nin mangipataros nin inirgo na.
14 Anaod, no dumasal ako sa kai nin mataros a irgo, tutuo
a say kadadasal ko ket mangibwat sa kapusuan ko, bale' kai
nin kalamo' a nakem ko.
15 Ket bana' anaod ta wanin, wanti ey gaw'en ko:

Dumasal ako sa irgo a mangibwat sa kapusuan ko nin
mairgo ko, bale' dumasal akon lamang nin mangibwat sa
kanakman ko. Wanin a lamang, mangansyon ako sa irgo a
mangibwat sa kapusuan ko nin mairgo ko, bale' mangansyon
akon lamang nin mangibwat sa kanakman ko.
16 Wanin ta bilang wadi' si saya komoyo ket kisalamatan
nayay Dios sa irgo tamo' a pangibwaten nan kapusuan na nin
mairgo na, pa'no saran maka'bat nin “Peteg a wanin” saray
kai et nin naakayan sa saytin bubagay? Kai ra nin mataros a
man'ibarita' na!
17 Anaod mataman no wanin ana nin kaabig a pakikisala-
mat na konan Dios, kasa gapon maibin kaabigan konran
kalalamo' nan mampangrayo.
18 Kisalamatan koyay Dios a mas abaw a parso nin pag'iirgo
ko sa wanin a uirgo dyan si'kamo.

19 Wanin man, no sa dupong ran mammemper nin
nadinep, mas rabayen ko et a mataman limay sarita' tamo'
a mairgo ko bale' matarusan ket main nin mapurot ran
kalalamo' ko, dyan si makapag'irgo akon ribu-ribon sarita' a
kai nin matarusan.
20 Bubsat, matkap a ambo' nin inaanak a pangingisip moyo
no maipa'ka' sa sayti say man'ibarita' ko komoyo. Wanin
man, mag'in nin pa'sar abing kamo no maipa'ka' sa pangn-
gawa' nin duka', bale' no maipa'ka' anamaet sa pangingisip
moyo, matkap a pa'sar matuntawo kamoyna.
21 Adalen moyoyti nin mabasa sa Masanton Kasuratan a
wana intaw nin Dios konran saray Israelita,
"Yupa' konran tutawon itaw sa adayo' a pag'irgo koynaod
li' konran saraytin tawo. Itaw ket marnge' ra sa
sakalakon irgo ran sarain a minsahi ko konra. Wanin
man a mangyadi', kai saran lamang et li' nin mangim-
babaet kongko."*
22 Mangibwat konan siin, matarusan tamo nin say pag'iirgo
sa uirgo a kai ra nin matarusan nin saray mampangrenge'
ket saya nin paka'kitan nin paninintinsya na nin Dios konran
saray kai nin namper, ambo' nin konran saray mamper.
Anamaet, say nipatanda' nan Dios sa irgon matarusan ra ket
makapaabig konran saray mamper, ambo' nin konran saray
kai nin mamper.
23 Ket sawanin anaod, bilang wadi' ta nididinep kamo tan
sarba moyo ket mag'irgon kai nin mataros a uirgo, ket main
nin ambo' nin mammemper o sayan kai et nin naakayan sa
saytin bubagay a nako, tan marnge' rakamo, ya, di kasan
sapon ipa'ka' ra nin mangkaluang kamo.
24 Bale' no sarba moyo wadi' ket man'ibarita' moyo a ni-
patarusan nan Dios komoyo, ket rumate' ya a sayan ambo'
et nin mammemper o sayan kai et nin naakayan sa sayti,
maipapanemtem kona a kasalanan na tan maamingaw na
nin sintinsyawan naya li' nin Dios bana' sa sayti mangibwat
sa nibarita' nin barang saya komoyo.
25 Ket anaod, ipadar nan Dios kona a adin iti sa nakem nan
siin a tawo. Ket bana' sa sain, manalimukod yan magbabawi'
sa kukasalanan na tan raywen nayay Dios. Wana et nin
ibarita', "Peteg a iti ya a Dios sa busel moyo!"

Matkap a Main nin Pitutuno sa Sarban Gaw'en sa Dupong

26 Wanti e a rabay ko nin irgwen, bubsat:

---

* **14:21** Isaias 28:11-12. Sin panaon na ni Isaias, nipau-pau'na nayna nin Dios a ibaki' nasara li' a taga raruman lugar nin dusawen rasaray Israelita ta kai sara nin nangimbabaet sa nipatanda' ran prupita na.

Tepe' nin mididinep kamo, say barang saya komoyo ket matkap a sisasadya' nin gumwa' nin ipagwa' nan Ispirito nan Dios kona.
Alimbawa' main nin nangisadya' nin kansyon nin pangrarayo konan Dios; main nin mangyakay; main nin mangipapalaway nin nipaingar nan Dios kona; main nin mag'irgon kai nin mataros a irgo, tan main anamaet nin mangipataros sa sain nin nibarita'. Si matkap anaod ket, say sarban gaw'en moyo, makatulong nin mamatubo' sa pammemper nin barang saya komoyo.

27 No main saray mag'irgon kai nin mataros a uirgo, rwa o tulo ra tamo' a matkap ket kai sara nin miriringan, tan matkap a main nin mangipataros nin inirgo ra.
28 Bale' no kasan makapangipataros, andi' rayna nin iparnge' konran raruma nin kiirgo sara tana konan Dios tan sa lalaman ran diri.
29 Sara anamaet a mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra, rwa o tulo sara tamo' a mag'irgo, ket saray raruma timbangen ray narnge' ra no nangibwat kasi konan Dios o kai.
30 Bale' bilang wadi', leg'an a mampangipapalaway yay saya ket main nin sayan mampangrenge' a tininreg nan Dios nin mangibarita' nin rabay nan ipatandaan, tumgen yaynay kapresan nin mampag'irgo tan byan nayaytin lugar si saya.
31 Ket sa wanin, sarba moyo ket maibarita' a nipatandaan nan Dios komoyo, ta pigaw nin makaadal tan mapaksaw a nakem nin sarba. Andi' a say sarba moyo ket mag'irgon miririrngan,
32 ta saray mangibarita' nin nipatandaan nan Dios konra ket madugaan ray pag'iirgo ra.
33 Matkap a wanin ta kasan lugar konan Dios a pigugulo, no kai edet, puon ya nin pitutuno. Anaod, wanin a matkap nin ugali' sa sarban dudupong ran tutawo nan Dios sa nagsikabarang a lulugar.

34 Saray bubbayi, mititinek sara tamo' no nadinep kamon mammemper ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios. Anaod, kai sara nin maaburuyan nin kibba'bat konran lulalaki, no kai edet, paisirong sara konra nin bilang sa naisurat sa Libron Gugan-gan.
35 Ket bilang wadi' a main nin rabay ran matandaan, tepeten ra konran asawa ra itaw sa pammali ra ta madawal saran mag'irgo a bubbayi no nadinep saran mammemper.*

---

* **14:35** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' tin birsikulo nin sumunor sa birsikulo 40. Ket main saray mangibarita' a saytin birsikulo ket kasa sa nu'nan kasuratan a Griego.

36 Man'ipa'ka' moyo para a naiduma kamo? Ambo' nin
si'kamoy ibwatan nin Sarita' nan Dios tan ambo' nin si'kamo
tamo' a rinat'anan!
37 Ket sawanin, no main isen komoyo nin wana, sya ket
makapangibarita' ya nin nipatandaan nan Dios, o wana, sya
ket mampaisirong ya sa pag'uuray nan Ispirito nan Dios, siin,
manepeg a akuen na a sayti nin man'isurat ko komoyo ket
matkap nin tumbuken nin gan-gan na ni Uunuren a Jesus.
38 Bale' no kai na nin alilbien nin wanin, andi' moya gapo
anamaet nin alilbien.*
39 Edet anaod, bubsat, sulitan moyoy makapangibarita' nin
nipatandaan nan Dios. Wanin man, andi' moyo nin iyawa' a
mag'irgon kai nin mataros a uirgo.
40 Bale', matkap a say sarba ket gaw'en moyo sa manepeg a
padalan tan main nin pitutuno.

15

Si Mabistan Patanda' ket Siti e: Pinasubli' yan Mabyay si Jesus

1 Sawanin, bubsat, ipapanemtem koya komoyo a Mabistan
Patanda' nin niparate' ko komoyo. Siti ket inako' moya tan
syay ma'get a mampamatukduan moyon pammemper moyo,
2 ket yupa' konan siti, mangkaisalba kamo, no ituluy-tuloy
moyan tepren. Kasan sirbi bale' no say mantepren moyo ket
ambo' nin say nipatandaan ko komoyo.
3 Anaod, mu'na-mu'na koyan nipatandaan komoyoy
sangkaimpurtantiwan nin bagay a nipatandaan anamaet
kongko. Siti anaod e:
Si Cristo, nati ya ta pigaw nin mapirduna a kukasalanan
tamo nin maitukoy sa nipaisurat nan Dios.
4 Ket, nitabon ya, ket sa ikatlon awro, pinasubli' yan
mabyay nin maitukoy sa nipaisurat nan Dios.
5 Ket, pina'kit ya kona ni Pedro, mi'sa konran labinrwa a
napili' na.
6 Kaaram, pina'kit ya et konran nididinep nin masurok a li-
manyasot a tumutumbok kona a ka'bawan konra ket mabyay
et anggan sawanin; saray raruma bale' ket nati sarayna.
7 Kaaram, pina'kit ya anamaet kona ni Santiago, mi'sa
konran sarba ran apostoles
8 tan sangkasuyutan sa sarba, pina'kit ya kongko a bara'mo
ako nin naiyanak sa panaon a kai ana nin man'ilalwan.

---

* **14:38** *wanin, andi' moya gapo anamaet nin alilbien.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:wanin, si Dios, kai naya in nin alilbien.*

9 Anaod, si'koy sangkaayupaan sa sarba komi nin apostoles
bana' ta dinuksa-duksa' kosaray tutawo nan Dios ket kai ako
nin maikana' nin sabtan a sayay apostol.
10 Wanin man, bana' sa sangkaalakyan nin kamaungan
nan Dios kongko, saya akon apostol sawanin. Ket sain nin
kamaungan na, kai anamaet nin nag'in nin kasan kakanaan
bana' ta mas abaw et a nagwaan ko dyan saray sarba ran
kapada kon apostoles. Ambo' nin sa pakababa' kon diri bale'
a nagwa' ti no kai yupa' sa kamaungan tan tulong nan Dios.
11 Ket anaod, si'ko o sara man a raruma, pari-parihoy
man'ipatandaan mi tan sain ket timper moyo.

Say Maipa'ka' sa Isusubli' li' nin Mabyay

12 Sawanin anaod, no timper moyoytaw say nipatandaan
mi a pinasubli' ya nin mabyay si Cristo, ket mayin a saray
raruma komoyo ket ibarita' ran kasa kanon isusubli' ran
mabyay nin nunati? Mangkalingo kamo!
13 No tutuo in si kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, kai
ya edet kumon nin pinasubli' nin mabyay si Cristo!
14 Ket no kai ya nin pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasa
edet nin kabalikasan nin sain say man'ipatandaan mi tan
kasan lamang anamaet nin kabalikasan nin say pagma-
matalek moyo kona.
15 Saya et, lumiwa' a mampibula'-bula' kami sa man'ibari-
barita' mi maipa'ka' konan Dios bana' ta man'ibari-barita' mi
a pinasubli' nayan mabyay si Cristo. Bale' no tutuon kasan
isusubli' ran mabyay nin nunati, bula' edet a pinasubli' nayan
mabyay si Cristo,
16 ta no tutuo anaod a page' a kasan isusubli' ran mabyay
nin nunati, kai ya edet kumon nin pinasubli' nin mabyay si
Cristo.
17 Ket no kai ya pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasan
kabalikasan edet anaod nin pagmamatalek moyo tan say
kukasalanan moyo ket kai et nin napirduna.
18 Anamaet et a lamang anaod, saraytaw saray nati anan
namper kona ni Cristo, na'met saran peteg no wanin.
19 Ket, no say sarban man'ilalwan tamon iti kona ni
Cristo ket angga tamo' sa byay tamodti sa luta', kasaynan
sangkakudwa'dwan no kai si'tamo bana' sa nipanglingo kon-
tamo.
20 Bale' say katutu'wan, pinasubli' yan mabyay si Cristo!
Sya a sangkau'nawan nin pinasubli' nin mabyay anggan-
angga nin paka'kitan a saray nati nin namper kona ket pa-
sublien sara li' anamaet nin mabyay.
21 Wanin ta, bana' sa ginwa' nan sayay tawo, si Adan, say
sarban tawo ket mati; wanin anamaet a lamang, bana' sa

ginwa' nan sayay tawo, si Jesu-Cristo, sarba ran mamper
kona ket sumubli' sara li' nin mabyay.
22 Anaod, sarba tamon tawo ket mati bana' ta puri natamo
nga'min ni Adan; wanin anamaet a lamang, sarba tamo nin
naipasaya kona ni Cristo ket mabyay atamo anamanaet li' a
lamang.*
23 Bale' maunong nin mangyadi' in li': Pinaisubli' yaynan
mabyay si Cristo nin nu'na nin bilang syay puon nin yinatab.
Ket sumubli' sara li' anamaet nin mabyay a sarba ran tutawo
na no sumubli' yadti.
24 Mi'sa, no nadaeg nayna li' ni Cristo a pakayadi' tan
kapangyadian ran sarba ran mag'uuray, mangangga ana li'
a kapresan nin panaon, ket ipagamet nayna li' a pag'aadi' sa
sarba konan Dios a Ama.
25 Anaod, si Cristo ket matkap a pagkuriwen nay pag'uuray
na anggan nadaeg nasarayna li' nin nga'min a sarba ran
kukalaban na, ket
26 si sangkasuyutan nin kalaban a daegen na, say patiti.
27 Matkap a mangyadi' in ta wanan mabasa sa Masanton
Kasuratan a say sarba, si Dios ket nitalaga nan maikwa sa
sirong nin pag'uuray na.* Bale', syimpri a, kai na nin rabay
nin ibarita' nin siin a niyayi na nin Dios a kadiryan na nin
nikwa sa sirong nin pag'uuray na ni Cristo, bana' ta sya a
nangitalaga sa pag'uuray nan Anak na.
28 Ket, no naipasirong nayna li' nin Anak a sarba sa
pag'uuray na, ket say sarba iti ana sa sirong nin pag'uuray
na, pati say kadiryan na ipagamet nayna li' sa sirong nin
pag'uuray nan Ama na ta pigaw nin si Dios ket page' nin liso a
syay Dios sa sarba nga'min nin bagay tan nin sarba nga'min.
29 Anamaet, no page' nin tutuo a kasan isusubli' ran
mabyay nin nunati, mayin edet a saray raruma ket
pabawtismo sara para konran saray mammemper a nati
ana a kai nin nabawtismwan? Ani et ey anaod a sirbi nin
pabawtismo sara para konran saray nati anan mammemper
no wanin?
30 Si'kami et, no page' a tutuon kasan isusubli' ran mabyay
nin nunati, ambale' a man'isanla' mi et a byay mi sa sarban
udas?
31 Tutuoyti say ibarita' ko a inawru-awro nin man'isanla'
ko a byay ko sa patiti. Tutuo in, kapada katutuo a maririket
akon maong nin si'kamo ket naipasaya kamo konan Cristo a
si Jesus nin Uunuren tamo.
32 Ani edet a magagap kon kilaban konran tutawon kun-
tra kongko sa Efeso a bara'mo saran maatap a uayep, no

* **15:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12-21. * **15:27** Kanta 8:6; 110:1; Hebreo 2:8-9.

kikumpurmi ako konran saray kai nin mamper a main nin isusubli' ran mabyay nin nunati ana? No kasa, basta nin sumunor akoyna edet konran saray mamarita' a wanra,

“Mangan atamoynan mangan; minom atamoynan minom ta bangli' no dilap o kamakarwa ket mati atamoyna.”*

33 Andi' kamo nin palingo konran saray mampangipa'ka' nin wanin, ta tutuo a

“Say kikala-kalamo' sa tutawon duka' ket manida' nin mabistan pitatawo.”

34 Papalawayen moyo a pangingisip moyo tan itgen moyoynay pagkakasalanan moyo. Manepeg a pading'eyan katamo nin wanti ta main et nin tutawodsen komoyo a kai raya gapo nin katanda' a Dios.

Say Maipa'ka' sa Lalaman nin Pinasubli' li' nin Mabyay
2 Corinto 5:1-5

35 Sawanin, bangli' nin main isen nin manepet a wana, “Pa'no wadi' nin mangyadi' in a si sayay nati ana ket sumubli' yan mabyay? Ani li' wadi' a klasi nan mag'in nin lalaman nan sayay naumok anan nati no sumubli' ya nin mabyay?”

36 Aninay kasinakman na! Kiten tamoyay sayay bikoy. Ambo' para a no imula ya ket matkap a masilyan a kapapa'sar na, ta si bikoy, masida' ya yapo' ba'yo ya nin rumsik.

37 No mangmula ka, bikoy ya tamo' a imula mo, bilang wadi' irik o animan nin raruma, ambo' yay masibulot nin kayukayo a tumubo'.

38 Nidisisyon naynan gindat nin Dios no pa'no a bakas nan mula nin tumubo' mangibwat konan bikoy, tan pinatubo' na a barang sayan klasin bikoy nin main nin dirin bakas nin tubo'.

39 Wanin anamaet a lamang, niduduma a klasin laman ran nagsikabarang nin pinarsan mabyay: sakalakoy klasin laman ran tutawo; sakalako konran uayep; sakalako et konran manuk-manok, tan wanin anamaet sa kuna'.

40 Wanin et a lamang, say bakas nin say itaw sa langit, main nin pidumawan sa bakas nin say iti sa luta'. Ket, sakalakoy anda' nin say itaw sa langit tan say anda' nin iti sa luta',

41 si awro sakalakoy anda' na; sakalako konan bulan; wanin anamaet sa bubituen. Mataman say bubituen, sakalakoy anda' nin saya tan saya.

42 Wanin a kapapa'sar sa sain nin alimbawa' no pasublien sarayna li' nin mabyay a nunati. Si lalaman nin nitabon maumok ya, bale' si pinasubli' li' nin mabyay, lalaman yan magnayon anggan-angga.

---

* **15:32** Isaias 22:13.

43 Si lalaman nin nitabon, duka' a bakas na tan kasan
pakayadi' na, bale' si lalaman nin pinasubli' li' nin mabyay
ket mabista tan main nin alakin pakayadi' na.
44 Si lalaman nin nitabon ket para ya sa byay iti sa luta',
bale' si pinasubli' li' nin mabyay ket sakalakon klasin lalaman
yayna ta para yadtaw sa langit. Tanda' tamo a main nin
lalaman tamo para sa byay iti sa luta'; matandaan tamo
anamaet a main nin lalaman tamo paradtaw sa langit.
45 Wana anaod nin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Si
sangkau'nawan nin tawo a si Adan, pinag'in yan mabyay.”*
Bale' main et nin pa'sar Masusuyot nin Adan a sya si Cristo, a
ispirito yan pangibwatan nin byay a paradtaw sa langit.
46 Panemtemen tamo bale', mu'na yapo' si lalaman tamon
paradti sa luta', mi'sa li' si mas impurtanti a si lalaman tamon
paradtaw sa langit.
47 Si sangkau'nawan nin tawo a si Adan, say ibwatan na ket
luta', bale' si ikarwan Adan a sya si Cristo, say ibwatan na ket
sa langit.
48 Sarba tamo ket puri na ni Adan, a sya nangibwat ya
sa luta', kanya' nin bilang atamo kona. Anamaet bale',
naipasaya atamo kona ni Cristo a ibat sa langit, kanya' nin
bilang atamo kona.
49 Kapada a kinmalap atamo konan si nangibwat iti sa luta',
anamaet a lamang, kumalap atamo li' konan si nangibwat
itaw sa langit.
50 Kanya' nin ibarita' koyti, bubsat: Siti si kapresan nin lala-
man tamo ket kai ya nin makakirama' sa Pag'adian nan Dios
itaw sa langit. Wanin ta si lalaman nin mati, kai ya magwa'
nin kirama' sa sain say magnayon nin kasan anggawan.
51 Reng'en moyo, ibarita' ko komoyo nin nipadar nan
Dios kongko: Ambo' nin sarba tamo nin mammemper ket
mati, bale' sarba tamo nga'min ket kapingmatan ana li' nin
masilyan a lalaman tamo.
52 Sayti ket mangyadi' li' nin pinasyan dali', kapada kadali'
nin kidem-mata, no patnuyen yaynay trumpita nan Dios
nin pakatandaan a anggawan ana. Ket saray mammemper
nin nati ana, pasublien sara li' nin mabyay nin main nin
ba'yon lalaman ra nin magnayon anggan-angga, tan si'tamo
anamaet nin mabyay et, masilyan anamaet a lalaman tamo.
53 Anaod, sayti say kapresan nin lalaman tamo nin mati
tan maumok, matkap a masubrayan nin kai ana nin mati o
maumok.
54 Ket no nangyadi' ana in li', natukid yaynaytaw anaod si
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,

---

* **15:45** Genesis 2:7.

"Nadaeg tan naglat ana anaod nin pirmaninti a patiti!*
55 Manalo et para a patiti kontamo? Kai gapo!
Main et paran magwa' nan manida' nin patiti kontamo? Kasa
anamaet!*"
56 Anta, say nangibwatan nin pakagawa' nan manida' nin
patiti ket say pagkakasalanan tamo, ket say mami nin paka-
gawa' nin sayti sa patiti ket say Gugan-gan.*
57 Bale' kisalamat atamo konan Dios bana' ta man'ibi na
kontamo a pakayadi' nin madaeg tamoy kasalanan tan patiti
bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.*
58 Wanin anaod, mampablyen kon bubsat, kanya' nin
ipundo moyoy isip tan gawa' moyo sa tutuon akay ta pigaw
nin kai kamo nin maiyalis nin say ambo' nin kuston akay.
Pakaseseg kamo nin sirbyan yay Uunuren a si Jesu-Cristo
bana' ta tanda' tamo a say gaw'en tamo para kona ket kai nin
mag'in nin kasan kakanaan.

16

Say Panininep nin Tulong konran Kapammemperan

1 Sawanin anamaet, say maipa'ka' sa panininep moyon
tulong moyon kwarta konran kapada tamon tawo nan Dios
a maidap:
Wanti e a gaw'en moyo a saytin lamang a nibibilin ko sa
dudupong ran kapada tamon mammemper itaw sa prubin-
syan Galacia:
2 Tepe' nin awron Linggo, matkap a say barang saya ko-
moyo ket mangipurok anan gindat nin ibi na sigon sa nat-
ingkapan na nin nanglinggo. Dinepen na in ta pigaw nin no
isen akoyna li' komoyo, ambo' kamo tamo' li' no saytaw nin
mangalap.
3 Ket no isen akoyna li', ibi ko a surat nin mangitanda'
konran saray tutawon pyawen moyon mangiyater nin tulong
moyo ket ibaki' kosara sa Jerusalem.
4 Ket no wadi' a matkap li' a mako ako anamaet sa
Jerusalem, kialuyon sarayna li' kongko.

Say Plano na ni Pablo

5 Mako akoynadsen li' komoyo sa Corinto nin mangibwat
ako sa prubinsyan Macedonia ta dumalan ako yapo' itaw.
6 Ket isen ako yapo' li' angangko komoyo nin midyo
ma'teng, angangko leleg nin panaon nin maray'ep, ta pigaw
nin matulungan rako li' sa kappako ko sa adtiman nin keen
ko anamana.

---

* **15:54** Isaias 25:8. * **15:55** Oseas 13:14. * **15:56** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12; 7:7-13. * **15:57** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:1-4.

7 Anaod, kai ko nin rabay a makoynadsen komoyo sawanin
nin dumalan tamo' ta rabay koy isen yapo' li' nin ma'teng
komoyo no iyaburoy na nin Dios.
8 Sawanin bale', iti ako yapo' sa syudad nin Efeso anggan
pistan mantawagen nin Pentecostes
9 ta main iti nin alakin pagkanawanawa nin mabista
a kaugutan nin pangingipatanda' kodti konan Mabistan
Patanda', mataman no abaw saradti a mangkumuntra
kongko.

Say Masusuyot a Bubibilin na ni Pablo

10 Saya et, no rumate' yadsen li' komoyo si Timoteo, pa-
gawan moyo pa a kasan sukat nin kasalakan na komoyo
leg'an nadsen, ta mampagtrabaho ya anamaet para konan
Uunuren a si Jesus nin kapada ko.
11 Andi' moya nin kai nin baga-bagawen, no kai edet, tu-
lungan moya ta pigaw nin prisko a kaisipan nan sumubli' iti
kongko ta mantaga'nan koya, wanin ra anamaet nin kapadan
mammemper iti.
12 No bana' anamaet konan si busat sa pammemper a si
Apolos, ni'no koyayna nin dinagdag a keen nakamo anamaet
pasyaren isen nin kalamo' ran saray raruman bubsat iti, bale'
kasa et gapo sa nakem na a makodsen sawanin nin tyimpo.
Saytaw ana li' kano no kanawanawa na.
13 Bubsat, pakatalad kamon pirmi tan dumaer kamo sa
pammemper moyo. Pakatpel kamo tan pagsenen moyoy
nakem moyo.
14 Ket, animan a gaw'en moyo, gaw'en moyo nin siaado'.
15 Tanda' moyo angangko, bubsat, a saray nu'nan nag'in
nin mammemper isen sa prubinsyan Acaya ket si Estefanas
tan saray intiron kabbali na. Sara, nitalaga ray byay ra sa
pagsisirbi konran kapada ran tutawo nan Dios. Ket sawanin
anaod, dawaten ko komoyo a
16 paisirong kamo konra tan konran saray raruma et ana-
maet nin kapada ra a mampagtrabaho tan mampipagal para
konan Uunuren a si Jesus.
17 Maririket akon tuloy a nako saradti si Estefanas, Fortu-
nato tan si Acaico; bana' ta iti sara, bara'mo anan lamang nin
iti kamo.
18 Anaod, pinariga rako, wanin anamaet a ginwa' ra ko-
moyo. Alilbien moyo saray wantin tutawo.

Pammakumusta

19 Say dudupong ran mammemper iti sa prubinsyan Asia,
iparate' ray pammakumusta ra komoyo. Sara si Aquila tan
Priscila tan saray iti sa dupong ran mammemper nin mam-
pididinep nin mangrayo konan Dios itaw sa bali ra, iparate'

ra a ma'mot a pammakumusta ra komoyo sa ngaran nan
Uunuren a si Jesus.
20 Sarba ran saray bubsat sa pammemper iti, iparate' ray
pammakumusta ra komoyo.
Ket si'kamodsen anamaet, mikumustawan kamo nin
mangipa'kit nin pangangado' moyo sa saya tan saya bilang
tutawo nan Dios.
21 *Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat sa sayti:*
Kumusta kamoynadsen nga'min?
22 Si si'numan a kai nin mangado' kona ni Uunuren a Jesu-
Cristo, dusawen naya li' nin Dios!
Uunuren, rumate' kayna!
23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren tamon Jesus.
24 Mabli kamo nga'min kongko bana' sa nikaipasaya tamo
konan Cristo a si Jesus.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat na ni Pablo konan dupong ran mammemper itaw sa Corinto ket sinurat naya sin main nin alakin prublima sa pikakalamo' ra, nin namaidap nin nakem na, ta main nin iti konan sitin dupong a namarsa nin mabyat kona ni Pablo (3:1; 8:20-23; 10:2,8,10,15; 11:5,7; 12:11,12,17). Iti ket ibusngaw nay ararem a kaingaran na para konra, a ipa'kit nay alakin apes na nin kituno konra tan matalek ya nin maipatunong a lamang a pitatawo ra. Ket maririket yan tuloy sin narnge' nan wanin a nangyadi'. Saytin nisurat na ni Pablo, peteg a nangibwat sa kapusuan na.

Sitin mantawagen nin ikarwan surat na ni Pablo konran taga Corinto ket ikatlo o ika'pat yayna kumon bale' rwa ra tamo' konran sarayti a naiyator (2:3,9; 7:8,12). Sa primiron parti nan siti (1:1–9:15), say nibarita' na ni Pablo say maipa'ka' sa rilasyon nan mismo konra nin tutawo sa dupong. Nipapalaway na no ambale' a kai na nin nituloy a plano nan pammisita konra (1:12–2:11) tan no ambale' a mabyat a nisurat na konra maipa'ka' sa niparsa ra tan say nipanguntra ra kona nin saray itaw sa dupong ra (2:12–7:1). Naparirikat yan lamang ta nagbabawi' sara tan nikituno sara kona (7:2-16).

Ket dinawat na nin mangisadya' saran alakin tulong nin mangibwat sa maruros a nakem ra para konran mangkapaidap sa Judea (8:1–9:15). Sa susuyot a parti nan sitin surat, nipapalaway na no si'no yan page' a sayay minsahiro nan Dios ta main itaw konra a nipata'gay a tutuon apostol sara kano (10:1–13:10).

Nipa'wit nayayti ni Pablo nangibwat sa Macedonia sin panaon nin ikatlon parso nin pakudti-pakodtaw na sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo. Mabasa a maipa'ka' sa saytin pakudti-pakodtaw na sa Ginwa-ginwa' 18:23–21:14.

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Ipapalaway na ni Pablo no mayin a kai nin matuloy a bisitawen rasara (1:3–7:16)
  - Mampangirangep saran dya'dya' si Pablo ta pigaw nin makatulong sara sa raruma (1:3-11)
  - Nasilyan a plano na ni Pablo para sa kaabigan ran taga Corinto (1:12–5:21)

Say rabay na ni Pablo ket si maipasirayo ray saya tan saya sa adapan na ni Cristo (1:12-14)
Kai na nin rabay ni Pablo nin abas a ipa'ka' ra maipa'ka' sa plano na (1:15–2:11)
Sara si Pablo ket katrabahwan nasaran Dios (2:12–5:21)
Sayti a rabay na ni Pablo nin mangyadi' sawanin bana' ta sinilyan ray plano ra (6:1–7:16)
Isadya' ran taga Corinto a tulong ra konran kapada ran mammemper (8:1–9:15)
Sayay ihimplo a nibi ran tulong nin taga Macedonia konran kapada ran maidap (8:1-15)
Ibaki' rasara ni Pablo nin tumulong si Tito sa pangngisadya' ran tulong ra (8:16–9:5)
Sayay pangipapanemtem — Mangibwat konan Dios a ipanulong tamo (9:6-15)
Sadyaan ran taga Corinto a pammisita na ni Pablo (10:1–13:10)
Dawaten na ni Pablo konran mammemper a kasayna li' kumon nin pakatkapan et a ipatunong nasara (10:1–12:13)
Rabay nan marate' ni Pablo a naipatunong anay piga-gawa' ran mammemper (12:14-21)
Usisaen ray lalaman ran diri nin saray mammemper ta pigaw nin kai rayna nin ipa'kit et ni Pablo a pakayadi' ra (13:1-10)
Bindisyunan nasara ni Pablo (13:11-13)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon
apostol nan Cristo a si Jesus. Iti yan kalamo' ko si Timoteo a
busat tamo sa pammemper.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran tutawo
nan Dios isen sa Corinto tan konra et nin sarba ran raruman
tutawo nan Dios isen sa intiron prubinsyan Acaya.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Say Panunulong nan Dios konran Mampangirangep nin Dya'dya'

3 Raywen tan pakisalamatan miyay Dios tan Ama nan
Uunuren tamon si Jesu-Cristo; mapainganga'don Ama ya tan
Dios yan sisasadya' nin tumulong kontamo.
4 Mantulungan natamo sa sarban dya'dya' tamo ta pigaw
nin bana' a lamang sa sain nin panunulong nan Dios kon-
tamo, ket makatulong atamo konran mampangirangep nin
nagsikabarang nin dya'dya'.

5 Page' nin abaw a dya'dya' nin man'irangep mi nin
si'kamin mampangilalaman kona ni Cristo; wanin a lamang,
abaw anamaet a padalan nin panunulong nan Dios komi
yupa' kona ni Cristo bana' ta mampangilalaman kami kona.
6 Ket no mampangirangep kami nin dya'dya', say gagara
nan Dios sa pangingirangep mi ket si matulungan kamo tan
para sa pakaisalba moyo. No tulungan nakami nin Dios, sain
ket ta pigaw nin makatulong kami a lamang komoyo. Bana'
sa sain nin tulong, maagwantawan moyo anamaet a dya'dya'
nin kapadan dya'dya' a man'irangep mi.
7 Ket bana' ta wanin, napasayay ilalo mi a maagwantawan
moyo ta tanda' mi a no mampangirangep kamon dya'dya' a
kapadan nipangirangep mi, wanin anamaet, tulungan naka-
mon Dios nin kapadan nipanulong na komi.
8 Alimbawa' nin sain ket say linabasan min mabyat a
dya'dya' sa Asia, nin rabay mi, bubsat, nin maipa'ka' sa sayti
ket sitatanda' kamo. Pinasyan talagan byat nin nirangep mi
kanya' nin kai mi ana nin naagwantawan ket say wami no
mati kami ana.
9 Say wamin talaga no anggawan mi anaytaw. Bale',
nangyadi' taw komi ta pigaw nin maadal mi a andi' nin
magpya sa lalaman mi no kai edet, kona nin Dios a makapam-
abyay abirno konran nati ana.
10 Ket niligyas nakamin Dios kanya' nin napal'isan mi a
adanin patiti; tan tanda' min ituluy-tuloy nakamin iligyas. Iti
a sarban ilalo mi kona. Kai nakami nin tegnan nin iligyas.
11 Ket, matkap anamaet nin tulungan rakami yupa' sa
kadadasal moyo; ket no wanin, mag'in nin abaw saray kisala-
mat konan Dios bana' sa panunulong na komi a mangibwat sa
pangingidawat ran abaw a tutawo.

Say Rabay na ni Pablo ket si Maipasirayo ray Saya tan Saya

12 Anaod bubsat, matpel mi nin ibarita' nin main ma-
linis nin kunsinsya a say pigagawa' mi sa adapan ran
tutawo, lalun-laloyna komoyo, ket tutuo tan mapteg sigon
sa pangingikit na nin Dios. Say pigagawa' mi ket kai nin
mampangibwat sa main mi nin kadunungan bilang nin tawo
no kai edet, mampagdipindi kami sa tulong nan Dios komi.
13 Ma'kit in ta say isurat mi tamo' komoyo ket say mabasa
tan mataros moyo. Rabay kon makatanda' rakamin maong
14 ta pigaw nin say tanda' moyoyna ket mag'in nin liso, ta no
wanin ket, maipasirayo rakami tan si'kami ket maipasirayo
kamo li' anamaet no sumubli' ya si Uunuren tamon Jesus.

Nasilyan a Plano na ni Pablo para sa Kaabigan ran Taga Corinto

15 Bana' ta sigurado ako sa pikakalamo' tamo kanya' nin
say gindat nin plano ko ket si mirwa katamo nin bisitawen
ta pigaw nin mirwa katamo anamaet nin matulungan.
16 Niplano kon dumalan yapo' isen komoyo no adap ko
sa prubinsyan Macedonia tan no ibat ako li' ket dumalan
akodsen anamanaet ta pigaw nin matulungan rako sa matka-
matkap ko sa kappako ko sa Judea.
17 Sawanin, bana' ta kai nin matumbok a niplano ko,
ibarita' moyoyna paran kai nin magwa' nin tepren a irgo
ko? Man'isipen moyo paran manili-sili a isip ko nin kapada
nan sayay tawon mampanumbok tamo' nin karabayan na,
a alimbawa' ket "O'" wana abirno nin sa nakem na ket kai?
Ambo' gapo nin wanin!
18 No pa'no nin magwa' nin tepren a irgo na nin Dios, ket kai
kami nin nagdwadwa sa saytaw nin nibarita' mi
19 ta si Anak nan Dios a si Jesu-Cristo, kai ya nin manili-sili
nin irgo na no kai mantukiden nay nipangako' nan Dios. Ket
sya a nangitanda' komoyo komi nin si'kamin si Pablo, si Silas
tan si Timoteo.
20 Anaod, sarba nga'min nin nipangako' nan Dios ket
tinukid na yupa' kona. Kanya' nin, bana' sa ginwa' na,
itandudo' tamoyay ngaran nan Dios nin wantamo "Peteg a
wanin."*
21 Si Dios nin diri a mampamasigurado komi tan komoyo
anamaet nin nikaipasaya tamo kona ni Cristo, tan syan diri a
namili' kontamo.
22 Nami ya et nin pangalilbian a tutawo natamo; nibaki'
nayan miikap kontamo a Ispirito ta pigaw nin peteg nin
masigurado tamon matukid nga'min a sarban nipangako' na
kontamo.
23 Tanda' nan Dios! Say kaabigan moyo a rason nin kai
ko nin nipangituloy nin pako kodsen, ta pigaw nin kai nin
umidap a nakem moyo bana' sa pangngawa' kon matkap kon
gaw'en komoyo.
24 Kai mi nin gagaran idikta no ani a tepren moyo ta tanda'
min magsen anay pammemper moyo, no kai edet, say gagara
mi ket say kitulong komoyo maipa'ka' sa pammemper moyo
ta pigaw nin malamu'nan et a ririket moyo.

2

1 Kanya' nin nagdisisyon akon kai ana yapo' anaod nin
makodsen komoyo ta kai ko nin rabay nin umidap a nakem
tamon pari-pariho a kapadan nangyadi' sin binisita katamon
masusuyot.

---

* **1:20** ***Peteg a wanin.***- *Sa Griego:Amen.* Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

2 Si'kamoy puon nin ririket ko, ket no napaidap ko li' wadi'
a nakem moyo, si'no et a mamaririket kongko? Kasayna!
3 Bana' ta wanin kanya' nin sinuratan katamo tana sin
saytaw, ta no mako akodsen komoyo ket si'kamo nin
manepeg nin mamaririket kongko ket bangli' no mapaidap
moyo a nakem ko. Sain a ginwa' ko ta sigurado ako a no
maririket ako ket maririket kamo anamaet.
4 Aburido akon maong tan napno' akon kaberengan bana'
komoyo, tan abaw a tinmuro' nin lwa' ko sin sinuratan
katamo. Sinuratan katamo ambo' ta pigaw nin paberengen
kamo, no kai edet, ta pigaw nin ipatanda' ko komoyo a
naiduman pangangawa'nan ko komoyo.

Paksawen ran Mammemper a Nakem nan Sayan Nag-babawi' ana

5 Edet, say maipa'ka' konan sayadsen komoyo nin puon nin
sakit-ulo; ambo' ako tamo' a napirwisyo na no kai sarba moyo
et, o ibarita' tanan saray raruma komoyo. Kai ko rabayti nin
paalakyen et.
6 Sadag anay nipangirangep na nin nipanisiplina ra kona
nin saray ka'bawan komoyo,
7 tan matkap moyaynan pirdunawen nin inganga'dwen
sawanin. Bibilinen moyan paksawen a nakem na ta bangli'
no mapatapo' na bana' sa nalabas a bereng na.
8 Edet ibarita' ko komoyo nin ipa'kit moyon alaki et a
pangangado' moyo kona.
9 Si sayay rason et no ambale' a sinuratan katamo sin
saytaw ket ta pigaw nin matandaan ko a liso nin mantumulok
kamo sa niyakay komoyo.
10 Siin a tawon pirdunawen moyo, pinirduna koyaynan
main nin inganga'do. No main wadi' nin manepeg nin
pirdunawen ko, gaw'en ko sa adapan na ni Cristo para sa
kaabigan moyo.
11 Yupa' sa wanin ket kai natamo nin mataktika ni Satanas;
ta tanda' tamoynay sinisirib a plano na.

Say Pakaaburido na ni Pablo ket Nasilyan nin Pananalo

12-13 Sawanin, sin nako ako sa babalin Troas, aburido akon
tuloy ta kai koya nin narate' itaw si busat tamon Tito a syay
mangawit nin bale' moyo konan surat ko. Ket mataman nin
binyan nakon Dios nin alakin pagkanawanawa nin ipatanda'
koyadtaw a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo,
pinatanid ako konran bubsat itaw tan tinmaros akodti sa
Macedonia ta pigaw nin ki'kitan ako kona.

14 Bale' wantaw man a kimey ko sin itaw ako,* kisala-
mat ako konan Dios ta sya, man'ipangulo nakami lawas
a mangingilalaman kona ni Cristo sa parada bana' sa
pananalo* na yupa' kona ni Cristo. Anamaet a lamang,
man'usaren nakamin man'ipatandaan konran tutawo sa ad-
timan nin keen mi a maipa'ka' kona ni Cristo, nin bilang
banglon umusbong.
15 Say gaw'en mi ket bara'mon mabanglon insinso nin
man'ida'ton na ni Cristo konan Dios a masanglap ran saray
mangkaisalba tan mataman et nin saray mangkasida'.
16 Saray mangkasida', say pakaangot ra sa pangingi-
patanda' mi ket mabang'et nin makapati ta miugot sara sa
duka' a panganggawan; saray mangkaisalba anamaet, say
pakaangot ra sa pangingipatanda' mi ket mabanglon maka-
pabyay bana' ta maika' sara sa mabistan byay a iti konan Dios.
Ay, mabyat ti nin gawa'! Kasan maikana' nin mangwa' sa
sayti nin rispunsibilidad!
17 Anaod, abaw saray mangangakay nin gaw'en ran ku-
mirsyo a pangangakay ra bale' ambo' kami nin bilang konra.
Si Cristo, syay mampangwa' komi nin kumana' nin mangingi-
lalaman kona ket mampangipatanda' kami mangibwat sa
masibulot a nakem mi. Nibaki' nakami nin Dios ket maring-
gas a apes mi sa adapan na.

3

1 Sawanin, main ana angangkon mampangipa'ka' a
mampipaong kami anamanaet. Main nin raruman
mangangakay a matkap ray mangiprisintan rikumindasyon
ba'yo moyo sara nin akuen, o kai rasara anamaet nin akuen
nin raruman tawo no kasan rikumindasyon moyo. Matkap
mi para nin wanin!?
2 Anaod, say kabibyay moyo a bara'mon surat nin man-
girikuminda komi a naisurat sa kapusuan mi. Ket madali'
rayan mabasa nin si'numan a tawo nin maka'kit sa mabistan
bunga nin nipagtrabaho mi komoyo.
3 Mapala-palaway nin ma'kit a si'kamo ket bara'mo naka-
mon surat ni Cristo nin nipasurat na komi. Sitin surat, kai ya
nin nisurat nin tinta, nin tawo tamo', no kai nin si Ispirito nan
diri nin si sibibyay a Dios; ambo' sa baton tiniblak a bilang sa
Gugan-gan no kai sa kukapusuan moyo.

---

* **2:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 7:5-16. * **2:14** Si alimbawa' a inusar nadti ni Pablo ket kapadan no rinmate' yay sayay hiniral nin Romano mangibwat sa gira a nanalo ya. Iparada saray trupa sa kalsada nin Roma kalamo' saray kalaban nin tinalo ra. Tanda' ran kalaban a bangli' no patyen sara, ket bara'mon ti nin angot nin duda'ton nin paka'kitan nin irarate' nin patiti, bale' konran trupa, mabanglon angot ta nanalo sara.

Say Pakayadi' nan si Ba'yon Nipangako'

4 Maibarita' mi a wanin ta alaki a talek mi konan Dios nin
mangibwat kona ni Cristo.
5 Kai mi nin maibarita' a bana' sa pakababa' mi ket nagwa'
mi in say nagwaan mi; no kai edet, say pakababa' min
makagwa' nin animan ket mangibwat konan Dios.
6 Anaod, syay nami komi nin pakababa' ta pigaw nin
ipatandaan miyay ba'yon pangako' nin nibi na para sa
tutawo. Sitin nipangako' nan Dios, naipatukdo' ya sa
pakayadi' nan Ispirito na nin mampiikap kontamo ambo' nin
sa naisurat ta saytin Gugan-gan nin naisurat ket mangika' sa
pakasintinsya nin madusa anggan-angga. Bale' si Ispirito nan
Dios, byan natamo nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios.
7 Sin nipataoy nayti nin Dios a Gugan-gan na yupa' kona ni
Moises sin na'teng ana, nin naisurat sa baton tiniblak, na'kit
a pakayadi' nan Dios tan say pinasyan salag na. Kanya' nin
sinumlag nin wanin ana a rupa na ni Moises ket kai raya
gapo nin mapastang nin saray kapada nan Israelita. Ket
abirno nin wantaw anay salag, kai nin lamang nin nagnayon.
Anaod, wanin kaalaki a pakayadi' nin naikalamo' sa sain nin
manintinsya kontamo nin mapati,
8 mas alaki et bale' nin adayo' a pakayadi' nan Dios sa gaw'e-
gaw'en na sa pakikalamo' nan Ispirito kontamo.
9 No say nipadar nin pakayadi' nin Gugan-gan a sayti puon
nin pakadusa ket alaki, mas alaki et nin adayo' a pakayadi'
nin say makapangwa' a say tutawo ket mag'in nin mapteg sa
pangingikit nan Dios.
10 Kanya' nin sitaw si gindat a makapangyayadi' ket
bara'mon nakasawan yaynan pakayadi' ta nasilyan yaynan
mas makapangyayadi' et.
11 Ket no main nin pakayadi' nan si gindat nin padalan a
kai nin magnayon, alakin adayo' et a pakayadi' nan si ba'yon
nipangako' a siin ket magnayon ya.

Padaran a Pangingipatanda' ra ni Pablo konan Mabistan Patanda'

12 Bana' ta matalek kami a wanin konan siti nin ba'yon
nipangako', kasan iyadi-adi mi sa pangingipatanda' mi nin
siti.
13 Ambo' kamin lamang nin bilang kona ni Moises a
sinakban nay rupa na ta pigaw nin kai ra nin magwa' nin
pastangen nin nakamulite' nin saray kapada nan Israelita a
kai nin magnayon nin salag.
14 Bale', kai ra nin natarusan sin saytaw a maipa'ka' sa say
salag nan si gindat nin padalan a kai nin magnayon ta say
nakem ra ket bara'mon lamang nin nasalimbengan. Anaod,

mataman nin anggan sawanin, no basawen raytaw nin saray
puri ra say nisurat na ni Moises ket bara'mon anamaet nin
nasalimbengan a nakem ra maipa'ka' sa sain. Kai ra et nin
matarusan ta no tamo' a naipasaya sara kona ni Cristo ya nin
maglat a salimbeng.
15 Anaod, mataman nin anggan sawanin, no basawen ra in
say Gugan-gan nan Dios, kai ra nin mataros ta bara'mon main
et nin mampanalimbeng nin nakem ra.
16 Bale' no magmatalek yay sayay tawo konan Uunuren,
maglat ya in si mampanalimbeng nin nakem na.*
17 Sawanin, si Uunuren nin man'ibarita' iti ket si Ispirito na.
No mampiikap yay Ispirito na konan sayay tawo, si tawo, ket
maglat yayna sa saytaw say mampanalimbeng nin nakem na.
18 Ket, kontamo nga'min nin main yay Ispirito na, pa'sar
a kasan nakasalimbeng kontamo sa paka'kit ran raruma
kanya' nin ma'kit a pakayadi' nan Uunuren kontamo.
Sawanin, pa'sar ispiho natamon Ispirito a sya si Uunuren,
ket mampalinwen natamo nin anggan sa bara'mo atamoyna
li' nin sya.

4

Mapalawayan Yupa' konan Sitin Trabaho a Nakem nin Tutawo

1 Bana' sa inganga'do nan Dios komi, nibi nan trabaho mi ti
say man-gaw'en mi kanya' nin kai nin tumapo' a nakem mi.
2 Kai mi gapo nin agamirenen a makapading'ey nin adin
gawa'-gawa'. Kai kami nin mampangwa' nin sinisirib tan kai
mi nin mantursye-tursyen a minsahi nan Dios, no kai edet,
diritsawan min man'iyakay a katutu'wan ta pigaw nin saray
makarnge' ket maalilbi' ran peteg a, sa adapan nan Dios, ket
mapya kami.
3 Ket no say man'ipatandaan mi maipa'ka' kona ni Cristo ket
nasalimbengan, nasalimbengan tamo' konran saray mam-
pako ana sa pakasida'.
4 Wanin ta say pangingisip ran sarain nin kai nin mam-
per ket sinakban na ni Satanas a syay mampag'uray iti sa
mundo konan sitin panaon. Ginwa' na in ta pigaw nin
say pangingisip ran tutawo ket kai nin mapalawayan nin
Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kata'gayan na ni Cristo a syay
paka'kitan konan Dios.
5 Ambo' nin say maipa'ka' sa lalaman mi a man'ipatanda'
mi no kai edet, a si Jesu-Cristo ket sya a sangkata'gayan
nin Uunuren. Man'ipa'ka' mi a lalaman mi nin aripen a
mampagsirbi komoyo bana' sa ado' mi kona ni Jesus.

---

* **3:16** Exodo 34:34.

6 Sain a man-gaw'en mi ta si Dios a sya inirgo na a wanti,
“Itaw sa madedlem ket magkamain ana nin palaway!”* ket
syan lamang a namalaway nin nakem mi. Ginwa' na in ta
pigaw nin ibi na komi a pakataros sa sangkaalakyan nin
gawa' na a nipadar nan maslag iti kona ni Cristo.

Komin Ayupa' a Nakem ya Nitalek a Sangkaimpurtantiwan nin Patanda'

7 Bale' sitin impurtanti nin patanda' ket nitalek naya nin
Dios komi nin basta tawo tamo', nin bilang sa kayamanan
a nikwa sa basta kuden. Yupa' sa wanin ket ma'kit ran
tutawo a sain say sangkaalakyan nin kapangyadian nin
man'ipatandaan mi ket nangibwat konan Dios tan ambo' nin
mangibwat komin diri.
8 Ma'kit in sa pangingirangep min sarbaynan klasin idap
bale' kai kami nin mangkadaeg; main nin tyimpon kai mi ana
nin tanda' a gaw'e-gaw'en mi, bale' kai kami nin makasawan
nin ilalo.
9 Abirno nin piduksa-duksa' rakamin kalaban ket kai
nakami gapo nin mampauryan nin Dios. Mangkaganur-
ganor kami bale' kai kami nin mapati.
10 Pirmi tana nin mampinabang kami sa bungan nipangi-
rangep nan idap ni Jesus a niugot sa patiti na ta pigaw nin
maipa'kit a pakayadi' nin byay na sa lalaman min diri.
11 O' wanin, mintras nin mangkabyay kami et ket
man'adapen mi tanan pirmi a mati bana' sa pagsisirbi mi
kona ni Jesus. Wanin ta pigaw nin maipa'kit konan sitin
mapati nin lalaman mi a byay na ni Jesus nin nanalo sa
patiti.
12 Anaod, mipata'gayan kamin pirmi maipa'ka' sa piligron
mapati bale' sain ket mampamagkamain komoyo nin byay a
iti konan Dios.
13 Main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, “Mam-
pagmatalek ako konan Dios kanya' nin ibari-barita' koy
maipa'ka' kona.”* Wanin anamaet a klasi nin pagmamatalek
mi konan Dios kanya' nin man'ipata-patanda' mi a maipa'ka'
kona.
14 Wanin ta tanda' mi nin si Dios, a syay namasubli' nin
mabyay kona ni Jesus nin Uunuren tamo ket, pasublien
nakami li' anamaet nin mabyay bana' sa nikaipasaya mi kona
ni Jesus. Ket ambo' tamo' nin si'kami, si'kamo et anamaet,
i'ras natamo li' nga'min nin maikalamo' kona.
15 Ket para sa ikaabig moyo a rason nin pangingirangep mi
nin sarban sain nin idap ta pigaw nin no umabaw saraynan
umabaw a tutawon makasari' sa kamaungan nan Dios nin

---

* **4:6** Genesis 1:3. * **4:13** Kanta 116:10.

isalba nasara, ket umabaw saray kisalamat kona tan mas maitandudo' yay ngaran na.

Tanda' ra ni Pablo a Mabistan Panganggawan ra li'

16 Bana' sa wanin kanya' nin kai nin mantumapo' a nakem mi. O' mangkumapoy ana a lalaman mi bale' mangkapaba'yo nin inawru-awro a byay mi nin iti konan Dios
17 ta main nin mag'in bunga nin saytin idap nin man'irangep mi sa sitin anted nin panaon tamo'. Mainum'ay tamo' in no ikumpara sa kai masukat nin kabistawan nin pakakirama' mi sa anggan-angga nin kata'gayan nan Dios.
18 Ambo' nin say idap a main iti sa mundo a kami'nan nin nakem mi no kai edet, sa say mabistan nisadya' nan Dios para kontamo nin kai tamo et nin ma'kit. Say bubagay nin ma'kit ket lumabas tamo', bale' sain nin kai tamo et nin ma'kit ket anggaynan-angga.

5

1 Kai anaod nin tumapo' a nakem mi ta tanda' mi a no sitin lalaman mi sawanin nin kapada nay ba'lag nin mampiikapan midti sa luta' ket sidaen ya, main lamang nin piikapan midtaw sa langit a si lalaman nin ginwa' nan diri nin Dios a magnayon anggan-angga.
2 Anaod, leg'an nin iti kami et konan sitin kapresan a mampiikapan mi, masulit kami anan tuloy nin maisubray yayna a ba'yon piikapan nin itaw sa langit.
3 Edet, si kararwa tamo ket kai ya li' pa'sar nin labos no kai main nin piikapan na.
4 Leg'an nin iti kami et sa sitin lalaman sa mundo, mabyatan kamin abaw nin idap. Kai mi nin mansulitan nin lakwanan ana a lalaman mi, no kai edet, mansulitan mi a maibi yayna kumon komi a ba'yon lalaman min mangibwat sa langit, ta pigaw nin si lalaman nin mati ket subrayan yaynan lalaman nin mabyay anggan-angga.
5 Si Dios nin diri a nangisadya' komi nin mabyay nin anggan-angga ket nibi nayaynan miikap komi a Ispirito na ta pigaw nin mapiho min mangyadi' ti.*
6 Wanin, kanya' nin magsen a nakem mi. Peteg a tanda' tamon mintras a iti atamo et konan sitin mampiikapan tamodti sa luta', say lalaman tamo, kasa atamo et itaw sa mampiikapan nan Uunuren.
7 Mintras anaod nin iti atamo et sa luta', mabyay atamo nin sitatalek konan Uunuren mataman no kai tamoya nin ma'kit.

---

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:21-22.

8 Magsen anaod a nakem mi, tan apes mi ana nin lakwanan
miyaynayti kumon nin lalaman midti sa luta' ta pigaw nin
makakiikap kami ana konan Uunuren.
9 Ket anaod say masulit min tuloy nin gaw'en, mabyay kami
et man iti sa luta' o itaw sa langit, ket si makapaririket kami
kona nin Uunuren;
10 bana' ta main li' nin awro a si'tamo nga'min ket matkap
a umadap atamo sa lugar a paninintinsyawan na ni Criston
Uunuren ta pigaw nin timbangen nay ginwa' tamo leg'an
tamon nabyay iti sa luta'. Barang saya mangrisibin manepeg
a tubale' sa ginwa' na, maabig man o duka'.

Say Pammag'in nan Dios nin Uamigo na a Sarban Tawo

11 Ket bana' ta tanda' mi nin silili'mo a sintinsyawan
natamo li' nin Uunuren, mampatutu'wan mi konran tutawo
a tutuo kami. Bale' tanda' nan Dios a kukanakman mi tan
matalek akon tanda' moyo kami anamaet nin maong.
12 Kai kami nin mampipaong anamanaet komoyo, no kai
edet, man'ibarita' mi ti ta pigaw nin main nin ipasirayo moyo
maipa'ka' komi tan main nin i'bat moyo konran sarain saray
tutawon say no si'no sara a ipasirayo ra, bale' kai ra nin
man'adalen a pigagawa' ra.
13 Ket no ipa'ka' ran raruma a nasida' anay ulo mi, kasan
kwinta komi; basta mampagsirbyan miyay Dios. Bale' no
limpyo anamaet a isip mi, para sa kaabigan moyo kanya' nin
man'ibarita' mi ti.
14 Wanin ta, say ado' na ni Cristo komi a mampag'uray komi
bana' ta man'alilbien mi a sayan-saya na nin nangi'deng sa
sarban tutawo sin nati ya. Ket bana' ta wanin nibilang nan
Dios a maikalamo' sarayna kona nin nati a sarban tutawo.
15 Nati ya anamaet para sa sarba nin tutawo ta pigaw nin
si'tamon mabyay iti sa mundo ket ambo' anay karabayan
tamo a tumbuken tamo, no kai edet, say karabayan na, nin
sya nati ya tan sinmubli' yan mabyay para kontamo.

16 Kanya' nin, si'kami, ambo' anay bakas nan sayay tawoy
kikiten mi. Sin saytaw kinikit miya si Cristo a bilang sa
pangingikit ran basta tawo tamo', bale' sawanin ambo' anan
wanin.
17 Edet, si tawon naipasaya kona ni Cristo ket ba'yo yan
parsa; kasayna a gindat, ba'yo anay mampag'uray kona.
Isipen moyo in!
18 Si Dios, ginwa' na nin wanin a sarban sain. Yupa' sa patiti
na ni Cristo sa kudos, pinag'in natamo et nin Dios nin uamigo
na, si'tamon gindat a kuntra kona, tan nibi na anamaet nin
trabaho tamo a pag'inen tamo saran uamigo na a tutawo.

19 Say rabay kon irgwen ket, si Dios mangibwat sa ginwa'
na yupa' sa patiti na ni Cristo sa kudos, kai nayna singiren
nin Dios a tutawo sa kasalanan ra, no kai mampag'inen nan
uamigo na a tutawo. Ket nipya na komi a pangingipatanda'
nin sayti.
20 Nibaki' nakami anaod ni Cristo ta pigaw nin usaren
nakami nin Dios nin managyat konran tutawo. Kanya' nin
si'kami a man'i'deng miya si Cristo, dawaten mi anaod a
aburuyan rayay Dios nin pag'inen nasaran uamigo na.
21 Anaod, kai ya gapo nin nagkasalanan si Cristo, bale' para
sa kaabigan tamo, ginwa' nan Dios a syay naida'ton bana' sa
kukasalanan tamo, ta pigaw nin no naipasaya atamo kona ni
Cristo ket pag'inen natamon mapteg nin Dios sa pangingikit
na.

6

Matkap nin Paringgasen ran Taga Corinto a Byay ra

1 Sawanin anaod, bubsat, bana' ta ginwa' nakamin ka-
trabahwan na nin Dios, dawaten mi anaod komoyon andi'
moyo nin gaw'en nin kasan kakanaan a inagwang moyon
kamaungan nan Dios nin ginwa' nakamon uamigo na.
2 Anaod, wanti ey wana nin Dios nin ipadar nay kamaun-
gan na,
“Rinnge' katamo sin panaon a ipayabor koy pakatkapan
moyo,
tinulungan katamo konan sitaw si tyimpon nipangisalba ko
komoyo.”*
Ket tandaen moyoyti:
sawanin anay panaon nin nipamayabor na; anaod,
sawanin a tyimpo nin nipangisalba nan Dios komoyo!
3 Kai kami nin man-gumwa' nin animan a makasida' sa
pangingikit ran tutawo ta pigaw nin kasan pakabalawan nin
trabahon man'ipagwa' nan Dios komi.
4 No kai edet, man'ipa'kit mi sa kabibyay mi a manepeg nin
pigagawa' ran mampagsirbi konan Dios. Ma'kit sa pangin-
gitpel mi, sa linasat-lasat mi nin kaidapan, kaberengan, tan
pitipitan nin kapapa'sar.
5 Nagaru-garuti kami, naprisu-priso kami, tan sinumpi-
sumpit kamin ginulu-gulo ran tutawo. Nalabas-labas a nipag-
trabaho mi tan main nin yabin kai kami nin na'lek tan main
nin tyimpon kai kami nin nangan.
6 Nipa'kit mi a mampagsirbi kami konan Dios ta maringgas
a kabibyay mi tan matarusan mi a gagara nan Dios tan mapa-
masinsya, tan maong kami sa si'numan. Ma'kit et anamaet

* **6:2** Isaias 49:8.

a pag'uuray nan Ispirito nan Dios nin iti komi, tan tutuo a
pangangado' mi sa sarban tutawo,
7 tan sa pangingipatanda' mi nin say tutuo, tan mantulun-
gan kami nin pakayadi' nan Dios. Say mapteg nin pigagawa'
a armas min pangataki tan dipinsa mi.
8 Main saray tutawon ata'gay a pangingikit ra komi, tan
main anamaet nin mangmuda-muda komi. Main saray
mangrayo komi tan main anamaet nin mamaduka' komi.
Main saray mamparsawan rakamin mabula', bale' tutuo
tamo' a man'ibarita' mi.
9 Main saray mampangipa'ka' a kai kami nin mambaga-
bagawen bale' pitanda-tanda' kami sa nagsikabarang nin
lugar; pirmin dandani kami nin mati, bale' anggan sawanin
ket mabyay kami et a lamang. Mandusa-dusawen kami, bale'
kai kami nin mapati.
10 Abirno nin abaw a puon nin kaberengan mi, siririkat
kami lawas. Pubri kami bale' mampayamanen misaray raru-
man tutawo sa kayamanan a magnayon. Kasan kukayadian
mi bale' main komi a sarban bindisyon nin ibi nan Dios.
11 Mampablyen kon bubsat isen sa Corinto, mabli kamo
komi! Diritsawan a pag'irgo mi komoyo; kasa gapo nin niyadi
mi.
12 Kai nin nabaw'asan a pangangawa'nan mi komoyo; say
pangangawa'nan moyo komi a nabaw'asan!
13 Ibarita' koyti komoyo nin bara'mon ama moyo: pablyen
rakami nin kapada nin alakin pammabli mi komoyo.
14 Andi' kamo nin kipasaya konran ambo' nin mammemper
ta kai anaod nin makapialuyon a mapteg tan matiko'. Pa'no
nin makapikalamo' a palaway tan dedlem?
15 Pa'no yan kituno si Cristo kona ni Satanas*? Si sayay
mammemper anamaet tan si sayan ambo' nin mammemper,
pa'no a say pangingisip ra ket mituno? Kai gapo nin magwa'!
16 Anamaet, kasan lugar ran dios-dios sa piikapan nan
Dios, tan si mampiikapan nan si sibibyay a Dios ket iti sa
pidudupong tamon mammemper.* Wanin ta wanan mismo
nin Dios,
“Miikap ako konra tan kikalamo' ako konra.
Si'ko li' a Dios ra, tan alilbien kosara li' nin tutawon ikon ko.”*
17 Kanya' nin wana et nin Dios,
“Lakwanan moyo saray kai nin tumumbok kongko tan
matkap a maiduma kamo konra.
Andi' kamo nin kibiang sa kadukaan.

---

* **6:15** ***Satanas***- *Sa Griego:Belial.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **6:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 3:16-17. * **6:16** Levitico 26:12; Ezekiel 37:27.

Ket si'kon diri nin si Dios, akuen katamo*
18 tan mag'in rakon Ama
tan mag'in katamon a'nak,
wanan Makapangyayadi' a Dios.”*

7

1 Mampablyen kon bubsat, nipangako' ti kontamo kanya'
anaod nin ringgasan tamoynay kukadiryan tamo mangibwat
sa pagkakasalanan sa gawa'-gawa' tan sa pangingisip, ket
ipamuspusan tamoynay magkabyay nin sililі'mo konan Dios,
angga li' nin liso tamoynan naikana' a byay tamo kona.

Napaririket sara si Pablo nin say Maipa'ka' konran Taga Corinto

2 Byan rakamin lugar sa kukapusuan moyo. Kasa gapo
nin si'numan komoyo a nagkasalananan mi, kasa gapo nin
si'numan komoyo a pinagkasalanan mi, tan kasa gapo ana-
maet nin si'numan komoyo a sinaor mi.
3 Ambo' ta man'ibarita' koyti ket mampaliwaen kon
man'iparsa moyoyti komi. Kai katamo nin mamparsawan
nin mangipa'ka' nin wanin ta bilang naibarita' koyna intaw
komoyo mabli kamo komi, tan kalamo' rakami, mati man o
mabyay.
4 Alaki a talek ko komoyo tan nipara-parayo katamo sa
si'numan. Ket, bana' ta wanin maririket ako sa busel nin
kaidapan mi. Naliwaliwa akon tuloy nin say mabistan natan-
daan ko maipa'ka' komoyo.
5 Anaod, mataman nin sin saytaw sin iti kami sa Macedonia
kai kami nin nainawnan. Main nin kaidapan sa rubari' tan
rubari' mi. Mangkuntrawen rakami nin kalaban tan aburido
kami maipa'ka' konran mammemper.
6 Bale' si Dios a syay mangliwaliwa konran iti sa kaberen-
gan, liniwaliwa nakamin pinaririket bana' sa nikarate' na ni
Tito nin
7 ibat isen komoyo. Ambo' tamo' a say kararate' na ni Tito
a namaririket komi no kai pati say niparate' na komi nin no
pa'no moya nin pinaririket. Niparate' na komi a alaki nin
apes moyon maka'kit kongko, tan say pagbababawi' moyo
nin pinabereng rako tan say pisasadya' moyon mangisakit
kongko. Pinaririket akon tuloy nin sain.
8 Ket kai ako nin magbabawi' a nanurat ako komoyo sin
saytaw mataman no pinabereng nakamon sitaw nin surat ko.
Anaod sin nu'na ket nagbabawi' ako bale' kai anan lamang ta
natandaan kon ginmereng kamo tamo' nin nadali'.

---

* **6:17** Ezekiel 20:34,41; Isaias 52:11. * **6:18** 2 Samuel 7:14.

9 Ket sawanin, maririket ako ambo' nin bana' ta pinabereng
katamo no kai edet, a bana' sa bereng moyo ket nagbabawi'
kamo tan ginurutan moyoynay pagkakasalanan moyo. Sain
say kaberengan moyo ket manepeg sa pangingikit nan Dios.
Kanya' nin mabistay nagwaan nan sitaw a surat mi komoyo.
10 Wanin ta say kaberengan nin manepeg sa pangingikit
nan Dios, sayti a pangibwatan a magbabawi' a tutawo; ket
gumring saran paisalba kona. Ket say wanin a mangyadi', kai
sukat nin ikabereng. Bale', say kaberengan nin maingar nin
tutawo a kai nin pangibwaten a magbabawi' sara, ket miugot
sa duka' nin panganggawan.
11 Kiten moyo a bunga sa byay moyo nin saytaw nin
kaberengan moyo a manepeg sa pangingikit nan Dios; sin-
meseg tan nag'in kamon masulit nin mangipa'kit a kai moyo
nin kinunsinti taw nin kasalanan. Masager kamon tuloy
maipa'ka' konan siin si main nin nangyadi' sa grupo moyo,
linmi'mo kamo sa kaugutan nan siin, alaki a pangrarabay
moyon makalamo' rako, tan nag'in nin masulit kamon
nabuan yan tumekep nin dusa a nagkasalanan. Sa sarban
gugawa' ket man'ipa'kit moyo nin kasan pakairanudan moyo
konan sitaw nin bagay.
12 Ket, ambo' tamo' anaod nin bana' konan tawon
nagkasalanan o konan nagkasalananan na a nanuratan
ko komoyo, no kai edet, ta pigaw nin sa adapan nan Dios ket
maipa'kit moyo no adti nin angga a pammabli moyo komi.
13 Anaod, pinaririket kamin tuloy nin sain a ginwa' moyo.
Anamaet a lamang, kai kami tamo' nin naliwaliwa no kai
edet, nalamu'nan et a ririket mi nin ririket na ni Tito a bana'
sa mabistan nisna' moyo kona ket nay'anan a kaingaran na.
14 Rinayu-rayo katamo kona tan kai ako nin nading'eyan
sa animan ta no pa'no nin katutuo nga'min a nibarita' mi
komoyo, napatutu'wan anamaet a sarba nin nibarita' ko kona
ni Tito maipa'ka' komoyo.
15 Man'umalaki a pammabli na ni Tito komoyo mintras
nin mampanemtemen nay ruros nin nakem moyon tinmulok
nin sarba sa nigan-gan nin gaw'en moyo tan say ma'mot a
nipamarate' moyo kona nin awit moyoy alakin salak.
16 Ket bana' sa sain, pinasyan ririket ko; tanda' kon mailal-
wan katamo lawas.

8

Pagdisididwen nasara ni Pablo nin Manguliktan Tulong a Mammemper

1 Ket sawanin, man'aduen min bubsat, rabay min ipatanda'
komoyo no ani a nagwaan nin nipanulong nan Dios sa
dudupong nin mammemper iti sa Macedonia. Na'kit sin

2 leleg a mandumalan sara sa masakit nin idap ket
maririkет sara et a lamang ket bana' ta man'irangep rayna-
maet a kaidapan tuloy nin kinapubri, malaem a nibi ran tu-
long konran kapada ran maidap nin mammemper sa Judea.
3 Tistigusan kon nami sara sa anggawan nin mababa' ra,
masurok et pa et dyan sa mababa' ra. Mangibwat sa nakem
ran diri,
4 masuet ran dinawat komi a byan misara nin
pagkanawanawa nin kirama' sa panunulong konran kapada
ran tutawo nan Dios.
5 Say ginwa' ra, mas et dyan say inilalwan mi. Say mu'na-
mu'na nin ginwa' ra ket nitalaga ran nipaisirong konan
Uunuren tan komi a byay ra yupa' sa gawa' na nin Dios nin
maitukoy sa karabayan na.
6 Ket bana' ta wanin, binaritaan miya si Tito a syay na-
mukaw komoyo nin mangulikta kamon ibi moyon tulong, nin
ituloy nakamon tulungan nin maila'pos ti nin gawa' nin ado'
moyo.
7 Anaod sawanin, tanda' kon iti kamon pirmi sa u'na sa
sarban bubagay a bilang sa sayti: ma'get a pagmamatalek
moyo konan Dios, alaki a pakababa' moyon mangipatanda'
nin maipa'ka' kona ni Jesus, tan tanda' moyoy katutu'wan
maipa'ka' konan Dios. Maseseg kamo lawas nin mangwa'
nin gawa' bana' sa sain nin pagmamatalek moyo, tan alaki
a pangangado' moyo komi*. Ana edet, apes mi nin andi'
kamo kumon nin magkurang sa pangingipa'kit nin ado' moyo
konran mammemper itaw sa Judea.
8 Ambo' ta man-gan-ganen katamo kanya' nin man'ibarita'
ko in, no kai edet, man'ipa'kit ko komoyo no pa'no nin
kaalaki a apes ran raruma nin tumulong sa kapada ran mam-
memper, ta pigaw nin no arigen moyoyti ket pruwibawan a
katutu'wan nin pangangado' moyo.
9 Anaod, tanda' moyoy maipa'ka' sa alakin kamaungan na
kontamo nin Uunuren tamon si Jesu-Cristo. Bana' sa sayti
nin kamaungan na, mataman nin ikon na nin kayamanan a
sarba, pinapubri nay lalaman nan diri* ta pigaw nin, mangib-
wat sa nipamag'in nan pubri sa kadiryan na, ket pinayaman
natamo.
10-11 Ket sayti a maibarita' ko komoyo: Ituloy moyo tan
ila'pos moyoyna in say pangungulikta moyo nin tulong a ni-
tarana' moyo sin taon et. Maabig in para komoyo ta si'kamoy
sangkau'nawan nin nangulikta, tan ambo' in tamo', si'kamo
et a main nin nakem sa sain nin gawa'. No pa'noy sulit moyo

---

* **8:7** *pangangado' moyo komi.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pangangado' mi komoyo.* * **8:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:6-8.

nin nangitarana' wanin anamaet kumon a sulit moyo nin
mangila'pos. Mami kamo sigon sa mababaan moyo
12 ta no maruros a nakem na nin sayay mami, maka-
paririket konan Dios a mababaan nan ibi; kai nin taga'nan
a mami yan kai na nin mababaan.
13 Kai ko nin apes nin pay'anan saray raruma tan pabyatan
kamo no kai si pada-pada kumon nin mabista a kapapa'sar
moyo.
14 Bana' anaod ta masuruk-surok a main moyo sawanin,
pun'an moyoy pakatkapan ran mampagkurang, ta pigaw nin
sa awro nin si'kamo anamaet li' wadi' a magkurang, pun'an
ra anamaet a pakatkapan moyo. Kona nin siin, pada-pada a
kapapa'sar moyo.
15 Bilang nin wantaw sa wana sa Masanton Kasuratan a,
“Kai ya nin nagsubra a nakadinep nin abaw,
tan kai ya anamaet nin nagkurang a nakadinep nin
daite'.”*

Say Pangngisadya' ran Tulong ra

16 Kisalamatan miya nin tuloy a Dios ta binyan naya nin
suet nin tumulong komoyo si Tito a kapada nin suet ko.
17 Sirириket ya nin inmaburoy sa dawat mi nin mako yadsen
komoyo. Say katutu'wan ket nangibwat anan diri kona a
sumubli' yadsen.
18 Man'ibaki' miyadsen nin kaaluyon naya a sayay busat
iti, a say seseg na nin mampagtrabaho para konan Mabistan
Patanda', ket pitanda-tanda' sa sarba nin dupong ran mam-
memper.
19 Saya et, pinili' ya nin dudupong nin mammemper iti nin
kalamo' mi sa pagbibyahi mi leleg a man'asikaswen mi ti nin
pangungulikta nin pakairaywan nan Catawan tan pamma'kit
mi nin ruros nin nakem min tumulong.*
20 Mampaayyen miyadsen tin busat kona ni Tito ta mam-
pakailag kami ta pigaw nin kasa nin animan nin mairgo o
isipen nin si'numan maipa'ka' sa panganga'get mi nin sayti
nin malaem a tulong.
21 Say gumwa' nin matunong a gagara mi ambo' tamo'
sa pangingikit nan Catawan no kai wanin anamaet sa
pangingikit ra nin tutawo.
22 Anamaet, man'ibaki' miya et isen nin kalamo' na ni Tito
a saya et nin busat. Nasubok miyaynan ni'no, tan na'kit mi a
sulit na nin tumulong sa nagsikabarang a padalan. Lalo ya et
nin masulit sawanin bana' sa alaki nin talek na komoyo.

---

* **8:15** Exodo 16:18. * **8:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:3.

23 No maipa'ka' kona ni Tito, sya a kalamo' ko sa panunu-
long ko komoyo, tan no maipa'ka' konra nin saray rwa nin
bubsat a mayidsen kona, sara a nibaki' nin dudupong ran
mammemper iti. Bana' konra, mangkabyan yan unor si
Cristo.
24 Kanya' nin sa pangngisadya' moyoynan tulong moyo
konran itaw sa Judea, ipa'kit moyo konran sarayti nin bubsat
nin mangiparate' li' sa dudupong ran mammemper, a tutuo a
pangangado' moyo tan tutuo a man'ipasirayo mi.

9

1 Kai koyna nin matkap a manurat et komoyo maipa'ka' sa
maibi moyon tulong konran tutawo nan Dios itaw sa Judea
2 ta tanda' kon disidido kamon tumulong. Maipa'ka' sa
sain ket pirayu-rayo katamo anaod konran bubsat iti sa
Macedonia, a nangibwat et sin taon, si'kamo nin tagadsen sa
Acaya ket sisasadya' kamoyna nin mami. Ket sain nin sulit
moyo tininreg a kapusuan nin ka'bawan konra nin tumulong
anamaet.
3 Ibaki' kosara anadsen ti anaod nin bubsat nin tumulong
isen ta pigaw nin kai nin lumiwa' a anggan irgo tamo' in a
nibarita' mi no kai edet, maisadya' moyoynay tulong moyo
nin bilang sa naibarita' ko.
4 Mading'eyan kami, tan wanin anamaet a lamang an-
gangko komoyo bana' ta nipiho mi ana a sisasadya' kamoyna,
no main li' wadi' nin mayi kongkodsen nin bubsat a tagadti
sa Macedonia ket ma'kit ra nin kai et nin naisadya' a tulong
moyo.
5 Kanya' nin napanemtem ko a matkap kon dawaten konra
nin sarayti nin bubsat a mu'nayna nin makodsen komoyo ta
pigaw nin tulungan rakamo nin mangisadya' anan gindat nin
tulong a nipangako' moyo. Yupa' sa wanin, nakasadya' ana no
rumate' akodsen, tan ma'kit nin maruros a nakem moyo nin
nami tan kai kamo nin napasuet.

Mangibwat konan Dios a Ipanulong tamo

6 Siti e a panemtemen moyo:
Si mangmula nin daite', daite' anamaet a yataben na, tan
si mangmula nin malaem, malaem anamaet a yataben na.
7 Mami kumon a barang saya sigon sa no umnoy naitalaga
nan ibi, nin maruros a nakem na tan kai ya nin napasu-
pasuet, bana' ta pablyen nayan Dios a tawo nin siririket nin
mami.*
8 Magwa' nan Dios nin byan nakamo nin masurok dyan
say matkap moyo. Ket masadag nin pirmi a sarban main

* **9:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Proberbio 22:9; Deuteronomio 15:10.

moyo ta pigaw nin makapami kamon malaem para sa sarban
mabistan gagara.
9 Bilang mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, wanti a wana
maipa'ka' konran wanin a tutawo:
“Mapanudol ya konran mumaidap,
Say gawa'-gawa' na nin panginginga'do na,
ket tumuluy-tuloy nin kasan anggawan.”*
10 Ket si Dios pagkamainen nasara nin bini' a magtatalon ta
pigaw nin main nin kanen.* Sya byan nakamo anamaet nin
malaem nin ipanulong moyo sa raruma nin tawo nin bilang
bini' moyo. Syan lamang a mamaka'baw ta pigaw nin abaw
a yataben sa mabista nin gugawa' moyo konran raruma nin
tawo.
11 Masurok a sarba nin ibi na komoyo ta pigaw nin malaem
a maitulong moyo. Ket kisalamat sara konan Dios bana' sa
tulong moyo nin awiten mi konra.
12 Sayti nin tulong moyo ket kai tamo' nin mamno' sa
pakatkapan ran tutawo nan Dios no kai edet, pangibwatan
et nin alakin tuloy nin pakikisalamat konan Dios.
13 Patutu'wan et nin sayti a mantumbuken moya a Mabis-
tan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo kanya' nin pagalangan
rayay Dios. Raywen raya et bana' sa nangibwat sa nakem
moyo nin kipasaya konra tan konran sarba ran bubsat.
14 Saya et, mag'in nin mabli kamo konra tan idasalan
rakamo bana' sa naiduman kamaungan nan Dios a ma'kit
komoyo.
15 Kisalamatan tamoyay Dios bana' sa rigalo* na nin kasa
gapo nin susarita' a makasadag nin mangibalikas!

10

*Say Pangingikusto na ni Pablo nin say Maipa'ka' sa Ni-
pagwa' kona*

1 Sawanin si'kon dirin si Pablo, main pa nin ipainganga'do
ko komoyo. Matpel ako tamo' kano sa surat no adayo' ako,
bale' masalak ako no kaadap katamo. Ket dawaten ko anaod
komoyo sa kaayupaan nin nakem tan pammasinsya na ni
Cristo nin mampagtrabaho iti kongko,
2 andi' kamo nin mangwa' nin pangibwatan ko nin maka-
pag'irgo li' nin mabyat komoyo no mako akodsen ta talaga
nin makarnge' sara kongko in saray mampangibarita' a mam-
pagkabyay kami nin kapada tamo' a lamang nin si'no tamo'
nin tawo.

---

* **9:9** Kanta 112:9. * **9:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 55:10. * **9:15** Sitin ***rigalo*** nan Dios ket si Anak nan bugtong, si Cristo, a nida'ton nay byay na nin ipangisalba sa tutawo.

3 Tutuo nin si'kami ket tawo kami tamo' bale' ambo' nin
pakababa' nin tawo a man'usaren min kilaban sa sarban
kuntra konan Dios.
4 Ket, say armas mi, ambo' a armas nin main sa tawo no
kai edet, armas nin main a pakayadi' nan Dios, ket sidaen a
animan nin magsen nin ibangen nan kalaban nan Dios.
5 Talwen mi in say pilusupya tan uakay ran saray tutawo
nin mipata'gay nin makabangen sa pakaalilbi' konan Dios;
man'ipatunong mi a sarban man'isipen ra ta pigaw nin say
pangingisip ra ket maitukoy sa karabayan na ni Cristo.
6 Ket, li' no tanda' mi ana a mantumulok kamoynan liso sa
gan-gan na ni Cristo, dusawen misarayna a si'numan nin kai
et nin mantumulok.
7 Sayti e ket mapala-palaway nin ma'kit kanya' nin matkap
ket mangkaasikaso moyo. Si si'numan nin sigurado ya a sya
ket tutuon tawo naya ni Cristo, matkap nin amingawen na a
kapada na, ket tutuo nin tawo nakami anamaet ni Cristo.
8 Mataman wadi' nin mapalabasan koy pangingipangaya
ko nin pakayadi' mi komoyo nin nibi nan Uunuren komi, kai
ako nin mading'ey ta nibi nayti nin pakayadi' nin pammagsen
nin pagmamatalek moyo konan Dios tan ambo' nin paninida'.
9 Kai ko et rabay nin ipa'ka' nin si'numan a manlili'mwen
katamo sa surat.
10 Tarusan moyo in ta main nin mampangibarita' a wana,
“Mabayani ya sa surat, bale' sa adap-adapan kasa nin
mababa' na tan kai yan lamang nin makapag'irgo.”
11 Bale' matkap nan tandaen nin siin nin mampangibarita'
nin wanin a no ani kami nin manurat no kasa kamidsen,
wanin min lamang sa gawa' no kaadap nakami.

12 Kai mi nin maitpel nin iyarig a lalaman min diri konra
nin sarain saray mirayo nin bukod. Sara-saray mampami nin
ketegan nin kaabigan nin man'ipatukdo' ra sa panunukat ra
sa lalaman ran diri. Ket no sukaten ray kadiryan ra, ibarita'
ra a kusto saran pirmi. Aninay kawawengan ra!

13 Si'kami bale', mandangkaan mi a pag'iirgo mi maipa'ka'
sa nagwaan mi. Man'ipasirayo mi tamo' a nipagwa' na nin
Dios komi, tan naisakop anaod in say ginwa' mi komoyo sin
nako kamidsen.
14 Kai kami nin lumabas sa kanepegan mi komoyo. Wanin
ta ambo' nin saray raruma no kai edet, si'kami anaod a
nu'nan na'teng anan nangi'ras komoyodsen konan Mabistan
Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
15 Kai mi nin irangas nin nagwaan mi a nagwaan ran
raruma nin tawo. Bale' bana' ta sakop kamon trabahon
nipagwa' na nin Dios komi, ilalo mi edet nin gumsen a pagma-

matalek moyo, tan no wanin ket, malamu'nan et a magwaan
mi sa nipagwa' na komi nin Dios isen komoyo.
16 Konan siin, maipatanda' miyay Mabistan Patanda' sa
lulugar et itaw sa labas moyo ket kai mi nin matkap nin
ipasirayo a nagwaan ran raruman tawo sa lulugar a kai na
nin namakian komi nin Dios,
17 no kai edet, bilang sa mabasa tamo a wana,
“No mangipasirayo a si'numan,
say ginwa' na tamo' nin Catawan a ipasirayo na.”*
18 Anaod, ambo' nin saray mipata'gay a akuen na nin Catawan
a si Dios nin tutuon trabahador na, no kai saraytaw saray
ipata'gay na.

11

Pagawan na ni Pablo a Kai sara nin Maisyay konan Cristo a Mammemper

1 Anusan rako et pa no bara'mon kinakalawakaw a ibarita'
ko komoyo, kapada a man'anusan rakoyna,
2 bana' ta mapaga akon tuloy komoyo kapada nin paga nan
Dios komoyo. Bara'mo kamon birhin nin balasang a nitarato
kon ipakasal konan sayan-saya tamo' nin lalaki, si Cristo, tan
apes kon iyagwang katamo kona nin kasa gapon mansa.
3 Mapaga ako komoyo ta bangli' no masamal ran raruma
a kaisipan moyo ket masida' a masibulot tan kasan mansan
katutulok moyo kona ni Cristo, nin kapada nin nikalingo na
ni Eva* yupa' sa mabista nin susarita' nan mampibula'-bula'
nin ulay a sya si Satanas.
4 Aburido ako komoyo ta siririkat moyo saran reng'en a
makodsen nin mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Jesus nin
sakalako sa nipatanda' mi komoyo. Ket mangako' kamo et
nin ispirito nin naiduma konan Ispirito nan Dios a gindat
nin inako' moyoyna. Anaod akuen moya nin siririkat a
kano wadi' nin mabistan patanda' bale' naiduma ya kona nin
Mabistan Patanda' a inako' moyo. Sukat a kunsintyen moyo
sara!
5 Anaod, sa wangko, kai rako gapo nin ibati' nin sarain nin
kano wadi' a sangkaungan nin apostoles!
6 Mataman wadi' nin ambo' ako nin maong nin mag'irgo,
kai anamaet nin kurang a pakatanda' ko maipa'ka' sa man-
gaw'en nan Dios. Nipa'kit mi ana in komoyo sin saytaw et sa
sarban udas tan sa sarban kapapa'sar.
7 Bana' ta nipatanda' koya komoyo a Mabistan Patanda'
nin nangibwat konan Dios, a kai ako gapo nin naningkap

* **10:17** Jeremias 9:23-24; 1 Corinto 1:31.
* **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:1-7,13.

ni sintabos komoyo, ipa'ka' moyoyna para nin ambo' nin
maalaga a ginwa' ko? Pinaayupa' koy lalaman kon diri ta
pigaw nin maitandudo' kamo sa adapan nan Dios. Abas para
a ginwa' ko komoyo?
8 Bara'mon tinakawan kosaray raruman dudupong nin
mammemper ta inaburuyan kon sinupurtawan rako sa
tanay makapagsirbi ako nin libri komoyo.
9 Anamaet, sin nagkurang ako sa matka-matkap ko leleg
kodsen komoyo, kai katamo gapo nin minulistya ta saray
bubsat nin taga Macedonia ket nirate' ra a nga'min nin
matkap ko.* Kapadan kai ko nin nipaningkap komoyo nin
ikabyay ko sin saytaw, kai ako gapo nin maningkap komoyo
nin animan anggan maka'numan.
10 Kapada katutuo sa nipa'kit na kontamo ni Cristo a ibarita'
ko a kasa gapo nin makasida' sa pangingipasirayo kon kai
ako gapo nin nangawang nin sustinto nin mangibwat sa
si'numan isen sa intiron Acaya.
11 Ket sawanin, man'ipa'ka' moyoyna para nin ginwa' ko
in bana' ta kai katamo nin kawa'nan? Tanda' nan Dios,
kawa'nan katamo!
12 Tarig'enan ko a kai ako gapo nin maningkap nin animan
komoyo ta pigaw nin kasan puon ran mangibarita' nin sarain
saray mipaong kano wadi' a tutuon apostoles nasara ni Cristo
a pariho a dalan nin pagsisirbi ra sa pagsisirbi mi.
13 Ambo' nasara in nin tutuon apostoles ni Cristo, no kai
man'ulaw-ulawen rakamo tamo' bana' sa man-gaw'en ra tan
sa piwadi'-wadi' ran mapteg nin apostoles na ni Cristo.
14 Kai in sukat nin paka'ngapan ta mataman nin si Satanas
ket makapirupa ya nin bara'mon sayan maslag a anghil nan
Dios.
15 Kanya' nin andi' atamo nin maka'ngap no pati saray
tutawon mantumulok kona ni Satanas ket makapagwadi'-
wadi' sara nin mangingitandudo' nin no ani a mapteg. Bale'
sa awro li' nin mangukom yay Dios, madusa sara li' nin
kadmang nin duka' a gugawa' ra.

Say Pirarayo na ni Pablo Maipa'ka' sa Kakapuyan na

16 Ibarita' ko anamaet, kasa kumon komoyo a mangipa'ka'
a mangkumalawakaw ako bana' sa ibarita' ko maipa'ka' sa
lalaman kon diri. Bale' no wanin a pangngipa'ka' moyo
kongko, anusan rako tana pa ta pigaw nin makapirayo ako
anamaet nin buga'.
17 Sayti say pangibari-barita' ko nin maipa'ka' sa lalaman
kon diri ket ambo' nan uso nin gaw'en nin sayay aripen na

* **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 4:10-20.

nin Uunuren, no kai mampirayo ako nin bara'mon tawon
kalawakaw.
18 Bale' bana' ta abaw saray mirayo a no si'no sara tan no
ani a nagwaan ra, raywen ko anamaet a lalaman kon diri,
19 tutal, maanusan moya man a tawon kalawakaw bana' ta
mauutek kamo anaod!
20 Wanin ta maaburuyan moyon aripenen rakamo nin
sarain a tawo, o pakabyayan rakamo, o itangay ray kayadian
moyo, o pag'adi-adian rakamo, o padi-pading'eyan rakamo!
Wanin anamain a rabay moyo! Say matpel!
21 Ket si'ko, maididing'ey ako! Takrot kami salo nin
mangwa' nin sain!

Bale' anaod ta matpel sara nin mirayo, maitpel ko anamaet
a mirayo. Kakalawakawan tamo' ti, bale' mirayo akoynan
lamang!
22 Ipangaya ray nikaHebreo ra, Hebreo ako anamaet bale'.
Ipangaya ran Israelita sara sa sarban bagay. Wanin ako ana-
maet bale' a lamang! Ipangaya ran tawiren ray nipangako'
kona ni Abraham. Wanin ko anamaet a lamang!
23 Ibarita' ra a mampagsirbi sara kano kona ni Cristo. Bale',
tutuo in man, si'ko a mas makapamarita' a mampagsirbi ako
kona ni Cristo. (Bara'mo akon luang sa pirarayo ko nin wanti.)
Mas a pagtatrabaho ko; mas abaw a parso akoyna nin napriso
bana' sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'; mas
kai ana nin mabilang a nikasasakit-sasakit ko; tan ni'nu-ni'no
akoyna nin dandani nin napati.
24 Nilima rakoyna nin nasanet nin mitulumpulo' tan syam*
nin saray pupangulo ran Judio.
25 Nitlo rakoyna nin ginaruti nin saray taga Roma. Ni'sayna
nin nipa'ka' a nati akoynan nakudas-kudas nin bato. Nitluyna
nin linumdeg a bapor nin rinuranan ko tan nasari' koyna a
nikakaawro tan nikakayabi nin kutaw-kutaw sa taaw.
26 Sa pirmi nin pako ko sa raruma nin lugar, abaw anay
piligro nin linasat ko sa karipay ko sa uilog, sa nikasna'
ko nin tulisan, sa gawa' ran kapada ko nin Judio tan ran
ambo' nin Judio nin kuntra kongko. Wanin a lamang itaw
sa alalakin bubabali tan sa lulugar a ambo' nin matawo,
tan sa taaw tan sa gawa' ran miwadi'-wadi' a kapada saran
mammemper.
27 Namaturo' akon saynget ko nin nagtrabaho. Abaw a
yabin kai ako nin na'lek, tan nabitil-bitilan tan nalata'-lataan

---

* **11:24** Siti a sangkabyatan nin dusa konran nagkasalanan a kai nin matkap a dusan patiti sigon sa Gugan-gan (Deuteronomio 25:2-3). Siti kurang yan sayay sanet sa niketeg nin Gugan-gan ta no mapasurukan ray bilang, madusa saraynamaet a mannusa sigon sa kaugalian ran Judio.

ako. Main nin udas a kai ako nin nangan tan naray'e-ray'epan
ako ta kurang a seket ko tan kasan mapiikapan ko.
28 Anamaet, pwira anay raruma et a nangyadi', main nin
mabyat nin tuloy a man'awiten kon inawru-awro; say ma-
paga ako maipa'ka' sa dudupong ran mammemper sa saka-
sakalako nin lugar.
29 Anaod, no main nin matandaan ko nin say pammemper
na ket makapoy et, mapaga ako nin kiingar ako kona sa sain
nin kakapuyan na tan no main nin naayat nin nabarang sa
dalan, wanin anay sager ko konan si nangayat kona.
30-31 Si Dios tan Ama na ni Uunuren a Jesus, a sya a raywen
anggan-angga, tanda' na a sa sain nin man'ibarita' ko ket kai
ako nin mampibula'-bula'. Kai ko nin rabay a mirayo, bale'
no kapilitan, mirayo ako maipa'ka' bale' sa dinalan-dalanan
ko nin mangipa'kit a kasa nin mababa' ko.
32 Bilang konan siti anaod e nin nangyadi' kongko sin itaw
ako sa syudad nin Damasco. Si tinudo' nan gubirnador itaw
ni Adi' Aretas nipagwardyawan na nga'min a purta nin padil
nan syudad ta pigaw nin dakpen rako.
33 Bale' main nin tutawo nin tinmulong kongko a nisako'
rako tan niuy'oy rako nin mamaliwa' sa dudungawan sa padil
kanya' nin nalibri ako.*

12

1 Kasan magagap ko nin mirayo bale' ta mapasuet ako
kanya' nin mirayo ako et. Ibarita' ko sawanin a maipa'ka' sa
nipa'kit tan nipatandaan nan Dios kongko.
2 Main nin katanda'* ko nin sayay tawo na ni Cristo
a labin'a'pat a taon ana a linmabas, nakarate' ya sa
sangkata'gayan nin langit a mampiikapan nan Dios. Kai
ko nin tanda' no silalaman ya nin rinmate' itaw o kai; si Dios
tamo' a makatanda'.
3 Si kal-la tanda' ko tamo' ket si ni'ras yadtaw sa pinasyan
anda' nin lugar nan Dios tan ibarita' ko anamanaet a kai ko
nin tanda' no silalaman ya o kai; si Dios tamo' a makatanda'
nin siin.
4 Ket itaw, main nin narnge' nan kai nin maibusngaw no ani
sa susarita' iti sa mundo tan kai nin maaburuyan nin ibarita'
nin tawo tamo'.
5 Ket no maipa'ka' konan siin nin tawo magwa' kon iparayo
bale' kai ako nin mirayo maipa'ka' kongko, no kai ana edet sa
bubagay nin mangipa'kit a kasa nin pakababa' ko.

---

* **11:33** Ginwa-ginwa' 9:23-25. * **12:2** Nibarita' nay maipa'ka' sa sayay nangyadi' kona ni Pablo nin bara'mon raruman tawo ya. Wana, “Main nin katanda' ko...,” bale' no kikiten sa birsikulo 6 anggan 9, syan talagaytaw si tawo nin nakaikspirinsya nin sayti. Wanin a nipamarita' na ta kai na nin rabay a mirayo.

6 No gagarawen ko a mirayo, kai moyo nin maibarita' a
kalawakaw ako ta tutuo a ibari-barita' ko. Bale' man'ilagen
ko ta say rabay ko ket ipatukdo' ran tutawo a pangingikit ra
kongko sa na'kit ran pigagawa' ko tan sa narnge' ra nin uakay
ko,
7 ambo' sa sain say makapaka'ngap a tuloy nin nipa'kit tan
nipatandaan kongko.

Ket ta pigaw nin kai ako nin magmamalaki bana' sa sain,
nagkamain yayti si mampamaidap* kongko. Bara'mo yan
diwi nin man'isurut-surot na ni Satanas sa lalaman ko. Nibi
yayti kongko ta pigaw nin kai ako nin magmamalaki.
8 Nitlo kon nidasal nin dinawat konan Catawan a galten
naya,
9 bale' wanti a ni'bat na kongko, “Sadag ana a tulungan
taka. Wanin ta no ka'no nin kasan pakababa' nan sayay tawo,
saytaw nin magkuri nin peteg a alakin pakayadi' ko.” Bana'
sa wanin a ni'bat nan Catawan, maririket akoyna edet nin
mangirangas nin kakapuyan ko ta pigaw nin malipos akon
pakayadi' na ni Cristo.
10 Edet, maririket ako nin kasa nin pakababa' ko, nin
mamuda-muda ako, nin mapaidap ako, nin maduksa-duksa'
ako, tan mangirangep ako bana' kona ni Cristo ta tanda' kon
no ka'no nin kasan pakababa' ko, no saytaw nin diri, alaki a
pakayadi' nin iti kongko.
11 Nag'in ako nin bara'mon kalawakaw bana' sa pirarayo
ko, bale' pinasuet moyoko. Si'kamoy matkap kumon nin
nangitandudo' kongko konran tutawo ta, kai rako gapo ana-
maet nin ibati' nin sarain nin sangkaungan kanon apostoles.
Wanin anaod mataman no main saray wanra ket ambo' ako
gapon impurtanti.
12 Anaod, sin isen ako sin saytaw komoyo, say ginwa-ginwa'
anadsen komoyo nin siaanos, sain a mamatutuo a si sayay
tawo ket apostol naya ni Cristo. Main nin makapaka'ngap nin
pupaka'kitan tan nangya-nangyadi' tan mumilagro.
13 Sa ginwa-ginwa' ko sa dudupong ran mammemper sa
raruma nin lulugar, adti kamo ket nin naumli? Kasa, no kai
si kai ako gapo nin naningkap nin ikabyay ko mangibwat
komoyo nin taga Corinto! Abas para in a nagwa' ko komoyo?
Sapa ta inganga'dwen rako nin pirdunawen konan siin nin
grabi nin abas ko!

*Rabay nan Marate' ni Pablo nin Naipatunong anay Piga-
gawa' ra*

---

* **12:7** Kai tamo nin tanda' nin peteg no ani yayti, bale' saya yayti nin mabyat a klasi nin sakit.

14 Ket sawanin, mampagpripara akoyna sa ikatlo nin kap-
pako kodsen komoyo, tan bilang sin linmabas ana nin nipako
kodsen, kai ako gapo anamanaet nin maningkap nin animan
komoyo ta ambo' a kwarta moyo a matkap ko no kai si'kamo.
Bilang tanda' moyo, ambo' nin saray a'nak a manepeg nin
maninep para konran matua no kai saray matua a manepeg
nin maninep para konran a'nak, ket wanin anamaet kongko
a pinakaama moyo sa pammemper.
15 Alakin tuloy a ririket ko nin ikana' nga'min para sa
ikaabig nin byay moyo nin iti kona ni Cristo, a sarba nin
main tan pakababa' ko. Ket sa sain nin man'ipa'ki-pa'kit ko
a kawa'nan katamo ket, ambale' edet sawanin a bara'mo nin
mangkaglat a pangangawa'nan moyo kongko?

16 Magwa' a main nin mampamarita' a wanra, “O', sigi,
wanin ana; kai na nin tiningkap a nikabyay na sa si'numan
komoyo. Bale' masirib ya tan mantaktikawen nakamo
tamo'.”
17 No tepren moyo in, ibarita' moyo no pa'no katamo nin
nataktika. Linuko katamo para nin inusar kosaray kalalamo'
ko nin nibaki' kodsen komoyo?
18 Si'koy nanawat kona ni Tito nin mako yadsen tan ni-
palalamo' koya sa sayay busat. Maibarita' moyo para nin
linuko nakamo ni Tito? Kai moyo nin maibarita' a wanin.
Mapala-palaway nin ma'kit a napasayay kimey tan mabista
nin gagara mi ni Tito.

19 Magwa' a man'ipa'ka' moyo nin sa sarban saytin
man'ibarita' mi ket mampagdipinsa kami tamo'. Tistigos
miyay Dios a ambo' gapo nin wanin a rason mi, tan a
mampag'irgo kami komoyo nin kumpruntado sa karabayan
na ni Cristo. Ta pigaw nin gumsen a pammemper moyo,
mampablyen kon bubsat, siti a rason no ambale' nin
man'ibarita' mi ti komoyo.
20 Anaod, man'aringapngapen ko a bangli' no rumate'
akodsen ket marate' ko et a kai ko nin rabay nin pigagawa'
moyo. Ket no wanin, kai moyo li' anamaet nin rabayen a
pananager ko no wadi' a main nin marate' ko nin piaaway, pi-
imbelan, pisasageran, pisisibletan, pisisidaan, pitsitsismisan,
pipapata'gayan, tan kasan uksoy.
21 Man'umaburido ako anaod bana' ta bangli' no rumate'
akodsen, si Dios nin nangibaki' kongko ket aburuyan na a
mading'eyan ako anamanaet bana' komoyo. Ket gumereng
ako nin tuloy bana' konran sara in saray nagkasalanan sin
saytaw et nin kai ra et nagbabawian, bilang say nikasama' a
gugawa' ra tan say pirararay ran ambo' nin mitraasawa tan
say inaayep a gawa'-gawa' ra.

13

Matkap ran Usisaen nin taga Corinto a Kadiryan ra

1 Pitlo anayti a mako akodsen komoyo. Ket sumadya' kamo!
Panemtemen moyoy mabasa sa Masanton Kasuratan a wana
nin siti,
“Animan a irgu-irgo, matkap a patutu'wan ran no ambo' nin
tulo ra, rwa ray tistigos.”*
2 Sin pirwa ko nin nakodsen komoyo, pinau-pau'nawan
kosarayna in saray man-gumwa-gumwa' nin duka' tan
si'numan et nin nagkasalanan, a no kai ra nin gurutan ana
in say duka' a pigagawa' ra, pakanda' sara li' no sumubli'
ako. Sawanin, mintras nin kasa akodsen et, ibarita' ko in
anamanaet konra tan sa sarba moyo. No rumate' akodsen li',
dusawen ta dusawen kosara no kai sara et nin nagbabawi'.
3 Ket sain li' nin gaw'en ko, sain a pammatutuo nin man-
tikapen moyo a mampag'irgo ya si Cristo nin iti kongko.
Patutu'wan na in ni Cristo ta makapangyayadi' ya sa byay
moyo ta ambo' nin kasan pakababa' na nin gaw'en a manepeg
maipa'ka' komoyo.
4 Page', naipasak yan mati sa kudos si Cristo bana' ta
bara'mon makapoy ya. Wanin man anaod, bana' sa pakayadi'
nan Dios ket mangkabyay yayna sawanin! Si'kami anamaet
nin lamang, ta naipasaya kami kona ni Cristo, ket makapoy
kami maipa'ka' komoyo. Wanin man, mangkirama' kami
anamaet sa pakayadi' nan Dios nin iti sa byay na ni Cristo, ket
usaren mi a maibagay komoyo.
5 Si'kamon diri adalen moyo no page' a mampagmatalek
kamo kona ni Cristo. Usisaen moyon maong a lalaman
moyon diri. Pihon maalilbi' moyo a si Jesu-Cristo ket isen ya
komoyo; pwira no parawpaw a pammemper moyo ket kai
kamo nin maikana' sa pangingikit na ni Cristo.
6 Ilalwan ko anaod nin naalilbi' moyo a si Cristo ket iti yayna
komi.
7 Man'idasal mi lawas konan Dios a andi' kamoyna nin
mangwa' nin duka'. Man'idasal mi in ambo' nin ta pigaw nin
maalilbi' a iti komi a pakayadi' na ni Cristo no kai edet, ta
pigaw nin say matunong a gaw'en moyo, abirno kai mi nin
maipa'kit a tutuon minsahiro nakami ni Cristo.
8 Anaod, kasa gapon kapangyadian min kuntrawen a an-
iman nin maitukoy sa katutu'wan. Ana edet, si kal-la nin
nipagwa' komi ket si magsirbi para sa katutu'wan.
9 Ket, maririket kami no pakandaen moyo a pigagawa'
moyo ket kai mi ana nin ipa'kit a pakayadi' mi komoyo.

* **13:1** Deuteronomio 19:15; Mateo 18:16.

Siti e a man'idasal-dasal mi, a ituluy-tuloy moyo kumon nin
pakandaen a pigagawa' moyo.
10 Edet man'isurat koyti komoyo mintras a kasa akodsen
et ta pigaw nin no isen akoyna li' ket kai koyna kumon nin
matkap a manusa et nin mabyat mangibwat sa pakayadi' nin
nibi na kongko ni Jesu-Cristo nin mismo, a syay Uunuren
tamo. Say gagara nin nipamin saytin pakayadi' mi ket say
pammagsen nin pagmamatalek moyo kona ni Cristo, ambo'
nin say paninida'.

Bindisyunan nasara ni Pablo

11 Ket sawanin, bubsat, wanti tana a ibarita' ko komoyo: Ru-
miriket kamo; pakandaen moyoy pigagawa' moyo; paksawen
moyoy nakem moyo; mipapasaya kamo; tan mitutuno kamo
ket si Dios a syay ado' tan syay puon nin pitutuno, miikap ya
komoyo.
12 Mikumustawan kamo nin mangipa'kit nin pangangado'
moyo sa saya tan saya bilang tutawo nan Dios. Mampaku-
mustawen rakamo nin sarba ran tutawo nan Dios iti.
13 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren tamon si Jesu-Cristo, say pangangado' nan Dios,
tan a mauksoy a pikakalamo' moyo mangibwat sa piikap
na komoyo nin Ispirito na.

Si Surat na ni Pablo konran Taga GALACIA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket ibat ya kona ni Pablo. Sinurat nayayti nin para konran mammemper a ambo' nin Judio a mampiikap sa lugar nin Galacia. Sa wanra nin madudunong nin tutawo nin nangadal konan Biblia, si rabay nan ibarita' ni Pablo sa wanadti nin lugar a Galacia ket say bubabalin Iconio, Listra, Derbe, tan Antioquia a iti sa prubinsyan Pisidia. Saytin lulugar ket nayi sa saytaw say kina' ra ni Pablo tan Bernabe sa nu'nan nipako ra sa nagsikabarang nin lugar nin nangipatapatanda' konan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo (Ginwa-ginwa' kapitulo 13 tan 14).

Abaw saray tutawo sa sain nin lulugar a nagmatalek kona ni Cristo yupa' sa niyakay ra. Bale' main nin tutawon subag kona ni Pablo a rinmate' sa dudupong ran mammemper itaw. Wanra a si sayay tawo ket matkap nan tumbuken a Gugangan na ni Moises ta pigaw nin matunong ya sa pangingikit nan Dios. Sa sitin surat na ni Pablo konran taga Galacia, gagara na nin ayaten sara a mammemper nin naibarang ran saray mangangakay nin abas nin sumubli' sara sa gindat a tutuon pammemper ra kona ni Cristo.

Nitarana' naya ni Pablo a surat na sa pangingi'deng nan kanepegan nan tawagen nin apostol na ni Jesu-Cristo. Madaer nan nidipinsa a say nipangayab kona nin mag'in nin sayay Apostol ket nangibwat konan Dios, ambo' nin ibat sa uray nin tawo. Nibaki' nayan Dios konran tutawon ambo' nin Judio, nin ipatandaan na a yupa' tamo' sa pammemper ket si sayay tawo, mag'in nin mapteg ya sa pangingikit nan Dios (2:16). Sumunor, nikusto na a abas a pangangakay. Sa kapitulo 5 tan 6, nipa'kit na ni Pablo a say pigagawa' nan sayay mammemper ket nangibwat nin peteg sa ado' nin bunga nin pagmamatalek kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-3)
Say gagara nan surat (1:4-9)
Say pakauray na ni Pablo nin sayay apostol (1:10–2:21)
Si Mabistan Patanda', ipa'kit nan si Dios ket maong ya (3:1–5:1)
Say pagkanawanawa tan kanepegan nan sayay mammemper (5:2–6:10)
Say pammatalad na ni Pablo konran mammemper (6:11-18)

1 Si'ko si Pablo a apostol na ni Jesu-Cristo. Ambo' nin tawo a
namili' kongko o namag'in kongko nin apostol no kai si Jesu-
Cristo tan si Dios Ama a syay namasubli' nin mabyay kona.

2 Si'ko tan sarba ran bubsat a kalamo' kodti, iparate' mi a
pammakumusta mi sa dudupong nin mammemper isen sa
prubinsya nin Galacia.*
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Sayan-Saya tamo' a Mabistan Patanda'

4 Si Cristo, nida'ton nay lalaman na nin mati para sa
pakapirduna nin kukasalanan tamo ta pigaw nin galten
natamo sa pakayadi' nin kadukaan a mampag'uray konan
sitin kapresan a panaon. Ginawa' na in ni Cristo bana' ta siin
a rabay nan Dios a syay Ama tamo.
5 Itandudo' yay ngaran nan Dios anggan-angga!
Peteg a wanin.
6 Nabigra' akon nakatanda' nin maipa'ka' komoyo a man-
lakwanan moyayna anamain a Dios nin sya, sin ambo' et
nin na'teng ket sinagyat nakamo bana' sa kamaungan na
ni Cristo. Ket sawanin, bara'mon mamper kamoyna sa
sakalakon akay a wanran “mabistan patanda'”.
7 Bale' ambo' yan page' nin mabistan patanda' in si wanran
“mabistan patanda'”. Tinawag koya tamo' nin wanin ta main
sarain saray mampangyakay nin bula'-bula' ket, sawanin
man-gulwen ray kaisipan moyo ta rabay rayan tursyen a
Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
8 Bale' ibarita' ko komoyo a no main nin mangyakay ko-
moyo nin wana say akay na ket “mabistan patanda'” bale'
naiduma sa nipatandaan min katutu'wan komoyo, madusa
yan talaga sa impyirno. Wanin a mangyadi' mataman no
si'kami o anghil nin ibat sa langit a mangyakay nin sain.
9 Nibarita' mi ana intaw komoyo bale' ibarita' ko ana-
manaet sawanin a si si'numan nin mangyakay nin wana say
man'iyakay na ket si Mabistan Patanda' bale' naiduma sa
nipatandaan mi komoyo nin inagwang moyo, matkap nin
dusawen ya li' sa impyirno.

Say Ipatanda' na ni Pablo ket Mangibwat kona ni Cristo

10 Sain nin nibarita' ko ket ambo' nin pammagusto sa tawo.
Ambo' nin wanin ta si rabay ko nin mapagustwan ko ket si
Dios. Kai ko nin man'apesen a mag'in nin rabay-rabay rakon

* **1:2** Mabasa a maipa'ka' sa u'nan nipangipatanda' nan Mabistan Patanda' ni Pablo sa bubabali sa Galacia sa Ginwa-ginwa' 13:13–14:21.

tutawo ta no sain et a tikapen ko, kai ako nin mantumulok
kona ni Cristo; anaod, si'ko nin ibabaki' na.
11 Rabay kon mapala-palaway nin tanda' moyo, bubsat, a si
Mabistan Patanda' nin nipatanda' ko komoyo ket ambo' yan
gawa' nin tawo.
12 Kai ya nin nibarita' kongko nin si'numan a tawo tan kai
ya anamaet nin niyakay nin si'numan a tawo kongko, no kai
edet, nipatandaan naya kongko ni Jesu-Cristo nin mismo.
13 Anaod, tanda' moyo no pa'noy kabibyay ko sin saytaw
sin iti ako et sa pammemper ran Judio. Kasan angan-angan
kosaran dinuksa-duksa' saray pinipapasaya nan Dios kona
ni Cristo tan ginwa-ginwa' koy anggawan nin mababa' kon
erpen a lapag nin dupong ra.
14 Iti ako sa u'na ran kaanak-anakan kon Judio no maipa'ka'
sa pagkarilihyuso. Mas matulok kon tinumbok nga'min a
uakay tan kaugalian ran pupuon min Judio.
15 Bale' mataman nin wanin, ket si Dios, mangibwat sa
kamaungan na, pinili' nakoyna sin ba'yo ako et nin niyanak
tan kinayaban nakoynan mag'in nin aripen na ni Cristo. Ket,
sin rinabay na,
16 nipatandaan na kongko no si'no yan peteg a anak nan
si Jesus ta pigaw nin maipatanda' koyay Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona konran ambo' nin Judio, nin kasan si'numan
nin nangyakay kongko no ani a ipatanda' ko.
17 Ni kai ako nin nako sa Jerusalem ta pigaw nin ikipa'no
konran nu'nan nag'in nin apostoles dyan si'ko, no kai edet,
nako akon tampor sa Arabia, mi'sa sinmubli' ako sa syudad
nin Damasco.
18 Linmabas anay tuloy taon sin nako ako sa Jerusalem* nin
kina' koya nin pinasyar si Pedro, tan nikiikap akodtaw kona
nin labinlimay awro tamo'.
19 Na'kit koyadtaw si Santiago nin busat na ni Uunuren ta-
mon Jesus tan pwira konran rwa ni Pedro kasaynan raruma
et nin na'kit ko konran apostoles.
20 Man'ipangako' ko sa adapan na nin Dios a sarban sayti
say man'ibarita' ko komoyo ket katutu'wan.
21 Mi'sa, nako ako sa lulugar a sakop nin prubinsyan Siria
tan Cilicia.
22 Sin saytaw a panaon, kai rako et nin tanda' nin saray
mammemper kona ni Cristo itaw sa prubinsyan Judea.
23 Narnge-narnge' ra tamo' nin wanra nin raruma a si'ko
nin nanuksa-duksa' intaw konran mammemper kona ni
Cristo ta pigaw nin makasa sara ket, sawanin man'ipatanda'
koyaynay pammemper kona.

---

* **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 9:26-30.

24 Ket manraywen rayay Dios bana' sa man'ipagwa' na
kongko.

2

Saray Pupangulo, Nitandudo' ray Pangingipatanda' na ni Pablo

1 Napalabas a labin'a'pat a taon, nako ako anamanaet itaw
sa Jerusalem. Kalamo' koya si Bernabe tan nitagad koya nin
nayi si Tito.
2 Nako akodtaw ta nipadar na kongko nin Dios a mako ako.
Sa bukud-bukod a pakiadap ko konran saray pupangulon
man-galangen nin sarba, niprisinta koyay Mabistan Patanda'
a man'ipatanda' ko konran ambo' nin Judio. Ginwa' koyti
bana' ta rabay kon mataros tan ma'kit ra nin kusto a man-
gaw'en ko ket kai nin mag'in nin kasan kabalikasan a ginwa'
koyna tan say gaw'en ko et.
3 Ket na'kit ran page' nin kusto a man-gaw'en ko ta si Tito
ket kalamo' koya, tan mataman nin ambo' yan turi' ta ambo'
yan Judio, ni kai ra et nin nipasuet a turien ya
4 abirno main nin umno ran bubsat kano wadi' sa pam-
memper a nangipasuet a turien ya nin maitukoy sa wana
sa Gugan-gan. Kai sara naaraman nin sinumrep nin mako
mangispya no pa'no kami nin libri bana' ta iti kami konan
Cristo a si Jesus, a no kai mi ana nin mantumbuken a Gugan-
gan.* Rabay rakamin gaw'en nin bara'mon aripen nin gaw'en
mi nga'min a ipagwa' nin sain a Gugan-gan.
5 Bale' kai kami gapo nin inmaburoy sa karabayan ra ta
pigaw nin si katarusan nan Mabistan Patanda' ket kai ya nin
malawukan nin bula'-bula' tan sa pammemper moyo ket kai
kamo nin mabarang.
6 Ket saraytaw saray man'alilbien nin pupangulo (Wangko
nin saray man'alilbien nin pupangulo bale' kasa in kongko
bana' ta kona nin Dios ket kasan kwinta nin pusisyon;) sara
anaod nin pupangulo, kasan nilamo' ran animan konan
Mabistan Patanda' nin man'ipatanda' ko.
7 Naalilbi' rayna edet a nipya nan Dios kongko a pangingi-
patanda' konan Mabistan Patanda' konran ambo' nin Judio,
kapadan nibi nan trabaho kona ni Pedro a ipatanda' naya
konran Judio
8 bana' ta si Dios nin maksaw nin mampagtrabaho sa
nakaibakian nan mangipatanda' ni Pedro konran Judio
ket maksaw ya anamaet lamang nin mampagtrabaho sa
nakaibakian kon mangipatanda' konran ambo' nin Judio.

---

* **2:4** Mabasa a maipa'ka' sa Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio itaw sa Glusaryo.

9 Ket sara si Santiago, Pedro tan Juan, a saray man'alilbien
nin pupangulo, naalilbi' ra nin nibi nayayti kongko nin Dios
a pagkanawanawa, kanya' nin nikipasamano sara komi ni
Bernabe nin mangipa'kit a kumpurmi saran matkap a mi-
tanggon kami sa pangngawa' nin trabahon ipagwa' nan Dios.
Nitatarusan kami a si'kami a mangipatanda' konran ambo'
nin Judio tan sara konran Judio.
10 Si kal-la dinawat ra tamo' nin gaw'en mi ket si pirmi mi
sara tana nin panemtemen a pupubri. Bale' siin anay gindat
nin man-gaw'en ko.

Matkap a Sinurnang naya si Pedro ni Pablo

11 Ket ni'sa, nako ya komi itaw sa Antioquia* si Pedro. Ket
adap-adapan nin sinurnang koya bana' ta main nin abas a
gawa' na.
12 Sin nadali' yadtaw et, nikidungu-dungo yan mangan
konran mammemper a ambo' nin Judio. Bale' main nin
rinmate' itaw nin mammemper nin nibaki' na ni Santiago,
ket nangibwat sin sain, kinmal'i-pal'is yayna si Pedro nin
kai yayna gapo nin nikidungo konran ambo' nin Judio bana'
ta mali'mo ya konran saraytin mammemper nin Judio nin
mampangipasuet a saray mammemper nin ambo' nin Judio
ket matkap saran paturi' a bilang sa ipagwa' nin Gugan-gan.*
13 Ket tagem anamaet nin saray raruman mammemper
nin Judio inarig raynay gawa' na ni Pedro abirno tanda'
ran ambo' nin kusto. Ket tagem anamaet anan si Bernabe,
naumalitan yan katakrutan ra!
14 Ket sin naamingaw kon mampangimey saran kai nin
maitukoy sa katutu'wan a wanan Mabistan Patanda', wangko
kona ni Pedro sa adapan ran sarba, “Si'ka Pedro, saya kan
Judio, bale' mampagkabyay kaynan bara'mon ambo' nin Ju-
dio ta kai moyna nin mantumbuken a kaugalian ran Judio.
Mayin nin sawanin ket pasueten mosaray ambo' nin Judio
nin magkabyay saran bilang nin Judio?”
15 Wangko et, “Naiyanak atan page' nin Judio kanya' nin
ambo' atan kapada ran saray ambo' nin Judio nin kai ra nin
tanda' a Gugan-gan nan Dios.
16 Wanin man, tanda' ta nin maikwinta yan mapteg a sayay
tawo sa pangingikit nan Dios tamo' no magmatalek ya kona
ni Jesu-Cristo tan ambo' gapo nin bana' sa panunumbok nin
Gugan-gan. Ket si'ta mataman et nin Judio ata, nagmatalek
ata anamaet konan Cristo a si Jesus ta pigaw nin maikwinta

---

* **2:11** Say maipa'ka' sa no mayin a itaw sara si Pablo sa Antioquia ket mabasa sa Ginwa-ginwa' 11:19-26. * **2:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sarayti sa Ginwa-ginwa' 15:1-5.

atan mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa sain a pag-
mamatalek ta, tan ambo' nin sa panunumbok ta sa sain
nin Gugan-gan. Tanda' ta nin kasan tawon maikwinta nin
mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa panunumbok nin
Gugan-gan.*”
17 Sawanin, bana' ta dumugen tamo anaod a mapapteg sa
pangingikit nan Dios yupa' sa pakipasaya tamo kona ni Cristo
imbis nin yupa' sa panunumbok nin Gugan-gan ket sa wanin,
man'ikwinta ratamon sikakasalanan nin Judio. Edet, say
rabay kasi nin irgwen ket ayunan na ni Cristo a kasalanan?
Kai! Ambo' gapo nin wanin!
18 Bale' no sumubli' akon paisirong sa sain nin Gugan-
gan nin ginurutan koyna tan ibarita' kon siin a manepeg
nin dalan, man'ipadar ko a lalaman kon diri nin main nin
kasalanan bana' ta ginurutan koyna in nin Gugan-gan.
19 Ket si'ko, bara'mo akon pinati nin Gugan-gan kanya' nin
ambo' akoynan iti sa sirong nin pakayadi' nin Gugan-gan. Ket
sawanin, kanawanawa koynay magkabyay nin mangwa' nin
karabayan nan Dios.* Naranod akoyna nin naipasak kona ni
Cristo sa kudos bana' ta syay nangalap nin lugar ko.
20 Kanya' nin ambo' akoynayti si mabyay sawanin no kai
si Cristo nin mampiikap iti kongko. Ket siti si byay koyna
sawanin, bunga yan pagmamatalek ko konan Anak nan Dios
nin nangado' kongko tan nibi nay byay na para kongko.
21 Kai ko nin gaw'en nin kasan kabalikasan a kamaun-
gan nan Dios kontamo no iyakay ko a ambo' nin say pa-
nunukid nin Gugan-gan a puon a mag'in atamon mapteg sa
pangingikit nan Dios, ta no mapapteg atamo sa pangingikit
nan Dios bana' sa panunukid nin Gugan-gan, kasa edet nin
sirbi a nati ya si Cristo.*

3

Yupa' sa Pagmamatalek ket Risibyen tamoyay Ispirito nan Dios

1 Kalawakaw kamo, si'kamo nin taga Galacia! Nadikot
rakamo para nin sarain saray mamarita' a matkap moyon
tukiden a Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio! Pinasyan
palaway nin nibarita' ko komoyo a maipa'ka' sa pipa'kaan nin
patiti na ni Jesu-Cristo sa kudos.
2 Main tamo' pan sayay bagay a rabay kon matandaan
mangibwat komoyo: Narisibi moya para a Ispirito nan Dios
bana' sa nipanumbok moyon sain nin Gugan-gan? Syimpri

* **2:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 3:20. * **2:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:2; 7:4. * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:21-22.

kai, bana' ta si Dios, nibi nayay Ispirito na komoyo bana'
tamo' ta narnge' tan timper moyay Mabistan Patanda'.
3 Aninan page' a kakalawakawan moyo! Nitarana' moyoy
ba'yon byay moyo sa pakababa' nan Ispirito nan Dios, sukat
nin ila'pos moyo yupa' sa pakababa' moyon bukod!
4 Kasa para gapo nin kabalikasan nin say nag'in nin
pakasari'-sari' moyo bana' sa pammemper moyo? Kasan
dwadwa nin main!
5 Si Dios, man'ipaaluyon nakamo konan Ispirito na tan
mampangwa' yan mumilagro komoyo, ambo' nin bana' ta
mantumbuken moyoy Gugan-gan, no kai bana' ta narnge' tan
timper moyay Mabistan Patanda'.
6 Kiten tamoya nin alimbawa' si Abraham nin puon min
Judio. Mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, “Si Abraham,
timper nayay Dios, ket bana' sa pagmamatalek na konan Dios,
nikwinta nayan mapteg nin Dios.”*
7 Ket si'kamo, amingawen moyo a saraytaw saray mag-
matalek konan Dios a ikwinta na nin puri na ni Abraham.
8 Wanaynan gindat nin Dios sa Masanton Kasuratan a
mataman nin saray ambo' nin Judio ket ikwinta nasaran
mapteg no magmatalek sara kona. Nipatandaan nayaynan
gindat sin saytaw et nin Dios a Mabistan Patanda' kona ni
Abraham. Wana, “Mag'in nin puon kan bindisyon ko konran
sarban tutawodti sa mundo.”*
9 Bana' ta nagmatalek ya si Abraham konan Dios,
binindisyunan nayan Dios. Wanin anamaet, sarba ran
magmatalek konan Dios, makakirama' sara sa saytin
bindisyon nan Dios kona ni Abraham.
10 Sara bale' a milalo sa panunumbok ra sa Gugan-gan
nin mantumbuken ran Judio, siguradon iti sara sa piligro
nin madusa nan Dios ta wanan mabasa tamo sa Masanton
Kasuratan,
“Si si'numan a kai nin nanumbok nin pirmi sa sarban matkap
nin tukiden nin naisurat sa Libron Gugan-gan, sigu-
radon dusawen naya nin Dios.”*
11 Edet, mapala-palaway a kasa nin si'numan nin mapapteg
sa pangingikit nan Dios bana' sa panunumbok nin Gugan-gan
ta wanan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan:
“Si tawo a naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios
ket mapapteg naya, magkabyay ya nin iti ana konan
Dios.”*

---

* **3:6** Genesis 15:6. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 4:1-3,9-12. * **3:8** Genesis 12:3. * **3:10** Deuteronomio 27:26. * **3:11** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Roma 1:17 tan Hebreo 10:38. *Si tawo...konan Dios.- O:Si tawo nin mapapteg nan Dios, magkabyay yan naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios.*

12 Bale' say panunukid nin Gugan-gan, kasan kabiangan sa
pagmamatalek ta wanin a mabasa tamo sa Masanton Kasur-
atan. Wana,
“Si mangwa' nin kasa gapo nin kurang nin sarban ipagwa'
nin Gugan-gan, mabyay ya nin iti konan Dios nin ni-
patukdo' sa gawa' na.”*
13 Bale' si Cristo, simbot nakami nin Judio sa pakadusan
bunga nin kai mi nin pakatukid sa ipagwa' nin Gugan-gan.
Ginwa' na in sin nipadusa ya nin say manepeg kumon nin
dusa mi sin nati ya sa kudos. Wanin ta wanan mabasa tamo
sa Masanton Kasuratan,
“Dinusa nayan Dios a si'numan nin nati a nakakatin sa
kayo.”*
14 Simbot nakami nin Cristo ta pigaw nin say bindisyon a
nipangako' nan Dios kona ni Abraham ket rumate' anamaet
konran ambo' nin Judio mangibwat konan anak nan si Cristo
a Jesus, tan ta pigaw nin si'tamon mammemper, bana' sa
pagmamatalek tamo ket risibyen tamoyay Ispirito nan Dios
nin nipangako' na.

Si Pangako', Kai ya nin Makabiangan nin Gugan-gan

15 Bubsat, main nin sayay alimbawa' nin mampangyadi' sa
inawru-awron byay a ibi ko. No nakapipagket saray rway
katawo sa sayay bagay ket namirma saran kataratwan nin
pamma'get ra sa nipagketan ra, kasa gapo nin si'numan a
makapanubag o makapanglamo' nin animan konan katarat-
wan.
16 Wanin anamaet sa nipangako' nan Dios kona ni Abraham
tan konan sayay mag'in nin puri na. Say Masanton Kasuratan
ket man'ibarita', “tan konan puri mo,”* a ambo' nin rabay nan
irgwen ket abaw nin puri na no kai saya tamo' a siti ket si
Cristo.
17 Wanti ey rabay kon ibarita':
Si Dios, nangwa' yan pakitarato kona ni Abraham sin nag-
pangako' ya kona. Sawanin, a'pat a yasot tan tulumpulo' a
taon ana yapo' a linmabas ba'yo na nin nipataoy nin Dios a
Gugan-gan.
Kanya' nin sain nin Gugan-gan ket kai ya nin masubag a
nitaratwan tan kai nin mapaed a pakatukid nin nipangako'
nan Dios.
18 No marisibi tamo a rabay nan Dios nin ibi kontamo bana'
ta mantukiden tamoy Gugan-gan, ambo' edet nin bana' ta
nipangako' na. Bale', kona ni Abraham, bana' ta nipangako'
nan Dios a bindisyon kanya' nin nibi na kona.

---

* **3:12** Levitico 18:5. Mabasa yayti et sa Roma 10:5. * **3:13** Deuteronomio 21:23.
* **3:16** Genesis 12:7; 13:15; 24:7.

Ani a Gagara nin Gugan-gan

19 Bana' ta wanin, ani edet a gagara nin Gugan-gan? Say
Gugan-gan, nilamo' ta mansumubag a tutawo sa saytaw say
nibibilin na konra. Nigagaran magkuri tamo' in anggan
rumate' yay naitanda' a puri na ni Abraham, si Cristo a syay
nipangako' nan Dios kona. Naipataoy a Gugan-gan yupa'
konran uanghil* nin nibi ra konan si ingkargado tamo' nin
ni'deng nasaray tutawo konan Dios.
20 Bale' sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham, kasan
si'numan nin tawo a iti sa pisa'lean ta bukod na tamo' nin Dios
a nagpangako'.*
21 Kuntra edet kasi a Gugan-gan sa nipangako' nan Dios?
Kai gapo! Wanin ta no main wadi' nin gan-gan a nibi nan Dios
nin mangibwat konan siti ket saray tumulok, makaga'mor
saran anggan-angga nin byay a iti konan Dios, magwa' tamo
et edet a mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa
katutulok konan siin nin gan-gan.
22 Bale', mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a sarba
nin tawon ket iti sa pakayadi' nin kasalanan,* ket bana' ta
wanin, si nipangako' nan Dios nin mapamain no magmatalek
kona ni Jesu-Cristo ket konran si'numan a mamper yayti nin
mapamain.
23 Sa napalabas nin panaon, sin ba'yo ya nin rinmate'
si Cristo a syay mampagmatalkan tamo, say Gugan-gan,
bara'mon nangipriso kontamo. Bara'mon gwardya nin na-
mantay kontamo angga sin si Dios ket nipa'kit naytin dalan,
say pagmamatalek kona ni Cristo.
24 Ket say Gugan-gan, mairot nin mammaga kontamo nin
bara'mon atamon a'nak. Ginwa' nin Gugan-gan in ta pigaw
nin sin rinmate' ya si Cristo,* yupa' sa pagmamatalek tamo
kona, ket maikwinta atamon mapteg sa pangingikit nan Dios.
25 Bale' sawanin ta naipatandaan ana kontamo a dalan,
say pagmamatalek kona ni Cristo, kasa atamoyna sa pangan-
gasikaso nin Gugan-gan.
26 Ket si'kamo man'ikwinta kamon matuaynan a'nak nan
Dios mangibwat tamo' sa pagmamatalek moyo konan Cristo
a si Jesus.
27 Anaod, sin saytaw sin nipabawtismo kamo bana' sa
pammemper moyo kona ni Cristo, nipasaya kamo kona ket

---

* **3:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38,53. * **3:20** *Abraham, kasan si'numan...Dios a nagpangako'.- O:Abraham, sayan-saya ya tamo' a Dios a nagpangako'.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 14:1-3; Roma 3:9-18. * **3:24** *Ginwa' nin Gugan-gan...si Cristo,- O:Ginwa' nin Gugan-gan in nin mangipunta kona ni Cristo ta pigaw nin,*

bara'mon nisket moya si Cristo a say rabay nin irgwen, inarig
moyoy pigagawa' na.
28 Ket sawanin, no maipa'ka' sa nikaipasaya moyo kona
ni Jesu-Cristo, kasaynan pidumawan nin kapapa'sar moyo
konran Judio tan ambo' nin Judio, konran aripen tan konran
ambo' nin aripen, konran babayi tan lalaki; napasaya kamo
nga'min sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
29 Ket bana' ta ikon nakamo ni Cristo, edet puri nakamo
ni Abraham tan kirama' kamon tumawir sa nipangako' nan
Dios kona.

4

1 Wanti ey rabay kon irgwen:
Si anak nin manawir nin kamamain nan ama na, mintras a
minor di idad ya et ket bara'mon aripen a pa'sar na abirno
nin syay main nin ikon nin say sarba.
2 Wanin ta matkap yan tumulok konran mangngasikaso kona
tan sa kamamain na anggan marate' a panaon a nitanda' nan
ama na nin pangrisibi nan tawir na.
3 Wanin anamaet kontamon mammemper, sin bara'mo
atamo et nin a'nak a sain ket sin saytaw sin ba'yo tamo
nin naamingaw a peteg nin katutu'wan, nag'in atamo ana-
maet nin bara'mon aripen nin ambo' nin kuston uakay iti sa
sangkamundwan* ta tinumbu-tumbok tamo.
4 Bale' sin narate' a kuston panaon, si Dios, nibaki' nayadti sa
luta' a dirin Anak na. Sitin Anak na ket nag'in ya nin tawo nin
main nin tawon ina na tan nagkabyay yan iti sa sirong nin
Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio,
5 ta pigaw nin si'kamin iti sa sirong nin sain nin Gugan-gan,
ket galten nakami sa pakauray nin sain tan ta pigaw nin
si'kami ket gaw'en nakami nin Dios nin a'nak na.
6 Ket bana' ta si'kamo ket a'nak* nakamon Dios, si Dios nibaki'
nayan miikap kontamo a Ispirito na nin iti konan Anak na. Si
Ispirito na, syay maninreg kontamo nin tumawag konan Dios
nin “Tatay!”*
7 Ket sawanin, ambo' kamoyna nin aripen no kai edet, a'nak
nakamoyna nin Dios. Anamaet, bana' ta a'nak nakamo, ibi na
nga'min komoyo nin Dios a main na para konran a'nak na.

Ituka na ni Pablo konran Taga Galacia a Tarana' ran Nam-
per

---

* **4:3** *aripen nin...iti sa sangkamundwan- O:aripen nin say uispirito nin mampag'adi' sa sangkamundwan.* * **4:6** *Ket bana'...a'nak- O:Ket ta pigaw nin mapatutu'wan a si'kamo ket a'nak.* * **4:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:15,16.

8 Sin panaon a kai moya et nin peteg nin katanda' a Dios,
aripen kamo intaw nin bungat anan mandiosen bale' ambo'
nin page' nin Dios.
9 Bale' sawanin ta katanda' moyaynay Dios, nin syay
Dios moyo o say rabay kon irgwen, sawanin ta inalilbi'
nakamoyna nin Dios nin anak nakamo, sukat ket a rabay
moyoy sumubli' sa uakay a kasan kwinta tan kasan mag-
waan!* Ambale' nin rabayen moyon aripenen kamo nin sayti
anamanaet?
10 Main nin manngilinen moyo layin awro, bulan, tyimpo,
tan taon sa pangngipa'ka' moyo a mag'in kamon mapteg sa
pangingikit nan Dios bana' sa sain!
11 Mapaga akon tuloy maipa'ka' komoyo ta pinirdi ko tamo'
layi a pagal tan udas ko komoyo.
12 Panginga'do moyo, man'aduen kon bubsat, arigen rako
maipa'ka' sa rilasyon ko sa Gugan-gan. Nagbaliw ako nin
bilang sa pa'sar ran ambo' nin Judio nin kasa akoyna sa sirong
nin Gugan-gan.
Kasan ginwa' moyon nakaduka' kongko sin saytaw.
13 Bilang tanda' moyo, masakit a nakap'unan nin u'nan
nikapika' kodsen komoyo. Siin a namin pagkanawanawa
kongko nin naiparate' koyay Mabistan Patanda' komoyo.
14 Ket abirno abaw a nag'in nin idap moyo kongko bana'
sa wanin nin pa'sar nin karigsawan ko, kai rako nin tinuya'-
tuya' tan ginurutan. Pinagtuloy rakoyna edet a bara'mon sa
pammagtuloy moyo sa sayay anghil nan Dios, o bara'mon sa
pammagtuloy moyo konan Cristo a si Jesus a mismo.
15 Pinasyan ririket moyon nangako' kongko sin saytaw, ket
maibarita' ko a no magwa' tamo' kumon ket sukiten moyoy
mata moyo nin ibi kongko. Adti anaytaw nin nako say gindat
nin ririket moyo?
16 Ket sawanin, ipa'ka' moyokoyna para nin kaaway moyo
bana' ta man'ibarita' koy katutu'wan?
17 Sarain saray mampamatiko' konan Mabistan Patanda',
bara'mon rabay ran tuloy nin paririketen rakamo ta pigaw
nin mayi kamo konra bale' si apes ra ket ambo' nin para sa
kaabigan moyo. Rabay ra tamo' nin iyalis moyoy pya moyo
konra ta pigaw nin saray kadanyan moyo.
18 Mabista a karириktan rakamon tawo basta maong tanay
gagara ra, tan laloyna no kai ra tamo' nin gaw'en no isen ako
komoyo.
19 Sa pangangawa'nan ko komoyo, a'nak koynan diri a
pangngikwinta ko komoyo, ket mampangirangep ako ana-
manaet nin idap nin kapada nin idap a irangep nan sayay

* **4:9** *sumubli' sa uakay...kasan magwaan!- O:sumubli' sa uispirito a kasan magwaan!*

mampangingar nin mangabing angga nin ma'kit a si Cristo
ana a peteg nin mampag'uray sa byay moyo.
20 Wanin anay pangangapes kon isen ako kumon komoyo ta
pigaw nin maipa'kit kon peteg a kaingaran ko para komoyo.
Magulo nin tuloy a kaisipan ko a kai ko nin tanda' a gaw'en ko
maipa'ka' komoyo.

Say Man'iritrato ra ni Agar tan Sara

21 Si'kamo nin marabay nin paisirong sa Gugan-gan a
mantumbuken ran Judio, mangkataros moyo paran page' a
pipa'kaan nin iti sa sirong nin sain?
22 Sa Gugan-gan, mabasa tamo a si Abraham ket main nin
rwa ray a'nak nan lalaki — si saya anak raya ni Agar a sayay
aripen, tan si saya et ket anak raya ni Sara a asawa na nin
ambo' nin aripen.*
23 Si anak na konan aripen, niinaw tan niyanak ya nin
kapadan nikaiyanak ran a'nak nin ka'bawan, bale' si anak
na konan ambo' nin aripen, nagkamain ya nin nikatukid nin
pangako' nan Dios kona ni Abraham.
24-25 Sitin tutuon isturya nin maipa'ka' konran rway a'nak
na ni Abraham, main nin ipatarusan nan sayay maalagan
katutu'wan. Sarain saray rway bubbayi, i'deng ray rway
pakitarato nan Dios sa tutawo. Si saya ket si pakitarato nan
Dios nin ginwa' nadtaw sa Talugtog nin Sinai sin nibi nay
Gugan-gan nan matkap nin tukiden. Kanya' nin si Agar i'deng
nayay Talugtog nin Sinai a itaw sa Arabia tan iritrato nayan
lamang a si sawanin a syudad nin Jerusalem bana' ta saray
mampiikap itaw tan sarba ra nin tutawon Judio ket bara'mo
saran aripen sa panunukid ran sain nin Gugan-gan.
26 Bale' si Sara nin ambo' nin aripen nin asawa na ni
Abraham i'deng naya a Jerusalem itaw sa kami'nan nan Dios
a bara'mon ina tamoya
27 ta wanin a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Rumiga tan gumuryaw ka bana' sa ririket,
si'kan babayi nin kai manganak ket kai et nin nakairangep
nin irab nin mangabing,
ta mas abaw saray a'nak mon si'ka nin linamang dyan si syay
kalamo' nan asawa.”*
28 Edet, bana' ta wanin, bubsat, nag'in nakamon a'nak nin
Dios bana' ta tinukid nay nipangako' na,* kapada nan si anak
na ni Abraham a si Isaac nin niyanak ya bana' sa nipangako'
nan Dios kona ni Abraham.

---

* **4:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 16:1,15; 21:2. * **4:27** Isaias 54:1.
* **4:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:16,18,21,22.

29 Sin saytaw nin panaon, pinangirangep naya ni Ismael
nin abaw a idap si Isaac. Siti si Ismael, syay anak na ni
Abraham a niyanak ya nin kapadan nikaiyanak ran a'nak
nin ka'bawan, tan siti anamaet si Isaac, anak nayan lamang
ni Abraham a sya ket niyanak ya yupa' sa pakayadi' nan
Ispirito. Wanin anamaet a mampangyadi' sawanin, a si'tamo
ket mambyan ratamon idap nin sarain saray mangkaaripen
sa panunukid ran Gugan-gan.
30 Bale' ani a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan? Wana,
“Palakwanen may babayin aripen tan si anak na. Siin nin
anak nan si babayin aripen, kai ya li' nin kitawir sa no ani
li' a tawiren nan anak nan babayin ambo' nin aripen.”*
31 Ma'kit moyo edet, bubsat, a kapada tamo saray a'nak
nan babayin ambo' nin aripen, ambo' nin saray a'nak nan
babayin aripen.

5

1 Ginwa' natamon main nin pagkanawanawa ni
Cristo tan rabay nan magpirmi atamon main nin
pagkanawanawa. Edet, ipamuspusan tamo nin si'tamon
main ana nin pagkanawanawa a magnayon atamon main
nin pagkanawanawa tan andi' atamo nin umaburoy nin
mag'in anamanaet nin aripen.

Andi' tamo nin Sublien a Gindat nin Kapapa'sar tamo

2 Tandaan moyoytin irgo ko:
Si'ko a si Pablo anan mismo a mamarita' komoyo a no
paturi' kamo ta pigaw nin mapapteg kamo sa pangingikit
nan Dios, edet say patiti ni Cristo ket kasa nin kaalagawan
komoyo.
3 Ibarita' ko anamanaet a si si'numan a umaburoy nin
maturi', kapilitan nin tukiden na a intiron Gugan-gan.
4 Sarain saray mampanumog a mapapteg sara sa pangingikit
nan Dios yupa' sa panunukid ran Gugan-gan, inanggawan
raynay nikaipasaya ra kona ni Cristo. Linakwanan raynay
kamaungan nan Dios konra.
5 Bale' si'kami, mangibwat sa pagmamatalek mi kona tan sa
panunulong nan Ispirito na, mantaga'nan mi nin siiilalo a
masibulot nin pammapteg na komi nin Dios.
6 Ket no naipasaya atamoyna konan Cristo a si Jesus, kai
nayna nin tikapen nin Dios a turi' atamo o kai. Say matkap
tamo' ket magmatalek atamo konan Cristo nin maipa'kit
tamo sa pangangado' konran kapada tamon tawo.

---

* **4:30** Genesis 21:10,12.

7 Sin saytaw, matetek moyon mantumbuken a tutuon akay.
Si'noy nakapaed komoyo nin manumbok sa katutu'wan
maipa'ka' konan Dios?
8 Sain say nikapaed moyo nin tumumbok sa tutuon akay,
ambo' na nin gawa' in nin Dios a syay nanagyat komoyo.
9 Sain say bula'-bula' nin akay ra komoyo ket bilang sa wan-
ran mag'irgo a "Say daite' tamo' nin pammakbo* pakbwen
nay intiron minasa."
10 Wanin man, bana' ta naikalamo' atamo nga'min konan
Uunuren, matalek akon lamang a kai nin manili a pangingikit
moyo sa niyakay ko komoyo. Ket sara in saray mampanglingo
komoyo, si'no sara man, dusawen nasara li' nin Dios.
11 Bubsat, main saray mampamarita' a man'ipatanda' ko et
kano a main nin pakatkapan nin pakaturi' sa pakaisalba. No
wanin, ambale' edet a mangkapadya-padya'dya' ako et? No
man'ipatanda' ko in, kai sarayna kumon nin mangsa' bana' ta
kai ko nin maipatandaan a say pakaisalba ket yupa' tamo' sa
pipa'kaan nin patiti na ni Cristo sa kudos.
12 Kai sara tamo' kumon nin paturi' in saray mampanglingo
komoyo no kai pakapon sarayna!

Magkabyay nin Main nin Pagkanawanawa

13 Bubsat, si Dios, ginwa' nakamon main nin
pagkanawanawa ket ambo' kamoyna nin iti sa sirong nin
pag'uuray nin Gugan-gan. Wanin man, kai nin rabay nin
irgwen a main nin pagkanawanawa tamon wanin ta pigaw
nin gaw'en tamoy bungat anan kadukaan a karириktan nan
lalaman tamo. Kuntra sa wanin, magsirbi kamo nin main
nin pangangado' sa saya tan saya.
14 Say sarban Gugan-gan ket matukid ana nga'min sa
panunukid konan sayan-saya tamo' nin gan-gan a wana:
"Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado'
mo sa lalaman mon diri."*
15 Bale', no imbis nin mikawa'nanan kamo ket mipasakitan
tan mampi'pusan kamo, man'ipau-pau'na koyna komoyo, say
pipapasaya moyo ket masida' nin liso.
16 Siti a ibarita' ko komoyo:
Magkabyay kamon maitukoy sa wanan Ispirito nan Dios,
sa wanin, kai moyo nin gaw'en a karabayan tamo' nin
kadiryan moyo.
17 Anaod, say karириktan nin lalaman tamon diri ket swawi'
sa apes nan Ispirito nan Dios, tan say apes nan Ispirito na ket
swawi' sa karириktan nin lalaman tamon diri. Saytin rwa ket

---

* **5:9** Sa Biblia, kasabyan usaren a alimbawa' nin "pammakbo" nin mangi'deng kasalanan. * **5:14** Levitico 19:18. Mabasa yayti et sa Mateo 19:19.

mikuntra a say rabay nin irgwen, bana' ta si Ispirito nan Dios
ket syay mampangipalalako nin byay tamo, edet kai tamo nin
magwa' a rabay nin lalaman tamon diri tamo'.
18 Ket no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan Dios,
kasa kamoyna sa sirong nin pakauray nin Gugan-gan.
19 Bilang wadi', mapala-palaway nin ma'kit no sunuren
moyoy abas a karirikten moyon bukod ta no wanin ket sayti
a gawa'-gawa' moyo: pirararay ran ambo' nin mitraasawa,
nikasama' a kabibyay, kasan dangka' nin panunumbok sa
karabayan nan lalaman,
20 pangrarayon dios-dios, pangangamod, piguguraan tan
pilalaban, imon tan sager, nagsi-nagsi, pigugrupu-grupo,
21 tan imbel, pipabok, kasan dangka' nin pririga, tan
raruma et nin wanin a gawa'. Pau'na-u'nawan katamo ana-
manaet sawanin kapadan nipamau-pau'na koyna komoyo
sin saytaw: Saray main nin wantin kabibyay, kai naya nin
ipaikon konra nin Dios a Pag'adian na.
22 Bale' no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan
Dios, si Ispirito na pangibwaten na komoyo a wanti e nin
kabibyay: mag'in kamon maado' sa kapada moyon tawo,
pirmi kamon maririkat, makakituno kamo sa kapada moyon
tawo, mag'in kamon mapangitpel, mag'in nin mabistay pi-
uugali' moyo, mag'in nin mapamami kamo, mag'in kamon
mapagmatalkan ran kapada moyon tawo,
23 mag'in kamon mauyamo' konran raruma, tan mag'in nin
mapagdangka' kamo sa lalaman moyon diri. No wanin a
kabibyay, kasan animan nin gan-gan nin masubag.
24 Sawanin, saray iti konan Cristo a si Jesus, ginurutan
raynay sarban duka' a uapes nin say sarban duka' a awit nin
pag'in ran tawo nin bilang pinati rayna, ket kai ana in nin
mag'uray konra.
25 Ket bana' ta si Ispirito nan Dios, binyan natamon ba'yon
klasi nin byay, matkap a tumulok atamo kona sa pangi-
patyuan na kontamo.
26 Andi' atamo nin rumangas, tan andi' atamo nin mi-
pata'gay, o miimbelan sa saya tan saya.

6

Say Karambar nin Pagkamain nin Pagkanawanawa

1 Bubsat, no main nin saya komoyo a masita nin mam-
pagkasalanan, matkap nin siuuyamo' rayan tulungan nin
mangikuston kabibyay na nin sarain saray mangkilalako
konan Ispirito nan Dios. Si'kamo anamaet bale', ilagen nin
barang saya komoyo a lalaman na ta bangli' no maayat kamo
anamaet nin mangwa' nin kasalanan.

2 Pitanggunan moyoy mambalatayen nin barang saya ko-
moyo, ket no wanin mantukiden moyay nigan-gan na ni
Cristo.*
3 Si mangipa'ka' a saya-saya ya, manluku-lukwen na tamo'
a lalaman na ta say katutu'wan ket kasa nin mairangas na.
4 Kikiten nin maong nin barang saya komoyo a pigagawa'
na tan timbangen na no matunong o makapoy. No matunong,
main nin rason nan rumiriket. Bale' andi' na nin timbangen
a nagwaan na sa pangingiyarig na sa nagwaan ran raruman
tawo.
5 Anaod, say barang saya kontamo ket main nin ubatan nan
awiten na tamo' nin bukod.
6 Si sayay man'iyakay maipa'ka' sa pammemper, matkap a
itao naya a mampangyakay kona sa sarban mabistan kama-
main na.
7 Andi' moyo nin lingwen a lalaman moyo; kai ya nin
maluku-luko a Dios. Bilang sa no ani a imula nan sayay tawo,
saytaw a yataben na anamaet.
8 Kapada a no si sayay tawo say gaw'en na ket say papdaen
na a karirikten nan lalaman nan diri, bilang nin mampang-
mula yan duka' tan say yataben na ket patiti. Bale' no
mangmula yan mabista a say iyakay nan si Ispirito nan Dios,
siin nin tawo ket mangyatab yan anggan-angga nin byay a iti
konan Dios nin mangibwat konan Ispirito nan Dios.
9 Edet, andi' atamo nin sumawa' nin gumwa' nin kaabigan
ta no ituloy tamoy gumwa', rumate' li' a awron mangyatab
atamon mabistan gun-guna.
10 Kanya' nin antaran iti a pagkanawanawa kontamo,
gumwa' atamon kaabigan sa sarban tawo, bale' lalun-laloyna
konran kalalamo' tamon mammemper.

Masusuyot a Pammatalad na ni Pablo konran Taga Galacia

11 Konan siti anan parti nan surat, si'ko nin si Pablo anan
mismo a mampanurat. Ma'kit moyon inalalaki koy surat
ko.
12 Sarain saray mampamasuet komoyo nin paturi', apes
ra a mag'in nin maong sa pangingikit ran tutawo. Man-
gaw'en ra in sa tana a makapal'is sara sa pakapadya'dya'
bana' ta padya'dyaen rasara nin kapada ran Judio no
iyakay ray kaalagawan nin patiti na ni Cristo sa kudos.
13 Mataman nin sarain saray nipaturi' nin sigon sa
Gugan-gan, kai ran lamang nin mantukiden in nin Gugan-
gan. Rabay ra tamo' nin paturi' kamo ta pigaw nin maiparayo
ra nin na'wit rakamo.
14 Bale' si'ko, kai ako nin mipara-parayo sa wanin. Say
kal-la nin maiparayo kon ibari-barita' ket say pipa'kaan nin

* **6:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 13:34.

patiti na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo sa kudos ta sa patiti
na ni Cristo sa kudos, nati anan na'teng a pangangapes ko sa
makaayat a bubagay iti sa mundo, tan nati ana anamaet nin
na'teng a pangangayat nin sain nin bubagay kongko.

15 Ambo' nin maalaga no naturi' yay sayay tawo o kai;
say maalaga ket say maparsa nayan uman nin Dios, a say
pitatawo nan tawo ket masilyan.

16 Sarba ran saray magkabyay sa sain nin akay, byan
nasara kumon nin katinekan tan ka'dwan nasara kumon nin
Dios. Wanin anamaet kumon konran sarba ran tutawo nan
Dios.

17 Wanti tana. Ket mangibwat sawanin, kasayna kumon
nin si'numan nin mangulo, bana' ta say bigat sa lalaman ko
nin mangibwat sa pammadya'dya' a nirangep ko bana' sa
katutulok ko kona ni Cristo ket ipa'kit a aripen nako.

18 Sapa kumon, bubsat, ta rumate' komoyo nga'min a
bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

Peteg a wanin kumon.

Si Surat na ni Pablo konran Taga EFESO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, surat naya ni Pablo konan dupong ran mammemper sa syudad nin Efeso tan sa raruman babali sa sakop nin Asia Minor (sawanin Turkey yayna). Sitin syudad nin Efeso, gindat a syay na'teng nin sintro nin rilihyon ket iti raya nin rinayo si Artemis a mandiosen ran tutawo. Mabasa sa Ginwa-ginwa' kapitulo 19 tan 20:17-38 a maipa'ka' sa sitwasyon sa nipangipa'deng na ni Pablo nin dupong ran mammemper sa Efeso. Sinurat nayayti ni Pablo sin dandani 60-61 A.D., sin mangkapriso ya. Natinreg a kanakman na nin say maksaw nin kaingaran na bana' sa kamaungan nan Dios a iti kona ni Cristo, ket wana, "Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan mabista nin ibat sa pudir na bana' sa nikaipasaya tamo kona ni Cristo." (1:3).

Nipapalaway na ni Pablo iti konan sitin surat a maipa'ka' sa plano na nin Dios nin "pipapasayawen na a sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa sirong nin pakauray na ni Cristo, mataman say itaw sa langit tan say iti sa luta'" (1:10). Ipapalaway nay maipa'ka' sa nipamili' nan Dios konran tutawo na (1:5), say pammirduna na konra bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo nin Anak na (1:7), tan say pagkamain na nin Ispirito nan Dios kontamo a syay paniguradwan tamo a ikon natamon Dios (1:13-14).

Nituluy-tuloy na nin nipapalaway no pa'no a si Cristo ket pinipasaya nasara a Judio tan ambo' nin Judio ta ginlat nay pigugura' nin sayti a namisyay konra nin bara'mon padil tan pinipasaya nasara nga'min a sarba ran tumper kona (2:14). Siti a plano naynan gindat nin Dios nangibwat et sin adapen na nin pinarsa a animan (3:11). Kanya' nin ibibilin naynamaet ni Pablo konran mammemper a magkabyay sara kumon nin maitukoy konan sitin plano nan Dios para konra (4:1) tan ta pigaw nin magkamain konra a tutuon kabibyay a nipapasayawan ra.

Main et nin maadal tamodti maipa'ka' sa manepeg a pigagawa' ran mitraasawa (5:22-33), ua'nak (6:1-3), mangatua (6:4), uaripen (6:5-8) tan saray amo (6:9). Sa susuyot nin parti nan sitin surat, main anamaet nin maadal tamo maipa'ka' sa nibi nan Dios konran mammemper ta pigaw nin malabanan ray tutaktika na ni Satanas (6:10-18).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Raywen yay Dios bana' sa makapaka'ngap a plano na (1:3–2:10)
Pinipasaya nasaran Dios a Judio tan ambo' nin Judio bana' sa ado' na (2:11–3:21)
Magkabyay nin maibagay sa nikapapasaya (4:1–6:9)
Sa nikaipasaya moyon mammemper kona ni Cristo, kuntrawen moya si Satanas (6:10-22)
Say pammindisyon (6:23-24)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon
apostol nan Cristo a si Jesus.

Surat koyayti komoyo nin tutawo nan Dios isen sa syudad
nin Efeso* nin mandumaer nin naipasaya konan Cristo a si
Jesus.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Si Makapaka'ngap a Plano nan Dios

3 Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon
si Jesu-Cristo! Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan
mabista nin ibat sa pudir na bana' sa nikaipasaya tamo kona
ni Cristo.
4 Wanin ta, sin adapen nayan pinarsa a mundo, pinili'
natamoynan gindat nin ipasaya kona ni Cristo ta pigaw nin
mag'in atamo nin maringgas tan kasa gapo nin pagkurangan
tamo sa pangingikit na. Bana' sa pangangawa'nan nan Dios,
5 nidisisyon nayna sin saytaw et a gaw'en natamon a'nak
nan diri yupa' sa ipagwa' na kona ni Jesu-Cristo. Ginwa' na in
nin Dios ta sain a rabay na
6 ket marayo ya bana' sa kamaungan nan kasan kapada.
Nipayabor na in kontamo nin masibulot a nakem na yupa' sa
nikaipasaya tamo konan si Anak na a kawa'nan na.
7 Yupa' sa daya' nan tinmuro' nin siin si Anak nan kawa'nan
na, simbot natamon nisubli' konan Dios bana' sa wanin anan
kamaungan na, a say rabay nin sarita'nen ket napirduna
nayna a kukasalanan tamo.
8 Masuruk-surok anaod a ginwa' nan Dios para kontamo.
Mangibwat sa kadunungan na tan sa ararem nin pakataros
na nin sarba nga'min ket

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:sa syudad nin Efeso.* Ket main saray mamarita' a siti ket sayay surat naya ni Pablo nin nipa'wit na sa sarban dupong ran mammemper sa saka-sakalakon syudad.

9 maririket ya nin ipatarusan nayna kontamo a rabay na
nin gaw'en, a gindat ket kai na nin man'ipatandaan. Masibu-
lot a nakem nan nidisisyon nin Dios a kona ni Cristo
10 ket matukid anayti no marate' a kuston panaon ta pigaw
nin pipapasayawen na a sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa
sirong nin pakauray na ni Cristo, mataman say itaw sa langit
tan say iti sa luta'.
11 Yupa' sa nikaipasaya mi kona ni Cristo, nipurok nakami
nin Dios nin para kona nin diri. Ginwa' nan Dios nin
mangyadi' a sarba nga'min ta pigaw nin matukid a plano nan
diri tan wanin a nidisisyon naynan gaw'en sin saytaw et.
12 Ginwa' na in ta pigaw nin, say kabibyay min Judio nin
si'kami a nu'nan nilalo kona, ket pangibwatan nin pakairayo
na bana' sa gawa' nan kasan kapada.
13 Yupa' sa nikaipasaya moyo anamaet a lamang kona ni
Cristo, piniikap naya komoyo nin Dios a paka'kitan a tutawo
nakamo. Wanin a ginwa' na sin nagmatalek kamo kona ni
Cristo sin narnge' moyay minsahi nin katutu'wan maipa'ka'
kona, a si Mabistan Patanda' nin Pakaisalbawan moyo. Sitin
paka'kitan, ket masantos ya ta syay Ispirito na nin Dios nin
nipangako' na sin saytaw.
14 Syaynaod a paniguradwan tamo a ipaga'muran na
nga'min kontamo nin Dios a nipangako' na anggan ila'pos
nayna a pangwa' na a mag'in ikon natamo. No wanin, marayo
yay Dios bana' sa gawa' nan kasan kapada.

Dasal na ni Pablo a Makatanda' raya Kumon nin Taga Efeso a Dios

15 Ket bana' anaod sa sain a ginwa' nan Dios, kisalamatan
koya para komoyo. Nangibwat ana sin natandaan ko a wanin
anay pagmamatalek moyo konan Uunuren a si Jesu-Cristo
tan say pangangado' moyo konran sarba ran tutawo nan Dios,
16 pirmi koya tanan mampakisalamatan. Man'idasalan
katamo
17 konan si manraywen nan lamang anamaet ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo, a syan lamang a Ama tamo nin gumwa' nin
say sangkabistawan ana, tan mandawaten kon ipuya' na ku-
mon komoyo a kanakman nin makadumog tan makataros sa
sangkabistawan a gawa' na ta pigaw nin makatanda' moyan
peteg.
18 Man'idasal ko et a palawayan na kumon nin Dios
a kukanakman moyo ta pigaw nin masari'-sari' moyo sa
kabibyay moyo no ani a mailalwan tamo sa nanagyatan
na kontamo, tan ta pigaw nin masari' moyo a say maka-
paka'ngap nin ipaga'muran na li' konran tutawo na ket
malaem,

19 tan ta pigaw nin masari' moyo et kumon a kai gapo
nin masukat nin kaalakyan nin pakayadi' nan mantumulong
kontamon mammemper kona. Siin a lamang nin pinasyan
kaalakyan nin pakayadi'
20 a nipamasubli' nan mabyay nin Dios kona ni Cristo tan
pinatekre' naya sa pag'urayan sa wanan nadtaw sa langit.
21 Nikwa nayadtaw nin mampag'uray si Cristo nin mas
makapangyayadi' nin adayo' nin tuloy dyan sarba nga'min
nin main nin pag'aadi' o pag'uuray o pakayadi'. Kasa gapo
nin mas ata'gay dyan sya mataman konan sitin kapresan nin
panaon o sa adapen et.
22 Say sarba nga'min, nikwa nan Dios sa sirong nin
pakayadi' na ni Cristo ket sya a makapangyayadi' sa sarba.
Nibi nayan Dios nin ulo ran lapag nin tutawo na
23 a sarayti a pa'sar lalaman nan diri ni Cristo. Kanya'
nin si'tamon mammemper tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo,
bara'mo atamon mag'in nin masibulot a lalaman leleg a
mampasibuluten nay sarban main sa sarban lugar.

2

Saray Taga Efeso a Bunga nin Gawa' nan Matudyo' a Dios

1 Si'kamo, nati a pa'sar moyon gindat no maipa'ka' sa buba-
gay a main nin kabiangan konan Dios bana' sa kasusubag
moyo kona tan sa duka' a gawa'-gawa' moyo.
2 Sin ba'yo kamo nin namper, mansunuren moyoy piga-
gawa' nin pagkakabyay ran tutawo konan sitin panaon ket,
tinmulok kamo kona ni Satanas. Syay pangulo nin itaw
sa gugunem a mag'uray konran duka' a ispirito, a sya et
a lamang a mampag'uray konran saray tutawo a kai nin
mantumulok konan Dios.
3 Mataman nin si'tamo nga'min, gindat, bilang konra, nagk-
abyay atamon nangwa' nin karabayan tamon bilang tawo.
Ginwa' tamo a sarban rinabay nin lalaman tan kanakman
tamo. Anaod, bana' sa kinatawo tamo, naiketeg atamon
madusa sa sager nan Dios nin bilang konran raruman basta
tutawo.
4 Wanin man, wanin anay inganga'do nan Dios kon-
tamo. Anaod, mabli atamon tuloy kona ket mangkawa'nanen
natamo nin
5 gaw'en nan mabyay atamo mataman no bana' sa ka-
susubag tamo ket nati anay pa'sar tamo kona. Ginwa' na in
yupa' sa nipangikalamo' na kontamo anamaet sa nikaisubli'
na nin mabyay ni Cristo. Bana' tamo' sa kamaungan na a
nisalba natamon Dios.
6 Anaod, nipasaya natamo konan Cristo a si Jesus ket pina-
subli' natamo anamaet nin mabyay nin naikalamo' kona tan

mampatekreen natamon Dios nin kiranod sa pangingigalang
kona ni Cristo itaw sa langit.
7 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nan anggan-
angga a kai masukat nin kaalakyan nin kamaungan na sa
pangangado' na kontamo nin mangibwat konan Cristo a si
Jesus.
8 Wanin ta say kamaungan nan Dios a nangibwatan nin
nisalba nakamo sin nagmatalek kamo kona ni Cristo. Kai in
nangibwat komoyo ta rigalo na in nin Dios.
9 Kai in nangibwat sa mabistan gawa' nan tawo ta pigaw nin
kasa gapon magwa' nan ipasirayo maipa'ka' sa nikaisalba na.
10 Anaod, si Dios, syay nangwa' kontamo no ani atamo
sawanin. Inusar naya a Cristo a si Jesus nin ginwa' natamon
ba'yon parsa ta rabay na a magkabyay atamon man-gaw'en
tamo a maabig nin, sayti ket nisadya' nayna nin gindat ta
pigaw nin gaw'en tamo.

Pitunwen nasaran Cristo a Ambo' nin Judio tan saray Judio

11 Bana' sa sain, si'kamon naiyanak a ambo' nin Judio,
panemtemen moyoy kapapa'sar moyo sin saytaw. Tinuya'-
tuya' rakamon ibarita' ran Judio a ambo' nakamo kanon
tutawo nin Dios a bilang kano konra ta naturi' sara. Bale' say
paturi', iti tamo' sa lalaman.
12 Panemtemen moyo a gindat ket kasan kibiangan moyo
kona ni Cristo tan ambo' rakamon kalamo' nin tutawo nan
Dios nin pinili' na, kanya' nin sakalakon tutawo kamo. Kai
kamo nin nakakirama' sa pakaisalba a ni'nu-ni'no na nin
nipangako'* nin Dios konran tutawo na. Nagkabyay kamodti
sin saytaw nin kasan man'ilalwan. Ni kai moya nin tanda' a
Dios.
13 Bale' sawanin, naipasaya kamoyna konan Cristo a si
Jesus, ket si'kamo nin sin saytaw ket ambo' nan tawo nin Dios,
ginwa' nakamoynan amigo na bana' sa daya' na ni Cristo nin
pinaturo' nan nipangiyariglo komoyo konan Dios.
14 Anaod, si Criston diri a mangwa' nin say pikakalamo'
tamo ket main anan pitutuno ta pinipasaya natamo nin
si'kamin Judio tan si'kamon ambo' nin Judio. Sa patiti na,
sya, ginlat nay pigugura' tamo a sayti ket bara'mon padil nin
mampamipurok kontamo.
15 Anaod, inanggawan nayna a padalan yupa' sa Gugan-gan
tan say nagsikabarang nin ipagwa' a para tamo' konran Judio.
Ginwa' na in ta pigaw nin si'tamon rway naiduman klasin
tawo ket gaw'en natamon ba'yon klasin tawo nin naipasaya
kona ket no wanin mitutuno atamoyna.

---

* **2:12** Main nin nipangako' kona ni Noe (Genesis 6:17-20; 9:9-17), kona ni Abraham (Genesis 15:18-21; 17:2,7-9), tan konran tutawo sa Israel (Exodo 19:1-8).

16 Sa patiti na ni Cristo sa kudos, ginlat nan diri a pigugura'
tamon rway klasin tawo tan ginwa' natamon sayay klasin
tawo ta pigaw nin pasublien natamon sayan-saya konan Dios.
17 O' a, nako yadti si Cristo tan nipatandaan naya sa sarba a
Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pakakituno tamo konan Dios,
mataman komoyon ambo' nin Judio nin adayo' konan Dios
tan komin Judio nin adani kona.*
18 Kanya' nin bana' sa ginwa' na ni Cristo, si'tamon rway
klasin tawo, Judio tan ambo' nin Judio, makakidani ata-
moyna konan Dios a syay Ama tamo sa tulong nan sayan-
sayay Ispirito na.
19 Edet, si'kamon ambo' nin Judio, ambo' kamoynan
nikwintan sakalakon tutawo ta sawanin naikalamo'
kamoyna konran tutawo nan Dios nin pinili' na tan nag'in
kamoynan a'nak nan Dios.
20 Ket si'kamon lamang, pinag'in nakamon Dios nin bilang
matiryalis sa bali na nin nipatukdo' na konran apostoles tan
prupita na. Sara a bara'mon tu'dek tan si Cristo a si Jesus nin
diri a bilang baton nakaipatukduan nin sarain nin tu'dek nan
sitin bali.
21 Bana' kona ni Cristo, ma'get a nikapa'deng nan sitin
bara'mon bali, tan siti ket mangibwat kona, mampag'in yan
timplo a manepeg nin para konan Dios.
22 Ket bana' ta mangkipasaya kamo anamaet kona ni Cristo,
si'kamon ambo' nin Judio, man'iyalep kamoyna konan sitin
piikapan na nin Ispirito nan Dios.

3

Ibabaki' nayan Dios Si Pablo para konran Ambo' nin Judio

1 O' a, bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus ta pigaw
nin makakirama' kamon ambo' nin Judio sa kaabigan nin iti
kona ni Cristo ket mangkapriso ako.
2 Sigurado ako a natandaan moyoyna a si Dios, nipya nayti
kongko si gawa' a iparate' a kamaungan na komoyo.
3 Tandaen moyo et a nipatandaan naytin Dios kongko a
gindat ket kai na nin man'ipatandaan sa si'numan. Maipa'ka'
konan siti ket main anan anted a wangko sa nu'nan nisurat
kodti.
4 Ket sublien moyon basawen anamaet ta pigaw nin matan-
daan moyoy natarusan ko maipa'ka' sa man-gaw'en na ni
Cristo a gindat ket kai nin man'ipatandaan.
5 Sin saytaw, kai ti gapo nin nipatandaan sa si'numan a
tawo, bale' sa tulong nan Ispirito na, man'ipatandaan nayna
sawanin nin Dios kontamo nin naitalaga nin apostoles na tan
mangilalaman kona.

---

* **2:17** Isaias 57:19.

6 Wanti a man'ipatanda' na: Bana' sa nikaipasaya moyo
kona ni Cristo ta namper kamo konan Mabistan Patanda',
si'kamon ambo' nin Judio ket maikikalamo' kamo konran
Judio sa sarban kaabigan nin kamaungan nan Dios tan sa
pag'in anamaet nin pinakalalaman nan Cristo a si Jesus tan
sa pakaga'mor moyo anamaet sa nipangako' nan Dios.
7 Para konan sitin Mabistan Patanda', nag'in akon ibabaki'
nan Dios nin ipatandaan koya. Nibi nayayti nin Dios a gawa'
ko mangibwat sa kamaungan na tan ginwa' na mangibwat sa
pakayadi' na.
8 Mataman no si'ko ket sangkaayupaan ako sa sarban
tawo nan Dios, wanin man, si Dios, nibi na kongkoy
pagkanawanawa nin ipatanda' komoyon ambo' nin Judio
a maipa'ka' sa kai nin masukat nin mabistan maga'muran
tamo nin mangibwat kona ni Cristo.
9 Nibaki' nako anamaet nin mangipapalaway sa no pa'no
a say rabay naynan gaw'en nin gindat ket yadien nayna. Sa
linmabas anan panaon, si Dios a syay namarsa nin sarba, kai
na nin nipatandaan ti sa si'numan a gindat anan rabay nan
gaw'en
10 ta pigaw nin sawanin ket man'ipapalaway nayna a
maipa'ka' sa nikapapasaya tamon tutawo na. Anaod, no
ma'kit ra in a ginwa' nan Dios para kontamo nin saray pupan-
gulo tan saray main nin kapangyadian nin mag'uray itaw sa
kalangitan ket matandaan ra a sangkaandaan a kadunungan
nan Dios sa sarba nga'min nin paka'kitan.
11 Nipaipapalaway na in a kadunungan na nin panunukid
sa niplano naynan gaw'en nangibwat et sin adapen nin na-
parsa a animan tan tinukid na in sa nipagwa' na konan Cristo
a si Jesus a Uunuren tamo.
12 Naipasaya atamo kona ni Cristo ket matpel atamoynan
kumadani konan Dios ta tanda' tamo a akuen natamo yupa'
sa pagmamatalek tamo sa ginwa' na ni Cristo.
13 Wanin anaod, bubsat, kanya' nin sayti say pangingi-
rangep ko nin dya'dya' para tamo' komoyo ket matkap a
andi' nin pangibwatan a tumapo' a nakem moyo, ta sayti ket
gaw'en a mag'in nin makakirama' kamo sa pinasyan anda' a
iti konan Dios.

Rabay na ni Pablo nin Matandaan ray Ado' na ni Cristo

14 Ket bana' anaod sa sarban sain, manalimukod akon
dumasal konan Ama tamon Dios
15 a syay Ama nin sarban pinarsa na a mataman no itaw
sara sa langit o iti sara sa luta' ket maipa'kit konra a pagkaama
na.
16 Mandawaten ko kona a mangibwat sa kai nin masukat a
makapaka'ngap nin kamaungan na, ket paksawen na kumon

nin main nin pakayadi' a kukanakman moyo sa pangan-
gantabay nan Ispirito na.
17 Wanin a mandawaten ko ta pigaw nin bana' ta mam-
pagmatalek kamo kona ni Cristo, ket misyon ya komoyo tan
ta pigaw nin, bana' sa ado' na, ket marigsa tan matarig'en a
ba'yon byay moyo.
18 Ket, si'kamo nin kalamo' ran sarba ran tutawo nan Dios,
ket mababa' moyon tarusan no pa'noy kaalawangan tan
kaalakyan nin ado' na.
19 Wanin et a masari' moyo in nin pangangado' a iti kona
ni Cristo mataman no kasan makatanda' nin peteg sa sain.
Wanin a dawat ko kona ta pigaw nin magkamain komoyo nin
masibulot a sarban nikaDios nan Dios.
20 Edet, marayo yay mampagtrabaho sa byay tamo a si Dios!
Bana' sa kai nin masukat nin kaalakyan nin pakayadi' na a
man-gumwa' iti kontamo ket makagawa' ya nin mas et nin
adayo' dyan sa maisip tamo o sa madawat tamo.
21 Kanya' nin, kona edet ket, ibi tamo a alaki nin unor,
si'tamon napasaya nin saka-sakalakon tutawo tan naipasaya
konan Cristo a si Jesus sawanin tan sa anggaynan-angga!
Peteg a wanin anaod.

4

Sinagyat atamon Mipapasaya

1 *Edet, bana' sa sain, si'kon mangkapriso bana' sa katu-
tulok ko konan Uunuren a si Cristo, ibibilin ko pa tana a
magkabyay kamon maibagay sa pagkakabyay ra nin tawo
nan Dios a syay nanagyatan na komoyo.
2 Matkap a pirmin maayupa', mauyamo' tan mapamasin-
sya kamo. Miaabutan kamo sa saya tan saya bana' sa pan-
gangado' moyo.
3 Ipamuspusan moyon ituluy-tuloy a mabistan uksoy moyo
nin pinangibwat nan Ispirito nan Dios bana' sa pitutuno
moyo a syay mampamipasaya komoyo.
4 Anaod, si'tamon sarba nin mammemper, ket pa'sar tamo
a iti sa sayan-sayay lalaman na ni Cristo, tan sayan-saya a
Ispiriton mampiikap kontamo. Anamaet, pariho sa sain,
sinagyat natamo nga'min nin Dios a main nin sayan-sayay
man'ilalwan tamo
5 tan sayan-sayay Uunuren tamo a syay Cristo, tan sayan-
saya yay mantepren tamo, tan sayan-sayay bawtismo* tamon
mangipa'kit sa sain.

---

* **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 12:3-10; 1 Corinto 12. * **4:5** ***bawtismo***- *O:binyag.*

6 Sayan-saya a Dios a syay Ama tamon sarban mammem-
per. Sya a mag'uray, syay magtrabaho, tan syay mampiikap
sa sarba kontamo.
7 Ket, say barang saya kontamon sarba ket pinayaburan na
ni Cristo nin saka-sakalakon pakababa' nin maitukoy sa sain
a nipami nan diri nin byay na.
8 Mabasa anaod sa Masanton Kasuratan,
“Sin inmarwas yan nako sa langit,
ni'ras nasaray sarban tinalo na tan
pinaya-payaburan nasaray tutawo na.”*
9 Ket si wanan inmarwas yan nako sa langit, say rabay nan
irgwen, nanaoy yayna yapo' nin nako sa rarem nin luta'.
10 Sitaw si nanaoy sa rarem nin luta', syaytaw lamang si nuli'
anamanaet sa sangkata'gayan nin langit. Ginwa' na in ta
pigaw nin pasibuluten nay sarba.
11 Ket sya, mampayaburan natamo.
Main saray pinayaburan na nin mag'in nin ibabaki' na,
main nin mag'in nin mangingilalaman kona, main nin mag'in
nin mangingipatanda' konan Mabistan Patanda' sa nagsik-
abarang a lugar, tan main nin mag'in nin mammaga tan
mangangakay konran mammemper.
12 Mampamayabor yan saytin pupakababa' kontamo ta
pigaw nin isadya' natamon makapagsirbi konran tutawo na
para kona tan ta pigaw nin si'tamon pinakalalaman na ni
Cristo ket maparigsa atamo.
13 Bunga li' nin sain a sarba tamo ket napasaya sa pammem-
per tan sa pakatanda' tamo konan Anak nan Dios. Si'tamon
pinakalalaman na ni Cristo, mipatuntawo atamo et ket ma-
pasibulot yaytin pinakalalaman nin kapadan kasibulot na ni
Cristo.
14 Ket no wanin ana li', ambo' atamoyna nin bara'mon a'nak
nin mainum'ay nin ma'wit nin animan nin bakas nin uakay
a maiyarig sa sayay baluton man'iyanur-anor nin daluyon o
man'ipadpad nin siri. Kai atamoyna maibarang nin bula' a
uakay ran saray masisirib nin tutawon maong nin manak-
tika.
15 Si'tamo bale', say katutu'wan a pirmi nin irgwen tan
sunuren tamon siaado'. Ket matkap tamon tumuntawo sa
sarban pigagawa' tan sa kanakman nin bilang kona ni Cristo
a syay pinakaulo tamo a mammemper.
16 Yupa' sa pakauray na, si'tamon pinakalalaman na ket
unungen natamo nin bilang sa pupartin lalaman na nin
masustintwan na a sarba ta naigalet a saya sa saya, ket
gaw'en nin barang saya kontamo a kanepegan nan gaw'en.

---

* **4:8** Kanta 68:18.

Mangibwat sa piaaduan ket tumubo' yay pinakalalaman na
ni Cristo tan umadilanta ya.

Sinagyat atamo Para sa Maringgas a Kabibyay

17 Kanya' nin mairot kon ibibilin komoyo sa pakayadi' nan
Uunuren komoyo a andi' kamoyna nin magkabyay nin bilang
konran tutawon kai nin mampangalilbi' konan Dios. Say
kukaisipan ra ket kasan pipa'kaan
18 ta kasan tanda' ra no maipa'ka' konan Dios tan matib'ey
a ulo ra. Ket kasa konra a bakas nin byay a man'ibi nan Dios
tan kasayna gapo nin pakataros ra sa man-gaw'en na.
19 Kai sarayna gapo nin mading'ey tan kai rayna gapo
nin mandangkaan a karabayan nin lalaman ra no kai edet,
karirikitan ra a mangwa' nin nikasama' a gawa'-gawa'.
20 Bale' si'kamo, ambo' nin wanin a naadal moyo maipa'ka'
konan Cristo nin si nipangako' nan Dios.
21 Sigurado ako a rinnge' moyo a niparate' na tan ni-
paiyakay na maipa'ka' sa kabibyay moyo nin iti kona. Say
katutu'wan maipa'ka' sa sain ket ma'kit sa kabibyay na ni
Jesus.
22 Naadal moyoyna a no maipa'ka' sa gindat nin kabibyay
moyo, matkap moyoynan galten a ma'ran nin kinatawo moyo
nin mampanida' komoyo yupa' sa pamapain nan siti nin
uapes a mangibarang komoyo,
23 ket mamaba'yo kamoynan kukanakman tan kukaisipan.
24 Isubray moyoyna a ba'yon nikatawo moyo a pinarsa nan
Dios nin kapariho nan peteg nin mapteg tan maringgas.
25 Kanya' nin andi' atamoyna nin mibula'-bula'. Matkap a
kasan piwadi'-wadi' a pakilimug-limog tamo sa saya tan saya
bana' ta nag'in atamoynan sayan-saya, si'tamon pupartin
lalaman na ni Cristo.
26 No main wadi' nin puon a manager kamo, pakanda'
kamo nin andi' kamo nin magkasalanan.* Paray'epen moy-
oynan tampor a ulo moyo*
27 ta pigaw nin andi' moya nin byan nin tsansa a Dimunyo.
28 No main wadi' komoyo a mampanakaw, itgen nayna.
Say gaw'en nayna edet ket, mamaturo' yan saynget na nin
magtrabaho ta pigaw nin makatingkap ya sa matunong a
padalan ket makatulong ya konran mampagkurang.
29 Ilagen moyoy makapag'irgon duka'. Anaod, say irgwen
moyo ket say makatulong konran kapada moyon tawo a
bagay sa sitwasyon ta pigaw nin main nin maabig a mapurot
ran saray makarnge'.

---

* **4:26** Kanta 4:4. * **4:26** ***Paray'epen...ulo moyo***- *Sa Griego:Andi' moyoyna nin taga'nan nin masrepan kamon awro nin masager.*

30 Ket anaod, andi' kamo nin gumwa' nin animan nin pan-
gibwatan a rumere' yay Ispirito nan Dios a sya, malinis yan
peteg. Nibaki' nayan Dios nin miikap komoyo nin paka'kitan
a tutawo nakamo tan paka'kitan a rumate' li' a awro a ila'pos
nakamon galten nin Dios sa pakaaripen moyo sa kadukaan.
31 Galten moyoyna a sarban sakit-nakem, sager tan pan-
gungura'. Andi' kamoyna nin mangarga-gargar, manida', tan
mamasakit nin nakem ran kalalamo' moyo.
32 Anaod, matkap a maong kamo sa saya tan saya, tan
makakiingar kamo sa saya tan saya, tan pirdunawen moyoy
saya tan saya mangibwat sa pangangado' a kapadan nipamir-
duna nan Dios komoyo bana' kona ni Cristo.

5

1 Edet, bana' ta a'nak nakamon kawa'nan nan Dios, arigen
moyay Dios sa pigagawa' moyo.
2 Ket magkabyay kamo nin mapangawa'nan konran saray
kalalamo' moyo kapadan nipangawa'nan na kontamo ni
Cristo. Wanti e a ginwa' na: Binul'isan nay peteg a ka-
papa'sar na para sa kaabigan tamo, ket say patiti na, saya
nin pagsasakripisyo nin manglat nin kukasalanan tan sayan
rigalon mabanglo a makapaririket konan Dios.
3 Anaod, nipurok nakamon tutawo nan Dios ket matkap a
kasa gapo kumon nin abirno maulit tana nin pakiraray moyo
sa ambo' moyon asawa, a nikasama' a gawa'-gawa' moyo, o a
mangagom kamo.
4 Ambo' a lamang nin manepeg a mag'irgo kamon
madawal, kasan kabalikasan tan nikasama', no kai edet,
say bubagay a mampakisalamatan moyo konan Dios.
5 Wanin anaod kumon ta tanda' moyoynayti: Si tawo
nin mangkiraray sa ambo' nan asawa, o mampangwa' nin
nikasama' a gawa'-gawa', kai ya gapo nin pangikunen nin
kaabigan nin iti sa Pag'adian na ni Cristo tan nan Dios.
Wanin a lamang konan tawon maagom, ta say bagay nin
man'apesen na ket mag'in anan dios na.
6 Ket andi' kamo nin paulaw sa si'numan nin mangi'deng a
ambo' kanon kasalanan in a gawa'-gawa', ta si Dios gura' na
in tan dusawen nasara li' a mansumubag kona.
7 Ket andi' kamo gapo kiranod konran man-gumwa' nin
sain.
8 Wanin ta gindat, nag'urayan kamon kadedleman bale'
sawanin mampag'urayan kamoynan palaway bana' ta
naipasaya kamoyna kona ni Cristo. Anaod, magkabyay
kamoynan kipada kona a pangibwatan nin palaway
9 ta say ibat kona ket say sarbaynan klasin gugawa' a
maabig, mapteg tan tutuo.

10 Adalen moyon gaw'en no ani a makaparirikết konan Uunuren.
11-12 Anaet, andi' kamo nin kiranod sa kasan sirbin gawa'-gawa' ran mampag'urayan nin dedlem ta makapading'ey nin tuloy, ni irgwen tana a man-gaw'e-gaw'en ra sa adi, no kai edet, si'kamon bilang palaway, palawayan moyoy duka' a gawa'-gawa' ra.
13 No main nin animan a itaw sa dedlem ket mapalawayan ya, ma'kit a tutuon bakas na.
14 Sarba nga'min, no mapalawayan nin maong, mag'in palaway anan lamang. No maipa'ka' sa wanin, main yayti si wanra a wana,

“Si'kamon mampa'lek, mimata kamo!
Si'kamon nati, mabyay kamo,
ta palawayan nayna ni Cristo a byay moyo.”

15 Kanya' nin pakailag kamo sa pagkakabyay moyo. Magk-abyay kamon bilang manakem nin tutawo ambo' nin bilang tutawon kasinakem.
16 Usaren moyon maong a sarban pagkanawanawa nin gumwa' nin kaabigan ta konan sitin panaon ket abaw saray-nay tawon gaw'en ra a duka'.
17 Andi' kamo nin kumimey nin bilang kasinakem no kai edet, tarusan moyon maong no ani a rabay nan Uunuren nin gaw'en moyo.
18 Andi' kamo nin mipabok ta makasida' ti sa kabibyay moyo.

Ana edet, aburuyan moya a Ispirito nan Dios nin pag'urayan nakamon maong
19 ket paksawen moyoy nakem nin saya tan saya yupa' sa susarita' a mangibwat sa Kukanta, sa uimno tan raruma et nin kukansyon a pangrarayo konan Dios;
raywen moyay Catawan sa kanta tan tugtog a mangibwat sa kanakman moyo;
20 naipatukdo' sa nikaipasaya moyo konan Catawan ta-mon Jesu-Cristo, kisalamatan moya et sa sarban mangyadi' a Dios a syay Ama tamo;
21 paisirong kamo et sa saya tan saya bana' sa pangun-gunor moyo kona ni Cristo.

Paisirong sa Saya tan Saya

22 *Bilang wadi', si'kamon bubbayi, wanin moyo kumon konran asawa moyo kapada a nipaisirong kamo konan Criston Uunuren.

---

* **5:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1-7.

23 Wanin ta si lalaki, syay pinakaulo nan babayi kapada a si
Cristo, syay pinakaulo tamon tutawo na nin pinakalalaman
na ta syan diri a nangisalba kontamon pinakalalaman na.
24 Kapada anaod a si'tamon tutawo na ket mampaisirong
atamo kona ni Cristo, si'kamo nin bubbayi, matkap a
paisirong kamon liso konran asawa moyo.
25 Si'kamo anamaet nin lulalaki, kawa'nanen moyo saray
asawa moyo kapadan pangangawa'nan na ni Cristo konta-
mon tutawo na a bilang nin nubya na. Wanti a ginwa' na, nibi
nay byay na para kontamo
26 ta pigaw nin maisadya' natamon mag'in nin maikana'
kona yupa' sa nikaparinggas tamo sa nipagdisidido tamo nin
pabawtismo tan sa sain a nibibilin na kontamo.
27 Ginwa' na in ta pigaw nin maiyadap natamo li' a tutawo
na konan diri nin bilang sa sayay balasang nin ikasal a
pinasyan bista, kasan mansa o geren nin rupa na o animan
a dipikto; maringgas ya tan kasa gapo nin pagkurangan na.
28 Wanin anamaet si lalaki, matkap a kawa'nanen naya a
asawa na kapadan pangangawa'nan na sa dirin lalaman na.
Wanin ta say pangangawa'nan nan si lalaki konan asawa na,
pangangawa'nan naynan lamang sa dirin lalaman na
29 tan kasan tawon mangura' sa dirin lalaman na, no kai
edet, pakanen tan pagawan naya. Sain a kapadan pammaga
na ni Cristo kontamon naipasaya kona
30 ta si'tamo nin mammemper a puparti nan pinakalala-
man na ni Cristo.
31 Wanin a kawa'nanen nayan lalaki a asawa na ta wana sa
Masanton Kasuratan, “Bana' konan siti nin ginwa' nan Dios,
si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama na tan si ina na ta
kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa, mag'in saran
sayan-saya.”*
32 Siin si pag'in nin sayan-saya, main nin ararem nin
pipa'kaan na, ket ipa'sar kon wanin konan Cristo tan saray
naipasaya kona.
33 Wanin anamaet, magwa' et a man'irgwen nay maipa'ka'
konran mitraasawa. Anaod, si barang saya komoyo nin
si'kamon lulalaki, kawa'nanen may asawa mo kapadan pan-
gangawa'nan mo sa lalaman mon diri. Si'ka anamaet nin
babayi, igalang may asawa mo.

6

1 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saray mangatua moyo
bana' ta naipasaya kamo konan Catawan, ket siin a manepeg
moyon gaw'en.

---

* **5:31** Genesis 2:24. * **6:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:20-21.

2 Wanin ta si u'nan Gan-gan nin main kalamo' nin pangako'
ket wana, “Igalang ma a ama mo tan ina mo
3 ta pigaw nin mag'in nin mabista a kapapa'sar mo tan
umanro a byay modti sa luta'.”*
4 Si'kamo anamaet nin mangatua, sa pamaalaki moyo kon-
ran a'nak moyo, andi' moyo sara byan puon nin manager
komoyo no kai edet, iyakay tan itungtong moyo sara nin
bilang sa gaw'en nan Catawan no syay matua ra.
5 *Si'kamon uaripen, sunuren moyo saray amo moyo nin
main nin pangigalang, li'mo tan masibulot a nakem moyo a
bilang si Cristo a mansunuren moyo.
6 Wanin lawas a gaw'en moyo, ambo' tamo' no mangka'kit
ra sa apes moyon magustwan rakamo no kai edet, bana'
ta aripen nakamo anamaet ni Cristo nin gaw'en moyoy
karabayan nan Dios sa anggawan nin mababa' moyo.
7 Magsirbi kamon maruros a nakem ta ikwinta moyoytin
pagsisirbi moyo konan Catawan, ambo' tamo' sa tawo.
8 Tanda' tamo a aripen ya man o ambo' a sayay tawo, no
maabig a gawa' na, tubaleen naya li' nin Catawan.
9 Si'kamo anamaet nin uamo, wanin a lamang, matkap
a maong kamo konran aripen moyo. Andi' moyo sara nin
lili'mwen bana' ta tanda' moyo a sarba tamo, aripen man o
ambo', ket pari-parihon main sayan-sayay amo tamo itaw sa
langit tan sya ket kasan ayunan na.

Ta Naipasaya atamo kona ni Cristo, Kuntrawen tamoya si Satanas

10 Bubsat, sayti a masusuyot nin ibarita' ko komoyo:
Pakagsen kamon mangibwat sa nikaipasaya moyo konan
Uunuren tamon si Jesu-Cristo tan sa alakin pakayadi' na.
11 Bilang pinakasundalo' nan Dios, usaren moyoy sar-
ban pinakaarmas a man'ibi nan Dios komoyo ta pigaw nin
makuntra moyo a tutaktika nan Dimunyo.
12 Wanin ta ambo' nin tawo a mangkilabanan tamo no
kai saray duduka' a kai nin ma'kit nin main nin pakayadi'
itaw sa kalangitan, tan saray uunuren, tan saray main nin
kapangyadian, tan saray mampag'uray konran saray tutawo
nin iti sa sirong nin pakayadi' nin kadedleman iti sa mundo.
13 Kanya' anaod, bubsat, nin kwinta isulot moyoyna a
kumplito nin pinakaarmas a man'ibi nan Dios komoyo pigaw
nin, sa udas a atakyen nakamon duka' a kalaban tamo, ket
makakilaban kamon magsen anggan nayadi' ana li' a laban
ket nasadya' kamo et a lamang sa raruma ana et.

---

* **6:3** Exodo 20:12 tan Deuteronomio 5:16. * **6:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20.

14 Kanya' nin matkap a nakasadya' kamon pirmi nin kwinta
nisulot moyoy pinakaarmas. Say bilang barkes moyon pangi-
galetan nin agamiren ket say katutu'wan. Say bilang salaban
nin kerep tan gurot moyo ket say mapteg nin kabibyay moyo.
15 Say bilang kumayat nin apin nin ayi moyo ket say
nikaituno moyo konan Dios a nangibwat konan Mabistan
Patanda' na.
16 Sa sarban mangyadi', matkap moyoy talek konan Dios
ket siti a bilang sayay alakin manalaban sa lalaman moyo
nin usaren moyo a kasa gapo nin magwa' nin sain say bilang
ipana' nan main nin apoy nin si sya a Kadukaan.
17 Matkap moyo et a say bilang hilmit nin prutiksyon moyo
a say pangingisalba nan Dios komoyo. Akuen moyoyti tan say
bilang ispada nin pakilaban moyo a say nibarita' nan Dios nin
ipapanemtem nan Ispirito na komoyo.
18 Leleg nin nakasadya' kamon wanin, pirmi kamon ma-
suet nin dumasal sa panininreg nan Ispirito nan Dios komoyo
a no ani-ani a dawaten tan idasalan moyo. Bana' konan sitin
laban, pirmi kamon sisasadya' ta pigaw nin maituluy-tuloy
moyo saran idasalan a sarban tutawo nan Dios.
19 Si'ko anamaet, idasalan rako nin ibi na kongko nin Dios a
kuston susarita' nin irgwen ko ta pigaw nin maksaw a nakem
kon ipatanda' yay mabistan plano nan Dios nin gindat a niadi
a ikalamo' nasaray ambo' nin Judio konran tutawo na.
20 Mangkapriso ako bana' sa sain nin nangibakian nan Dios
kongko. Bale' idasalan rako a kai ako nin mag'alangan nin
ipatandaan koya ta sayti a manepeg kon gaw'en.

Paksawen na ni Tiquico a Nakem ran Taga Efeso

21 No maipa'ka' kongkodti, si Tiquico ana li' a man-
gibarita' komoyo sa kapapa'sar tan man-gaw'e-gaw'en ko.
Sya, busat tamoya sa pammemper nin mabli komi tan
saya yan mailalwan sa pangwa' na nin man'ipagwa' nan
Uunuren tamo kona.
22 Kanya' nin ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin man-
gibwat kona, matandaan moyoy kapapa'sar mi tan ta pigaw
nin mapaksaw na a nakem moyo.

Say Pammindisyon

23 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
a Jesu-Cristo, byan rakamo, bubsat, nin mabistan ka-
papa'sar tan pa'geten ra a pilalabyan moyo nin main nin
ma'get nin pagmamatalek konra.
24 Sapa kumon ta ituluy-tuloy nakamon bindisyunan nin
Dios, si'kamon sarba nin mampangawa'nan kona ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo nin mapangawa'nan a kasan anggawan.

Si Surat na ni Pablo konan Dupong ran Mammemper sa FILIPOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sinurat nayaytin surat na ni Pablo sin itaw ya sa priswan (1:7,13-14) a iparate' nay pakikisalamat na konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Filipos, bana' sa katutulong ra kona yupa' sa nibi ran rurigalo tan wanin et sa kadadasal ra para kona (1:5; 4:10-19). Mataman nin naiketeg yayna nin patyen (2:17), man'ilalwan na et a makaliwa' yan lamang sa priswan ta pigaw nin maituloy na nin tulungan nasaran umaligwas sa pammemper ra (1:22-26).

Si syudad nin Filipos, iti ya sa prubinsya sa amyanan nan Grecia a mangaran Macedonia. Ket itaw sa Filipos ya nu'na nin sinumrep si Pablo sa nu'nan nipako na sa Europa, ket itaw nipatanda' naya a Mabistan Patanda' tan nipa'deng naya a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 16:6-40). Nipaupau'na nayna ni Pablo konran mammemper sa Filipos a matkap nin mangitpel sara a bilang sa nipangitpel na ni Cristo tan sya nin si Pablo, a sya ket mampangitpel ya et anggan sawanin. Ket no mampangyadi' anayti konra, ibilang rayti kumon nin bindisyon nin nangibwat sa pammemper ra kona ni Cristo (1:27-30).

Main nin prublimadti sa dupong ran mammemper sa Filipos bana' ta saray raruma konran myimbro ket tepren ran matkap nin sumunor sa Gugan-gan na ni Moises, ta no kai, kai nin maisalba. Bale' si Pablo, kai nasarayti makunsinti nin myimbro, tan nami yayna nin pammatalad konran mammemper (3:2-11). Sitin surat, napno' ya anamaet lamang nin ririket. Mataman nin itaw ya sa priswan si Pablo, maririkat ya bana' ta nagkamain ya nin kadunungan maipa'ka' sa animan a kapapa'sar ta nadalanan nayna a sarban klasin idap, tan bana' ta mapanemtem nay sarban ado' a nipa'kit ran saraytin tutawo sa dupong sa Filipos, tan bana' ta man'iyarunsa na nin Dios a pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' yupa' sa nikapriso na ni Pablo.

Ipapanemtem na ni Pablo konra a saray tutawo nan Dios ket napasaya sara kumon nin mabyay sa mabistan kapapa'sar (2:2; 4:2,3) tan mangisip sara nin say kaisipan ra ket bilang kona ni Cristo (2:1-11).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)

Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Filipos (1:3-11)

Say gagara na sa byay ni Pablo (1:12-26)
Mipapasaya atamon rumiriket (1:27–4:9)
Magkabyay atamon maibagay sa ginwa' na ni Cristo para kontamo (1:27–2:18)
Main nin sayay ibaki' para sa ikaririket ran itaw sa Filipos (2:19-30)
Dumaer atamon kikalamo' konan Cristo (3:1–4:1)
Bibilin a Mitutuno sara nin iti sa Dupong (4:2-9)
Kisalamat ya konran taga Filipos si Pablo sa tulong ra (4:10-20)
Patanid ya si Pablo (4:21-23)

1 Si'ko si Pablo tan si Timoteo, si'kamin rwa ket aripen nakami
nin Cristo a si Jesus.

Ipa'wit miyaytin surat ko komoyodsen nin tutawo nan Dios
sa Filipos a naipasaya konan Cristo a si Jesus tan lalun-laloyna
konran saray mammaga komoyo tan saray kukatulungan ra.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.

Say Pakikalamo' na ni Pablo konran Taga Filipos

3 Kisalamat ako konan Catawan tamon Dios bana' sa sarba
nga'min nin mapanemtem ko maipa'ka' komoyo.
4 Ket tepe' nin idasalan katamo, napno' ako nin ririket
5 bana' sa man'ibi moyon tulong kongko sa pangangakay
ko konan Mabistan Patanda' nangibwat ana sin awro nin
tinmarana' kamon mamper kona ni Jesu-Cristo angga et nin
sawanin.
6 Ket, sigurado ako nin si Dios, ituluy-tuloy na a ila'pos nay
gawa' na komoyo anggan sa awro nin sumubli' ya a Cristo a si
Jesus ta syay nangitarana' nin gumwa' nin mabista komoyo.
7 Mabli kamo kongko, kanya' nin maibagay nin wanti a
kaingaran ko bana' komoyo. Nikirama' kamo nga'min sa
sarba nin tulong nan Dios kongko mataman sin mangkapriso
ako o sin man'itarig'en kon tutuo ya anaod a Mabistan
Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
8 Tanda' nan Dios nin wanin ana a iliw ko komoyo, bana'
ta mabli kamon tuloy kongko, kapada nin pammabli na nin
Cristo a si Jesus komoyo.
9 Sya e a dasal ko konan Dios maipa'ka' komoyo, a
paalakyen na et kumon a pangangado' moyo kona tan sa
sarba nin tutawo. Ket sain nin pangangado', ipatyo' nin say
peteg a pakatanda' tan say pangipurok nin say talagan tutuo,
10 ta pigaw nin puruten moyo ket gaw'en moyo no ani a
peteg nin matunong. Ket no wanin a mangyadi', sa awro li'

nin sumubli' ya si Cristo, maringgas kamo tan kasa li' gapo
nin maitudo' nin kasalanan moyo.
11 No wanin a pangangado' moyo, pamainen nan
pinakabunga komoyo ni Jesu-Cristo a sarba nin mapteg
sa pangingikit nan Dios. Ket bana' ta wanin marayo tan
mapagalangan yay Dios.

Say Niyarunsan Pangingipatanda' na ni Pablo sa Nikapriso na

12 Bubsat, rabay ko nin matandaan moyo a nangyadi' sa
nikapriso ko. Imbis nin nakapaed ti kumon sa pakaipatanda'
nan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, ket mas
nakapaaligwas ana edet.
13 Wanin a wangko bana' ta sarba ran sundalo' a gwardya
nan Impirador iti, tanda' ra a say rason a naipriso ako ket
bana' ta mampagsirbi ako kona ni Cristo. Wanin et konran
saray raruman tutawodti.
14 Nakapaaligwas ana edet et ta, ka'bawan konran kapada
tamon mammemper, na'kit ray nagwaan nan Uunuren leleg
nin iti ako sa priswan. Kanya' nin napagsen et a pagma-
matalek ra kona, ket nag'in saran matpel tan nalamu'nan a
suet ra nin mangiparate' nin say minsahi a nangibwat konan
Dios.
15 Ket anaod, main sara anamaet a ambo' nin matunong
a gagara ra. Man'ipatanda' ra tamo' a maipa'ka' kona ni
Cristo bana' ta maimbel sara kongko ket rabay rako nin
daegen. Main saraytaw bale' saray say gagara ra ket peteg a
matunong.
16 Ket man'ipatandaan ray maipa'ka' konan Cristo bana' ta
kawa'nan rako tan bana' ta mataros ra nin nikwa nakodti
nin Dios ta pigaw nin mai'deng koyay Mabistan Patanda'
maipa'ka' konan Cristo.
17 Sara in bale' saray raruma anaod, say gagara ra nin
mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo ket ambo' nin
matunong. Mampangapes sara tamo' nin pakairaywan
ra nin bukod. Man'ipa'ka' ra a malamu'nan ray idap a
man'irangep kodti sa priswan no matandaan koy kaaadilanta
nin trabaho ra.
18 Wanin man, sarain saray mampangipatanda' nin
maipa'ka' kona ni Cristo, abas man o matunong a gagara ra,
kasa nin kwinta kongko dapot no maipatandaan a maipa'ka'
kona ni Jesu-Cristo. Maririket ako et a lamang no wanin!
19 Anaod, maririket ako lawas. Wanin ta tanda' ko a say
sarba nin mampangyadi' kongko, say pirat'anan li' nga'min
ket sa kaabigan ko.* Mangyadi' in bana' sa pangingidasal

* **1:19** *sa kaabigan ko.- O:sa pakabulos ko.- O:sa pakaisalba ko.*

moyo kongko tan sa panunustini nan Ispirito nin nibaki' na
ni Jesu-Cristo.
20 Ilalo tan apes ko nin tuloy a kai ako kumon gapo mak-
agwa' nin animan a kading'eyan ko kona ni Cristo. Say
apes kon page' ket si lawas a matpel ako, laloyna sa saytin
pangingirangep ko ta pigaw nin si'ko, mataman nin mati o
mabyay ako man, mapagalangan koya si Cristo sa intiron
byay ko.

Say Gagara na ni Pablo sa Byay na

21 Wanti ta no para kongko, say gagara kon mabyay iti sa
luta' ket para tamo' kona ni Cristo, tan no mati ako, syay
kaaadilanta ko.
22 Bale' no tumuluy-tuloy ako et nin mabyay, gaw'en ko et
a no ani a maabig. Ani bale' a page' a rabayen ko, si mabyay
ako et o mati akoyna?
23 Man-gulwen akon sayti. Rabay koynan tuloy a kisyay
konan siti nin byay ta pigaw nin makakikalamo' akoynadtaw
kona ni Cristo ta siin a sangkabistawan para kongko.
24 Bale' impurtanti nin tuloy a mabyay ako et ta matkap
moyoko et.
25 Anaod, bana' konan siin, sigurado ako nin kai rako et
nin patyen. Ket, maituluy-tuloy koy pakikalamo' ko komoyo
nga'min ta pigaw nin matulungan katamo et nin umaligwas
a pammemper moyo tan mas et a ririket moyo nin mampag-
matalek konan Cristo.
26 Ket, no makaliwa' akodti, sa pakasubli' kodsen li' komoyo
ket peteg a lalon marayo ya a Cristo a si Jesus.

Magkabyay atamo kumon nin Maibagay sa Ginwa' na ni Cristo

27 Edet, peteg kumon nin maibagay a kabibyay moyo sa
ginwa' na ni Cristo para komoyo sigon konan Mabistan
Patanda'. No wanin, makapika' akodsen man komoyo o
kai, say matandaan ko ket mandumaer kamo sa sayan-sayay
gagara sa kabibyay moyo. Matandaan ko et a napasaya kamo
nin sigegsen nin mamper a naipatukdo' konan Mabistan
Patanda'
28 nin kasa gapo nin li'mo konran sarain saray mampan-
guntra komoyo. O', ta say pagkakabyay moyo konan Cristo
nin wanin, mangipa'kit konra a madaeg sara, ket si'kamo,
manalo kamo. Si Dios, gaw'en nan wanin.
29 Andi' kamo nin mali'mo ta mangibwat sa kamaungan
na ket binyan nakamon pagkanawanawan magmatalek kona
tan anamaet, nin pagkanawanawan mangirangep nin paka-
padya'dya' ta pigaw nin umaligwas a gagara na ni Cristo.

30 Ket kapada katamoyna nin mangkilaban para konan
Cristo. Anaod, naimatunan moyo a ginwa' ko sin saytaw tan
marnge-marnge' moyo a man-gaw'en ko et anggan sawanin.

2

Matkap a say Kanakman tamo, Kipada sa Kanakman na ni Cristo

1 Sawanin, mangkumsaw a nakem moyo bana' kona ni
Cristo, tan manliwaliwawen kamo nin pangangado' na.
Naikalamo' kamo kona nin Ispirito nan Dios, ket maado'
kamo tan mangkiingar kamo sa saya tan saya.
2 Edet anaod, bana' ta wanin moyo, pasibuluten moyo pa
a ririket ko mangibwat sa napasaya nin pangingisip moyo
tan sa peteg nin pangangawa'nan moyo sa saya tan saya.
Napasaya pa kumon a gagara moyo a bilang nin sayay tawo
kamo tamo'.
3 Andi' kamo nin gumwa' nin animan nin say apes moyo
ket para sa lalaman moyon diri tamo', o ta pigaw nin pasirayo
kamo tamo'. No kai edet, mipaayupa' kamo, ket ibilang moyo
saran mas ata'gay dyan si'kamo a kapada moyon tawo.
4 Pagawan moyo anamaet a kaabigan ran kapada moyon
tawo ambo' a kaabigan moyo tamo' nin bukod.
5 Wanti e a pangingisip nan si Cristo a si Jesus, ket matkap
a mag'in anamaet nin wanti a pangingisip moyo:
6 Si Cristo, mataman no iti nin pirmi kona a kinaDios,
kasa sa pinanakem na a ipase'se' na a sya kapada nayay Dios.

7 No kai edet, nangibwat nin mismo sa nakem na,
liningwanan nay karabayan nan diri tan pinaaripen ya.
Ket nag'in yan kabakas-bakas ran tutawo
tan naimatunan nin mapalaway a tawo ya.
8 Ket nituluy-tuloy nan pinaayupa' a kadiryan na a tinmulok
ya konan Dios.
Saytin katutulok na, ket nangangga sa patiti
tan lalo et sa kading'eyan sa nikaipasak na sa kudos.

9 Ket bana' sa sain nin katutulok na, si Dios,
pinata'gay naya nin tuloy
ket nibi naya kona a titulo a sangkata'gayan sa sarba.

10 Ginwa' na in ta pigaw nin say sarba nga'min,
itaw sara man sa langit o iti sara sa luta', o itaw sara sa
rarem nin luta' sa kami'nan ra nin nati, ket
manalimukod saran sumuko' kona ni Jesus
11 tan ta pigaw nin say sarba nga'min ket,
alilbien ra a si Jesu-Cristo syay Uunuren.

Ket mangkarayo ya a Dios a Ama konan siin.

Say Gugawa' a Matkap nin Suetan tamon Magwa'

12 Ket mangibwat anaod konan siin a ihimplo ni Cristo,
mampablyen kon bubsat, mas masuet kamo et kumon nin
tumulok sawanin ta adayo' ako komoyo dyan sin isen ako
komoyo. Si'kamo, akuen moyo nin sililі'mo a rispunsibili-
dad moyo nin pangibwaten a pakapasibulot nin pakaisalba
moyo.
13 Wanin ta kalamo' moya man layi nin pirmi a Dios, ket sya
a mampangibwatan nin karabayan moyo tan nin pakababa'
moyo nin gumwa' nin mabistan karabayan na.
14 Gaw'en moyo a sarba nin gaw'en moyo nin andi' kamo
nin bere-bere o misasangkinian
15 ta pigaw nin kasa gapo nin kadukaan komoyo tan kasa
nin pamalawan komoyo. Ket ma'kit a a'nak nakamon Dios
nin kasa anaod nin maiparsan duka' komoyo abirno iti kamo
sa busel ran ambo' nin matunong tan maraet nin tutawo.
Bana' sa wanin, mag'in kamon mammimin palaway konra a
bilang kamon maslag a bituen itaw sa ta'gay
16 leleg a man'iyuprisi moyay Sarita' nin siti a ibwatan nin
byay a anggan-angga nin iti konan Dios. Ket no gaw'en moyo
in, si'kamo li' a puon nin ririket ko sa awro nin sumubli' ya
si Cristo. Si'kamo li' a paka'kitan a say pagal ko ket kai nin
na'met a kakanaan.
17 Say pagmamatalek moyo tan pagsisirbi moyo konan Dios
ket bilang nin pangingida'ton kona. Ket abirno wadi' nin
matkap a paturuen ko et a daya' ko nin kalamo' a da'ton moyo,
marириket ako tan itao katamo sa ririket ko.
18 No wanin, si'kamo, marириket kamo kumon anamaet tan
itao rako pa anamaet sa ririket moyo.

Main nin Sayay Ibaki' Para sa Ikarириket ran itaw sa Filipos

19 Sawanin, no iyaburoy na ni Uunuren tamon Jesus,
mampilalo ako nin maibaki' koyadsen komoyo sa ambo' anan
ma'teng si Timoteo. No wanin, maipatanda' na kongko a
kapapa'sar moyo ket si'ko anamaet a maparириket.
20 Kal-la sya tamo' a kalamo' kodti nin peteg nin mapaga
maipa'ka' sa kapapa'sar moyo kapada nin pammaga ko sa
kapapa'sar moyo.
21 Kal-la sya tamo', bana' ta saray raruma ket say para sa
kaabigan ran diri ana tana a man'asikaswen ra tan kasaynan
pangangasikaso ra sa no pa'no ra nin magwa' a karabayan na
ni Jesu-Cristo.

22 Tanda' moyo anamaet ana nin peteg a pigagawa' na ni
Timoteo. Tinmulong ya kongko nin bara'mon anak ko sa
nipangipatanda' ko nin maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
23 Ket saytaw li' no mapiho koyna no ani a pirat'anan kodti
sa priswan, sya a ibaki' kodsen nin tampor komoyo.
24 Man'ilalwan ko anamaet a iyaburoy nan Dios a sa ambo'
nin ma'teng ket makapika' akodsen a lamang nin mismo
komoyo.
25 Anaod sawanin, naisip ko a mabista layi no pasublien
koyaynadsen komoyo si busat tamo sa pammemper a si
Epafrodito. Nibaki' moyadti nin tumulong kongko tan na-
pagsirbyan nako sa nipangalap nan lugar moyo. Kalamo'
koya nin mampangipatanda' konan Mabistan Patanda' tan
mampangi'deng konan siti konran saray kuntra.
26 Pasublien koyaynadsen komoyo bana' ta mailiw yaynan
tuloy. Mapaga ya nin natandaan moyon nagmasakit ya.
27 Page' a nagmasakit ya nin grabi tan dandani ya nin
nati. Bale' sa inganga'do nan Dios kona ket inmanda' yayna.
Ininganga'do nako anamaet lamang nin Dios bana' ta no
nati ya kumon si Epafrodito, nalamu'nan kumon a idap nin
nakem ko.
28 Sa sain a rason, mas rabay ko a sumubli' yaynad-
sen. Wanin ta pigaw nin, no ma'kit moya anamanaet, ket
maririkat kamoyna, tan ta pigaw nin mainawnan ako ana-
maet ana sa pakaaburido ko maipa'ka' komoyo.
29 Kanya' nin, siririkat nin risibyen moya si Epafrodito ta
sya saya yan mampagsirbi konan Uunuren. Pablyen moyoy
tutawo nin bilang kona.
30 Gaw'en moyo in ta, sa nipangwa' na sa animan nin ni-
pagwa' na ni Cristo, dandani ya nin nati tan nisanla' nay byay
na sa nipangisakit na kongko a syay pangingisakit moyoynan
lamang kongko ta kasa kamodti.

3

Ipamuspusan nin Liso yan Makatanda' si Cristo

1 Ket sawanin, bubsat, siti a ibarita' ko komoyo: Rumirikat
kamo bana' sa sarban ginwa' nan Uunuren tamon si Jesu-
Cristo.
Kai ako nin sumawa' nin umanen ko anamanaet nin isurat
komoyo a nibarita' koyna intaw, ta no reng'en moyoyti anaod
ket maiyilag kamo.
2 Pakailag kamo konran saray tutawo nin bara'mo saran
uaso nin makapasalak; sarain, ipasuet ray duka' a gawa' tan
say pannuri' a ambo' nin matunong para konan Dios, no kai
manugat-sugat sara tamo'.

3 Adalen moyo anaod nin maong a ambo' sarain, no kai,
si'tamo nin mammemper konan Cristo a peteg nin maipurok
a bara'mon turi'. Wanin ta si'tamo, raywen tan pagsirbyan
tamoyay Dios sa panunulong na kontamo nin Ispirito na.
Si'tamo et ket ipasirayo tamoy maipa'ka' konan Cristo a si
Jesus. Si'tamo et a lamang ket kai atamoyna nin milalo sa
matunong a gawa' nin ipagwa' nin Gugan-gan ta pigaw nin
akuen natamon Dios.
4 O' tutuo in. Wanin man, si'ko, main nin puon kon milalo
a ikwinta akon matunong nin ipatukdo' sa Gugan-gan. No
main nin mampangipa'ka' a maisalba nan diri a lalaman na,
mas alaki a rason kon mangipa'ka' nin wanin.
5 Tinuri' ako sin ikawalon awro ana nangibwat sin
naiyanak ako sigon sa ipagwa' nin Gugan-gan. Puro
akon Israelita. Puri nako ni Benjamin. Ugali' ran Hebreo
nga'min a sarban naimatawan ko. No maipa'ka' sa
panunumbok sa Gugan-gan, Pariseo ako ket ginwa' ko
nga'min a sarban ipagwa'.
6 Ket sa suet ko, ginwa' koy anggawan nin mababa' ko angga
et sa dinuksa-duksa' kosaray pinipapasaya nan Dios konan
Cristo. No say pag'irgwan ket say pag'in nin mapteg nin
ipatukdo' sa Gugan-gan, kasan pakabalawan ko nin animan.
7 Bale' sawanin, nasilyan ana in bana' kona ni Cristo. Sain
nin maadilanta nin byay ko sin nu'na, sain a lamang ket
nibilang koynan kasan sirbi.
8 O' peteg anaod, man'ibilang koyna nin kasa gapo nin
kwinta a sarba nga'min no ikumpara sa kabistawan a natan-
daan koya a Cristo a si Jesus a syay Uunuren ko. Bana' kona,
sarban ginwa-ginwa' kon nibilang kon maabig sin saytaw,
nibilang koynan kasan kakanaan tan bara'mon basura nin
nitampal koyna. Ibilang kon wanin ta pigaw nin maga'muran
koy gun-guna sa ginwa' na ni Cristo
9 tan ma'kit ana a naipasaya ako kona. Sa wanin anaod,
napapteg akoyna bana' sa pagmamatalek ko kona ni Cristo,
ambo' gapo nin bana' sa katutumbok ko sa Gugan-gan, ta
nikwinta natamon Dios nin mapteg bana' ta mampagmatalek
atamo sa ginwa' na ni Cristo.
10 O' say rabay ko anaod, ket si liso koyan makatanda' si
Cristo. No wanin, makakirama' ako sa pakayadi' na nin
magkuri sa nisusubli' nan mabyay tan makakirama' ako et
sa pangingirangep na nin idap angga nin say pinanakem ko,
mag'in nin bilang sa pinanakem na sin tinmulok yan mati.
11 Sain a rabay ko ta no wanin ket mailalwan kon pasublien
nako li' nin mabyay nin Dios.
12 Kai ko nin rabay nin ibarita' a liso koyaynan katanda' o a
kasayna nin pagkurangan ko. Bale' say man-gaw'en ko ket si

man'ipamuspusan kon talagan mag'in wanin ta siin a rabay
nan mangyadi' nin si Cristo a si Jesus sin ginwa' nakon mag'in
nin ikon na.
13 Bubsat, page' a kai ko et narate' in. Bale', si man-
gaw'en ko ket, say nayadi' koyna nin nagwaan, kai koyna
mampanemtemen, ana edet, man'i'pos koy pakababa' ko nin
gumwa' para sa adapen et ta pigaw nin maga'muran ko in.
14 Mantumuluy-tuloy akon gumwa', a bilang nin mangk-
ilumba' akon malayo. Malayo akon rat'en koyay peteng, ta
pigaw nin maga'muran ko a primyo nin nisadya' nan si Cristo
a si Jesus, nin man'isagyat na nin Dios nin pangita'gay na
kontamo.
15 Wanin a matkap a iti sa kaisipan tamo, si'tamo nin kus-
toynay pinanakem no maipa'ka' konan Cristo. Bale' ipataros
nan Dios no ani a manepeg konran saray raruma komoyo a
say pangingisip ra ket naiduma sa animan sa sayti.
16 Si matkap a tuloy sawanin ket si ibagay tamon pirmi a
kabibyay tamo sa katutu'wan nin man'ipatarusan na kon-
tamo nin Dios.

Arigen a Pigagawa' ran saray Tutuon Nibaki'

17 Bubsat, mipapasaya kamon mangarig sa pigagawa' ko
tan adalen moyoy pigagawa' ran raruma nin kipaday piga-
gawa' ra komi. Arigen rakami
18 ta awa' a lamang nin kai moyo sara maarig a raruma a
man-gaw'en ran kasan kakanaan a pipa'kaan nin patiti na ni
Cristo sa kudos. Abaw saray wanin. Nibarita' koynayti intaw
komoyo nin ni'nu-ni'no bale' ibarita' ko anamanaet sawanin
nin tumuro' a lwa' ko sa bereng bana' sa man-gaw'en ra.
19 Sarain nin tutawo, kasa li' nin raruman pangikaan konra
no kai sa impyirno. Say mampag'uray sa byay ra ket, say
karabayan nin lalaman ra. Ipasirayo ray gawa'-gawa' ra nin
sukat kumon nin ikading'ey ra. Say byay ra tamo' iti sa luta' a
mampanemtemen ra.
20 Andi' moyo sara nin arigen ta si'tamo, si peteg nin pi-
ikapan tamo ket itaw sa langit. Ket masulit atamon man-
tuma'gan sa isusubli' nan mangisalba kontamo nin mangib-
wat itaw a sya si Uunuren a Jesu-Cristo.
21 Sya, silyan nayti li' nin makapoy tan mati nin lalaman
tamo a gaw'en na nin bilang sa pinasyan anda' nin lalaman
na. Gaw'en na in ta main nin pakayadi' na a magwa' nan ikwa
a sarba sa pakauray na.

4

1 Bubsat ko, mailiw akon tuloy komoyo. Mabli kamo
kongko. Mampaririketen rako tan bara'mo nin si'kamo a
primyo ko sa pagtatrabaho ko. Ket maitukoy sa nipapalaway

ko komoyo, dumaer kamon kikalamo' konan Uunuren tamon Jesus.

Bibilin a Mitutuno sara nin Iti sa Dupong

2 Dawaten ko komoyo, Euodia tan Sintique, midunong kamo kumon nin katutulok moyo konan Uunuren a nakaipasayawan moyo.

3 Ket si'kadsen, si'kan peteg nin katrabahwan ko, tulungan mosara anamaet nin makapidunong. Gaw'en mo in ta masuet saran nikipagal intaw kongko sa pangingipatanda' konan Mabistan Patanda'. Wanin a nikipagal sara anamaet kona ni Clemente tan konran raruman katrabahwan ko a say ngaran ra ket itaw sa libron listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.

4 Ibarita' ko komoyo a rumiriket kamo nin pirmi bana' ta naipasaya kamoyna kona ni Uunuren tamon Cristo. Umanen ko anamanaet nin ibarita' komoyo,
“Rumiriket kamo!”
5 Ipaingar moyoy kabistawan nin ugali' moyo sa sarban tawo bana' ta sa ambo' ana nin ma'teng ket sumubli' yayna si Uunuren tamon Cristo.
6 Andi' kamo gapo nin aburido maipa'ka' sa animan. No kai edet, idasal moyon dawaten nin napaaluyunan nin pakikisalamat konan Dios a sarban matkap moyo.
7 Ket no gaw'en moyo in, si Dios, pamainen nay katinekan sa kabibyay moyo a kai gapo nin masukat nin kaisipan nin tawo. No wanin anaod, masustini na in a katinekan nin kanakman moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.

8 Kalansuyutan, bubsat, pitutunwen moyon ipatyo' a kaisipan moyo sa sayti:

say tutuo, say pakap'unan nin pangingigalang, say matunong, say kasan sukat nin pakabalawan, say bubagay a makaparíriket, say manepeg nin maipasirayo. Dalepdepen moyon pirmi nin kasan tegen a say maabig tan say manepeg a sukat nin marayo.

9 Ibyay moyo a naadal moyo sa kabibyay ko, say naimatunan tan say narnge' moyo kongko.
Ket no gaw'en moyo in, si Dios a syay puon nin pitutuno, kalamo' moyan pirmi.

Kisalamat ya konran Taga Filipos si Pablo sa Tulong ra

10 Sa nikaipasaya ko konan Uunuren tamo, pinasyan tuloy nin ririket ko a mayadi' nin linmabas a anron panaon sin natulungan rako intaw, ket sawanin mantulungan rako anamanaet. Anaod, tanda' kon pagawan moyo kumon a matkap ko bale' kasa tamo' nin pagkanawanawa moyo nin makatulong kongko.

11 Sapa kumon ta mataros rako! Kai ako nin mamarnge-
parnge' bana' sa pakatkapan ko ta naadal koyna a mag'in nin
mapda' sa animan a kapapa'sar ko.
12 Dinalanan koyna a kapapa'sar nin kasa-kasa tan di-
nalanan koyna anamaet a magsubra-subra. Nagkamain ana
kongko a kadunungan maipa'ka' sa animan a kapapa'sar. Ket
kuntinto ako, mangkakusto man a pangangan ko o mangk-
abitilan ako. Wanin et a lamang no main o kasa man a
matkap ko.
13 Sa sarba nga'min nin kapapa'sar, main nin pakababa' ko
bana' ta si Cristo a mampami nin siin kongko.
14 Wanin man, aninay anda' nin nipanulong moyo kongko
sa kaidapan ko.
15 Peteg anaod, si'kamo nin isen sa Filipos a nakatanda' nin
peteg sa kapapa'sar ko sin linmakwan akodtaw sa Macedonia
intaw sin nitarana' koya tamo' nin nipatanda' a Mabistan
Patanda'. Si'kamo tamo' isen sa dupong nin mammemper
a naranod sa gastos tan nakakirama' sa bunga nin sain nin
nipangipatanda' ko.
16 Ket mataman et sin itaw ako sa Tesalonica, pina'witan
rako nin nirwa nin tulong moyo kongko.
17 Kisalamatan ko, bale' ambo' a say mangrisibi tana nin
pirmi a man'apesen ko, no kai edet, say man'apesen ko ket si
gun-gunawan nakamo nin Dios bana' sa sain a tulong moyo
kongko.
18 Ket, narisibi koyna a sarba. Sawanin, bana' sa malaem
nin tulong moyo kongko nin awit na ni Epafrodito, kai ana
nin mampagkurang a nagsikabarang nin matkap ko. Ma-
surok et pa et. Ket sain nin tulong moyo kongko, ambo' tamo'
nin para kongko, no kai edet, para konan Dios anan lamang ta
sain, ket bara'mon sangkaandaan nin da'ton nin maako' nan
Dios tan makaparirikat kona.
19 Ket si Dios nin mampamaga kongko, a syay main nin ikon
nin kai masukat nin kayamanan, sya a mami nin masurok
nin sarba nga'min nin matkap moyo bana' konan si Cristo a
si Jesus.
20 Ket, itandudo' ya anggan-angga a ngaran nan Dios a syay
Ama tamo.

Peteg a wanin.

Patanid ya si Pablo

21 Iparate' moyoy pammakumusta ko konran sarba ran
tutawo nadsen nin Dios bana' ta nipatukdo' ra a byay ra
konan Cristo a si Jesus. Wanin anamaet sa pammakumusta
ran bubsat sa pammemper nin kalalamo' kodti.

22 Mampakumustawen rakamo anamaet nin sarba ran
tutawo nan Dios iti, lalun-lalo saray mampagsirbi konan
Impirador.
23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren a si Jesu-Cristo.

Si Surat na ni Pablo konran Taga COLOSAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Colosas saya ya sin saytaw nin impurtantin syudad sa bandan baytan nan prubinsyan Asia. Sin saytaw mantawagen yayti nin "Alakin Syudad nan Prygia". Bale', sin tyimpo na ni Pablo, daite' ya tanan syudad ta sa ka'tengan ket nag'in nin ambo' nin bilang gindat a kayamanan na ket nadaeg nayan syudad nin Laodicea, a siti itaw ya sa panrupan na, tan wanin na anamaet nin si syudad nin Hierapolis a iti sa amyanan nin panrupan na. Itaw yaynamaet sa bandan panrupan na a syudad nin Efeso.

Si Pablo, kai ya et gapo nin nakapika' sa Colosas, bale' naparirikat ya nin say natandaan na a saray mammemper itaw ket matarig'en sara sa pammemper ra tan main nin pangangado' ra konran tutawo nan Dios (1:3-6). Narnge' raya a Mabistan Patanda' nin nipatanda' na konra ni Epafras a sayay tagadtaw (1:7; 4:12,13). Sin sinurat naya bale' tin surat ni Pablo kalamo' naya si Epafras nin mangkapriso (Filemon 1:23).

Abaw sara konran myimbro sa dupong ran mammemper sa Colosas a ambo' nin Judio (1:27). Ni'sa, main anamaet nin rinmate' itaw nin saray mangangakay nin ambo' nin kusto. Ket saraytin tutawo, ginulo ray isip ran pa'sar malago' et nin mammemper. Kanya' nin saray raruma konra, naayat sara sa sakalakon kaugalian tan kaisipan a maipa'ka' sa tepretepren ra (2:16-23). Man'iyakay ran saraytin mangangakay a say peteg kanon katutulok konan Dios, ket ambo' tamo' a tepren ya si Cristo no kai edet, matkap a pananangka' sa lalaman tan matkap a mangrayo konran uanghil tan saray raruman uispiriton main nin pakayadi'. Sin natandaan na ni Pablo nangibwat kona ni Epafras a maipa'ka' sa saytin mampangibarang nin akay, sinmurat ya konan dupong ta pigaw nin matulungan nasaray mammemper kona ni Cristo nin tumulok sa katutu'wan. Rabay na nin matandaan ra kumon a si Cristo kalamo' naya nin Dios itaw sa langit nin mampag'uray sa intiron sarban pupakayadi' sa sangkamundwan (2:9-10,15) kanya' nin matkap a say pangrarayo ra ket para tamo' kumon kona ni Cristo (3:1-2).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)

Yupa' Konan dirin anak na, ginwa' natamon uamigo nin Dios a Ama (1:3–2:5)

Kisalamat sara si Pablo bana' sa pagmamatalek ran taga Colosas (1:3-8)
Matkap ran matandaan nin saray taga Colosas no si'no ya si Cristo (1:9-20)
Si sya a Cristo, ginwa' natamon uamigo nan Dios (1:21-23)
Si Cristo, maipa'ka' konay nipatandaan nan Dios (1:24–2:5)
Magkabyay kamon maibagay sa nikaipasaya moyo konan Cristo (2:6–3:17)
Si Cristo, syay Uunuren tamo (2:6-7)
Andi' kamo nin mag'in nin tumutumbok ran raruma (2:8-23)
Ipatyo' moyon pirmi a kabibyay moyo sa say iti sa pudir na ni Cristo (3:1-17)
Gaw'en moyoy manepeg konran kapada moyon tutawo (3:18–4:6)
Laloynan gaw'en moyoy manepeg konran saray iti sa pammali moyo (3:18–4:1)
Idasalan moyo saray raruma tan magkabyay kamon mapteg sa pangingikit ra (4:2-6)
Masusuyot nin pangingigalang tan bibilin (4:7-18)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon
apostol nan Cristo a si Jesus. Iti yan kalamo' ko si Timoteo*
nin busat tamo sa pammemper.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyodsen nin kapada min
tutawo nan Dios sa syudad nin Colosas, a mandumaer nin
naipasaya konan Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo, bindisyunan
nakamo tan byan nakamon mabistan kapapa'sar.

Kisalamat sara si Pablo bana' sa Pagmamatalek ran Taga Colosas

3 No dumasal kami para komoyo, kisalamatan miya tanan
pirmi bana' komoyo a Dios a syay Ama ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.
4 Kisalamatan miya tanan pirmi a Dios nangibwat sin
naiparate' komi no pa'no kamon mampagmatalek konan
Cristo a si Jesus tan no pa'no moyon man'ipa'kit a pangan-
gado' moyo konran sarban kapada moyon tutawo nan Dios.
5 Wanin a man-gaw'en moyo bana' ta mailalwan moyon
ga'muran moyo li' a sarban nisadya' nan Dios itaw sa langit
para komoyo. Say maipa'ka' sa sain ket natandaan moyoyna
sin nu'na sin natandaan moyoy katutu'wan maipa'ka' sa
pakaisalba tamo, a kasan raruma no kai si Mabistan Patanda'.

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Timoteo*** sa Ginwa-ginwa' 16:1-3.

6 Naipatanda' yayti komoyo a kapada a naipatanda' ya
konran abaw anan tutawo sa saka-sakalakon lugar. Kanya'
nin man'umabaw sara et a mamper tan mabista a man-
gaw'en nan siin sa byay ra a kapada nin say mampangyadi'
komoyo anggan sawanin ta nasari'-sari' moyon peteg a tu-
tuon kamaungan nan Dios nangibwat sin narnge' moyaytin
Mabistan Patanda'.
7 Siin anaod a nipatandaan na komoyo ni Epafras
nin man'aduen min katrabahwan tan mailalwan ya sa
man'ipagwa' na ni Cristo para sa kaabigan moyo.
8 Niparate' na et a lamang komi a maipa'ka' sa alakin pan-
gangado' moyo a nangibwat konan Ispirito nan Dios konran
kapada tamon mammemper.

Matkap tamon Matandaan no Si'no ya si Cristo

9 Si'kami, bana' sa sain a narnge' mi maipa'ka' komoyo,
nangibwat ana sin awron naiparate' in komi, man'idasal
rakamo anamaet. Man'idasal mi a sapa kumon ta tandaen
moyon maong no ani a rabay nan Dios nin gaw'en moyo, a
say rabay nan irgwen ket si magkamain kamo nin peteg nin
kadunungan tan pakataros sa kusto o abas a pammemper.
10 Man'idasal mi in ta pigaw nin magkabyay kamon maiba-
gay sa kamaungan nan Uunuren ta pigaw nin magwa' moyoy
pirmin makaparirikat kona. Ket, magwa' moyoy nagsik-
abarang nin mabistan gawa' tan lalo et nin malamu'nan a
matandaan moyo maipa'ka' konan Dios.
11 Kumsaw anamaet kumon a nakem moyon mangibwat
sa kasan kapadan pakayadi' nan Dios. Ket bana' konan siin
nin pakayadi', mababaan moyon itpel nin siririkat a sarban
rumate'-rate' komoyon kaidapan
12 tan kisalamatan moyay Dios Ama bana' ta ginwa' nata-
mon maikana' nin kirama' sa sarban ibi na konran tutawo na
nin nikwa na sa pudir nin mapalaway.
13 Si Dios, ginlat natamo sa pakaaripen nin pakayadi' nin
dedlem a say rabay nin irgwen, pakayadi' na ni Satanas, tan
sawanin si mampag'uray ana sa byay tamo ket si Anak na a si
Cristo nin kawa'nan nan tuloy.
14 Ginwa' na in nin Dios bana' sa ginwa' nan sitin Anak
na a say rabay nin sarita'nen, napirduna atamoyna sa
kukasalanan tamo.
15 Bana' konan sitin Anak na, ma'kit yan peteg a Dios a kai nin
ma'kit nin si'numan.
Gindat anan manepeg a mag'uray ya sa sarba nga'min nin
pinarsa nan Dios.
16 Anaod, say sarba nga'min nin iti sa luta' tan itaw sa langit
ket kona nin naipagamet a nipamarsa, wanin et sa say
ma'kit tan mataman nin say kai nin ma'kit,

lalo saraynay kai nin ma'kit, animan a pag'adian,
pag'uuray, purok, o pakayadi' ra.
Say sarba nga'min ket, pinarsa nan Anak,* nangibwat sa
karabayan nan Dios ta pigaw nin sya nin Anak ket
pagsirbyan ya.
17 Wanin anamaet bana' ta main yaynan gindat a Anak ba'yo
nin nagkamain a animan,
tan mantumuloy nin main a sarba tan main nin uksoy bana'
ta sya a mampangipalalako nin sarba.
18 Sya anamaet a pangulo ran pinipapasaya nan Dios ta syay
bilang ulo nan sayay lalaman tan saray mammemper,
sara a bilang lalaman na
ta syay puon nin byay ran mammemper bana' ta syay
sangkau'nawan nin nanalo sa patiti.
Edet, say gagara nin sain ket, si mag'in nin bukod na a
sangkata'gayan sa sarba nga'min.
19 Wanin ta, karabayan nan Dios a say sarban nikaDios na ket
iti anamaet konan Anak na
20 tan karabayan na et a bana' sa gaw'en nan Anak na ket,
maituno konan diri nin Ama a sarba mataman no iti
sara sa luta' o itaw sara sa langit.
Kanya' nin tinmuro' a daya' nan Anak na a si Cristo sa kudos
ket ginlat nan Dios taw say mangisyay nin say sarba
kona.

Si sya a Cristo, Ginwa' natamon Uamigo nan Dios

21 Si'kamo, gindat a kalaban moyay Dios tan ginurutan
moya bana' ta say pangingisip tan pigagawa' moyo ket duka'.
22 Wanin man, si Dios, ginwa' nakamon uamigo na bana' sa
patiti na sa kudos nin Anak na a si Cristo. Nisuko' na ni Cristo
a lalaman na nin mati sa kudos ta pigaw nin maringgasan
kamo sa sarban kukasalanan moyo tan kasa gapo li' nin
pagkurangan moyo no iyadap nakamo konan Dios.
23 Wanin a mangyadi' no ituluy-tuloy moyoy pammemper
moyo konan Mabistan Patanda'. Matkap a pa'geten moyoy
pagmamatalek moyo kona ni Cristo tan ituluy-tuloy moyoy
milalo sa sarban nipangako' nan Dios nin natandaan moyo
sin nipatanda' yay Mabistan Patanda' komoyo. O', sitin
man'ibarita' a Mabistan Patanda', naipatanda' ya sa intiron
mundo, ket si'ko a si Pablo, naibin gawa' ko nin pagsisirbi
kona ni Cristo a ipatanda' koyaytin Mabistan Patanda'.

Say Nisikrito sin Saytaw ket si Cristo, Miikap yadti kontamo

24 Sawanin sa kapresan, mataman nin mampangirangep
akon nagsikabarang nin idap, maririket ako et a lamang
bana' ta sain ket para sa kaabigan moyo. Yupa' sa sain

* **1:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 1:3.

lamang, makusto ko nga'min a nipairangep na kongko ni
Cristo sa lalaman ko para sa kaabigan ran pinipapasaya nan
Dios a bara'mon sara a lalaman nan diri.
25 Si Dios, ginwa' nakon katulungan ran sarba ran mamper
kona tan nipudir na kongko a pammaga komoyon ambo' nin
Judio para sa kaabigan moyo ta pigaw nin maila'pos kon
iparate' a patanda' nan Dios.
26 Sayti nin patanda' nan Dios, sa leleg nin linmabas anan
panaon, kai na gapo nin nipatandaan sa si'numan, bale'
sawanin nipatandaan nayna in kontamon tutawo na.
27 Karabayan nan Dios nin matandaan tamo in si pinasyan
anda' nin gaw'en na para sa sarban tutawo pati komoyon
ambo' nin Judio. Siti ket, si Cristo, piikapen nayadti kontamo.
Bana' kona, mailalwan moyo a makakirama' kamo li' sa
pinasyan anda' a iti konan Dios.
28 Maipa'ka' kona a man'ipatandaan mi sa sarban tutawo.
Mambibilinen misara tan man'iyakay misaran maibagay sa
barang saya tan saya konra ta pigaw nin si barang sayay
naipasaya kona ni Cristo ket kasan pagkurangan na no
iyadap misara konan Dios.
29 Ket, masuet ako sa pangingipatanda' ta pigaw nin mag'in
nin wanin. Masulit ako anaod bana' sa alakin tulong a
mangibwat sa pakayadi' na ni Cristo a iti kongko.

2

1 Anaod, rabay kon matandaan moyo a wanin anan tuloy
a paga ko para sa kaabigan moyo tan para konran mam-
memper sa Laodicea tan para et konran sarba ran raruman
mammemper isen sa raruman lugar, konran kapada moyon
kai et naka'kit kongko nin pirsunal.
2 Mapaga akon wanin bana' ta rabay kon umget a pam-
memper moyo konan Dios mangibwat sa adanin tuloy a
pikakalamo' moyo bana' sa piaaduan moyo sa saya tan saya.
Rabay ko et nin magkamain komoyo a sarban kaabigan nin
mangibwat sa peteg nin nikapalawayan tan pakatanda' a si
niyadi na yapo' nin Dios sin saytaw, ket si Cristo.
3 Nakaator kona a sarban matandaan tamo maipa'ka' sa
kanakman tan kadunungan nan Dios.
4 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin kai kamo nin
malingo nin si'numan bana' sa makaayat nin susarita' na
5 ta abirno kasa akodsen komoyo, pipanemtem katamo
tanan pirmi tan maririket ako bana' sa mabistan pikakalamo'
moyo tan ma'get a pagmamatalek moyo kona ni Cristo.

Si Cristo, Syay Uunuren tamo

6 Inako' moyay akay a si Jesus ket syay Criston Uunuren.
No wanin edet, matkap a magkabyay kamon kumpruntado
sa karabayan na.
7 Bara'mon kayon nakayamot anan ararem, wanin ana-
maet a ituluy-tuloy moyoy magmatalek kona ni Cristo a
bilang sin inako' moya, tan peteg a magkabyay kamo et
kumon nin maibagay sa niyakay nin gaw'en moyo, tan mas
pa'geten moyo et a pangingilalo sa niyakay komoyo. Matkap
a kisalamatan moyan pirmi a Dios bana' sa kaabigan nin iti
kona ni Cristo.

Andi' Kamo nin Mag'in nin Tumutumbok ran Raruma

8 Pakailag kamon kai kamo nin mataktika nin si'numan
nin mag'in kamon tumutumbok na yupa' sa man'iyakay nan
bara'mon matunong a uakay nan Dios, bale' sayti ket bula'-
bula' tan kasan kabalikasan bana' ta tinawir ti tamo' nin
uakay tan gugan-gan nin maipa'ka' sa gawa'-gawa' tamo'.
Kumuntrayti sa akay nin maipa'ka' kona ni Cristo.

9 Pakailag kamo sa sain bana' ta say tutuo ket, iti sa lalaman
na ni Cristo a sarban nikaDios nan Dios.
10 Wanin anamaet, bana' sa nikaipasaya moyo kona ni
Cristo, say sarban main kona ket main ana komoyo anamaet.
Syay mag'uray konran sarban main nin pakauray iti sa luta'
tan itaw sa langit.
11 Bana' et sa nikaipasaya moyo kona, nangyadi' komoyo
a sayay paka'kitan a tutawo nakamo nin Dios. Siin nin
nangyadi' ket bilang anan lamang nin nikaturi', bale' ambo'
nin gawa' nin tawo, no kai edet, gawa' na ni Cristo ta ginlat
na a duka' nin pitatawo moyo a bilang nin tinuri' nakamo,
12 ta bara'mo kamon naikitabon kona ni Jesu-Cristo sin
nipabawtismo kamo, tan bara'mo kamo et a lamang nin
naikalamo' nin sinmubli' nin mabyay kona ni Cristo. Wanin
a nangyadi' komoyo bana' ta nagmatalek kamo sa pakayadi'
nan Dios a syay namasubli' nin mabyay kona ni Cristo.

13 Si'kamo, gindat ket makasalanan kamo tan kasa ya ko-
moyo a marka a ikon nakamon Dios, ket no maipa'ka' sa ri-
lasyon moyo kona, nati a pa'sar moyo. Bale' sawanin, si Dios,
naikalamo' nakamoyna kona ni Cristo sin pinasubli' nayan
mabyay ket mabyay kamoyna. Pinirduna na mangibwat sa
pangangado' a nga'min nin kukasalanan tamo,
14 ket sawanin, laspingen nayayna nin Dios a listawan nin
dimanda na kontamo. Dusawen natamoyna kumon bale' ana
edet, nikipasak naytin dimanda kontamo kona ni Cristo sa
kudos, kanya' nin kasaynan puon nin madusa atamo.

15 Ginlat na et nin Dios a pag'uuray ran uispirito tan saray
main nin kapangyadian ket niparayo* na sa sarba a kasaynan
pakayadi' ra ta tinalo nasara bana' sa ginwa' na ni Cristo.
16 Ket bana' ta wanin, bubsat, andi' moyo sara nin reng'en
in saray manita komoyo maipa'ka' sa pangangan tan pinnom
moyo tan say kai moyo nin paninilibra sa tinaon, binulan, tan
lininggo nin pista ra.
17 Sain nin bubagay ket naibi sin nu'nan panaon nin
bara'mon alina nan si rumate' et. Bale' rinmate' yayna, sya
si Cristo.
18 Andi' moyo sara nin reng'en in saray manita ko-
moyo nin wanra ket kai kamo kano nin mampiayupa' nin
mangrayo a bilang konra. Man'ibarita' ran matkap sara
kanon pagdibusyunan a uanghil. Sarain nin tutawo ibarita'
ra a nipa'kit kano konran diri a maipa'ka' sa sayti sa sayay
bara'mon taynep. Bale' mangkalingo sara tamo' nin mam-
pangipa'ka' a ata'gay sara ta say mampangibwatan nin
kukaisipan ra ket say pangingisip ra bilang tawo tamo'.
19 Nikisyay saran bukod konan si pinakaulo tamo a si Cristo,
a sya, patubuen nayay pinakalalaman na sigon sa karabayan
nan Dios. Sa pangipalalako na kontamon pinakalalaman na,
unungen nasaray parti na tan sustintwen na ta napasaya
saran nigagalet.
20 Bana' ta naipasaya kamo kona ni Cristo a nikwinta
kamoynan naranod nin nati kona, nailibri kamon paisirong
sa gugan-gan nin maipa'ka' sa gawa' tamo'. Bale' mayin a
say pigagawa' moyo ket kapada et a lamang nin pigagawa'
ran tutawon kai et nin nakaalilbi' kona ni Cristo? O' a, ta
mantumbuken moyo a uakay ra a wanra,
21 "Andi' kamo nin mangan nin wanti e! Andi' kamo nin
manaway, o mangudit nin wanti e!"
22 Sain nin uakay ra ket nangibwat tamo' sa nakem nin
tawo. Sain say iyawa' ra, bilang say kanen, ket main nin
anggawan nin pakausar.
23 O' a, sain say man'iyakay ra a matkap tamo kano a
magdibusyon, a mipaayupa' atamo, tan matkap nin paidapen
tamoy lalaman tamo, no kai ti nin amingawen nin maong,
bara'mon kusto. Bale' say katutu'wan, ambo' nin kusto, ta sa
sain, kasa gapo nin magwa' ta pigaw nin madangkaan tamoy
lalaman tamon diri sa karabayan nin mangwa' nin duka'.

3

Ipatyo' tamo a Kabibyay tamo sa say Iti sa Pudir na ni Cristo

* **2:15** ***niparayo***- Sitin sarita' sa Griego, inusar ya sin saytaw no si sayay Hiniral, nanalo ya sa sayay pilalaban ket iparada nasara sa libed nan syudad a tinalo ran trupa na.

1 Edet sawanin, mabyay kamoynan iti konan Dios ta
naikalamo' nakamo kona ni Cristo sin pinasubli' nayan
mabyay. Kanya' nin tikapen moyon pirmi a say iti sa pudir
nan Dios a saytin lamang a iti sa pudir na ni Cristo, a syay
mangkipag'uray konan Dios.
2 Ipatyo' moyon pirmi a panggep moyo sa bagay-bagay a iti
sa pudir nan Dios tan ambo' a say iti tamo' sa mundo.
3 Wanin ta pa'sar moyoyna anaod a nati no maipa'ka' sa
makaayat nin bubagay iti sa mundo. Wanin anamaet a
lamang ta say peteg nin byay moyo, kai et nin naipa'kit
konran tutawo ta naikalamo' ana kona ni Cristo a itaw konan
Dios.
4 Ket no ipadar naya li' nin Dios konran tutawo si Cristo a
kona nin naipasayay byay tamo, maipa'kit li' a pinasyan anda'
nin kapapa'sar moyo, bana' ta kirama' kamo sa sarban itaw
kona.

5 Bana' konan siin, matkap a peteg moyon andi' gapo nin
byan nin lugar in say duka' a rabay moyon gaw'en a bilang
sa:
ambo' nin manepeg a pirararay,
mangwa' nin madawal a gawa'-gawa',
sunuren a makasugsog nin kaingaran,
apes nin mangwa' nin duka' tan
maagom. No maagom atamo, say kayamanan tamoynay
mampag'in nin dios tamo.
6 Andi' moyo nin gaw'en a wanin ta talagan sa sager nan
Dios, dusawen nasara li' a tutawon kai nin tinmulok kona ket
ginwa' ra in.
7 Si'kamo, gindat ket wanin anamaet a nipagkabyay moyo, a
say pigagawa' moyo ket duka'.
8 Sawanin anaod edet, gurutan moyoynay sarban duka' a
gawa'-gawa' bilang sa pananager, pangungura' moyo sa ka-
pada moyon tawo, paninida' nin kapadan tawo, pag'iirgon
mabyat sa kapadan tawo tan pag'iirgon duka'.
9 Andi' kamo nin mibula'-bula' sa saya tan saya. Wanin ta
ginlat moyoynaytaw say gindat nin duka' a pitatawo moyo
tan say mangibwat kona nin duka' nin gawa'-gawa',
10 tan sawanin nagkamain kamoyna nin pitatawon
matunong. Si Dios, inuman nay nikatawo moyo ket man-
gaw'en na nin mag'in kamon kapada na ket no wanin, peteg
moyon matandaan no si'no ya.
11 Ket bana' sa wanin a man-gaw'en nan Dios, kasaynan
pangipurukan no Judio ya man a sayay tawo o ambo'; naturi'
ya man o kai; di-adal ya man o kai; tawon tatalon ya man
o atap yan tawo; aripen man o amo. No kai edet, si Cristo,

syaynaod a sangkaimpurtantiwan sa sarba tan syay pakaipu-
rukan kontamon sarba nga'min.
12 Si Dios, pinili' nakamon mag'in nin tutawo na tan
nipurok nakamo para konan diri tan kawa'nan nakamon
tuloy. Ket bana' ta wanin, matkap a peteg kamon kiingar
sa kapada moyon tawo, matkap a maong kamo sa kapada
moyon tawo, matkap a maayupa', mauyamo', tan mapa-
masinsya kamo.
13 Miaabutan kamo et sa saya tan saya. No main wadi' nin
nakagwa' nin abas komoyo, pirdunawen moyo saran man-
gibwat sa pangangado' nin peteg nin kapadan nipamirduna
na ni Cristo komoyo sa kukasalanan moyo.
14 Si mas impurtanti dyan sain nga'min bale' ket si matkap a
kawa'nanen moyo a saya tan saya, bana' ta siin a mamipasaya
nin peteg komoyo.
15 Napili' nakamon pinipasaya sa pinakalalaman na ni
Cristo. Kanya' nin matkap a idalan a pikakalamo' moyo nin
katinekan a nangibwat kona ni Cristo. Ket, pirmi moyan
kisalamatan a Dios.
16 Paararmen moyoy pakatanda' moyo maipa'ka' kona ni
Cristo. Gaw'en moyo in nin iyakay tan bibilinen moyon say
maibagay konra a barang saya tan saya komoyo. Mangan-
syon kamo et nin nikantan susarita' nan Dios, uimno tan
raruma et nin kukanta tan mangrayo kamo anamaet konan
Dios nin main nin pakikisalamat sa kukanakman moyo.
17 Ket, sarban ibarita' tan gaw'en moyo, matkap nin
maikana' nin ibarita' tan gaw'en ran saray ikon na ni Jesus,
leleg nin kisalamatan moyay Dios a Ama nin ipadalan moyo
kona ni Jesus.

Gaw'en moyoy Manepeg konran saray iti sa Pammali moyo

18 *Si'kamon uasawan babayi, akuen moyon pag'urayan
rakamon uasawa moyo bana' ta sain a manepeg nin gaw'en
moyo ta naipasaya kamo konan Uunuren.
19 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, kawa'nanen
moyo saray uasawa moyo tan andi' moyo nin labasen a
pakauray moyo konra.
20 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saran pirmi a man-
gatua moyo bana' ta sain a makaparíriket konan Dios tan
bana' ta naipasaya kamo konan Uunuren.
21 Si'kamo anamaet nin mangatua, andi' moyon tuloy nin
labasen a pangipatunong konran a'nak moyo ta pigaw nin kai
nin tumapo' ana edet a nakem ra.

---

* **3:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 5:22-23; 1 Pedro 3:1-7. * **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:1-4.

22 *Si'kamon aripen, sunuren moyo saran pirmi a amo
moyo, tan andi' moyo tamo' nin gaw'en a trabaho moyo no
mangka'kit rakamo bana' tamo' sa apes moyo nin magustwan
rakamo, no kai edet, ipasaya moyoy kanakman moyo sa
pangngawa' nin gawa' moyo bana' sa pangingigalang mo
konan Uunuren.
23 Animan a gaw'en moyo, gaw'en moyon sisisibulot a
nakem bana' ta say pagtatrabaho moyo ket ambo' tamo' nin
para sa tawo no kai edet, para konan Uunuren
24 bana' ta tanda' tamoyna a si Uunuren, tubaleen natamo li'
bilang sa nipangako' na. Wanin ta si Uunuren tamon si Cristo
a tutuon mampagtrabahwan tamo.
25 Ket sara anamaet a mangwa' nin abas, byan nasara li' nin
manepeg nin dusa ra sa kadukaan nin ginwa-ginwa' ra bana'
ta si Uunuren, kai ya nin mamaburito.

4

1 Ket si'kamo anamaet nin uamo, maibagay nin ibi moyo a
manepeg konran uaripen moyo. Panemtemen moyon ikon
nakamo anamaet nin amo moyodtaw sa langit.

Say Kadadasal tan Pagkakabyay

2 Bubsat, pakaseseg kamon dumasal nin siaaram kamo tan
sisasalamat kamo.
3 Iranod rakami anamaet sa dasal moyo; idasal moyo a ibi
na kumon nin Dios a pagkanawanawa komi ket maipatan-
daan mi a maipa'ka' kona ni Cristo nin gindat ket kai nin ni-
padar. Mangkapriso ako sawanin bana' ta nipata-patandaan
koyna ket maituluy-tuloy ko et kumon.
4 Ket, idasal moyon maipapalaway ko konran tutawo ta siin
nin talaga a matkap nin gaw'en ko.
5 Sa pakikala-kalamo' moyo konran ambo' nin mammem-
per kona ni Cristo, magkabyay kamon mapanaros. Ket, us-
aren moyon maong a sarban pagkanawanawa moyon man-
gitao nin maipa'ka' kona ni Cristo.
6 No kiirgu-irgo kamo, matkap a say pag'iirgo moyo ket
mabista tan makaayat. No wanin a gaw'en moyo ket matan-
daan moyo a maibagay moyon i'bat sa si'numan.

Masusuyot nin Pangingigalang tan Patanid na ni Pablo

7 No ani a mampangya-pangyadi' iti kongko, ipatandaan
nadsen li' komoyo ni Tiquico a sya mabli ya komi nin busat
tamo sa pammemper. Sya, katrabahwan miyan kapag-
pyawan sa man'ipagwa' nan Uunuren komi.

---

* **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20.

8 Ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin mangibwat kona ket
matandaan moyoy kapapa'sar mi ket no wanin, mainawnan
kamo.
9 Kaaluyon naya li' si Onesimo* a saya anamaet lamang nin
mabli komi nin busat tamo sa pammemper. Kapagpyawan
ya. Taga yadsen sa Colosas. Sarayna li' a mangibarita'
komoyodsen sa sarban mampangyadi' iti.
10 Mampakumustawen rakamo ni Aristarco* nin kalamo'
kon mangkapriso, tan ni Marcos* nin kapi'sa na ni Bernabe*.
Binibilin katamoyna maipa'ka' kona ni Marcos. San'ilyen
moya li' no mako yadsen komoyo.
11 Si Jesus a pinangaranan nin Justo, mampakumustawen
nakamo anamaet. Sara tamo' nin tulodti a Judio nin mam-
memper a kalalamo' ko sa pangingipatanda' nin maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios. Abaw a mangkaitulong ra kongko.
12 Mampakumustawen nakamo anamaet ni Epafras.
Aripen nayan si Cristo a si Jesus tan taga yadsen anamaet
lamang komoyo sa Colosas. Man'idasalan nakamon pirmi.
Masuet nan man'idasal a sapa kumon ta si Dios pa'geten na a
pammemper moyo kona ni Cristo tan mataros moyo kumon
nin peteg no ani a rabay nan Dios nin gaw'en moyo.
13 Maibarita' ko a seseg na para sa kaabigan moyo tan
wanin et anamaet sa kaabigan ran taga Laodicea tan Hier-
apolis.
14 Mampakumustawen nakamo ni Lucas a syay kawa'nan
min duktor, tan wanin anamaet kona ni Demas.
15 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray
kalalamo' tamon mammemper itaw sa Laodicea, tan kona ni
Ninfa tan konran saray mammemper nin mampidudupong
itaw sa bali na ta pigaw nin raywen rayay Dios.
16 No nabasa moyaynayti li' nin surat nin si'kamon mam-
memper isen sa Colosas, ipa'wit moya konran saray mam-
memper itaw sa Laodicea ta pigaw nin mabasa raya ana-
maet. Mi'sa kalapen moyay surat ko konradtaw ta pigaw nin
mabasa moya anamaet.
17 Ibarita' moyo kona ni Arquipo* a ituloy nan page' nin
gaw'en a naibin trabaho na a nangibwat konan Uunuren.
18 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min?
Andi' moyo nin lingwanan a mangkapriso ako.

---

* **4:9** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Onesimo*** sa Filemon 1:8-21. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Aristarco*** sa Ginwa-ginwa' 19:29; 20:4; 27:2. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Marcos*** sa Ginwa-ginwa' 12:12,25; 13:5,13; 15:37-39. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36; 13:1–15:39. * **4:17** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Arquipo*** sa Filemon 1:2.

Sapa kumon ta si Dios bindisyunan nakamo.

Si U'nan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Tesalonica ket impurtanti yan syudad sa amyanan nin parti nan nasyon nin mantawagen sawanin nin Grecia. Iti sa Tesalonica, nipa'deng naya ni apostol Pablo a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 17:1-9). Abaw sara konran tumutumbok na ni Cristo a nangrayo nin dios-dios sin saytaw sin ba'yo sara nin namper (1:9). Bale' nag'in saran matpel tan siaanos nin dinmaer sa pammemper ra konan Catawan, ket bana' konra si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo, naitayak ya sa intiron lulugar (1:8). Magwa' nin siti a sangkau'nawan nin surat na ni Pablo, tan sa anganangan magwa' a siti et a sangkau'nawan nin surat sa Ba'yon Tistaminto.

Iti konan sitin surat, nipapanemtem na ni Pablo konran mammemper itaw sa Tesalonica a maipa'ka' sa nipatandaan na tan saray kalalamo' na tan say pigagawa' ra sin itaw sara (2:1-16).

Saray raruma konran tutawo sa Tesalonica nitarana' ray kumuntra kona ni Pablo (Ginwa-ginwa' 17:1-15), kanya' nin matkap a lumayas yan mako sa Atenas. Bale' nibaki' naya a amigo nan anak-anaken et a si Timoteo ta pigaw nin keen na kikiten a kapapa'sar ran saray mammemper itaw (3:1-5). Sin nakasubli' yaynadtaw kona ni Pablo si Timoteo, niparate' na a mabistan ginwa-ginwa' ra maipa'ka' sa pammemper tan ado' ra (3:6-10).

Wanin man, saray raruma konran myimbro tinumgen saraynan nagtrabaho (4:11,12), bana' ta man'ipa'ka' ra a sumubli' yaynan tampor si Cristo. Saray raruma anamaet, mapaga sara bana' ta main saray kukanayon tan uamigo ra nin nati ana ba'yo ya nin sumubli' si Cristo. Kanya' nin nibarita' tan nipapalaway na nin maong konra ni Pablo no ani a mangyadi' li' no sumubli' yayna si Cristo (4:13-18), mi'sa nibarita' na konra no pa'no sara nin magkabyay leleg nin saytin panaon nin panana'gan (5:1-11).

Say susuyot a bibilin na ni Pablo a impurtanti nin panemtemen:

> Pirmi kamon rumiriket. Pirmi kamon dumasal. Mataman nin no ani a mangyadi', pirmi kamon kisalamat konan Dios. Sain a rabay nan Dios nin gaw'en moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus. (5:16-18)

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1)

Kisalamat ya si Pablo para sa mabistan bunga nin pammemper ran taga Tesalonica (1:2-10)
Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Tesalonica (2:1–3:13)
Say bibilin na ni Pablo (4:1–5:24)
Say pagkabyay nin makaparirikat konan Dios (4:1-12)
Makakikalamo' atamo nin mammemper, mabyay et man o nati atamoyna, kona ni Jesus (4:13–5:11)
Say bibilin na ni Pablo para sa kaabigan nan dupong (5:12-24)
Patanid yayna si Pablo (5:25-28)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas* tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon isen sa dupong ran mammemper kona ni Cristo a mampididinep isen sa Tesalonica nin iti konan Dios a Ama tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.

Sapa kumon ta lawas a bindisyunan tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Kisalamat ya si Pablo Bana' sa Pammemper ran Taga Tesalonica

2 Para komoyo, pirmi miyan mampakisalamatan a Dios tan isalambit kamon pirmi tepe' nin dumasal kami,

3 ta kai mi gapon talaga nin manlingwanan nin panemtemen sa adapan nan Dios a sya a Ama tamo no pa'no moyo nin man'ibyay a pagmamatalek moyo konan Cristo, no pa'noy pagsisirbi moyo bana' sa ado' moyo kona, tan no pa'no kamon mandumaer sa panana'gan kona bana' sa pangingilalo moyo a iti kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

4 Bubsat a mangkawa-kawa'nanen nan Dios, tanda' mi a pinili' nakamon Dios nin mag'in ikon na,

5 ta ma'kit mi a si Mabistan Patanda' nin man'ipatanda' mi komoyo ket naiparate' ya, ambo' nin sa irgo tamo' no kai edet, main nin paka'kitan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios. Kai kamo gapo nin nagdwadwa a si Mabistan Patanda' nin niyakay mi ket peteg a tutuo ya. Tanda' moyoyna no pa'no kamin nagkabyay sin isen kami et komoyo. Nagkabyay kamin wantaw para sa kaabigan moyo.

6 Ket si'kamo anamaet, inarig moyo no pa'noy nipagkabyay mi tan say kinimey na ni Jesus ta abirno abaw a nirangep moyon dya'dya' bana' ta inako' moyay Mabistan Patanda', ket main nin ririket moyo a nangibwat konan Ispirito nan Dios.

7 Ket nag'in kamon ihimplo konran sarba ran mammemper isen sa prubinsya moyon Macedonia tan iti anamaet sa prubinsyan Acaya.

---

* **1:1** ***Silas***- *Sa Griego:Silvanus.*

8 Bana' konan siin nin ihimplo moyo, naipata-patanda' a
minsahi nan Catawan, ambo' tamo' sa Macedonia tan sa
Acaya, no kai sa abaw et nin raruman lugar ket piirgu-irgo
ran tutawo a maipa'ka' sa pagmamatalek moyo konan Dios.
Kanya' nin kasaynan matkap min ibarita' et.
9 Wanin ta sarain nin tutawo, sarayna a mampangibari-
barita' no pa'no rakami nin inako' isen. Ibari-barita' ra a gin-
urutan moyoynay pangrarayo moyo sa dios-dios ket inmarak
kamo tan mampagsirbyan moyayna a sibibyay tan peteg a
Dios,
10 tan mantuma'gan kamo konan Anak na nin mangibwat
sa langit, si Jesus, a syay pinasubli' na nin mabyay tan syay
mampangipal'is kontamo sa sager nan maong nin Dios a
rumate' li' bana' ta sinubag tamoya.

2

Say Pigagawa' ra ni Pablo Itaw konran Taga Tesalonica

1 Anaod, si'kamon diri, man'aduen kon bubsat, a
makatanda' a mabista lawas a bungan nipako midsen
komoyo,
2 Bilang sa tanda' moyo ket pinadya'dya' tan pinadi-
pading'eyan kamidtaw sa Filipos* ba'yo kami nin nirate'
isen komoyo. Bale' si Dios binyan nakamin tepel kanya'
nin naiparate' miyan lamang komoyodsen sa Tesalonica a
Mabistan Patanda' nin nangibwat kona mataman no abaw
saray namaed komi.
3 Wanin ta sa pangingisagyat mi konan Mabistan Patanda',
kai mi nin agamiren a binubula' tan kasan gagara min duka'
o nin manglukon si'numan.
4 No kai edet, bana' ta inako' nan Dios a kumana' kami nin
pangipyawan nan mangipatanda' konan Mabistan Patanda',
man'ibarita' mi a rabay nan ipaibarita' komi nin Dios. Ambo'
nin tutawo a mampaririketen mi no kai edet, si Dios a syay
makapangusisa' sa sain nin iti sa kukanakman mi.
5 O' tanda' moyon peteg a kai kami nin nangagamir nin
pammabur-pabor tan kasan apes min kwartawan kamo. Si-
tatanda' yaynamaet a lamang sa sain a Dios.
6 Kai mi nin mantikapen a raywen rakamin tutawo, si'kamo
man o saray raruma et,
7 abirno nin bana' ta apostoles nakami ni Cristo, main nin
kanepegan min naningkap nin pangrarayo mangibwat ko-
moyo. Bale' mauyamo' kami ana edet sin isen kami komoyo
nin bara'mon kamin sayay inan mampamasuso konran a'nak
na.

---

* **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 16:19–17:9.

8 Wanin anay pangangado' mi komoyo kanya' nin
nakasadya' kamin ambo' tamo' nin si Mabistan Patanda'
nin ibat konan Dios a ibi mi komoyo no kai edet, pati say byay
mi. Wanin bana' ta mabli kamon tuloy komi.

9 Mapanemtem moyo et angangko, man'aduen kon bubsat,
no pa'no kamin nagtrabahon maong. Nagtrabaho kamin
awro tan yabi ta pigaw nin kai kami nin makabyat komoyo
leg'an miyan nipatanda' komoyo a Mabistan Patanda' a in-
ako' mi konan Dios.
10 Si'kamo nin mismo a makapamatutuo, wanin yayna-
maet a Dios, no pa'no kamin nagkabyay isen komoyo nin
mammemper konan Cristo. Maringgas kami, mapteg kami
tan kasan pakabalawan mi.
11 Tanda' moyon inasikaso mi a barang saya komoyo nin
kapadan pangangasikaso nan sayay ama konran a'nak na.
12 Pinaksaw mi a nakem moyo, liniwaliwa kamo, tan bini-
bilin kamon maong a magkabyay kamon maikana' konan
Dios, a syay mampangayab komoyon kirama' sa pinasyan
anda' a pag'aadi' na.
13 Anamaet a lamang, mampakisala-salamatan miya et a
Dios bana' ta sin karnge' moyo sa minsahi na a niparate'
mi, inako' moyo. Wanin ta maamingaw moyon page' a
minsahi tin nangibwat konan Dios, ambo' nin sarita' tamo'
nin tawo. Ket mampagtrabahwen na komoyo nin si'kamon
mampagmatalek kona.
14 Anaod, man'aduen kon bubsat, say mampangyadi' ko-
moyo ket kapadan mampangyadi' konran iti sa dudupong
sa Judea nin iti konan Dios. Mampangyadi' a wanin konra
bana' sa pammemper ra konan Cristo a si Jesus. Anaod,
nirangep moyoy pammadya'dya' ran kababalyan moyon diri
a kapadan nipamadya'dya' ran kapada ran Judio konra.
15 Saray raruma konra nin kapada ran Judio a nangmati
konran prupita sin na'teng anan panaon, saray puri ra a
namapati kona ni Uunuren a Jesus, tan sawanin, saray
raruma konra ket man-gulwen tan mantabuyen rakami.
Mampasagren rayan maong a Dios. Man'ipa'kit ra a kalaban
sara nin sarban tawo sa
16 nipamaed-paed ra komi sa pangingipatanda' konran
ambo' nin Judio nin si minsahin mangibarita' no pa'no
nasaran isalba nin Dios. Sa wantin gawa' ra, say kasalanan
ra ket narate' anay keteg a nibi nan Dios konra. Ket sawanin
sa ka'tengan, rinmate' ana a panunusa na sa sager na nin Dios
konra.

*Man'iliwen nasara anamanan Ma'kit ni Pablo a Taga Tesa-
lonica*

17 Sawanin, si'kami, man'aduen min bubsat, ambo' et nin
na'teng a naikadayo' kami komoyo, sa lalaman bale' ambo'
nin sa nakem, ket bana' sa iliw mi komoyo, rabay mi nin tuloy
a ma'kit kamo anamanaet.
18 Kanya' nin nipamuspusan min maong a bisitawen kamo.
Lalo akoynan si Pablo, ni'nu-ni'no ko nin sinari', bale' pinaed
nakami ni Satanas.
19 Rabay min tuloy nin ma'kit kamo anamanaet ta anaod,
kai para a si'kamo a ilalo mi? Kai para a si'kamoy ririket mi,
tan say ipasirayo mi bana' ta itaw kamo li' anamaet sa adapan
na ni Uunuren a Jesus no rumate' ya?
20 Anaod si'kamon peteg a maipasirayo tan ririket mi.

3

1 Ket bana' ta kai mi ana nin matambar a iliw mi, nipagke-
tan mi a mabati' kamin rwa ni Silas sa Atenas*,
2 ket ibaki' miyadsen tana si Timoteo. Busat tamoya sa
pammemper tan kapada miyan mampagsirbi konan Dios sa
pangingipatanda' nin Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni
Cristo. Nibaki' miyadsen anaod nin tumulong nin paksawen
a nakem moyo ta pigaw nin umget a pagmamatalek moyo
kona ni Cristo,
3 ket kasan si'numan komoyo a mapatapo' nin saytin pam-
madya'dya' a man'irangep moyo. Bale' tanda' moyon peteg a
sayti ket naitanda' anan rumate' kontamo.
4 Anaod, sin isen kami et komoyo nipau-pau'na mi ana
komoyo a mangirangep ta mangirangep atamon pakapaidap,
ket mampangyadi' ana nin bilang tanda' moyo.
5 Siin a rason no ambale' a sin kai koyna nin matpelan a
kasan matandaan ko maipa'ka' komoyo, nibaki' koyadsen si
Timoteo nin keen na tandaen na a pa'sar nin pagmamatalek
moyo. Kai ko nin maglat a umaburido nin bangli' no natukso
nakamoynan si Mannugsog a si Satanas ket nag'in kasa gapon
kabalikasan nin pagal midsen.

Say Makaliwaliwan Patanda' a Nirate' na ni Timoteo

6 Bale' sawanin, nakasubli'* yaynadti komi si Timoteo nin
ibat isen komoyo tan nirate' nay makaparirikat nin patanda'
a mampagmatalkan moya et a Dios tan manlabyen moyo
et a saya tan saya. Niparate' na et komi a sipapanemtem
rakami nin pulos kabistawan a mapanemtem moyo tan ma-
sulit kamo lawas anamaet nin ma'kit kami kapadan sulit min
lamang nin ma'kit kamo.

---

* **3:1** Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Ginwa-ginwa' 17:15. * **3:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 18:5.

7 Ket bana' sa sain nin natandaan mi, man'aduen kon
bubsat, a mabistan kapapa'sar nin pagmamatalek moyo,
napaksaw a nakem mi mataman no abaw a makapaaburido
komi tan abaw a dya'dya' mi.
8 Ket sawanin marigsa ana a byay mi no tumuluy-tuloy
kamon umdeng nin madaer sa byay moyon naipasaya kona
ni Cristo.
9 Anaod, pa'no miya kadi' nin makakisalamatan nin
sumadag a Dios bana' komoyo? Wanin a ibarita' mi bana' ta
alaki a ririket mi sa adapan na bana' komoyo.
10 Awro tan yabin masuet nin pidasal-dasal mi a makalamo'
kamo anamanaet tan mapun'an mi a kakurangan et nin
pagmamatalek moyo.
11 Man'idasal mi et a sapa kumon ta si Dios a Ama tamo
anan diri tan si Uunuren tamon Jesus a manglat nin animan
a mampamaed nin kappika' midsen komoyo.
12 Ket si'kamo anamaet, paalakyen na kumon nin kasan
tegen nin Uunuren a pangangado' moyo sa saya tan saya
tan konran sarban tutawo, a kapada nin pangangado' mi
komoyo.
13 No wanin, say kukanakman moyo ket mapagsen nan
Uunuren ket mag'in kasa li' kumon nin pakabalawan moyo
tan maringgas kamo sa pangingikit nan Dios a Ama tamo
no rumate' ya si Uunuren tamon Jesus nin kalamo' nasaray
sarba ran tutawo na.

4

Say Pagkabyay nin Makaparirikat konan Dios

1 Ket sawanin bubsat, main nin masuet min dawaten ko-
moyo bana' sa nibi nan pakayadi' komi ni Uunuren a Jesus.
Niyakay mi komoyo a matkap moyon talaga a magkabyay nin
makaparirikat konan Dios, ket man-gaw'en moyoynan page'.
Bale' dawaten mi a lalo moyo et nin gaw'en in say man-gaw'en
moyon makaparirikat konan Dios.
2 Anaod, tanda' moyoynay bubibilin a nibi mi komoyo yupa'
sa pakayadi' na ni Uunuren a Jesus sa pagkakabyay moyon
wanin,
3 ta say rabay nan Dios ket si paringgasen moyoy byay
moyo. O', andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.
4 Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan
madangkaan a lalaman nan diri,* nin say pangwa' moyon

* **4:4** *Matkap...lalaman nan diri,- O:Matkap a matandaan nin barang saya komoyo no pa'no nayan kuston kawa'nanen a asawa na,- O:Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan madangkaan a lalaman nan diri maipa'ka' sa pakiraray,*

sayti ket kusto sa pangingikit nan Dios tan sa pangingikit nin
tutawo;
5 andi' kamo nin pa'wit sa amot nin daya' ta sain say
ma'mot nin daya' ket kapadan pigagawa' ran tutawon kai nin
magtanda' konan Dios.
6 Anamaet a lamang, kasa nin si'numan kumon a mag-
traidor* sa kapada nan tawo, o a kai nin mangrispito nin
kanepegan nin kapada nan tawo. Nipau-pau'na mi ana
komoyo sin saytaw a maipa'ka' konan siti a si Uunuren nin
diri ket dusawen nasaray gumwa' nin wanin.
7 Wanin bana' ta kinayaban natamon Dios sa maringgas,
ambo' sa nikasama', a kabibyay.
8 Ket si si'numan a kai nin rumnge' sa saytin akay, ambo'
nin tawo a kai na nin rinnge', no kai si Dios, a syay mampami
konan Ispirito na komoyo.
9 Ket no maipa'ka' sa pilalabyan moyon mibubsat sa pam-
memper, kasayna angangkon matkap et nin isurat mi ko-
moyo ta niyakay nakamoyna nin Dios ta pigaw nin milal-
abyan kamo.
10 Page' anaod a manlabyen moyo saraynay bubsat moyo sa
pammemper isen sa intiron Macedonia. Wanin man, masuet
min dawaten et komoyo, man'aduen kon bubsat, lalo moyo et
nin labyen a saya tan saya.
11 Masuet min dawaten et komoyo a ipamuspusan moyoy
magkabyay nin matinek, andi' kamo nin kibiang-biang sa
byay ran main nin byay tan maningkap kamon ikabyay moyo
a nibarita' mi ana komoyo sin saytaw.
12 Wanin a gaw'en moyo ta pigaw nin saray ambo' nin
mammemper ket rispitwen rakamo tan ta pigaw nin kai
kamo nin milalo sa raruma sa ikabyay moyo.

Say Pammasubli' nin Mabyay konran Mammemper a Nati ana

13 Sawanin man'aduen kon bubsat, rabay min tuloy nin
mapalaway a pakatanda' moyo maipa'ka' konran saray ka-
pada moyon mammemper nin nati ana ta pigaw nin kai kamo
nin gumereng a kapada ran tutawon kai ra nin mailalwan a
mangrisibi nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
14 Bana' ta mantepren tamo nin nati ya si Jesus tan sin-
mubli' yan mabyay, mantepren tamo anamaet a saray nunati
ana nin namper kona no rumate' ya li' anamanaet ket pasub-
lien nasara li' nin mabyay nin Dios ket ikikalamo' nasara li'
kona ni Jesus.
15 Sayti anaod a iparate' mi komoyo nin sarita' nan diri nin
Uunuren, a si'tamon mabyay et li' no rumate' ya anamana a

* **4:6** ***magtraidor***- *O:mamabayi o kilalaki- O:manaor sa kumirsyo.*

Uunuren, ket kai atamo gapo nin mu'nan maikalamo' kona
dyan saray nati ana.
16 Sayti li' e a mirirngan nin mangyadi' no sumubli' ya:
Si Uunuren nin mismo ket manaoy ya li' mangibwat sa lan-
git nin mampangita'way ya nin gan-gan, mantuma'way yay
sangkata'gayan a anghil, tan marnge' yay trumpita nan Dios.
Mu'na, sumubli' sara li' nin mabyay a nunati nin namper
kona ni Cristo,
17 mi'sa si'tamo li' nin mabyay et tan saray sinmubli' nin
mabyay, ket bigra' atamoynan ma'wit sa kami'nan nin gunem
ta pigaw nin sanaen ya sa ta'gay a Uunuren. Ket anggan-
angga a kalamo' tamoyayna li' a Uunuren.*
18 Edet, liwaliwawen moyoy saya tan saya yupa' sa saytin
pakatanda'.

5

Sadyaan moyoy Irarate' nan Uunuren tamon si Jesus

1 Sawanin, man'aduen kon bubsat, no ka'no mangyadi' ti
nin bubagay, kai koyna angangko matkap nin isurat komoyo,
2 ta peteg a tanda' moyoynan kasan magtanda' no ka'no a
awron isusubli' na ta pigaw nin manintinsya yay Uunuren
kapada a kasan makatanda' no ka'no ya nin rumate' sa yabi
a mannakaw.*
3 Mangyadi' ti sa panaon no ka'no ra man'irgwen nin
tutawo a matinek tan kasan kapangnwan nin sarba, ket
konan sitaw anan lamang nin panaon, ket konra, rumate'
ana a pakasida' ket kai sara gapo nin makapal'is. Bigra' nin
rumate' nin kapadan kararate' nin pangingingar nan sayay
mangabing.
4 Bale' si'kamo, kai kamo nin mampagkabyay sa kadedle-
man, man'aduen kon bubsat. Kanya' nin kai kamo bigraen
nin isusubli' nan Uunuren nin kapadan pammigra' nan man-
nakaw.
5 Anaod, sarba moyo bara'mo kamon mangkabyay sa pal-
away no awro ta si'tamon mammemper man-gaw'en tamo no
ani a kusto. Ambo' ratamon kapada nin saray iti sa dedlem
nin kasalanan.
6 Kanya' nin andi' tamo sara nin arigen a raruma a saray
ambo' nin mammemper a bara'mo saran tawon mampa'lek,
no kai edet, matkap a bara'mo atamon sayay nimata ket
mapalaway a pangingisip tamo tan pirmi atamon sisasadya'.
7 Wanin ta, kai para a no yabi a pangengelek, tan say
pipabok ran saray mabubok?

---

* **4:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 15:51-52. * **5:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 3:10.

8 Bale' si'tamo, iti atamo sa awro a mapalaway, kanya'
nin matkap a pirmi atamo nin sisasadya'. Magwa' tamoyti
no isulot tamo a pa'sar dipinsa nan kerep tan gurot a say
pipa'kaan ket say pagmamatalek tan pangangado', tan pa'sar
hilmit a siti ket say ilalo nin pakaisalba,
9 ta nipurok natamo nin Dios ambo' nin ta pigaw nin
dusawen na no kai edet, ta pigaw nin ila'pos nay pangisalba
na kontamo yupa' kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
10 Nati ya para kontamo ta pigaw nin abirno nati atamoyna
o mabyay atamo et ket mabyay atamo li' nin kalamo' na.
11 Kanya' anaod nin ituluy-tuloy moyon liwaliwawen a saya
tan saya tan mitutulungan kamon mapa'get a pammemper
moyo, kapada nin man-gaw'en moyoyna sawanin.

Say Bibilin na ni Pablo para sa Kaabigan na nin Dupong

12 Dawaten mi komoyo, bubsat, a alilbien moyo saray
mampakaidap para komoyo, saray pinili' nan Uunuren nin
mampangipangulo tan mampangyakay komoyo.
13 Ibi moyoy ata'gay nin pammagalang tan alakin
pammabli konra bana' sa gawa' ra. Mikakalamo' kamon
main nin pitutuno.
14 Masuet min dawaten et komoyo, bubsat, a bibilinen
moyo saray matamlad, paksawen moyoy nakem ran matapo',
pagawan moyo saray makapoy et a pammemper ra tan anu-
san moyo saran sarba.
15 Siguradwen moyo a kasan si'numan komoyo a gumale'
konran si'numan a nakagwa' nin abas kona, no kai edet, say
maabig para sa barang saya tan konran raruma et nin tawo a
dumugen moyon gaw'en.
16 Pirmi kamon rumiriket.
17 Pirmi kamon dumasal.
18 Mataman no ani a mangyadi', pirmin kisalamat kamo
konan Dios. Siin a rabay nan Dios nin gaw'en moyo bana' sa
nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
19 Say gawa' nan Ispirito nan Dios ket andi' moyo nin
sambenan*.
20 No si sayay tawo ket ibarita' nay nipatandaan nan Ispirito
nan Dios kona, andi' moyo nin yaan-yaanen.
21 No kai edet, timbangen moyoy sarban bubagay; puruten
moyoy maabig,
22 tan say sarban kadukaan ket kaday'an moyo.
23 Sapa kumon ta dirin si Dios a syay puon nin katinekan
ket paringgasen nan liso a byay moyo. Sapa kumon ta iyilag
nay intiron byay moyo — say kapusuan, nakem, tan lalaman

* **5:19** *sambenan- O:sebseban.*

moyo — ta pigaw nin kasa gapo li' nin ma'kit nin pakabalawan
moyo no rumate' ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo.
24 Mapagmatalkan yay Dios a syay nangayab komoyo,
kanya' nin gaw'en na in komoyo.

Patanid ya si Pablo

25 Idasalan rakami anamaet, man'aduen kon bubsat.
26 Iparate' moyoy ma'mot a pammakumusta ko konran
sarba ran bubsat sa pammemper isen.*
27 Bana' sa pakayadi' a nibi na kongko nin Uunuren, igan-
gan ko komoyo a basawen moyaytin surat sa adapan ran
sarba ran bubsat sa pammemper isen.
28 Rumate' kumon komoyo nga'min isen a bindisyon na
ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

---

* **5:26** ***Iparate'...sa pammemper isen.***- *Sa Griego:Abrasawen moyo saray sarban bubsat sa pammemper yupa' sa masanton arek.*

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin ikarwan surat na ni Pablo konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Tesalonica, nitarana' naya ni Pablo sa pakikisalamat konan Dios bana' ta say pammemper tan ado' ra ket mantumuluy-tuloy nin umalaki (1:3). Mantumuloy saran wanin mataman no abaw a pakapaidap, ket si Pablo, liwaliwawen nasara ta saytin kapapa'sar ra ket panunubok nan Dios nin pammemper ra tan ambo' nin panunusa konra (1:4,5).

Main nin sayadtaw sa Tesalonica a wana nin main nin surat a ibat kona ni Pablo, ket wanadtaw kano si Uunuren sinmubli' yayna (2:2). Bale', pinau-pau'nawan nasara ni Pablo a iti sa dupong a andi' sara nin paluko! Kai ya et nin sumubli' a Uunuren angga nin si tawo nin paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kukasalanan, paipa'kit yayna (2:3).

Pinau-pau'nawan nasara et ni Pablo nin kaday'an rasaray matamlad (3:6-10) tan nibarita' na konran mammemper a tandaan rasara a kai nin sumunor sa nisurat na konan sitin surat.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Masilyan li' nin alakin kagalangan a pangingirangep ran taga Tesalonica no sumubli' yay Uunuren (1:3-12)
Dumaer kamon milalo sa irarate' na ni Cristo (2:1-17)
Say mangyadi' li' ba'yo a irarate' na ni Cristo (2:1-12)
Napili' nasaran isalba nin Dios a taga Tesalonica (2:13-17)
Idasalan ran taga Tesalonica a trabaho na nin Dios (3:1-5)
Saray matamlad konran mammemper ket matkap a andi' rasara nin kunsintyen (3:6-16a)
Pinirmawan nayayti ni Pablo (3:16b-18)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mammemper a mampididinep isen sa Tesalonica* nin iti konan Dios a Ama tamo tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.

2 Sapa kumon ta lawas a bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Masilyan li' nin Kagalangan a Pangingirangep ran Taga Tesalonica

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 17:1-9.

3 Man'aduen nin bubsat, manepeg miya tanan kisalamatan
nin pirmi a Dios bana' komoyo, tan kusto tamo' nin gaw'en
mi in bana' ta kasan tegen nin man-gumsen a pagmamatalek
moyo kona tan kasan tegen nin man'umalaki a pangangado'
nin barang saya sa saya tan saya komoyo.
4 Ket si'kami, pirayu-rayo mi tanan pirmi sa sarban dupong
ran mammemper konan Dios nin kina' mi a pangngagwanta
moyo, tan say magsen lawas a pagmamatalek moyo abirno
wanin anay pakapadya'dya' tan pakapaidap moyo.
5 Sain, ipa'kit a mapteg nin paninintinsya nan Dios, tan say
gagara nin sain ket say pag'in moyon kumana' sa Pag'adian
nan Dios. Siin a rason nin pangingirangep moyo sawanin.
6 Gaw'en nan Dios no ani a matunong: Padya'dyaen nasara
in saray mampamadya'dya' komoyo.
7 Bale' si'kamon mampangirangep, painawnan nakamo li',
pati si'kami anamaet, no sumubli' ya si Uunuren a Jesus nin
mangibwat sa langit a kalamo' nasaray makapangyayadi' a
uanghil na, nin nalibed
8 nin burung-burong a apoy. Dusawen nasara li' a kai
nin mangalilbi' konan Dios tan saray kai nin nangimbabaet
konan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Uunuren tamon
Jesus.
9 Say kasan anggawan a pakasida' tan pakaisyay konan
Catawan tan sa sangkaandaan nin nagwa' nin pakayadi' na
a dusa ra li'.
10 Mangyadi' in li' sa awron isusubli' na ta pigaw nin risi-
byen nay pammagalang ran saray nipurok nan tutawo na tan
say pammata'gay ran sarba ran nagmatalek kona. Maiyayi
kamo konra ta timper moyoy nibarita' mi komoyo maipa'ka'
kona.
11 Ket sitatanda' sa sayti, pidasal-dasal min pirmi konan
Dios a gaw'en nakamo kumon nin kumana' sa nipangayab na
komoyo, ket gaw'en na, yupa' sa pakayadi' na, nin matukid
kumon a maabig a uapes moyo tan maila'pos moyo kumon a
gugawa' moyon bunga nin pagmamatalek moyo.
12 Bana' sa wanin, mapagalangan moya si Uunuren tamon
Jesus, tan mabyan kamo anamaet nin kagalangan bana' sa
kamaungan nan Dios tan ni Uunuren a Jesu-Cristo komoyo.

2

Say Mangyadi' li' Ba'yo a Irarate' na ni Cristo

1 Maipa'ka' sa isusubli' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo
tan say panininep na kontamo nin maikalamo' kona*,
panginga'do moyo, man'aduen kon bubsat,

* **2:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa 1 Tesalonica 4:15-17.

2 a andi' kamon tampor nin sumalak o mali'mwan sa
marnge-marnge' moyon rinmate' yaynay awron isusubli' na
ni Uunuren. Andi' kamo nin mamper abirno nin ibarita' ran
saray mag'irgo a patanda' in nin nangibwat konan Ispirito, o
irgo o surat a nangibwat komi.
3 Andi' moyo gapo nin iyaburoy a lingwen kamo nin
si'numan. Kai ya nin rumate' a awron isusubli' na ni Uunuren
anggan kai nin nangyadi' a saray abaw nin kuntra konan
Dios ket paipadar sarayna, tan anggan kai ya et nin nipadar
a tawon paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kadukaan, si
tawon madusa anaod sa impyirno.
4 Kuntrawen naya a Dios tan say sarban dios-dios nin
itandudo' ran tutawo tan sarba ran manraywen ra. Ikwa nay
kadiryan na nin mas makapangyayadi' dyan say sarba, tan
sumrep tan mako ya et nin tumekre' sa Timplo nan Dios nin
ibarita' nan sya a Dios.*
5 Kai moyo para nin mapanemtem? Nibarita' koyna in
komoyo sin kalamo' rako et.
6 Kai et nin mampangyadi' in sawanin ta main nin mampa-
maed, ket tanda' moyo no ani. Maipadar ya li' no rumate' a
naitanda' nin panaon.
7 Anaod, say pwirsa nin kadukaan ket sugsugen sarayna
sawanin a abaw nin tutawo nin kumuntra konan Dios, bale'
sain ket adi et anggan si mampamaed ket maglat ya.
8 Ket maipadar yayna li' in si tawon paka'kitan nin sar-
baynan bakas nin kadukaan, bale' paysepen naya tamo' li' ni
Uunuren a Jesus. Anaod, la'pusan ya li' nin byay nin say salag
na nin Uunuren no rumate' ya.
9 Saytaw li' no siin nin duka' a tawo ket ipadar yayna, byan
naya li' nin kapangyadian na ni Satanas tan mangwa' yan
sarbaynan klasi nin milagro tan makalingon panandaan tan
makapaka'ngap a mangyadi'*,
10 tan mangusar yan sarbayna nin klasin kadukaan nin
ipanglingo na konran saray sidaen li'. Maisalba sara kumon
no inako' tan pinabli ray katutu'wan.
11 Ket bana' ta kai ra nin inako' a katutu'wan, kanya' nin
man'aburuyan na nin Dios a lingwen sara nin pakayadi' nin
abas, sa wanin ket tepren ra a bula'
12 kanya' nin saray sarba ran kinaririktan ray kadukaan
imbis nin inako' ray katutu'wan ket madusa sara.

Pinili' nasaran Isalba nin Dios a Taga Tesalonica

---

* **2:4** Daniel 11:36; Ezekiel 28:2.

* **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:24.

13 Si'kami, manepeg miya tanan kisalamatan nin pirmi a
Dios bana' komoyo, man'aduen kon bubsat a mangkawa-
kawa'nanen nan Uunuren, ta nangibwat et sin tarana' ket
pinili' nakamoyna nin Dios* ta pigaw nin isalba na yupa' sa
nipangipurok na komoyo nin si Ispirito na tan say pammem-
per moyo sa katutu'wan.
14 Sain a nangayaban nan Dios komoyo yupa' konan Mabis-
tan Patanda' nin niparate' mi komoyo, kinayaban nakamo ta
pigaw nin kirama' kamo sa kata'gayan na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.
15 Kanya' anaod, man'aduen kon bubsat, nin dumaer ka-
mon mamper sa kukatutu'wan a niyakay mi komoyo sa irgo
man o sa surat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren tamon Jesu-Cristo tan si Dios
a Ama tamo, a syay mampangawa'nan kontamo tan mangib-
wat sa maruros a nakem na maipa'ka' kontamo ket binyan
natamon say liwaliwa nin kasan anggawan tan say ilalo sa
mabistan nipangako' na,
17 byan rakamo kumon nin tepel tan gesen nin nakem nin
mamarita' tan mangwa' nin sarban maabig.

3

Matkap rasaran Idasalan nin Taga Tesalonica si Pablo

1 Ket sawanin, man'aduen kon bubsat, dawaten ko komoyo
nin idasalan rakami ta pigaw nin say minsahin mangibwat
konan Uunuren tamo ket maitayak kumon sa abaw nin lugar
sa anted tamo' nin panaon tan maako' kumon nin main nin
pangrarayo nin bilang isen komoyo.
2 Idasal moyo et a maipal'is kami kumon konran maraet
tan duka' a tutawo, ta ambo' nin sarban tawo ket mamper sa
minsahi nan Dios.
3 Bale' mapagmatalkan moya lawas a Uunuren a byan
nakamon gesen tan ipal'is nakamo konan si sya a Kadukaan*.
4 Mambyan nakamin ilalo nin Uunuren maipa'ka' komoyo,
a mampagkabyay kamo tan ituloy moyoy magkabyay sa
dalan nin pagkabyay a nigan-gan min tumbuken moyo.
5 Sapa kumon ta si Uunuren ket antabayan natamo nin
mag'in nin madaer kamo nin bilang kona ni Cristo tan
umararem kumon et a pakataros moyo maipa'ka' sa pangan-
gado' nan Dios.

Andi' sara nin Kunsintyen a Matamlad

6 Man'aduen kon bubsat, igan-gan mi ta mangingilalaman
kami kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo a kaday'an moyo

* **2:13** *nangibwat...nin Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinili' nakamoyna nin Dios bilang primiron yatab na.* * **3:3** Satanas.

saray kapada moyon mammemper nin matamlad tan kai
marabay nin magkabyay nin maitukoy sa niyakay mi ko-
moyo.
7 Anaod, si'kamo, tanda' moyon peteg a matkap moyo nin
arigen a ginwa' mi, na'kit moyon ambo' kamin matamlad sin
isen kami komoyo.
8 Kai kami nin nangawang nin animan nangibwat sa
si'numan nin kai mi nin binayadan, ana edet, naningkap
kamin awro tan yabi ta pigaw nin kai kami nin makabyat sa
si'numan komoyo.
9 Ginwa' mi in ambo' nin bana' ta kasan kanepegan min
maningkap komoyo nin matkap mi, no kai edet, ta pigaw nin
byan kamon ihimplo nin arigen moyo
10 ta sin isen kami et ket nibi miya anayti nin bibilin: “Si kai
marabay nin magtrabaho kai ya nin mangan.”
11 Isurat mi ti komoyo ta natandaan min main isen komoyo
a kai marabay nin magtrabaho tan kasan man-gaw'en ra no
kai kibiang sa byay ran main nin byay.
12 Mangibwat sa pakauray na nin Uunuren a si Jesu-Cristo,
mairot min igan-gan konran sarain nin tutawo a magkabyay
sara nin matinek nin mampagtrabaho sara para sa ikabyay
ra.
13 Bale', si'kamo man'aduen kon bubsat, andi' kamo nin
sumawa' nin gumwa' nin maabig.
14 No main nin kai nin sumunor sa nibarita' kodti konan
sitin surat, tandaan moya tan andi' kamo nin kilimug-limog
kona ta pigaw nin duming'ey ya,
15 bale' andi' moya anamaet nin ibilang nin kagura' no kai
bibilinen moya nin bara'mon busat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren a syay puon nin katinekan,
ituluy-tuloy nakamon byan nin pitutuno.

Pinirmawan nayayti ni Pablo

Isen ya kumon komoyo nga'min a Uunuren.
17 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min? Wanin a man-gaw'en
ko sa sarban surat ko, wanin akon sumurat.
18 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo.

Si U'nan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Timoteo, syay anak-anaken nin lalaki a nadumog na ni Pablo sin nipatanda' naya a Mabistan Patanda' nan Dios itaw sa babalin Listra (Ginwa-ginwa' 16:1-3). Si ina na ni Timoteo ket Judio yan mammemper kona ni Cristo, bale' si ama na ket ambo'.

Bana' ta say pammemper na ni Timoteo ket peteg a masibulot, nikwinta naya ni Pablo nin bilang peteg nin anak na. Ket, sinagyat naya ni Pablo nin kala-kalamo' na sa pangingipatanda' tan pangangakay (Roma 16:21; 1 Corinto 16:10). Si sayay babali nin nangyakayan ra ket sa Efeso, tan nibati' nayadtaw ni Pablo si Timoteo ta pigaw nin kalapen na a lugar na nin mangangakay sa dupong ran mammemper itaw. Ket sin na'teng yaynan niikap itaw sa Efeso si Timoteo, sinmurat ya si Pablo kona. Magtulumpulo' a taon na ni Timoteo sin nisurat nayti ni Pablo kona.

Say impurtanti nin tupiko nan sitin surat ket say maipa'ka' sa pagmamantini na ni Timoteo sa akay nin tutuo. Main saraytaw saray mangangakay nin abas a no saray tutawo ket rabay ray maisalba, matkap a asikaswen ra a kukaugalian ra maipa'ka' sa kanen tan andi' sara nin sumrep sa byay a main nin asawa. Kanya' nin nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo a paeden nasara in saray mampangyakay nin sain (1:3).

Main anamaet nin nibibilin na ni Pablo maipa'ka' konran saray mididinep no dumasal sara tan mangrayo sara konan Dios, say kakikimey ran bubbayi nin mammemper, say pigagawa' a matkap sa kabibyay ran tutawon napili' nin mangipangulo sa dupong (3:1-7), tan wanin anamaet sa pigagawa' a matkap sa kabibyay ran napili' a tumulong konran pupangulo (3:8-13), tan no pa'no anamaet a pakikalamo' konran balo, pupangulo, tan wanin anamaet konran uaripen. Main anamaet et nin raruman bubagay a nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo, alimbawa' say maipa'ka' sa no ani a mabistan gaw'en na sa kuston pagsisirbi kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Bibilin na ni Pablo maipa'ka' sa dupong ran mammemper (1:3–3:13)
  - Matkap nasaran ikusto ni Timoteo a mampangyakay nin abas (1:3–2:15)
  - Say matkap nin pigagawa' ran pupangulo ran mammemper (3:1-13)

Bubibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (3:14–6:19)
Say gagaran nipanurat na ni Pablo (3:14–4:5)
Bubibilin kona ni Timoteo (4:6–6:10)
Ipamuspusan nan gaw'en ni Timoteo no ani a maabig (6:11-19)
Say bibilin tan patanid na ni Pablo (6:20-21)

1 Si'ko si Pablo a sayay apostol nan si Cristo a si Jesus. Tinudo'
rako nin Dios a Mangingisalba tamo tan ni Cristo a sya a
gumwa' nin mangyadi' a sarban mantaga'nan tamo.

2 Surat koyayti komo Timoteo* a man'ikwinta ko nin peteg
a anak ko yupa' sa pammemper mo kona ni Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo
a si Jesus, lawas a bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan
byan raka nin mabistan kapapa'sar.

Matkap nasaran Ikusto ni Timoteo a Mampangyakay nin Abas

3 Timoteo, bilang sa dawat koyna intaw komo sin adap ko sa
Macedonia, ituloy mo et a isen sa Efeso ta main sarain saray
mampangyakay nin ambo' nin kusto. Matkap nin gan-ganen
mosara a itgen rayna in a man-gaw'en ra.
4 Igan-gan mo konra a andi' ra nin pirdyen a tyimpo ra sa
ginwa-ginwa' nin istu-isturya tan mataman et sa maipa'ka'
konran abaw a mitutumbok nin pupuon ra. Sain nin bagay
ket puon tamo' nin pididiskusyon, tan kasa gapon maitulong
nin sain sa pangwa' tamo a matukid a plano nan Dios sa byay
tamo ta mangyadi' ti tamo' yupa' sa pagmamatalek tamo'
kona.
5 Anaod, say gagara nin pangingigan-gan ket say pagkaka-
main nin ado' a mangibwat sa masibulot a kanakman tan sa
pakatanda' a kusto a man-gaw'en tan sa pagmamatalek kona
ni Cristo a sayti ket ambo' nin piwadi'-wadi'.
6 Main sara a ambo' ana in a puntirya ra kanya' nin
natawtaw sarayna sa kasan kabalikasan a pididiskusyon.
7 Rabay ra a mag'in nin mangangakay nin maipa'ka'
sa Gugan-gan a naibi kona ni Moises, bale' kai ra nin
mangkataros a pipa'kaan nin say man'iyakay ra. Pinasyan
tepel ran mampag'irgu-irgo bale' kai ra nin mangkataros a
man'ibari-barita' ra.
8 Sigurado atamo nin sain nin Gugan-gan ket maabig no
sayti ket usaren nin manepeg.
9 Wanin ta tanda' tamo a say gagara no mayin nin ni-
pataoy a Gugan-gan ket ambo' nin para konran matunong nin

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

tutawo. No kai edet, nipataoy in para konran duka' a tutawo
a bilang sarayti:
saray andi' nin paisirong sa layi, saray andi' nin paisirong
konran mag'uray, saray kai nin marabay nin mangrayo
konan Dios, saray kai nin tumgen sa pagkakasalanan ra,
saray kai nin mangibilang konan Dios tan tuya'-tuyaen ra
a maipa'ka' konan Dios, saray mangmamati, tan mataman
et nin saray makaitpel nin mangmati konran ama o ina ra,
10 saray kiraray sa ambo' ran asawa, saray kirilasyon
nin sikswal konran kapada ran lulalaki o kapada ran bub-
bayi, saray pwirsawen rasaran kalapen a kapada ran tawo,
saray mabula', saray magtistigos nin mibula'-bula', tan saray
raruma et nin mansumubag sa akay maipa'ka' sa kabistawan.
11 Sain nin akay ket madumog konan si Sangkabistawan nin
Patanda' a kongko ket nipya nayayti nin Dios a sya, iti a
pagkakumplito kona.

Sayan Paka'kitan nin Panginginga'do nan Dios

12 Mampakisalamatan koya si Uunuren tamon si Jesus a
syay Cristo ta nikwinta nako nin sayay kapagpyawan ket nibi
na kongko a pakababa' nin makapagsirbi kona. Tinudo' nako
nin magsirbi kona
13 mataman nin sin saytaw ket abaw a pammaduka' ko
kona tan dinuksa-duksa' kosaray tutawo na tan inata-ataki
kosara. Wanin man, ininganga'do nako et a lamang nin Dios
ta kai ako et intaw nin mamper kona ni Cristo ket kai ko nin
tanda' nin duka' a man-gaw'en ko.
14 Kasan duga' nin nibi nan lamang et kongko nin Uunuren
tamo a kamaungan na. Binyan nako et nin pagmamatalek tan
ado' mangibwat sa nikaipasaya kona ni Cristo a si Jesus.
15 Siti e ket peteg nin tutuo ya tan manepeg nin akuen tan
tepren ya nin sarba:
“Si Cristo a si Jesus, nako yadti sa luta' ta pigaw nin isalba
nasara a makasalanan.”
Anaod, si'ko a sangkadukaan sa sarban makasalanan.
16 Bale' mataman nin wanin, ta pigaw nin maipa'kit na
ni Jesu-Cristo a sangkaalakyan nin pammasinsya na,
ininganga'do nako nin Dios a sangkadukaan nin tawo.
Ginwa' nako nin sayay alimbawa' para konran saray
magmatalek li' kona ket maga'muran ray anggan-angga
nin byay a iti konan Dios.
17 Anaod, si Dios, syan bukod a Dios. Adi' ya anggan-
angga. Kasa nin patiti na! Kai ya nin ma'kit. Ket pagalan-
gan tan itandudo' yay ngaran na anggan-angga!
Peteg a wanin.

Matkap nin Matpel ya si Timoteo sa Pangangakay na

18 Si'ka Timoteo, kwinta anak katayna ket ipagamet ko
komo a gawa' nin pangangakay nin no ani a kusto, nin
kumpruntado sa nipatandaan nan Ispirito nan Dios sin
saytaw et maipa'ka' sa ipamaki' komo. Tumbuken mo ta
pigaw nin mag'in kan mabayani anaod nin bilang sayan
sundalo' nin matalo a sarban duka'.
19 Sa pangngawa' mo nin sain, matkap nin magsen a pag-
mamatalek mo tan man-gaw'en mo no ani a tanda' mon
manepeg. Anaod, main nin tutawo nin man-gaw'en ra a abas
abirno nin tanda' rayna a sayti ket duka' ket ginwa' ran kasan
sirbi a pagmamatalek ra.
20 Alimbawa' konran sarain ket sara si Himeneo tan si Ale-
jandro. Pinauryan kosaraynan iti sa pakayadi' na ni Satanas
ta pigaw nin sa pangingirangep ra ket maadal ra a andi' ana
nin mangwa' nin makaduka' kona nin Dios.

2

Say Matkap a Main nin Mu'na-mu'na sa Pididinep ra

1 Ket anaod, sayti a bubibilin ko komo.
Si mu'na, matkap a pakisalamatan tamoyay Dios para kon-
ran sarban tawo tan ipasisinga'do tamo sara nin ikidawat
kona. Idasalan tamo sara
2 a mampag'uray kontamo tan saray raruma et nin main
nin pakauray kontamo ta pigaw nin sa pag'uuray ra, ket
mabyay atamo nin matinek tan mabista a kapapa'sar leleg
a man'ituluy-tuloy tamoy mangwa' nin saytaw say kumana'
konan Dios tan konran kapada tamon tawo.
3 Maabig no man-gaw'en tamo in tan sain a makapaririket
konan Dios a syay Mangingisalba tamo.
4 Wanin ta rabay na nin Dios a say sarba nin tawo ket
maisalba tan matandaan ran maong a katutu'wan maipa'ka'
kona.
5 Anaod, sya tamo' a Dios tan
sayan-saya ya a mangingituno nin tutawo konan Dios.
Sya a tawo a si Jesus, a syay Cristo nin
6 nibi na a byay na nin ipambot na sa sarba nin tutawo.
Edet, sa manepeg nin panaon, pinatutu'wan nan Dios a
isalba na a tutawo.
7 Sain anamaet a rason a sinuyo' nakon Dios nin ibabaki'
na tan sayay mangingipatanda' kona nin Mabistan Patanda'
ta pigaw nin iyakay ko konran ambo' nin Judio a katutu'wan,
ta pigaw nin mamper sara. Tutuo anaod a man'ibarita' ko; kai
ako nin mampibula'-bula'.
8 Ket anaod, wanti a rabay ko: Sa adtiman nin mididinep
kamo, ket dumasal saraynamaet kumon a lulalaki. Matkap

ran ita'gay a gamet ran dumasal nin maringgas a byay ra tan
kasa nin sakit-nakem tan sager ra sa kapada ran tawo.
9 Ket saray bubbayi anamaet, matkap a say pisisket ra,
manepeg nin maibagay konra tan ambo' nin nalabas-labas
a kikit. Andi' ra nin pasubrawan a pammabistan bakas nin
sabot ra nin parayo sa tutawo tan andi' ra nin labasen a
piaalahas nin balitok o mablin bubato o say pisisket nin mabli
nin sayti a puon a raywen sara.
10 Ana edet, say puon ket say maabig a gawa'-gawa' ra ta
sayti a maibagay konran bubbayi nin wanra ket makaDios
sara.
11 Mabista a mititinek saran mangrenge' a bubbayi no
pag'aadal nin Sarita' nan Dios. Paisirong sara konan si
mampangyakay.
12 Say rabay kon ibarita', kai ko anaod nin aburuyan nin
sara a mangyakay konran lulalaki sa pidudupong, o a sara a
mangipangulo konran lulalaki. Matkap ra tamo' a mititinek
nin rumnge'.
13 Anaod, sin pinarsa nan Dios a tawo, nu'na nayan pinarsa
a lalaki, si Adan, mi'sa pinarsa nayay babayi, si Eva.
14 Anamaet, ambo' nin si Adan a nalingo no kai edet, si Eva
kanya' nin si babayi a sinmubag sa gan-gan nan Dios.
15 Ket mangirangep saray bubbayi nin idap sa pan-
gangabing ra, bale' tulungan nasaran lamang nin Dios no*
ituluy-tuloy ray magmatalek kona, tan mapanglabi sara sa
kapada ran tawo, tan magkabyay saran manepeg sa adapan
nan Dios nin mapagdangka' sara.

3

Say Matkap nin Pigagawa' ran Pupangulo ran Mammemper

1 Saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
“No apesen nan sayay tawo a syay mag'in nin mammaga
nin dupong ran mammemper, maalaga yayti nin trabaho a
mampilien na.”
2 Ket bana' ta maalaga ya in a trabaho, si sayay mammaga ran
mammemper, matkap a kasa gapo nin gawa' na a maitudo'
nin abas. Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na.* Matkap
a igagalang ya, maong yan mangisip tan mapagdangka' ya
sa lalaman nan diri. Matkap a mapanan'ili ya tan matkap a
maong ya nin mangyakay.

---

* **2:15** *bale'...Dios no- O:bale' maisalba saran lamang no- O:bale' maisalba saray bubbayi bana' sa nakaiketegan ran panganganak no.* * **3:2** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a kai ya nin mamabayi.*

3 Matkap a andi' ya nin mabubok, tan ambo' nin ma'mot a ulo
na tan kai ya nin kiaway-away no kai mapamasinsya ya tan
matkap a ambo' ya nin rupan kwarta.
4 Maipa'ka' anamaet sa pammali na, matkap a mababa' naya
nin ipalalako nin mabista. Saray a'nak na, matulok sara tan
man'igalang rayan kusto.
5 Matkap nin wanin ta mapagawan naya kasi nin sayay tawo
a dupong a ikon nan Dios no si pammali nan diri ket kai naya
nin mababa' nin ipalalako nin mabista?
6 Matkap a ambo' ya et tamo' nin ba'yu-ba'yo nin mammem-
per ta bangli' no umata'gay nin tuloy a pangingikit na sa
lalaman nan diri, ket masintinsyawan ya nin madusa nin
bilang konan Dimunyo.
7 Wanin et anamaet, matkap nin ata'gay a rispito ra kona
nin saray ambo' nin mammemper ta no ambo' nin wanin,
balawen raya ket konan siin nala'wan nayaynan Dimunyo.
8 Sara anamaet a katulungan sa trabaho, matkap a iga-
galang sara anamaet tan tutuo sara sa irgo ra. Matkap a andi'
sara nin mabubok tan andi' sara nin intrisado sa kwarta.
9 Matkap a masibulot a nakem ran dumaer sa katutu'wan
maipa'ka' sa pammemper nin nipatandaan nayna nin Dios
tan tumbuken raya nin main nin maringgas nin kanakman.
10 Saray mag'in nin katulungan sa trabaho, matkap a ma-
subok sara yapo'. Ket no ma'kit a kasa nin maipakasalanan
konra, magwa' saraynan gaw'en nin katulungan.
11 Matkap a saray asawa ra ket igagalang sara anamaet. Kai
sara nin mamaduka' no kai edet, madangkaan ray lalaman
ran diri tan kapagpyawan sara sa sarban bagay.
12 Sara anaod a katulungan sa trabaho ket matkap a sayan-
saya tamo' a asawa ra* tan mapatulok rasara a a'nak ra tan
maipalalako ra nin mabista a pammali ra.
13 Ket no wanin, sara nin mampagsirbin maong nin kat-
ulungan sa trabaho ket umata'gay a pangingikit nin sarba
konra, tan mag'in nin matarig'en sara maipa'ka' sa pammem-
per ra konan Cristo a si Jesus.

Say Gagaran Nipanurat na ni Pablo

14 Timoteo, mampilalo ako a sa ambo' ana nin ma'teng ket
makapika' akoynadsen komo. Wanin man, man'isurat koytin
bubibilin komo sawanin
15 ta pigaw nin no bilang wadi' ket maatrasa ako, tanda' mo
no ani a manepeg nin kimeyen ran tutawon iti sa pamilya
nan sibibyay a Dios*. Si dupong ran mammemper, bara'mo

* **3:12** *matkap...asawa ra- O:Matkap a kai sara nin mamabayi.*
* **3:15** *tutawon...sibibyay a Dios.- O:si'tamo a lugar nin kami'nan nan Dios.*

ya nin baton pundasyon tan tu'dek nan sayay bali bana' sa
pangingi'deng nan katutu'wan a mangibwat konan Dios.

Mabli a Katutu'wan

16 Kasan sapo nin maalagayti say pagkabyay tamo nin
maikana' sa ginwa' na ni Cristo! Sawanin nayna tamo' et nin
nipatandaan ti nin Dios
"Sya, nag'in yan tawo nin na'kit rayan tutawo.
Pinatutu'wan nan Ispirito nan Dios a sya kasa gapo nin
kakurangan na.
Na'kit raya anamaet nin uanghil.
Nipatandaan a maipa'ka' kona sa nagsikabarang nin lugar sa
mundo,
abaw sara a nagmatalek kona
tan niyuli' nayan nisubli' nin Dios sa kagalangan a main
kona."

4

1 Mataman no maalagayti nin katutu'wan ket mapalaway
nan lamang nin man'ibarita' nin Ispirito nan Dios a sa ma-
susuyot li' nin panaon ket main sara li' a gurutan raytin
katutu'wan. Maibarang sara nin abas nin uakay a mangibwat
sa uispiriton duka'.
2 Saytin abas nin uakay ket man'itayak ran saray
mampimaung-maong tan mampibula'-bula'. Say kunsinsya
ran saraytin tutawo ket kadar a bara'mon nakber ana.
3 Alimbawa' nin sain ket say man'iyakay ran sarayti a
maiyawa' a saray makaDios ket sumrep sara sa byay a main
nin asawa tan ibarita' ran main nin ma'kan a maiyawa' nin
kanen. Bale' si Dios ginwa' nayti nin kanen ta pigaw nin
si'tamo nin mammemper tan magtanda' sa katutu'wan ket
mausar tamoyti nin main nin pakikisalamat.
4 Anaod, sarba nin pinarsa nan Dios ket mabista, ket kasa
kumon nin maiyawa' kontamo no kai edet, akuen tamoy
sarban saytin rigalo nin main nin pakikisalamat konan Dios.
5 Wanin ta, yupa' sa dasal tan say pangangaburoy na nin
Dios, say sarba ket maikana' ana.

Bubibilin Para konan Diri ni Timoteo

6 Timoteo, iparate' mo in nin nibarita' ko konran mammem-
per ket no wanin, saya kan matunong a aripen nan Cristo a
si Jesus. Leleg nin man'ipapalaway mo in ket mampagsenen
mo anamaet anan lamang a pammemper mo yupa' sa say
mantepren tamo maipa'ka' kona ni Cristo tan say kuston akay
a mantumbuken mo.
7 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a kidiskusyon maipa'ka'
sa akay a kasan kakanaan maipa'ka' konan Dios tan istu-
isturyan mangibwat sin nu'nan panaon nin kai mangikadani

konran tutawo konan Dios. Ana edet, iparmaw moy lalaman
mon diri nin magkabyay nin maikana' konan Dios.
8 Main nin kakanaan nin pangimarmaw tamon ihir-
sisyuwen a lalaman tamo ta mapagsen ya. Wanin man mas
alaki et nin adayo' a kakanaan nin pammagsen tamon say
pagkakabyay nin maikana' konan Dios, ta siti a makatulong
sa byay tamo sa kapresan tan mataman et sa byay tamo li' sa
adapen.
9 Siin ket tutuo tan manepeg yan akuen tan tepren nin
sarba.
10 Wanin ta, say rason a man'ipamuspusan tamon gaw'en
a trabaho tamo ket bana' ta mampilalo atamon maong kona
nin Dios a sibibyay a syay Mangingisalba nin sarban tawo. O'
a, maisalba nasara a magmatalek kona.
11 Iyakay mo in nin bubagay, Timoteo, tan igan-gan mo nin
sunuren nin sarba.
12 Andi' ka mangimey nin mag'in main nin kai pangingibi-
lang komo nin si'numan bana' ta malago' ka et.

Ana edet, mag'in kan ihimplo konran mammemper. Ipa'kit
moy manepeg ran arigen sa pag'iirgo mo tan sa kimey mo, sa
pangangado' mo sa kapada mon tawo tan sa pagmamatalek
mo konan Dios, tan sa malinis a kaisipan tan pigagawa' mo.
13 Angga nin makapika' akoynadsen li', u'na-u'nawen mo
in say gawa' mon pammasa nin Masanton Kasuratan sa
pidudupong ran mammemper, say pangangakay mo tan say
pammibilin mo konran mammemper.
14 Usaren mo lawas a pakababa' a nipuya' nan Ispirito nan
Dios komo sin saray pupangulo sa dupong ran mammemper
ket nipababo ray gamet ra komo nin nibaki' rakan sayay
trabahador nan Dios tan nibarita' ran prupita nan Dios in a
pakababa' mo.
15 Sain a matkap mo nin gaw'en, Timoteo. I'pos moy
mababaan tan panaon mo sa pangngawa' nin sain ta pigaw
nin ma'kit nin sarba a man'umadilanta ka sa naipagwa'
komo.
16 Pakailag ka sa kimey mo tan sa pangangakay nin
katutu'wan. Dumaer ka sa sarban sayti ta no wanin a gaw'en
mo, tutuo a maisalba ka, pati sara anamaet a makarnge'
komo.

5

Bubibilin Maipa'ka' sa Pakiirgo na ni Timoteo sa Barang Saya

1 Andi' ka nin mangikapuet nin masiken dyan si'ka, no kai
edet, kairgwen mosara nin mabista nin bilang nin ama mo.

Kairgwen mosara nin mabista a lulalaki nin malago' dyan
si'ka nin bilang nin bubsat mo.
2 Kairgwen mosara nin mabista a bubbayin matuntawo
dyan si'ka nin bilang nin ina mo tan kairgwen mosara nin
mabista a bubbayi nin malago' dyan si'ka nin bilang nin
bubsat mo. Matkap a malinis lawas a kaisipan mo maipa'ka'
konra.

Bubibilin Maipa'ka' konran Balo

3 Matkap a main nin pangingigalang nin tulungan mosaray
bubbayin balo sa dupong nin kasan manupurta konra.
4 Bale' no si sayay babayin balo ket main nin a'nak o apupo
na, matkap nin mu'na-mu'na sa pagsisirbi ra konan Dios ket
say pammaga ra konran pamilya ra tan konran matua ra.
Makapaririket ti konan Dios.
5 Wanti na nin si sayay peteg a babayin balo: bukud-
bukod nayna tan kasaynan manupurta kona, ket si Dios a
mampagmatalkan na nin tumulong kona tan pirmi ya tanan
dumasal nin kidawat kona awro tan yabi.
6 Bale' si sayay babayin balo nin say karigawan tamo' nin
lalaman na a man'asikaswen na, kwintan nati yayna konan
Dios mataman no mabyay ya et.
7 Ket, igan-gan mo in konran pamilya ran diri nin saray balo
ta pigaw nin kasan mabalaw konran mammemper.
8 Wanin ta si mammemper a kai nin manupurta konran
kukanayon na, laloyna konran pamilya nan diri, masakit-
sakit ya et dyan ambo' nin mammemper. Ipa'kit nin sain nin
gawa' na a ginurutan na a pammemper na.
9 Sa listawan ran saray peteg a bubbayin balo, maikwa sara
tamo' a mag'idad nin a'nem a pulo' o masurok. Matkap a saya
tamo' a nag'in nin asawa na.*
10 Matkap a pitanda-tanda' ya sa maabig a gawa'-gawa' na.
Ualimbawa' nin sayti ket pinaalaki nasaran mabista a a'nak
na, mapanan'ili ya, nagsirbi ya* konran tutawo nan Dios,
tinmulong ya konran mangkapaidap tan lawas a say gumwa'
nin maabig a apes na.
11 Bale' andi' moyo sara nin iyayi sa listawan a bubbayin
balo nin malalago' et, ta no kai ra nin kapukpukan a kain-
garan ra ket apesen ray kikalamo' anamanaet ket mapauryan
raynay nipangako' ra kona ni Cristo.
12 Ket konan siin, masintinsyawan sara sa kai ra nin
nikatukid sa nipangako' ra kona ni Cristo.
13 Saya et nin rason a andi' sara nin iyayi sa listawan ket
si mag'in saran matamlad tan pirdyen ra tamo' a panaon ra

---

* **5:9** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.* * **5:10** ***nagsirbi ya***- *Sa Griego:punasan nay ayi.*

nin manumba-tumbali'. Ket ambo' in tamo', kabiangan ray
byay ran raruman tawo tan mangulit-ulit sara tan mangibari-
barita' sara nin kai ra nin manepeg nin irgwen.
14 Kanya' nin sa angan-angan ko, mabista no saray bub-
bayin balo nin malalago' et ket kiasawa sara anamana,
manganak sara, tan alinyawen ray pammali ra. No wanin
a gaw'en ra, kasa gapo nin mag'in nin puon a main nin
mairgo ran duka' maipa'ka' kontamon mammemper nin
saray mangkumuntra kontamo.
15 Wanin a bibilin ko bana' ta main saraynaytaw saray balo
nin nabarang ket mantumumbok sarayna kona ni Satanas.
16 Si si'numan a mammemper nin babayi a main nin
babayin balo nin kanayon na, matkap a alilaen nasara, a
ambo' yay dupong ran mammemper a mangasikaso konra
ta pigaw nin matulungan saraytaw saray balo nin kasaynan
pamilyan manupurta.

Bubibilin Maipa'ka' konran Pupangulo

17 Saray pupangulo anamaet a mabistay pangingipan-
gulo ra, matkap nin igalang sara tan swildwan sara nin
masuruk-surok, lalun-lalo saray mampagtrabaho nin maong
a man'ipatandaan ray sarita' na nin Dios tan mampangyakay
sara nin no ani a rabay na nin Dios.
18 Wanin ta, wana nin Dios sa Masanton Kasuratan,
“Andi' ma nin berberen a bebey nan baka a man'usaren nin
mangirik.”*
Wana et a lamang nin Dios,
“Si sayay mampagtrabaho, kanepegan na a upaan.”*
19 No main nin darom a kuntra konan sayay pangulo, andi'
mo nin reng'en no kai ra nin patutu'wan nin no ambo' nin
tulo, rwa ray tistigos.
20 Saray mampagkasalanan, matkap a pag'irgwan mosara
sa adapan ran sarba ran mammemper ta pigaw nin saray
raruma ket lumi'mo sara.
21 Sa adapan nan Dios, sa adapan nan Cristo a si Jesus, tan
sa adapan ran saray uanghil a pinili' nan Dios, igan-gan ko a
gaw'en mo in say nibarita' ko nin kasa nin paburan mo no kai
pari-parihoy pangingikit mo sa sarba.
22 Andi' mo nin inu-inum'ayen nin ipababo a gamet mo sa
sayay tawo ta pigaw nin gaw'en yan trabahador na ni Cristo.
Wanin ta no kai ya nin maikana' maranod ka sa kasalanan na.
Ituluy-tuloy mo anaod nin malinis lawas a byay mo.

Bubibilin et kona ni Timoteo

---

* **5:18** Deuteronomio 25:4 tan 1 Corinto 9:9.

* **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 10:7.

23 Siti et e: Andi' ka tamo' nin minom nin ranom no kai
minum-minom ka nin daite' nin arak a tambar nan tyan mo
tan raruma et nin maingar mo ta maisasakit ka.

24 No mamili' kan saray mag'in nin pupangulo, panemte-
men mo a say duka' a gawa'-gawa' ran raruma nin tawo
ket padaran ana nin ma'kit, ket sayti mapala-palaway nin
pakadusawan ra li'. Bale' say duka' a gawa'-gawa' nin raruma
ket kai et yapo' nin ma'kit anggan mailiwa' li'.

25 Wanin anamaet a lamang sa maabig a gawa'-gawa', say
gawa'-gawa' ran raruma ket mangka'kit ana bale' say gawa'-
gawa' ran raruma anamaet ket kai et, bale' mailiwa' li' a
lamang.

6

Bubibilin Maipa'ka' konran Uaripen

1 Saray mammemper a uaripen, matkap nin paisirong sara
nin pangipa'kit ran pangingigalang ra konran saray main nin
ikon konra. Gaw'en ra in ta pigaw nin kasa nin makapag'irgo
nin duka' konan Dios tan sa akay a nangibwat kona.

2 Ket no mammemper sara anamaet a main nin ikon konra,
matkap nin andi' a bana' ta bubsat rasara sa pammemper ket
kai rasaraynayti nin kabilangan nin saray uaripen. Ana edet,
mas sesegan ray pagsisirbi ra bana' ta saray mapaburan nin
pagsisirbi ra ket bubsat rasara sa pammemper tan kawa'nan
nasara nin Dios.

Timoteo, iyakay mon maong tan ipatumbok mo in nin
uakay.

Pammau'na Maipa'ka' sa Nagsikabarang nin Uakay

3 Main saray mampangyakay nin naiduma tan ambo' nin
kumpruntado sa tutuon uakay a nangibwat kona ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo nin sayti ket mangipunta kontamo sa dalan
nin pagkabyay a makaparirikat konan Dios.

4 Si si'numan a mangwa' nin wanin, mipata'gay ya; wanin
a lamang bale', kasa nin tanda' na. Si wanin a tawo, masakit
nayna a ki'batan tan kiaway maipa'ka' sa sari-sarita', a sayti
ket pangibwatan nin piiimbelan, pisasageran, pisisidaan tan
pagsususpitsan duka' konran raruma

5 tan pisasangkinian nin pirmi. Gaw'en ra in ta kasan
matunong nin iti sa kaisipan ra tan kasayna nin tanda' ra
maipa'ka' sa katutu'wan. Man'isipen ra a say pagkamakaDios
ket sayay padalan nin yumaman.

6 Page' anaod, no makaDios atamo tan kuntinto atamoyna
sa no ani a main tamo, gaw'en in a mayaman atamo

7 ta kasa gapo nin animan a nirate' tamodti sa mundo sin
niyanak atamo. Wanin a lamang kasa gapo li' anamaet nin
i'ras tamon ibat iti sa mundo no mati atamo.
8 Kanya' nin no main ana nin sumadag nin ikabyay tan isket
tamo, matkap a kuntinto atamoyna.
9 Bale' saray tutawo nin masulit tuloy nin yumaman,
madali' saran matukso tan bara'mo saran nakalap nin la'wan
bana' ta say kasan kakanaan nin bubagay a man'apesen ra,
ket sayti a manida' konra tan mangika' konra sa pakadusa nin
kasan anggawan.
10 Anaod, gaw'en ran tutawo a sarbaynan bakas nin
kadukaan bana' sa agom ra sa kwarta. Ket anaod bana' sa
sain nin agom ra, main saraynaytaw saray ginurutan raynay
pammemper ra kona ni Cristo. Say bunga bale' nin sayti ket
abaw a idap nin nakem tan kaberengan.

Gaw'en na ni Timoteo nin Sayay Trabahador nan Dios no Ani a Mapteg

11 Bale' si'ka, Timoteo, a sayay trabahador na nin Dios,
kumadayo' ka sa sain a bubagay. Ket ipamuspusan mon
gaw'en a no ani a mapteg tan maikana' konan Dios. Tumuluy-
tuloy kan magmatalek konan Dios. Mapangawa'nan ka,
mapangitpel ka tan mapangabot ka.
12 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mo nin magkabyay
bilang sayay tutuo nin mammemper kona ni Cristo. Gaw'en
mo in ket sa kapresan a lamang, mangkaga'muran moyna a
anggan-angga nin byay a iti konan Dios a siin a nangayaban
nan Dios komo sin nipatutuo mo a pagmamatalek mo kona ni
Jesu-Cristo sa adapan ran abaw a tutawo.
13 Ket sawanin, sa adapan na nin Dios a mampamabyay sa
sarba, tan sa adapan nan Cristo a si Jesus nin nangipadar nin
katutu'wan sa adapan na ni Poncio Pilato, igan-gan ko komo,
14 asikaswen mon maong a nangigan-ganan kontamo ta
pigaw nin kai nin malawukan nin abas tan kasa gapo nin
makapamalaw. Gaw'en mo in anggan sa awro nin rumate'
ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo
15 sa manepeg nin panaon. Si Dios a gumwa' a mangyadi' ti.
Iti kona a pagkakumplito tan bukud-bukod nay main nin
pakauray.
Syay Adi' ran sarban uadi' tan syay Uunuren ran sarban
uunuren.
16 Sya tamo' a puon nin byay a kasan makapangrep tan
syay mampiikap sa pinasyan tuloy salag nin palaway a
kasa gapo nin makakadani.
Kasa et gapo nin naka'kit kona ta kasa gapo anaod nin
magwa' nin kumikit kona.

Pagalangan ya lawas kumon tan magnayon kumon a
mag'uray ya.

Peteg a wanin.

17 Timoteo, igan-gan mo konra nin mumayaman a andi'
sara nin mipata'gay. Ambo' nin say kayamanan ra a pag-
matalkan ra ta sayti ket kai nin magnayon; ana edet, si Dios
ta syay malaem nin mampami nin sarban bagay ta pigaw nin
usaren tamo nin siririket.
18 Bibilinen mosara nin gumwa' nin nagsikabarang a
maabig ta sain a tutuon kayamanan ra. Matkap a andi' sara
nin masiblet tan matkap a sisasadya' saran mangitao nin
main ra konran mampagkurang.
19 Sa wanin, mampaninep saran tutuon kayamanan a
man'ilalwan ran risibyen li' sa adapen. No wanin a gaw'en
ra, maga'muran ray byay a peteg a main nin kakanaan.

Say Bibilin tan Patanid na ni Pablo

20 Anaod, Timoteo, sain a nitalek komo, ilagen mo. Kuma-
dayo' ka sa irgu-irgo nin kasan kakanaan sa pangingikit nan
Dios tan sa say mampididiskusyunan ra tamo' a sain a peteg
kanon kadunungan.
21 Wanin ta main saray nangako' sa sain nin peteg kanon
kadunungan ket nabarang saraynan mangkaikadayo' sa
katutu'wan nin pammemper.

Bindisyunan nakamo kumon nin Dios.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sin sinurat nayayti ni Pablo si ikarwan surat na kona ni Timoteo, itaw yaynan na'teng nin mangkapriso sa Roma bana' anaod ta man'ipatanda' nayay Mabistan Patanda' na ni Jesu-Cristo. No maipa'ka' anamaet kona ni Timoteo, itaw ya et sin sain sa syudad nin Efeso nin mampangyakay konran mammemper itaw kona ni Jesu-Cristo.

Iti konan sitin surat, binibilin naya ni Pablo si Timoteo maipa'ka' sa abaw a bubagay nin mamaksaw nin nakem nan umanos sa pangingipatanda' na tan pangngawa' na nin raruma et nin gugawa' a nitalek nan Dios kona, mataman no main saray mamai-paidap kona tan sumubag sa uakay na.

Nipapanemtem na anamaet ni Pablo kona ni Timoteo, a saray tutawon wanran main nin pammemper ra bale' say pigagawa' ra ket abas, lalo et nin dumuka' saraynan dumuka' angga li' sa awron isusubli' na ni Cristo. Binibilin naya nin ka-day'an nasaray wanin a tutawo. Nibarita' na anamaet a andi' ya nin kidiskusyon si Timoteo sa kasa gapo nin kabalikasan tan kasan pika'kaan para konan Dios, no kai edet, matkap nin pakandaen nan maong a gawa' na sa panunumbok tan pangangakay nin tutuon akay a nangibwat konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Say pammagsen nin nakem na ni Timoteo (1:3–2:13)
- Bibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (2:14–4:8)
  - Say matkap a pigagawa' nan sayay trabahador nan Dios (2:14-26)
  - Say duka' a pigagawa' ran tutawo li' sa Susuyot a Awro (3:1-9)
  - Say namatukduan nin bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (3:10-17)
  - Say bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (4:1-8)
- Say kapapa'sar na ni Pablo (4:9-18)
- Say patanid na ni Pablo (4:19-22)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon
apostol nan Cristo a si Jesus. Nibaki' nako nin ipatanda' koy
maipa'ka' sa byay a nipangako' nan maga'muran tamo bana'
ta naipasaya atamo konan Cristo a si Jesus.

2 Surat koyayti komo Timoteo*, a man'ikwinta kon anak
kon diri a mabli kongko.
Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo
a si Jesus, lawas a bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan
byan raka nin mabistan kapapa'sar.

Pakikisalamat

3 Kisalamatan koya bana' komo a Dios nin nagsirbyan ran
pupuon ko tan mampagsirbyan ko anamaet nin tanda' ko a
kusto a gawa'-gawa' ko. Ket, awro tan yabi, panemtemen taka
no dumasal ako.
4 Mapanemtem koy kaaakis mo sin nipatanidan atan rwa,
kanya' nin masulit akon ma'kit ka ta pigaw nin maliso a
ririket ko.
5 Mapanemtem ko anamaet a peteg nin pagmamatalek mo
konan Cristo, a bilang anaod sa pagmamatalek na ni Loida a
baying mo tan ni Eunice a inay mo. Sigurado ako a sain nin
pagmamatalek mo ket sawanin kapada nin pagmamatalek
ra.

Matkap nan Usaren ni Timoteo a Nipuya' kona

6 Ket ta wanin anaod, man'ipapanemtem ko komo a mas
lalo mo et nin usaren nin maong sa pagsisirbi konan Dios a
pakababa' a nipuya' na komo sin nipababo koy gamet ko sa
ulo mo sa nipangibaki' komo.
7 Anaod, si Dios, say ipuya' na ket pangibwatan nin
pakayadi' tamo tan nin pangangado' tamo tan nin pagdadan-
gka' sa lalaman tamon diri, ambo' nin pag'inen atamon
takrot.
8 Anaod, andi' ka nin mading'ey nin mangipatanda'
nin maipa'ka' kona ni Jesus a Uunuren tamo, o bana'
ta mangkapriso ako bana' sa pagsisirbi kona, no kai
edet, sa pakayadi' nan Dios ket kipasaya ka kongko sa
pangingirangep nin abaw a dya'dya' anamaet bana' konan
Mabistan Patanda'.
9 Anaod sa sain a pakayadi' nan Dios, nisalba natamo ket ki-
nayaban natamo nin mag'in atamon tutawo na nin naitalaga
kona. Ginwa' nayti ambo' nin bana' sa gugawa' tamo, no kai
bana' sa gagara na tan sa kamaungan na. Saytin kamaungan
na, nigagara naynan gindat nin ipaga'muran kontamo sin
saytaw et sin ba'yo nin tinmarana' a sarba yupa' sa gaw'en
na nin Cristo a si Jesus.
10 Ket padaran nan nipa'kit anayti anaod nin kamaungan
na sin pinaitawo yay Cristo a si Jesus a Mangingisalba tamo.
Inanggawan nay pakayadi' nin patiti, ket nipadar na a peteg
nin magnayon a byay yupa' konan Mabistan Patanda'.

---

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

11 Ket sinuyo' nakon Dios nin ibabaki' na ta pigaw nin
ipatandaan tan iyakay koyaytin Mabistan Patanda'.
12 Siin a rason no mayin a mampangirangep akon wanti ket,
kai ako gapo nin mading'ey. Anaod, katanda' koyay Dios a
syay mampagmatalkan ko tan sigurado akon main pakayadi'
nan prutiksyunan a byay ko a nitalek ko kona* anggan sa
awron paninintinsya na.
13 Say kuston adal a narnge' mo kongko, sain a tumbuken
mo sa pangangakay mo ket leg'an nin man-gaw'en mo in
ituluy-tuloy moy pagmamatalek tan pangangado' a nagka-
main komo bana' sa nikaipasaya mo konan Cristo a si Jesus.
14 Sa panunulong nan Ispirito nan Dios a mampiikap kon-
tamo, pagawan mon maong in say mablin nitalek nan Dios
komo.

Matkap nay Dumaer nin Tutuo ni Timoteo

15 Sawanin, tanda' mon peteg a ginurutan rakoyna nin
dandani sarba ran saray isen sa prubinsyan Asia a mamper
kona ni Jesus, pati sara si Figelo tan Hermogenes.
16 Bale' si Onesiforo, pirmi nan pinaksaw a nakem ko,
kanya' nin mandawaten ko konan Uunuren tamo a tulungan
nasara kumon a pamilya na. Mataman nin nakapriso ako ket
kai nako nin nikading'ey.
17 Ana edet, sin nakarate' yadti sa syudad nin Roma ket,
nipamuspusan nakon dinumog angga sin na'kit nako.
18 Tanda' mo anamaet a kukaabigan a ginwa-ginwa' na
kongko isen sa Efeso. Ket anaod, gun-gunawan naya li'
kumon nin Uunuren sa awron paninintinsya na.

2

1 Ket si'ka anak ko, mag'in kan magsen sa kanakman man-
gibwat sa panunulong a iti konan Cristo a si Jesus.
2 Anaod, saytaw say narnge' mon niyakay ko tan
pinatutu'wan ra anamaet nin abaw a tutawo, italek
mo konran tutawon mapagmatalkan a makababa' nin
mangyakay anamaet konran raruma.
3 Kiranod ka nin mangirangep nin abaw a dya'dya' bilang
sayay naipasal a sundalo' nan Cristo a si Jesus.
4 Matkap a si sayay kapresan a sundalo', kai yayna kibiang-
biang sa gugawa' ran saray ambo' nin sundalo' ta apes nan
paririketen nayay kumandanti na.
5 Wanin anamaet a lamang konan sayay kilumba' nin
malayo; no kai na nin sunuren a riglaminto konan sitin ikap,
kai ya nin mabyan nin primyo.*

---

* **1:12** *nitalek ko kona- O:nitalek na kongko.* * **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:25.

6 Anamaet a lamang, si matkap a mu'na anaod nin mina-
bang sa naprudukto sa nimula ket si mangmumula nin
nagkapagal.*
7 Isip-isipen moytin man'ibari-barita' ko ket anaod si
Catawan, ipatarusan na li' komo nga'min a sarban saytin
bubagay.
8 Isipen ma anaod si Jesu-Cristo. Sya, puri naya ni Adi'
David* tan sya, pinasubli' nayan mabyay nin Dios, a say
maipa'ka' sa sayti ket matandaan sa Mabistan Patanda' a
man'iyakay ko.
9 Bana' anaod sa pangangakay ko nin siti ket mampan-
girangep akon abaw a dya'dya' sawanin tan nakakadina
ako et nin mangkapriso a bilang sayay kriminal bale' say
pakaipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios ket kai
nin makadinawan.
10 Wanin anaod kanya' nin siaanos kon man'itpel a sar-
ban idap para konran tutawon pinili' nan Dios, pigaw nin
maga'muran ra anamaet a pakaisalba a mangibwat konan
Cristo a si Jesus ket kalamo' raya li' a Dios anggan-angga.
11 O' saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
No pa'sar naikalamo' atamoyna anaod nin nati kona ni Cristo,
mabyay atamo anamaet li' nin maikalamo' kona;
12 tan no itpel tamoy dya'dya' bana' kona,
kipag'uray atamo anamaet li' kona.
Ket no kai tamo nin alilbien konran tutawo a syay Uunuren
tamo,
sya, kai natamo li' anamaet nin alilbien.
13 No wadi' a malamang atamo kona ni Cristo,
tutuo ya et a lamang sa nibari-barita' na ta
kai nin mampanguman a kinasi'no na.

Say Matkap a Pigagawa' nan Sayay Trabahador nan Dios

14 Ipapanemtem mo in a katutu'wan konran mammemper
isen, tan sa adapan nan Dios, bibilinen mosaran pal'isan ray
mipupurpya maipa'ka' sa kabalikasan tamo' nin sari-sarita'.
Wanin ta, say pipupurpya ket kasan maabig a maibi, no kai
pangibwatan ana edet nin pakasida' nin pammemper ran
makarnge'.
15 Si'ka bale', asirtawen moy pangingipataros mo sa sain
a katutu'wan a nangibwat konan Dios. O', gaw'en moy
anggawan nin mababa' mon mag'in kan sayay trabahador
nin makapaririket konan Dios, ket kasan sukat ikading'ey
mo.

---

* **2:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:10. * **2:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:1.

16 Pal'isan moy kibiang sa irgu-irgo nin kasan kakanaan
sa pangingikit nan Dios ta saray tawon sain a gawa' ra ket
man'ikadayo' rasaray raruma tan say lalaman ran diri konan
Dios,
17 tan say uakay ra ket tumayak a bilang nin masakit a
kanser. Saray rwa konran saray mampangyakay nin sayti ket
sara si Himeneo tan si Fileto.
18 Kinmadayo' sarayna sa katutu'wan ta man'ibarita' ran
nayadi' anay nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Sa
wantin man'ibarita' ra ket mansidaen ray pagmamatalek ran
raruma konan Cristo.
19 Wanin man, si pa'sar pundasyon nin nipa'deng nan
Dios a mantukduan ran sarban mammemper ket ma'get ya.
Sarayti nin rwa ket naisurat itaw:

“Maalilbi' nasaran Catawan a tutawon ikon na,”* tan
“Si si'numan a mangibarita' a tumutumbok nayan
Catawan, matkap a gurutan nayna a pangngawa' nin
duka'.”

20 Sawanin, maipada atamo sa nagsikabarang a uagamiren
sa alakin bali nan sayay mayaman. Ambo' nin sarba ket
nagwa' sa balitok o pirak, no kai main anamaet nin nagwa' sa
basta kayo o luta'. Main nin agamiren nin usaren no main nin
ispisyal nin ukasyon, tan main anamaet nin agamiren para
basurawan nin itampal.
21 Kanya' nin si si'numan a kumadayo' sa kadukaan ket
maipada ya sa sayay mablin agamiren. Nitalaga nay byay
na konan Uunuren ket mausar naya tan lawas a nasadya' ya
para sa animan a maabig a gawa'.
22 Anaod, kaday'an mo a duka' a man'apes-apesen ran
gaw'en nin saray malalago' et a kapada mo. Wanin et, ipa-
muspusan mo a lawas nin mapteg a pigagawa' mo, tan mag'in
lalo kaynan mapagmatalkan tan mapanglabi tan makaki-
tuno* konran kalalamo' mon mampangrayo konan Catawan
nin main malinis nin kanakman.
23 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a pididiskusyon a
kasan kabalikasan nin kapada ran saray tutawon kurang
a tanda'. Tanda' moynan peteg a sayti a pangibwatan nin
piaaway nin tutawo.
24 Wanin ta, matkap a si sayay trabahador nan Catawan ket
kai ya nin kiaway-away, no kai edet, matkap nin mauyamo'
ya sa sarba, maong yan mangyakay tan mapamasinsya ya no
main nin abas a ginwa' kona.

---

* **2:19** Bilang 16:5. Siti ket sigon ya sa nipangipataros nin U'nan Tistaminto sa Griego. * **2:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:6-7; Galacia 5:22-23; Colosas 3:12-15; 1 Timoteo 6:11.

25 Matkap a ipatunong nasaran siuuyamo' a mangku-
muntra sa uakay nan Dios, awa' lamang nin pangibwaten na
a magbabawi' sara tan alilbien raynay katutu'wan.
26 Ket sa wanin, makabulos sarayna sa pa'sar nipangla'wan
nan Dimunyo a syay mampanga'get konra ta pigaw nin
gaw'en ra no ani a rabay na.

3

Say Duka' a Pigagawa' ra li' nin Tutawo sa Susuyot a Awro

1 Tandaan moyti bale': Sa susuyot a panaon ket pinasyan
idap li' nin maong a magtrabaho para konan Dios.
2 Wanin ta kasabyan ra li' nin tutawo ket say lalaman ran
diri tamo' a isipen ra, rupan kwarta sara, mipaong sara,
marangas sara, mamaduka' saran kapada ran tawo, kai sara
mangibilang konran mangatua ra, kasan utang ran maong
a nakem konan Dios tan konran tutawo, ambo' saran maka-
Dios,
3 kasan kaingaran ran mangawa'nan, kai sara makapir-
duna, mamaduka' sara, kasan pagdadangka' ra sa lalaman
ran diri, marumi' sara, tan guraen ray sarban maabig;
4 tutraidor sara, ikon ray ikon ra, magmamalaki sara, gustu-
gusto ran gaw'en a makapariga sa byay dyan si aduen yay
Dios.
5 Rilihyuso sara bale' kai raya nin aburuyan a Dios nin
umanen nay byay ra yupa' sa pakayadi' na. Kaday'an mosara
a wanin nin klasin tutawo!
6 Anaod, main sara konra a manaktika nin makasrep
sara sa bubali ta pigaw nin mapag'urayan rasaray bubbayin
garanggandyang. Mangkabyatan saraytin bubbayi bana' sa
kasalanan ra tan mangkaayat sara nin saka-sakalakoynan
klasin kadukaan bana' sa man'apesen ra.
7 Man'adalen ray sarbaynan klasin akay, bale' kai ra et
a lamang nin maalilbi' a katutu'wan nin nangibwat konan
Dios.
8 Sarain nin tutawon manglilingo, no pa'no a si Janes tan
si Jambres* ket kinmuntra sara kona ni Moises sin saytaw,
wanin anamaet, sarain, mangkumuntra sara sa katutu'wan
nin nangibwat konan Dios. Duka' anay kaisipan ra tan
andian nasaran Dios maipa'ka' sa pammemper ra.
9 Bale' kai nin lamang nin tumuluy-tuloy in a man-gaw'e-
gaw'en ra ta sa ka'tengan ket matandaan anaod nin sarba a
abas sara kapada a say kaabasan ra ni Janes tan ni Jambres
ket natandaan.

---

* **3:8** Sigon sa kaugalian ran Judio, rwan manggagamod sarayti nin kalamo' ran saray taga Egipto nin kinmuntra kona ni Moises (Exodo 7:11-22; 8:7-19; 9:11).

Say Namatukduan nin Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

10 Si'ka bale', Timoteo, naadal nakon maong. Tanda' moy
man'iyakay ko, say ugali' ko, say gagara ko sa byay, say
pagmamatalek ko konan Dios, say anos ko, say panglalabi
ko sa kapada kon tawo tan say nipangitpel ko nin abaw a
nipamadya'dya' kongko.
11 Tanda' mo et nin abaw a dinalanan kon nipanuksa-
duksa' a bilang sa say nangyadi' kongkodtaw sa Antioquia, sa
Iconio tan sa Listra. Aninay idap saytaw a nirangep ko! Ket si
Uunuren nilasat nako sa sarban sain!
12 Anaod, sarba ran marabay nin magkabyay nin mapteg sa
pangingikit nan Dios bana' sa nikaipasaya ra konan Cristo a
si Jesus ket dumalan sara sa pakaduksa-duksa'.
13 Saray duka' anamaet bale' nin tutawo tan saray man-
glilingo, mandumuka' saraynan mandumuka'. Tumuluy-
tuloy saran manglingo tan sara anamaet a lamang a tumuluy-
tuloy nin malingo.
14 Bale' si'ka, Timoteo, dumaer ka sa sayti a naadal mo komi
tan peteg a mantepren mo, bana' ta katanda' mosara anaod a
nangyakay-akay komo
15 tan bana' ta tanda' mo anamaet ana a Masanton Ka-
suratan nangibwat et sin anak ka. Sayti ket namu'kas nin
kanakman mo maipa'ka' sa pakaisalba mangibwat sa pagma-
matalek konan Cristo a si Jesus.
16 Say intiro nin Masanton Kasuratan, si Dios a nangi-
pangisip a nisurat ti* ket mausar ti sa* pangangakay nin
katutu'wan tan sa pakatanda' sa abas a mangkagawa', sa
pangingipatunong nin lingo tan sa pangangakay nin mapteg
a pagkakabyay,
17 ta pigaw nin si tawo nan Dios ket mag'in kasan pagku-
rangan na tan mag'in naisadya' yan maong para sa animan a
maabig a gawa'.

4

Say Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

1 Timoteo, edengan koytin gan-gan komo sa adapan nan
Dios tan nan Cristo a si Jesus. O' anaod sya, sumubli' ya nin
sintinsyawan nasaray mabyay et man tan saray nunati ana
tan syay mag'uray ana nin sayay adi'.
2 Ket anaod, ipatanda' may Mabistan Patanda'. Matkap a
sisasadya' kan pirmi nin gaw'en in sa animan a kapapa'sar.
Matkap a siaanos ka sa pangangakay mo nin ipatarusan mo

---

* **3:16** ***Kasuratan, si Dios...naisurat ti***- *Sa Griego:Kasuratan, binyan nan inanawa na nin Dios.* * **3:16** *mausar ti sa- O:mausar anamaet a sarba nga'min nin Masanton Kasuratan nin nipaisip na nin Dios sa.*

konran tutawo a abas a man-gaw'en ra tan bibilinen mosaran
maong nin magbabawi' sarayna tan pagsenen moy nakem
ran saray man-gumwa' nin no ani a mapteg.
3 Wanin ta rumate' li' a panaon a kai rayna nin reng'en
nin tutawo a kuston uakay, no kai edet, bana' ta rabay ra
nin sunuren a duka' a uapes ra, mangkit saraynan mangkit
nin mangangakay a mamarita' konra nin say no ani a rabay-
rabay ran reng'en.
4 Kai rayna anaod nin reng'en a katutu'wan no kai say
reng'en ra tana ket say pinabrikan istu-isturya.
5 Si'ka bale', Timoteo, matkap a maga'getan mo a kanakman
mo maipa'ka' sa sarban bagay. Itpel moy sarban dya'dya'.
Ipatanda' may Mabistan Patanda' tan gaw'en mon maong a
sarban rispunsibilidad nin nibi komo.
6 Wanin ta dandani akoyna nin lumakwan konan sitin byay
ket pa'sar nin byay ko a man'ida'ton ana konan Dios.
7 Ginwa' koy anggawan nin mababa' kon kapada nan sayay
mangkilumba' nin malayo. Ket, maibarita' kon narate' koy-
aynay peteng; nagmatalkan koy sarban nipuya' nan Dios
kongko.
8 Kanya' nin sawanin, main anan naisadya' para kongko
nin sayay primyo a maibi kongko bana' ta mapteg a byay ko
sa pangingikit nan Uunuren ko. Sya a mapteg nin hwis a
mami kongko nin sitin gun-guna sa Awro li' a Manintinsya ya.
Ambo' tamo' nin kongko no kai pati konran sarba ran masulit
nin mantuma'gan sa isusubli' na.

Say Kapapa'sar na ni Pablo

9 Timoteo, no magwa', mako kaynadtin tampor.
10 Anaod, si Cresente ket nako ya sa prubinsyan Galacia*,
tan si Tito* ket sa prubinsyan Dalmacia. Si Demas bale',
linakwanan nakoyna a nako ya sa Tesalonica ta kinaririktan
nayna a karigawan nin madumog iti sa mundo.
11 Si Lucas tana a kalamo' ko ket dalanen ma tan i'ras ma
li' si Marcos ta makatulong ya kongko sa trabaho maipa'ka'
konan Catawan.
12 Ket si Tiquico anamaet, nibaki' koyan makodsen sa syu-
dad nin Efeso.
13 No mako kaynadti li', awiten maytaw si seket kon para
ray'ep a nibati' kodtaw konra ni Carpo itaw sa syudad nin
Troas. Awiten mo anamaet a lulibro ko, laloynaytaw say
katat a nanuratan ko.

---

* **4:10** ***Galacia****- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Gaul.*

* **4:10** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Tito sa Galacia 2:1; 2 Corinto 2:13; 7:6; Tito 1:5.

14 Sangkadukaan a ginwa' na kongko ni Alejandro a panday
nin gansa'. Wanin man, si Uunuren anay makauray nin
manusa kona sigon sa kadukaan a ginwa-ginwa' na.
15 Pakailag kan maong kona ta mangkuntrawen nan maong
a man'iyakay tamo.
16 Sin primiro kon nidipinsa a lalaman ko sa kurti, bukud-
bukod ko tamo' ta pinauryan rakoyna nin sarba. Sapa kumon
ta kai na ikwinta nin Dios a kasalanan ra in say ginwa' ra.
17 Wanin man, si Uunuren, tinulungan nako tan pinagsen
nay nakem ko ta pigaw nin maipatanda' koya nin maong a
Mabistan Patanda'. Ket narnge' rayan sarba ran tawodtaw
sa kurti, tan nisalba nako anamaet sa kasan sapo nin pakas-
intinsya nin patiti.
18 Anaod si Uunuren, ituluy-tuloy nako nin iligyas sa sarban
kadukaan anggan irate' nakodtaw sa Pag'adian na sa langit
nin kai gapo nin mangno.
Itandudo' yay ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

Say Patanid na ni Pablo

19 Pakumustawen mosara pa para kongko a mitraasawan
Priscila tan Aquila*, tan sarba ran sa pamilya na ni Onesiforo.
20 Si Erasto pinaibati' ya sa syudad nin Corinto. Si Trofimo
anamaet ket nibati' koyadtaw sa Mileto ta main nin masakit
na.
21 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mon makapika'
anadti ba'yo a panaon nin maray'ep.
Mampakumustawen raka ni Eubulo, Pudente, Lino, Clau-
dia tan saray sarba ran raruman mammemper iti kona ni
Cristo.
22 Sapa kumon ta paksawen na ni Uunuren a nakem mo.
Bindisyunan nakamo kumon nin Dios!

* **4:19** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin mitraasawa sa Ginwa-ginwa' 18:1-2,18.

Si Surat na ni Pablo kona ni TITO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Tito, saya yan ambo' nin Judio; nag'in ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo yupa' sa nipangipatanda' na ni Pablo konan Mabistan Patanda'. Nag'in nayan kala-kalamo' ni Pablo a katulungan naya sa trabaho para konan Catawan. Saya yan mailalwan kanya' nin nibati' nayadtaw sa islan Creta ta pigaw nin tulungan tan ipatunong nay kapapa'sar nin dudupong ran mammemper itaw.

Sin sinurat nayayti ni Pablo say kapapa'sar sa dupong ran mammemper ket makapabereng. Kasa et nin nasuyo' nin pupangulo nin dudupong nin mammemper, tan abaw sara konra a mampangyakay nin abas a uakay ket manlingwen saray raruma konran mammemper. Saya et, sarain nin mangangakay ket mampangwa' saran duka' nin mampangikadayo' konran mammemper sa mabistan byay a rabay na nin Dios. Kanya' nin sinmurat ya si Pablo kona ni Tito ta pigaw nin matandaan na a kuston pangrisulba sa saytin prublima.

Iti konan sitin surat na ni Pablo, man'ipapanemtem na kona ni Tito no ani-ani a matkap a pigagawa' nan sayay manepeg a mag'in nin pangulon dupong ran mammemper itaw. Man'iyakay na et kona ni Tito no pa'no a matkap a piuugali' ran nagsikabarang nin myimbro tan no pa'no nasaran ipangulwan tan iyakay ni Tito. Man'ibibilin na anamaet kona ni Tito a matkap a ima'nwen nasaray mampangyakay nin kuntra sa tutuon akay a nangibwat konan Dios ta sayti ket mampangibwatan nin pipupurpya tan pakasida' nin uksoy ran mammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-4)
Say nipagwa' kona ni Tito sa dupong itaw sa Creta (1:5–3:11)
- Say panunuyo' nin pangulo (1:5-9)
- Matkap nin patgenen nasara ni Tito a mampangyakay nin abas (1:10-15)
- Maipa'ka' sa no ani a iyakay-akay na ni Tito (2:1-15)
- Maipa'ka' sa piuugali' ran mammemper (3:1-11)

Dawat tan patanid na ni Pablo (3:12-15)

1 Si'ko si Pablo, aripen nako nin Dios tan apostol nako ni Jesu-Cristo. Nibaki' nakon Dios ta pigaw nin keen ko nin pa'geten a pagmamatalek ran saray pinili' nan mag'in nin tutawo nan diri, tan ta pigaw nin ipatandaan ko konra a katutu'wan nin

maipa'ka' kona, nin mangipa'kit konra no pa'noy magkabyay
nin maikana' konan Dios.
2 Ket say bunga nin sain ket si masigurado ra anaod a mabyay
sara anggan-angga nin iti konan Dios a nipangako' nayna nin
gindat ba'yo naya et nin pinarsa a mundo. Anaod, kai ya gapo
nin mibula'-bula'
3 kanya' nin sa kuston panaon a nitalaga na, pinangibwat na
a matandaan yay Mabistan Patanda' na. Sawanin si Dios a
syay Mangingisalba tamo, nigan-gan na a ipatanda' koyaytin
Mabistan Patanda' na a siti nipya nan gaw'en ko.

4 Surat koyayti komo, Tito, a man'ikwinta kon anak kon diri
bana' ta pariho atan mampagmatalek kona ni Jesu-Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Cristo a
si Jesus a Mangingisalba tamo, bindisyunan raka tan byan
rakan mabistan kapapa'sar.

Say Panunuyo' nin Pangulo

5 Tito, dinawat kon mabati' kadsen sa isla nin Creta ta pigaw
nin ituloy mon ipalasta a bubagay a matkap et nin ipalasta
sa dupong ran mammemper tan ta pigaw nin manuyo' ka
nin saray lalakin mangipangulon dupong sa barang sayay
babalidsen. Sunuren moytaw say nibibilin ko komo:
6 Si sayay pangulo, matkap a kasa gapo nin gawa' na a
maitudo' nin abas. Matkap a sayan-saya tamo' a asawa
na.* Matkap a saray a'nak na ket mammemper sara kona
ni Cristo anamaet tan kasan mairgon duka' a gawa' ra o a
suplado sara.
7 Anaod, matkap a kasa gapo nin gawa' nan si sayay
mammaga ran mammemper a maitudo' nin abas bana' ta
sya a nangipyawan nin say pammaga konran saray tutawo
nan Dios. Matkap et a ambo' yan marangas tan ambo' yan
maisasager tan ambo' yan mabubok. Matkap a ambo' yan
abusado tan ambo' yan maapes sa kwarta.
8 Ana edet, matkap a mapanan'ili ya, karirikitan nay mabis-
tan pigagawa', pirmi nin kusto a pangingisip na, matunong
ya, maringgas a pinanakem na, tan mapukpukan nay lala-
man nan diri.
9 Matkap anamaet nin mapa'get a pangangakay na nin si
tutuon minsahi nin mapagmatalkan a nangibwat konan Dios.
Matkap nin wanin bana' ta sa pangangakay nan saytin tu-
tuon akay ket mapa'get nay pammemper ran kapada nan
mammemper tan maipa'kit na a saray mangkumuntra sa
katutu'wan ket iti sara sa abas.

---

* **1:6** *Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na. - O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.*

Matkap nin Patgenen nasara ni Tito a Mampangyakay nin Abas

10 Wanin ta abaw saradsen komoyo a kai marabay nin tu-
mulok sa tutuon akay a gagara ran lingwen rasaray kalalamo'
ra sa uakay ra a kasan kakanaan. Ka'bawan konran sarayti
ket saray mammemper nin Judio.
11 Matkap nin patgenen mosara in ta main nin abaw nin
intiron pamilya a manlingwen ra bana' sa pangangakay ra
nin ambo' nin manepeg nin iyakay, tan say gagara ra nin
mangyakay ket makapading'ey, say magkakwarta sara.
12 Saya intaw nin tawo a kapada ran taga Creta a sya
man'ikwinta yan sayay prupita, wana "Saray tagadti sa Creta,
ugali' ray mibula'-bula', bara'mon mabayanin ayep a piga-
gawa' ra. Matamlad sara tan masiba' sara."
13 Sain nin wana ket tutuo anaod. Kanya' nin ikapuet
mosaran maong ta pigaw nin maipteg a pammemper ra,
14 tan ta pigaw nin kai rayna nin pirdyen a tyimpo ra
nin rumnge' sa pinabri-pabrikan istu-isturya ran Judio tan
ta pigaw nin kai rayna nin sunuren a igan-gan ran saray
mangkumuntra sa katutu'wan nan Mabistan Patanda'.
15 Si sayay tawon say kanakman na ket naparinggas ana,
ibilang naynan maringgas a sarban bagay. Bale' saray tuta-
won say kanakman ra ket kai et nin naparinggas tan kasan
pammemper ra konan Dios, kasa gapo nin ibilang ran maabig
bana' ta bara'mo nin say sarba ket namansawan ana nin
kadukaan nin kanakman tan kunsinsya ra.
16 Man'ibarita' ra a katanda' rayayna a Dios bale' say gawa'-
gawa' ra ket kuntra sa man'ibarita' ra. Gura' nasaran Dios,
suplado sara tan kai sara gapo nin makagwa' nin animan a
manepeg.

2

Maipa'ka' sa no Ani a Iyakay-akay na ni Tito

1 Bale', si'ka Tito, matkap a lawas mo nin iyakay a no ani a
kumpruntado sa tutuon akay.
2 Bibilinen mosaray mangasisiken a matkap nin kusto a
pangingisip ra. Matkap a maigalang sara bana' sa mabistan
pigagawa' ra, tan matkap a mapagdangka' sara sa lalaman
ran diri. Matkap nin peteg a pagmamatalek ra konan Dios,
a pangangado' ra konran kapada ran tawo tan a pangingitpel
ran idap.
3 Wanin anamaet, bibilinen mosara a mangatuntawon
bubbayi. Ibibilin mo konra a magkabyay sara nin maibagay
nin kabibyay ran tutawo nan Dios. Matkap a andi' sara
nin mamaduka' tan andi' sara nin mabubok. Ana edet,
mangyakay sara nin sarban maabig,

4 ta pigaw nin maakayan rasaray malalago' et nin bubbayi
nin mag'in nin mapangado' konran asawa ra tan a'nak ra.
5 Matkap a maakayan rasarayti et a malalago' nin bubbayi
nin matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran diri, malinis
a kabibyay ra, maasikaso sara sa pammali ra, mabistay ugali'
ra, tan paisirong sara konran asawa ra. Ket no wanin a piga-
gawa' ran malalago' et nin bubbayi, kasa nin makapag'irgo
nin duka' nin kuntra sa minsahi a nangibwat konan Dios.
6 Wanin anamaet a lamang, bibilinen mosara a malalago'
et nin lulalaki a matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran
diri.*
7 Si'ka anamaet, Tito, matkap a sa sarban bagay ket mag'in
kan ihimplo konra sa pangngawa' mo nin maabig. Sa pangan-
gakay mo, matkap a malinis a gagara mo tan kumpruntado sa
minsahi nan Dios nin man'iyakay mo.
8 Say susarita' mo ket matkap a peteg nin kusto a kasa gapo
nin makapamalaw a sayti ket abas, ta pigaw nin saray mam-
panguntra kontamo ket duming'ey sara ta kasan maibarita'
ran maipamaduka' kontamo.
9 *Bibilinen mosara anamaet a uaripen nin mammemper
a paisirong sara konran amo ra tan matkap a makapaririket
sara konra sa sarban pagsisirbi ra. Matkap a andi' sara nin
umba-umbat konra
10 tan andi' sara nin mangalap nin ikon ran amo ra, no kai
edet, ipa'kit ra sa sarban kimey ra a peteg a mapagmatalkan
sara. Ket no wanin a pigagawa' ran ualila' a mammemper,
maipa'kit ra sa tutawo a kabistawan nin uakay maipa'ka'
konan Dios a Mangingisalba tamo.
11 Anaod, nipa'kit nan Dios a kamaungan na a yupa' sa sayti
ket maisalba atamon sarban tawo.
12 Sa nipangipa'kit nan saytin kamaungan na, ket
man'iyakay natamo nin gurutan tamoynay pagkakabyay
nin subag sa no ani a rabay na tan say duka' a man'apesen
ran saray ambo' nin mammemper kona. Man'iyakay na
et kontamo a magkabyay atamoyna nin mapagdangka' sa
lalaman tamon diri, nin mapteg tan kumpruntado sa no
ani a rabay na leleg a mangkabyay atamo et iti konan sitin
mundo.
13 Matkap anaod a wanin a pagkabyay tamo leg'an a man-
taga'nan tamoyaytaw si makapaririket kontamo a mansigu-
radwen tamo, say paka'kit tamo li' sa kata'gayan na ni Jesu-

---

* **2:6** Main saray nangadal konan Biblia a nilamo' rayay *sa sarban bagay* sa suyot nan siti tan main saray raruma a nilamo' raya sa tarana' nan sumunor a birsikulo. * **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; 1 Pedro 2:18-20.

Cristo no sumubli' yaynadti. Sya, makapangyayadi' nin Dios
tan Mangingisalba tamoya.
14 Nigagara nan nibi a byay na para kontamo, ta pigaw nin
galten natamo sa pakauray nin sarbaynan kadukaan, tan ta
pigaw nin paringgasen natamo nin mag'in atamon tutawo na
nin masuet nin gumwa' nin maabig.
15 Sarba anaod nin sain, iyakay mo konran mammemper
isen, a bibilinen mosara tan ikapuet mosara no main nin
mangka'kit mon abas a gawa' ra. Sa pangwa' mo nin sain,
ipakana' moy pakayadi' a nibi komo. Andi' mo nin aburuyan
a kai raka nin kabilangan.

3

Maipa'ka' sa Piuugali' ran Mammemper

1 Tito, ipapanemtem mo konran mammemper isen a
matkap a paisirong sara sa gubyirno tan konran sarba ran
mampag'uray. Matkap nin mag'in saran matulok a pirmi
saran nakasadya' nin gumwa' nin animan a mabista a
matkap nin gaw'en.
2 Matkap a andi' sara nin mag'irgo nin makasida' sa
si'numan tan andi' sara nin kiaway-away, no kai edet, matkap
a mapamasinsya sara tan siririspito sara sa sarban tawo.
3 Wanin anaod ta mataman nin si'tamo, sin saytaw ket
kurang anamaet a pakatanda' tamo maipa'ka' konan Dios
tan masubag atamo intaw kona. Liningu-lingo atamo tan
nibarang atamo nin ambo' nin kuston akay tan inaripen
atamo nin nagsikabarang nin bakas nin kadukaan tan riga
nin naimundwan. Nagkabyay atamo et intaw nin napno' nin
kadukaan tan imbel. Gura' ratamo nin kapada tamon tawo
ket gura' tamo sara anamaet.
4 Wanin man a kapapa'sar tamo, si Dios a Mangingisalba
tamo, sin narate' a panaon nin nipatandaan nay kamaungan
na tan pangangado' na kontamo ket,
5 nisalba natamo. Nisalba natamo anaod ambo' nin bana' ta
nangwa' atamo nin maabig, no kai bana' tamo' sa inganga'do
na kontamo. Nisalba natamo a bilang nin naiyanak atamon
uman bana' sa gawa' na nin Ispirito na nin mampalinisen
natamo tan man'umanen na a pitatawo tamo.
6 Siti anaod nin Ispirito na, nibi naya nin Dios kontamo
nin sibubulos bana' sa ginwa' na ni Jesu-Cristo a syay
Mangingisalba tamo.
7 Si gagara a ginwa' na in anaod nin Dios ket ta pigaw nin
yupa' sa kamaungan na kontamo ket ikwinta natamo nin
mapteg tan magkamain atamo nin anggan-angga nin byay a
iti konan Dios a siin a man'ilalwan tamoyna sawanin.

8 Sain nin nibari-barita' ko ket peteg nin tutuo. Kanya' nin
rabay kon iyakay mo in nin maong konran saray mampag-
matalek konan Dios isen, ta pigaw nin mag'in saran maseseg
nin pirmi sa pangngawa' nin maabig. Sain nin uakay ket
pinasya nin anda' tan makapami nin kaabigan sa sarba nin
tawo.
9 Anamaet bale', pal'isan moy pididiskusyon a kasan ka-
balikasan, say maipa'ka' konran abaw a mitutumbok nin
pupuon, say pipupurpya tan piaaway maipa'ka' sa Gugan-
gan a nibi kona ni Moises. Pal'isan mo in anaod bana' ta sain
ket kasan maabig nin maibi tan kasan kakanaan.
10 No main nin tawon mampanida' nin uksoy ran mam-
memper, ima'nwen ma sa man-gaw'en na. Ket no nirwa
mayna li' nin inima'no ket kai ya et nin mangrenge', kasaynan
kabiangan mo kona a kwinta ambo' maynan kalamo',
11 bana' ta tanda' mo a siti nin tawo ket nabarang yayna ta
mataman nin tanda' naynan kasalanan ti a man-gaw'en na
ket man'ituloy na et a lamang.

Dawat tan Patanid na ni Pablo

12 Ibaki' koyadsen komo si Artemas o si Tiquico. Ket no
rinmate' yaynadsen li' a si'numan konra, ipamuspusan mon
makodtaw kongko sa syudad nin Nicopolis, ta itaw ako li'
leleg nin panaon nin maray'ep.
13 Maipa'ka' kona ni Zenas a abugado tan si Apolos, gaw'en
moy anggawan nin mababa' mo nin matulungan mosara sa
kaiibwat ra. Siguradwen mo nin main a sarban matkap ra.
14 Matkap a maadal ra anamaet nin kalalamo' tamon mam-
memper isen a pakaseseg nin gumwa' nin maabig, ta pigaw
nin tulungan rasaray peteg nin makatkap nin tulong. Wanin
anaod a gaw'en ra ta pigaw nin say byay ra ket main nin
mabistan bunga.
15 Mampakumustawen raka nin sarba ran kalalamo' kodti.
Iparate' mo pa a pammakumusta mi anamaet konran bubsat
tamo sa pammemper isen a mampangawa'nan komi.

Bindisyunan nakamo kumon nga'min nin Dios.

Si Surat na ni Pablo kona ni FILEMON

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Filemon, saya yan mammemper nin mayaman ya ket main nin aripen na nin say ngaran na Onesimo. Sin saytaw ket inusar yay alakin bali na ni Filemon nin pididinepan ran mammemper kona ni Cristo. Angangko, taga ya Colosas si Filemon bana' ta sa surat na ni Pablo konran taga Colosas ket nisalambit naya si Onesimo tan si Arquipo (Colosas 4:9,17), wanin anamaet iti konan sitin surat na.

Sa angan-angan tinakawan naya si Filemon ni Onesimo (1:18) ket nalayo yan nako sa Roma. Sin sain ket itaw ya anamaet nin mangkapriso si Pablo. Say dusa nin aripen a nalayo ket patiti.

Sin sinurat nayayti ni Pablo, mangkapriso ya bana' sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo ket sin siti nin panaon, nakatanda' naya si Onesimo. Bana' sa nipangyakay na ni Pablo, nag'in yan tumutumbok nan Cristo si Onesimo tan sayay mablin amigo na ni Pablo (1:10). Kanya' nin nanurat ya si Pablo kona ni Filemon ta pigaw nin dawaten na kona a akuen nayan sumubli' si Onesimo ambo' tamo' nin sayay aripen no kai sayay amigo nayna, tan saya nin tumutumbok konan Cristo.

Sangkaadanyan anay kaingaran nin pakiirgo nan sitin surat konran sinuratan sa sarbaynan surat na ni Pablo. Ket, ma'kit a adanin tuloy a piamigo ra ni Pablo tan ni Filemon sa nipanurat konan siti.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pakumustawen rasara ni Pablo tan Timoteo si Filemon tan saray kalalamo' nadtaw (1-3)
Kisalamatan nayay Dios ni Pablo sa pigagawa' na ni Filemon (4-7)
Si Dawat na ni Pablo a akuen naya kumon ni Filemon si Onesimo (8-22)
Pakumustawen raya si Filemon nin saray katrabahwan na ni Pablo (23-25)

1 Komo, Filemon, a mampablyen min peteg nin amigo tan katrabahwan.

Si Pablo ako a mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus.

Iti ya sawanin si Timoteo a busat tamo sa pammemper sin mansuraten koyayti komo, busat a Filemon,

2 tan kona anamaet nin dupong ran mammemper a mi-
didinep nin mangrayo konan Dios isen sa bali moyo, tan
wanin anamaet kona ni Apia* a busat tamo sa pammemper,
tan kona ni Arquipo a kapada min bilang nin sundalo' sa
trabaho mi.

3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren
tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon
mabistan kapapa'sar.
4 Busat a Filemon, mampakisalamatan koya lawas bana'
komo a Dios nin main ikon kongko tepe' nin dumasal ako
5 ta narnge-narnge' ko a maipa'ka' sa pangangawa'nan mo
konran sarba ran tutawo nan Dios tan sa pagmamatalek mo
kona ni Uunuren a Jesus.
6 Man'idasal ko a yupa' sa pagmamatalek mo tan bana' sa
pakasari'-sari' moyna nin sarban mabista nin man'ipaga'mor
nan Dios kontamo, ket main nin magwaan anan magwaan
nin say pakikalamo' mo konran tutawo nan Dios ta pigaw nin
maitandudo' ya si Cristo.
7 Anaod, napaririket tan naliwaliwa akon tuloy sa sain
nin pangangawa'nan mo konran tutawo nan Dios, busat, ta
pinaksaw moy nakem ra.
8-9 Ket bana' anaod ta wanin a pangangawa'nan mo konran
tutawo nan Dios, main pa nin dawaten ko komo. Magwa' ko
kumon nin igan-gan a gaw'en mo no ani a manepeg bana' sa
kapangyadian a nibi na anaod kongko ni Cristo, bale' wanin
man, dawaten koy inganga'do komo. Si'ko, si Pablo a sayay
masiken ana tan mangkapriso bana' sa katutulok ko konan
Cristo a si Jesus,
10 ket, painganga'do ako para konan saya nin kongko ket
nag'in koya nin anak yupa' sa nipangiparmaw ko kona sa
pammemper leleg nin iti kami sa priswan. Sya ket si Ones-
imo.*
11 Sa napalabas a panaon, kasa nin sirbi na komo bale'
sawanin masirbi yayna komo, tan wanin anamaet kongko.
12 Pasublien koyayna komo si Onesimo ket bana' sa
pammabli kon tuloy kona, bara'mo anan lamang nin
man'ipa'wit koyay puso' ko.
13 Rabay ko kumon nin mantiniwen koya yapo' iti ta pigaw
nin matulungan nako nin ikwintan tulong mo kongko leg'an
a mangkapriso ako bana' sa pangingipata-patanda' ko konan
Mabistan Patanda'.

---

* **1:2** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko, si ***Apia***, syay asawa na ni Filemon. * **1:10** Say rabay nan sarita'nen nin sitin ngaran a ***Onesimo***, masirbi.

14 Bale' kai ko nin gaw'en in nin kasa nin aburoy mo ta kai
ko rabay a napasu-pasuet ka sa panunulong mo kongko no
kai edet, nangibwat nin diri komo.
15 Anaod, magwa' a naisyay ya nin nadali' komo si Onesimo
ta pigaw nin sa isusubli' na ket kalamo' maynan anggan-
angga.
16 Sawanin, ambo' ya tana nin basta aripen no kai masurok
yayna dyan aripen ta sya, saya yayna nin mabli nin busat sa
pammemper. Mabli yan tuloy kongko, ket mas mabli ya et
nin adayo' komo, bana' ta aripen ma tan bana' ta mibsat kamo
konan Uunuren.
17 Anaod, ta man'ikwinta nakon talaga nin kalamo', akuen
ma pa si Onesimo nin kapadan pangangako' mo kongko.
18 No wadi' ta main nin kasalanan na o utang na komo,
si'koy singiren mo.
19 Kiten mo, si'kon diri a nanurat konan siti:
Si'ko si Pablo, si'ko a mamayad komo.
Kai koyna matkap nin itambay et nin utang mo kongko a
pagkamain mo nin byay a iti kona ni Cristo.
20 Anaod, busat, pagustwan mo in pa nin dawat ko komo
alang-alang sa pibsatan ta kona nin Uunuren. Paksawen mo
pay nakem ko ta mibsat ata kona ni Cristo.
21 Sinurat koyayti nin matalek ako a tumulok ka sa man-
dawaten kodti, tan tanda' kon masurok et pa et a gaw'en mo.

22 Anamaet, isadyaan rako pa nin mapagtuluyan kodsen
ta mampilalo ako nin iyaburoy na nin Dios a makasubli'
akodsen komoyo bana' sa kadadasal moyo.
23 Si Epafras, a sayay kapada kodtin mangkapriso bana'
sa katutulok na konan Cristo a si Jesus, mampakumustawen
naka.
24 Wanin ra anamaet nin kukatrabahwan ko a sara si Mar-
cos, Aristarco, Demas tan si Lucas.
25 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren a si Jesu-Cristo.

Konran Kapada kon HEBREO nin Pinili' nan Dios

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat konran Judio nin mantumumbok kona ni Jesus, kai nin tanda' no si'noy nanurat. Si gagara a sinurat ya ket ta pigaw nin mapagsen a nakem ra maipa'ka' sa pammemper ra. Bana' ta man'umabaw nin kasan tegen a idap, dandani rayna nin pauryan a pammemper ra kona ni Cristo ket sumubli' sarayna sa rilihyon ran Judio. Iti konan sitin surat mampau'nawan nasaradti nin mi'nem nin parso maipa'ka' sa panunusa nan Dios konran mamauryan sa pammemper ra kona ni Jesus (2:1-4; 3:7-19; 4:11-13; 5:11–6:12; 10:26-39; 12:25-29). Liwaliwawen nasara anamaet yupa' sa pangingipada na konra konran puon ra nin madaer sara sa pagmamatalek ra konan Dios (10:39–12:3). Mampagsenen nan nanurat a nakem ra yupa' sa pangingipatanda' na nin say maipa'ka' sa sangkata'gayan a kapapa'sar nan si syay Anak nan Dios.

Nipapalaway nayti e nin tulon bubagay a maipa'ka' kona ni Jesus:

Si primiro ket, sya a Anak nan Dios nin kasan tarana' tan kasan anggawan. Naadal na a katutulok konan Dios sin nangirangep yan dya'dya', ket bana' sa sain tan bana' ta syay Anak nan Dios, mas ata'gay yan adayo' dyan saray prupita tan si Moises, tan wanin et konran uanghil.

Ikarwa, say ginwa' na ni Jesus ket mas mablin adayo' dyan say man-gaw'en ran pupadi' ran Judio, kanya' nin sya a sinmili konra ta i'deng nasaran anggan-angga a tutawo konan Dios.

Ikatlo, bana' kona, nila'pos a pangingisalba konran tutawo bana' ta sya a maikana' nin mangwa' nin matukid a kaugalian ran Judio tan say gagara nin pangingida'ton nin uayep konan Dios.

Anaod, si nanurat, nibarita' nay maipa'ka' sa sain ta pigaw nin saray makabasa konan siti ket, mag'in nin ma'get a pammemper ra kona ni Jesus, mataman nin sabtan anan tuloy nin pakapai-paidap ra. Sa suyot a parti nan surat, binibilin nasaran maong ta pigaw nin kai sara nin kumadayo' konan Dios no kai edet, magkabyay saran mamaririket kona.

Say Linaman nan Sitin Surat

Sangkata'gayan ya si Cristo (1:1–10:18)

Nikiirgo yay Dios kontamo nin naipadalan na konan si saya a kapadan-kapada na (1:1-4)
Mas ata'gay ya anaod si Jesus dyan saray uanghil (1:5–2:18)
Si Moises, tagasirbi ya; Si Jesus, anak ya (3:1–4:13)
Say nikapadi' na ni Cristo, mas ata'gay dyan say nikapadi' nin naipatukdo' sa Gugan-gan (4:14–7:28)
Nipagamet ya kona ni Jesus a mas mabistan nitarato (8:1-13)
Nika' naya ni Jesus a mas mabistan da'ton (9:1–10:18)
Idengan moyoy magkabyay nin maikana' konan Dios (10:19–13:19)
Dumaer nin milalo sa nipangako' nan Dios (10:19–12:3)
Say idap nin irangep nan sayay tawo nan Dios ket nigagaran mangipatunong kona (12:4-10)
Parmawen moyo a magkabyay nin bilang sa pagkabyay nan Dios (12:11-29)
Say gugawa' nin maikana' sa adapan nan Dios (13:1-19)
Bindisyon tan masusuyot nin pangingigalang (13:20-25)

Nikiirgo yay Dios kontamo Yupa' konan Sya a Anak na

1 Sin saytaw sin nu'na, si Dios, nangusar yan nagsikabarang
nin padalan sa naduma-duman panaon ta pigaw nin nikiirgo
ya konran pupuon tamo. Niyusar nasaray prupita na sa
nipangwa' na nin wanin.
2 Bale' sa siti nin susuyot nin panaon, si nangipadalanan
nan Dios nin kiirgo kontamo ket, anak naya. Yupa' konan
sitin anak na, nagwa' nan Dios nin pinarsa a sarba nga'min
tan ipaikon na et kona a sarba nga'min.
3 Syay paka'kitan nin kata'gayan nan Dios tan pinakarupa
nayan Dios bana' ta no ani yay Dios, wanin ya anamaet.
Mangibwat sa pakayadi' nin irgo na tamo' nin sitin anak na
ket, mauksoy nayna a sarba. Sin naila'pos nayna a gawa' na ta
pigaw nin ringgasan natamo sa kukasalanan tamo, tinmekre'
ya nin itaw ya sa pawanan nan Dios nin Sangkata'gayan itaw
sa langit,*
4 ket pinag'in yan mas ata'gay* dyan saray uanghil. Kapada
a mas ata'gay ya dyan saray uanghil, si titulo a nibi nan Dios
kona ket mas ata'gay ya dyan say titulo ran uanghil.

Mas Ata'gay ya anaod tin Anak nan Dios Dyan saray Uanghil

---

* **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 8:1; 10:11-12. * **1:4** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'no yan mas ata'gay a si Anak nan Dios tan no pa'non adayo' a kapapa'sar tan nagwaan na sa Hebreo 7:7,19,22; 8:6; 9:23; 10:34; 11:16,35,40; 12:24.

5 Wanin ta kasa gapo nin anghil a namaritaan nan Dios nin wana,
“Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.”*
Kai na anamaet nibarita' nin Dios sa sayay anghil,
“Si'ta, mitraama ata.”*
6 Anaod, sin panaon anamaet nin nibaki' nayadti sa luta' a sya mansabtan yan Kaka*, wanan Dios,
“Matkap a raywen raya nin sarba ran uanghil ko.”*
7 Ibarita' na nin Dios maipa'ka' konran uanghil na a wana,
“Ibabaki' kosara ket
magwa' kosaran ibaki' sa naduma-duman padalan
bilang wadi', siri o apoy sara.”*
8 Bale' maipa'ka' konan Anak na, wanan Dios,
“O Dios, mag'adi' kan kasan anggawan
tan say pag'uuray mo ket matu'rir.
9 Kaririktan moy mapteg a gawa'-gawa' tan gura' moy duka'.
Ket bana' ta wanin, si'ko nin si Dios mo, tinudo' katan mag'in nin ata'gay sa sarba
tan ginwa' katan mas maririket dyan saray kalalamo' mo.”*
10 Wana et nin Dios,
“Si'ka, Uunuren, pinarsa may mundo sin tarana'
tan mataman nin say langit ket gawa' nin gamet mo.
11 Sarban sain nin pinarsa mo, makasa,
bale' si'ka, main ka anggan-angga.
Sain say pinarsa mo, umran nin kapada nin seket
12 ket kapadan panglus'ok mon manilin aysing,
galten tan silyan mo in.
Bale' si'ka, ambo' kan wanin;
kasan pangumanan mo tan kasan anggawan mo.”*
13 Kasa gapon lamang ni saya nin anghil a namaritaan nan Dios nin sayti e a nibarita' na konan Anak na:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
leg'an a sarba ran kuntra komo ket,
pasukuen kosaran liso sa adapan mo.”*

---

* **1:5** Kanta 2:7; Ginwa-ginwa' 13:33. * **1:5** 1 Cronica 17:13. * **1:6** ***Kaka*** - Mansabtan ya si Jesus nin Kaka bana' ta: 1) man'ikwinta yan kaka ran tutawo a pinag'in nan Dios nin a'nak na (Roma 8:29); 2) say sarba nga'min nin pinarsa, ket nibi kona a bilang nipatawir nan Dios; 3) syay u'na nin pinasubli' nan mabyay nin Dios ket nuli' yadtaw sa langit; 4) mas ata'gay ya dyan say sarba nga'min. * **1:6** Siti nin mabasa sa Deuteronomio 32:43a ket syay nipangipataros sa irgon Griego nin wanan mabasa sa irgon Hebreo sa U'nan Tistaminto. * **1:7** Kanta 104:4. * **1:9** Kanta 45:6-7. * **1:12** Kanta 102:25-27. * **1:13** Kanta 110:1; Ginwa-ginwa' 2:34.

14 Si'no sarayti anaod saray uanghil? Ispirito sarayti
nga'min nin mampagsirbi konan Dios ket, ibaki' nasara nin
tumulong konran tutawon maisalba.

2

Dalepdepen Moyoy Maipa'ka' sa Nikaisalba moyo

1 Bana' anaod ta wanin anay kata'gayan nan Anak nan Dios,
kanya' nin matkap a amingawen tamon maong a maipa'ka'
kona nin niyakay kontamo ta pigaw nin kai atamo nin
matawtaw.
2 Anaod, say Gugan-gan a nipataoy yupa' konran uanghil*
ket matkap talagan tukiden ket, si si'numan a sinmubag,
dinusa yan manepeg sa barang nipanubag na.
3 Ay ket, madusa atamon mas mabyat nin adayo' no
gurutan tamo a pinasyan anda' a nikaisalba tamo nin
ginwa' nan Anak; kai tamo gapo nin mapal'isan in.* Si
Uunuren tamo nin diri nin si Jesus a nu'nan nangibarita' nin
maipa'ka' sa pangingisalba na kontamo ket saray nakarnge'
kona, nipatandaan ra anamaet kontamo tan tinistigusan ray
katutu'wan.
4 Si Dios anamaet, pinatutu'wan nay nipatanda' ra yupa'
sa man-gaw'en nan makapaka'ngap nin pakatandaan a nan-
gibwat kona tan nagsikabarang a mumilagro, tan yupa' sa
nipuya' na konra nin niduma-duman pakababa' a mangib-
wat konan Ispirito na, dipindi no si'noy napili' nan puyaan.

Si Jesus, syay Bida tamo

5 Matkap tamo et anamaet nin amingawen in nin
maipa'ka' kona ta konan nadundon li' nin sangkamundwan
a man'ibarita' ko, ambo' nin saray uanghil a pinili' nan Dios
nin manga'get li' no kai saray tutawo,
6 ta main nin partin Masanton Kasuratan nin wanti ey
mabasadtaw,
“O Dios, ani ket a tawo? Basta tawo sara
bale' mapanemtem mosara tanan pirmi
tan pagawan mosara!
7 Nikwa mosara et sa butang nin ayupa' dyan saray uanghil
sa anted a panaon,
ket a lamang ginun-gunawan mosara nin pakayadi'
tan kagalangan a bara'mon sayay adi',*
8 ta nikwa mo a sarban bubagay sa pakauray ra.”*

---

* **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38; Galacia 3:19. * **2:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:27,30-31; 12:25-29. * **2:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan tinudo' mosaran mag'uray sa ginwa' mo.* * **2:8** Kanta 8:4-6.

Ket bana' ta nikwa nan Dios a sarban bubagay sa pakauray
nin tawo, ma'kit tamo edet a kasa li' gapo nin animan nin
ambo' nin iti sa pakauray nin tawo.
Wanin man, sawanin nin panaon, say sarba ket ambo' et
nin talagan iti sa pakauray nin tawo.
9 Mataman bale' nin wanin, ma'kit tamo nin iti yayna
sa u'na tamo si Jesus! Nikwa nayan Dios sa "butang nin
ayupa' dyan saray uanghil sa anted a panaon" sin nag'in
yan tawo ket, bana' sa nipati na, ginun-gunawan nayaynan
"pakayadi' tan kagalangan nin bara'mon sayay adi'." Bana' sa
kamaungan nan Dios, pinati ya si Jesus ta pigaw nin awiten
nay dusan patiti nin barang sayay tawo.
10 O', pinarsa na a sarba nin Dios tan say sarba ket para kona
ket, nigagara na a ika' nasara sa pinasyan anda' nin Pag'adian
na, saray abaw a mantawagen nan a'nak na. Edet, maibagay
a yupa' sa nipangirangep na nin dya'dya' ni Jesus nin kapadan
pangirangep ra, ket ginwa' nayan Dios nin maikana' nin peteg
nin syay Bida ran saray naisalba.
11 Maibagay a nangirangep yan dya'dya' ta, syan si Jesus
nin mampangitalaga konran tawo konan Dios, tan saran
man'italaga na ket sayan-saya a parihon pamilya ra. Ket,
bana' ta wanin, kai na iding'ey a tawagen natamon bubsat na.
12 Wanti e nin nibarita' na,
"Ipatandaan ko konran bubsat ko a maipa'ka' komo, O Dios,
tan sa busel mi nin sarban mangrayo komo, mangansyon
akon pangrarayo komo."*
13 Wana et anamaet,
"Si'ko, mampagmatalek ako konan Dios."*
Wana et,
"Iti kami nin saray a'nak nan Dios a nipya na kongko."*
14 Bana' ta saraytin a'nak nin mantukuyen na ket tawo
sara nin naiketeg nin mati a lalaman ra, si Jesus anamaet
ket nag'in yan tawo nin mati anamaet. Ket dinalanan nay
patiti ta pigaw nin mangibwat sa patiti na ket, madaeg nayay
Dimunyo a syay mampag'uray konran saray naiketeg nin
mati.
15 Nati ya anaod ta pigaw anamaet nin maglat nasara sa
pa'sar nikaigalot ra sa li'mo sa patiti leleg raynan nabyay.
16 Anaod, tanda' tamo a ambo' nin saray uanghil a nigagara
nan tulungan, no kai saray tawon maikwintan puri na ni
Abraham.*
17 Bana' konan siin nin rason a pinangirangep nayan Dios
si Jesus nin say sarban dalanan tamo nin si'tamon tawon

---

* **2:12** Kanta 22:22. * **2:13** Isaias 8:17. * **2:13** Isaias 8:18. * **2:16** Nikwinta saran puri na ni Abraham bana' sa pagmamatalek ra (Isaias 41:8-9; Galacia 3:29).

bubsat na. Matkap a wanin ta pigaw nin mag'in yan si
Sangkata'gayan nin Padi' tamo* a makakiingar ya kontamo,
tan maipa'kit a mailalwan ya sa bubagay maipa'ka' konan
Dios, tan ta pigaw nin maariglo nay kukasalanan ran saray
tutawo na.
18 Tanda' tamo anaod a manepeg a pinangirangep yan
wanin ta, bana' ta dinalanan nayna a nangirangep nin idap
nin tinukso, mababa' nasara anamaet nin tulungan a man-
tukswen.

3

Si Moises, Tagasirbi ya; Si Jesus, Anak ya

1 Bana' anaod sa sain, si'kamo bubsat nin ikon nan Dios
bana' ta makakirama' kamo sa nipanagyat na mangibwat
sa langit, adalen moyoy maipa'ka' konan si man'ipatandaan
tamon Sangkata'gayan nin Padi' tan Ibabaki'* nan Dios kon-
tamo maipa'ka' sa pammemper tamo, sya si Jesus.
2 Maruros a nakem nan tinmulok sa nipagwa' nan Dios
a syay nanudo' kona, kapada a si Moises ket maruros a
nakem nan tinmulok sa nipagwa' nan Dios kona sin saytaw
maipa'ka' konran pa'sar pammali nan Dios nin nipagamet
nan Dios kona.
3 Bale' si Jesus, mas maikana' ya sa alaki nin kagalangan
dyan si Moises, nin kapada a si nama'deng nin sayay bali
ket mas maikana' ya sa alakin kagalangan dyan si balin
nipa'deng na
4 ta no main nin nipa'deng, main nin nangipa'deng.
Sawanin, si Dios a nangwa' sa sarba nga'min.
5 Ket si Moises, mailalwan yan tagasirbi sa sarban iti sa
pa'sar pammali nan Dios. Nami yaynan pau'na sa ipatandaan
na li' nin Dios.
6 Si Cristo, mailalwan yan lamang sa pa'sar pammali nan
Dios. Bale' syay Anak a nipagamet nan Dios kona a pa'sar
pammali na tan sitin pa'sar pammali na ket si'tamo dapot
no dumaer atamon mampilalo kona tan sa sirirket nin
panana'gan tamo sa sarban nipangako' na ni Cristo kontamo.

*Pakanda' nin Andi' nin Gurutan a Niyuprisi nin Paka-
painawa*

7 Bana' sa sain, pakanda' kamo ta wanti e a wanan Ispirito
nan Dios,
“Sawanin ana, reng'en moyoytin wanan Dios!
8 Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon
moyo a kinuntra rako,

---

* **2:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 5:1-10. * **3:1** Saytin rwan titulo na ni Jesus, kadmang nin trabaho ra ni Aaron tan ni Moises sa u'nan pitarato nin Dios tan tutawo.

a bilang sin sinubok rako sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.
9 Mataman nin sa leleg nin a'pat a pulo' a taon ket na'kit ray mumilagro nin ginwa-ginwa' ko,
sinubuk-subok rako et.*
10 Ket bana' ta wanin, pinasyan sager ko konran sarayti
ket wangko, ‘Say tikapen ra ket say mangibarang tanan pirmi tan kai ra gapo nin adalen no ani a karabayan ko para konra.’
11 Ket sa sager ko, nisamba ko a wangko,
‘Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.’ ”*
12 Bubsat, pakanda' kamo a kasadsen komoyo nin duka' a pinanakem nan kai mamper ket bana' sa sain, gurutan nayay Dios a sibibyay.
13 Anaod, mintras a main et nin panaon, lawas tamon pak-sawen a nakem nin saya tan saya ta pigaw nin kasa ni saya kumon a matib'ey a ulo na nin kisyay ya bana' ta naitawtaw ya nin sain say ambo' nin matunong sa pangingikit nan Dios.
14 O' a ta kirama' atamo sa sarba nin iti kona ni Cristo dapot no dumaer atamo sa say nakaipatukduan nin puon nin pangingilalo tamo kona.
15 Matkap tamo a dumaer leleg nin maibarita' na et nin Ispirito nan Dios a,
“Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!
Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon moyo a kinuntra rako.”
16 Pakanda' kamo anaod ta, si'no sarayti konran saray pupuon tamo a abirno nin narnge' raynay busis nan Dios ket kinuntra raya et a lamang? Kasa anaod nin raruma no kai saraytaw saray nilakwan nan nipal'is ni Moises sa Egipto.
17 Si'no sarain anamaet saray si Dios ket masager ya konra sa leleg nin a'pat a pulo' a taon? Saraytaw nin lamang. Nagkasalanan sara konan Dios, kanya' nin dinusa nasara tan nati-nati saradtaw sa lugar a kasan tawo.
18 Si'no sara et a nisamba na nin Dios sin sa sager na ket wana, “Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko”? Kasa anaod nin raruma no kai saray kai nin tinmulok kona.
19 Ma'kit tamo edet sa sain nin nangyadi' a kai ra nin naga'muran a pakapainawa nin nisadya' na para konra bana' ta kai sara nin namper kona.

---

* **3:9** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 15:22-25; 17:1-7; 32:1; Bilang 14:1-11.
* **3:11** Kanta 95:7b-11; Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35.

4

1 Edet, si pangako' nan Dios a main ana nin pakapainawa
nin nisadya' na nin kiramaan tamo ket main ya et. Ket bana'
ta wanin, pakandaen tamo a kasa ni saya kontamo a kai et nin
mangkirama' ana sa sain,
2 ta si'tamo, narnge' tamoya anamaet a Mabistan Patanda'
nin kapada a narnge' rayan pupuon tamo sin nu'nan panaon.
Bale' sitaw nin narnge' ra ket kasan nag'in nin kakanaan na
konra bana' ta sin narnge' raya ket kai raya nin timper.
3 Anaod, mangibwat sa pagmamatalek tamo ket makaki-
rama' atamo ta kai sara nin nakakirama' taw saray kai nin
namper, bana' ta wanti ey wanan Dios maipa'ka' konra,
“Sa sager ko, nisamba ko a wangko,
‘Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya'
ko.’* ”
Say tutuo ket, kai sara nin kirama' mataman no naisadya'
anan gindat ti a pakapainawa nangibwat et sin naparsa
nayna nin Dios a sarba.
4 Tanda' tamo a naisadya' in ta main nin mabasa tamo sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' konan ikapiton awro a wana,
“Sin ikapiton awro, si Dios, pinainawa ya bana' ta nayadi'
nayna a gawa' na.”*
5 Umanen koyay nibarita' nan Dios a wana,
“Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.”
6 Ket ma'kit tamo sa sain a main nin nisadya' nan paka-
painawa nin Dios tan nigagara na a main nin kirama'.
Saraytaw bale' saray nu'nan nakarnge' konan siin a mabistan
patanda', kai nasara nin inaburuyan nin Dios nin kirama'
itaw bana' ta kai sara nin tinmulok kona.
7 Ket, nangitalaga ya anamanaet a Dios nin saya nin awro,
a siti ket sawanin ana. Anaod, sin napalabas anay anron
panaon nangibwat sin kai sara nin nakakirama' sa sain nin
pakapainawa, si Dios, tininreg naya si Adi' David ket wana
nin naibarita' koyna,
“Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!
Andi' nin matib'ey a ulo moyo.”*
8 Mantumuloy ya et edet a pangako' nan Dios ta, no sitaw
si lugar a nangikaan ni Josue* konran pupuon tamo ket
syaynaytaw a peteg nin pakapainawa a nisadya' nan Dios
para konra, kai yayna kumon nangitalaga a Dios nin saya
anamanaet nin awro a saray tutawo ket makakirama' sara.
9 Ket ta wanin anaod, main in et nin naiduman paka-
painawa nin nisadya' nan Dios para konran tawo na.

---

* **4:3** Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35; Kanta 95:11. * **4:4** Genesis 2:2.
* **4:7** Kanta 95:7-8. * **4:8** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Josue*** sa Glusaryo.

10 Anaod, si si'numan a mangkirama' ana sa sitin pakapainawa nin nisadya' nan Dios, mampainawa yayna anamaet mangibwat sa gugawa' nan diri* kapada a si Dios ket nipainawa yayna ta nakumplito nayna a gawa' na.
11 Si'tamo edet, asikaswen tamon maong a kirama' atamo sa pakapainawa nin nisadya' nan Dios para kontamo, ta pigaw nin kasa ni saya kontamo a miugot sa pakasida' nin bilang konran saraytaw saray pupuon tamo a kai nin tinmulok sa nibarita' nan Dios konra.
12 Gaw'en tamo in bana' ta say irgo nan Dios ket mabyay nin makapangyayadi' tan main nin magwa'. Mas makagwa' dyan si sayay daga nin midmang a tadem na. Sumulpot a irgo nan Dios sa sangkaararman nan kararwa tan kanakman nan tawo tan masukisok na mataman et say sangkaadiwan ana nin man'isipen tan man'apesen tamo.
13 Kasaynaod nin maiyadi nin animan konan Dios, nin si'numan. Sarba nga'min, nakapadar sa pangingikit na, tan kona, kikwintawan atamo sa sarba.

Si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, si Anak nan Dios

14 Anaod bana' ta nakapadar atamo konan Dios, bubsat, tumarig'en atamon iti konan si man'ipatutuo tamo. Pakatarig'en atamo anaod bana' ta main nin Sangkata'gayan nin Padi' tamon naiduman adayo', ta linmuob yan itaw sa adapan nan Dios sa langit, tan siti ket si Jesus nin Anak nan Dios.
15 Pakatarig'en atamo et ta siti nin Sangkata'gayan nin Padi' tamon si Jesus, makataros ya tan makakiingar ya kontamo sa kakapuyan tamo bana' ta nadalanan na a tinukso sa sarban padalan, kapada a matukso atamo anamaet. Wanin man, sya, kai ya gapo natukson nakagwa' nin kasalanan.
16 Edet, kumadani atamo nin siiilalo konan Dios a syay subor nin sarban inganga'do ta pigaw nin inganga'dwen tan tulungan natamo sa udas nin pakatkapan tamo.

5

1 Saray napili' nin Sangkata'gayan nin Padi' ran Judio, tinudo' sara nin mangi'deng konran tutawo konan Dios. Trabaho ray mangiprisintan rurigalo ran tutawo konan Dios tan duda'ton para sa kukasalanan ra. Tawo ya tamo' a sayay padi'
2 nin makagwa' yan abas, kanya' nin mapangabot yaynamaet konran kapada nan tutawo nin nalingo bana' ta kurang a pakatanda' ra.

---

* **4:10** Si Cristo, kinumplito naynan ginwa' a gawa' para kontamo kanya' nin mangkirama' atamoyna sa sitin pakapainawa. Bilang sa wanti a mabasa sa Efeso 2:8-10; Nipadar 14:13.

3 Ket bana' anaod ta malingo ya anamaet a lamang, matkap
nay mangiprisinta nin da'ton para sa pakapirduna nin
kukasalanan nan diri bilang anamaet a lamang sa pangipris-
inta nan da'ton para konran tutawo.
4 Bilang tanda' tamo, kasan si'numan a mag'in nin
Sangkata'gayan nin Padi' sa karabayan nan bukod, no kai
edet, matkap a pinili' nayan Dios nin makakalap konan sitin
ata'gay nin butang a bilang sin pinili' naya si Aaron*.
5 Wanin a lamang anamaet, si Cristo, kai na nin nipata'gay
a lalaman na nin diri nin mag'in nin Sangkata'gayan nin Padi'
no kai edet, si Dios a nanudo' kona ta wanan Dios kona,
“Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.”*
6 Wana et nin Dios a mabasan lamang sa Masanton Kasur-
atan,
“Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a
say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni
Melquisedec*.”
7 Sin iti ya et nin mampagkabyay sa luta' si Jesus, inmakis
yan dinmasal tan inmay'ay konan Dios nin makababa' nin
mangiligyas kona sa patiti. Bana' sa masulit nin karabayan
nan tumulok ni Jesus kona, nangrenge' yay Dios sa dasal na
8 ket naadal nay pipa'kaan nin katutulok mangibwat sa
nipangitpel na nin dya'dya' nin dinalanan na mataman no
Anak nayan Dios.
9 Ket sin naadal naynan maong, nag'in syay Puon nin
Anggan-anggan Pakaisalba ran sarba ran tumulok kona.
10 Wanin bana' ta si Dios, tinudo' nayan Sangkata'gayan nin
Padi' nin kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.

Suetan moyon Maga'muran a Man'ilalwan tamo

11 Abaw et a rabay kon ipatandaan komoyo maipa'ka' ko-
nan siin, bale' maidap kon magwa' bana' ta matamlad kamon
manaros.
12 Na'teng kamoynan mammemper ket, sa eteng ana,
makaiyakay kamoyna kumon nin raruma, bale' kai, ta
anggan sawanin, matkap et nin iyakay komoyo a panaranaan
nin adalen* sa nibarita' nan Dios. Bara'mon mamaanunor
kamo nin pa'sar gatasen kamo anaet imbis nin mampangan
kamoynan matib'ey nin kanen.
13 Anaod, si sayay pa'sar gatasen et sa pammemper, kai na
et nin napasal nin pibarawesen no ani a mapteg tan abas.

---

* **5:4** Exodo 28:1. Si ***Aaron***, syay sangkau'nawan nin nag'in nin padi' ran Judio. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **5:5** Kanta 2:7. * **5:6** Kanta 110:4. Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Melquisedec*** sa Hebreo 7:1–8:2; Genesis 14:17-20.
* **5:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 6:1-2.

14 Bale' saray mangatuntawoyna sa pammemper,
makataros sarayna nin kukatutu'wan a pa'sar matib'ey
nin kanen, ta naparmaw sarayna ket mapibarawes raynay
matunong tan duka'.

6

1 Ket, matkap a umarunsa atamoyna nin mag'in anan man-
akem sa pammemper. Andi' tamo anamana nin umanen a
panaranaan nin pag'aadal tamo maipa'ka' sa byay tamo a iti
kona ni Cristo. Kai mi ana anaod kumon nin matkap nin
sublien nin ipapalaway a bubagay a naiyakay ana komoyo
a bilang say pangungurot tamo sa gawa'-gawa' nin kasan
kakanaan sa pangingikit nan Dios tan say maipa'ka' sa pag-
mamatalek tamo kona
2 tan say maipa'ka' sa pakaparinggas, say pangrisibi konan
Ispirito na, say isusubli' ran mabyay nin nunati tan say
paninintinsya na li' nin Dios nin pakadusa anggan-angga.

3 Sawanin, umarunsa atamoynaod ana! Bale' pakandaen
moyo. Bangli' no kai na nin aburuyan nin Dios
4 ta kasayna gapon magwa' nin rimidyo ta pigaw nin ma-
pagbabawi' sara anamanaet a saray wanti e:

Alimbawa' ket main nin tutawo nin napalawayan nayna
nin Dios a kanakman ra maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo ket,
nasari' raynay kaabigan a mangibwat konan si rigalo na
nangibwat sa langit tan, katagem rayaynay Ispirito nan Dios
tan,
5 mangkasari' raynay mabistan nipangako' nan Dios tan
say pakayadi' na nin maipadar li' nin liso no marate' a
panaon.
6 Wanin man, ginurutan ra et a ginwa' nan Dios. Ket,
kasayna gapon rimidyon mapasubli' sara anamanaet konan
Dios ta bara'mon sinintinsyawan rayan diri anamanaet nin
ipasak sa kudos a Anak nan Dios tan mambyan rasaray
tutawo nin rason a tuya'-tuyaen raya.

7 Anaod, si'tamon tutawo, maiyarig atamo sa luta' a pirmin
marapeg. Say bindisyon nan Dios, iti sa luta' nin abaw a
prudukton makalap kona para konran saray mampangalila'
8 bale' no sitin luta' ket tubuan ya tamo' nin dikot tan
didiwi, kasan sirbi na ket dandani yayna nin pauryan tana
tan parisen.

9 Bubsat, mataman bale' nin wanin a wangko, matalek ako
a say kapapa'sar moyo no maipa'ka' sa nikaisalba moyo ket
mabista.
10 Anaod, mapteg yay Dios ket kai na nin lingwanan a
pangangado' moyo tan say maabig a ginwa-ginwa' moyo para

kona a man'ipa'kit moyo et anggan sawanin sa man-gaw'en
moyo para konran kapada moyon tutawo nan Dios.
11 Ket, rabayen min tuloy a, say barang saya komoyo ket
ituluy-tuloy nay suet tan seseg na anggan rumate' ya si
Cristo ta pigaw nin maga'muran moyo a sarban mabistan
man'ilalwan moyo.
12 Anaod, kai mi nin rabay a tumamlad kamo no kai edet,
arigen moyo sarain saray maanos nin mampagmatalek ko-
nan Dios, ket bana' ta wanin ra, ga'muran ra li' a nipangako'
na nin Dios.

Sigurado a Nipangako' nan Dios

13 Alimbawa', sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham,
nipatutuo na sa lalaman na nin diri a tukiden nay pangako'
na ta kasaynan si'numan nin ata'gay et nin magwa' nan
sambawan,
14 ket wana kona ni Abraham,
“Ipangako' ko nin bindisyunan kata anaod tan
gaw'en kon pinasyan ka'bawan ra li' nin puri mo.”*
15 Edet, si Abraham, pinasyan anos nan tinma'gan ket
naga'muran nay nipangako' na nin Dios.*
16 Anamaet a lamang, si sayay tawo, no rabay nan
pa'geten a animan nin pipapagket sa sayay pididimandawan,
sumamba ya nin usaren nayay ngaran nan mas ata'gay dyan
sya. Ket pibuknulen anaod nin samba a pipapagket.
17 Bilang sa wanin si Dios ket, sa karabayan na nin ipa'kit
konran tutawo na nin nagpangakuan na a kasan dwadwa nin
tukiden nay nipangako' na konra, sinmamba ya anamaet.
18 O', rwan bagay a ginwa' nan Dios, nagpangako' ya tan
sinmamba ya nin tukiden nay nipangako' na. Kai nin mangu-
man in ta kai nin magwa' a mibula'-bula' yay Dios. Ginwa'
na in a rwa ta pigaw nin si'tamo nin nako nipaisalipne' sa
pangangampaya' na, mapaririket atamon maong bana' kona
ta napagsen atamo sa pangingilalo tamo sa nipangako' na.
19 Bilang sayay pundo, siti nin pangingilalo tamo ket
madaer tan paniguradwan ya sa byay tamo. Mangipunta
yadtaw kontamo sa adapan na nin Dios sa rubari' nan
kurtina* sa Timplo sa langit
20 bana' ta linmuob yaynadtaw si Jesus nin nu'na kon-
tamo. Sawanin mangingisa'le' yadtaw para kontamo ta
Sangkata'gayan nin Padi' tamoya anggan-angga nin kapadan
nikapadi' na ni Melquisedec.

---

* **6:14** Genesis 22:16-17. * **6:15** Mangibwat sin nu'nan nipangako' nan Dios in (Genesis 12:2,4) angga sin naiyanak ya si Isaac (Genesis 21:5), rwampulo' tan limay taon a napalabas. A'nem a pulo' a taon anamaet a napalabas ba'yo ya nangapo si Abraham (Genesis 25:26). * **6:19** Levitico 16:2.

7

Mas Ata'gay a Nikapadi' na ni Cristo dyan ni Aaron

1 Anaod, siti si Melquisedec, adi' ya intaw nin syudad nin
Salem. Padi' ya et nin nagsirbi konan Dios a Sangkata'gayan
sa Sarba. Ket, sa ni'sa nin nirarate' ra ni Abraham nin ibat
nikigira nin tinalo rasara a a'pat a uadi', si Melquisedec,
sinna' naya ket binindisyunan naya si Abraham,
2 tan binyan naya anamaet ni Abraham nin kakapulo' nin
sarban nakalap na sa gira. Mu'na-mu'na, maimatunan tamo
a pinangaranan yan "Adi' a mag'uray nin matunong" ta siin
a katarusan nan si Melquisedec nin ngaran na. Ket adi' ya et
nin Salem a say rabay nin irgwen "Adi' a mamagkamain nin
katinekan."*
3 Saya et, kasan mabasan pakatandaan maipa'ka' konran
ama tan ina na, o konran pupuon na, o sa tinmaranaan na
tan sa nanganggawan na. Kanya' nin kapada nan Anak nan
Dios, magnayon a padi' ya anggan-angga.
4 Kiten tamo tana no pa'no na kata'gay ni Melquisedec!
Mismo nin si Abraham a tanda' tamo nin sangkata'gayan
nin puon tamo, ket nami ya kona nin kakapulo' nin sarban
nakalap na sa gira.
5 Anaod, sin saytaw, nigan-gan saray pupadi' nin Judio
a puri na ni Levi sa Gugan-gan a naibi kona ni Moises, a
nangalap sara nin kakapulo' nin sarban kayamanan ran
sarba ran kapada ran Judio. Kinalapan rasara mataman no
kapada rasara nin puri na anamaet a lamang ni Abraham.
6 Bale' si Melquisedec, kuntra konra, ambo' naya nin puri
ni Levi. Wanin man, nami ya kona si Abraham nin kakapulo'.
Ket anamaet, si Melquisedec, binindisyunan naya a
tawon dirin nagpangakuan naya anaod nin Dios, si Abra-
ham.
7 Tanda' bale' nin ka'bawan a si mamindisyon ket mas
ata'gay ya dyan si bindisyunan na.
8 Siti et e, saraytaw saray pupadi' nin pupuri na ni Levi,
nangalap saran kakapulo' ket nati saran lamang, bale' si
Melquisedec, sa naibarita' maipa'ka' kona a mabasa sa
Masanton Kasuratan, mabyay ya et.
9 Anaet, si Levi, syay puon ra nin sarba ran pupadi' nin Ju-
dio a nangalap nin kakapulo'. Bale' sin nami yan kakapulo'
si Abraham kona ni Melquisedec, maibarita' anan lamang
a nami ya anamaet si Levi kona ni Melquisedec.
10 Maibarita' tamo nin wanin bana' ta, sin nami yan kaka-
pulo' si Abraham kona ni Melquisedec, naisakop nayayna si

* **7:2** Sayti nin maipa'ka' konra ni Abraham tan Melquisedec, mabasa sa Genesis 14:17-20.

Levi bana' ta puri naya ni Abraham, mataman nin kai ya et
nin naiyanak sin saytaw si Levi.
11 Sawanin, say nikapadi' na ni Aaron a sya puri naya ni
Levi, ket gaw'en nin magkuri a Gugan-gan konran tutawo.
Ket no mapapteg saray tutawo sa pangingikit nan Dios man-
gibwat sa nipagkuri nin Gugan-gan ran saraytaw nin pupadi',
kai ana kumon matkap a main et nin sakalakon klasi sa nika-
padi' na ni Aaron. Bale' matarusan a kai sara nin mapapteg
ta mansabtan nan Dios a say nikapadi' nan Uunuren tamo ket
kapada nin nikapadi' na ni Melquisedec.*
12 Anaod, no main nin nasilyan sa klasin nikapadi', matkap
a main anamaet nin masilyan sa panumbukan maipa'ka' sa
sain.
13 Ket ma'kit tamo a nasilyan ana a klasin nikapadi' ta
si Sangkata'gayan nin Padi' a man'irgwen tamo ket ambo'
nayan puri ni Levi, no kai nangibwat ya sa sakalakon puri.
Konan siin nin puri ket kasa et gapo nin nagsirbi sa altar
bilang padi' ta
14 naisurat a, si Uunuren tamo, nangibwat ya sa puri na ni
Juda. Ket kasa gapo nin naisurat sa Gugan-gan a nipataoy
yupa' kona ni Moises maipa'ka' sa pag'in nin padi' mangibwat
sa puri na ni Juda.
15 Mas lalon mapalaway nin ma'kit a nasubrayan anay
kapapa'sar nin nikapadi' tan Gugan-gan nin mantumbuken
no mapanemtem tamo a main anan pinag'in nin padi' a say
nikapadi' na ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.
16 Kai ya nag'in nin padi' bana' ta puri naya ni Levi a siin
a panumbukan a nibi nin Gugan-gan, no kai edet, nag'in yan
padi' nangibwat sa pakayadi' nin byay a kai nin madaeg nin
patiti.
17 Wanin a wanan Dios kona nin mabasa tamo sa Masanton
Kasuratan. Wana,
“Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a
say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.”*
18 Anaod, ginlat ana a panumbukan sa nikapadi' ran puri na
ni Levi bana' ta kai nin maiyarak a tutawo konan Dios. Kasan
kaalagawan
19 bana' ta kai atamo mapag'in nin mapteg sa pangingikit nan
Dios. Ket bana' ta wanin, si Dios, nangikwa yan sakalakon
klasi nin nikapadi' ket mas main nin ilalo tamo ta, konan siin
nin klasin nikapadi', magwa' tamoynay umarak sa adapan
nan Dios.
20 Siti et e: Main nin nisamba na nin Dios sin pinag'in nayan
padi' si Jesus!

---

* **7:11** Hebreo 5:6; 7:17; Kanta 110:4. * **7:17** Kanta 110:4.

Sin pinag'in nasara nin pupadi' taw saray pupuri na ni Levi
ket kai ya nin sinmamba.
21 Bale' anaod si Dios, sinmamba ya kona ni Jesus nin wana,
“Si'kon si Dios, isamba koyti ket kasan sapo nin mangyadi':
Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga.”*
22 Kanya' nin anggan sa sain nin punto ket ginwa' naya si
Jesus nin syay mampiga'get konan sitin ba'yon nitarato* na
a mabista nin adayo' dyan si gindat.
23 Saya et, abaw saray pupadi' sa nu'na nin klasin nikapadi'
ta nasilya-silyan sara no nati yaynay saya.
24 Kuntra si Jesus, bana' ta mabyay ya anggan-angga, kai nin
matkap a kasilyan na nin padi'.
25 Ket bana' anaod ta wanin, maisalba nasaran lawas tan
peteg a sarban tutawo nin bana' sa pagmamatalek ra kona ket
kumadani sara konan Dios. Wanin ta maisa'le' nasara tanan
pirmi konan Dios para sa tulong na konra bana' ta mabyay ya
anggan-angga.
26 Ket ma'kit tamo a siin a klasin padi' a maibagay para
kontamo. Makaparirikat ya konan Dios ta sin nagkabyay yan
sayay tawodti sa luta', kai ya gapo nin nagkasalanan, tan kasa
gapo nin kadukaan nin iti kona. Kasa gapo nin nakairanudan
na sa gawa'-gawa' nin tutawon makasalanan. O', pinata'gay
ya sa pag'in nan padi' nin kasan kipada itaw sa langit.
27 Kai ya matkap nin nangiprisinta nin da'ton nin inawru-
awro bilang konran saray nu'nan Sangkata'gayan nin Padi'.
Nangida'ton sara, mu'na para sa kukasalanan ran diri, mi'sa
para sa kukasalanan ran tutawo. Siti nin Sangkata'gayan nin
Padi' tamo, pini'sa-pi'sa nayna a nipangiprisinta nin masadag
nin da'ton para kontamon tutawo sin nibi nan nida'ton a
lalaman nan diri.
28 Anaod, saray nag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' nan-
gibwat sa nibin panumbukan nin Gugan-gan, abaw a kaka-
puyan tan pagkurangan ra.
Bale' sin nayadi' ana nin naibi a Gugan-gan, si Dios, tinudo'
naya nin sinambawan na a gaw'en nayan Sangkata'gayan
nin Padi' a saya a syay si Anak na. Sya, nasubok yayna ket
masibulot nan nagwa' nga'min a sarban pakatkapan* ta
pigaw nin magsirbi ya lawas nin padi' para konran tutawo
na.

8

Nipagamet ya kona ni Jesus a Mas Mabistan Nitarato

---

* **7:21** Kanta 110:4. * **7:22** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ***ba'yon nitarato*** sa Glusaryo. * **7:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 2:10,17-18; 5:8-9.

1 Ket say sarban sain nin nibarita' ko komoyo, wanti e a
rabay nin irgwen:
Main anan Sangkata'gayan nin Padi' tamo nin bilang sa
man'ibarita' mi. Sya, nakatekre' yadtaw sa lugar nin ka-
galangan sa adapan nan Sangkata'gayan nin Dios itaw sa
langit.
2 Itaw ket man-gaw'en na a nikapadi' na sa peteg nin
Pangraywan itaw sa langit a ambo' nin tawo a nangipa'deng
no kai si Dios.
3 Anaod, si barang sayan Sangkata'gayan nin Padi', tinudo'
ya nin mangi'deng konran tutawo konan Dios nin mangipris-
inta nin rurigalo tan da'ton kona, kanya' nin matkap a main
anamaet nin ida'ton na nin sitin Sangkata'gayan nin Padi'
tamo para kontamo.
4 Ket no iti ya et kumon sa luta', kai ya gapo nin nag'in
nin padi' bana' ta main sarayna a tinudo' nin pupadi' nin
mampangiprisintan rurigalo nin maitukoy sa panumbukan
nin nibin Gugan-gan.
5 Sain nin pagsisirbi ran sarain nin pupadi' ket bara'mon
alina tamo' bana' ta man'iritrato ya tamo' a pangraywan nin
peteg a itaw sa langit. Tanda' tamon wanin bana' ta si Dios,
binibilin nayan maong si Moises sin man'ipagwa' na kona a
pamma'deng nin Abung-abong na. Anaod wana nin Dios,
“Pakandaen mon gaw'en a sarba nin bilang sa wantaw sa
nipa'kit kodtaw komo sa talugtog.”*
6 Bale' si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, itaw ya sa langit
ket nanga'mor yan mas ata'gay a klasin nikapadi' dyan sarain
a pupadi'. Makakipada a nikapadi' na sa mas mabistan
nitarato a man'ipasigurado na konan Dios tan saray tutawo
ta naipatukdo' ya sa mas mabista nin pangako' nan Dios.
7 O' mas mabista yaytin nitarato na ta no sitaw si nu'na
ket kasan pagkurangan na nin mangikadani kumon kontamo
konan Dios, kai kumon matkap a kasilyan nan ba'yo.
8 Bale' nipatanda' nan Dios a main nin pagkurangan nan si
u'nan nitarato ta mabasa tamo a wanti e nin wanan Dios,
“Rumate' li' a panaon a
mangwa' akon ba'yon pakitarato ko konran tutawo ko,
saray taga Israel tan saray taga Juda.
9 Ket siti nin ba'yon nitaratwan
kai naya nin kapada nin si u'nan pakitarato nin ginwa' ko
konran pupuon ra
sin saytaw sin nilakwan kosara sa Egipto.
Anaod, pinauryan ray nitaratwan mi,
kanya' nin bana' ta wanin pinauryan kosarayna.

---

* **8:5** Exodo 25:40; 26:30.

10 Ket wanti li' ey ba'yon itarato ko konran puri na ni Israel:
No rumate' a panaon,
ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.
Ket mag'in si'koynay Dios ra tan mag'in saran tutawo ko.
11 Ket bana' ta wanin, no saytaw li',
kai ana nin matkap a say barang saya ket ibarita' nay wanti e sa saya tan saya,
‘Tandaen may Dios’
bana' ta tanda' rakoyna li' nga'min,
mangibwat konran saray madidintek konra anggan konran saray atata'gay.
12 Tanda' rakoyna li'
ta nasari' raynan ka'dwan kosara
ket pirdunawen koy nipanubag ra, tan
kai koyna gapo nin isingir konra.”*
13 Sa wanin a wana nin Dios a mangwa' yan ba'yon itarato na, ma'kit a si u'na, kasaynan kausaran na; anaod, si animan a ma'ran ana tan kasaynan kausaran, ket pauryan yayna.

9

Nika' naya ni Jesus a Mas Mabistan Da'ton

1 Anaod, itaw sa nu'nan nitarato a saray tutawo ket mag'in maako' nasaran Dios, main nin pupanumbukan sa pagsisirbi konan Dios tan main nin naitanda' nin Abung-abong nin Piikapan a ginwa' nin tawo.*
2 Siti nin Abung-abong, rwa ray parti na. Si u'nan parti a mantawagen nin Masanton Lugar, itaw yay pammatukduan nin tyo' tan si lamisawan nin pangangwan nin tinapay nin nitalaga konan Dios.
3 Si luuban sa sitin parti ket nakurtinawan ya. Si ikarwan parti nin sinalimbengan yaynamaet nin kurtina nin pidalinan, say tawag kona ket “Si Sangkasantusan nin Lugar.”
4 Kalamo' nan sitin parti ket si altar a balitok nin pammuuran nin insinso tan si kaban a mantawagen yan Kaban nin Kataratwan. Nakubriwan yan balitok tan say laman na ket si kuden a balitok a main nin laman nin kanen a bara'mon tinapay a mantawagen nin manna* a nibi nan Dios konran Israelita. Laman naya et nin Kaban a baston na ni Aaron a

* **8:12** Jeremias 31:31-34. * **9:1** Mabasa a gugan-gan maipa'ka' sa pangipa'deng konan sitin abung-abong tan say agamiren itaw sa Exodo kapitulo 25–27,30 tan Levitico 24:1-9. * **9:4** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo.

ginmulong* tan saray rway tiniblak nin bato a nakaisuratan
nin say ipatumbok* nan Dios konran Israelita.
5 Sa babo nan Kaban ket main nin istatwa ran rwa ray
pinarsa a main nin pakpak a mantawagen nin kerubin
nin kikalamo' sa sangkabistawan a pakaipadar nan Dios.
Nibuka' a pakpak ra nin sirungan rayay sakeb nan Kaban
a syay lugar nin pangingida'tunan nin daya' sa pakidawat
nin inganga'do konan Dios. Maipa'ka' sa sain, anggadti tanay
maipapalaway ko sawanin.
6 Ket mayadi' nin naisadya' a sarban sain, saray pupadi',
sumrep saradtaw nin pirmi sa u'nan parti ta pigaw nin
gaw'en ray gawa' ra bilang padi'.
7 Bale' itaw konan ikarwan parti, kal-la si Sangkata'gayan
nin Padi' tamo' a makasrep, tan mi'sa tamo' sa sayay taon.
Bale' maiyawa' anaod a sumrep yadtaw no kasan daya' nin
uayep nin ida'ton na konan Dios. Matkap a mangida'ton yan
sain bana' sa nipagkasalanan na, tan wanin anamaet sa kai
ra naaraman nin kukasalanan ran tutawo.*
8 Sayti e a ipa'kit na kontamo nin Ispirito nan Dios mangib-
wat sa sain:
Leg'an a sain nin pupanumbukan maipa'ka' konan sitin
pangraywan* ket mantumbuken et, kai ya et nin magwa'
nin dalanan nin tawo a serpan sa naitalagan kami'nan nan
Dios.
9 Say isen konan siin nin pangraywan ket bara'mon man-
giritrato tamo' nin say natukid nayna sawanin nin Cristo.
Edet, say pangiprisinta nin rigalo tan duda'ton sigon sa sain
nin panumbukan ket kai nin makaparinggas nin kanakman
ran mangrarayo konan Dios.
10 Anaod, sain nin pupanumbukan ket main nin kabiangan
tamo' sa lalaman a bilang sa pangangan tan pinnom tan sa
pangriringgas nin bubagay, tan sa raruma et. Nigan-gan nan
Dios nin tumbuken in angga tamo' sa panaon a mampagkuri
ana a ba'yon padalan na nin ikusto a sarba.
11 Edet si Cristo, sin inmadap ya konan Dios, syay
Sangkata'gayan nin Padi' nin mamangibwat nin mabibistan
bubagay yupa' konan si ba'yon nitarato. Kinmadani ya et
kona nin Dios nin dinmalan ya konan si sangkata'gayan tan
sangkabistawan nin Abung-abong para konan Dios. Ambo'
nin tawo a nangwa' konan siti tan saya et, ambo' yan iti sa
mundo.

---

* **9:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 16,17. * **9:4** Exodo 31:18; 32:15-16; 34:1; 40:20. * **9:7** Mabasa a maipa'ka' sa trabaho a ginwa' nan Sangkata'gayan nin Padi' nin mi'sa tamo' sa sayay taon sa Levitico kapitulo 16. * **9:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:19-20; Mateo 27:51.

12 Ambo' anamaet nin daya' nin kabron tan kal-lakyan
nin baka* a awit na nin nika' nida'ton itaw sa naitalagan
kami'nan nan Dios no kai edet, say daya' nan diri nin tin-
muro'. Ket sa wanin, ni'sa ya tamo' nin sinumrep itaw tan
kai nayna nin matkap a sumrep anamanaet ta gina'muran
nayna a pakaipal'is tamon anggan-angga sa pag'uuray nin
kukasalanan tamo.
13 O' tutuo, sa u'nan nitarato, saraytaw saray ikwinta nin
nikasama', maringgasan a lalaman ra sa pangwarsik konra
nin daya' nin baka tan kanding tan abunsyang nin pinuuran
a gumalasang nin baka*, ket no wanin, maaburuyan saran
kikalamo' sa pangrarayo.
14 Wanin man nin sain, maringgasan atamon adayo' bale'
nin daya' na ni Cristo. Rininggasan nayna a kukanakman
tamo sa gawa'-gawa' tamon kai nin makabunga nin byay, ta
pigaw nin say gaw'en tamoyna ket si pagsirbyan yay Dios a
syay pangibwatan nin byay. Yupa' sa tulong nan Ispirito nan
Dios a main ya anggan-angga, si Cristo, nida'ton na konan
Dios a kadiryan na nin kasa gapo nin dungis ket maringgasan
natamoyna.
15 Ket bana' ta wanin, si Cristo, inumdeng ya sa pisa'lean
nan Dios tan saray tutawo a pinangibwat nay pagkamain
nin ba'yon nitarato a maituno atamo konan Dios. Itaw ya ta
pigaw nin saraytaw saray sinagyat nan Dios ket maga'muran
raytaw say magnayon anggan-angga nin bindisyon a nipan-
gako' nan Dios. Mangyadi' a wanin bana' sa patiti na ni
Cristo nin ipasbot nasaran Dios a tutawo kona sa duka' a
kaugutan ra sa nipanubag ra sin itaw sara et sa sakop nin
u'nan tistaminto* nan Dios.
16 Bilang sa wanin, no si sayay tawo ket mangwa' ya nin
tistaminto, matkap a main yapo' nin paka'kitan a nati yayna
ba'yo nin matawir nin si'numan a kamamain na,
17 bana' ta kasa et nin kuri nan tistaminto antaran mabyay
ya et. Ket magkuri tamo' a wanan tistaminto no nati yay-
naytaw si nangwa'.
18 Ket bilang sa wanin, konan si u'nan padalan a pinangib-
wat nan Dios, main nin pinatin ayep nin pinaturo' a daya' na
ta pigaw nin alilbien yan main nin kuri a nitaratwan.
19 Anaod, wanti e a nangyadi':

---

* **9:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangida'ton nin ni'sa sa sayay taon para sa kukasalanan ran tutawo sa Hebreo 9:7; Levitico 16:11-19. * **9:13** Main nin rway klasi nin da'ton a ma'kit iti. Say da'ton para sa kasalanan ran padi' tan tutawo a ida'ton nin tinaun-taon (Levitico kapitulo 16), tan say da'ton para sa pakaparinggas ta pigaw nin si sayay tawon naikwintan nikasama' ket mapariinggas ya ket makakilamo' yayna sa pangrarayo konan Dios (Bilang kapitulo 19). * **9:15** *tistaminto- O:kataratwan- O:say bubibilin nan sayay tawo maipa'ka' sa ipatawir na.*

Si Moises, nipatandaan na nga'min konran tutawo a
ipatukid nan Dios konra nin itaw sa Gugan-gan. Ket kayadi'
na nin ginwa' in, kinalap nay daya' nin kanding tan baka
nin linawukan na nin ranom ket, winarsikan nasaray sarban
tutawo tan say nakaisuratan nin Gugan-gan, a nangusar yan
sanga nin tanaman a mantawagen nin isopo a nakerkeran ya
sa parpar nin kulor lila nin abel a mantawagen nin lana.
20 Leleg nan man-gaw'en in wana konran tutawo,
"Sayti a daya' nin pinaturo' nin mama'get sa nitarato nan Dios
nin ipasunor na komoyo."*
21 Winarsikan naya anamaet nin daya' a Abung-abong nin
Piikapan nan Dios tan say sarba nin bubagay nin usaren sa
pagsisirbi kona.
22 Anaod, tanda' tamo mangibwat sa Gugan-gan a, dandani
sarba, maringgasan nin pammaturo' nin daya'. Wanin ana-
maet a say kal-la padalan nin pakapirduna nin kukasalanan
tamo nin tutawo ket say pammaturo' nin daya'.
23 Ket bana' ta wanin, matkap anaod nin maparinggas ya
yupa' sa pangwarsik nin daya' ran nida'ton nin uayep a lugar
nin pangraywan konan Dios iti sa luta' tan say bubagay nin
usaren itaw. Bale', ritrato in tamo' nin say itaw sa peteg nin
pangraywan itaw sa langit. Ket sa say itaw sa pangraywan
itaw sa langit, mas mabli nin da'ton a matkap.
24 Anaod, si Cristo, nakasrep ya, ambo' sa lugar nin
pangraywan a ginwa' nin tawo nin ritrato tamo' nin si peteg,
no kai itaw mismo sa peteg nin pangraywan sa langit. Ket
sawanin itaw ya sa adapan nan Dios ta pigaw nin syay
mangisa'le' kontamo kona.
25 Si Cristo anamaet, ambo' yan bilang konan sayay
Sangkata'gayan nin Padi' nin Judio a sinumrep ya nin tinaun-
taon sa Sangkasantusan nin Lugar itaw sa pangraywan iti sa
luta', nin nangida'ton yan daya' nin uayep. Ni'sa ya tamo'
matkap nin sinumrep si Cristo nin nika' na nin nida'ton a
lalaman nan diri.
26 No say pangingida'ton na ni Cristo ket pariho kumon
sa pangingida'ton ra, nangibwat et sin kapamarsa konan
mundo, matkap kumon a ni'nu-ni'no yayna nin nati. Bale'
ambo' nin wanin! Ni'sa ya tamo' nin nakodti tan sa kusto
nin panaon ta pigaw nin, mangibwat sa nipangida'ton nan
lalaman nan diri ket rarusan natamo sa kukasalanan tamo.
27 Niketeg nan Dios a say tawo, mati nin mi'sa, ket sumunor
a pakasintinsya konan Dios.
28 Kapada nin sain, nati ya si Cristo sin nida'ton nay
lalaman nan diri nin ni'sa, ta pigaw nin makauray ya sa

* **9:20** Exodo 24:8. Mabasa et tin nibarita' na ni Catawan a Jesus sa Lucas 22:20.

kukasalanan nin abaw a tutawo. Kanya' nin no sumubli'
yadti li', ambo' ana nin bana' sa kukasalanan nin tutawo, no
kai edet, mako yadti nin uman para konran masuet nin man-
tuma'gan kona ta pigaw nin aluyunen nasaran makodtaw nin
kikalamo' konan Dios.*

10

1 Anaod, si sistima nin yupa' sa panunumbok nin Gugan-
gan ket bara'mo tamo' nin alina a mangitudo' sa mabista nin
rumate' kontamo. Ambo' in a say peteg ana. Kanya' nin say
uman-uman nin pangingida'ton ra nin tinaun-taon ket kai
gapo nin nagwa' nin pinaringgas saran peteg sa kukasalanan
ray kumadani konan Dios.
2 No magwa' in kumon nin sain, kai rayna nin matkap a
mangida'ton et nin saray kumadani konan Dios ta naparing-
gas sarayna tan kai sarayna nin mangkabyatan bana' sa
kukasalanan ra.
3 Bale' say katutu'wan ket, nipapanemtem konra nin say
nipangida'ton ra nin tinaun-taon a kai et nin naglat a
kukasalanan ra.
4 Wanin bana' ta say daya' nin nida'ton nin baka tan kand-
ing ket kai gapo makapanglat nin kukasalanan.
5 Kanya' anaod nin sin adapen nayna ni Cristo a makodti sa
luta', nibarita' nay wanti e konan Dios:
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep tan raruma et a tikapen
mo,
kanya' nin binyan nako nin lalaman.
6 Kai ka nin napaririket nin
bubagay a pinuuran tan nida'ton nin
ipanakeb nin kukasalanan.
7 Ket bana' anaod ta wanin, wangko komo, O Dios,
‘Edet, iti ako
ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo, a
sayti ket naisurat anan gindat maipa'ka' kongko sa
Masanton Kasuratan.’ ”*

8 Tandaan moyo a wana ni Cristo,
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep, say da'ton nin trigo, say
da'ton a pinuuran sa altar tan say daya' a nida'ton para
sa kasalanan a tikapen mo;
ambo' in a makapaririket komo.”
Nibarita' nay wanin mataman no sain ket nipagwa' nin
Gugan-gan.
9 Ket nipasunor na nin nibarita',
“Edet, iti ako

---

* **9:28** ***aluyunen nasaran...konan Dios.***- *Sa Griego:awiten na sa pakaisalba.*
* **10:7** Kanta 40:6-8.

ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo.”
Edet, nangibwat sa karabayan nan Dios, naglat yaynay u'nan
nitarato na ket magkuri yaynay ikarwa.
10 Nangibwat anamaet sa karabayan na nin Dios ket rining-
gasan natamoyna sa kukasalanan tamo ni Cristo tan naita-
laga natamoyna konan Dios, nangibwat sa ni'sa tamo' nin
nipangida'ton na nin kadiryan na.
11 A lamang et, saray pupadi', inawru-awro nin itaw
sara sa Abung-abong nin Piikapan nan Dios nin nangiprisi-
prisintan pari-parihon klasin duda'ton. Wanin man, saytaw
nin duda'ton ra ket kai nin nakapanglat nin kukasalanan.
12 Bale', sitin padi' tamo a si Cristo, say nipangida'ton nan
ni'sa, sumadag anan galten lawas a kukasalanan tamo. Ket
sinmunor, nako ya nin tinmekre' sa lugar nin sangkagalan-
gan sa pawanan nan Dios
13 a mantaga'nan nan sarba ran kukalaban na ket ipadaeg
nasaran liso nin Dios kona.*
14 Anaod, sa ni'sa nin nipangida'ton nan lalaman nan diri,
nikusto na lawas sa pangingikit nan Dios a kapapa'sar ra nin
saray tutawo nin mamparinggasen nayna.
15 Si Ispirito nan Dios anamaet, patutu'wan na a naikusto
anay kapapa'sar ra sa pangingikit nan Dios ta mabasa tamon
midadandan a wanti e sa Masanton Kasuratan:
16 “Wanti li' ey ba'yon itarato ko konra no marate' a panaon
wanan Dios:
Ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.”
17 Ket sumunor,
“Pirdunawen koy nipanubag ra, tan kai koyna gapo nin
isingir konra.”*
18 Edet, no say kukasalanan ket napirdunayna, kai ana
matkap a mangiprisinta et nin da'ton para sa pakapirduna
nin sayti.

Idengan moyon Gaw'en a Karabayan nan Dios

19 Kanya' anaod, bubsat, nin kumadani atamo konan Dios.
Gaw'en tamo in ta kanawanawa tamoynay makasrep sa
Sangkasantusan nin Lugar nan Dios bana' sa nipangida'ton
na ni Jesus nin kadiryan na a tinmuro' a daya' na.
20 Inabryan nayayna para kontamo a dalanan sa salaban*
sa kakadani konan Dios. Siin nin dalanan ket pinagkamain
ya nin nipangida'ton nan lalaman nan diri ni Jesus, ket

---

* **10:13** Kanta 110:1. * **10:17** Jeremias 31:33-34; Hebreo 8:10,12. * **10:20** Nagkamain yaytin salaban bana' sa pagkakasalanan tamo. Niyalimbawa' nin say nikabisang nan kurtina sa Timplo a nikagwa' nan siin a dalanan. Mabasa a maipa'ka' sa nikabisang nan sitin kurtina sa Marcos 15:38.

kapangabri na konan siti, tan mami yan byay nin iti konan Dios.
21 Kumadani atamo anamaet a lamang konan Dios ta, sitin
Sangkata'gayan nin Padi' tamo a si Jesus, mampagawan nata-
mon si'tamon pammali nan Dios.
22 Kanya' nin kumadani atamo anaod konan Dios nin masi-
bulot a nakem tamo ta magsen a pagmamatalek tamo kona
nin kasan dwadwa bana' ta naringgasan ana a kunsinsya
tamo nin daya' na ni Jesus sa kukasalanan tamo* tan say
gawa'-gawa' tamo ket bilang nin nauyasan sa ranom nin
maringgas*.
23 Dumaer atamo sa saytin pangingilalo tamo nin nipatutuo
tamon iti kontamo. Andi' atamo gapo nin magdwadwa bana'
ta si Dios a syay nikitarato kontamo ket tutuo ya sa nibarita'
na tan gaw'en nay nipangako' na.
24 Pagawan tamo anamaet a maninreg nin saray kalalamo'
tamo ta pigaw nin mas mikawa'nanan atamo tan gaw'en
tamo no ani a maabig para sa barang saya.
25 Ket andi' tamo nin itgen a pididinep tamo nin ambo'
nin bilang konran raruma a no mi'sa tamo', no kai edet, mi-
didinep atamo ta pigaw nin matulungan tamoy barang saya
nin mikawa'nanan atamo tan gaw'en tamo no ani a maabig.
Matkap tamon tuloy nin gaw'en ti laloyna sawanin bana'
ta maibarita' tamo a say awro nin isusubli' na ni Uunuren
tamon Jesus ket adani ana.
26 Gaw'en tamo in ta, no ituluy-tuloy tamo et a
pagkakasalanan tamo mataman nin peteg a tanda' tamoynay
katutu'wan maipa'ka' kona ni Cristo, kasaynan magwa' et nin
ida'ton nin makapanguyas nin kasalanan tamo.
27 Kasaynan magwa' et para konran tutawon mangwa' nin
wanin no kai tuma'gan tana sa makapasalak a panunusa
nan Dios tan say burung-burong nin apoy a mangpos konran
saray kumuntra kona.
28 Tanda' tamo a no main nin nangagaran sinmubag sa
Gugan-gan a naibi kona ni Moises, ket sain nin nipanubag
na tistigusan ran tulo o rway katawo, siin nin nanubag ket
dusawen yan patyen nin kasan inganga'do.*

---

* **10:22** Say ginwa' na ni Jesus a nangida'ton ya nin rininggasan nay kunsinsya tamo sa kukasalanan tamo nin say daya' na ket bara'mo sa nibin bubibilin maipa'ka' sa pangibu'bo' ran pupadi' nin daya' nin mabasa sa Exodo 29:21.
* **10:22** Main saray mangibarita' a sayti ket bilang nin nikabawtismo. Say maipa'ka' sa pakauyas nin lalaman ra nin pupadi' a si Aaron tan saray a'nak na ket mabasa sa Exodo 29:4; 30:17-21; 40:30-32. Mabasa et a nipangako' nan Dios sa Ezekiel 36:25. * **10:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 17:2-7.

29 Edet ta wanin, mas mabyat li' nin adayo' a dusa na
nin si tawon ginwa' nayan kasan sirbi a Anak nan Dios.
Siin, basta-bastawen na a daya' nin nangwa' a magkuri a
ba'yon nitarato nan Dios nin naitalaga atamo konan Dios.
Siin a lamang, muda-mudawen naya a Ispirito nan Dios nin
mampamayabor nin say kamaungan nan Dios kontamo.
30 Dusawen naya bana' ta tanda' tamo a si namarita' nin
wanti e ket si Dios nin diri:
“Si'ko a gumale';
si'ko a manusa konra sa duka' a gawa'-gawa' ra.”
Sya et a lamang a namarita' nin wanti e:
“Si'ko, Si Uunuren, sintinsyawan kosara li' a tutawo ko.”*
31 Anaod, makapasalak nin tuloy a dusa na konran saray
mangwa' nin wanin kona nin Dios a sibibyay tan maka-
pangyayadi' ya!
32 Ket, panemtemen moyoy pangingilalo moyo sin ambo' et
nin na'teng a pinalawayan nakamoyna nin Dios. Sin saytaw,
abaw nin idap a nirangep moyo.
33 Main taw say pinadi-pading'eyan tan sinasa-sasakit
kamo sa adapan nin tutawo, tan main taw anamaet say
nikidamay kamo konran saray ginwa-ginwaan nin wanin.
34 Anaod, dinamayan moyo saray napriso, tan kai kamo
nin ginmereng mataman no kinalap komoyoy sarba nin main
moyo bana' ta tanda' moyo nin main et nin ikon moyo nin
nipangako' nan Dios a mas mabistan adayo' tan magnayon
anggan-angga.
35 Kanya' nin, bubsat, andi' moyo nin galten a pangingilalo
moyo kona ta magun-gunawan atamo li' nin alaki bana'
konan siin.
36 O', matkap a mangitpel kamo ta pigaw nin sa wanin ket
maga'muran moyoy nipangako' nan Dios, bana' ta ginwa'
moyoy rabay na.
37 Anaod, wanan Dios a mabasa tamo sa Masanton Kasur-
atan,
“Ambo' ana nin ma'teng ket
sitaw si mantaga'nan moyon rumate', rumate' yayna.
Kai na nin itantan a kararate' na.
38 Ket si tawo nin nikwinta kon mapteg, magkabyay yan
naipatukdo' sa pagmamatalek na kongko.
Bale', no gurutan nako, kai ako nin mapaririktan kona.”*

Dalepdepen a Maipa'ka' konran saray Nagmatalek konan Dios

39 Bale' si'tamo, bubsat, ambo' ratamo nin kapada nin
sarain saray gumurot ket dusawen nasara nin Dios, no kai

* **10:30** Deuteronomio 32:35-36. * **10:38** Habakuk 2:3-4. Ma'kit et sa Roma 1:17 tan Galacia 3:11.

edet, si'tamo ket kapada ratamon saray nagmatalek konan
Dios ket naisalba nasara.

11

1 Ani edet a pagmamatalek? Syay ma'get a pangipatukduan
tamon paninigurado tamo a matukid a man'ilalwan tamo.
Syay panga'getan tamo nin maipa'ka' sa katutu'wan nin say
kai tamo nin ma'kit,
2 ta wanin a ma'kit tamo konran saray tutawo sin nu'nan
panaon. Bana' sa pagmamatalek ra, pinatutu'wan nan Dios a
inako' nasara.
3 Mangibwat sa pagmamatalek tamo, mataros tamo a si
Dios, ginwa' nayay sangkamundwan nangibwat sa irgo na
tamo';* edet, sarba nin ma'kit ket naparsa nangibwat sa kai
nin ma'kit.
4 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abel, nami ya konan
Dios nin mas maikana' nin da'ton dyan say da'ton na ni
kaka nan si Cain.* Nangibwat sa sain nin pagmamatalek
na ni Abel, inalilbi' nan Dios a matunong ya, a sayti ipa'kit
nin nipangrisibi nan da'ton na ni Abel. Ket abirno nin nati
yaynan na'teng si Abel, man'iyakay natamo et a lamang sa
wanin nin pagmamatalek na.
5 Nangibwat sa pagmamatalek na ni Enoc, inawit nayay-
nadtaw sa langit nin Dios ket kai ya nin nati. Main nin
nibarita' nan Dios sa Masanton Kasuratan a kai ya nin
nadumog si Enoc ta kinalap naya, bale' nu'na et konan
siin ket pinatutu'wan nan Dios a napaririketan ya kona ni
Enoc.*
6 Sawanin, si sayay tawo nin kasan pagmamatalek, kai
naya nin maparirikat a Dios. Wanin ta si si'numan nin
kumadani konan Dios matkap a mamper ya a main ya a Dios
tan a si Dios, gun-gunawan nasaray masuet nin kumadani
kona.
7 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Noe, timper nan
main nin li'mo a pammatalad nan Dios a magkamain nin
pinasyan kaalakyan nin layos.* Abirno nin kai na et
nin mangka'kit nin manlumayos sin saytaw, ginwa' nayay
alakin baluto ta pigaw nin malibri saran mipamilya ket
yupa' sa katutulok na bana' sa pagmamatalek na ni Noe,
naipa'kit a kai ra nin nipamper nin raruma ket konan
siin nirebreb sara; bale' sya, ginun-gunawan yan byay nin
nikwintan mapteg ta main nin pagmamatalek na.

---

* **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:1–2:3. * **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:2-16. * **11:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 5:21-24. * **11:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:9–7:23.

8 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abraham, tinmulok
ya sin nibaki' naya nin Dios itaw sa lugar a nipangako' na
nin ibi kona.* Nibwat yan nako si Abraham sa nangibakian
nan Dios kona mataman no kai na nin tanda' no adti yaytaw
nin lugar.
9 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, mataman
no nipangako' ya anaod kona in nin lugar ket nagmantini
yadtaw si Abraham nin bilang sayay san'ili tamo' nin ni-
ikap sa abung-abong. Wanin anamaet konan si anak nan
si Isaac tan si apo nan si Jacob, a sara ket nagpangakuan na
anamaet nin Dios.
10 Nakaitpel yaynaod si Abraham nin wantaw bana' ta,
si man'ilalwan na ket, say miikap yadtaw li' sa syudad nin
magnayon anggan-angga, a si nangiplano tan nangwa' konan
siin nin syudad ket si Dios.
11 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek na ni Abra-
ham, abirno nin nalabas anay siken na tan abirno nin si
asawa na a si Sara ket baog ya, nabyan saran pakagawa'
a nanganak sara et a lamang. Nangyadi' in ta kona ni
Abraham ket mailalwan yay Dios nin nagpangako' kona.*
12 Ket mataman no kai yayna kumon nin makaanak si
Abraham bana' ta masiken yaynan tuloy, syay puon ran
namuyek-muyek nin tutawo a kapada ka'baw nin bituen tan
kai nin mabilang a kapadan buyangin.*
13 Mampagmatalek sara et si Abraham tan saray pamilya
na konan si nipangako' nan Dios konra anggan sin awron
nati sara, mataman no kai ra et nin narisibi. Siririkat
saran tinma'gan leleg nin byay ra ta bara'mo raynayti nin
mangkatamuraw ket inalilbi' ran san'ili tamo' a pa'sar ra sa
siin nin lugar.
14 O', saray tutawo nin mangalilbi' a san'ili saradti tamo' sa
mundo, man'ipatnag ra a main et nin mantikapen ran lugar
a pirmaninti ra li' nin piikapan.
15 Sara si Abraham, no si pipanemtem ra kumon ket si lugar
a ibwatan ra, magwa' a sinmubli' sara,
16 bale' kai ta si man'apesen ra ket si lugar a mas mabista nin
itaw sa langit. Kanya' nin si Dios, kai na gapo nin ikading'ey
a sya ket tawagen rayan Dios ra. Anaod, nangisadya' ya nin
syudad a piikapan ra.

---

* **11:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 12:1-9; 26:5. * **11:11** *Nangibwat et...nagpangako' kona.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Nangibwat sa pagmamatalek na, si Sara a asawa na ni Abraham, napangyadi' a nanginaw ya mataman no baog ya tan akulaw yaynan tuloy bana' ta kona ket mailalwan yay Dios nin nagpangako' kona.* * **11:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 18:9-15; 21:1-7.

17 Nangibwat sa pagmamatalek na, sin sinubok nayan
Dios, napasaya anay nakem na ni Abraham nin patyen
nayan ida'ton konan Dios a kapagkapag nin anak nan si
Isaac.* Patyen naya kumon nin ida'ton kona abirno nin
nipangako' naynan gindat nin Dios kona
18 wana, “Saray mangibwat kona ni Isaac, sara tamo' a
ikwintan puri mo.”*
19 Si Abraham, timper na a si Dios ket main nin pakayadi'
nan pasublien saran mabyay a nunati. Ket kona ni Abraham,
nati yaynaod si Isaac tan nisubli' naya nin mabyay nin Dios
kona.*
20 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, si Isaac,
binindisyunan nasara a a'nak nan si Jacob tan si Esau
maipa'ka' sa gaw'en nan Dios para konra sa adapen.*
21 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jacob, sin dandani
yayna nin mati, nangrayo ya konan Dios nin nitayukod ya
ket binindisyunan nasaray rway apo nan lulalaki nin a'nak
na ni Jose.*
22 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jose, sin dandani
yayna nin mati, nibarita' na konran kapada nan Israelita
a rumate' li' a awro a makalakwan saradtaw sa Egipto, ket
nibibilin nan i'ras ra li' a but'ol na.*
23 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray matua na ni
Moises, kai sara nin linmi'mo nin sinmubag sa gan-gan nan
adi' a patyen sara nga'min a lulalakin abing nin Hebreo.
Ket niyadi raya si Moises sa luob nin tuloy bulan nangibwat
sin niyabing ya bana' ta naimatunan ran naiduma ya nin
anak.*
24 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, sin iti
yaynan talaga sa idad, kai nayna inako' a alilbien ya et nin
anak nan prinsisa a anak nan adi'.
25 Pinili' nayna edet a nangirangep nin dya'dya' nin
kalamo' ran saray tutawo nan Dios dyan si mabista a byay
na sa anted tamo' nin panaon no pauryan nasaray tawo nan
Dios.
26 Para kona, mas alaki ana edet a pakinabang nin
pangingirangep nin panunuya'-tuya' para konan Mesias a sya
a ibaki' na li' nin Dios, dyan say maikon nay kayamanan nan

---

* **11:17** Main et nin raruman a'nak na ni Abraham bale', si Isaac, sya tamo' nin anak na ni Sara a main nin pakairanudan sa nipangako' nan Dios (Roma 9:7-9). * **11:18** Genesis 21:12. * **11:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-19. * **11:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 27:1-40. * **11:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 47:31–48:20. * **11:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 50:22-26. * **11:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:1-4.

Egipto. Anaod, nipatyo' nay kaisipan na sa tubale' na li' nin
Dios kona.
27 Nangibwat sa pagmamatalek na, linmakwan yadtaw
sa Egipto si Moises, a kai ya nin mali'mo sa pinasyan sager
nan adi'. Kai ya gapo nin tinmapo' abirno nin aninay
idap no kai inagwantawan na bana' ta bara'mo nayan
mangkiten-kiten nin kalamo' na a Dios a kai nin ma'kit.
28 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, nigan-
gan nan silibrawen ray pistan mantawagen nin Pista nin
Nipanglabas tan ipunas ray daya' nin karniro sa purtan
bubali ra. Gaw'en ra in ta pigaw nin no lumabas yay anghil
nin nibaki' nan Dios nin mangmati konran kakan lalaki nin
Egipcio, ket kai nasara patyen a Israelita.*
29 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray Israelita,
nakadalan saradtaw sa mantawagen nin "Mu'dit nin Taaw"
nin linmalako sa makrang a luta'. Bale' sin saray sundalo'
nin taga Egipto nin mampangamat konra a nanari' nin
dinmalan, sinakban saran pa'sar ringring nin ranom sa
nipiknga' nin taaw.*
30 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek ran Israelita,
linmibed saran pitoy awro sa syudad nin Jerico ket mayadi'
ra ginwa' in, nayba' a padil na.*
31 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Rahab a sayay
pampam, kai ya nin pinati nin kalamo' ran saray taga Jerico
nin suplado konan Dios. Ma'kit in a pagmamatalek na sin
tinulungan nasara nin kapada sa amigo, saray nakodtaw
nin nangispya a Israelita.*
32 Abaw et a maibarita' ko maipa'ka' konran raruma et
nin nagmatalek konan Dios, bilang sara si Gideon, Barak,
Samson, Jefte, David, Samuel tan saray prupita, bale' kurang
anay panaon ko.
33 Bana' sa pagmamatalek ra, main konra a nakadaeg nin
pupag'adian, main konra a matunong a nipag'uray ra, main
saray nakarisibi nin nipangako' nan Dios konra, tan main
sara anamaet a kai ra nin napa'no nin leon ta napikmi' ray
bebey ra.
34 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek ra, main nin
kai nin napuuran sin nikwa sara sa burung-burong nin apoy,
tan main et nin nalibrin kai ra napati nin saray kuntra konra.
Main saraytaw saray makapoy bale' kinumsaw tan nag'in
matpel sara, ket saray nikigira, napatakris rasaray kukalaban
ra.

---

* **11:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 12:12-29. * **11:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 14:16-31. * **11:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 6:1-20. * **11:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21; 6:22-25.

35 Main nin bubbayin bana' sa pagmamatalek ra, saray nati
ana nin myimbro nin pamilya ra ket pinasubli' saran mabyay.
Wanin man anamaet, main saraytaw saray bana' sa pag-
mamatalek ra ket pinaidap sara angga sin nati sara. Malibri
sara kumon no gurutan ray pagmamatalek ra konan Dios,
bale' mas pinili' ra a mati ta pigaw nin pabyayen sara sa mas
mabistan byay nin kikalamo' konan Dios.
36 Main saraytaw et saray wanti e a nikasubok ra:
Tinuya'-tuya' sara tan ginaru-garuti sara, tan main
saraytaw et anamaet saray kinadi-kadinawan tan nipriso.
37 Saray raruma et ket pinati sara nin kinudas-kudas nin
bato. Main saray piniknga' nin ginarugadi'. Main saray pinati
nin beneng. Main saray nakudti-nakodtaw tana tan katat nin
karniro o kanding a seket ra ta pinasyan idap nin byay ra.
Main saray rinumi'-rumi' tan dinuksa-duksa'.
38 Saray tutawodti sa mundo, kai sara maikana' nin kikala-
kalamo' konra. Wanin man, sarayna edet in nin main nin
pagmamatalek konan Dios a napalakwan nin naku-nako sa
disyirto tan talugtog, tan nako pinaisalipne' nin niikap sa
yuyukib tan uubot.
39 Anta sarain nga'min ket, bana' sa pagmamatalek ra,
pinatutu'wan nan Dios a inako' nasara. Wanin man, kai ra
nin narisibi nin liso a nipangako' nan Dios konra
40 bana' ta si Dios ket, main nin mas mabistan nisadya' na
para konra tan kontamo ket marate' tamo' a makakikalamo'
sara konan Dios no naipasaya atamo konra.

12

1 Edet, sabtan ka'bawan ran sarain a main nin kabian-
gan kontamo. Bara'mo atamon mangkilumba' nin malayo
a man'antabayan ra. Kanya' anaod nin si'tamo, matkap
tamon galten a sarban makabyat sa pal-layo tamo laloynay
kasalanan a maitumba atamo. Ket, ipamuspusan tamoyan
palaywen in a nasukat nan Dios para kontamo.
2 Matkap tamon ipasayay nakem tamo konan si saya a
syay ibwatan nin pagmamatalek tamo konan Dios tan sya
et a lamang a mama'get sa sayti angga nin makusto. Sya
si Jesus a bana' sa ririket a mantuma'gan kona, nirangep
nay idap nin nipasak nin mati, tan inako' nayti mataman
nin makapading'ey. Ket sawanin, mantumekre' yadtaw sa
sangkata'gayan a kagalangan sa wanan na nin Dios.
3 Anaod, ta pigaw nin kai kamo nin tumapo' tan gumurot,
dalepdepen moyo a nipangagwanta na nin idap a ginwa' ra
kona nin saray tutawon sikakasalanan.

Say Idap nin Dalanan para sa Pakaipatunong

4 Si'kamo, kai et nin nirate' sa mapati kamo a pangunguntra
moyo sa kadukaan.
5 Nalingwanan moyaynayti para a bibilin na nin Dios kon-
tamo nin man'ikwinta nan a'nak na? Wana,
“Anak ko, andi' mo nin gaw'en nin kasan kwinta no pangi-
rangepen kata nin pangangakay ko komo,
tan andi' nin tumapo' a nakem mo no dusawen kata nin
pangipatunong ko komo,
6 bana' ta si'ko, si si'numan a kawa'nan ko, pangirangepen
koya nin pangangakay ko kona
tan dusawen koya nin pangipatunong ko kona bana' ta
man'ikwinta koyan anak ko.”*
7 Ket, mampangirangepen nakamo nin Dios nin
pammatunong na komoyo bana' ta man'ikwinta nakamon
a'nak na. Anaod, kasan anak a kai na nin iyakay nin ama na.
8 No kai nakamo nin man'iyakay nin Dios a kapada sa man-
gaw'en na sa barang anak na, say kapada moyo, a'nak sa rikor
nin kai ra mantungtungen nin uama ra.
9 Saya et, saray mangatua tamodti, no ipatunong ratamo
ket kabilangan tamo sara. Mas matkap nin adayo' a
ipaipatunong tamoy byay tamo konan si Ama tamo a namin
peteg nin byay kontamo, ket maibyay tamoy byay na.
10 O', ipatunong ratamon mumatua tamodti sa umnoy taon
tamo' dipindi sa wanra a syay maabig bale' si Dios, ipatunong
natamoynaod para sa kaabigan tamo nin say panganggawan
ket makakirama' atamo sa kapapa'sar nan naiduma.

Parmawen moyo a Magkabyay nin Bilang sa Pagkabyay nan Dios

11 Sawanin, mintras a man'ipatunong yay sayay tawo,
maidap a nakem na, bale' no nayadi' ana li', say bunga konan
si naipatunong ket say mapteg nin kabibyay, ket makap-
atinek yan kanakman ran raruma.
12 Kanya' nin si'kamo bubsat a bara'mon mangkilumba'
nin malayo, paksawen moyo a bara'mon nalpok nin takyay
moyo. Pagsenen moyo a bara'mon makapoy ana nin tuod
moyo.*
13 Ket, pakandaen moyon ipatu'rir a pagkabyay moyo nin
diri-diritso a kalalako moyo sa kuston dalan nan Dios* ta pi-
gaw nin saray kalalamo' moyo a bara'mon pilay sa kabibyay
ra ket kai sarayna nin mapa'no et no kai edet, mapaanda' sara
bana' sa kabibyay moyo.
14 Si'kamo nga'min, matkap a say abot moyo lawas ket si
mabistay pikakalamo' moyon sarba tan say pakaiparmaw

* **12:6** Proberbio 3:11-12. * **12:12** Isaias 35:3. * **12:13** Proberbio 4:26.

moyo sa pagkabyay a bilang sa pagkabyay nan Dios, ta no
kai kamo nin magkabyay nin wanin ket kai moya gapo li' nin
makalamo' a Dios.
15 Leleg nin gaw'en moyo in, pagawan moyo a kasa komoyo
a gurutan nay kamaungan nan Dios. Pagawan moyo et a
kasa komoyo a mag'in nin masakit a nakem na. No main
nin wanin, bara'mo yan rabot nin makasamal. No tumubo'
yadsen sa busel moyo ket pangibwatan in nin mag'in nin
magulo tan maitagad nay abaw sa pagkakasalanan.
16 Pagawan moyo a kasa komoyo a mampagkabyay nin
nikasama', o kipada kona ni Esau a kai nin nangibilang konan
Dios. Nisili na sa sayay pangangan a kanepegan na nin kakan
anak,*
17 ket ambo' nin na'teng naipwira ya sa pammindisyon
nan ama na mangibwat konan Dios. Tanda' moyon wanin
ta mataman nin wana ket matkap a maga'muran na in, kai
na gapo nin nadawat abirno nin inmakis yan nikidawat nin
inganga'do, ta kai nayna nin nasilyan a nangyadi' ana.
18 Gaw'en moyo in ta say kakakadani tamo konan Dios ket
ambo' ana nin bilang sa gindat. Sin rinisibi ra a Gugan-gan
nin saray pupuon tamo, main nin naaraman ra — burung-
burong a apoy; pinasyan dedlem; mangisit a gunem; ru-
maweswes yay siri;
19 maksaw a tunoy nin trumpita; main nin busis a sin
narnge' rayayti ket nikidawat saran inganga'do a tumgen
yaynan mag'irgo.
20 Wanin ta masalak sara konan gan-gan nan Dios a mata-
man ayep ya tamo' a tumukdo' konan siin si talugtog, matkap
a kudasen yan mati.*
21 Makapasalak nin talagaytaw nin nasari' ra a pati si
Moises ket wana,
“Nangingintar ako sa li'mo ko.”*
22 Ambo' gapo nin wanin para komoyo! Iti kamoyna sa
talugtog nan Dios a mantawagen nin Sion*. Iti kamoyna sa
syudad nan sibibyay a Dios. Siti ket si Jerusalem a itaw sa
langit. Iti kamoynan mangkiriga konran uanghil a kai nin
mabilang sa ka'bawan.
23 Iti kamoyna sa dupong ran naiduman pinatawiran a
a'nak nan Dios a say ngaran ra ket nailista anadtaw sa lan-
git. Iti kamoyna sa adapan nan Dios a syay hwis sa sarban
tawo. Iti kamoynan naikalamo' konran saraytaw intaw saray

---

* **12:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 25:27-34. * **12:20** Exodo 19:12-13. * **12:21** Deuteronomio 9:19. * **12:22** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.

mapteg nin tutawo a ginwa' nan Dios nin kasaynan pagkurangan ran makikalamo' kona.
24 Iti kamoyna konan si pinangibwat nay nikagwa' nan
ba'yon pitarato ran tutawo tan si Dios. Sya si Jesus. Iti
kamoyna sa pagkukuri nin daya' na nin makapangikalamo'
kontamo konan Dios sin tinmuro', ket mas mabista a
kakanaan dyan say daya' na ni Abel nin tinmuro' a man-
ingkap nin paninintinsya.*
25 Andi' atamoyna nin kai nin mangimbabaet sa
man'ibarita' na nin Dios yupa' sa daya' na ni Jesus. Wanin
ta, saray pupuon tamo nin kai nin nangimbabaet sa nibarita'
na sa nitarato na a pina'get nadti sa mundo, kai sara nin
nakapal'is nin nadusa. Laloyna nin si'tamo, kai atamo nin
makapal'is nin madusa no gurutan tamo a man'ibarita' na
nin si nangibwat sa langit!
26 Sin saytaw, say busis nan Dios ket iniyeg a luta', bale'
sawanin nisamba na et kontamo,
"Mi'sa anamanaet li' nin eyegen ko, ambo' tamo' nin si
mundo, no kai pati say kalangitan."*
27 Siin nin nibarita' na nin Dios, say rabay nin irgwen, paka-
sawen na li' a sarba nin ginwa' na a kai nin magnayon ta
pigaw nin say mabati' tana ket say magnayon.
28 Edet, mangibwat sa anda' nin nakem tamo nin kisala-
mat kona, tubaleen tamoyay Dios nin pangingibilang tan
kalili'mo kona ta maga'muran tamo li' a lugar sa kai gapo nin
matege' a Pag'adian na. Maikana' in nin pangrarayo kona.
29 Anaod, matkap a ikali'mo tamoya a Dios tamo ta say
panunusa na ket bilang yan apoy nin mapungpong a puuran
na.*

13

Say Gugawa' nin Maikana' sa Adapan nan Dios

1 Ket, ituluy-tuloy moyoy mikawa'nanan a mibubsat sa
pammemper.
2 Andi' moyo nin isiblet a manan'ili. Saray raruma a
mapanan'ili sara ket nanan'ili sarayna nin uanghil nin kai
ra nin naaraman.
3 Andi' moyo sara nin pauryan a itaw sa priswan tan
saray mangkaduksa-duksa' no kai kidamay kamo konra
nin bilang nin isen kamon lamang sa wanin nin kapapa'sar.
4 Matkap a kabilangan nin sarba a kasagradwan nin
kasal. Saray mitraasawa, matkap a andi' ra nin sidaen
a pikalamo' ran mitraasawa ta tanda' tamo a dusawen

* **12:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:10; Hebreo 9:11–10:25.
* **12:26** Exodo 19:18; Hagai 2:6. * **12:29** Deuteronomio 4:24.

nasara li' nin Dios a kiraray sa ambo' ran asawa tan saray
mamabayi o kilalaki.
5 Andi' kamo nin rupan kwarta. Mapda' kamoyna sa no
ani a main moyo bana' ta wanan mismo nin Dios,
“Kai kata gapo nin pauryan tan kai kata gapo nin lakwanan.”*
6 Ket ta wanin, bubsat, kai atamo mag'alangan nin mamarita'
a wantamo,
“Si Dios a mantumulong kongko ket,
kai ako nin mali'mo sa magwa' nin gaw'en kongko nin tawo
tamo'.”*
7 Panemtemen moyo saray pupangulo moyon nangi-
parate' komoyo nin minsahi a nangibwat konan Dios.
Dalepdepen moyoy mabistan nagwaan nin nipagkabyay
ra, ket arigen moyoy gesen nin pagmamatalek ra kona.
8 Anaod, si Jesu-Cristo, kai ya gapo nin manguman. No
si'no ya sa linmabas anan panaon, sya et sa anggan sawanin
nin panaon, tan sya et li' a lamang sa anggan-angga.
9 Kanya' nin andi' kamo anamaet nin paibarang sa
nagsikabarang nin uakay a naiduma sa Mabistan Patanda' a
niyakay komoyo. O', say mabista anaod ket si mapagsen a
kanakman tamo yupa' sa kamaungan nan Dios. Ambo' nin
say panunumbok tamo sa ibarita' nin Gugan-gan maipa'ka' sa
pangangan a makapamagsen kontamo, ta kasa anamaet nin
naitulong nin sain konran saraytaw saray nanumbu-tumbok
ana.
10 Main nin pinakada'ton tamo a sya nin diri si Jesus. Saray
mantumumbok sa Gugan-gan, kasan kanepegan ran kitao
konan sitin da'ton.
11 Anaod, kapada ya in nin da'ton ran Judio para sa pakapir-
duna nin kukasalanan. Sa saytin da'ton, ika' na nin si
Sangkata'gayan nin Padi' itaw sa Sangkasantusan nin Lugar
a daya' ran da'ton nin uayep ket say laman ra matkap nin
puuran itaw sa rikor nin babali.*
12 Wanin anamaet, si Jesus a syay pinakada'ton tamo,
pinadya'dya' yan nati sa rikor nin babali ta pigaw nin man-
gibwat sa daya' na nin tinmuro' ket maparinggas nay tutawo
sa kukasalanan ra.
13 Kanya' nin, bubsat, kikalamo' atamo kona nin rumikor
ana sa pammemper a naimatawan tamo tan kiranod ata-
moyna sa nikatuya'-tuya' na
14 ta, sitin mundo, ambo' yayti a peteg nin lugar tamo no kai
rabay tamoyan tuloy nin marate' taw si peteg nin piikapan
tamo li' nin anggan-angga.

---

* **13:5** Deuteronomio 31:6,8. * **13:6** Kanta 118:6. * **13:11** Exodo 29:14; Levitico 4:12,21; 9:11; 16:27. Main nin raruman da'ton a magwa' ray mangalap nin tao ra a pupadi' bale' sa saytin da'ton para sa kasalanan ket maiyawa'.

15 Ket, bana' sa ginwa' na ni Jesus, raywen tamoyan pirmi
a Dios, a ibari-barita' tamoy sangkabistawan nin ginwa' na
para kontamo. Say pangwa' tamo nin wanin ket pinakada'ton
tamo kona.
16 Matkap a pirmi kamo et nin mangwa' nin maabig yupa'
sa panunulong moyo sa saya tan saya, bana' ta say pangwa'
moyon wanin ket pinakada'ton moyo nin makapamaririket
konan Dios.
17 Reng'en moyo sara in saray mampangipangulo komoyo
tan tumulok kamo sa irgo ra bana' ta trabaho ra in say
pagawan rakamo ket umbat sara li' konan Dios no pa'no ra
nin ginwa' in. Paririketen moyo sara sa sitin trabaho ra tan
andi' moyo nin paidapen a nakem ra ta kasan maga'muran
moyo sa sain.
18 Idasalan rakami. Anaod, tanda' min kasan abas a ginwa'
mi ta rabay min say sarban gaw'en mi ket matunong.
19 Lalu-laloynan dawaten ko komoyo a idasal moyo nin
madali' nakoynan isubli' nin Dios isen komoyo.

Bindisyon tan Masusuyot nin Pangingigalang

20 Anaod, marayo yay Dios! Syay mampamangibwatan nin
mabistan kapapa'sar. Pinasubli' nayan mabyay si Uunuren
tamon Jesus, ket pinag'in nayan Sangkabistawan nin Pastor
kontamon bara'mon kukarniro na sin pina'get na yupa' sa
daya' na nin tinmuro' a magnayon anggan-angga nin nitarato
na nin Dios sa tawo.
21 Sawanin, ibi na kumon komoyo mangibwat kona ni
Jesu-Cristo a sarba nin matkap moyon tulong ta pigaw nin
magwa' moyoy karabayan na para komoyo leleg nin gaw'en
na komoyo no ani a makapaririket kona. Ket, sapa kumon ta
itandudo' ya a ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

22 Bubsat ko, ta anted ya tamo' man layi ti si surat
ko ket dawaten ko komoyo a tarusan moyo nin maong a
man'ibibilin ko.
23 Rabay kon matandaan moyo a si busat tamo nin si
Timoteo, bulos yayna ket no kai nin mabalam a kararate'
nadti, kalamo' koya li' no mako akodsen komoyo.
24 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray pupan-
gulo moyo tan konran sarba ran tutawo nan Dios isen.
Saray bubsat nin taga Italia, mampakumustawen rakamo.
25 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo nga'min nin Dios.

Si Surat na ni SANTIAGO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket sinurat naya ni Santiago a busat na ni Jesu-Cristo tan saya yan pangulo ran mammemper intaw sa Jerusalem. Sa angan-angan ket sinurat nayayti sin ba'yo A.D. 50. Surat nayayti para konran mammemper nin Judio nin pinai-paidap tan napala-palakwan nin nako sa nagsikabarang nin lulugar. Man'iyakay na ni Santiago konra no pa'no a matkap nin pigagawa' ra. Wana ket kasan kakanaan nin pagmamatalek nan sayay tawo konan Dios no ambo' nin matunong a pigagawa' na. No peteg nin mampagmatalek ya konan Dios, matkap nin ma'kit ti sa gawa' na.

Nagsikabarang nin tima a nisurat nadti ni Santiago konan sitin surat a bilang say maipa'ka' sa pakasubok tan pakatukso, pamipuruk-purok, pammemper tan mabistan gawa', say pagdadangka' sa pag'iirgo, kadunungan a ibat konan Dios, puon nin pisasangkinian ran mammemper, saray maidap tan mayaman, anos tan pangingitpel sa pakapaipaidap, kadadasal, tan raruma et.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1)
Say pakasubok nin pammemper (1:2–2:13)
Ipa'kit moyo a pammemper moyo (2:14–5:6)
Bibilin maipa'ka' sa gawa' nin pammemper a maanos (5:7-20)

1 Mampablyen kon Judio nin mantumumbok kona ni Cristo a napadya'dya' tan nataboy nin nako sa saka-sakalakon lugar,

si'ko si Santiago a aripen nan Dios tan ni Uunuren a Jesu-Cristo. Surat koyayti komoyo ket iparate' ko a pammagalang ko.

Say Pangingirangep a Siririket

2 Bubsat ko sa ngaran na ni Cristo, no main nin rumate'-rate' komoyo nin saka-sakalakon pakasari'-sari', akuen moyoyti nin tutuon siririket
3 bana' ta tanda' tamo a no maagwantawan nin pagmamatalek tamo konan Dios ti nin panunubok, magkamain atamon pakababa' nin mangirangep nin animan.
4 Kanya' nin, andi' kumon nin kumapoy a nakem moyo no kai edet, pakaanos kamo anggan bana' sa pangingirangep moyo ket mag'in kustoy nikatawo moyo tan kasan pakabalawan moyo.

5 Ket no main komoyo a kurang a kadunungan na maipa'ka'
sa animan sa kabibyay, matkap a dumasal yan kidawat
konan Dios ket byan naya ta maruros a nakem nan mami
konran sarban tawo. Kasan duga' no mami ya tan mabulos
a kanakman na.
6 Bale' no kidawat yaytin tawo, matkap a masibulot
a pammemper na tan andi' ya magdwadwa ta si sayay
magdwadwa, kapada nay daluyon sa taaw nin ipadpad nan
siri abirno adti.
7-8 Ket sitin tawon ambo' nin napasayay pinanakem na,
andi' ya edet milalon mangrisibin animan a mangibwat ko-
nan Catawan ta ipa'kit nin kabibyay na a kai na maitudo' no
si'noy mantumbuken na.
9 Rumiriket kamo, bubsat. Rumiga kan si'kan mampagku-
rang, sa nipangita'gay nan Dios komo sa kapapa'sar a bilang
kona ni Cristo.
10 Rumiga kaynamaet nin si'kan mayaman sa nipamatulok
nan Dios komo ta say byay mo,* kapada a burak nin rabot, kai
nin magnayon.
11 Say rabot, makri' sa masakit a amot nan awro, maragrag
anay burak, tan masida' a bista. Wanin anamaet konan
mayaman, ma'met nayay byay na sa kapresan nan mampi-
payaman.

Say Pakatukso

12 Makarma' tan maririket yay tawon makaagwanta nin pa-
nunubok ta no nasubok anay pammemper na, makaga'mor
yan kurunan kasan raruma no kai say byay a nipangako' nan
Catawan konran mangado' kona.
13 Andi' na kumon ibarita' nin si'numan a mampangi-
rangep nin panunubok a wana, “Mantukswen nakon Dios.”
Si Dios kai ya matukso nin mangwa' nin duka' tan kai yayna-
maet manukso nin si'numan.
14 No kai edet matukso yay tawo no ma'wit tan maitawtaw
yan duka' a karirikitan nan lalaman nan diri.
15 No tinmubo' tan nakayamot a duka' a apes, gumungan
kasalanan. No nag'uray anay kasalanan, umangga sa patiti.
16 Mampablyen kon bubsat, andi' kamo malingo maipa'ka'
sa puon nin pakatukso.
17 Anaod, sarban maong tan kasan pagkurangan a naibi
ana tan maibi et ket mangibwat sa ta'gay konan Ama nin
namarsan palaway sa langit. Masilyan nin dedlem a palaway
bale' si Dios, kai ya gapo nin manguman. Say kimey na
anamaet ket kai nin pangibwatan nin dedlem nin kabibyay.

---

* **1:10** *ta say byay mo,- O:ta say iti sa byay,*

18 Sa bukod nin karabayan na ket mag'in atamon ua'nak
na sa nipamataros nan minsahin maipa'ka' sa katutu'wan
kontamo. Ginwa' nayti ta pigaw nin naipurok atamon bilang
primiron yatab na tan binyan natamon sangkata'gayan a
lugar sa sarban pinarsa na.

Say Tutuon Pagkarilihyuso

19 Tanda' moyo in, mampablyen kon bubsat. Kanya' nin
matkap tamon adalen a rumnge' tan no mag'irgo atamo,
adalen tamon maong tan andi' atamo madali' nin umamot a
ulo
20 ta say sager, kai nin makatulong sa tawo ta pigaw nin
makapangwa' yan matunong sa pangingikit nan Dios.
21 Kanya' nin gurutan moyo a sarban duka' a gawa' tan
galten moyoy duka' a pitatawo moyo. Siaayupa' tan situtulok
nin akuen moyoy minsahi nan Dios a sin narnge' moyo, naim-
ula sa nakem moyo. Sain say Sarita' nan Dios a makaisalba
komoyo.
22 Sawanin, magkabyay kamon kumpruntado sa minsahi
nan Dios. No reng'en moyo tamo' bale' kai moyo nin sunuren,
manluku-lukwen moyo anaod tamo' a lalaman moyo.
23 Anaod, si rumnge' tamo' sa sarita' nin kai nayti nin
sunuren, kapada nay sayan mampag'ispiho.
24 Kikiten nay bakas na mi'sa yayna mibwat ket tampor a
malingwanan nayna a bakas nan na'kit na sa ispiho.
25 Kanya' nin kai sumadag a marnge' moya tamo' ti nin
gan-gan a mamin pagkanawanawa kontamo nin gumwa'
sa karabayan nan Dios tan kasan pagkurangan. Si tawon
mag'adal nin maong tan sumunor konan siti ket bindisyunan
naya nin Dios sa sarban gawa' na.
26 No sa angan-angan nan sayay tawo ket alaki anay pam-
memper na konan Dios bale' kai na madugaan a pag'iirgo na,
manluku-lukwen na tamo' a lalaman na ket kasan kakanaan
a pagkarilihyuso na.
27 Say tutuon pagkarilihyuso a makaparirikat konan Dios
a Ama tamo ket, si sayay tawo kai ya nin pasagyat sa duka'
nin tutawo. Edet, alilaen nasaran tulungan a ulila tan saray
bubbayin balo nin mampatapuen nin mabyat a prublima.

2

Andi' nin Mamipuruk-purok

1 Bubsat, bana' ta mampagmatalek kamoyna kona ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo a sya nipadar nan Dios a
pinasyan kata'gayan na, ambo' nin manepeg a mamipuruk-
purok kamo.

2 Bilang wadi', main nin sayay tawon nisingsing nin balitok
tan nisket nin mabli tan mapustura a rinmate' sa dupong
moyon mammemper, tan main anamaet nin sayan nisket nin
ma'ran, namapas tan nikasama' ana.
3 Sawanin, mas inasikaso moyay nisket nin mabista a
wamoyo "Tumekre' kamodti sa mabistan kami'nan," tan
wamoyo konan pubri, "Umdeng kadtaw e!" O, "Manarikad-
kad ka tanadtaw e!"
4 Abas in say gawa' moyo. Namipuruk-purok kamo. Bilang
kamon hwis nin nangwa' nin kategan a naipatukdo' sa masi-
blet nin apes.
5 Rumnge' kamo, mampablyen kon bubsat. Si Dios, pinili'
nasara a pubri iti sa mundo nin mag'in nin mayaman sa
pammemper, ket ipaikon naya konra a Pag'adian na nin
nipangako' na konran saray mangado' kona.
6 Bale' si'kamo, sa inugali' moyo, pinaayupa' moyay pubri
ket inasikaso moyay mayaman. Saray mayaman a man-
grumi' komoyo tan saran diri a mangidimanda komoyo.
7 Tuya'-tuyaen rayay mablin ngaran na ni Jesu-Cristo a syay
man'alilbien nin main nin ikon kontamo.
8 Mapteg a man-gaw'en mo no mantumbuken moy Gugan-
gan nan Adi' tamo bilang sa wana sa Masanton Kasuratan a,
"Aduen moy kapada mon tawo nin kapadan pangangado' mo
sa lalaman mon diri."*
9 Bale' no mamipuruk-purok kamo, mampagkasalanan
kamo ket sintinsyawan kamon sinmubag sa Gugan-gan.
10 Wanti ta si'numan a kai nin nakasunor konan sayay gan-
gan, mataman no natumbok na nga'min a raruma, sintin-
syawan nayan lamang nin Dios a bilang sinubag na nga'min.
11 Sin wanan Dios, "Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon
asawa," wana anamaet lamang, "Andi' ka nin mangmati."*
Abirno kai ka nin nikilalaki o namabayi, no nangmati ka,
sinubag mon lamang nga'min a Gugan-gan ta sayan-saya yay
puon nin gan-gan.
12 Manarita' tan kumimey kamo nin matunong ta maipadar
atamo li' sa pakasintinsya sigon sa gan-gan a mamin
pagkanawanawa nin gumwa' sa karabayan nan Dios, a
sayti ket say pangawa'nan konan Dios tan konran kapada
tamon tawo.
13 Anaod, no manintinsya yay Dios, kai naya nin nabuan
nin inganga'do a tawon kai nin nanginga'don kapada nan
tawo. Bale' saray mapanginga'do sa kapada ran tawo, kasan
nepeg ran ikasalak ta makapangyayadi' a inganga'do nan
Dios konra.

---

* **2:8** Levitico 19:18. * **2:11** Exodo 20:13-14.

Say Pammemper nin Tutuo Ket Matkap nin Ma'kit sa Gawa'

14 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, ani a kabalikasan nin
wanan sayay tawon main nin pammemper na bale' kai nayti
ipatnag nin pammemper na yupa' sa gawa' na? Maisalba ya
kasi nin siin a klasin pammemper na? Kai anaod.
15 Bilang wadi', main saya komoyo a kasaynan maisket na
tan magkurang yayna sa kanen.
16 Ket mataman no wamo kona, “Mako kayna a bindisyu-
nan naka kumon nin Dios. Sumadag kumon a seket moyo tan
mangan kamon kusto.” No kasa anamaet nin ibi mon saytin
pakatkapan nin lalaman ra, ani a kabalikasan nin wamo?
Kasa!
17 Wanin anamaet a pammemper no kai paaluyunan nin
gawa', kasan lamang nin sirbi.
18 Magwa' a main nin saya nin magdipinsa a wana, “Say
pammemper tana a dalan nin mako konan Dios, mataman
no kasan gawa'.” Ket, say ubat ko bale' kona, “Ipa'kit ko sa
si'numan a main nin pammemper ko nin ma'kit sa gawa' ko.
Bale' no kasan mapteg a gawa' mo, kai mo maipa'kit no main
nin pammemper mo o kasa.”
19 Main nin pammemper moyo sa sayan-sayay Dios.* Kusto
kamo bale' kai nin sumadag a tepren moyo tana. Mataman
saray dudimunyo ket namper sara kanya' nin nangingintar
sara sa li'mo ra.
20 Benged a tawo, matkap mon alilbien a say pammemper
a kai mapaaluyunan nin gawa' ket kasan kakanaan.
21 Panemtemen ma si ama tamon Abraham. Yupa' sa
gawa' na, napapteg ya sa adapan nan Dios sin nika' naya nin
ida'ton sa bubaton pangida'tunan a anak na a si Isaac bana'
sa pammemper na sa nipangako' nan Dios.*
22 Kanya' nin ma'kit moyon mampialuyon a pammemper
na tan gawa' na ket napasibulot a pammemper na bana' sa
gawa' na.
23 Wanin a rabay nan ibarita' nin Masanton Kasuratan a
wana, “Si Abraham, nagmatalkan nayay Dios ket, nikwinta
na nin Dios a mapteg ya,”* ket nasabtan yan amigo nan Dios.*
24 Ma'kit moyo edet a si sayay tawo ket mapapteg ya bana'
sa gawa' na tan ambo' tamo' bana' sa pammemper na.
25 Sayay alimbawa' ya et si Rahab, sayay duka' a babayi.
Pinagtuloy nasaray ispyan tawo nan Dios tan pinaliwa'
nasaradtaw sa lugar na sa nipangyakay na sa sakalakon

---

* **2:19** *moyo sa sayan-sayay Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:moyo a si Dios, saya ya tamo'.* * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-18. * **2:23** Genesis 15:6. * **2:23** Isaias 41:8; 2 Cronica 20:7.

dalan ta pigaw nin makalakwan saradtaw. Sa ginwa' na ket
napapteg ya sa adapan nan Dios.*
26 Ket bilang sa lalaman no kasan inanawa na, ket nati ya,
wanin anamaet, say pammemper nin kai napaaluyunan nin
gawa', nati.

3

Say Pagdadangka' sa Pag'iirgo

1 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, andi' kumon nin masulit a
ka'bawan komoyo nin mag'in mangangakay nin minsahi nan
Dios ta tanda' tamon si'kamin mangangakay ket maipadar
kami li' sa pinasyan byat a paninintinsya dyan saray iyakay
mi.
2 Ket sarba tamoynaod ket makagwa' nin nagsikabarang
nin kukasalanan. Si kai nin magkasalanan bana' sa sarita'
na ket bukod nay kasan pakabalawan. Bana' ta marindawan
nayay dila' na, kanya' nin wanin anamaet sa intiron lalaman
nan diri.
3 No mapatulok tamoyay kabayo, bana' tamo' sa pangikwa
nin busal sa bebey na ket maipatyo' tamo nga'min a kimey na.
4 Kiten mosara anamaet a bapor. Abirno aninay kaalakyan
ra tan abirno nin maksaw yay sungsong, mataman no si ugit
ket daikleng ya tamo' nin parti ra, ket mabring nayay bapor
sa adtiman a diriksyon a rabay nan mangngulin.
5 Wanin na anamaet nin dila' tamo. Daikleng ya tamo', bale'
mairangas nan marindawan a intiron kabibyay nin tawo.
Isipen moyo tanan si daite' tamo' nin baya ket mapangib-
watan yan alakin puor sa tatalon!
6 Si dila' maipada ya sa puor. Syay piikapan nin kadukaan.
Saya yan parti nin lalaman tamo bale' sidaen nay intiron
kinatawo tamo. Say duta na mangibwat sa impyirno ket
mangawit sa pakasida' nin intiron kabibyay tamo.*
7 Abirno mapaamo' tan napaamo' nasaraynan tawo a sar-
ban klasin atap a uayep tan manuk-manok tan saray uayep a
kumayam sa luta' tan tumangoy sa taaw,
8 bale' kasan si'numan a makapamatulok konan dila'
na. Manida' yan pirmin nakasadya' nin mangitayak nin
mabayanin samal na.
9 Usaren tamoyay dila' sa pangrarayo tamo konan Ama a
Uunuren tamo, tan usaren tamoya et lamang nin pagsari-
sarita' sa kapada tamon tawon naparsan kabakas-bakas nan
Dios.

---

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21. * **3:6** *pakasida' nin intiron kabibyay tamo.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pakasida' nin nga'min nin pinarsa.*

10 Bubsat ko, ambo' nin manepeg nin mangyadi' a wanti a
pangrarayo tan pagsari-sarita' nin mangibwat sa sayan-sayay
bebey.
11 No wanti, bara'mon umagos a matab'ang tan ma'sin nin
ranom sa sayan-sayay subor.
12 Bubsat ko, si kayon igos kai ya gumungan olibo, o si ubas
kai ya gumungan igos. Wanin anamaet, si ma'sin a subor, kai
ya magwa' liwaan nin matab'ang a ranom.

Say Kadunungan a Gumungan Kinamapteg

13 Si'numan a madunong tan makataros komoyo, matkap
nin ipa'kit a tutuoyti nin say kabibyay na, yupa' sa matunong
a gawa' nan siaayupa' a paka'kitan nin kadunungan a iti kona.
14 Bale' no sa nakem moyo ket main nin mapait nin imon
tan masiblet a apes, andi' moyo nin irangas a madunong
kamo. No gaw'en moyo in, mibula'-bula' kamo tan kai moyo
man'alilbien a katutu'wan nin nangibwat konan Dios.
15 Ambo' in nin klasi a kadunungan nan Dios. Sain ket
mangibwat sa kaisipan nin tawo tan karirikitan nin lalaman
tan mangibwat konan dimunyo
16 ta adtiman nin mampiikap sa tawo a imon tan masi-
blet a apes, itaw main nin kai pidudunong tan sarbaynan
kadukaan.
17 Bale' say kadunungan a mangibwat konan Dios, ambo'
nin wanin. Si tawon main nin kadunungan a nangibwat
konan Dios, mu'na-mu'na, malinis a pinanakem na, ket mam-
mituno ya, mapangabot ya konran kapada nan tawo tan
mainum'ay yan katarusan, rumnge' ya sa pangipapalaway,
napno' ya nin inganga'do tan mabistan gawa', kai ya nin
mag'aleng-aleng tan kai ya nin mikanu-kano.
18 Kanya' anaod nin say pitutuno ket bilang nin bikoy.
Imula ran saray mammituno ket say bunga, say mapteg nin
gugawa'.

4

Say Puon nin Pisasangkinian ran Mammemper

1 Sawanin, ani a puon nin pisasangkinian tan piaaway
moyo? Sain say pangangapes moyon karigawan nan lala-
man.
2 Umapes kamo sa kasa komoyo kanya' nin abirno nin
mangmati kamo sa tanay makalap moyo. Maibeg kamo
anamaet sa ikon ran raruma kanya' nin milalaban kamo sa
tanay maikon moyo. Kai moyo nin makalap a rabay moyo ta
kai moyo nin dawaten konan Catawan,
3 tan mataman no kidawat kamo konan Catawan kai nan
lamang ipaga'mor komoyo ta say duka' a gagara moyon
kidawat, rabay moyo tamo' a makadumog nin karigawan.

4 Malamang nin tutawo! Matkap moyon amingawen a
no kikalamo' kamo konran saray duka' iti sa mundo ket
manlumaban kamo anamaet konan Dios. Kanya' nin si
si'numan a mamaalaga konan sitin mundo ket mag'in nin
kagura' nayan Dios.
5 No wanti a man-gaw'en moyo, ipa'ka' moyon kasan
kakanaan nan si Masanton Kasuratan a wana ket si Ispirito
nan Dios nin nibi na nin miikap sa barang saya kontamo,
maimon yan mangikon kontamo.*
6 Kanya' nin magnayon natamon tulungan nin Dios nin
makatumbok kona ta wanin a wanan Masanton Kasuratan,
“Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem.”*
7 Kanya' nin isuko' moyo edet a byay moyo konan Dios
ta pigaw nin tulungan nakamon sumubli' kona. Labanan
moyay Dimunyo* ket lumakwan ya komoyo.
8 Kumadani kamo konan Dios ket kumadani yaynamaet a
Dios komoyo. Si'kamon makasalanan, gurutan moyoy duka'
a pigagawa' moyo tan si'kamon mampag'aleng-aleng, galten
moyo sa nakem moyoy masiblet a apes tan tumumbok kamo
konan Dios tamo'.
9 Gumereng kamo bana' sa duka' a pigagawa' moyo.
Umakis kamo tan mangabet-abet kamo; silyan moyoy
piririga moyo nin kaberengan. Andi' kamo nin mariga
no kai edet, mading'ey kamo ta malamang kamo.
10 Mipaayupa' kamo sa adapan nan Dios ket si Dios itan-
dudo' nakamo.
11 Bubsat, andi' kamo nin mipadukaan sa saya tan saya.
No main nin mamaduka' nin busat na, o usgawan naya,
bara'mon man'ibarita' nan kasan kakanaan nan gan-gan nan
Dios ket man'usgawan nayay gan-gan. No usgawan moyay
gan-gan, kai moyayna nin mantumbuken no kai edet, man-
gaw'en moyon mas ata'gay a lalaman moyon diri dyan si gan-
gan ta man'usgawan moyan kusto o abas.
12 Si Dios tamo' a namataoy konan gan-gan. Kanya' nin sya
tamo' a magwa' nin mangeteg. Sya tamo' a makapanintinsya
nin pakaisalba tan pakasida' tamo. Kanya' nin si'no kan
mangeteg sa kapada mon tawo ey?

Pannudu'yag konran Magpya sa Kadiryan ra tan saray Mayaman

---

* **4:5** *wana ket...mangikon kontamo.- O:wana ket pinasyan siblet nan ispirito nin pinasrep nan Dios kontamo.- O:wana ket siiiliw yay Dios konan ispiriton pinasrep na kontamo.* * **4:6** Proberbio 3:34; Kanta 138:6. * **4:7** Mabasa a maipa'ka' konan siti si titulo a ***Dimunyo*** sa Glusaryo.

13 Sawanin, rumnge' kamo, si'kamon mag'irgon wamoyo,
“Sitin awro o dilap, mako kami konan sitin syudad; ket itaw
kamin sayay taon, magkumirsyo kamidtaw ta pigaw nin
maka'kit kamin abaw a kwarta.”
14 Kai moyo nin tanda' no ani a mangyadi' komoyo sa awron
adapen. Kai tamo nin maga'getan a byay tamo ta kapada
a alupaop. Ma'kit sawanin, bale' ambo' nin ma'teng ket
maandipat ana.
15 Kanya' nin sayti a manepeg nin ibarita' moyo, “No
iyaburoy nan Dios ket umanroy byay mi, maituloy miti nin
gagara.”
16 Bale' ambo' nin wanin a man-gaw'en moyo no kai edet,
marangas tan mampimaung-maong kamo. Sain a pimaung-
maong moyo, duka'!
17 Kanya' anaod nin, si'numan a makatanda' nin mabistan
gaw'en na, bale' kai nayti nin gaw'en, mampagkasalanan ya
konan Dios.

5

1 Si'kamon mumayaman, reng'en moyoyti. Umakis tan
mangabet-abet kamon magbabawi' bana' ta rumate' li' a
grabin idap komoyo mangibwat konan Dios.
2 Naumok tan kasan kakanaan anan kukayamanan moyo;
say suseket moyo naet'et raynan insikto;
3 namapas tan tinmaey anay balitok tan pirak moyo nin
man'isiblet moyo, ket say taey a mismon mangipa'kit nin
kaaguman moyo. Bara'mon apoy nin mangpos li' nin laman
moyo a kayamanan nin dininep moyo, sa manrumate' anan
awron panunusa nan Dios.
4 Iti a upa' ran tawon sinaor moyon kai moyo nin binayadan
a pagal ran nagtrabaho sa gagawa' moyo. Reng'en moyoy
ay'ay ra. Narnge' nan Uunuren nin Mampag'uray sa Sarba a
ay'ay ra.
5 Nagkabyay kamodti sa babon luta' sa pipariga tan
pammapda' sa karirikitan nan lalaman. Bale' bara'mon ayep
a patyen, mampipataba' kamo sa pannunor sa karabayan
moyo para sa awron pangungukom nan Dios.
6 Sinintinsyawan tan nipapati moyo sara et a matunong
abirno nin kai rakamo nin linabanan.

Say Bibilin Para sa Maanos a Pangingitpel nin Pakapaidap

7 Kanya' anaod, kapadan mammemper, nin pakaanos
kamo edet anggan rumate' yay Catawan. Arigen moyay
mangmumulan siiilalon mantuma'gan sa yatab sa luta' na a
mabli kona. Maanos yan mantuma'gan sa irarate' nan u'nan
rapeg a mamarsik sa bini' tan sa suyot a rapeg a mamno' nin
rinakay.

8 Kanya' nin pakaanos kamo anamaet. Pa'geten moyoy
pammemper moyo tan paksawen moyoy nakem moyo ta say
irarate' nan Catawan adani ana.
9 Bubsat, andi' kamo mipa'leman nin sakit nin nakem ta
pigaw nin kai nakamo ukumen nin Mangngukom a si Dios a
lamang ta rumate' yayna.
10 Bilang pangarigan sa pangingirangep tan sa kaaanos
moyo, kiten moyo saray nangilalaman konan Dios a nangi-
parate' nin sarita' na.
11 Wantamon makarma' saray makaagwanta anggan
kala'pusan ta bindisyunan nasaran Dios. Alimbawa' si
narnge' moyoynan say nasari' na ni Job. Na'kit moyon
nirangep nay abaw a dya'dya' ket tinulungan naya
anamaet nin Dios. Saytin ginwa' nan Dios, mangipa'kit a
mapainganga'do tan mapangawa'nan ya nin tuloy sa tutawo
na.*
12 Bale', bubsat, si matkap tuloy nin gaw'en moyo ket si
andi' kamo nin sumamba sa ngaran nin animan sa langit o
sa luta', o animan et ta pigaw nin kai kamo nin umadap sa
paninintinsya nan Dios. Say ubat moyo, “O'” tamo' no say
rabay moyon irgwen ket o' o “Kai” tamo' no say rabay moyon
irgwen ket kai.
13 No main komoyo a mangkagulo a kaisipan na, matkap
yan dumasal konan Dios. No main komoyoy mariga, matkap
yan magkanta nin pangrarayo.
14 No main komoyo a main nin masakit, matkap nin
ipakayaban nasaray pangulo sa dupong moyon mammem-
per. Ket idasalan raya tan amrisan rayan ladak* sa pakayadi'
a nibi nan Catawan konra.
15 Say dasal ran saray main nin pagmamatalek konan Dios,
mamaanda' konan main nin masakit tan si Catawan ket
parigsawen naya, tan no say kasalanan nay namagmasakit
kona, sayti ket mapirduna ana.
16 Kanya' nin akuen moyo sa saya tan saya a kasalanan
moyo, tan idasalan moyoy saya tan saya konan Dios ta pi-
gaw nin mapaanda' kamo. Makapaka'ngap a magwa' nin
kadadasal nan tawon matunong.
17 Bilang si Elias, kapada tamoya anamaet nin tawo bale' sin
masuet nan nidasal a kasan rapeg, ket sa luob nin tuloy taon
tan a'nem a bulan, kasa gapo nin rapeg.
18 Anamanaet dinmasal yan dinawat nan rumapeg, ket
pinarapeg na nin Dios tan tinmubo' a rabot tan mumula.*

---

* **5:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Job 2:10; 42:10. * **5:14** Marcos 6:13; Lucas 10:34. * **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 17:1; 18:1,42-45.

19-20 Bubsat, panemtemen moyoyti. Magwa' a maisyay
ya wadi' a saya komoyo sa katutu'wan. Maipatunong naya
anamaet bale' nin saya komoyo. Si makapangayat konan
siti nin nagkasalanan a gurutan nayna a pagkakasalanan
na, ket ipal'is naya* yupa' sa nipamatunong na, sa patitin
dusa nan Dios kona. Gawa' na et nin sitin nangipatunong a
panglilingwan nayna nin Dios sa abaw nin kasalanan.*

* **5:19-20** *ipal'is naya- O:ipal'is nay lalaman nan diri.*

* **5:19-20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ezekiel 3:18-21.

Si U'nan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni apostol Pedro para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo nin niikap sa limay prubinsya sa Asia Minor (sakop na sa panrupan nin nasyon nin Turkey sawanin). Sinurat naya sin sa angan-angan ket katarana' nan taon a A.D. 60. Si sangkaimpurtantiwan a tuloy nin gagara nan si nanurat ket si pagsenen nay kaisipan ra bana' ta mangkapai-paidap saraynan tuloy bana' sa pammemper ra (4:19). Kanya' nin nipapanemtem na konra a sangkabistawan nin ilalo a mangibwat sa patiti, sa isusubli' nin mabyay tan sa kasusubli' na li' iti ni Jesu-Cristo, bana' ta tanda' na a no say kaisipan ra ket naipatyo' sa say man'ilalwan ra nin itaw sa langit, mababaan ran itpel a pangingirangep ran uidap. Nipapanemtem na anamaet konra a manepeg nin magkabyay saran maitukoy sa karabayan nan Dios, a pusisyon ra bilang tutawon pinili' nan Dios, a paisirong sara konran saray mag'uray konra nin mantumbuken ray alimbawa' nin nipangirangep na ni Cristo, a pigagawa' ra nin man'isipen ray panaon nin susuyot, tan a dumaer sara nin pakagsen sa pammemper ra.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Makapaka'ngap a pangingisalba na ni Jesus kontamo (1:3-12)
Mag'in kamon maringgas sa sarban gawa'-gawa' moyo (1:13–2:10)
Say pagkabyay ran tutawo nan Dios no mangirangep saran pammadya'dya' (2:11–4:19)
Pakailag kamo maipa'ka' sa pakikalamo' moyo sa saya tan saya (5:1-11)
Patanid nan nanurat (5:12-14)

1 Si'ko si Pedro* a Apostol* na ni Jesu-Cristo.

Surat koyayti komoyo nin pinili' nan tutawo nan Dios a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' moyon lugar nin diri itaw sa prubinsya ran Romano a Ponto, Galacia, Capadocia, Asia tan Bitinia.

2 Si Dios nin Ama, pinili' nakamoyna nin gindat para sa gagara na a gaw'en nakamo nin si Ispirito na, nin naipurok a ua'nak nan Dios. Pinili' nakamo anaod ta pigaw nin tumulok

* **1:1** Marcos 3:16. * **1:1** Say katarusan nan sarita' a ***Apostol*** ket mabasa sa Glusaryo.

kamo kona ni Jesu-Cristo tan, ta pigaw nin maringgasan
kamon daya'* na ni Jesu-Cristo ta pigaw nin maikana' kamo
konan Dios.
Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit a bindisyon
na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo.

Makapaka'ngap a Pangingisalba na ni Jesus kontamo

3 Raywen tamoya a Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren
tamon si Jesu-Cristo! Wanin ta sabtan inganga'do na a,
nangibwat sa nipamasubli' nan mabyay kona ni Jesu-Cristo,
ginwa' nan pa'sar naiyanak atamo sa byay a iti kona. Ket
sigurado a pangingilalo tamo sa sitin byay.
4 Nigagara na anamaet nin ibi li' kontamoytaw say niyator
naynadtaw sa langit nin para kontamo. Sayti, kasa nin
pagkurangan, kai nin masida' tan kai nin manguman.
5 Niyator nayti nin Dios para komoyon man'iyawa' nin
pakayadi' na bana' sa pagmamatalek moyo kona ni Cristo.
Man'iyawa' nakamo ta pigaw nin kirama' kamo li' sa bungan
pangingisalba na a nisadya' nayna tan ipadar nayna li' no
anggawan anan panaon.
6 Ket, rumiriket kamon maong! Wanin anaod mataman no
magwa' a mangirangep kamo yapo' nin nagsikabarang nin
dya'dya' sa anted nin panaon. Matkap a wanin
7 ta pigaw nin mapalaway nin ma'kit a tutuo a pagma-
matalek moyo. Mas mabli a pagmamatalek moyo dyan say
balitok a, mataman no ipadalan sa apoy ta pigaw nin ma'kit
no puro, kai et lamang nin magnayon. Ket no ma'kit nin
tutuo a pagmamatalek moyo, raywen, ita'gay tan pagalangan
nakamo li' nin Dios no maipadar yayna si Jesu-Cristo.
8 Abirno nin kai moya et gapo nin na'kit, kawa'nan moya.
Mampagmatalek kamo kona mataman no kai moya nin
mangka'kit sawanin ket pinasyan ririket moyo. Saytin
ririket, kasa gapo nin kapada tan kasan sarita' nin makaiba-
likas no pa'no.
9 Wanin a ririket moyo bana' ta man-ga'muran moyoyna a
bunga nin pagmamatalek moyo a say pakaisalba moyo.
10 Say maipa'ka' sa sain, inusisa' raynan inusisa' tan inadal
raynan inadal nin saray prupita nan Dios. Nipadles rayna sin
saytaw et a maipa'ka' sa sain nin paka'kitan nin kamaungan
nan Dios komoyo.
11 Bale', sin nipadles na konra nin si Ispirito na nin
sya a Cristo nin mampag'uray konra, a maipa'ka' sa

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 24:1-8; Hebreo 9:18-21. Winarsikan saray Israelita nin daya' ran baka ta pigaw nin mapa'get a tukiden ray nikitaratwan ra konan Dios. Man'ibarita' na ni Pedro a say daya' na ni Jesus a nipangiyariglo na konan Dios konran tutawo na.

pakapadya'dya' na tan say sangkaandaan nin mangyadi'
a sumunor sa sain, rinabay ran matandaan no ka'no tan no
ani a mangyadi' li' no rumate' ti nin pangingisalba na.
12 Nipatarusan nan Dios konra a saytaw say
man'ipatandaan ra ket ambo' nin para sa kaabigan ra no
kai para sa kaabigan moyo sawanin. O', ta say nipatanda' ran
prupita, sain a lamang a nibarita' ran saray nangipatanda'
konan Mabistan Patanda' komoyo mangibwat sa pakayadi'
na nin Ispirito nan Dios nin nibaki' na nangibwat sa langit.
Mataman nin saray uanghil, masulit ran apes anamaet nin
matarusan a maipa'ka' sa saytin pangingisalba na.

Mag'in Kamon A'nak nin Maringgas a Kabibyay

13 Bana' anaod sa saytin makapaka'ngap nin pangingisalba
nan Dios komoyo, ikwa moyo lawas sa kaisipan moyoytaw
say mabibista nin mantaga'nan moyon ibi na li' nin Dios
komoyo no sumubli' yayna si Jesu-Cristo. Matkap nin
naisadya' moyoynay kaisipan moyo nin mangwa' nin kusto
tan mangkadangkaan moyoynay sarba nin kimey moyo.
14 Ket bana' ta matulok kamo nin a'nak nan Dios, andi'
moyo nin aburuyan a lalaman moyon diri nin maguyugoy et
nin gindat a nikatawo moyo sin kai kamo et nin napalawayan
nin katutu'wan a nangibwat konan Dios.
15 Ana edet, kapada nan si nangayab komoyo a maringgas
ya nin naiduma, wanin anamaet, mag'in kamon maringgas
sa sarban gawa'-gawa' moyo.
16 Wanin ta main ti nin naisurat a wanan Dios, “Mipasantos
kamo ta si'ko, masantos ako.”*
17 Si Dios, mantawagen moyan Ama moyo, wanin man,
sarba tamon tutawo ket sintinsyawan natamo lamang,
dipindi sa ginwa-ginwa' nin barang saya, a kai ya nin mam-
aburito. Ket, leg'an a mangkipagtuloy kamodti et sa luta',
unuren moya sa pigagawa' moyo.
18 Wanin ta simbot nakamo sa kasan piku'kaan nin
kabibyay a naimatawan moyo konran pupuon moyo. O',
tanda' moyo a say nipambot na komoyo ket ambo' tamo' nin
basta-basta nin say mag'in nin kasan kakanaan bilang sa
pirak o balitok,
19 no kai edet, say mabli nin daya' na ni Cristo. Nibi nay
byay na sin pinati yan bilang sayay uybon nin karniro a kasa
gapo nin sama' o dipikto a nida'ton konan Dios.
20 Adapen et nin si Dios ket pinarsa naya a mundo, nitalaga
nayayna si Cristo nin mambot konran tutawo, bale' sawanin
tana tamo' sa masusuyot nin panaon ket nipadar ya para sa
kaabigan moyo,

* **1:16** Levitico 11:44-45; 19:2; 20:7.

21 si'kamon mampagmatalek konan Dios bana' kona ni
Cristo. Si Dios a namasubli' nin mabyay kona ni Cristo
tan nangipata'gay kona ta pigaw nin syan diri nin si Dios a
mampagmatalkan tan mampilalwan moyo.

Si'kamo a Tutawo nan Dios

22 Naparinggas anay byay moyo sin tinmulok kamo sa
katutu'wan nin nangibwat konan Dios ket, main ana nin
tutuo nin pangangawa'nan moyo konran bubsat moyo sa
pammemper. Ket anaod, ituluy-tuloy moyoy ma'mot nin
pikawa'nanan nin masibulot a kapusuan moyo.
23 Wanin ta pa'sar moyoy naiyanak anamanaet nin main
anan naiduman byay. Kai in nin nangibwat sa tawo nin mati
no kai konan Dios a kai gapo nin mati. Nagkamain kamon
sitin byay yupa' sa mamin byay nin makapangyayadi' tan kai
gapo nin manguman anggan-angga nin minsahi a nangibwat
konan Dios.
24 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"Say sarba nin tawo, kapada a rabot,
say kaugutan makri'
tan say pakairaywan ra, kapada a burak,
say kaugutan mapaso.
25 Bale' say ibarita' na nin Dios,
kai gapo nin manguman anggan-angga."*
Ket siti nin man'irgwen a say nibarita' nan Dios, syaytaw si
Mabistan Patanda' nin nipatanda' komoyo.

2

1 Bana' anaod ta main anan ba'yon byay moyo, gurutan
moyoyna a sarban kadukaan; say sarba nin bakas nin pibula'-
bula', piwadi'-wadi', imbel, tan paninida' nin kapadan tawo,
2 ket mag'in kamo nin kapada na nin sayay abing. Rabay-
rabay nay sumuso ket si'kamo anamaet, sulitan moyo a
mag'adal nin say minsahi nan Dios nin kasan sakalakon
nailawok ta pigaw nin tumubo' kamo sa byay moyo nin syay
bungan nikaisalba moyo
3 ta nasari' moyoyna a kamaungan nan Uunuren moyo.*
4 Si Uunuren moyo, maiyarig yaynamaet sa sayay mabyay
nin ma'get a bato nin nakaipa'dengan nan sayay bali. Saray
tutawo, kai raya nin rabay, anta, sya a pinili' nan Dios tan
maalaga yan tuloy kona. Sawanin, mangkumadani kamo
kona
5 ket man-gaw'en nakamon sayay balin naispiritwan a
maiyarig kamo sa bubato nin mabyay. Anaod, nag'in kamon
pupadi' a maikana' konan Dios ta pigaw nin, sa tulong na

* **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:3** Kanta 34:8.

ni Jesu-Cristo, ket mampami kamo nin da'ton nin maikana'
konan Dios tan akuen na.*
6 Tutuo nin wanin bana' ta main yayti e nin mabasa sa
Masanton Kasuratan a wanan Dios,
“Kikiten moyo! Nipa'deng koyay sangkaimpurtantiwan nin
bato
a mama'get konan pa'deng ko sa Sion*.
Pinili' koya tan sangkablyan ya.
Ket si si'numan nin magmatalek kona, kai ya gapo nin
maima-ima.”*
7 Kanya' anaod nin, komoyo nin mampagmatalek kona,
pinasya nin kaalagawan na. Bale' saray kai nin mampag-
matalek kona, matukid anamaet konra a mabasa sa Masan-
ton Kasuratan a wana,
“Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mam-
manday,
Syay ginwa' nan Dios nin sangkaimpurtantiwan nin ba-
ton matkap sa pamma'deng,”*
8 tan,
“Konan siti nin bato, bilang maipadugpa' sara anamaet a
tutawo ket gurutan rayan gura' raya.”*
Bilang misakin sara kona bana' ta kai sara nin mantumu-
lok sa nibarita' na nin Dios. Sayti a nitalaga nan Dios nin
mangyadi' konra.
9 Si'kamon sarba bale', “Pinili' nakamon mag'in nin pam-
ilya na nin Dios,” tan “Pupadi' nakamo nin mampagsirbi kona
a syay Adi' tamo.” Si'kamo et nin sarba a “Tutawo nakamo
nin mampag'urayan na nin naipurok para kona.” Si'kamo a
“Tutawo nin ikon na.”* Wanin a pakikalamo' moyo konan
Dios ta pigaw nin ipatandaan moyoy mabibistan ginwa' na.
Syay nanagyat komoyo nin maipal'is sa kadedleman nin byay
moyo ket niyalis nakamoynan nika' sa makapaka'ngap a
palaway nin katutu'wan na.
10 O', gindat ket kasan pakikalamo' moyo konan Dios,
bale' sawanin “Tutawo nakamoyna nin Dios.”
Gindat, kai kamo nin mangkakirama' sa panginginga'do nan
Dios,

---

* **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa pangingida'ton tamo konan Dios sa Roma 12:1; Filipos 2:17; Hebreo 13:15-16; Nipadar 7:15. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **2:6** Isaias 28:16; Roma 9:33. * **2:7** Kanta 118:22; Lucas 20:17. * **2:8** Isaias 8:14-15; Roma 9:33. * **2:9** Sayti nin a'pat a titulo, pannawag ti konran saray puri na ni Israel itaw sa U'nan Tistaminto. (Exodo 19:5-6; Deuteronomio 7:6.) Say rabay nin irgwen nin say man'ibarita' na ni Pedro ket saray magmatalek konan Cristo a tutuon puri na ni Israel.

bale' sawanin “Mangkaga'muran moyoyna a inganga'do
na.”*

Say Matkap a Pagkabyay ran Tutawo nan Dios

11 Bubsat, ibarita' koyti komoyo: Bana' ta san'ili kamodti
tamo' sa luta' a mampiikap kamo sa ambo' moyo nin lugar
nin diri, andi' moyoyna nin byan nin lugar a karirikitan nin
lalaman moyo ta sayti ket mangkumuntra sa katutumbok
moyo konan Dios.
12 Ana edet, magkabyay kamo nin mapteg sa pangingikit
ra nin ambo' nin mammemper ket mataman no man'ibari-
barita' ra nin duka' a pigagawa' moyo, ma'kit ra anamaet a
lamang nin maabig a man-gaw'en moyo ket raywen rayay
Dios no mako ya konra.
13 Ta pigaw nin mapagalangan yay Uunuren, paisirong
kamo konran sarba ran main nin pakauray komoyo, konan
si sangkata'gayan nin mampag'uray,
14 pati konran saray raruma et nin upisyalis nin binyan
nan pakayadi' nin manusa konran mangwa' nin duka' tan
mamagalang konran saray mangwa' nin maabig.
15 Wanin a gaw'en moyo bana' ta si Dios, rabay nasaran
pisasaeten in saray kasan mataros maipa'ka' sa pigagawa' na,
yupa' sa maabig a gawa' moyo.
16 Ipa'kit moyo sa kabibyay moyo a tutawo kamo nin main
nin pagkanawanawa. Wanin man, andi' moyo nin usaren
tin pagkanawanawa moyo sa pangwa' nin duka', no kai edet,
usaren moyo sa pagsisirbi konan Dios.
17 Rispitwen moyo sara nin manepeg a sarba nin tawo;
kawa'nanen moyo sara a kapada moyo nin mammemper;
ikali'mo tan igalang moya a Dios; tan kabilangan moyay si
sangkata'gayan nin mampag'uray komoyodti sa luta'.
18 *Si'kamo anamaet nin main nin amo, paisirong kamo
konra tan igalang moyo sara. Gaw'en moyoyti konran saray
maong tan mapamasinsya nin amo moyo, wanin et a lamang
konran maduksa'.
19 Wanin ta no, bana' sa katutu'wan moyo konan Dios ket
itpel moyoy pammaidap ra komoyo nin kasan kasalanan
moyo, raywen nakamo nin Dios.
20 Bale' no bana' anamaet sa kasalanan tamo kanya' nin
padya'dyaen ratamo ket itpel tamoyti, kai atamon lamang
nin marayo. Bale' mataman no kasa nin duka' a gawa'
tamo ket padya'dyaen ratamo tan itpel tamo, si Dios, raywen
natamo

---

* **2:10** Oseas 1:6,9; 2:1,23. * **2:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10.

21 bana' ta say gagara nan Dios sin sinagyat natamo ket si
makaitpel atamo para kona. Nangitpel yan dya'dya' si Cristo
para kontamo ket nami ya nin pangarigan nin sunuren tamo.
22 Sya, kai ya gapo nin nagkasalanan tan kasa gapo nin
inirgo na nin bula'.*
23 Sin mampagsari-saritaan raya kai ya gapo nin inumbat
nin nag'irgon duka'.* Wanin a lamang, sin mampadya'dyaen
raya, kai ya gapo nin nangigagaem, no kai edet, nipagamet
nayna a lalaman nan diri konan Dios, a sya ket mapteg a
paninintinsya na.
24 Si Cristo, inubatan nan diri a kasalanan tamo sa lalaman
na sa nipati nan nipasak sa kudos ta pigaw nin gurutan
tamoynay pagkakasalanan ket magkabyay atamoynan say
gaw'en ket say mabista. Edet, bana' sa nikasugat na, na-
palimpyo kamo
25 ta gindat, bara'mo kamo nin karniro nin nabarang-
barang.* Bale' sawanin, sinmubli' kamoyna kona nin si
Mammastor tan Mampamaga komoyo.

3

1 *Si'kamo anamaet nin uasawan bubbayi, paisirong kamo
konran uasawa moyo ta pigaw nin mataman no kai sara
nin mampagkabyay nin sigon sa minsahi nin nangibwat
konan Dios ket masagyat sara nin mamper bana' sa mabis-
tan pigagawa' moyo. Mataman nin kai moyo sarayna nin
kumbinsyen, masagyat saraynan lamang
2 bana' ta ma'kit ran malinis a kabibyay moyo bana' sa
pangingigalang moyo konan Dios.
3 Say kabistawan moyo ket matkap a kai nin naipatukdo' sa
kabistawan nin bakas; ambo' nin bana' sa pammabista nin
sabot, o bana' sa piaalahas o bana' sa pisisket.*
4 Ana edet, say puon nin kabistawan moyo ket no ani a iti
sa kanakman moyo. Wanin ta say kabistawan a magnayon
nin sangkablyan konan Dios ket say pag'in nan mauyamo' tan
mad'en nin sayay tawo.
5 Wanin a pigagawa' ran saray makaDios nin bubbayi sin
nu'na a nagmatalek sara konan Dios ket nikwinta saran
magana-gana leleg a pinaisirong sara konran asawa ra.
6 Saya ya si Sara* konran saraytin bubbayi. Tinmulok
ya sa wanan asawa nan si Abraham tan inalilbi' naya nin
uunuren na. Ikwinta kamon puri na ni Sara no gaw'en moyo
a kanepegan tan kai kamo nin madaepan.

---

* **2:22** Isaias 53:9. * **2:23** Isaias 53:7. * **2:25** Isaias 53:5-6. * **3:1** Efeso 5:21-25; Colosas 3:18-19. * **3:3** 1 Timoteo 2:9-10. * **3:6** Genesis 18:12.

7 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, igalang moyo
saray asawa moyo. Kikalamuan moyo sara nin main nin
pananaros konra ta nipudir sara komoyo ta mainum'ay saran
maagrabyado tan bana' ta si Dios, binyan nasara anamaet nin
si mabistan rigalo nan byay a iti kona a kapada moyo. No kai
moyo nin gaw'en in, kai nin magkuri a kadadasal moyo.
8 Sawanin, siti a kadinepan nin nibarita' ko komoyon sar-
ban mammemper. Mipapasaya kamo sa pangingisip moyo.
Kiingar kamo konran kalalamo' moyo. Kawa'nanen moyo a
saya tan saya. Matkap a mapainganga'do kamo sa saya tan
saya. Mipaayupa' kamo.
9 No main nin gumwa' nin duka' komoyo, andi' kamo nin
gumale'. No main nin mag'irgo nin duka' komoyo, andi'
kamo nin umbat nin duka', no kai edet, idasalan moyo sara
a bindisyunan nasara kumon nin Dios. Wanin a gaw'en
moyo bana' ta si Dios, sinagyat nakamo nga'min ta pigaw nin
bindisyunan nakamo.
10 Tanda' moyo in ta main nin mabasa sa Masanton Kasur-
atan a wana,
“No rabay nan sayay tawo a mabistay byay na
ket maririket ya,
matkap a andi' ya nin mag'irgon makaduka' sa raruma,
o nin bula'-bula'.
11 Gurutan nayna a pangngawa' nan duka',
ket ana edet say maabig a gaw'en na,
tan gaw'en nay sarban mababaan na a mabistay
pakikalamo' na sa kapada nan tawo.
12 Wanin a byay na ta si Catawan, sipapaga ya konan tawo nin
mapteg sa pangingikit na
tan ubatan na a dasal na,
bale' kuntrawen nasara a gumu-gumwa' nin duka'.”*

Sali' no Mangirangep atamon Idap Abirno nin Maabig a Gawa' tamo

13 Ket sawanin, no say maabig a masulit moyon gaw'en,
main para nin mangwa' nin duka' komoyo? Sa wangko kasa.
14 Wanin man, no paidapen rakamo bana' sa maabig a man-
gaw'en moyo, makarma' kamoynan lamang. Ket andi' kamo
nin mali'mo sa gaw'en ra tan andi' nin magulo a kaisipan
moyo,*
15 ana edet, gaw'en moyo a si Cristo ket syay tutuon
Uunuren moyo. Ilamo' moyo sa sain a sisasadya' kamo lawas
a no main nin mangusisa' komoyo maipa'ka' sa puon nin
pangingilalo a ma'kit sa kabibyay moyo, ket maubatan moyo
sara.

---

* **3:12** Kanta 34:12-16. * **3:14** Isaias 8:12-13.

16 Bale' matkap a siuuyamo' tan siaayupa' kamo nin umbat.
Matkap anamaet a pirmi nin malinis a kunsinsya moyo ta
pigaw nin, no main nin mag'irgon paninida' komoyo bana'
sa mabistan pigagawa' moyo nin tumutumbok kona ni Cristo
ket, saray mading'eyan sa irgo ra.
17 Panemtemen moyo a mas maong ana a, no siin a
karabayan nan Dios, say pangingirangep moyo ket bana' sa
nipangwa' moyo nin maabig dyan bana' sa nipangwa' moyo
nin duka'.
18 Anaod, isipen moyoyti e: Mataman anamaet nin si Cristo
ket pinangirangep ya sin pinati ya bana' sa kukasalanan
tamo. Nati ya tamo' nin ni'sa tan kai nayna nin matkap a
mati nin uman. Sya nin sayay kasa gapon kasalanan, nati
ya para kontamo nin makasalanan ta pigaw nin maikadani
natamo konan Dios. Mataman nin napati yadti sa luta',
ginwa' anamaet nin mabyay ya sa kapapa'sar a ispirito.
19 Ket sa sain a kapapa'sar, nako ya sa lugar a
mangkaipriswan ran uispirito tan nipatandaan na konra
a maipa'ka' sa pananalo na.
20 Sarayti saray mangkapriso ket saraytaw saray sinmubag
konan Dios sin saytaw sin man-gaw'en naya ni Noe a alakin
baluto. Si Dios, inanusan nasara intaw a tutawo angga sin
nayadi' yayna a baluto, ket walo ra tamo' nin katawo a
sinumrep sa baluto kanya' nin sarayti tamo' a naisalba sa
ranom.*
21 Kapada sa wanin, maisalba kamo bana' sa
pakabawtismo* moyo; siin ket ambo' nin kapada nin
pakauyas nin lalaman moyo ta pigaw nin maringgasan
no kai edet, say pagpangako' moyo konan Dios mangibwat
sa maringgas a kanakman moyo. Maisalba nakamo yupa' sa
nipamasubli' nan mabyay kona ni Jesu-Cristo
22 ket itaw yayna sawanin sa wanan nan Dios. O', sinmubli'
yadtaw sa langit tan nikwa sara sa sirong na a sarba ran
uanghil tan raruma et nin pinarsa a kai nin ma'kit nin main
nin pakauray o pakayadi'.

4

Arigen moya si Cristo sin Nangirangep yan Pammadya'dya'

1 Edet, bana' ta si Cristo ket nangirangep ya nin pam-
madya'dya' sin iti ya sa luta', isadya' moyo anamaet a
kanakman moyo sa wanin a kapapa'sar. Wanin a gaw'en
moyo bana' ta si tawo nin mampangirangep ket mapasal na
a kai ana nin magkasalanan.*

---

* **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **3:21** *pakabawtismo-O:pakabinyag*. * **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:1-11; Colosas 2:12; 3:3.

2 Ket mangibwat anaod sawanin, tan sa leleg moyo nin
mabyay iti sa luta', ambo' ana a say karirikitan nin lalaman a
tumbuken moyo. Si'kamo, magkabyay kamoynan say gaw'en
moyo ket no ani a rabay nan Dios.
3 Sadag anaytaw say panaon a napalabas nin ni'pos moyo
sa nipangwa' nin gawa'-gawa' ran saray kai nin makatanda'
konan Dios. Sin saytaw, ginwa-ginwa' moyo a animan nin
nikasama' tan makapading'ey a inapes nin lalaman moyo,
nipabuk-pabok kamo, nikiayi-ayi kamo sa kasan dangka' nin
piririga tan sa makaparmay a pangrarayo sa dios-dios.
4 Ket sawanin, saray ambo' nin mammemper, mam-
paka'ngapan rakamo tan mampag'irgu-irgo saran paninida'
komoyo bana' ta kai kamoyna nin mangkikalamo' konra sa
pangngawa' nin kasan dangka' a kadukaan.
5 Sara in bale' ket matkap ray umbat li' sa adapan nan Dios,
ta si Dios, sisasadya' yaynan manintinsya nin sarban tawo,
saray mabyay et tan saray nati ana.
6 Ket sawanin, magwa' nasaraynan sintinsyawan a nati
ana ta nipatandaan yaynamaet a Mabistan Patanda' konra,
ta pigaw nin mataman nin dinalanan rayna a patiti a syay
parihon dusa sa sarban tawo ket, magwa' naynan ibi nin Dios
konra a byay a kapadan byay na.

Say Matkap nin Pagkabyay moyo sa Saytin Panaon a Susuyot ana

7 Dandani ana nin mangangga a sarban mampangyadi'.
Kanya' nin matkap a mapagdangka' kamo sa lalaman moyon
diri tan pirmin mapalaway a pangingisip moyo ta pigaw nin
makadasal kamo nin matunong.
8 Si sangkaimpurtantiwan nin matkap nin gaw'en moyo
ket si ituluy-tuloy moyoy ma'mot a pikawa'nanan moyo nin
saya tan saya bana' ta no wanin a gaw'en moyo, kai moyo
nin pipanemtem a duka' a ginwa-ginwa' ra komoyo nin saray
kalalamo' moyo ket mapirduna moyo sara.*
9 Pagtuluyen moyo kumon nin siririkit sa bali moyo a saya
tan saya.
10 Nakaipudiran kamo nin nagsikabarang nin bindisyon
nan Dios ket, pagsirbyan moyo nin manepeg a saya tan saya
mangibwat sa pakababa' a nipuya' nan Dios sa barang saya
komoyo.
11 Saraytaw saray pinuyaan nin pakababa' nin mangi-
patanda', matkap a mag'irgo saran bilang sayay mangingi-
lalaman konan Dios. Saray pinuyaan nin pakababa' nin tu-
mulong, matkap a pakaseseg sara nin tumulong mangibwat
sa pamamaaluyon nan gesen nin Dios konra. Wanin a gaw'en

* **4:8** Proberbio 10:12.

moyo ta pigaw nin sa sarban gaw'en moyo bana' sa ginwa' na
ni Jesu-Cristo komoyo ket, maitandudo' yay ngaran nan Dios.
Sya a pagalangan tan mag'uray anggan-angga.
Peteg a wanin.

Say Matkap nin Pangingisip moyo Maipa'ka' sa Pam-madya'dya'

12 Bubsat, andi' moyo nin paka'ngapan in say
pangingirangep moyo nin dya'dya' a ibarita' moyon
say mampangyadi' komoyo ket ambo' nin manepeg nin
mampangyadi'. Sayti nin dya'dya' ket rinmate' komoyo ta
pigaw nin masubok no tutuo kamo.
13 Ana edet, rumiriket kamo no mampangirangep kamo
nin dya'dya' a wantin lamang a nirangep na ni Cristo, ta
pigaw nin wanin ana li' a ririket moyo no maipadar ana a
kata'gayan na.
14 Makarma' kamo no tuya'-tuyaen rakamo bana' ta tutawo
nakamo ni Cristo. Bana' sa wanin, matandaan moyo a si
makapangyayadi' nin Ispirito nin ipadar na a kata'gayan nan
Dios ket iti yan mampiikap komoyo.
15 Bale' sapa kumon ta no mapadya'dya' kamo ket ambo'
nin bana' ta nangwa' kamo nin duka' a bilang sa pangmamati,
pananakaw, panunubag sa layi, o a mangkibba'batan moyo
saray raruma nin tawo.
16 No say rason bale' a mampadya'dyaen rakamo ket bana'
ta tumutumbok nakamo ni Cristo, andi' moyo nin nepeg nin
ikading'ey. Ana edet, kisalamatan moya a Dios bana' ta wanin
a pangangalilbi' ra komoyo.
17 Wanin a mampangyadi' bana' ta, si Dios, man'itarana'
nayna a paninintinsya na, tan man-gaw'en na a si'tamo nin iti
sa pamilya na a mu'nan sintinsyawan na. Ket no sayti tamo'
a tarana' say dya'dya' a man'irangep tamo, sigurado a say
mangyadi' li' konran saray kai nin tumulok konan Mabistan
Patanda' a nangibwat konan Dios ket mas grabi.
18 Bilang wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"No mangirangep yan kaidapan a sayay matunong nin tawo
leleg nin man'isalba ya,
lalo yaynan mangirangep nin kaidapan a sayay tawon kai nin
mali'mo konan Dios tan duka' a pigagawa' na."*
19 Kanya' anaod nin no mampangirangep kamo nin dya'dya'
ta sain a karabayan nan Dios, italek moyoy lalaman moyon
diri kona bana' ta sya a namarsa komoyo tan tutuo ya sa
nipangako' na. Ket ituloy moyoy mangwa' nin maabig.

---

* **4:18** Proberbio 11:31.

5

Pakailag atamo Maipa'ka' sa Pakikalamo' tamo sa Saya tan Saya

1 Edet, komoyo nin mampangipangulo sa dudupong ran
mammemper, main nin ibibilin ko komoyo. Tanda' moyo
a si'ko ket sayay pangulo ako anamaet tan sayay naka'kit
sa nipamadya'dya' kona ni Cristo tan makakirama' ako sa
kata'gayan na nin maipadar li' no marate' a panaon. Sayti e
anaod a ibarita' ko komoyo:
2 Pagawan moyo saran maong a mammemper a naipudir
komoyo, a bilang saran karniro nin nipapasturan nan Dios
komoyo. Gaw'en moyoytin trabaho moyo nin siririket a kai
kamo nin mapasu-pasuet bana' ta wanin a rabay na nin Dios.
Wanin et a ambo' kumon nin kwarta a puon nin gaw'en
moyo a trabaho moyo, no kai edet, bana' ta maririket kamon
magsirbi konan Dios tan konran kalalamo' moyo.
3 Andi' kamo nin mag'amu-amo konran sarain saray
naipudir komoyo. Ana edet, mangimey kamo sa padalan nin
mabyan saran mabistan ihimplo nin arigen ra.
4 Ket, li' no sumubli' yayna si Cristo a syay Sangkata'gayan
nin Mammastor ra nin mammemper, byan nakamo li' nin
primyo nin magnayon anggan-angga a siti ket say pakaki-
rama' moyo sa kata'gayan na.
5 Si'kamo anamaet nin mangalalago', paisirong kamo
konra nin mangatuntawo.
Ket sarba moyon si'kamon mammemper, mipaayupa' ka-
mon magsirbi sa saya tan saya. Matkap a wanin moyo bana'
ta mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
“Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem.”*
6 Anaod, mipaayupa' kamon paisirong sa pammatunong nan
Dios nin makapangyayadi' sa sarba, ta pigaw nin ipata'gay
nakamo li' sa awro nin nitalaga na.
7 Mipaayupa' kamon italek konan Dios a sarba nin
mangkaaburidwan moyo bana' ta si Dios, mampagawan
nakamo.
8 Matkap a mapagdangka' kamo sa sarba nin gaw'en moyo
tan pakailag kamo, bana' ta si Kalaban moyo a sya a Dimunyo
ket bara'mo ya nin mabayani nin leon a mampikadaw nin
maningkap nin masinan na.
9 Risistyan moya tan dumaer kamo sa pagmamatalek moyo
konan Dios. Panemtemen moyo a mampangirangep sara
anamaet nin wantin dya'dya' a kapada moyon mammemper
sa intiro nin mundo.

---

* **5:5** Proberbio 3:34.

10 Ket si Dios nin diri, mayadi' a anted a panaon nin
pangingirangep moyon wanti, ket pasublien nay mabistan
kapapa'sar moyo; paksawen nay nakem moyo; pagsenen
nakamo; tan patarig'enen nakamon tutawo na. Sya a mam-
pami komoyo nin sarban bindisyon na tan syay nanagyat
komoyo nin kirama' sa kata'gayan na nin kasan anggawan
bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo.
11 Anggan-angga anaod nin mag'uray yan main nin
pakayadi' sa sarba!

Peteg a wanin.

Patanid

12 Naisurat yayti nin anted nin surat ko komoyo sa tulong
na ni Silas a tanda' kon sayay kapagpyawan a busat tamo sa
pammemper. Yupa' konan sitin surat ko komoyo, rabay kon
pagsenen a pammemper moyo tan patutu'wan ko komoyo
a sain say mangkasari'-sari' moyo ket mangipa'kit nin peteg
nin kamaungan nan Dios. Andi' moyo kumon nin gurutan tin
kamaungan nan Dios!

13 Mampakumustawen rakamo nin saray iti nin kapadan
mammemper a taga Babilonia* a sara ket pinili' nasara
anamaet nin Dios.
Mampakumustawen nakamo anamaet ni Marcos a
man'ikwinta kon anak ko.
14 Mipakumustawan kamo nin pangipa'kit moyo a
kawa'nan moyo a saya tan saya.

Sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar moyo nga'min nin
mammemper isen kona ni Cristo.

---

* **5:13** *saray kapada...Babilonia- O:saray raruman tutawo a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' ran lugar nin diri.*

Si Ikarwan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni Pedro a sayay apostol konran mammemper kona ni Jesu-Cristo, angangko itaw sa bubabali sa Asia Minor (2 Pedro 3:1; 1 Pedro 1:1). Sinurat naya sin adani ana nin mangangga a byay na (1:13) nin angangko sin pibutlayan nin A.D. 61 tan A.D. 68.

Say gagara na ni Pedro sin sinurat nayayti ket si pau'nawan nasara a mammemper maipa'ka' konran saray mampangyakay nin ambo' nin tutuo. Si sayay bagay a man'iyakay ra ket, si Cristo kai yayna kano nin sumubli'. Kinuntra nasara ni Pedro nin wana si Cristo ket peteg a sumubli' ya. Si rason a na'teng anay tyimpo sin nibarita' na ni Cristo bale' anggan sawanin kai ya et nin sinmubli' ket, bana' ta si Dios man'anusan nasaray tutawo ta pigaw nin magbabawi' sara sa kukasalanan ra (3:9,15).

Kanya' nin mambibilinen nasara ni Pedro a mansuratan na nin andi' sara nin paibarang sa ambo' nin kuston uakay, no kai edet, dumaer sara sa tutuon uakay ran prupita nan Dios tan ni Jesu-Cristo (3:1), nin lamu'nan ra lawas a pakataros ra sa kamaungan nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo, wanin et sa pakatanda' ra kona (3:17-18). Matkap raynamaet a magkabyay nin matulok konan Dios (3:11-13).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Patutu'wan tamon sinagyat natamo nin Dios (1:3-11)
Panemtemen no ani a nakaipatukduan nin tutuon pammemper tamo (1:12-21)
Saray mibalu'-balo' nin tutuo saran mangangakay (2:1-22)
Say matkap nin pigagawa' tamo ta sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo (3:1-18)

1 Si'ko si Simon Pedro a aripen na ni Jesu-Cristo, tan apostol nako anamaet.

Surat koyayti komoyo nin nirama' nan Dios sa pagmamatalek a parihoy kaalagawan komoyo tan komi. Siin ket nangyadi' mangibwat sa kamaungan tan katunungan na ni Jesu-Cristo nin Dios tan Mangingisalba tamo.

2 Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit lawas a bindisyon na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo leleg a mantanda-tandaen moya a sya nin Dios tan si Uunuren tamo a si Jesus.

Patutu'wan tamon Sinagyat natamo nin Dios

3 Wanin ta, bana' sa pakayadi' na ni Jesus ta Dios ya,
nibi nayna kontamo a sarba nin matkap tamo ta pigaw
nin mabyay atamo tan makapagkabyay atamo nin maka-
paririkat nin tuloy kona. Magwa' tamo in ta katanda'
tamoyayna a Dios, a sya sinagyat natamo mangibwat sa
sangkata'gayan a kagalangan nin pigagawa' na tan kamaun-
gan na.*
4 Bana' a lamang sa sayti nin sangkata'gayan a kagalangan a
pigagawa' na tan kamaungan na, nibi na kontamo a kaabigan
nin nipangako' na nin makapaka'ngap tan maalaga nin tuloy.
Nibi nayti ta pigaw nin makakirama' atamo sa kinasi'no na
tan malakwanan tamoyna a duka' nin kabibyay a mangibwat
sa pangangapes tamo nin madali' nin manida' kontamodti sa
mundo.

5 Bana' anaod ta wanin, gaw'en moyo a mababa' moyo a,
say pagmamatalek moyo kona ni Jesu-Cristo ket paaluyunan
moyon kabistawan nin ugali'; say kabistawan nin ugali' ket
paaluyunan moyon pakatanda' sa manepeg nin gaw'en;
6 say pakatanda' sa manepeg nin gaw'en ket paaluyunan
moyon pagdadangka' sa lalaman moyo; say pagdadangka'
sa lalaman moyo ket paaluyunan moyon pangingitpel; say
pangingitpel ket paaluyunan moyon pagkabyay nin maka-
paririkat konan Dios;
7 say pagkabyay nin makaparirikat konan Dios ket paaluyu-
nan moyon pangangawa'nan sa kapadan mammemper; say
pangangawa'nan sa kapadan mammemper ket paaluyunan
moyon pangangawa'nan lamang sa sarban tawo.
8 Sulitan moyon paaluyunan nin sayti a pagmamatalek
moyo ta no mintras a man'umteng ket main ti komoyo tan
man'umget anamaet nin iti komoyo, sayti ket gaw'en nin
main nin kakanaan tan kuri a pakatanda' moyo kona ni Jesu-
Cristo nin Uunuren tamo.
9 Bale' si sayay mammemper a kasayti nin pigagawa' kona,
pa'sar na ket sayay rayam o sayay bulag ta nalingwanan
nayna a naringgasan yayna sa kasalanan na sa gindat a
kabibyay na.

10 Edet anaod, bubsat, gaw'en moyo et a mababa' moyo
nin mapatutu'wan a pinili' tan sinagyat nakamo nin Dios ta
pigaw nin mag'in nin tutawo na. No gaw'en moyo in, kai
kamo gapo nin maibarang,

---

* **1:3** *sinagyat...kamaungan na.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sinagyat natamo nin kirama' sa kagalangan tan kamaungan na.*

11 ana edet, si Dios, siririkat yan pangibwaten na nin
makaluob kamo sa kasan anggawan a Pag'adian nan
Uunuren tan Mangingisalba tamo a si Jesu-Cristo.

Say Nakaipatukduan nin Tutuon Pammemper tamo

12 Kanya' nin mataman nin tanda' moyoynayti nin bubagay
tan mandumaer kamoyna nin mantumumbok sa katutu'wan
a niyakay komoyo, ituluy-tuloy ko et a lamang nin ipa-
panemtem komoyo.
13 Sa wangko, nepeg a gaw'en ko in mintras a mangkabyay
ako et
14 ta nipatandaan na nin Uunuren tamo a si Jesu-Cristo
kongko a adani ana a patiti ko*.
15 Kanya' nin gaw'en ko a sarba nin mababa' ko a, mataman
li' nin nati akoyna ket, maipapanemtem in et nin niyakay
komoyo.
16 Panemtemen moyo in ta say nipatandaan mi komoyo
maipa'ka' sa pakayadi' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan
say isusubli' nadti ket ambo' nin istu-isturya nin pinabrika
ran masisirib a tutawo. Wanin ta na'kit mi nin mismo a
kata'gayan nin nikaDios na.
17-18 O', pinagalangan tan nipata'gay naya nin Dios nin Ama
sin kalamo' nakamidtaw sa talugtog nin pinili' nan Dios.
Si'kamin mismo, narnge' mi a busis nan Sangkata'gayan nin
Dios nin nangibwat sa langit a wana,
"Siti a Anak ko nin kawa'nan kon tuloy. Sya a pakaririketan
kon tuloy."*
19 Konan siin anaod, lalo nin napatutu'wan a nibarita'
rayna sin saytaw et sin nu'nan panaon nin saray prupita
nan Dios. Ket maabig no tumulok kamo sa sayti nin wanra
bana' ta bara'mo nin lampadawan ti nin mampamalaway sa
madedlem, anggan sa awro nin sumubli' ya si Cristo. Siin nin
isusubli' na ket bara'mon kapibuklas tan sya ket bara'mo ya
nin kabuntatala' sa buklas nin mamalaway nin kanakman
moyo.
20 Mu'na-mu'na, tandaen moyayti e:
Kasan si'numan a makapangipapalaway mangibwat sa
pakababa' nan diri sa animan a naipadles nin nipaisurat
nan Dios konran prupita na.*
21 Wanin ta kasa gapo nin naipadles nin nangibwat tamo'
sa karabayan nin tawo, no kai edet, nag'urayan nasara nin

---

* **1:14** ***adani ana a patiti ko****- Sa Griego:sitin lalaman ko nin kapada nay ba'lag a mampiikapan ko ket adani koyayna nin lakwanan.* * **1:17-18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 17:1-5; Marcos 9:2-7; Lucas 9:28-35. * **1:20** *Kasan si'numan...prupita na.- O:Kasan si'numan nin prupita a nangisurat sa Kasuratan mangibwat sa pakababa' nan diri.*

Ispirito nan Dios ket nibarita' rayti nin tutawo nangibwat konan Dios.

2

Main sara li' Isen komoyo a Mibalu'-balo' a Tutuon Mangangakay sara

1 Wanin man, sin nu'nan panaon, main saraytaw a lamang saray nibalu'-balo' a prupita nasara nin Dios a nangipatanda' konran tutawo nan Dios. Wanin anamaet a lamang, main sara li' a masirib nin mangyakay nin bula'-bula' isen sa dupong moyo. Say iyakay ra ket makasida' konran mammemper. Pati si Uunuren a Jesus nin syay nipambot konra, kai raya nin alilbien ket, bigra' sarayna li' nin madusan maong.

2 Wanin man, abaw sara et li' a lamang a mangarig sa kabibyay ran kasan pagdadangka'. Ket bana' konran sarayti, say dalan nin pagkabyay a naipatukdo' sa katutu'wan a mangibwat konan Dios ket mapaduka'.

3 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', maagom sara sa kwarta. Ket, kwartawan rakamo yupa' sa pinabrika ran bula'-bula' a iyakay ra komoyo. Bale' si Dios a syay manusa konra, kai ya nin mampa'lek ta sinintinsyawan nasarayna nin na'teng ket say dusa ra nakasadya' ana.

4 Tanda' tamo nin wanin bana' ta mataman nin saray uanghil nin sinmubag sin nu'nan panaon*, ket sinintinsyawan nasarayna nin Dios. Nibantak nasaran mangkaprisodtaw sa sangkadedleman anggan say awro a dusawen nasara ket marate'.

5 Kai nasarayna anamaet nin kina'dwan nin Dios a tutawo sin nu'nan panaon nin gumu-gumwa' nin duka'. Linanip naya a intiro nin mundo ket nirebreb sara. Bale', si Noe a sya niyakay na a matkap nin magkabyay sara nin mapteg, ket nisalba naya tan main et nin pito ray kalalamo' na.*

6 Tanda' tamo nin lamang a si Dios, sinintinsyawan nan pinuuran a syudad nin Sodoma tan Gomorra* anggan nag'in nin abunsyang. Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na konran saray gumu-gumwa' nin duka' a kaugutan ra.

7-8 Itaw ya anamaet nin niikap si Lot. Sya, sayay mapteg nin tawo ya nin inawru-awro nin mabereng tan mangkapaidap

---

* **2:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); Judas 1:6; 1 Pedro 3:20. * **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24; 8:18. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.

a nakem bana' sa kasan pagdadangka' tan masubag a gawa'-
gawa' ran tutawodtaw nin mangka'kit tan mangkarnge-
karnge' na. Say katutu'wan ket niligyas naya nin Dios.
9 Ipa'kit edet nin sain nin nangya-nangyadi' a, si Uunuren,
tanda' nasara nin tulungan a tutawo nin mantumulok kona a
mangkasubok. Tanda' nasara anamaet nin pukpukan para
sa pakadusa ra anggan sa awro a sintinsyawan nasara a
tutawon gumu-gumwa' nin duka',
10 lalun-lalo sarayna a mampanumbok sa duka' a kariirik-
tan nin lalaman ra tan saray kai nin mangibilang sa main nin
pakauray.

Say Pigagawa' ran saray Mampangyakay nin Bula'-bula'

Sarain saray mampangyakay nin bula'-bula', gaw'en rayna
anabungat a animan nin rabay ra tan mabirngas sara. Kai
sara nin mali'mon mag'irgon kai nin pammaga-baga mata-
man konra nin makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa lan-
git.
11 Ambo' nin bilang konran sarain, saray uanghil nan Dios
nin mas ata'gay tan makapangyayadi' dyan sarain, ket kai
sara gapo nin mag'irgo nin duka' a kuntra konran sarayti
nin makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit sa adapan
nan Dios.*
12 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', bara'mo
saran uayep nin kasan nakem nin gaw'en rayna anabungat a
karabayan nin lalaman ra. Tuya'-tuyaen ra a bubagay a kai
ra nin maabot. Kapada rasaran uayep a say kaugutan nin
byay ket si dakpen ta pigaw nin patyen, ta sain anamaet a
kaugutan ran sarain a mangangakay,
13 si pangirangepen sara nin dya'dya' a syay manepeg nin
tubale' konra bana' sa nipamadya'dya' ra konran raruman
tawo. Mataman nin awro ta awro, kai sara nin mading'ey nin
mangwa' nin animan a duka' nin kariiriktan nin lalaman ra,
a sain a karigawan ra. Maiyarig sara sa mansa nin makasida'
nin bakas nan sayay maringgas nin aysing bana' ta, mata-
man no mangkidungu-dungo sara komoyo ket, kariiriktan ran
sidaen a pakairaywan moyo bana' sa pangituluy-tuloy ra nin
gawa'-gawa' ran nikasama'.*
14 Apesen rasaray sarba ran bubbayi nin ma'kit ra, tan kai
sara gapo nin mapda' nin mangwa' nin duka'. Ayaten rasara
et nin mangwa' nin nikasama' nin gawa'-gawa' ra a makapoy
a pammemper. Inaagom a tanda' ra. Nigagaem nasarayna
nin Dios!
15 Linmakwan sara konan kuston dalan ket natawtaw
sarayna. Man'arigen ra a gawa'-gawa' na intaw ni Balaam

* **2:11** Judas 1:9. * **2:13** Judas 1:12.

a anak na ni Beor, a nangwa-nangwa' yan duka' bana' sa
nipangapes na sa kwarta.*
16 Bale' kinasagran naya nin asno nin manruranan na sa
duka' a gawa' na. Sitin sayay basta nin ayep, nag'irgo ya
nin bilang sayay tawo ta pigaw nin paeden nay man-gaw'e-
gaw'en na ni Balaam a pananantigwa a bilang sayay kasan
nakem a tawo.
17 Para konran sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula',
main ana nin sangkadedleman nin lugar a nisadya' nan Dios
nin priswan ra ta bilang sara nin sayay na'tyan nin subor, o
gunem a mami kumon nin rapeg bale' kai ta nilpad nan siri.*
18 Anaod, abaw a ibari-barita' ra nin mabistan reng'en bale'
kasan lamang nin kabalikasan. Man'iyakay ra a ambo' nin
duka' nin tumbuken a karirikitan nan lalaman, ket sayti a
man'ipangayat ra konran saray nadali' ra et nin ginurutan a
duka' nin gawa'-gawa'.
19 Man'ipasigurado ra et a no tumbuken ra nin tutawo a
man'iyakay ra, magkamain sara nin pagkanawanawa nin
mangimey sa rabayen ra, bale' kasa nin pagkanawanawa
ran diri nin saraytin mampangyakay bana' ta kai sarayna
nin makaglat sa duka' a gawa'-gawa' ra nin manida' konra.
Tanda' tamo a si sayay tawo anaod ket aripen ya nin animan
a mampangitawir kona.
20 Ket mataman no ginurutan raynaytaw intaw say duka'
nin gawa'-gawa' a gindat nin man-gaw'en ran tawodti sa
mundo bana' ta nakatanda' rayayna si Jesu-Cristo a Uunuren
tan Mangingisalba tamo, bale' ta nadaeg sara tan sinmubli'
saran naaripen anamanaet nin sayti, mas masakit et a ka-
papa'sar ra dyan sin nu'na.
21 Wanin ta maong ana kumon a kai raya nin nadumog a
dalan nin mamag'in nin mapteg konan sayay tawo, dyan si
tinumbok rayaynayti kaaram ket ginurutan ra a bibilin nan
Dios maipa'ka' sa pagkabyay nin niyakay konra.
22 Sa wanin a nangyadi' konra, ma'kit a katutu'wan nin
sayti nin wanran tutawo,

“Si sayay aso, kanen nan uman a nisuka na,”* tan
“Si baboy nin pinaryo' ana, magluma' ya li' anamana.”

3

Say Matkap nin Pigagawa' Tamo ta Sumubli' yaynaod a Uunuren tamo

---

* **2:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; Judas 1:11. * **2:17** Judas 1:12. * **2:22** Proberbio 26:11.

1 Mampablyen kon bubsat, ikarwan surat koyaynayti ko-
moyo. Bilang konan si nu'nan surat ko, konan siti, ipa-
panemtem ko anamanaet taw say bubagay a tanda' moyoyna
tan tinregen koy masibulot a kanakman moyo.
2 Sipapanemtem kamo kumon nin pirmi sa nipatandaan
ra nin prupita nin naitalaga konan Dios sin nu'nan panaon
tan say bibilin nan Uunuren tan Mangingisalba tamo nin
nipatandaan ra komoyo nin saray nibaki' nin nangyakay
komoyo.
3 Siti a mu'na-mu'na nin ipapanemtem ko komoyo: Sa
saytin panaon nin adapen nayna a sumubli' nin Uunuren
tamo, saray tutawon man-gaw'en rayna anabungat a duka' a
karirikitan nin lalaman ra ket tuya'-tuyaen ratamo
4 a wanra, “Kai para a nipangako' na ni Jesus a sumubli' ya?
Adti ya edet? Nati-nati saraynay pupuon tamo ket kai ya et a
lamang nin sinmubli'! Nangibwat sin naparsa yay mundo ket
pariho et a lamang anggan sawanin!”
5 Bale' saray tutawo nin mampamarita' nin wanin, man-
gagarawen ran kai nin mampanemtemen taw say ginwa' nan
Dios sin na'teng anan panaon. Si Dios, inirgo na tamo' ket
nagkamain ana a langit tan luta'. Nangibwat sa nipangusar
na nin ranom, ket linumwas a luta' sa ranom.
6 Ket ranom a lamang a inusar nan Dios, si alakin lanip, sin
sinida' naya a mundo sin nu'nan panaon.
7 Anamanaet, sa pakayadi' nin nibalikas nan susarita' nin
Dios, nisadya' na anayti say kapresan nin luta' tan langit nin
mapuuran li' no marate' a awro nin sintinsyawan nasara nin
madusa a tutawon kai nin nangunor kona.
8 Man'aduen kon bubsat, mataman no tuya'-tuyaen ratamo
nin wanin, andi' tamo nin lingwanan a, konan Dios, say kaan-
rwan nan sayay awro ket parihoynan lamang sa kaanrwan
nin sanribon taon, tan say sanribon taon ket parihoynan
lamang sa sayay awro tamo'.*
9 Kanya' nin mataman nin wanra nin raruma ket kai nan
lamang nin tukiden a nipangako' na, ambo' nin wanin, no kai
edet, si Dios, man'anusan nakamo ta pigaw nin pagbabawian
tan gurutan moyoynay pagkakasalanan moyo. Wanin ta
say rabay na ket si kasa gapo ni saya kumon nin maika' sa
impyirno.
10 Bale' sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo. Ket say
irarate' na ket kapada a irarate' nan sayay mannakaw a bigra'
tan kai nin tanda' no ka'no. No saytaw li' nin panaon, makasa
a kalangitan nin kaaluyon a makapali'mo nin maksaw nin
danurdor. Si awro, si bulan tan say bubituen ket tunawen li'

* **3:8** Kanta 90:4.

nin apoy, ket si luta' tan say sarba nin iti kona, maipadar li'
nin sarba sa pangungukom nan Dios*.
11 Anaod ta tanda' moyoyna a say sarba ket makasa li' nin
wanin, asikaswen moyo a pagkabyay moyo! Matkap nin
italaga moyoyna a kadiryan moyo konan Dios tan magkabyay
kamo nin maikana' kona
12 nin mantaga'nan tan mampaapurawen moyoynan ru-
mate' in a panaon nan Dios nin sintinsyawan na a sarba nin
tawo. Peteg anaod a konan sitaw li' nin panaon, mapuuran a
kalangitan tan say sarba nin itaw ket tunawen nin apoy.
13 Bale' si'tamo, mantaga'nan tamo a tukiden nan Dios
a nipangako' na, ket magkamain li' nin ba'yon kalangitan
tan ba'yon luta', a sarba ra nin miikap itaw ket mapteg a
pigagawa' ra.
14 Anaod bubsat, mintras a mantuma'gan kamo konan siin
a awro, gaw'en moyo a mababa' moyo a malinis kamo nin
kasa gapo nin pakabalawan moyo sa adapan nan Dios tan ta
pigaw nin makakituno kamo kona.
15 Panemtemen moyo a kanya' nin man'umanos ya a
Uunuren ket bana' anaod ta mambyan nasaray tutawo nin
pagkanawanawa nin maisalba.
Say maipa'ka' a lamang sa sayti a wana ni man'aduen
tamon busat a si Pablo sa surat na komoyo mangibwat sa
pakatanda' a nibi nan Dios kona.
16 Sa sarba nin surat na ket main nin nibarita' na maipa'ka'
sa nibarita' kodti. O', main taw anaod say maidap nin tarusan
nin nisurat na. Ket, saray tutawo nin kurang a pakatanda' ra
kona ni Cristo tan ambo' sara et nin madaer sa pammemper
ra, sinilya-silyan ran abas a katarusan nin bilang sa gawa' ra
sa raruman itaw sa Masanton Kasuratan. Ket bana' sa wanin
a man-gaw'en ra, mampangibwaten ray pakadusa ran diri.
17 Bale' si'kamo, bubsat, nipau-pau'na koyna komoyo a
maipa'ka' sa sain. Edet, pakatalad kamo ta bangli' no
maibarang rakamon saraytin tutawon mataktika yupa' sa
abas a man'iyakay ra ket maisyay kamo sa katutu'wan nin no
adti ket madaer kamoyna.
18 Say maabig ket si lamu'nan moyo a mabistan gawa'-
gawa' moyo nin paka'kitan nin kamaungan na ni Jesu-Cristo
a syay Uunuren tan Mangingisalba tamo. Lamu'nan moyo et
a lamang a pakatanda' moyo kona.
Itandudo' yay ngaran na sawanin tan anggaynan-angga!
Peteg a wanin.

---

* **3:10** *kona,...Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:kona, mapuuran li'.*

Si U'nan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan sitin surat ket si Juan nin saya konran apostoles na ni Jesus nin nikikalamo' kona sin iti ya intaw sa luta'. Sinurat naya sin angan-angan a taon 90 A.D., a sa angan-angan ket a'nem a pulo' a taon anay linmabas nangibwat sin naipasak ya sa kudos si Jesus, tan rwampulo' tan lima a taon anay linmabas a nati sarayna si Pablo tan Pedro. Man'ipa'ka' a nipa'wit nayayti ni Juan nin surat na sa dudupong nin mammemper itaw sa prubinsyan Asia sin itaw ya nin mampiikap sa Efeso.

Sitin u'nan surat na ni Juan ket main nin rwa ray gagara na: Rabay nan pagsenen a nakem ran mammemper, sa wanin ket magkabyay saran naikalamo' konan Dios tan konan Anak na. Rabay nasara et nin bibilinen a dumaer sara sa katutu'wan a niyakay konra tan andi' sara nin palingo konran mampangyakay nin ambo' nin tutuo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, bana' ta sarayti a mampanida' nin mabistan uksoy ran mammemper. Man'iyakay ran sarayti a sarban matiryal nin bubagay iti sa mundo pati say lalaman nin tawo ket duka'. Kanya' nin man'iyakay ra nin impusibli kano a si Jesus a syay Anak nan Dios ket nag'in ya nin peteg nin tawo. Man'ipa'ka' ran saraytin mangangakay a say pakaisalba ket mangibwat sa kasa nin pakibiang sa kabibyay iti konan sitin mundo; tan man'iyakay ra et a kasa gapo nin kabiangan nin pakaisalba sa kabistawan nin ugali' o sa ado' sa kapadan tawo.

Rabay nan kuntrawen ni Apostol Juan a man'iyakay ra, kanya' nin pinatutu'wan na a si Jesu-Cristo ket nag'in yan peteg nin tawo, tan rabay nan ipapalaway a sarba ran mamper kona ni Jesus tan mampangado' konan Dios ket matkap anamaet nin kawa'nanen rasaray kapada ran tawo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Tistigusan na ni Juan a maipa'ka' konan si syay Kabalikasan nan Dios a syay Puon nin Byay (1:1-4)

Si sayay anak nan Dios ket mabyay yaynan si anggan-angga nin byay bale' matkap nin malinis a kabibyay na (1:5–2:27)

Sigurado atamo nin iti atamo konan Dios no iti ana kontamoy kabibyay nan Dios (2:28–5:12)

Tumarig'en kamon mammemper sa pangangawa'nan nan Dios (2:28–3:10)

Matkap a say pangangawa'nan tamo ket ma'kit sa gawa' tamo (3:11-24)
Matkap tamon subuken a sarban akay no nangibwat konan Tutuon Ispirito o kai (4:1-6)
Kinawa'nan natamon Dios ket kawa'nanen tamo anamaet a saya tan saya (4:7–5:5)
Pinatutu'wan nan Dios a si mampagmatalkan tamo ket Anak naya (5:6-12)
Si sayan mampagmatalek kona ni Cristo, masigurado nan main nin byay nan iti konan Dios (5:13-21)

Tistigusan na ni Juan a Maipa'ka' konan si Syay Puon nin Byay

1 Konan sitin surat, man'isurat ko komoyo a maipa'ka' konan si syay puon nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios a si syay Kabalikasan nan Dios. Sya, main yaynan gindat sin tinmarana' a sarba. Sya, narnge' miya nin apostoles. Sya, na'kit miya anaod nin diri. Sya anamaet a lamang, naimatunan tan naga'ge-ga'getan miya.
2 O', ta pinaipadar ya nin sayay tawodti sa luta' kanya' nin na'kit miya nin peteg, ket mantistigusan mi tan man'ipatandaan mi a maipa'ka' kona, sya nin pangibwatan nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Kikalamo' yan pirmi konan Ama ket nipa'kit nayayna komi.
3 Sawanin, ta pigaw nin makikalamo' kamo komi ket ipatandaan mi komoyo a na'ki-na'kit mi tan say narnge-narnge' mi. Anaod, sarba tamo ket mangkikalamo' konan Dios a syay Ama tan kona ni Jesu-Cristo nin Anak na.
4 Bana' anaod konan siin a gagara, kanya' nin manurat-surat kami nin wanti komoyo ta pigaw nin maliso a ririket tamo.

Matkap nin Malinis a Kabibyay nan Sayay Tutuon Anak nan Dios

5 Siti a nipatandaan nan Anak nan Dios komi ket man'ipatandaan mi ti anamaet komoyo: Say pigagawa' nan Dios ket palaway; kona ket, kasa gapo nin animan nin bilang kadedleman.
6 Kanya' nin no ibarita' tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios bale' mampisyon atamo et sa kadedleman, mampibula'-bula' atamo bana' ta say man-gaw'e-gaw'en tamo ket ambo' nin kumpruntado sa katutu'wan a nipatandaan nan Dios.
7 Bale' no magmantini atamon iti sa palaway a kapada a si Dios ket iti ya sa palaway, mag'in mabista a pikakalamo' tamo sa saya tan saya, tan lawas a mangkaringgasan atamo

sa kasalanan tamo bana' sa daya' nan Anak nan si Jesu-Cristo
nin tinmuro'.
8 Wanin a lamang, no ibarita' tamo a kasa gapo nin
kasalanan tamo, manluku-lukwen tamoy lalaman tamon diri
tan kai tamoyna nin tanda' a katutu'wan.
9 Bale' no akuen tamo a kasalanan tamo konan Dios,
pirdunawen natamo tan ringgasan natamo sa sarba nin
kadukaan tamo bana' ta mapteg ya tan tutuo ya sa pangako'
na.
10 Saya et, no ibarita' tamo a kai atamo nin nagkasalanan,
ibarita' tamo et a mabula' yay Dios, tan kai tamo gapo nin
inako' a nibarita' na.

2

1 Si'kamo nin nikwinta kon a'nak kon kawa-kawa'nan ko,
tandaan moyoyti nin man'isurat ko komoyo ta pigaw nin
andi' kamo gapo nin magkasalanan. Wanin man, no main
kontamo a magkasalanan et a lamang, matkap a mako ya
konan mammyansa tamo a itaw ya konan Dios a Ama. Sya
ket, si Jesu-Cristo nin kasa gapon kasalanan.
2 Sya et a dinusa sa dusan kasalanan tamo ta pigaw nin
sayti ket mapirduna. Ambo' tamo' nin say kasalanan tamo
a magwa' nan ipapirduna no kai pati et say kasalanan nin
sarba.

Maalilbi' ya sa Gawa'-gawa' na a Sayay Tutuon Anak nan Dios

3 Sigurado atamo a katanda' tamoyay Dios bana' ta mantu-
mulok atamo sa gan-gan na.
4 Kanya' nin no ibarita' nan sayay tawo a katanda' nayay
Dios bale' kai ya nin mantumulok sa gan-gan na, mampibula'-
bula' ya tan madlaw a kai na nin inako' a katutu'wan a
nipatandaan nan Dios kona.
5-6 Bale' si sayay tawo nin mantumulok sa nibarita' nan
Dios, sya a mampangawa'nan nin kusto konan Dios.* Anaod,
si sayay mamarita' a mangkikalamo' ya konan Dios, matkap
a say kabibyay na ket kapaday kabibyay na ni Jesu-Cristo. No
wanin a gaw'en tamo, siin a pakasiguradwan tamo a peteg a
mangkikalamo' atamo konan Dios.
7 Kukawa'nan ko, ambo' yan ba'yon gan-gan ti si
man'ipatanda' ko komoyo no kai siti yaytaw lamang si
gindat a gan-gan a narnge-narnge' moyoyna nangibwat
et sin tinmarana' kamon tumumbok kona ni Jesu-Cristo. Siti
anaod ket si mangkarnge-karnge' moyoyna a gan-gan a wana
matkap moyon kawa'nanen a saya tan saya.

---

* **2:5-6** *Dios, sya...kusto konan Dios.- O:Dios, natukid anay gagara nin pangan-gawa'nan nan Dios kona.*

8 Bale' bara'mo yaynan lamang ti nin ba'yon gan-gan bana'
ta siti ket na'kit ya sa nipagkabyay na ni Cristo tan wanin ana-
maet sa kabibyay moyo sawanin. Wanin ta say kadedleman
nin kadukaan ket mangkaglat ana komoyo tan si tutuo nin
palaway ket mansumlag yayna sa kabibyay moyo.
9 No main nin mangibarita' a mampagkabyay yayna nin iti
sa palaway nan Dios, bale' man-guraen nasaray kalalamo' na,
sya, mampagkabyay ya et a lamang sa kadedleman.
10 Anamaet, si saya nin mampangado' sa kalalamo' na ket
mampagmantini yan mampagkabyay nin iti sa palaway nan
Dios, sa sain a pigagawa' na ket kasan pagkasalananan na.*
11 Bale' si saya a man-guraen nasaray kalalamo' na, mampi-
ikap ya et sa kadedleman tan say pigagawa' na ket duka'. Kai
na mangka'kit no adti a mangkeen na bana' ta binulag ya nin
kadedleman.

Paksawen na ni Juan a Nakem ran Mammemper

12 Si'kamon pa'sar ket a'nak no maipa'ka' sa pammemper
moyo, man'isurat koyti komoyo bana' ta tanda' tamon
napirdunayna a kasalanan moyo bana' sa ginwa' na ni
Cristo.
13 Si'kamo nin pa'sar ket mangatuntawo ana sa pammem-
per, mampanurat ako komoyo bana' ta tanda' tamo
a katanda' moyaytaw si main yayna nin gindat sin
tinmarana' a sarba.
Si'kamon pa'sar ket mangalalago' et sa pammemper, mampa-
nurat ako komoyo bana' ta tanda' tamo a nadaeg moya
si sya a Kadukaan.
14 Anamanaet, mampanurat ako anaod komoyon pa'sar ket
a'nak, bana' ta katanda' moyayna a Ama tamo; komoyon
pa'sar ket mangatuntawo, bana' ta katanda' moyaytaw si
main yayna nin gindat sin tinmarana' a sarba; tan komoyon
pa'sar ket mangalalago', bana' ta magsen kamo sa pam-
memper moyo, tan bana' ta naimula a minsahi nan Dios
sa kapusuan moyo, tan bana' ta nadaeg moyayna si sya a
Kadukaan.
15 Anaod, matkap a andi' moyo nin paalagawan a pigagawa'
a kuntra sa no ani a rabay nan Dios ni say bubagay iti sa
mundo. No paalagawan moyoyti, kasa nin pangangawa'nan
moyo konan Dios a Ama tamo.
16 Wanin bana' ta say pigagawa' a kuntra sa no ani a rabay
nan Dios bilang say gaw'en a animan a man'apesen, say
rabayen nin maikon a bubagay a ma'kit, o say pasirayo bana'
sa kapapa'sar sa byay, sayti ket kasan kabiangan konan Dios

---

* **2:10** *sa sain...pagkasalananan na.- O:kai ya nin mag'in nin puon a magkasalanan saray kalalamo' na.*

ta kai ti nin nangibwat kona a syay Ama tamo no kai edet,
nangibwat iti sa mundo.
17 Anamaet a lamang, si mundo tan say man'apes-apesen
nin iti kona ket pariho li' nin makasa; bale' si saya nin
mantumulok sa no ani a rabay nan Dios, lawas a mabyay ya
anggan-angga.

Si Kuntra Kona ni Cristo

18 Man'aduen kon a'nak, dandani ana mangangga a kapre-
san nin kapapa'sar iti sa mundo! Narnge-narnge' moyoyna
sa niyakay komoyo a main li' nin lumiwa' a mansabtan nin
si kuntra kona ni Cristo. Ket sawanin ma'kit moyo a abaw
sarayna a manlumwas nin kuntra kona ni Cristo, ket bana'
sa wanin, masigurado tamo a peteg nin dandani ana anaod
nin mangangga.
19 Sarain nin mampanguntra kona ni Cristo, nikikalamo'
saran gindat kontamo, bale' ambo' tamo sara nin peteg nin
kalalamo' kanya' nin sinumyay sara. Anaod, no peteg a
kalalamo' tamo sara kai sara kumon nin nikisyay. Ket bana'
anaod ta nikisyay sara, naipa'kit a sara nga'min ket ambo'
tamo saran peteg nin kalalamo'.
20 Bale' si'kamo, mampisyon ya komoyo a Ispirito nan Dios
a nibaki' na nin sya Masantos ya, a sya si Cristo, kanya' nin
tanda' moyo nin nga'min a mangipurok nin katutu'wan a
mangibwat konan Dios.
21 Ambo' nin bana' ta wangko ket kai moyo nin tanda' a
katutu'wan kanya' nin mampanurat ako komoyo, no kai edet,
bana' ta tanda' moyoyti tan tanda' moyon lamang a kasan
bula' a mangibwat sa katutu'wan.
22 Sawanin ibarita' ko komoyo no si'noy mabula'! Sitaw si
mangibarita' a si Jesus ket ambo' ya a Cristo nin nipangako'
nan Dios! Si mampangibarita' nin siin ket sya a kuntra kona
ni Cristo, ket ambo' ya tamo' a Anak nan Dios a kai na nin
man'alilbien no kai pati si Ama nan Anak.
23 Wanin bana' ta si si'numan a kai nin manungtong konan
Anak nan Dios, siti, kai ya nin naipasaya konan Dios a Ama
na. Wanin a lamang, si manungtong konan Anak nan Dios,
naipasaya yaynan lamang konan Dios a Ama.
24 Ket si'kamo, matkap anaod nin pirmi moyo nin imula sa
nakem moyo a katutu'wan a mangkarnge-karnge' moyoyna
nangibwat et sin tinmarana' kamon tumumbok kona ni Jesu-
Cristo. Bana' ta no gaw'en moyo in ket mampisyon kamoynan
lamang nin iti konan Ama tan iti konan Anak na,
25 ket man'ibyay moyoynay anggan-angga nin byay a iti
konan Dios a nipangako'* na nin diri ni Cristo kontamo.

---

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:15; 4:14; 6:40,47.

Si Ispirito nan Dios a Mangyakay nin Katutu'wan

26 Man'isurat koyti komoyo ta pigaw nin pakanda' kamo
maipa'ka' konra nin saray marabay nin mangibarang ko-
moyo.
27 Bale' si'kamo, si Ispirito nan Dios nin nibaki' na ni
Jesu-Cristo ket mampisyon ya komoyo. Kanya' nin kai
moyoyna nin matkap a raruma et nin mangyakay komoyo
nin katutu'wan nin nangibwat konan Dios no kai edet,
syay mangyakay komoyo sa sarban matkap moyon tandaen.
Sarba nin iyakay na ket tutuo, ambo' nin bula'-bula', kanya'
nin matkap moyoy dumaer nin kikalamo' kona ni Jesu-Cristo
a bilang sa niyakay naynan Ispirito komoyo.

Dumaer kamon Kikalamo' kona ni Cristo

28 Ket bana' anaod ta wanin, a'nak, dumaer kamon
makikalamo' kona ni Cristo ta pigaw nin kasa li' nin ikali'mo
tan ikading'ey moyo kona no sumubli' ya.
29 Tanda' moyoyna a si Cristo ket kasa gapon kasalanan
na, kanya' nin matkap moyo anamaet nin matarusan a
saray mampangwa' nin mapteg tan matunong, sarayti a'nak
nasaraynan Dios.

3

Tumarig'en atamo nin Gumurot sa Kadukaan

1 Panemtemen moyo no pa'no natamo nin kawa'nan nin
maong nin Dios a Ama tamo. Wanin natamo nin kawa'nan
ket man'ikwinta natamo nin a'nak na! O', peteg anaod a a'nak
natamo! Bale' saray tutawo nin say mangkapagawan ra ket
say maipa'ka' iti sa mundo, kai ratamo nin maalilbi' nin a'nak
nan Dios bana' ta kai raya anaod nin katanda' a Dios.
2 Kukawa'nan ko, a'nak natamoyna nin Dios sawanin sa
kapresan, bale' kai tamo et nin peteg nin mataros a pag'inan
tamo li' sa adapen. Wanin man, tanda' tamoyna a no sumubli'
ya li' si Cristo, ma'kit tamoyna li' a peteg a kapapa'sar na, ket
mag'in atamo nin bilang kona.
3 Kanya' nin si sayay mampangilalo sa sain, tumarig'en ya
nin gumurot sa kadukaan ta pigaw nin maringgas ya lawas a
kapada naya si Cristo a malinis ya.
4 Si sayay mampagkasalanan, mangkumuntra ya konan
Dios, ta say kasalanan, syay kakukuntra konan Dios.
5 Tanda' moyoyna a nako yadti sa luta' si Cristo ta pigaw
nin galten na a kukasalanan, tan tanda' moyo a kasa gapo nin
animan nin kadukaan nin main kona.
6 Ket bana' ta wanin, si si'numan a dumaer yan kikalamo'
kona ni Cristo, kai nayna nin ituloy a pagkakasalanan na.

Bale' si si'numan nin mantumuloy nin magkasalanan, kai na
et nin na'kit a kinasi'no na ni Cristo, ni kai naya nin katanda'.
7 Kawa-kawa'nan kon a'nak ko, pakatalad kamo a kai kamo
maibarang nin si'numan maipa'ka' sa sayti. Si sayay mam-
pangwa' nin no ani a mapteg sa pangingikit nan Dios, sya,
matunong ya a bilang si Cristo nin matunong.
8 Bale' si saya nin man'ituluy-tuloy nay magkasalanan, sya,
mampag'urayan nayan Dimunyo. Tanda' tamo nin wanin
bana' ta si Dimunyo, mampagkasalanan yayna nangibwat
et sin tarana'. Ket si gagara anaod a nako yadti sa luta' a
Anak nan Dios ket ta pigaw nin sidaen nay gawa'-gawa' nan
Dimunyo.
9 Kanya' nin si sayay tutuon anak nan Dios, kai ya nin
tumuloy nin magkasalanan bana' ta say pinanakem na nin
Dios a iti kona. Bana' anaod ta si ibwatan na ket si Dios, kai
magwa' a tumuloy ya nin magkasalanan.
10 Sawanin, maipurok tamo no si'no saray a'nak nan Dios
tan no si'no saray a'nak nan Dimunyo, ta si sayay mam-
pangwa' nin ambo' nin mapteg, sya, ambo' naya nin anak
nin Dios. Wanin ya anamaet a saya nin kai nin mampan-
gawa'nan nin kalalamo' na.

Matkap nin Kawa'nanen Tamo a Saya tan Saya

11 Wanin ta si akay a matkap a kawa'nanen tamo a barang
saya nin kalalamo' tamo, ket, niyakay yayna kontamo nan-
gibwat et sin tinmarana' kamon mamper.
12 Matkap a ambo' atamo nin bilang kona ni Cain, ta sya,
mampag'urayan naya nin si sya a Kadukaan, ket pinati naya a
ari na. Anaod, bana' ta duka' a pigagawa' na ni Cain, kuntra sa
pigagawa' nan ari na a sayti ket matunong, kanya' nin pinati
naya.
13 Anaod, bubsat, andi' kamo nin maka'ngap a saray kuntra
konan Dios ket kuntrawen rakamo anamaet.
14 Wanin man, si'tamo, tanda' tamo a kai atamoyna nin
naisyay konan Dios a bilang sin saytaw, no kai edet, main
anan byay tamo nin iti kona. Tanda' tamo nin wanti bana'
ta mangkawa'nanen tamo saray bubsat tamon mammemper.
Si saya nin kai mampangawa'nan sa kapada na, pa'sar na a
nati ta naisyay ya konan Dios.
15 Wanin ta si sayay mampangura' nin kapada na, bilang
yaynan lamang nin mampangmati nin kapada nan tawo tan
mapalaway a si sayay mangmamati, kasa kona a angganangga nin byay a iti konan Dios.
16 Maadal tamoynan peteg no pa'no a mangawa'nan yupa'
konan siti e: Si Jesu-Cristo, masibulot a nakem na nin nibi
na a byay na para kontamo. Kanya' nin si'tamo anamaet,

matkap a sisasadya' atamo nin tumulong konran kalalamo'
tamo mataman nin sayti ket pakamatyan tamo.
17 Sawanin anaod, no main nin saya kontamo a main nin
magwa' nan itulong a mangka'kit nan mampagkurang ya sa
byay a sayay busat bale' kai nayayti nin tulungan, ipa'kit
nin mapalaway nin sayti a kasa kona a pangangawa'nan a
mangibwat konan Dios!
18 Kanya' nin, man'aduen kon a'nak, matkap a say pangan-
gawa'nan tamo konran kalalamo' tamo ket ambo' nin angga
tamo' sa irgo, no kai edet, matkap nin peteg tan matkap a
ma'kit sa gawa' tamo.

Say Katutulok Pagsenen a Nakem tamo sa Adapan nan Dios

19-20 No wanin a pangangawa'nan tamo sa saya tan saya,
matandaan tamon peteg a si puon tamo ket si sya a
katutu'wan. Ket mataman no say kunsinsya tamo ket gulwen
atamo, mapagsen tamon lamang a nakem tamo sa adapan
nan Dios. Wanin bana' ta katanda' natamoyna nin maong
nin Dios, nin mas et dyan say sain nin kunsinsya tamo ket
katanda' atamo, ta peteg a matukod na nin Dios a sarba.
21 Ket, kukawa'nan ko, bana' ta malinis a kunsinsya tamo,
kasan ikali'mo tamon kumadani konan Dios
22 tan animan a dawaten tamo kona, ibi nayna bana' ta
mantumulok atamo sa nigan-gan na tan man-gaw'en tamo no
ani a makapaririket kona.
23 Ket anaod siti a nigan-gan na kontamo:
Matkap a pagmatalkan tan alilbien tamoya a Anak na a si
Jesu-Cristo tan matkap a kawa'nanen tamo a saya tan saya,
a sitin lamang a nigan-gan na kontamo ni Jesu-Cristo.
24 Anaod si saya nin mantumulok sa nigan-gan nan Dios,
mangkikalamo' ya konan Dios, tan si Dios mampisyon yayna-
maet kona. Tanda' tamo nin si Dios mampisyon ya kontamo
bana' konan Ispirito na nin nibaki' na kontamo.

4

Matkap tamon Subuken a Sarban Akay

1 Kukawa'nan ko, andi' kamon tampor nin mamper konran
mangibarita' a say akay ra ket nangibwat konan Ispirito nan
Dios. No kai edet usisaen moyon maong no say man'ibarita'
ra ket peteg a nangibwat konan Dios. Wanin bana' ta
abaw sarayna sawanin iti sa mundo a mampibula'-bula' nin
man'ibarita' ra a prupita nasaran Dios.
2 Si pangipurukan moyo a say man'ibarita' ra ket nangibwat
konan Ispirito nan Dios ket siti:
Alilbien ra a si Jesu-Cristo ket nag'in ya nin tawo.

3 Bale' no kai ra nin alilbien a si Jesus ket sya a Cristo nin
nag'in nin tawo, ambo' nin si Ispirito nan Dios a iti konra no
kai edet, si nangibwat konan si kuntra kona ni Cristo. Narnge-
narnge' moyoyna a main li' nin rumate' nin kuntra kona ni
Cristo ket ibarita' ko komoyo a iti ana sawanin.
4 Bale' si'kamon kawa-kawa'nan ko, ikon nakamon Dios.
O' a ta nadaeg moyo sarayna in saray mampangyakay nin
bula'-bula' bana' ta si Ispirito nan Dios nin iti komoyo ket
mas makapangyayadi' ya dyan si kuntra kona ni Cristo nin
mampag'uray konran ka'bawan nin tawodti sa mundo.
5 Sarain anamaet saray mampangyakay nin bula'-bula', say
ibwatan ran sarayti ket iti tamo' sa mundo. Ket, say iti
sa mundo a pamatukduan ra nin man'iyakay ra ket, saray
tutawon kapada radti sa mundo, mangrenge' sara konra.
6 Bale' si'kamin apostoles, ikon nakami anaod nin Dios.
Kanya' nin si si'numan a katanda' nayay Dios ket mangrenge'
ya sa iyakay mi. Bale' saray ambo' nan ikon nin Dios, andi'
sara nin rumnge'. Mangibwat sa sayti, maipurok tamo saray
mampag'urayan nan Ispirito nan Dios a syay ibwatan nin
katutu'wan tan no si'no sara a mampag'urayan na ni Satanas
a syay ibwatan nin kabulaan.

*Kinawa'nan natamon Dios Ket Mikawa'nanan atamo ana-
maet*

7 Kukawa'nan ko, matkap a kawa'nanen tamo a saya tan
saya bana' ta say pangangawa'nan ket nangibwat konan Dios.
Ket si saya nin mampangawa'nan nin kalalamo' na, saya
yaynan anak nan Dios tan katanda' naya a Dios.
8 Si saya anamaet nin kai nin mampangawa'nan, kai naya
gapo nin katanda' a Dios. Wanin, bana' ta say pigagawa' nan
Dios ket si pirmi ya nin mangawa'nan.
9 Ket wanti na e nin nipa'kit nin Dios a pangangawa'nan na
kontamo: Nibaki' nayadti sa luta' a kapagkapag nin Anak na
ta pigaw nin yupa' kona, ket magkamain atamo nin byay a iti
konan Dios.
10 Kanya' nin sawanin, na'kit tamoyna no pa'no a peteg
nin pangangawa'nan. Siti ket ambo' nin no pa'no tamoya
nin kinawa'nan a Dios, no kai edet, no pa'no natamo nin
kinawa'nan nin Dios ket nibaki' nayadti a Anak na ta pigaw
nin syay dusawen nin dusa nin kasalanan tamo ta pigaw nin
sayti ket mapirduna.
11 Kukawa'nan ko, bana' ta wanin ana a pangangawa'nan
nan Dios kontamo, matkap anamaet a kawa'nanen tamo a
saya tan saya.
12 Tutuo a kasa et gapo nin tawon naka'kit ana konan Dios,
bale' no kawa'nan tamo a saya tan saya, iti yay Dios kontamo

ket, say pangangawa'nan nan Dios, mag'in ma'kit nin tuloy kontamo.
13 Say pakatandaan tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios tan mangkikalamo' ya kontamo a Dios, ket si Ispirito na a nibaki' nayan miikap kontamo.
14 Ket si'kami, na'kit miya anaod si Jesus kanya' nin matistigusan mi a si Dios, nibaki' nayadti sa luta' a Anak na a si Jesus ta pigaw nin isalba nasaray tutawo.
15 Sawanin, si sayay mangalilbi' a si Jesus ket Anak naya nin Dios, siti, mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya kona.
16 Kanya' nin si'tamo nin mampangalilbi' kona ni Jesus, nasari' tamoyna a pangangawa'nan nan Dios tan mampagmatalek atamo sa pangangawa'nan na kontamo.

Say pigagawa' nan Dios ket si pirmi nin mangawa'nan. Kanya' nin si tawo nin lawas nin mampangawa'nan konan Dios tan konran kalalamo' na, siti nin tawo mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya anamaet kona.
17 Ket ta wanin a kabibyay tamo, mapasibulot a pangangawa'nan tamo, ket kasa li' nin sukat nin ikali'mo tamo no marate' a Awron Manintinsya yay Dios konran tutawo. Wanin tamo ta mapasibulot ana a pangangawa'nan tamodti sawanin kapadan sibulot nin pangangawa'nan na ni Cristo.
18 No main nin pangangawa'nan, kai magwa' nin mailawok a li'mo bana' ta say pangangawa'nan a peteg, galten a li'mo. Say peteg a ikali'mo ran tutawo ket say pakadusa kanya' nin no ikali'mo tamo et a pakadusa, mapalaway a say pangangawa'nan tamo ket main et nin pagkurangan.
19 Si Dios, kinawa'nan natamoyna yapo' nin nu'na, kanya' nin si'tamo, kawa'nan tamoyay Dios tan saray kalalamo' tamo.
20 Sawanin, no si sayay tawo ket ibarita' na a kawa'nan naya a Dios bale' mampangwa' yan kuntra konran kalalamo' na, mabula' ya. Wanin ta no si kalamo' nan mangka'kit na ket kai naya nin maado', pa'no naya kadi' nin maado' a Dios a kai na nin ma'kit?
21 Siti anaod e a nigan-gan nan Dios kontamo: Si mampangawa'nan konan Dios matkap anamaet a kawa'nanen nasara a kalalamo' na.

5

Madaeg nin Pagmamatalek konan Cristo a say Kuntra konan Dios

1 Si si'numan a mantepren na a si Jesus ket sya a Cristo nin nipangako' nan Dios, si Dios, gaw'en nayaytin anak nan diri. Si mangawa'nan konan Dios a syay nangwa' nin anak kona,

kawa'nanen nasara anamaet a lamang nin siti a a'nak nan Dios.
2 Kanya' nin matandaan tamo sawanin a kawa'nan tamo
sara anamaet a kalalamo' tamo a sarayti a'nak nasaran Dios
no mangkawa'nanen tamoyay Dios tan mantumulok atamo
sa gan-gan na.
3 O' ta, no tutuo anaod a mangkawa'nanen tamoyay Dios,
tumulok atamo sa bibilin na. Anamaet, ambo' nin maidap nin
tuloy nin tukiden
4 bana' ta si sayay anak nan Dios, lawas a madaeg na
a pakatukso iti sa mundo nin sumubag konan Dios. Say
man'ipanaeg tamo, ket say pagmamatalek tamo.
5 Wanin bana' ta kasan raruma nin makadaeg sa subag sa
karabayan nan Dios iti sa mundo no kai si saya nin mamper
a si Jesus ket Anak nayan Dios.

Pinatutu'wan nan Dios a si Mampagmatalkan tamo ket Anak naya

6 Sin nako yadti sa luta' si Jesu-Cristo, main nin rwa nin
namatutuo a Anak naya nin Dios. Si saya, si nikabawtismo*
na sa ranom. Ambo' tamo' anaod nin say nikabawtismo na
sa ranom a mamatutuo, no kai pati say daya' nan tinmuro'
sin nati yan nipasak sa kudos. Ket sawanin, main nin ikatlo,
si Ispirito nan Dios, a syay pangibwatan nin katutu'wan ket
patutu'wan na in nin maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
7 Kanya' nin main nin tulo ra nin mamatutuo sa maipa'ka'
kona ni Jesu-Cristo, no si'no ya:
8 Si Ispirito nan Dios, say ranom, tan say daya'.
Sain nin tulo, say pammatutuo maipa'ka' kona ni Jesu-
Cristo ket pari-pariho.
9 O' anaod, pinatutu'wan nan Dios a si Jesus ket Anak naya.
Magwa' tamo nin tepren a pammatutuo nin tawo tamo', bale'
say pammatutuo nan Dios ket mas ma'get, kanya' nin matkap
tamo nin tepren.
10 Si si'numan a magmatalek konan Anak nan Dios, sigu-
rado ya a sain a pammatutuo nan Dios ket peteg a tutuo. Ket
si si'numan anamaet a kai nin mamper sa pammatutuo nan
Dios, mampaliwaen nan mabula' yay Dios bana' ta kai na nin
tepren a wanan Dios maipa'ka' konan si Anak na a si Jesus.
11 Anaod, sayti a pammatutuo nan Dios:
Si'tamon mammemper, binyan natamoyna nin anggan-
angga nin byay a iti kona ket, si ibwatan nan siti nin byay,
si Anak na.
12 Kanya' nin si si'numan a naipasaya konan Anak nan Dios,
main nin byay na a iti konan Dios, bale' si saya nin kai nin

* **5:6** *nikabawtismo- O:nikabinyag.*

naipasaya konan Anak nan Dios, kasa kona a byay a iti konan Dios.

Say Paninigurado nin Naikon anay Byay a iti konan Dios

13 Man'isurat koyti nga'min komoyo nin mampagmatalek
sa ginwa' nan Anak nan Dios ta pigaw nin matandaan moyo
a main nin anggan-angga nin byay moyo a iti konan Dios.
14 O', bana' sa wanin, sigurado atamo a animan a dawaten
tamo kona nin kumpruntado sa karabayan na, ket reng'en
na.
15 Ket bana' ta tanda' tamo a reng'en na a animan a dawat
tamo, sigurado atamon lamang a ibi nay mandawaten tamo.
16 Bilang wadi' ket mangka'kit tamoya nin mam-
pagkasalanan a kapada tamo nin mammemper, matkap
a idasalan tamoya ta pigaw nin pabyayen naya et nin Dios,
no dapot tana a say kasalanan na ket saytaw say ambo'
nin pangibwatan nan maisyay konan Dios anggan-angga.
Nibarita' ko in ta main nin kasalanan a makaisyay konan Dios
anggan-angga ket kai ko nin man'ibarita' a idasalan tamo
sara a tutawon mampangwa' nin wantin klasin kasalanan.
17 Sarba nin duka' a gawa' ket kasalanan. Wanin man, main
nin kasalanan a kai nin pangibwatan nin maisyay konan Dios
anggan-angga.
18 Anaod, tanda' tamo nin kasan anak nan Dios a tumuloy
nin magkasalanan, bana' ta si Anak na nin si Jesu-Cristo
iyilag nasara, ket kai nasara nin mapa'no nin si sya a
Kadukaan.
19 Tanda' tamo a mataman nin mampag'urayan nasara
nin si sya a Kadukaan a sarba ran kai nin mamper, si'tamo
bale', a'nak natamon Dios.
20 Tanda' tamo et a si Anak nan Dios, nako yadti ket
binu'kasan nay kukaisipan tamo ta pigaw nin nakatanda'
tamoya a sya, tutuo ya. Anaod, ta naipasaya atamo konan
si Anak na a si Jesu-Cristo, ket naipasaya atamo anamaet
konan Dios a sya, tutuo ya. Sya a tutuon Dios tan sya a
ibwatan nin anggan-angga nin byay a iti konan diri.
21 Man'aduen kon a'nak, pakandaen moyo a kasa gapo nin
raruman mangalap nin lugar nan tutuon Dios sa kabibyay
moyo.

Si Ikarwan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Surat nayayti ni apostol nin Juan konan sayay babayi tan konran ua'nak na. Main saraytaw saray mangibarita' a sitin ina tan saray ua'nak na ket katanda' nasara ni Juan. Sa angan-angan ran raruma anamaet, si mansuratan iti ket saya yan dupong ran mammemper.

Abirno wadi' a sitin surat ket anted ya, impurtanti ya bale'. Man'ibarita' nadti ni Juan a matkap nin aduen ran saray mammemper a saya tan saya. Nipau-pau'na na konra nin andi' sara nin palingo konran saray mampibula'-bula' nin mangangakay tan kaday'an rasara.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-3)
Kawa'nanen a saya tan saya tan andi' nin kisyay sa niyakay na ni Cristo (4-11)
Pammakumusta (12-13)

1 Komo busat a babayi nin pinili' nan Dios,

Si'ko si Juan a si pangulo ran mammemper*. Surat koyayti komo tan konran ua'nak mo.

Peteg a mabli kamo kongko, tan ambo' tamo' kongko no kai pati anamaet konran sarba ran mampangalilbi' sa katutu'wan a nangibwat konan Dios.

2 Mabli kamo komi ta say katutu'wan ket mampisyon ana kontamo sawanin tan anggaynan-angga.

3 Si Dios nin Ama tamo tan si Jesu-Cristo nin Anak na, bindisyunan ratamo, inganga'dwen ra, tan byan ratamon mabistan kapapa'sar. Wanti a gaw'en ra kontamo nin mampisyon sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios tan mangkawa'nanen tamoy saya tan saya.

Pangipapanemtem nin say Maipa'ka' sa Pangangado'

4 Pinasyan ririket ko nin maka'kit a saray raruma konra nin ua'nak mo ket mampagkabyay sara nin kumpruntado sa katutu'wan a syay nigan-gan nan Ama tamon si Dios nin gaw'en tamo.

5 Ket sawanin, busat, main yayti e nin ipapanemtem ko komo:
kawa'nanen moyo a saya tan saya.

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper***- *Sa Griego:si Masiken.*

Ambo' yayti nin ba'yon gan-gan a man'ibarita' ko komoyo
bana' ta mangkarnge-karnge' tamoyaynayti nangibwat et sin
nu'na.
6 Ket say pakatandaan a peteg a mampangawa'nan atamo, ket
si mantumulok atamon pirmi sa nigan-gan nan Dios. Siti a
nigan-gan nayna kontamo nangibwat et sin nu'na a matkap a
magkabyay atamon kumpruntado konan siti, si kawa'nanen
tamoy saya tan saya.

Pakatalad nin Kai nin Malingo

7 Man'ipapanemtem ko komoyo a maipa'ka' konan siin ta,
abaw sara anaod sawanin a mampangibarang sa tutawo sa
sarban lugar. Say man'iyakay ra ket bula' ta kai ra nin
man'alilbien a si Jesu-Cristo ket nag'in yan tawo sin nako
yadti sa luta'. Sitin man'iyakay ra ket panglilingo tan kuntra
kona ni Cristo.
8 Edet, pakatalad kamo lawas ta pigaw nin kai kamo kumon
malingo. Ket, say niyakay mi komoyo, kai mag'in nin kasan
kakanaan no kai edet, say gun-guna nin ga'muran moyo li'
mangibwat konan Dios ket kai nin makurangan.
9 Si sayay tawo a kai nin mandumaer nin tumumbok sa
niyakay na ni Cristo ket lamu'nan nayti et nin akay, sitin
tawo, kai ya mampisyon a Dios kona. Bale' si mandumaer
nin tumumbok sa niyakay na ni Cristo, si Dios nin Ama tan
si Anak na, mampisyon sara kona.
10 Kanya' nin no main nin mako komoyo nin say iyakay ra
ket sakalako, andi' moyo sara nin akuen sa pammali moyo, ni
andi' moyo sara nin abrasawen.
11 Wanin ta no abrasawen moyo sara, mangkiranod
kamoyna sa duka' a man-gaw'en ra.

Pammakumusta

12 Abaw et a rabay kon ibarita' komoyo bale' kai ko nin
rabay nin ibarita' sa surat, no kai edet, rabay koy makodsen
komoyo tan makairgo katamon pirsunal ta pigaw nin mag'in
nin liso a ririket tamo.
13 Saray ua'nak nan busat mon babayi nin pinili' na ana-
maet nin Dios, mampakumustawen raka.

Si Ikatlon Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti ket surat naya ni apostol nin Juan konan sayay amigo na a say ngaran na ket Gayo. Si Gayo, ata'gay a butang na sa sayay dupong ran mammemper. Rinayo nayan maong ni Juan bana' ta mantumulong ya konran saray mangingipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios, a makudtimakodtaw sara sa binubabali. Ket nirikuminda naya ni Juan a saya konran sarayti a say ngaran na Demetrio, kona ni Gayo. Bale' nipau-pau'na na kona ni Gayo a maipa'ka' konan sayay pangulo sa dupong nin ambo' nin mabistay pitatawo na, a say ngaran na ket Diotrefes.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-4)
Tulungan saray mangingipatanda' nin katutu'wan a mangibwat konan Dios (5-12)
Pammakumusta (13-15)

1 Komo Gayo a mampablyen kon peteg,

Si'koyti si Juan, a si pangulo ran mammemper*, a mampanurat komo.
2 Kawa'nan kon amigo, sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar mo sa byay tan marigsa ka lawas kapada nin pammemper mon magsen.
3 O' ta pinasyan ririket kon nakarnge-karnge' nangibwat konran bubsat nin rinmate' iti nin ibat isen a mandumaer ka kano nin mantumumbok sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios tan mampagkabyay kan kumpruntado sa sayti.
4 Si makaparirikет ana nin maong nin tuloy kongko ket si matandaan ko a saray a'nak ko sa pammemper ket mampagkabyay saran kumpruntado sa katutu'wan.

Rinayo naya ni Juan si Gayo

5 Mampablyen kon busat, sain say pagsisirbi mo konra nin saray bubsat a mampakodsen abirno nin ka'ki-ka'kit mo tamo' konra ket mangipa'kit a tutuo ka.
6 Nibari-barita' ra sa dupong ran mammemper iti sin iti sara a maipa'ka' sa ado' mo konra. Ket no dumalan saradsen li' anamana, ipa'kit mo anamanaet li' pa a ado' mo a tulungan mosara sa kappako ra tan byan mosaran matka-matkap ra a syay bagay nin gaw'en konran mampagsirbi konan Dios.

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper***- *Sa Griego:si Masiken.*

7 Wanin bana' ta mampaku-pako saran ipatanda' ray
maipa'ka' kona ni Uunuren tamon Cristo tan kai sara mam-
pangrisibi nin animan a matka-matkap ra mangibwat kon-
ran ambo' nin mammemper.
8 Kanya' nin matkap a si'tamo nin mammemper ket tulun-
gan tamo sara ta pigaw nin makakibalatay atamo sa gawa'
ran pangingipatanda' nin katutu'wan a nangibwat konan
Dios.

Say Pangunguntra na ni Diotrefes sa Kabistawan

9 Sinmurat ako konan dupong ran mammemper isen, bale'
si saya a man'apesen na a syay maunor, sya si Diotrefes, kai
na nin akuen a pakauray ko.
10 Ket no mako akodsen li', iliwa' ko li' a sarba nin duka' a
man-gaw'e-gaw'en na, say pag'irgu-irgo na nin bula'-bula' a
kuntra komi. Anaod, ambo' tamo' et in a man-gaw'en na, no
kai edet, kai nasarayna anaod nin akuen a bubsat nin mam-
memper a maku-makodsen; mamaed ya et nin mangako'
konra ket man-galten nasara et sa dupong ran mammemper
a nangako' konran sarayti.

Say Nipangirikuminda kona ni Demetrio

11 Mampablyen kon busat, andi' mo nin arigen a duka' a
pigagawa' no kai edet, say maabig a arigen mo. Si sayay man-
gumwa' nin maabig, ma'kit a anak nayan Dios, bale' si sayay
mampangwa' nin duka', kai naya et gapo nakatanda' a Dios.
12 No maipa'ka' anamaet kona ni busat a Demetrio, pirayu-
rayo raya nin nga'min ran makatanda' kona. Sa kabibyay
na anamaet, ma'kit a mantumumbok ya sa katutu'wan.
Mataman si'kami anamaet, wanin lamang a patutu'wan mi
maipa'ka' kona tan tanda' mo a tutuoyti nin man'ibarita' mi.

Pammakumusta

13 Abaw et a matkap kon ibarita' komo bale' kai ko nin rabay
nin sa surat tamo'.
14 Rabay koy makodsen sa madali' anan awro ket maka-
pag'irgo ata li' nin pirsunal.
15 Mabista kumon lawas a kapapa'sar moyo.

Saray sarba ran bubsat iti, mampakumustawen raka.
Pakumustawen mosara anamaet a barang saya konran bub-
sat isen.

Wanti tana.

Si Surat Nangibwat kona ni JUDAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat ket sinurat naya ni Judas a busat na ni Santiago (1:1) tan angangko ket busat naya anamaet ni Jesu-Cristo (Mateo 13:55). Mataman no si Judas ket sabtan sulit nan isurat konran mammemper a maipa'ka' sa pakaisalba, matkap nasara et a lamang nin pau-pau'nawan maipa'ka' konran mangangakay a mangibarang nin mangikadayo' sa kamaungan nan Dios (1:4). Saraytin palson mangangakay, mangkumbinsyen rasaray mammemper a no naisalba sarayna bana' sa kamaungan nan Dios a pinirduna nasara, say katutu'wan ket pauryan nayna kano nin magkasalanan sara bana' ta, say kukasalanan ra, kai rayna nin pakadusawan. Kanya' nin matkap nan tuloy a bibilinen nasaray mammemper nin pakatalad sara konran saraytin tutawo, sa wanin ket nasadya' sara nin kumuntra sa saytin makalingon uakay maipa'ka' sa kamaungan nan Dios. Ket, nipapanemtem na et ni Judas konra a say katutu'wan a nipya nan Dios konra, ket kai ana gapo nin masilyan (1:3). Binaritaan nasara anamaet nin tumarig'en sara sa pammemper ra tan tulungan nasaray raruma nin makapoy et a pammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-2)

Ibibilin na ni Judas a i'deng ran mammemper a nipya nan Dios konra nin pammemper (3-7)

Ipapalaway na ni Judas a duka' nin pigagawa' ran saray palso nin mangangakay (8-16)

Pammibilin konran mammemper nin pagawan ran maong a kapapa'sar ra (17-23)

Pammindisyon nan pangingiyawa' konran mammemper ni Judas (24-25)

1 Komoyo nin mangkawa-kawa'nanen nan Ama tamo a sya
a Dios, tan mampagawan na para kona ni Jesu-Cristo ta
tinmulok kamo sa sagyat na komoyo, surat koyayti komoyo.

Si'ko si Judas a sayay aripen na ni Jesu-Cristo tan ari nako
ni Santiago*.

---

* **1:1** Si ***Santiago***, saya yan pangulo nan dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, tan busat naya ni Catawan a Jesus (Ginwa-ginwa' 15:13; Galacia 1:19).

2 Sapa kumon ta masadag-sadag lawas a inganga'do tan
pangangawa'nan nan Dios komoyo tan say mabistan ka-
papa'sar a ibi na.

Ibibilin na ni Judas a Pangingi'deng nin Pammemper

3 Mampablyen kon bubsat, sin man'ipamuspusan ko a
mansumurat komoyo maipa'ka' sa nipangisalba nan Dios
kontamo nga'min nin pari-pariho, main nin naiparate'
kongko nin namin pakatkapan a isurat ko nin ibibilin pa
tana komoyo a i'deng moyay pammemper nin nipya nan Dios
kontamon tutawo na. Ni'sa-ni'sa nan nibi in nin kai ana nin
masilyan.

4 Kapilitan koytin nisurat ta main anamain nin nikidupong
isen komoyo nin adi a gagara ra. Kasa gapo nin galang
ra konan Dios. Nipaisurat nayna nin na'teng nin Dios a
maipa'ka' sa dusa ra. Say man-gaw'en ra bale', mansilyan
ray katutu'wan nin maipa'ka' sa pammirduna nan Dios
sa kukasalanan bana' sa pangangawa'nan na. Ket, say
man'iyakay ra, pauryan na kano nin Dios a animan nin
gaw'en tamo ket magwa' tamo a karabayan tamo. Si Jesu-
Cristo, syay bukod a Uunuren tan Amo tamo, ket kai raya nin
tungtungen.

Say Paninintinsya nan Dios Bana' sa Kai nin Katutulok

5 Ket sawanin, rabay ko et nin ipapanemtem komoyo a
maipa'ka' sa paninintinsya nan Dios konran sarain a klasin
tawo mataman no tanda' moyoynan maong a maipa'ka' sa
sarban saytin ibarita' ko komoyo. Si Catawan, nilibri nasara
yapo' sin saytaw a tutawo na nangibwat sa nipangaripen
konra sa Egipto. Bale', nipapati nasaraytaw lamang nin
Catawan saray kai nin nagmatalek a tulungan nasara.*

6 Main anamaet nin maipa'ka' konran saray uanghil a
ipapanemtem ko komoyo. Main saray kai nin nagpirmidtaw
sa ketegan nin pakauray a nibi nan Dios konra no kai edet,
pinauryan ray distino ra sa adapan nan Dios.* Bana' konan
siin ket binaror nasaran gulung-gulong nin kai gapo nin
magtang itaw sa sangkadedleman ta pigaw nin no rumate'
yaytaw si Sangkaimpurtantiwan nin Awron Paninintinsya,
ket sintinsyawan nasara.

7 Bilang sa nipagkasalanan ran sarain nin uanghil a ginwa'
ra anamaet nin tutawo sa syudad nin Sodoma tan Gomorra*
tan sa bubabali sa libed-libed ra. Ubra ray nikiraray-raray sa

---

* **1:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 14:26-35; 1 Corinto 10:5-11; Hebreo 3:16–4:2. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); 2 Pedro 2:4. * **1:7** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.

abirno nin si'no tan say nangwa' nin inaayep a gawa'-gawa'.
Saytaw nin nikadusa ra a nika' sara sa burung-burong nin
apoy a kai gapo nin ma'rep ket mapalaway a pammau-pau'na
ana kontamo nga'min.

Ipapalaway a Duka' nin Pigagawa' ran saray Palso nin Mangangakay

8 Wanin man, sarain nin tutawo nin nikidupong isen ko-
moyo, kapadan sain a man-gaw'e-gaw'en ra. Main kanon
nipa'kit konra yupa' sa taynep ket bana' sa sain, mirararay
sara ket sayti pakasidaan nin lalaman ran diri tan man-
subagen rasaray uunuren ra tan mantuya'-tuyaen rasaray
makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit.
9 Bale' si Miguel mataman nin syay sangkata'gayan nin
anghil, kai na gapo nin ginwa' a wanin. Sin niki'batan ya
konan Dimunyo maipa'ka' konan bangkay na ni Moises, kai
naya gapo inisip nin bul'isan nin makasakit nin sarita' nin
pangungukom na no kai edet wana, “Maipatunong naka nin
Uunuren.”
10 Bale', sarain nin tutawo, mantuya'-tuyaen ra a animan
nin kai nin maabot nin kaisipan ra. Say matarusan ra tamo'
ket say mangibwat sa kaingaran ra nin bilang saran ayep ket
sayti nin lamang a manida' konra.
11 Undo' anay kaugutan ra! Wanin ta say ginwa' na ni
Cain* ket man-gaw'en raynamaet! Si lingo na ni Balaam* ket
si inapes na a kwarta ket, sarayti anamaet, mansulitan ran
man'apesen nin lamang a kwarta! Kapada nin nipagribildi
ra ni Core* konran tinudo' nan pupangulo nin Dios a nipa-
gribildi ran saraytin tutawo ket, say kaugutan raynaod, say
kapadan nipanusa konra ni Core.
12 Sarain nin tutawo ket bilang sara nin mansa nin maka-
pading'ey no kiririket sara komoyo sa pidudungo moyo
nin pangingigalang konan Uunuren tamon si Jesu-Cristo, ta
ambo' nin manepeg a miririga saran kasan pangingibilang
konan Dios tan say nagsi-nagsi sara. Bilang saran gunem a
kasan ituro' nin rapeg ket ilpad nin siri ta kasan kakanaan
ra.* Bilang saran kayo nin kai nin gumunga no kuston
tyimpo; kai sara tamo' nin nakri' no kai dinutdot sarayna.
13 Bilang saran mispak nin daluyon a mangiyabay nin
yabat a sayti ket say makapading'ey a gawa' ra. Bilang saran
takli'-bituen nin say kaugutan ket say dedlem ta lawas a
nasadya' ya a lugar ran sangkadedleman.

---

* **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Cain*** sa Genesis 4:1-8. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Balaam*** sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; 31:16; 2 Pedro 2:15; Nipadar 2:14. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Core*** sa Bilang 16:1-40. * **1:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 2:13.

14 Ket, si Enoc* nin syay ikapiton puri mangibwat kona ni
puon tamon si Adan, main nin nipatanda' nan mangyadi' nin
maipa'ka' konran sarain anamaet nin tawo a wana, “Kiten
moyo! Manrumate' yaynaod a Uunuren nin kalamo' nasaray
ribu-ribon anghil nin naitalaga kona
15 ta pigaw nin sintinsyawan nayna a sarba. Ket, ukumen
nasaray kasan galang konan Dios sa duka' a gawa'-gawa' ra
nin liningwanan rayay Dios tan sa nipagkasalanan ra bana'
sa mabyat a sarita' ra nin binalaw-balaw rayay Dios.”*
16 Sarain ket bere-bere sara nin pirmi saran manesel. Say
tumbuken ra tamo' ket say uapes ra. Marangas sara tan pa'yu-
pa'yukan rasaray tutawo ta pigaw nin makalap ray rabay ra.

Matkap ran Pagawan nin Maong nin Tawo nan Dios a Kapapa'sar ra

17 Bale' si'kamo mampablyen kon bubsat, nepeg nin ma-
panemtem moyo a nipau-pau'na rayna nin gindat komoyo
nin saray apostoles nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo a
18 wanra, “Sa kala'pusan li' nin panaon, main li' nin
manuya'-tuya' konan Dios ta say uapes ran diri a tumbuken
ra tamo' nin kai raya nin ibiang.”*
19 Sarain anaod a mampamipuruk-purok kontamon
naisalba nan Dios. Say man'apesen ra tamo' ket say
pakapapda' nin lalaman ra sa bubagay iti sa mundo. Kasa ya
konra a Ispirito nan Dios.
20-21 Bale' si'kamo nin mampablyen kon bubsat, pagawan
moyoynan maong a kapapa'sar moyo nin iti sa pangan-
gawa'nan nan Dios. Say gaw'en moyo ket si dumasal kamo
nin mangibwat sa panininreg nan Ispirito nan Dios ko-
moyo; ipa'deng anamaet nin barang saya a byay na sa
sangkasagradwan nin pundasyon a say katutu'wan nin man-
tepren tamo; tan wanin anamaet, taga'nan moyon siiilalo a
ibi na kontamo nin Uunuren tamon si Jesu-Cristo nin mangib-
wat sa inganga'do na a umangga sa anggan-angga nin byay a
iti konan Dios.
22 Main saray mampagdwadwa et ket ka'dwan moyo saran
idwa'dwa'.
23 Main sara anamaet a mampamunta ana sa impyirno ket
sambuten moyo saran ayaten nin maipal'is.

---

* **1:14** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Enoc sa Genesis 5:21-24. * **1:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Enoc 1:9; 5:4. Si libron mantawagen nin Enoc ket libro yayti nin inadal ran Judio a naisurat sin mag-300 B.C., bale' sa wanran ka'bawan ket kai yayti nin maikalamo' sa peteg nin Biblia. * **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 20:29-30; 1 Timoteo 4:1-3; 2 Timoteo 3:1-8; 2 Pedro 2:1.

Main sara et anamaet a ka'dwan moyo sara bale' pakatalad
kamo tan guraen moyo a makaparmay nin gawa'-gawa' ra ta
pigaw nin kai kamo nin maumalitan nin pigagawa' ra.

Say Pammindisyon nan Pangingiyawa' na ni Judas konran Mammemper

24 Ket sawanin anaod,
raywen tamoyay Dios
ta syay makapangiyawa' kontamo lawas nin kai nin maira-
nod sa sain a bagay,
tan maiyadap natamo li' nin pinasyan ririket
a kasa gapo nin pakabalawan tamo
sa alakin kagalangan tan pakayadi' na no mangukom ya.
25 Syay bukod a Dios
tan syay Mangingisalba tamo bana' kona ni Uunuren tamon
si Jesu-Cristo;
ket sya, raywen tamoya kumon nin sarba
bana' ta igagalang ya,
sangkata'gayan ya,
makapangyayadi' ya,
tan ata'gay a uray na.
Main anayti nga'min kona ba'yo na et nin pinarsa a sarba.
Main ti et nga'min kona sawanin
tan magnayon nin main ti kona nin anggan-angga.

Say
NIPADAR
na ni Jesu-Cristo kona ni Juan

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan maipa'ka' sa no ani a mangyadi' li' sa adapen a awro (1:2), ket naisurat sin panaon a mangkapai-paidap saray mammemper kona ni Cristo bana' sa pangngibarita' ra a syay Uunuren. Sin panaon a nisurat nayti ni Juan, sin angan-anganen a pibutlayan nin 81-96 A.D., ket mangkapriso yadtaw sa Patmos, sayay islan adani sa baybay nin Grecia bana' sa pammemper na (1:9). Si sangkaimpurtantiwan nin gagara na ni Juan sa nipanurat na konan siti ket si pagsenen nay kukanakman ra ta pigaw nin dumaer sara sa pammemper ra mataman no mangkapaidap sara o patyen sara et man bana' kona ni Cristo.

Maadal et a maipa'ka' sa linaman nan sitin libro sa nibarita' na ni Jesus sa Mateo kapitulo 24, Marcos kapitulo 13, tan Lucas kapitulo 21. Mabasa et anamaet sa U'nan Tistaminto sa libron Ezekiel tan sa libron Daniel.

Say u'nan parti nan sitin libro ket say pito ran surat konran piton dupong ran mammemper itaw sa prubinsyan Asia. Ipa'kit nin sayti a kimey nin saka-sakalakon grupo ran tumu-tumbok kona ni Cristo maipa'ka' sa pammadya'dya' konra tan say bibilin na ni Cristo konra (2:1–3:22).

Say ka'bawan nin linaman nan sitin libro ket say nipa'kit na ni Jesu-Cristo kona ni Juan nin bilang nin taynep, a sar-ban sayti ket main nin rabay nin ibarita'. Saray Cristiano sin panaon na ni Juan, main nin pakataros ra sa rabay nin ibarita' nin sayti, bale' konran raruma ket maidap nin tarusan. Mataman sawanin, say pananaros nin tutawo sa rabay nin ibarita' ket ambo' nin pari-pariho. Mainum'ay ya bale' nin matarusan a sangkaimpurtantiwan nin bagay a mampag'irgwan iti,

Say kasan sapo nin pananalo nan Dios konran kukalaban na bana' kona ni Cristo a syay Uunuren.

Ila'pos nayna anaod nin Dios a sarba nin nitarana' na (1:8).

Ibi nayna anamaet nin Dios a gun-guna konran kapag-pyawan nin tutawo na (22:12).

Kiikap sara li' kona a tutawo nan Dios sa ba'yon langit tan luta' tan sa syudad nin Jerusalem a ginwa' na (21:1-3).

Say Linaman nan Sitin Libro

Sumubli' yaynaod li' si Jesu-Cristo (1:1-8)

Say nipangu'na nan namarita' ni Juan nin say linaman nan sitin libro (1:1-3)
Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong (1:4-8)
Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan (1:9–22:7)
Say pammagsen nin dudupong ran iti kona ni Jesu-Cristo (1:9–3:22)
Mag'uray ya li' sa adapen a namarsa (4:1–6:17)
Saray namarkawan nin uaripen nan Dios (7:1-8)
Pipuruken saray tutawo sa rway pag'adian (7:9–15:4)
Say panunusa nin mangibwat konan Dios (15:5–17:18)
Say pakaibangon nan Ba'yon Pag'adian (18:1–22:7)
Say pammatutuo na ni Juan sa saytin naisurat (22:8-21)

Say Nipangu'na nan Namarita' ni Juan nin say Linaman nan Sitin Libro

1 Say iti konan sitin libro ket say nipadar na ni Jesu-Cristo nin matkap nin mangyadi' ana sa ambo' anan ma'teng. Nipya nayti nin Dios kona ni Jesu-Cristo nin ipatanda' na konran saray tutawo nan Dios nin mampagsirbi kona. Kanya' nin si Jesu-Cristo, nibaki' naya a sayay anghil na nin ipatandaan nayti kongko nin si Juan a sayay aripen na.

2 Nisurat ko a sarban nipa'kit kongko, ket patutu'wan ko nin sayti ket peteg a minsahi nin niparate' nan Dios nin nipatandaan na ni Jesu-Cristo.

3 Makarma' yay mamasa konran raruma sa naipadles nin naisurat iti tan makarma' saraynamaet a makarnge' tan tumulok sa nibarita' bana' ta sa ambo' ana nin ma'teng ket matukid ana.

Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong

4 Si'ko si Juan.

Surat koyayti komoyon piton* dupong ran mammemper isen sa prubinsyan Asia*.

Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan kapapa'sar nin Dios. Sya, main ya sawanin, main yayna sin saytaw et sin tarana', tan main ya anggan-angga.

Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan kapapa'sar nin Ispirito nan Dios a iti ya sa adapan nin tekrean na nin main nin pitoy paka'kitan nin pakayadi' na.*

---

* **1:4** Iti konan sitin libro, si bilang a pito ket mabasa yan milimampulo' tan a'pat. Sa pangingisip ran Judio, say pipa'kaan na ket kustun-kusto ya, kasan pagkurangan. Angangko, siin a rason no ambale' a pito ra sa sarban dupong a nginaranan iti. * **1:4** Mabasa a maipa'ka' konan sitin lugar a ***Asia*** sa Glusaryo.

* **1:4** ***nin main...pakayadi' na.***- *Sa Griego:nin main saray pitoy uispirito.*

5 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin
mabistan kapapa'sar ni Jesu-Cristo.

Syay mapagmatalkan nin mamatutuo sa maipa'ka' konan
Dios.
Sya a sangkau'nawan nin sinmubli' nin mabyay;
tan sya a mag'uray konra nin sarba ran mag'uray iti sa
mundo.
Sya, kawa'nan natamo,
ket binalukasan natamo mangibwat sa pag'uuray nin
kasalanan tamo
yupa' sa daya' na nin tinmuro' sin pinati ya.
6 Nibiang natamo sa pag'aadi' na ket
ginwa' natamo nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios a sya a Dios na tan Ama na.
Itandudo' ya anaod a ngaran na tan mag'adi' ya anggan-
angga!
Peteg a wanin.
7 Ket tandaen moyoyti: Rumate' ya si Jesu-Cristo nin iti ya sa
gunem.*
Ket sarba ran tutawo ma'kit raya.
Pati saraytaw saray namapasak kona, ma'kit raya li'.
Ket sarba ran tutawo sa mundo, bana' kona, mangabet-abet
sara li' sa bereng ra.*
Peteg a wanin ana li' a mangyadi'.

8 Si Uunuren a Dios, a sya ket Makapangyayadi' ya sa sarba
tan sya anaod ket main ya sawanin, main yayna sin saytaw et
sin tarana', tan main ya anggan-angga wana,
"Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega."*

Say Nika'kit na ni Juan kona ni Cristo a Sangkata'gayan

9 Si'ko anaod si Juan nin busat moyon mammemper.
Kalamo' rako anamaet nin si'kamon tumutumbok na ni Jesus
ket kapada moyo, mampangirangep ako nin idap tan madaer
ako tan mangkipag'uray ako kona. Bana' ta nipatandaan koy
minsahi nan Dios tan nipatanda' koy maipa'ka' kona ni Jesus,
sinintinsyawan akon nitampal iti sa isla nin Patmos.
10 Sayay awron Linggo a sya anaod a awro nan Catawan,
si Ispirito nan Dios naidumay nipag'uray na kongko. Ket
kapingmatan main anan maksaw nin busis a narnge' ko sa
gurot ko nin bara'mon tunoy nin trumpita a
11 wana, "Isurat mo a ma'kit mo ta pigaw nin ipa'wit mo
li' sa saytin pitoy dupong ran mammemper sa sayti nin

* **1:7** Daniel 7:13-14; Mateo 24:30; Marcos 13:26; Lucas 21:27. * **1:7** Zacarias 12:10. * **1:8** Mabasa a maipa'ka' sa ***Alpha tan Omega*** sa Glusaryo.

syudad: Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia
tan Laodicea.”
12 Sin narnge' koya anaod a busis, nibring ako nin inmadap
ta pigaw nin kikiten ko no si'no a mampag'irgo, ket main
nin na'kit ko nin pito ray balitok a pammatukduan nin lam-
padawan.
13 Sa butlay ran sarayti ket main nin sayay bakas nin tawo*
a nakasulot yan bata nin anggan sakal a kaanrwan na tan
main nin sas nan balitok sa kerep*.
14 Pinasyan puti' nin sabot na nin bilang kapas tan say mata
na ket bara'mon umapoy.
15 Pinasyan sileng nin ayi na nin bilang gansa' nin niringgas
nin niluto' sa apoy, tan say busis na ket bilang kanurkor nin
alalakin daluyon.
16 Sa wanan nin gamet na ket main nin ga'get nan pito
ray bituen. Main nin lumiwa' sa bebey na nin pinasyan
tadem nin ispada nin dubli a tadem* na tan say rupa na ket
makapurar nin bilang sa salag nan awro no ugtiawro.
17 Sin na'kit koya, bara'mo akon nati nin nilukbob sa ada-
pan na. Bale' niga'get naya a wanan nin gamet na kongko
mi'sa wana,

“Andi' ka nin mali'mo bana' ta si'koyti si tarana' tan si
kala'pusan nin sarba.*

18 Si'ko yay Si Lawas a Sibibyay.* Mataman nin pinati
ako, sinmubli' akoynaod nin mabyay anggan-angga. Si'ko
a main nin pakayadi' sa patiti tan main nin pakayadi' nin
abryan o isada' yay lugar ran nati ana*.

19 Anaod, isurat mo a na'kit mo, say mangyadi' ana sawanin
tan say mangyadi' et anaod li'.
20 Sawanin, say pipa'kaan nin saray piton bituen a ga'get ko
sa wanan nin gamet ko tan saray piton balitok a pammatuk-
duan nin lampadawan, kai nin nipapalaway nin gindat bale'
ipatandaan koyna komo sawanin. Saray piton bituen, sara a
pito nin ibabaki' nan Dios sa piton dupong ran mammemper.
Saray piton balitok a pammatukduan nin lampadawan, sara
a piton dupong ran mammemper.”

2

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Efeso

---

* **1:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13; 10:5-6. * **1:13** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a si anron bata tan si sas ket sayti a isulot nan Sangkata'gayan nin Padi'. Anaod, si Jesu-Cristo, syay Sangkata'gayan nin Padi' tamon mammemper (Hebreo 4:14–5:10). * **1:16** Efeso 6:17; Hebreo 4:12. * **1:17** Nipadar 1:8; Isaias 44:6; 48:12. * **1:18** ***Si Lawas a Sibibyay*** ket saya yan pannawag konan Dios. * **1:18** ***lugar ran nati ana***- *Sa Griego:Hades.*

1 Wana kongko, “Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios
konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Efeso:
‘Si'ko yay si mampanga'get nin pito ray bituen sa wanan
nin gamet ko tan si manlumala-lalako sa butlay ran piton
balitok a pammatukduan nin lampadawan.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
2 Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' koy seseg moyon
man-gumwa' nin maong tan mampangitpel kamo para
kongko. Tanda' ko et a mangkuntrawen moyo saray
duka' a tutawo. Sinubok moyo saraytaw saray mampan-
gibarita' a kano ket apostol kosara, ket napatutu'wan moyo
a mampiwadi'-wadi' sara.
3 Tanda' ko a man'itpel moyo a mangkasari' moyo nin
idap bana' ta tumutumbok katamo, tan kai kamo nin man-
tumapo' a gurutan moyoynay katutumbok moyo kongko.
4 Wanin man, main yayti e nin kai ko nin rabay a gawa'
moyo. Say ma'mot nin pangangawa'nan moyo sin tin-
marana' kamon mamper ket rinmay'ep ana.
5 Ket panemtemen moyo pa a ma'mot nin pangan-
gawa'nan moyo sin saytaw. O', pagbabawian moyoynay
duka' a gawa' moyo ket gaw'en moyo anamanaytaw say
ginwa' moyo sin katarana' moyon nag'in nin mammemper
ta, no kai moyo nin gurutan a duka' a gawa' moyo, keen
katamodsen nin dusawen ket galten katamo sa kuston lugar
moyo bilang mammimin palaway.
6 Bale' main yayti anamaet e nin raywen ko komoyo:
Gura' moyo nin kapadan gura' ko a gawa' ran saray
mantawagen nin Nicolaita*.
7 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper! Ket saray manalo maipa'ka' sa sain, byan
kosaran kanepegan nin mangan nin bunga nan kayon
mamin byay* nin itaw sa gardin sa kami'nan nan Dios!’ ”

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Esmirna

8 Sinmunor wana, “Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan
Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin
Esmirna:
‘Si'ko yay si tarana' tan kala'pusan nin sarba. Si'kon
lamang taw si nati nin sinmubli' nin mabyay.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

---

* **2:6** Saray mantawagen nin ***Nicolaita***, niyakay ra a magwa' nay magkabyay nin immural nin sayay mammemper kona ni Cristo tan magwa' nan ilawok a pammemper na sa gindat a ambo' nin makaDios a kaugalian na. * **2:7** Nipadar 22:2,14; Genesis 2:9; 3:22,24.

9 Tanda' ko nin mampangitpel kamo nin dya'dya' tan
tanda' ko nin mumaidap kamo, bale' say katutu'wan ket
ikon moyoy tutuon kayamanan a mangibwat sa langit.
Tanda' ko et nin duka' a man'ibari-barita' ra maipa'ka' ko-
moyo nin saray mampamarita' a tutawo nasaran Dios, bale'
say tutuo ket ambo' nasaran tutawo no kai pakairaywan
nasara ni Satanas.
10 Andi' moyo nin ikali'mo a pammadya'dya' nin adapen
moyoyna nin irangep. Tandaen moyoyti: Ipapriso nasaran
Dimunyo a umno ra komoyo nin sayay panunubok komoyo.
Mapadya'dya' kamo sa luob nin mapulo' a awro. Bale' du-
maer kamo nin magmatalek kongko mataman et nin paka-
matyan moyo ta byan katamo li' nin si primyo a say angganangga nin byay a iti konan Dios.
11 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa sain, kai sara li'
nin maranod sa mansabtan nin ikarwan patiti*.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Pergamo

12 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan
Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin
Pergamo:
'Si'ko a main nin matadem nin ispada nin dubli a tadem
na.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
13 Tanda' ko a si babali moyo ket lugar ya nin mam-
pag'adian na ni Satanas. Wanin man, mandumaer kamo
et nin tutuo kongko. Kai moyo nin ginurutan a pagma-
matalek moyo kongko mataman sin panaon a pinati rayad-
sen si Antipas a syay tutuon mangingi'deng kongko isen
komoyo sa lugar nin mampiikap ya si Satanas.
14 Bale' main ti e nin kai ko nin rabay a gawa'-gawa' moyo
ta, saray raruma komoyo, mansunuren raytaw say niyakay
na ni Balaam*. Nipa'kit na intaw a padalan kona ni Balak
nin matukso nasaran magkasalanan a puri na ni Israel. Ket
anaod, nangan saran niyatang sa dios-dios tan nikiraray
sara konran ambo' ran asawa.
15 Ket kapada ra, main sara anamaet komoyo a man-
sunuren ray akay ran Nicolaita.
16 Anaod, pagbabawian moyoynay duka' a gawa' moyo ta
no kai, sa ambo' ana nin ma'teng ket mako akoynadsen tan
labanan kosara in a usaren koyay ispada a lumiwa' sa bebey
ko.

---

* **2:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:14; 21:8. * **2:14** Mabasa et a ginwa' na ni ***Balaam*** sa Bilang 22:2–25:4.

17 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa sain, byan
kosara nin naiyadi nin manna*. Byan ko anamaet a barang
saya konra nin maputi' nin bato* a nakaisuratan nin sayay
ba'yon ngaran*, a kasa gapo nin makatanda' no ani ya in a
ngaran no kai si tawo tamo' nin mangrisibin siti.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Tiatira

18 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan
Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin
Tiatira:

'Si'ko a Anak nan Dios a say mata ko ket bara'mon
umapoy tan say ayi ko ket bara'mo nin gansa' nin
pinasileng.*

Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

19 Tanda' ko a kabibyay moyo. Kanya' nin tanda' ko a
pangangawa'nan tan pagmamatalek moyo, say pagsisirbi
moyo sa kalalamo' moyo tan say pangingitpel moyo nin
dya'dya'. Tanda' kon lamang a say pangngawa' moyo nin
maabig sawanin ket mas et dyan sa nipangwa' moyo sin
nu'na.

20 Bale' main yayti e nin kai ko nin rabay, man'aburuyan
moyaynan kikalamo' komoyo in si babayin si Jezebel*.
Man'ibarita' na a prupita naya nin Dios, bale' sa man'iyakay
na, man'inabo' nasaray tutawo ko sa pagkakasalanan
ta mangkasugsog nasara nin kiraray konran ambo' nin
manepeg ran kirarayan tan mangan nin niyatang sa dios-
dios.

21 Binyan koyayna nin pagkanawanawa nin pagbabaw-
ian nayna a duka' a gawa'-gawa' na tan gurutan nayna a

---

* **2:17** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. Iti, say rabay nan irgwen ket say peteg nin kanen a mangibwat sa langit nin ibi nan Dios konran tutawo na. * **2:17** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a saray mammutos sa kurti sin saytaw no nangwa' ya wadi' nin abas o kai a sayay tawo, nangusar saran maputi' tan mangisit nin bato. Say rabay nin ibarita' nin maputi' ket matunong yay tawo. — Saray raruma et nin nangadal wanra a byan yan maputi' nin bato a sayay tawo nin mangipa'kit a magwa' yan mayi sa sayay pididinep. Ket si maputi' nin bato a ibi na ni Jesus, gaw'en nan si nabyan ket maaburuyan yan kipunsyadtaw sa langit. * **2:17** Kasan si'numan nin magtanda' no si'no ya ngaran. Sa U'nan Tistaminto, byan yan ba'yon ngaran a sayay tawo a mampag-pangakuan o mampagalangan. Isaias 62:2. * **2:18** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko say mata nan bara'mon umapoy ket ipa'kit a mangukom yan manepeg tan say ayi nan bara'mon gansa' nin pinasileng ket ipa'kit a mangukom yan madaer. * **2:20** Sa angan-angan, sitin ngaran isimbulo nasaray mangangakay a say pigagawa' ra ket kapaday pigagawa' na intaw nin si Rina Jezebel (1 Uadi' 16:29-31; 18:4,19; 2 Uadi' 9:22).

nikasama' a gawa'-gawa' nan bilang pampam, bale' benged ya.

22 Edet, pagmasakiten koya nin kai yayna makabangon sa idaan na. Ket sara anamaet a nikiraray-raray kona, pangirangepen kosaran maong nin idap no kai ra nin gurutan a pangngawa' nin duka' a gawa'-gawa' nin kalamo' na.

23 Ket saray tumutumbok na nin man'ikwintan a'nak na, patyen kosaran kasan inganga'do. Sa wanin, matandaan ran mammemper sa sarban lugar a si'ko a makatanda' sa kukaisipan tan kanakman ran tutawo. Tubaleen ko a barang saya komoyo dipindi sa ginwa-ginwa' na.

24 Bale', si'kamon raruma nin isen sa Tiatira a kai moyo nin mansunuren a duka' nin akay na ni Jezebel tan kai moyo nin inadal a wanran ararem a katutu'wan mangibwat kona ni Satanas, kai koyna nin lamu'nan a man'ipatumbok ko komoyo.

25 Si ibarita' ko tana komoyo ket si dumaer kamoyna sa wanin a kabibyay moyo* anggan rumate' ako.

26-28 Ket saray manalo maipa'ka' sa sain tan tumuluy-tuloy nin mangwa' nin karabayan ko anggan sa anggawan nan sitin panaon, byan kosaran pakayadi' nin kapada nin pakayadi' a nibi nan Ama ko kongko. Pag'urayen kosara sa sarban nasyon iti sa luta'. Ket mairot a pag'uuray ra, a saray kai nin mangalilbi' sa pakayadi' ra ket mag'in nin bara'mo saran paya nin supaken nin pasak.* Ibi koya et li' konra a kabuntatala' nin ma'kit no parbangon.*

29 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper!' "

3

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Sardis

1 Sinmunor anamanaet wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Sardis:

'Si'ko a kami'nan nan Ispirito nan Dios nin main nin piton paka'kitan nin pakayadi' na.* Si'kon lamang a mampanga'get nin pito ray bituen.*

Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

---

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'noy kabibyay ra sa Nipadar 2:19. * **2:26-28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 2:8-9. * **2:26-28** Sin saytaw sin tyimpo ran taga Roma, si kupya nin bakas nan sitin ***kabuntatala'*** ket sinyal nayan sayay nanalo. * **3:1** Nipadar 1:4. * **3:1** Nipadar 1:16,20.

Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' ko a bandunado
kamon main nin byay moyon iti konan Dios, bale' say
katutu'wan ket nati kamo.
2 Na'kit ko a say kabibyay moyo ket kai et nin sadag nin
mamaririket konan Dios nin mampagsirbyan ko. Kanya' nin
mimata kamo ta paba'yuwen moyo a duta nin pammemper
moyo ta dandani ana nin ma'rep.
3 Panemtemen moyo a niyakay intaw komoyo nin in-
ako' moyo. Sunuren moyo in tan pagbabawian moyoynay
kukasalanan moyo ta no kai, bigra' ako li' nin rumate' nin
bilang konan sayay mannakaw a kai moyo nin tanda' no
ka'no a irarate' ko, ket dusawen katamo.
4 Wanin man, main et nin umno radsen komoyo sa Sardis
a say seket ra ket kai nin namansawan a say rabay nin
irgwen ket kai sara nin naikalamo' nin nangwa' nin duka'.
Kala-kalamo' rako li' nin nisket sara nin maputi' bana' ta
maikana' saran wanin.
5 Saray manalo maipa'ka' sa sain, pasketan sara li' ana-
maet nin maputi' nin bilang konra tan kai ko galten a ngaran
ra sa libron listawan ran magkamain nin anggan-angga nin
byay a iti konan Dios. O', alilbien kosara li' nin tumutumbok
ko sa adapan nan Ama ko tan saray uanghil na.
6 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Filadelfia

7 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan
Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin
Filadelfia:
'Si'ko yay si Masantos nin peteg tan mapagmatalkan.
Naibi kongko a kanepegan nin mag'uray sa pag'adian na ni
Adi' David*. No abryan koyay purta ta pigaw nin makasrep
yay sayay tawo sa pag'adian ko, kasa gapon si'numan a
makapangisada', tan no main nin sadaan ko sa rikor, kasa
gapon si'numan nin makapangabri.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
8 Tanda' koy kabibyay moyo. Mataman no ambo' kamon
maimpluwinsya, mandumaer kamon mantumulok sa akay
ko, a tutuo kamo kongko. Edet, main ya in si purta nin
inabryan ko para komoyo nin kasa gapon makapangisada'.
9 Main anadsen sa lugar moyo a say pa'sar ra ket dupong
ran tutawo na ni Satanas bana' ta man'ibarita' ra a tutawo
nasaran Dios bale', mampibula'-bula' sara bana' ta ambo' in

* **3:7 *kanepegan...na ni Adi' David.*** - *Sa Griego:tumbok na ni David.* Isaias 22:22.

nin tutuo. Anaod sarain, gaw'en ko li' a manalimukod sara
sa adapan moyo, ket, matandaan ra a kawa'nan katamo.
10 Ket bana' ta nitpel moyo a dya'dya' nin sigon sa bibilin
ko komoyo, iyilag* katamo li' sa masakit nin dya'dya' nin
rumate' a irangep nin sarban tutawo sa mundo ta pigaw nin
masubok sara nga'min.
11 Sa ambo' nin ma'teng ket mako akoynadsen. Kanya'
nin dumaer kamo sa sain nin mabista ta pigaw nin si
kuruna nin primyo a ibi kon para komoyo ket, kai ya maibi
sa raruma.
12 Saray manalo maipa'ka' sa sain, ket gaw'en kosara
nin bilang tu'dek nan Kami'nan nan Dios a mampagsirbyan
ko, ket kai sarayna gapo nin matege' o maglat sa sain a
kapapa'sar ra. Imarka koya konra a ngaran nan Dios a
mampagsirbyan ko tan si ngaran nan syudad nan Dios ko
a syay ba'yon Jerusalem a kumayupa' iti mangibwat konan
Dios ko itaw sa langit. Imarka koya anamaet konra a ba'yo
nin ngaran ko.
13 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Laodicea

14 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan
Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin
Laodicea,
'Si'ko yay si "Amen"* sa sarban gawa' nan Dios. Si'koy
mapagmatalkan nin mangwa' sa sarban ipagwa' na tan
mamatutuon peteg nin maipa'ka' kona. Mangibwat
kongko, pinarsa nan Dios a sarba.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
15 Tanda' ko a kabibyay moyo. Ambo' kamon ma'mot
ni maray'ep sa pakikalamo' moyo kongko! Kumon ket
ma'kit nin masibulot a pakikalamo' moyo kongko, no kai
ket, ma'kit ana edet nin kasan pakikalamo' moyo kongko.
16 Ket bana' ta wanin moyo, isuka katamo nin bilang sa
ranom nin iti sa bebey nin makapasuka a taway.
17 O' say wamoyo mayaman kamo ket mabistaynay ka-
papa'sar moyo tan kasayna nin pagkurangan moyo, bale' kai
moyo nin tanda' a say katutu'wan ket kudwa'dwan kamo.
Anaod, pubri, bulag tan labos kamo sa pangingikit nan Dios.
18 Bana' sa sain, ibarita' ko komoyo a manaliw kamo
kongko nin puron balitok ta pigaw nin yumaman kamon
peteg sa pangingikit nan Dios. Manaliw kamo anamaet

* **3:10** ***iyilag***- *O:pagawan.* * **3:14** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

kongko nin maputi' nin aysing ket isket moyo ta pigaw nin kai
na ma'kit nin Dios a kading'eyan moyo bana' ta labos kamo.
Manaliw kamo et a lamang kongko nin ipanambar sa pag'in
moyo nin bulag ta pigaw nin ma'kit moyo a katutu'wan.
19 Panemtemen moyo a sarba ran kawa'nan ko, kasagran
tan disiplinawen kosara nin pangangakay ko konra. Ket
anaod, pagbabawian moyoynay pag'in moyon matab'ang
tan pakaseseg kamo sa kabibyay moyon matulok kongko.
20 Oy! Iti ako sa purta moyo nin mangkumutana. No
main nin tawon makarnge' kongko ket abryan naya a purta
para kongko, sumrep ako tan midungo kami.
21 Saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosaran kanepe-
gan nin kitekre' kongko nin mag'uray kapada a si'ko, nanalo
ako ket nikitekre' ako konan Ama ko ta pigaw nin mag'uray
ako.
22 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin
man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin
mammemper!' "

4

Si Nakatekre' sa Truno

1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main anamana nin
sakalako nin nipa'kit kongko. Anaod, main nin purta sa
langit nin nakaabri. Narnge' koyaytaw anamana si busis
nin narnge' ko intaw a bara'mon tunoy nin trumpita. Wana
kongko,
"Muli' kadti ta ipa'kit ko komo a matkap nin mangyadi' ana sa
adapen nin awro."
2 Ket kapingmatan ana, ni'ras nakodtaw sa langit nin Ispir-
ito nan Dios. Ket, main nin na'kit ko nin truno a main itaw
nin nakatekre'.
3 Sitaw si nakatekre', kumidlap a bakas na nin bilang
mablin bubato a mantawagen nin haspe tan kornalina. Sa
libed nan truno ket main nin kabunlalakaw a kumidlap nin
bilang sa mablin bato a mantawagen nin esmeralda.
4 Sa libed nan truno ket main a lamang nin rwampulo'
tan a'pat ray sakalako et nin truno a main nin nakatekre'
nin rwampulo' tan a'pat ray pupangulo. Nakaseket sara nin
maputi' tan nakurunawan sara nin balitok.
5 Itaw sa truno ket kumidla-kidlap a kimat nin kaaluyon a
mababyeg a tunoy nin kudor. Sa adapan nan truno ket main
nin pito ray mandumta nin tyo' a sayti a piton paka'kitan nin
pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
6 Sa adapan na anamaet nin truno ket main nin bara'mon
taaw nin sarming a malinon bilang kristal.

Sa libed nan truno sa sarban riking na ket itaw sara a a'pat
ray mabyay a pinarsa a say lalaman ra ket napno' nin mata sa
adapan tan sa gurot.
7 Si pinarsa sa u'na, say bakas na ket bilang nin leon; si
ikarwa ket bilang nin baka; si ikatlo ket say rupa na, bilang
nin tawo; tan si ika'pat ket bilang yan manlumpad a agila.
8 Saraytin a'pat nin sibibyay a pinarsa, si barang saya konra
ket main nin a'nem ray pakpak na tan napno' nin mata a
lalaman na pati sa rarem nin pakpak na. Si kasan painawa
nin gawa' ra sa awro tan yabi ket say magkanta a wanra,
“Masantos yay Makapangyayadi' sa sarba a Dios.
Syay Uunuren nin Masantos nin kasa gapon makakipada
kona.
Main yayna sin saytaw et sin tarana',
main ya sawanin,
tan main ya anggan-angga.”*
9 Man'alilbien ra a kata'gayan nan si nakatekre' itaw sa
truno a mabyay ya anggan-angga, tan mampagalangan raya
tan mampakisalamatan raya. Ket no saytaw no man-gaw'e-
gaw'en ra in,
10 saraytaw saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, lumuk-
bob sara sa adapan na nin truno a manraywen rayaytaw si
nakatekre' itaw nin mabyay anggan-angga. Ibul'is ran ibi a
kuruna ra sa adapan nan truno leleg a wanra,
11 “Si'kay Uunuren tan Dios mi.
Maikana' a ipata'gay tan igalang ka
tan alilbien a pakayadi' mo.
O' a ta si'ka a namarsa nin sarba.
Bana' ta siin a rabay mo,
naparsa tan main ana a sarba.”

5

Main nin Pakayadi' nan Manusa nin Karniro

1 Na'kit ko et a sitaw si nakatekre' itaw sa truno ket main nin
ga'get na sa pawanan nin gamet na nin kasuratan a nalulon.
Siti ket nasuratan ya sa rubari' tan rubari' tan dinalitan ya sa
rigri-rigrig nin pito ray bara'mon natimbriwan nin silyo*.
2 Kaaram, main nin na'kit kon sayay mapwirsa nin anghil
a wanan maksaw, “Si'no a maikana' nin manglat nin saytin
silyo tan abryan yay kasuratan?”

---

* **4:8** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Isaias 6:2-3. * **5:1** Sayti ket gawa' sa waks nin main nakaikwa nin markan upisyal. Say gagara nin pangwa nin sayti ket pigaw nin kai ya maabrya-abryan a kasuratan tan ipa'kit nin urihinal ya. Kasan raruman makapanglat sa sayti no kai si nabyan tamo' nin pakayadi' nin mangwa' nin wanin.

3 Bale' mataman nin sa langit, o sa luta', o sa rarem nin
luta' sa kami'nan ra nin nati, kasa gapo ni sayay maikana' nin
abryan nayay kasuratan o basawen na a naisurat.
4 Kanya' nin pinasyan idap nin nakem ko a inmakis ako
bana' ta kasan madumog nin maikana' nin mangabri o ma-
masa konan kasuratan.
5 Ket sin sain, wana nin saya konran pupangulo kongko,
“Andi' ka nin umakis. Kikiten mo! Main ya a si mansabtan
nin si Leon a sayay puri na ni Juda* a puri nan lamang ni
adi' David*. Sya, tinalo nasaray mangkumuntra konan Dios
kanya' nin main nin pakayadi' nan manglat nin silyo tan
mangabri konan si kasuratan.”
6 Ket, main nin na'kit kon sayay Karniro nin naka'deng sa
pibutlayan nan truno tan saray a'pat a sibibyay nin pinarsa;
iti ya konran saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo. Ma'kit
sa bakas nan siti a pinati yayna intaw. Main nin pito ray sara
na tan pito ray mata na a syayti a Ispirito nan Dios, nin say
pakayadi' na ket main nin piton paka'kitan a nibaki'-baki' nan
Dios sa intiron sangkamundwan.
7 Ket, nako yay Karniro sa truno tan kinalap nayay nalulon
nin kasuratan sa wanan nin gamet nan si nakatekre' itaw.
8 Sin wanin, saraytaw saray a'pat a sibibyay a pinarsa tan
saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, linmukbob sara sa
adapan na. Si barang saya konra ket main nin arpa na tan
main nin ga'get nan balitok nin yawong a napno' nin insinso
nin sayti a dudasal ran tutawo nan Dios.
9 Ket kinantawan raya nin sayay ba'yon kanta a wanra:
“Si'ka a maikana' nin mangalap konan linulon a kasuratan
tan manglat nin silyo,
bana' ta pinati ka, ket say daya' mo a nipambot mo konra nin
tutawo
ta pigaw nin ikon nasaraynan Dios nin
mangibwat sa sarba nin puri, sarita', daya' tan nasyon.
10 Nibiang mosara sa pag'aadi' mo
ta pigaw nin makakipag'uray sara komo sa luta',
tan ginwa' mosara nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios tamo.”
11 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon uanghil
tan narnge' koy busis ra. Kai sara nin mabilang sa ka'bawan
ra bana' ta milyu-milyon sara. Nalibed raya a truno tan saray
a'pat a sibibyay a pinarsa tan saray pupangulo.
12 Mampanganta saran maksaw a wanra,
“Si Karniro nin pinati,

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 49:9-10.

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 11:1,10.

ket maikana' ya a main kona a pakayadi' tan kayamanan
tan kadunungan tan gesen.
Raywen tamoya, igalang tamoya, tan itandudo' tamoya."
13 Ket, narnge' koy panganganta ran sarba ran itaw sa langit,
iti sa luta', itaw sa rarem nin luta' a syay lugar ran nunati, tan
itaw sa taaw. Sarba nin pinarsa sa intiron sangkamundwan
ket wanra nin man'ikanta,
"Siti si nakatekre' sa truno tan si Karniro nin pinati,
raywen sara, igalang sara, itandudo' sara
tan alilbien a pakayadi' ra anggan-angga!"
14 Ket saray a'pat a sibibyay a pinarsa, wanra nin ni'bat,
"Peteg a wanin anaod!" Sara anamaet a rwampulo' tan a'pat
a pupangulo, linmukbob sara tan nangrayo sara anamanaet
kona nin si nakatekre' sa truno tan kona nin Karniro.

6

Say Panglat nin say Mu'nan A'nem a Silyo

1 Ket na'kit koya a Karniro nin ginlat naya a primiro nin
silyo. Ket narnge' koyan nag'irgo a saya konran a'pat a
sibibyay nin pinarsa nin say tunoy na ket bara'mo nin kudor.
Wana, "Paradti."
2 Anaod, sin kinmikit ako, kapingmatan anan main nin
linumwa' nin maputi' nin kabayo a main nin nakaruran kona
nin main nin ga'get nan pana' a armas nan kilaban. Kinu-
runawan ya nin sinyal a binyan yan pakababa' nin manalo.
Kayadi', nibwat yayna nin keen nasara talwen a kukalaban
na.
3 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikarwan silyo nan nalu-
lon a kasuratan, narnge' koy tunoy nan ikarwan sibibyay a
pinarsa a wana, "Paradti."
4 Kapingmatan anan linumwa' yay sayay mu'dit nin kabayo
a si nakaruran kona ket binyan yan pakayadi' nin mamangib-
wat nin gira iti sa luta' ta pigaw nin mipapatyan saray tutawo.
Sayay alakin ispada a nibi kona.
5 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikatlon silyo, narnge' ko a
tunoy nan ikatlon sibibyay a pinarsa. "Paradti," wana. Edet,
na'kit kon kapingmatan anan linumwa' yay sayay mangisit
nin kabayo. Si nakaruran kona ket main nin ga'get nan
kikilwan.
6 Kaaram, nakarnge' akon bara'mo nin busis a nangibwat
sa busel ran a'pat a sibibyay a pinarsa. Wana, "Rumate' ana a
panaon a main nin bitil itaw sa luta', ket si ma'kitan nan sayay
tawo sa sayay awro makasaliw tamo' nin kanen na sa sayay
awro, byas o mais. Bale' andi' mo nin pa'nwen a ladak nin
olibo tan say arak nin ubas."

7 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ika'pat nin silyo, narnge' ko
a tunoy nan ika'pat a sibibyay nin pinarsa a wana, “Paradti.”
8 Edet, na'kit kon kapingmatan anan linumwa' yay sayay
silya-silyawan nin kabayo. Si nakaruran kona ket si
mantawagen nin Patiti, tan iti sa suyot na ket si mantawagen
nin *Hades* a syay lugar ran nunati. Binyan saraytin rwa nin
pakayadi' a patyen rasaray kaka'pat nin tutawo sa luta' sa
gira, bitil, sakit tan maatap a uayep.
9 Ket, sin ginlat naya nin Karniro a ikaliman silyo, na'kit
ko sa sirong nan altar* a kukararwa ra nin saray pinati-pati
bana' sa katutulok ra sa man'ipatanda' a nibarita' nan Dios.
10 Wanra nin nita'way, “Uunuren mi, masantos tan mapag-
matalkan ka. Pa'no ka'teng mosara et nin anusan a tutawo
sa luta' ba'yo mosara nin sintinsyawan ta pigaw nin bal'en
mosaray nangmati komi?”
11 Sinmunor, binyan a barang saya konra nin maputi' nin
seket tan nibarita' konra a tuma'gan sara yapo' et nin madali'
anggan si bilang ran kapada ran uaripen na a mapati nin
bilang sa nipangmati konra ket makumplito ya.
12 Sikikikit ako, ginlat naya nin Karniro a ika'nem nin silyo
sa nalulon nin kasuratan. Ket, rinmayon nin maksaw, tan si
awro, nag'in yan pinasyan ngisit a bilang kangisit nin aysing
nin baliwan. Si bulan ket inmudit yan bilang kaudit nin daya'.
13 Say bituen, naragrag nangibwat sa langit a bilang nin
matatan malago' a bunga nin puon kayo no maweswes nin
siri.
14 Nakasa a kalangitan nin bilang nin kasuratan a bigra' nin
nalulon. Sarban tutalugtog tan sarban pupuro' ket naiyalis sa
kami'nan.
15 Sarban tutawo sa luta' ket linmi'mo. Saray uadi' tan
saray raruma et nin pupangulo, saray upisyalis ran sundalo',
saray mumayaman tan saray raruma et nin maimpluwin-
syan tutawo, tan sarba et nin raruman tutawo nin aripen o
ambo' nin aripen, nako sara nga'min nin inmadi sa yuyukib
tan sa bubato sa tutalugtog.
16 Wanra sa tutalugtog tan bubato, “Matbag kamo ta pigaw
nin sakban rakami,* ket kai nakami nin ma'kit nin si mantu-
mekre' sa truno tan mapal'isan mi a grabin Pammale' nan si
Karniro.
17 Ay anaod, rinmate' yayna a sangkaimpurtantiwan a
awro nin panunusa ra kontamo. Kasa gapon makaagwanta!”

---

* **6:9** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko si ***altar*** ket iritrato nay nipangida'ton ran saraytaw saray pinati bana' sa katutulok ra konan Dios. Sin panaon nin U'nan Tistaminto, main nin altar itaw sa Timplo nin itaw ket mangida'ton nin uayep konan Dios tan say daya' ra ket nibu'bo' itaw. Exodo 29:10-14; Levitico 4:7,18,25,34; 5:9; 8:15; 9:9. * **6:16** Oseas 10:8; Lucas 23:29-30.

7

Saray Namarkawan nin Uaripen nan Dios

1 Sinmunor, main nin na'kit ko nin a'pat ray anghil.
Naka'deng sara nin sa'sa-sa'sa sa a'pat a duyo nan mundo,
nin mampaeden ray a'pat a klasin siri ta pigaw nin kai yapo'
kumres sa luta', sa taaw tan sa kukayo.
2 Kaaram, main nin na'kit kon saya et nin anghil a mam-
puli' nangibwat sa baytan a awit naya a ipangmarka nan si
sibibyay a Dios,* Wanan nita'way konran saray a'pat a anghil
a binyan nan Dios nin pakayadi' nin manida' sa luta' tan sa
taaw,
3 "Andi' moyo yapo' nin sidaen a luta', taaw tan kukayo
anggan namarkawan mi ana li' a waleng ran uaripen nan
Dios* tamo."
4 Sin nayadi' saraynan nagmarka, nibarita' ra kongko no
umno ra a minarkawan; 144,000* sara nin nangibwat sa
labinrway tribo ran Israelita.
5 Saray namarkawan ana ket silabinrway ribo sara a nan-
gibwat sa barang saya nin tribo: sa tribo ni Juda, ni Ruben,
ni Gad,
6 ni Aser, ni Neftali, ni Manases,
7 ni Simeon, ni Levi, ni Isacar,
8 ni Zabulon, ni Jose tan ni Benjamin.

Say Piririga ran Nanalo

9 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, anaod, na'kit kosara a
pinasyan ka'bawan nin tutawo a kai sara nin mabilang sa
ka'bawan ra. Nangibwat sara sa barang saya nin nasyon,
puri, daya' tan sarita'. Naka'deng sara sa adapan nan truno
tan si Karniro. Nakaseket saran maputi' tan mampangiwasi-
was saran bulong nin palmira nin piririga ra sa pananalo
10 tan man'ita'way ra a wanra,
"Itandudo' miya a Dios mi a iti sa truno tan si Karniro! Nisalba
rakami!"
11 Sarba ra anamaet nin uanghil, pinalibedan rayay truno,
saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo tan saray a'pat a
sibibyay a pinarsa. Linmukbob sara sa adapan nan truno tan
rinayo raya a Dios a
12 wanra,
"Peteg a wanin! Raywen tamoya a Dios tamo.
Madunong ya, makapangyayadi' ya tan magsen ya!
Kisalamatan tamoya!

---

* **7:2** Bilang sa nibarita' iti a ma'kit nin ginwa' nan Dios nin nipangipurok na konran tutawo na sa Nipadar 9:4; 14:1; 22:4; 2 Corinto 1:22; Efeso 1:13; 4:30; Ezekiel 9:4. * **7:3** Nipadar 14:1b. * **7:4** Nipadar 14:1a.

Marayo ya, mapagalangan ya, tan itandudo' ya anggan-angga.
Peteg a wanin anaod!”

13 Nitepet na kongko nin saya konran pupangulo, “Tanda' mo para no si'no sarain saray nakaseket nin maputi' tan no adti sara nin ibat?”
14 “Kai ko nin tanda', Ser,” wangkon ni'bat. “Ibarita' moyo pa kongko no si'no sara.”

Ket wana kongko, “Sarayti a nakaagwanta nin masakit a dya'dya'.* Rininggas ra a seket ra ta pigaw nin kumuti' sa daya' nan Karniro nin pinati.*
15 Siin a rason a isen sara sa adapan nan truno nan Dios nin mampagsirbyan rayadsen sa Kami'nan na awro tan yabi. Ket si nakatekre' isen sa truno, lawas a antabayan tan misyon ya konra.*
16 Kai sarayna gapo nin gumitil tan milata', tan kai sarayna gapo nin ma'mutan nin awro o nin raruma et nin ma'mot.*
17 O' ta si Karniro nin itaw sa truno ket pagawan nasara a bilang sayay mammastor. Ika' nasara sa subor nin ranom a mami nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.* Ket si Dios, punasen na a lwa' ra tan say pangibwatan ran umakis.”*

8

Say Panglat konan Ikapiton Silyo

1 Sawanin, sin ginlat naya nin Karniro a ikapiton silyo sa nalulon a kasuratan, nititinek a sarba nin itaw sa langit sa luob nin kapiknga' udas.
2 Kaaram, na'kit kosara a pito nin anghil nin man'umdeng sa adapan nan Dios. Binyan sara nin pito ray trumpita.
3 Ket, main nin sakalakon anghil nin rinmate' a main nin ga'get nan balitok a pangangwan nin insinso. Ket nako ya tan inumdeng yadtaw sa balitok nin altar sa adapan nan Truno. Abaw a insinson nibi kona nin ida'ton nadtaw sa altar, nin kalamo' a dudasal* ran sarba ran tutawo nan Dios.
4 Ket say asok nin insinson itaw sa ga'get nan anghil, kalamo' a dudasal ran tutawo nan Dios nin nuli' sa adapan nan Dios.
5 Ket, si anghil, pinno' nayan mandumtan baya nin nan-gibwat sa altar a pangangwan nin insinso, mi'sa naya nin

---

* **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 12:1. * **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaparinggas sa Hebreo 9:21-22. * **7:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 4:5-6. * **7:16** Isaias 49:10. * **7:17** Nipadar 21:6; 22:1,17; Juan 4:14; Kanta 23:2. * **7:17** Nipadar 21:4; Isaias 25:8. * **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 5:8; 6:10.

nibasyo sa luta'. Kapingmatan, kinmudor nin maksaw,
ryawryawan, kinmidla-kidlap a kimat tan rinmayon.

Say Nipamatnoy nin Say Primiron A'pat a Trumpita

6 Mayadi' in, saray piton anghil ket nisadya' ran patnuyen a
trumpita ra.
7 Anaod, pinatnoy nayan u'nan anghil a trumpita na, ket
rinmapeg nin yilo tan apoy nin main nin kalamo' nin daya'.*
Ket napuuran a kakatlo nan luta' tan kakatlo nin kukayo tan
say sarba nin rarabot.
8 Kaaram, pinatnoy nayan ikarwan anghil a trumpita na
ket main nin bara'mon alakin talugtog nin mangkapuuran a
ninabo' sa taaw. Ket say kakatlo nin ranom sa baybay, nag'in
nin daya',
9 tan say kakatlo nin say mangkabyay sa taaw ket nati, tan
say kakatlo nin say ruran sa taaw ket nasida'.
10 Kaaram, pinatnoy nayan ikatlon anghil a trumpita na
ket main nin bituen nin bara'mon burung-burong nin tyo'
a naragrag nangibwat sa langit nin nanabo' sa kakatlo nin
uilog tan susubor nin ranom.
11 Say ngaran nan siti nin bituen ket Kapaitan. Edet say
kakatlo nin raranom, kinmait, ket abaw saray tutawo nin nati
sin nainom rayti.
12 Kaaram, pinatnoy nayan ika'pat nin anghil a trumpita na
ket naapiktawan nay kakatlo nan awro, nan bulan tan nin
bubituen kanya' nin naglat a kakatlo nin palaway ra. Kanya'
nin pinasyan dedlem nin kakatlo nin awro tan kakatlo nin
yabi.*

*Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Primiron Maka-
pali'mo nin Dya'dya'*

13 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon sayay
agila nin manlumpad nin ata'gay sa kalangitan. Narnge' ko
a wanan nita'way, “Makapali'mo! Makapali'mo!* Undo' ana
li' a kapapa'sar ran sarba ran itaw sa mundo no patnuyen
raynan tulo ra et nin anghil a trumpita ra.”

9

1 Kaaram, pinatnoy nayan ikaliman anghil a trumpita na
ket main nin na'kit kon bituen* nin nanabo' sa luta' a nangib-
wat sa langit. Nibi ya kona a tumbok nin nipangabri konan
priswan nin ubot nin pinasyan kaararman*.

---

* **8:7** Ezekiel 38:22; Joel 2:30-31. * **8:12** Isaias 13:9-10; Amos 8:9. * **8:13** Mabasa a maipa'ka' sa saytin makapali'mo sa Nipadar 9:1-12; 9:13–11:14; 11:15–14:20. * **9:1** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko sitin ***bituen*** ket saya yan anghil o ispirito. * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 8:31.

2 Ket, sin inabryan naya a priswan nin ubot, linumwa' a
pinasyan kubpal nin asok a bilang asok nin alakin pugon.
Nasalimbengan yan sayti a awro ket dinmedlem ya tan say
kalangitan.
3 Mangibwat sa asok ket main nin linumwa' nin abaw a
dudon ket dinumpa' sarayti sa intiron mundo. Binyan saran
pakababa' nin manurot nin bilang sipitan.
4 Ginan-gan saran andi' ra nin sidaen a rabot, say kakayo
tan raruma et nin tinmubo' sa luta', no kai saray risgwen ra
tamo' ket saray tutawon kai nin namarkawan sa waleng nin
marka nan Dios.
5 Kai saraynamaet inaburuyan nin patyen rasarayti nin
tutawo no kai edet, padya'dyaen rasara sa luob nin limay
bulan. Say irab nin ipamadya'dya' ra ket kapada a irab nin
surot nin sipitan.
6 Kanya' nin sa saytaw li' nin panaon, rabay raynan maong
a mati bale' kasan magwa' ra. Mipati sara kumon, bale'
pal'isan sara nin patiti.
7 Sarayti saray dudon, say bakas ra ket bilang kabayo nin
nipriparan mako kigira.* Main nin bara'mon kuruna ran
balitok sa ulo. Say rupa ra ket bara'mon rupan tawo.
8 Say sabot ra ket anro a bara'mon sabot nin babayi, tan say
ngipen ra ket bara'mon ngipen nin leon.
9 Sa kerep ra ket main nin salimbeng nin bara'mon kalasag
nin pasak, tan say tunoy nin pakpak ra no lumpad sara ket
bara'mon kalanakang nin bikoy nin abaw a karwahin man-
guruyen nin kabayon mampalayon mako kigira.
10 Main nin ipanurot ra sa ikoy ra nin bilang sa ipanurot ran
sipitan a sayti a kami'nan nin pakababa' ran mamadya'dya'
nin tutawo sa luob nin limay bulan.
11 Main nin adi' ra nin sitaw si anghil nin mampag'uray
konan priswan nin ubot a pinasyan kaararman. Say ngaran
na sa sarita' nin Hebreo ket *Abadon* tan sa sarita' nin Griego
ket *Apolion*, a say rabay nin irgwen ket Mannida'.
12 Ket nayadi' ana a u'na nin makapali'mo nin dya'dya'.
Bale' anaod, rwa et a rumate'.

*Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikarwan Maka-
pali'mo nin Dya'dya'*

13 Kaaram, pinatnoy nayan ika'nem nin anghil a trumpita
na ket main nin narnge' ko nin busis a nangibwat sa a'pat a
duyo nan balitok a altar sa adapan nan Dios.
14 Wanan busis konan ika'nem nin anghil, “Keen mosara
warwaran a a'pat nin anghil nin nitaker itaw sa banda nan
alakin Ilog Eufrates.”

---

* **9:7** Joel 2:4-5.

15 Ket binulusan saray a'pat nin anghil bana' ta talagan
nisadya' sara para konan sitin taon, bulan, awro tan udas ta
pigaw nin patyen rasaray kakatlo nin tutawo sa mundo.
16 Nibarita' kongko no umno ray nakakabayo a sundalo' ra;
rwanyasot a milyon sara.
17 Ket wanti a bakas ran kabayo tan saray nakakabayon
nipa'kit kongko a bilang taynep: Saray nakakabayo, say
kalasag ra sa kerep ket tuloy kulor; main nin mu'dit nin kulor
apoy, main nin asol nin kulor nin mablin bato a mantawagen
nin sapiro, tan main nin masilyaw nin kulor asupri. Say ulo
ran kabayo ket bara'mon ulon leon, ket mangipugso sara nin
apoy, asok tan asupri*.
18 Kakatlo nin tutawo ket nati bana' sa sayti nin makapati
nin bubagay a say apoy, asok tan asupri nin ipugso ra.
19 Say pakababa' ran mangmati nin saraytin kabayo ket sa
bebey ra tan sa ikoy ra ta say ikoy ra ket bara'mon ulay nin
main nin ulo nin usaren ran ipananakit nin tutawo.
20 Bale' saray tutawo nin nabati' nin nabyay nin kai nati
sa saytin makapali'mon dya'dya', kai ra et nin nagbabawian
a duka' a gawa' ra. Ituloy ray mangrayo nin dimunyo tan
nin dios-dios a ginwa' ran diri mangibwat sa balitok, pirak,
gansa', bato tan kayo. Saray dios-dios, kai sara nin maka'kit,
kai nin makarnge' tan kai nin makalalako.
21 Wanin a lamang a kai ra et nin nagbabawian nin tutawo
a duka' a man-gaw'e-gaw'en ra bilang say pangmamati, say
pangangamod, say pakiraray-raray ran ambo' nin manepeg,
tan say pananakaw ra.

10

Si Anghil tan si Daikleng a Kasuratan

1 Ket, main nin na'kit kon sayay sakalakon maka-
pangyayadi' nin anghil a kinmayupa' nangibwat sa langit.
Nabarkot ya nin gunem tan main nin kabunlalakaw sa ulo
na. Say rupa na ket sumlag nin bilang konan awro tan say
bisit na ket bara'mon tu'dek nin mandumta.
2 Main nin ga'get nan daikleng nin kasuratan a kai nin
linulon. Nitukdo' nayay wanan nin ayi na sa taaw tan si wirin
ayi na sa luta'.
3 Tinma'way ya nin maksaw ket say busis na bara'mo nin
ngernger nin leon. Ket nararkib a pito ray kudor a inumbat.

---

* **9:17** Sayti say ***asupri*** ket madali' nin mapuuran tan say angot ket mabang'et nin bara'mon naburok nin salay nin makasu'nep. Say ka'bawan nin bakas ket kristal nin masilyaw.

4 Isurat koyna kumon a nibarita' nin kudor bale' main nin
narnge' kon busis nin ibat sa langit a wana, “Misasaet ka
maipa'ka' sa nibarita' nin kudor; andi' mo nin isurat.”
5 Ket, sitaw si anghil nin man'umdeng sa taaw tan sa luta',
nita'gay naya a wanan nin gamet na
6 nin pangisamba sa adapan nan Dios a mabyay anggan-
angga nin namarsa nin kalangitan tan luta' tan nin taaw tan
say sarba nin iti sa sayti, a say ibarita' na ket tutuo. Wana,
“Kai nayna nin ipa'te-pa'teng* et nin Dios a plano na,
7 no kai edet, no patnuyen nayayna li' nin ikapiton anghil
a trumpita na, ila'pos naynan Dios a plano na a nipatandaan
na konra nin prupita nan mampagsirbi kona bale' niyadi na
a pipa'kaan.”
8 Ket, narnge' koyaytaw anamana si busis nin ibat sa langit
a wana kongko, “Keen ma kalapen konan siin si anghil nin
man'umdeng sa taaw tan sa luta' a kasuratan nin kai nalu-
lon.”
9 Ket, nako ako konan anghil tan dinawat koya kona a
daikleng nin kasuratan. Ket, wana kongko, “Kalapen ma tan
kanen ma. Masam'it ya nin bara'mon inatip mintras a iti ya
et sa bebey mo* bale' kumait ya no itaw yayna sa rarem nin
tyan mo.”
10 Kinalap koya anaod a daikleng nin kasuratan tan kinnan
koya. Masam'it ya anaod nin bara'mon inatip sin iti ya et sa
bebey ko, bale' sin inamil koyayna, sinmakit ya sa pait a tyan
ko.
11 Kayadi', main nin namarita' kongko a wana, “Matkap
a mangipadles ka anamanaet nin maipa'ka' sa mangyadi'
li' konran tutawo sa nagsikabarang a nasyon, sarita', tan
konran uadi'.”

11

Saray Rway Magtistigos

1 Ket, binyan nakon si sayay anghil nin sayay anron baston
nin ipanukat tan nibarita' na kongko, “Keen ma nin sukaten a
ketegan nin si Sangkasantusan nin Lugar nan Dios tan si altar.
Isakop mosara a mampangrayodtaw
2 bale' andi' moyna nin isakop a rikor nan masanton lugar
bana' ta naipudir anayti konran tutawon kai nin mangalilbi'
konan Dios. Italma-talmak* raya a Masanton Syudad sa luob
nin a'pat a pulo' tan rway bulan.*

---

* **10:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 6:9-11. * **10:9** Ezekiel 2:8–3:3.
* **11:2** Lucas 21:24. * **11:2** Sitin kaanrwan nin panaon, main nin raruman nipamarita' a mabasadti konan sitin libro sa 11:3 tan 12:6,14; 13:5; tan sa Daniel 7:25; 12:7.

3 Bale' ibaki' kosara a lamang konra a rwa ray tistigos ko nin
mamatutuo nin maipa'ka' kongko. Langgutsi* a seket ra tan
sa luob nin saytin sanribo tan rwanyasot tan a'nem a pulo' a
awro, ipata-patanda' ra a ipatandaan ko konra."
4 Saraytin rwa nin mamatutuo, ket saray rwan tawo nin
iti sa adapan nan Dios a syay Uunuren a mag'uray sa intiron
mundo. Sarayti ket saray nipadles a bilang rway kayon olibo*
tan rwan pammatukduan nin lampadawan.
5 No main nin si'numan a mangapes nin manusudi konra,
lumiwa' a apoy sa bebey ra ta pigaw nin puuran ya. Matkap
yan patyen nin wanin a si'numan nin manusudi konra.
6 Main nin pakayadi' ran kai ya gapo nin parapegen sa leleg
nin panaon ran mangipatanda' nin nipatandaan nan Dios
konra. Main et nin pakayadi' ran pagbaliwen nin daya' a
ranom sa susubor. Wanin et a lamang a main nin pakayadi'
ran dusawen saray tutawo a pangibwaten ran magkamain
nin animan a klasi nin sarot sa ka'numan a rabayen ra.
7 Ket saytaw li' no nayadi' rayna nin nipatanda' a nipatan-
daan nan Dios konra, main li' nin makapali'mon ayep a
umarwas itaw sa priswan nin ubot ket, labanan nasara. Ket
talwen tan mapati nasara.
8 Ket say bangkay ra, itaw tana sa kalsada nan si bantog
a syudad. Siti nin syudad ket masabtan yaynan lamang nin
"Sodoma" tan "Egipto" tan itaw yan lamang nin nipasak sa
kudos a Uunuren ra.
9 Sa luob nin tulo tan kapiknga' nin awro ket keen ra kikit-
kikiten nin tutawon mangibwat sa sarba nin daya', puri,
sarita' tan nasyon, a bangkay ran itaw sa kalsada ket kai ti
maaburuyan nin itabon.
10 Ket saray tutawo sa mundo, magpista sara nin miririga
tan byan ran rigalo a saya tan saya bana' sa ririket ra sa
nikapati ran sarayti nin rway tistigos nan Dios. Wanin bana'
ta pinadya'dya' rasaran maong nin saraytin rwa.
11 Bale' mayadi' a tuloy awro tan kapiknga', byan nasara li'
nin inanawa nin Dios ket mibangon saraynan mabyay. Ket
sarba ra li' nin maka'kit ket pinasyan li'mo ra.
12 Kaaram, main li' nin marnge' ra nin busis mangibwat sa
langit a wana konra, "Muli' kamodti." Ket iyuli' sara sa langit
nin iti sa gunem a mabantayan ran kalaban ra.
13 Sa sain, rumayon nin pinasyan kasaw ket masida' a kaka-
pulo' nan syudad tan pitunribo saray mati. Pinasyan li'mo

* **11:3** Sa kaugalian ran Judio sin nu'nan panaon, misket saran langgutsi a tutawo ta pigaw nin ipa'kit ran mabereng sara. Sayti a kasabyan nin isket ran prupita laloyna no main nin mabyat a ipatanda' ra ket matkap ray magbabawi' nin tutawo.

* **11:4** Zacarias 4:1-14.

ran saray mabati' nin nabyay ket itandudo' rayay ngaran nan
Dios a mampag'uray nin mangibwat sa langit.
14 Ket sain a ikarwan makapali'mo nin dya'dya'. Bale'
anaod, saya et a sumunor anan mangyadi'.

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikatlon Makapali'mo nin Dya'dya'

15 Kaaram, pinatnoy nayan ikapiton anghil a trumpita na
ket main nin narnge' nin maksaw nin busis itaw sa langit a
wanra,
"Mangibwat sawanin, kasaynan raruman mag'uray sa
mundo
no kai si Uunuren tamo tan si tinudo' nan Cristo.
Mag'adi' ya anggan-angga."
16 Ket, saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo nin
nakatekre' sa adapan nan Dios, linmukbob sara tan rinayo
rayay Dios
17 a wanra,
"Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba, a
si'ka ket main kayna sin saytaw et sin tarana', tan main
ka et sawanin,
kisalamatan mika ta
inusar moy makapaka'ngap a pakayadi' mo,
tan tinmarana' kaynan mampag'uray sa luta'.
18 Saray kuntra komo ket pinasyan sager ra komo,
bale' narate' ana a panaon nin ipa'kit mo a makapali'mo
nin sager mo konra,
tan say panaon a sintinsyawan mosara a nunati ana.*
Sawanin anan lamang a panaon a gun-gunawan mosaray
uaripen mo
a saray prupita mo tan saray tutawo mo. Sarayti ket
mampangigalang sara komo,
ata'gay o ayupa' sara man.
Sawanin anan lamang a panaon a sidaen mosara a
sarba ran nanida' nin tutawo sa sangkamundwan."
19 Ket naabryan yay Sangkasantusan nin Lugar nan Dios
itaw sa langit, ket na'kit yadtaw a kaban nin nangwan
nin kataratwan. Kapingmatan, kinmidla-kidlap a kimat,
ryawryawan, nararkib a kudor, rinmayon tan rinmapeg nin
gulpi nin yilo.

12

Si Babayi tan Si Dragon

1 Ket main nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit nin sayti
ket impurtanti a pipa'kaan. Main itaw nin sayay babayi a

* **11:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:11-15.

bara'mo nayan nisket a awro tan bara'mo yan nakatukdo'
konan bulan. Main nin kuruna nan labinrwa ray bituen.*
2 Mampangingar yayti nin mangabing kanya' nin man-
gumuryaw ya sa irab tan idap.
3 Ket main et nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit a sayti
ket impurtanti a pipa'kaan. Anaod, main itaw nin alakin
mu'dit nin dragon* a pito ray ulo na tan mapulo' ray sara na*.
Barang saya nin ulo na ket main nin kuruna.
4 Rinapad na nin ikoy na a kakatlo nin bubituen ket naita-
mpal ti sa luta'.
Mi'sa nako ya nin inumdeng sa adapan nan babayin mam-
pangingar nin mangabing ta pigaw nin kanen nayay anak
nan siti eteng na tanan lumiwa'.
5 Lalaki yay niyanak nan babayi. Ket eteng na tanan
niyanak, main nin nanamsam nin nangika' kona konan Dios
itaw sa kami'nan na nin mampag'uray. Siti nin anak, sya li' a
mag'uray sa sarba nin nasyon, tan mairot a pag'uuray na.*
6 Si babayi anamaet, nalayo yadtaw sa lugar nin pammas-
turan a nisadya' nan Dios para kona ta pigaw nin makumpuni
yadtaw sa luob nin sanribo, rwanyasot tan a'nem a pulo' a
awro.
7 Ket, nagkamain nin giradtaw sa langit. Si Miguel* tan
saray uanghil nin iti sa sirong na, kina' raya sinurong a
dragon ket si dragon tan saray patumbok na linmaban sara.
8 Bale', si dragon tan saray patumbok na, natalo sara, ket
pinalakwan rasaraynadtaw sa langit.
9 Kanya' anaod nin nitampal yayna tan saray uanghil nin
patumbok na iti sa luta'. Siin si alaki nin dragon, syan lamang
taw si ulay* sin nu'na a say nipangaran kona ket Satanas o
Dimunyo. Sya a mampangibarang konran tutawo sa mundo.
10 Ket, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa
langit a wana,
"Nangyadi' ana! Say pangingisalba nan Dios sa tutawo
ket naila'pos nayna. Narate' anay awro nin nipa'kit nayna
a pakayadi' na nin mag'uray; mag'adi' yayna. Wanin et a si
tinudo' na nin Cristo na ket nipa'kit nayna a kanepegan nan

---

* **12:1** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Genesis 37:9-11. Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a say rabay nan ibarita' iti ket saray labinrway tribo sa nasyon nin Israel. * **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 26:20–27:1. Abaw a uisturya ran tutawo sin saytaw a maipa'ka' konan si mantawagen a "dragon". Sa pangingisip ran taga Egipto, bilang yan sayay alakin bwaya. Sa pangingisip ran raruma, bilang sayay alakin biklat a mampiikap itaw sa taaw. Iti, saya yan pangngiritrato kona ni Satanas. * **12:3** Nipadar 13:1; Daniel 7:7. * **12:5** Nipadar 2:26-27; 19:15; Kanta 2:9. * **12:7** Siti si ***Miguel***, saya yan pangulo ran uanghil. Mabasa et a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **12:9** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin ***ulay*** sa Genesis 3:1-15; 2 Corinto 11:3.

mag'uray. Wanin ta si Satanas a sya mamparsawan nasara
sa adapan nan Dios awro tan yabi a tutawo nin bubsat
tamo, ket pinalakwan yayna sa langit.
11 Tinalo rayan bubsat tamo yupa' sa daya' nan Karniro
nin tinmuro' sin pinati ya tan bana' sa nipangipatanda' ra
sa katutu'wan. Anaod, kai ra nin ginurutan no kai edet,
dinmaer sara sa pammemper ra mataman nin nakapatyan
ra.
12 Kanya' nin si'kamon mampiikap iti sa langit, rumiga
kamo! Bale' si'kamo nin isen sa luta' tan sa taaw, sumalak
kamoyna! Kado' kamoyna bana' ta si Dimunyo ket kin-
mayupa' yaynadsen komoyo, ket pinasya nin sager na ta
tanda' nan anted ana a udas na.”
13 Sin naamingaw nan dragon a man'itampal ya sa luta',
kinamat nayan patyen taw si babayi nin nangiyanak nin
lalaki.
14 Bale' binyan ya nin rwa ray pakpak nin agila a babayi ta
pigaw nin makalpad yan makodtaw sa lugar nin pammastu-
ran a nisadya' para kona. Kumpunyen yadtaw sa luob nin
tulo tan kapiknga' nin taon, ket si ulay a syaytaw si dragon
kai naya nin mapa'no.
15 Sin wanin, namugso yan ranom nin umagos nin bilang
ilog a ulay ta pigaw nin anuren naya a babayi.
16 Bale' si luta' tinulungan naya a babayi; ninganga yayti tan
inamil nay ranom a nipugso nan dragon.
17 Sa sager nan dragon konan babayi, binringan nasaran
kina' kinalaban a raruma et nin a'nak nan babayi a
saray sarba ran mantumulok sa gan-gan nan Dios tan
man'ipatanda' ra a maipa'ka' kona ni Jesus.

Si Makapali'mon Ayep a Nangibwat sa Taaw

18 Ket nako yadtaw nin inumdeng a dragon* sa rigrig nin
baybay.

13

1 Ket, na'kit koyan man'umarwas sa taaw* a sayay maka-
pali'mon ayep. Pito ra a ulo na tan mapulo' ray sara na. Say
barang saya nin sara na ket main nin kuruna tan sa barang
saya nin ulo na ket main nin naisurat nin titulo a pangu'na-
u'na konan Dios.

---

* **12:18** *nako yadtaw nin inumdeng a dragon- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:nako ako nin inumdeng.* * **13:1** Wanra nin saray raruman nangadal konan Biblia a naipatukdo' sa nibarita' sa Nipadar 17:15 tan sa Isaias 57:20, say rabay nan ibarita' nin ***taaw*** iti ket saray ambo' nan tutawo nin Dios.

2 Sa bakas ket bara'mo ya nin leopardo, bale' say ayi na
ket bara'mon ayi nin uso* tan si bebey na ket bara'mo yan
bebey nin leon. Sitaw si dragon, binyan nayayti si maka-
pali'mon ayep nin kapangyadian na tan alakin pakayadi' na
nin mag'uray.
3 Konan saya nin ulo nan ayep, main nin alakin sugat nin
nipati nayayti kumon bale' inmanda' yan lamang. Kanya'
nin naka'ngapan rayayti nga'min nin tutawo sa mundo ket
nagsitumbok sara kona.
4 Tumwek saray sarban tawo konan dragon bana' ta binyan
nayan pakayadi' a makapali'mo nin ayep, tan rinayo rayan
lamang a makapali'mon ayep a wanra,
“Kasa gapo nin makakipada konan si makapali'mon ayep.
Kasa gapo nin makalaban kona.”
5 Inaburuyan nayan Dios a makapali'mon ayep nin mi-
pata'gay nin mag'irgon pangu'na-u'na kona, tan inaburuyan
naya et nin mag'uray sa luob nin a'pat a pulo' tan rway bulan.
6 Kanya' nin inusar naya a ngaran nan Dios nin kasan
kanepegan na nin mangusar siti, nag'irgu-irgo yan duka'
kuntra konan Dios tan konran saray mampiikapan na a saray
itaw sa langit.
7 Inaburuyan yan kuntrawen nasara a tutawo nan Dios tan
daegen nasara,* tan binyan ya et nin pakayadi' nin mag'uray
sa sarba nin puri, daya', sarita', tan nasyon.
8 Kanya' nin sarba ran tutawo sa mundo, tumwek sara
konan makapali'mon ayep, pwira saraytaw tamo' saray tuta-
won say ngaran ra ket nakasurat itaw sa libron listawan ran
saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios. Ba'yo ya et nin naparsa a mundo, nakalista anay ngaran
ra sa libro nan Karniro nin pinatin nisakripisyo.
9 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoyti.
10 Saray naitalaga nin maipriso, maipriso sara li', tan
saray naitalaga nin mapati nin ispada, ket peteg a mapati sara
li' nin ispada.* Edet, matkap ran itpel nin tutawo nan Dios
a dya'dya' nin naitalaga nin irangep ra tan dumaer sara nin
magmatalek kona.

Si Makapali'mon Ayep a Mangibwat sa Luta'

11 Ket, main anamana nin na'kit ko nin raruman maka-
pali'mon ayep nin linumwa' sa luta'. Main nin rwa ray sara na
nin kapadan sara nin karniro, bale' say tunoy na, bara'mon
tunoy nin dragon.

---

* **13:2** Siti si ***uso***, saya yan alaki nin ayep nin makubpal a sabot na tan mapwirsay ayi na nin usaren nan manida' tan mangmati. * **13:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:19-25. * **13:10** Jeremias 15:2.

12 Main nga'min kona a pakayadi' nan si u'nan maka-
pali'mon ayep tan man'usaren nayti nin ipagsirbi kona.
Pinilit nasara a sarban tutawo sa luta' nin tumwek sara konan
sitaw si u'nan makapali'mon ayep nin si sugat na ket nipati
naya kumon bale' inmanda' ya.
13 Siti si ikarwan makapali'mon ayep, makapaka'ngap a
nangya-nangyadi' a ginwa' na. Napangyadi' na et nin nan-
abo' a apoy nangibwat sa langit ket nabantayan ran tutawo.
14 Kanya' nin nalingo nasara a tutawo sa mundo bana'
sa makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' a inaburuyan nin
nagwa' na nin pagsisirbi na konan makapali'mon ayep.
Ginan-gan nasara a tutawo nin mangwa' nin imahin nin
pangraywan ra konan si u'nan makapali'mon ayep a siti ket
nataga' yan ispada bale' mabyay yan lamang.
15 Inaburuyan ya et a ikarwan makapali'mon ayep nin
byan nayan inanawa a imahin. Kanya' nin sa wanti ket
makapag'irgo ya a imahin tan mansintinsyawan nasaran
mati a sarba ran andi' nin tumwek kona.
16 Siti si ikarwan makapali'mon ayep. Pinilit nasara et
a sarban tutawo, ata'gay a nikatawo o ayupa', mayaman o
pubri, aripen o ambo' nin aripen, nin markawan sara sa
wanan nin gamet o sa waleng.
17 Ket si si'numan a kai mamarkawan nin ngaran nan
u'nan makapali'mon ayep o say numiro nin ngaran na, kai
ya makapaglako' o makapanaliw.
18 Matkap a kadunungan ta pigaw nin matarusan yayti.
Ket si tawo nin mautek, matarusan na a pipa'kaan nan sitin
numiro nan ayep bana' ta numiro yayti nin tawo. Siti nin
numiro ket 666.*

14

Saray Naipurok para konan Dios tan konan Karniro

1 Ket, sin kinmikit ako anamanaet, anaod, na'kit koya a
Karniro nin naka'deng itaw sa talugtog a mantawagen nin
Sion*, kalamo' nasara a 144,000* nin tutawo. Sa waleng ran
sarayti ket naisurat yay ngaran na tan si ngaran nan Ama na.*
2 Main nin narnge' kon busis nin ibat sa langit a bilang
kanurkor nin alalakin daluyon o tunoy nin maksaw a kudor.
Bilang et a lamang nin tunoy nin abaw a arpa nin man-
gitarawen.
3 Saray 144,000 nin tutawo ket mampangansyon saran
ba'yo nin kanta sa adapan nan truno tan sa adapan ran a'pat

* **13:18** ***666***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:616.*
* **14:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.
* **14:1** Nipadar 7:4. * **14:1** Nipadar 7:3; 9:4.

a sibibyay a pinarsa tan sa adapan ran pupangulo. Siti nin kanta ket kasan raruman makaadal no kai sarayti tamo' saray 144,000 a simbot na sa sangkamundwan nin si Karniro.

4 Sarayti ket tububa'yo sara nin kai sara et gapo nin niki-raray sa babayi. Anaod, malinis saran peteg tan tumumbok sara konan Karniro adtiman a keen na. Simbot sara ta pigaw nin maipurok sara konra nin tutawo, tan naididika sara konan Dios tan konan Karniro nin bilang a say u'nan yatab ket ibi konan Dios.

5 Kai sara gapo nin nibula'-bula'; kasa gapo nin maiparsa nin duka' a ginwa' ra.

Say Ipatanda' ran Saray Tuloy Anghil

6 Ket, main et nin na'kit kon anghil nin manlumpad sa ta'gay. Main nin Mabistan Patanda' nin tutuo anggan-angga nin ipatanda' na sa sarban tutawon mangibwat sa sarba nin daya', sarita', puri tan nasyon.

7 Wanan nita'way nin maksaw,

“Igalang moya a Dios tan raywen moya sa kata'gayan na bana' ta say panaon nin panunusa na sa tutawo ket narate' ana.
Raywen moya ta sya a namarsa nin kalangitan, nin luta', nin taaw, nin subor tan nin ilog.”

8 Main nin sinmunor nin ikarwan anghil a wana,

“Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna nin intiro.
Pinabok nasara a tutawo sa sarban nasyon nin say bara'mon mabayanin arak* na
a say nipangayat na konra sa nikasama' a gawa'-gawa' nan kasan dangka'.”

9 Kaaram, main nin ikatlon anghil nin sinmunor konran rwa, ket wanan nita'way nin maksaw,

“Saray si'numan a mampangrayo konan makapali'mon ayep tan konan si ginwa' nin imahin na, tan nipamarkawan ray waleng o gamet ra nin si marka nan si makapali'mon ayep,

10 painumen sara li' anamaet nin mabayanin arak* nan Dios a kasa gapo nin nilawok.

Say rabay irgwen ket irangep ra li' a grabin panunusa nan Dios mangibwat sa sager na nin kasa gapon panginginga'do. Padya'dyaen sara li' sa mandumtan asupri* itaw sa impyirno nin mangkiten-kiten ran uanghil nin naitalaga konan Dios tan si Karniro.

---

* **14:8** Jeremias 51:7. * **14:10** Jeremias 25:15-29; 49:12; Kanta 75:8; Obadias 1:16; Habakuk 2:16. * **14:10** Nipadar 19:20; 20:10.

11 Mampuli' li' tanan pirmi a asok nin apoy nin
man'ipamadya'dya' konra nin kasan angga. Kai li' gapo
nin pay'anen a pangingirangep ra sa yabi tan awro bana'
ta rinayo raya a makapali'mon ayep tan si imahin na, tan
nipamarka sara nin ngaran nan makapali'mon ayep."
12 Kanya' anaod nin matkap nin pagsenen ray nakem ra
nin agwantawan ray idap nin saray tutawo nan Dios nin
mantumulok sa gan-gan na tan mampagmatalek kona ni
Jesus.
13 Ket, main nin narnge' ko nin busis nin ibat sa langit a
wana,
"Isurat moyti: Mangibwat ana sawanin, makarma' sara
a mati nin naipasaya kona ni Jesus a syay Uunuren."
"Peteg a tutuo in," wanan Ispirito nan Dios. "Painawa
sarayna sa pakapaidap ra tan tubaleen sarayna sa maabig
a ginwa-ginwa' ra."

Say Pangyayatab sa Luta'

14 Ket anaod, main nin na'kit kon maputi' nin gunem. Main
anamaet nin nakatekre' itaw nin say bakas na ket bilang nin
tawo.* Main nin balitok nin kuruna na tan main nin ga'get
nan matadem a agod.
15 Kaaram, main anamanan sakalakon anghil nin na'kit
kon linumwa' sa Sangkasantusan nin Lugar sa langit, ket
wanan nita'way nin maksaw kona nin nakatekre' sa gunem,
"Usaren mayna a agod mo tan mangyatab kayna, ta panaon
anan pangyayatab ta matua anay yayataben itaw sa luta'."
16 Ket sitaw si nakatekre' sa gunem, inusar naya a agod na
sa luta' ket nayadi' a pangyayatab.
17 Ket, main anamanaet nin na'kit kon sakalakon anghil
nin linumwa' sa Sangkasantusan nin Lugar sa langit. Main
anamaet nin ga'get nan matadem nin agod.
18 Kaaram, main anamanan anghil nin linumwa' nangib-
wat sa altar. Siti a anghil nin mampamaga sa apoy. Nita'way
na konan anghil a main nin matadem nin agod, "Mangagod
kayna, putyen moyna a sinurboy nin ubas sa luta' ta maluto'
ana."
19 Ket si anghil, inusar naya a agod na sa babon luta' nin
pinuti nay ubas. Mi'sa saytaw say inagod na ket nibuntok
nadtaw konan si pa'sar ubot a pammespesan a say rabay nin
ipatarusan ket say pangingirangep nin alakin sager nan Dios.
20 Ket anaod, nitalma-talmak nin pinespesan itaw sa rikor
nan syudad taw say inagod. Ket mangibwat itaw sa ubot

* **14:14** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a syayti a Cristo. Daniel 7:13; Mateo 24:30; Nipadar 1:13.

inmagos a daya' nin magtulunyasot a kilumitro a kaday'an
tan say kaararman ket magliman pyi.*

15

Say Masusuyot nin Pitoy Klasin Pammadya'dya'

1 Ket, main anamanan makapaka'ngap nin nangyadi' sa
langit a na'kit ko nin sayti ket impurtanti a pipa'kaan.
Maipa'ka' ti konran piton anghil nin nangipudiran nin pitoy
bakas nin pammadya'dya'. Sayti a masusuyot a pam-
madya'dya' bana' ta sayti a pangla'pusan nin panunusa nan
Dios bana' sa alakin sager na konran sa luta'.
2 Main nin na'kit kon bara'mon taaw nin sarming a bilang
main nin apoy tan main anamaet nin man'umdeng sa babo
na nin ga'get ray arpa a nibi nan Dios konra. Sarayti a nanalo
konan si makapali'mon ayep bana' ta kai raya nin rinayo a
imahin na tan kai sara nin nipamarka nin si numiro nan
ngaran na.
3 Ket mangkansyunen rayay kansyon nan si aripen nan
Dios a si Moises* tan kansyon nan lamang nin si Karniro.
Wanra,
"O Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba,
say gawa' mo ket raraywen tan makapaka'ngap.
Si'ka a Adi' nin sarban nasyon* ket
say sarban gawa' mo, matunong tan mapteg.
4 Kasa nin si'numan a andi' nin mangalilbi' komo a Uunuren
ka.
Kasa gapo nin andi' nin maitandudo' ya a ngaran mo.
Wanin ta si'ka tamo' a peteg nin masantos.
O', saray tutawo nin mangibwat sa sarba nin nasyon ket
umarak sara komo ta pigaw nin
raywen raka bana' ta nipa'kit mo a sarban mapteg a
ginwa-ginwa' mo."

Say Alakin Sager nan Dios ket Ibu'bo' ra sa Luta' nin saray Pitoy Anghil

5 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, na'kit ko nin niabri yay si
Sangkasantusan nin Lugar sa Pangraywan sa langit a syayti
a paka'kitan a itaw yay Dios.
6 Ket saraytaw saray pitoy anghil nin nakaipudiran nin
say pitoy bakas nin pammadya'dya', linumwa' saradtaw sa

---

* **14:20** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Joel 3:13; Mateo 13:39-43. * **15:3** Saray rwa nin kansyon na ni Moises nin pangrarayo konan Dios bana' sa pananalo na ket ma'kit sa Exodo 15:1-18; Deuteronomio 31:30–32:44. Wanin anamaet, saray itaw ana sa langit ket mangansyon saran pangrarayo konan Karniro bana' sa pananalo na. * **15:3** ***nasyon***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:panaon.*

Sangkasantusan nin Lugar. Nisket saran gawa' sa abel nin pinasyan linis tan masileng a mantawagen nin diilo tan main nin sas ran balitok sa kerep.

7 Si saya konran a'pat a sibibyay nin pinarsa, binyan nasara a pitoy anghil nin pito ray balitok nin yawong a napno' nin say alakin sager nan Dios a magnayon nin mabyay anggan-angga.

8 Ket, si Sangkasantusan nin Lugar, napno' yan asok nin pakaipadar nin pakayadi' tan sangkaidumawan nin sager nan Dios. Ket kasa gapo nin makasrep itaw anggan saytaw say pitoy bakas nin pammadya'dya' nin nipudir konran pitoy anghil ket nayadi' ana.

16

1 Kaaram, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa Sangkasantusan nin Lugar a wana konran saray pitoy anghil, “Ika' moyoyna nin ibu'bo' itaw sa luta' in say isen sa yawong a say alakin sager nan Dios!”

2 Ket si u'nan anghil, nako na nibu'bo' a laman nan yawong na sa luta'. Ket saray tutawo nin nipamarka nin si marka nan si makapali'mon ayep tan rinayo raya a imahin na, tinumra-tumrak a katat ra nin pinasyan sakit tan makaparmay.

3 Sinmunor, nibu'bo' nan ikarwan anghil a laman nan yawong na sa taaw. Ket nagbaliw nin daya' a ranom, bilang nin daya' nin natin tawo. Ket sarban itaw nin mangkabyay, nati.

4 Sinmunor, nibu'bo' nan ikatlon anghil a laman nan ya-wong na sa uilog tan sa susubor, ket say ranom nagbaliw nin daya'.

5 Ket si anghil nin mampamaga sa raranom wana, “Si'ka O Dios nin peteg nin masantos, a main kayna sin saytaw et sin tarana' tan main ka et sawanin, sayti nin nisintinsya mon dusa ket mapteg.

6 Wanin ta saray mandusawen mo ket pinati-pati rasaray tutawo mo tan saray prupita mon nibaki' mo kanya' nin inmagos a daya' ra, ket sawanin daya' a man'ipainom mo konra. Manepeg in nin bale' konra.”

7 Ket main nin narnge' kon busis itaw sa altar a wana, “O' manepeg in, O Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba. Peteg a say nisintinsya mon dusa konran tutawo ket matunong tan mapteg!”

8 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'pat nin anghil a laman nan yawong na konan awro. Ket nag'in pinasyan tuloy amot nan awro ket saray tutawo mapuuran sara.

9 Bale' sin napuuran saraynay tutawo nin say pinasyan sakit nin amot, kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa'

ra a, imbis kumon ket itandudo' raya a ngaran nan Dios a
syay main nin kapangyadian nin mamin sayti nin masakit a
dya'dya'. Ana edet, nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra konan
Dios.
10 Sinmunor, nibu'bo' nan ikaliman anghil a laman nan
yawong na sa truno nan makapali'mon ayep, ket dinmedlem
sa pag'adian nan siti. Kinayat-kayat ray labi' ran tutawo bana'
sa masakit nin irab a maingar ra.
11 Wanin man, kai ra nin nagbabawian a duka' a gawa'-
gawa' ra no kai edet, nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra
konan Dios itaw sa langit bana' sa pinasyan irab nin tinumra-
tumrak konra.
12 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'nem nin anghil a laman nan
yawong na sa alawang nin ilog a mantawagen nin Eufrates.
Ket, na'tyan ya a ilog ket nagkamain nin dalan para konran
uadi' tan saray sundalo' ra mangibwat sa lulugar sa baytan.
13 Main anamaet nin na'kit kon tulo ray makaparmay nin
duka' a uispirito nin bakas pasang. Linumwa' sara sa bebey
nan si dragon, si makapali'mon ayep, tan si ayep a syay
prupita nin mampibula'-bula'*.
14 Sarayti nin uispirito ket dimunyo saran makagwa' nin
makapaka'ngap a mangyadi'. Nibaki' sara nin keen rasara
dinepen a sarba ran mampag'uray iti sa mundo ta pigaw
nin mako sara kigira konan Dios a syay Makapangyayadi'
sa sarba, konan sitaw si sangkaimpurtantiwan nin awro nin
manusa ya.
15 Bale' panemtemen moyoy nibarita' na ni Catawan a
wana,

> "Anaod, say kasusubli' kodti ket kapada nin kararate' nan
> mannakaw. Ket makarma' yay tawo nin mantaga'nan nan
> sisasadya' ti, ket nakaseket ya tan ambo' ya nin labos ta
> pigaw nin kai ya mading'eyan."

16 Anaod, saray dudimunyo ket dininep rasaradtaw a susun-
dalo' ran mumampag'uray sa lugar a say tawag kona sa sarita'
nin Hebreo ket *Armagedon*.
17 Sinmunor, nibu'bo' nan ikapiton anghil a laman nan
yawong na sa siri.
Ket main nin narnge' kon busis nangibwat itaw sa truno sa
Sangkasantusan nin Lugar a wana, "Nayadi' ana!"
18 Ket kapingmatan kinmidla-kidlap a kimat, nararkib a
kudor tan rinmayon nin pinasyan kasaw. Kai ya et gapo
nin rinmayon nin wanti kaksaw nangibwat sin naparsa anay
tawo.

---

* **16:13** Siti si ***ayep*** a syay prupitan mampibula'-bula', syaytaw si makapali'mon ayep nin linumwa' sa luta'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 13:11-17; 19:20.

19 Ket si bantog a syudad, napitlo yan natau-tao tan say
sarban syudad iti sa luta' ket nasida'. Ket, kai na liningwanan
nin Dios a makaimpluwinsyan kadukaan nan syudad nin
Babilonia, ta nipairangep na kona a makapali'mo nin sager
na.
20 Linumdeg a sarba nin puro' tan natbag a sarba nin
talugtog.
21 Rinmapeg nin pinasyan kaalalakyan nin yilo, a say byat
nin saya ket mag'a'pat a pulo' a kilo. Nadag'a-dag'anan saray
tutawo ket nag'irgu-irgo saran duka' kuntra konan Dios bana'
sa sayti, bana' ta napadya'dya' saran tuloy.

17

Say Panunusa konan Bantog nin Pampam

1 Ket, si saya konran pitoy anghil nin mampanga'get nin
pito ray yawong, nako ya kongko tan wana, "Paradti ta ipa'kit
ko komo a panunusa konan si bantog nin pampam*. Sya
nakatekre' ya sa babon abaw nin uilog.
2 Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, ket saray
tutawo anamaet sa mundo, bara'mo nasaran pinabok nin
arak na a inayat nasara sa nikasama' a pigagawa' na."
3 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios
kongko, ket si anghil, ni'ras nako sa sayay disyirto. Ket,
na'kit koyadtaw a babayi. Nakaruran ya sa sayay mu'dit a
makapali'mon ayep* nin pito ray ulo na tan mapulo' ray sara
na. Sa lalaman nan ayep ket nakasurat a abaw nin titulo nin
pangu'na-u'na konan Dios.
4 Say seket nan babayi ket mablin klasi nin mu'dit tan kulor
granati nin abel. Si lalaman na ket napno' yan alahas nin
pirlas tan raruma et nin mablin bato tan nin balitok. Main
nin ga'get nan balitok nin kupa a napno' nin say makaparmay
tan nikasama' a ginwa-ginwa' na.
5 Sa waleng na ket naisurat yay ngaran nan main nin
ararem a pipa'kaan. Wanan naisurat,

"Si mapwirsa a Babilonia, si ina ran sarban pampam, tan si
puon nin sarban nikasama' a gawa'-gawa' iti sa luta'."

6 Na'kit ko nin nabok yay babayi nin say daya' ran tutawo nan
Dios a saray pinati nin mangingi'deng kona ni Jesus.
Naka'ngap akon tuloy sin na'kit koya,
7 ket si anghil wana kongko,

---

* **17:1** Siti si ***pampam*** a wanadti ni Juan, iritrato nayay alakin syudad a tinawag nan Babilonia (Nipadar 17:5; 16:19). Magwa' a man'i'deng nayay syudad nin Roma bana' ta sin panaon na ni Juan, alawang a masakupan ran taga Roma tan pinai-paidap rasaran maong a mammemper kona ni Cristo. * **17:3** Nipadar 13:1.

“Ambale' a naka'ngap ka? Ibarita' ko komo no ani a
isimbulo ran siin si babayi tan si makapali'mon ayep nin
manruranan na a pito ray ulo na tan mapulo' ray sara na.
8 Sitaw si ayep nin na'kit mo, nabyay yayna intaw bale'
nati yayna sawanin. Wanin man, sa ambo' ma'teng lu-
miwa' yadtaw sa priswan nin ubot* bale' ika' ya li' sa
pakadusawan na anggan-angga. Ket saytaw li' no lumiwa'
yayna, maka'ngap sara li' a tutawo nin say ngaran ra ket
kai nin naisurat sa libron listawan ran saray magkamain
nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios nin nailistaynay
ngaran ra ba'yo ya et nin naparsa a mundo. Maka'ngap sara
anaod bana' ta nabyay yayna intaw, nati yayna ket mabyay
ya anamana.
9 Matkap a kadunungan tan ararem nin pakataros sa sayti.
Say pito nin ulo nan si makapali'mon ayep, i'deng a pitoy
talugtog a mantekrean nan babayi.
10 I'deng et nin sayti a pito ray adi'. Saray lima, nayadi'
sarayna nin nag'uray, si saya mampag'uray ya sawanin, tan
si saya ket adapen na tamo' et a mag'uray. Bale' anted li' tamo'
a panaon nin aburuyan a pag'uuray na.
11 Sitaw si makapali'mon ayep nin nabyay ana intaw bale'
nati yayna sawanin, man'ibilang yan ikawalon adi' bale' say
pete-peteg ket saya ya konran pitoy adi'. Say piugutan na ket
say madusa li' anggan-angga.
12 Saytaw say mapulo' ray sara nin na'kit mo, i'deng saray
mapulo' a adi' a kai et nin nag'uray, bale' byan sara li' nin
pakayadi' nin kipag'uray konan makapali'mon ayep sa anted
tamo' nin udas.
13 Bana' ta sarayti ket sayan-saya a gagara ra, ipaisirong ray
pakayadi' tan pakauray ra konan makapali'mon ayep.
14 Labanan raya li' a Karniro bale', si Karniro, daegen
nasara li' a uadi' bana' ta sya, Uunuren ya nin sarban
uunuren tan syay Adi' nin sarban uadi'. Saray kalalamo'
na ket saraytaw saray tutuo kona a sara pinili' tan sinagyat
nasara.”
15 Nituloy nan anghil a wana kongko, “Saytaw say abaw
nin uilog a na'kit mo nin tinekrean nan si pampam, i'deng a
dudupong nin tutawo nin nagsikabarang a nasyon, daya' tan
sarita'.
16 Bale' si makapali'mon ayep tan say mapulo' a sara ket
guraen raya a pampam, ket kalapen ra li' a sarba nin main
na nin labusan raya. Kanen ra li' a laman na tan puuran ra li'
a tara' ra.
17 Mangyadi' ti konan babayi bana' ta si Dios a mangikwa sa
kaisipan ra sa gaw'en ra ta pigaw nin matukid a nigagara nan

* **17:8** Nipadar 9:1; 11:7.

mangyadi'. Siin a rason a nikikumpurmi sara nin nipaisirong
ray pakayadi' tan pakauray ra konan makapali'mon ayep
anggan say nibarita' nan Dios ket matukid.
18 Sawanin, sitaw si babayin na'kit mo ket i'deng nayay
bantog nin syudad nin iti sara sa sirong nin masakupan na
a mag'uuray iti sa mundo.”

18

Say Pakasida' nan si Mampag'uray Iti sa Mundo

1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main nin na'kit kon
anghil nin mangkumayupa' mangibwat sa langit nin main
nin alakin pakayadi' na. Ket kinmalaway yay intiron mundo
bana' sa salag na.
2 Wanan maksaw,
“Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna!
Piikapan ya tana sawanin nin duka' a uispirito tan
dudimunyo, tan aadyan yan sarban klasin nikasama'
tan duka' a mumanuk-manok tan uayep.
3 Nangyadi' in kona bana' ta bara'mon pinabok nasara nin
mabayanin arak na a tutawo sa sarban nasyon
a say rabay irgwen ket inayat nasara nin gaw'en a
nikasama' a gawa'-gawa' na.
Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, tan
saray kumirsyanti sa intiron mundo, yinmaman sara
mangibwat sa nalabas a agom na.”
4 Kaaram, main nin sakalakon busis sa langit nin narnge'
ko a wana,
“Si'kamo nin tutawo ko, kumadayo' kamo kona. Lak-
wanan moya in nin syudad ta no kai ket masagyat raka-
mon magkasalanan nin tutawo na, ket maranod rakamon
madusa.
5 Dusawen nayaynan Dios bana' ta no pisusuldungen a
kasalanan na ket mirate' ana sa langit, ket si Dios, kai na
liningwanan a kadukaan na.
6 Bal'en ya tan dusawen ya nin tumekep sa sain nin
kadukaan na. Say sarban ginwa' nan nipamaidap sa tutawo
ket ibale' kona nin dubli. No pa'no kabayani a arak nin
nipainom na konran raruman tawo, dubli li' sa bayani a
ipainom kona.
7 No pa'no yan nipapda' tan nipata'gay, wanin ya ana-
maet nin pangirangepen nin pammadya'dya' tan kaberengan
ta wana sa nakem na,
‘Iti ako nin sayay nakatekre' sa truno kon diri! Gumereng
ako li' para nin kapada nan sayay balo? Kai gapo!’*

* **18:7** Isaias 47:7-9.

8 Kanya' nin midadagop nin mapi'sa-pi'san rumate' kona
a dya'dya'. Ket mirirngan na anaod nin irangep a sakit,
kaberengan tan bitil, mi'sa puuran ya nin sidaen bana' ta
si Uunuren a Dios nin manusa kona ket makapangyayadi'
ya.

9 Ket saray mumag'uray sa mundo nin nikirilasyon kona
tan nipapda' nin kalamo' na, pinasya li' nin bereng ra tan
umakis sara antaran mantamu-tamurawen ra a asok nan
mangkapuuran a syudad.

10 Itaw sara li' tamo' sa adayo' bana' sa li'mo ran maranod
nin mapadya'dya'. Wanra li' tana,

‘Undo' ana! Sa anted tamo' nin udas ket nasida' yan
dinusa a mapwirsan syudad nin Babilonia! Undo' ana!
Anta gindat ket bantog tan alawang ya!’

11 Wanin a lamang, saray kumirsyanti sa mundo ket
umakis tan gumereng sara li' bana' kona ta kasaynan man-
aliw nin tagilako' ra.

12 Kasayna li' nin manaliw nin balitok tan pirak ra, say
mablin bubato tan pirlas ra. Kasayna li' a lamang nin
manaliw nin mablin uabel ra a bilang sa mantawagen nin
diilo, sida, tan say kulor granati tan mu'dit. Wanin et sa
mababanglo nin kukayo ra, tan sarban klasi nin alikamen nin
gawa' sa pangil nin ilipanti, sa mabli nin kayo, sa gansa', sa
pasak tan sa marmol.

13 Kasayna li' a lamang nin manaliw nin kanila ra, nin rika-
rikado ra, nin mababanglon amris ra, nin mira ra, nin insinso
ra. Wanin et sa arak tan ladak ra, sa arina tan trigo ra, sa
baka tan karniro ra, sa kabayo tan karwahi ra, tan uaripen
ra. Anaod ikumirsyo ra et a byay nin tawo!

14 Wanra li' nin magkukumirsyo kona,

‘Say sarban mabibista nin bubagay a rabay-rabay mo ket
kasayna tan na'met moyna a kayamanan tan kabistawan
mo. Ket kai anayti gapo nin maisubli' komo!’

15 Sarayti nin kumirsyanti nin yinmaman sa pagkuku-
mirsyo ra konan siti nin syudad, itaw sara li' tamo' sa adayo'
bana' sa li'mo ran maranod nin mapadya'dya'. Umakis sara
tan gumereng sara li'

16 a wanra,

‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Sin
saytaw, saray tutawodtaw ket niske-nisket saran mablin
seket nin mantawagen nin diilo tan kulor granati tan
mu'dit, tan napno' saran alahas nin balitok, mablin bubato
tan pirlas.

17 Undo' ana ta sa anted tamo' nin udas, sarban sayti nin
kayamanan ra ket na'met!’

Saray kukapitan nin bapor tan saray tripulanti tan saray
pasairo, tan saray raruma et nin say tingkapan ra ket sa taaw,
itaw sara tamo' anamaet sa adayo'
18 nin man'akisan raya antaran mangkikiten ray asok nan
si mangkapuuran nin syudad. Wanra,
‘Kasa gapon makakipada sa kabantugan konan siti nin
syudad!’
19 Kwan ran ta'pok a ulo ra nin pangipa'kit nin kaberengan ra
mintras a man'umakis sara a wanra,
‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Yin-
maman nga'min a kumpanyan bapor nin dinmuong kona.
Undo' ana ta sa anted tamo' nin udas, sarban kayamanan
na ket na'met!’
20 Si'kamo nin mampiikap sa langit,
rumiga kamo bana' sa nangyadi' kona!
Si'kamo nin tutawo nan Dios, apostoles tan prupita na,
rumiga kamo anamaet bana' ta si Dios,
sinintinsyawan nayayna sa ginwa-ginwa' na komoyo.”
21 Ket, main nin sayay makapangyayadi' nin anghil a nan-
galsan bato nin bilang si sangkaalakyan ana nin gigilingan,
mi'sa naya nin nibatibat sa taaw tan wana,
“Wanti ya li' nin kapwirsa nin sidaen a syudad nin Ba-
bilonia!* Kai yayna li' gapo nin ma'kit nin uman!
22 Kanya' nin kai sarayna li' nin marnge' a manganganta
tan say tugtog ran mannugtog nin arpa, flauta tan trumpita
konan siti nin syudad. Kai sarayna li' a lamang nin madumog
kona a matutudyo' nin mangwa' nin nagsikabarang a buba-
gay. Kai anamaet ana li' nin marnge' a gargar nin gigilingan.
23 Kasayna li' gapon tyo' nin ma'kit nin dumta. Kasayna
li' gapon marnge' nin marigan busis ran ikasal. Sain a dusa
konan Babilonia bana' ta saray kumirsyantidtaw, masuruk-
surok a nakem ra bana' ta wanra ket saray sangkayamanan
sa mundo, tan saray tutawodtaw, nibarang rasaray tutawo sa
mundo sa nipanikot ra konra.
24 Sain et a dusa konan Babilonia bana' ta itaw nin
inmagos a daya' ran prupita tan tutawo nan Dios. Say daya'
ran sarba ran pinatidti sa luta' ket madumog konan siin a
syudad.”

19

Say Bansal sa Kasal nan si Karniro

1 Sinmunor, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin
bara'mon busis ran pinasyan ka'bawan nin tutawon mam-
pangansyon itaw sa langit. Wanra,

---

* **18:21** Jeremias 51:63-64.

“Raywen ya a Dios nin Catawan tamo!*
Syay Mangingisalba tan sangkata'gayan tan makapangyayadi' ya!
2 Raywen ya ta say paninintinsya na ket matunong tan mapteg.
Anaod sinintinsyawan nayaynan dusawen a bantog a pampam nin nangayat konran tutawo sa nikasama' a gawa'-gawa' na.
Nibale' nasaran Dios a tutawo na nin pinati nan siti.”
3 Wanra anamanaet nin maksaw,
“Raywen tamoya a Dios
ta say asok nan mangkapuuran nin syudad ket muli' nin kasan tegen anggan-angga.”
4 Ket saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa, linmukbob sara ta pigaw nin raywen raya a Dios nin nakatekre' sa truno. Wanra,
“Peteg a wanin! Raywen ya a Dios!”
5 Ket, main nin narnge' kon busis itaw sa truno a wana,
“Raywen moya a Dios,
si'kamon tutawo na nin mampagsirbi tan
mampangigalang kona,
ata'gay o ayupa' kamo man.”
6 Kaaram, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin bara'mon busis ran pinasyan ka'bawan nin tutawo. Say kasaw ket bilang sa kanurkor nin alalakin daluyon o tunoy nin maksaw a kudor. Wanra nin maksaw,
“Raywen tamoya a Uunuren tamo a si Dios nin Makapangyayadi' sa sarba
ta sya, mampag'adi' yayna.
7 Matkap a rumiriket tan miririga atamo tan raywen tamo a kata'gayan na,
bana' ta narate' ana a kasal nan Karniro.
Si nubya nakasadya' yayna,
8 ta pinasketan yaynan maputi' nin gawa' sa abel a mantawagen nin diilo
nin pinasyan sileng tan linis.”
Say rabay nan irgwen nin maputi' nin diilo ket say mapteg a gawa'-gawa' ran tutawo nan Dios.
9 Ket wanan anghil kongko, “Isurat moyti:
Makarma' saray sinagyat nin kibansal sa kasal nan Karniro.” Wana et nin nilamo',
“Peteg a susarita' nayti nin Dios.”
10 Kapamarita' nan sain, linmukob ako sa adapan na ta pigaw nin raywen koya. Bale' wana kongko, “Andi' nako nin

* **19:1** ***Raywen...Catawan tamo!*** *- Sa Griego:Aleluya!* Say peteg ket sarita' a Hebreo yayti nin inusar nin pangrarayo konan Dios.

raywen! Si Dios a raywen mo! Saya ako anamaet a lamang nin mampagsirbi konan Dios nin kapada mo tan saray sarba ran kapada mon man'ipatutuo ray pagmamatalek ra kona ni Jesus. O', say pipa'kaan nin pupadles nin mangibwat konan Dios ket say nipatanda' maipa'ka' kona ni Jesus.”

Say Pananalo nan si Nakaruran konan Maputi' a Kabayo

11 Ket, na'kit kon niburwang a langit. Edet, main nin linumwa' nin kabayon maputi' tan main nin nakaruran kona nin say tawag kona ket Mapagmatalkan tan Tutuo. Iti sa katunungan a pangungukom na ket iti sa katunungan yan kigira konran nasintinsyawan.

12 Say mata na ket bara'mo nin umapoy* tan nakakuruna ya nin abaw. Naisurat ya kona a ngaran na bale' kasan makatanda' nin katarusan na no kai sya tamo' nin bukod.

13 Si sulot nan bata ket nalbet ya nin daya'*, tan say titulo na ket Kabalikasan nan Dios.

14 Saray susundalo' sa langit ket mantumumbok sara kona. Nakaruran sara anamaet sa mapuputi' nin kabayo tan nakaseket saran abel nin maputi' tan pinasyan linis nin mantawagen nin diilo.

15 Siti si mantawagen nin Kabalikasan nan Dios, main nin lumiwa' sa bebey na nin ispada a pinasyan tadem nin ipanaeg na sa sarba nin nasyon, ket mairot nin pag'urayan na. Sa pananaeg na konra ket bara'mon italma-talmak nasaran bilang sa pespesan nan ubas ta ipa'kit na a maka-pali'mo nin sager nan Dios a Makapangyayadi'.

16 Sa bata tan sa paa na, ket nakasurat a wantin titulo:

“Adi' ran sarban uadi' tan Uunuren ran sarban uunuren.”

17 Ket, main nin anghil nin na'kit kon naka'deng sa awro. Wanan nita'way konran sarban manuk-manok a manlumpad nin ata'gay sa kalangitan, “Paradti ta mididinep kamo para sa alakin punsyan nisadya' nan Dios.

18 Para ta kanen moyo a laman ran uadi', ran susundalo' tan upisyalis ra, ran kabayo tan saray ruran ra, ran sarban tawo, aripen o ambo' man nin aripen, ata'gay o ayupa' sara man.”

19 Ket, na'kit koyay makapali'mon ayep tan saray mu-mag'uray iti sa luta' tan saray susundalo' ra nin mididinep ta pigaw nin mako raya girawen a nakaruran sa kabayon maputi' tan saray susundalo' na.

20 Bale' nadakep ya a makapali'mon ayep tan si mampibula'-bula' a prupitan nangwa-nangwa' nin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' nin pagsisirbi na

---

* **19:12** Nipadar 1:14; 2:18. * **19:13** *daya'- O:daya' na- O:daya' ran tumutumbok na- O:daya' ran kalaban na.* Mabasa et a wanti nin nibarita' sa Isaias 63:1-4.

konan makapali'mon ayep. Saytin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' a nipanglingo na konran tutawo nin namarkawan nin marka nan makapali'mon ayep tan rinayo raya a imahin na. Sarayti nin rwa ket nadakep saraynaod, ket nibantak saran sibibyay itaw sa alawang a luong nin burung-burong nin asupri.

21 Sarba ra anamaet nin sundalo' ra, pinati sara nin ispada a lumiwa' sa bebey nan nakaruran konan kabayon maputi'. Ket saray manuk-manok, sinmawa' saran nangan nin laman ra.

20

Say Sanribon Taon

1 Ket, main nin na'kit kon anghil nin mangkumayupa' mangibwat sa langit, a main nin ga'get nan kadina a ma'get tan tumbok sa sada' nan priswan nin ubot nin pinasyan kaararman.

2-3 Dinaeg nayan sitin anghil a dragon a syan lamang taw si ulay sin nu'na, a sya a Dimunyo nin say ngaran na ket Satanas. Kinadinawan nayayti mi'sa naya nin nibantak itaw sa priswan nin ubot; mi'sa naya nin kinandadwan tan sinilyuwan a purta ta pigaw nin kasan magwa' nan Dimunyo nin mangibarang konran tutawo sa mundo anggan mapalabas a sanribon taon. Mapalabas in a panaon, matkap a bulusan ya bale' sa anted a panaon tamo'.

4 Kaaram, main nin na'kit kon tutruno. Saray nakatekre' itaw ket binyan saran pakayadi' nin manintinsya. Na'kit ko anamaet a kararwa ran saraytaw saray pinutol a ulo ra bana' ta nipatandaan ray minsahi a nangibwat konan Dios tan nipatanda' ra a maipa'ka' kona ni Jesus. Sarayti anamaet a lamang ket kai sara nin nangrayo konan makapali'mon ayep tan si imahin na tan kai sara nin nipamarka nin si marka na sa waleng o sa gamet ra. Pinasubli' saran mabyay tan binyan nasaran Dios nin pakayadi' nin kipag'uray kona ni Cristo sa luob nin sanribon taon.

5-6 Siti a u'nan nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Saray makaayi konan sitin u'nan pammasubli' nin mabyay konran nunati ket makarma' sara tan naipurok sara para konan Dios. Wanin ta kai raya gapo nin dalanan li' a mantawagen nin ikarwan patiti, no kai edet, pupadi' sara li' nin magsirbi konan Dios tan kona ni Cristo, tan kipag'uray sara li' kona sa luob nin sanribon taon. Saray raruma et nin nunati ana, saytaw sara li' nin pasublien nin mabyay no napalabas anay sanribon taon.

7 Mapalabas in say sanribon taon, bulusan ya li' si Satanas

8 ket keen nasara nin ibarang a mansabtan nin Gog tan
Magog* a sara a tutawo sa sarban lulugar sa sangkamund-
wan. Dinepen nasara li' nin mako kigira. Say ka'bawan ra
ket bilang sa kai mabilang nin buyangin sa baybay.
9 Mako sara mangibwat sa intiron libed nan mundo ta
pigaw nin libeden rayay syudad nin kawa'nan nan Dios a
syay mampiikapan ran tutawo na. Bale' main li' nin apoy nin
manabo' mangibwat sa langit ket puuran sara.
10 Ket si Dimunyo nin nangibarang konra, ibantak yadtaw
li' sa alawang nin luong nin burung-burong nin asupri
nin nangibantakan konan makapali'mon ayep tan si
mampibula'-bula' a prupita, ket itaw mikakalamo' saran
padya'dyaen sa awro tan yabi anggan-angga.

Say Sintinsya nin Ikarwan Patiti

11 Kaaram, main nin na'kit kon alawang nin maputi' nin
truno tan na'kit koya anamaet a nakatekre' itaw. Kaping-
matan naandipat sa adapan na a luta' tan kalangitan ket kai
ana gapo nin na'kit.
12-13 Na'kit kosara anamaet a sarba ran nunati ana nin
ata'gay man o ayupa' a nikatawo. Mataman no nati saradtaw
sa taaw ket itaw sara. Sarba ran nangibwat sa *Hades* a syay
lugar ran nunati ket itaw saran lamang. Naka'deng sara
sa adapan nan nakatekre' sa truno. Ket inabryan a lulibro
nin listawan nin ginwa-ginwa' ran tutawo tan inabryan ya
anamaet a libron listawan ran saray magkamain nin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios. Ket sinintinsyawan a barang
saya nin naipatukdo' sa nakalista sa saytin lulibro dipindi sa
ginwa-ginwa' ra.
14 Ket, say patiti tan si gindat a lugar ran nunati a si *Hades*
ket nibantak sa alawang nin luong nin burung-burong nin
apoy. Siti a mansabtan nin ikarwan patiti.
15 Si si'numan anamaet a si ngaran na ket kai ya nin
nakalista sa libron listawan ran magkamain nin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios ket ibantak yadtaw sa
alawang nin luong nin burung-burong nin apoy.

21

Paba'yuwen a Sarba

1 Say nu'nan kalangitan tan luta', nakasayna ket, na'kit koya
a ba'yon kalangitan tan ba'yon luta'.* Kasaynan taaw.

---

* **20:8** ***Gog tan Magog*** Iti konan sitin libro, simbulo tamo' ti nin ngaran. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangira nan si mampag'uray sa lugar nin Magog a si Gog konran tutawo nan Dios sa Ezekiel 38:1–39:20. * **21:1** Isaias 65:17; 2 Pedro 3:13.

2 Na'kit koya et a syudad nan Dios a si ba'yon Jerusalem,
nin mangkumayupa' ya mangibwat konan Dios sa langit. Si
syudad ket bara'mo yan nubya nin nakapisili anan seket nan
para kasal a nakasadya' yaynan kisna' konan si kakasal na.
3 Ket main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa truno
a wana,
"Ket sawanin anaod, si mampiikapan nan Dios ket mad-
umog yayna konran tutawo. Anaod, miikap yaynay Dios
konra tan alilbien nasaran tutawo na. Kikalamo' yan diri*
konra*.
4 Punasen na li' a sarba nin lwa' ra, tan kasayna li' gapon
mati, o gumereng tan umakis, o mangirangep bana' ta say
sarban main nin gindat ket kasayna."
5 Ket, wanan si nakatekre' sa truno,
"Anaod sawanin, paba'yuwen koyna a sarba!"
Wana et kongko,
"Isurat moyti say nibarita' ko ta tutuo tan mapag-
matalkan."
6 Wana et kongko,
"Nayadi' ana a sarba. Si'ko a Alpha tan Omega a say rabay
nin irgwen si'koy tarana' tan kala'pusan nin sarban bagay.
Si si'numan a milata', byan koyan ranom nin kasan bayad
mangibwat sa subor a mamin anggan-angga nin byay a iti
konan Dios.
7 Si manalo, ipaga'muran ko in nin ba'yon kapapa'sar
kona. Si'ko et ket Dios nako tan sya ket anak koya.
8 Bale' saray mali'mo nin tumumbok kongko bana' sa
dya'dya', saray kai nin mamper, saray nikasama' a gawa'-
gawa' ra, saray mangmamati, saray kiraray sa ambo' ran
asawa, saray mangwa' nin gawa' ran manggagamod, saray
mangrarayon dios-dios, tan saray sarba ran mabula', say
kami'nan ra li' ket itaw sa alawang nin luong nin burung-
burong nin asupri. Siti a mansabtan nin ikarwan patiti."

Si Ba'yon Jerusalem

9 Ket, nako ya kongko a saya konran pitoy anghil nin
mampanga'get nin pitoy yawong a napno' nin say suyot nin
pitoy bakas nin dya'dya'. Wana kongko, "Paradti ta ipa'kit
koya komo a nubyan kakasal na li' nin Karniro."
10 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios
kongko, ket si anghil ni'ras nako sa tuktok nan sayay pinasyan
kata'gayan nin talugtog, tan nipa'kit naya kongko a Jerusalem

---

* **21:3** Mabasa et a maipa'ka' sa piikap nan Dios konran tutawo na sa Levitico 26:11-12; Ezekiel 37:27; 2 Corinto 6:16. * **21:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket alilbien rayan Dios ra.*

a si syudad nan Dios nin mangkumayupa' mangibwat kona
itaw sa langit.
11 Mansumlag yay syudad bana' sa salag nan Dios, a
kumidla-kidlap ya nin bilang nin mablin baton mantawagen
nin haspe a malinon kapadan kristal.
12-13 Say padil sa libed nan syudad ket ata'gay tan magsen.
Labinrwa saray purta nin say barang saya ket main nin
anghil nin bantay. Tulo ray purta sa baytan, tulo ra sa
bagatanan, tulo ra sa panrupan, tan tulo ra sa amyanan. Sa
sayay purta ket nakasurat ya a ngaran nan saya anamaet
konran labinrwan puri na ni Israel.
14 Say pundasyon nin padil ket labinrwa ray alalakin bato,
a sa barang saya ket nakasurat a ngaran nan saya konran
labinrwan apostoles nan Karniro.
15 Si anghil nin nag'irgo kongko, main nin ga'get nan gawa'
sa balitok nin ipanukat na konan syudad, tagem say padil tan
purta na.
16 Si syudad ket kwadrado ya; si kaanrwan na pariho sa
kaalawangan na. Sinukat naya anaod nin anghil a syudad,
ket 2,400 kilumitro a kaanrwan na, a kaalawangan na, wanin
lamang a kata'gayan na.
17 Sinukat na anamaet nin anghil a padil, ket 66 mitro
a kata'gayan sa panunukat a inusar na a saytin lamang a
panunukat nin man'usaren nin tawo.*
18 Si syudad ket puro yan balitok nin malino a bilang nin
kristal, tan say padil ket baton haspe.
19 Say baton pundasyon nin padil ket nadikurasyunan nin
sarbaynan bakas nin mablin bato. Si u'na ket nadikurasyu-
nan ya nin haspe; si ikarwa safiro; si ikatlo kalsedonia; si
ika'pat esmeralda;
20 si ikalima onise; si ika'nem kornalina; si ikapito krisolito;
si ikawalo berilo; si ikasyam topaz; si ikapulo' krisopraso; si
ikalabinsaya hasinto; tan si ikalabinrwa ket amatista.
21 Saray labinrway purta ket pirlas; barang sayay purta ket
sayay masibulot nin pirlas. Say dudalan sa syudad ket puron
balitok nin malino a bilang kristal.
22 Naasikaso ko a kasan timplodtaw sa syudad. Wanin ta si
Uunuren a Dios nin Makapangyayadi' sa sarba tan si Karniro,
saran diri a timplodtaw.
23 Wanin anamaet a kai ana nin matkap itaw a palaway nan
awro tan nan bulan bana' ta si syudad ket palawayan yan
salag nan Dios tan si Karniro a tyo' na.

---

* **21:17** Sa Griego say sukat nan syudad ket 12,000 stadia tan say kata'gayan nin padil ket 144 (12x12) cubits. Angangko si numiro nin inusar a si 12 isimbulo na a pag'in kustu-kusto.

24 Ket saray tutawo sa mundo, palawayan sara li' nin salag
nan syudad, tan saray sarba ran mag'uuray, awiten radtaw li'
a kayamanan ra.
25 Say purta nan syudad anamaet ket siaabri bana' ta itaw
mapalaway anan lawas a kai ana gapo nin yumabi.
26 Ket say kayamanan tan say kagalangan ran sarban
tutawo sa mundo, ika' li' itaw sa syudad.
27 Bale' kasa gapon makasrep itaw nin sa pangingikit nan
Dios ket nikasama' a bilang saray mampangwa' nin maka-
pasindukel konan Dios tan saray mabula', bana' ta saraytaw
tamo' saray say ngaran ra ket nakasurat itaw sa libro nan
Karniro nin listawan ran saray magkamain nin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios a makasrep itaw.

22

1 Ket, nipa'kit naya kongko nin anghil a ilog a ibwatan nin
ranom a mamin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
Pinasyan lino nan bilang kristal. Siti si ilog ket man'umagos
ya nin mangibwat sa truno nan Dios tan si Karniro nin
2 dumalan ya sa kabutlayan nan kalsada nan syudad. Sa
midmang rigrig nan ilog ket main nin puon nin kayon mamin
byay. Gumungayti nin milabinrwa sa sayay taon, mi'sa*
binulan-bulan. Say bulong ket man'usaren nin ipamaanda'
konran nagsikabarang a tutawo.*
3 Kasayna gapon saytaw say panunusa a nisamba na intaw
nin Dios.*
Si truno nan Dios tan nan Karniro ket itaw sa syudad, ket
saray tutawo nan Dios, mampagsirbi sara kona
4 tan ma'kit ra a rupa na, tan si ngaran na, maisurat ya sa
waleng ra.
5 Kai anadtaw nin yumabi, ket kai rayna matkap a tyo' o say
palaway nan awro bana' ta si Uunuren a Dios a mamalaway
konra. Kipag'uray sara kona anggan-angga.
6 Ket, wana kongko nin anghil, “Sarban saytin nibari-
barita' komo ket tutuo tan peteg a mapagmatalkan. Wanin
ta si Uunuren a Dios nin mampamaki' konan Ispirito nan
mangipatyo' nin kanakman ran prupita na, ket syan lamang
a namaki' nin anghil nan ipatandaan na konran tutawo nan
mampagsirbi kona a matkap nin mangyadi' ana sa ambo'
anan ma'teng.
7 Ibarita' nan Catawan konra,

---

* **22:2** *Gumungayti...taon, mi'sa- O:Gumungayti nin labinrway klasin bunga, mi'sa.*
* **22:2** Genesis 2:9; 3:22; Ezekiel 47:12. * **22:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:17-19.

‘Anaod, sa ambo' ana nin ma'teng ket mako akoynadsen!
Ket makarma' yay tawo nin mantumulok sa naipadles iti.’
”

Say Pammatutuo na ni Juan sa saytin Naisurat

8 Si'ko a si Juan, narnge-narnge' tan na'ki-na'kit koyti nin
bubagay a naisurat iti. Ket sin nayadi' koynayti nin narnge-
narnge' tan na'ki-na'kit, linmukbob ako sa adapan nan anghil
nin nangipa'kit kongko ta pigaw nin raywen koya.
9 Bale' wana kongko,
“Andi' nako nin raywen! Si Dios a raywen mo! Wanin ta
saya ako anamaet a lamang nin mampagsirbi konan Dios
nin kapada mo tan saray kapada mo a saray prupita tan
sarba ran saray mantumulok sa naisurat iti.”
10 Ket wanan nituloy,
“Andi' ka nin misasaet maipa'ka' sa naipadles nin
naisurat iti, bana' ta say sarba ket mangyadi' ana li'.
11 Ket ta wanin anaod, saray mampangwa' nin duka',
ituloy ray pangngawa' ran duka', tan saray say kabibyay ra
ket nikasama', ituloy ray kabibyay ran nikasama'. Sara bale'
a say man-gaw'en ra ket maabig, ituloy ray pangngawa' ran
maabig, tan saray lison naikana' konan Dios, ituloy ray lison
naikana' konan Dios.
12 Wana ni Jesus,
‘Anaod, mako akoynadsen sa ambo' anan ma'teng! Ket
no mako akodsen, awit ko a manepeg nin tubale' sa barang
saya nin dipindi sa ginwa-ginwa' ra.
13 Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega, tan main
akoyna sin nu'na tan main ako et li' anggan kalansuyutan.
Si'ko et a tarana' tan kala'pusan nin sarban bagay.
14 Makarma' saray mampalinisen ray seket ra.* Bana'
konan siin, magkamain sara nin kanepegan nin sumrep sa
purta nan syudad tan mangan nin bunga nan kayon mami
nin byay.
15 Bale' kai sara li' nin pasrepen sa syudad a say
nikasama' a man-gaw'e-gaw'en ra. Sarain saray manggag-
amod, saray kiraray sa ambo' ran asawa, saray mangma-
mati, saray mangrarayon dios-dios, tan saray maririktan sa
pibula'-bula' sa irgo tan sa gawa'-gawa'.
16 Si'ko nin si Jesus a namaki' kona nin sayay anghil ko
ta pigaw nin patutu'wan koytin bubagay komoyon mam-
memper para sa kaabigan nin dudupong moyo. Si'koy si
nipadles a puri na ni Adi' a David tan si'ko a mansabtan nin
kabuntatala' a ma'kit no kabubuklas.’

---

* **22:14** Say rabay nin irgwen ket man'ipatutuo ray kasalanan ra ta pigaw nin sayti ket maglat (Nipadar 7:14).

17 Si Ispirito nan Dios tan si nubya,* wanra, ‘Para!’
Ket sarba ran nakarnge' nin siti wanra anamaet, ‘O', para!’
Si si'numan a milata', matkap a umarak ya
ta pigaw nin makainom yan kasan bayad nin ranom a
mamin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.”
18 Si'ko nin si Juan, pammatalad koyti komoyon sarba nin
nakarnge' sa nipadles iti sa sitin libro:
Si si'numan a manglamo' sa naisurat iti, si Dios, lamu'nan
nan panunusa na a pammadya'dya' a naibarita' iti.
19 No main anamaet nin si'numan a baw'asan na a nipa-
dles nin naisurat iti, si Dios, galten na a kanepegan nan kipan-
gan nin bunga nan kayon mamin byay tan say kanepegan
nan miikap itaw sa syudad nan Dios a naibarita' iti.
20 Si mampamatutuo sa sarban sayti wana,
“Peteg a mako akoynadsen sa ambo' ana nin ma'teng!”
Peteg a wanin. Pari ana, Uunuren a Jesus.
21 Sapa kumon ta maga'muran moyon sarba a bindisyon na
ni Uunuren a Jesus.*

* **22:17** Siti si ***nubya*** ket ritrato rayan mammemper kona ni Jesu-Cristo. Mabasa moyoyti et sa Nipadar 19:7-8. * **22:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Amen.*